



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 1 (647) Laupäeval, 15. jaanuaril 1966 XIX aastakäik

KAUGÕPPIJAILE

Õppeaasta alguses toimusid kaugõppe töös esialgu veel vähemärkavad, kuid tulevikus uut suunda tähistavad muutused. Oktoobris arutati ülikooli kaugõppetööd Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee kolleegiumil, novembris — ülikooli suure nõukogu istungil. Analüüsiti möödunud õppeaasta õppeedukuse andmeid ning võeti vastu tähtsaid otsuseid ülikooli kaugõppe organisatsioonilise ja õppe-metoodilise töö edaspidise korraldamise kohta. Arutlusel märgiti võrdlemisi madalat õppeedukuse taset. Nii näiteks viidi pärast möödunud suvist sessiooni järgmistele kursustele ilma võlgnevusteta üle 22%, võlgnevustega 28,5% ülikooli kaugõppijast, kursust jäi kordama 27,8% ja eksmatrikuleeriti 10% kogu kaugõppijate arvust. Need protsendid näitavad, et kaugõppijate üldine õppeedukus ei ole kaugelki rahuldav. Kuid võrreldes muulise aastaga on õppetöö siiski mõnevõrra aktiveerunud. Järgmistele kursustele üleviitud üliõpilaste arv kasvas umbes 10% võrra, samas ulatuses kahanes kursuse kordajate arv. Ka kaugõppe teel ülikooli lõpetajate hulk on viimastel aastatel pidevalt kasvanud: 1964. a. oli neid (37,3%) ja 1965. a. 268 (36,5%) kõigist ülikooli lõpetanutest. Need tulemused ei ole halvemad üliõpilulistest keskmistest.

Üksikute teaduskondade ja erialade lõikes on õppeedukuse andmed võrdlemisi erinevad. Suhteliselt paistavad kõrgema õppeedukuse taseme silma Olgus-Majandusteaduskonna kaugõppijad.

Olgusteaduskonna 334-st sessioonile kutsutud üliõpilasest sooritasid 147 ehk 44% õppeplaanis ettenähtud eksamid; 60,2% üliõpilastest viidi üle järgmistele kursustele, kursust kordama jäi 20% ning puuduliku õppeedukuse tõttu eksmatrikuleeriti 29 üliõpilast ehk 8,5% juristide koguarvust. Ülikooli lõpetasid 35 üliõpilast, mis moodustab 78% viimase kursuse üliõpilaste üldarvust, kusjuures 28 üliõpilast lõpetasid ülikooli normaallajaga, s. o. 6 aasta jooksul, kolm üliõpilast 7 aastaga, kaks üliõpilast 8 aastaga ja kaks üliõpilast 10 aasta jooksul. Kiitusega lõpetasid kaks üliõpilast, hinnetega 4 ja 5—26 üliõpilast.

Analüüsides õppeedukuse esineb ka majandusteaduse erialadel. Rahanduse ja krediidil ning kaubandusökonoomika erialadel lõpetasid ülikooli 59 üliõpilast ehk 75,6% viimase kursuse üliõpilaste arvust, neist kolm kiitusega ja 40 — hinnetega 4 ja 5. Normaallajaga lõpetasid ülikooli 28 üliõpilast, 6 aasta jooksul 14 ja 7 aasta jooksul 10 üliõpilast.

Analüüsides akadeemilise võlgnevuse olukorda, selgus, et see on suurem II, III ja IV kursuse üliõpilastel võõrkeeles. See on seletatav nõrga ettevalmistusega kesk-eriõppeasutustes ja kaugõppe-keskkoolides. Peale selle esineb juristidel raskusi tsiviilõigusega (IV kursuse 51 üliõpilastest on 20-l võlgnevus selles aines).

Majandusteaduskonna üliõpilastel on puudujääke nõukogude kaubandusökonoomikas (õppejõud sm. Sauks). Võlgnevused selles aines esinevad põhiliselt õppetöö organiseerimatusel tõttu.

Ajaloo-Keeleteaduskonna kaugõppijate õppeedukus ei ole nii ühtlane. Edukamad olid siin ajaloo ja raamatukogunduse erialade üliõpilased, filoloogide õppeedukuse tase oli aga palju madalam.

Ajaloolased ei jäänud möödunud õppeaastal maha juristidest. Märksin vaid, et ajaloo erialal lõpetasid ülikooli 28 üliõpilast ehk 74% viimase kursuse üliõpilaste arvust ja Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi 23 üliõpilast ehk 79% viimase kursuse üliõpilastest. Kolm neist lõpetasid ülikooli kiitusega.

Filoloogide õppeedukus on aga ühtlaselt madal. 186-st inglise filoloogist jäid 70 ehk 38,8% kursust kordama, eesti filoloogidel oli see protsent 36,3, saksa filoloogidel 35 ja vene filoloogidel 33.

Edasijõudmatusel tõttu eksmatrikuleeriti 22 inglise, 18 saksa, 24 vene ja 26 eesti filoloogiat üliõpilast.

Suhteliselt suuremad võlgnevused esinesid eesti filoloogidel soome keeles, ajaloolises grammatikas, sissejuhatuses keeleteadusse; vene filoloogidel vana-slaavi keeles ja võõrkeeles, võõrfiloloogidel sissejuhatuses keeleteadusse. Kõigil filoloogidel oli raskusi ka filosoofias.

Edukas õppetööd häirisid siin mitmesugused faktorid: esiteks — halbade õppeplaanide tõttu oli õppetöö pinge vägagi kõikum. Näiteks vene filoloogide õppeplaanis on esimesel semestril ainult üks arvestus, neljandal semestril aga viis eksamit ja viis arvestust. Võõrfiloloogidel on viiendal semestril kuus eksamit ja kaks arvestust, seitsmendal semestril neli eksamit ja neli arvestust jne. Seejuures on eksamipäevadel ka loengud;

teiseks — seni pole suudetud varustada kõiki kaugõppijaid kogu vajaliku kirjanduse, programmide ja juhenditega. Ainuüksi programm ja tööjuhend ei suuda täita lünki ainetes nagu seda on ajalooline

(Järg lk. 2)

Aastavahetusel

õnnitlesid ülikooli kollektiivi

Havanna Ülikool, Rostocki Ülikooli Raamatukogu, Eesti NSV Ministrite Nõukogu, EKP Tartu Linnakomitee, Tartu Linna TSN Täitevkomitee, Tallinna Linna Keskrakooni TSN Täitevkomitee, Kišinjovi Riiklik Ülikool, Kirgiisi Riiklik Ülikool, Mordva Riiklik Ülikool, Irkutski Riiklik Ülikool, Tšernovitsi Riiklik Ülikool, Kaasani Riiklik Ülikool, Permi Riiklik Ülikool, Läti P. Stutška nimeline Riiklik Ülikool, Gorki Riiklik Ülikool, Rjasani Raadiotehnika Instituut, Uraali A. M. Gorki nimeline Riiklik Ülikool, Eesti NSV TA Keele ja Kirjanduse Instituut, Donetsi Polütehniline Instituut, Samarkandi Riiklik Ülikool, Siikaltslidi TUPU Instituudi kollektiiv, Ajaloo Keskharhiivi kollektiiv, Eesti NSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituut, Tallinna Polütehniline Instituut, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, E. Vilde nimeline Tallinna Pedagoogiline Instituut, Eesti NSV Teaduste Akadeemia Zooloogia ja Botaanika Instituut, Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut, Tehnilise Informatsiooni Keskbüroo, Arhitektide Liidu Tartu osakond, teater «Vaneemuine», Eesti NSV Riiklik Noorsooteater, Eesti NSV Riiklik Etnograafiamuseum, Tartu Riiklik Kunstimuseum, Kõrgemate Koolide Lõpetanute Tartu Meeskoor, Tartu Linnamuseum, kirjastus «Valgus», kirjastus «Eesti Raamat», Eesti NSV Kirjanike Liit, Eesti NSV Riiklik Filharmoonia, ajakirja «Eesti Loodus» toimetuse, ajakirja «Nõukogude Naine» toimetuse, ajalehe «Noorte Hääle» toimetuse, ajalehe «Rahva Hääle» toimetuse ja ajaleht «Edasi» toimetuse.

Mõni aasta tagasi oli mittestatsionaarsete üliõpilaste osatähtsus Bioloogia-Geograafiateaduskonnas üsna tagasihoidlik. Praegu aga moodustavad kaugõppeüliõpilased 40% teaduskonna üliõpilaste arvust. 2–3 aastat tagasi kaheldi, et kas on üldse võimalik organiseerida kaugõppe tööd teaduskonnas, kus praktiliste tööde osatähtsus on küllalt suur.

Esimesed aastad olid kogemuste omandamiseks. Muret tekitavaid küsimusi oli ja on mitmeid. Kõige pakilisemaid neist oleme püüdnud jõudumööda lahendada. Üheks seliseks oli bioloogia- ja geograafia-osakonnale reaalse õppeplaani koostamine. Kui varem oli esimestele kursustele kuhjunud ülemäärane eksameid ja arvestusi, siis uute plaanide kohaselt toimub õppetöö 12 semestri jooksul, kusjuures sessioonil on keskmiselt 2–3 eksamit. Vähendatud on ka kontrollitööde arvu. Kui näiteks varem oli botaanikas 3 kontrollitööd, siis nüüd on neid ainult üks kursuse viimasel semestril. Kontrollitöö teemad nõuavad üliõpilasilt kogu eelneva materjali kordamist ning sunnivad neid rohkem iseseisvalt mõtlema ja järeldusi tegema.

Kogemused on õpetanud, et konsultatsiooni-perioodi tuleb kasutada loenguteks ja praktilisteks harjutusteks. Üliõpilaste küsimustele vastamiseks kuuib ainult mürdosa ettenähtud ajast. Tõeline konsultatsioon on siiski vahetult enne eksamit. Seetõttu väheneb loengute koormus sessiooni ajal ning eksamite päevad on üliõpilastel vabad. Uue plaani kohaselt loetakse ained semestri võrra varem, nii ei tohiks olla mingit objektiivset takistust eksami sooritamiseks ettenähtud ajal. Et vastsed üliõpilased asuksid täie pingega tööle kohe esimesel semestril, selleks toimub 10-kuni 12-päevane sissejuhatajate sessioon augustikuus pärast sisseastumiseksamit.

Peale töö õige organiseerimise on teiseks oluliseks teguriks teadmiste omandamisel õppekirjanduse saamine. On hea, kui õppejõul on soovitada eestikeelset õppekirjandust. Paljudes õppeainetes on see

aga ainult venekeelne. Veel hullem on olukord, kui nõuetele vastav õpik hoopis puudub (näiteks darvinismis). Seda probleemi ei lahendada otsekohe, vaid ajapikku. Vene keele oskuse küsimus ei tohiks siiski olla probleemiks neile, kes taotlevad kõrgemat haridust. Raskusi võib tekitada erialase sõnavara mitetundmine, kuid loengul (või praktikumil) on võimalik anda paralleelselt eestikeelsete terminitega ka venekeelsed, mis kergendab kirjanduse lugemist. Üliõpilased peaksid ise sellesisulise palvega õppejõu poole pöörduma. Jälgides kirjanduse kasutamise efektiivsust, saame üsna tagasihoidlikud tulemused. Väga vähe kasutavad mittestatsionaarset üliõpilased õppe-raamatukogu. Ja ometi laenuatakse sealt õppekirjandust ka pikemaks ajaks. Rohkem tarvitatakse kateedris olevat õppekirjandust,

mõne õpiku peatüki kiretu ümberjutustus, vaid kus on ka natuke omapoolseid mõtteid ja järeldusi.

Poleks õige vaikida sellest, et enamikel kaugõppeüliõpilastest on õige töösse suhtumine. Tunne, et üliõpilane ise mõistab oma teadmiste täiendamise vajadust ja püüab temale pakutavat teadmiste «kontsentraati» jäägitult vastu võtta ning sellest aru saada, on ta suks mitte ainult üliõpilasele, vaid ka õppejõule selle pingelise tööst, mida kaugõppesessioonil ja konsultatsioonide perioodil tehakse. Väga sageli kardavad üliõpilased küsida sel lihtsal põhjusel, nagu näitaks küsimuste esitamine taipamatust. Vastupidi — küsimuste esitamine näitab, et üliõpilane mõtleb, ta mõte liigub kaasa lektori mõttega.

Tõsise töösse suhtumisega paistavad silma teaduskonna esimeste kursuste kaugõppe üliõpilased (kahel viimasel aastal sisseastujad), eriti geograafid. Näiteks sooritas kevadisel sessioonil geograafia-osakonna I kursusel kõik eksamid 35% üliõpilastest. Praegused I kursuse üliõpilased on peaaegu 100%-liselt osa võtnud sissejuhatajate sessioonist ja konsultatsioonidest. Seetõttu tahaks loota, et algav sessioon kujuneb neile edukamaks kui eelmistel aastatel, seda enam, et käesolevast aastast alates töötame uute õppeplaanide alusel.

Mõned soovid

kuid alati pole sealt võimalik välja anda pidevalt kasutatavaid õppe-raamatuid. Siit tuleneb väike soov kaugõppijale (seda võiksid arvestada ka statsionaarset üliõpilased) — pruukige vähem teiste konspektide ja kasutage rohkem soovitatud õppekirjandust. Külastage ülikooli õpperaamatukogu!

Kõigile on teada, et õppimine kaugõppe teel on kahekordselt raske; see on nagu kahel kohal töötamine, kusjuures teise töökoha igapäevase tööaja ja normi määraks on töötaja ise, tema tahe ja südametunnistus. Ainult kaks korda aastas tuleb aru anda tehtud tööst. Et töö oleks kvaliteetne, tuleb seda teha hoolikalt ja järjekindlalt, mitte aga plaani täitmise eesmärgil — kvartali lõpul tormates. Siit järgneb jällegi üks soov: üliõpilased-kaugõppijad, püüdke end õppejõududele tuttavaks teha mitte mitmekordse eksamil ja arvestusel käimisega, vaid hulgaliste küsimustega konsultatsioonides ja kontrollitöödega, mis pole mitte

A. KALDA

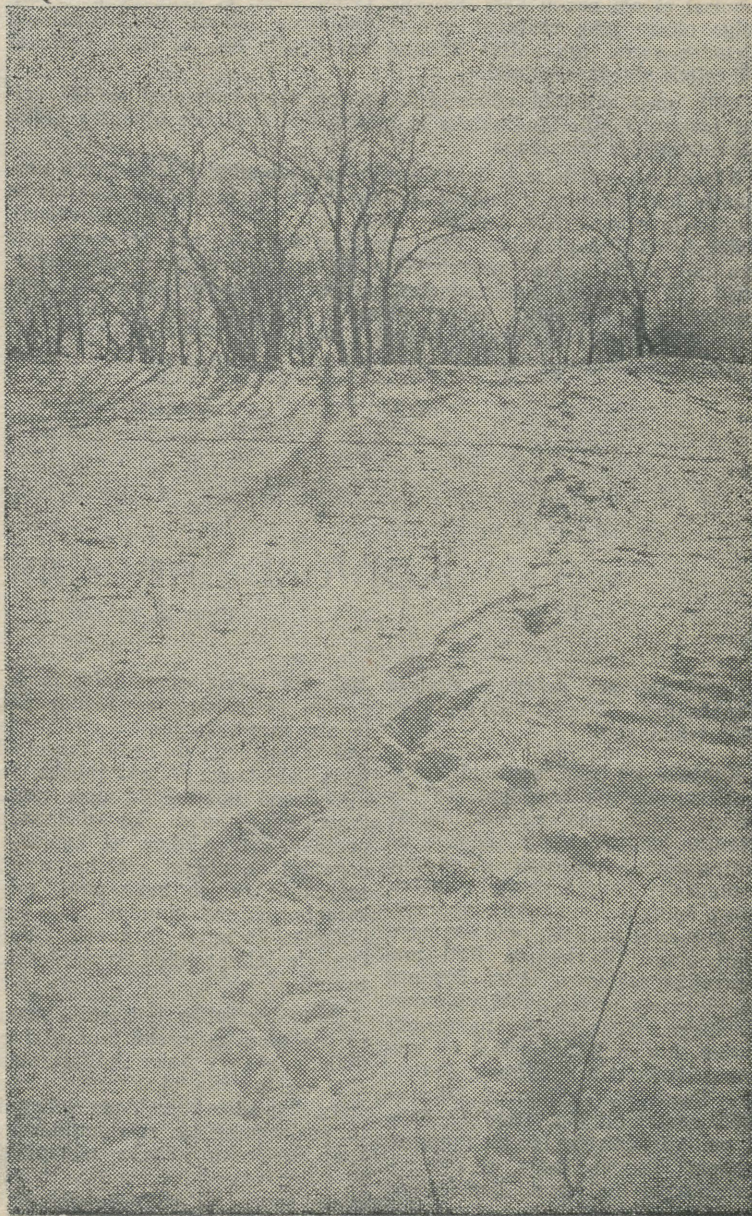
Kontakt tihedamaks!

Varsti algab enamikul matemaatikaosakonna kaugõppijail pingeline õppe-eksamisessioon, väiksemal osal on see juba lõppenud.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatika mittestatsionaarsetes osakonnas, mis alates käesolevast õppeaastast jaguneb teoreetiliseks ja pedagoogiliseks haruks, õpib praegu 99 üliõpilast. Peale selle töötab teaduskonna juures veel viimaseid aastaid Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi (KPI) matemaatikaosakond, kus kahel viimasel kursusel on kokku 24 üliõpilast. Kaugõppe teel õpivad matemaatikas meie vabariigi mitmesuguste rahvamajandusharude töötajad, suur osa kaugõppijast (KPI üliõpilased aga kõik) on koolides matemaatika õpetajad.

Meil on üsna palju tublisid kaugõppijaid, kes kõigile raskustele vaatamata on lõpetanud matemaatikaosakonna. Aastatel 1956–1962 õppis matemaatika mittestatsionaarsetes osakonnas astronoomia erialal Hermann Turbal, kes lõpetas kiitusega ja töötab praegu Hüdrometeoroloogia Valitsuses (varem oli aga Tallinna Tähetorni juhatajaks). 1963. aastal lõpetas matemaatikaosakonna kiitusega praegune TRÜ matemaatika õpetamise metoodika kateedri vanemõpetaja Karl Ariva, kes põhilise osa õppeajast oli kaugõppeüliõpilane. Matemaatikaosakonna kaugõppe teel on lõpetanud EPA maakorralduse ja matemaatika kateedri vanemõpetaja Harald Merilo, FAI aspirant Lembit Sulbi, Küberneetika Instituudi töötaja Aino Männil. Hästi mäletavad matemaatikaosakonna õppejõud õpetajatena töötavaid (endisi kaugõppijaid) Lembit Karinut, Anton Meist, Valli Meriluhata, Tõnu Paometsa, Georg Rosenbergi jt. KPI matemaatikaosakonna lõpetasid ettenähtud kolme aastaga edukalt Tiit Kiudorv, Pärnu IV Keskkooli direktor Arnold Kuhi, Viola Kõiv, Valve Loide ja Laine Meeh. Kuid ka nende hulgas, kelle õppeaeg mõnedel põhjustel pikenes,

(Järg lk. 2)



JALJED JAAVAD

KAUGÕPPIJAILE

(Algus lk. 1)

kolmandaks — vene keele ja kirjanduse osakonna üliõpilastel on raskusi vene kirjanduse kateedri õppejõu sm. Drõžakova kättesaamisega (elab Leningradis), prof. Lotman ja dots. Mints aga möödunud õppeaastal kaugõppijate õppetööst ise osa ei võtnud.

neljandaks — edukat õppetööd takistavad ka kaugõppijate-kooliõpetajate suured koormused töökohtades.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna 57 üliõpilasest on õppetööst osa võtnud 43 (83%). Neist on sessioonil kõik eksamid sooritanud ainult 25%. Kursust kordama jäid 23 üliõpilast ehk 40% üliõpilaste koguarvust. Ülikooli lõpetas ainult üks üliõpilane. Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi matemaatikud olid siiski edukamad. Möödunud õppeaastal lõpetasid sellel erialal 17 üliõpilast. See moodustab 55% viimase kursuse üliõpilaste arvust.

Kõige rohkem esineb võlgnevusi kompleksmuutuva funktsioonide teoorias, I ja II kursuse üliõpilastel on rohkem võlgnevusi võõrkeeles ja filosoofias. Halva õppeedukuse ühe põhjusena tuleb märkida liiga suurt pinget sessiooni ajal.

Mitte parem ei ole õppeedukuse olukord Bioloogia-Geograafiateaduskonna kaugõppijail, kus võlgnevusi esineb 88% üliõpilastest, kursuse kordajaid on bioloogia erialal 40% ja geograafia erialal 37% üliõpilaste koguarvust.

Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi lõpetasid bioloogia-keemia erialal 8 ehk 40% ja geograafia erialal 18 ehk 58% viimase kursuse üliõpilaste arvust.

Nende erialade nooremate kursuste raskemaks aineks on keemia. Põhiliseks puuduseks tuleb pidada aine mitteüldlase omandamist. Kirjandust on keemias piisavalt. Suhteliselt suur on võlgnevus ka võõrkeeles ja vene keeles. See on tingitud halvast keelealasest ettevalmistusest keskkoolis.

Arstiteaduskonna stomatoloogia ja farmaatsia erialadel on kaugõppijate õppeedukuse tase samuti madal. Võlgnevused esinevad põhiliselt keemias. Nendel erialadel lõpetatakse õppetöö lähemate aastate jooksul.

Kehakultuuriteaduskonna kaugõppijatest on ilma võlgnevusteta üle viiud järgmisele kursusele ainult 16% üliõpilastest, 27% jäeti kursust kordama ning 15% eksmatricleeriti. Kõige rohkem esines võlgnevusi II kursusel dialektilises materialismis, võlgnevused esinevad ka võõrkeeles. III kursusel on vajakajäämisi ujumises. Põhjusteks on harjutuste võimaluse puudumine kohapeal, mille tõttu üliõpilased ei suuda sessiooni ajal normatiivse täita.

Kehakultuuri erialal lõpetasid tänavu ülikooli 15 üliõpilast ehk 53% viimase kursuse üliõpilaste arvust.

Kaugõppijate madala edukuse andmed näitavad, et ka kaugõppetöö üldises korralduses esineb puudusi. Paljude erialade õppeplaanid ei ole veel kohandatud õppetöö parema korraldamise vajadustele. Paljudele kaugõppijatele on sessioonid muutunud arvestusteks ja eksamiteks ettevalmistamise perioodiks. Ka ei ole distsipliin ja nõudlikkus kaugõppijate suhtes veel vajalikul tasemel. Mitte kõik dekanaadid, kateedrid ja õppejõud ei reageeri kaugõppijal esinevale akadeemilisele võlgnevusele. Tihti lubatakse sooritada jooksu semestri eksameid ja arvestusi, vaatamata sellele, et esinevad eelmiste semestrite ja kursuste võlgnevused; ei märgita eksamilehte kaugõppijate mitterahuldavaid hindeid. Teaduskondade õppe-metoodilise komisjonid tegelevad kaugõppealaste metoodiliste küsimustega veel süsteemilt, ei analüüsi puuduliku õppeedukuse põhjusi ja nende kõrvaldamise võimalusi. Mullu kutsuti sessioonile (töötasu säilitamiseks töökohtas) 140 kaugõppijat, kellel oli võlgnevusi eelmistelt kursustelt.

Komitee kolleegium märkis, et ülikooli kaugõppeosakonna töö suunamisel ei ole senini veel lähtutud põhimõttest, et kaugõppe peab eelkõige olema juba vastaval erialal töötavate isikute kvalifikatsiooni tõstmise vorm. Iga neljas ülikooli kaugõppija aga ei tööta õpitaval või sellele lähedasel erialal.

Kõik need asjaolud nõuavad kaugõppe organisatsioonilise töö selist muutmist, mis kindlustaks kaugõppe teel õppimise olukorra üldist parandamist ja täiustamist.

Käesoleval ajal toimub õppeplaanide kohandamine vastavalt töö normaalse korraldamise vajadustele; likvideeritakse õppeainete kuhjumine üksikutele semestritele, jaotades neid semestritele proportsionaalselt. Kohandatud õppeplaanide järgi peetakse loengud üks semester ette ega lubata ulatuslike loengutsüklike pidamist vahenditult enne eksameid või arvestusi konkreetsetes ainetes. Sellepärast peavad kaugõppijad õppima põhitöö kõrval pidevalt iga päev. See nõuab suurt enesedistsipliini, tahtejõudu ja pinget.

Kaugõppeosakonna töötajad soovivad teile jõudu ning edu.

J. ADOJAAN,
TRÜ kaugõppeprorektor

Kontakt tihedamaks!

(Algus lk. 1)

on paljusid, kes õpingute ajal ja riigieksameil näitasid häid ja väga häid teadmisi.

Kahjuks on seni suutnud matemaatikaosakonna kaugõppe teel lõpetada väike osa sisseastunutest. Viimase kümne aasta jooksul on mittetatsionaarne osakond andnud keskmiselt kaks lõpetajat aastas, kuigi õpingute alustajaid vastavatel esimestel kursustel on enamasti alati olnud üle kümne. KPI matemaatikaosakonnas, kus õppeaeg on lühem ja programmid väiksema ulatusega, on olukord mõnevõrra parem. Alates 1961. aastast on matemaatikaõpetaja diplomi saanud 35 lõpetajat, kusjuures üksnes 1965. aastal oli lõpetajaid 17. Siiski on väljalangenuid lõpetanute rohkem. Tahaks loota, et praegused kaugõppijad oma haridusteed pooleli ei jäta.

Seni käivad üliõpilased väga vähe sessioonide vahelistel konsultatsioonidel. Kindlaksmääratud päevadel ilmuvad kohale vaid üksi-

kud. On tarvis sagedamini ja julgemini pöörduda õppejõudude poole arusaamatuks jäävates küsimustes. Õppejõud on alati meeleldi nõus abistama. Veel tahaks, et üliõpilased pöörduksid oma muredega sagedamini ka dekanadi poole. On tõenäoline, et kaugõppe organisatsioonilises (ja ka sisulisel) töös esineb meie poolt märkamata jäänud puudusi, mis aga üliõpilastele silma torkavad. Kaugõppijate ettepanekud oleksid tere- tulnud.

Et matemaatika mittetatsionaarse osakonna esimestel kursustel on üliõpilaste arv juba küllalt suur, siis on praegu kaalumisel küsimus, kas mitte korraldada loenguid ja praktikume ka sessioonidevahelisel perioodil, näiteks pühapäeviti (üks või kaks korda kuus). Oleks tarvis, et üliõpilased teataksid dekanati, kas neil on võimalik selliselt korraldatavast õppetööst osa võtta ja kui on, siis, kui sageli ja millistel nädalapäevadel ja kellaaegadel.

776 kaugõppeüliõpilast, neist Oigusteaduskonnas 360, Majandusteaduskonnas 416. Sellise koosseisuga alustas käesoleval õppeaastal tööd Oigus- ja Majandusteaduskonna kaugõppeosakond.

Möödunud õppeaastal andis Oigusteaduskond 35 lõpetajat, 10,2% koosseisust. 28 üliõpilast, s.o. 80% lõpetasid normaalarajaga — 6 aastaga. Kaks üliõpilast lõpetasid kiitusega, hinnetega 4 ja 5 — 21 üliõpilast.

Majandusteaduskonna lõpetasid 59 üliõpilast, 17% koosseisust. Kolm üliõpilast lõpetasid kiitusega, hinnetega 4 ja 5 — 40 üliõpilast.

Kummaski teaduskonnas kirjutati ka auhinnatöid.

Need arvud ei ole halvad, kuid ometi ei ole teaduskonnas kõik veel korras.

Kursust kordama jäänute arv on võrreldes eelmiste õppeaastatega vähenenud, kuid siiski veel suur. Oigusteaduskonnas 20%, Majandusteaduskonnas 26% koosseisust.

Kes jääb kursust kordama?

Üliõpilast, kellel õppeaasta lõppemisel on jäänud võlga 1 eksam ja 2 arvestust, järgmisele kursusele ei viida.

TRÜ alalise töökultuuri ja esteetika komisjoni arvamusi ja ettepanekuid

Komisjon korraldas retked:

vana-anatoomikumi kateedritesse, uus-anatoomikumi kateedritesse, peahoone ja uus- ning vana-anatoomikumi ja Toome kliinikute teritoriumile ja Toomele ning viivariumidesse.

Retkedel pöörati tähelepanu töökohtade organiseerimise, tööesteti- ka, töötamiskeskonna tervislikkusele ja kaitsetehnikale, sanitaar- elutarbeline teenindamisele ja juhtimiskultuurile.

Anatoomia, farmakoloogia, füsioloogia, histoloogia, kohtuarstiteaduse ja patoloogilise anatoomia kateedrites, s.o. uus- ja vana-anatoomikumi hoonete kateedrites tehtud vaatlusretkedel selgusid mõned märkimistväärid asjaolud.

Töökohtade organiseerimise suhtes selgus, et kõigis analüüsitud kateedrites on õppejõududel ja rõhuvas enamuses ka abi-õppepersonalil individuaalsed töötamiskohad eraldatud. Inventar aga on vanamoeline ja enamasti ei vasta tervishoiu ega töökultuuri nõuetele. Samas tuleb alla kriipsutada asjaolu, et kõnealuste õppejõudude ruum paikneb alumisel korrusel oleva kohtuarstiteaduse kateedri katseloomade (küülükute) ruumi kohal, millest tingitult ruum on tugev lõhn. Eeskujuks seadmist väärib farmakoloogia kateedri äsja remonditud ja korraldatud laboratooriumi ruum, kus kogu interjööri on kujundatud asjatundlikult, nõuetekohaselt ja kaasaegselt. Asjaolu aga, et samas auditooriumis on gaasijuhtmete ja kohtvalgustuslampide kontaktid laudade kohale toodud laest, rikub kogu ruumi ilmet, Lahendus ei ole sobiv.

Kaasaegse seadmestiku ja aparatuuri kõrval säilitatakse mõnes kateedris ebaratsionaalseid, vananenud ja mittekasutatavaid seadmeid, nagu näiteks füsioloogia kateedris elavhõbedalüliteid, farmakoloogia kateedris reostaat-elektrikilpe jt. Need tuleksid kateedritel ära anda.

Paraku ei leitud vaatlusretkedel ühtegi töökohta, mida saaks esile tõsta kõrge töökultuuri seisukohalt. Töö kergendamiseks kasutatakse küll lükatit ja üksikjuhtudel arvutumasinaid (histoloogia kateeder), aga kartoteegi, periokaartide ja taoliste ratsionaalsete meetodite kasutamine on veel täiesti algastmel.

Silmatorkavalt meeldiva korra poolest väärib esiletõstmist patoloogilise anatoomia kateeder.

Töökohtade vajalike materjalidega varustatuse küsimuses esitati meditsiini kateedritest põhjendatud pretensioone varustusosakonnale. Viimane ei ole veel rahuldavalt organiseerinud kateedrite varustamist meditsiinilise ja muu pisivarustusega.

Tööestetiika alal täheldati enamikus analüüsitud kateedrites olulisi puudusi. Vana-anatoomikumi kohtuarstiteaduse ja histoloogia kateedri enamiku ruumide sanitaarremont on aegunud. Hästi mõjub aga farmakoloogia kateedri mõni värskest remonditud ruum ja patoloogilise anatoomia kateedri maitsekalt kujundatud interjäär. Füsioloogia, kohtuarstiteaduse ja farmakoloogia kateedri vivaariumid ei vasta nõuetele.

Värvid värskest remonditud ruumides on valitud enamasti kaasaja nõuetele ja töö iseloomule vasta-

(Järg lk. 4)

KEEL JA KEELETEADUS

Oleme rubriigis «Keel ja keeleteadus» lõpetanud edukalt arutlused sõnade *tudeng* ja *raal* üle. Uuel aastal saabus meile võimlemiskateedri õppejõu U. Sahva kirjutis «Kas seisult või seisust, põlvituselt või põlvitusest», mille allpool avaldame. Ootame sõnavõttu võimlemise eriala spetsialistidelt.

Ühtlasi teatame, et meie rubriik on avatud uuteks sõnavõttudeks igasugustes keele- ja keeleteaduslikes küsimustes.

Kas seisult või seisust, põlvituselt või põlvitusest?

Võimlemise terminoloogia ei ole kaugeltki *terra incognita*. Vähemalt 90 aastat tagasi kõneldi Eesti Kirjameeste Seltsis turnimisest ning 1879. a. ilmus J. Kurriku «Turnimise raamat». Kaasaegne terminoloogia pärineb muidugi suhteliselt hilisemast ajast, täpsemalt öeldes 1930.—1950. a. Tartu Riikliku Ülikooli võimlemiskateedri juhataja H. Valgmaa on kogu materjali läbi töötanud ning esitanud terminid brošüüris «Võimlemise terminoloogia» (Tartu 1964).

Igapäevases praktikas on kerkinud hoopis uus raskus: millal kasutada asendite puhul sise-, millal väliskohakäändeid? Senise tava kohaselt eelistatakse sisekohakäändeid: *toengpõlvitusest, kõhulilamangust, upp-põlvitusest, painulus-väljaastest, põlvitusest, harkseisust, istest, rippseisust, rippest, lähteasendist* jne. Kas see on aga põhjendatud, sellele pole ilmselt küllaldaselt mõeldud. Laskespordis öeldakse kahtlusega *põlvelt, käigult, seisult*, mis märgivad asendit, miks ei saa võimlemises öelda *toengpõlvitusest, kõhulilamangult, harkseisult, istelt* jne. Esialgu tundub selline võimalus liiga uudsenä, kuid peagi harjutakse ning võidakse *lähteasendist* kõneldes *lähteasendilt* harjutusele minna.

Niisiis *seisult* ja *põlvitusest*!

U. SAHVA

täie jõu ja nõuga

KVN-is lõime alati täie jõu ja nõuga kaasa. Üks meie teaduskonna võistkond — geograafide «Баба — эра цула» — sammus lõpuni ja jagas esimest kohta.

Et oleme lõbus rahvas, tegime tihti osakonna-, ringi- või kursuseõhtuid.

Käisime koos teatris, kinos, näi-

tustel ja kontsertidel. Saatsime töötajaid väärrikalt pensionile, tähistasime pidulikult juubeleid ja uute kollektiiviliikmete tööleasumist. Korraldasime diskussioone pedagoogi kutse-etiika, õnne jm. probleemide ümber. Palju huvitavat maailma asjadest saime teada oma rännuhuvilistelt õppejõududelt koh-

(Järg lk. 3)

Mõne aja pärast tuleb restoranist välja Kaugõppi. Ta on pisut joobnud, kuid mitte niivõrd purjus, kui võrd kasutab joobnu privileege — rääkida kõike, mis meelde tuleb.

Kaugõppi (lähenedes aeglaselt Lembitule): Kummaline... Mille eest mind eemaldati sellest õilsast asutusest? Ohe küsimuse eest! Ma küsisin kelterilt: «Kas tõesti kõik maailmas muutub? Kas tõesti pole midagi stabiilset?» Kelter aga, et: «Viibite ise ebastabiilsetes olukorras, ja sellepärast palun teid siirduda värskesse õhku.» Ma siirdusin. Kuid küsimus jäigi lahendamata, kuigi kelteril on teatud kvantum vaimukust. (Istub Lembitu kõrval.) Ütelge, seltsimees! Kas ikka tõesti maailmas ei ole midagi püsivat? Kas tõesti pole millestki kinni haarata?

Lembit (vaikib). Kaugõppi: Vaikite? Ergo — põlgate. Ma saan teist täiesti aru. Teie asemel ma põlgaks samuti. Kuid, kallid seltsimees, on tarvis süveneda eksistentsi, see tähendab objektiivsesse reaalsusesse. Ma olen kaugõppi. Kas te tajute, mis asi on kaugõppi? (Luksub.) Ei, mu n-oor sõber, seda te ei taju. Kaugõppi, see on meie ühiskondliku formatsiooni kaasaege etapi vägilane... Mmm-mõ... Teie, noormees, olete tõenäoliselt üliõpilane?

Lembit (vastumeelselt): Üliõpilane.

Kaugõppi (rõõmustades): Vaat-vaat-vaat-vaat... Teie olete üliõpilane ja sellepärast olete te kõige vähem võimeline mõistma minu olemust. Kuna teie elu... mmm-mõ... erineb põhiliselt minu omast. (Heldiva falsetiga): «Palume väga teid, kõrgestiaustatud statsionaarne üliõpilane, ilmda seminarile...» «Palun, kullakene, ärge puuduge loengutelt. Me pa-

lume teid härdalt». (Tavalise häälega.) Ja nii edasi, ja muud taolist... Aga mina? Terve päeva ma klõbistan arvelaual, selle järel ma lähen koosolekule... Mmm... Mil-

L. Kompus

„Eksamid“ (Katkend)

lest ma nüüd rääkisin?

Lembit: Meil on ka töö. Terve päeva on loengud.

Kaugõppi: Vaat-vaat-vaat! Just nimelt seda ma tahtsingi teie teaduseni viia. Sel ajal, kui mina klõbistan arvelaual, teie, mu noor kolleeg, kuulate loenguid. Mina aga istun loengute, või õigemini... mmm-mõ... mõningate ebamääraste brošüüride taha hilja õhtul. Naine kutsub — lähme kinno, mina aga — mitte tonksugi. Minu poole vajub tohutu kiirusega sessioon. Ma uurin hoolega neid brošüüre, kuigi mu mälu hulgaliste tootmisnõupidamiste tagajärjel on auklik. Seejärel selgub, et minu brošüürid — viutl! — on vananenud... Ma muiratsen uued, kuid ühiskonna arengule järele ei jõua, teadvus jääb maha. Mmm-mõ... Tulemusena — viutl! kukkusin täna arvestusel läbi. Herakleitos, Demokrites ja nii edasi... Ja lisaks hakkasin seltsimees dotsendiga vaidlema m-muutumatuse üle... Noor kolleeg! Aga kuidas on teie arvamus? Kas tõesti maailmas ei ole midagi... mis püsib, ja üle aisa ei vaju? He-he-he... nali on kehvaõitu. Sest tulles pärast arvestust koju, ma avastasin, et minu nii-õelda täiesti seaduspärastatud abikaasa läks n-naabrimehega kinna... Naaber on brinett. Mina aga, kui te tähele panite, mõnevõrra kiilaspäine — mme-ee... tea-

duste sügavuste uurimisest. Mmm-mõ... Noor sõber! Kas teil pruut on?

Lembit (vastumeelselt): Ei ole.

Kaugõppi: Saa... saan aru. Kuid armastatud olend on põhimõtteliselt olemas? Eksisteerib?

Lembit (vaikib).

Kaugõppi: Ma saan aru. Ma olen väga taibukas. Teie ootate temakest süia, aga ta ei tule. Sest see on õige: looduses ei ole midagi muutumatut. Seltsimees dotsendil oli õigus. Ja temake juba muutus. Või juba püüab üle aisa... He, he... Vabandage, et nali on kehvaõitu. Ah? Noor kolleeg?

Lembit (pöörab ära).

Kaugõppi: Teile ei meeldi minu läbinägelikkus? Palun vabandust... Räägime siis minust... Oma põhiliselt substantisilt olen ma trustis raamatupidaja. Millises — see on täiesti ükskõik. Oletame, et tram-ta-ra-tam-prom-trustis... Kuid kas raamatupidaja ei taha valgust? Raamatupidaja tahab ka universumi olemust endale selgitada. Kuid... bilanss, hinded, juurdehindlused, deebet... mmm... krediid... ja seitse kuradii sinna hulka... Ning selle tulemusena ta kukub arvestusel läbi, tema naine aga nii-õelda... muutub, kõigub ja ei ole püsiv... (Paus). Sellise jutukusega teie, noor kolleeg, küll kaugele ei jõua. Sest naine armastab, et teda lõbustatakse. Et mees oma hinge üliküllusest sedasama üli... üle... üle... jääki temale jagab. Muidu mmm-mõ... läheb naabriga kinno... Te vaikite? Sel juhul, aitab küll, noor kolleeg. Jumalaga... Mina aga püüan uuesti tungida keelatud uksest sisse...

Ma lõbus

«— Ma lõbus õllepruulija (hõltsa ja hõissal!)
— seal Väandra metsas Pärnu maal (hõissa ja hõissal!)
— sel laeval oli heeringas (hõissa ja hõissal!)
— kes ajas härra kotisse
— läks lauluga, läks lauluga
— Mats alati on tubli mees
— joob kõikide terviseks ta.

Ahoil!»

Võib laulda mitmel erineval viisil, kohendades vaid pisut sõnu.

Neid laule, millest pärinevad ülatoodud värsiread, ja paljusid teistsigi rahva poolt lauldavaid laule on kirjasõnas palju kirjutud, tõrvatud ja maha tehtud. On taunitud nende madalat ideelist, kasvatuslikku ja kunstilist väärtust. Neid nimetatakse iganenuiks. Taurinjad laulavad küll ka ise neid laule, mida nad äsja alles kirusid, sest ega nendegi hääl ooperilaariaid laulda ei kannata, džässilaule samuti. Pealegi vajavad mõlemad kas klaveri või veel parem orkestri saatet.

Üliõpilaspäevadel kõlasid need-samad laulud. Kõige paremini õnnestus «Ma lõbus õllepruulija» ja «Rulladi-rulla» (viimane ilma sõnadeta). Kuidagi saadi hakkama ka «Gaudeamusiga», sest mõned olid käes laululehed. Teistest lauludest teati heal juhul ainult ühte salmi. Huviatav on ka see, et ei katsumud laulda ühtki kõrgeima kunstiväärtusega teost. Iga prohvet on kuulus omal maal! Iga laul vist omal kohal.

Alati täie jõu ja nõuga

(Algus lk. 2)

viõhtutel. Meie omakorda andsime looduskaitse- ja matkainstruktoritena omi teadmisi edasi noortele loodusesõpradele.

Andsime välja seina- ja fotolehti. Nende hulgast oli ja on kõige soliidsem botaanikute «Kapileh». Bioloogide II kursuse andis välja satiirialbumi.

Ajakirjanduse levitajad tegid oma tööd püüdlukult ja hoolitsesid selle eest, et kellegi postkasti tühjaks ei ununeks. Mõned kursused (näit. bioloogide V kursuse) tellisid kursuse nimel defitsiitsemad ajakirju.

«Esteetiliste nädalate» raames ja ka väljaspool neid hoolitsesime oma tööruumide kaasaegega välimuse ning botaanika-aia ja internaatide ümbruse korrasoleku eest. Meie teaduskonnas on väga pal-



Uus aasta, linool

PEETER URBLA

õllepruulija...

Küllap sai ka meie komsomolikomitee siit väikese õppetunni, et ühislaulgi ei tule iseenesest. Lauljail peavad olema sõnad ja laulmistki pisut harjutatud. Seda teavad kõik koorijuhid ja sõjaväes isegi rooduvanemad, kes on muidu laulmise suhtes suured optimistid. Tulevikus ehk proovitakse enne kasvõi kursuste kaupa natuke häält teha.

Et laululehtedest oli abi, meenub jälle lõputu jutt «Üliõpilaululikkust». Seda pole ikka. Aga ta peaks ilmuma vähemalt iga viie aasta takka ja olema iga üliõpilase taskus. See võiks sisaldada üldtuntud laule.

Üliõpilaululiku kõrval aga peaksid ilmuma ka «kohalikud» laulikud — rotaprindiväljaandes. Neis võiks avaldada huvitavamaid üliõpilaste kombineeritud ja kohandatud laule, samuti ka omaloomingut ja ülikoolile ning üliõpilastele pühendatud teiste autorite laule.

Me kadestame leningradlasi nende pikkade laulude pärast, kuid samas hääbuvad ja kaovad koos lahkuvate kursustega meie samasugused üldtuntud viisidele kombineeritud laulud. Tallinna Politehniline Instituut aga olevat neid juba koguma hakanud!

Ka võiksid mõned ülikooli algajad luuletajad ronida maha filosoofilise Parnassi kõrgetelt tippudelt, kus nad koltunud lehesalliga ajavadvad hallist kruusakivikesest välja karikakrast filosoofilist mõtet, ja luua mõne tarbelaulu. Oleks ju tore laulda Tartu Ülikoolist, tudengiksloomisest, üliõpilaspäevade matuseohvrite kurvast saatusest, ülikoolist lahkumisest ja paljust muust. Mõni neist lauludest jääd-

voustaks ehk looja nimegi ning üliõpilaskond oleks talle tänulik aastategi pärast.

«Õllepruulija» jätkab aga võidukaiku. Ta on populaarne eestlastega tuttavate leedulaste hulgas, olevat meeldinud uudismaal, Armeenias ja ka Leningradi üliõpilastele. Võib-olla polegi häda laulus endas, vaid selles, et vanade laulude kõrvale ei tule uusi. Täiskasvanute laulurepertuaar on viimasel ajal rikkastunud peamiselt laste- ja pioneerilaulude arvel (mõeldakse neid laule, mida lauldakse sünnipäevadel, kodustel pidudel, matkadel, ekskursioonidel, rongkäigus ja mujal rahva hulgas, näiteks «Oleme kõik rõõmsad lapsed», jne.).

Kas pole siin häda laulupõllu harijates, kes selle ala on sööt jättnud? Vist ei arvestata seda, et ühislauluks kujuneb suhteliselt kergesti lauldav laul, mis kõlab hästi ka ilma orkestri saateta. Kõigi heade omaduste kõrval peab ta vist rahuldama enamiku maitset, kuigi viimane ei ole alati kunsti tippude tasemel. Ainult soovist muuta mingi laul ühislauluks ei piisa.

Vaevalt on mõtet kiruda inimesi selle eest, et nad laulavad neid teoreetiliselt iganenud, praktiliselt aga täies elujõus olevaid laule. Kiulu lüüakse välja kiiluga!

A. PABUT

Kulumata
SULEGA

СВЕТЛАН СЕМЕНЕНКО

ЗАКЛИНАНИЕ

Помни меня, помни меня!
В самом начале белого дня,
И на исходе долгого дня —
Помни меня, помни меня.

Помни меня, помни меня!
Будешь одна — помни меня.
Ночью одна подле огня
И без огня — помни меня!

В чёрную полночь — помни меня.
В полночь, и в полдень — помни
меня.

После всего, после меня —
Помни меня, помни меня,
Помни меня!..

Meie ajalehe järgmine
number ilmub veebruaris.

Haruldustest

Toome varamus

Teaduslikku Raamatukokku on enam kui poolteise sajandi jooksul talletatud palju väärtuslikke ja huvitavaid käsikirju, aga veelgi rohkem haruldasi ja väga haruldasi trükiseid. Iga aasta toob süia midagi juurde. Järgnevalt mõni rida nendest haruldustest, mis raamatukogu käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonda saabusid möödunud aastal.

Siin on mitu pakki koltunud ajalehti. Need on Oktoobrirevolutsiooni ajast pärit dokumendid — bolševistlike ajalehtede numbrid aastatest 1917—1922. Kõige mahukama paki moodustab Venemaa Sotsiaaldemokraatliku Töölispartei Keskkomitee häälekandja «Pravda», sellest 49 numbrit (ilmus 99 numbrit) Oktoobrirevolutsiooni ettevalmistamise perioodist — 1917. a. mai- ja juunikuust. Siis teatavasti toimetas «Pravdat» V. I. Lenin isiklikult. «Pravda» veergudel trükiti esmakordselt ka paljud V. I. Lenini artiklid ja kõned. Igal leheküljel kajastub siin bolševike tuline võitlus revolutsiooni eest, tööliste õiguste eest. Näit. 20. juuni number toob 18. juuni demonratsiooni kirjelduse ja V. I. Lenini artikli «Kaheksateistkümnnes juuni».

«Pravda» küll suleti 5. juulil, kuid ta ilmus edasi teiste nime all. Teaduslikus Raamatukogus on 4 numbrit augustikuul ilmunud ajalehest «Rabotši» (teda ilmus üldse 12 numbrit). Septembrist oktoobrini ilmus «Rabotši put», selle 46-st numbrist on meil 15.

On ka numbreid vahetult pärast Oktoobrirevolutsiooni ilmunud «Pravdast», näit. 27. oktoobri number, milles on tervitsus revolutsioonilisele valitsusele. Samas numbris tuuakse rahudekrete, 28. oktoobri numbris leidub maadekrete jne.

Kesktaitekomitee ja Petrogradi Tööliste ja Soldatite Saadikute Nõukogu Häälekandja «Izvestija» numbreid on 1917. ja 1918. aastast. Säilinud ajalehtede seas leidub üksikuid numbreid veel mitme kohaliku parteikomitee ja kohaliku saadikute nõukogu häälekandjast, näit. «Bednota» (Moskva), «Golos pravdõ» (Krõonlinn), «Proletari» (Harkov), «Sjevernaja pravda» (Pihkva), Ukraina ja Helsingi «Izvestija'd» jt., kokku 28 erinevat nimetust. Nende seas ka partei sõjaväeorganisatsiooni häälekandja «Soldatskaja pravda» ja numbreid kahest läti ajalehest «Naša pravda» (Riia) ja «Okopnaja pravda» (Võnnu).

Ajalehed leiti Teadusliku Raamatukogu läbitöötamata fondist. Vajab veel uurimist, missugust teed pidi nad sinna sattusid. Huviatav on aga märkida, et mitmed neist, eriti «Pravda» 1917. aastast, on adresseeritud ajaleht «Kiire» toimetusele Tallinnas.

Teistest 1965. a. saadud materjalidest on huvitavad fotokoopiaid mitmest 17. ja 18. saj. ilmunud ülikoolide ladinakeelsest trükisest, mis sisaldavad eestikeelseid tekste — õnnitlussalme. Raamatud ise on säilinud ainult 1—3 eksemplaris ja neid meie vabariigis mujal ei leidu. Fotokoopia saadi ka maailma esimesest masakeelsest aabitsast. Selle koostas eesti rahusest misjonär Leonhard Blumer (1878—1938). Aabits trükiti Leipzigis 1925. a. väga vähestes eksemplarides.

Käsitirjadest väärib erilist tähelepanu Tartu Ülikoolis aastatel 1898—1918 saksa ja võrdleva keeleteaduse professorina töötanud D. Kudrjanski (1867—1920) koostatud kreeka keele grammatika käsikiri (avaldati TRÜ rotaprindis 1964. a.). Saadi ka üksikuid Itaalia kaasaja teadlaste-filoloogide (I. Montanelli, V. Pisani ja F. Galvieli) kirju.

Raamatukogu kogub oma harulduste hulka ka kuulsatele isikutele kuulunud raamatuid. 1965. a. saadi kirjaniku ja aktiivse nõukogude võimu eest võitlejale A. A. Vermisevile (1879—1919) kuulunud raamat, mille saatis Tartu Ülikoolile A. Vermisevi poeg Baškiiriani. Huviatav on veel kuulsa Taani keeleteadlase Vilhelm Thomseni (1842—1927) autogrammiga raamat.

Käsitirju ja haruldasi trükiseid on Teaduslik Raamatukogu viimasel aastatel saanud enamasti annetuse teel. 1965. a. olid annetajateks prof. M. Grabar-Passek Moskvast, NSV Liidu TA Etnograafia Instituudi töötaja A. Dridzo Leningradist ja TRÜ õppejõud P. Nurmekund ja T. Ilomets.

Raamatukogu sooviks on, et ka käesolevat aastal võimalikult paljud vanad ja väärtuslikud käsitirjad ning haruldased väljaanded leiaksid koha Toome varamus.

K. NOODLA

...arvamusi

(Algus lk. 2)

valt. Ruumide valgendustööd peaks komisjoni arvates viidama kogu ülikooli ulatuses kindlasse pingearjajärjekorda ja tegema neid tunduvat tihedamalt.

Valgustite osas torkab silma nende tüüpide üksluisus kogu kateedri ulatuses, see mõjub monotoonselt.

Näitlik agitatsioon on vanavõitu. Olemasolevate seinalehtede kujundus ja alused ei näita kõrget töökultuuri. Komisjon juhib tähelepanu eeskju pävivivetele ülikooli seinalehtedele «Pharmakon», «Haldus». Märgitakse eeskjuna, et TRÜ looduskaitsering tegi oma jõududega kunstikabineti juhendamisel väga ajakohase ja kauni seinaneeluse.

Esteetilis tundeid solvav on ruumide ja territooriumide olukord. Ruumid, ja eriti koridorid, on sagedasti koristamata, suitsuotsi vedeleb põrandal ja isegi valamutes, prügiastidesse aga visatakse kustutatama paberossiotsi jne.

Töökeskonnas tervislikkus ja kaitsetehnika. Analüüsialustes kateedrites müra valjuse üle kurtmist ei esinenud, kuigi kogu ülikooli mastaabis on mura toiseks tervist kahjustavaks teguriks.

Ohu puhtus jätab soovida kõigis vana-anatoomikumi kateedrites. Ohku saastavad kasutatavate ainete gaasid, vivaariumid ja viimastes enestes antisaniitne katseloomade pidamise olukord.

Paljudes ruumides on valgustus nõrk, nagu anatoomiakateedri, topograafilise anatoomia ja praktikumide ning muuseumi ruumides, füsioloogiakateedri raamatukogu ruumis, kohtuarstiteaduse kateedri loenguruumis. Füsioloogiakateedris esineb mittevastavaid elektrijuhtmete jätkamisi, elektrijaotuskilp ei vasta nõuetele. Nii valgustus- ja elektriohutustehniliseks kui ka esteetiliseks puudujäägiks on patoloogilise anatoomia kateedri laboratooriumis kohtvalgustuspunktide töölaudade kohale toomine laest pikkade juhtmetega. Maarjamõisa vivaariumis puuduvad keskkütteruumis nõutavad niiskuskindlad valgustid, samuti puudub madalpinge kandelamp, elektrijaotuskilp aga on lahtise kastiga.

Sanitaar-elukondliku teenindamise alal selgus, et veega varustamine nii vana- kui ka uus-anatoomikumis on joogivee osas lahendatud rahuldavalt — vana- ja on aga lisada veel joogivee purskaevuke. Kõik kõnealused kateedrid aga ei ole küllaldaselt varustatud käte pesemise võimalustega.

Riietusruumid puuduvad mõlemas hoones. Personali üleriie hoidmiseks on vajalik muretseda kõigile kateedritele riidekapid, üliõpilaste üleriie hoidmine aga tuleb lahendada otstarbekamalt.

Toitlustus on mõlemas hoones asetsevates kateedrites täielikult korraldamata (nii personali kui ka üliõpilaste osas). See on tingitud ühest küljest vastavate ruumide puudumisest, teisest küljest aga kateedrite töörežiimi puudulikkusest — pole ette nähtud lõunavahe- aega ei kateedrite töötajatele ega ka üliõpilastele. Võib-olla on otstarbekohane Toomel linna kliinilise haigla kohal asetseva kioski vastav ümberehitamine ja laiendamine, nii

et seda saaksid kasutada kõik Toomel asuvad kateedrid (üliõpilased ja personal) ka talveperioodil.

Kuigi Toomel ja selle lähikonnas asetseb terve rida kateedreid, ei ole neis korraldatud esmaabi andmist. Ülikooli tervishoiupunkt peab siin appi tulema ja organiseerima esmaabi andmise kõigis Toomel asetsevates kateedrites (esmaabikapikesed, sanitaarpostid). Meditsiinilist teenindust ülikooli arstipunktilt on vaja laiendada praeguselt üliõpilaste teenindamiselt kogu üli-

javee-varustuse probleemid. Oigete lahenduste ja töökultuuri tagamiseks oleks vajalik hoone ümberseadistamisel taotleda kas projektorganitelt («Eesti Projekt» või «Tööstusprojekt») või arhitektuuri mälestusmärkide restaureerimise töökojalt vastavat komplekset hoone sisekujunduse projekti. Seejuures peaks eelnevalt kaaluma vana-anatoomikumi hoone kasutamise kaugemaid perspektiive.

● Kohustada: 1) kõnealuste kateedrite juhtajaid koos TRÜ hal-

ja ettepanekuid

kooli kollektiivi teenindamisele.

Hoonete vahetu ümbruse heakor-rastuse olukord jätab soovida. Vana-anatoomikumi õu on hooldamata, uus-anatoomikumi sissepääsu esine ala on stiilitu, välja kujundamata. Kõnealuste anatoomikumide ja ka teiste ülikooli hoonete territooriumide ning ülikooli hooldamisel oleva Toomemäe korrastamist ja haljastamist on vaja korraldada aigandusarhitekti kaasabil koostatud plaani kohaselt, arvestades hoonete arhitektuurilist omapära ja ümbruse iseloomu. Otstarbekas oleks vältida lillepeenraid ja piirduda sobivate põõsastaimedega, mis on aastaringiselt nägusad ja ei vaja igapäevast hooldamist.

Arstiteaduskond peaks perspektiivselt lahendama vivaariumide probleemi, lähtudes üldkehtivatest sanitaareeskirjadest.

Ruumikitsikuse küsimuses ilmnes komisjonile teatava potentsiaalse reservina mõningane võimalus tööruumide saamiseks a) nende vivaariumide arvel, mis praegu asetsevad teaduslikuks tööks sobivates ruumides ja b) TRÜ-le kuuluvates ruumides elunevate inimeste alt ruumide vabastamise teel.

Töökultuuri olukorra parandamiseks peab komisjon vajalikuks:

● Vana-anatoomikumi hoones välja arendada samaaegselt koos ventilatsioonüsteemiga kütte- ja soo-

duaparaadi vastavate töötajatega kiirelt likvideerima nendes hoonetes valgustuse, elektriseadmete ja ventilatsiooni alal esinevad puudused ning haldusaparaadi eestvõttel tegema senisest plaanipärasemalt hoonete sisekujunduslikke töid.

● Soovitada kateedrite juhatajatel pöörata senisest enam tähelepanu näitlikule agitatsioonile, mobiliseerides sellele tööle kateedri kollektiivi kõrval üliõpilasi kursuste, ÜTU ringide ja komsomoli kaudu ning individuaalselt.

● Taotleda kaubandusvalitsuselt ülikooli õppehoonetes või nende läheduses ühiskondliku toitlustamise ettevõtete juurdemoodustamist ja tervishoiuorganitelt ülikooli tervishoiupunkti tegevuse laiendamist ka TRÜ koosseisulistele töötajatele.

● Leida kiirelt lahendus vivaariumide küsimusele, pannes selle läbi-töötamise Arstiteaduskonnale.

● Võtta tarvitusele abinõud TRÜ kütteprobleemi lahendamiseks selliselt, et välditaks eriti kütteperioodi algfaasis sügisel ja ka kogu kütteperioodi vältel tõsiselt häireid ruumide temperatuurirežiimis.

Peale selle tegi komisjon oma ettepanekuid vastavatele asutustele ka muude väärnähutuste kõrvaldamiseks.

TRÜ alaline töökultuuri ja esteetika komisjon

Kes oli

ülikooli parim sportlane 1965. a.?

Sportklubi otsustas teha ringküsitluse ja selle põhjal selgitada parima sportlase.

Et oleks kergem orienteeruda, esitab toimetus mõned kandidaadid. Kui aga mõni nimetamisväärne saavutus on märkimata jäetud, siis on iga uus nimi teretulnud. Igaüks saab avaldada oma arvamust 19. jaanuarini, lastes sedeli koos sportlase nimega Kinnissepa tn. 19 asuvasse kasti.

Toimetusepoolsed kandidaadid:

HELGI MAGI — tänavune Eesti NSV 5-kordne meister kergejõustikus, kordas vabariigi rekordit 80 m tõkkejooksus.

MART PAAMA — ENSV rekordihõbe, NSV Liidu 1965. a. meistrivõistluste «hõbe», ametiühingute spartakiaadi võitja odaviskes, maailma 1965. a. edetabeli 7. odaviskaja.

OLAVI KÄRNER — NSV Liidu 1965 a. meister orienteerumises, vabariigi meesorienteeruja nr. 1.

ENE MÄRTIN — ENSV koondvõistkonna liige suusatamises, vabariigi 1965. a. parim naisorienteeruja, NSV Liidu meistrivõistluste 6. orienteerumises.

MILDE MATIKAINEN — täitis esmakordselt NSV Liidu meistersportlase normi 800 m jooksus, NSV Liidu meistrivõistluste 6. koha omanik.

PAAVO KIVINE — ENSV rekordihõbe, ametiühingute spartakiaadi medalihõbe.

ANDRUS SUIJA — NSV Liidu meistrivõistluste «hõbe» kahe- ses akadeemilises sõudmises.

VILVE KÜÜBI — Euroopa meister korvpallis, «Euroopa koon-dise» liige.

REIN AUN — NSV Liidu kümnevõistleja nr. 2.

Meie ülikooli sportlasperes on veel palju häid, kuid kes on neist number 1, seda otsustage ise.

ÜSK autasustab parimat sportlast auhinnaga.

20. jaanuaril

kell 15 on TRÜ kohviku piljardi-saalis TRÜ administratsiooni ja ametiühingukomitee vahel töökaitse- ja ohutustehnika-alase kokkuleppe sõlmimine ja lõplik vastuvõtmine 1966. a. Kokkuleppe projekti-ga on võimalik tutvuda alates 19. jaanuarist TRÜ haldusprorektor sekreteri juures. Kokkuleppe arutamine ja vastuvõtmine on avalik ja sellest võib iga asjastuhvitu osa võtta.

Tähelepanu!

Üliõpilastel, kes said tuleõnnetu-se päeval materiaalselt kahju, palu-takse endast teatada haldusprorektorile.

*

TRÜ Teaduslik Raamatukogu palub kõiki lugelaid, kelle poolt laenatud raamatud hävisid seoses peahoone põlemisega, abonementi teatada.

Filoloogiline sessiõhtu

«Täna iltana tahtoisin unohata», laulab soomlane oma kerges õhtu-kontserdis. Meie küll ei tahaks, kuid unustame ikka (selle, mis poole tunni eest paksust õpikust lugesime). Praegusel pingelisel ajal pole unustamine haruldus.

Praegusel ajal pole haruldus, et õösel kell üks kohvikann või man-napuder tulele pannakse.

«Terve auditorium on kinni.» imestab inimene, kes oma ajaarva-mise järgi pidi olema sündmuspä-gal esimene. Ka tema oli lubanud võtta paremad platsid oma viiele toanaabrile ja kuuele lähimale sõbrale.

Õhtuti koostatakse mõistatusi, mida Eesti Raadio väljendaks um-bes sellises vormis:

Ziraff on kas 1) kõrge torn, 2) termin kriminalistikast või 3) loomariigi esindaja;

Emissar on kas 1) sõjaväeline auaste, 2) Kesk-Aasia valitsejatiitel või 3) erisaadik.

(Kummagi mõistatuse kolmas punkt on pärit õigekeelsuse sõna-raamatust, kahe esimese punkti ma-terjali on kokku seadnud eesti kee-le eksamiks valmistuvad filoloogid.)

Igapäevaseks leivaks on saanud vaidlus sõna tunnuste ja sufiksile otstarbe üle, kusjuures vaidlejad alati jõuavad üksmeelsele kokku-leppele: kui poleks olevikutunnust, ei saaks me ära tunda olevikku,

kuid ilma oleviku olemasoluta ei saaks me määrata tunnust.

Kindlaks teinud küsimuste see-suguse tiheda seose, siirdume järg-mise punkti juurde.

Et toanaaber parajasti soojendab mulgikapsaid, tuleb selgeks teha, kumb on reegel, kas mulgi-kapsad või mulgi kapsad (et teada, kas purgietikett on val-mistatud reegli või reegli erandi järgi).

Paljud meist avastavad oma lemmiktsitaadid suures õigekeelsu-se sõnaraamatus.

Ja kõik meie külalised, olles eel-nevas vaidluses histud kuuma grammatilisse õhkkonda, tsiteerivad hüvastijātu asemel õpikust punkti definitsiooni (koos tarvitamisõpe-tusega).

Praegusel ajal pole haruldus, kui külaline otsitavat ei leia ei hom-mikul kella kaheksa ajal ega õösel kella kahe ajal (sest vähemalt uue Tiigi puhketoad on avatud hilistele õppijatele). Nii et parem üldse mitte külla minna, vaid püsivalt ja visalt teadmisi omandada (muidu pole enne järgmist eksamit midagi peast välja visata ehk võõranda-da).

Aga võib-olla on reegel siiski mulgikapsas või mulgi kapsas?

Tudeng



Talverõõmud ootavad!

TRÜ õppejõud, üliõpilased ja teenistujad!

Kasutage endaalgatustlikult Kääriku spordibaasi! Spordibaas ei ole veel koormatud alljärgnevatel kuupäevadel:

15.—16. jaan. 1966	21.—25. veebr. 1966
21.—23. " "	7.—11. märts 1966
30.—31. " "	14.—17. " "
7.—11. veebr. 1966	23.—24. " "
15.—17. " "	

alates 29. märtsist 1966

Avaldused palume esitada Kehakultuuriteaduskonna dekanati ja need rahuldatakse vastavalt laekumise järjekorrale.

TRÜ ametiühingukomitee

Uut teatmekirjandust

Общее языкознание. Библиографический указатель литературы изданной в СССР с 1918 по 1962 г. Москва 1965. 276 lk.

Мировое значение русского языка. Список литературы на русском языке за 1944—1964 гг. Москва 1964. 14 lk.

Николай Федорович Бельчиков. /Библиография/. Москва 1965. 88 lk.

Ричард Олдингтон. Библиографический указатель. Москва 1965. 59 lk.

Внешняя политика и международные отношения. Библиографический справочник 1961 — июнь 1964 г. Москва 1965. 280 lk.

Статистический словарь. Москва 1965. 708 lk.

Экономическая эффективность химизации земледелия. Выборочный библиографический список отечественной литературы за 1960—1964 гг. Москва 1965. 25 lk.

Удмуртская АССР. Административно-территориальное деление на 1 июня 1965 года. Ижевск 1965. 180 lk.

Полиграфический словарь. Москва 1964. 387 lk.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbril hind 2 kop. Tellimise nr. 301. MB 00422.

K. LEPIK



Kased, kased ...



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 2 (648) Laupäeval, 5. veebruaril 1966 XIX aastakäik

Mida me ootame uuel semestrilt?

Oppeaasta esimene semester on seljataga. Et ta on edukas olnud, sellest kõnelevad kõigepealt eksamite tulemused. Kuid kaheldamatult edasiminekut või lõppev poolaasta kaasa ka kasvatustöös. Tõhusat tööd on teinud teaduskonna parteiorganisatsioon selleks, et muuta kasvatustöö sihipärasemaks ja järjekindlamaks. Tulemusriikas on olnud ülikooli komsomoliorganisatsiooni tegevus noorte ideelis-poliitilisel kasvatamisel.

Mida me ootame uuel semestrilt? Millised on meie ülesanded ideelis-poliitilise kasvatustöö alal? Praegu on sobiv aeg sellest juttu teha, sest ühiskondlikud organisatsioonid on asunud kavandama oma tööplaanid kevadsemestriks. Mõistagi saab siinkohal peatuda vaid mõnel kasvatustöö küsimusel ja sedagi mitte niivõrd asja sisust, kuivõrd selle töö organiseerimise aspektist lähtudes.

Kõige tähtsamaks sündmuseks meie maa, seega siis ka TRÜ kollektiivi elus 1966. a. kevadel on partei XXIII kongress. On vaja, et kõik ühiskondlikud organisatsioonid sügavalt tunnetaksid läheneva parteikongressi suurt tähtsust ja teeksid aegsasti ettevalmistustööd kongressi materjalide laialdaseks selgitamiseks. TRÜ parteikomitee püstitab nõude, et parteikongressi materjalide propaganda peab saama keskse koha nii õppejõudude filosoofilistes seminarides kui ka ühing «Teadus» TRÜ organisatsiooni tegevuses ja komsomoli poliit-haridustöös. See suursündmus ei saa mõju avaldamata jätta ka TRÜ ajalehele, klubi tegevusele jne.

Selle tähtsa ülesande eduka täitmise eest kannavad vastutust esma- ja teisealgorganisatsioonid, kes peavad head seisma selle eest, et kongressi otsused ja materjalid jõuaksid iga üliõpilase, teenistuja ja õppejõuni.

Seoses sellega tuleb heita kriitiline pilk möödunud semestrisse ja tuleb meelde, et NLKP Keskkomitee 1965. a. septembripleenumi ajaloolise tähendusega otsuste propaganda meie ülikoolis ei olnud küllalt operatiivne ega ka kindlasti mitte küllalt ulatuslik. See puudub tuleb uuel semestril kõrvaldada.

Kavandada ülesandeid eelolevaks semestriks tähendab esmaajoones teha vajalikud järeldused meie kasvatustöö organiseerimiseks senisest teostatud puudustest, ebatäpsustest, mõningatest mõõdalaskmistestki.

Arvatavasti on üks peamine kurja juur, kust kasvab välja rohkesti üldisõnalisust, ebakonkreetsust ja seega ka mitteküllaldest sihipärasust, asjaolu, et kasvatustöö plaan ja organiseerimine ei tugine küllaldatale määral olemasolevate vajaduste tundmisele või ei võeta neid vajalikul määral arvesse. Paljudel juhtudel tundub olevat tegemist sellega, et kasvatustöö planeerimine toimub lubamatult suvaliselt, ilma et vaevataks küllaldatale ja konkreetselt uurima, milliste kommunistliku kasvatustöö aspektidele peamist eelistatud tähelepanu antud õpperühmas pöörata ja milliste töövormidega seda kõige otstarbekohasem on saavutada.

Leninlik juhend — tunda meeleolusid — on siinkohal eriti aktuaalne. Võtame näiteks poliitilised informatsioonid kursustel ja õpperühmades. Et meie ülikooli massilise poliitilise selgitustöö üks esimesi astmeid — hea poliitinformatsioon — oma tähtsust minetanud pole, selle kohta on tõendeid rohkesti. Ei ole süüdi poliitinformatsioon kui vorm, vaja on vaid täpselt välja selgitada, kus ta on vajalik ja milliseid küsimusi seal käsitleda. Kuid milline hulk poliitilis-kasvatustöö töö teisigi vorme on meil võimalik rakendada! Peab ütlema, et üsna paljusid neist kasutatakse veel vähe. Sooviks enam võiks meil olla küsimuste-vastuste õhtuid, kohtumisi oma eriala väljapaistvate teadusmeestega, tööeesrindlastega, endiste lõpetajatega, ekskursioone, diskussioone jne.

Kõigil neil peab olema kindel kasvatustöö eesmärk, kusjuures esiplaanile seatakse nõukogude patriotsismi ja sotsialistliku internatsionalismi, kommunistliku töösse suhtumise kasvatamine.

Kes peaks niisuguseid poliitilise kasvatustöö konkreetseid vajadusi välja selgitama, vajalikk informatsiooni koguma? Eks eelkõige partei- ja komsomoligrupid. Siin olgu kõigepealt kindlustatud komsomoliorganisatsiooni võimalused noorte enesekasvatamise korraldamiseks ja printsiipaalne suhtumine sellesse.

Arusaadavalt ei jätta me noori selle tähtsa küsimuse lahendamisel abita. Teaduskondade partei- ja komsomoligrupid on kohustatud pidevalt kursis olema õpperühmades ja kursustel tehtava ideelis-poliitilise kasvatustöö olukorraga, andma vajaduse

(Järg lk. 2)

ÜLKNÜ • ÜLKNÜ • ÜLKNÜ MEIE ÜLIKOO LIS

ELKNÜ TRÜ komitee büroo liikmed!

Seoses meie delegatsiooni sõidu- koosolek 9. veebruaril - kell 15 kom- ga ELKNÜ XIII kongressile ja 13.-15. veebruarini toimuva Kää- riku seminariga on büroo esimene

ELKNÜ TRÜ sekretariaat

Osakondade ja raviosakonna kursuste komsomolisekretärid!

Tahame teiega arutada küsimusi, Kääriku seminar-laagrist ei võ- mis puudutavad uue semestri tööd ta osa viimased kursused, nendele ja Kääriku seminari. Grupiorgani- korraldatakse laager 5. ja 6. märtsil. saatorid, osakondade ja raviosa- konna kursuste sekretärid, tulge 9. veebruaril kell 17 komsomol'ko- mitesse. Kõigi kohalolek on tingi- mata vajalik!

ELKNÜ TRÜ Komitee büroo

A lgava semestri töö on omapä- rane selle poolest, et ta jääb kahe kongressi — ELKNÜ XIII ja OLKNU XV kongressi — vahele. Sellest ei tule muidugi järeldada, et tegevus peaks kujunema ühe kongressi järgseks ja teise eelseks paraadiks.

Usume, et ELKNÜ XIII ja OLKNU XV kongress on komsomolitööle niisama tähtsad kui NLKP septembripleenum tööstusele.

On loomulik, et kommunistlikud noored sõidavad kongressile lootusega läbi arutada küsimused, mis on üles kerkinud kongresside vahelisel ajal. Lahendamist vajavad komsomoli põhikirja puudutavad küsimused (vanuse küsimus, jne.), ühiskonna teadusliku juhtimise probleem, komsomoli finantsküsimus, jne.

Meie ülikooli 2900-liikmelist komsomoliperet esindavad ELKNÜ XIII kongressil 9 inimest. Sõitjateks on P. Järve — inglise filoloogial VI kursuse üliõpilane, ELKNÜ Tartu Linnakomitee liige, J. Kaarma — ELKNÜ TRÜ Komitee sekretär, L. Karu — ELKNÜ TRÜ Komitee sekretäri asetäitja, M. Titma — fi-

losoofia kateedri aspirant, R. Ruukel — Kehakultuuriteaduskonna komsomolisekretär, A. Alleman — ELKNÜ TRÜ Komitee mittekoo- seisuline sekretär, A. Tamm — Arstiteaduskonna VI kursuse üliõpilane, E. Savisaar — Arstiteaduskonna komsomolibüroo sekretär, J. Kork — ELKNÜ TRÜ Komitee büroo liige.

Meie delegatsioon sõidab Tartu linna delegatsiooni koosseisus Tallinnasse 9. veebruari õhtul. 7. veebruari hommikul kell 10 alustavad Tartu raekoja platsilt teed Tallinna poole ka suusatajad-tähesõitjad, kes nelja päeva jooksul viivad meie raportit Tallinna. Vahepeatused tehakse Põltsamaal, Paides, Kosel, kus antakse ka isetegevuskontserte. Meie ülikooli võistkonda kuulub kümme sportlast, nende hulgas ülikooli paremad suusatajad R. Mürk, J. Karu, H. Evest, jt.

10. veebruari õhtul kell 17 on pidulik tähesõitjate raportite vastuvõtt.

Kongressile!

11. veebruaril avatakse ELKNÜ XIII kongress.

Milliste probleemidega sõidavad meie delegatsiooni liikmed kongressile?

Loodame, et kongress aitab kaasa nende teravate küsimuste lahendamisele, mis seisavad kõrgemate koolide ees (töölesuunamine, korteriprobleem jne.).

Meie komitee sai ankeetidest palju andmeid ülahnimetatud probleemide kohta. Ankeedi tulemused on saadetud ELKNÜ Keskkomiteesse ja kõigi eelduste kohaselt peaksid need ka ELKNÜ Keskkomitee esimese sekretäri T. Suureasaare aruandes kajastamist leidma.

Loodame, et pärast kongressi laienemist meil võimalus külastada välisriike, et kasvab komsomoliorganisatsioonide iseseisvus, et komsomolidemokraatia muutub tõeliseks demokraatiaks.

ELKNÜ TRÜ Komitee büroo

Millega võime rahule jääda? Millele peame rohkem tähelepanu pöörama? (Teaduslikust tööst Arstiteaduskonnas)

1965. a. kujunes kogu meie maa elus eriliseks aastaks: selle aasta- ga lõppes seitsesaastak, NLKP KK septembripleenum kavandas palju tähtsaid ülesandeid rahvamajanduse edasiseks arendamiseks ja rõhutas teaduse osatähtsust tootmise organiseerimisel, 1965. a. tähistasime Eesti NSV 25. aastapäeva.

Ka TRÜ Arstiteaduskonna teaduslikus töös oli mõndagi märkimisväärset ja rõõmustavat, mõnda aga saaks teha veelgi paremini.

Kogu teaduslik töö oli koondunud 25 probleemi läbitöötamisele, mis on välja kujunenud ja juurdunud juba eelmistel aastatel. Uueks üleülikooliliseks probleemiks oli «Teaduslike kaadrite planeerimise teaduslikud alused». Selle läbitöötamine meie teaduskonnas toimis dotsent E. Raudami juhendamisel. Probleemi lahendamine võimaldab põhjendatult organiseerida kaadrite ettevalmistamist, arvestades teaduskonna spetsiifikat

ja perspektiive ühe või teise teadusliku suuna alal.

Teaduskonnas on hulk probleeme, mis leiavad kompleksset läbitöötamist mitme kateedri poolt. Dünaamilise uurimise käigus tehti ainevahetuse biokeemia ja pato- keemia alal (neuroloogia ja üld- kirurgia kateedris) kindlaks rida nihkeid vee, mineraalainete ja gaas- side ainevahetuses pärast raskeid operatsioone ja ajuinsulti. Tänu

neile tähelepanekuile on võimalik määrata haigeil ohtlikke perioode ja paremini suunata ravi. Südame- veresoonekonna füsioloogia ja pato- loogia alal (osa võtavad teadus- konna sisehaiguste ja patoloogilise füsioloogia kateedrid, teaduskonna kirurgia, sisehaiguste propedeuti- ka, pediatría ja psühhiaatria ka- teeder) saadi uusi andmeid vere- ringe ja hingamise regulatsiooni- mehhanismide alal (dots. R. Loo- ga); töötati välja ja täiendati sü- dame tegevuse uurimise ja diag- nostika meetodeid (dots. Ü. Lepp,

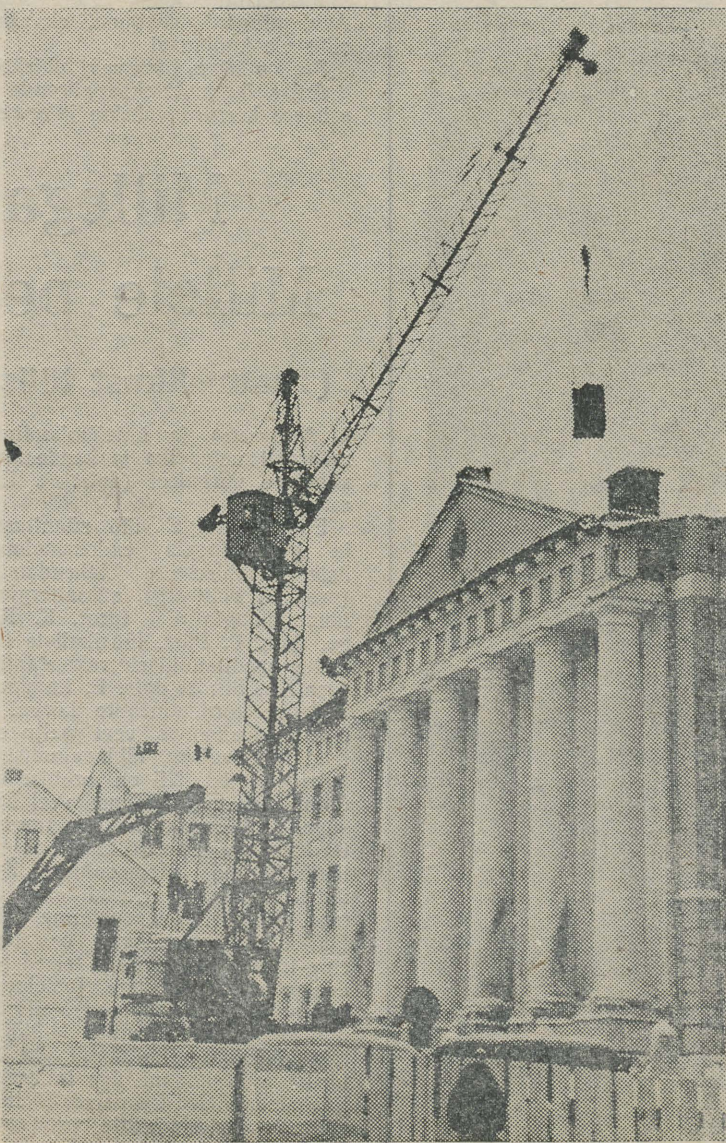
ass. K. Rägo), eriti tuleb esile tõs- ta füsioloogia kateedri ja TRÜ elektrofüsioloogia ja biofüüsika probleem-laboratooriumi koostööna valminud keskmise vererõhu me- toodika väljatöötamist (M. Epler ja V. Reeben), uuriti veresoonte plastilisi operatsioone (prof. A. Linkberg).

Teaduskonnas on tähelepanu all kudede morfogeneesi ja regenerat- siooni probleem (anatomia, histo- loogia ja patoloogilise anatoomia kateedrid, meditsiiniline kesk-labo- raatoorium). Perspektiivseks kuju- neb kudede bioloogia seaduspära- suste uurimine (dots. K. Põldve- re).

Tunduvalt on elavnenud teadus- lik töö ja saavutatud väärtuslikke tulemusi inimese mikrofoora uuri- misel (dots. A. Lenzner), gastro- enteroloogia valdkonnas (dots. K. Villako), psühhofarmakoloogia alal (prof. J. Saarma, med. kand.

(Järg lk. 2)

Tornkraana all



Kõigil on veel meeles see päev, mil ülikooli peahoone piiras tule- tõrjeautode punane rivi. Üleval müüridel askeldasid tuletorjajad ja vesi paiskus pahinal suitsu- ning sademetepilve. Inimesed seisid eemal ja vaatasid vaikides. Kõigil oli tunne, nagu oleks hävi- nud midagi isiklikku.

Kohale sõitsid valitsuse esinda- jad Tallinnast ja koos ülikooli juhtkonnaga peeti nõu peahoone põlenud osa taastamise üle. Põhi- liste tööde tegemine anti Tartu Remondi- ja Ehitusvalitsusele. Tööd pidid algama kohe — ja al- gasidki. Kiiresti tehti korda kesk- kütte: lõigati välja lagedale jää- nud radiaatorid ja isoleeriti torud. Peahoone säilinud ruumid said soojaks. Veoautod hakkasid ära vedama lammutusjäänuseid, ise- kallutajad töid aga tornkraana liikumisteks vajalikk killustikku ja liipreid. Varsti oli tornkraanagi kohal ja nädala pärast sirutus peahoone kohale ta «kurenokk», piske kuuseke tipus. Oli ju saabu- mas uusaasta.

Pärast pühi jätkusid tööd uue hooga. Koristustööd edenesid jõud- sasti. Põlemisprahiti jäi järjest vä- hemaks, juurde aga toodi prus- se, laudu, katuseplekki ja muud vajalikk. Saabusid esimesed töö- joonised. Ettevalmistamisperiood lõppes.

Raamatukioski kõrval asuvas lek- toooriumis on nüüd töödejuhataja ruum. Siin tegutsevad taastamist juhtivad töödejuhatajad Kaupo Ilk ja Hans Savisaar ning ehitus- järelevalve vaneminsener Mikkil Leibur. Väga sageli on siin ka ehitusjaoskonna juhataja Lembit Kuk ja taastamistööde hing — Tartu Remondi- ja Ehitusvalitsuse peainsener Heino Kirotar. On ju

(Järg lk. 2)

Mida me ootame uuel semestrilt?

(Algus lk. 1)

korral abi. Eriti oluline on see semestri algul, kui komsomoligrupid oma tööplaanid kavandavad. Reegliks peab see kujunema iga teaduskonna komsomoliorganisatsiooni bürool. Ja täiesti seaduspärane on see, kui parteibüroo või komsomolikomitee juhivad vajaduse korral ühe või teise komsomoligrupi tähelepanu puudustele kavandatud tööplaanis või praktilises tegevuses. Mittevaheselemise poliitikat siin olla ei tohi. Põhjendatud ja printsipiaalset kriitikat ei saa ka kuidagi komsomoligrupi «siseasjadesse vahelesegamiseks» pidada.

Tähtsat osa kasvatustöö konkreetsete suundade ja ülesannete väljaselgitamises ning nende realiseerimises etendavad õpperühma (kursuse) juhendajad, kes vanema seltsimehe õigustes on komsomoligrupile nõuandjaks ja abilisiks.

Mis puutub ühiskondlike organisatsioonide keskmisse lülisse — teaduskonna organisatsioonide tasemel —, siis nende ülesandeks (peale eespoolnimetatud kontrollfunktsiooni) on poliitkasvatustöö suunamiseks vajaliku informatsiooni hankimine, üldistamine ja vastava tegevuse organiseerimine, arvesse võttes teaduskonna spetsiifikat.

Ka teaduskondade partei-, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonide kasvatustöö peab senisest enam lähtuma nendest kitsaskohtadest, mis kasvatustöös tegelikult esinevad. Ja see töö saab olla edukas vaid siis, kui ta aluseks on mitte ainult operatiivne tegevusplaan lühemaks ajaks, vaid ka pikemaks perioodiks (semester) kavandatud põhisuunad. Sama on maksev ka ühiskondlike organisatsioonide kasvatustöö kohta üleülikoolilises ulatuses. Senini on seda kõike tehtud vähevõitu.

Me loodame suurt abi hiljuti loodud sotsioloogiliste uurimuste keskusest (eesotsas dots. J. Kalits), kes on asunud välja selgitama üliõpilaskonna kommunistliku kasvatuseduslike aluseid.

Seni aga (ja ka edaspidi) peaksid partei-, komsomoli- ja ametiühingubürood kasutama kõiki võimalusi poliitilise kasvatustöö tegeliku olukorra konkreetseks väljaselgitamiseks ja sellest lähtudes vajalike abinõude kavandamiseks. Tähelepanu väärib Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibüroo sellesuunaline katse, mille tulemusi võttis kokku sm. H. Palametsa ulatuslik artikkel meie ajalehes. Kuid ega see ei ole ainus moodus. Väga oluline selles osas on pidev ja vahetu kontakt õppegruppidega, kateedritega, kursusejuhendajatega, partei- ja komsomoliaktiiviga.

Niisiis, igasugune kasvatustöö asjalik planeerimine peab lähtuma sellest, millised konkreetsed kasvatusküsimused antud kollektiivis kõige pakilisemat lahendamist vajavad. Nende väljaselgitamisele peavad pingutused olema suunatud ühiskondlike organisatsioonide kõikides instantsides, alates komsomoligrupist. See on peamisi vahendeid «üritustele ürituste pärast» poliitilise lõpu tegemiseks.

Asja teine külg on selles, kuidas teaduskonna ja kogu ülikooli ulatuses tehtud üldistused ning otsused jõuavad välja (või tagasi) kasvatustöö objektini. Peab ütlema, et selles pole meil mitte vähem puudusi kui kasvatustöö korraldamiseks vajaliku informatsiooni hankimises. Pahatihti jäävad veel head, asjalikud otsused, mis «ülal» vastu võetakse, kuskile poole tee peale pidama, ei jõuagi õieti «alla» välja. Tähelepanu on vajadusega tugevdada kasvatustöö kohta vastuvõetud otsuste täitmise kontrolli, muuta see pidevaks ja üldiseks.

Tõendiks selle kohta, et niisugune kontroll väga vajalik on, võiks olla see, et veel möödunud semestri tööplaanides olid mõned grupid endale eesmärgiks seadnud korraldada teatud arv balle ja muid meelelahutuslikke üritusi, unustades sootuks komsomoli poliitilis-kasvatustöö üritused. Ja seda olukorras, kus TRÜ komsomoliorganisatsioon tervikuna ning tema komitee püstitavad ulatuslikke ülesandeid poliitilise kasvatustöö tõhustamiseks.

Meie ühiseks ülesandeks on kindlustada poliitkasvatustöö ürituste regulaarsus (obligatoorne on arusaadavalt taseme pidev tõus ja vormide mitmekesistamine) eranditult kõigil kursustel ja õpperühmades. On täiesti loomulik, et nad peaksid toimuma 1–2 korda kuus ja et neil antakse alati vastus mingile seda kollektiivi huvitavale küsimusele.

(Järg lk. 3)



Talv on ilus.

ülikooli peahoone selle ehitusorganisatsiooni tähtsaim objekt. Selles ruumis kohtuvad ehitajad projekterijatega, siit minnakse koos objektile (peahoone auditooriumidesse ja põõningule). Siit sõneldakse telefoni teel autobaasiga, lepitakse mitmesuguste asutustega kokku materjalide hankimise suhtes ja lahendatakse sadu vajalikke küsimusi. Kord on see ruum täis nagu kilukarp, kord tühi nagu kell. Viimasel juhul on kõik seal, kus töötavad töölised.

● Millal lõpetatakse peahoone taastamistööd?

Põhiliselt peab kõik valmis olema 1. augustiks 1966. a., välja arvatud aula viimistlustööd ja mõned välistööd.

● Mida ja kuidas taastatakse?

Taastamisprobleemi on arutanud mitmed komisjonid, kuhu kuulusid ehitusala juhtivad teadlased ja spetsialistid, nii «Eesti Projektist», mille Tartu osakond teostab kõik projektierimistööd, kui ka TPI-st, EPA-st, TRÜ-st ja Teadusliku Restaureerimise Töökojast. Aula akustika taastamise ja parandamise töid juhendab arhitektuuridoktor professor H. Oruvee, kes kaitses oma doktoriväitekirja akustikaprobleemide alal ja kellelt pärineb ka meie Tallinna suurepäraste laululava akustiline lahendus. Täielikult restaureeritakse peahoone välisarhitektuur: aknad, plekiga üledöödud puitkarniisid, frontoonid ja esialgselt olnud plekk-katus.

Vahelaed (auditooriumide vahelaed) ehitatakse monoliitse raudbetoonkonstruktsioonina. Ruumide plaanilahendus põhiliselt säilitatakse.

Aula taastatakse endisel kujul. Erinevuseks on ehk ainult see, et puitriplagi riputatakse terasfermidele. Rõdud tehakse hea akustika saavutamiseks, nagu varemgi, puidust. Sisekujunduse taastab Teadusliku Restaureerimise Töökoja sellisena, nagu me teda mäletame. Edaspidiste juhulikkuste ärahoidmiseks eraldatakse aula kohal olev põõninguosa muust katusealusest katuseni ulatuva tulemüüriks.

Taastatakse ka üks põõningul asuvatest kartseritest.

● Mida juba tehakse praktiliselt?

Töödejuhataja H. Savisaar räägib, et praegu on lõpetamisel lammutustööd. Ajalehe ilmumispäevaks aga on üleval ka keemiahoonepoolse osa sarikad kuni tulemüüriini ja roovidki peale löödud. Kohvikupoolses osas, kus raketi- sed juba mõnedes ruumides on valmis, hakkame 1. veebruari hommikul betooni valamise. Valmis on ka osa teiste vahelagede armatuuri ja meie taha asi seisma ei jää. Töörinne laieneb iga päevaga. Aga mingem vaatama, eks oma silm ole kuningas!

See on õige. Lähemegi objektile. Aulas lammutatakse põrand ja esimese korruse vahelaed jäänuseid.

Tornkraana all

(Algus lk. 1)

— «Peal Konteiner kaalub üle tonni. Kui kaela tuleb...» — Ülal kerkibki konteiner üha kõrgemale ja lõpuks pöörduv nagisedes üle müüri. — «Nüüd võib!» — Lähemööda jämedaid laetalasid, all on vestibüüli põrand ja auditoorium nr. 1, kus on küllalt loengul istutud ja isegi eksameid tehtud. Sealt on nüüd näha kõrgel taevas seisev pilvevine ja kui nüüd sinna alla minna, siis kukuks kaela igasugust prahti (savi ja puutükke), mis vahelakke pandi üle sajakuuekümmene aasta tagasi.

Teistes ruumides on aga rikutud vahelaed juba maha kistud. Endises puhvetiruumis on raketised betooni valamiseks valmis, mõnes ruumis tehakse raketiste laudist, mõnes aga pannakse alles tugiposte. Siin-seal tärisevad suruõhuhaamid: seintesse raiutakse 25 sentimeetri laiust vagu — toetuspinda tulevasele raudbetoonlaele.

Põõningul valendavad uued sarikad ja roovatid, keemiahoonepoolses otsas on aga tulekahjust terveksjäänud tahmunud roovidele löödud juba päikeses helkiv tsinkplekk. Pea kohal roovidel istuvad plekksepad ja nende haamrite terav plink-plõnk kajab vastu vastasmajade katuseilt. Sellesse sekkuvad puuseppade kirveste mahe-damakõlalised löögid. Kohvikupoolses osas suitseb keskküttekorsten, all tänaval liikuvate inimeste pea kohal on pisike aurupilv. Külmal näpistab kõrvu, mehed ülal aga jätkavad tööd.

«Seminarkas», kus varem valitses sahisev vaikus ja ainult hingata tohtis kõvasti, kõlab nüüd ehtne plekksepatöökoja kill-kõll. Meistrimehed teevad tsinkplekist karniisidetaile ja suuri katusepääne. Viimaseid on siin juba üsna suur hulk, kuid peagi tullakse neile järele ja nad leiavad kohta ülal katusel. Töömehed aga võtavad vürstist uusi plekktahtleid ja jälle läheb valtsi tegemiseks lahti. Kui pole harjunud, pane või kõrvad kinni.

Korrus allpool, seal, kus oli auditoorium 50 ja komsomolikomitee

arvestussektor, on uued vaheseinad juba valmis. Parajasti krohvitakse auditooriumi lage ja seinu, arvestussektoris silutakse viimaseid krohviruutmeetreid. — «Laupäevaks on asjad vist niikaugel, et võiks hakata värvima?» — «Noo, nii ruttu ei saa: seinad tahavad kuivada ja elektrimeestelgi on tükk tööd teha.» vastab üks krohviijat. Töödejuhataja ruumis kipub keelele veel üks küsimus.

● Millised on ehitajate plaanid veebruarikuuks?

Töödejuhataja K. Illak otsib välja ehitustööde graafiku. «Näete, see on üsna pikk ja töid palju. Püüame sellest jagu saada. Ega see väga kerge olegi. Näete, 1. märtsiks peavad valmis olema kõik kohvikupoolse osa esimese korruse raudbetoonist vahelaed ja mõned teiselgi korrusel. Keemiahoone-pool-ses osas tuleb lõpetada karniisid ja plekk-katus, paigaldada elektrijuht-mestik, ukseid ja aknad (viimaseid pole küll palju). Selles osas jäävad märtsiks ainult viimistlustööd (peamiselt värvimine).»

Ehitusjärelevalve insener M. Leibur aga lisab: «Meil on teile hea uudis: terasfermideks vajalik materjal on juba käes ja tegijale (Tartu Jõelaevandus) ülegi antud. Kuu aja pärast on fermid valmis.»

● Millist abi osutab ehitajale ülikool?

«Hiljuti käisid meil iga päev abiks üliõpilased, kes töötasid kolm tundi päevas, kahes vahetuses,» kõneleb H. Savisaar. «Praegu on õppevahetuse ja neid asendavad kommunistlikud noored, keda saadab komsomoli linnakomitee, pärast õppevahetuse aga tulevad üliõpilased jälle tagasi. Kuuldavasti saame 15 inimest iga päev täisvahetuseks. Tööd jätkub kõigile nii meie tööliste kui ka abilisetele. Loodame, et üliõpilastest on meile palju abi!»

31. jaanuaril

1. veebruari õhtuks oli puhvetiruumi vahelagi juba betoneeritud.

A. PABUT

*

Uuel semestril hakkab üliõpilastepoolset abi peahoone taastamisel juhtima komsomolikomitee ehitusstaap. Alates 10. veebruarist kuni juuliku lõpuni on meil kõigil võimalus pisut oma jõudu ja aega anda selle heaks, et järgmist õppeaastat võiksime alustada vastset remonditud peahoones.

Komsomolikomitee teatab, et teisipäeval, 8. veebruaril kella 14–16 toimub taastamistööde graafiku koostamine. Komsomolikomiteesse oodatakse kõikide osakondade (ravikursuste) sekretäre või ideoloogilise töö sektori esindajaid.

Millega võime rahule jääda? Millele peame rohkem tähelepanu pöörama? (Teaduslikust tööst Arstiteaduskonnas)

(Algus lk. 1)

L. Allikmets) ja katehoolamiinide määramismetoodika ja nende ainevahetuse uurimisel (dots. A. Kliiman) jt.

Edukalt kulgeb töö sünnitusabi ja günekoloogia, endokrinoloogiliste probleemide lahendamisel (prof. V. Fainberg), autoallergia ja immunoloogia alal (prof. K. Kõrge, dots. L. Päi), füüsikaliste faktorite meditsiinilisel rakendamisel (prof. E. Siirde, dots. E. Raudam).

Nende kordaminekute kõrval on aga teaduskonnas veel palju sellist, mis vajaks läbikaalumist ja korrigeerimist. Nii on probleemide üldine arv teaduskonnas veel liiga suur. Kahtlemata on see tingitud teaduskonna spetsiifikast, paljude teadusharude olemasolust. Kuid üht-teist saaks selleski osas ära teha. Kui meil on probleeme, mille läbitöötamisest võtavad osa terve rida kateedreid ja isegi teised teaduskonnad (vereringe füsioloogia ja patoloogia küsimused), siis leidub ka probleeme, mille läbitöötamine piirdub mitte ainult ühe kateedri, vaid koguni ühe inimesega (pahaloomulised kasvaja, tööühigieeni ja kutseshaiguste probleem). Et kaasajal saab edukas olla ik-

kagi ainult probleemi kompleksne ja sügav lahendamine, siis tuleks tulevikus tõsiselt mõelda probleemide kompleksemale püstitamisele ja planeerimisele.

Teine oluline puudus: mitte kõik olemasolevad jõud ja võimalused ei ole alati suunatud plaaniliste ülesannete täitmisele. Näiteks teaduskonna kirurgia kateeder (prof. A. Linkberg) on teaduskonnas esikohal trükitud tööde arvuga (33 tööd), aga ainult väike osa töödest on suunatud riiklikus plaanis olevate ülesannete sisulise lahendamisele. Sama olukord on ka südame-veresoonkonna füsioloogia ja patoloogia probleemide teiste teemade osas (juhend. dots. R. Loo-ga). Edaspidi on vaja veelgi tõsisemalt mõelda reaalsemale teadusliku töö planeerimisele ja plaanisusele täitmisele.

Teaduslike tööde trükimine on läinud viimasel aastatel tõusvas joones. 1965. a. avaldati kokku 299 teaduslikku trükist (1964. a. 251). Esirinnas sammuvad teaduskonna kirurgia (prof. A. Linkberg), tea-

duskonna sisehaiguste (prof. K. Kõrge), hügieeni (prof. M. Kask), neuroloogia (dots. E. Raudam), mikrobioloogia (dots. A. Lenzner) kateedrid, kus on ilmunud üle 20 töö. Esiletõstmist väärivad aga ka sellised väikesed kollektiivid, nagu üldkirurgia (dots. A. Rulli), psühhiaatria (prof. E. Karu, prof. J. Saarma) otorinolaringoloogia (prof. E. Siirde), dermatoloogia (dots. L. Nurmand) ja histoloogia (dots. U. Arend) kateedrid. Soovi-dat jätab aga teaduslike tööde avaldamine keskajakirjades. Elav-nenud on populaarteaduslik töö. Selles suhtes on kiitust teeninud prof. M. Kask ja tema kollektiiv, prof. J. Saarma, dots. J. Riiv jt.

Mõnevõrra on elavnenud teaduslike tööde juurutamine. Teadusliku töö resultaadid neuroloogia kateedris, teaduskonna sisehaiguste, hospitalisisehaiguste, sisehaiguste pro-pedeutika jt. kliinilistes kateedrites juurduvad vahetult kliinilisse prak-tikasse. Rea originaalseid operat-

(Järg lk. 4)

Двух месяцев как не было. Скоро уезжать. Дни отъезда словно летят уже нам навстречу, горячие, знойные. Середина августа. Мы жмемся в машине на работу сквозь густой ветер, ослепительную желтизну ровной степи, а вечером домой — сквозь затихающую степь, густые полосы заходящего солнца да сквозь далекий перестук комбайнов, которые уже зажгли огни и плавно скользят в надвигающейся темноте. Теперь нам некогда.

Теперь мы так торопились, что, уставшие от работы, мало замечали степь. Осталось пять дней — и нас здесь не будет. Решили работать до темноты. В каждый из оставшихся пяти дней мы должны сделать то, что до сих пор не успели сделать.

Вечером, вернувшись с работы, наша бригада сидела в столовой. Уже поужинали. Галя и Лена на два голоса пели. Командир отряда Роберт, в пыльной фуфайке чвалившийся в столовую, был немногословен.

— Привез панели, маты, кирпич. Немного цемента. Это для вас. Почему поздно? Не спрашивайте. Надо обязательно закончить кошары. Иначе позор вам, филологи.

— А разве можно не закончить, товарищ Давыдов, — тоном деда Щукаря пропел Андрей.

— Факт! Нельзя!

Утром все было как обычно. Быстрый завтрак, немногословные разговоры. Петр Карайбеда — бригадир, «коровников» первый забрался в кузов. Ребята подавали ему нужный инструмент.

— Ватерпас обязательно, Геида!

— Сейчас, маэстро!

Девочки притихшие, сидели в столовой.

Все было как всегда, только утро — холоднее обычного. Суровое, отроченно недружелюбное небо предвещало плохой день. В конце августа здесь всегда шли дожди — так нам говорили старожилы — непролазная грязь, туман. Но после засушливого лета настоящего ливня так ни разу и не было: по вечерам часто небо почернеет, насупится, начинают вспыхивать молнии, прогремит гром, упадут несколько капель и всё — можно ложиться спать. В душной от пыли надвигающейся темноте не пойдешь в степь. Ночь. Ветер. Пахнущая пылью, пыль охватывает поселок. Затем тишь, луна над зубчатым борком и звезды, звезды.

Лена с Галей сидели в кузове обнявшись. Галя о чем-то настойчиво уговаривала Лену, та раздраженно отвернулась к борту. Тогда Галя повернула ее к себе, заботливо укутала плащом так,

РАДУГА

что остались только печальные серые глаза. Она хотела поцеловать их.

— Ох, уж эти филологи! Мы поехали на работу.

Да, девочки устали. А работа выпала самая трудная. Парни заканчивали коровник. От них помощи не жди — сами заняты по горло! А девочкам надо было выложить десять пролетов бытовой стены — сорок метров. Это, конечно, не все. Последние дни — чего только не откроешь из того, что надо сделать.

Приехали. Айме и Анне быстро приготовили раствор. Игорь развел его на тачке по парам работающим. «Андрюша», — сказал он, подбегая к нему, — «наляжем что-ли?» «Сделаем хотя бы шесть пролетов. Видишь, Ленка совсем сошла.»

— Девочки, тяжелые камни предоставьте мне, — торжественно произнес Андрей. Не пирамиды строим, — надо жалеть себя.

— Ладно, заступничек.

— Не заступничек, а античный герой. Геркулес!

А между тем собирался дождь. Небо там, за скирдами, стало черным, как тушь. Ветер восходил из низины, надувал на бугор и разрывал цепкие, липкие тучи. Тогда солнце снова лучами хватало за землю. Потемневшая степь стала темно-коричневой и лишь желтые пятна — след луней — (сияли и) свежо били в глаза. Но ветер в который раз рвался вверх, гнал пыль, срывал со скирд и стирал желтый цвет с земли. И тогда сухая, пахучая золотая пыль, желтая от солом, схваченной с земли ветром, неслась в степь. В этом страстном буране металась перепуганные птицы, в степь ринулся табун лошадей. Их гривы развеивались ветром, темно-красные крупы обдувались пахучей пылью.

Небо снова почернело. Ветер уже не в силах был расщепить тучи. Упали первые крупные хлесткие наклонные капли.

— Наконец-то будет настоящий дождь, — сказала Галя. — Хотя посмотреть, какой он здесь. — Все ждали откровенного ливня.

Но ливня не было. Дождь не мог овладеть землей. Густые черные тучи не выплеснули своей влаги. Они унеслись ветром в степь, к далеким курганам и там темными полосами связались с землей.

Лена очень хотела работать. увлеченно и споро, как всегда, вести кладку. Но на этот раз ничего не получалось. Она нервничала. Даже первый дождь и пыльный ветер, и золотая пыль и темно-красные лошади — все это только злило ее.

«Эге-гей!» — крикнул Андрей, когда табун ринулся в степь. — «Ребята, смотрите, как здорово!»

Лена уже два раза сбивала в кровь пальцы. Терпела. Она взяла камень и хотела положить его на раствор, но, покачнувшись, больно ударила ногу. Бросила камень и, сжавшись от боли, присела, обхватив руками колени. В глаза хлынули слезы. Затем она выпрямилась и отошла от стены.

— Я не могу, не могу больше, — все этот бут, бут, проклятые камни, мне даже по ночам стотонные кошмары снятся. И опять, опять!

Она скинула рукавицы. Ветер рвал с нее косынку, она сняла ее, — волосы вспыхнули.

— Ну я же говорил, — не хватай тяжелые камни, — все сама, сама, чорт возьми, — Андрей подошел к ней. Лена отвернулась и пошла к крайнему арончику...

— Куда ты, подожди! — крикнула Галя. — На вот, возьми плац.

— Может перекурим, — сказал Игорь. Дождь надвигается, — спрячемся что ли!

— Когда пойдет, тогда и спрячемся. Успеем еще! — Вези лучше раствор — видишь нет ни лопаты. — Галя сняла очки, протерла их о форменку, прищурясь, посмотрела на бившееся в тучах солнце. Затем одела очки, посмотрела вслед уходящей в степь Лене. Та сейчас шла на бугор, ветер рвал с нее плац, развеивал волосы. Как Гале хотелось побежать за ней, вытереть слезы, погладить усталые руки. Она подошла к Айме, и они вместе стали забутовывать цементной стеной.

Над скирдами выгнулась радуга. Ее широкая, раздольная арка с ярким зеленым и красными цветами колыхалась ветром.

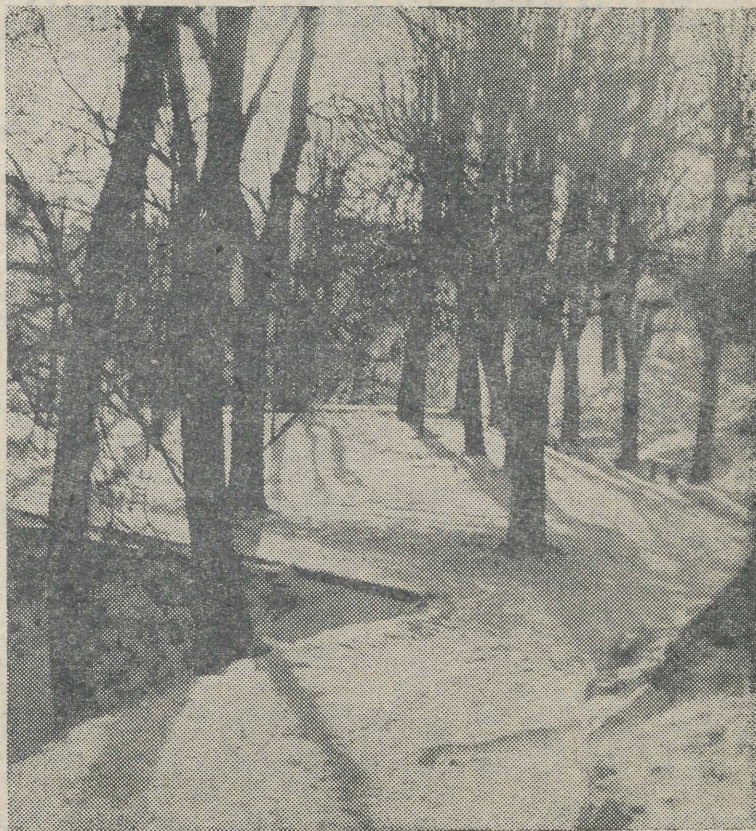
Как запахло соломой! Как свежо, как радостно стало вокруг! Мы работали не замечая времени.

...Лена шла из степи. Она шла к нам. В ее руках алели цветы. Степные, мокрые, последние цветы. Подошла, светло улыбнулась Андрею. Положила свету на стену.

— Это вам, — сказала она.

Дул густой ветер. Он раскачивал легкую арку радуги. Мы работали.

БОРИС АРТЮХОВ



Tume ja lumine

Mida me ootame uuel semestrilt?

Ei kannata kriitikat mõningate seltsimeeste seisukoht, mille kohaselt õppetöövälise poliitilise kasvatuse vajalikkus tegelikult teatud kahtluse alla pannakse. Hea spetsialist pidavat kujunema ideeliselt ja poliitiliselt küpseks ainult oma teaduse kaudu. Me vajame spetsialiste, kes mitte ainult seisavad dialektilis-materialistliku maailmatunnetuse positsioonil, vaid kes seejuures õigesti ja iseseisvalt orienteeruvad meie maa siseelu, kahe leeri vahelise klassivõitluse arengu ja teistes keerurkates küsimustes, võtavad aktiivselt osa ühiskondlik-poliitilisest elust.

Mõni sõna üksikute probleemidest (mis küll vääriksid hoopis üksikasjalikumalt käsitlemist).

Filosoofiliste seminaride tegevus oli sügissemestril edukas. Algaval semestril peaksid lõpuks õige tööjärje kätte saama ka need seminarid, kus seniajani õiget hoogu ei olnud (geograafia- ja matemaatikaosakondades). On vaja veelgi tõsta kõigi filosoofiliste seminaride sisulist ja organisatsioonilist taset, (ette valmistada ettekande teesid, haarata probleemide arutamisse kaasa ka nooremaid õppejõude, aspirante ja vanemlaborante jne.). Parteiorganisatsioonide ülesandeks ka algaval semestril on pidevalt kaasa aidata filosoofiliste seminaride edukale tööle.

Suuri võimalusi ideelis-poliitilise töö tõhustamiseks ülikoolis on ühingu «Teadus» TRÜ liikmesgrupil, kuhu kuulub 283 lektorit, kes 1965. a. esinesid ca 2300 loenguga. Ebarahuldav on aga seni olnud olemasolevate loengute propaganda, mille tulemusena paljud väga vajalikud loengud on seni jäänud kuulamata. Senisest sootuks enam võiks TRÜ lektorigrupi liikmeid kasutada n.-ö. «sisemiseks tarbeks» (ka poliitinformatsioonide sisustamiseks).

Ja veel üks küsimus. Ikka veel on klubiüritustel ja muudel üliõpilaste kokkutulekutel tavaliselt väga vähe õppejõude. Võib nimetada vaid üksikuid (prof. P. Vihalem, prof. P. Ariste, dots. J. Kalits jt.), kes on sagedasteks külalisteks klubiõhtutel. Eks ole aga see hea võimalus üliõpilastega kontakti saavutamiseks väljaspool õppetööd ja ruume.

Ülikooli kollektiivi ees seisavad väga suured ülesanded selliste noorte spetsialistide ettevalmistamisel, kes suhtuvad kommunistikult oma töö ülesannetesse, on oma kodumaa tulihingelised patrioodid, kellel on peale sügavate erialaste teadmiste avar ideelis-poliitiline silmaring. Ei ole kahtlust, et ühiste jõupingutustega suudame seda ülesannet algaval semestril edukalt lahendada.

F. KINKAR,
EKP TRÜ Komitee sekretäri asetäitja

ÜLIÕPILASELUST RAJA TAGA POOLA

Vaatamata uusehitustele ei jätku siin veel kõigile üliõpilastele ühiselamutes kohti.

Üliõpilaskeskkonda on tulnud uus sõna — «soldat». Nimelt on ühiselamu «illegalsed» elanikud sunnitud magama oma sõpradega sõduri kombel kahekesi ühes voodis.

Ühele eakale Krakovi ühiselamu komandandile hakkas juhtkond etteheiteid tegema sellepärast, et ta «soldatitele» läbi sõrmede vaatab.

Pan Bušek oli oma ametit juba rida aastaid pidanud. Üllatav oli tema statistika: tema ühiselamus elasid kunagi «soldatitena» peaminister Cyrankovitš ja Krakovi ülikooli rektor. Peale nende veel üks minister, neli kindralit, seitse professorit ja kolm departemangu direktorit.

(Ajakiri «Польша»)

Kulumata
SULEGA

PIIBE UIP

Ta tuli läbi metsa, kui mets oli must,

õhk õhtuhall, taevaski tinane.

Nüüd ta usub, et nii see ongi just:

et ajast aega mets püsib must, õhk õhtuhall,

taevaski tinane.

Nüüd ta usub, et nii see ongi just:

ning ta lemmikvärvid on — hall ja must.

ROMAIN
ROLLAND



écrivain — militant

Le 29 janvier 1866 naquit Romain Rolland. Le centenaire de la naissance du grand écrivain et citoyen français a été commémoré partout dans le monde où souffle l'esprit de liberté, de paix et de générosité humaine.

Pendant cinquante années d'activité passionnée, il croyait de son devoir de n'être jamais passif, surtout lorsqu'il s'agissait de défendre la dignité de l'homme, du citoyen. Tant que vivra la jeunesse, elle s'élèvera avec Romain Rolland; elle marchera avec lui vers les lendemains qui chantent, en lisant ses romans «Jean Christophe», «L'Âme

enchanteée», «Colas Breugnot», le conte touchant «Pierre et Luce», la merveilleuse série des «Vies Héroïques», son «Théâtre de la Révolution». Elle puisera ses forces dans la foi inébranlable du grand Français dans le progrès, dans la victoire de la vérité.

Jusqu'à sa mort R. Rolland ne dissocia jamais son œuvre d'écrivain de son action militante au service de la paix et de la liberté, et il la faisait avec abnégation. Lorsqu'une grave maladie ne lui permit pas en 1937 de participer à la conférence nationale du Parti, organisée pour la défense de l'Espagne

qui luttait, il pria d'excuser son absence en ces termes: «Si faible que soit ma voix, elle s'élèvera toujours pour la paix et pour la liberté, pour tous les hommes et les femmes héroïques, qui dans tous les pays du monde, souffrent et luttent pour la défense de nos idéaux. J'ai confiance. Nous vaincrons.»

Ami ardent de tout progrès, il suivait avec attention l'édification enthousiaste de notre premier pays socialiste. Il la soutenait de sa parole fougueuse, en y soulignant le beau rôle de la jeunesse soviétique. Il aimait son admirable vitalité,

son intérêt à la vie «car», dit-il, «il y a beaucoup de joie et d'optimisme dans la jeunesse soviétique. Les jeunes savent que leur vie sera ce qu'ils en feront, que le pays sera ce qu'ils veulent qu'il devienne, qu'ils sont les maîtres de ses destinées.»

Par sa vie et son action, par ses œuvres pleines de courage et de confiance, R. Rolland a donné l'exemple à ceux qui consacrent leur vie à la lutte pour de hauts idéaux, car comme le disait son grand maître, Victor Hugo, «ceux qui vivent sont ceux qui luttent.»

K. KANN

Millega võime rahule

sioonimeetodest ja operatsiooninstrumentide on rakendanud siima-
haiguste ravis prof. kt. L. Schotter.
Väärtuslikke organisatsioonilisi
üritusi stomatoloogiliste haigete
arvelevõtmiseks, eriti hambakaarie-
alal, on korraldanud stomatoloogia
kateeder.

Ei saa mööda minna puudustest,
mis jäävad ikka veel tõsiselt tak-
istuseks teadusliku töö arendami-
sele ja laiendamisele.

Kogu sõjajärgsel perioodil on teaduskonnas
teaduslik töö pidevalt
intensiivistunud. Rakenda-
takse uusi meetodeid, uusi aparaa-
te ja seadmeid. Kasvab eksperimen-
taalse töö osatähtsus. Kliiniku-
tes rakendatakse edukalt uusi
diagnostika- ja ravimeetodeid.
Kõik see nõuab vastavate tingimuste,
ruumide, kabinettide ja isegi
nute osakondade loomist. Teadus-
liku töö baas on aga jäänud sama-
maks nii kliinikute kui ka teoreetiliste
kateedrite osas ega vasta kaugeltki
kaasaja nõuetele. See asjaolu on
antud etapil üheks põhiliseks
puuduseks kogu teaduskonna teadus-
likus töös.

Mitte väiksema tähtsusega pole abiõppepersonal
küsimus. Aastast
aastasse kasvab õppejõudude kvali-
fikatsioon. Käesoleval ajal on 61%
õppejõudude koosseisust teaduslik
kraad. Samal ajal aga ei vasta abi-
õppepersonal hulk kaugeltki õppe-
jõudude kaadrile. Seetõttu on kõrge
teadusliku kvalifikatsiooniga õppe-
jõud sunnitud palju aega ja
vaeva pühendama tehnilisele tööle
ja teaduslike eksperimentide ette-
valmistamisele, mida väga hästi
võiksid teha ka laborandid. Kui ar-
vestada veel õppejõudude suurt peda-
googilist ja ühiskondlikku koormust,
siis muutub mõistetavaks, millistes
rasketes tingimustes toimub teaduslik
töö ja mispärast ta

(Algus lk. 1)

sageli on ebaökoonomne ja vähe-
viljakas.

Nende põhiliste puuduste kõrval
on raskusi ka mõnede reaktiivide
operatiivse hankimisega, vivaariumide
seisukord ja katseloomad ei vasta
kaasaja nõuetele. Vaatamata
aparatuuri täienemisele on siiski
veel vaja rida unikaalseid aparaa-
te ja seadmeid (elektronmikroskoop,
automaatsed seadmed keemiliste
ja füsioloogiliste analüüside
tegemiseks jt.). Kaasaegset sisustust
vajaksid kliiniliste kateedrite
laboratooriumid.

Kahtlemata aitaks nende puuduste
kõrvaldamine avardada ja süvendada
teaduslikku tööd TRÜ Arstiteaduskonnas.

Tihenenud on teaduskonna
õppejõudude side teiste teaduslike
asutustega Nõukogude Liidus. Teaduslikku
tööd koordineeritakse üliiuduliste
juhtivate keskustega, võetakse osa
üliiudulistest nõupidamistest ja kon-
ferentsidest, organiseeritakse laiendatud
konverentse teiste NSVL meditsiiniliste
teaduslike asutuste osavõtul. Nii näiteks
toimus Tartus 1965. a. NSVL TA
Neuroloogia Instituudi ja TRÜ
Neuroloogia kateedri ühine teaduslik
sessioon. Samuti peeti siin TRÜ
psühhiaatria kateedri ja NSVL
Kohtupsühhiaatria Keskinstituudi
ühine sümposium.

Tihed kontakt on loodud ka välismaiste
teaduslike organisatsioonide ja
õppeasutustega. Elavneb teaduslike
tööde äratrükide vahetamine. 1965. a.
oli mitmel õppejõul võimalus viibida
välismaal komanderingutes: dots. E.
Raudam, Taanis ja Soomes, prof. J.
Saarna, Sveitsis, dots. H. Sillastu,
Soomes, ass. V. Tarve, Tšehhoslovakkias.
Paljud õppejõud võtsid osa
ekskursioonist Jugoslaaviasse ja
tutvusid sealsete meditsiinasutuste

tööga. 1965. a. ilmusid välismaal
trükkis dots. E. Raudami, dots.
J. Reineti ja prof. E. Siirde tööd
aerosoolide ja elektroaerosoolide
kasutamise alal meditsiinis. Trükki
on võetud veel kaks tööd dots.
E. Raudami ja dots. J. Reinetilt,
üks töö prof. E. Käer-Kingisepalt,

jääda...

üks töö ass. S. Maramaalt ja töö
med. kand. L. Allikmetsalt. Siiski
oleks vaja senisest rohkem taotle-
da välismaise meditsiini eesrind-
ke saavutuste paremaks tundmaõp-
pimiseks välismaisi komandeerin-
guit.

Aastast aastasse elavneb ka
üliõpilaste teaduslik töö. 1965. a.
saavutas võistlustööde arv teaduskonnas
rekordilise taseme — 29. Väärib
esiletõstmist, et ainuüksi teaduskonna
kirurgia kateedrist koostöös histo-
loogia kateedri ja meditsiinilise
kesklaboratooriumiga esitati 8 au-
hinnatööd. Edukalt töötasid üliõpi-
laste teaduslikud ringid ka teadus-
konna sisehaiguste, neuroloogia,
sünnitusabi ja günekoloogia, psü-
hiaatria jt. kateedrite juures. Rin-
gides on senisest rohkem vaja tä-
helepanu pöörata mitte ainult tea-
duslike tööde valmistamisele, vaid ka
üliõpilaste kasvatamisele ja nende
ettevalmistamisele aspirantuuri
asutimiseks.

1965. a. jätkus edukas
dissertatsioonide kaitsmine. Doktoriväitekirja
kaitses sisehaiguste propedeutika kateedri
dotsent K. Villako. Kandidaadiväite-
kirju kaitsesid A. Tikk, A. Kõdar,
S. Teesalu, H. Tikko, H. Kurvits,
H. Tiik, V. Tapupere, J. Ksenofontov,
A. Vernik. Seejuures aga lük-
kub mõnedel õppejõududel kandi-
daadiväitekirjade valmistamine
aastast aastasse (K. Ulp, P. Mallene,
K. Rago, M. Uibo jt.).

Dots. L. TÄHEPÖLD

TRÜ Arstiteaduskonna prodekaan

Uut teatmekirjandust

К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин. Ежеквартальный бюллетень изданий произведений основоположников марксизма-ленинизма и литературы об их жизни и деятельности, вышедшей в СССР. 1965, № 1—3.

В. А. Рахлевский, К. Г. Борисов. Библиографический справочник диссертаций на соискание ученой степени кандидата и доктора юридических наук. Душанбе 1965. 541 с.

Библиографический указатель литературы по методике и практике выполнения расчетов экономической эффективности новой техники. Москва 1965. 22 с.

Система сетевого планирования и управления. Литература на русском, других языках народов СССР и иностранных языках за 1959—1965 гг. (I кв.). Москва 1965. 93 с.

Математика для инженеров. Рекомендательный указатель литературы. Москва 1965. 158 с.

Организация Объединенных Наций в фактах и цифрах. (Краткий справочник). Москва 1965. 179 с.

Структурное и прикладное языкознание. Библиографический указатель литературы, изданной в СССР с 1918 по 1962 г. Москва 1965. 194 с.

Е. Д. Петряев. Краеведы и литераторы Забайкалья. Материалы для библиографического словаря. Часть I. Дореволюционный период. Иркутск-Чита 1965. 87 с.

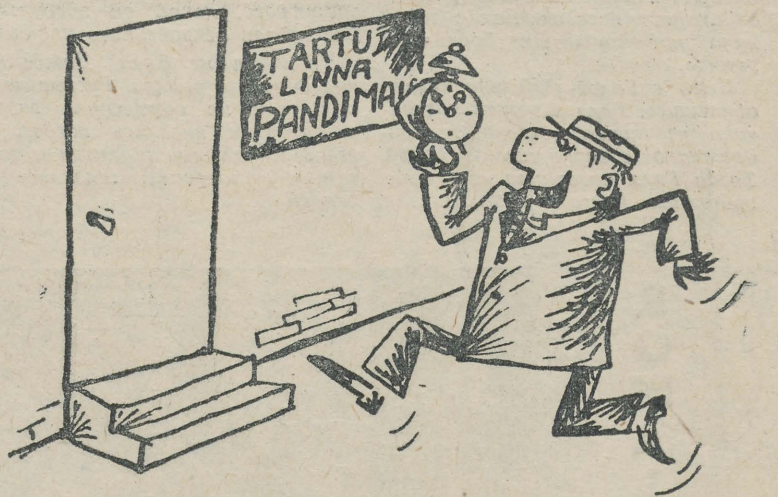
.....



РЕЖИССОР Г. КРОМАНОВ И НАТЛЕЖАД Е. КОППЕЛ И А. ЛУНДВЕР
ФИЛМ «МIS JUHTUS ANDRES LAPETEUSEGA» ВОТТЕ ВАЕАЖАЛ.

Ametiühingu Vabariiklik Komitee teatas meile 1966. a. eraldatud välis- turismi tuusikud

Riigi või ekskursiooni nimetus	Sõidu aeg	Kestvus	Dokumentide esitamise viis või tähtaeg Ametiühingu Vabariikliku Komitee
Soome	juuli	2—4 päeva	15. veebr.
Soome	august	2—4 päeva	1. märts
Bulgaaria (puhkusega)	juuli		1. märts
SDV—Tšehhoslovakkia			
Lisaks eeltoodule saab vabariiklik komitee esitada üks või kaks kandidaati alljärgnevatel gruppidesse:			
Bulgaariasse (viibimisega puhkekodus Mustal mere ääres 17—18 päeva)	juuni	(260 rbl.)	25. märts
Bulgaariasse (12 päevase puhkusega Mustal mere ääres)	august	20 päeva (290 rbl.)	5. mai
Laevareisile Skandinaavia riikidesse	august	20 päeva (450—650 rbl.)	20. märts
Tšehhoslovakkiasse	oktoober	12 päeva (185 rbl.)	25. mai
Kuuba—Itaalia—Tšehhoslovakkia	november	19 päeva (650 rbl.)	20. mai
Araabia ÜV-sse (külastatakse ka Kreeka, Türgi, Bulgaariat)	november	11 päeva (420—490 rbl.)	20. mai
Laevareisile Doonaul	oktoober	19 päeva (350—420 rbl.)	20. mai



KUI KUULUTATAKS VÄLJA VABAKUULAMINE...

Raadioloengud

Kolmapäev, 9. veebruar

1. Kõigile üliõpilastele TRÜ Teadusliku Raamatukogu teenindusosakonna juhataja Kaljo Lepiku vestlus «Kuidas saavad kaugõppe-üliõpilased vajalikk kirjandust».

2. Kõigile üliõpilastele TA Raamatukogu osakonnajuhataja Arda Kirseli vestlus «Raamatukogude kataloogid ja nende kasutamine».

3. Inglise filoloogia I—VI kursuse üliõpilastele õppejõud Laine

Hone'i loeng «Tüüpilistest vigadest üliõpilaste kirjalikes töodes» VII.

Reede, 11. veebruar

1. Kõigile üliõpilastele TRÜ Teadusliku Raamatukogu käsikirjade osakonna juhataja Kaja Noodla loeng «Teatmeteosed ja nende kasutamine».

2. Eesti filoloogia III kursuse üliõpilastele dots. Enn Koidu loeng «Määruslauste liigitus».

ROTAPRINDILT ILMUSID

L. Keres, H. Kääri, M. Luts, I. Muuga, A. Preem, L. Sildver, S. Tamm, H. Tälli. Lastehaiguste praktikum. (Arstiteaduskonna ravi-osakonna V kursuse üliõpilastele). Teine trükk. 252 lk. Hind 40 kop.

P. Paris. Suusatamise õpetamine. 113 lk. Hind 19 kop.

Juhan Tuldava. Gotische Texte mit Wörterverzeichnis, Erläuterungen und grammatischen Tabellen. 112 lk. Hind 15 kop.

Tähelepanu!

Toimetuse liikmed ja teaduskondadke pressigrupid! Koosolek toimub esmaspäeval 15 söökla aud. 24.

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Tartu ülikooli riiklik ülikool») g. Tartu Эстонской ССР Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ol'kooli 17/19. III. Oks knumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 845. MB 00471.

Sporditööst ühiselamus

Kui me kavatseme analüüsida sporditöö vorme ja võimalusi üliõpilasi ühiselamutes, siis me peame eelkõige arvestama seda, et tegemist on noortega, kes päevast päeva tegelevad vaimse tööga. Siit tulenebki selline nõue, et võimalikult rohkem püütaks tegelda selliste spordialadega, mis võimaldavad liikumist, arendavad inimesi füüsilisest küljest. Üliõpilaste puhul tuleb arvestada ka seda, et neil on tavaliselt vaba aega üpris vähe, sest umbes pool nende kätuses olevast ajast kulub otseselt õppetööle (loengud, seminarid, kollokviumideks valmistumine), ülejäänud aega peaks iga noor, kes vaatab ülikoolile kui teaduste tempile, mitte kui diplomivabrikule, kasutama tööks oma erialase kirjandusega, oma erialaste teadmiste süvendamiseks, võimete arendamiseks. Kui me arvame veel maha aja, mis kulub ühiskondlikule tööle, kunstilisele isetegevusele, kultuurilistele meelelahutustele, siis võib tekkida olukord, et spordi- ja kehakultuuri-ala tegelemisele ei jäägi aega, või jääb seda liiga vähe. Et sellist olukorda siiski ei tekiks, tuleb aega kasutada järjekindlalt, otstarbekalt, oma plaani kohaselt.

Kehakultuuriga tegelemiseks on vaja leida selliseid vorme, meetodeid, mis võtaksid võrdlemisi vähe aega, samas aga oleksid küllalt efektiivsed. Minu arvates on just ühiselamu ja selle lähem ümbrus kohaks, kus üliõpilased, eriti need,

kes ei taotle spordiradadel erilisi võite ja ei käi 4—5 korda nädalas spetsiaaltreeningutel, võiksid ja peaksid leidma endile individuaalselt kõige sobivamaid viise oma tervise karastamiseks ja tugevdamiseks. Järjekindlalt on vaja tegelda hommikuvõimlemisega. Soovitav oleks seda teha mitmekesi, ettevõtlikum tommaku kaasa ka toakaaslas. Nii on poiste ühiselamus mitu toakollektiivi, kes käivad igal hommikul 20—25 minutit jooksmas. Talveperioodil, eriti halbade ilmadega, samuti neile, kes pole hommikusest jooksmisest vaimustatud, võiks soovitada võimlemist koridoris või toas (eelnevalt avada aken). Et oma niigi nappi aega päeval säästa, siis tuleks hommikuvõimlemise kvaliteeti tõsta. Kui on juba mõnda aega tehtud hommikuti kerget 5—kuni 10-minutilist virgutusvõimlemist, tuleks võtta kasutusele hantlid, töötada välja harjutuste kompleks, mis annaks paraja koormuse lihastele. Ka õhtuti tuleks leida mõnikümme minutit, et mängida veidi lauatennist (kui see võimalik on), harjutada tõstekangi ja sangpommi. Kord kuus peaks toimuma ka mingi üliõpilaselamuline spordiüritus (näiteks sangpommi tõstmise, lauatennistise turniiri jms.), mis oleks ühtlasi spordi propagandaks.

LEMBIT ATSPPOOL,
ühiselamu nr. 3 spordiorganisaator





Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 3 (648) Laupäeval, 12. veebruaril 1966 XIX aastakäik

Kui neid „agaside“ ei oleks...

Kuigi talvine eksamisessioon Ajaloo-Keeleteaduskonnas pole veel täiesti lõpule jõudnud (V kursused teevad just veebruaris eksameid), on siiski üldpilt selgumas. Võrreldes möödunudkevadise sessiooniga on see tublisti paranenud, kõrvutades aga mullutalvisega — mõnevõrra tagasi läinud. Teaduskonna keskmise hinde — 4,01 — üle ei saa just nuriseda, kui neid kurikuulsaid «agaside» seejuures ei oleks.

Kui reastada osakondi keskmise hinde järgi, avaneb järgmine pilt:

võõrfiloloogia	— 4,19	eesti filoloogia	— 4,11
ajalugu	— 4,11	vene filoloogia	— 3,79

Seejuures ei ole arvesse võetud asjaolu, et nii eesti filoloogia IV kursusel kui vene filoloogia IV kursusel jäi kogu kursus võlg kirjanduse eksami (esimesed vene kirjanduse, teised väliskirjanduse osas), mistõttu kogu kursus sattus akadeemiliste võlglaste kurba nimistusse. Viimane on praeguse seisuga järgmine:

I kursusel võlgnevustega 9 üliõpilast
II kursusel võlgnevustega 16 üliõpilast
III kursusel võlgnevustega 33 üliõpilast
IV kursusel võlgnevustega 67 üliõpilast

See ongi esimene suur ja mõtlemapanev «aga», mis sunnib niihästi õppejõude kui üliõpilasi tõsiselt analüüsima praegust olukorda, et tulevikus juba aegsasti selliseid ebakohti vältida.

Teine «aga» seisneb küllaltki paljude edasijõudmatute üliõpilaste eksamatrikuleerimises sügissemestri vältel. Enam kui pooled eksamatrikuleeritustest annab vene keele ja kirjanduse osakond, kus õppetööga ei tulnud toime 17 üliõpilast, neist 6 II ja 6 III kursuselt. Eesti keele ja kirjanduse osakonnast langes nimetatud põhjusele välja 5 üliõpilast, ülejäänud kahes osakonnas kummaski kaks. See ei ole aga veel lõplik arvestus, sest talvise eksamisessiooni järel ripub nii mõnigi üliõpilane väljalangemise äärel.

Kolmandaks «agaks» on kehalise kasvatuses arvestus. Võib kõlada kummalisena, aga midagi pole parata, et talvisel sessioonil oli kogu teaduskonna lõikes kõige valusamaks kohaks kehalise kasvatuses arvestuste saamine. Kui teiste, teoreetilist laadi õppeainete juures sai üliõpilastele soovitada tugevat vahespurti ja järelevastamist, siis kehalises kasvatuses ei tulnud selline moodus arusaadavatel põhjustel kõne alla, pealegi kui arvestust ei saadud üldreeglina just seetõttu, et puuduti põhjusest enamikust kehalise kasvatuses tundidest. Ja nii kogunes ligi paarikümnel üliõpilasel akadeemiline võlgnevus, mille nad peavad lunastama 100% osavõtuga kehalise kasvatuses tundidest kevadsemestri jooksul. Vastasel juhul funktsioneerib kehalise kasvatuses võlg niisama ebameeldivalt ja halastamatult nagu võlg mistahes teises aines ja mida see tähendab, seda ei tarvitse vist pikemalt selgitada hakata.

Nii palju siis kurbadest «agadest», mille kõrval leidub õnneks mõndagi rõõmustavat. Kasvõi see, et 51 üliõpilast sooritasid kõik eksamid maksimaalsete tulemustega, et 209 üliõpilase õpinguraamatusse kanti üksnes head ja väga head hinded, et saadud kolmede hulk (328) moodustab vaid ühe viiendiku väljapandud neljast ja viiest (1676).

Eeloleva semestri algus kujuneb nii üliõpilastele kui õppejõududele erandlikult ebamugavaks. Ligi kolmandik teaduskonna traditsioonilisi õpperuume on kinni remondi all, mistõttu õppetöö on viidud kahte vahetusse, tunniplaani on sisenenud ebamugavad aknad, teinekord on päevakoorumus ülemääraselt suur. Paljud üliõpilased on esitanud dekanadile küsimuse: kas siis kuidagi teisiti ei andnud tunniplaani t-ha? Kahju küll, aga praegustes tingimustes ei andnud. Niipea aga, kui peahoones hakkab valbuma ehitustööde müra ja auditoriumid avavad jälle oma ukse, teeme tunniplaani ümber nii, et see oleks võimalikult soodne nii tudengile kui professorile. Ja ega see aeg enam mägede taga ole, eriti siis, kui vajaduse korral ise käed külge lööme ja oma maja taastada aitame.

H. PALAMETS,
Ajaloo-Keeleteaduskonna
prodekaan

RSR

Läinud aasta lõpul kerkis üsnagi teravalt üles küsimus, kuidas viia üliõpilasi paremini kurssi kaasaja poliitilise eluga? Et seda vaja on, pole vist mõtet tõestada. Rõhutaksin veel kord: tänapäeval, kui maailma poliitiline elu nii tempokas ja kõikehaarav on, peab paratamatult teadma, kus midagi sünnib, sest eks oleme isegi haaratud nende sündmuste keerisesse. Kaasaja üliõpilane peab saavutama vähemalt poliitiliste teadmiste miinimumtaseme, et ta oskaks orienteeruda olulistest poliitilistest sõlmpunktides. Ja teisest küljest — keda lõppude lõpuks siis ei huvita inimkonna saatus, teed, mida mööda ühiskond liigub.

Selge, et põhilise materjali peaks saama ajahehtedest ja raadiost, kuid paistab, et kõik ei vaeu poliitikat lugema. Lihtsalt kas pole kättevõtmist või pole aega. Ja mis tõsi, vaevalt «Edasi» või «Noorte Hääle» põhjal saabki korralikku ülevaadet. Väga selgeteks faktideks olid Ajaloo-Keeleteaduskonnas korraldatud ankeet-küsitluse tulemused. Teha saab vaid ühe järelduse — poliitikast teatakse liialt vähe.

Kardan, et ega teisteski teaduskonnades asi parem ole.

Üheks võimaluseks kaasaja poliitilise eluga kurssiastumiseks on RSR (rahvusvaheliste suhete ring), kus peetakse kuus umbes kaks koosolekut (traditsiooniks on kujunenud üle esmaspäeviti ülikooli kohvikus kokku tulla) ja arutatakse kõiki tähtsamaid kaasaja rahvusvahelise olukorra probleeme. Kuulama võib muidugi igaüks tulla, küsimusi esitada ja sõna sekka öelda. Ring on populaarne tudengite seas, kuid vean kihla, et üsna mitmed lugejad seesugusest ringist esimest korda kuulevad. Siin on tegemist muidugi reklaami puudulikkusega.

Mida annab RSR?

Nagu juba öeldud — ülevaate tänapäeva poliitikast. Oleme püüdnud seda teha võimalikult huvitavalt ja kõrgetasemeliselt. Eelkõige analüüs + faktiline materjal. Esiplaani — seesugune informatsioon, mida on raskem kätte saada ning seetõttu on enam värske ning huvitav. Asja juurde kuuluvad ka humoristlikud seigad poliitikast. Kuul-

(Järg lk. 2)

Raivo Ruukel on Kehakultuuri-teaduskonna II kursuse üliõpilane. Ta on teaduskonna komsomoliorganisatsiooni sekretär. Asja valiti ta ELKNÜ XIII kongressi delegaadiks.

Kui tahad inimese kohta midagi teada, on kõige parem vestelda tema õpingukaaslastega.

Kehakultuuriteaduskonnas on komsomolitöö hoopis teisiti korraldatud kui mujal. Peaaegu ei olegi juhus, mil terve teaduskond oleks Tartus koos. Praegugi viibivad I ja II kursus Käärikul. Tulevad nemad tagasi, lähevad teised. Võiks öelda, et Kehakultuuriteaduskonnas on komsomolitööd raske teha.

Maia Raidmets, teaduskonna komsomolibüroo liige, ütles.

«Raivol on deviis — kui teha kord tööd, siis teha hästi...»

Kehakultuuriteaduskond usub oma sekretäri, tal on kaaslaste hulgas autoriteeti. Inimesed usuvad alati seda, kes tahab midagi hästi teha.

Teaduskonnasiseste spordivõistluste organiseerimisega oli Raivol

Raivo Ruukel

tükk tööd. Ka oli tegemist õhtu «Miks ma valisin selle eriala?» ettevalmistamisega.

Hiljuti toimus Moskvas kolme ülikooli: Tartu RU, Tbilisi RU ja Moskva RU vaheline sõprusmatš. Raivo sai teivashüppes kolmanda koha ja püstitas isikliku rekordi — 4 m. Ammuhaldatud barjäär oli ületatud. Nüüd peab edasi minema.

«Ta paistab vaikne olema?» teen juttu.

«Vaikne? Ei, pigem tõsine. Aga ta on meie teaduskonnast kõige väärilisem üliõpilane sekretäri kohale...»

S. ENDRE

Pikale matkale!



Esmaspäeval, 7. veebruaril.

Suusamatk Tartu ja Tallinna vahel on pärast paarikümne aastast vaheaega jälle uuesti teoks saanud. Esmaspäeva hommikul kaikus raekojaesine väljak orkestrihelidest. Saadeti teele 20 linna parimat ja julgemat noort, kes viivad ELKNÜ XIII kongressile rapordi. Ülikooli esindavad R. Mürk (foto kõrval) L. Metsoja, E. Sulaläte, M. Majass, T. Kõresaar, P. Sokolov, R. Põldoja ja T. Lepa.

Miitingu avas ELKNÜ Tartu Linnakomitee esimene sekretär T. Alatalu. Tervituskõnede järel siirduti Tähtvere parki, kus pandi suusad alla. Saatjate seas olid ka esimesest tähesuusatamisest osavõtnud I. Kullam ja E. Mikkelsaar (foto all).

Veel kord «Head libisemist» ja paarisajakilomeetrine matk algas. Neljapäeval, 10. veebruaril. Tartu tähesõitjad jõudsid Tallinnasse.

R. NIGOLI tekst ja fotod



Selleks, et õppida hästi esinema

avalikkuse ees, pakub häid võimalusi Ühiskondlike Elukutsete Teaduskonna lektor-propagandistide eriala, mille esimesel kursusel algab õppetöö eeloleval esmaspäeval, 14. veebruaril. Kahe õppeaasta vältel omandavad noored teoreetilisi teadmisi populaarsete loengute koostamisest ja esitamisest, esinemisest erinevate auditoriumide ees, näitlike vahendite kasutamise, kontakti saavutamise kuulajaskonnaga ja paljust muust.

Teine kursusel on pühendatud põhiliselt praktilistele harjutustele, mille käigus valmib üliõpilase poolt

valitud teemal koostatud loengutekst ja toimuvad esimesed avalikud esinemised. Edukamad üliõpilaskolektorid vormistatakse ühingu «Teadus» liikmeteks ja suunatakse esinema raadiosse või kirjutama ajakirjandusse.

Lektor-propagandisti ühiskondliku eriala omandamine on otstarbekas mistahes eriala üliõpilasele, kes tunneb end tõepoolest oma spetsiaalsuse entusiastina ja valmistub saama tulevikus selle innukaks tutvustajaks meie töötajatele ja õppivale noorsoole. Eriti vajalik on see eriala aga tulevastele

koolmeistritele ja juristidele, kelle töö iseloom nõuab elava sõna vahendusel pidevat suhtlemist rahvaga. Seepärast ootame asjahuviliste elavat osavõttu meie esimesest koosolekust, mis toimub 14. II 1966. a. Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanadi ruumides algusega kell 18.30.

Sama eriala II kursust palutakse koguneda Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanati kella 18.00, et minna edasi AUN Tartu Kultuurihoonesse, kus toimub õppus sm. R. Kulaste juhendamisel.

Keel nõuab järjekindlust

Möödunud sajandi esimesel poolel püüti tähenduslikku vahet teha näiteks sõnade *võitmatu* ja *võitmatu* vahel. Arvati, et esimene sõna tähendab «mittevõidetud» (непобеждённый), teine «mittevõidetav» (непобедимый). Kui me aga neist sõnadest tuletame nimisõna, siis saame mõlemast lähtevormist ühe ja sama tulemuse — võitmatu; tähendab, eristamiseks ei esine siis kahte sisu, need kaks sõna on samatähenduslikud. Vahetegemine oli illusoorne, enesepetlik.

Seda laadi sõnapaaridele tuli viimaks siiski vormikindlad eestikeelsed sõnavasted leida. See toimus aasta 35 eest. Fikseerimisele võeti eeskätt õigusteaduslikud sõnad неприятный закон ja неприемлемый закон. Esimesele mõiste on tõlge *vastuvõetav* seadus eesti keeles ammu olemas, aga teisele tuli vaste alles luua. Leidsin sobiva olevat rakendamisele võtta hoopis uus grammatiline vorm — impersonaalse infinitiivi ilmaütlev käänne — *vastuvõetama* + -ta või -tu; nii siis sai meil võimalikuks ära tähendada, et *vastuvõetamatuks* ehk mittevastuvõetavaks csutub seadus, mis on alles puudulik, nõuab täiendamist, parandamist.

See keeleline uudismoodustis (sõna lõpposaga -mata või -matu abil) on võimalikuks teinud meie keeles mittesuudetavus nii vormis kui sisus edasi anda. Samas mõttes on meil üksmeelselt tarvitusel näiteks *nähtamatu*, *mõeldamatu*, *kaheldamatu*, *vaideldamatu* jt.

Paraku on valdav enamik vaadeldavasse rühma kuuluvaid sõnu jäänud senini kahesuunaliselt kasutamata ja on siis tarvitusel vana viisi — kahetähenduseliselt. Pole kahtlust, et see pahekoht tuleb meie keelest kaotada. Ei ole ju mõeldav, et näiteks sõnal *hindamatu* oleks kaks tähendust: 1) mittehinnatud ja 2) mittehinnatav.

Sääraseid kahe sisuga koormatud omadussõnu on meie keeles rohkesti. Näiteks: *möötmatu* [sügavus], *asendamatu* [väärtus], *seletamatu* [mõistatus], *edasilükkamatu* [tähtpäev], *külgekleepimatu* [leht], *järeletegematu* [kunsttükk], *lubamatu* [tegu], *märkamatu* [viga], *lahustamatu* [aine], *loendamatu* [rahvahulk], *tõestamatu* [hüpotees], *vältimatu* [õnnetus], *kujutlematu* [olukord], *mõtlematu* [samm].

Siin toodud näidetele jäägu edaspidises ainult nende otsene tähendus (mittetehtud), kuid sinna ekslikult omistatud suudetamatuse väljendamisest tuleb eeltähendatud uudisvorm (impersonaali ilmaütlev) alles kätte harjutada. Eeltoodud sõnade jaoks on need kätteõpitavad vormid järgmised: *möödetamatu*, *asendatamatu*, *seletatamatu*, *edasilükatamatu*, *külgekleebitamatu*, *järeletehtamatu*, *lubatamatu*, *märgatamatu*, *lahustatamatu*, *loendatamatu*, *tõestatamatu*, *välditamatu*, *kujuteldamatu*, *mõeldamatu*.

JOH. V. VESKI

Miks valisin just selle eriala?

Asi sai alguse vist seitsmendas klassis, kui meile keemiat esmakordselt õpetama hakati. See oli minu jaoks midagi hoopis uut ja erilist. Kust see tunne tuli — kas sisendas selle minuses isa või millest ta tekkis — praeguseni ei tea; igatahes oli keemia kõige omasem ja salapärasem. Keemias nägid ainult reaktsiooni resultaati, mis-moodi see aga toimus, miks — see jäi saladuseks.

Et kooliõpik suurt midagi mulle enam ei pakkunud, siis püüdsin ise mõnede raamatute abil tungida asjade olemusse. Minu seniste teadmiste taseme juures muidugi erilisi tulemusi ei olnud, kuid huvi säilis.

Pärast üheksandat klassi avanes mul võimalus lähemalt tutvuda keemialaboratooriumiga. Töötasin seal terve suvevaheaja. Kord kes-

tis mu «vabatahtlik tööpäev» 25 tundi ja ega ma ei kahetse.

Oleksin sügisel tööle edasi jäänud, kuid mind ei rahuldanud õhtukooli perspektiiv ja tase.

Agaräratulek niisuguselt täielikku rahuldust pakkuvast tööst, kus sind arvestati kui oma inimest ja kus tundsid end vajalikuna laboratooriumi elus, oli raske.

Minna uuesti tööle?

Kahtlesin kolmveerand õppeaastat ja siis — osalt isegi juhuse mõjul — otsustasin. Hakkasin õppima iseseisvalt, teadmiste ei tulnud see kahjuks.

Laboratooriumis töötades veendusin lõplikult, et nimelt uuriv keemia on see, mis mind tõmbab ja pärast lõpuksameid tõi oma paberid Tartu Riiklikku Ülikooli.

RIIVO SINIJÄRV, keemiaosakonna I k. üliõpilane

Möödunud aasta 1. juunil suri Kopenhaagenis sealse ülikooli võrdleva keeleteaduse professor Louis Hjelmslev. Suur on nende inimeste hulk, kes on olnud tema õpilased kas otseselt või kaudselt. Nende ridade kirjutaja oli Louis Hjelmslevi õpilane tema Kopenhaageni ülikooli siirdumise esimestel aastatel (1932. a. jj.), mil kadunu välja vahetas nimetatud ülikooli võrdleva keeleteaduse õppetooli teise rahvusvaheliselt tuntud keeleteadlase prof. Holger Pedersen. (Ta emeriteerus). Louis Hjelmslevi õpilane on ka Moskva keeleteadlane Boriss Andrejevitš Uspenski, kes on saanud meile tuntuks rea töödega struktuuralse lingvistika alal. See pärast poleks ülearune pühendada ka meie trükisõnas mõned read kadunud teadlase viljakale elutööle ning uute ideede ja võimaluste väsimatule otsingule moodsas keeleteaduses.

Louis Hjelmslevi surmateade ei tulnud üldsusele ootamatult, sest teadlane oli olnud haiglane juba pikemat aega. Oma viimased elupäevad veetis ta koguni haiglas. Ent ometi oli kurb sõnum teadusmaailmale väga valus.

Louis Hjelmslev sündis aastal 1899 intelligentsi perekonnas. Tema isa Johannes Hjelmslev oli matemaatikaprofessoriks Kopenhaageni polütehnikumis ja ülikoolis. Ajavahemikus 1928–29 oli ta Kopenhaageni ülikooli rektor.

Kopenhaageni ülikool on keeleteaduse alal rikas suurtest algustest. Üks tema kasvandikke Rasmus Rask oli kaastegev ajaloolise keeleteaduse loomisel 19. sajandi alguses. Louis Hjelmslev aga teges moodsa keeleteaduse küsimustega käesoleva sajandi algusest peale.

Rasmus Rask ja Louis Hjelmslev on kaks suurt nime nii taani keeleteaduse ajaloos kui keeleteaduses üldse. Viimane tunnetas sügavasti oma vaimusugulust Raskiga, uuris tema loomingut üksikasju, publitseeris tema töid Taani Keele ja Kirjanduse Seltsi toimetistes ning andis moodsa keeleteaduse seisukohalt uue tõlgenduse Raski panusele üldkeeleteadusesse, nähes temas vähem keeleajaloolast kui just keelesüsteemaatikut ja keeletüpoloogi. Ise oli Louis Hjelmslev rahvusvahelise mastaa-biga keeleteadlane. Oma vastupidiste seisukohtadega reas küsimustes mõjutas ja innustas ta tervet põlvkonda keeleteadlasi ajal, mil vaidlusteemaks olid keeleteaduse üldalused. Kadunu juhtis seda vaidlust kodus ja välismaal ning tema suured mõtted mõjusid nakatavalt. Ta oli peajagu pikem kõikjal, kus ta esines.

Võrdleva keeleteaduse professorina Kopenhaageni ülikoolis oli Louis Hjelmslev kolmas selles imponeerivas reas, mida alustasid Vilhelm Thomsen ja Holger Pedersen. Nimetatud kaks on andnud Raski poolt raiatud võrdleva keeleteaduse töömail kindlasti suurema panuse, kuid nad pole saavutanud sellist põhjanevat tähtsust keeleteaduse meetodi seisukohalt kui Louis Hjelmslev. Viimane püüdis keeleteaduses alati midagi uut, ent respektieris samaaegselt ka Rasmus Raski, Vilhelm Thomseni ning Holger Pedersen loodud traditsiooni. Ometi oleks Louis Hjelmslevi originaalse uurijatalendi tõttu üpriski ebakohane kõnelda liiga palju õpetajaist ja eeskujudest. Mõistlikkuse piirides võiks nimetada, et Louis Hjelmslevist järgnevate väheste traditsioonide üheks eredamaks esindajaks oli šveitslane Ferdinand de Saussure.

Juba noorusaastatest peale huvitasid Louis Hjelmslevi üldkeeleteaduslikud probleemid. Tema peamisi

Veidi hilinenud ridu Louis Hjelmslevist

In memorian

Õpetajaid oli Holger Pedersen. Viimase juhendamisel kirjutas ta aastal 1920 kuldmedalitöö oski raidkirjadest Itaalias. Kuus aastat väldanud õpingute järele sai ta aastal 1923 Holger Pedersen juhendamisel võrdleva keeleteaduse magistriks. 1932. aastal aga valmis tal doktoritöö «Etudes baltiques», milles kadunu näitas end balti keelte suurepärase tundjana.

Üldkeeleteaduslike probleemide kohta on Louis Hjelmslev avaldanud rea töid. Aastal 1928 ilmus tema «Principes de grammaire générale» (Üldise grammatika põhilused) ning aastal 1935 selle jaapanikeelne tõlge. Nimetatud aastal ilmus ka tema «Categories des cass» (Käänete kategooriad) 1. köide.

Töötades ajavahemikus 1934–1937 dotsendina Aarhuse ülikoolis rajas ta selles noores kõrgemas õppeasutuses võrdleva keeleteaduse õpingud. Prof. Holger Pedersen emeriteerumisel aastal 1937 aga sai Louis Hjelmslev nimetatud alal tema järglaseks Kopenhaagenis. Avaloengul sama aasta septembrikuu esimestel päevadel kõneles ta oma õpetajatest Rasmus Raskist, Vilhelm Thomsenist ja Holger Pedersenist ning lõpetas iseloomustades isennast ja oma eelkäijaid väitega: Taanis on traditsiooniks toimida traditsiooni vastu.

Louis Hjelmslevi toimimine traditsiooni vastu seisnes selles, et ta soovis teha keeleteadust iseseisvaks, vabastada teda sõltuvusest naabriteadustest (nagu füsioloogiast, psühholoogiast ja loogikast). Tema põhimõtteks oli, et kõiki keelelisi suursusi tuleb vaadelda ja kirjeldada nende keelesiseses koostöös, s.o. vokaale ja konsonante asendi järgi silbis, sõnu ja muutevorme rektisioonisuhete järgi lauses. Seega lõi ta moodsale keeleteadusele seniolnust hoopis teistsuguse objektiivse kirjeldusviisi.

Kuid kadunu ei rahuldunud ka sellega. Ta soovis asetada keeleteaduse keskseks asendisse. Inimese kogu tunnetusala pidi saama mõistetavaks keele kaudu. Louis Hjelmslevi keeleteooria eesmärgiks ja kohustuseks pidi olema *humanitas* ning *universitas*. Veelgi kaugemale vaadates arvas ta, et keeleteadlased peaksid olema eriti suutelised arendama rahvusvahelist koostööd. Kogu eluaja töötas kadunu, et luua maksimaalset selgust oma keeleteooriasse. See töö jäigi lõpetamata. Kadunu oli ja tundis end pioneerina, kes avas keeleteadusele uusi radu ning nägi suuri võimalusi, mida suudaks teostada tema poolt püstitatud printsiipidest juhitud keeleteadus. Veendunult väljendab ta seda ka oma viimase töö «Sproget, en introduktion» (Keel, üks sissejuhatus) veergudel.

Louis Hjelmslevi keeleteooriad on jätnud sügavaid jälgi moodsasse keeleteadusesse. Autori avar filosoofiline huvi oli ajendiks, et tema avastused keeleteaduses omandasid tähenduse ka muudes teadusharudes. Kadunu kujunemist tähelepanavaks keeleteoreetikuks soodustas igati ka tema suur keelteoskus. Ta valdas suurepäraselt klassikalist lingvistikat, taotles aga luua uut. Nagu nähtub pealkirjadest, kujutavad kõik tema tööd en-

dist vaid sissejuhatust mingile uuele veel tekkimata keeleteadusele. Tema esimene suur töö (a. 1928) kandis teatavasti pealkirja «Principes de grammaire générale» (Üldise grammatika põhilused). Tema kuulsaima töö (a. 1943) pealkiri on «Omkring sprogteoriens grundbegreber» (Keeleteooria rajamise ümber) ning viimane (a. 1963) nime-tub «Sproget, en introduktion» (Keel, üks sissejuhatus). Nii on tema kolmest põhjanevast tööst kaks kirjutatud taani keeles, milline asjaolu mõnede arvates on olnud takistuseks tema ideede levikule. Kuid paljud välismaalased (jaapanlased, ameeriklased, hispaanlased jt.) õppisid ära taani keele, et võiksid lugeda Louis Hjelmslevi töid. Teised aga rändasid Kopenhaageni ülikooli nagu mõnda keeleteaduse Mekasse, et osa võtta kadunu loenguist.

Tänu erakordsetele võimetele kuulus Louis Hjelmslevile keskne koht oma teaduskonnas ning ülikooli konsistooriumis. Samuti oli ta väsimatult tegev mitmesugustes keeleteaduslikes organisatsioonides. Kadunu oli Kopenhaageni «Lingvistikaringi» üks rajajaid (aastal 1931). Tema kaastegevusel asutati aastal 1939 keeleteaduslik ajakiri «Acta linguistica» (Les Travaux du Cercle linguistique de Copenhague). Ta oli Permanentse Rahvusvahelise Lingvistikakomitee ning muude rahvusvaheliste keeleteaduslike organisatsioonide liige. Teda on tõstnud ja austanud arvukad välismaised ülikoolid ning teaduslikud seltsid. See pärast pole üksnes suureks kaotuseks Louis Hjelmslevi üpris varajane surm, vaid veel kibedam on see, et ta haigestus oma elu suhteliselt varajasel etapil ning haigus vähendas tunduvalt tema loomisjõudu. Kuid õnnelik on see surm, mis järgneb töörohkele elule. Louis Hjelmslev oli loov vaim, nagu seda on vaid vähesed. Ta polnud üksnes tähelepanav keelefilosoof, vaid ka usin uurija ning üldinimlike huvidega kodanik. Auga täitis ta oma kohuseid võrdleva keeleteaduse õppetoolil Kopenhaageni ülikoolis. Triumviradi Vilhelm Thomsen, Holger Pedersen ja Louis Hjelmslev üle võib Kopenhaageni ülikool olla õigusega uhke.

Louis Hjelmslev oli ühteviisi meisterlik nii oma igapäevastel loengutel Kopenhaageni ülikoolis kui mujal maailmas, kuhu teda alatihti kutsuti. Kui soovida luua endale ettekujutust kadunu võimeist käsitleda keelelisi probleeme sõna kõige otsesemas mõttes ka populaarsel kujul, tuleb tingimata süveneda tema suurepärasesse raamatusse «Sproget, en introduktion», mis ilmus teatavasti küll alles 1963. aastal, kuid mille tuumik pärineb kadunu parimatest aegadest. Noored keeltehuvilised Kopenhaageni ülikoolis said Louis Hjelmslevilt rikkalikku inspiratsiooni. Olles noor kogu oma hinge-laadilt, tundis kadunu end eriti seotud olevat noortega. Louis Hjelmslevile kuulus noorte huvi ja sümpaatia. Tema töö vili küpseb lakkamatult ja tema tõeline tähtsus saab lõplikult selgeks alles kunagi kauges tulevikus.

PENT NURMEKUND

RSR

(Algus lk. 1)

laja peaks saama küllaltki hea ülevaate tänapäeva poliitikast. Tudeng saab suhteliselt kerge vaevaga vajaliku informatsiooni.

Mida RSR^o eelmisel semestril korda on saanud?

Toimusid koosolekud väga mitmel teemadel: sündmused Alžeerias, Kašmiiris, Indoneesias, presidendid valimised Prantsusmaal jne. Osavõtt oli rohke — umbes pool-sada igal korral. Kõige enam tudengeid oli ajaloo-osakonnast, see on ka loomulik, kuid kuulajaid oli teistestki teaduskondadest. RSR lektorid on esinenud Tartus enam kui saja loenguga. Üsna paljudel kordadel kutsusid kursused lektoreid välja (ravi I k., stomatoloogide II, IV jne.). Üldiselt peab aga ütleva, et seda võimalust kasutatakse vähe. Üheks põhjuseks on kahtlemata see, et ei teata, kuhu poole peab pöörduma lektori saamiseks. Selleks on ühingu «Teadus» ülikooli sektor (õppeosakonnas). Asja saab ajada muidugi ka RSR juhtivate jõududega — presidendiga asepresidendiga. RSR lektorid on käinud väljaspool Tartutki (Valgas, Tõrvas, Abjas jne.).

Mis kavas?

Jätkata samas vaimus. Perspektiivis on 1965. a. poliitika analüüs, Rodeesia ja Nigeeria sündmused ning tõenäoliselt ka Vietnam. Sel

reid välja (ravi I k., stomatoloogide II, IV jne.). Üldiselt peab aga ütleva, et seda võimalust kasutatakse vähe. Üheks põhjuseks on kahtlemata see, et ei teata, kuhu poole peab pöörduma lektori saamiseks. Selleks on ühingu «Teadus» ülikooli sektor (õppeosakonnas). Asja saab ajada muidugi ka RSR juhtivate jõududega — presidendiga asepresidendiga. RSR lektorid on käinud väljaspool Tartutki (Valgas, Tõrvas, Abjas jne.).

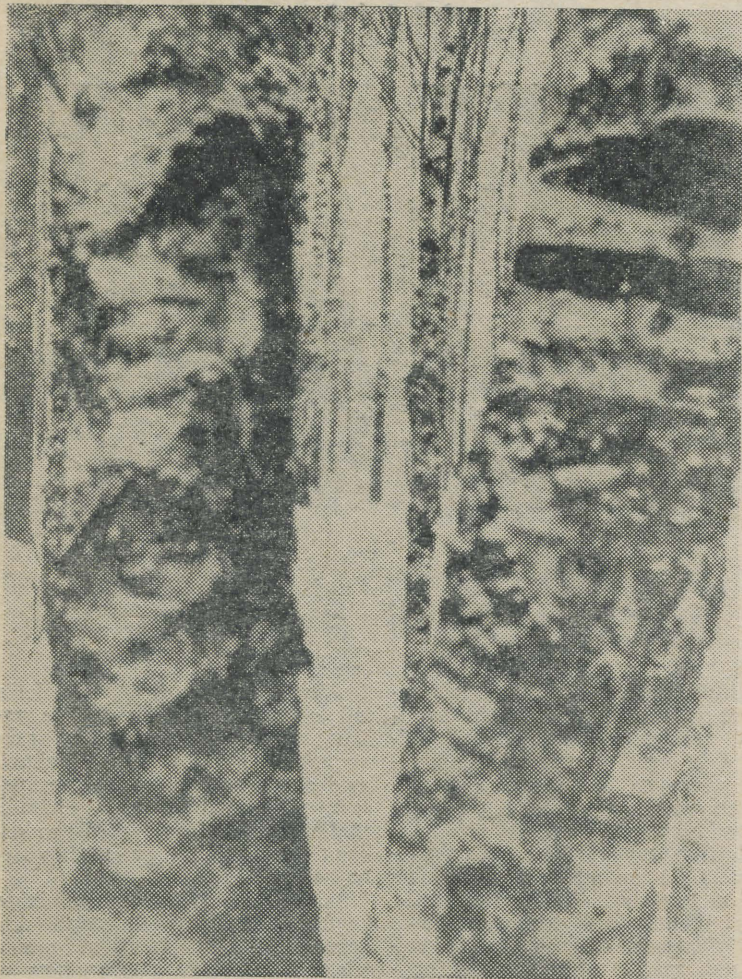
Mis kavas?

Jätkata samas vaimus. Perspektiivis on 1965. a. poliitika analüüs, Rodeesia ja Nigeeria sündmused ning tõenäoliselt ka Vietnam. Sel

esmaspäeval alustame semestri esimese koosolekuga — ülevaatega 1965. a. poliitikast. See peaks kõigile huvi pakkuma (eriti neile, kellel partei ajaloo eksam veel tege-mata on — eks sealgi ole kaasaja poliitika tundmine obligatoorne). Kas kolmas maailm saab juhtivaks jõuks? Kas USA suudab võita sõda Vietnamis? Kas pole aatomi-pommile ilmunud ohtlik võistleja — demograafiline pomm?

Kes ei tunne end kodus neis küsimustes, soovitan tulla RSR koosolekule. RSR jätkab tööd. Jälgige reklaami!

T. LEITO, RSR president



R: Nigoli foto

Täna on klubis

Jälle on väljas erksad reklaam-lehed: näitering «astub üles» uue tükiga. «Unustatud kurat» on esimene sel õppeaastal või hooajal meie üliõpilaste näiteringis. Aga

Jan Drda

„Unustatud kurat“

kui palju neid on olnud... Tükike aega on ülikoolipere harjunud jälgima umbes pooleaastaste vaheaegadega ilmuvaid kuulutusi: «Esi-etendus». Ent kui palju on klubi juhatus muret tundnud, kas on, mida n.ö. lauale panna? Ikka on trupp ise pidanud näidendeid otsima, hankima — see on nii tavali-seks saanud, et selle üle keegi enam ei imestagi. Olgu või viimased lavastused — «Bernarda Alba maja», «Rahutus» või nüüd «Unustatud kurat» — ikka on tahetud leida midagi huvitavat, midagi, mida seni ei tuntud. Ringil on sel-ge oma repertuaar.

Täna kell 20 läheb esimest korda «Unustatud kurat». See on komöö-dia. Autoriks on sel lustakal, poo-leldi mõistu-, pooleldi tõsilool tšehhi kirjanik Jan Drda. Ta

kirjutas selle alguses muinasjutu-na, mis sai imekiiresti populaar-seks. Isetegevusringid hakkasid se-da kohe lava jaoks seadma. Siis dramatiseeriski Drda oma muinas-jutu, komöödiana on see veelgi menukam. Eesti keelde tõlkis näi-dendi Leo Metsar. See on tõl-gitud n.ö. personaalselt TRÜ näi-teringile. Meilt sai «Unustatud ku-radi» ka Tallinna Draamateater,

kes valmistab seda praegu ette «Patuse küla» nime all.

Meie oleme esimesed, kes seda kuradite, preestrite, seppade ja kel-mide noorikutega komöödiat Ees-tis tutvustab. Loodame, et see kum-maline tükk teilegi meeldib. Selles kuuleme bürokraatide, variseride ja lipitsejate keelt. Aga peale jää-vad ausate leskede-noorikute toi-mekus ja nupukus ning kuradid, kes osutuvad küllalt nõrgaks, et lasta end inimlikkusele nakatada.

Lavastab jällegi ENSV rahva-kunstnik Ellen Liiger.

Kaasa teevad kaks õppejõudu ja terve armee kandvaid jõude — ühed vaatuses, teised vaatuste va-heaegadel — Ajaloo-Keele-, Füüsi-ka-Matemaatika- ja Bioloogia-Geo-graafiateaduskonnast.

R. NEIMAR

Praktikal troopikas

Kaasajal pööratakse järjest suu-remat tähelepanu ookeanide uurimisele nende majandusliku kasu-tamise eesmärgil. Selles suhtes on suuri edusamme tehtud Nõukogu-de Liidus. Tulemusrikkad on olnud kompleksed teaduslikud ekspedit-sioonid laevadel «Vitjaz», «M. Lo-monossov», «J. M. Sokalski» jt. Järjest on suurenenud vajadus spetsialistide-oceanoloogide järele. Seda arvestades on igal aastal mõned geograafiaosakonna üliõpi-lased spetsialiseerunud oceanoloogia erialale. Erialapraktika on nad saanud ekspeditsioonidel Mustal, Valgel ja Läänemerele, viimastel aastatel ka Atlandi ookeanil.

Möödunud nädalal jõudis Tar-tusse tagasi nelja ja poole kuu pikkuselt merereisilt IV kursuse geograaf Arne Reap. Ta võttis osa Kaliningradis asuva Atlandi Kala-majanduse ja Okeanograafia Tea-dusliku Uurimise Instituudi ekspedit-sioonist laeval «Albatross». Ka-laluureks kohandatud traallaeval töötas viieliikmeline teadlaste grupp, kus hüdrokeemikuks oli

A. Reap. Tööks ekspeditsioonil oli ta saanud hea ettevalmistuse eel-mistel suvedel Lääne- ja Põhjame-rele.

Ekspeditsiooni eesmärgiks oli kalaparvede otsimine Loode-Aafri-ka rannikuvetes. Andmeid kasutas peale 15–20 Nõukogude laeva veel üks Bulgaaria ja üks Gaana laev. Ilma kalaluureta ei ole kala-püük neis vetes mõeldav.

Töötingimused olid algul harju-matud, sest viibiti ju troopikas. Ohutemperatuur oli pidevalt 25° ümber, ranniku lähedal veelgi kõr-gem. Jaanuari lõpul sai ookeanis supelda. Kodus andis temperatuuri kontrast end tugevasti tunda. Va-heldust igapäevasesse ellu töid sissesõidud Lääne-Aafrika suuri-matesse sadamatesse (Dakari ja Gibraltaris).

Pärast võlgu jäänud arvestuste ja eksamite sooritamist tuleb A. Reapil kohe asuda kursusetöö kallale, mis käsitleb Läänemere lõunaosa hüdroloogilist režiimi.

H. MARDISTE

Suur on kunsti võlu. Veel suu-rem võlu on aga inimestes, kes andunud teenivad kunsti.

Ma rõhutan andunud, sest mui-du poleks sellisest plikatitsust, nagu Sa olid veel seitse aastat ta-gasi, saanud võib-olla kunagi meis-tersportlast Sirje Saarikut-Eomõi-sa, Eesti üliõpilasmeistrit ja vaba-riigi koondvõistkonna liiget kunsti-lises võimlemises.

Ja milline «firts» Sa veel olid! Liigutused nurgelised, käed kuidagi paindumatud ja ilmetud, ning need neetud varbad tahtsid igal teisel taktil ikka rohkem sissepoole kui väljapoole minna.

«Ja see tahab võimleja olla?» — imestasime kõik tookord. Ise nü-sama peenike, kui see hüppis, mil-lest Sa läbi hüppasid. Aga hüpped olid meie meelest enneolematult kõrged.

Ja ometigi kuidas?

Seda kõike võiks ühe nimetaja alla panna: töö + tahtejõud.

Attitude, développer, battement tendu... Kui Sa Ida Urbeli balle-titunnis neid koledaid sammudenimesid kuulsid, tuli tühimus peale. Tuli tahtmine oma nooruslikku energiat kuskile mujale panna, mit-te aga sinna treeningusaali toengu äärde.

Ballett jäi sinnapaika, ja kõik-võimalikud spordialad said läbi proovitud. Uheski neist ei olnud aga sellist emotsionaalsust, düna-mikat, ilu ja rütmi kui võimlemi-ses. See otsustaski kõik.

Eeskujut ei tulnud kaugelt otsi-da, ta oli siinsamas (kõrvalmaas) — Maire Kamarik. Maire ja Silli (ma ei tea, miks keegi ei ütle Sul-le kunagi Sirje) — need nimed muutusid lahutamatuks. Koos treeningul, koos raamatukogus, teatris, kinos. Koos oli alati kind-lam, toredam, ja koos küpsetatud pirukadki olid maitsvamad.

Mitšurini tänava võimlast kostab õhtuti koos tõstekangi mürtsatus-tega ka klaverimuusika helisid.

«Käed pehmeks, sirutust, väl-jendust, püsi!»... Ja jälle needsa-mad attitudes ja battementsid. Ja nii õhtust õhtusse... Sa tead, et ükski sportlane ei tohi kunagi öel-da: «Ma ei saa». Ent kui higi voo-lab üle näo, lihased tahavad pin-

gutusest krampi tõmbuda ja tree-vaja veel palju higi, palju tahtmist ner aina utsitab, tahab see hirmus ja jonn. Ainult nii tulevad need fraas siiski üle huulte lipsata. mõned punktid, mis praegu lahu-Intimlik — öeldakse selle kohta. tavad Sind Lilia Nazmutdino-Pööraselt raske on teha midagi vast. Kuid 6. koht Liidu ülikooli-väga hästi, peale olemasoleva jõu de meistrivõistlustel — ega seegi on selleks veel pisut rohkem tarvis. paha pole.

T. ALLA

Нашей героической молодежи

Э. В. СТРУВЕ-БОРОВАЯ

Все для тебя, свободный человек,
Страны богатой гордый обладатель,
Вступивший в новый заповедный век,
Своей судьбы и зодчий и ваятель.

Все для тебя: простор полей, леса,
Морской прибой и зарево заката,
Дубравы тень, рассвета полоса,
Весенних грез веселые раскаты.

Земли дыханье, синий небосвод,
Теченье рек весной полноводной,
И южной ночи звездный хоровод,
И урожай на ниве плодородной.

Ты в мир пришел для счастья и труда,
Ты в мир пришел, чтоб радоваться жизни,
Чтобы росли и процветали города,
Чтобы цвели сады твоей отчизны.

Но подошли года крутые, трагические те года,
Когда на Русь, как в век Батыя,
Врагов обрушилась орда,

Когда бледнели стрелы Феба,
Нам жизнь несущие лучи,
И тонны бомб метали с неба
Народов мирных палачи.

Когда дымилась реки кровью,
Чернели трупами поля,
Невиданной вздымалась новью
Свинцом взрылленная земля.

Смерть стерегла нас за порогом,
Подстерегала за углом.
В порядке боевом и строгом
Насторожился каждый дом.

Вот в эти дни, покинув свой уютный кров,
Друзей и радость мирных наслаждений,
Ты в бой пошел для будущих веков
За счастье светлое грядущих поколений.

Твой пламенный порыв прошел, как смерч,
По всей земле от края и до края,
Неся врагам свободы — смерть
И знамя мира — в мире утверждая.

Венец бессмертья, слава тем бойцам,
Кто смертью храбрых пал на бранном поле.



FOTOL VASAKUL E. V. STRUVE-BOROVAJA.

Struve nimi ei sure

Pidustustel Tõravere observatooriumi avamisel (1964. a. sept.), mis langesid kokku V. I. Struve sajanda surmaaastapäevaga, kõlas teaduslike ettekan-nete kõrval kuulsa astronoomi lapselapse — Emiilia Vassiljevna Struve-Borovaja südamluk luuletus, mis on pühendatud tema vaarisale. Luuletus kajastab kõiki põhiisi etappe Struve elus ja tegevuses. Kahjuks teh-niistel põhjustel ei saa siin ära tulla tervet luuletust, seepärast piirdume vaid lõpu ridadega.

Мало прожил ты на белом свете,
Наш любимый знаменитый дед,
Человеку надо жить сто десять,
Надо жить на свете двести лет.
Вот тогда гордился б ты по праву,
Видя возрожденное из непа детище свое...

Huvitav on märkida, et luuletuse autor E. V. Struve-Borovaja elab Moskvast, ta on 83-aastane pensionär. Struve-Borovaja on tegelnud žurnalistikaga, tõlki-nud saksa ja prantsuse keelest, kirjutanud luuletusi. Praegu valmistab ta trükki oma luuletuste kogu. Avaldame ühe tema luuletustest noortele.

G. A. ZELNIN



PIONEERILAAGER, LINOOLLÕIGE

SIRJE ENDRE

Kõigil neil üliõpilastel, kes sügissemestril võtsid osa kunstikabineti tööst, palume võimalikult kiiresti tulla tutvuma uue tunniplaaniga. Saab ka välja osta «TRÜ kunsti-kabineti kataloogi».

Kunstikabinet

Tööruumides musitseerijad, keemiahoone komandant, küttemajanduse korraldajad, tähelepanu!

● Mis seoseid tuleks näha teaduse ja muusikakunsti vahel TRÜ õppe- ja teadusliku töö ruumides? Teadusliku töö tulemuste analüüsimine ja kirjasõna küpsetamine nõuavad töökoha suhtes oma tingimusi — vaikust, segamatust. Tihti on aga andmete kogumise tööks monotoonused, korduvad katsed ja vaatlused.

Muusikat viljeldakse mitmel viisil. Kaasajal on levinud raadio, ka portatiivne taskuraadio.

Kerkib küsimus, millise teadusliku töö puhul sobib TRÜ ametiruumides raadio rakendamine ergutusvahendina, millise puhul mitte. Kuidas teha kindlaks, kas ruumidegruppis, kus keegi suvatseb kuulata estraadi- või muud muusikat, ei tegele keegi algav või hallipäine teadlane nimelt just teadusliku töö sellise lõiguga, mille algtähtsuseks miljöös suhtes on vaikus.

Kui aga vaikust tuleb minna nõudma sellel, kellele ta on hädavajalik, siis mitu tulusat minutit läheb tal vaja töö jätkamisel mõtete taaskontsentreerimiseks?

Kateedrijuhatajad, mõelgem üldtoodule!

Vahest kehtestada kord, et muusika nautimiseks mitte kasutada kateedrite tööruume?

● Tänavu on talv meil põhjamaine ja lund ülirohkesti. See mõjutab isegi keemiahoone sisetõmbventilatsiooni. Kuidas see küll on juhtunud, aga tõsi see on, et juba üle kuu aja katab kõrge lumekühi hoone peasissekäigu kõrval keldri- korruse aknasse monteeritud ventilatsiooni kanali ava. Kas mitte komandant ei peaks mõtlema, kuidas selline «lumefilter» mõjutab elektrienergia kuluarvet, aga ka ventilatsioonimootori «tervist»?

● Majandusaparaadil on rohkelt muret kütteprobleemiga. Olgem kiidetud, väga rasketest avariist informatsiooni ei ole saabunud. Ruumide temperatuur sõltub meil tihti aga välistemperatuurist. Tuleb välja, et kütjad ei jälgi ilmateateid.

Kas ei oleks võimalik vähemalt TRÜ suurematesse katlaruumidesse üles asetada välistemperatuuri kõikumist ja kütte kulunormi näitavaid tabeleid? Tulemuseks oleks ehk ühtlasem temperatuur ruumides ja küttekulu kokkuhoid.

Hakakem doonoreiks!

Tänapäeva meditsiin vajab verd ravi otstarbel üha suuremal hulgal: verekaotuste asendamiseks õnnetusjuhtude tagajärjel, operatsioonide puhul, raskete üldhaiguste ravimisel, eriti väikelastel (sepsis, kopsupõletik, verehaigused jne.). Rasked ja keerukad operatsioonid (südame, kopsude, ajuoperatsioonid jt.) on võimalikud ainult tänu operatsioonipuhusele vereülekan- dele. Peale selle valmistatakse verest preparaate, nagu vereplasmata, gamma-globuliini jne., mis on vajalikud mitmesuguste haiguste ravil ja nakkushaiguste profülaktikas.

Veri on eluskude, mida pole võimalik kunstlikult valmistada ega mitte millegagi asendada. Saame kasutada ainult tervete inimeste verd, kes seda vabatahtlikult annavad kaaskodanike elu päästmiseks ja tervise taastamiseks.

Doonoriteks võivad olla terved inimesed vanusega 18—55 aastat, kes ei ole põdenud tuberkuloosi, kollatõbe, brutselloosi, malaariat, luest ja kelle veri sisaldab küllaldaselt hulgal hemoglobiini ja verekehakesi. Enne doonoriks võtmist

kontrollitakse vastava isiku tervislikku seisundit ja tehakse vere analüüs. Verd antakse vereülekan- de osakonnas ja sellisel hulgal, mis ei kahjusta doonori tervist. Endine verehulk taastub kiiresti.

Vereandmise päeval on doonorid vabastatud tööst (õppetööst), pärast vereandmist saavad nad veel ühe lisa puhkepäeva. Samuti kindlustatakse nad tasuta hommiku- eine ja lõunasöögi. Puhkekodu- de, sanatooriumide ja profülaktoo- riumituumide määramisel on doonorid soodustatud olukorras.

Tartus on doonoriks võtmine ja eelnev arstlik kontroll Tartu Vabariikliku Kliinilise Haigla vereüle- kande osakonnas L. Puusepa tn. 6 teisipäeviti ja neljapäeviti.

Punase Risti Seltsi TRÜ komitee pöördub üleskutsega kõikide üli- kooli õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste poole — hakake doonoriteks! Andke oma verd abivajavatele kaaskodanikele nend- de tervise ja elu päästmiseks!

V. SÄRGAVA,
Punase Risti Seltsi
TRÜ komitee esimees

Elmi Ilomets



6. veebr. 1966. a. viis raske haigus jäädavalt TRÜ geograafia kateedri perest vanemõpetaja Elmi Ilometsa (sünd. Rosenbusch).

Elu ei hellitanud E. Ilometsa. Sündinud 4. märtsil 1926. a. Toms- ki oblastis Zorjanski rajoonis Me- todati külas talupoja paljulapseli- ses perekonnas, tuli tal juba varakult kokku puutuda eluraskustega. Aastail 1942—1945 õppis ta Zor- janski keskkoolis, kooli vaheaega- del aga töötas Stepan Halturini nimelises kolhoosis. 1945. a. sügi- sel alustas ta õpinguid Tomski Po- lütehnilises Instituudis, kust ta

aga majanduslikel põhjustel pidi üsna pea lahkuma ning asuma tööle õpetajana Tomski oblasti Novo-Marinka 7-klassilises koolis.

1946. a. sügisel sõitis E. Ilomets Eesti NSV-sse eesmärgiga astuda Tartu Riiklikku Ülikooli. Reisil ta- banud õnnetuse tõttu aga ei osutu- nud see sel ajal võimalikuks. Ülal- pidamist asus ta teenima geograa- fia ja vene keele õpetajana Lahu 7-klassilises koolis Paide rajoonis.

1948. a. sai teoks kauane unis- tus — ta astus TRÜ Matemaatika- Loodusteaduskonna geograafiaosa- konda, mille lõpetas 1953. a. kiitu- sega. Sama aasta sügisel kinnitati E. Ilomets geograafia kateedri as- sistendiks; 1963. aastast kuni sur- mani oli ta sama kateedri vanem- õpetaja.

1961. a. õppis E. Ilomets aasta- ses aspirantuuris.

Geograafia kateedris töötamise aja vältel luges E. Ilomets üldise maateaduse, geograafia õpetamise metoodika, geograafiliste väliuuri- miste metoodika ja NSV Liidu füü- silise geograafia kursusi. Peale sel- le juhendas ta üliõpilaste pedagoog- igit, õppe- ja menetluspraktikat, kursuse- ja diplomitöid.

Eriti südamelähedane aga oli talle geograafia õpetamise metoo- dika ning seoses sellega pedagoog-

gide ettevalmistamise küsimused TRÜ geograafiaosakonnas. ÜTÜ geograafiaringi geograafia õpe- mise metoodika sektsiooni juhen- daja-õppejõuna said temalt oma esialgse teadmistepagasi ja armas- tuse pedagoogikute vastu paljud geograafiaosakonna lõpetanud. Eri- list rõhku pani E. Ilomets geo- graafia õpetamise praktilisele kül- jele. Ühes oma juhendatavate üli- õpilastega rajas ta geograafiaväl- jaku ja valmistas kateedrile rikka- liku õppevahendite-mudelite kogu, mis leidis tunnustuse kogu vaba- riigi ulatuses.

Ka E. Ilometsa teaduslik töö oli seotud geograafia õpetamise me- toodika küsimustega. Tema sulest on ilmunud kaks raamatut: «Geo- graafiaväljak koolis», «Geograafia kabinet ja õppevahendid» ning ri- da artikleid ekskursioonide korral- damise metoodika küsimuste koh- ta. Ühtlasi esines ta ettekannetega geograafia õpetamise metoodika alal õpetajate kokkutulekul ja suvekursustel, TRÜ teaduslikul konverentsil, Eesti Geograafia Selt- sis ja mujal.

Geograafia õpetamise metoodika alalt valmis E. Ilometsal ka kandi- daadi-dissertatsioon «8-klassilise kooli geograafiliste ekskursioonide süsteem». Töö kaitsmist takistas aga varane surm.

Vanemõpetaja E. Ilomets oli hea pedagoog, oodatud lektor, inimese- na erakordselt optimistlik ja hea- tahtlik. Ta oli hoolitsev ema oma kahele väikesele tütrele. Sellisena mäletavad teda kaua-kaua õpila- sed, töökaaslased ja sõbrad.

Raadioloengud

Kolmapäeval, 16. veeb- ruaril

1. Kõigile inglise filoloogidele õppejõud Laine Hone'i loeng «Tüüpilistest vigadest üliõpilaste kirjalikes töodes» VIII.

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele alg- kursus» IX.

Reedel, 18. veebruaril

1. Kõigile pedagoogika õppijale dots. Inge Undi loeng «Õppe- meetodi mõiste ja liigid» I.

2. Kõigile üliõpilastele TRÜ Teadusliku Raamatukogu vanembiblio- graaf Elsa Kudu loeng «Biblio- graafiad ja nende kasutamine.»

Kolmapäeval, 23. veeb- ruaril

1. Geograafiaosakonna I kursuse

üliõpilastele dots. Salme Nõm- miku loeng «Majandusgeograa- fia objekt, ülesanne ja teaduslik meetod» (I).

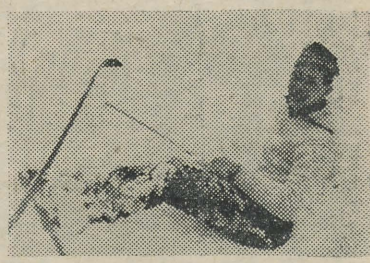
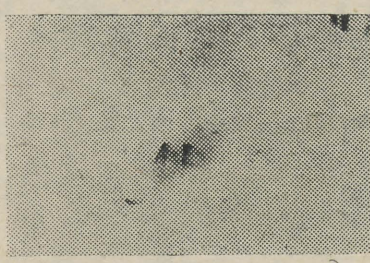
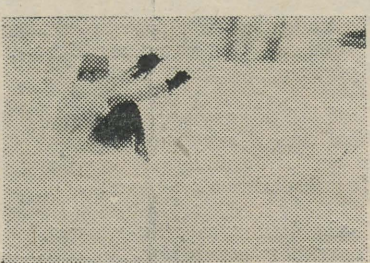
2. Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Kehakultuuriteaduskonna I kursuse ja Bioloogia-Geograafioteaduskon- na III kursuse üliõpilastele va- nemõpetaja Aino Lunge loeng «Lapse psüühilise arengu üldised seaduspärasused».

Reedel, 25. veebruaril

1. Saksa filoloogia III ja IV kursuse üliõpilastele õppejõud Hel- me Tõevere II loeng «Saksa keele fraseoloogilistest väljendi- test».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» X.

Talverõõmud



R. Nigoli fotod

Teadaanne

Loogika ja psühholoogia kateeder organiseerib kevad- semestril fakultatiivkursuse «Sissejuhatus inseneripsüh- holoogiasse». Lektoriks on tehniliste teaduste kandidaat sm. Kotik. Loengud toimu- vad ühiskonnateaduste ma- jas alates 18. veebr. aud. 15 (sissekäik Ülikooli tn.) ree- deti kella 16—18. Osa või- vad võtta kõik asjast huvita- tud.

Kõigil teaduskondade, osakon- dade ja ravisakonna kursuste komsomolibüroode kultuurivolin- kel koguneda 16. veebruaril kell 19 TRÜ klubisse.

Peame nõu kevadsemestri töö üle ja õpime juurde uut osakonna- õhtute sisukamaks korraldamiseks. TRÜ komsomolikomitee kultuurisektor

Kolmapäeval, 16. veebr. kell 19 on pedagoogikaaudituumis pres- siklubi avakoosolek. Antakse edasi palju põnevaid uudiseid!



RSR teatab, et esmaspäeval, 14. veebruaril kell 18 on TRÜ kohvikus arutlus teemal «Maailmapoliitika 1965. a.»

*

Sotsioloogiaringi lahtine koos- olek toimub neljapäeval, 17. vee- ruaril algusega kell 19 Vanemuise tn. 46 aud. 5 teemal «Muljeid sotsioloogilisest Ameerikast». Esineb Mikk Tiitma.

Teadaanne

Seoses peahoone remondi- ga asuvad EKP TRÜ Komitee ja ELKNU TRÜ Komitee ajuti- selt TRÜ kohviku majas audituumis 25.

*

Ajalehe «Tartu Riiklik Üli- kool» toimetuse asub ajutiselt majandushoones TRÜ juris- konsultandi kabinetis. Helis- tada telefonil 329.

Teadaanne

Edaspidi jõuab meie aja- leht lugejate kätte laupäe- val (seoses sellega, et aja- leht «Edasi» ilmub nüüd kuus- korda nädalas).

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тар- туский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР Орган Тар- туского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Cks:knunmri hind 2 kop. Tellimise nr. 1108. MB 00309.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 4 (649) Laupäeval, 19. veebruaril 1966 XIX aastakäik

Keskmine hinne 4,1

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas ei ole veel eksamite tulemused lõplikult selgunud, sest füüsika-osakonna IV kursusel sessioon alles algab (menetluspraktika-eelse pikendatud semestri tõttu). Punduvad andmed ei munda oluliselt üldpilti, mis on kujunenud seniste tulemuste põhjal kogu teaduskonna lõikes.

Kõigist eksamikohustuslikest üliõpilastest sooritas 76% ettenähtud eksamid edukalt, seejuures 46% hinnetele väga hea või hea ja väga hea. Keskmiseks hindeks kogu teaduskonna ulatuses kujunes 4,1. Seega on õppetöö keskmised tulemused peaaegu üksikasjadeni kokkulangevad pikema aja vältel väljakujunenud hinnetega, mis ei anna aga alust rahuloluks, sest need ei ole eriti kõrged.

Ka käesoleval eksamisessioonil on teaduskonnas edukaim osakond matemaatika, kus võlgnevusteta üliõpilasi on 82%. Keskmine hinne — 4,1. Järgnevad füüsika-matemaatika pedagoogiline osakond vastavate tulemustega 80% ja 4,0, keemia-osakond — 73% ja 4,1 ning lõpuks füüsika — 68% ja 4,1. Nagu siit selgub, ei ole keskmine hinne õppe-dukuse küllaldaseks karakteriseerjaks.

Saavutusena tuleb nimetada esimeste kursuste õppe-dukuse tõusu võrreldes eelmiste aastatega, eriti füüsika-osakonnas, kus võlgnevusteta üliõpilasi on 92%. Kahtlemata on selle põhjuseks suurenenud konkurss sisseastumiseksamitel. Nimetatud asjaolu näitab, et ainult üliõpilaste kontingendi parema valikuga on võimalik tagada kõrget õppe-dukust teaduskonnas.

V. RIIVES,

Füüsika-Matemaatikateaduskonna meetodil. komisj. esimees

ÜTÜ-s

Mitmetelt kõrgematelt õppeasutustelt on ÜTÜ-le saanud kutseid osavõtuks teaduslikest konverentsidest.

● Uzgorodi Riiklikus Ülikoolis toimub 10.—15. maini üleiluline üliõpilaste-arheoloogide teaduslik konverents. TRÜ-le on osavõtuks varutud kaks kohta, ettekannete teesid tuleb ära saata 20. veebruariks.

● Gorki Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna teaduslikul konverentsil töötavad teadusliku ateismi, üldajaloo, NSV Liidu ajaloo, vene keele ja üldkeeleteaduse, rahvaluule, vene ja väliskirjanduse sektioonid. Ettekannete teeside ärasaatmise tähtaeg on 1. märts.

● V. I. Lenini nimelises Valgevene Riiklikus Ülikoolis võib ettekannetega esineda üldfüüsika ja elektroonika, kvantraadiofüüsika ja optika ning tuumafüüsika sektioonides. Teesid saata 5. märtsiks.

● Novosibirski Riiklikus Ülikoolis töötavad matemaatika- ja mehaanika-, füüsika-, keemia-, bioloogia-, geoloogia- ja geofüüsika- ning ühiskonnateaduste sektioonid. Ettekannete teesid tuleb soovijatel saata 14. märtsiks.

● TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilaste osavõttu teaduslikest konverentsidest oodatakse Lvovi, Jerevani, Krimmi ja Pavlovi-nimelises Leningradi Meditsiiniinstituudis. Ettekannete teeside ärasaatmise tähtaeg nendes instituutidesse on 1. märts. ÜTÜ nõukogu ootab ettepanekuid!

Eesti afrikanoloogiat Senegali

Neil päevil viibis Tartus komanderingul NSVL TA Aafrika Instituudi teaduslik töötaja G. A. Spažnikov, et koguda materjali eesti afrikanoloogiast ja afrikanoloogidest käesoleva aasta aprillis Senegalis toimuvale Aafrika rahvaste kunstifestivalile saadetava fotonäituse tarvis teemal «Nõukogude inimeste huvi Aafrika rahvaste kultuuri vastu».

Et meie afrikanoloogia on traditsioonilt vanim Nõukogude Liidus ning inimene, kes praeguse NSVL territooriumilt sada aastat tagasi esimesena astus Aafrika pinnale, oli eestlane Hans Tiismann, siis antakse käesoleval fotonäitusel vääriline koht ka eesti afrikanoloogiale.

Fotonäitusele Senegalis läkitatakse muuhulgas Hans Tiismanni

foto koos teiste fotodega tema haruldast raamatust «Ahvrikamaa öis ehk ühe Ahvrikamaa Galla neitsi Pauliine Fathme önsad elupäevad» (Tallinn, 1882), Leonhard Blumeri foto ühes fotodega tema masaikeelsest kooliaabitsast «En-giter ata engisoma t' engutuk o' la-rusa (Masai)» (Leipzig, aastaarvuta), ning Evald Oviiri foto. Lisaks ajaloolisele osale võttis sm. Spažnikov endaga kaasa rea fotosid TRÜ orientalistikakabineti Aafrika õpperinglaste tööst ja õpinguist, samuti meil ilmunud eestikeelse aafrika luulevalimiku «Vabaduskoidiku rütmid» ning proosavalimiku «Muutumatud asju polegi» eksemplariid, milledest enamik palasid on tõlgitud orientalistikakabineti liikmete poolt.

PENT NURMEKUND

Läheme klubisse!

Kolmapäeval, 23. veebruaril algusega kell 20 on ülikooli klubis pidulik aktus, mis on pühendatud Nõukogude armee aastapäevale.

Piduliku õhtu kavas on mälestusi sõjaveteranidelt, medalite kätteandmine Suurest Isamaasõjast osavõtnuile ja isetegevuskontsert.

toimus 13.—15. veebruarini ülikooli komsomoliaktivistide kevadsemestri seminar-laager. Ühtekokku oli rahvast kohal 150 ümber.

Pühapäeva õhtul jagasid meie ülikooli delegaadid ELKNÜ XIII kongressi muljeid. Nii JAAN KORK kui LAUR KARU püüdsid edasi anda kogu seda vaimustust, omapära ja haruldaselt aktiivset töömeeleolu, mille poolt see kongress erines kõikidest eelmistest.

Esmaspäeval esinesid sõnavõttudega MIKK TITMA, AGU TAMM, JAAK KAARMA, ELMAR SALU-MAA, RIIVO SINIJÄRV, RAIVO RUUKEL, EINAR SAVISAAR jt. Endiselt oli kõne all suursündmus — XIII kongress, selle poolt vastuvõetud otsused. Samuti peeti aru meie ülikooli komsomoliorganisatsiooni edasiste töösuundade üle, üsna elavat huvi pakkus arit-elu kaasaja kõige aktuaalsematest probleemidest noorsoo hulgas.

Kõlama jäid mõtted:

— Komsomolile võib usaldada veelgi raskemaid ning keerukamaid ülesandeid, praktika on kinnitanud, et ta nendega toime suudab tulla.

— Meie töö peab alati olema eesmärgipärane. Tähtis on see, et igal kommunistlikul noorel oleks õige poliitiline hoiak.

— Ei piisa kitsalt erialastest teadmistest. Tänapäeval peab ülikooli iga lõpetaja olema mitte ainult oma ala spetsialist, vaid ka juht.

Käärikul...

— Tuleb saavutada järjekindel kommunistlik õppetööse suhtumine. Samal ajal ei tohi taga ajada nn. pimedat distsipliini. (Kui inimene on suuteline pidevalt eksameid neljale-viitele sooritama, ei peaks tema kallal norima iga puudutud tunni pärast).

— Mitte karta teravaid probleeme, samuti nende valgustamist ülikooli ajalehes. Rahvas on tüdinenud ilusatest sõnadest ja äranämutatud teemadest.

— Informatsiooni juhtidele peaks suuremas osas saama ka informatsiooniks massidele.

J. Kaarma kõneles sotsioloogiliste ankeetide tulemustest nii meie maa kui ka kapitalistlike riikide noorte osas.

Suurt huvi pakkus nn. isade-poeegade probleem.

Rohkesti oli juttu ülikooli lõpetajate töösuunamisest, nende elutingimustest ja töötasust.

Samal päeval prooviti suuskade libisemist, õhtul aga toimusid «pärlamendivalimised», millele oli iseloomulik KVN-ile omane vaimukust ja särtsu täis õhkkond. Viis rühma võitlesid küll üsna kangelaslikult «võimu» omastamise eest riigis, aga lõpuks pääses teadmata poliitilisi teed mööda võimule iseseisvate partei eesotsas Mikk Titmaga.

Teisipäeval rääkis EPA õppejõud A. MURUTAR inimestevahelistest suhetest väikeses kollektiivis. Hiljem toimus teooria praktikasse rakendamine — iga rühm koostas näitliku tööplaani kevadsemestriks. Selle tööplaani head ja halvad küljed arutati läbi kõikide poolt.

Pärastlõunal proovisid paljud seminar-laagrist osavõtjad alista-da kuulsat Kääriku «seinat». Sõit lõppes mitmekordsete uperpallidega mäenõlval.

Kokkuvõtteks. ELKNÜ XIII kongress oli murranguks Eesti komsomoli ajaloos. Selle vaimu töid ülikooli delegaadid Tallinnast Käärikulegi kaasa. Seda vaimu jätkus kõigiks kolmeks seminaripäevaks. Seepärast oli ühine arvamus:

«Tore oli ja targemaks sai tüki maad...»

KAS TEATE, ET...

... seni teadaolevatel andmetel ei murtud ühtki suuska. Aroestades Kääriku maastikku võiks öelda, et aktivistid on ka head suusatajad.

... möödunud kolmapäeval sõitsid Käärikule viis Soome Töölis-spordiliidu meessuusatajat, nad võitsid osa Eesti NSV karikavõistlustest suusutamises ajalehe «Sovetskaja Estonia» auhindadele. Ka võistlused toimusid Käärikul.

S. ENDRE

Ajasime juttu kongressi delegaatidega

Sinu muljed ELKNÜ XIII kongressilt?

Milline oli kongressi kõige ülevam moment?

Vastab JAAN KORK:

● XIII kongress oli esimene minu elus. Tore, et töö toimus nii asjalikus õhkkonnas. Väga suur soov oleks, et meie ülikooli komsomolikonverents, samuti osakonnasisesed koosolekud samal tasemel toimuksid. Tõsi, organisatsioonilisest küljest oli ka mõningaid vigu. Nii näiteks ei olnud delegaatidele kätte jagatud otsuse projekti, samuti polnud meil olemas nimekirja esinejate kohta ja me ei teadnud, millised on nende kõne põhi-teesid.

● Minu meelest siis, kui teiste liiduvabariikide delegaadid tulid meie kongressi tervitama.

Vastab KAIE ROOTALU:

● Kõik toimus tohtu emotsionaalses õhkkonnas. Esineja kõnet kuulati haruldaselt tähelepanelikult ja sügava kaasaelamisega. Kui esineja kaldus üldiste sõnade tegemisele, siis plaksutati ta lihtsalt kõnetoolist maha. Huvitav oli see, et mitte presiidium, vaid kongress juhtis töö käiku. Mina isiklikult sain sellelt kongressilt just võitlusvaimu juurde.

● Ma olin liigutatud, et tartlaste sõnavõtted pälvisid sellise heakskiidu. Ülikooli poistel, Jaak Kaarmal ja Mikk Titmal olid kongressi parimad sõnavõtted. Nemad oskasid hästi rääkida sellest, mil-lest mõtlevad tõesti kõik vabariigi komsomoliaktivistid.

Vastab AGU TAMM:

● Hinnatav oli kongressi töö-pinge ja võitlusvaim. Mulle jäi meelde fakt, et pärast J. Kaarma kõnet järgmine mees ütles, et tema eelkõige toetab palavalt eelkõnelejat. Sellele reageeriti lausa tormilise aplausiga. Igale kõneleajale oli ette nähtud 10 minutit, aga meie Mikk Titma oli kõnepuldis 30 minutit. Ta käsitles probleemi, kas komsomol on massi- või poliitiline organisatsioon.

● Tartu härmatanud tähesõitjate saabumine Võidu väljakule. Kuivõrd puudutati kongressil TRÜ komsomoliorganisatsiooni tööd?

Millised olid põhilised otsused, mida kongress vastu võttis?

Vastab AGU TAMM:

● Mis puutub meie delegatsiooni esindajatesse (J. Kaarma, A. Purga, M. Titma), siis oli neil õige suund — esitada probleeme, mitte aruannet. Meie komsomoliorganisatsiooni tööd käsitles T. Suure-saar oma aruandes paaris kohas. Seal oli juttu sotsioloogiliste ankeetide tulemustest.

● Huvitav oli see, et kui kongressi teise päeva hommikul meie otsuse projekt kätte anti, ei läinud lugu mitte tavalist rada mööda — hääletame poolt ja valmis! Nüüd alles kõige tõsisem töö algaski. Võiks öelda, et just kõrgemate koolide osas oli teine kongressipäev produktiivne. Näiteks lisas PRIIT JARVE meie delegaatide nimel terve rea täiendavaid ettepanekuid otsuse projekti suhtes.

Kongress kohustab ELKNÜ Kesk-

komiteed tõstma EKP XV kongsil ja vastavates organites seadus-andluse alustamise teel üles järgmised küsimused nende rahuldava lahendamiseni:

1. Hariduse taseme tõstmise stimuleerimine töötasu ümberkorraldamisega.

2. Noortele spetsialistidele normaalselt elutingimuste garanteerimine elukohal, kuhu nad on suunatud riikliku suunamiskomisjoni otsusega.

3. Komsomolitöötajate töötasu tõstmine.

Ka kohustas kongress ELKNÜ Keskkomiteed ELKNÜ XV kongressile ette kandma sellised seisukohad:

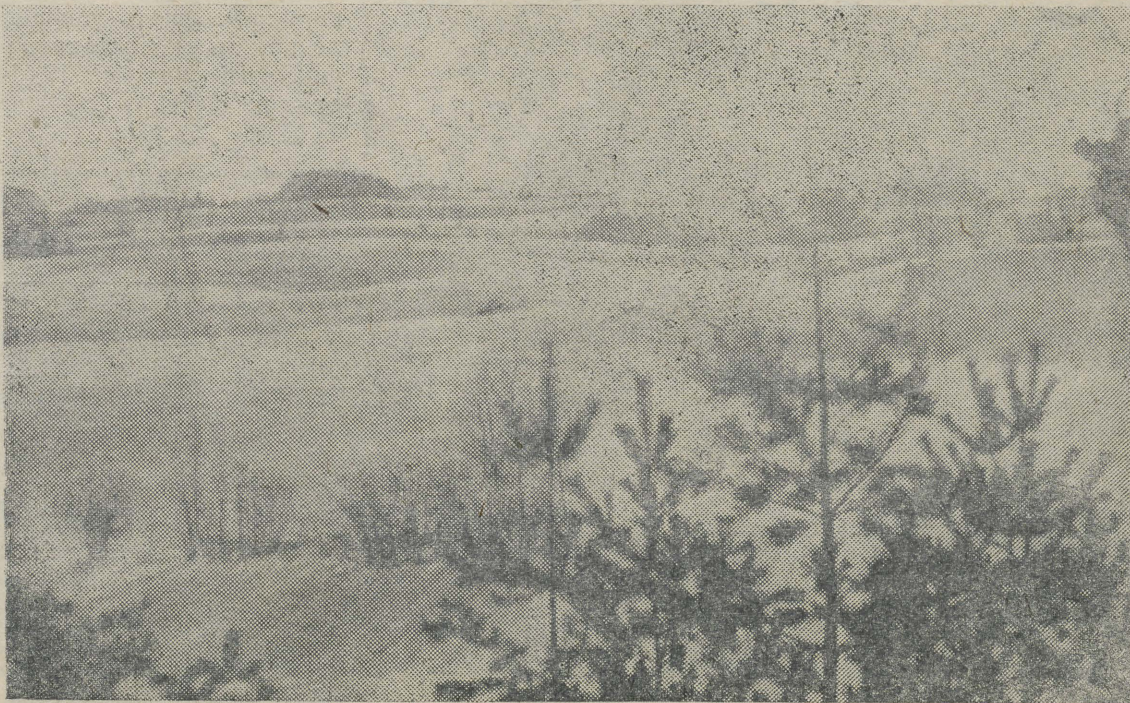
1. Anda vabariiklikele komsomoli keskkomiteedele õigus muuta komsomoli organisatsioonilist struktuuri vabariigi piires vastavalt vajadustele.

2. Muuta komsomoli noorsooorganisatsioon poliitiliseks organisatsiooniks, mis ühendaks oma ri-dades nõukogude noorsoo kõige eesrindlikumat osa.

3. Komsomoli vastuvõttu alustada 17. eluaastast ja võimaldada komsomolist väljaastumist isikliku avalduse alusel. Näiteks perekondlikel põhjustel.

4. Tugevdada komsomoli käsutuses olevat materiaalselt baasi: klubid, staadionid jne.

Ka puudutati otsuse projektis teoreetiliste seminaride vajalikkust, kaadri poliitika ühtlustamist kogu vabariigis ning igasuguse informatsioonilise materjali õigeaegset laialisaatmist linna- ja rajooniko-miteedele.



R. NIGOLI foto

Nad tähistasid 40-aastast tööjuubelit

Neil päevil toimus Tartus huvitav ja ainulaadne kokkutulek. Arstid, kes lõpetasid 1926. aastal Tartu Ülikooli, kogunesid Vana Anatomikumi auditooriumisse selleks, et tähistada oma 40-aastast tööjuubelit.

Lõpetajaid oli tookord 99. Kokkutulekust võttis osa 14 arsti — staažikad ülikooli õppejõud — professorid A. Linkberg, G. Rooks ja J. Ennulo ja dots. L. Nurmand; Tartu arstid — endokrinoloog V. Paškov, terapeut B. Nurmand, ning Tallinnas praktiseerijad — kõrva-nina-kurguarst O. Peekna, stomatoloog O. Madisson, arst-laborandid S. Lövi ja N. Groševaja, neurokirurg F. Raudkepp ja güne-

koloog E. Säge. Üksikud kolleegid on terviselikel põhjustel siirdunud pensionile — pediaatrid M. Ambos ja A. Valdma.

Kokkutuleku avas prof. A. Linkberg, meenutades möödunud õppeaastaid ja oma endisaegseid õppejõude. Surma läbi lahkunud kolleegide mälestati leinaseisakuga. Tervitusi Tervishoiuministeeriumi õpetatud nõukogu poolt andis edasi prof. J. Ennulo ning endise tervishoiu-ministri V. Hioni poolt (kes kuulub samasse lendu) prof. G. Rooks. Edasi siirduti ülikooli kohvikusse, kus mugavalt veedeti õhtu ülejäänud osa. Lahkuti lubadusega uuesti kohtuda viie aasta pärast.

Dots. L. NURMAND

Säästa elektrienergiat!

Seda ülikooli ruumidesse üles pandud plakati on märganud kindlasti enamik ülikooli töötajaid ja üliõpilasi.

Millist efekti on andnud see üleskutse ja kuidas lahendatakse meie ülikoolis üldse ökonoomse majandamise küsimusi, sellest andis teatud ülevaate TRÜ rahvakontrolli kaastöögrupi andmete kogumine.

Selgus, et rahvakontrolli kõigi gruppide ja postide tööplaanidesse olid võetud säästlikkuse küsimused. Rahvakontrolli aktiiv tegeles nii teaduskondades, osakondades, kateedrites kui ka haldusaparaadis nende küsimustega. Kokkuhoiurežiimi kindlustamiseks ei ole aga koostatud erilist üliõpilaskooliliste abinõude koondplaani.

Andmete kogumisel ei avastatud kuritarvitusi, küll aga esineb mitmel pool ebaperemehelikkust. Ruumidest lahkumisel unustatakse lambid kustutamata, asjatult põlevad samaaegselt üld- ja kohtvalgustuse lambid, mõnel pool võiks olla aparaatide ja seadeldiste kasutamisel elektrienergia suhtes säästlikum, jne. Selgus, et võimalusi kokku hoida on palju ja mitmesuguseid. Osa neist on seotud elektrijuhtmete kapitaalse või osalise ümberehitamise, voolumootjate, lisa- ja vahelülite paigaldamisega ning muude puht-tehniliste küsimuste lahendamise. Selles osas on rahvakontrolli poolt tehtud ettepanekuid ja soovitusi haldusaparaadile.

Senisest suuremat tähelepanu väärib igal pool valgustite seisukord. Kas ja kui sageli neid puhastatakse? Tasuks mõelda, kas ei saa elektrienergia tarbimist reguleerida (kokkuhoiu eesmärgil) kindlate normatiivide või liimitide kehtestamisega teaduskondadele, kateedritele, jne. Kasu võiks veel tuua selgitustöö elektrienergia säästmiseks, eriti üliõpilaste hulgas. Selgitustööga peaksid tegelema rahvakontrolli aktiivi kõrval ka kõik teised ühiskondlikud organisatsioonid.

Elektrienergia kokkuhoiu organiseerimisel tuleks muidugi vältida ülepingutamist. Oleks väärt püüda säästa elektrienergiat näiteks töökohtade valgustuse arvel. Võideldaks tuleb heaperemeheliku kokkuhoiu eest ja ilmsete liialduste vastu. Võitlust kokkuhoiu eest ei ole õige muuta kampaaniaks. TRÜ rahvakontrolli kaastöögrupp hoiab meie ülikooli ökonoomse majandamise küsimusi, ja sealhulgas elektrienergia säästlikku kulutamist, oma päevakorras senikaua, kuni oleme kasutanud kõik võimalused energiaressursside säästmiseks. Loodame, et ülikooli iga töötaja ja üliõpilane mõtleb kokkuhoiu võimalustele ja säästlikkus muutub igaühele ja kõikjal iseenesestmõistetavaks.

E. MÖTLIK,

TRÜ rahvakontrolli kaastöögrupi aseesimees

Jätukub fakultatiivkursus „Sissejuhatus kinokunsti“

Pärast mõningat vaheaega jätkab oma tööd TRÜ fakultatiivkursus „Sissejuhatus kinokunsti“. Teatavasti töötas kursus möödunud õppeaastal kahe semestri vältel, kusjuures kuulati ja vaadati läbi küsimused kinokunsti teoreetilistest alustest ning nõukogude kino ajaloost. Käesoleval semestril alustatakse välismaise kino ajalooga ning võetakse esmajooneliseks vaatluse alla tummkinno periood. Kursus viiakse plaanikohaselt lõpule tuleval õppeaastal, mil jõutakse kaasaegse välismaise kinokunsti ja tänapäeva nõukogude kino aktuaalsemate probleemide juurde. Senise lektori sm. Ivar Kosenkraniuse kõrval esineb mitmete loengutega TRÜ õppejõud sm. Georg Grünberg. Muutunud on ka loengute koht. Senise Vanemuise tänava suure auditooriumi asemel toimuvad nüüd loengud ühiskonnateaduste maja kinoauditooriumis, ühiskonnateaduste maja II korrusel.

Uue semestri esimene õppus toimub esmaspäeval, 21. veebruaril algusega kell 19. Sm. Georg Grünberg kõneleb teemal «Kino sünn ja areng kuni 1920-ndate aastateni».

TRÜ kinosõprade ring

KOMMUNISTLIKUD NOORED!

Enamik osavõtjaid kinnitab, et ELKNÜ XIII kongress oli oma mõtete sügavuse ja julguse poolest eelnevatest kongressidest tunduvalt erinev.

Kõik, kes on huvitatud täpsemast informatsioonist ja üksikasjadest, tulge pühapäeval, 20. veebruaril kell 20 ülikooli klubisse. Toimub kohtumine kongressi delegaatidega.

Sissepääs komsomolipileti ettenäitamisel.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Tähelepanu!

Veebruari lõpul algavad esteetika loengud (fakultatiivkursus) vene keeles.

Loeb L. Stolvitš.

Kursusevanemaid palutakse esitada osa võtta soovijate nimekirjad filosoofia kateedrisse kuni 17. veebruarini.

Внимание!

Кафедра философии объявляет факультативный курс лекций по основам эстетики.

Лекции будет читать Л. Н. Столович.

Просим высказать желающих прослушать указанные лекции и представить их список не позднее 17 февраля на кафедру философии ТГУ.



TALVEALBUMIST

Teadmiseks:

1966. A. ORGANISEERITAKSE HARIDUS- JA TEADUSALA TÖÖTAJALE JA NENDE PEREKONNALIIKMEILE PALJU HUVITAVAD MATKU JA EKS-KURSIOONE.

EKSURSIOONIDEL JA MATKADEL TUTVUTAKSE AJALOOLISTE VAA-TAMISVÄARSUSTEGA, LOODUSLIKULT KAUNITE KOHTADEGA JA VASTA-VATE RAJONIDE MAJANDUSEGA, LIIKUDES ÜHEST PUNKTIST TEISE JA PEATUDES LÜHIKEST AEGA MÄÄRATLETUD PUNKTIDES. SUVEPERIOODIL TOIMUVATEL EKSURSIOONIDEL ON ÖÖBIMINE TELKIDES. MAKSU-MUSES ON ETTE NÄHTUD AINULT TASU SÕIDU EEST.

Ekskursioonid autobussidega:

MARSRUUT NR. 1 — KRIMM
Tallinn — Võru — Kilev — Odessa — Kahhovka — Askanja-Nova — Evpatooria — Simferopol — Sevastopol — Jalta — Alušta — Simferopol — Melitopol — Harkov — Moskva — Novgorod — Narva — Tallinn.
Kestus 20 päeva, alates 5. juunist, maksumus rbl. 80.—

MARSRUUT NR. 2 — MIHHAILOVSKOJE — A. S. PUŠKINI KIRJANDUS-LIK KAITSEALA.
Tallinn — Tartu — Võru — Pihkva — Mihhailovskoje — Trigoroskoje — Pihkva — Puškin — Narva — Tallinn.
Kestus 4 päeva, alates 31. maist, maksumus rbl. 15.—

MARSRUUT NR. 3 — KARJALA MAAKITSUS
Tallinn — Narva — Lomonosov — Razliv — Replno — Viiburi — Priozersk — Leningrad — Puškin — Gatsina — Pihkva — Võru — Tartu — Tallinn.
Kestus 7 päeva, alates 19. juunist, maksumus rbl. 25.—

MARSRUUT NR. 4 — SAAREMAA
Tallinn — Virtsu — Kuivastu — Orissaare — Kingissepa — ja tagasi.
Kestus 4 päeva, alates 5. juunist, maksumus rbl. 15.—

MARSRUUT NR. 5 — LÕUNA-EESTI
Tallinn — Aegviidu — Porkuni — Väike-Maarja — Palamuse — Põlva — Võru — Hargla — Valga — Tõrva — Mustla — Viljandi — Tallinn.
Kestus 4 päeva, alates 10. juunist, maksumus rbl. 15.—

MARSRUUT NR. 6 — PALANGA — NIIDA.
Tallinn — Pärnu — Riia — Jelgava — Klapeda — Niida — Palanga — Liepaja — Saldus — Riia — Pärnu — Tallinn.
Kestus 4 päeva, alates 14. juunist ja 24. augustist, maksumus rbl. 15.—

MARSRUUT NR. 7 — NOVGOROD
Tallinn — Narva — Puškino — Novgorod ja tagasi.
Kestus 4 päeva, alates 23. märtsist, 27. juunist, 24. augustist.
Maksumus rbl. 15.—

MARSRUUT NR. 8 — KALININGRAD — PALANGA
Tallinn — Pärnu — Riia — Sovetsk — Kaliningrad — Niida — Palanga — Saldus — Riia — Pärnu — Tallinn.
Kestus 7 päeva, alates 2. juulist, maksumus rbl. 25.—

MARSRUUT NR. 9 — MOSKVA ÜMBRUSE AJALOOListe JA KIRJAN-DUSLIKUD KOHAD
Tallinn — Riia — Vilnius — Minsk — Smolensk — Borodino — Moskva — Melihovo — Jasnaja Poljana — Turgenevo — Moskva — Zagorsk — Kalinin — Novgorod — Puškin — Narva — Tallinn.
Kestus 14 päeva, alates 25. juunist, maksumus rbl. 50.—

MARSRUUT NR. 10 — KIIEV — ODESSA
Tallinn — Pihkva — Kilev — Uman — Odessa — Kilev — Vitebsk — Daugavpils — Riia — Pärnu — Tallinn.
Kestus 10 päeva, alates 10. juulist, maksumus rbl. 38.—

MARSRUUT NR. 11 — TAGA-KARPAADID
Tallinn — Pärnu — Vilnius — Slonim — Brest — Lvov — Užgorod — Mukatšev — Jassinja — Ivan-Frankovski — Stril — Lvov — Brest — Minsk — Vilnius — Daugavpils — Võru — Tallinn.
Kestus 14 päeva, alates 11. juulist ja 28. juulist, maksumus rbl. 50.—

MARSRUUT NR. 12 — TAGA-KAUKAASIA
Tallinn — Narva — Novgorod — Moskva — Rostov — Pjatigorsk — Elbrus — Kazbek — Tbilisi — Jerevan — Tbilisi — Gori — Kutaisi — Suhhumi — Salme küla — Soši — Anapa — Kertš — Simferopol — Melitopol — Kilev — Pihkva — Tartu — Tallinn.
Kestus 30 päeva, alates 23. juulist, maksumus rbl. 120.—

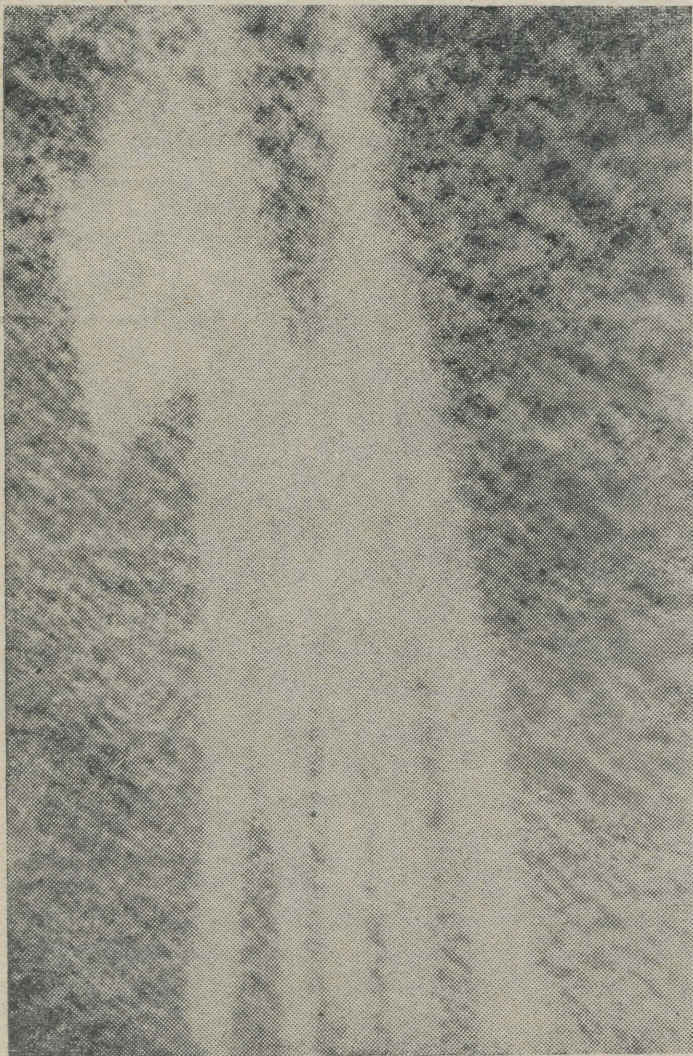
MARSRUUT NR. 13 — MUSTA MERE RANNIK
Tallinn — Narva — Novgorod — Moskva — Rostov — Krasnodar — Novorossiisk — Tuapse — Soši — Suhhumi — Soši — Novorossiisk — Kavkaz — Kertš — Simferopol — Sevastopol — Jalta — Melitopol — Kilev — Pihkva — Tallinn.
Kestus 24 päeva, alates 28. juulist, maksumus rbl. 96.—

MARSRUUT NR. 14 — LÄÄNE-UKRAINA — MOLDAAVIA
Tallinn — Riia — Vilnius — Slonim — Lvov — Ivan-Frankovski — Kolomoia — Tšernovitsõ — Beltsõl — Kišinjov — Odessa — Kilev — Pihkva — Võru — Tallinn.
Kestus 20 päeva, alates 4. septembrist, maksumus rbl. 80.—

Registreerida kuni 1. märtsini 1966. a. kohalike ametiühingu komiteede kaudu.

Teateid saab Tallinn, Raekoja pl. 14, telef. 424-64. Turismibüroo.

TALVEALBUMIST



R. NIGOLI fotod



Veebruar

on välja kuulutatud spordilajakirjanduse ja -kirjanduse levitamise hoogtöökuuks.

Sellega seoses on vabariigi juhtivate organite poolt välja töötatud vastavad kontrollarvud, millest lähtudes meie ülikoolil tuleb kehakultuurikollektiivi nõukogu ja ühiskondlike ajakirjanduse levitajate kaasabil tellida 500 eks. «Spordilehte» ja 100 eks. «Kehakultuuri».

Parematele levitajatele on «Spordilehte» ja «Kehakultuuri» toimetuse poolt välja pandud auhinnad, samuti autasustatakse neid Spordiliidu Vabariikliku Nõukogu aukirjaga.

Võrkpallilahingud Kiievi üliõpilastega

Pühapäeval ja esmaspäeval toimusid TRÜ võimlas sõpruskohtumised võrkpallis Tartu Riikliku Ülikooli ja Kiievi Polütehnilise Instituudi nais- ja meeskondade vahel. Et eelnevalt oli teada, et küllaliskonnad on küllaltki tugevad (naiskond tuli möödunud aastal Kiievi meistriks), võis oodata pinevaid ja kaasakiskuvaid heitlusi võrkpalliväljakul. Nii tegelikult juhtuski.

Esimeseks mänguks pühapäeval rivistusid väljakule naiskonnad. Pärast traditsioonilist mälestusesemete ja märkide vahetamist algas pinev mäng.

Esimeses geimis on külalised kuidagi kohmetud ja TRÜ naiskond (Mägi, Trei, Täht, Laansalu, Lihtsa, Palm) võidab suhteliselt kergesti 15:5. Teises geimis aga paraneb kiievlannade mäng tunduvalt ja nad võidavad selle 15:6 ja seejärel ka kolmanda 15:12. Neljas geim seevastu kuulub end tugevasti pingutanud naiskonnale 15:4. Otsustavas viiendas geimis saavad küll algedu külalised 9:5, kuid geimi lõpul on kindlamad tartlased, võidavad selle 15:12 ja seega kogu mängu 3:2.

Meeskondadevahelises mängus

ei suuda TRÜ meeskond (Saar, Zosulja, Nuut, Karing, Tibar, Aunin) kahes esimeses geimis kuigi tõhusalt vastupanu osutada ja kaotab need vastavalt 8:15 ja 11:15. Kolmandas geimis asub aga TRÜ julge mänguga juhtima (10:1 ja seejärel koguni 14:8). Edasi on tartlastel 9 (1) korda võimalus geimi lõpetada, kuid kiievlaste lausa enastalgav mäng võimaldab neil geim võita 16:14 ja seega kogu mäng 3:0.

Esmaspäeval osutus naiskondade mängus paremaks jällegi TRÜ naiskond, võites kohati tasavägise mängu 3:1 (15:12; 12:15; 15:11 ja 15:12). Hoopiski tasavägisem kui eelmisel päeval oli meeskondadevaheline mäng. Vaatamata TRÜ meeskonna küllaltki tõhusale vastupanule oli külalismeeskond jällegi kindlam ja lõpetas mängu enda kasuks 3:2.

Vastukülaskäigule Kiievisse sõidavad TRÜ võrkpallurid külaliste kutsel aprilli algul. Edaspidi on kavas selline võistlus muuta iga-aastaseks traditsiooniks, kusjuures õppeaasta kestel toimuks üks kohtumine Kiievis ja teine Tartus.

V. TRUUMAA

Võistlust nagu polnudki

Afišid kutsusid pühapäeval ja esmaspäeval jälgima Kiievi PI ja TRÜ sõpruskohtumist kunstilises vormlemises.

Sportisõpru kogunes juba tühki aega enne algust. Ettenägelikumad olid hõivanud istekohad radiaatorite ääres. Mõni oli kaasa võtnud raamatu ja kasutas ootusaega ära. Kiievi võimlejad uurisid põrandat: «Libedaõõtitul» Algas venis. Lõpuks jõuti nükaule, et võis alustada avadebileega. «Kõrge kohus» (kolm vabariikliku ja üks esimese kategooriaga kohtunik) asus oma kohtadele. Marsihelide saatel lõi Sirje Saarik-Eomõis võimlejad võimlasse. Kiievlasi oli kuus, ülikoolist kolm võistlejat. Üks tegi kaasa väljaspool ärvestust.

Tervitusõnad lausus peakohtunik E. Kudu. Need võistlused olid meie võimlejaile esimesed uues meistrijärgu programmis.

«Pall on justkui needitud käe küljel. Kuidas ta maha ei kuku?!» kuulen kedagi ütlevat. Ei saa aega selja taha vaadata, sest just sel momendil veeres pall oma teed. Ei olnud ühtigi needitud. Pall on ümmargune nagu ikka ja nõuab suurt oskust, et sundida teda käima ettenähtud rada. Pärast kolmandat võistlejat oli ka tulemus ümmargune null, s. t. kõik võimlejad olid loobunud esimesest katsest.

Võimleja võib loobuda katsest, kuid teise katse hinne jääb kehtivaks. See nõuab võistlejalt oskust hinnata õigesti oma võimeid.

«Võistleb Saarik-Eomõis!»

«Sirje teeb kindlasti ilusti ära!» kostab radiaatori juurest sosin. Selles on nii usku kui soovi.

Tõepoolest — ennustajad ei eksi-

nud. Klaverihelid lõpevad, poos, aplaus. Kohtunikud näitavad hindeid, lõplikuks jääb 8,9.

Oleks siiski rohkem oodanud.

Külalised sooritasid harjutused palliga teisel päeval. Ega neilgi pall eriti hästi käes püsinud. Kuid tehniliselt olid nad siiski meie võimlejaist üle.

Eriti ilmne oli nende ülekaal akrobaatikas. Külaliste parim N. Karžupova saavutas 9,5 punkti, meie parim S. Saarik-Eomõis 8,9. Kiievi võistkond oli ühtlasem oma taseme poolest.

Külaliste treener arvab, et Karžupova pääseb sel aastal vabariigi koondisse. Kaks niisama tugevat võimlejat jäid aga koju. Oma võistkonna kohta ütles ta, et tüdrukud ei ole kuu aega treeninud (sessioon + vaheaeg).

Teisel päeval esitati individuaal-kavad. Nauditav oli S. Saarik-Eomõisa harjutus kahe palliga. Ka N. Karžupova ja L. Sjomkina kavavad kutsusid välja aplausi.

Lõpptulemuseks kujunes Kiievi PI võit — 207,2 p., TRÜ — 148,95 p. Individuaalne paremusjärjestus:

1. N. Karžupova — 53,85 p.

2. L. Sjomkina — 53,4 p.

3. S. Saarik-Eomõis — 52,95 p.

Vahendita harjutustes tunnistati parimaks N. Karžupova. Vahendita harjutustes oli parim S. Saarik-Eomõis.

Lahkusime võistlustelt kerge pettumustundega. Võistlust nagu polnudki. Ülikool ei suutnud isegi täisvõistkonda välja panna.

Uue programmi selgeks õppimiseks tuleb veel palju tööd teha.

A. TEDER

Matkahuvilistel

on ka käesoleval aastal võimalik taotleda matkainstruktori ühiskondlikku elukutset. UET vastavas osakonnas omandatakse teoreetilised teadmised üleliidulise turismi nooremstruktori programmi ulatuses, sooritatakse treeningmatku.

Kõigil asjast huvitatutail tulla reedel, 25. veebruaril kell 18 Vanemuise tn. 46 geograafia-auditooriumi 139.

A. RAIK,
UET matkainstruktorite
õpperühma juhendaja

Uut teatmekirjandust

Высокомолекулярные соединения. Библиографический указатель отечественных и зарубежных книг 1930—1963. Ленинград 1965. 369 с. Всемирный справочник по медицинским школам. Женева 1965. 448 с.

20 Jahre Aufbau-Verlag. 1945—1965. 56 Autoren. Photos. Karikaturen. Faksimiles. Biographie. Bibliographie. Berlin—Weimar 1965. 380 lk.

Handwörterbuch der Sage. Lieferung 1—3 (Aa-Abnehmen der Gestalt). Göttingen 1961—1963. 712 Namenschlüssel zu Pseudonymen, Doppelnamen und Namensabwandlungen. 1. Bd., 4. Ausg. Stand vom 1. Juli 1941. Leipzig 1965. 1019 lk.

О. С. Гребенщиков, Геоботанический словарь. Русско-англо-немецко-французский. (Около 2600 терминов). Москва 1965. 227 с.

Словарь-справочник синдромов и симптомов заболеваний. Варшава 1965. 240 с.



Pühapäeval, 20. veebruaril toimub Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi järjekordne üritus — minnakse suusamatkale Elva ümbrusesse.

Matkast osavõtjail palume koguneda Tartu raudteejaama kell 9.25. Sõidame Elvasse Tallinn—Minski rongiga. Tartusse tagasi jõuame kella 19 paiku.

Suusamatk toimub igasuguse ilmaga.

25. veebruaril toimub ekskursioon TA Geoloogiamuuseumi (Vanemuise tn. 46). Ekskursioonist osavõtjail palume koguneda Vanemuise tn. 46 vestibüüli kell 15.50. Ringi juhatus

ÜTÜ

Teisipäeval, 22. veebruaril kell 20.45 on ühiskonnateaduste maja auditooriumis 19 ÜTÜ pedagoogikaringi koosolek. Päevakord: 1. Tööplaani koostamine kevadsemestriks. 2. Ülevaade pedagoogikaringi ajaloost.

Esmaspäeval, 21. veebruaril kell 18 on keemiahoone laborat. 48 üldise keemia ringi referaatkoosolek teemal «Kuidas ära hoida metallide hävinemist hapetess».

Ringi juhatus

TRÜ suusahuvilistele!

Lume pärast sellel hooajal ilma taadile pretensioone olla ei saa. Külma vastu siiski küll, vähemalt nendel entusiastidel, kelle põskedel ja ninaotsal nägime pruunikaid laike.

Soojustundega meenutame meie ülikooli vapraid tähesõitjaid (R. Mürk, L. Metsoja, R. Põldoja, E. Sulaläte, T. Lepa, M. Majass, P. Sokolov ja T. Kõresaar), kes rasketes tingimustes lõpetasid edukalt Tartu—Tallinn sõidu.

Liigselt «tõsine» talv on mõjutanud ka toimunud suusaüritustest osavõttu kogu linna ulatuses. Muigamanev oleks kevadel kuulda põhjendust — lumerohkust ja külm ei võimaldanud!

Eelseisvate ürituste organiseerimisel on vaja koondada kogu kollektiivi jõupingutused selleks, et saaks rohkem rahvast matkarada-dele.

Head tahet meie suusahuvilistel jätkub. Meenutame siinjuures seda, et massiürituste plaan tuli rahva soovil muuta tihedamaks.

Lähemateks massiüritusteks TRÜ-s on:

1. Tartu—Vellavere matk (Õigus-Majandusteaduskond ja Arstiteaduskond) 20. veebr. algusega kl. 10 Tamme staadionilt.

2. Tartu—Vellavere matk (Füüsika-Matemaatika, Bioloogia-Geograafia, Ajaloo-Keeleteaduskond) 27. veebr. algusega kl. 10 Tamme staadionilt.

3. Tartu—Kääriku matk 5. märtsil algusega kl. 8.30 V. Kingissepa tn. 19. Oleme huvitatud, et meie ülikoolis oleks võimalikult palju talispordimängude normatiivide täitjaid.

Normatiivid on järgmised:

mehed	10 km	65.00
naised	5 km	38.00
naised	3 km	21.00

Talispordimängude märgi omanikuks võib saada ka kilomeetraazi läbimise eest matkade kujul (mehed 150 km, naised 100 km). Selleks on vajalik matkadest osavõtt (kilomeetraaz ja kuupäevad) registreerida TRÜ Spordiklubis või TRÜ suusaspordi kateedris, samast saab osta ka märke (hind 15 kopikat).

Märginormatiivide täitmiseks on sobivad järgmised võistlused:

1. Lahtised võistlused talispordi märginormatiivide täitmiseks 24. veebruaril algusega kl. 16 lauluväljaku juures.

2. TRÜ teaduskondadevahelised võistlused 1.—2. märtsil algusega kl. 16 lauluväljaku juures.

3. VTK võistlused 11. märtsil algusega kl. 16 Tartu ujula juures.

O. ALLIKAS

Õigus-Majandusteaduskond ja Arstiteaduskond!

Järgmisest Tartu—Vellavere matkast ootame osa võtma teie teaduskondade suusatajaid.

Matka algus kl. 10 Tamme staadionilt.

MEELESPEA

Tartu—Vellavere matkast osavõtjale

● Start antakse Tamme staadionil kell 10. Osavõtja kaardi kättemine algab samas kell 9.30.

● Suuski matkaks laenutatakse TRÜ suusabaasidest laupäeval kella 14 alates.

● Matkajail kaasa võtta vahetus pesu, pesemisvahendid (Elva saun on avatud kella 16-ni), võileivad ja sukkur.

● Liigutakse, olenevalt lumest, kas piki raudtee äärt või veidi kaugemalt Nõo Keskkoolini. Sealt Tõravere raudtee ülesõidu kohani, kust viib TRÜ rajalipikestega märgitud rada Vellaveresse.

● Nõo Keskkooli sööklas on müügil peale tee ka võileivad ja saiad. Vellaveres tee (ilma suhkruta).

● Matkast osavõtja kaartide vahetamine matka märkide vastu on Vellavere TRÜ baasis alates kella 13—16.

● Üleriideid on võimalik paigutada autobussile (seisukoht stardikohas Tamme staadionil, hiljem Elva raudteejaama juures, kui puudub sissesõidu võimalus Vellaveresse).

● Tagasi sõita saab Elvast rongiga (12.57; 16.29; 17.26; 18.31; 21.46) ja autobussiga (13.43; 14.25; 15.50; 16.30; 17.10; 17.35; 18.30; 19.40; 20.45; 22.00).

TEADAANNE

Teisipäeval, 22. veebruaril kell 19 toimub ülikooli kohvikus diskussioon üliõpilastraditsioonide teemad üle. Kõik, kes tahavad sõna sekka öelda, on teretulnud.

Toimetaja asetäitja L. RAID

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР Орган Тартуского государственного университета. Hääle Heidemann nim. trükitööstus. Tartu: Ülikooli 17/19. III. Eks-knumori hind 2 kop. Tellimise nr. 1280. MB 00334.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 5 (650) Laupäeval, 26. veebruaril 1966 XIX aastakäik

Ühingu „Teadus“ TRÜ algorganisatsiooni konverentsi eel

Kasutamata loengud

Töötajate ideelisel kasvatamisel ja nende erialaste teadmiste süvendamisel on suur tähtsus loengulisel propagandal. Ja seda seepärast, et teemade valikul, loengute toimumise aja ja koha määramisel saab maksimaalselt arvestada kuulajate soove ning vajadusi.

Kuulajatele südamelehedaste, nende erialases töös otseselt vajalike loengute korraldamisega kindlustame rohkearvulise aktiivse osavõtu ning saavutamise ka kasvatuslikus mõttes kõige paremaid tulemusi.

Nende seisukohtade õigsust kinnitab kõigi loengukorraldajate praktika. Kui suudame leida kuulajaskonda huvitava teema, siis kindlustab see iseenesest, ilma korduvate meeldetuletusteta, rohkearvulise auditooriumi, tähelepaneliku loengutesse suhtumise ja pärast loengut arvukad asjalikud küsimused. Töötaja, kes on külastanud sellist loengut, lükkab teinegi kord edasi mitmed pakilised asjatoimetused ja suundub klubisse.

On muidugi arusaadav, et neid nõudeid saab igakülgselt arvestada siis, kui loengukorraldajail on võimalik valida vastavaid loenguid. Selles osas võib asutuste ja ettevõtete kollektiividele suurt abi osutada ühingu «Teadus» TRÜ lektorite

grupp.

Viimasesse kuulub ligi 280 lektorit 562 loenguteemaga väga mitmesugustelt erialadelt. Möödunud aasta lõpul anti rotaprintil välja uus, annoteeritud TRÜ lektorigrupi temaatika.

Aasta-aastalt on suurenenud lektorigrupi poolt Tartu asutustes ja ettevõtetes, aga samuti ka väljaspool Tartut peetavate loengute arv. Möödunud aastal peeti TRÜ lektorite poolt 2400 loengut. Kuid kui vaatleme, kuidas jagunevad esitatud loengud teemade järgi, siis peame kahetsusega mainima, et loengute korraldajad ei ole kaugeltki ära kasutanud neid võimalusi loengulise propaganda mitmekesistamiseks, mida pakub temaatika. Esitatud loengud on jäänud ühekülgsed. 1964. aastal näiteks oli küll 2400 loengut, kuid need toimusid vaid 150 teemal. Neistki peeti 70 teemal vaid üks loeng. Täheleb enam kui 2/3 loenguteemadest jäi kasutamata.

See ei ole juhuslik, ainult üht aastat iseloomustav nähtus. See kordub aastast aastasse. Kogu vastutusrikka loengulise propaganda ühiskondlik koormus lasub vaid väikese grupi lektorite õlgadel. Sa-

mal ajal aga jäävad sadad kvalifitseeritud lektorid kasutamata.

Peamine põhjus näib peituvat selles, et asutiste ja ettevõtete töötajate kollektiivse tutvustatakse pealiskaudselt lektoritegrupi temaatikaga ning arvestatakse väga vähe kollektiivi soove. Tulemuseks on, et sadad loengud, mis sisult on väga huvitavad, võivad aidata kaasa paljude asutuste töötajate erialaste teadmiste täiendamiseks, seisavad aastaid vaid temaatika nimekirjas ning kuidagi ei leia teed kuulajateni.

Väga harva on tellitud mitmeid tänapäeva väga aktuaalsetel ajaloolistel («Sõda ja tsivilisatsioon», «Koloniasüsteemi lagunemine») ja filosoofilistel («Looduse ümberkujundamise filosoofilisi probleeme», «Teaduse osa kommunismi ehitamisel» jt.) ja keeleteaduslikel teemadel loenguid.

Kasutatud ei ole kõiki keemia-alaseid teemasid. Kuigi keemia peaks aasta-aastalt üha enam tungima meie igapäevasesse ellu, on viimastel aastatel sellealaseid loenguid millegipärast vähe nõutud. Näiteks loeng teemal «Võitlus metallide korrosiooni vastu», mis kaheldamatult on suure praktilise tähtsusega ja peaks huvitama kõiki tööstuses töötajaid, on aastaid kasutamata. Tänapäeval leiavad ettevõtete üha ulatuslikumalt rakendamist elektronarvutusmasinad, kuid vastavasisulisi teemasid on samuti vähe tellitud.

Vähe on nõutud bioloogia-alaseid loenguid, kuigi sellised, mis on seotud aianduse ja mesindusega, peaksid pakkuma laialdast huvi kolhoosidele, aga samuti ka individuaalapidajatele.

Paljud arstiteaduslikud loengud (maovähist, bronhiaalastma jm.) ei ole samuti leidnud teed kuulajateni.

Need on üksikud näited, mida võiksime täiendada loenguteemadega kõigilt teadusaladelt.

Loengulise propaganda tõhustamise huvides on meie ülesandeks tutvustada töötajaid loengute üldtemaatikaga ning loengute organiseerimisel suuremas ulatuses arvestada soove ja vajadusi.

A. UUSTAL,
TRÜ lektoritegrupi juhatase liige

Kuidas Tallinnasse jõuti ...

«Sõja ajal oleksin ma nad endale luurajateks võtnud...»

E. Mikkelsaar

Kui P. Einasto annab ELKNU XIII kongressile üle raporti ja tutvustab Tartu, Põltsamaa, Paide ja Kose kommunistlikelt noortelt, siis ei taha aplausid ja tunnustavad hõiskad saalis vaibuda. Tartlased muudavad oma kaastunnet 1941. a. algatuse traditsiooniks, vaatamata kõigile raskustele. Ja mitte tavaline rahvamatk kodu-ümbruse kaunistesse kohtadesse pole see.

Uhel õhtul istutakse jälle koos ELKNU Tartu Linnakomitee sekretäri T. Alatalu juures ja pajatatakse reisujuttu. Nopin sellest naljasegusest ja sundimatust vestlusest välja mõne lause, repliigi ja püüan taastada, nii hästi või halvasti kui kõrvaltvaataja seda suudab, neid nelja päeva.

(Järg lk. 2)

Räägime sotsioloogiast

Esimest korda

Grupp asjahuvilisi tuli ülikooli sotsioloogiaringi asutamiseks kokku eelmise õppeaasta algul. Sellest ajast peale on üht-teist uuritud nii kinnistel kui avalikel koosolekutel koos käidud. Viimased on alati hulga üliõpilasi kohale meelitanud. Sedalaadi üritustest toimus viimane 17. veebruaril, kui kuulati Mikk Titma ülevaadet sotsioloogia-alastest tööst Ameerikas. Ettekanne äratas huvi sotsioloogia kui teaduse vastu ka neis kohalviibijais, kes ise sotsioloogiaringi liikmed ei ole.

Varsti astuvad ringi tegevliikmed ning teised sotsioloogiaga tegelevad üliõpilased oma töödega «rahva ette». Käesoleval aastal tuleb ÜTÜ konverentsil esmakordselt kokku sotsioloogiasektsioon.

Põhiliselt on ettekannevad tööd pühendatud metodoloogiale ja metodika probleemidele. Selline teemade valik on meie olukorras loomulik ja kahtlemata ainuõige. Kõik esinejad on ju tegelikult sotsioloogias algajad ja meie põhiline ülesanne on praegu just õppida, kuidas teha sotsioloogilisi uurimusi. Alles siis, kui vastav teoreetiline baas on olemas, saab võimalikuks teha uurimistööd, mille tulemused on teaduslikult arvestatavad. Suuremaid ja väiksemaid sotsioloogilisi uurimu-

si on meie maal viimasel ajal kaunis palju tehtud ning tulemusi avaldatud, kuid metoodilise külje nõrkus vähendab suuresti paljude tööde teoreetilist ja praktilist väärtust. Et oma uurimistöös selliseid vigu mitte teha, alustamegi me just päris algusest, see tähendab metodoloogiat ja metodika põhiküsimustest. Sellepärast ei maksa oodata ÜTÜ sotsioloogiasektsioonis esitatavalt ettekannetelt suuri üldistusi ja põhjalikke kokkuvõtteid uurimistöö tulemustest. Nendega loodame välja tulla järgmistel konverentsidel. Alust arutlusteks (ja loodame, et diskussioonidekski) peaksid meie tööd küll pakkuma, ning seda ka laiemale kuulajaskonnale kui seda on sotsioloogiaringi liikmed. Kahjuks ei tohiks osavõtt sektsiooni tööst tulla kellelegi, sest vajadus sotsioloogiliste uurimuste järele suureneb kiiremini kui neid teha jõutakse ning teadmised sellisest tähtsast ühiskonnateadusest on tarvilikud igähele.

Järgmine koosolek konverentsielsete ürituste sarjas toimub tuleval neljapäeval. Peeter Vihalemm, kelle artikkel üleliidulisest sotsioloogia-alasest sümposiumist ilmub käesoleva ajalehe numbris, annab siis samast asjast pikema ülevaate.

PAUL KENKMANN

Arengutase ja -tempo nõuavad

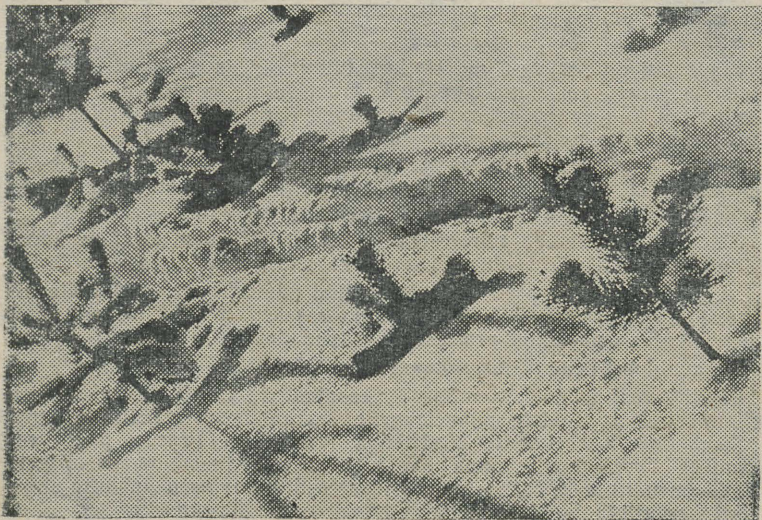
Mida sotsioloogia endast kujutab, kui suur tähtsus tal on, seda ei ole vist enam vaja rääkida, tartlasele kui «Edasi» lugejale vähemalt mitte. Seda, et meie maal praeguses arengustaadiumis on väga suur vajadus sotsioloogiliste uurimuste järele, näitas ka asjaolu, et 16.—19. veebruarini Leningradis toimunud üleliidulisele sotsioloogia-alasele sümposiumile saabus arvatud 180 külalise asemel 400. Koos leningradlastega võttis sümposiumist osa üle 600 inimese (üldse arvatakse praegu NSV Liidu sotsioloogiliste uurimustega tegelevat umbes 2000 inimest). Sümposium töötas neljas sektsioonis: sotsioloogiliste uurimuste meetodid ja tehnika; töö, tehniline progress ja isiksuse arenemine; ühiskonna vaimne elu ja isiksus; elu-olu, rahvastiku ja linnaehituse sotsiaalsed probleemid. Peeti 85 ettekannet väga mitmesugustel teemadel, graafide teooriast õhtukooli astumise motiivideni. Informatsiooniks ja koordineerimiseks ning ülevaate saamiseks oli see vajalik. Kuid selline sümposium, mis haarab kõiki probleeme, jääb nähtavasti esimeseks ja viimaseks — lai problemaatika ei võimalda diskussiooni.

Katsun tuua mingisuguse ülevaate plenaaristungistest. NSVL TA viitsepresident V. I. Fedossejev: «Põhilised probleemid, mida sotsioloogial tuleb uurida, on seotud isiksuse igakülgsel arenemisega kaasaja ühiskonnas: millised on majanduslikud, sotsiaalsed ja vaimsed muutused teaduslik-tehnilise progressi tulemusena, millised sotsiaalsed ja vaimsed tegurid soodustavad ja millised takistavad ühiskondlikku tootmist.

Küsimus on ajaloolise protsessi uurimises, tuleb selgeks teha, millised probleemid, takistused ja vastuolud puutuvad tulevikus ette. Ajaloo seadused töötavad meie kasuks. Kuid peab nägema ka kõrvalekaldu mis, muutusi, ei tohi seadustele lootma jääda. Sotsioloogilistes uurimustes on vaja teha tõsine pööre. Sotsioloogia ülesanne on viia ühiskonna uurimine teaduslikule põhjendatusele, teaduslikule alusele. Ning seejärel on selle põhjal vaja aktiivselt tegutseda. Ei ole tarvis üldisi soove, et tuleks teha seda ja seda, on vaja täpselt näidata, mida ja kuidas teha.»

NSVL Sotsioloogia Assotsiatsiooni esimees G. O. Ossipov: «Käesolev sümposium näitas sotsioloogiliste uurimuste praegust taset, tugevaid ja nõrku külgi. Tugevad küljed: 1) kindel marksistlik-leninlik joon, 2) uurimuste kompleksne iseloom, seosed majanduse, demograafia, filosoofia, psühholoogia, etnograafia, temaatika, ajaloo, õigusteaduse jt. vahel ja kõigi nende alade esindajate osavõtt uurimustest, 3) otsene seos praktikaga. Nõrku külgi näitab see fakt, et ettekanded olid erinevatel tasemetel, oli ettekandeid, kus olid vaid anketeerimise protsendid ja nendest tehtud dilettantlikud ja ennatlikud järeldused. Vähe oli teoreetilisi järeldusi, palju aga kitsaid probleeme, mis kuuluvad partei- või majandusorganite praktilisse tegevusse, mitte sotsioloogiasse. Metoodika ei olnud tihti professionaalsel tasemel, esines empirismi, kirjeldamist, vähe oli struktuuril-funktsionaalset analüüsi. Ülemaailmse

(Järg lk. 2)

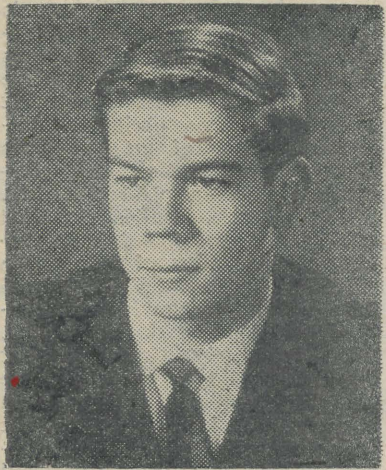


Talv,
lumi...

Talv,
lumi...



Õpin eesti keelt ja kirjandust



Kelleks ma küll päris noores eas saada ei tahtnud. Seda kõike ei mäletagi täpselt! Seda mäletan, et tahtsin saada kirjanikuks. Ainult see oli veel siis, kui ma õieti tähti- gi ei tundnud.

Siis tulid kooliaastad ja minu mõttes oli kirjanikuamet üks paberimäärimine. Ning oleks keegi veel enne viimast klassi ennustanud mulle, et hakkam õppima eesti keelt ja kirjandust, oleksin suure häälega naerma puhkenud, oleksin pidanud teda maailma suurimaks humoristik. Aga keegi ei tulnud selle peale, sest kõik olid veendunud, et ma füüsikat õppima lähen. Füüsika oli mu lemmikaine ja suu-

re osa vabast ajast pühendasin sellele. Opetajadki olid arvamisel, et valin edaspidiseks füüsika. Mitmeid kordi on minult küsitud, miks ma akki ümber otsustasin?

Vastus sellele nõuaks ehk pike- mat psühholoogilist analüüsi. Aga ega see olegi nii keeruline.

«Sala-armastus» keele ja kirjan- duse vastu on mul juba aastaid ol- nud. Huvi kirjanduse vastu aga varjasin seepärast, et mulle oli (ja on praegugi) iiveldamiseni vastik kirjanduse õpetamine koolis sel ku- jul, nagu meil seda tehti. Ka keel on mind alati huvitanud. Ja seda just samasuguse vastuvaidlemise ja protesti seisukohalt. Reegleid ma koolis kunagi ei osanud ja koos oma pinginaabriga (nüüd on ta mu kursusekaaslane) vaidlesime nende reeglite rohkuse ja vastu- käivuse ning muidugi ka pähetuu- pimise vastu. Nõudsim reeglite lihtsustamist.

Samal ajal olin ma aga palju enam füüsikast huvitatud, nii et huvi humanitaarteaduste vastu oli teisejärguline. Vähehaaval aga hakkas üks kasvama, teine kahane- ma. Ja selleks ajaks, kui lõpetasin kooli (viimane eksam oli muide füüsika), oli mulle selge, et füüsi- kut minust ei saa, vaid et... Noh, mis meist saab, eks seda näe edas- pidi. Praegu, pean tunnistama, mi- nu huvi oma eriala vastu üha suu- reneb ja süveneb.

T. SEILENTHAL,
eesti filoloogia I k. üliõpilane

18 aastat Tartu Riikliku Ülikooli pedagoogikaringi

26. veebruaril möödub 18 aastat TRÜ pedagoogikaringi loomisest.

1947. a. moodustati Ajaloo-Keele- teaduskonnas loogika-psühholoo- gia-pedagoogika osakond. 1948. a. loodi selle baasil entusiastide poolt pedagoogikaring. Ring töötas 3 sektsiooniga: pedagoogika, psühho- loogia ja loogika. Ringi liikmed esinesid linnas populaarteaduslike loengutega ja võtsid osa ÜTÜ tööst. Ringil oli ka oma laualeht.

Praegu valmistub pedagoogika- ring ÜTÜ konverentsiks, mis toi- mub 31. märtsist kuni 2. aprillini.

Pedagoogikaring esitab konve- rentsile 5 tööd. Külalistena esine- vad ka TPedI üliõpilased.

Konverentsi ettekannetes käsitle-

takse V—VIII klassi õpilaste hu- vide kujunemist, programmeeritud õpetamise küsimusi, õppeedukuse dünaamikat, õpilaste sotsiaalsel koosseisu ja huvisid füüsika-mate- maatika erialaklassides.

Asjast huvitatud ringiliikmetel avaneb võimalus 21.—23. märtsini osa võtta vabariiklikust kasvatus- teadlaste konverentsist.

Pedagoogikaringil on sidemeid ka Leningradi, Moskva ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi vastava ringiga.

Aprillis sõidetakse Vilniusesse. Ringi järgmine töökoosolek toi- mub Käärikul.

A. KUREPALU

TALVEALBUMIST

R. NIGOLI FOTO



Esimene päev. Teele saat- mine raekoja ees. Tähtvere. Tütar- lapsed kipuvad tempoga liiga te- gema ja tahavad rada ajada. 15 km-l hakatakse väsimata. On va- ja aidata nõuga, mõnda ka jõuga. Keegi ei taha bussi minna. Vahe- peatus Laevas. Tuul kogu tee vas- tu. Ohtuks Põltsamaal. Külmunud riided kobisevad. Robotitunne. Saun. Haruldane saun. Sööb.

Teine päev. Kõige raskem minek. Kraadiklaas näitab -27° C. Tugev tuul vastu. Seda etappi on lubatud tervenisti bussiga sõita. Ninad seotakse sallidega kinni ja minnakse suuskadel. Vahepeatus Mäekülas. Edasi otse läbi metsa. Kohalik rahvas annab suuna kätte. Metsavahel tuul vaiksem. Lumi kohati üle põlve. Au rajameistritele (R. Mürk, P. Sokolov jt.). Seal jä- nes! Seal rebanel! Seal part! Seal lahtine jõgi! Siis Paide. Soojad sõ- nad tallinlastelt.

Üks tädi ke tuleb juurde ja küsib sosinal: «Ütelge nüüd ausalt, kui palju te bussiga sõitsite?» Üks ter- vitajatest õnnitleb eduka lõpetami- se puhul, kolm soovivad «head libi-



Donetsi Polütehnilises Institu- dis avati kujutava kunsti lektoo- rium.

Loengutega «Kujutava kunsti mõistmise alustest» esineb Tretja- kovi galerii vanem teaduslik töötaja T. A. Tšernova. (Ajalehest «Советский Студент»)

Moskva RÜ Majandusteaduskon- nas hakkas majandusteaduste kan- didaat G. N. Popov lugema spet- siaalkursust «Isikliku töö tehnika». Mõned teemad kursusest: «Isikliku töö organiseerimine», «Aja planeerimine», «Konspektid ja loengud». (Ajalehest «Московский Универси- тет»)

Grupp Uraali Polütehnilise Insti- tuudi Füüsika-Tehnika teaduskon- na üliõpilasi võttis osa ekspeditsi- oonist, mille eesmärgiks oli uurida Põhja-Uraali ladestusi.

Uurides Izdeli linnas jõepaljand- dikku, märkasid üliõpilased suurt konti, mis ulatus välja kioiklibust. Nad proovisid konti välja tõmmata ja avastasid, et oma suuruse poo- lest võib see kuuluda ainult mam- mutile.

Üliõpilased alustasid väljakaevä- misi. Mõne päeva jooksul olid pu- hastatud selgroog, sabaliidid, jalga- de luud, 4 hammast, kusjuures iga- üks neist kaalus kuni 4 kg. Kihva pikkuseks oli 2,5 m. Skeleti pikkus ulatus 5 meetrini, keskmine kõrgus 4,5 m.

Kõrvuti selle skeletiga paistsid teise mammuti tugevalt purustatud koln ja kihv.

Oletatavasti jäid mõlemad mam- mutid kinni soostunud jõesängi ja mattusid liiva alla.

Nende ladestuste vanus on neli- kümmend tuhat aastat. Niisuguse säilivusega skelette teitakse harva. (Ajalehest «За индустриальные кадры»)

Ametiühingukomitee teatab

17. veebruaril toimus ülikooli ametiühingukomitee järjekordne koosolek. Sm. Tikk rääkis ankeedist, mis oli korraldatud TRÜ õppe- ja teadusliku töö kaasaja nõuetele vastavuse väljaselgitami- seks. Sm. Elgaselt ja sm. Lepvalt- silt kuuldi informatsiooni elektri- seadmete ohutustehnika ning tule- ohutuse nõuete täitmisest keemia- hoones ja katlamajas.

Et mõlemad etekanded olid sisukad ja kutsusid esile elava mõt- tevahetuse, leiavad need probleemid lähemal ajal meie lehe veergudel pikemat käsitlemist.

ÜET

Lektor-propagandistide eriala I kursusel toimub esimene õppus tei- sipäeval, 1. märtsil algusega kell 18. Koguneda EPA fuajeesse.

EPA dotsent H. Riikoja annab ülevaate populaarteadusliku loengu koostamise ja esitamise põhialus- test.

Kuidas Tallinnasse jõuti . . .

(Algus lk. 1)

semist». Selgub, et Tervishoiumi- nisteerium on ära keelanud edasise sõidu. Külma on ikka. Ollakse kur- jad.

Ohtul pidu. Viktoriin: Tartu—Tallinn—Paide. Võidame ühe punk- tiga. Tallinn ja Paide jagavad II—III kohta.

Tallinlased sõidavad tagasi.

Kolmas päev. Hommik. Veebruaril on muutlik kui tütar- lapse meel. Temperatuur on tõus- nud. Minekuvaim on sees. Luba ei ole veel. Aga see peaks ju iga hetk tulema! Teele! Sellist suusa ilma ei ole iga päev. Kosel ei teata meid enam oodata. Ei sööki, ei sauna, ei voodit. Aga sõidetakse. Tartu on ärevil. Võetakse kontakt Kosega, Harju rajooni komsomolikomiteega. Ohtul võtab suuskureid vastu Kose ülesrivistatud keskkool. Antakse üle «Nooruse» vimpel: «Tublidele Tartu tähesõitjatele».

Neljas päev. Luba pole i- ka veel. Ihn on soojem. Aga nüüd veel pooleli jättat Ei, seda mittel! Edasi Tallinna poole! Väsimust na- gu polekski. Ka tütarlaste seas mitte. Jäävad küll tahapoole, aga mitte väsimusest. Poisid lihtsalt

aimavad TV kaamerate lähedust ja võtavad esirinda. Võidu väljakul võib meid vastu Tartu ja Kohtla- Järve delegatsioon. Ka mõni uudis- himulik tallinlane. Ainsa pressi- esindajana on kohal «Spordilehe» toimetaja sm. Kallas.

Siis raporti üleandmine.

Tähesõitjate sitkust märgib tun- nustavalt ära ka ÜLKNÜ KK esin- daja sm. R. Kurbatova.

Kas pole tegemist distsipliinirik- kumisega? Külma tõttu oli ju ametlik lõpetamine Paides.

Ei, selleks ei pea seda keegi.

Veel kord vaidlus selle imeliku keelu üle. Mõistetav oleks olnud minimaalne temperatuur, mille pu- hul sõitjad soovi korral võiksid katkestada.

Aga, mis siis sundis edasi mine- ma? Kas tõesti ilmamuutus? Küsin vaikselt ühelt noormehelt, et mis siis, kui ilm poleks läinud sooje- maks. Noormees ei vasta midagi, naeratab vaid paljutähendavalt. Nii et midagi muud.

«Kommunistliku noore südame- tunnustus, mis ei lubanud kord alustatud pooleli jätta,» arvas tähe- sõidu veteran E. Mikkelsaar.

J. PAJU

Räägime sotsioloogiast

Arengutase ja -tempo nõuavad

(Algus lk. 1)

huvi ja entusiasmi taustal paistab teravalt silma spetsiaalse ettevalmis- tusega kaadri vähesus, uurimuste organiseerimise, koordineerimise ja finantseerimise puudulikkus, stabiilsus. Lähemal ajal luuakse meie maal sotsioloogiliste uurimuste juhtimistsenter, organiseeritakse insti- tuutide ja laboratooriumide võrk üle kogu maa. Kuid seda kõike ei saa teha korraga, laialdase süsteemi loomine võtab aega, peamine on praegu kaadriprobleem — otsustav tingimus sotsioloogilise uurimistöö arengus on kaadri ettevalmistus.»

V. N. Subkin (Novosibirsk): «On vaja, ühendada tugev marksistlik ja professionaalne ettevalmistus. Konkreetseid sotsioloogilised uurimu- sed tulevad viia tähtsusest ühele tasemele aatomifüüsika ja kosmose- uurimistega. Maa ei saa areneda sotsioloogiliste uurimusteta. On vaja luua rida professionaalseid tsentreid, mille baasil võivad areneda tsent- rid ühiskondlikel alustel. Tööjaotust ja spetsialiseerumist tuleb arves- tada juba kaadri ettevalmistamise käigus. Vanale kaadristruktuurile (et teame kõigest natuke ja teeme kõik ise ära) ei saa toetuda! On vaja palju tehnilist tööjõudu.

Meie maa on esimene, kes ehitab kommunismi ja mitmed veel esine- vad puudused on loomulikud. Meie jõud ongi selles, et me võime oma arenguraskusi tunnustada ja lahendada.»

NSVL TA kirjavahetajaliige N. I. Javtšuk: «Peajäreldus, mille iga- üks meist peaks sellelt sümposionilt kaasa viima, on see, et me läheme tagasi leninlike traditsioonide juurde konkreetsetest sotsiaal- setest ja sotsioloogilistest uurimustest. Kõige lähemal ajal luuakse sotsioloogiliste uurimistööde tsenter, kus ja millises vormis, ei tea veel. Teaduste Akadeemia presiidiumi juurde luuakse teaduslik nõuko- gu, mis sisuliselt koordineerib uurimusi. Hakatakse välja andma sot- sioloogia ajakirja, mille toimetuse asukohaks saab tõenäoliselt Lenin- grad.»

Sümposion võttis vastu läkituse NSVL TA presiidiumile sotsiolo- ogiliste uurimuste praeguse taseme kohta NSV Liidus, samuti eelseis- vate probleemide ja ülesannete kohta. Edasist arengut suunavate soo- vituste hulgas sisaldas läkitus ka soovitus luua juba 1966./67. õ.-a. Moskva, Leningradi, Novosibirski ja Sverdlovski ülikooli filosoofiatea- duskonna juurde sotsioloogia eriharu.

P. VIHALEMM

Kasutagem puhkelaagreid!

«Tuleb ette juhtumeid, et noor inimene käib viis aastat ülikoolis ära, aga Käärikule või Vellaverre suusatama ei saa kordagi...»

«Mõni õpperühm jälle muretsseb puhkelaagri tuusikud ja varub aeg- sasti ka õlled kaasavõtmiseks valmis... et laagris igav ei hakkaks.»

Ametiühingukomitee toas istub koos komisjon ja arutab üliõpilaste tervistavate puhkelaagrite tuusikute jaotamist. Tänavu korraldatakse see mõnevõrra ümber.

Siamaani oli peaaegu nii, et kes tuli ja küsis tuusikut, see sai. Puudus kontroll tuusikute tegeliku kasutamise üle ja nii tuligi, et nen- dega peeti küll spordilaagreid, küll nädalalõpuveetmisi ja muidki üri- tusi tervistavate puhkelaagrite asemel.

Tänavu kohandatakse tuusikute kasutamise põhikirja meie ülikooli oludele — et saaks kasutada eelkõige 6- ja 12-päevaseid tuusikuid (põhikiri näeb ette 24-päevaseid laagreid). Otsustati, et...

... koos avaldustega tuleb esitada laagri tööplaani, mis on koos- kõlastatud kehalise kasvatus ja spordi kateedriga.

... avaldusel peab alati olema märgitud päevade arv, osavõtjate ni- med, laagriülem ja kehakultuuriinstruktor (siin on UET instruktoritel hea võimalus oma- oskusi praktikasse rakendada!).

... avaldusel peab olema dekaani luba.

Räägiti veel teiste kõrgemate õppeasutustega tuusikute vahetamise võimalustest ja suviste puhkelaagrite korraldamisest. Leiti, et suve jooksul on otstarbekas 2—3 vahetust korraldada. Praegu pole veel komitees ühegi teaduskonna avaldusi suviste tuusikute saamiseks. Ometi on näiteks Käärikul olemas ideaalsed võimalused puhkuse sidu- miseks spordiga ja ühiskondlikult kasuliku töö tegemiseks.

M. RAIDMA

Arendame üliõpilastraditsioone

Üliõpilaslaulupidu, ülikooli aastapäev, teadusepäev...

Eelmises üliõpilaslehes väljakuulutatud vaidlus tudengitraditsioonide üle kujunes küllap vist samaaegselt toimunud vastlaõhtu tõttu (veel üks traditsioon!) üpris osavõtuvaeseks. Põhiliselt komсомоlikomitee liikmeist koosnevate väitlejate vahel vaeti siiski enam-vähem kõiki juba juurdunud ja alles eos olevaid traditsioone, et kindlaks teha, mis väärib minetamist ja mis veelgi püsikindlamaks muutmist. P. Järve luges ette juba varem parteikomitee esindajate osavõtul toimunud koosoleku resolutsiooni, milles soovitati (kahjuks üsna üldsõnaliselt) arendada mõningaid nõukogulikke üliõpilastraditsioone. Võttes resolutsiooni lähete punktiks asuti arutama mitmeid meie tudengkonnas levinud tavasid ja kombeid.

Populaarne tudengislöömine soovitati säilitada, selle eeldusega, et traditsiooni liidetaks ka intiimse vormis (mitte moraalilugemise-na) tudengi kombeõpetuse ABC. Et Aasamaa «Käitumiskultuur» üsna pretensioonitu on ja vastselt tudengiks tõusnud noore käitumismaneerid vastava õpetuse puudu-

misel just eriti ei rahulda, siis olevat värskel üliõpilasel algul suuri raskusi ülikooli- ja üldse seltskonnas sisselülitumiseks.

J. Kaarma jt. leidsid, et pole patt üht-teist väärtuslikku üle võtta ka seni kodanlikeks igandeiks taunitud korporatsioonikombeist, traditsiooniks teha sellised üritused, nagu üliõpilaslaulupidu, ülikooli aastapäev ja teadusepäev. Ka soovitati sisse seada osakonnaalbumid, kuhu kõik lõpetajad oma foto mälestuseks jätavad.

Edasi vesteldi pikemalt üliõpilaspäevadest. T. Alatalu märkis, et rongkäik peab olema põnev, lõppema puändiga. Ei jõutud aga veel kokkuleppele, milline täpselt peab olema see motiiv, mis sajad tudengid marssima paneb. Üliõpilaspäevade mõjuvus suureneks mõnevõrra, kui sinna kontsentreerida kõigi osakondade tudengislöömised ja muud eriharude-sisesed üritused ja kui neiks päeviks üürida tudengitele võimalikult palju linna tantsusaale. Oli vaidlusi aja suhtes, aga mullune daatum — oktoobri algus — ei andvat end muuga dsendada, kui tahetakse traditsiooni hõlmata ka EPA üliõpilased.

Alkoholi pruukimisega «sõprusõhtutele» kuulutati kadul

A. KIDRON

Nii valmib film



Kuidas õpitakse Moskva Riiklikus Ülikoolis

Intervjuu

Ta külastas Inglismaad

Mõni aeg tagasi saabus pikalt Inglismaa-reisilt TRÜ inglise filoloog 4. kursuse üliõpilane Mall Tamm. Üht-teist on tal paljatalda ka meie ajalehe lugejatele.

Millise turismigrupi koosseisu sa kuulusid? Kuidas sõit algas?

Kuulusin «Sputniku» turismigrupi koosseisu, mille suurus oli 52 inimest, neist 5 Eesti NSV-st. Tartust oli peale minu veel inglise keele kateedri õppejõud Malle Laar.

Sõit algas Moskvast lennukiga, Londonist sõitsime rongiga Edinburgi, sealt juba Aberdeeni ja Glasgow'sse. Olime pettunud, kui meie grupp Londonis kaheks jaotati ning meid Sotimaale suunati. Muide, meie sõit sai teoks üldse seetõttu, et Soti Üliõpilasiit kutsus nõukogude turismigrupi endale külla. Kui aga Sotimaale jõudsimme, oli pettumus käega pihitud. Tõepoolest — Soti on nagu muinasjutumaa.

Kas kliima valmistas üllatuse?

Jah. Inglismaa pinnal üllatas meid rohelus. Kliima on väga niiske, maastik on selliste vöödega, nagu me postkaartidel oleme harjunud nägema. Värvide on äärmiselt eredad. Seevastu on arhitektuurile omane tagasihoidlik hall.

Ja kuulus Londoni udu?

Kui me Tartusse tagasi jõudsimme, võttis meid vastu suurem udu kui seda Inglismaal viibimise ajal kokku nägime. Siiski, Soti mägismaal oli seda mõõdukalt, nii et 5 km kaugusele enam ei näinud. Mägedes öeldi meile, et suusahooaeg on alanud, tegelikult oli lund ainult laikudena. Inglismaa talv on rõõmsalt soe ja nukralt lumevaene.

Missuguse mulje jättis Sotimaa noorus?

Pea iga päev kohtusime üliõpilastega. Peab mainima, et Soti noored on väga viisakad. Sealjuures

res pole see sugugi pealetükkiv viisakus, vaid vana hea inglise džentelmenlikkus.

Soti noored on lihtsad ja väga toredad. Kui inglaste olemus ja käitumises on pisut teesklust, siis šotlastel on südamlikkus ülekaalus.

Kas Sotimaal kantakse veel rahvarõivaid?

Jah. Alguses oli üsna võõrastav näha mehi seelikutes ringi kõndimas. Šotlased armastavad maaviljalast rüet. Mis üldse rüetusse puutub — see on lihtne, praktiline ja moodne. Julgelt kantakse heleda toonilisi rõivaid, õhturiietuses domineerib must.

On šotlastel ka oma lemmikvärv?

Kaitsevärv on roheline ja punane. Šotlased ise ütlevad, et see on vastukaaluks kliimale ja arhitektuuri hallile toonile.

Millised linnad jäid sulle kõige enam meelde?

Muidugi London kui suurlinn. Kontrastina vaesus ja rikkus igal pool silma paistmas. Punased kahekordsed bussid ja Thames.

Edinburgh — roheline linn. Inglastel ja šotlastel on kalduvus väikearhitektuurile. Peaaegu iga maja ees aga on kasvõi tillukenegi lapikene rohelist mura ja lilli. Edinburgh'is paistis see eriti silma. Glasgow's nägin ühe maja ees koguni roose. Huvitav nähtus — talv, nartsissid ja roosid.

Londonis on rohkelt värvireklaami, Sotimaal aga olid kõik linnad plakati- ja pildireklaami täis.

Erinevalt meie linnadest on kauplustel tohutu suured vaateaknad. Nende vahel kitsad ukSED, sageli ei leia neid üleski. Vaateaknale paneb iga kaupluse omanik väija viimase. Reklaam, reklaam, reklaam!

Mis sulle üliõpilaste juures meelde jäi?

Nad on toredad ja samavõrra töökad. Väga suur osa õpib paral-

Kui Tartus on Bioloogia-Geograafiateaduskond, siis MRÜ-s on ühendatud ühte fakulteedi bioloogid ja mullateadlased. Teaduskond jaguneb kolmeks — zooloogilis-botaaniline osakond, mullateadlased ja osakond, kuhu kuuluvad biofüüsika, virusoloogia, biokeemia, kõrgema närvitajituse, taime- ja loomafüsioloogia jt. kateedrid.

Tugevaks küljeks on hea tehniline varustatus: loengutel demonstreeritakse enamik tabelitest, fotodest ja diagrammidest epidiaskoobiga (samal ajal saab ka üleskirjutusi teha, sest auditooriumis on iga koha juures väike lambike). Nii jõuab loengu vältel rohkem materjali edasi võtta. Aga kui tehnika streikima hakkab, siis eelistab õppejõud tahvlile kirjutamisele loengu ärajätmist.

Füüsikas võeti läbi peaaegu kõik katsed, mis olid õpikus kirjeldatud, loomafüsioloogias nähti loengude ajal paljut n.ö. natuuris. Muidugi on ka laboratooriumides kõik kaasaegsed vahendid, mis tööd märgatavalt kiirendavad.

Kateedrite juurde koondumine algab juba esimeselt kursusest. Eriprogramme ei eksisteeri ja neil poleks ka mõtet, sest spetsialiseerumine on isegi juba niivõrd kitsas.

Kõige suurem tung on tavaliselt biokeemiasse, kuigi see on üks suuremaid kateedreid. Meie kursusest kuulub sinna ligikaudu 30 inimest, teiste kateedrite juurde aga

poole vähem, keskmiselt 15 (üldse on kursusel üle 200 üliõpilase).

Vastavalt sellele, millise kateedri juurde keegi kuulub, on ka õppeained alates esimeselt kursusest erinevad. Üldiseks nähtuseks on aga füüsika ja kõrgema matemaatika mahukam programm kui TRÜ-s: füüsikat neli semestrit, matemaatikat kolm.

Suureks erinevuseks Tartu ülikoolist on see, et pedagooge meil ette ei valmistata ja järelikult puudub igasugune praktika koolides.

Väga mugav on see, et igas fakulteedis on oma spetsiaalne raamatukogu — kirjanduse (nii meie kui väliskirjanduse) kättesaamine on seepärast kerge.

Loenguid peavad enamasti professorid ja nagu võib arvata, hästi huvitavalt. Et värskeid tudengeid vapustada, siis vestab iga uue õppeaasta esimesel päeval akadeemik A. J. Oparin juttu bioloogia aktuaalsetest probleemidest ning muidugi elu tekkimisest maakeral.

Tudengid on nagu tudengid ikka. Ainult alul oli natuke naljakas, kui fakulteedi koridoris sammusid vastu (õigem oleks öelda liuglesid) sarides indialannad, või kui keemia-praktikumis nägid, kuidas valges kitlis aafriklane õiendab kolbide ja katseklaasidega.

Ja nüüd vastus küsimusele, mida kõige sagedamini esitatakse: kuidas sa vene keelega hakkama saad? See pole küll mingi prob-

leem, sest keskkoolis on õpetajad meid sellega vaevanud kümme (1) aastat, ja väiksematele komistustele ei pööra keegi tähelepanu.

Lõpuks natuke poeetilisemat juttu. Kevadel on bioloogiafakulteedi ümbrus vist kauneim koht Moskvast. Külje all on botaanikaääd ja park, ning kui õitsemiseaeg kätte jõuab, pole hooneid üldse näha. Ja esimesed öied on lahti hästi vara, sest auruküte ... Juba siis, kui mujal veel lumi maas on, õitsevad meie akende all krookused ja lumikellukesed.

Aga on midagi, mille poolest Moskva ülikool on Tartu omast kaugel taga — puuduvad nimelt sellised tähtsad asjad, nagu ülikooli oma ajaleht, ülikoolimüts ja oma kohvik. Ning neid kahetsevad kibedalt taga kõik Moskvast õppivad eesti üliõpilased.

E. HABERMAN,
MRÜ bioloogiafakulteedi
III kursuse üliõpilane

Ülikooli kohvikus...

...suitsetamisest on viimastel aastatel päris palju räägitud. Kui kamina- ja rõdusaalis «puhta õhu seadus» maksma pandi, kolisid suitsumehed koridori, treppidele. Kes kolmanda korruse auditooriumidesse või ametiühingukomiteesse läks, pidi vahel paksu suitsupilvega ümbritsetud inimspaleerist läbi tungima.

See oli novembrikuus, kui sm. Kanni Indre ametiühingukomitees asja arutamise üles võttis. Kas selleks, et koridoris korda luua, tuleks saalidesse uuesti suitsetamine sisse viia? Selgus, et siiski pole vaja kurvastada neid kohjunud aega veetma puhta, suitsuaba õhuga ruumides. Miks mitte ehitada piljardisaal ümber mugavaks suitsetamisruumiks? Komitee võttiski asja organiseerimise enda peale. Sisekujunduse kavandi valmistas V. Kiilaspea ülikooli kapitaal-ehituse osakonnast, ja töö võis alata. Kuidas see korda läks, selles võib nüüd igaüks veenduda.

Puitpaneelidest madal lagi ja hämar valgustus muudavad ruumi hübaseks, uus ventilatsioonüsteem ei lase õhul liiga «siniseks» minna. Meeldiva mulje jätavad kõrged istmed seinäärsete laudade juures. Üldpilt on nägus.

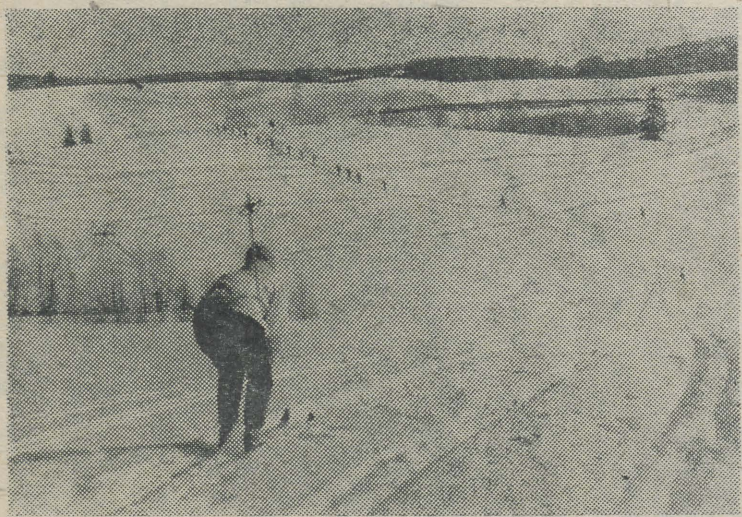
Mõeldud on ka sellele, et endiselt on võimalik piljardisaali kasutada ringikoosolekute ja väiksemate koosviibimiste korraldamiseks.

O. KASK

Talviste puhkelaagrite tuusikud jaotati järgmiselt:

- | | | | |
|--|------|---------------------------------------|------|
| 1. ELKNU TRÜ Komitee | — 50 | 8. Kääriku suvelaager | — 45 |
| 2. Füüsika-Matemaatikateaduskonna V kursused | — 18 | 9. Spordimängude eriala üliõpilastele | — 16 |
| 3. Arstiteaduskonna VI kursused | — 50 | 10. Ajaloo-Keeleteaduskond | — 10 |
| 4. Majandusteaduskonna V kursused | — 5 | 11. Majandusteaduskond | — 11 |
| 5. Ajaloo-Keeleteaduskonna ajaloo-osakonna V kursus | — 5 | 12. Ametiühingukomitee aktiiv | — 10 |
| saksa filoloogia V kursus | — 3 | 13. Ametiühingukomitee reserv | — 8 |
| inglise filoloogia V kursus | — 5 | 14. Pioneerijuhtide laager | — 20 |
| eesti filoloogia V kursus | — 3 | 15. TRÜ orienteerumissektsioon | — 2 |
| 6. Õigusteaduskonna V kursus | — 11 | 16. TRÜ alpinismisektsioon | — 7 |
| 7. Preemiaks massilistest spordiüritustest parimatele osavõtjatele (ajaloo-osakonna III k., Õigust. IV k.) | — 14 | 17. Bioloogia-Geograafiateaduskond | — 3 |

TEGELGE TALISPORDIGA!



Väsimus on töö loomulikuks, füsioloogiliseks tagajärjeks. Sellepärast tunneb iga inimene pärast füüsilist või vaimset tööd vajadust puhata.

Teadlaste uurimistööd väsimuse kohta ja tähelepanekud elust on näidanud, et parimaks puhkuse vormiks on nn. aktiivne puhkus. See seisneb selles, et inimene tegeleb puhkuse ajal oma kutsetööst erineva huvialaga. Tegevuseta olek on halvaks puhkuseks.

Paljudel inimestel tuleb tööprotsessis teha suur hulk monotoonseid liigutusi. Palju on ka neid, kellel töö nõuab suurt vaimset pingutust või ühel kohal tundide kaupa istumist.

Niisugust ühekülgset ning sellest tulenevat kahju meie organismile aitab kõrvaldada hästi organiseeritud puhkus. Puhkuses peavad tähtsat osa etendama kehakultuur ja sport.

Sageli arvatakse, et heaks puhkuseks sobib ainult suvi. Muidugi suvine loodus, soojad päikesepaistelised päevad annavad häid võimalusi õhu, päikese ja vee nautimiseks. Kuid ka talvel võib hästi puhata. Talvel on oma võlud ja ta pakub palju huvitavaid võimalusi puhkeaja kasulikuks veetmiseks. Nii näiteks võib suusatamist pidada

ühiks paremaks spordialaks, millega võivad tegelda noored ja vanad. Heaks puhkuseks on ka kulgutamine ja uisutamine.

Talvised spordialad arendavad paindlikkust, tasakaalutunnet, liigutuste koordineerimist, mehisust ja karastavad organismi. Suusatamine värskes õhus tugevdab närvisüsteemi, arendab lihaseid, suurendab kopsu mahtu ning mõjub soodsalt ainevahetusele.

Peale selle arendab suusataja osavust, julgust, jõudu ja vastupidavust.

Mitte asjata ei tegelnud paljud väljapaistvad inimesed suusatamisega. Kuulus teadlane, füsioloog I. P. Pavlov, kes elas 86 aastat, armastas kuni viimaste eluaastateni suusatada.

Suusatamisega võivad tegelema hakata juba 3- kuni 4-aastaselt lapsed.

Algaja suusataja energiakuul on suur, kuid ühes vilumuse omandamisega väheneb see tunduvalt. Selleks peab suusataja oma koormust tõstma järk-järgult. Esimene suursarek ei tohi ületada üht-kaht kilomeetrit. Iga järgmise korraga võib sõidumaad pikendada 0,5—1,0 kilomeetri võrra.

Pikemaid suusamatku — näiteks 20 kilomeetrit, võib soovitada ai-

nult neile, kellel on küllaldast vilumust ja vastupidavust.

Tore talispord on ka uisutamine. Võrreldes suusatamisega ei ole ta küll nii mitmekülgne, kuid südamevereringe ja hingamiselsunditele mõjub ta samuti hästi. Ta arendab osavust, liigutuste sujuvust ja lihaskonda.

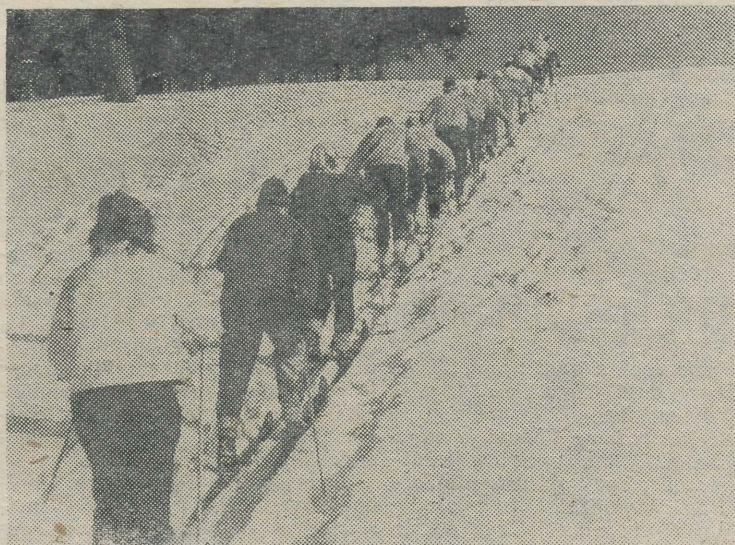
Kelgutamine on oma lihtsuse poolest eriti sobiv lastele.

Suurt kasu toovad meie organismile jalutuskäigud. Kui ühe või teise spordialaga tegelemiseks on vaja enam-vähem head tervist, siis jalutuskäike võivad sooritada kõik inimesed. Käimisel töötavad pea-aegu kõik lihased, tugevneb süda-me ja kopsude töö, paraneb ainevahetus. Peale selle on talvine jalutuskäik parimaks karastusvahendiks.

Üheks aktiivse puhkuse vormiks, mida meie töötajad järjest laialdasemalt kasutavad oma töövoime taastamiseks ja tervise tugevdamiseks, on turism. Rännakuid, matku ja ekskursioone võib edukalt sooritada ka talvel. Ühe sõnaga, ka talv annab avaraid võimalusi puhkeaja kasulikuks veetmiseks ja tervise tugevdamiseks.

Ärge veetke talveperioodil oma vaba aega ainult toas!

I. FRORIP,
Tartu linna II arstipunkti
kehakultuuriarst



Algasid enesekaitse kursused

Möödunud esmaspäeval toimus TRÜ rahvamalevlastele esimene enesekaitse kursuse õppus. Kahjuks aga ei ilmunud paljud rahvamalevlasted kohale. Näiteks Arsti-, Oigus- ja Majandusteaduskonnast polnud kohal ühtki rahvamalevlast.

Kursuse programm on jaotatud seitsmeks õppuseks, kus käsitletakse vastase poolt võetud võtetest ja haaretest vabanemist; kinni peetu äratranspordimise võtteid; võimalikke kaitsevõtteid, jne.

Et rahvamalevlaste arv on ülikoolis üle 300, siis on sellel kevadsemestril ette nähtud korraldada viis kursust.

Teaduskondadele on planeeritud ajad ja osavõtjate arv alljärgnevalt:

	I kursus 21. II—7. III	II kursus 9. III—23. III	III kursus * 24. III—7. IV	IV kursus 11. IV—25. IV	V kursus 27. IV—16. V
Oigust.	6	6	5	8	10
Arstid.	5	6	3	8	10
Ajaloo-Keelet.	3	3	8	4	3
Majandust.	2	2	3	2	1
Biol.					
Geograafiat.	5	4	6	2	1
Füüsika-					
Matemaatikat.	6	5	1	2	1

* Eraldi kursus ainult naisüliõpilastele-rahvamalevlastele.

Oppused toimuvad V. Kingissepa tn. 19 võimlas igal esmaspäeval, kolmapäeval ja neljapäeval algusega kell 16.30 vilunud spordipedagoogi E. Lukini juhtimisel.

E. SIMSON,
TRÜ rahvamaleva staabiülem

Hoolitseda

matkavarustuse eest!

- Kogemustega matkaja püüab matkaks vajaliku seljakotis enesega kaasa võtta. (Vahetuspesu, sokid, kehakinnitust — vorsti, viinereid, kotlette või juustu. Termosega kuuma kohvi ja tingimata ka midagi magusat).
- Kõige kõvema saapa muudab pehmeks ja veekindlaks kalamaksa- või kastoorõli (määrda saapaid nii seest kui väljast).
- Ka õliga immutatud saapaid on otstarbekas enne väljaminekut määrda tavalise kingakreemiga (saapad ei võta lund külge ega lähe märjaks).
- Villastele sokkidele lisaks kasutage jalarätte (kaitsevad niiskuse eest ja ei kuluta sokke).
- Eriti külmade ilmade puhul tuleb külmakartlikumad kehaosad katta vatiga.
- Hõõrutud jalgade puhul aitab häda leikoplast.
- Rull sidet ja pisike pakk vatti mahub ka kõige väiksemasse taskusse.
- Matkavarustusest ärgu puudugu kruvikeeraja, taskumuga ja vajaliku määre purk.
- Ükski kogenenud matkaja ei loobu (võimaluse korral) pärast matka saunast.

Kehalise kasvatuse ja spordi kateeder

Raadioloengud

Kolmapäeval, 2. märtsil

1. Kõigile pedagoogika õppijale dots. Heino Liimetsa loeng «Opetaja suuline esitus ja demonstratsioon kui õppemeetod» II.
2. Geograafiaosakonna I kursuse üliõpilastele dots. Salme Nõmmiku loeng «Majandusgeograafia objekt, ülesanne ja teaduslik meetod» (II).

Reedel, 4. märtsil

1. Oigusteaduskonna III kursuse üliõpilastele dots. Endel Laasiku loeng «Hoiuste parandamisest riiklikes tööhoiukadades».
2. Eesti kirjanduse IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Eestikeelse ajakirjanduse algus» I.
3. Ajaloo-Keeleteaduskonna II ja III kursuse üliõpilastele õppejõud Kalju Toimi loeng «Tähelepanu olemus».

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika erihar III k. üliõpilased S. ENDRE, L. MÄGI, M. RAIDMA, A. TEDER.

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет») г. Tartu Эстонской ССР Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Otsiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 1476. MB 00367.

ÜSK

ÜTÜ

RSR

KLUBI



Need, kes ei ole veel kaasa teinud Tartu-Vellavere matka, saavad veeta toreda puhkepäeva suuskadel sellel pühapäeval, 27. veebruaril. Matkastart antakse pühapäeval kell 10 Tamme staadionil. Seoses matkaga töötab Elva saun pühapäeval kella 16-ni. Matk on eelprooviks neile, kes tahavad sõita 5. märtsil Kääriku.



Kääriku matkast osa võtta soovijad!

Osavõtjate registreerimine TRÜ spordiklubis lõpetatakse 3. märtsil kell 17.

Kolmapäeval, 2. märtsil

- algusega kell 18 on Vanemuise tn. 46 zoologia-auditooriumis zooloogiaringi töökoosolek. Päevakord. 1. Ultraheli kasutamine zooloogias (U. Kääp, II k.). 2. Põdra kodustamine NSVL-s (A. Koff, V k.). 3. Teine õppus perfokaartide kasutamisest teaduslikus töös (dots. H. Ling).

- algusega kell 19 on Botaanikaiaas taimefüsioloogia ja -biokeemia kateedris taimefüsioloogia ja taimebiokeemia ringi ettekande- ja referaatkoosolek. Päevakord. 1. Ounapuude koekultuuride kasutamise kasvuregulatsiooni ja organgeesi uurimisel (T. Vardja). 2. Ulevaade viimati ilmunud perioodikast taimefüsioloogia alal (E. Hirson, K. Pavel).

Neljapäeval, 3. märtsil

- kell 19 on Mitsurini tn. 40 taimesüstemaatika-auditooriumis geneetikaringi koosolek. Päevakord. 1. Külalisettekannet «Dekoratiivtaimede selektsioonist» (R. Tamm). 2. T. Tamme värviline amatöörifilm «Õisi lugest lumenis».

Tähelepanu! Tähelepanu!

1966. a. juunist kuni 15. augustini töötavad järgmised turismi-eks-kursioonibaasid:

Moskvas, Leningradis, Kiievis, Sevastopolis — 10-päevaste vahetustega. Tuusiku hind 12 rubla.

Sotsis ja Jaltas — 16-päevaste vahetustega. Tuusiku hind 22 rubl.

Tuusiku hinna sees on öömaja ja ekskursiooni ajal teenindamine. Toitlustamine ja sõit baasi toimub enda kulul.

Tuusikute taotlus esitada hiljemalt 1. märtsiks kas ülikooli ametiühingukomiteele või otse ametiühingu vabariiklikule komiteele.

Ei lõvipojad Kongoski

nüüd karda valget amme. Nad kuulavad tamtamme kesk pigimusta ööd.

«Ärge nutke näljast, väikesed massaid, onu Sämmi laulab teile lalõbail!» (U. Laht)

Lõvipoegade ja teistest kangelastest nii Kongos kui mujal Aafrikas räägime 28. veebruaril ülikooli kohviku rõdusaalis kell 18.

Juhatus

Laupäeval, 26. veebruaril algusega kell 20 on ülikooli klubis J. Drda komöödia «Unustatud kurat».

*

Pühapäeval, 27. veebruaril kell 21 — «(SOS)» ehk asi on naljast kaugel». Tragöödia positiivsete kangelaste ja tulistamisega. (Loo idee autor on Jaak Uiho).

Töökultuur ja -esteetika

Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komiteelt saabus neil päevil ettepanek töötada välja konkreetseid abinõud:

- a) õppejõudude ja kaastöötajate töö teaduslikuks organiseerimiseks;
- b) tööprotsesside mehhaniseerimiseks ja automatiseerimiseks;
- c) õppe- ja laboratoorse sisustuse moderniseerimiseks ja vananenu asendamiseks;
- d) sanitaar-elukondlike ruumide ja sööklate laiendamiseks;
- e) ruumide ventilatsiooni ja valgustuse täiustamiseks;
- f) hoonete remondiks;
- g) territooriumide heakorrastamiseks ja teiste ürituste teostamiseks, mis kõik on vajalikud õppejõudude ja üliõpilaste tööviljakuse suurendamiseks.

Komiteele tuleb esitada kõige lähemal ajal 1966. aastale planeeritavate abinõude plaanid:

- a) tootmiskultuuri tõstmise,
- b) töötamistingimuste parandamise ja

G. Dementjev — Vanemuise tn. 46,
M. Kask — „—“
M. Loim — „—“
O. Mägi — V. Kingissepa tn. 18,
A. Punnar — TRÜ kapitaal-ehit. osak.,
K. Põllu — Ülikooli tn. 16,
J. Raudsepp — V. Kingissepa tn. 16,
V. Ritslaid — V. Kingissepa tn. 16,
U. Siiman — V. Kingissepa tn. 16,

c) sanitaar-elukondliku teeninduse alal.

Tartu Riiklik Ülikool on kõnealuse ülesande täitmisel teatud määral ette valmistatud asjaolu tõttu, et nende küsimustega tegeleb meil mõnda aega TRÜ alaline töökultuuri ja -esteetika komisjon. Viimasele anti ülesanne ette valmistada üldmääratud plaanide projektid.

Arvestades nende ulatust ja tähtsust palub komisjon kateedreid, osakondi, õppebaase, töökodasid jt. struktuuriüksusi ning üliõpilaskursusi ja ühiselamute nõukogusid, samuti hoonete komandante, TRÜ õppejõude ning teenistujaid ja üliõpilasi osutada üldmääratud tähelepanu ning esitada plaaniprojektide koostamiseks ettepanekuid.

Töökultuuri ja -esteetika komisjon ootab neid posti teel ülikooli aadressil «Töökultuuri ja -esteetika komisjon» või komisjoni postkasti keemiahoone fuajees (pk. 5.). Ettepanekuid võib anda ka komisjoni liikmete kätte järgmiselt:

geoloogide kat.;
hügieeni kat.;
raamatupidamise kat.;
TRÜ administratiivhoone;

TRÜ kunstikabinet;
anorgaanilise keemia kat.;
farmakognosia kat.,
loogika ja psühholoogia kat.

Töökultuuri ja -esteetika komisjon



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 6 (651) Laupäeval, 5. märtsil 1966 XIX aastakäik

Näid mulle sellisena, naine:

Näen taeva selget sina, ent tema läbipaistval värvifoonil näen sind — sul kätel on õrn lapsuke, ta üles tõstnud oled sa teerada vaatama, su pilk on tulvil helesinist unistust. Su näol on vaikne õnnistus ja rahu, kaks üllast saatjat igal emal, kes kannatuste vaevaga on tuttav; ja ootab ta, et ütleks kõigist enne just temale see habras elu esimese sõna. Ja uhke on ta suure elu väikse iva üle, nii nagu tunneb uhkust iga ema, kes hoolimata ohtudest on kinkinud uut elu sellele maailmale, nii nagu päike kingib valguse, kui sünnib vastne päev. Ja kes on pihus hoidnud väikest liivatera, see tundnud on planeedi kaalu; kui ema üles tõstab lapsukese, siis hoiab käes ta kogu Maad, ja küllap sellepärast, üksnes sellepärast ta ongi püha.

E. Mieželaitise luuletusest «Naine».



R. NIGOLI FOTO

8. märts

8. märtsil pühitseb meie maa rahvusvahelist naistepäeva. Seda pidupäeva tähistatakse ajal, mil meie kodumaa teeb kokkuvõtteid möödunud seitsaastakust ja valmistub NLKP XXIII kongressiks. Suure panuse meie maa majanduse edasiarendamisele, teaduse ja kultuuri edendamisele ja rahu kindlustamisele annavad naised.

TRÜ ametiühingukomitee tervitab palavalt kogu meie kollektiivi naisperet üldrahvaliku pidupäeva — rahvusvahelise naistepäeva puhul ja soovib viljakat tööd ning aktiivset kaasaaitamist uue viisaastaku edukaks täitmiseks.

TRÜ ametiühingukomitee

* * *

On kujunenud ilusaks kombeks, et naistepäeva pühitsetakse pidulikult ja meeleolukalt. Sel puhul meenutatakse neid saavutusi, mis aasta jooksul on saanud meie tugevat õrnat sugu.

Paljud riigid on ajaloos tõusnud ja langenud naiste tõttu, paljud lahingud on võidetud naiste tahtest, paljud mehed on oma paremad teod sidunud naistega.

See asjaolu, et naiste teravmeelsust, mõistust ja vaimujõudu kaua püüti vaka all hoida, oli ilmselt seotud meeste nõrkuse ja liigse enesearmastusega. Praegu me nii ei mõtle.

Meie riigis on naised omandanud hariduse, töö ja ühiskondliku positsiooni vastavalt oma võimetele ja oskustele, võrdsel võimalustel meestega. Seetõttu hakkavad ka mehed enam töötama koduses majapidamises, mis võimaldab neil enam osa võtta koduse elu juhtimisest.

Meie vanas alma materis on juba ammu absoluutne enamus Veenuse sookaaslaste poolel, kuid nad ei tarvita seda sugugi kurjasti — rektoraadis, dekanatides, partei- ja komsomoliorganisatsioonis on juhtivad kohad loovutatud meestele.

Ainsaks naiste ülemvõimu väljendajaks on ametiühing koos rea klubide ja ringidega.

Koos aegade muutumega meie. Tervitades teid 8. märtsi puhul kogu südamest usume, et austav, südamluk suhtumine naistesse meie ühiskonnas kestab ja süveneb. Saatku alati teie tegusid õnn ja kordaminek!

ELKNÜ TRÜ komitee noormehed

Lillevaene Tartu.

Aga tänaval on kevade haju. Millega küll õnnitleb see päev kõiki oma perenaisi?

Ja kangesti palju on teiste hulgas neid, keda Sina tunnud: laboratooriumides, auditooriumides, kateedrites, dekanatides, raamatukogudes. Ohiselamud ja kohvik veel peale selle. Ning tänaval kohtad ilmtingimata neid, keda mujal ei kohanud. Ja kodus ... naine. Mäletad, kui palju on su ümber olnud naisi?

Muinasjutuvestja vanaema ja Su päris-ema. Oed ja kooliõed. Töökaaslased ja kursusekaaslased.

Sõbratarid.

Õisi ei jätku, sõnu ja käepigistusi ka mitte...

Veame kihla — su esimene õpetaja oli kindlasti naissoost, paljud hilisemad lisaks. Õppejõud arva juurde.

Kõikide jaoks õis, õiega kaart või telegramm? Muidugi — ei.

Kujutle vaid, kui paljude naistega Sul alles tuleb kokku puutuda!

Uued õppejõud, uued sõbratarid, uued töökaaslased.

Amm, tütreid ja tüträtütred.

Kas keegi veel? Kindlasti keegi veel — kõik ei tule ju korraga meelde.

On need, kellele ütled sel päeval: «Aitäh!» On teised, kellele ütled: «Soovin Sulle palju-palju õnne!» On kolmandad-neljandid — kolmekümne neljandid, kellele ütled: «Tervitan teid rahvusvahelise naistepäeva puhul!»

Õisi ei jätku, sõnu ja käepigistusi ka mitte.

Me lihtsalt teame, et nad on olemas. Nead — meie ja teiste tuttavad, nad kõik.

Kui sa aga ise oled see, keda õnnitletakse, siis tea, et rohkem kui lilli, on Sulle pühendatud ridu — ka need käesolevad.

Tähistati rahvakirjaniku juubelit

Teisipäeva õhtul avanesid järjekordselt Tartu Luuleteatri eesriided. Luulesõbrad tähistasid meie rahvakirjaniku Fr. Tuglase juubelit.

Vanameistri loomingut tutvustasid RT «Vanemuine» näitlejad Benno Mikkal, Einari Koppel, Milvi Koidu, Ants Ander, Ellen Liiger, Lembit Eelmäe ja kooliõpilased-ise-tegevuslased.

Ohtu kujunes huvitavaks ja köitvaks. Koos viibiti väikese Illimari radadel, naerdi südamest Hull-Ju-

hani saunaskäiku ja mindi Illimari seltsis Sohoile kosja.

Jälle oli võimalus kuulda vanakirjaniku loomingust «Talvistuult» ja «Kontserti». Kestva aplausi osaliseks sai melodeklamatsioonina esitatud «Liivakell», mida luges näitleja Ellen Liiger. Kuulati katkendeid Tuglase «Hingemaa» esimesest osast, «Felix Ormussonist» ja miniatuuri «Iga-aastasest ajast igavesti». Kahtlemata kujunesid kogu luuleõhtu naelaks «Marginaalid»,

mida lugesid näitlejad Milvi Koidu ja Benno Mikkal ning näitleja Ellen Liigeri esituses kuulnud katkend «Lembitust».

Ja kuigi kõik sellel luuleõhtul ei vastanud vahest kõige nõudlikumate luulesõprade soovidele, jäi siiski midagi hinge. Sulgedes enda järel luuleteatri ukse ja astudes õhe, tundis nii mõnigi end seisvat väga lähedal Tuglasele ja mõistvat sügavamalt tema loomingut.

Vahest oligi see, mis jäi helisema kuulaja hinges, sellel õhtul kõige tähtsam.

E. POOLMA
L. PADEVEST

Ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni konverentsi eel

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkiri

Seoses ühingu «Teadus» Tartu Riikliku Ülikooli algorganisatsiooni III konverentsiga avaldan kiitust aktiivse loengulise töö eest ülkooli järgmistele lektoritele:

TRÜ ametiühingukomitee esimehele Kanni Indrele, TRÜ Teadusliku Raamatukogu osakonnajuhatajale Kaljo Lepikule, teadusliku kommunismi kateedri juhatajale Aleksander Blumfeldtile, aspirantuuri juhendajale Salme Laarile, Kehakultuuriteaduskonna prodekaanile Atko Virule, Õigusteaduskonna õppejõule Endel Laasikule, Ajaloo-Keeleteaduskonna õppejõule Johannes Feldbachile, Füüsika-Matemaatikateaduskonna õppejõule Georgi Dementjevile, Arstiteaduskonna üliõpilasele Ilmar Soomerele, Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilasele Toomas Leitole, Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilasele Paul Kenkmannile.

Prof. F. KLEMENT, rektor

TRÜ lektorite tööst 1964.—1965. a.

1966. a. algul möödus neli aastat ühingu «Teadus» liikmesgrupi (nüüd algorganisatsioon) moodustamisest Tartu Riiklikus Ülikoolis. Iga kahe aasta järel (mis moodustab algorganisatsiooni põhilise aruandeperioodi) toimub algorganisatsiooni konverents, et teha kokkuvõtteid möödunud aastate loengulisest tööst ning kavandada plaane edas-

pidiseks. Meie algorganisatsiooni järjekordne, III konverents, toimub reedel, 11. märtsil kell 15 ühiskonnateaduste auditoriumis 19. Järgnevalt anna name kõigile asjastuhvitatuile võimaluse tutvuda TRÜ lektorite kahe viimase aasta tööga teadmiste levitamisel, samuti mitmete meie töös esinevate probleemidega.

Lektorite algorganisatsioonist

TRÜ lektorigrupp alustas oma tööd 208-liikmelisena. Praegu kuulub algorganisatsiooni 280 lektorit. Viimase kahe aasta jooksul on lektorite juurdekasv olnud suhteliselt väike, uute liikmetega täidetakse põhiliselt algorganisatsioonist lahkunud kohad (igal aastal lahku- ligi paarkümmend lektorit, peamiselt üliõpilased, et jätkata loengu- alast tegevust paljudes kohtades üle vabariigi). See näitab, et sektsioonides ei ole uute liikmete värbamises küllaldaselt tegelud.

1965. aastal esitas ühingu le- terjale peetud loengute kohta 50 ülikooli õppejõudu ja teaduslikku töötajat, kes pole veel ühingu «Teadus» liikmed. Ülikooli õppejõudu- dest on aga üle 100 neid, kellel ei ole ühinguaga ega teadmiste levita- misega elanikkonna hulgas mingi- sugust tegemist. Mõned neist püüa-

Lektor ja loengud

Meie kodulinna asutustes, ettevõ- tetes ja koolides ollakse rõõmsad, kui ülikoolist tuleb lektor. Ülikooli lektoritelt oodatakse huvitavat, kõrge teadusliku tasemega loengut ning see seab meie lektorite ette tõsise vastutuse. Siiani on meie lek- torid oma ülesannetega rahuldavalt toime tulnud. Loengute saatelehte- delt võib lugeda ainult häid ja vä- ga häid hinnanguid. Ka plaani täitmise osas ei ole me jäänud võlglasteks. 1964. aasta plaan — 1800 loengut — täideti 111%-liselt, 1965. aasta plaan — 1900 loengut — 126%-liselt. Ülikooli lektorite poolt peetud loengute arv on aasta- aastalt kasvanud. 2400 populaar- teaduslikku loengut 1965. aastal — see on tohtu teadmiste hulk, mida oleme andnud oma kodulinlastele ja paljudele-paljudele vabariigi elanikele. Meie lektorite hulgas on küllalt neid, keda võib nimetada ühiskondliku töö eesrindlasteks.

Absoluutne rekordiomanik on meie äsjane Ajaloo-Keeleteaduskon- na lõpetanu, ELKNÜ Tartu Linna- komitee sekretär Toomas Ala- talu. T. Alatalu on viimase aasta jooksul esinenud nii auditoriumi- des kui ajalehe veergudel ülevaade- tega rahvusvahelistest sündmustest 130 korral. Teisel kohal on NLKP ajaloo kateedri õppejõud Kalev Koger (pidas 93 loengut). K. Kogeril on suuri teineid kommunistli- ku töö liikumise ja sotsialistliku võistluse kogemuste levitamisel Tartus ja vabariigis. Inglise keele kateedri laborant Olev Haas on palju kaasa aidanud võõrkeele õpetamise taseme tõstmisele kodu- linnas (esines 78 korral võõrkeele õpetamise metoodika küsimustes: Dotsent A. Mitt on usuvastast selgitustööd teinud 70 korral, RSR-i noor president Toomas Leito selgitanud rahvusvahelist olukorda

niisama palju kordi, professor Mihkel Kask on oma ammen- damatust arstiteaduse arsenalist rahvale teadmisi jaganud üle 60 korra. Väga tublide lektoritena võib nimetada veel H. Palametsa ja P. Kenkmanni rahvus- vaheliste suhete sektsioonist, E. Laasikut ja E. Salumaad riigi ja õiguse sektsioonist, H. Kurmi ja A. Lunget pedagoogikasektsoonist, J. Kalitsat ja A. Blumfeldti NLKP ajaloo sektsioonist, B. Maistet, I. La- rinist ja R. Hagelbergi ma- jandusteaduse sektsioonist, J. Laidveret ja E. Kübarsepa kehakultuurisektsoonist, J. Feldbachi keele ja kirjanduse sektsioonist, G. Dementjevit ja A. Piiti füüsika- ja matemaat- tikasektsoonist, K. Kalameest ja A. Miljanit bioloogia- ja geograafiasektsoonist, R. Tanit ja A. Kooritsat ateismigrupist, I. Soomere ja H. Tiiki arstiteaduse sektsioonist ning paljusid teisi.

Sektsoonidest on kahtlemata pa- rim rahvusvaheliste suhete sekt- sioon, kelle 9 liiget on viimase aas- ta jooksul pidanud 280 loengut. Esile võib tõsta veel ateismigrupi lektoreid ja NLKP ajaloo sektsioc- ni. Loengute vähesuse poolest pü- sivad juba aastaid viimastel kohta- del filosoofia-, füüsika- ning ma- teemaatikasektsoon. Keemikud tööta- sid hästi pärast NLKP Keskkomitee 1963. aasta detsembripleenumit, kuid nüüd on nende hoog rage- nud, mistõttu sektsiooni iga liikme kohta tuleb loenguid vähem kui teistes sektsioonides. Keda huvita- vad lähemalt andmed peetud loen- gute ja lektorite arvu kohta sekt- sioonide kaupa ja möödunud nelja aasta lõikes, süvenegu meie arvude- tabelisse!

Jrk. ar.	Sektsoon	Esimees	Loengute arv				1965. a. keskmine	Lektorite arv				Passiiv- seid 1965
			1962	1963	1964	1965		1962	1963	1964	1965	
1.	Rahvusvaheliste suhete	T. Leito	365	318	284	280	21,5	11	10	9	13	4
2.	Ateismigrupp	—	195	101	135	113	18,8	15	11	6	6	—
3.	NLKP ajaloo	A. Viigi	187	190	132	173	11,5	13	12	14	15	3
4.	Keele ja kirjanduse	H. Kabur	46	139	307	346	10,8	21	22	37	32	8
5.	Pedagoogika-	A. Lunge	160	180	234	168	8,8	12	16	15	19	2
6.	Kehakultuuri-	A. Viru	—	35	20	127	8,5	—	6	9	15	4
7.	Riigi ja õiguse	A. Kiris	207	118	154	160	8,4	20	21	23	19	4
8.	Ajaloo-	M. Lõhmus	138	238	141	109	7,8	24	20	15	14	4
9.	Arstiteaduse	H. Pettem	133	241	215	268	7,0	43	47	40	38	11
10.	Bioloogia-geograafia-	K. Kalamees	37	31	118	131	6,9	19	18	16	19	4
11.	Majandusteaduse	I. Larin	111	123	120	123	4,6	22	21	27	27	11
12.	Filosoofia-	E. Matrov	22	16	24	41	4,1	7	10	11	10	6
13.	Füüsika-matemaatika-	P. Kard	255	169	63	139	3,7	31	36	38	38	21
14.	Keemia-	L. Suiit	—	—	53	46	3,1	—	—	15	15	6
bibliograafid			— 176									

Kokku	1856	1899	2000	2400	8,6	238	250	275	280	88
-------	------	------	------	------	-----	-----	-----	-----	-----	----

Märkus: tabelis on sektsioonid paigutatud paremusjärjekorda 1965. aastal ühe lektori kohta peetud keskmise loen- gute arvu põhjal.

Arvudetabelit silmitsedes rõõmustab, et paljud sektsioonid on muulnund aktiivsemaks (kehakultuurisektsoon võrrel- des mullusega koguni kuus korda!). Rõõmustab, et ühingu iga lektor on pi- danud keskmiselt 8,6 loengut aastas. Rõõmustab, et ülikooli 20 aktiivsemat lektorit on üksi pidanud kokku 978 loen- gut. Muret teeb aga passiivsete lektori- te lahter. Tõsi küll, mullusega võrreldes on selle lahtri arvud mõnevõrra väikse- mad, aga siiski ... Kui arvata maha pensionärid, kes on oma puhkuse auga ära teeninud, jääb «passiivseid» 70 rin- gis. Ei ole teada, kui palju on nende hulgas lektoreid, kes on võib-olla kordu- valt esinenud, kuid arvestuslehti ühin- gule nad ei esita, takistades seega ob- jektiivse ülevaate saamist loengulisest tööst.

Milles on nn. passiivsuse põhju- sed? Kahte neist võiks nimetada. Esiteks, mõned lektorid ei soovi esineda (neid pole siiski palju). Teiseks, osa lektoreid ei saa esineda. 1964. aasta kohta võib tuua järgmised andmed. Selleaegne te- maatika sisaldas umbes 500 teemat. Aasta jooksul peeti neist loenguid aga ainult 150 teemal (neistki 70 teemal ainult üks kord). Kõige po- pulaarsemad 1964. aastal olid loen- gud rahvusvahelisest olukorrast, keemiast, kommunistliku töö liik- umisest, tervishoiust, Tartu linna ajaloo ja tänapäevast, kommu- nistlikust moraalist, käitumiskul-

tuurist, kosmosest, kodusest kasva- tusest. 350 teemat meie temaatikast ei huvitanud aga kedagi. Miks? Osa nendest loengutest on liiga kitsalt erialased, et neid tellida asutuse või ettevõtte kollektiivile. Teise osa moodustavad aga sisuli- selt küllaltki huvitavad loengud. Et neid loenguid ei tellita, selles on süüdi ka meie algorganisatsiooni juhatus ja sektsioonide esimehed, kes pole pööranud vajalikku tähele- panu loenguteemade tutvustamisele ning loonud kõikidele lektoritele võimalusi esinemiseks (vt. A. Uustali artiklit «Kasutamata loengud» ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 5, 26. II 1966).

Üliõpilaslektorid kahe konverentsi vahel

On üldtuntud tõsiasi, et loengu- lise töö intensiivsus ja kvaliteet tu- levikus sõltuvad suurel määral sel- lest, kuidas valmistatakse tänapäe- val ette noori lektoreid, kelledest kasvavad edaspidi meie vabariigi uued «kuldsood». Erilise koht noor- te lektorite ettevalmistamisel ja töölerakendamisel kuulub aga kõr- gematele õppeasutustele, sealhulgas eelkõige TRÜ-le.

1960-ndate aastate alguses kur- deti noorte lektorite kasina arvu üle ja kavandati plaane olukorra pa- randamiseks. Pikapeale hakkasid plaanid ka realiseeruma ja üliõpi- laslektorite arv suurenes mõnevõr- ra, et seejärel jääda püsima saavu- tatud tasemele. Asjast konkreets- ma pildi saamiseks laskem kõnelda arvudel:

Aasta	Üliõpilas- lektoreid	Peetud loenguid
1963	30	223
1964	81	334
1965	62	466

Loengute temaatikast

Algorganisatsioon on lähtunud oma töös NLKP programmist, NLKP XXII kongressi ja sellele järgnenud Keskkomitee pleenumite otsustest. Algorganisatsiooni täht- saimaks ülesandeks aruandeperioo- dil oli uue, kaasaja nõuete vasta- va temaatika koostamine, mis pee- geldaks ka teaduse ja tehnika vii- maseid saavutusi. Pärast pikema- ajalist ettevalmistustööd ilmus te- maatika 1965. aasta novembris, sisaldades 249 lektori 262 loengu- teemat. See suur töö sai teoks tä- nu toimetaja E. Väärile ja algorga- nisatsiooni vastutavale sekretäri- le I. Soobile.

Värske temaatika hõlbustab tunduvalt loengute tellimist ja nende organiseeri- mist. Juba lühikese aja jooksul pärast temaatika ilumist muutus loengute tellimine tunduvalt elavamaks ja temaa- tikalt mitmekesisemaks. Palju tellimusi uue temaatika alusel on tulnud väljast- poolt Tartut. Kaasa aitab ka see, et te- maatika on varustatud annotatsiooni- dega, mis võimaldab tellijal sisuliselt paremini orienteeruda.

Uus temaatika ei pretendeeri aga kaugeltki täiuslikkusele, sest juba nüüd on selge, et ta vajab täienda- mist veel mitmete huvitavate loen- gutega (kosmilisest meditsiinist, radiobioloogilistest uurimistest ela- vatr organismidel, kasvatusprob- leemidest, revolutsiooniliste tege- laste elust ja tegevusest, tööstuse juhtimise parandamisest, planeeri- mise täiustamisest, tootmise ma- janduslikust stimuleerimisest jne.).

Tegelikult peeti igal aastal mõne- võrra rohkem loenguid ja vestlusi, kuid mitte kõigi nende kohta ei tehtud vastavat märget ühingu «Teadus» annaides ja loengulise töö ajaloo tarvis on nad jäänud kadunud.

Meie töö vanaks veaks, millest aga mitte kuidagi ei taha lahti saa- da, on «aktivistide aktiviseerimi- ne», ehk teiste sõnadega — sellele, kes kord on hakanud loenguid pi- dama, pannakse neid järjest peale, samal ajal kui paljud passiivsemad üliõpilaslektorid jäävad hoopis ra- kendamata. Ühelt poolt on tegemist tööpuudest, teiselt poolt aga objek- tiivse seadusepäraga, mille kohaselt see lektor, kellel on kujunenud hea kontakt rahvaga ja vajalikud tead- mised, läheb heameelega loengut pidama; vähe või üldse mitte esi- nenud noort vea aga teinekord paa- ri hargadega, enne kui loengust as- ja saab. See on loomuliku valiku printsiip, mille vastu poleks mida- gi, kui mitte osa lektorite head või- med ei jääks ülemäärase häbelikku- se pärast vaka alla.

Kui vaadata noorte lektorite tööd osakondade kaupa, siis saab rahule jääda eelkõige ajaloo-osakonna üli- õpilastega. Nad võtavad kõige arvukamalt osa UET lektor-propagan- distide eriala tööst, saades samal ajal ainealaseid teadmisi kas aja- loo- või rahvusvaheliste suhete ringi juures. 1965. a. pidasid 10 rahvusvaheliste suhete lektorit (8 ajaloolast, 1 jurist, 1 eesti filoloog) kokku 268 loengut, kandes oma õl- gadel rahvusvahelistel teemadel

toimunud loengute põhiraskust Tartu linnas. Ajaloolistel teemadel esinesid 27 korral 14 ajaloolast. Kirjanduse ja keeleteaduse vald- konnas esitas 31 üliõpilast kokku 137 loengut, kusjuures 82 sellest langeb vene filoloogide «väikestele filoloogiateaduskonnale». Hoopis kurb on aga lugu ülejäänud tead- uskondade osas. Arstiteaduse tu- dengite suure pere kohta tuleb ai- nult üks lektor, kes 1965. a. esitas 21 loengut (Ilmar Soomere). Lek- tor-propagandistide erialale regist- reeriti äsja 68 noort meedikut, kuid kahele esimesele õppusele pole neist veel üksi ilmunud. Bioloogidest on esinenud 1 üliõpilane 2 loengu- ga, füüsikutel on vastav näitaja null, samuti majandusmeestel. Ka õigusteadlaste 2 lektorit 3 loengu- ga (siia pole arvatud rahvusvahe- liste suhete mees Jaak Kaarma, kel on kirjas 7 esinemist) ei anna põh- just rinda ette ajada. Kokku võttes — üliõpilaste osavõtt loengulisest tööst on osakondades vägagi eri- nev, kusjuures enamikes osakonda- des on olukord täiesti ebarahuldav. Ka ÜTÜ šabloonsed lubadused ha- kata järgmisest aastast aktiivselt tegutsema noorte lektorite etteval- mistamisega on niisama šabloon- selt jäänud täitmata.

Igatahes — tingimusi noorte lek- torite ettevalmistamiseks meil on. On jõudu teoreetilise ettevalmistu- se andmiseks, on nõudmist loengu- te järele, on olemas ka vastav orga- nisatsioon. Puudu jääb vaid tä- helepanust selle küllaltki olulise tööloigu suhtes ja tahtmisest veidi vaeva näha loengulise töö suhtes teadmiste ning kogemuste omanda- miseks.

H. Palamets

Organisatsiooni- lisest tööst

Loodi täiendavalt uus sektsioon — keemiasektsoon. Algorganisa- tsiooni tööd juhtis 7-liikmeline juha- tus, kes valis esimeheks V. Türgi, esimehe asetäitjaks A. Uustali ja vastutavaks sekretäriks I. Soobi. H. Palametsa ülesandeks oli juhti- da noorte lektorite ettevalmista- mist, A. Viigi pidi tegelema reaali- teadusalaste ja E. Vääri humani- taarteadusalaste sektsioonide tööga, kuna E. Tammepõllu kohuseks jäi arstiteaduse sektsiooni töö abista- mine. Aruandeperioodil toimus 8 juhatuse koosolekut, nendest 5 koos sektsioonide esimeestega.

Vastavalt TRÜ parteikomitee viimase aruande ja valimiskoos- oleku otsusele moodustati ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni lektorium parteiharidusvõrgu kuu- lajatele. Ettevalmistamisel on TRÜ lektorium «Teadus».

Kokkuvõtteks

Ühingu «Teadus» TRÜ algorga- nisatsiooni vaieldamatute saavu- tuste hulka kuulub loengute si- sulise taseme tõus, loengute arvu tõus ja paljude heade lektorite esi- lekerkimine ning teemade mitmekes- istumine; p u u d u s t e k s on aga osa lektorite passiivsus, rea õppe- jõudude eemalejäämine ühingu ja üliõpilaste väike osa teaduste levi- tamisel.

Järgnev arutelu peaks selgitama veelgi esinevad puudujäägid ja avama uusi võimalusi teadmiste le- vitamisel nii Tartu linnas kui ka väljaspool.

V. TÜRK, Ühingu «Teadus» TRO algorganisatsiooni juhatuse esimees



T. Tapiovaara, V. Askola, U. Salamaa

Põnevusega läksime seekord Valikraavi tänavale. Oli ka põhjust — Soome originaalkunst ei näe Tartus ometi iga päev!

Need kolm graafikut, kelle tööd praegu kunstimuseumis väljas on, kuuluvad Soome kunsti kesk- misse põlvkonda. Tapio Tapiovaara on sündinud 1908, Vilho Askola 1906, Urho Salamaa 1902 — seega eakaaslastel meie Kollomi, Luhtena, Aino Bachiga. Näituse pildid pärinevad enamasti 50-ndatest aastatest.

Tapiovaara töid võib näha saali sisenemisel kõigepealt. Temalt on pilte nii puu- kui linoollõiketehnikas. Kõige sügavamalt mõjuvad meile «Aatomipilve all» (puulõige, 1955) ja «Guernica» (linoollõige, 1937). Portreed on ka huvitavad:

Anja Vammelino oma natuke iroonilise ilma, Eino Leino ...

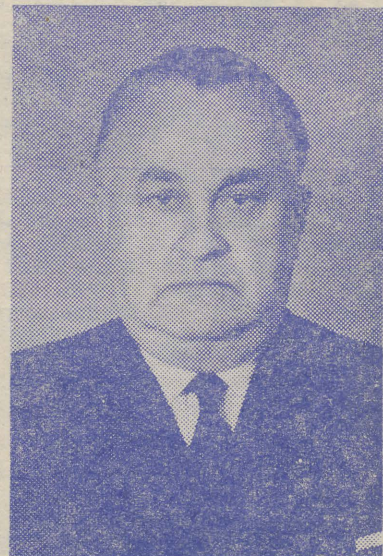
Vilho Askola maastikud hakkavad meeldima seda rohkem, mida kauem neid vaatad. Siin võib kümnemes variantides näha kunstiniku kodupaiga Lapimaa metsi, mägesid, järvi. Tumedad, justkui nukk-ralt kõssitõmbunud majad lumelagendike taustal — «Talvehommik» (puulõige, 1956), kärbistehunnik kevadeootuses maastikul — «Kärbis» (puulõige, 1962). Askola pildid on eelkõige väga meeleolukad.

Urho Salamaa on eriti palju harastanud värvilist puulõiget. Tema tööd jäätavad kõige dekoratiivsema mulje. Meelde jäi «Agul» (puulõige, 1961) oma tumedate, üksluiselt ritta lükitud majadega, «Kompositsioon» (puulõige, 1960).

Olime näitusega rahul, aga mõlesime ära minnes, et siiski oleks tore, kui järgmine näitus, mis lahe tagant meile tuleb, ka Soome nooremaid kunstnikke tutvustaks.

M. SEPPING
M. RAIDMA

Prof. V. Ridala 60-aastane



9. märtsil saab 60-aastaseks EPA Veterinaariteaduskonna patoloogilise anatoomia ja parasitoloogia kateedri juhataja professor Vassil Ridala. Suur osa tema elust ja tegevusest on seotud Tartu Riikliku Ülikooliga.

V. Ridala sündis ja kasvas Muhumaal, keskkariduse omandas Kuresaarest. 1925.—1930. a. õppis ta Tartu Ülikooli Loomaarstiteaduskonnas. Juba üliõpilaspõlves töötas ta patoloogilise anatoomia kateedris. 1933. a. kaitses ta oma doktori-väitekirja, milles ta selgitas Brucella abortuse patogeenset toimet. Väitekirja valmis V. Ridala TRÜ patoloogilise anatoomia kateedri kauaaegse juhataja prof. A. Valde juhendamisel. Väitekirja valmimise järel töötas ta Loomaarstiteaduskonna dotsendina, 1936. aastast erakorralise ja 1940. aastast korralise professorina. Seoses Eesti Põllumajanduse Akadeemia rajamisega 1951. a. lahkus prof. V. Ridala TRÜ koosseisust.

Prof. V. Ridala on tuntud teadlane. Tema tööd (arvult üle 180, neist enamik avaldatud kohalikkudes ja keskajakirjades) on tihedalt seotud praktikaga, nad on lähtunud kiiret lahendust nõudvatest vajadustest. Ta on uurinud mitmesuguseid veiste, sigade ja kodulindude haigusi, siinhulgasa ka humaanpatoloogiaga tihedalt seotud tuberkuloosi. Haiguste etioloogiat ja patogeneesi selgitamise kõrval on ta eriti silmas pidanud haiguste tõrje ja profülaktika küsimusi.

Oma uurimuste aktuaalsuse ja praktilise rakendatavuse tõttu on prof. V. Ridala populaarne ning oodatud lektor-konsultant vabariigi kolhoosides ja sovhoosides. Ta on juhendanud 7 kandidaadiväitekirja, kümneid üliõpilaste teaduslikke töid ja olnud mitmete käsiraamatute kaasautoriks.

Prof. V. Ridala on tuntud hea ning kogenud pedagoogina. Mitmete vabariiklikkude komisjonide ja komiteede tööst osavõtu kõrval kuulub prof. V. Ridala ka TRÜ Arstiteaduskonna nõukogu koosseisu ja on Tartu patoloog-anatoomide ühingu esimees.

Väärrib märkimist, et suurele koormusele vaatamata leiab prof. V. Ridala aega ka kehakultuuri jaoks. Juba palju aastaid on ta Tartu linna võrkpallisektsiooni presiidiumi esimees.

TRÜ patoloogilise anatoomia kateedri töötajad tunnevad prof. V. Ridalat kui vastutulelikku, heasoovlikku ja alati optimistlikku kolleegi. Teda teatakse kui laia profiiliga autoriteetset ning nii enese kui ka teiste suhtes nõudlikku teadlast.

TRÜ patoloogilise anatoomia kateedri töötajad soovivad juubilarile tervist, edu ja õnne veel paljudeks järgnevateks aastateks. Kahtlemata ühinevad nende soovidega paljud meie kollektiivist, esmaajoones prof. V. Ridala kunagised kaastöötajad.

Dots. U. PODAR

Täna ajalehenumbri kujundasi žurnalistika eriharju III k. üliõpilased J. Paju, P. Vihalemm, T. Tallo.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 1734. MB-00545.

Anti ajakirjaniku- töötus



Ülikooli pressiklubi, mis möödunud sügisest peale on ühendanud kõik (või enamik) ajakirjan-dushuvilised tudengid, alustas uut

poolaastat kärts-mürtsulist alatoon kandva õhtuga ülikooli klubis. Õhtu oli «kodune», väljastpoolt oli kutsutud ainult fotograaf (keda pressiklubil endal pole au omada) ning ülikooli kõrgemate instantside esindajad. Pressiklubi jagunes ise mitmesse sektsiooni: karjeristid, nihilistid, pessimistid jne. Vastavalt sellele iga sektsiooni käitumine.

Kes kirjutab parima sõnumi Londonis toimunud salapärasest mõrvast?

Kes kirjutab parima loo vastavalt romantismi, sentimentalismi ja sotsialistliku realismi nõuetele?

Hoolimata oma kuraapoolsest elust irdunud hoiakust kippusid suurele auhinnale kõige lähemale pessimistid.

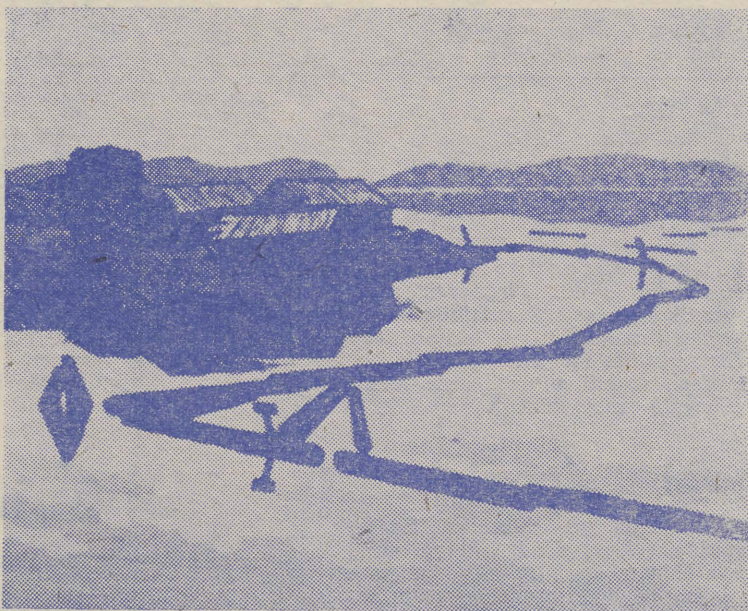
Õhtu «naelaks» aga kujunes ajakirjanikutöötuse andmine «Opetatud Nõukogule». Töötuse tunnistas kehtivaks luuahoop. Ka pidi tulevane ajakirjanik näitama, kas ta teab, missugused lood on ilmunud ajalehes joone all, kes kirjutab juhtkirja, jne.

Muidugi ei ununenud ka jalakeerutus.

Pressiklubi edasistest plaanidest. Märtsis sõidetakse Moskvasse. Kavas on külastada «Izvestija» ja «Pravda» toimetust, kohtumised üliõpilastega, ekskursioon GIK-i, jne.

Jätkuvad loengud ajalehe žanridest. Aprilli lõpus toimub aga ühiskondliku eriala eksam.

L. KRUSTEE
S. ENDRE



Vilho Askola. Parvelatt. Puulõige, 1962.

ÜTÜ

● Kaunase Riiklik Meditsiiniline Instituut ootab meie ülikoolist osavõtjaid oma teaduslikule konverentsile. Teesid teatada 8. märtsiks.

● Esinemiseks Pihkva Pedagoogilise Instituudi filoloogiateaduskonna teaduslikul konverentsil tuleb teemad teatada 9. märtsiks.

Kolmapäeval, 9. märtsil kell 19 on ühiskonnateaduste maja auditoriumis 20 ÜTÜ NLKP ajaloo ringi referaatkoosolek. Ettekanded Rootsi ja Kuuba kommunistlike parteide tegevusest.

Tähelepanu!

On võimalik saada kaks puhkekodu tuusikut Laulasmaale (14. III — 25. III), tuusiku hind 7 rbl. 20 kop. ja kaks turismituusikut marsruudil Leningrad—Zelenogorsk (28. III. — 8. IV).

8. märtsil

kell 20 algab klubis õhtu, kuhu läheb igaüks.

Kes ära sõidab, kahetseb terve semestri, kes tagasi ei jõua, see kahetseb kaks semestrit.

Peale kõige muu toimub ka tants.

Raadioloengud

Kolmapäeval, 9. märtsil

1. Kõigile NLKP ajaloo õppijaile dots. Johannes Jakobsoni loeng «Bolševike võitlus töölisklassi ja kehtvalurahva liidu loomise ja kindlustamise eest Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni ajajärgul».

2. Eesti filoloogia ja bibliograafia V kursuse ning võõrfiloloogia IV kursuse üliõpilastele prof. Villem Alitoa loeng «XX sajandi saksa kirjanikke — Arnold Zweigi».

3. Saksa filoloogia III ja IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Gerda Kondase loeng «Saksa keele liitlause» V.

Reedel, 11. märtsil

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna II ja III kursuse ning Bioloogia-Geograafiateaduskonna III kursuse üliõpilastele õppejõud Kalju Toimi loeng «Mis on õppimine?».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» XI.

Kalendrist, minu elukäigust ja muust

Kalender on tore asjapuu — ikka kuus musta arva ja siis üks punane. Aga vahetevahel on juhtunud sinna, kus tegelikult mustad numbrid olema peaksid, punased. Ja mõnikord satuvad need anomaaliad päris lähedistlikku. Nii on ka veebruaril lõpus ja märtsi alguses, kus kahte pidupäeva lahutab ainult 13 päeva ehk 1 1/7 nädalat. See on muidugi tore, eriti siis, kui pidupäevaga ka puhkepäev kaasas käib. Ei tasu aga arvata, et ma ainult sellepärast 8. märtsi ootan. Ei, sugugi mitte. Sest olen viisakas mees, seepärast pean naiskaaslast ilusti meele. Liitagi siis, kui alles mõni päev tagasi meestepäevaks tütleeritud armee aastapäeval (kuulsin seda pseudonüümi muide esimest korda) meid ära ei unustatud.

8. märtsi ja naissooga on päris

palju tegemist olnud. Koolieeliku põlvkond on mällu küll üpris vähe säilinud, ent eks saanud ka siis seda päeva tähistatud, s. t. isalt ametlikult ja mitteametlikult ressursse muretsesid ja siis emale oma kingitus üle antud. Mis üldse selle perioodi suhetesse teise sooga puutub, siis peab ütlemä, et need olid üpris laialdased. Enne mind olid nimelt kaks öde eluvõitlusse asunud ja ju vist sellepärast olidki minu põhilisemateks mänguasjadeks mitte autod, vaid nukud.

Ühel päeval sai koolieelikust algkoolik. Naistepäevi sai koolis tervelt üksteist maha peetud, aga eriti üks neist on meelde jäänud. Millal see just täpselt oli, enam ei mäleta. Igatahes sattusin esmakordselt ühe noore naiselise mehe koju, saatja ossa, üpris analoogselt sellega, millest mõni aasta tagasi aja-

lehe «Tartu Riiklik Ülikool» ühes numbris kirjutas keegi noor autor. Kuigi mul tolle kangelas sarnaselt kalosse igal sammul porilombist õngitseda ei tulnud ja kuigi isegi suudlus-vastast stopptuld süüdatud ei olnud (seda poleks vajagi olnud), kukkus situatsioon üpris nauditult välja ja mitmed ajad pärast seda tegelesin mittemeheliku pu-nastamisega. Aga vigadest me õpime — olen eelneva praktika kogemusi püüdnud edaspidises õigesti hinnata ning kõrgel teoreetilisel tasemel arvestada.

Üldiselt olen ikka nii püüdnud rihtida, et just selleks päevaks lan-geksid minu harvad (näete kui aus poiss ma olen) kodused ühiskondlikult kasulikud toimetused.

Ja lõpuks siis veel paar sõna läheneva järjekordse naistepäeva puhul, mis sedapuhku tuleb tudengi-

seisuses ära tähistada. Iga korraliku pidupäeva puhul tuleb mõned hüüdlauseid kirja panna, ja et seni 8. märts selles osas varju on jäänud, püüan seda viga parandada.

1. Kallid naistudengid! Pidage silmas, et aastast on ainult üks naistepäev ja seepärast ärge oma nõudmistega üle pakkuge!

2. Organiseerige vähemalt üks tõeline ja mitte ainult pseudonüümina esinev meestepäev!

3. Maha feminiseerumisel

Ega need loosungid küll kvaliteetivõitlust ja ka kvantitatiivselt hästi välja ei kukkunud, aga peaaegu on hea tahtmine. Ja ka julgus, pealehakkamine on pool võitu.

Nii et head naistepäeval!

Tervitades Teie
JURI-ANDI TOOM



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ
komitee ja ametiühingukomitee häälkandja

Nr. 7 (652) Laupäeval, 12. märtsil 1966 XIX aastakäik

Õppe- ja teadusliku töö kaasaegsuse probleem

Käesoleva semestri alguses tutvustab TRÜ ametiühingukomitee õppe- ja teadusliku töö kaasaegsuse probleemiga meie ülikoolis. Selleks pöörduki ankeedi abil õppejõudude poole. Nii kogunes, vaatamata reaale ankeedi puudustele, rikkalik informatsioon põhiliste õppe- ja teadusliku töö küsimuste kohta. Esitati hulgaliselt konstruktiivseid ettepanekuid esinevate kitsaskohtade likvideerimiseks. Saadud andmed võimaldavad TRÜ ametiühingukomiteel paremini juhendada oma edaspidises töös.

TRÜ annab meie vabariigile igal aastal hulgaliselt noori spetsialiste paljudel erialadel. Kõrvuti sellega on ülikooli kollektiivil ka tüseda saavutusi teadusliku uurimistöö valdkonnas. Real erialadel on meie teadlaste tööd saavutanud rahvusvahelist ja üleliidulist tunnustust, TRÜ toimetised on muutunud laialt nõutud publikatsioonideks, jne. Need ja paljud teised TRÜ saavutused rõõmustavad meid kahtlemata kõiki ja võibolla kutsuvad esile isegi teatud rahuldustunde.

Tutvumine TRÜ ametiühingukomitee poolt kogutud ankeedimaterjalidega aga näitas, et meie ülikooli õppe- ja samuti ka teadusliku töö olukord tervikuna ei anna vähimatki põhjust rahuloluks.

Ankeetidest selgus, et üksikute

ainete õpetamise taset TRÜ-s peetakse enamikul juhtudel rahuldavaks, kuid mõnedel erialadel osutub see siiski kaasaja nõuetest mahajäänuks. Meie õppejõudude ja teaduslike töötajate enamik omab ülevaadet õppetöö olukorrast oma erialal teistes liiduvabariikides, kuid äärmiselt lünklik ja vähene on informatsioon vastavate ainete õpetamise korraldusest ja tasemest välisriikides.

Küsitluse andmed näitasid, et TRÜ-s praegu kasutusel olevad õppeprogrammid ei rahulda suure osa õppejõudude poolt esitatud nõudeid ning seetõttu vajavad täiendamist ja muutmist. Paljud õppejõud peavad vajalikuks muuta ka loengute ja praktiliste tööde vahetust. Arstiteaduskonnas soovitakse eriti praktikumide osatähtsust suurendada. Peetakse otstarbekaks ka rea uute, õppeplaani des veel puuduvate distsipliinide õpetamist (eriti Arsti- ja Majandusteaduskonnas), tehes seda praegu õpetatavate ainete ratsionaalsema jaotamise alusel. Sageli korduvaks mõtteks oli, et igasuguste kõrvalerialade (ohutustehnika jt.) õpetamine on paisutatud ebanormaalselt suureks, mille tõttu see takistab valitud eriala normaalsel omandamist.

Üliõpilaste töötamine individuaalplane alusel on ennast õigustanud Matemaatika-Füüsika- ja Bio-

loogia-Geograafia-teaduskonnas. Arstiteaduskonna õppejõud aga pidasid seda õppevormi oma teaduskonnale ebasobivaks.

Seal, kus on kasutatud üliõpilaste ajutist õppimasuunamist teiste liiduvabariikide kõrgematesse õppeasutustesse, on see töövorm ennast igati õigustanud ning seetõttu väärrib laiemat juurutamist. Kõige enam on kasutatud külalislektoreid õppetöö mitmekesistamiseks Bioloogia-Geograafia- ja Matemaatika-Füüsikateaduskonnas. Vähe on rakendatud välislektoreid aga Arstiteaduskonnas, kus sellele küsimusele tuleks pöörata suuremat tähelepanu.

Meie üliõpilaste varustamist õppekirjandusega peeti üldiselt rahuldavaks, kuid on vajalik teha edasisi jõupingutusi kõige uuemaid teaduse saavutusi käsitlevate õppe-

materjalide publitseerimiseks. Ka on TRÜ-s nõrgal järjel õppefilmide kasutamine õppetöö tõhustamiseks. Terava kriitika osaliseks said enamikus ankeetides TRÜ õpperuumid, mis sageli ei vasta nende kaasaajal esitatavatele nõuetele. Arstiteaduskonna kliinilistes kateedrites aga puuduvad sageli sobivad õpperuumid ning seetõttu toimuvad praktikumid püstijalu haiglate koridorides. Tõsiseid järeldusi tuleb ülikooli administratsiooni teha sellest faktist. Suuri puudusi esineb ka õpperuumide varustamises selliste elementaarsete vahenditega nagu kvaliteetne kriit ja tahvliid. Taolisi pretensioone esines kõige rohkem Ajaloo-Keeleteaduskonnas ja Matemaatika-Füüsikateaduskonnas. Palju nurinat tekitas ka meie auditooriumide kinofitseerimise ja mehhaniseerimise aste. Rea õppetöös vajalike laboratooriumide ja kabinetide avamiseks aga puuduvad ruumid (Majandusteaduskonnas jm.).

Meie üliõpilaste ühiskondlik ja kehakultuuri- ning spordialane koormus on enamiku õppejõudude arvates enamikul üliõpilastest normaalne.

Õppetöö taseme tõstmise peamiseks vahendiks peetakse esijoonel õppebaaside otsustavat laiendamist ja täiendamist. Selle kõrval tuleks rohkem võimaldada ka komanderinguid oma eriala õpetamisega tutvumiseks teistes liiduvabariikides.

(Järg lk. 3)

Lõpetajad määratakse kohtadele

Oma tulevased töökohad on saanud teada juba Oigus-Majandusteaduskonna diplomandid.

Kaubanduse eriala inimesed on suunatud peamiselt ENSV Kaubandusministeeriumi ja ETKVL-i alluvusse, tulevased töökohad on Tartus, Mustvees, Tallinnas, Kohtla-Järvel ja Viljandis. Kaubandusjät vajab ka ENSV Sideministeerium.

Spetsialiste rahanduse ja krediidi alal ootavad ENSV Rahandusministeerium, Riigipanga EV Kontor jt. Üks lõpetaja asub insener-ökonomistina tööle ETKVL-i Kaubandusliku Inventari Tehases.

Juristidel on mitmeidki huvitavaid suunamisi: üks konsultandikoht ENSV Ülemkohtus, kaks stažöörikohta ENSV Vabariiklikus Prokuratuuris, advokaadi-stažöörikoht Pärnu Oigusunuandlas. Rahvakohutunikeks on valitud tervelt neli lõpetajat (Tartus, Kohtla-Järvel, Rapla ja Viljandi rajoonis). Juriidiliste konsultantidena asuvad tööle kaks inimest (teine neist TPI-s) ja ÜKKM-i uurijana samuti kaks. Põlva rajoon saab ülikoolilt notari. Üks lõpetaja jääb Vabariikliku Prokuratuuri kasutusse.

Raja tagant

Möödunud aasta oktoobri lõpus hakkas Suhdalis (Praha lähedal) tööle Keemiatehnika Teoreetiliste Aluste Instituut. Siin hakatakse uurimistööd tegema ennekõike neil keemia, füüsikalise keemia ja füüsika aladel, millel on eriline tähtsus Tšehhoslovakkia keemiatööstuse arendamisel.

Instituudi kõigi hoonete ehitus maksis kokku ligikaudu 18 miljonit krooni.

Ajakirjast

«Социалистическая Чехословакия»

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkirj

Õn n i t l e n rahvusvahelise naistepäeva puhul ülikooli arvukat ja toimekat naisperet.

Soovin meie tublidele naistele raugematut jõudu võistluses nii tootmise, õppe- ja teadusliku töö, ühiskondlike ülesannete täitmise ning koduste toimetuste rindeil.

Tõstan esile nende hulgast järgmisi seltsimehi:

Pedagoogika ja metoodika
kateedrist

Liis Pässi

— vanemlaborant

Arstiteaduskonnast

Valve Saarmat

— dotsent

Virve Kaske

— assistent

Anne-Liis Padarit

— assistent

Hilja Kurvitsat

— assistent

Alma Hiit

— assistent

Hilda Lindu

— vanem tead. töötaja

Margot Liibuskit

— laborant

Maria Voroninat

— aspirant

Mare Lindu

— aspirant

Linda Pollit

— laborant

Ella Semmi

— preparaator

Oie Vanambit

— preparaator

Malle Konti

— raviosakonna VI kursuselt

Malle Külaotsa

— raviosakonna VI kursuselt

Zoja Stšukinat

— raviosakonna V kursuselt

Mare Liivi

— raviosakonna VI kursuselt

Reet Käärikut

— raviosakonna IV kursuselt

Helle-Mai Brudelit

— raviosakonna IV kursuselt

Maia Bachi

— raviosakonna III kursuselt

Heljo Tiilenit

— raviosakonna III kursuselt

Helle Kirti

— raviosakonna II kursuselt

Tiiu Juttust

— raviosakonna II kursuselt

Inna Tenbergi

— stomatoloogia II kursuselt

Lilia Gulordavat

— stomatoloogia II kursuselt

Sirje Maria Poolakest

— stomatoloogia IV kursuselt

Juta Samlast

— stomatoloogia V kursuselt

Malle Ormisoni

— farmaatsia I kursuselt

Maire Ainsood

— farmaatsia II kursuselt

Füüsika-Matemaatika-
teaduskonnast

Leida Tuulmetsa

— assistent

Mall Hõrakut

— assistent

Malle Moldaud

— vanemlaborant

Gertrud Rummelit

— laborant

Linda Kaske

— matem. ped. osak. V kursuselt

Tiina Allmere

— keemia V kursuselt

Sirje Kerest

— füüsikaosak. V kursuselt

Maie Merisalu

— füüsikaosak. IV kursuselt

Diana Salganikku

— matem. osak. II kursuselt

Marju Salvat

— keemiaosak. II kursuselt

Naima Villot

— matemaatikaosak. II kursuselt

Ruth Saart

— matem. ped. osak. II kursuselt

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

Liis Rauda

— dotsent

Koidu Uustalu

— õpetaja

Aino Valmetit

— vanemõpetaja

Jelizaveta Raidi

— «Skandinaavia kogumiku» toimetaja

Inda Rajasalu

— vanemlaborant

Sirje Leius

— ajaloo-osakonna I kursuselt

Evvi Kattelt

— ajaloo-osakonna II kursuselt

Anne Kurepalu

— ajaloo-osakonna II kursuselt

Maie Toimetit

— ajaloo-osakonna III kursuselt

Reet Neimari

— eesti keele osak. III kursuselt

Sirje Endret

— eesti keele osak. II kursuselt

Maimu Mehot

— eesti keele osak. III kursuselt

Helle Pikkorit

— eesti keele osak. III kursuselt

Mare Lõokest

— eesti keele osak. III kursuselt

Astrid Lindebergi

— eesti keele osak. V kursuselt

Karin Smidti

— eesti keele osak. V kursuselt

Irina Ananjevat

— vene keele osak. I kursuselt

Tiiu Lelle

— vene keele osak. II kursuselt

Irina Gazerit

— vene keele osak. III kursuselt

Malle Klaassenit

— võõrkeelesak. II kursuselt

Urve Martinsoni

— võõrkeelesak. III kursuselt

Reet Rannastet

— võõrkeelesak. IV kursuselt

Leili Hellenurme

— võõrkeelesak. V kursuselt

Aili Alli

— võõrkeelesak. I kursuselt

Helle Põldmat

— võõrkeelesak. II kursuselt

Tiiu Järveotsa

— võõrkeelesak. III kursuselt

Tiiu Kangurit

— võõrkeelesak. IV kursuselt

Bioloogia-Geograafia-
teaduskonnast

Henni Källakut

— vanemõpetaja

Salme Auli

— vanemõpetaja

Ilme Tensonit

— insener-keemik

Helju Solnikut

— vanempreparaator

Ilse Leppa

— botaanika-aia tööline

Ene Kukke

— geoloogiaosak. II kursuselt

Ene Klaost

— geograafiaosak. IV kursuselt

Reet Karukäppa

— geograafiaosak. IV kursuselt

Anu Haldret

— bioloogiaosak. IV kursuselt

Aime Laidnat

— bioloogiaosak. IV kursuselt

Aini Virmat

— bioloogiaosak. V kursuselt

Oigus-Majandusteaduskonnast

Saima Aronit

— vanemlaborant

Eldi Toomingat

— vanemlaborant

Hilja Nammi

— laborant

Irina Ulpust

— laborant

Lehte Jakobsood

— metoodik

Mare Raagi

— II kursuselt

Liia Kubjat

— II kursuselt

Aime Aedlat

— II kursuselt

Siret Vatmani

— II kursuselt

Urve Paju

— I kursuselt

Brigit Ehrenbergi

— I kursuselt

Maie Kajakut

— I kursuselt

Milvi Kippi

— III kursuselt

Reet Raidmat

— III kursuselt

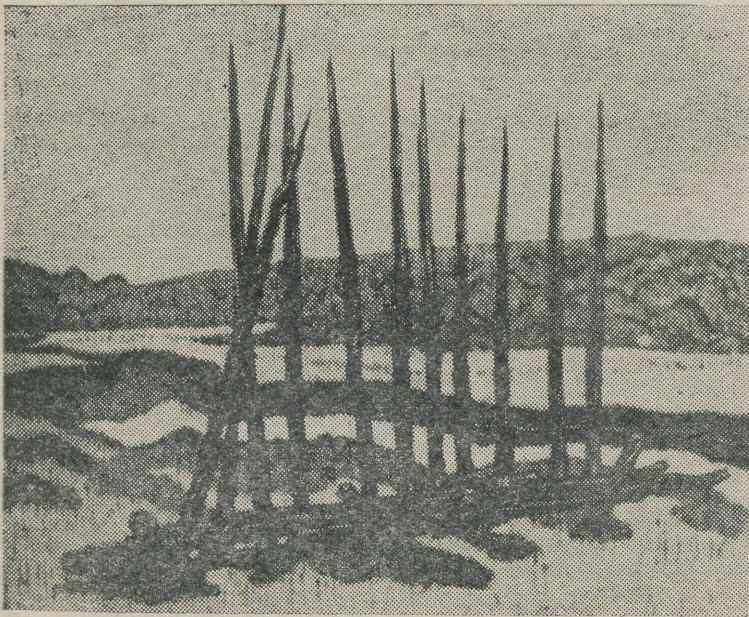
Mari-Ann Ringevelti

— III kursuselt

Evi Volmerit

— IV kursuselt

(Järg lk. 2)



Vilho Askola. Kärvised. Puulõige, 1962.

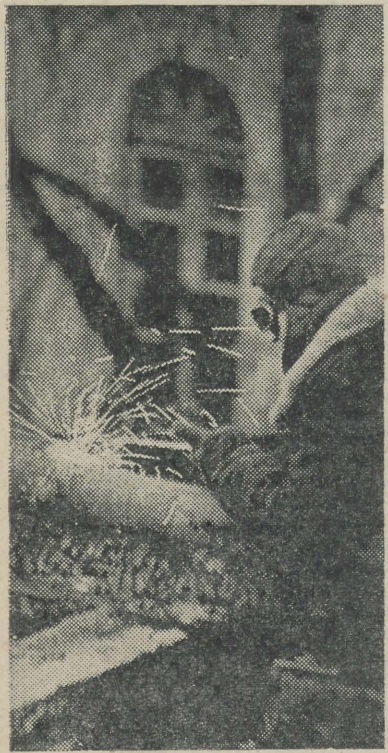
Kas õppekirjanduse alal võib oodata murrangut?

Niisugune küsimus esitati hiljuti allakirjutatule. Kui sellega mõeldakse õppekirjanduse kirjastamist Eesti NSV kõrgemate koolide, eeskätt TRÜ jaoks, siis peab küll vastama, et mingit uut põhjalikku murrangut sel alal pole lähemal ajal oodata, sest õpikute ja muu õppekirjanduse väljaandmine edeneb praegu enam-vähem võimaluste ja plaani kohaselt.

Lugu on nimelt nii, et kui heita pilk möödunud aastatele, siis võib teatud pöörat õpikute soetamisel täheldada 1958.—1959. a., mil pärast mitmeaastast vaheaega asuti tolleaegselt Eesti Riiklikus Kirjastuses TRÜ ettepanekute ja 1959.—1965. a. perspektiivplaani alusel õpikute pööda leevendamise ja autoritega lepinguid sõlmima. Nende lepingute (arvult üle 40) realiseerimise tulemusena on ilmunud rida ülikooli õpperaamatuid, kuna mõnede trükiandmine on kandunud 1966. ja 1967. aastasse. Nii kirjastatakse 1966. a. 4, 1967. a. 6 ülikooli õpikut. Aastaks 1968.—1971. koostati möödunud aastal TRÜ õpikute kirjastamise järjekordne plaan, mis sisaldas 24 nimetust (kokku ümmarguselt 550 autoripoognat). Sellesse plaani kuuluvate õpperaamatute prospektid on esitatud ja lepingute sõlmimist autoritega võib oodata lähematel kuudel. Kui veel märkida, et on ilmunud ja ilmumas rida sõnastikke, väliskirjanduse antoloogiad ja muud sellist kirjandust, mis ei kuulu otseselt õpikute rubriiki, on aga kasutatav ülikooli õppetöös, siis võib väita, et ehkki meie pretensioonid võivad olla suuremad, pole siiski põhjust liialt muret tunda.

R. KLEIS

Tornkraana all



- I korruse vahelaed valmis.
- Keemiahoone-poolsel tiival katust peal.
- Märtsikuus lõpetatakse kõikide lagede betoneerimine.
- Paigaldatakse aula lae fermid.

Ilmataat oli sedakorda üsna tujukas, kuid võibolla oli ta läinud puhkusele suusailmu nautima ja jätnud ilmasina oma abiliste kruttida. Need püüdsid vanale heameelt teha ja keerasid alguses kraani külma poole. Kui kraadiklaas juba alla —30°C jõudis, näitas vana neile rusikat ja vändad keerati täie hooga tagasi. Kohe oli ka vesi lahti. See aga juhtus alles veebruari lõpus, peale 22. Kogu kuu oli siiski nii külm, et isegi suusatajaid oli tavalisest vähem, kuigi lund oli rohkesti.

Kui 1. veebruari hommikul betoneeriti esimene lae, siis oli veel sula. Öhtul aga algasid juba külmavigurid. Kuid ehitajad on talvega vanad tuttavad ja pakase vastu on neil tõhusad vahendid. Käiku lasti «kahurid» — pihustist ja torujupist koosnevad agregaadid, milles kompressor pihustab torusse mühinal põlevat õhu-petrooleumi segu. Välistest meenutab ta küll kahurit, kuid töötab reaktiivmootori põhimõttel, paisates torust välja tulise gaasi-joa. Torujupp ise muutub peagi hoo-

da. Pealegi avaldas uus, 1965. a. tegevust alustanud kirjastus «Valgus», kelle ülesannete hulka kuulub kõrgemate koolide õpperaamatute väljaandmine, nõusolekut kirjastada mõningaid, peale ülikooli ka laiemale üldsusele huvi pakkuvaid õpikuid lisaks Kõrgema ja Keskerihariduse Komiteega kooskõlastatud plaanis ettenähtuile.

Mis puutub õpikute tiraažidesse, siis on need nüüd väljaantavil õpikuil märksa suuremad kui varem aastail. See tagab üliõpilaste senisest parema varustamise õpperaamatutega.

Niipalju kirjastuse poolt trükiti avaldatavast õppekirjandusest. Kuid selle kõrval tõuseb iga aasta-ga TRÜ rotaprintil paljundatavate õpikute ja õppevahendite arv ning osatähtsus. 1965. a. esines TRÜ rotaprinti-väljaannete temaatilises plaanis õppematerjale kogusummas 125 nimetust; ja kuigi neist — kahju küll! — ligi 40 käsikirja jäid õigeaegselt esitamata, ilmus ometi õppekirjandust üle 80 teose, peale selle veel kümnekond vihikut mitmesuguseid üliõpilastele määratud meetoodilisi materjale. Käesoleval aastal ulatub rotaprinti-väljaannete plaanis õpikute ja muude õppevahendite arv ümmarguselt 150-ni. Eelduste kohaselt peaks plaani täitmine nüüd kulgema edukamalt ja kui 1967. aasta plaani koostamisel täidetakse olulisel määral seni-ni veel esinevad lüngad õppekirjanduse alal (nagu seda nõuab TRÜ Nõukogu otsus), võime loota juba lähemas tulevikus olukorra normaliseerimist selleski töölõigus.



Arve ja fakte

V. V. Kuibõševi nimeline Tomski Ülikool on esimene kõrgem õppeasutus Siberis.

Tomsk on ainuke linn meie maal, kus iga kümnes elanik on üliõpilane, aga iga sajas — teaduslik töötaja.

Ülikooli päevases, öhtuses ja kaugõppe osakonnas õpib 9943 üliõpilast.

Ülikoolis on 10 teaduskonda, 67 kateedrit, 1 teaduslik uurimisinstituut, 9 probleemlaboratooriumi, bo-taanika aed, 5 muuseumi.

«Kogemuste» vahetamine

«Kolleg, kuidas te hindate üliõpilaste teadmisi eksamitel?»

«Väga lihtsalt. Esitan üliõpilasele küsimuse — ta vastab, esitan teise — vastab, esitan kolmanda — ka vastab. Mõtlen materjali on palju, midagi ta nagunii ei tea. Panen «3»»

«Aga kuidas teie toimite, kallid kolleeg?»

«Peaaegu niisamuti. Esitan küsimuse — ta ei vasta, esitan teise — ei vasta, esitan kolmanda — ikka ei vasta. Mõtlen, materjali on palju, midagi ta kindlasti teab. Panen «3»»

(Ajalehest «За советскую науку»)

Komsomoliaktiiv õpib

Mõnikord ei jätku komsomoli-töökste teadmisi ja oskusi. Ainult soovist on siin vähe. Tingimata peab õppima, palju lugema, kasu-tama teiste kogemusi. Ülikooli aktiiv õpib. Selleks organiseeris komsomolikomitee spetsiaalse kooli. Ühel õppusel on koos need teaduskondade büroode liikmed, kes vastutavad õppetöösektori eest, teisel — kes vastutavad massilise kultuuritöö eest, jne. Spetsiaalsed õppused korraldatakse teaduskonna büroode sekretäridele.

(Ajalehest «Киевский Университет»)

nud krohv, kulunud põrandad ja isegi paekivist trepiastmed. Nüüd tehakse kõik korda.

MILLISED ON EHITAJATE PLAANID MÄRTSIKUUKS?

Tartu Remondi- ja Ehitusvalit-suse peainsener sm. H. Kirotar on nõus meie uudishimu rahuldama. «Püüame valmis teha kõik raudbe-toonlaed, panna kohale aula fermid, alustada aula nn. mustlae ja katuse puitkonstruktsiooni tegemist. Need on meie kõige tähtsamad tööd.

Peamehaanik, sul tuleb mõelda selle üle, kuidas fermid kohale tuua ja üles tõsta. Tuleb eelnevalt auto-inspektsiooniga asi kooskõlastada. 18.—20. märtsi paiku lubab Tartu Jõesadam nad meile üle anda.»

«Missugused on fermide mõõt-med?» küsib kõnetatu.

Tehnilise järelevalve vaneminse-ner M. Leibur ulatab talle tööjooni-se, kuid ise ütleb peast: «Fermid on ligi 14,5 meetrit pikad, 3 meetrit kõrged ja kaaluvad peaaegu 2 ton-ni. Nad ei tohi aga palju üle trans-pordivahendi rippuda, kooldumine muudab töö praagiks. Ekspert me-tallfermide alal sm. J. Kõo on siin ja võib seda kinnitada.»

«Jah ega siin nalja ole,» ütleb EPA tugvusõpetuse kateedri va-nemõpetaja tehnikakandidaat J. Kõo. «Neid tuleb transportida töötamist-ingimustele lähedases olukorras. Nõuded on ranged, fermide keevis-õmbluste kvaliteeti kontrollitakse eelnevalt gammadefektoskoobiga.»

Peamehaanik lubab kõik asjad joonde ajada, kuigi selliseid töid ei tee nende asutus igapäev.

Kas kohvikutiiva katust ka alus-tatakse?

«Noo, nii ruttu küll ei saa. Enne peame laed valmis saama. Ega töö nii kiiresti lähe. Kevad pole ju veel käes. Ilmad alles jahedad, kes teab, ehk tuleb teha soojakuidki veel. Kuid seal, kus raketised maha võ-tame, alustame seinte krohvimis-t. Samuti saame ehk alustada lagede täitmist šlakiga, kui nõutav tugvus käes.

«Lisada võiks veel,» kõneleb M. Leibur, «et oleme kätte saanud juba ühe kolmandiku vajalikust (Järg lk. 3)

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käsk kiri

(Algus lk. 1)

Kehakultuuriteaduskonnast

Helve Ungerit — õpetaja
Oie Vanamõlderit — laborant
Ebe-Kai Auna — III kursuselt
Lilian Keermat — IV kursuselt

Administratiiv-majandus-osakonnast

Alvine Kurge — kantselei juhataja
Asta Nielsenit — kaardiosakonna ülem
Klavdia Rõzovat — tõlk
Hilja Lippu — metodik
Evi Virkust — masinakirjutaja
Õilme Hõlpust — polügrafist-fotograaf
Aino Mäed — maaler
Helmi Sinimäed — abitööline
Salm Undritsat — koristaja
Selma Kõrvelit — majahoidja
Raissa Terepit — koristaja
Liidia Noodlat — restauraator
Friida Porilat — vanemraamatukoguhoidja
Valve Vooglaidi — raamatukoguhoidja

(Järg lk. 4)

Kuidas lõpetajad on oma ametisse sisse elanud

ELKNO TRÜ Komitee ja TRÜ Meetoodiline Nõukogu saatsid läinud aastal kõigile 1964. ja 1965. a. lennu lõpetajatele ankeedid. Ring-küsitlustega loodeti teada saada, kuidas noored on oma ametisse sisse elanud ja millised pretensioonid on neil alma materile esitada spetsialistide ettevalmistamise asjus. On selgunud küsitluste tulemused. Tagasi tuli 256 täidetud ankeeti — s. o. 61%.

Missugused siis on äsjaste tuden-gite töötingimused?

Selgus, et sõltuvalt osakonnast ei vasta töökoht 20—40% noortel omandatud kitsamale erialale. Siit ka vastajate ettepanek selle kohta, et suunamiskomisjon arvestaks rohkem diplomisaaja kitsamat kvalifikatsiooni. Paljud sõida-vad oma esimesse ametikohta suur-te lootustega, seal aga tuleb alla neelata pettumuse mõru pill: neid pole suunatud kohale vaja või pole lubatud kohta ülepea olemaski. Näiteks 5% arste, 19% eesti filo-looge, koguni 33% füüsika-mate-maatika pedagooge lähetati fiktiiv-sele töökohale.

Kuidas tutvustati uusi spetsialis-te kollektiivile?

Nagu näitavad ankeediandmed, läks see enamasti kõikjal isevoolu teed. Vaid pedagoogid olid veidi õnnelikumas olukorras — tänu sis-sestatud õpetajate päevale. Komsomoli osa «uusikutel» esitlemisel võrdus kõikjal 0-ga. Iseloomulik on huvi puudumine ÜET erialade vastu.

Kas on raskusi korteritega?

On! Paljudes kohtades selgusid lausa alarmeerivad asjaolud. Suur hulk lõpetanuid ei evi üldse elamis-pinda, magavad haiglate isolaato-reis, palatis, vannitoas või jälle ot-sivad igaks järgneva ööks halas-taja sõbra või tuttava. Näiteks 20% Arstiteaduskonna lõpetanuist, 15% võor- ja eesti filoloogidest puudub elamispind täiesti. Eriti halb on olukord Tallinnas, kus 70% geo-graafe, 55% füüsikuid ja 30% arste peavad rahulduma mittekõetavate,

remontivajavate, mittesanitaarsete eluruumidega.

Lõpetanute ettepanekud.

Taheti, et igaüks saaks praktika «tuleristsed» oma tulevases tööko-has. See eeldab omakorda, et suu-namine toimuks enne märtsi. Oppe-jõududel sooviti vähem skolaasti-kat ja rohkem praktilisi näpunäi-teid.

Väljavõtteid mõnedest ankeedi-vastustest.

● Oppeplaani tuleks korrigeerida. Teadmised kaasaegselt väliskirjan-dusest on häbematu pinnalised (eesti fil.).

● Vahest anda ajaloolastele ka raamatupidamisalaseid teadmisi. Tavaliselt mõne aasta pärast «peab» ajalooõpetaja hakkama direktoriks. Ja et kooli majanduseluga kursis olla, tuleb tunda ka raamatupida-mist (ajaloolane).

● Vähemalt ühe aasta jooksul võiks side ülikooliga säilida. On probleeme, mida ilma juhendajata ei lahenda (matemaatik).

● Opetus on paljudes ainetes elukauge. Enamikku õpetatavaist taimedest-loomadest pole kunagi pildilgi näinud — seetõttu hajuvad assotsiatsioonid väga ruttu (zoo-loog.)

● Opetaja peab oskama peaaegu kõike (vähemalt maal): 1) juhen-dada aineringi, 2) organiseerida isetegevust, 3) kujundada seina-lehte, 4) peab tundma plakatkirja. Nii et ühiskondlik elukutse on siiski vajalik ja seda võiks rangemalt nõuda.

● Teadmisi vähem laiuti, kuid sügavamalt! (bioloog).

● Inglise keele praktika toimus kõrge tempo ja suure pingega eri-koolides. Tööle aga läksime tava-listesse õppeasutustesse, kus keele-õpetuse tase on tükk maad prakti-ka nähtust madalam. Nii et hulk meetoodilisi võtteid, mille omanda-misele praktilal püüdsime, tavalisse kooli ei anna rakendada (ingl. fil.).

A. KIDRON

Kohtumised Riias

Riias on kaunis komme — kui külalisdelegatsioonid on linnas, siis asetatakse alati Lenini ausamba ja-lamile lilled. Sel päeval, kui meie saabusime Läti NSV pealinna, oli lilli eriti palju. Kangesti ajas mõt-lema, et see on ehk pisut meiegagi seoses.

Läti Riikliku Ülikooli komsomoli-komitee sekretär Feliciāna Saule lõ-petas hiljuti Oigusteaduskonna. Sek-retärina töötab ta alates 1965. aasta augustikuust. Üliõpilaste seas on Feliciāna n.-õ. «omainimene». Kõi-giga on tal tegemist ja kõigil on temaga tegemist. Kui Feliciānaga tänaval kõndida, on «tere tere» kül-jes lausa kinni.

«Aga kas sa tead, et «saule» tä-hendab läti keeles päike?» päris võõrkeelte osakonna sekretäri ase-täitja Irina Sur.

«Tõesti? Ja teie sekretär väärib niisugust nime?»

«Kuidas veel... Muide, ta sai üliõpilasena Lenini-nimelist stipen-diumi».

Mõne inimese puhul tunduks häi-rivana, kui ta pidevalt naeratab. Fe-liciānaga on naeratus otsekui kaasa sündinud ja tema juures see mille-gipärast sugugi ei häiri.

Avol ja minul õnnestus osa võtta ka Riia linna Kirovi rajooni komso-moliorganisatsiooni pleenumist. Töö toimus kuues sektsioonis. Meid hui-vitas muidugi üliõpilassektsioon. Millised küsimused olid kõne all?

● Kuidas korraldada poliitinfor-matsiooni nii, et need oleksid huvi-tavad igale üliõpilasele.

● Kas on komsomoligruppides võimalik kirjutada täiesti objektiiv-seid iseloomustusi.

● Komsomol peab õppetöös oh-jad kõvemini enda kätte võtma.

● On vaja populariseerida üli-õpilastraditsioone.

(Järg lk. 3)

Õppe- ja teadusliku töö kaasaegsuse probleem

(Algus lk. 1)

Opetöö kõrval oli teiseks vaatlusaluseks probleemiks teadusliku töö kaasaegsuse küsimus. Enamik õppejõude asub seisukohal, et teadusliku töö taset TRÜ-s tuleb pidada üldiselt rahuldavaks, mõnedel erialadel aga heakski. Selle kõrval on aga ka erialasid, millele teadusliku töö taset meie ülikoolis vastava eriala spetsialistid peavad puudulikuks.

Praegu TRÜ-s viljeldavaid teadusliku uurimistöö suundi peavad kõik küsitlused õigeks ja põhjendatuks. Suuri puudusi aga nähakse selleks vajaliku materiaalse baasi osas. Peamised teaduslikud tööd pidurdavaks teguriks osutub esijoonel sobivate tööruumide vähesus. Segavaks peetakse ka kaasaegse aparatuuri nappust ning jäika ja inertset varustussüsteemi. Majandusteadlastel ja geograafidel esineb selle kõrval raskusi ka teaduslikuks uurimistööks vajalike statistiliste andmete ja muu alginformatsiooni hankimisega.

Tõsisel pretensioonide esitamine erialaselt perioodika ja referaatide žurnaalide kasutamise võimaluste osas. TRÜ Teaduslikule Raamatukogule nende hankimiseks eraldatud vahendid on ilmselt ebapiisavad. Mõningaid reserve leitakse olevat meie praeguste võimaluste senisest ratsionaalsemas arukasutamises.

Paralleelselt õppetöö tõhustamisega pidasid ankeetidele vastajad teadusliku töö taseme edasise tõstmise peamiseks vahendiks ülikooli laboratooriumide materiaalse baasi ot-

sustavat laiendamist. TRÜ-siseselt peeti võimalikuks mõningatel erialadel veelgi tihendada kateedrite koostööd kesksete probleemide lahendamiseks. Täielikult ammendamata reserviks õppe- ja teadusliku töö tõhustamisel näib TRÜ-s ikka veel olevat koosolekute arvu ja kestuse vähendamine.

Esitatud põgusast ülevaatest näeme, et meie saavutused võiksid olla märgatavalt suuremad, kui õnnestuks lahendada rida kitsaskohti. Kesksemaks nende probleemide hulgas on kahtlemata ülikooli tormilisest arengust tingitud ruumiline kitsikus. Selle küsimuse õigeaegselt lahendamata jätmise on viinud selleni, et juba praegu on TRÜ-s real kiirelt arenevatel erialadel (füüsika, keemia jt.) välja kujunenud olukord, kus teaduslike laboratooriumide ja õppekabinettide ruumiline kuhjatus on saavutanud astme, millest enam edasi minna pole võimalik. On selge, et juba lähemas tulevikus võib see märgatavalt pidurdada nende erialade arengut TRÜ-s. Kõik see kriipsutab veelkordselt alla vajadust võimalikult kiirelt alustada ülikoolile uute õppekorpusete ehitamist.

Kõrvuti ulatuslikumate probleemidega ilmnes ka rida küsimusi, mille lahendamiseks on mõndagi võimalik ära teha ka ülikooli sisetiste reservide arvel. TRÜ ametiühingukomitee võttis vastu konkreetse otsuse omapoolse panuse kohta nende probleemide lahendamisel.

A. TIKK,
TRÜ ametiühingukomitee liige

Tornkraana all

Trotsides talve

(Algus lk. 2)

parketist ja kogu linoleumi. Viimane on pärit Bulgaariast ja läheb ametiruumidesse (dekanaadid, seminarid, raamatukogu, laboratooriumid, jne.). Auditoriumidesse tuleb aga parkett.

Teadusliku Restaureerimise Töökoja Tallinnas on valmis teinud ka kõik vajalikud arhitektuurilised kipsdetailid, Tartu laudsepad aga aida aknad.

Ülevaalt, aula trepikoja hiljuti betoneeritud laelt, on hea vaade kogu ehitistandril. All sähvib elekterkeevitus: valmistatakse armatuuri.

Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekanadi ruumi lae jaoks. — toltelt T-talade ümber oleva armatuursõrestiku külge keevitatakse taladevahelise plaadi armatuurvõrku. Kõrval laovad müürsepad aida seinale ülemist osa. Töödejuhataja K. Ilak kontrollib müürseppade tööd,

näitab neile kätte vajaliku kõrguse. Tema juurde tulevad projekteerijad, minnakse sammastikule toetuva peafrontooni juurde, et otsustada sellest väljaulatavate ankrute saadust — mis maha lõigata, mis aga jätta tulevikuski oma endisi ülesandeid täitma.

All võibse vibreerida. Täna betoneeritakse juba Füüsika-Matemaatikateaduskonna dekanadi lage (eile tehti veel armatuuri). Mõni päev varem aga oli juba betoneeritud selle kõrval oleva ruumi lagi. Nagu ehitajad räägivad, betoneeritakse nüüd ülepeaeviti.

Kuigi väljas on sooja üle nulli ja ajalehtedes vilksatas teade esimestest kuldnohkadest, mühiseb kuskil all ikkagi «kahur», andes betooni kivistumiseks vajaliku soojust, mida pilved vahelt välja trügival päikesel jätkub esialgu ainult lume sulatamiseks.

A. PABUT

Kohtumised Riias

(Algus lk. 2)

● Kas pidada tublikeks üliõpilasi, kes on küll väga head õppijad, kuid hoiudavad kõrvale ühiskondlikust tööst.

● Suurema tähelepanuga valida gruppore!

Mulle jäid meelde kaks sekretäri — Feliciāna Saule oma asjajärgkuse ja Bruno Otterson (Riia Polütehnilise Instituudi) sõnakuse poolest. Ta esitab oma väiteid nii kaljukindlalt, et tahes-tahtmata hakkad teda uskuma.

Möödunud aastal saatis LRÜ komsomolikomitee kursustele ankeedivormis küsitluse, milles paluti esitada arvamusid ning ettepanekuid õppetöö vormide suhtes. Ühtekokku tuli 50 ettepanekut, mõned neist.

● Kas ei võiks võõrkeelte osakonnas põhikeele eksamid ära jätta? Nagunii toimuvad iga päev loengud, kus küsitakse ning hinnatakse enamikku kohalolijast.

● Filosoofia ajalugu peaks lugema kahel semestril. Muidu on nii, et 2 kuud enne eksamit algab päev varahommikul filosoofia ajaloo ja lõpeb kusagil õhtu kandis sellesamaga.

● Loengute ärajätmine arvestuste perioodil tagaks arvestuste ja eksamite parema sooritamise.

LRÜ-s mõtlevad noored samuti nagu meil. Otsitakse uusi töösuundi, nuputatakse, kuidas üritusi paremini organiseerida, kuidas teha komsomolitööd nii, et igaüksilgi

üliõpilasel oleks põhjust rahule jääda.

LRÜ komsomolikomitee sekretär Feliciāna Saule ütles: «Meil on Tartu ülikooli kommunistlikelt noortelt palju õppida, eriti ideoloogilise töö osas. Ja meil ei ole teie kuulsaid Kääriku seminare...»

Seevastu puudub jälle Läti ülikoolides kurikuulus ühiselamuprobleem. Kohti saavad kõik, kes selleks vaid soovi avaldavad. Paljudes ühiselamutes on koguni esimene korrus ainult sissesõitnute jaoks.

«Aga pingeread?»

«Ühiselamute suhtes on need täiesti tundmatud süsteemid...»

Läti Riikliku Ülikooli ühiselamutes torkab silma lausa kadestamisväärt puhtus. Isegi meie Uus-Tiigil oleks siit midagi õppida.

Saksa filoloogid Brigita Salhs ja Svetlana Kuznetsova võtsid mind vastu rõõmuhoisega. Pärisin, millest sellised ovatsioonid.

Tüdrukud seletasid, et meie ja nende ülikooli III kursuse saksa filoloogide vahel valitsevad kauaaegsed sõprussidemed.

«Möödunud aastal käisid teie üliõpilased meil külas, tänavu kevadel on meie kord Tartusse sõita. Ootame seda külastäiku suure põnevusega... Seda enam, et tartlased on väga toredad.»

Kasutan siinkohal ajalehe abi ja annan edasi Brigita ja Svetlana tervitused kõikidele III kursuse saksa filoloogidele! Möödunud kevadel esines TRÜ

20 aastat geoloogiaringi

9. märtsil 1946. a. loodi prof. K. Orviku initsiatiivil geoloogiaring. Ringi asutajateks olid vastavat geoloogiaosakonna üliõpilased (geoloogiaosakond loodi 1945. a.).

Ring seadis endale ülesandeks äratada suuremat huvi üliõpilastes geoloogia kui teaduse vastu.

Üheks geoloogiaringi asutajaliikmeks oli ka praegune ringi teaduslik juhendaja dots. A. Oraspõld.

Ringi liikmete arv suurenes aastast aastalt vastavalt osakonna üliõpilaste arvu kasvule.

Eriti aktiivne teaduslik tegevus toimus ringis ajavahemikul 1948.—1959. Selle perioodi aktiivsemateks ringi liikmeteks olid R. Männil, A. Rõõmusoks, E. Mark, D. Kaljo, H. Viiding, A. Aaloe jt., kelledest on sirgunud väljapaistvad teadlased.

Suuremaid tulemusi saavutati sel ajal üliõpilaste poolt paleontoloogia ja stratigraafias, sest nende

teadusalade vastu tunti suuremat huvi. Ringi liikmete teaduslikke töid kajastas seinaleht «Vasar».

Ajavahemikus 1959—1966 on geoloogiaosakonda vastu võetud tunduvalt vähem üliõpilasi. Väiksemaks jäi seetõttu ka geoloogiaringi liikmete arv. Järk-järgult hakkas muutuma geoloogiaringi teadusliku töö temaatika seoses geoloogiliste asutuste nõudmistega. Ringi töös hakkasid domineerima petrograafilised, mineraloogilised ja geokeemilised uurimissuunad.

Geoloogiaringi liikmed on edukalt esinenud vabariiklikul üliõpilaste teaduslike tööde võistlustel, tuues sealt ära I ja II kohti.

Praegu on geoloogiaringis kujunenud peamiseks probleemideks aluskorra kivimite geneesi ja paleosoiliste purdkivimite litoloogia ja mineraloogia küsimused.

Nii näiteks tegelevad II kursuse üliõpilased (K. Orgla, J. Kirs) gra-

naatide koostise uurimisega. Aluskorra kivimite füüsikalisi omadusi uurib diplomand E. Arvisto.

Lõvekivide värvuste probleem on saanud IV kursuse üliõpilase A. Lepisto uurimisobjektiks.

Ringi üldkoosolekutel on käsitletud mitmesuguseid geoloogia-alaseid probleeme. Väikese ringiliikmete arvu tõttu töötab ring ilma sektiioonideta. Igal aastal on osa võetud UTÜ teaduslikust konverentsist.

20. aastapäevale pühendatud teaduslikul konverentsil esinevad praegused ringi liikmed 3, vilistlased aga 11 teadusliku ettekandega.

Õnnitleme endisi ja praegusi geoloogiaosakonna õppejõude ja töötajaid, vilistlasi ning ringi liikmeid geoloogiaringi 20. aastapäeva puhul ja soovime teaduslikule konverentsile head kordaminekut.

Geoloogiaringi esimees

Geoloogid spordiradadel

korv- ja võrkpallis, kabes, males ja lauatenis. Tihedas konkursis Geoloogia Instituudiga jagasime II—III kohta.

Möödunud aastal saavutasime teise koha, seejuures võitsime korv- ja võrkpalli. See oli väga hinnatav tulemus meie väikese kollektiivi jaoks: on ju meid osakonnas ainult 30 ümber. Samal ajal on Geoloogia Instituudis töötajaid üle 100, Geoloogia Valitsuses üle 500(!).

Elmisel nädalavahetusel peeti järjekordne matš. See oli väga pienev: pärast esimest päeva oli kõigil võistkondadel võrdelt 4 punkti. Teisel päeval ei suutnud meie ma-

letajad ja lauatennistid tugevate vastaste vastu midagi korda saata, olime kindlalt viimased. Viimasel päeval olime meelestatud võidujärgi, kuid tunda andis väsimus (igal võistlusosal esinesid ühed ja samad võistlejad), jäime pallimängudes napilt teiseks.

Üldkokkuvõttes jäime kolmandaks, kuigi kogusime Geoloogia Instituudiga punkte võrdselt.

Geoloogiaringi juubeli puhul õnnitleb osakonna spordirahvas oma kaaslasti ning loodab neid tuleval aastal näha nii palliväljakutel kui ka matkaradadel.

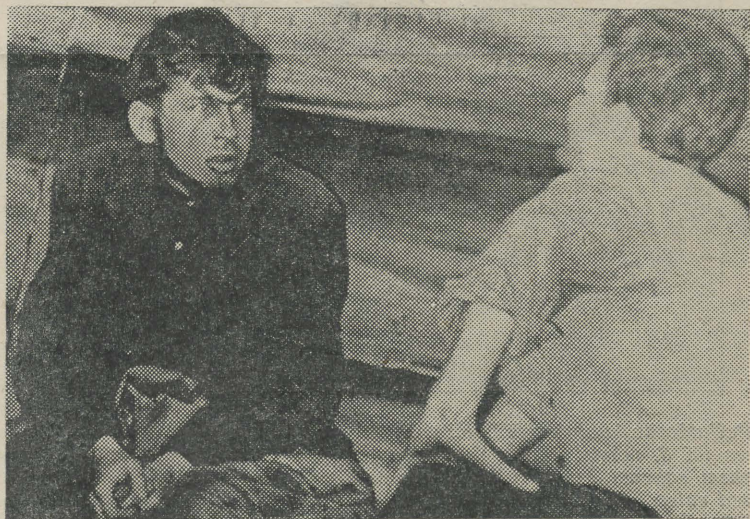
E. Arvisto

Tänu

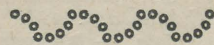
väga hea esinemise eest raudteelaste klubis temaatilisel õhtul «Ilu ja graatsia» üliõpilastele-kunstilistele võimlejatele, treeneritele Uustalile, Jaansonile ja Vesterile, akrobaatidele Lutsarile ja Mõlderile, samuti võimlemiskateedri juhatajale H. Valgmale.

Tartu Raudteelaste Klubi juhatus

Jan Drda „Unustatud kurat“ ülikooli klubi laval



Unustatud kurat Trepifajust, hiljem Mates (E. Kraut), on ehmunud sepa (R. Sinisalu) ootamatust külaskäigust.



Mancinka (M. Roop) ja rikas möldriemand (M. Müürsepp).



Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkiri

(Algus lk. 1)

Saavutuste eest teadusliku uurimistöö valdkonnas ning tõhusa kaasabi eest sellel alal premeerin järgmisi naistöötajaid:

I Probleemlaboratooriumi summadest

Vilve Maremäed — noorem teaduslik töötaja
Imbi Talvikut — noorem teaduslik töötaja
Endla Kaasikut — laborant

II Lepingulistete tööde summadest

Koidula Piiri — vaneminsener
Helju Kalderit — stažöör
Linda Jaama — tehnik
Helgi Arbi — tehnik
Mai Kauri — tehnik
Helgi Ufferti — vaneminsener
Maaja Susi — vanemlaborant
Vaike Timotheusi — vanemlaborant
Liidia Kurtukovat — laborant
Miralda Odenit — vanempreparaator

Rektor F. Klement

23. veebruar. Sombune kolmapäev. Ohtupoolikul veidi enne kella viit kogunes Tähtvere pargi taha nõlvakule kümme-kond tüdrukut. Ratsabaasi poolt tuli veel lisa ja mis kõige toreدام, ei tulnud tühjade kätiga — V. Heek ja M. Paju vedasid kohale päris ehtsa ree.

Nüüd läks sõiduks lahtil! Nii mõnigi mööduja jäi seisma ja vaatas, kes seal sulailmaga möllavad.

Sõitjatel ei olnud möödujate jaoks aega. Prooviti ree tugevust ja mäe libedust.

Kui kõik olid ennast «soojaks» sõitnud, rivistus seitse võistkonda (igas neist kolm tüdrukut ja kaks poissi) vastlavõistluste avadejileele. Võeti loosi stardijärjekorra kindlakstegemiseks. Esimesena startis bioloogia II kursus, siis geograafia V kursus, seejärel bioloogia III kursus, jne. Iga võistkond tegi kaks sõitu: esimese kiiruse, teise kauguse peale. Võistluspinge oli suur. Agedalt konkureerisid teise koha pärast bioloogia III ja geograafia V kursus. Võitsid esimesed, küllap vist sellepärast, et neil oli rohkem kursusekaaslastest ergutajaid kaasas. Mõlema sõidu lõpetas kõige edukamalt siiski kombineeritud võistkond (A. Heinaru, E. Eerma, T. Vardja, H. Solnik, S. Ott), kuhu kogemata kombel oli juhtunud kolm poissi.

Nii kaua kui kohtunike kolleegium kokkuvõtteid tegi, peeti maha äge lumesõda. Lõbu oli laialt.

Teaduskonna vastlapäev



Lõpudejileel anti kolmele esimesele võistkonnale diplomid, peale selle sai võitja meeskond «rändava vastlaree» ja iga meeskonna liige kehakinnituseks vastlakukli. Et vastlapäev oleks täielik, keetsid III kursuse bioloogid õhtuks oasuppi ja seajalgu. Mälestuseks jäid kõigile

uurriliud. On tahtmine selline üritus traditsiooniks muuta.

M. PAJU,

S. OTT,

Bioloogia-Geograafiateaduskonna spordinõukogust

Orienteerujad Käärikul

«Jälle bussitais suuskureid!»

Jah, ega see majutamine siin nii lihtne paistnud olevatki. Kehakultuurlased, mänguinstruktorid, inšenerid, viimase kursuse ajaloolased ja juristid, saksa filoloogid. Ja meie hea Kääriku võttis vastu ka orienteerujad. See oli 21. veebruari hommikul. Aga ega udu ja sula üle olnudki aega kaua kurt. Suuskadele! Oma silm on kuningas. Õigus küll, enne ikka suuskade määrimine (mida hiljem küll suuresti kahetseti). Kuigi hommikupoolne ring oli suhteliselt lühike, võttis ta meid siiski, rahvakeeles öeldes, «võhmale». Libisemisest polnud juttugi. Naljutati, naljast kaugele olles, et suusatamise võiks ümber nimetada tammumiseks. Olgu mis oli, aga ega see kerge küll olnud. Ohtuseks ringiks, mis oli juba poole pikem, määrati suuski uutel meetoditel, aga ... Veenduti siiski, et sellise ilmaga ei pea ei «punane», «kollane» ega «pruun».

Kuid igast olukorrast on väljapääs. Hommikul said kõik suusad tugeva tõrvakorra alla (ja lõuna ajal veel teise) ning libisemise, vähemalt tagasiandmise üle ei kurtunud enam keegi. Päeva naelaks kujunes Kuutsemägi. Kõigepealt pikas rivis tihedalt üksteise järel üles. Udu, udu ... Mis kasu on

kompassist? Oleme vist küll päris kõrgel, arvas keegi. Jah, 217 m. Aga eks meie «kuulsate geograafide» keeles ole see vaid paras kingas. Siis aga alla, ikka vops! ja vops! Oi seda nalja! Kõige tagasihoidlikum oli esimeste hulgas alla jõuda, siis sai kõige rohkem näha. Ka kõige tõsisem ei suutnud naeru pidada, kui järsku sügavast lumest ainult Antsu siplevad jalad paistsid. Keegi oli koguni nii kange, et oskas tervelt kolmel korral «maanduda». Kuidas keegi, aga alla jõudsid lõpuks ikka kõik.

Siis aga tagasiteele. Millegipärast vedasid ninad ja kompassinõelad seekord eksimatult Kääriku kõõgi hõrgutavate lõhnade poole. Küll see lõuna oli alles maitsev!

Pärast lühikest puhkust jälle planšetid, kaardid ja kompassid. — Orienteeruja argipäev. Ohtu aga jälle suure Kääriku ümbruse kaardi taga, kus üheskoos taastatakse päevased sõidud. Polegi nii lihtne siit tingmärkide hulgast seda õiget teed leida.

Viimane hommikune jooks teekäänaku taha, pesemine, hommikusöök. On tunda mingit pinget. Kõige hoolikamad tõrvavad veel kord suuski (kes selle tõrva küll maha saab, kui veel peaks külmaks minema!). On algamas meie laagrisi-

sesed jõukatsumised, mida me irstime Nõukogude armee aasta-päevale pühendatud võistlusteks.

«10 sekundit, 5, 4, 3, 2, 1 ... Läks!» Peakohtunik, -sekretär ja starter ühes isikus — III kursuse geograaf Aino Tuhkanen täidab oma ülesandeid täpselt.

Staadionilt keerab rada ümber järve Seinamäe poole. Hoplaal! Esimene KP! Kus see koht siis ometi kaardil on? Seda vasakult tulevat teed pole ju kuskil. Näe, Kai jõuab juba järele. Ah, torkan ära, eks ta siin pea ju olema. (Pärast selgus, et oli küll, ainult 7 cm põhja pool). Nii need postid siis tulid (ja läksid) ükshaaval. Kokku sai kaardile seitse torget, mis tähendas seitset punkti. Thti ring ümber Kääriku järve, ulatuti kaema ka Tornijärve, läbiti veel väike ring ning järsku olidki jälle silmapiiril Kääriku hooned. Veel viimast!

Alati võidavad parimad. Seekord olid nendeks Elve ja Jüri. Elamusi oli aga kõigil, igaühel oli juhtunud midagi põnevat, mida tuli tingimata kaaslastega jagada.

Leiti, et orienteerumine on ikka see kõige huvitavam ja kõige rikkalikumaid elamusi pakkuv spordiala ning Kääriku — kõige ilusam koht. Jälleenägemiseni, Kääriku!

A. SINIVEER

Kohtumised Riias

(Algus lk. 2)

● Kas sotsioloogilised ankeedid on teil populaarsed?»

Mitte väga. Kõige enam tegeleb sellega teadusliku kommunismi ka-teedri õppejõud Krutikov.

● Kuidas suhtutakse sportlas-tesse?»

Neile on nõue — anna kõik eksamid kolmelele ja sa saad stipendiumi.

● Mitmendalt kursuselt on teil enamik komsomoliaktiviste?»

Kolmandalt. Ka teiselt.

● Millisel teaduskonnal on õppe-dukus kõige kõrgem?»

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas on keskmine hinne 4,5. Neile järgneb Geograafiateaduskond hindeg 4,2.



Neljapäeval, 17. märtsil algusega kell 18.15 on Vanemuise tn. 46 zooloogiaauditooriumis zooloogiaringi koosolek.

Päevakord: 1. Kuidas linnud kuulevad (E. Mailend, I kursus). 2. Räägime molekulaarsest bioloogiast (K. Tammer, IV kursus). 3. Perfokaartide kasutamisest teaduslikus töös (dots. H. Ling). 4. Film Askaania Novast.

Mis jäi Riias kõige enam meelde?»

1. Planetaarium.
2. Läti üliõpilaste äärmiselt suur külalislahkus.
3. Feliciana Saule — LRÜ päikeseline sekretär. Muide, ta on ka suurepärase ekskursioonijuht.
4. See, kui Läti NSV rahvamajanduse näitusel giid, umbes 50-aastane naine Katrin Vâlbe häälega, nähes TRÜ üliõpilasmütsi, kinkis mulle Janis Rainise luuletuskogu «Murtud männid» (juubeli-väljaanne). «Hindan väga eesti kultuuri, eriti teie saavutusi kunstis ...» ütles ta.

Aga märkimikku tuli kümme-kond uut nime. Raske uskuda, et kolme päevaga nii palju uusi sõpru leida võib.

SIRJE ENDRE

KINOSÕBRAD!

Järjekordne loeng fakultatiivkursusest «Sissejuhatus kinokunsti» toimub eeloleval esmaspäeval, 14. III algusega kell 18 ühiskonnateaduste hoone auditooriumis nr. 19. Georg Grünberg annab ülevaate tummkino arengust Ameerika Ühendriikides.

TÄHELEPANU!

See naisüliõpilane, kes 21. dots. hommikul jättis oma kindad rektoraadi tiiva põõningutrepile, saab need kätte õppeosakonna juhataja ruumist.

Raadioloengud

Kolmapäeval, 16. märtsil

1. Kõigile pedagoogika õpiljalle dots. Aleksander Elango loeng «Õpilase töö õppekirjandusega kui õppemeetod».

2. Eesti kirjanduse ja žurnalistika eriharu IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Eesti ajakirjanduse halliperiood» (1766—1857).

Reedel, 18. märtsil

1. Inglise filoloogia I—VI kursuse üliõpilastele dots. Oleg Mutv loeng «Inglise kirjaviis ja uuemaid ettepanekuid selle muutmiseks».

2. Kõigile II kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Ervin Kivimaa loeng «NLKP põllumajanduse kollektiiviseerimise ajajärgu võistluskogemuste rahvusvahelisest tähtsusest».

Toimetaja asetäitja L. RAID

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). г. Tartu Эстонской ССР Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 1893. MB-00384.



Valiti

„Mister

8. märts“



Paljutõotav kuulutus ülikooli ajalehes tõi 8. märtsi õhtuks klubisse rohkem rahvast kui tavaliselt. Kui ukseid suleti, püüdsid hiljaks jäänud asjahuvilised aknast sisse pääseda. Mõnel läks korda, mõnel mitte.

Fakt, et täpsus on kuningate viisakus (ja mitte tudengite oma), leidis sel õhtul järjekordselt kinnitust. Aga lõpuks jõuti niikaugemale, et piduliku muusika saatel sammus küünalde valgel lavale ... ei, seekord mitte traditsiooniline Õpetatud Nõukogu, vaid Ülikooli Naiste Õpetatud Eesseisus (fotol). Naisdoktorid oma kolleegidele alla ei jäänud, seda näitasid tiitlid, mida nad kandsid.

Kurgud keefiriga niisutatud, alustati tõsist ja asjalikku istungit. Päevakorra esimene punkt viis kohalolijad kurssi Naiste, Neidude ja Eitede Keskraada materjalidega. Võeti vastu otsused õhtuse korra

kohta. Seejärel demonstreeriti tehnikasajandi imet — meeseksponaati (fotol) Mõningate paranduste järel projektis otsustati uudis kii-remas korras massitiraazis tootmise lasta.

Õhtu tõsisema ja tähtsaima osa moodustas «Mister 8. märts» valimine. Kõrge nõukogu poolt välja-valitud kuuel kandidaadil tuli vastata Eesseisuse poolt esitatud küsimustele ning täita antud ülesanded. Tiitli saatuse otsustas publik — iga aplausi sekund andis selle «provotseerijale» ühe punkti. Valitud «Mister» (keemiaosakonna I kursuse üliõpilane Toomas Jüriado, fotol) sai kroonitud loorberipärjaga (see peaks huvitama perenaisil), talle anti välja vastav tunnistus. Pärast pidulikku (s. t. teoreetiliselt pidulikku) meeste vannet sooritas «Mister» saalis valgel hobusel traditsioonilise auringi. A. JURIS





Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 8 (653) Laupäeval, 19. märtsil 1966 XIX aastakäik

31. märts

Kell 11 algav plenaaristung Tartu raudteelaste klubis kuulutab avatuks ÜTÜ 21. konverentsi. Peale rektori avasõna ja teiste ülikoolide tervituste on koosolijail võimalus kuulata kahte ettekannet, mis peaksid huvitama kõiki üliõpilasi. Esimeses leiavad käsitlest sotsioloogia probleemid ning teises ettekandes teadlastest ja ühiskonnast esineb Tõrvere observatooriumi teaduslik töötaja A. Purga.

Teadlaste ja ühiskonna probleeme tulevad samal õhtul arutusele ka ülikooli kohvikus, kus meil koos külalistega on võimalus olla kõige mitmesugusemates olukordades, millistesse noor teadlane võib sattuda. Järgmisel päeval, s. o. 1. aprillil jätkub pingeline töö eelkõige sektiioonides, kusjuures õhtul tuleme kokku klubis koos RSK esindajatega, et saada tuttavaks meie külalistega.

Laupäeval, 2. aprillil toimub samuti töö sektiioonides ja kell 14.00 koguneme oma klubisse, et teha kokkuvõtteid möödunud konverentsist.

Pärast siirduvat ÜTÜ aktivistid, parimad esinejad ja külalisesinejad Käärrikule, et puhata 3-päevasest pingelisest teaduslikust tööst.

Jõudu ja aktiivsust kõigile, kes aitavad kaasa ÜTÜ 21. konverentsi heaks kordaminekuks!

J. ANT,
konverentsikomisjoni
esimees

„Kui tahad ujuma õppida, mine vette!“

Veebruarikuu oli Ajaloo-Keele-teaduskonna V kursusele viimaseks pingutuseks enne riigieksameid. Sessiooni kõige raskemaks pähtlik oli filosoofia ajaloo eksam. Üliõpilaste endi seisukoht selle suhtes on teada (filosoofia ajalugu tehtud — tähendab diplom on peaaegu käes). Missugune on aga eksami hinnang õppejõu poolt? Esitasime mõned küsimused dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedri õppejõule dotsent R. Blumile.

● Kuidas mõõdus filosoofia ajaloo eksam Ajaloo-Keeleteaduskonnas? Lühidalt öeldes — küllaltki halvasti, väga palju oli läbikukkumisi. ● Kas teaduskond esines ühtlaselt halvasti või on ka siin eraldatavad mitmesugused teadmiste tasemed? Ja kui on, siis miks?

Kahtlemata on. Näiteks võõrfiloloogid vastasid küllaltki hästi. Saksa ja inglise filoloogia gruppides oli üks-kaks läbikukkumist. See on üldiselt päris hästi tehtud eksam. Ajaloo V kursuse oli keskmine, nõrgem kui võõrfiloloogid, kuid märgatavalt parem eesti ja vene filoloogia osakonnast. Neis osakondades oli juba eksamineeritavaid väga vähe — umbes üks kolmandik kursusest jättis eksami ilmumata.

Muidugi, kahtesid on filosoofia ajaloo eksamil alati olnud. See seletub ka mitmete objektivsete põhjustega, näiteks on raskendatud kirjanduse lugemine (see on vene keeles). Peamine aga on, et ilmselt ei suudeta üle saada «koolikust» suhtumisest — õppima hakatakse alles paar päeva enne eksamit. Filosoofia ajaloo jaoks sellest ei piis.

sa, õppida on vaja kogu semestri vältel. Võib arvata, et omajagu süüd on ka loengutel, ent seal käis vahel ainult 50% üliõpilastest. Muide, ka praegusel neljandal kursusel kujuneb juba samasugune pilt — loenguid külastab vähe üliõpilasi. On ju tõi, et vene keeles on loengut raskem kuulata (mõned löid kohe algul käega), kuid Hegel ütles: «Kui tahad ujuma õppida, mine vette.» Sama kehtib ka siin. 72 tundi loenguid annab eksami ees ettevalmistumisele siiski väga palju juurde. Ka tegin ma ettepaneku materjali kergemaks omandamiseks läbivõetud osa kohta korraldada pidevalt kollokviume. Kahjuks reageeriti sellele üleskutsule halvasti. ● Kas on torganud silma ka midagi iseloomuliku vastustes? Missugused on tavalised puudujäägid?

Uhust on palju. Ei osata «filosofeerida». Jääb puudu õigest, üldistavast mõttest; tundub, et tugevasti segab kartus eksami ees. Ka ei osata analüüsivalt lugeda filosoofia ajaloo allikaid. Üliõpilastele teeb raskusi seostada filosoofia ajalugu maailma-ajaloolise ja ka-kirjandusliku taustaga. Ometi saab neid omavahel siduda ja seda peabki tegema.

● Mida soovitaksite üliõpilastelt?

Ma tahaksin, et üliõpilased ise ütleksid, mis teeb neile aine puhul raskusi. Siis saaks neid õigel ajal lahendada. Praegu aga on olukord selline, et kõigist ebakohtadest kuuleb õppejõud alles eksamil või isegi pärast seda.

Intervjueris T. MESILA

Kõik MMK lektoriumile!

Pühapäeviti kell 11 võib iga matemaatikahuviline kuulata Vane-muise tn. 46 ringauditooriumis loenguid kaasaegse matemaatika mõningatest küsimustest. Esimene loeng oli 13. märtsil. Lektor oli prof. G. Kangro, kes andis huvitava ülevaate matemaatika ehitusest ja tänapäeva matemaatika suundadest. Järgmisel loengul vestleb dots. L. Vohandu matemaatika rakendusest meditsiinis.

Väga kasulik oleks lektoriumi tööst osa võtta kõigil neil TRÜ üliõpilastel, kes ei õpi matemaatikat.

Lektoriumi abonemendid on müügil ühingu «Teadus» (21. Juuni tn. 2) ja alates kella 10.35 Vane-muise tn. 46.

Igaüks, kes tuleb loengule, ei kahetse.

MMK lektorium

ÜET

lektor-propagandistidele toimuvad järjekordsed õppused esmaspäeval, 21. märtsil.

Kell 18 I kursusele dots J. Kalit-sa ettekanne kontakti saavutamise kohta kuulajaskonnaga. Koguneda keemiahoone valvelaua juurde.

Kell 18.30 II kursusele tutvumine tehniliste näitlikustamisvahenditega. Koguneda Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanati.

Kõnekunsti- kursus

Fakultatiivne erikursus kõnekunsti ajaloo ja teooriast, mis on määratud asjahuvilistele kõikidest teaduskondadest, jätkub teisipäeviti kella 18—20 pärast lõunat.

Loenguid peab dotsent V. Adams keemiahoone keemiaauditooriumis.

Kõik kõnehuvilised on tervetulnud!

Konverents kujuneb külalisrohkeks

XXI üliõpilaste teaduslik konverents on ukse ees. Paari nädala pärast ütleme «Tere tulemast!» külalisesinejatele. Rahvaste sõpruse klubi rahvas murrab koos oma presidendi Malle Vardjaga pead, kuidas külaliste vastuvõtt ja konverentsi raames toimuv rahvaste sõpruse õhtu meelde jäävaks muuta.

Seni saabunud külalisettekannete teesid kinnitavad, et konverents kujuneb niisama külalisrohkeks kui eelneval aastal või isegi enam. Eelnevalt konverentsist võttis osa 84 külalist (mitteametlikel andmeil 97) 67 ettekandega 22 erinevast kõrgemast õppeasutusest. Tänavu on eelnevalt registreeritud juba 87 osavõtjat 27 erinevast ülikoolist ja instituudist. Traditsiooniliste osavõtjate hulgas, nagu Läti, Moskva, Vilniuse, Jerevani, Dušanbe, Tbilisi, Leningradi, Grodno, Voroneži, Kiievi, Petrozavodski, Pihkva, Novgorodi jt. kõrgemate koolide kõrval võtavad sedapuhku osa ka Permi Pedagoogiline Instituut, Mordva Riiklik Ülikool, Rostovi (Doni ääres) Meditsiiniline Instituut jne.

Kuigi külalisesinejate rohkus on iseloomulik ka ülikooli varasematele konverentsidele, on see viimastel aastatel siiski pidevalt kasva-

nud ja kipub isegi mõnevõrra varjutama konverentsi käigus ÜTÜ nõukogu tööd oma ainingide ja sektiioonidega.

Viimane esitab samal ajal aga mõnevõrra suuremaid nõudeid ka meie ettekandjatele, sest teised ülikoolid saavad meie enamuses oma parimad esinejad ning see lubab paralleelse tommata teistes kõrgemates õppeasutustes tehtava üliõpilaste teadusliku tööga.

Kõrvuti külaliste vastuvõtu ettevalmistamisega käib konverentsi materjalide trükiavalis seadmine.

Konverentsi programm ja füüsika-, matemaatika-, keemia- ning bioloogia-geograafisektiioonide teesid on juba trüki antud. Lähemal ajal jõuab järjekord ka ülejäänute kätte.

Muret teeb ÜTÜ nõukogule Käärrikul planeeritud lõpupanketi korraldamine külalistele ja ÜTÜ aktivistidele, sest ülikooli ametiühingukomitee unustas tuusikute jagamisel ÜTÜ hoopiski. Teatavasti oli Käärriku üritus möödunud aastal konverentsi raames üks õnnestunumaid — seda tõendasid nii meie üliõpilaste suusõnalised arvamused kui ka mitmed külaliste tänukirjad.

L. KUNGLA,
ÜTÜ nõukogu sekretär

ÜTÜ-s

Mitmetelt kõrgematelt õppeasutustelt on ÜTÜ-le saabunud kutseid osavõtuks teaduslikest konverentsidest.

● Rostovi (Doni ääres) Riikliku Ülikooli XIX üliõpilaste teaduslik konverents toimub 18.—19. aprillini 1966. a.

● N. I. Lobatševski nimelise Gorki Riikliku Ülikooli Bioloogia-teaduskonna XIX üliõpilaste teaduslik konverents toimub 31. märtsist 2. aprillini k. a.

● Pihkva Pedagoogilise Instituudi üliõpilaste teaduslik konverents toimub 15.—20. aprillini k. a. Töötavad järgmised sektiioonid: ühiskonnateaduste, ajaloo, filoloogia, geograafia-loodusteaduse, füüsika-matemaatika, võõrkeelte.

● Mordva Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslik konverents toimub 21.—29. märtsini 1966. a.

● Karjala Pedagoogilise Instituudi XIII üliõpilaste teaduslik konverents toimub aprillikuus. Teesid saata 1. aprilliks.

● V. I. Uljanov-Lenini nimelise Kaasani Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslik konverents toimub 24.—27. aprillini k. a.

● Klievi Meditsiinilise Instituudi üliõpilaste teaduslik konverents toimub aprillil k. a.

● Valgevene Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslik konverents on k. a. septembri lõpus. Teemad ja teesid saata 10. aprilliks.

Baltikumi ülikoolide XII teaduslik-tehniline konverents toimub 5.—9. aprillini Riias. Meie ülikoolist kutsutakse 20 esinejat.

TRÜ Zooloogiamuseum

144 aastat tagasi rajas kuulsat Vene ümbermaailmareiside organisator O. Kotzebue reisikaaslane zooloog prof. Fr. Escholtz Tartu ülikoolis zooloogiamuseumi. Ligi poolteisesaja aasta jooksul on siia talletatud loomariigi esindajaid kõigilt mandreilt, alates kõige pise-maist selgrootuist ja lõpetades suurimate selgroogsetega. Nõukogude Liidus on TRÜ ZM üks suuremaid ja vanemaid omataoliste seas — ekspositsiooni all on 900 m² ja objektide arv teaduslikes kollektsioonides ulatub umbes 350 000-ni. «Umbes» sellepärast, et suurem osa kogudest on käesoleva ajani inventeerimata. ZM-i külastatavus on järjest tõusnud ja ulatub ligi 30 000 külastajani ja 900 ekskursioonini aastas, ning seda ilma igasuguse propagandata.

Viimastel aastatel on muuseumide töö põhisuundade, nende osa kohta elanikkonna kasvatamisel ja teadmiste levitamisel ning muuseumide töö parandamiseks vastu võetud mitu valitsuse otsust. NLKP KK määruse «Muuseumide osatähtsuse suurendamisest töötajate kommunistlikul kasvatamisel» alusel on NSVL Kultuuriministeeriumi poolt koostatud põhimääruses zooloogiamuseumide ülesandeks seatud: 1) teadusliku uurimistöö teostamine seoses teaduslike fondkogu-de läbitöötamise ja komplekteerimisega; 2) kaasaegse teaduse tasemele vastava ekspositsiooni kujundamine ja 3) teaduslik-ateistliku propaganda tegemine.

Millisel määral on TRÜ ZM võimeline neid ülesandeid täitma, milline on praegu ZM-i olukord? Pärast ENSV Teaduste Akadee-

mia loomist koondati zooloogiline uurimistöö vabariigis praegusesse TA Zooloogia ja Botaanika Instituuti ja viimasele anti 1947. aastal üle ka TRÜ ZM. ZM-i kogude täiendamiseks ja läbitöötamiseks võtsid osa TA ZBI zooloogiasektori paljud töötajad. Ekspositsiooni täiendamiseks organiseeriti või võeti osa viiest suuremast ekspeditsioonist NSVL eri piirkondadesse — Kamtšatka ja Primorjeni. Enne ZM-i tagasiandmist TRÜ-le 1964. aastal töötas ZM-is 1 vanem ja 1 noorem teaduslik töötaja, 1 insener-taksidermist, 1 kunstnik, 3 saalivalvurit-koristajat. Koosseisudest anti ZM-iga kaasa inseneri ja ühe saalivalvuri koht. Käesoleval ajal on ZM-il juhataja, insener-taksidermist ja üks valvur-saaliteenija. Zooloogiamuseumi teaduslik juhendamine on pandud zooloogikateedri õppejõule dots. kt. H. Lingile. Puuduvad teaduslikud töötajad, ekskursioonijuhid, kunstnik, abitöötajad. Olukorra kurioossust koosseisude osas näitab ilmekalt võrdlus teiste muuseumidega: Tartu Linnamuuseumil (ekspositsioonipinda 230 m², kogudes 20 000 eksemplari) — 8 töötajat, Tallinna Loodusmuuseumil (390 m², 91 000 eks.) — 18 töötajat, Taškendi Loodusteaduste Muuseumil (1050 m², 46 000 eks.) — 47 töötajat, Odessa RÜ ZM-il (1400 m², 50 000 eks.) — 10 töötajat, Kaunase ZM (790 m², 70 000 eks.) — 20 töötajat, Užgodi RÜ ZM (300 m², 80 000 eks.) — 6 töötajat jne.

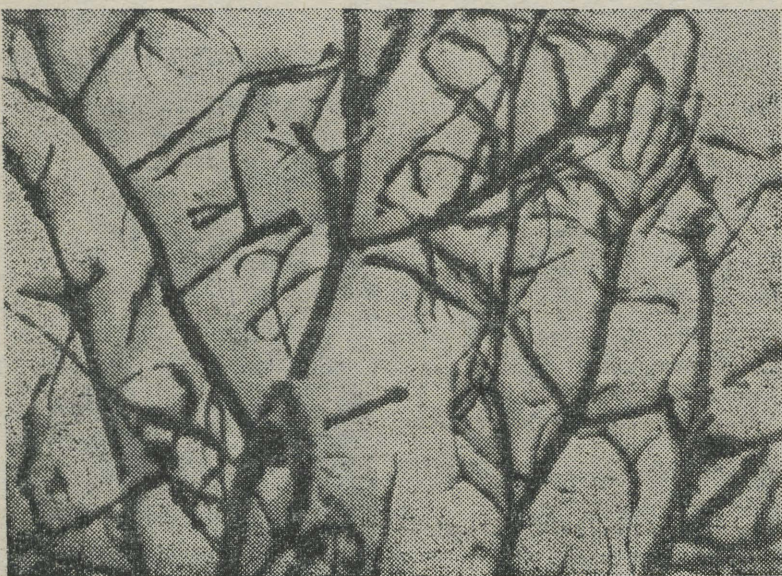
On arusaadav, et olemasolevate koosseisude juures pole võimalik mitte ainult eespool nimetatud ülesandeid täita, vaid ka muuseumi ekspositsiooni vajalikul tasemel esitada ning kogusid hooldada.

ZM on ka õppebaasiks mitmete kursuste lugemisel nii TRÜ (Bioloogia-Geograafia- ja Arstiteaduskond) kui ka EPA (Agronoomia-, Zootehnika-, Veterinaaria- ja Metsandusteaduskond) ligi tuhandele üliõpilasele. Muuseumi baasil peavad õppetunde ka Tartu üldhariduslikud koolid, Noorte Naturalistide Jaam ja kesk-eriõppeasutused. Kaasaja teaduse tasemele vastava ekspositsiooni ja asjatundlike ekskursioonijuhide olemasolul ei leiduks vabariigis ZM-ist paremat ja produktiivsemat baasi massilise teaduslik-ateistliku töö tegemiseks ning materialistliku maailmavaate kujundamiseks kõige erinevates elanikkonna kihtides. Ekskursioon ZM-is — see on populaarteaduslik, rikalikult illustreeritud loeng arengust, evolutsioonist, materialistlike ideede võidust, dialektikast, loomariigi looduslikest ressurssidest, kus kedagi ei pruugi veenda sõnadega, vaid kus kõik on silmaga näha.

Kuue aasta pärast pühitseb TRÜ ZM oma 150. aastat juubelit, 1968. aastal saabub Tartusse ligi 200 ülemaailmset entomoloogide kongressist osavõtjat, 30 tuhat iga-aastasest külastajat otsustavad ZM-i «näo» järgi sageli ka ülikooli üle.

Arvestades TRÜ Zooloogiamuseumi kui Nõukogude Liidu ühe vanema ja suurema muuseumi kultuurilis-teaduslikku tähtsust, erakordseid eeldusi massiliseks teaduslik-ateistlikuks tööks, võimalikuks osa bioloogia-alaste teadmiste levitamisel ja õppiva noorsoo materialistliku maailmavaate kujundamisel oleks lubamatu neid võimalusi mitte kasutada.

J. NAABER,
TRÜ Zooloogiamuseumi juhataja



R. NIGOLI FOTO

Наши

Представьте себе знакомую картину. Отчетно-перевыборное комсомольское собрание. Заслушан и обсужден отчетный доклад, который не прерывается аплодисментами и который содержит не слишком много ценной информации и не вызывает желания высказываться. Новое бюро энергично берется за работу, практически ему приходится начинать с нуля, поскольку значительная инертность большинства комсомольцев мало для кого является сейчас секретом. Уход от сколько-нибудь серьезного анализа причин недостатков в комсомольской работе к так называемым «конкретным» (а по сути дела, второстепенным) делам и слабая ответственность в работе, приводит к тому, что часто повторяются одни и те же ошибки.

Вот, например, два далеко не новых ошибочных пути.

Первый путь. Оценка обстановки: дела в комсомольской организации хороши, есть отдельные недостатки; все ребята — хорошие комсомольцы, но все же значительная часть из них пока хороши лишь потенциально. Отсюда делают вывод: надо придумать новые живые формы работы, чтобы захватить всех. Дальше следуют практические поиски новых форм работы, которые, как правило, имеют культурно-массовый уклон. Ненадолго наступает некоторое оживление работы, и «реально хорошие» комсомольцы веселят как могут «потенциально хороших». В чем основная ошибка искателей новых форм? Сочинение новых форм, пусть «ярких и жи-

вых», но не соответствующих содержанию, оторванных от него, и есть то, что называют формализмом.

Второй путь. Оценка обстановки: дела в организации неважны (плохи); актив работает, а основная масса ведет весьма пассивный образ комсомольской жизни. Вывод: надо подтянуть гайки, заставить всех работать, а кто не хочет, того гнать из комсомола. Обычно проводится большая кампания под лозунгом: «Каждому комсомольцу — комсомольское поручение!» Затем происходит массовая проверка (хотя всех полностью так и не успевают проверить), и выносятся выговоры. Эти репрессии не находят поддержки в комсомольских группах (люди заявляют: «Чем мы лучше тех, кому выносят выговоры? Выносить, так всем!»). Бюро ограничивается рассмотрением дел первых попавшихся, выговоры широко рекламируются, на том вся шумная кампания заканчивается. Результаты: бюро еще больше отрывается от масс. В чем ошибка? Такие вещи можно проводить лишь как волю большинства против меньшинства, иначе отрыв руководства от руководимой массы неизбежен. Можно добавить, что этому отрыву часто помогают некоторые идеологические работники, которые, зачастую не имея сколько-нибудь серьезного опыта идеологической работы, из одного факта своего наименования «идеологические» делают вывод, что им можно и должно всех поучать.

Итак, оба пути достаточно плохи. Что же все-таки делать с неработающими комсомольцами? Лучшее всего их не трогать. Расшевелить ее или же постоянно принуждать к работе тем или

другим способом связаны с громадными потерями времени и энергии. Во-вторых, стирается всякая грань между работающими и неработающими. А для того, чтобы для работающих в организации были созданы рабочие условия, прежде всего нужна четкая граница между работающими и не работающими. Без точного представления о количестве действительно работающих членов и того, в какой мере на них можно рассчитывать, невозможно ни создание реального (оптимального) плана, ни нормальное руководство организацией. Ясно, что если к неработающим применять репрессии, то они будут делать вид, что работают, путаться под ногами.

ТИПИЧНЫЕ

Итак, мы должны придерживаться следующих соображений:

1. работающим — рабочие условия, беречь их время,
2. создание постоянной естественной четкой грани между работающими и неработающими, а потому
3. никаких репрессий к неработающим, никаких привилегий работающим (одно без другого не имеет смысла),
4. трезво оценивать свои силы и только из них исходить в любом деле,
5. почти всю культмассовую работу предоставить профсоюзной организации.
6. На первое место — идеологическую работу, которую проводить сперва только среди работающей части организации, но при этом должно быть
7. широкое оповещение всей организации обо всех достижениях, идеях и разногласиях,

8. ясно что при этом невозможно обойтись без специальной идеологической газеты, вокруг которой и должен организовываться весь актив, она (газета) должна стать центром всей идеологической работы.

Таким образом, вначале небольшой работающий актив, пройдя известный период дискуссий, которого не надо бояться, частично изменив свой состав, придет все же к единству действий, сможет правильно организовать, наладить дисциплину, выработать правильную программу действий. Люди, которые будут вливаться в этот актив по мере достижения им определенных успехов, будут это делать не из желания избежать репрессий или получить какие-то привилегии, а исключительно из желания работать, из желания заниматься настоящим делом. Практика показывает, что для того, чтобы какая-либо организация могла пойти по пути, здесь изложенному, необходимо для начала, чтобы этот работающий актив состоял не менее, чем из 4—6 человек (больше — лучше!). А когда подавляющее число комсомольцев станут этим работающим активом, тогда волею большинства и задача «капитального ремонта» организации будет решена полностью.

Теперь об идеологической работе и о главной задаче комсомольской организации.

Иногда идеологическая работа заменяется утверждением: «Любой вид комсомольской работы — идеологическая работа». Но такое утверждение, оторванное от конкретных условий, становится, мягко говоря, ошибочным, т. к. истина всегда конкретна.

Тот, кто занимается идеологической работой, должен представлять, с какой идеологией он должен вести борьбу, как широко эта идеология распространена, т. е. должен представлять себе линию идеологического фронта. Нельзя объявлять комсомол идеологически однородной организацией только на том основании, что все члены ВЛКСМ знакомы с коммунистической идеологией. Это утверждение иногда не упрощает, а усложняет идеологическую работу. Среди нас существуют и развиваются молодые демагоги, бюрократы, карьеристы и прочая дрянь. С начала построения социализма и по сей день у нас сильными противниками коммунистической идеологии была идеология мелкобуржуазная. Бюрократы, взяточники, ревизионисты, доматики и даже обычные тунеядцы и хулиганы — все они братья по идеологии. Она иногда принимает сложные и противоречивые формы, но вся так или иначе основана на принципе: «Мое, личное — превыше всего!» Причем, часто бывает так, что молодой человек сам с негодованием отвергает вначале этот принцип, но постепенно, шаг за шагом, сдает позиции, находя для себя тысячи объективных причин и предлогов для такого отступления и успокаивает себя тем, что он «вырастет и пора расстаться с идеалами юности». Если мы внимательно оглядимся вокруг себя, то заметим где-нибудь пример такого последовательного отступления к мелкобуржуазной идеологии. Как ведет себя обычно такой странник, находящийся в пути и не отступивший еще окончательно к принципу: «Мое личное — превыше всего!»

Например, так. Если он находится внизу, в подчинении, да на него еще сильно «давят» сверху, то он занимает положение, согласно темпераменту, о циничного критикана до «революционера», по возможности максимально ультра-левого. А если он хоть немного пробьется наверх, то сам начинает «давить» как может, и всех, кого может, прикрываясь коммунистической фразеологией. Примеры тому можно было наблюдать на студенческой целинной стройке 1965 года, в тех отрядах, где крайнее единоначалие, доведенное до игры в солдатики, сочеталось с бесхозяйственностью в работе и где заработная плата студенческого начальства была в 2—3 раза выше средней заработной платы простых студентов-целинников. Вообще, там, где комсомольские деятели пользуются существенными привилегиями, где для комсомольского актива создаются особые привилегированные условия, в той организации мы обязательно заметим некоторые успехи мелкобуржуазной идеологии.

Что касается основной задачи комсомольской организации, то наиболее распространена такая формулировка: «Главная задача

ошибки

воспитывать идейно убежденных строителей коммунизма». Она, безусловно, нуждается в уточнении по двум причинам.

1. Не вполне ясно, как осуществлять эту задачу, т. к. здесь сформулирован лишь конечный результат.

2. Нет критерия, как проверить, насколько успешно мы осуществляем эту задачу?

Главное — учиться и учить правильно осуществлять советскую власть. Казалось бы, выстрел «Авроры» утвердил советскую власть в нашей стране, так в чем же дело? А в том, что люди не рождаются умеющими правильно ее понимать и осуществлять. Знакомства с марксистско-ленинской литературой и рабоче-крестьянского происхождения для такого умения недостаточно. Именно в этом смысле комсомол как массовая коммунистическая организация молодежи и призван стать школой обучения советской власти. Ясно, что лишь в этом случае мы окончательно выиграем борьбу с мелкобуржуазной идеологией и будем гарантированы от культов личности и их возможных разновидностей. Когда мы наладим в такой массовой организации, как комсомол, постоянное и успешное обучение советской власти, то это несомненно даст качественный скачок в развитии демократии и ускорит наступление того времени, когда каждый сможет и будет управлять государством. Любая летняя стройка дает возможность проверить, умеем ли мы сами осуществлять советскую власть или нет. А это очень важно, поскольку за нами будущее.

В. Тарасов,
физик III к.

Эту страницу организовал студент III курса отделения русской филологии В. Белобровцев.

Премию-достойным!

Солдатами, по мнению К. Симонова, не рождаются. Художественным критиком «от рождения» считает себя каждый. Это вполне объяснимо: легче считать себя компетентным в искусстве, нежели в любой другой отрасли человеческой деятельности. Должен предупредить, что всё, мною написанное, является попыткой критики именно с такой позиции.

До присуждения Ленинских премий в области литературы и искусства осталось немногим более месяца. Получат их, вероятно, достойнейшие. Однако, список работ, выдвинутых на соискание премии вызывает серьезные нарекания. Действительно, в отличие от прошлых лет, здесь мало по-настоящему заслуживающих столь высокой награды кандидатур. В результате этого на страницах печати не раз высказывалось мнение о необходимости изменения порядка присуждения Ленинских премий. Предлагаю присуждать премии не ежегодно, а раз в 3—5 лет. Мне эти предложения не кажутся целесообразными. Ведь в предыдущие годы наплыв достойных кандидатур был столь велик, что работы, значительно более талантливые, чем большинство произведений этого года, оказывались недостойными получения премии. Так, два года подряд оставалась за бортом поэма Е. Исаева «Суд памяти», талантливого, публицистического, в хорошем смысле этого слова, произведение. Оба романа К. Симонова — «Живые и мертвые» и «Солдатами не рождаются» не были признаны достойными столь высокой награды.

Пожалуй это справедливо. Не следует забывать, что премия — Ленинская, что она носит самое дорогое для каждого советского человека имя, поэтому лауреатом её может стать автор, создавший не просто хорошее, а прекрасное произведение. Был случай, когда это забывалось, и Ленинская премия присуждалась, например, О. Гончару за роман «Тронка», но то было, по моему мнению, лишь исключение. Список же кандидатур этого года даёт основание опасаться, что такое печальное исключение может повториться.

Рассмотрим некоторые произведения, претендующие на Ленин-

скую премию в области литературы.

Два из ранее выдвинутых кандидатов — Е. Евтушенко и В. Фёдоров не будут рассматриваться комитетом. Решение это представляется весьма спорным. Да, поэма «Братская ГЭС» — произведение сырое, но чем оно уступает стихам хотя бы М. Танка? Присуждая премии поэтам, не следует забывать, что именно Евтушенко мы обязаны повышенным интересом современного читателя к поэзии. Что касается В. Фёдорова, то ссылка на то, что премии не присуждаются «за совокунность работ», выглядит наивной. Трилогия Ю. Х. Германа начала более десяти лет тому назад, но она из списка кандидатур не исключена. Можно сказать, что законченной она может считаться только с выходом в свет последней части трилогии — романа «Я отвечаю за всё». Но ведь и книга стихов, связанная единством лирического героя, построенная вся на одном стержне — поэме «Седьмое небо», к которой идейно и стилистически примыкают все стихотворения, также представляет собой единое и неразрывное целое.

Выдвижение на премию работ О. Сулейменова и Ем. Букова представляется вообще досадным недоразумением. Книги этих авторов, может быть, и являются крупным событием в культурной жизни национальных республик, но в масштабе всей страны они намного менее значительны.

Из всего списка поэтов, внимания, на мой взгляд, заслуживают только книги Л. Мартынова «Первородство» и А. Вознесенского «Ланжюмо». Заслуживают хотя бы потому, что они — именно поэзия, а не набор рифмованных строк. Удивительно несхожие, эти поэты близки в одном — умении видеть мир по-своему, умении передать особое поэтическое настроение.

Мне не раз приходилось слышать мнение товарищей об этих книгах. Несмотря на экстремизм, присущий молодости и заставляющий отдавать свои симпатии А. Вознесенскому, как поэту оригинальному, темпераментному, действующему в силу сложности

формы своих стихов, в первую очередь, на чувства, большинство склоняется в пользу Мартынова. Итак, поэзия настроения, или поэзия мысли, но именно высокая поэзия может рассматриваться сейчас как нечто заслуживающее признания. Все же прочие книги стихов, претендующие на премию, служат только фоном, оттеняющим яркость «Первородства» и «Антимиров».

Из прозаических произведений выделяется трилогия Ю. Германа «Дело, которому служил», «Дорогой мой человек» и «Я отвечаю за все». Да, бесспорно, огромная работа, проделанная писателем, заслуживает всяческого уважения. Но Ленинская премия? Следует учитывать и законы развития литературных жанров. Роман — эпопея в 60-х годах XX века уже стал анахронизмом. Новую «Войну и мир» Ю. Герман не создал, отсутствуют и живые характеры. (Ибо центральные образы Владимира Устименко и Вари получились не то, чтобы статичными, но с какой-то машинной, а не человеческой динамикой развития).

Вот и все, что мне хочется сказать по поводу кандидатур, выдвинутых на соискание Ленинской премии. Картина довольно печальная. Где же выход? По-видимому следует ограничить количество самих премий, скажем, одна в области литературы (поэзия, проза, журналистика), одна в области изобразительного искусства и одна — в области театра и кино. Такое ограничение заставит крепко подумать прежде, чем выдвигать произведения на столь высокую награду.

С другой стороны, для поощрения действительно значительных, но не заслуживающих высшего признания произведений, стоит создать систему областных, республиканских премий, премий Союза писателей, подобно тому, как во Франции, существует целый ряд поощрительных призов разных издательств. Только имея подобную систему поощрения, можно добиться того, что на соискание Ленинской премии будут выдвигаться поистине достойные произведения.

Б. Тух,
II курс. рус. фил.

Борис Артюхов

Снег в лесу

Падают сверху
Немые снежинки
На мягкое ложе мхов,
На жёлтые иголки,
Сырые тропинки,
Черные шишки у черных стволов.

Всё тихо вокруг, —
Лишь дятел упорный
Стучит, разгоняя лесную печаль, —
Разбуженный ствол,
Уже в снег погруженный,
Вторит ему и гудит как рояль.



Mõni aeg tagasi kuulutas Eesti Raadio noortesaadete toimetuse välja võistluse «Fakt ja fantaasia».

Raadiokuulajatele anti teada selline fakt: vaikuse minutitel lainel 500 kHz, kus eetrisse võib lasta vaid SOS-signaale, püüti kinni järgmised sõnad: «See oli eksitus, Maria, kas kuuled mind, Maria, ma armastan sind!»

Seaduse järgi ootab keelust ülestustajat rahvusvaheline kohus.

Raadiokuulajad pidid antud situatsiooni lahti mõtestama ja vastavalt oma fantaasiale koostama raadiojutustuse.

Nelja võitja hulgas oli kaks TRÜ üliõpilast — Tiit Mesila eesti filoloogia osakonna II ja Juhan Paju sama osakonna III kursusel. Täna- ses lehes tutvustame teile Juhan Paju tööd.

«See on ainult väike jalutuskäik läbi troopika, Willy. Džungel — liianid, ahvid ja papagoid, lõvid jalutavad vabas looduses. Oi, Willy, ja õo, tõeline troopikaõo, tagurpidi kuu ja Lõunaristiga...»

Güntheri hääli oli nii mehine, nii veenev ja kuuludus tulevat väga sügavalt. Küninlavalguse hubasus eemaldas «Bierstube» seinad, varjud tantsivad õhus ja Güntheri ölkas kogu valgus veelgi laiemaks. Õlu ja vein segunesid mõnusa surinaga kusagil sisemuses ja Willy-le tundus, et kord räägib temaga Tarzan, kord Tarzani poeg, kord välguvad hämaruses Maria hirmunud silmad.

Muidugi ta läheb. Pool aastat. Pool tuhat dollarit kuus. Kuus korda rohkem kui siin, näruses töökojas, kuigi ka sinna oli pääsenud üle noatera, tänu eelarvele. Nojah. Tema hakkab muidugi keelitama. Willy naeratas heldinult. Maria ootab, kindlasti ootab. Maria raha eest ei taha Willy ülikooli tagasi minna, ta oskab ise raha teha. Pealegi läheb ta kaitsema noort vabariiki, läheb, aitab neid väesid paganaid, kellel on kulda ja kalliskive jalaga segada, kes aga kuidagi ei suuda korda majja luua. Kord sõõb üks suguharu teist, kord vastupidi. Tema, Willy, võidakse muidugi ka ära süüa, aga nii lihtne see ei ole. Tulgu nad oma vibude ja odadega automaadi vastu.

Willy surus pea madalamale, vastu pehmet ja krobelist nahka. Automaadivalangud järgnesid nii regulaarselt, et Willyl tekkis kahtlus, kas nad pole kohale tassitud kuulipildujat. Siis jäi vaikseks. Ainult mingi tundmatu lind karjus vihmakassi moodi ja kusagil läheduses voolas ärritava vulinaga oja.

Willy piilus läbi avause. Kaks mässajat lähenesid käratult lagendiku serva pidi. Automaadid, kõige ehtsamad ameerika automaadid läikisid paljastel rindadel.

Nad peavad mind surnuks! Muidugi! Värisedes saatis ta pika valangu hiilivate kogude suunas, ja samal hetkel tuli uus seeria lagendiku teisest suunast.

Willy surus end jällegi selle pehme ja krobelse vastu. Nüüd märkas ta, et see on Güntheri jalg. Güntherit ennast aga polnud enam. Algul, kui nad pihta said ja kuulipilduja üles ütles, tahtis ta laiba välja veeretada, aga miski hoidis teda tagasi. Mitte, et tal Güntherist kahju oleks olnud. Ei. Vastupidi. Ei. Ka vastupidi mitte. Talle oli see ükskõik. Selle ainsa kuuga oli Willy Harf, noor palgasõdur, rahustaja, Katanga seadusliku valituse kaitsja, õppinud nii palju vihkamist, et võis sõita mõõda maanteed tulistades kuulipildujast huupi ümbritsevasse džunglisse. Mida suurem oli ürgmetsast vastukajav

kisa, seda metsikumalt ringles Willy kuulipilduja. Vahel segunes sinna hääli, mis väga tuletasid meelde haavatud inimeste karjeid. Siis suunas Willy tuldsülitava toru just sinna ja surus hambad nii tugevasti kokku, et hakkas valus, et näkku ilmus kahvatus ja rinnust pääses loomalik urin. Neil puhkudel pöördus Günther rooli tagant laia naeratusena tema poole ja möirgas: «Haloo, vanapoiss, ära endale liiga teel!»

Ja alati oli see lause toonud talle nagu mingit kergendust.

Nüüd embas ta kahe käega karedat säärikut, higi kipitas kaelal ja vöökohal, vaikuse hetkedel kuulatas ta oja sulinat. Ja saatis jälle lühikese valangu.

— Nad mõtleavad, et olen surunud —

„See oli eksitus, Maria...“

Ta tulistas hullunult igas suunas. Kuigi seeriatega ei järgnenud vastust, haaras ta jälle sääriku järele. Siis äkki teadis ta, miks oli jäänud Güntheri laiba autosse. Ta ei tahtnud jääda üksinda selles ebavõrdses võitluses. Günther, samasugune mõrtsukas, kui tema, Willy, ainult palju rohkem tapnud. Aga mis oli seal vahet. Algul oli ta tõrkunud. Jah. Ainult tõrkunud, sest vastu hakata puudus võimalus. Juba esimesel nädalal põletasid nad karistusekspeditsioonil maha kaks küla. Suure baobabi all vaatas ta kangehunult, millise raudse täpsusega tema võitluskas- lased hävitasid maja maja järel. Mõni jõudis põgeneda džunglisse, paljud jäid lamama tänavale, paljud põlesid sisse.

Seal tappis ta ka oma esimese inimese. Kõik oli juba peaaegu lõpul ja John tuli tema kõrvale, pühkides näolt higi. Samal hetkel langes ta nuiahoobist. Willy pöördus ja seisis vastamisi kõhetu vanamehega. Ebamäärase kujuga kõver nui tõusis järgmiseks hoobiks. Mitte midagi, isegi see vihaleek vanamehe silmis ei suutnud enam peatada Willy käit, mis automaatselt vajutas päästikule. Ohe hetkega sai temast tapja. Ta ei tahtnud ju seda, ta tahtis õppida arstiks. Need silmad jälgisid teda. Ta püüdis endale sisendada, et see polnud viha- leek, et ainult tulekahju kuma peegeldus sealt vastu. Nii vihata võiksid ainult inimesed. See oli metsa- linn!

Ja kui osavalt nad täna kõrvale meelitati. Mustanahkse kaunitariga ja 200 meetrit peateest lasti kummid sodiks. Günther sai kohe surma.

Ta piilus läbi avause. Väljakule laskus laisalt oma võimsaid tiibu lehvitades kotkasarnane lind.

— Nad on läinud! Nad on läinud! — kargas ta püsti.

Valang tuli peaaegu samast kohast, kuhu oli laskunud lind.

Terav valu õlas viskas ta uuesti auto põhja.

— Neetud! Nüüd on kõik. Nüüd ta enam ei pääse. — Sääril vajus täis sooja verd. Imelik, veri tundub soojana isegi keset sellist palavust.

Ta vastas pika valanguga ja haaras transmitteri järele. Teda rahustati, kästi vastu pidada. Karistusekspeditsiooni ei saa välja saata seni, kuni puuduvad kindlad andmed vaenlase arvulise koosseisu kohta.

Willy muigas kibedalt.

Valu õlas muutus tugevamaks. Ta tõmbas ennast kagarasse auto põhja ja kallistas Güntheri jalga. See oli ainuke side kodumaaga. Mariaga.

— Maria — Willy lõi hambad krobelsisse nahka. — Maria! — Teda tabanud füüsiline valu vallandas kogu piina, mida oli tulnud taluda selle põrguliku kuu jooksul.

Ta teadis, et mitte kunagi ei näe ta enam Mariat. Võib-olla tema põrm saadetakse koju, Hamburgi, aga tema elutee lõpeb siin, Aafrika südames, õige pea, kui need sealt võsast rünnakule tõusevad. Nende vastu pole olnud halastust ja nende halastusele ei saa loota.

Aga ta ei tahtnud ju seda. Raha tahtis ta, palju raha.

Oi Maria, Maria!

Ta leidis ennast suudlemas ligedat säärikut. Mõistus näis segi minevat. Ta haaras tugevamini jalast ja lükkas laiba üle ääre. Kotsid üksikud valangud. Ruumi nagu polekski juurde tekkinud.

Valu põletas keha. Vee vulin kõrvus pigistas pead nagu tangidega.

Mariale saadetakse teade — Willy oli ta märkinud oma ainsa sugulasena, mida ta õige kaugelt ka tegelikult oli, et Kongo rahva vabaduse ja sõltumatuse eest on andnud ta oma vere või midagi sarnast.

Tema, armetu mõrtsukas, timukas. Hoidmata tagasi nuukseid häälestas ta saatjat. See oli fikseeritud sagedustega. — Nad peavad kõik teada saama, kes me tegelikult oleme, need kangelased. —

CQ, CQ — Kõigile! Kõigile!

Juba mõne minuti pärast vastas kutsungile raadioamatöör Singapuri- rist.

Käsi transmitteril jäi aga pidama. Willy avastas äkki, et tal ei ole midagi ütelda. Kas peab nimelt tema seda tegema? Et keegi teda usuks, on vaja teatada nimi, elukoht, s. t. teatada, et Hamburgis Lebenstrassel elab vana trükitööl- ne Wolfgang Harf, kes on üles kas- vatanud palgalise mõrtsuka...

Singapurlane kordas vastust.

Siis teadis Willy, mida teha. Ta vaatas kella. Kuus minutit vastu pidada. Ta häälestas saatja 500 KHz-le. Kuus minutit. Ta saatis pikad valangud igasse ilmakaarde.

Seda ei saa nad maha vaiktada. Sellest hakkavad kirjutama lehed, sellest räägitakse raadios...

Ta ei tundnud enam valu. Mõte töötas pingeliselt, silmad jälgisid kellaosuteid. Ta unustas päikese, haava, džungli ja seal varitsevad vaenlased. Neljakümne viies minut. Käsi kõhkleb veel. Aga ta teadis, mida teeb. Maria, ainuke inimene maailmas, kes talle veel korda läks, pidi teada saama tõe. Nelja- kümne kuues minut.

Maria peab teda kuulma. Võib-olla täna, võib-olla homme, võib-olla aasta, isegi aastate pärast, aga ta kuuleb teda...

— See oli eksitus, Maria, kas kuuled mind, Maria, ma armastan sind! —

Südaõõsel leidis karistusekspeditsioon suurelt teelt kaks relvadata surnukeha, noorema silmad lahti mustava taeva poole, kus majas- teetlik kuu oli ennast selili heitnud, täpselt Lõunaristi alla.

J. PAJU



R. Nigoli foto

Mihhail Romm

Tartu kinopublikul oli äsja võimalus vaadata kuulsat nõukogude režissööri Rommi filmi «Tavaline fašism». Olgu siinkohal avaldatud väike katkend režissööri artiklist «Mõtisklused kino sissekäigu juures», mis ilmus pärast ta eelviimase filmi «Ühe aasta üheksa päeva» valmimist ja milles kajastub kunstniku enese loomingut ümberhindamine viiekümnendate aastate lõpul.

... Isegi põgenemine välismaisesse temaatikasse oli dikteeritud mitte hirmust kõnelda kaasajast üldse, vaid kartusega kõnelda kaasajast mulle võõras keeles. Ma tegelesin Ameerika, Prantsusmaa, Saksa- maaga, sest seal võisin endale lubada tarvitada mulle orgaaniliselt omaseid kunstilisi võtteid ja uurida inimest mulle orgaaniliselt omastelt positsioonidelt. Seepärast ei tahaks ma sõna «kohanemine» tarvitada halvasti tähenduses, mitte konjunktuuri jälgimise mõttes, vaid märgiksin sellega omapärast ma- nõõvrit, millega püüdsin säilitada neid veendumusi, millega elasin ja elan ka praegu.

Kogu selle kahtluste voolu kes- kel otsustasin lõpuks ära määrata kasvõi mõningad oma edasise tee tähised. Ma andsin mõned töötused ja kordasin neid õõsiti valjusti.

Töötused olid sellised:

1. Nüüdsest hakkam jutustama ainult inimestest, keda isiklikult tun- nen.

2. Nüüdsest hakkam filme tegema ainult mulle tuttavale kaasaegsele materjalil.

3. Nüüdsest hakkam rääkima ai- nult sellest, mis mind kui inimest, kui kodanikku, kui teatud vanuses, teatud ringi inimest isiklikult eru- tab.

4. Nüüdsest hakkam arvestama, et kahesaja kahekümne miljoni minu kaasmaalase hulgas leidub vähe- malt mõnigi miljon, kes mõtleb sa- ma mis mina, minuga ühel tasemel. Hakkam filme tegema nende jaoks.

5. Et olen veendunud, et inimest tuleb uurida ta elu erakorralistel momentidel, olgu need kasvõi traagilised, katastroofiga piirnevad, siis võtan materjali midagi kartma- ta ette.

Lõppude lõpuks olen nõukogude inimene ja kõik, mis ma mõtlen, on nõukogude inimese mõtted, kogu mu tunnete süsteem aga on nõu- kogude võimu poolt kasvatatud.

Näib, et need on lihtsaimad otsu- sed, et neis pole midagi erilist. Kuid nendeni jõuda oli mul raske, nad olid minu jaoks täiesti uued...

1962

Uut teatmekirjandust

Bibliograafiliste nimestike biblio- graafia 1962 (Eesti NSV-s). Koos- tanud V. Ennosaar. Tallinn 1965. 46 lk.

Eesti NSV teatribibliograafia 1962. Tallinn 1965. 126 lk.

Sotsialistlik maailm. Arve ja fak- te. Teatmik. Tallinn 1965. 136 lk.

Kagu-Aasia maad. Poliitiline ja majandusala lühiteatmik. Tallinn 1966. 196 lk.

Стариков, Н. В. Воспитание коммунистической сознательнос- ти подрастающих поколений. Ре- комендательный указатель лите- ратуры. Москва 1965. 134 lk.

Основы политической экономии. Рекомендательный указатель ли- тературы. Москва 1965. 117 lk.

ратуры. Москва 1965. 117 lk.

Классики художественной лите- ратуры народов СССР. (До- октябрьский период). Рекомен- дательный указатель литературы в помощь самообразованию моло- дежи. Москва 1965. 290 lk.

Березовская, С. Г. и Ремнев, В. И. Прокурорский надзор в СССР. Библиография 1922—1964 гг. Москва 1965. 135 lk.

Библиография Индии. Дорево- люционная и советская литерату- ра на русском языке и языках на- родов СССР, оригинальная и пре- водная. Москва 1965. 608 lk.

Малая медицинская энциклопе- дия. Том. I. А-Бронхит Москва 1965. 1136 veergu.



Kodulinn.

R. Nigoli foto

Terves kehas terve vaim

Ajalehes tehti teatavaks, et suusatamine on tervise tugevdamise sport. Meie Kustiga tarvilasime seni teisi karastusvahendeid, nagu «Põhjamaine» (—40), «Lõunamaine» (+40) ning vahepealseid. Agu eks igast heast saab isu otsa ja mõtlesime, et kui ostaksime endale õige suusad. Kaupluses oli neid küll pikki ja lühikesi, aga para, et ei trehvanud mitte nägema. Suurest fanatismist leppisime kõigega. Mina sain suusad paar vaksa alla, a Kusti sama mõdu üle normaali. Oli teine uhke oma poolteise-sülastele suusalaudadele. Aga kui ta bussit tah- tist siseneda, käskis kurja ja kõlava häälega konduktor tal piksevardad koju viia ja alles siis bussi peale tulla. Püüdis küll vennike seletada, et need pole piksevardad, vaid hoopis suusad ja koju ta tahabki min- na, aga konduktor tähendas midagi bussiaest ja naatriumi spektri vär- vi inimest. Edasi ei saanud aru, sest teised reisiad seksusid kõne- lusse ja lärm oli suurem kui künni- varestel pesa tegemise aegu. Mina poetasin oma laavad konduktori sil- ma alt ühele palgapäevalisele öla alla toeks. Tegin siis ennast ühe meeskodaniku selja taga hästi väi- keseks ja aitasin teistel Kusti peale sautsuda. Tahtsin kangesti ta vi- hast nägu vaadata.



Jõudis kätte see õige suusapäev, kus istusime autobussi ja vuristasime Võrumaa südramiku poole. Seal pidi küll neid mägesid vähem ole- ma kui Tartus üleskaevatud kraa- vide valles, aga selle eest kõrge- maid. Kohale jõudmise järel käskis Kusti meil kopse tuulutada. Suure- mad suusaspetsid hakkasid suuska- dele määret alla võidma. Eks meie- gi Kustiga lõime «Viro» tuubidel kaaned eest ära. Suusa keskel ole- va prao tõmbasin määret täis, et see oli sile kui peegliklaas. Kunagi lugesin, et «Viroga» võib ainult nä- gu kreemitada. Minu kogemused vastupidi tõendavad selle määrd- liigi ülihäid omadusi suuskade juures. Vaevalt sain ühe alla, kui tegin sihukese vägeva kumarduse vastu lund, et suusaninast tuld sähvatas. Minu oma läks aga pais- tesse nagu kahest mesilasesest nõela- tud. Teised naersid häbematult. Ise mõtlesin, et oodake, küll tuleb teie- gi mihklipäev. Hakkasime Andsu-

mäe poole sõitma. Libisemine oli üllatavalt hea. Ainult, et ei saanud aru, kas edasi või tagasi liugleb paremini. Et aeg igavaks ei läheks ja sõidul sportlikku maiku juures oleks, hakkasime Kustiga võistle- ma, kumb rohkem auke lumme jõuab kukkuda. Algul suutsime ik- ka ära lugeda, aga siis tulid suu- red numbrid ja kõik läks sassi.



Jõudsim ühe kõrge mäe otsa. Mägi kui mees: kes alla sõitis, sel- le pikali lõi. Mõned jäid püsti ka, aga need olid suusad alt ära võt- nud. Kusti ütles siis äkki, et sead- ku ma oma pildiparaat korda, te- ma tahab alla lasta. Kavatsesvat ka püsti jääda. Pilti olevat tal vaja vanaisana, et lapselaste silmis au- toriteet olla. Temal oli kõike seda hea öelda, aga enne pidin mina kuidagi alla saama. Imelikult kõhe hakkas, kui vaatasin neid kukkumi- se auke raja kõrval. Tervise säili- tamise mõttes kasutasin suusasa- pa vahetult kontakti lumega ehk rahvakeeli — võtsin suusad õlale. All seadsin suusakepid enese ette püsti. Mine hullu tea, sõidab äkki selgal Fotoaparaadi seadsin laske- valmis ja karjusin Kustile, et ha- kaku tulema. Kusti tõstis kae nagu



päris suusahüppaja ja ... siis ta tuli. Suure kiiruse ja mürinaga na- gu lumesahk linna tänaval. Kui ta nüüd võssa oleks sõitnud, võinuks öelda, et läks nii, et võssa lookas. Aga ta sõitis lumme. Kui kõrge ja tihe lumepilv ära hajus, ei olnud peale suure ja sügava kraavi mida- gi näha. Läksime sinna ligemale ja keegi prillidega onkel leidis tüki külmunud püksiriet, valge tutiga mütsi ja katkise suusakepi rõnga. Aga Kusti ei leidnud keegi ... Aga äkki, kas sa näed — lume- hunnikust kerkib Kusti kui kikka- seen päevasära kätte. Millegi pä- rast püüdis ta oma näole kohenda- da naerust grimassi. Ütlesin talle, et see ajalooline moment on jääd- vustatud ja ... kus nüüd sai Kusti tagedaks! Oh neid sõnu, mis Kusti tulla laskis. Peab aga mainima, et ta edaspidine liikumisviis natuke muutus: suusad olid püksirihmaga kaenlas.

Kui koju sõitma hakkasime, olid selle sportliku pühapäeva tulemu- sed näha. Pooled enne istunuteid olid nii viisakateks muutunud, et eelistasid püsti seista ja oiata. Ka- sulik asi see suusatamine.

R. LOGIN
PRIIT PÄRNA joonistused

Eesti meistrivõistlused väravpallis

Nädalavahetusel toimusid EPA spordihoones Eesti NSV 1966. a. meistrivõistluste mängud naiste väravpallis. Tartut esindav TRÜ naiskond võitis Tapa 23:9 (9:6), Viljandi 21:14 (10:6) ja Tallinna Pedagoogilise Instituudi 18:12 (13:5).

Üliõpilaste naiskonnas mängisid: N. Tuur, T. Luuk, A. Soomer, M. Fevilov, L. Otstavel, H. Aasamaa, M. Reinlo, M. Luuk, E. Rannu, A. Siitam, A. Sepp ja R. Ritson.
V. PALL

Ühiselamute

See oli pühapäeva varahommikul, kui bussitais poisse Pälsoni ühis- elamust Tallinna poole sõitis. Päev oli tõepoolest tähtis — mitme aas- ta järel oli teoks saamas sõprus- kohtumine spordis kahe kõrge kooli noorte vahel. Udune ilm, tõsised näod — see pidi midagi tähenda- ma, ja tähendaski: enamik mõtles mõne tunni pärast algavale võistlu- sele. Tuli ju neil vastu seista 500 ja 800 üliõpilasega TPI ühiselamu rünnakule. Ja pealegi võistlesid vii- mased ju oma kodus, kus isegi sei- nad aitavad.

Keskpäeval alanud esimeste võist- lusalade järel tõusis närvipinge veelgi. Äärmiselt tasavägiselt are-

lemuseks oli kaks kiiret kaotust TPI II võistkonnale. Nüüd ei tohti- nud enam kaotada ühtegi mängu. Olukord oli üpris kriitiline siis, kui J. Tamm ja A. Landõr pärast esi- mense seti võitmist kaotasid teise seti. Kolmandas jäid nad õnneks siiski peale ja seis oli viigiline 2:2. Koh- tumise saatuse pidi otsustama T. Ounapuu, kes närviliselt kulgenud mängus oli lõpus oma vastasest veidi kindlam ja 2:0 võiduga kindlustas tartlastele ka 3:2 üld- võidu.

TPI I võistkonnaga saadi kerge- mini hakkama. Võidutulemuseks kujunes 3:1. Ligi neli tundi kest- nud heitluse järel saabus kauaooda-

matškohtumine

nes võistlus sangpommi kolme- võistluses (32-kilogrammise pom- mi surumine parema käega, tõuka- mine kahe käega ning rebimine tu- gevama käega). Mehiselt heitlesid meie tõsteentusiastid TPI hiiglaste- ga. Kestva aplausi teenis väikes- kasvuline Kaarel Haav, kes pakkus tõsist konkurentsi endast ligi kaks korda kasvult suurematele TPI tõst- jatele.

Meie suusatajatel tuli veel raske- mat võistlust pidada — vastas oli ju kolm meistersportlast. Kuigi meie poisid, eriti M. Majass ja P. Sokolov, sõitsid ennastületavalt, tuli neil siiski leppida kolmanda kohaga. Kahe ala järel asus juhti- ma TPI ühiselamu nr. 2 võistkond.

Nüüd järgnes meie üliõpilaste võimas spurt. Males ja kabes tegid nad puhta töö. Siis tuli linnast rõomustav teade: meie võrkpallurid olid murdnud TPI kõige suurema, 800 inimest mahutava ühiselamu võistkonna vastupanu ja toonud meile väärtuslikud punktid. Matš- kohtumise seis viigistus.

Otsustama pidid lauatenisistid. Nad alustasid õnnelt. Otse bus- silt tuli neil asuda laua taha ja tu-

tud võidupunkt. See saigi määra- vaks üldvõitja selgitamisel.

Kuuel spordialal toimunud matš- kohtumise võitis Pälsoni poistema- ja 15 punktiga. Teiseks jäi TPI ühiselamu nr. 2 14 punktiga TPI nr. 1 ees, kel oli 6 punkti.

Parimatest üksiktulemustest tu- leks märkida J. Männiste aega 16.53 4×5 km teatesõidus. Num- merti tulemustest 60 korda sang- pommi rebimises ning meie kabe- meistri Enno Eerma tulemust 5 punkti 5 partiist. Males oli teistest üle Elmar Sakkov — 10,5 p. 12-st.

Kui lõpudefileel kinnitasime võistluste korraldajale rinda TRÜ märgid ning vastu saime vimpli «ühiselamute-vahelise võistluse võit- jale», diplomid ja mälestusesemed, siis oli kõigi sealviibijate ühine soov, et ka järgneval õppeaastal toimuks selline kahe kõrgema koo- li üliõpilaste kohtumine — siis ju- ba Tartus. Ülevas meeleolus jõud- sine tagasi oma koju — ühisela- musse. Rõõm kordaläinud üritusest, rõõm sõlmitud sõprussidemetest.

LEMBIT ATSPPOOL,
ühiselamu nr. 3 spordiorganisator

Tähelepanu * Tähelepanu * Tähelepanu

Raadioloengud

Kolmapäeval, 23. märtsil

1. Eesti ja võõrkeeleloogide I kur- suse üliõpilastele prof. Paul Aris- te I loeng keeleteaduse alustest: «Indo-euroopa keeled».
2. Kaubatundmise eriala III kur- suse üliõpilastele dots. Eero Ran- naku loeng «Toidukaupade kva- liteet».
3. Farmaatsiaosakonna I kursuse ja geograafia II kursuse üliõpilas- tele dots. Erich Kuke loeng «Taimestustemaatika põhiühikud».

Reedel, 25. märtsil

1. Kehakultuuri IV kursuse üli- õpilastele prof. Mihkel Kase loeng «Sportlase toitlus».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Ri- chard Kleisi loeng «Ladina kee- le algkursus». XII.

Klubiteated

Laupäeval, 19. märtsil kell 20

Mehed seelikuis?!

Kommenteerivad M. Laar ja M. Tamm.

Pühapäeval, 20. märtsil kell 20

TPI tudengite operetitrupi

kontserdiõhtu.

Sõprusrong Kesk-Aasiasse

1967. a. suvel on Ametiühingu Vabariiklikul Komiteel kavas kor- raldada sõprusrong Kesk-Aasia lii- duvabariikidesse 5 liiduvabariigi pealinnade ning muude tähtsamate kohtade külastamisega. Sõprusrong on mõeldud 20-päevaseks juuni-, juuli- või augustikuus. Osavõtu- maks umbes 220 rbl. (sõit, toitlus- tamine, ööbimine).

Selleks, et alustada ettevalmistu- si, on vaja eelnevat informatsiooni järgmistes küsimustes: kas ollakse huvitatud sõprusrongi organiseeri- mise mõttest, milline nimetatud kuudest sobiks ekskursiooni ajaks kõige paremini?

Oma mõtetest ja soovidest palub TRÜ ametiühingukomitee teatada hiljemalt 23. märtsiks k.a.

TEADUSKONDADE PRESSIGRUPPIDE ESINDAJAD!

Toimetuse koosolek on esmaspäe- val, 21. märtsil vene keele kateedri ruumis (Ülikooli tn. 18-a III kor- rus).

Kallis Milvi!
Tunneme Sulle kaasa sinu

VENNA

surma puhul.
Saksa filoloogia II kursuse

Tänase ajalehenumbri kujundasid žur- nalistika eriharur III k. üliõpilased S. Endre, L. Mägi, A. Teder ja M. Raid- ma.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тар- туского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2101. MB 03406.

Tähelepanu * Tähelepanu

ROTAPRINDILT ILMUSID

P. Paris. Suusatamise õpetamine. 113 lk. Hind 19 kop.

V. Kelder. Praktilisi ülesandeid kolhoosiõigusest. 43 lk. Hind 7 kop. Üliõpilaste majandusteaduslikke töid. 96 lk. Hind 28 kop.

Leichtes Deutsch. 13 lk. Hind 2 kop.

A. Lepp. Inimese lihaste süsteem. 189 lk. Hind 32 kop.

Tartu Riikliku Ülikooli Kunstika- bineti näituste kataloog. Hind 19 kop.

P. Mallene. Abiks halge uurimi- sel. 76 lk. Hind 14 kop.

H. Moosberg. Eesti NSV ajaloo historiograafia. II osa. 76 lk. Hind 10 kop.

Kergejõustiku alade õpetamine. 188 lk. Hind 30 kop.

Metoodiline juhend poliitilise öko- noomia õppimiseks TRÜ kaugõppe- osakonnas. 52 lk. Hind 7 kop.

A. Lepp. Inimese skeletisüsteem. 228 lk. Hind 37 kop.

Kommunisti ehitamise praktilisi majandusprobleeme. TRÜ Majan- dusteaduskonna teadusliku konve- rentsi teesid. 61 lk. Hind 22 kop.

Kehalise kasvutase ja spordi üld- termineid. Õppevahend. 43 lk. Hind 7 kop.

I. Sildmäe. Eesti NSV riigiloigus- likke akte (1953—1964). 247 lk. Hind 40 kop.

H. Remm. Putukate välismää- raja, I. 183 lk. Hind 22 kop.

Kõrva-, nina- ja kurguhaigete uurimise metoodika. 86 lk. Hind 14 kop.

Pressiklubi teatab

23. märtsil kell 20 toimub pedagoogikaauditoomis pressiklubi koos- olek. Räägime olukirjeldusest.

9.—16. märtsini k. a. toimus pressiklubi õppekursioon Moskvasse. Külalasti ajalehe «Izvestija» toimetust, VGK-i, Kesktelevisiooni, Taganka teatrit, Kongresside Paleed, käidi muuseumides, kohtuti üli- õpilastega. Lähemalt kõigest sellest lugege meie ajalehe järgmisest numbrist.

R. Nigoli foto



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 9 (654) Laupäeval, 26. märtsil 1966 XIX aastakäik

Meie esimesed sõbrad

Aasta 1940. Vabariigis on taas kehtestatud nõukogude võim, kogu elu saab uue suuna. Korraldatakse ümber ka Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste elu. Suletud on korporatsioonid ja üliõpilashüügid. Ümberkorraldusi asuvad juhtima partei-, komsomoli- ja ametiühingorganisatsioonid. Kommuniste ja kommunistlikke noori oli vähe, isegi väga vähe. Terav võitlus reaktiivide elementide vastu ülikoolis ja pinev rahvusvaheline olukord kummekordistasid igaühe jõudu. Kuid puuduvad kogemused ja teadmised propaganda organiseerimises. Kogu aeg piinavad kahtlused: Kas on ikka nii? Kas on nii õige? Iga mõõdalaskmine annab end valusalt tunda. Kelleit küsida nõu? Kellelt õppida? Igaühel on oma töö, oma mured.

Väike rühm õppejõude-kommuniste tegeleb mitte ainult õppeprotsessi ümberkorraldamisega, vaid ka propaganda linnas ja vabariigis. Paljud lähevad vastutavatele riigikohtadele.

Samal ajal küsevad otsus: on va- ja õppida naabritelt, teiste ülikoolide üliõpilastelt. Otsustati saata rühm üliõpilasi tutvuma komsomoli- ja ametiühingutööga ning üliõpilaste eluga Leningradis. Parteiorganisatsioon toetas üliõpilaskonna otsust. Saadi rektori luba. Valiti 9-liikmeline üliõpilaste delegatsioon. Käesoleval ajal elavad kolm neist Tartus (M. Lõhmus, J. Raid ja nende ridade autor) ja kaks töötavad TRÜ-s. Nõusoleku saime ka Leningradi Ülikooli komsomoli- ja ametiühingorganisatsioonidelt, vormistasime piirlood (piir oli veel kinni) ja 1941. a. külmal märtsikuu õhtul istusime Leningradi rongile (Tallinna jaamas).

Kõik on eile, tuju on hea. Mil-line oled sa, Leningrad, vene revolutsiooni hääl, nii lähedane ja tuttav raamatute järgi ja siiski nii kauge tänu kolmele okstraadile, mis lahutasid meid kaks aastakümnet. Saabume Narva. Sisse astuvad piirivalvurid, tollikontroll. Viimased formaalsused ja rong ületab piiri. Me oleme esimese proletaarse riigi pinnal. Kõik näib olevat nii lihtne ja isegi ar-
gipäevane. Rong lisab kiirust ja

me läheneme Leningradile. Keegi ei maga. Koidikul seisame akna juures. Kõik pakub huvi — nii inimesed kui hooned. Pidevalt tuleb tõlkida plakateid, silte, anda seletusi, sest terves rühmas valdasid ainult kaks inimest hästi vene keelt. Andis tunda kodanliku võimu suhtumine vene keelesse: seda kui «kommunistliku propaganda keelt» Eestis ei õpetatud.

Möödume Leningradi äärelinnadest. Rong läheneb aeglaselt perroonile. Meid võtab vastu rühm Leningradi Riikliku Ülikooli üliõpilasi. Esimesed tervitused. Selt-simeestel on juba koostatud plaan, kus on ette nähtud kõik: tutvumine ülikooliga, linnaga, teatrite ja muuseumide külastamine, jne. Me veetsime sõprade juures terve nädala. Elasime LRÜ üliõpilaste ühiselamus Ohtal. See lubas meil paremini tundma õppida nõukogude üliõpilaste elu ja kiiremini kohaneda.

Seitsimehed püüdsid tutvustada meile kõike — komsomoli- ja ametiühingutööd, õppeprotsessi, linna teisi kõrgemaid õppeasutusi.

Mul õnnestus Pavlovi nimelises I Meditsiiniinstituudis kuulata tuntud kirurgi professor Džanalidze loengut, vaadata kliinikut. Samas tutvustati meile üliõpilaste-meedikute töösuunamise süsteemi.

Ajaloolased tutvustasid meile Leningradi vaatamisväärsusi, mälestusmärke, uusehitusi. Vaatamata talvele viidi meid Puškinisse. Olime samuti teatris, kuulasime ooperit «Padaemand», vaatasime balletti «Luikede järv» parimate kunstnikega peasas. Suurt mõju avaldas meile pioneeride palee ja üldse kogu töö lastega.

Ohtuti vestlesime ühiselamu punanurgas, loodi tulevikuplaane. Olime ka üliõpilaste puhkeõhtutel. Silma hakkasid Leningradi üliõpilaste ammendamatu optimism ja energia ning nende püüd aktiivselt osa võtta kommunismi ülesehitamisest. Nende elurõõm nakatas ka kõige flegmaatilisemaid meist. Kõigil meil tekkis tahtmine kiiresti tööle asuda. Kõik, mis me kuulsime ja nägime, oli vaja meelde jätta ja edasi anda Tartu seltsi-
(Järg lk. 4)

Ametiühingukomitees

arutati 17. märtsil üliõpilassöökla, kohviku ja puhvetite üldist olukorda. Ettekande tegi sm. Ruus-saar. Ta märkis, et nii sööklas kui ka kohvikus on vajalik k. a. õppe-vaheajal teha sanitaarremont, kiire korras tuleb lahendada vajaliku temperatuuriga vee (70° C) saamise küsimus.

Sõna võtsid söökla juhataja sm. Sõtnikova, sm. Tiik, sm-d Simm ja Teder. Võeti vastu otsus söökla ja kohviku töö parandamise kohta.

Ö. KASK

Ajaloo-Keeleteaduskonnas

Neljapäeval, 17. märtsil k. a. toimus Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibüroo ja ametiühingubüroo ühine koosolek.

Ettekande teaduskonna õppe- ja teadusliku töö vastavusest kaasaegsuse nõuetele ankeedivastuste alusel tegi dots. Vahtre. Ankeedi tähtjateks olid õppejõud. Sm. Vahtre märkis, et ankeedi täitmisest ei võetud osa loodetud aktiivsusega. Sellegipoolest selgitasid ankeedivastused välja mitmeid üldisi seisukohti, millised võeti teadmiseks.

Tehti kokkuvõtte teaduskonna õpperühmade paremusjärjestusest I semestri töötulemuste järgi, kusjuures peale õppeadukuse oli arvestatud ka teisi komponente (osavõtt ühiskondlikust tööst, jne.).

Kümneks paremaks olid:

1. ajaloo-osakonna II k.
2. inglise keele eriharu III k.
3. eesti filoloogia osakonna II k.
4. ajaloo-osakonna IV k.
5. inglise keele eriharu IV k.
6. eesti filoloogia osakonna I k.
7. eesti filoloogia osakonna III k.
8. prantsuse keele eriharu II k.
9. inglise keele eriharu II k.
10. vene filoloogia osakonna I k.

Ametiühingubüroo otsustas parimaid õpperühmi premeerida toetus-
tega ekskursiooni korraldamiseks.
L. MANNIKSOO

Tervitus NLKP XXIII kongressile!

TRÜ Teadusliku Raamatukogu kongress

28. ja 29. märtsil k. a. toimub TRÜ Teadusliku Raamatukogu II teaduslik konverents. Esimene konverentsipäev algab kell 11 fondide osakonna juhataja Ruth Parmase ettekandega «Publikatsioonide vahetamine Tartu Ülikooli raamatukogus XIX saj. teisel poolel ja XX saj. algul». Järgnevad ettekanded Opperaamatukogu juhatajalt Linda Kivistikult («TRÜ Teadusliku Raamatukogu tegevusest aastail 1919—1932») ja TRÜ vanemõpetajalt Tullio Ilometsalt («Ülevaade TRÜ Teaduslikus Raamatukogus säilitatavatest fotomaterjalidest»). Teispäeval (algusega kell 10) esinevad ettekannetega TRÜ vanemõpetaja Kalev Koger («V. I. Lenin raamatukogude vahelise võistlusest»), teenindamisosakonna juhataja Kaljo Lepik («Kaugõppijate teenindamine kõrgemate koolide raamatukogudes»), raamatukogu direktor Lai-ne Peep («Teaduslik informatsioon humanitaarteadustes») ja raamatukoguhoiaja Paul Ramul («Ülikoolide raamatukogude projekteerimise ja ehitamise probleem kaasajal»).

Konverents korraldatakse TRÜ Teadusliku Raamatukogu lugemissaalis.

Keemiaõpetajad täiendasid oma teadmisi

Üldhariduslike koolide keemiaõpetajad pakuvad oma kasvandikele teadmisi, mis pärinevad kõrgematest õppeasutustest. Kaasaegne elu aga sammub edasi kosmose kiirusega. Senine ainealane teaduslik informatsioon vananeb kiiresti, jääb napiks. Sellepärast organiseeris Eesti NSV Vabariiklik Opetajate Täiendusinstituut Tartu Riikliku Ülikooli juures keskkoolide keemiaõpetajatele täienduskursused alates 1965. a. suvest. Plaanikohaselt käivad kõik keemiaõpetajad eeloleva viie aasta jooksul neil kursustel.

Hiljutistel kursustel oli kavas puudutada koolitöös vajaminevaid küsimusi. Kommunistlikust kasvatusloost keemia tundides ja klassi-välises tegevuses rääkis TRÜ anorgaanilise keemia kateedri vanemõpetaja R. Tani, kes illustreeris oma loenguid huvitavate katsetega, mis aitavad kujundada materialistlikku maailmavaadet. Veel kõneles ta keemia-alase kooli- ja klassivälise töö vormidest meil ja teistes liiduvabariikides, keemia-alastest pioneerikoostundest, vikto-riinidest, ekskursioonide meetodi-kast, organiseerides kursustele õppekäike Tartu linna keemiaette-võtetesse.

Tõhusad praktikumid olid anorgaanilises ja ka orgaanilises keemias õppejõudude R. Tani ja A. Kooritsa juhendamisel, kusjuures pearõhk langes, kooskõlas Haridusministeeriumi uute programmi-dega, praktiistele töödele lahustega, tiitrimisele, orgaaniliste ühen-dite saamisele looduslikest toor-ainetest, klassitöödel.

Et tänapäeva koolinoortel on tõsine huvi kinoasjanduse ja foto-graafia vastu, siis oli kursuste ka-vas praktilise kitsasfilmiaparaa-tidega, diapjektoriga; peeti pal-ju huvitavaid loenguid fotograa-fiast. TRÜ kinokabineti juhataja E. Sakk tutvustas keemiaõpetajaid kõigi selle ala saladuste ning uudistega, demonstreeris ülikooli fotolaboratooriumi seadmeid. Suur osa kursustest osavõtjaid sai kursusetöö teemaks keemia-alase õppe-diafilmi valmistamise. Seal-

juures tuli kasutada värskest omandatud fotograafia-alaseid teadmisi. Teisest küljest andis taoline teema avarad loominguised võimalused pedagoogidele isiklike kogemuste najal uudeid meetodi-lisi võtteid demonstreerida ja po-pulariseerida. Loodetavasti hoolit-sevad meie kõrgema õppeasutuse metoodikud selle eest, et nimeta-tud diafilme paljundatakse ja koo-lidele kättesaadavaks muudetakse. Huvipakkuva diafilmi valmistas Pärnu IV Keskkooli keemiaõpetaja sm. Paul teemal «Raud ja must-metallurgia». Sm. Kriskai Taihin-nast valmib diafilm «Maardu Kee-miakombinaat».

Keemia-alastest uudistest, uute preparaatide kasutamisest mediti-siinis, põllumajanduses (herbitsi-id, taimekasvu stimulaatorid) kõ-neles TRÜ anorgaanilise keemia kateedri vanemõpetaja, keemiakan-didaat L. Suit, kes andis ka üle-vaate aine ehitusest kvantmehhaa-nika teooria valgusel.

Füüsikalise keemia kursuse põ-hiprobleeme käsitles TRÜ anorga-nilise keemia kateedri dotsent V. Past. Õppejõud H. Laanperel oli ettekanne ioonitidest ja nende kasutusala-dest.

Keemiaõpetajad tegid tõhusat tööd praktiistele arvutusülesannete lahendamisel õppejõud L. Suit'i juhendamisel. Uuest nomenklatuurist ja orgaaniliste ühendite struktuu-rist kõneles keemiakandidaat A. Tuulmets. Luminentsentsi prob-leeme käsitles TRÜ analüütilise keemia kateedri juhataja, keemia-kandidaat M.-L. Allsalu.

Keemiaõpetajad pöördusid taga-si oma töökohtadele värske, rik-kaliku informatsiooniga, mis an-nab neile tööroõmu ning muudab kindlasti eelolevad koolitunnid elu-lähedaseks ja huvitavamaks.

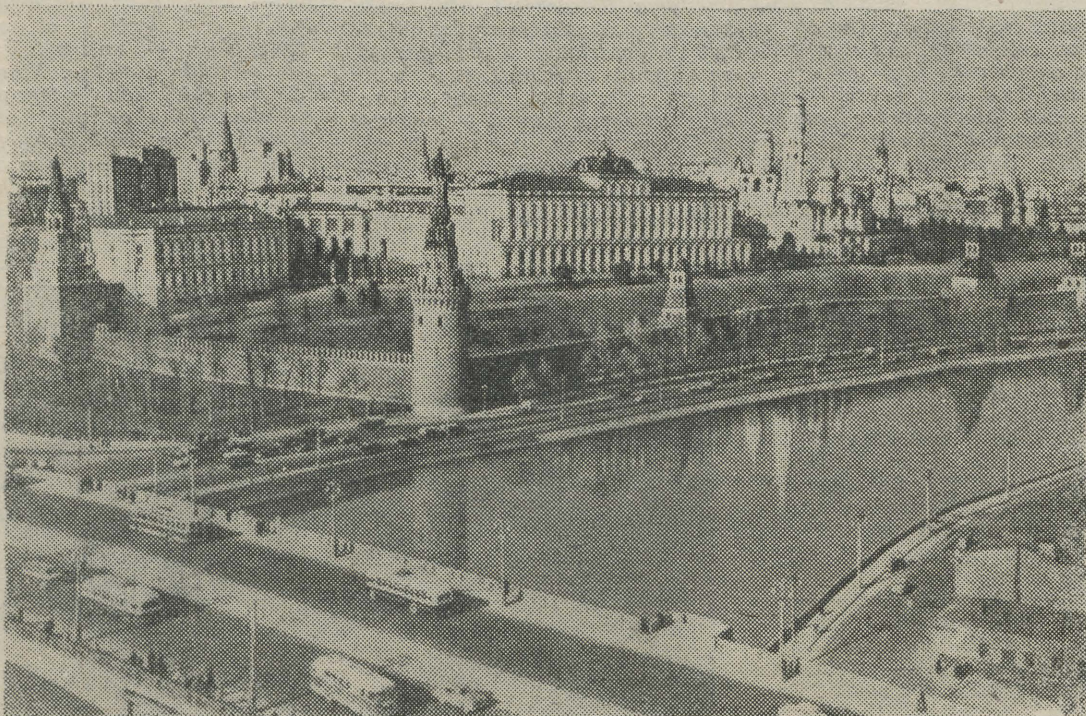
Tartu Riikliku Ülikooli õppejõu-dudele, kes nägid organisatoorse töö vaeva, esinesid lektoritena, kursustele nimel südamest tule-vad tänusõnad kõige kasuliku eest.

J. SAARMETS,
Tallinna 39. Keskkooli
keemiaõpetaja

Tunnustus meie žurnalistidele

Ajakirjas «Vestnik Moskovskogo universiteta» (XI seeria, žurnalis-tika) nr. 1 k. a. on toodud tunnus-tav lühilülevaade meie ülikooli žur-nalistikaringi tööst. Ülevaates on erilist tähelepanu pööratud teadus-like tööde kogumikule «Fakt, sõna, pilt», mida siiani on ilmunud kaks

kõidet. Tõstes esile TRÜ osa aja-kirjandusalases uurimistöös meie vabariigis, rõhutatakse huvitava seigana seda, et selle kogumikuga on teoreetilisele tööle suudetud kaasa tõmmata ka praktikuid väl-jastpoolt ülikooli.



Pressiklubi käis Moskvast

Loe lk. 2 ja 3

Ma kõnnin Moskva tänavail...

9.—16. märtsini viibisid TRÜ pressiklubi liikmed õppekursi oonil Moskvast. Kollektiivselt käidi ajalehe «Izvestija» toimetuses, Üleliidulises Riiklikus Kinematograafia Instituudis, laulu- ja tantsuansambli «Baltikum» kontserdil, Baltimaade kunstinaitusel, Kesktelevisioonis, Relvapalatis, kinoteatris «Kossija», Puškini-nimelises Kunstimuuseumis, Kongresside Palees, Taganka teatris, Leninliku Komsomoli nimelises teatris, GUM-s, TSUM-s, poola kosmeetikakaupluses «Wanda», kaupluses «Leipzig», sotsialismimaade raamatupoes «Druzb», liikuvabariiklike raamatukaupluses «Knižnoi mir», restoranis «Aragva» ja jäätisekohvikus «Sever».

Muuhulgas toodi Moskvast peale suureparaste muljete kaasa

3981 postkaarti,
21,5 kg barankasid,
üks nukk nimega Hem-Peki-Moki
ja huigaliselt uute soprade aad-
resse.



Palju räägitakse linnade näost, selle kortsudest ja ilbest. Moskvagi on oma nägu. Tõrniaga suurehitused, looklev-veniv inim-
lint Lenini mausoleumi juures, Gorki prospekti autodevool — kõik see annab talle oma ilme.

Ja moskvalane ise, Moskvallane, kellel on aiat kiire, aga kes jalga-
pauli või jäähoki võistlustest re-
portaaži kuudes kõik muu unu-
stab ning võistlustele piletit muret-
sedes ajast kahju ei tunne. Moskv-
valane, kes metroos eskalaatoril ja
rongis, trollibussis, ühe sõnaga —
koikjal, kus edasiliikumiseks jalgu
tarvis pole, loeb. Moskvallane, kes
ei armasta liikluseeskirju ja kes
moodsa peakatte asemel kannab
traditsioonilist soni või villast rät-
ikut. Ta on, nagu kõik teised, vai-
mustuses oma unnast ja võib sul-
le sellest lõpmatuseni kõnelda. Ta
võib olla lõunamaalaslikult tempe-
ramentne ja valjuhäälna (ju vist
on süüdi GUM ja TSUM koos oma
väiksemate vendadega), ta võib
olla kannatlikult vaikne ja rahulik,
oodates trollibussi, mis kuskil lü-
nül teadmata põhjustel stoppama
jäl. Kokku võttes — ta on mosk-
valane, ilma kellela ei oleks Moskv-
vat.

Ma ei näinud, kuidas ärkab
Moskva kesklinn. Aga uhiuues ela-
murajoonis Lenini mägedes on te-
ma äratajateks autod-kojamehed
ning autod-tõstukid, pisikesed ja
hirmus lärmakad. Siis sõidab kon-
taktide naginal mööda esimene
trollibuss, valgusfoor välgatab sõ-
jakalt oma eredavärvilist silmakol-
mikut, huigatab hommikune kauba-
rong. Ja kohe hakkab tänavate



halli rõõmustama jalakäijate mit-
metooniline rietus.

Moskva Riikliku Ülikooli ühis-
elamutes helisevad kaksooniliselt
ja mittesünkroniseeritult «vekke-
rid», pauguvad sööklate ukсед.
Ning metroojaama eskalaator saab
selga üha kasvava koorma. See
kasv aeglustub pikkamööda ja
jääb seisma — Moskva on ärga-
nud, pösnud ja hommikuvõimlemi-
suga edukalt maha saanud.

Mõneks tunniks jääb ta veidi
vaiksemaks, otsekui kogudes ener-
giat keskpäevaseks ruttamiseks.
Muuseumid, teatrikassad ja kaup-
lused satuvad piiramisrõngasse,
Kreml'i ümbrus täitub ringivahti-
vatest ja kõike neelavatest turisti-
dest. Punase väljaku kuulsad tu-
vid asuvad oma kohale. Igal täis-
tunnil peavad nad paremaks õhku
või katustele kaduda — palju rah-
vast tuleb uudistama vahikonna
vahetust.

Sellist läheb päev. Oma tõusu-
de ja langustega. Ja kui teatrid
ning kinod viimase portsjoni nee-
lavad, hakkab Moskva pikkamööda
uniseks jääma. Pimedus paneb
vastandite ühtsuse ja võtluse sea-
duse järgi neooni särama, ajalehe
«Izvestija» sünnimaja! hakkab
jooksma mitmevärviline reklaam.
Tuid Punaselt väljakult kaovad
oma õomajadesse. GUM-i poolt
suunatud projektorite kiirtevihus
põmmutab Spasski torni kell
õöpäeva viimaseid tunde, ainult
miilitsionärid jäävad oma posti-
dele.

Saabub õö...

J. A. TOOM

„Izvestija” toimetuses

Meie sõidu peamisi eesmärgi oli tutvumine «Izvestija» toimetuse töö ja struktuuriga.

Võtsime «istungitesaali» pika laua taga kohad sisse ja meid viidi kurssi väljaande organisatsioonilist laadi küsimustega.

Tegemist on suure kombinatsiooniga, kus trükitöölistega kokku töötab 2000 inimest. Peale nimiväljaande on veel hulgaliselt muid lehti, ajakirju, brošüüre ja raamatuid toimetada-trükkida.

«Izvestija» on piiri taga 25 ja kodumaal 45 statsionaarset korrespondenti. Peale selle žurnalistide «mobiliinne» koosseis ja ühiskondlikud kirjasaatjad.

Meie tüdrukuid huvitas, kui palju on toimetuses nais-žurnaliste. Pidades olema küllaltki tähelepanu protsent, ainult et Kaug-Itta ja Põhja eelistatavat üldreeglina mehi.

Toimetuse juures töötab ülikooli praktikantide rühm. Ja kaaluks, keda hiljem «päriseks» jätta, osutub ikkagi töös ilmnev võimekus ja nõtked sulg.

«Vahel oleme ka «madalama» haridusega kirjasaatjaid tööle võtnud. Peaasi, et osatakse hästi kirjutada,» rääkis meid informeeriv kolleegiumi liige.

Väga tähtsaks peetakse kontakti lugejaga. Toimetusel on 40-liikmeline kirjade osakond. Pidevalt korraldatakse kohtumisi lugejatega. Post toob iga päev 1600 kirja, enamasti on need mitut laadi kriitilised signaalid.

«Izvestija» esindaja ei salanud, et ollakse veel kaugel nn. ideaal-lehest. Tähtsaks teguriks lehe taseme tõstmisel pidas ta suuremastaa-
bilisi sotsioloogilisi uurimusi.

Meie kõikide suureks rõõmuks tegi «Izvestija» vastutava sekretäri abil mitu komplimenti «Edasile».

Õhtupooliku veetsime trükkikojas. Terve saali ja kümnete seadmete kohta tuleb ainult paar-kolm töölist. Nägime, kuidas valmistatakse matriitse, moodsat fotode projekteerimise seadeldist, mis vabastab aega- ja vaevanõudvast happega söövitamisest.

A. KIDRON

Tahaksin veel kord vaadata, süveneda...

VGIK-s olime me terve päeva. Selles majas oli kõige lahkem pere-
rahvas ja kõige üllatuslikum lõu-
na. Ja selle maja tutvusedki olid
lausa õnneliku käega valitud (või
ongi seal kõik inimesed niisugu-
sed?).

Meie «güidid» olid tegelikult pu-
ha «vabatahtlikud». A. Nikiforov
(instituudi parteiorganisatsiooni
sekretär) ja Jussuf Danjalov
(komsomolikomitee sekretär) mu-
idugi oma ametikohuste tõttu (mil-
le juures ometi tüdimust, kärsi-
tust ega ametlikkust «läbi ei til-
kunud»). Sergei Nilov ja Azis Ha-
dad ilmusid aga meie ringi küll
ilmselt ainult puhtast rõõmsast
meelest ning jutuaamis- ja uudis-
himust. Ei tea kust, ei tea millal —
aga järsku oli meil kaks asjatund-
likku sõpra kõrval, kelle vahendu-
sel mõnigi asi palju selgemaks sai.
Isegi auväärt õppejõule, NSV Liid-
u rahvakunstnik Boris Babotški-
le jõudsid nad meid esitleda.

Sergei ja Azis ise on III kursu-
selt, tulevased režissöörid. Päeva-
korras oli neil parajasti kursusetöö
filmimine. Nägime meiega nende re-
žissööri-stsenariume, misanstsee-
nide plaane ja dekoratsioonide es-
kisse. Azis Hadad muide on pärit
Iraagist, ka tema film tuleb rah-
vuslikul teemal. Instituudis õpib
üldse palju välismaalasi. Esinda-
tud on peaaegu kõik Aafrika riigid,
siis Mongoolia, Korea, Hiina, Kuuba
jt. Üliõpilasi on ka Euroopa
rahvademokraatiamaadest. Kui
siia lisada veel kõrvõimalikud
rahvused NSV Liidust (ka eestla-
sed on esindatud), siis saab üsna
kirju seltskonna.

Jussuf Danjalovi seltsis häirisi-
me veidi filmikunstnike ateljee,
multiplikatsioonikabineti ja ope-
ratorite õppeatleje töökat õhk-
konda.

Pisut põhjalikum oli tutvus
VGIK-i õppesuundiaga. Kahjuks ei
näinud me filmimist, sest mõlemas
paviljonis oli parasjagu käsil uue
dekoratsiooni ehitamine — mõle-
mad idamaa laadi. Ühes pidigi
hakkama filmima meie tuttav Azis,
teist dekoratsiooni ehitati noore
hindu jaoks. Režissöör (IV k.) oli ise
ka parajasti kohal ja lausus siin
tagasihoidlikult paar sõna, seleta-
des, et ta kavatseb selle filmi võt-
teid jätkata juba kodumaal. Kül-
lap hakkas meie grupp sellest het-
kest peale igatsema uut kohtumist
selle režissööriga, s. t. filmiga
muidugi.

Seniks aga marssisime montaa-
žiruumi ja kahetsesime koos Jus-
sufiga, et nende uus stuudiohoone
veel valmis ei ole — kahtlemata
läheb siis märksa avaramaks. Gar-
deroobid vaatasime ka üle ja lei-
dsime (kuigi mitte üllatuseks,
vaid teadmise kinnituseks), et ki-
nolinal näevad välja need hussari-
mundrid ja ballikleidid ikka hoopis
teistmoodi. Ilus seegi!

Jussuf Danjalov rääkis meile
ringijalutamise sekka huvitavaat
jutu. Muuseas küsisime, kas nen-

de instituudis on enamuses see-
sugune rahvas, kes eelnevalt juba
mõnel muul alal on kõrgema hari-
duse saanud. Jussuf ütles, et neld
on päris palju, temal endalgi dip-
lom käes füüsika ja pooljuhtide
erialal, praegu õpib aga režissuuri.
Ent on ka teisi, kellel pole ühtki
diplomit taskus, ja neidki on üsna
hulk. Muidugi, elukogemusi on
vähem, aga... noorus on ka neil
(s. t. VGIK-is) voorus — lihtsalt
õeldes: jõud rohkem filme teha.

Filmi tegemist ennast me
selle päeva jooksul siiski ei jõud-
nud ära näha. Ohkkonda saime
aga sisse elada, ja nüüd võib ju-
ba mõndagi ette kujutada... Eri-
ti, kui nägime tulemusi.

VGIK-is on iga aastal väike
filmifestival — üliõpilaste kursu-
setööde ülevaatus. Kõik on nagu
päris — publik, žürii ja pea-, kõr-
val- ning ergutusauhindadki. Ja ei
need mängu- ega naljafestivalid ei
ole, vaid tõelise kunsti ülevaatu-
sed, näitasid filmid, mida meil oli
õnn näha.

Tavalised õppefilmid, mõned esi-
mesed katsetused, mõned III, IV
kursuse lõputööd.

Instituudi esimesel festivalil sai
peapremia nüüd juba lõpetanud
režissöör Klimov («Võõrastele
sisseminek keelatud»). 10-minu-
tilise teose peakirjaks on «Peig-
mees». Seda filmi ei tohi ümber
jutustada; see film on parimaid,
mida olen näinud. Tegevus toimub
I klassis kontrolltöö ajal. Paneb
imestama lihtsus (nii filmi mõte
kui ka resultaat!) ja raskus (teos-
tus!). Kaasaletatud kümme minutit
on väga dünaamilised ja väga ti-
hedad. Filmi kõige ilusam leid on
küll vist täpne kujund — «Romeo
ja Julia» teema, pildis, aga eel-
kõige Prokofjevi muusikas. Harva
on täismetraazilinegi film nüansi-
rikkam, poeetilisem, humoorikam

ja samal ajal üldistavam. Filmi on
ostnud 12 välisriiki.

Ja viimase festivali laureaati —
O. Mir-Kassimovi filmi
«Teed». See on veelgi lühem. Ab-
soluutselt lakooniline, absoluutselt
dokumentaalne. Mingeid tegelasi
ei ole, sündmustikku ei ole, teksti
ka ei ole. Filmitud on varjatud
kaamerauga. Piltide rida: maanteed,
raudteed, külavaheteed. Sõidavad
laevad ja rongid, lennukid ja laste
jalgrattad. Kõrgusse tõusev kos-
mosevallutajate monument. Lõpp-
jaam — rong enam edasi ei sõida,
veduri «nina» ees muldvall. Ini-
mesed — asjalikud, kiirustavad,
jalutavad, ootavad. Näod! Lõpma-
tult palju nägusid — need, kes
ootavad, need, keda oodati; ühe
oodatav tuli, teise oma ei tulnud.
Ja heledas kevades tohutud lombid
koos esimesi samme tatsavate koh-
metute jalakestega. Assotsiatsioon-
ide rida! Iga vaataja mõtleb ise
enese jaoks süžee, telje, idee. Ra-
hutu, hüplev film. Kui lõppes, siis
alles oleks tahtnud vaatama haka-
ta. Võib-olla oli ta natuke lõdva
kompositsiooniga, aga võib-olla
liiga tihe? Ei tea. Tingimata ta-
haks uuesti vaadata ja süveneda.

Emotsionaalne on Koltšalovski
filmi «Poiss ja tüvi», poeetiline
ja mõttekas lugu väikese kooli-
poisi suurest kiindumusest oma tu-
visse. Lapsehing ja tüvi on sümbo-
likss saanud. Pegasiline oli kõigile
tuttav «Ivani lapsepõlvest». Muide
praeguseks olevat ta tublisti sir-
gunud ja varsti võime teda näha
filmis Andrei Rubljovist.

Filmikese «Käendusele»
autor Gejev istus ka meiega
ühes vaatesaalis. Kui teda pimedu-
ses tutvustati, vabandas ta vaik-
selt, et see oli tema esimene film,
nüüdsed ehk olevat juba veidi toe-
kamad. Saali valgenedes oli aga
mees juba kadunud.

«Käendusele» on satiriline
pamflett, üldse töötavat ta kogu
aeg niisuguses plaanis. Huvitav
on see, et suurem osa on multipli-
katsioonifilm (dekoratsioon, tege-
laste rekvisiidid jne.) ja selles
joonistatud maailmas sekeldavad
kaks avantüristi — kaks elavat
näitlejat. Film oli kahtlemata kat-
setuse nägu, ent väga omapärane.

Tõltsi stuudios töötab praegu
režissöör Kabahidze. Üliõpi-
laspäevilt pärtneb tema lühifilm
«Noor armastus» — vallatu
ja ühtlasi oma tegelastest pisut
vanema (või vanem olla tahtva)
režissööri heasüdamliku muigega
tehtud lugu värskest noorpaarist.
Jällegi sõnadeta, seekord kahe
näitlejaga.

Ja sama režissööri diplomitöö
— «Pulmad». Seesama «Pul-
mad», mis, nagu äsja meil näh-
tud «Kahekesi», on võitnud rah-
vusvahelisi preemiaid. Režissööri
kasv võrreldes «Noore armastuse-
ga» on ilmne. Aga ilmne on ka
tema oma «nägu» või «käekiri» —
kuidas soovivatse. Jälle seesama
lõbus-ironiline muie, kõrvuti ei
tea, kust läbilööva nukrusevarjun-
diga — kuni päris kurva-kurva
lõpuni, kust jällegi — oh, seda
noorust küll! — salaja kõrvalt
pilub sõbralik aasimine. Ning ei
räägi selleski filmis tegelased
ühtki sõna. Kõik on niigi selge.
Eriti selgeks ja muigavaks teeb
asja saatemuusika. Kuulatagu vaid
(kui filmi näha õnnestub) kange-
(Järg lk. 3)



VGIK-i režissööriosakonna 3. kursuse üliõpilased SERGEI NILOV (vasakul) ja AZIS HADAD,

Tahaksin veel kord...

(Algas lk. 2)

lase ja tema lillebuketi triumfikäiku (varjatud kaamera!) saatvat laulukest: «Euge paz, euge paz, euge много много раз».

Ja sama laul lõpukaadreis!

Kas siit järelus, et noored režissöörid ei poolda enam üldse teksti või ei vaeu selle kallal töötama? Kindlasti mitte. Niisugune on ilmselt juba kursusetöö iseloom ja nõuded. Siit siis paljudel edaspidigi armastus pantomiimi ja «kõneleva vaikuse» vastu. Vähemalt lühifilmides õigustab see end täiesti.

Muide tahaksin rääkida siiski ka tekstist. Nimelt nägime veel üht filmi — «Kuldsed sarved». Film oli ühe operaatori diplomitööks. (Operaatori nimi oli tiitrites niisugune: Cээр. Seda automaatselt märkmikku kirjutades ei olnud mul mahti midagi mõelda ega küsida. Alles praegu mõtlen: kuidas see nimi küll transkribeerituna välja näeks? Sjojot? Sjoof? või ... Sööt? Kas tõesti Sööt? Igatahes «Tallinnfilmis» töötab küll keegi Sööt, kes tegi «Ruhnu».

Aga film ise on tore, värviline, hea maitse ja julgusega tehtud. Vaatefilm mägedest, karjastest jne., millel oli võluv tekst. Üks inimene rääkis teisele (meile), kus ta käis ja mis ta nägi. Normaalse emotsionaalsusega, vaba vestluskese sõnavaraga jutt. Kiituseks doktorile ja eelkõige teksti koostajale (kui nad pole üks ja sama isik).

Õhtul aga läks aula laval täna-

vuse lennu näitlejateklassi (VGIK-is õeldakse: «Мастерская») diplomietendus. Oppejõuks ja lavastajaks: Boriss Babotškin. Tükk oli veidi ebataoline: tuli n.-õ. teistkordsele esietendusele pärast umbes kolmekümneaastast vaheaega. Pealkiri: «Tsaar Potap». Autor Aleksandr Korkov — 30-ndatel aastatel noor dramaturg, kirjutas üldse kaks näidendit, langes sõjas.

Ansambel oli väga tugev. Tõsi, suuri kuulsusi kaasa ei teinud, aga pea igaüks oli — meie «giidide» jutu järgi — juba mingis filmis esinenud (näit. Vidov, Ivanenko, Kobzeva jt. D. Stšerbakov aga mängib Taganka teatris jne.). Üllatas lavastuse rütmiline ülesehitus. Mängiti küll mingi erilise pingega, ent komöödialiku lusti «üleviskamiste» ja lausa aplausi esilekutsuvate sooloonumbritega, ning täpselt samasuguse tempo pealt, mingit pinda või meeolu ette valmistamata — katastroof, järsk dramaatiline lahendus. Meie teatrites ei ole nii kombeks. Algul tundus lausa imelik, et ka nii võib laval inimest tappa. Kas selline lahendus mõjus? Mõjus. «Tsaar Potapi» mulje on tähelepanuväärne teiste Moskva teatri-kontserdimuljete kõrval.

Varsti pidid hakkama ka Sergei ja Azis oma grupiga näitemängu tegema. Kutsusid vaatama. Meie kutsusime neid jälle Tartusse. Nii ta lõppeski. Kas polnud meil riikas päev?

REET NEIMAR

Muljeid-mõtteid kohtumisest Moskva üliõpilaste-žurnalistidega

Oma koduga oled harjunud, head ja vead torkavad vähem silma. Et siinset õigesti hinnata, peab olema võrdlemisvõimalust. Seepärast sõitsimegi Moskvasse uusi muljeid-mõtteid saama.

Elat, Tiinat, Mairet ja allakirjutanut huvitas kõige enam televisioonižurnalistika ja seepärast oli meil väga hea meel, kui tutvusime toreda ja energilise osseedi noormehe Vilja Vizilteriga, kes õpib II kursusel televisioonižurnalistikat.

Vilja on läbi ja läbi televisiooni-fanaatik. Nagu mitmel nende ülikooli žurnalistidel nii on ka juba temal taskus üks kõrgema kooli diplom. See soodustab algusest peale spetsialiseerumist kitsamale erialale.

Moskvalastel lõpevad eksamid juba 17. mail ja ees ootab terve suvi praktikat. Vilja tahab tänavu sõita Krasnojarskisse, järgmisel aastal Vladivostokki ja viimaseks praktika kohaks on ta valinud Tallinna Televisiooni.

Mõnus oli kuulata, kui Tallinna Televisioonist hindavalt kõneldi, ja seda juhtus Moskvas sageli. Arvati, et mis meil viga, saame tugevaid saateid jälgida ja on, millest õppida.

Kuid siiski tundsin end tsipa armetult ja olime kadedadki, kui kuulsime, mida küll kõike neile seal ei loeta: operaatori ja režissööri meisterlikkust, välismaa ja ve-

ne kino ajalugu, esteetikat, kunsti ajalugu, õpetatakse fotografeerima ja käsitsema kinokaameraid, jne. Keeletunde, neil on inglise keel, on nädalas kaheksa (meil kaks!). Tunniplaan on kaunis otsustavalt koostatud — nii et üks päev nädalas peale pühapäeva jääb üliõpilastele iseseisvaks tööks.

Pisut kohmetuma võttis, kui tuli öelda, et meiegi hakkame žurnalistidena tööle, kuigi ametlik nimetus on meil kirjanduslik kaastööline. Ettevalmistus on meil siiski üpris erineval tasemel.

Võib paista, et oleme meeolus «seal on hea, kus meid ei ole», aga vahest on selles terake tõtki. Mõistame küll, et oleme ülekohtused, kui ainult kritiseerime meie žurnalistide ettevalmistust, sest tuleb siiski arvestada erinevaid võimalusi ja vajadusi. Moskva Ülikoolis on terve žurnalistika teaduskond, samal ajal kui meil pole osakondagi, sest meie väike vabariik ei vaja nii palju ajakirjanikke.

Mis siis muud, kui hakkame iseseisvalt uurima-puurima seda, mida Moskvas loengute korras antakse, sest mitte ei taha poolharilaseks jääda.

Kuid nii tahaks loota, et meiegi erialast ettevalmistust mingil määral muudetakse.

L. MAGI



TIINA ALLA, ELA UNT, ANN SIITAM ja TIJU PAULSON VGIK-i multiplikatsiooniklassis.

„Baltikum“

Suure linna kära ja rahvarohkusega harjub üsna kiiresti. Aga ikka juhtub, et üheskoos teed alustanute valib mõni ühest punktist teise minekuks erineva trajektori (reegel sirgjoonest jääb igal juhul mangust kõrvale). Nii kukuski välja, et ühel õhtul istusin metroo elektrirongis nukra näoga, külalislahke trükitud teejuht näpu vahel ega saanud sellegi abil kuidagi õiget suunda kätte. Asja päästis minu värvimüts-orientiir — juurde astus keegi noormees ja küsis: «Ega sa juhuslikult «Baltikum» õhtule ei lähe?» Noogutusi mulle teekaaslase ja giidi, ning pool tundi hiljem istusime juba Moskva Energeetika Instituudi saalis.

Mida «Baltikum» endast kujutab? Kui täiend isetegevusansambel juurde panna, peaks asi selge olema — nende sõnade taga on grupp Balti liiduvabariikidest pärinevaid Moskva üliõpilasi, kes teevad kõike seda, mis kuulub kunstilise isetegevuse alla.

Et seekordsele kontserdile ka

teistest rahvustest tudengeid pääses, siis oli kava koostatud põhiliselt rahvaloomingust. Eesti üliõpilaste auks olgu öeldud, et lõviosa programmist oli nende kanda. Eriti meelde jääb oli läti tütarlaste ansambli esinemine (kuulsime nende populaarseimat rahvalaulu «Puhu tuul») ning rahvatantsurühma tempokad leedu tantsud. Kuulajate kiiduavaldusi pälvis ka rahvapilli-ansambel ja kanneldaja Igor Tõnurist.

Punkti eeskavale pani kommentaaridega varjuteater «Tudengi kümme käsku».

Kontsert oli lõppenud, õhtu jätkus. Jätkus külalistele, s. o. teistele rahvustele tantsuga (vahe-märkusena — Moskvas tunduvalt moes olevat eranditult rütmikad tantsud), «baltikutele» aga improviseeritud koosviibimisega lauas. Laulud laulude järel, võidulaulmine kolmes keeles. Aga «Ollepruulijat» lauldi koos. Ja lahkusdes muidugi «Gaudeamus».

T. JURIADO

Gorki tänav 41

... Kui kell on juba üle poole seitsme, tähendab see Moskvas seda, et teatrisse enam ei saa. Lonkime Gorki tänaval ja mõtlesime, kuhu küll minna. Kange tahtmine oli tutvust teha mõne Moskva noortekohvikuga.

«Кафе Молодёжное» ukse taga oli nii suur järjekord. Kuulsime, et kohe algavat seal džässiohtu, aga kahjuks kutsetega... Nooruke administraator arvas aga, et «Студентам из Эстонии» mõned kohad ikka leitakse ja varsti istusimegi saalis. Orkester polnud veel poodiumil ja suur osa rahvast vaatas televiisorit. «Miks küll meiegi kohvikus ei võiks seda võimalust olla!» ohkasime salamahti.

Orkestri vahetas välja magnetofon ja keegi noormees asus linde kommenteerima. Ta rääkis üsna põhjalikult ühest Ameerika džässikuulsusest. Kohvikutäis rahvast kuulas tähelepanelikult, mõned olid kodust isegi magnetofonid kaasa toonud ja lindistasid nüüd hoolega.

Palusime noormehe hiljem oma lauda, et lähemalt teada saada, mis siin siis õieti toimub. «Intervjuerida? Kohe saadan teie juurde Igori!» ütles ta ja veidi aja pärast oligi meil uus lauakaaslane, «Igor Avramenko, kohvikunõukogu esimees» tutvustas ta end.

Kas te ei räägiks pisut lähemalt tänasest õhtust?

Džässiohtu nagu tänane, toimuvad meil traditsiooniliselt igal reedel. Kord on nad pühendatud mõnele heliloojale või muusikule, kord lihtsalt üksikule instrumendile: «Trompet džässis», «Saksofon džässis». Mängimas käib nii professionaale kui isetegevuslikke pilimehi, kindlat koosseisu orkestril pole. Magnetofonilinte hangime tuttavate džässifanaatikute käest.

Kes on teie õhtute peamised kuulastajad?

Sissepääs on kutsetega, sest ruumid pole eriti suured — ametlikult on ette nähtud 100 kohta. Le-

vitame kutseid meie rajooni asutustes ja komsomolikomitee kaudu. Oleme püüdnud koondada publikut, kes oleks meie üritustest tõeliselt huvitatud. Džässiohtute puhul on see õnnestunud — need, kes ainult tantsida lootsid, teist korda enam ei tulnud.

Muide, väga palju käib meil ka välismaiseid noorsoodelegatsioone ja «Sputniku» liinis reisivaid turiste. Eks nende huvi ärata ka see, et meie noortekohvik oli esimene selletaoline Nõukogude Liidus.

Missugustel teemadel teil veel õhtuid on toimunud?

Väga mitmesugustel. Võiks mainida õnnestunumaid: mitmikute õhtu. Palusime sinna kaksikuid ja kolmikuid üle Moskva linna. Siis veel «Väike õhtu suurte jaoks» — sinna pääsesid tütarlastest ainult üle 1,75 cm pikkused ja noormees-test need, kes pole lähemad kui 1.95. Sportigi pole unustatud: toimusid mitteolümpia spordialadele pühendatud õhtu ja kulturistide õhtu.

Kes on ürituste eestvedajateks?

Päeval tegutseb «Молодёжное» tavalise kohvikuna, igaõhtuste ürituste korraldamisega tegeleb 11-liikmeline kohvikunõukogu. Sellesse kuulub kõige mitmekesemate elukutsete esindajaid (mina olen näiteks insener-radist); tegutsetakse ühiskondlikel alustel. Nii palju kui võimalik, kasutatakse loominguliste erialade üliõpilaste abi — hiljuti näiteks korraldas poliigraafiainstituudi rahvas siin oma graafikanäituse. Igal nõukogu liikmel on omakorda väike aktiiv, kes on spetsialiseerunud oma kindla suunaga temaatiliste õhtute organisatsioonile.

Rääkisime natuke ka oma üliõpilaskohvikust, küünlavalguse-kolmapäevadest ja huvitavatest kohtumisõhtutest... Tundub siiski, et meil oleks moskvalastelt paljuski eeskujut võtta.

MAIRE RAIDMA

Õhtu ja hommik Tagankal

Kui te Taganka metroojaamas maa peale jõuate ja kui õhtune aeg juhtub olema, siis kuulete tingimata iga paari sammujärel: «Ega teil ei...» «...juhtu...» «...liigset piletit olema...»

Räägitakse, et Moskvas on aeg-ajalt üks või teine teater «moes». Nüüd öeldakse seda väikese Taganka teatri kohta (aadress: Tškalovi t. 76, peanäitejuht — VNFSV teeneline kunstnik, Kriikliku preemia laureaat J. P. Ljubimov). Oigu «moes olemisega» kuidas on (kuigi pietisaajate hulgas on kahtlemata päris kena protsent neidki, kes ainult sellepärast tulevad), aga nähtud kaks etendust lubavad kindla sõnaga öelda, et publiku erakordselt suur huvi leiab õigustuse.

Taganka teater — õige nimega: Moskva Draama- ja Komöödiateater on noor loominguiline kollektiiv. Trupi moodustavad põhiliselt teatrinstituudi lõpetanud. 1964. a. elas teater üle otsekui taassünni — siia asusid tööle Stšukini-nimeise teatrikooli selle aasta lõpetanud. Nende diplomilavastus — Bertolt Brechti «Idea inimene Sezuanist» püsib tänaseni teatri repertuaaris.

Nägime selles huvitavas teatris, nagu öeldud, kaht etendust. Neist veidi lähemalt.

Esimene õhtu.

Kümme päeva, mis vapustasid maailma, žanriline määratlus: rahvalik etendus John Readi raamatuga motiividel, 2 osas, pantomiimi, tsirkuse ja laskudega. Lavastaja: peanäitejuht Ljubimov.

N. Krupskaja on oma eessõnas John Readi raamatule öelnud: «... See ei ole lihtsalt faktide loetelu, dokumentide kogu — see on rida elavaid stseene, niivõrd tüüpilisi, et igale revolutsioonist osavotnule peaksid meenuma anaaioogiised stseenid, mille tunnistajaks ta ise on olnud. Kõik need eust võetud pildid annavad imehästi edasi masside meeolu — meeolu, mille taustal saab eriti arusaadavaks suure revolutsiooni iga vaatus.»

Seda nimetatud ineeolu on ka lavastaja igati alla kriipsutanud, seda puutakse vaatajas luua juba enne etenduse algust. Kasvõi sellega, et piletikontrolli asemel seisab meremees ja kogub rebitud piletipoolel tägi otsa; kasvõi sellega, et improviseeritud poodiumil lauavad ja tantsivad samuti madrused; kasvõi sellega, et kui lähed pühvetist apelsini ostma, siis pead tingimata enne läbi lugema humoorikas-tõsiselt kõlava loosungi Majakovski sõnadega: «Ешь анаанов и рябчиков жуй, день твой последний приходит, буржуй!!»

Ljubimovi lavastusega seoses tekkis mõte, küll väga vana, aga niisugune, mille leidmine ikka rõõmu teeb — tõsine kunst sünnib seal, kus aluseks on tõde, — suure sündmuse tõde, mis loomulikult kõigilt inimestelt ühte viisi tagasi peegelduda ei saa.

Etenduse lavastuslikud efektid, võtete originaalsus ja sobivus sisuga on omaette jutuvaine. Aga ka siit saab teha ainult ühe järelduse: teatri kaasaegsus pole meie päevil kaugelt mitte ainult takooniliste pindade ja kuubikute küsimus, eelkõige on see inimese küsimus nende pindade ja kuubikute vahel, mille ainus funktsioon on inimese esiletõstmine, tema mõtte mõjuvaks muutmine.

Teine õhtu (õieti küll pühapäeva hommik).

Andrej Voznessenski «Antimaa-ilmad».

Luulemontaaž, luuleteater sõna tõsisel mõttes. Etenduse täitsa valik Voznessenski värssidest, lisaks pantomiim ja muusika. Laval oli äärmiselt lihtsus nii dekoratsioonil, kostüümil kui esinemismaneeris. Seesama lihtsus võlus mõne osatäitja juures rohkem, teisel vähem.

Nõnda võikski kokkuvõttes öelda, et igaühel, kes Moskvas olles tihkub teatrite peale aega raisata, tabub tingimata ka sellesse teatrisse pääsemist üritada. Nii omalaadset ja andekat kunsti maksab vaadata.

ELA UNT



Suurt huvi pakkus Baltimaade kunstinäituse külastamine.

Ma kõnnin Moskva tänavail...

Meie esimesed sõbrad

(Algus lk. 1)
meestele, moeida, kuidas seda oma ülikoolis elu rakendada.
Kuid me mitte ainult ei tutvunud, vaid tutvustasime ka iseendaid. Me olime ju oma ülikooli patrioodid ja tantsime võimalikult rohkem raakida oma alma mater'i minevikust ja tulevikuperspektiividest, seda enam, et kuulajaid jätkus alati. Eriti suure huviga kuulasid meid eestlased. Naa pöinud näinud oma isade kodumaad, aga kodumaa-armastus ja rahvuslik solidaarsustunne on omased igale inimesele.

Pavlovi-nimelises Meditsiiniinstituudis võttis meid vastu rühm õppejõude, vanu «jurjevlasti», nagu nad end esitlesid. Neid huvitas, milliseks oli muutunud Tartu Ülikool nende enam kui 20 aasta jooksul. Tunti huvi professor Puusepa tegevuse vastu. Neid huvitas, kas veel eksisteerib Verner'i kohvik, praegune «Tartu», kas ikka veel mängivad seal professorid malet, kas Emajõgi ujutab üle kaldalähedased tänavad, on veel alles seline maja selles tänavas jne. Need sündimatu jutuaajamised lähendasid meid leningradlastega. Soprusniit muutus tugevamaks. Silmanähtavalt taastusid ja tugevnesid kahe akadeemilise keskuse sidemed. Paljud lubasid Tartut külastada esimesel võimalusel, otsida üles vanad tuttavad, sõlmida teaduslikke sidemeid.

Meeldivatest, ebameeldivatest ja huvitavatest momentidest

Kuuest Moskvas olemise päevast piisab, et seal vähemalt tosin korda ära eksida. Ja mida rohkem eksid, seda paremini õpid Moskvat tundma. Meie nägime Moskva talvist nägu — alatasa tuiskas ja sadas lumelõrtsi. See-eest saime tuttavaks eranditult rõõmsaimeliste ja optimistlike moskvalastega.

Kõige hullem moment oli siis, kui sm. Blahhov Moskva Riikliku Ülikooli administratiiv-näitusosakonnast meile käsi lautades otsa vaatas:

«Me pole teie kirja saanud. Pole aimugi, kuhu te õõbima saaksite minna...»

?!?

Lõpuks ajas üks telefonikõne siiski asja joonde ja tunni aja pärast vaatasime juba oma ajutisi elukortereid, mugavaid neljakohalisi tube üle.

Teine ebameeldiv moment oli see, kui pärast esimest Moskvas viibimise tundi avastasime, et kolm esimese kursuse tudengit on lootusetult jõudnud «ära kaduda». Suur oli aga üllatus, kui me näd ühiselamus eest leidsime.

Meeldivaid momente oli rohkem. Kui MRÜ-s ja «Izvestijas» tekitasid segadust meie millegipärast pärarejõudmata kirjad, siis Kinematograafiainstituudi partei algorganisatsiooni sekretär A. Nikitorov lausus lõbusalt:

«Mis neist kirjadest, peaasi, et ise kohal olete. Võib-olla tahaksite ka «Mosfilmi» minna, ma saaksin selle kiiresti ära korraldada...»

Kahju küll, et aega vähe oli ja kinostuudiost seega loobuda tuli.

«Kas te olete Poolast?» — seda küsimust esitati meile üsna sagedasti, viidates meie üliõpilasmütsidele.

«Ei, Eestist.»

«Ah omad...» löödi käega. Kui needsamad küsijad oleksid teadnud, kui soojaks seesama «omad» südame võib teha!

Punasel väljakul hakkas militsoonäär meiega imelikku keelt kõnelema. Hiljem selgus, et see oli soome keel. Eesti filoloogidel, kes paar aastat soome keelt on õppinud, tuli silmad maha lüüa.

«Aksent...»
Selle vabandusega võib vahest rahulegi jääda, sest militsoonäär oli viimati Soomes olnud 1939. aastal.

Kõige pidulikuma mulje jättis Kongresside Palee.

Kõige võimsama mulje saime «Izvestija» suures, haruldast puhtas ning uute masinatega sisustatud trükikojas.

Kõige meeldejäävam on valgus õhtuti Punasel väljakul.

Kõige kodusem tunne tekkis siis, kui Leninliku Komsomoli nimeli-

Möödus nädal. Meil tuli ära sõita. Leppisime kokku, et peagi kohtume Tartus. Jähe jaam, jäne perroon, rong Tallinna. Perroonil on rühm káarikaid noori — need on meid saatvad Leningradi üliõpilased. Viimased kaepigistused: «kohtumiseni Tartus!» kuid seda takistas seda kohtumist.

Parast seda laienesid ja tugevnesid teadusiikud ja kultuuriisidemed meie ülikooli ja teiste meie maa kõrgemate õppeasutuste vahel. Pajud ei teagi sellest esimesest kohtumisest nõukogude üliõpilastega. Kas ei tuleks ikkvideerida vana võlg ja organiseerida uus kohtumine LKÜ ja I Meditsiiniinstituudi üliõpilastega, kutsuda ka esimesest kohtumisest osavõtnud, seda enam, et mõned neist elavad ja töötavad Eestis (sm. Ertis, Maamägi), teisi aitaks üles otsida komsomolorganisatsioon.

Teeksite kokkuvõtet, mis on tehtud veerandsajandi jooksul ja looksime tulevikuplaane.

Z. SAAR

Toimetusele: Ajalehe toimetust toetab Z. Saare mõtet arendada tulevikus teadus- ja kultuuri-alaseid sidemeid Leningradi kõrgemate õppeasutustega ja avalaab lootust, et rektoraat ja partei-ning komsomolorganisatsioonid astuvad juba lähemal ajal selle nimel praktilisi samme.

ses teatris etendatava «Mu vaene Marat» ajal märkasime, et Moskva Marat (näitleja A. Zbrjev) on kummaliselt sarnane Tartu Maratiga (E. Hermaküla).

Kõige nukram silmapilk oli lahumine Moskvast.

Kohtumised Moskvas.

Kui istusime Kinoinstituudi saalis, naeratas keegi blondpäine tütarlaps meid nähes rõõmsalt.

«Eestlased?»

«Jaa. Tartust... pressiklubi.»

Ja läkski jutuaajamiseks lahti. Viivi KRAAV on meie ülikooli kasvandik. Praegu on ta VGIK-i aspirant füüsika õppefilmide alal. Moskvas on Viivi olnud ainult 3 kuud, veel jääb õppida ligi kolm aastat.

Meiega üheaegselt oli saalis kuubalasi, sakslasi, prantslasi, poolakaid, tseilonlasi, türklasi, hindusid... Endalegi tahtmatult tabasin end lausa provintsliku põnevusjanuga ringi vaatamast. Ja juba mitmendat korda tajusin, kui võrd Moskva on maailmalinn.

Mouline ABDON on pruunide elavate silmadega noormees Marokost. Ta õpib VGIK-s 3. kursusel režissuuri.

«Meil Marokos puudub praegu oma filmikunst. Seda luua on minu ja mu sõprade suur tulevikule ülesanne. Muide, mu sõbrad Marokost õpivad praegu Inglismaa, Prantsusmaa jt. riikide kõrgemates kinoõppeasutustes.

«Kas Eestisse on ka plaanis tulla?»

«Miks mitte. Pariisis on käidud, nüüd tuleb ka Eestisse sõita...»

W. C. KARUNACENA on samuti režissööriosakonna 3. kursuse üliõpilane. Vaikne, tõsise olekuga.

«Kuidas Moskvas meeldib?»

«Väga. Eriti VGIK-s. Kolme aastaga olen endale tohutult palju sõpru leidnud. Uutest teadmistest ei maksa rääkidagi...» KARUNACENA on Tseilonist.

«Tartu Riiklik Ülikool?» päris noormees sotsialismimaade raamatukaupluses «Družba».

«Õigesti arvasite.»

«Palun tervitage meie poolt kõiki teie uudismaalasi...!»

«Ja kes on tervitajateks?»

«Anne ja Igor...»

Niisuguseid kohtumisi oli mitmeid. Kuid kõiki neid üles lugeda muutuks teile tüütavaks. Piisab, kui öelda, et kõik need kohtumised andsid Moskvale halvast ilmast hoolimata naeratava näo.

S. ENDRE, pressiklubi esimees

Raadioloengud

Kolmapäeval, 30. märtsil 1. Oigusteaduskonna IV kursuse üliõpilastele prof. Abner Uustali loeng rahvusvahelisest õigusest teemal «Diplomaatiline immu-niteet».

2. Eesti kirjanõuse ja žurnalistika eriharu IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Pidevalt ilmuva eesti ajakirjan-duse algus».

Teated Klubi

Laupäeval, 26. märtsil kell 20 J. Drda komöödia

«UNUSTATUD KURAT»

Tants.

Pühapäeval, 27. märtsil kell 20

«(F)AKTID JA FANTAASIA»

(Informatsiooni- ja muusikaprog- ramm «Rajacas»)

Tants

Laupäeval, 2. aprillil kell 20

APRILLIKARNEVAL

Sissepääs ainult maskeeritult, kos-tümeeritult.

Sissepääs 30 kop.

27. märtsil k. a. kell 12 toimub TRÜ klubis Tervishoiutöötajate Maja, EPA ja TRÜ lasteringide sõpruspidu.

ÜSK

26. märtsil kell 17 mängivad TRÜ võimlas (V. Kingissepa t. 19) Riia Kehakultuuriinstituudi ja Tartu Riikliku Ülikooli korvpalli nais- ja meeskonnad.

KONKURSI VÕITJAD ON TEADA

RT «Vanemuise» poolt väljakuu-lutatud teatriteemaliste artiklite ja retsensioonide võistluse tulemused on selgunud.

Ajaloo-osakonna I k. üliõpilasel Jaak Allikul võimaldab teatriühing tasuta sõidu Moskvasse ühele teat-rietendusele, eesti filoloogia II k. üliõpilast Reet Neimarit premeeri-takse teatrilase kirjandusega.

Karneval

Meedikud

Nuustaku lähedal laagris



26. veebruarist kuni 4. märtsini viibisid viimaste kursuste ravi-, stomatoloogia- ja farmaatsiaosakonna üliõpilased oma traditsioonilises, ent ka ülikooliaja viimases laagris.

Et meedikuid on üldse palju, siis viidi alles siin lõplikult kokku paljude inimeste näod, teod ja nimed.

Et aeg ei kuluku ainult söömise, magamise ja vesises lumes suu-satamise peale, rääkis dots. J. Riiv noore arsti edaspidisest saatusest. Psühhiaatrie tulevikulootus T. Soomere rääkis oma uurimis- ja huvialadest, telepaatiast ja muust. Viimaseid seisukohti seksuoloogia alal tutvustas dr. H. Kadastik.

Laagris püüti ka olemasolevatest töökohtadest välja valida endale sobivam ja jõukohasem, et riiklikus suunamiskomisjonis vähem kaalu-mist oleks.

Laagri elu juhtisid dotsendid J. Riiv (laagriülem), B. Luik far-maatsiaosakonnast, stomatoloogiaosakonnast dr. R. Russak.

Traditsiooniliselt prooviti julgust ja suuskade tugevust Seinamäel, käidi matkamas Harimäel ja Liblikmäel (fotol), tantsiti jenkat ja teisi «karastavaid» tantsu (fotol).

Igal juhul oli tore, et enne aima materist lahkumist saab kasvõi mõni päev kogu lennuga koos olla! Loodame mõne aasta pärast koh-tuda samas koosseisus!

L. Karu tekst, K. Talussaare fotod



Karneval * Karneval * Karneval

KARNEVAL,

see on nooruse, rõõmu, armastuse, laulude ja tantsude, silmade säramise ja südame põle(ta)mise pidu.

See on pidu, kus pillimehed mängivad kukelauluni, kus iga maski taga võib peituda maailma kauneim naera-tus või..., kus iga lehviku lõök ja kannustelärin võib saada saatuslikuks...

...kus peale õllekeldriga põrgu on ka küünlavalguse ja meelijoovastava muusikaga heleroosa paradiis.

Et selles kõiges veenduda, tule ülikooli klubisse

2. aprillil kell 20.

Toimub enneolematu aprillikarneval!

P. s. ehk peale öeldut.

Kavas:

- Ararääkimata teravmeelsed naljad, tembud, vembud teilt endilt.
- Twistimaratoni — nõrkemiseni — auhinna!
- «Haarem» à la Bahtšissarai.
- 4 orkestrit — pausideta!
- Amoripost amoriga ja ilma.
- Loterii hunnitu peavõiduga pluss peotäis pisemaid peale-kauba.
- Vaikset vanatantsumuusikat küünlavalgel.
- Külalisi Tallinnast ja mujalt.

Kui sa ei tule maskis ja kostüümis, saad sina armetult välja saa-detud uksest, aknast või mõnest muust avausest ehk kartsa pandud. Et sinul nendesinaste ülestõstetud kohustuste ees hirm pole ei tuleks, võta paar sõpra ligi, sest seltsis on segasem.

Sissepääs ükskõik millise kõrgema kooli õpilaspileti ettenäitamisel. KLUBI JUHATUS

Toimetaja J. FELDBACH

Täna ajalehenumbri kujun-dasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased J. Paju, T. Tallo ja P. Vihailemm.

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тар-туский государственный университет») г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тарту-ского государственного университета. Hants Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Ok-iknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2289. AB 03137.

Algas ÜTÜ XXI teaduslik konverents

Tervitus meie külalistele!

SÕPRUS, ДРУЖБА, DRAUDZĪBA, ДОСТИ, DRAUGIŠKUMAS, ДОСТЛЫК

Sõbrad Komi ANSV-st

Esmakordselt on meie ÜTÜ konverentsil külalised Komi ANSV-st — Niina Možegova ja Alvin Stepanova Komi Riiklikust Ped. Instituudist. Konverentsil kuulete nende ettekandeid «Deverbaalsetest nimisõnadest komi keeles» ja «Sufiksita omadussõnadest komi keeles». Heameelega jutustasid nad oma instituudielust.

Komi Pedagoogilises Instituudis valmistatakse ette ainult keskkooliõpetajaid. Instituudis on 4 teaduskonda, kus igal kursusel on ca 100 üliõpilast. Opetöö kestab kõigil kella 9—15. Loengud on vene keeles. Isegi omavahelistes vestlustes kuuleb harva komi keelt. Kogu instituudi peale õpib komi keelt vaid 14 I kursuse, 9 III kursuse ja 16 IV kursuse üliõpilast.

Instituudil on 4 ühiselamut, kus jätkub kohti kõigile soovijatele. Enamik tube on 5 inimesele. Kui üliõpilased abielluvad, antakse neile omaette toad.

Niina ja Alvin kodulinn Söktövkär on suuruselt umbes võrdne Tartuga, kuid seal on oma filharmonia, draamateater ja ooperiballetiteater.

VILJA VOHAR

HUVITAVAD TÖÖD

Arstiteaduskonna raviosakonna IV kursuse esitas konverentsile mitu tööd.

Biokeemiaringsi raames valmis A. Pajul huvitav töö maomürkidest. Viimaseid on vähe uuritud. Kusi-musele, kas maomürgid sisaldavad nukleasse iseloomuga fermente, annab A. Paju selge vastuse.

H. Tallmeisteri töö «Erinevate Escherichia coli tüvedega nakatatu koekultuuri Hep-2 kasvatamiseks kasutatud söötme nr. 199 kromatograafilisest analüüsist» sai samuti valmis biokeemiaringsis.

Nefrogeensetest hüpertooniast tegid tööd A. Talur, R. Käärik ja A. Volmer.

E. Lodu, H. Kolk, R. Kajak ja E. Jents uurisid elektroerosoolide toimet perifeerse vere eosinofiilsete leukotsüütide dünaamikale.

T. Siirde uuris kõrva-, nina-, kurguhaiguste ringis kõneaudio-metriat. Viimane aitab täpsustada diagnoosi, operatsioonide näidustusi.

Tööd on sisukad ja probleemirohked.

H. BRUDEL

Fa-re-mi-do-si

Esmaspäeval käisid TRÜ naiskooril külalised Tallinna Riikliku Konservatooriumi dekaan Arvo Ratas-sepp ja koorijuhtimise eriala üliõpilased, ÜTÜ liikmed Sirje Kiik ning Anne Koni. Nad tutvustasid meile tänapäeva eesti autorite kooriloomingut ja jagasid muljeid Varssavi sügiselt — rahvusvaheliselt kaasaegse muusika festivalilt. Istudes küünlavalgusel kohvilauas kuulasime helilintidelt A. Marguste «Lindu poegadega», V. Tormise tsükli «Sügisemaastik» naiskoorile ja kilde Varssavi sügiselt.

Vestluse käigus lahati selliseid probleeme, nagu meloodia, rütmi ja harmoonia mõisted kaasaegses muusikas; džäss ja tänapäeva muusika vahetõke; mis on šarlatanlus ja mis on kunst muusikas. Ohtult viisime kaasa sületäie lõpuni lahendamata küsimusi edaspidiseks arutamiseks ja tunduvalt laiemad teadmised kaasaegse muusika kohta.

H. REISSAR

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 10 (655) Laupäeval, 2. aprillil 1966 XIX aastakäik

ÜTÜ XXI konverentsist osavõtjaile!

Kommunismi ehitamine meie maal pole mõeldav teaduse hoogsa ja igakülgse arenemiseta. Teaduse areng on sõltuv teadlaste kaadrist. Üliõpilaste teaduslikus ühingus ajate teie, noored teadlased, oma esimesi vagusid teaduse põllul.

Olgu need teie innustajaks tulevasele teadlasetööle! Olgu sirged teie vaod! Jätkugu kätes jõudu adra hoidmiseks!

Edu teile töös ja otsingutes!

TRÜ Rektor
EKP TRÜ Komitee
ELKNÜ TRÜ Komitee

Pedagoogika-alaselt konverentsilt

21.—23. märtsini toimus Tartus pedagoogikakateedrist käsitles oma oli pühendatud NLKP XXIII kongressile.

Konverentsil tehti kokkuvõtteid pedagoogilise uurimistöö kursuse tööst, millest võtsid osa vabariigi paljude koolide õpetajad.

Avaplenaaristungil tutvustas haridusminister sm. F. Eisen ENSV koolielu päevaprobleeme. H. Liimets pedagoogikakateedrist käsitles oma ettekandes kommunistliku kasvatusalase uurimistöö aktuaalsemaid küsimusi. Käsitleti ka õppetöö

individualiseerimise, moderniseerimise jt. probleeme.

Paljudes uurimustes tehti järeldusi senistest saavutustest programmipõhises. Ettekannetest peakisid huvitavat materjali saada üliõpilastele õppivad tulevased matemaatika-, keemia- ja keelte õpetajad. Kõik tulevased pedagoogid peakisid tutvuma rotaprindilt ilmunud materjalidega «Pedagoogika ja kool 1966», see viib lugeja kurssi kõige laialdasemate küsimustega kaasaja koolielus.

L. METSOJA

HUVITAVAD FAKTE

Eksperimentaalselt on tõestatud, et inimene räägib keskmise kiirusega 125—160 sõna minutis. Mõtleb aga samade sõnadega kaks korda kiiremini.

*

Ajaloo on juhtumeid ebatavaliselt varajastest vanadusest. Näiteks Ungari kuningal Ludvig II-l oli 14-aastaselt tihe ja lopsakas habe, 18-aastaselt muutus halliks ja 20-aastaselt suri kõigi vanadustunnustega.

*

Mittepurunev klaas leiutati Roomas 34 aastat e.m.a. «Autasuks» raiuti leiutajal pea maha (et keegi ei saaks saladusest teada).

*

Kärnkonnad mäluvad toitu fenomenaalset kiirusega. Minutis teeb ta üle 4000 närimisliigutuse.

*

Norskamine ei ole kahjulik mitte niivõrd juuresolijale, kuivõrd magajale endale: norskamine mõjub südamele halvasti.

Austria arst Herbert Klaus leutas spetsiaalse sideme, mis surub lõualuu kokku ja sunnib hingama läbi nina. Ta soovib inimistele, kes kalduvad norskama, kasutada seda sidet öösel.

(Ajalehest «Ленинец»)

ÜTÜ eesti keele ringis

Neil päevil kogunes ÜTÜ eesti keele ring järjekordsele töökoosolekule. Esimeses ettekandes käsitles eesti filoloogias IV kursuse üliõpilane Aino Anilane tähtsamaid õigekeelsuse printsiipe. Seejärel esitas eesti filoloogias II kursuse üliõpilane Reet Kaasik oma kursuse seminaritööde materjalide põhjal üldistuse mitmuse vormide erinevuse kohta eesti ilukirjanduse-, teaduse- ja ajalehekeeles. Tööd olid statistilist laadi, kusjuures saadi vägagi huvitavaid tulemusi. Selgus, et mitmuse kasutamine on teaduslikus keeles hoopis sagedasem kui ilukirjanduses.

Vanemõpetaja Aino Valmet andis ülevaate Moskvas toimunud NSV Liidu Kirjanike Liidu poolt korraldatud ilukirjanduse tõlkeküsimustele pühendatud sümposiumist. Viimastest võttis meie rahvusvabariiki esindajate kõrval osa ka rida tõlkijaid ja tõlketeoreetikke rahvademokraatiamaadest ja Lääne-Euroopa riikidest.

Ettekandja tutvustas nõupidamise peamisi probleeme ja seisukohavõtte.

Et mitmed eesti keele osakonna ja lääne filoloogia üliõpilased on viimastel aastatel tegelnud ka tõlkeküsimustega, siis äratas ettekande elavat huvi.

Lõpuks andis II kursuse üliõpilane Lembit Vaba ülevaate eesti keele ringi kirjavahetusest ja sidemetest meie maa teiste kõrgemate õppeasutustega. Kontaktis ollakse Leningradi, Petrozavodski, Jožkar-Ola, Saranski ja Užgorodi üliõpilastega.

K. PIHLAK,
eesti filoloogia IV kursuse

TIIRIKOJAL

18. märts oli ÜTÜ geograafia- ja hüdrolöögisektsiooni liikmetele oodatud päev — toimus ekskursioon Tiirikoja järve hüdrometeoroloogiajaama.

Hommik saabus Tartusse halli pilveloori, lumelobjaka ja vihmaga. Kohapeal aga võtsid meid vastu selge päikesepaisteline taevast ja viinge tuul.

Vaevalt jõudsime jaamas veidi ringi vaadata, kui sektsiooni juhendaja L. Kullus saabus põneva teatega, et anfiibauto GAZ-47 on järvele sõiduks valmis ja ootab meid.

Ruttu-ruttu kobisime teraskäabuse presendi alla ja sõit algas mürina ja roomikute löginaga mööda Peipsi järve jääd nii, et lume- ja jäätolm lendas üle pea. Selgituseks olgu mainitud, et Eesti NSV-s on ainult kaks tsiviil-roomikautot, kusjuures Tiirikoja masinal tehakse juba viiendat aastat talviseid ekspeditsioone Peipsi-Pihkva järvele. Käidud on ka Narva veehoidlal, Narva lahel ja Võrtsjärvel. (Suvel kasutatakse ekspeditsioonideks mootorlaeva «Limnoloog»). Jää murdumise korral auto ei vaju põhja.

9 km kaugusel kaldast masin peatus ja me ronisime jääle. Silmadele avanes ääretu lume- ja jääväli,

mida läänest piiras sinine rannikuriiba. Kõik kiirgas päikeses, kuni silmapiirini olid ainsaks vahelduseks Mustvee-Oudova jäätrassi tähistavad kuuseoksad ning kaugel kalameeste saanid. Kogu see vaatepilt pluss lõikav kirdetuul manasid silme ette jutustused polaaruurijatest.

Meeldiv ühendati ka kasulikuga: jaama ülesandel mõõdeti jää pak-sus, järvevee värvus ja temperatuur.

Kui me olime järvelt tagasi jõudnud ja hubases kabinetis istet võtnud, tutvustasid jaama juhataja A. Jaani ja vaneminsener L. Remmel meile järvejaama tööd, illustreerides vestlust albumite ja kogumikega. Nad mõlemad on endised TRÜ geograafiaosakonna kasvandikud.

Päike hakkas juba õhtusse kalduma, kui me järvejaama ja selle töötajatega hüvasti jätnud, Tartu poole sõitma hakkasime.

Ekskursioon Tiirikoja järvele oli tulevastele hüdrolöögitöödele meeldivaks vahelduseks tavaliste «tubaste» sektsioonikoosolekute vahel.

T. SOORD,
geograafiaosakonna III kursuse üliõpilane

Tähelepanu!

Täna, 2. aprillil kell 14 on TRÜ klubis ÜTÜ XXI konverentsi lõpp-plenaaristung.

Premeeritakse parimate ettekannete autoreid.

Kokkuvõtteid ÜTÜ XXI konverentsist lugege ajalehe järgmisest numbrist.



Moskva. 29. märts. Kremli Kongresside Palee. NLKP XXIII kongressi avamine. TASS.

Katusel podiseb bituumenikatel

Leningradi maantee ühiselamu II korpuse seinad ja laed on valmis.

Jõepoolses korpuses on tehtud suurem osa krohvitoost ja põrandaid ning on paigaldatud kõik tehnilised liinid.

Varsti värvipintsleid tööle!

Novembri alguses laoti alles II korpuse keldriseinu, kuid ehitajad ütlesid, et I kvartali lõpuks on kogu maja seinad püsti ja laed kohal. Talv oli ees. Tähtajas kahelda polnud aga mõtet, sest I korpus saadi samuti umbes viie kuuga katuse alla.

Nüüd märtsi lõpupäevil võis töödejuhataja VELLO MEKK öelda: «Jah, 1. aprilliks saame kõik valmis. Katusepaneeli juba paigaldame õhtuses vahetuses. Karniisi tegemiseks jääb veel mitu päeva».

Võibolla räägiksime lähemalt talve jooksul tehtud töödest?

Vestluses saame teada, et kõige rohkem hakkavad ikkagi silma II korpuse müürid ja vaheseinad. Neid on tervelt 3800 m³. See teeb umbes 1 520 000 tellist või — 1520 4-tonnist autokoormat. Neist autodest saaksime 15 km pikkuse rea. Suvel ladusime niisama palju. Paigal on ka kõik lae ja katuslae paneelid, kokku 1500 m³. Siin on krohvitud kõik radiaatorinišid ja sanitaartehnikutel on töörinne käes.

I korpuses — jõepoolses — on ka üht-teist tehtud. Kolmel korrusel on valmis laudpõrandad (umbes 1000 m²), neljal aga seinad krohvitud (4500 m²). Siin on paigaldatud ka kogu keskküttesüsteem, kanalisatsiooni ja veevargitorud, elektri-, raadiotranslatsiooni, elektrikellade, signalisatsiooni ja televisiooniliinid. Väljas on valminud reovete kollektor kuni Roosi tänavani ja maha on pandud kogu kõrgepinge elektriakaabel.

Millised on ehituse tulevikuplaanid?

I korpuse peame andma ekspluatatsiooni III kvartalis.

II korpus ei ole küll selle aasta plaanis, ent kui tellijal vahendeid leidub, siis võib ka see samaks ajaks valmis saada.

Praegu teeme juba katust. See on üsna huvitava konstruktsiooniga.

Sisetöid pidurdab mõneti seina-kappide ootamine. Neid tuleb igasse tuppa kolm. Kui nad on paigal, siis saame lõpetada krohvimise ja maalrid tööle panna. Loodetavasti saabuvad kapid juba aprillis, nagu lubatakse.

Maalritöödeks on planeeritud mai ja suvekuud, siis tuleb tööde kvaliteet parem.

Hiljuti olid meil abiks ka üliõpilased, 10—15 inimest päevas. Külal suvel tulevad nad jälle. Maal-

ritööde ajal on abijõudu kõvasti tarvis.

Üleval katusel podiseb suur bituumenikatel, mida «kahur» mühinal kütab. Katuslae tsementmördist kattekihti kaetakse bituumenisolatsiooniga, et rõskus läbi ei tungiks. Eemal loetakse gaaskukermiidist soojusisolatsiooni. See hall kivike meenutab silikaati ja üsna suured plokid näivad rasketena.

«Kas see katus ei tule liiga raske?» küsin esimeselt ettejuhtuvalt tööliselt. Too hakkas naerma. Eks katsugel Tõstan kivitükki — see on haruldaselt kerge.

«Kas kukkusite sisse?» küsitakse selja tagant — «Muidugi».

Noor sõduripükstes ehitaja märkab, et vaatan linna, ja lausub: «Siit näeb kaugele. Kui ma kolm aastat tagasi Tartust ära läksin, siis neid maju polnud (ta näitab Turu tänavale) ja neid seal pärmivabriku juures samuti. Katlamaja korsten aga on oma silmade all selle mõne kodus olnud kuu jookul suureks kasvanud».

— «Eks seegi maja ole üks nendest uutest. Kui mõõdunud aastal lõpetanud sügisel diplomite järele tulevad, on juba neilgi imestada. Aga möödas on ainult aasta!»

— «Jah. Linn kasvab kiiresti».

A. PABUT



MOSKVA. Gorki prospekt.

Tartu Vabariikliku Kliinilise Haigla peaarsti käskkirjast

17. märtsil k. a. teostati haigla torakaalkirurgia osakonnas arstide A. KLIIMANNI, E. KÕO ja R. PURRE poolt kirurgiaosakondade operatsioonibloki töötajate osavõtul esimene südameoperatsioon kehavälise vereringe kasutamise südamekodade vaheseina kaasasündinud defektiga haigel. Selle operatsiooniga avati uus ajajärk südamekirurgias nii meie haiglas kui kogu vabariigis. Nimetatud operatsioon oli esimene taoline Eesti NSV-s.

Operatsioonile eelnenud kehavälise vereringe eksperimentaalse osa korraldamise ja selle eduka kliinilise rakendamise eest avaldan tänu järgmistele TRÜ Arstiteaduskonna töötajatele:

A. Kliimann — TRÜ hospitaalkirurgia kateedri dotsent, E. Kõo — TRÜ hospitaalkirurgia kateedri assistent, H. Kokk — TRÜ üldkirurgia kateedri assistent, T. Järv — Arstiteaduskonna VI k. üliõpilane, M. Pedaja — Arstiteaduskonna kesklaboratooriumi laborant.

Konsultatiiv-diagnostilise abi osutamise eest operatsiooni kindlustamisel avaldan tänu järgmistele TRÜ õppejõududele:

U. Lepp — Teaduskonna sisehaiguste kateedri dotsent, M. Luts — TRÜ pediaatria kateedri assistent, A. Seffer — hospitaal-sisehaiguste kateedri assistent, haigla kardioreumatoloogia osak. juhataja, K. Rägo — sisehaiguste propedeutika kat. assistent, haigla elektrokardiograafia kab. juhataja.

Kehavälise vereringe aparadi töölerakendamisel osutatud abi eest, aga samuti aparadi konstruktsiooni täiustamise ja aparadi laitmatu töö kindlustamise eest avaldan tänu TRÜ füüsika eksperimentaal-töökoja järgnevatele töötajatele:

V. Ruben, A. Jaagosild, T. Lutsar, R. Raamat, A. Susi ja M. Koha.

Pearst H. KANTER

Uut teatmekirjandust

Славный путь ленинского комсомола. (Что читать по истории ВЛКСМ). (Библиография). Москва 1965. 224 lk.

Экономика СССР. Аннотированный перечень отечественных библиографий, опубликованных в 1917—1964 гг. Москва 1965. 159 lk.

История исторической науки в СССР. Докладный период. Библиография. Москва 1965. 703 lk.

Указатель литературы по применению молекулярного спектрального анализа в науке и промышленности. Отечественная и иностранная литература за 1953—1963 гг. Минск 1964. 283 lk.

Справочник по геофизике. Перевод с английского. Москва 1965. 571 lk.

Выставки Советского изобразительного искусства. Справочник. Том I. 1917—1932 гг. Москва 1965. 557 lk.

Аннотированный каталог художественных, хроникально-документальных, научно-популярных и учебных фильмов, выпущенных в 1964 году. Москва 1965. 264 lk.

Meyers Taschenlexikon A — Z. Leipzig 1965. 1164 lk.

Die Welt. Daten, Fakten, Informationen des Jahres 1964. Berlin 1965. 767 lk.

T. Klanowski, S. Kubiak. Materiały bibliograficzne i prasowe do historii uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu 1919—1964. Poznań 1965. 408 lk.

125 a. prof. A. Rauberi sünnist

Vana-Anatoomikumi ringaudiotooriumi seinale kinnitatud mälestustahvel sõnadega: «Hic docuit Augustus Rauber 1886—1911» meenutab meile väljapaistvat teadlast, kes 25 aastat töötas anatoomia kateedri juhatajana Tartu Ülikoolis.

22. märtsil möödus 125 aastat prof. A. Rauberi sünnist. Selle tähtpäeva puhul viisid ÜTÜ anatoomia ringi üliõpilased ja anatoomia ning histoloogia kateedri liikmed A. Rauberi kalmule lilli ja tutvusid tema tööde väljapanekutega teaduslikus raamatukogus. Hiljem kuulati I. Sarve ettekannet prof. Rauberi elust ja tegevusest ning dr. V. Pärtelpoja vestlust Rauberist kui inimesest ja pedagoogist.

Skeletisüsteemi alal tegeles Rauber põhiliselt luu koostisosade füüsikaliste omaduste väljaselgitamisega ning avaldas oma uurimuste tulemused 1876. a. ilmunud monograafias «Luude elastsus ja tugevus».

Närvisüsteemi probleeme käsit-

levaid töid ilmus Rauberi sulest üle 10. Rauber oli esimene teadlane, kes klassifitseeris peaganglionid sensibiileks ja vegetatiivseteks.

Oma dissertatsioonitöös «Side-mete ja perioodiliste Vater'i kehakesed ja nende seos nn. lihastundlikkusega» jõudis ta järeldusele, et Vater-Pacini kehakesed on seoses lihastundlikkusega ja nahas leiduvate rõhutundlikkude närvilõpmetega.

A. Rauberil on põhjapanevaid töid (ligi 40) embrüoloogia alal. Ta on üks eksperimentaalse embrüoloogia rajajaid. Uuris mitmesuguste füüsikaliste ja keemiliste tegurite mõju loote arenemisele.

Väsimatu uurijana, hea pedagoogina ja suurepärase inimesena on prof. Rauber alati eeskujuks anatoomia kateedri kollektiivile ja üliõpilastele.

I. SARV

ÕHUS ON MIDAGI ÄREVAT

Seda saginat, mis praegu ümberringi! Kas olete tähele pannud, et suur hulk tudengeid on viimastel päevadel kuidagi salapäraselt murelikud?

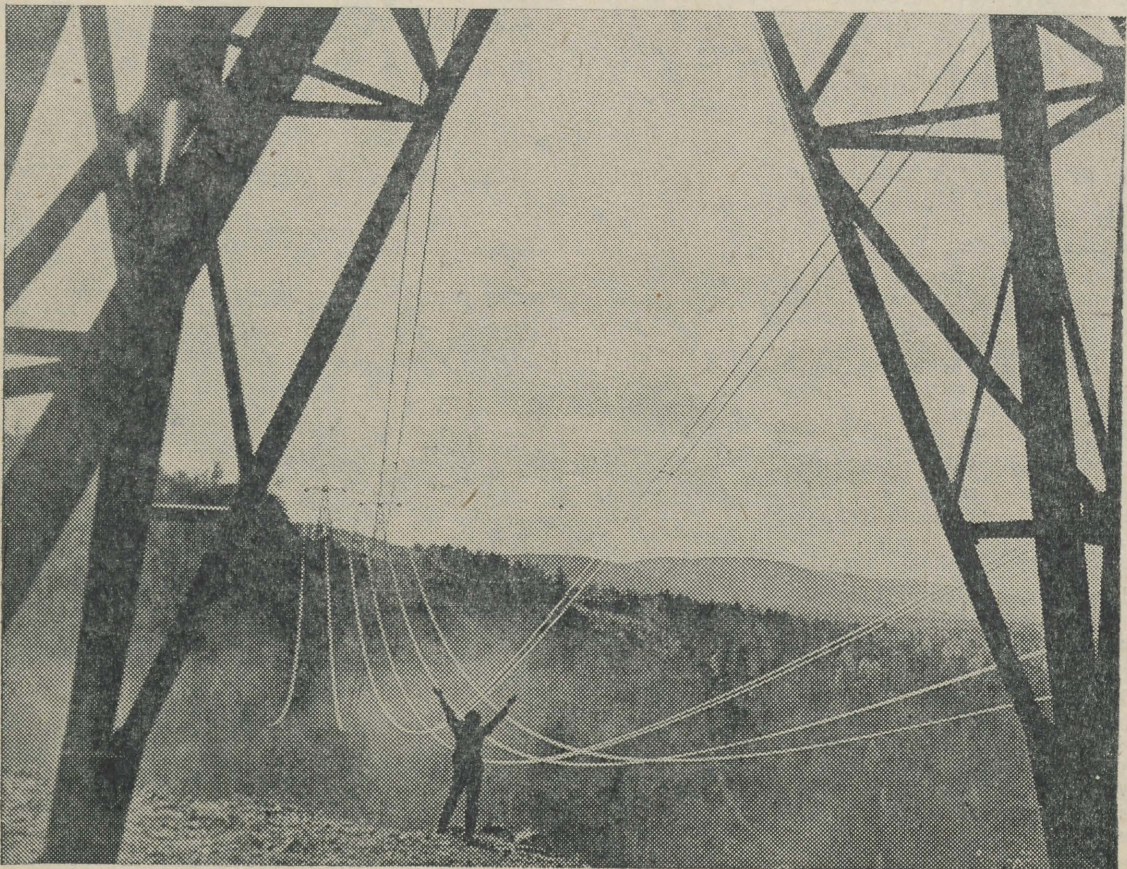
Telefonikeskjaama töötajad kaebavad, et tunduvalt on suurenenud kaugekõnede hulk pealinna suunas. Sageli nähakse värvimütsikandjaid «Vanemuise» ja klubi kandis. Kauplustejuhatajad rõõ-

mustavad — paberil, vesi-värvidel, krepirullidel ja muul pudukaubal on haruldast hea minek.

Räägitakse, et linna pealt otsitakse 19. saj. pärit ballikostüümi, hiina päritoluga suitsupitsi, pika sabaga kassi, ruudulisi pükse, kannustega saapaid, näpitsprille, jalgratast, õlgi «paradiisi» jaoks, katelt ja harki põrgu tarvis, kapju, sarvi ja saba kuraditele.

Kõikide saladuste lahendamiseks saab laupäevaõhtune karneval.

Kas sa ikka tuled?



Kuuendalt üleiluliselt fotonäituselt, mis on pühendatud NLKP XXIII kongressile.

SIBERI ENERGIA.

A. GORJATSEVI foto.

„See oli eksitus, Maria...”

Süüdistuskokkuvõte

T. Mesila kirjatükk on üks raadiokonkursi «Fakt ja fantaasia» võitjaid.

Kohus, uurinud igakülgset kaebealuse süüasja, on tuvastanud järgmist:

Kaebealune X, kes töötas laeval «Oomega» vanema radistina ja kes oli viidud üle dekimadruseks alko- holi tarvitamise pärast laeval, saatis 22. juunil 19... aastal kell 23.45 korda raske kuriteo — ta hakkas ilma igasuguse loa ja põh- jusega töötama 500 kHz-le hääles- tatud saatjal ajal, mil see on kõi- ge rangelt keelatud. Kaebalu- sel õnnestus eetrisse saada järg- mine fraas: «See on eksitus, Ma- ria, kas kuuled mind, Maria, ma armastan sind!»

Kohtuasja lähemal uurimisel selgus, et kaebelune oli pikemat aega suhelnud kellegi Maria-nime- lise naiskodanikuga. Nimetatud naiskodaniku ülekulutamisel tun- nistas see järgmist: Ta oli sõlmi- nud tutvuse kaebelusega omaka- supüüdlisel eesmärgidel. Nimelt

olevat tema sõbrannal täiesti eht- ne, isiklik jaanalinnumunal Temal aga seda ei olnud. Et mitte sõb- ranna kõrval varju jääda, oligi ta sõlminud tutvuse meremehega, kes olevat lubanud talle selle tuua. Kaebelune olevat teda aga rän- galt petnud, tuues talle mitte jaan- nalinnumuna, vaid kõige hariliku- ma kookospähkli.

Seepeale oli tunnistaja kaebe- aluse, pehmelt öeldes, sundinud lahkuma, mispuhul viimane, olnud eelnevalt «hingevalu leevendami- seks» joonud ära pudeli rummi, panigi toime eespoolnimetatud ranga süüteo.

Kui kohus tahtis selgusele jõu- da, miks kaebelune püüdis suht- teid klaarida just raadio teel, sai ta vastuseks: «Aga kookospähkli pole ju, ometi kellelgi!» Ja tunnis- taja: «Phäh, ei tea, ma pole ju mingi ra-radi-radiola!»

T. MESILA

KEVAD ja kolm keskkoolilõpetajat

Oleme juba harjunud sellega, et kevad on tulemas ja eks ole loo- mulik seegi, et igal kevadel on keskkooli-lõpetajad ja igal sügisel noo- red tudengid. Ent nii nagu alles esimese sooja tuule käes avastad kevade, tunned, et ta tõesti tuleb, nii avastad keskkooli lõpetamisegi, kui näed lõpetajaid vaidlemas, minemas või naermas. Oigem oleks vist öelda, et avastad nad uuesti, näed äkki neid ja ennast, ja palju tuleb meelde.

Koolinoorte emakeele-alase olümpiaadi tulemustest on juba rää- gitud ja võitjate nimed teada.

Lõppvoor töö oli põhiliselt grammatiline, oli aga ka üks loovat laadi ülesanne — jätkata ettekantud teksti teema arendust, s. t. kirju- tada edasi. Tahaksin siia ära tuua kolm tööd.

Kirjutajatel tuleb peagi etteantu, etteheitu oma mõtte ja fantaa- siaga jätkamise asemel oma unistusi ja mõtteid tegeliku eluga jät- kata. Tahaksin öelda professor Paul Ariste sõnadega: «Ma ei tea, kas me saame teile kõigile ülikoolis «elu tuld» anda, aga «ohvrisuitsu» küll kindlasti».

P. VIHALEMM

Veel kord kõrva uksele lähenda- des polnud mul enam vähemarki kahtlust, et meie läheneb keegi vaikselt, argset, hiilival sammul.

Läksin ja istusin aseme äärele, kus lauale pandud sõjariistad olek- sid tarbe korral käepärast. Koer tuli niuksuvalt urisedes minu juur- de, kuid läks siis tagasi keset põ- randat ja jäi seal ainiti ukse poole vahtima, turi kui seaharjas püsti. Veel kord lähenes ta uksele, kuid taganes siis kohe minu juurde ja ninast kostis tal nüüd juba päris urin.

Ootasime. Siis kostis ukse tagant uusi hääli: siuhh-sauhh, siuhh-sauhh. Uks aua- nes ja sisse astus pikas hommiku- mantlis pikkade lahtiste juustega imekaunis naine. Käes hoidis ta poolemeetrist habemenuga; oli sel- ge, et tuttav hääli siuhh-sauhh tekib selle teritamisel. Naine tegi seda hämmastava kergusega, kuid kiir- rustamata; samasuguse aeglusega lähenes ta mu voodile. Seinakell lõi, selle hääled kostsid nagu näh- tamatu vaheseina tagant kuskilt kaugusest; lõõgid järgnesid ükstei- sele ruttamata, ühes taktis habeme- noa siuhhatustega.

Ma teadsin, et mu parema käe juures on mu mõök, kuid ma ei saa- nud ennast liigutada. Ma ei suut- nud ka pöörata oma pilku vahedalt noateralt, mis järjekindlalt lähenes mu kaelale. Koer, mu truu kaas- lane, oli voodi all selili; üksikud niutsatused tõendasid, et ta oli sa- masuguses seisukorras nagu mina.

Nuga lähenes järjekindlalt. Jär- sku tundsin ma täielikku ükskõik- sust kõige vastu, ma ainult jälgi- sin, mis edasi juhtus. Siuhh-sauhh, siuhh-sauhh — see kostis juba pä- ris kõrva juurest. Pikkamööda va- jusin ma asemele pikali, mis esi- algu näis suurendavat mu kaela ja noa vahet. Ehkki aeglaselt, kuid seda kindlamalt jõudis nuga mu kõrvi. Viimast korda kostis siuhh- sauhh, siis see vaikus. Mu pooluni muutus üha sügavamaks.

Sel hetkel niutsatas koer uuesti, lõrises ja püüdis hüpata. Kramplikult pingutuse tagajärjel lendas loom naise poole, tabades vaid nuga. Ta

kukkus koos terariistaga. Ma jõud- sin näha veel oma päästja verist laipa — ta pea oli ebaloomulikult seljas, habemenuga oli läbistanud ta kõri — siis vajusin ma teadma- tusse...

*

Veel kord kõrva uksele lähenda- des polnud mul enam vähemarki kahtlust, et meie läheneb keegi vaikselt, argset, hiilival sammul.

Läksin ja istusin aseme äärele, kus lauale pandud sõjariistad olek- sid tarbe korral käepärast. Koer tuli niuksuvalt urisedes minu juur- de, kuid läks siis tagasi keset põ- randat ja jäi seal ainiti ukse poole vahtima, turi kui seaharjas püsti. Veel kord lähenes ta uksele, kuid taganes siis kohe minu juurde ja ninast kostis tal nüüd juba päris urin.

Ootasime. Ja siis ta tuli. Tundmatu tõmbas järsu hooga ukse lahti ja pimedu- sest eraldus jõuline mehekogu. Vas- tu minu ootusi oli ta üksi. Koer lamas mu vasaku põlve juures ja näis ootavat üksnes minu käsku, et tormata peale külalisele, kelle tulekust me küll teadsime, kuid keda ometigi ei oodanud.

Mees seisis ikka veel uksele ja vaatas sõnatult onni sisemust. Alles tagantjärele mõistan ma, et ses pimeduses ei olnudki võimalik meid kahte — looma ja inimest — mär- gata, kuid siis tundus see olevat võimalik.

Nüüd ometigi katkestas tundma- tu vaikuse ja astus kõhklevalt onni. Surusime end koeraga kirju indi- aanivaiba taga maadliki. Ma hoid- sin kätt oma ustava Pantri turjal ja tundsin, et temas nagu minuski iga lihas tuksles ja pingul oli. Ei, ei, sõbrake, kannata veel, pea vastu, ära torma hukatuses — nii oleksin tahtnud talle öelda. Ent koer näis mõistvat mu rahustavaid silitusi ja üksnes vaatas pimeduses oma niis- kelt läikivate silmadega mulle otsa.

Veel hetk. Näis, et tundmatu on pimedusega harjunud, sest nüüd as- tus ta kindlalt hüti teise seina juurde. Mida ta otsib siit? Mida on



tal vaja? Siis nägime, kuidas ta uurivalt silmitses seinal rippuvaid esemeid.

Äkki ta võpatas, tegi liigutuse ettepoole — ja haaras nurgast pih- ku sulgedest peakatte, minu amu- letti. Järsk ümberpöör, ja mõne hüppega oli ta läinud.

Uuesti valitses vigoamis vaikus.

*

Veel kord kõrva uksele lähenda- des polnud mul enam vähemarki kahtlust, et meie läheneb keegi vaikselt, argset, hiilival sammul.

Läksin ja istusin aseme äärele, kus lauale pandud sõjariistad olek- sid tarbe korral käepärast. Koer tuli niuksuvalt urisedes minu juur- de, kuid läks siis tagasi keset põ- randat ja jäi seal ainiti ukse poole vahtima, turi kui seaharjas püsti. Veel kord lähenes ta uksele, kuid taganes siis kohe minu juurde ja ninast kostis tal nüüd juba päris urin.

Ootasime. Sammut jõudsid uksele ja pea- tusid nagu kõheldes, kuid juba järgmisel silmapilgul kisti üks jõu- lise tõmbega lahti. Koer surus end värisedes vastu minu põlvi ja mulle tundus, et olen nagu halvatu — uksele seisev kogu ei sarnanenud ei loomale ega inimesele. Onn oli hä- mar, mistõttu võõras meid esimesel silmapilgul ei näinud ja nii sain teda silmitseda. Tal oli kogukas, hästi arenenud lihastega keha, kae- tud tiheda karvaga. Pikad pulstu- nud juuksed katsid ta nägu ja lan- gesid kaelale. Jalad, samuti ka käed, kui neid nii võib nimetada, olid suured ja kõverad. Näos oli tal mingi metsik, jõhker ilme. Vaa- tamata külmale aastaajale polnud tal seljas ainsatki riidehilpu.

See oli lumeinimene.

«Rajacas»

Pühapäeval, 27. märtsil TRÜ klu- bi raadio eetris olnud geograafide- bioloogide informatsiooni- ja muu- siikaprogramm «Rajacas» sisaldas endas häid mõtteid, mille üle võis isegi naerda.

Erilist elevust tekitasid pealt- vaatajate hulgas «Päevakõla» ma- lenurk ning saade «Kristall 66».

Programmi lõpp viis kuulajad- vaatajad alfretooriumi, kus peate- gelasleks olid reporter Aldo Puänt, mängujuht Juhan Sakk ning võist- konnad «Hapupiim» ja «Keho Iir». Huviavalt tasavägise võistluse võitis «Keho Iir» tänu pealtvaata- jate aplausile, kuigi vastas halve- mini.

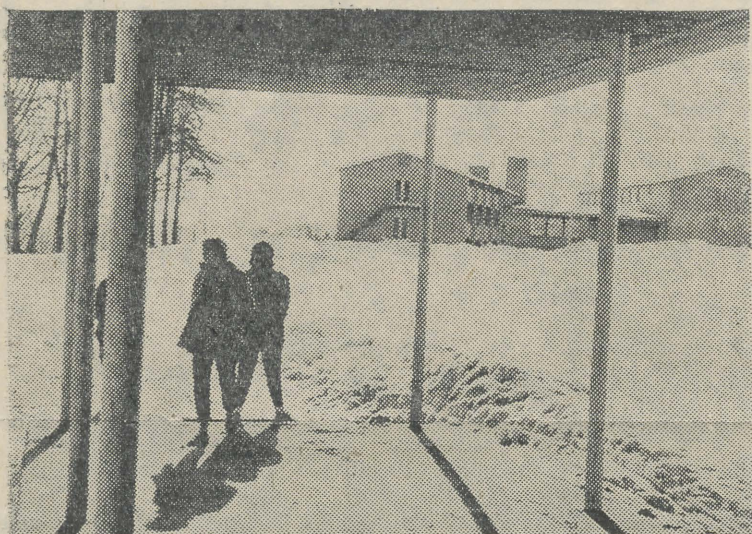
Alfretoorium reklaameeris Pälsoni tn. poisteinternaadi puhvetit. Rek- laam tuleb tuluselt heaks kiita, sest linnast tulevad turunaised aitavad pika järjekorraga üliõpilaste õppi- misest segaseks läinud päid jahu- tada. Igapäevane tunniajane jär- jekorras seismine saagu iga poiste- internaadi elaniku aktiivseks puhkuseks ja eluliseks vajaduseks!

Kahju ainult, et alfretooriumis ei räägitud midagi puhvetis suu- repärastelt korraldatud aeglusmüü- gist.

Kokkuvõttes võib öelda, et Geo- graafia-Bioloogiateaduskonna re- porterite kolleegium eesotsas Ain Kallise ja Toomas Sutiga esitas huvitava programmi.

A. TUBLI

Toimetuse märkus: Kas nn. tu- runaisi ei saaks ülikooli ühisela- mute puhvetitest eemale tõrjuda? Mida arvavad komandandid?



Kauaks seda lund
enam siingi on...

KIRJANDUSHUVILISED!

Tartu Riikliku Ülikooli ÜTU nõukogu, ELKNU TRÜ Komitee ja ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuse kuulutatavad käesolevaga välja kirjandusvõistluse publitsistlikes ja ilukirjanduslikes žanrides.

TÄHTAJAGA 20. MAI 1966. a.

- * olupilt või olukirjeldus,
- * reportaaž,
- * portree,
- * intervjuu,
- * sõnum.

AUHINNATAKSE TÖÖD JÄRGMISELT:

- üks I auhind — 30 rbl.
- üks II auhind — 20 rbl.
- kaks III auhinda — à 10 rbl.

TÄHTAJAGA 15. OKTOOBER 1966. a.

- * luule,
- * jutustus,
- * novell,
- * lühisatir ja -humor,
- * tõljeton,
- * lühinäidend,
- * filmistsenaarium.

AUHINNATAKSE TÖÖD JÄRGMISELT:

- üks I auhind — 75 rbl.
- üks II auhind — 50 rbl.
- kaks III auhinda — à 30 rbl.

Võistlusest võivad osa võtta kõik ülikooli kollektiivi liikmed (üliõpi- lased, õppejõud ja teenistujad). On soovitatav, et võistlustööd kajastak- sid meie noorsoo, üliõpilasnoorsoo ja kommunistlike noortega seotud aktuaalseid tänapäevaprobleeme.

Võistlusele esitatakse töö palutakse ära tuua või saata ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusele puhtalt lehe ühele küljele kirjutatuna. Kõik võistlustööd tuleb varustada märgusõnaga, lisada sama märgu- sõna kande kinnine ümbrik, mis sisaldab autori nime, eesnime, töö- koha (kursus, osakond jne.) ja aadressi.

Võistlustöö pikkus ei ole piiratud. Olenedes tööde tasemest on žüriil õigus jätta mõni auhind välja andmata või anda välja mõne teise auhinnana antud summade piirides.

ЖУРНАЛИСТЫ И ЛИТЕРАТОРЫ!

Совет студенческого научного общества Тартуского государствен- ного университета, комитет комсомола ТГУ и редакция газеты «Тар- туский государственный университет» объявляют конкурс на лучшее произведение в жанрах публицистики и художественной литературы.

Срок представления публицистики на конкурс 23 мая 1966 г.

Жанры:

- а) очерк
- б) репортаж
- в) портрет
- г) сообщение

За лучшие работы будут присуждены

- одна I премия — 30 руб.
- одна II премия — 20 руб.
- две III премии по 10 руб.

Срок сдачи произведений художественной литературы — 15 декаб- ря 1966 г. Материал может быть в жанре:

- а) стихотворение
- б) рассказ или повесть
- в) новелла
- г) фельетон
- д) пьеса
- е) киносценарий

Будут выданы:

- одна I премия — 75 руб.
- одна II премия — 50 руб.
- две III премии по 30 руб.

В конкурсе могут участвовать все члены коллектива ТГУ (студен- ты, преподаватели, служащие).

Желательно, чтобы представленные работы отражали жизнь нашей молодежи, студентов и комсомола, затрагивали актуальные проб- лемы. Работы принести переписанными на одну сторону листа в редакцию газеты «Тартуский государственный университет».

Все работы нужно снабдить паролем. Тот же пароль вложить в закрытый конверт вместе с именем и фамилией автора, отметить курс, отделение и адрес автора.

Длина работ не ограничена. В зависимости от уровня работ жюри может не выдать некоторых премий или распределить их по-иному.

Suusapäevad Vellaveres

Vaatamata tuisusele esmaspäeva varahommikule kogunes raudteejaama 29 meedikut ettenähtud 40 asemel. Ostsime piletid Elvani ja rattasime vagunitesse. Siis avastasid tüdrukud, et fotoaparaat on koju unustatud. Siia juurde käis pikk ja üksikasjaline seletus, kuidas õhtul sai kõik valmis pandud ja hommikul ikka unustatud. Vaevalt oli see jutt lõppenud, kui Maris püsti kargas hüüatusega: «Minu kott!» Selle ta oli unustanud piletikassa juurde. Rongi väljumiseni oli jäänud 1 minut. Agul õnnestus juba liikuma hakanud rong kinni püüda ja kott omanikule kätte toimetada.

Otsustasime väljuda Vapramäe peatuses, see aga täies ulatuses ei õnnestunud, sest meid oli palju ja rongil kiire. Polnud parata, enamusel tuli edasi sõita.

Ei võinud kindel olla, kas Peedulgi jõuavad kõik väljuda, seepärast leppisime kokku kohtumispäiga suhtes, juhul, kui osa on sunnitud Elvani sõitma. Peedul õnnestus meil siiski väljuda. Võiks arvata, et sellised viperused rikkusid ehk meie tuju, kuid tegelikult oli hoo-

pis vastupidi. Kinnitasime suusad alla ja suundusime Vellavere poole. Tee oli pikk ja vaevarikas. Mägesid ja kukkumisi oli rohkesti. Jõudsime siiski õnnelikult päralt. Meid ootasid ees soojaks koetud toad ja teelaud.

Pärast väikest puhkust asusime suusamatkale Vapramäele. Ilm oli endiselt tuisune ja lagedal puhus vinge tuul, seevastu oli metsas väga vaikne ja heljus tasast lund. Suusatasime pimedani.

Ohtul olime üsna väsinud, kuid ikkagi jätkus head tuju ja jõudu oma «RAMETO» rasketele küsimustele vastamiseks. Võistlus oli väga tasavägine, alles paar viimast küsimust suutsid selgitada võitja. Auhinnad olid võistlejate väärilised.

Hommikul, kui ärkasime, rõõmustas meid päikesepaisteline ilm. Kiiresti einestati, määrati suusad ja jälle läks sõiduks lahti. Ilm oli tõesti imekaunis, mäetipul sai isegi päikest võetud.

Kahju oli Tartusse tagasi sõita.

L. LUDOLF,

ravi V kursuse üliõpilane

Rahvamaleva töö uutele alustele

TRÜ rahvamaleva-alase töõ tõhustamise ja hindamise aluseks saab käesoleva aasta 17. veebruaris teaduskondade (osakondade) partei sekretäride, rahvamaleva komandöride, komсомoli- ja ametiühingukomitee esindajate ühisel nõupidamisel vastuvõetud «Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva tähistamiseks Tartu Riiklikus Ülikoolis peetava rahvamalevlaste-vahelise sotsialistliku võistluse juhend», mille eesmärk on:

- * tähistada Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva;
- * parandada kasvatustööd ja süvendada teadlikkust ühiskonnaelu reeglitest kinnipidamiseks;
- * välja selgitada paremad TRÜ rahvamalevlased ja paremad teaduskondade malevad.
- * Sotsialistlik võistlus toimub ajavahemikul 19. veebr. 66. a. kuni 1. nov. 67. a.

Sotsialistlikku võistlust juhib TRÜ rahvamaleva staap. Võistlustulemuste kinnitab TRÜ partei-, komсомoli-, ametiühingukomitee ja rahvamalevastaabi esindajatest moodustatud žürii.

Osa võtta võivad kõik TRÜ rahvamalevlased.

VOISTLUSTINGIMUSED JA TULEMUSTE ARVESTAMINE

Võistlused on individuaal-võistkondlikud. Võistkonna moodustavad ühe teaduskonna (osakonna) rahvamalevlased. Individuaalselt tuleb võitjaks see rahvamalevlane, kes on kogunud kõige rohkem punkte.

- Punkte saab alljärgnevalt:
1. Reidil väljasoleku iga tund — 3 p.
 2. Reidil väljasoleku ajal tehtud iga korralekutsumine (aluseks raport) — 1 p.
 3. Abi osutamine haigetele, kannatadaaananule jne. (aluseks raport) — 5 p.
 4. Reidil ajal korrarikkuja rahvamaleva staapi, miilitsaosakonda või kaimestusmajja toimetamine (aluseks akt) — 10 p.
 5. Reidil ajal eriti ohtliku korrarikkuja rahvamaleva staapi, miilitsaosakonda või kaimestusmajja toimetamine (aluseks akt) — 25 p.
 6. Ühiskondlikust valveteenistusest vabal ajal (mitte reidil olles) korrarikkuja toimetamine rahvamaleva staapi, miilitsaosakonda või kaimestusmajja (aluseks akt) — 15 p.
 7. Ühiskondlikust valveteenistusest vabal ajal (mitte reidil olles) eriti ohtliku korrarikkuja toimetamine rahvamaleva staapi, miilitsaosakonda või kaimestusmajja (aluseks akt) — 30 p.
 8. Ühekordse osavõtu eest rahvamaleva töõ alasest loengust, seminarist jne. (aluseks osavõtjate nimekiri). — 3 p.
 9. Rahvamaleva töõ alase artikli avaldamine (aluseks ärakiri või väljalõige) — a) seinalehes — 10 p. b) ajalehes — 15 p.
 10. Rahvamaleva töõ alase karikatuuri avaldamine (aluseks ärakiri või väljalõige): a) seinalehes — 5 p. b) ajalehes — 10 p.
 11. Rahvamaleva töõ alase loenguga esinemine (loeng peab kestma vähemalt 45 min. ja osavõtjaid mitte alla 10, aluseks osavõtjate nimekiri) — 20 p.
 12. Õppuste-seminaride lõpetamine, mille kestus oli vähemalt 10 tundi (aluseks töõpäevik, kuhu on organiseerija poolt tehtud märkus lõpetamise kohta). — 20 p.
- Võistkonna paremusjärjestuse määramisel arvestatakse kokku saavutatud punktid, võistkonna nendel liikmetel, kes tulid individuaalarvestuses esimese 50 hulka. Lisaks sellele arvestatakse võistkonnale veel punkte järgmistest üritustest eest:

1. Rahvamaleva töõd kajastava seinalehe iga numbri eest, võib olla ka satiirileht (aluseks seinalehe toimetuse poolt allakirjutatud akt). — 75 p.
2. Rahvamaleva töõ alase loengu pidamine (aluseks osavõtjate nimekiri, kus on vähemalt 10 kuulajat ja loengu kestus vähemalt 45 min.). — 50 p.
3. Õppuste-seminaride korraldamine (võtab osa vähemalt 10 malevlast). — 30 p.

Saadud punktid liidetakse ja suurima arvu punkte saanud võistkond osutub võitjaks.

AUTASUSTAMINE

Individuaalselt autasustatakse esikohale tulnud rahvamalevlast viimliga, mille ühel küljel on kiri «TRÜ parim rahvamalevlane» ja teisel küljel «Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva tähistamise sotsialistliku võistluse võitja», avaldatakse rektori käskkirjaga kiitust ja autasustatakse mälestusesemega. 2.—6. kohale tulnuile avaldatakse rektori käskkirjaga kiitust ja autasustatakse mälestusesemega. 7.—12. kohale tulnud autasustatakse TRÜ ametiühingukomitee aukirjaga ja mälestusesemega.

Lisaks ülaltoodule esitatakse paremaid ja aktiivsemaid rahvamalevlasi autasustamiseks ELKNÜ TRÜ komiteele, Tartu linna rahvamaleva staabile ja ohtlikus olukorras ülesnäidatud julge tegutsemise eest valitsuse autasude saamiseks.

Võistkondlikult autasustatakse võitjat võistkonda viimliga, mille ühel küljel on kiri «TRÜ parim rahvamalev» ja teisel «Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäeva tähistamise sotsialistliku võistluse võitja», võistkonna komandöri rektori aukirja ja mälestusesemega.

Võistkonna aktiivile, 25—30 rahvamalevlasele võimaldatakse tasuta 3-päevane ekskursioon Leningradi.

2. ja 3. kohale tulnud võistkondade komandöre autasustatakse rektori käskkirjaga ja mälestusesemega.

ARUANDLUS

Iga kuu 5. esitab võistkonna komandör mõõdunud kuu kohta TRÜ rahvamaleva staabile aruande sotsialistliku võistluse käigust. Kõiki üleskerkinud küsimusi lahendab rahvamaleva staap.

TRÜ PARTEIKOMITEE
TRÜ KOMSOMOLIKOMITEE
TRÜ AMETIÜHINGUKOMITEE
TRÜ RAHVAMALEVA STAAP

20., 21. ja 22. märtsi veetsid Majandusteaduskonna kasvandikud Kääriku puhkelaagris.

Massimatka esialgu ei organiseeritud ja igaüks valis ise jõukohaseid tõuse-laskumisi.

Kella üheksa paiku koguneti saali, kus 10 esindajat rahanduse ja kaubanduse rühmast demonstreerisid kiirust, osavust, tabavust ja teisi vajalikke omadusi. Žürii kutsus välja suurima maiasmoka kummastki võistkonnast ja palus alla neelata roheline sidruni...

Järgnevalt seoti kahel võistlejal silmad kinni, ette riputati pudipõll, pihku pisteti purk kohupiima. Enamikus katäisi maitstva sisuga ekslesid kuskil allpool lõuajooni...

Esimene päev Käärikul oli meeleolukas, ainult õhtu kippus natuke ära vajuma, sest kaasavõetud magnetofon tegi Kääriku mõõduka saali jaoks liiga abitut häälet.

Kell 4,53 oli alanud astronoomiline kevad.

Meid äratas sel «tähtsal» päeval korrapidaja Liivo Savi. Koputus aknale. Kindel kord ja huvitavaks kujuneda töötav päev stimuleerisid kiiresti tegema kõiki tavalisi toimetusi. Plaanis olid slaalomisõidu võistlused ja matk Hirveorgu.

Mäenõlvakule tehtud slaalomirada mööda kihutab alla Rein Nigol. Meisterlikku sõitu saadeti ergutushüüetega. Raja tegid raskeks tähised, mille vahel pöördeid sooritas kukuti seal, kus tavalises olukorras oleks see ununenud tegevus. Nobedasti jäädvustas põnevamaid momente filmilindile meie fotoamatöör Lea Soondra. Teoreetiliselt meisterlikult, kuid vist praktiliselt sisse sõitmata jooksid ka Ants Liiveri suusad.

Pärast kolme katset osutusid kiiremaiks Rein Nigol, Ants Liiver ja Evald Viller. Ega tüdrukudki alla andnud. Kolm julget leidis ja nemadki jõudsid läbi tähiste finišisse. Need kolm vaprat slalomisti olid Aino Tamme, Aime Puhn ja Luule Kõivik.

«Ants, võta juhtimine enda kätte, ma ootan teisi järele!» hüüdis Meinhard. Poisid olid kiired ja jul-

Raadioloengud

Kolmapäeval, 6. aprillil

1. Eesti ja võõrfiloloogia I kursuse üliõpilastele prof. Paul Ariste II loeng keeleteaduse alustest: «Indo-euroopa keeled II».
2. Ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Helmut Piirimäe loeng «Feodaalsuhete arengust Rootsis».

Reedel, 8. aprillil

1. Oigusteaduskonna IV kursuse üliõpilastele dots. kt. Edgar Salu a a tsiviilõiguse-alane loeng «Kohtuotsuse seadusjõud».
2. Eesti filoloogia III kursuse üliõpilastele prof. Arnold Kase loeng «Jakob Hurda keelelisest tegevusest».

Klubis

Laupäeval, 2. aprillil kell 20

APRILLIKARNEVAL

Sissepääs maskeeritult, kostümeeritult.

Piletid eelmüügil.

30 kop.

RSR-s

4. aprillil kohviku rõdusaalis kell 18

«Kes sikutas sabast Briti Lõvi?»

Juhatus

ÜET-s

Järjekordne õppus lektor-propagandistide erialal toimub esmaspäeval, 4. aprillil algusega kell 18 keemiahoone 23. auditoriumis.

Dotsent A. Mitt annab ülevaate ateistliku propaganda eripärast.

Avaldame kaastunnet kursusekaaslastele Rutt Põllule tema surma puhul.
Eesti filoloogia osakonna I kursuse

Esimesed kevadpäevad

ged. Pole ka ime: ees sõitsid seliste hüüdnimedega tuntuks saanud «ässad» nagu Mägede Hirm, Tip-pude Kuningas ja paljud nende austajad. Raske on hoogu reguleerida tüdrukute aeglasema tempoga. Meinhard asus oma kohale ankrusse ja sõit jätkus Hirveoru poole.

Õpitav elukutse hakkab end tunda andma. Zooloog oleks ehk rohkem uurinud jälgi lume pinnal ja metsloomade kooritud lehtpuid, bioloog tunnetaks mahlade peatset lahtipääsu puude tüvedest, astronoom uuriks läbi latvade sillerdavat päikest ning seda, kuidas pilved siin Kääriku «kõrgmägedes» säravad. Poeet paneks kõik selle ilusasti sõnadesse. Aga majandusmees? — Ta märkas talu, kus katus hulgal ajal uuendamata, mahavõtmisele määratud männijuurikaid, mesilastarusid lõunapoolsetel nõlvadel, mis arvatavasti kunagi kahju ei too, sest neid oli tublisti üle kümne ja palju muud.

Kuid kellelegi ei jätanud aga mõju avaldamata värsket kosutavat õhku, metsa rahu ja mäed.

Hirveorus paistis päike veelgi kevadisemalt.

Viimane päev Käärikul. Veel üks pikem matk ja tagasi Tartu. Aga milline on see kõige õigem marsruut, et päevast saaks maksimaalselt kasu? Siin ei aita majandusmehe matemaatilised valemid. Otsustavaks jääb eelkõige kambavaim ja alles siis kutsuv loodus. Veel kord sõideti Hirveoru nõlvadele. Teised, reisihiimulised, läksid Sangastesse Linnamäe otsima. Kolmas grupp, kõige väiksemaarvuliseim, jäi kohapeale. Nemand pidid päästma Majandusteaduskonna au kuulsalt Seinamäelt alla sõites.

Laagris räägitud kuulujutust oli teada, et diplomandid olevat ühte teadaolevasse võpsikusse ree peitnud. Kui teeks tagant järele vastlastõitu? Kellele see ei meeldiks! Oma jõududega leiti regi üles. Ühisel

jõul ja nõul saadi üle kraavide ja üles mäkkegi. Publikut, kes asjast ülimalt huvitatud oli, kogunes hulgalt. Kõigil oli imelik soov teha reesõitu. Tavaliselt sõidavad kõigepealt «eksperimentaatorid». Ja nii siingi. Suurte ja kõlavate rõõmuhoisete saatel (olevat Hirveorgugi kuulda olnud) sai regi hoo sisse. Kuid ... poolel mäel jäi pidama. Säh sulle pikki linakiude! Meie sõiduriista jaoks oli lumi liiga pehme. Minda otsima uut, tugevama pidamisega lund.

Kui prooviks ... hüppemäe laskumislõv? Kindlasti tuleb sealt korralik sõit. Regi jätkas reisi, kannul üha suurenev uudishimulike grupp. Kui enne tahtsid kõik reega sõita, siis nüüd ei andnud keegi sellest vähematki märku. Pakuti kergematele naisterahvastele «prii piletit», aga nemad raputasid eitavalt pead. Mis seal ikka — põrumine siin või eksamisessil — otsustasid kaks julget.

Esimesel kahel meetril oli hoogu juba suur. Mis edasi saab? Nagu Tootsi lugedes, läks meiegi regi võsa poole puude hulka. Kiivritepuudumisel lahkusid sõitu alustanud allakihutavalt reelt. Peale katkise näpu ja rebenenud kinda suuremaid vigastusi ei olnud.

Kui Seinamägi sai alistatud, siis väiksemale künkale pidime alla vanduma. Ree pärandasime järgmistele Käärikule tulijatele. Minge ja proovige!

Viimane päev sai külsaks selle poolest, et murti esimene ja ka viimane suusk! Tuleb imeks panna, kui tugev suusarahvas on Majandusteaduskonnas.

Esimese bussi ärasõidu aeg. Sõitjaid on vähe. Kohale jõuab suusa-auto. Ootamajääjad teevad viimase tantsupeo. Kaasa löövad ka need, kes muidu ei tantsi. Tore, et julgemaks muutusitel!

Oli hea ja huvitav puhkus.

L. SOONDRA

TRÜ karikavõistlused laskmises

Nädalavahetusel korraldas TRÜ laskesektsoon 1966. a. teaduskondadevahelised karikavõistlused. Kavvas olid harjutused MB-5 (3×20 standard) ja MB-8 (3×10 standard) väikesekaliibrilisest vintpüssist ning püstoliharjutused MII-4 (5+30 lasku ringmärgi); MII-2 (5+30 lasku siluetti) ja MII-1 (3+10 lasku ringmärgi). Ette rutates peab mainima, et tagajärjed jäid suhteliselt keskpärasteks, ainult üksikud tulemused ületavad I ja II järku.

Harjutuses MII-4 saavutas võistkondliku esikoha Bioloogia-Geograafiateaduskond 519 silmaga (võistkonnas Virve Uukkivi ja Priit Pärn). II Füüsika-Matemaatikateaduskond. III Oigus-Majandusteaduskond.

Meestest olid individuaalselt parimad Priit Pärn 263 ja Urmas Keis 251 silmaga ning naistest Tiit Ibrus ning Virve Uukkivi vastavalt 279 ja 256 silmaga.

Harjutus MII-2 I Füüsika-Matemaatikateaduskond (võistkonnas Tiit Sauvere, Urmas Keis). II Oigusteaduskond. III Arstiteaduskond.

Individuaalselt olid meestest parimad Urmas Keis (F-M) 268 ja Arne Oru 235 silmaga, naistest Tiit Ibrus (O-M) ja Virve Uukkivi vastavalt 279 ja 272 silmaga.

Harjutuse MB-5 võitis Bioloogia-Geograafiateaduskond (1061 silma), Füüsika-Matemaatikateaduskonna (1056 silma) ja Arstiteaduskonna ees.

Individuaalarvestuses võitsid selles harjutuses esikoha ja ühtlasi ka väikesed karikad Tiit Tamm 535 silmaga ja Bellis Kullman (B-G) 534 silmaga.

Harjutuse MB-8 paremusjärjestus jäi selliseks:

I Bioloogia-Geograafiateaduskond 564 silma.

II Arstiteaduskond 560 silma.

III Füüsika-Matemaatikateaduskond 553 silma.

Individuaalselt parimad: Tiit Tamm 279 silma ja Lea Tamm 282 silma.

Suure karika saatuse otsustasid püstoliharjutuse MII-1 tagajärjed.

Et füüsikud-matemaatikud ei suutnud välja panna kolmeliikmelist võistkonda, saavutas ka siin esikoha Bioloogia-Geograafiateaduskond Arstiteaduskonna ees.

Individuaalselt parimad Urmas Keis (F-M) 85 silma ja Ella Männiste 81 silma.

Kokkuvõttes kujunes teaduskondade paremusjärjestus selliseks:

Esikoha ja suure karika võitis Bioloogia-Geograafiateaduskond, jättes teiseks Füüsika-Matemaatikateaduskonna ning kolmandaks Arstiteaduskonna.

Karikavõistlused määrasid ühtlasi kindlaks ka ülikooli koondvõistkonna vabariigi kõrgemate koolide vahelisteks võistlusteks, mis toimuvad aprilli lõpus.

Samuel SEIK, keemiaosak. I kursuse

IVI KIVIKINK

ja
ILMAR KULDKEPP

AILI SUU

ja
MATI PALLASMA

Õnnettemel

Inglise filoloogia V kursuse

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika eriharu III k. üliõpilased S. Endre, L. Mägi, A. Teder ja M. Raidma.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2506. MB 03456.

ÜTÜ teadusliku konverentsi lõpetamine klubis. ÜTÜ nõukogu esimees U. Siiman premeerib paremaid esinejaid.

31. märtsi hommikul algas Raudteelaste Klubis ÜTÜ 21. konverentsi plenaaristung. Istungi avas ÜTÜ nõukogu esimees U. Siiman. Siis sai sõna ülikooli rektor prof. F. Klement. Ta rääkis iseseisva uurimistöö tähtsusest õppetöös. Järgnevalt anti sõna külalistele Moskva, Kiievi, Riia jt. meie maa ülikoolidest. Nad avaldasid siirast heameelt saadud küllakutse üle ja lootsid konverentsilt saada uusi teadmisi. Plenaaristungil esitati kaks tööd, mis polnud kitsalt erialased: III kursuse üliõpilaste Heljo Agasilla, Maie Starasti ja Marre Tõkke uurimus «Mõningatest üliõpilaskollektiivides toimivatest sotsiaalsuhhooloogilistest seaduspärasustest» ning Füüsika ja Astronoomia Instituudi teadusliku töötaja A. Purga ettekanne «Teadlane ja ühiskond». Esimese ettekande juures pakkusid erilist huvi rikkalikud näited. A. Purga juhatas oma teema ainult sisse ja esitas teesid, sest õhtul oli ülikooli kohvikus samateemaline diskussioon.

Kõigi maade proletaarlased, ühinegel



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 11 (656) Laupäeval, 9. aprillil 1966 XIX aastakäik



Vahetati töökogemusi

1. aprilli hommikul kogunes hulk konverentsi külalisi ja meie ÜTÜ aktiviste Opetatud Nõukogu saali. ÜTÜ nõukogu esimees U. SIIMAN jutustas külalistele meie ülikoolist ja ÜTÜ-st. Külalistel oli meie aktivistidele palju küsimusi. Eriti huvitatud olid nad meie teaduslike ringide liikmete tööde publitseerimisest. Kiideti ilmunud trükiste meeldivat välimust. Palju huvitavat ja meie jaoks uut jutustasid oma tegevusest külalised ise. Voroneži Meditsiinilise Instituudi ÜTÜ-l on oma väike kinostuudio. Üks kord kuus vändatakse filmi teaduslike ringide tegevusest. Üliõpilased on oodatud lektorid linna tööstusettevõtetes. Töö ÜTÜ ringides on neile tuleviku suhtes küllaltki määrava tähtsusega. Instituudi juures töötab noorte meedikute klubi. Sinna kuuluvad keskkoolide õpilased, kes edaspidi tahavad õppida meditsiini või on lihtsalt huvitatud arstiteadusest. Õpilased kuulavad loenguid, katsetavad, uurivad iseseisvalt. Selline võimeproov on väga kasulik. Nii viisi ilmneb juba varakult, kellel on eeldusi teadusliku töö tegemiseks. Noorte meedikute klubi on järelekasv ÜTÜ-le ja mis viga, kui järelekasv on oma käe järgi kasvatatud. Samasugused õpilaste ringid on loodud ka MINSKI PEDAGOOGILISE INSTITUUDI juurde. Kasu pildavat olema mõlemapoolne. Õpilased on suured entusiastid, loevad palju. Noored juhendajad elavad alatises hirmus: «Järsku ta küsib ja mina ei oska vastata». Võibolla tänu sellele «hirmule» edeneb ka ÜTÜ ringides töö nüüd palju hoogsamalt kui enne õpilasingide loomist.

(Järg lk. 2)

31. märts — 3. aprill

Konverentsi pingelised päevad on seljataga. Milliseks kujunesid selle tulemused? Järgneva analüüsi aluseks kasutame konverentsi aruandeid, mis laekusid sektiioonidelt.

Konverents töötas 28 sektiioonis ja alasektiioonis. Ettekannete üldarv oli programmi kohaselt 331. Tegelikult kuulati 354 ettekannet. Kuulatud ettekannete suurem arv on eeskätt seletatav külalistetekkannetega, mida ei jõutud õigel ajal registreerida. Aruannete põhjal hinnati 271 ettekannet, neist:

väga heaga 173 ettekannet
heaga 92 „
rahuldavaga 6 „

Reaalalade sektiioonides oli ettekande keskmine pikkus 15 minutit, humanitaaralastes sektiioonides 20—25 minutit. Esitatud andmete põhjal oli lühima ja pikima ettekande vahe väga suur — vastavalt 6 min. 30 sek. ja 60 minutit. Keskmine ettekannete pikkus oli kõige suurem pedagoogika-sektiioonis — kuni 40 minutit (sealt oli ka 60-minutilise ettekanne). Pedagoogiaga tuleb seda fakti järgnevatel konverentsidel arvestada ja leida abinõusid ettekannete lühendamiseks. Sisuliselt leidsid kõige elavamast vastukaja ettekanded vene kirjanduse ja rahvaluule, geograafia-sektiioonides ning zooloogia alasektiioonis.

Üldse võttis sektiioonide tööst osa 2101 inimest (puuduvad andmed kehakultuuri-sektiiooni kohta). Neist õppejõude 314 ja külalisi 278. Kursuste järgi jagunes üliõpilaste osavõtt järgmiselt:

I kursus — 224 üliõpilast
II kursus — 254 üliõpilast
III kursus — 328 üliõpilast
IV kursus — 320 üliõpilast
V kursus — 225 üliõpilast
VI kursus — 89 üliõpilast

69 osavõtja kohta kategooria-andmed puuduvad. Tabel näitab, et põhilise üliõpilasosavõtjate arvu moodustasid III ja IV kursus. Rõõmustavad ka I kursuse üliõpilased, kes näitasid, et suudavad olla samal tasemel V kursuse üliõpilastega (vähemalt ÜTÜ konverentsi tööst osavõtu suhtes). Siit peaks ringidel olema rikkalikku järelekasvu.

Üksikute sektiioonide tööst osavõtjate arvult on esikohal sotsioloogia- ja psühholoogia-sektiioon, kus 1. aprillil oli kohal 108 inimest (NB! Sektiioon töötas käesoleval konverentsil esmakordselt!). Palju ei jää maha ka vene kirjanduse ja rahvaluule sektiioon — osavõtjaid 96, majandusteaduse sektiioonis 92 jne. Suhteliselt vähe, kuni paarkümmend osavõtjat, oli vene keele ja pedagoogika-sektiioonides.

Mõni sõna meie külalistest. Konverentsi sektiioonides registreerus 119 külalist (neist 61 neidu ja 58 noormeest). Kõige kaugemad külalised saabusid meile Tadžikistani Meditsiinilisest Instituudist, kõige lähemad külalised EPA-st. Suurim delegatsioon tuli Läti Riiklikust Ülikoolist — 35 liiget. 5 külalist on ankeedi järgi osa võtnud ka meie ülikooli varasematest konverentsidest.

Konverentsi puhul anti välja rotaprinti-väljaannetena kolm kogumikku konverentsi materjale tööde lühikokkuvõtetena, mis sisaldavad endas kontsentreeritud kujul küsimuste resultate, järeldusi, üldistusi ja uusi ideid. Esimeses kogumikus on 61 tööd keemia, matemaatika, füüsika ja bioloogia alalt. Teine kogumik, milles leidub 48 tööd, on tervikuna pühendatud meditsiiniprobleemidele. Kolmandas kogumikus

on 30 tööd filoloogia, ajaloo ja pedagoogika alalt. Publitseeritud on nii TRÜ ÜTÜ liikmete kui ka konverentsil esinenud külaliste teaduslike küsimuste resultate.

Piiratud ulatuses on konverentsi materjale (hind vastavalt 17, 15 ja 13 kop.) veel müügil kirjastusgrupi müügikioskis.

Esmakordselt kaunistas sel aastal kätteantud auhinda spetsiaalne konverentsi eksliibris.

Valusaid sõnu tahaks öelda kehakultuuri-sektiiooni juhtidele (Ü. Kukk), kes vaatamata korduvatele nõudmistele pole esitanud konverentsi aruandeid, halvates sellega kogu ÜTÜ nõukogu tööd. 2. aprilli kohta jättis aruande esitamata ka vene kirjanduse ja rahvaluule-sektiioon (A. Roginski).

Tahaks loota, et need üliõpilased, kellele möödunud konverents oli esimeseks avalikuks teaduslikuks esinemiseks, said nüüd uut jõudu ja innustust edasiseks teaduslikuks tööks ja tegevuseks.

I. ANT,
konverentsikomisjoni esimees

KOHTUMISÕHTULT

Reede oli ÜTÜ konverentsil tõsine tööpäev. Nii tõsine, et paljudes sektiioonides lõppes töö alles õhtutundidel ja klubis toimunud kohtumisõhtu algus venis tubli tunni edasi. Pärast sellist päeva oli ülikooli isetegevuslastel kindel kohustus külalistele meeldivat puhkust pakkuda. Abiks olid selleks ka mõned Tallinna Muusika- ja Teatriinstituudi noored muusikud. Kui kõrgel tasemel kava kuulajateni jõudis, jäägu see igaühe subjektiivse maitse otsustada. Igatahes kava mitmekesisuse üle nuriseda ei saa. Üks tõsiasi aga paneb mõtlema. Jutt on konferansjeest. Arvatavasti peaks ülikoolis siiski küllaldaselt leiduma inimesi, kellel ka venekeelse teksti teadustamine just lausa mööda kive ja kände ei läheks ning publikut vigasid kokku arvama ei paneks.

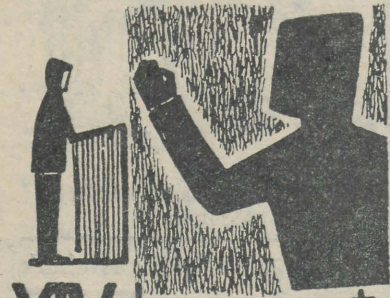
Nüüd siis mõni sõna ettekannetest. Tugevamate hulka tuleks lugeda konservatooriumi muusikute (kuulsime Griegi, Schumanni jt.

loomingut) ja meie tantsijate esinemine. IIINA ALLA esituses nähti temperamentsset kuuba tantsu, RIINA KOTKAS ja RAGNAR VIIR esitasid «Ungari tantsu» ja «Tango». Viimase tantsu juures tundus siiski, et saatnud orkester dikteeris paarile liiga kõrge tempo, mistõttu kannatas täpsus ja puhtus. Eesti tantsuloomingut esindas Tohvelmanni seatud «Külvaaja» (MEE-LI MÄGI).

Vokaalmuusika. Mitmekülgsest oli laulud valinud klubi naisansambel «EKSPROMT», mõjule pääses kõige paremini humoristlik «Do-mi-sol». Tunda annab ebastabiilsus kõrgemate ja madalamate hääle vahel. Ainsa vokaalsolistina esines MALLE LAAR inglise keele kateedrist.

Eeskavale pani kahe palaga punkti klubi tantsuorkester. Jälgides oma üliõpilaste kõnelusi tuleks viimaks öelda — rahvas ootab rohkem uut.

T. JURIADO



XIV konverents
APRILL 1966

Vahetati töökogemusi

(Algas lk. 1)

Tulevane jurist Armeeniast jutustas, et kõik nende teaduslikud ringid võistlevad omavahel. Loomulikult püüab siis iga ring teha midagi uut ja enneolematut. On loodud terve ühiskondlik juriidiline instituut. Selle liikmed esinevad loengute ja ettekannetega koolides ja käitistes. Nende hoole all on ka ühe rajooni miilitsa lastetuba.

Paljud sõnavõtjad rääkisid, et ÜTÜ nõukogu juurde on kinnistatud üks palgaline töötaja. Töö parima koordineerimise huvides on see kindlasti vajalik. Peaegu kõikjal aga on suured materiaalsed laadi mured, eriti kurdeti tööde liiga vähese avaldamisvõimaluste üle.

Vestlusaeg oli piiratud. Sektsioonide töö oli algamas. Kõik uus ja huvitav kirjutati üles, aga ega see ainult märkmikkudesse jää!

Arstiteaduskonna seksioonides

TRÜ Arstiteaduskonna sektsiooni juhataja A. Lipping. Teaduslik juhendaja oli meditsinikandidaat K. Pöder.

Töötas 9 alasektsiooni. Ettekandmisele tuli 167 tööd, neist 16 külalissettekannet. Konverentsist osavõtjate üldarv oli 410 (neist 73 õppejõudu ja 36 külalist).

Huvipakkuvamaks osutus kirurgia-, närvi- ja vaimuhaiguste ning sise- ja lastehaiguste sektsioonide töö. Sisukamateks ettekanneteks nimetatud sektsioonides olid V. Möldri, E. Arpo ja U. Tarvise eksperimentaalset kliinilist laadi tööd.

Perspektiivikaks tuleb pidada autorite Truupõllu, Rallmanni, Lippingu ja Mäe uurimust «Liitproteesidest veresoonte kirurgias».

Igati õnnestunuks tuleb lugeda L. Karu ja A. Araku neuroloogia-alast filmi «Peaaju subkortikaalse struktuuride elektrilisel stimulatsioonil saadud motoorsed ja käitumisreaktsioonid». See on esimene sellelaadne konverentsitöö.

Psühhiaatria-alastest tööst oli kahtlemata tugev L. Mehilase ja M. Lintsi töö «Antidepressantide toimest käitumise aktivatsiooni mehhanismidele».

23. aprilli hommikul kl. 11 alustab TRÜ klubi saalis tööd meie ülikooli komsomoliorganisatsiooni XIV konverents. Eelmisest konverentsist möödub selleks päevaks täpselt aasta ja on aeg teha kokkuvõtte järjekordse komsomoliaasta tulemustest, probleemidest ja perspektiividest. Tuleb anda hinnang meie ülikooli praeguse komsomolikomitee tööle ja valida uus võimekas komsomolijuhtkond. Ülikooli komsomoliorganisatsiooni konverents ei ole ürituseks mitte ainult äsjaavalitud delegaatidele, vaid peaks olema keskeks sündmuseks kogu meie komsomoliperele, mille suhtes ei tohiks ükskõikseks jääda ükski meie kollektiivi liige — kommunistlik noor.

Allpool toome ära ELKNÜ TRÜ Komitee aruande teesidena rea praeguse komsomolikomitee seisukohti küsimustes, mida loeme sõlmprobleemideks ülikooli komsomoli elus nii käesoleval momendil kui ka lähemas tulevikus. Loodame nende teeside ja kõigi meie üliõpilasi erutavate probleemide elavat ja võitlevat arutelu ning sisutihedaid, avameelseid, julge kriitika ja konstruktiivsete ettepanekutega sõnavõtte.

Käesoleva aasta 1. aprilli seisuga kuulub meie ülikooli komsomoliorganisatsiooni ridadesse 2820 üliõpilast, s. o. 192 inimese võrra rohkem kui enne ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XIII konverentsi. Ülikooli komsomoliorganisatsioon koos üliõpilaste-kommunistidega moodustab 84% kogu meie üliõpilaskonnast.

1. Komsomoliorganisatsioon on meie noorsoo poliitiline organisatsioon. Ülikooli komitee põhisuunaks aruandeperioodil oli: laia silmaringiga, sügavate teoreetiliste teadmiste ja praktiliste oskustega, iseseisvalt mõtlevate ja otsustavate spetsialistide ettevalmistamisele kaasaaitamine; võitlus selle eest, et Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased suhtuksid aktiivselt meie riigi sise- ja välispoliitilisse ellu, võitleksid järjekindlalt kõige selle vastu, millega meie noored ei taha leppida oma sotsialistlikul kodumaal.
2. Komsomoliorganisatsiooni poliitiline iseloom nõuab ridade puhtust ja kvalitatiivset kasvu, eeldab nõudlikkuse ja distsipliini tugevdamist kogu meie organisatsioonis.
3. Komsomoliorganisatsiooni autoriteedi määravad ühelt poolt organisatsiooni ees seisvad konkreetsed ülesanded ja kompetentsus nende lahendamisel, teiselt poolt organisatsiooni liikmete, komsomoliaktiivi autoriteet, juhtimise stiil, töö vormid ja meetodid.
4. Komsomoliaktiivist peab olema hinnatud oma erialal, inimene, kes oma poliitilisi veendumusi on tõestanud tegudega. Käärikul aktiivi laagris tehtud uurimus näitab, et 51% meie grupiorganisaatoritest võtab organisatsiooni töö juhtimisest ja korraldamisest osa vaid formaalsest kohusetundest.
5. Tugeva komsomoliaktiivi kujundamiseks ei piisa valimiste heast ettevalmistamisest. On vajalik luua tingimused aktiivi arenguks, üliõpilasgruppide liidrite kasvaks. Tuleb hinnata printsiipiaalsust, kodanikujulgust, iseseisvat mõtlemist ja otsustamist, arendada demokraatiat ja personaalset vastutust.
6. Üheks komsomoli vastutusrikkaimaks ülesandeks on noore täienduse ettevalmistamine Nõukogude Liidu Kommunistlikule Parteile. Noored kommunistid peavad olema komsomoliorganisatsiooni juhtivaks tuumikuks. Reas komsomoligruppides suhtutakse formaalselt soovivate andmise NLKP ridadesse astumiseks.
7. Komitee peab kaadri valikul õigeks järgmist printsiipi — kõige suuremad nõudmised esitada komitee büroo liikmete ja Arstiteaduskonna sekretäri kandidaatide suhtes. Järgneksid komitee sektorite juhatajad ja osakondade (ravikursuste) sekretärid, seejärel ülikooli komitee ja Arstiteaduskonna büroo liikmed, siis grupiorganisaatorid. Peale grupiorganisaatorite kandidaatide leidmist valime osakonna büroo liikmed ja lõpuks grupi büroo.
8. Ülikooli komsomoliorganisatsiooni suureks ülesandeks on meie üliõpilaskonna omavalitsuslike funktsioonide täitmine. On vaja

lahendada senisest printsiipiaalsemalt ja operatiivsemalt meie usaldatud üliõpilaselu küsimusi, taotleda senisest suuremat iseseisvust.

9. Nõudlikkus teadmiste suhtes, üliõpilaste distsiplineeritus, peavad olema komsomolile südameasjaks. Tuleb võidelda selle eest, et üliõpilasaastad annaksid igaihele meist võimalikult rohkem, et meie ülikoolil oleks võimalus ette valmistada ainult häid spetsialiste. Üliõpilastepoolne semestri õppetöö ja sessioonide tulemuste analüüs on ennast õigustanud. Eitavad meeleolud on komsomoliaktiivi hulgas valitsevaiks senise puudumiste kontrolli ja analüüsi korra suhtes.
10. Printsipiaalsemalt ja järjekindlamalt realiseeritagu komsomoli-gruppidele ja alorganisatsioonidele antud õigusi pingeridade koostamisel ühiselamukohtade jaotamiseks, stipendiumide määramiseks ja lõpetajate kohtadele suunamiseks.
11. Senisest suuremat tähelepanu tuleb osutada esimeste kursuste komsomoligruppidele.
12. Paindlikumalt lähenetagu alorganisatsioonide büroode struktuuri väljakujundamisele. Paremini organiseeritagu osakondade (ravikursuste) aktiivi. Alorganisatsioonide büroode sektorite töö juhtimine ja aktiivi õpetamine komitee vastava sektori poolt on olnud puudulik. Meie siseorganisatsiooniline informatsioon ei rahulda normaalseks tööks vajalikke nõudmisi.
13. On vaja senisest tähelepanelikumalt koordineerida tööd teiste üliõpilaskonnas tegutsevate organisatsioonidega (ametiühing, ÜTÜ, ALMAVÜ, rahvamalev jt.). Tuleb hukka mõista praktika, et teaduskondade organisatsioonid, kes oma ülesannetega ei püüagi ise toime tulla, veeretavad osa oma praktilisest tööst ja vastutusest komsomolile. Kahjulikud on tendentsid komsomoliorganisatsiooni vastandamiseks ametiühingu või mõningate teiste organisatsioonidega.
14. Ülikooli komsomoliorganisatsioonis tuleb ka edaspidi luua ja arendada sidemeid Tartu keskkoolide, ettevõtete ja asutuste kommunistlike noortega.
15. Huvi poliitiliste, ideoloogiliste küsimuste vastu pole meie ülikoolis vajalikult massiline nähtus. Ajaloo-Keeleteaduskonnas tehtud uurimused näitavad, et komsomoliorganisatsioonis tuleb leida tee selle olulise probleemi edukaks lahendamiseks.
16. Üliõpilaspäevad õigustasid endid. Üliõpilastraditsioonide kujunemisele kaasaaitamisel jälgida tähelepanelikult nende tegelikkust mõju üliõpilaskonnale. Jätkata meie kuulsaimat traditsiooni — üliõpilaste suvetöid.
17. Stimuleerida ühiste huvide alusel sündinud mitmesuguste komsomoliorganisatsiooni tööd soodustavate klubide, ringide ja rühmade tegevust.
18. Meie ülikooli tihtimähvuseline pere õpib ja elab üksmeelselt ja sõbralikult. Tihedat kontakti eesti ja vene õppekeele rühmade vahel igapäevases komsomolitöös ei saa tagada ainult organisatsiooniliste abinõudega, vaid on vajalik senisest intensiivsemalt kõrvaldada koostööd häirivaid objektiivseid tegureid (eriti keeleoskus).
19. Laiendada kontakti teiste Nõukogude Liidu ülikoolide ja kõrgemate õppeasutustega. Taotleda võimalusi senisest märksa laiendada suhtlemiseks välismaa kõrgemate koolide ja üliõpilasorganisatsioonidega. Tõsiselt soovida jätkata üliõpilasturismi populaarsust ja organiseeritust.
20. Fikseerida ELKNÜ Keskkomitee, Tartu Linnakomitee ja EKP TRÜ Komitee osa ülikooli komsomoliorganisatsiooni töö suunamisel ja abistamisel.

ELKNÜ TRÜ Komitee

VENE KEELE JA KIRJANDUSE SEKTSIOON

Vene keele ja kirjanduse sektsioonides oli külalisi Moskvast, Riist, Leningradist, Pihkvast, Gorkist ja Voronežist. Külalised töid kaasa väga huvitavad ettepanekud.

Tuleb ära märkida, et vene keele sektsioonis olid paremad tööd meie üliõpilastel. Suurt huvi pakkusid Viitve Saviku, Sándor Fodo ja Tiit Lelle ettekanded.

Vene kirjanduse sektsioonis kutsus esile elava mõttevahetuse ja vaidluse moskvalase Uvarovi uurimuse itaalia luuletaja Umberto Saba loomingust. Sisukad olid Roginski, Tšernovi, Maltši, Tuchi (kõik TRÜ), Timentšiku (Riia RU), Saitanovi (Moskva RU) ja mitmete teiste ettekanded.

Vene filoloogid jäid konverentsiga väga rahule.

L. Sääsk, vene fil. II k. üliõpilane

Konverentsi lõpetamine

Ülikooli klubisse kogunes ÜTÜ teaduslikku konverentsi lõpetama 200 inimest.

Konverentsi ettevalmistuskomisjoni esimees Jüri Ant tegi kokkuvõtte konverentsi tööst. Seejärel algas tublimite esindajate premeerimine.

TRÜ ÜTÜ XXI teaduslikust konverentsist osavõtjale jäävad mälestuseks eksliibrisega varustatud raamatud ja reproduktsioonide mapid.

Vägevaks paisus aplaus, kui Dušanbe esindaja ÜTÜ nõukogu esimehele U. Siimannile rahvusliku rätiku ja tübetika üle andis.

Veel viimased sõnavõttud ja konverentsi ametlik osa oli lõppenud. Ees ootas poolteist päeva puhkust Käärikul.

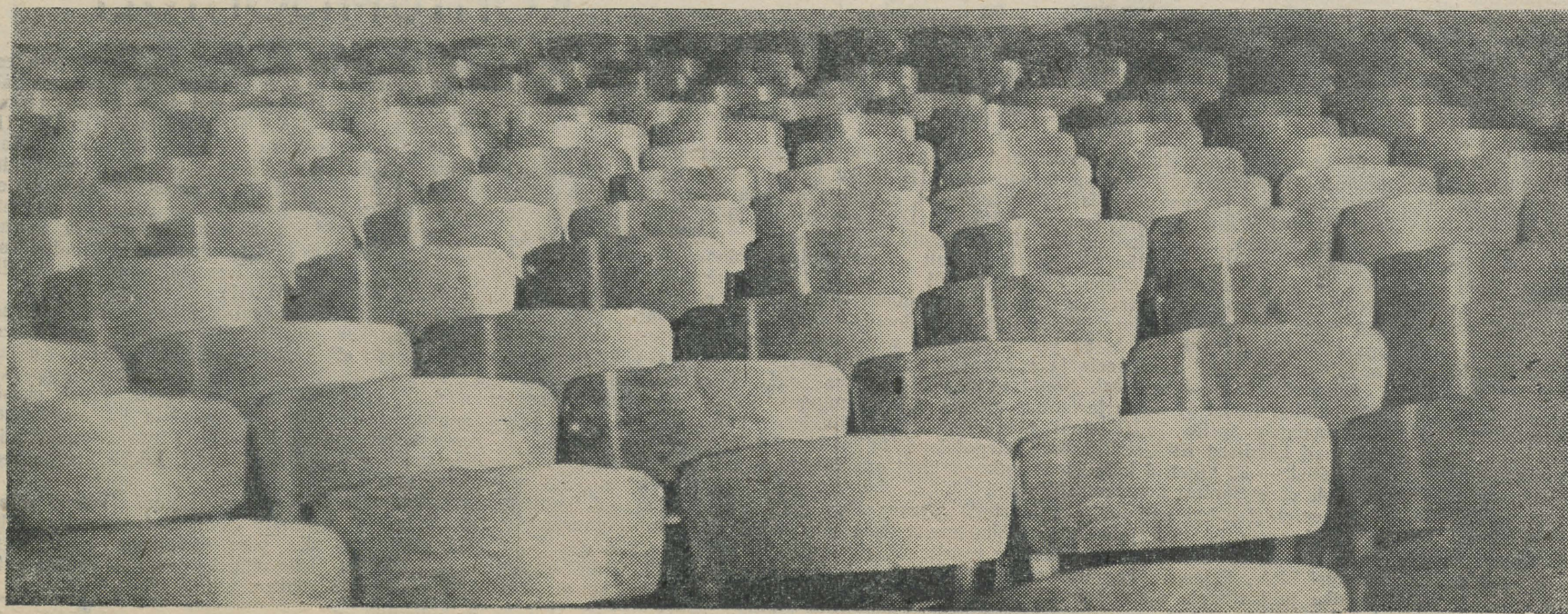
ÜTÜ tuleb kokku

10.—12. aprillini toimub Käärikul esmakordselt vabariiklik ÜTÜ aktivistide laager-seminar.

Käärikule sõidab kokku 200 ÜTÜ aktivisti 6 vabariiklik kõrgemast õppeasutusest. Kavas on mikrokonverents, millel iga õppeasutus peab esitama ühe ettekande, teemal «Elu kaasaja teaduse seisukohalt», räägitakse ka sotsioloogia-alastest probleemidest (ettekanne TRÜ-t).

Kahes sektsioonis toimuvad õppused õppeasutuste ja osakondade nõukogude liikmetele ja ringijuhitidele.

Konservatooriumi ja Kunstiinstituudi üliõpilased korraldavad «Kau-nite kunstide õhtu». Kohal on ka lavakunstikateedri II kursuse ja VOLDEMARE PANSO.



Konverents
on lõppenud

Tähelepanekuid komandeeringult

VILNIUSE ja KAUNASE kõrgematesse koolidesse

22. märtsist 26. märtsini olin Leedu komandeeringul. Eesmärgiks — tutvuda Leedu ehitatavate füüsika-korpustega. Küllastin Vilniuse Ülikooli Füüsikateaduskonda, Leedu TA Füüsika-Matemaatika Instituuti ning Kaunase Polütehnilise Instituudi füüsikakateedrit. Alljärgnevad märkmed on kirjutatud isiklike tähelepanekute ja vestluste põhjal vastavate asutuste juhtivate töötajate (teaduskondade dekaanid, kateedrite ja osakondade juhatajad) kui ka reatöötajatega.

Üldine järeldus — intensiivne tähtsamate kõrgemate õppeasutuste ja TA instituutide hoonete rajamine. Sõjajärgsel perioodil valmis hoonetekompleks. Pedagoogilisele Instituudile ja Põllumajanduse Akadeemiale, palju hooned said TA instituudid (sealhulgas Keemia- ja Füüsika-Matemaatikainstituut, kuhu koliti sisse moodunud aastal), rajamisel on üliõpilaslinnake Kaunase Polütehnilise Instituudile (valmis on suurepärane hoone Ehitusteaduskonnale ja rida ühiselamu, pooleli on hoonetekompleks Raadioelektronikateaduskonnale, kus on ette nähtud ruumid ka füüsikakateedritele; eeloleval suvel kolivad uude korpuse Vilniuse ülikooli füüsikud; just praegu kinnitati ehituskomitees ülikoolilinnakese projekt Vilniuse Ülikoolile. Ehitustegevust alustatakse käesoleval aastal. Ehitustöö toimub samaaegselt ka põljudes õppe- ja teadusiikes asutustes, palju kasutatakse üliõpilaste abi.

Projekteerimisele eelnes tutvumine teiste Nõukogude Liidu uute õppekorpustega ja TA instituutidega. Aluseks võeti Giprovisi poolt kehtestatud normid, kuid projekteerimist teostasid põhiliselt kohalikud organisatsioonid ja peab ütleva, õnnestunult. Ehitustööde kvaliteet on hea, kohati väga hea (KPI aulad, suured auditoriumid). On märkimisväärne, et nii Vilniuse Ülikooli kui ka Kaunase Polütehnilise Instituudi tulevikuperspektiivi kujundamisel tugineti oluliselt ühiskondlikule arvamusele — kuulutati välja võistlus parema koha leidmiseks ja sobivama projekti saamiseks. Parima variandi valis välja asjatundlik žürii ja alles siis eraldi krundid ja hakati konkreetseid projekte koostama. Eeskujul, millist meil tingimata järgida tuleks!

Nüüd asutuste kaup.

VILNIUSE ÜLIKOOI töötajad on arvamusel — vana ja auväärne ülikooli hoonete kompleks on oma osa andnud, tänapäeva teadust ja võimeline teenima ei ole, las läheb puhkusele. Uue üliõpilaslinnakese

maa-ala (150 ha) ja hoonete asendi plaan on kinnitatud. Ehitama hakatakse kohe. Üliõpilaslinnake sisaldab kõiki vajalikke õppehooneid, raamatukogu, muuseumi ning üliõpilaste ühiselamuid. Koht on looduslikult kaunis — Vilniuse põhjaosas, Antakalnes. Ei mingit vanade hoonete kohendamist ja üksikute hoonete hajutamist üle kogu linna — sellisena soovivad mõned seltsimehed TRÜ, Nõukogude Liidu ühe vanima ja tuntuma ülikooli tulevikku näha!

Vilniuse Ülikooli Füüsikateaduskond moodustati käesoleva õppeaasta alguses. Praegu on VRU-l Keemiateaduskond, Matemaatika-Mehhaanika- ja Füüsikateaduskonnad. Üliõpilaste arv Füüsikateaduskonnas käesoleval ajal — ca 320. Iga-aastane vastuvõtt — 85 üliõpilast (koos pedagoogilise haruga) /meil 120/. Üliõpilaste jagunemine erialade järgi toimub alates esimest kursusest. Teaduskonnas on 5 kateedrit:

üldfüüsika- ja spektroskoopiakateedrid; pooljuhtide (+ probleemilaboratorium) kateedrid; raadiofüüsika- (+ probleemilaboratorium) kateedrid; teoreetilise füüsika kateedrid; astronoomiakateedrid.

Kateedrite praegune nomenklatuur kujunes välja hiljuti paari suurema kateedri baasil. Oppejõude-doktoreid on käesoleval ajal 6. Ülejäänud — dotsendid ja noored kraadita töötajad (üldfüüsikas 13 õppejõudu, raadiofüüsikas 8, teistes vähem). Laborandikohad on täidetud peaaegu kõikidest üliõpilastega, kes enamasti abistavad teadusliku töö juures.

Õppetööle pööratakse suhteliselt vähe tähelepanu. Demonstratsioonivahendite park on vana ja aegunud, ka üldpraktikumide sisustus tagasihoidlik. Ruumikitsikus on väiksem kui meil. Heakorras on juba siiski soovida. Teadusliku töö laboratooriumid ja eripraktikumid on aparatuuriga rikkalikult sisustatud. Kui otsustada ainult laboratooriumide sisustuse üle, siis võib ütelda, et Vilniuse Ülikoolis tehakse füüsikat, meil mitte. (Eksperimentaalkateedrite aastaelarve aparatuuri osas käesoleval aastal 14 000 rubl., meil 7000!).

Teadusliku töö tähtsamad suunad — spektroskoopia ja pooljuhtide füüsika. Füüsikakorpust hakati projekteerima ja ehitama enne, kui oli kinnitatud ülikoolikompleksi kui terviku väljaarendamise plaan. Korpus valmib käesoleval suvel, ning füüsikud kavatsevad seda kasutada mitte rohkem kui 5–7 a., seni, kuni valmivad uued hooned ülikoolilinnakeses. Uue hoone kogupindala on 4500 m², kusjuures füüsikute kasutada jääb terve rida ruume vana hoones (≈ 1000 m²). (Meie plaaniorganite püüd kavatsetavat hoonet igati vähendada on täielik lühinägelikkus, seda enam, et 5500 m² naturis tundub olevat väga vähe isegi Vilniuse Ülikooli füüsikute väiksema pere jaoks). Füüsikakorpuses on hästi lahendatud loenguauditooriumide ja raa-

matukogu paigutus (suur auditorium koos demonstratsioonivahendite lauaga jääb vanasse hoonesse).

KAUNASE POLÜTEHNILINE INSTITUUT

Instituudi ühtne hoonete kompleks koondatakse linna lõunaserva, kuid mitte väljapoole linna. Valmis on rida ühiselamuid, Ehitusteaduskonna hoone. Teaduskonna hoone arhitektuuriline lahendus on kaasaegne. Väga hästi on õnnestunud aulad (arvan, et NSV Liidu parim). Aula ees aga niisama suur fuajee üliõpilaste tantsuruumiks. Teaduskonnas on oma võimla.

Raadioelektronikateaduskonna hoone on ehitamisel. Saab valmis 2 aasta pärast. Praegu on valmis vundament ja ühe tiiva seinad. Kindlasti peaksid TRÜ füüsikakorpuse projekteerijad KPI projektide ja hoonetega tutvuma.

TA FÜSIKA-MATEMAATIKA INSTITUUT VILNIUSES

Instituut asub moodunud aastal valminud moodsas 4-korruselises (+ soklikorruis) hoones. Hoone projekteeriti Leningradis (alustati 1959. a.). Maja pole vaba puudustest (aknad, ruumide paigutus). Tööde kvaliteet on hea, hoone nägus. Ventilatsiooniks kasutatakse laepaneelide õõnsusi. Kommunikatsioonid on vertikaalsed ning asetsevad koridori seinakappides. Jaotamine soklikorruisel. Ruumides puuduvad seinakapid. Vaba aparatuur asub hoidlates.

On valmimas hoonete projekt käesoleval aastal moodustatavale Pooljuhtide Instituudile. Selle projekteerisid kohalikud autorid välismaiseid eeskujusid arvestades. Väga suures ulatuses võttis projekteerimisest osa instituudi direktori asetäitja. Uude hoonesse tuleb krüogeennaam (vedel He) ja ruumid eksperimentaaltöökajale. Ka selle hoone projektiga peaksid TRÜ füüsikakorpuse projekteerijad põhjalikult tutvuma.

Lõpetuseks olgu veel kord toonitatud, et kõrgemate koolide ja teaduslike asutuste väljaarendamine Leedu NSV-s toimub väga intensiivselt ja laias ulatuses. Eesti NSV kõrgemad koolid, eriti aga TRÜ on naabrist tõsiselt maha jäänud nii uute hoonete püstitamisel kui ka olemasolevate laboratooriumide sisustamisel kaasaegse aparatuuriga. Kui TRÜ ei taha jääda NSVL-i kõrgemate koolide sabas sõrkijaks, siis peab ta energiliselt läbi arutama oma arenguperspektiivid ja seda eeskätt hoonete paigutamise osas. Poleks halb välja kuulutada vabariiklik konkurss parima asukohta leidmiseks ja projekti saamiseks, sest ülikooli saatust huvitab mitte üksnes ülikooli töötajaid, vaid kogu vabariigi elanikkonda. Aeg oleks lõpetada ülikooli kõrvutamise teiste NSVL-i ülikoolidega eesmärgil näidata teiste ülikoolide veelgi halvemalt olukorda.

Mida arvatakse ülikooli hoonete kompleksi väljaarendamisest teistes kateedrites?

K. KUDU, üldfüüsika kateedri juhataja

Tornkraana all



2. aprill kell 15



- Puusepad platsis: sarikad valendavad.
- Kõik raudbetoonlaed valmis.
- Fermid kohal, sarikad püsti.
- 1. maiks katus peale.

Kop-kop-kop, kopp, kopp, pauh... kajavad haamrilöögid karges homikuõhus. Vaikusehetkil kostab Toomele linnamüra. Sekka löövad pargihääled. Kõlab Tartu sümboliks pürgivate hakkide kraa, kraa, kraa, kraa. Ja jälle tok-tok-tok, tok-tok-tok — see pole rähn, vaid ülikooli peahoone katusel lüüakse roovlatte.

Viimasel ajal oleks nagu peahoone taastamistööd silmanähtavalt edenenud (nii räägitakse). Mida arvavad sellest ehitajad?

Ehitajad muigavad. See on see kõrvaltvaataja arusaamine. Hüllem on aga see, kui kõrvaltvaatajad hakkavad ehitajate asemel lubadusi andma. Ehitusjärelvalve vaneminsener M. Leibur soovib töödejuhataja H. Savisaarel seda asja selgitada. Tema juba tühja juttu ajama ei hakka, ka edusammude puhul hindab olukorda asjalikult.

«Tempo on meil tõepoolest tõusnud, sest mehed tulevad tööle varem ja lahkuvad sageli tund-poolteist hiljem. Kuid näilikkus tekib sellest, et lammutamine lõppes veebruaris ja nüüd teeme põhiliselt uut tööd. Pealegi on need väliselt silma paistvad.

20. märtsiks lõpetasime raudbetoonlaed nii II kui ka III korrusel (kokku 310 m²). Praegu on maha võetud ka suurem osa raketistest. Alles jätsime need kahes kohvikutiiva ruumis, kus nende külge on tehtud välistellingud.

Krohvitud on juba 600 m² seinu ja 250 m² lagesid. Veetud on ka pooled auditoriumidesse tulevad karniisid.

Elektrijuhtmeid on paigaldatud üsna mitu kilomeetrit.

Pühapäeval, 20. märtsil monteerisime kohale aula lae fermid. Kohe hakkasid tööle puusepad. Nüüd on sarikad peaaegu valmis (kaks auku on jäetud materjalide andmiseks põõningule). Roovimise lõpetame 10. aprilliks.

Kahes auditoriumis on pandud parketti.

Seminari raamatukogu jaoks pannakse juba kappe kokku, varsti hakatakse neid üles panema.

Aula aknad on ka kohale pandud.»

Räägitu on tõepoolest tehtud, ja lüta ringi ruumides või kõnni põõningul. Kõige rohkem hakkavad silma valendavad sarikad ja roovid, mis moodustavad üsna keerulise konstruktsiooni, ja seda toetavad aula lae roheliseks värvitud fermid. Puusepad askeldavad roovidel ja tunni aja pärast on nad tugevasti edasi jõudnud.

Nende kõrval laovad müürsepad tulemüüri ja seegi on poolest saadik kerkinud sarikate kõrguseni.

Plekkseppadel on suur hulk plaate juba tagavaraks ja esimesed roovidelegi lõõdud.

All ruumides ripuvad lagedest elektrijuhtmete otsad, seintel ronivad nende valkjad väädid. Krohvitad teevad lagesid siledaks. Külalaps nüüd jäävad rahule nii tellijad kui ka tegijad.

(Järg 4. lk.)

NOORE TUDENGI KEVADISEST MÖTTELABURINDIST

Kuidas kellegagi on — mõni magab maha kolmandiku, mõni pool, mõni — terve elu. Ei oska ennast esimeste kaheksateistkümnenda aasta järele veel ühessegi kategooriasse klassifitseerida, aga üks on kindel — kevade alguse magasin sel aastal küll maha. Ja üks ta normaalne oligi, sest kell 4.53 magab iga mõistlik tudeng, kui sessioon veel kaugel on. Aga kell 6.03 äratas mind õhtul väljalülitamata jäänud reproduktor-kisakõri. Kuigi uni segi läks, oli veidi hea meel — vaid tund ja kümme minutit!

Nüüd on siis sellest nn. astronoomilisest algusest juba päeva viisteist mööda läinud. Ja ilusaid ilmugi, kevadiselt ilusaid juba rohkem kui üks olnud.

Ühel sellisel astusin Vallikraavi tänavat mööda all-linna poole ja mõtlesin, et palju küll Tartu linna rentsleid mööda tunnis vett võiks joosta. Kõik möödunud talve kuulsaks teinud lumehunnikud vajusid lausa katastroofilise kiirusega kokku, muutusid sugugi mitte ilusaks poriks. Ja looduse iluski on oma absoluutsus ja oma relatiivsus.

Tuli meelde, kuidas üle sama tänava möödunud aasta sügisel Toomemäe treppidele astusin. Esimene sügis Tartus, esimene tudengi-sügis, rebasekarva. Paar nädalat püsisid puudel kollased lehed ning selges sinises taevad, siiski kraadikese võrra tumedamas kui suvel, valitses veel soe päike. Aga ühel

päeval oli asfaltki sügisest kullast kirjatud. Ning punast ja pruunigi oli sekka tulnud. Päike sai pilveloori. Siis alles tuli pähe, et sügis on ja et koolimaja mind enam ei oota. Või siiski — võibolla ei ootabki. Aga siis, kui mul temale midagi öelda on.

Kevad ei tule niivisi järsku. Sest teda me ootame. Ei oska äkki öeldagi, miks. Varem oli asi selge — ikka sammuke suve, koolipoisi vabaduse poolt. Möödunud kevadel tegi see vabaduse lähenemine veidi nukraks. Eriti veel siis, kui kiirelt vasturuttavat lahkumist suurejooneliselt garneeringuga kaunistati — elluastumine, küpsus, suured teod. Näotult sageli väljendame me enast selliste kohutavalt kulunud fraasidega ja mõtleme, et nii peabki olema. Aga pane nüüd pea tööle, minu lennukaaslane. Kas sa ikka oled veel niisama küps, nagu sa rääkisid? Kas sa ikka seisad kahe jalaga kõvasti elus ja kas sa teed suuri tegusid? Veame kihla — kui sa mulle jaatavalt vastad, jääb veidi aega hiljem kuskile kripeldama päris mitu küsimärki rohkem, kui mina siin kirja panin. Tegelikult oled sa nüüd aasta hiljem vaid «rebane». Ja natuke aega hiljem ütled, et olid ikka targad onud küll, et «küpsustunnistuse» esimese poole asendasid ning uue liitsõna «lõputunnistust» käiku lasksid.

Kevadet võib ju oodata juba sellepärast, et ta on eelmisest targem.

(väljendun tuntud vanasõnalt laenu tehes): Ja ongi vist just see kõige tähtsam. Muidugi tuleks lisada looduse ärkamine. Aga üks ole meilegi osa sellest ärkavast loodusest — teeme ikka rohkem oma algul üritusi silmad lahti. Igal uuel kevadel ikka rohkem, dialektiliselt. Ning see, et selle ärkamisega vahel mustad prillid kaasas käivad, on ju samuti dialektiline. Ei saa eluaeg rõõmu tunda kevadisest heast klassitunnistusest, mille sa algul 2x2=4, hiljem hästi hakitud materjali hoolsa neelamise eest said. Ikka rohkem loomingu tuleb juurde. Lühkad vana koomale ja lood sellele vundamendile, mis kokkusurumisel üha rohkem kindlust poorsuse kaotamise ja vee väljapressimise arvel juurde saab, midagi sellist, mis ikka päris sinu oma on.

Ja jõudsingi tagasi assotsiatsiooni juurde, mille ma töö algul meeleka pooleli jätsin. Vesi, kuupmeetrid porist vett Vallikraavi tänavarentsis. Ning looduse ilu relatiivsus ja absoluutsus. Utlen veel kord — oleme ju meilegi tükike loodust, meilegi pole seega võõras see relatiivsus ja absoluutsus. Ja seepärast sulatame meilegi selle võltsabsoluutse relatiivsuse, võltsi ilu, sulatame kevadise päikese soojusega.

Ootad sa ju sellepärast kevadet, sõber, eks ju?

Sinu
Jüri-Andi Toom

Kevad on käes...



Tornkraana all

(Algus lk. 3)

Mitmel pool on ehitajatel abiks üliõpilased.

● Mis on aga aprillikuu plaanis? Sm. Leibur leiab mahti vastata: «Aprillikuu tähtsaimaks ülesandeks on katus. I. maiks peab see valmis olema. Siis ei takista vihm enam ühtki tööd.

Keemiahoone tiivas lõpetatakse keskküttesüsteemi monteerimine ja siis läheb ka värvimiseks lahti. Jätkuvad elektriinstallatsioonitööd, krohvimine, põrandate tegemine. Aulas hakatakse tegema lae laudist. Esmaspäeval on meil nõupidamine, seal täpsustame oma plaane. Täna aga on meil pärjamine.»

Miiting algas 2. aprillil kell 15. Töömehed istusid roovidel nagu pääsukesed traatidel, juhtivad töötajad seisisid püsti. Polnud pulti ega veeklaasi. Oli töökoht, taevast peaaegu kohal ning eeskujulikult lühike jutt. Ülikooli haldusprorektor V. Simm avas miitingu:

«Oleme tulnud pühitsema suurt töövoitu. Pärj kui sarikate sümbol on üleval. Sm. Nädal ehk ütleb, mida on ehitajatelt lähemal ajal oodata.»

Tartu Remondi- ja Ehitusvalitsuse juhataja L. Nädal:

«On vana traditsioon, et peremees peab pärja ise maha tooma. Arvan,

et lubame vähem, aga teeme rohkem. Katuse teeme I. maiks kindlasti valmis.

Ülikooli rektor F. Klement:

«Tavaliselt saavad ehitajad riielda, sest ei tee tööd küllalt hästi ja kiiresti. Teie suhtes meil nurinat ei ole. Olen siin palju käinud ja nägin, et kõik läheb hästi. Loodan, et saate kõik tööd tähtjaks valmis, sest peahoone valmimist oodatakse nii meil kui ka mujal.

Ehitajaid pildistatakse koos ülikooli juhtkonnaga. Sm. F. Klement lisab: «Tehke tööd nii hästi, et tuleviku ajaloolased ei ütleks: «Näe, siin ongi need sindrinahad, kes peahoone kehvasti taastasid.»»

Fotomehed tõstavad aparaadid, töölisel istuvad tihedamini kokku ja teevad hirmus tõsised näod. Plõksuvad fotoaparaadid, suriseb filmikaamera. Pärast minnakse alla, kus ehitajaid ootab «pärjaniisutamine.»

Esmaspäeval läheb töö jälle edasi. Ehituse juhtkond esotsas peainseneriga arutab kaugema tuleviku plaane. Mai lõpuks kavatakse lõpetada kõik viimistlustööd rektoraaditiivas, samaks ajaks tahetakse hakkama saada ka krohvimistöödega. Lepitakse kokku vajaminevate maalrite arvu suhtes.

Ehitajad ei ole unustanud, et KOIGI TÖÖDE LÕPETAMISE TÄHTAEG (välja arvatud aula) ON 1. AUGUST 1966.

A. PABUT

KÄÄRIKUL

Paar tundi pärast lõpp-plenaaristungit võttis 170 ÜTO aktiivisti ja konverentsi külalised kohad sisse Kääriku bussides. Linn ja mured jäid selja taha, laulud löödi lahti. Poolel teel selgus, et suuskade kaasavõtmine polnudki liiga optimistlik tegu, põllud bussiaakende taga olid päris ilusa lumekatte all.

Käärikule jõudes aga leiti, et tühja kõhuga ikka õiget suusatamist pole ja kell 8 istuti pidulikult kaetud laudade äärde. Kui esimene nälg oli kustutatud, said sõna ÜTO nõukogu esimees U. Siimann ja prof. A. Linkberg. Professor Linkberg peatus pikemalt TRU ajalool.

Lauluga aga kujunes päris kindel kord välja: ühe laulu laulsid lätlased, järgmise eestlased, siis venelased ja jälle oli kord lätlaste käes. Aga see, kes naabrite laulu oskas, lõi ka kaasa. Siis istus keegi klaveri taha ja läks lahti suur üle-saali-jenka.

Nii see õhtu läkski, kuni tuli orkester. Jalakeerutajaid jätkus kuni kella kaheni. Kui siis elumajade poole hakati minema, sai selgeks, et nüüd see kõige parem suusata-

mise aeg ongi. Ja muhelev kuu jälgis suusatajaid Kääriku mustavate metsade vahel päris mitu tundi.

Järgmisel hommikul tervitas ärkajaid kevadiselt soe ja päikesepaisteline ilm. Kiiresti suuskadele, enne kui lumi väga märjaks sulab! Aga sõita sai üle keskpäevagi ja iga mees, kes kuskilt suusad hankis, lihvis Kääriku mägesid. Need, kellele suuski ei jätkunud, jalutasid mööda suuri ja väikesi teid spordibaasi ümbruses ja päevitasid nägu.

Kaks Tbilisi ülikooli noormeest olid vaimustuses võimalusest, mida annab spordiks TRU üliõpilastele Kääriku spordibaas. Kuigi Tbilisi Riiklikus Ülikoolis on üliõpilasi kaks korda rohkem kui meie ülikoolis, neil sellist pole.

Lõunalaual anti viimased ametlikud teated ja kuulutati konverentsi töö lõppenuks. Esimese bussiga saadeti ära külalised, kes pidid Moskva rongile jõudma, siis oli kord teiste käes. — Palju jõudu tööks ja kohtumiseni tuleval aastal!

A. SIITAM

KARNEVAL

2. aprill 1966. Ülikooli klubis toimub midagi ebataavalist. Üksest tuleb sisse imelikku rahvast — kellel kotid-kompsud kostüümidega kää otsas, kellel karnevalirõivad juba seljas ja näodki vööbavad.

Ega uksest niisama kergelt sisse pääsenudki. Ülikooli klubi oli muutunud Dante «Põrguks», kus satiirirooled minevikku tabasid. Fuajees astus vastu mitmemeheline politseinik esotsas šerifiga à la Alabama. Ja ega kõik järgnevgi muljet rikkunud: fuajees skulptuur «Taome teadmised diplomiks», selle kõrval buršidekamp õllevaadi ümber. Samas postkontor ja kõrvaltoas haarem Bahtšissarai purskaevuga. Noolled näitavad keldrikorruusele: kõrts «Mehvistu» ja üleval «Heleroosa paradži» rahoapillimuusikaga.

Peamiseks tegevusareeniks jäi muidugi suur saal. Kostümeeritud orkestergi mängis tavalisest suu-

Meie kõnelus sai alguse sellest, et Jelizaveta ehk lihtsalt Liisa lausus Tartu olevat lõbusa linna. Olen küllalt kuulnud arvami: üliõpilaslinn, noorsoo linn, kuid mitte kunagi lõbus linn.

Lõbusasse linna sõitsid Udmurdi Pedagoogilise Instituudi üliõpilased Jelizaveta PETSNIKOVA ja Taissia MARKOVA seoses ÜTO konverentsiga.

Ettekanded peetud, vaidlused vaieldud, jõudsime Jelizaveta ja Taissiaga kohvitassi taga mitmete teemade üle aru pidada. Lõbusa linna teemalt siirdusime tänapäeva noorte ideaalideni. Mida on ühist udmurdi ja eesti üliõpilastel? — sedagi sai arutatud.

Milliste töödega tulite te konverentsile?

Missuguse mulje jättis konverents? Taissia:

● Opin 1. kursusel keele ja kirjanduse eriharust. Oma ettekan- de «Древние собственные удмуртские имена» tegin kursuse- tööd põhjal.

● Konverents oli sisukas, enamik ettekanetest, mida jõudsime kuulata, olid kõrgetasemelised. Mitte viisakuse pärast ei ütle ma, et hea mulje jätsid just TRU üliõpilaste tööd. Veelgi kitsamalt võttes — pean parimaks eesti filoloogia V kursuse üliõpilase TOOM OUNAPUU ettekanet õppefilmidest.

Jelizaveta:

● Opin 3. kursusel, samuti keele ja kirjanduse eriharust. Minu konverentsitöö kannab pealkirja «Термины, обозначающие время в удмуртском языке.» Selle juures tõotan juba üle kahe aasta ja pean ütlema, et kü-

Raadioloengud

Kolmapäeval, 13. aprillil

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna II ja III kursuse ja Bioloogia-Geograafia-teaduskonna III kursuse üliõpilastele õppejõud Kalju Toimi loeng «Oppematerjali omandamise psühholoogilised alused».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus XIII».

Reedel, 15. aprillil

1. Eesti kirjanduse ja žurnalistika eriharu IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Eesti ajakirjandus möödunud sajandi kolmandal veerandil» I.

2. Saksa filoloogia V kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Felix Kibbermanni loeng «Saksa keele õpetaja klassivälisest tööst».

rema sartsuga, publiku tujust ja temperamendist pole mõtet rääkida. Preester tantsis kuradiga, ingel klu-klux-klanlasega, musketär ehitajaga, piraat Põial-Liisiga, robot mustlannaga. Või kes seal pidu mõllus aru saigi ajastute ja stiilide erinevusest. Kõik oli üks kirev, keerlev karnevalikarussell.

Peo haripunktis auhinnati paremaid kostüüme: Robotit ja Artu-emandat. Mõlemad auhinnad langesid seega meesterahvastele. Vend tundis venna ja õde õe alles siis ära, kui maskid maha võeti. Oh seda üllatust ja naljal Jaa, täielikult peab paika ajalehe reklaaminurgas toodud repliik: «Kes ei tule, kahetseb». Kes aga tuli, see ütles hommikul lahkudes väsinult ja rõõmsalt ohtes: «Oli vast tore pidul»

T. MESILA

UDMURDI TÜDRUKUD

simuste ring läheb aina laiemaks. Töö lõppu veel ei näe...

● Konverentsist rääkides toetan Taissiat. Juurde tahaksin öelda, et meile jääb kauaks meelde südamlik vastuvõtt teie üliõpilaste ja õppejõudude poolt. Meisse suhtuti kui kõige parematesse sõpradesse. Mõne päeva jooksul jõudsime kuulata konverentsi ettekandeid, käia teatris, kinos, etnograafiamuuseumis, ülikooli kohvikus. Etnograafiamuuseumis oli üllatav see, et nägime udmurdi rahvarõivaid.

Kas jäite meie teatriga rahule?

«Ja kuidas veel! Hämmastas «Vanemuise» lai profiil. Uheaegselt leidub seal võimekaid lauljaid draamanäitlejaid, balletiartiste...» Aga kuidas te suhtute igavatesse loengutesse?

«Äärmiselt negatiivselt. Selle vastu on ainus vahend — võimalikult avalikult kõrvaliste asjadega tegelda.»

«... Aga varsti algavad eksamid. Muide, me õpime viimast aastat instituudis.»

Sain teada, et tuleval aastal nimetatakse Udmurdi Pedagoogiline Instituut ümber ülikooliks. Tüdrukud arvasid, et küllap siis avarduvad võimalused ka teadusliku töö tegemiseks.

KEEL JA KEELETEADUS

Terminoloogiaprobleemid ootavad lahendamist

Tänavu sügisel (oktoobris või novembris) on kavas korraldada Tallinnas vabariiklik terminoloogiakonverents. Uute oskussõnade tulv on igal alal suur ja ka senised ei rahulda sageli. Konverents peaks aitama tuua selgust mõningais terminoloogiatöö üldistes põhimõtetes, samuti lahendada terve hulga konkreetseid probleeme, mis on ühised paljudel erialadel. Nimetatagu rahvusvahelise ja omakeelse terminoloogia vahet, rahvusvahelise päritoluga oskussõnade eestikeelset kuju, korrelatsiooni teiste keelte terminitega, sünonüümiat terminoloogias jms. Konkreetsetest teemadest on kahtlemata vajalik selgitada tuletusliidete vahet, näit. -ne ~ -line (metalne ~ metalliline), -mine ~ -tus ~ -tis ~ -e (söövitamine ~ söövitamine ~ söövitamine ~ söövitamine), -l ~ -l (purustaja ~ purustur ~ purusti ~ purustel, ~ ilmutaja ~ ilmuti ~ ilmutur). Hoopis segane on olukord praegu negatsioonisuhete tähistamisel (rasvavarust, rasvatustamine, rasvavaba, rasvapuhast, asümmeetriline, ebasümmeetriline, mitte-sümmeetriline jt.), ning teiste sellelähedaste suhete puhul (veekindel, veetihe, plahvatustihe, vettpidav, vett-taluv, tulepüsiv jne.). Ei saa

Udmurdi Pedagoogilises Instituudis on töö mõnevõrra teistiti korraldatud kui meil. Nimelt on seal peale kursuse põhikoosseisu ka 2—4 kandidaati, kes ei saa stipendiumi ja on loengutel vabakuulajaks. Eksameid aga sooritavad nad võrdsetel alustel teistega. Heade ja väga heade hinnete puhul saab kandidaat n.-õ. tõeliseks üliõpilaseks. Kes põhikoosseisust aga eksameid halvasti või puudulikult sooritab, sel on oht sattuda kandidaatide hulka. Huvitav süsteem. Akki tasuks meilgi järele proovida?

Kas olete Eestis esmakordselt?

«Seda küll. Ent Tartu üliõpilastega saime kino vahendusel tuttavaks juba paar kuud tagasi. Nägime filmi Käärikut. Kommentaareid on liigsed.

Usna palju on meile jutustanud teie sünnimaast suur Eesti austaja professor TARAKANOV. Ta on professor Ariste õpilane ja 3 aastat Tartus õppinud.»

Juttu jätkus veel kauaks. Kõigest lühikesest artiklist raamides pajatada läheks liiale. Pealegi ootavad ees uued kohtumised. Võibolla Tartus, võibolla Iževskis, tütarlaste kodulinnas. Liisa ja Taissia leidsid endale Tartus rohkesti uusi sõpru ja tänapäeval pole mitmetuhandekilomeetrine vahemaa enam teab kui suur kaugus.

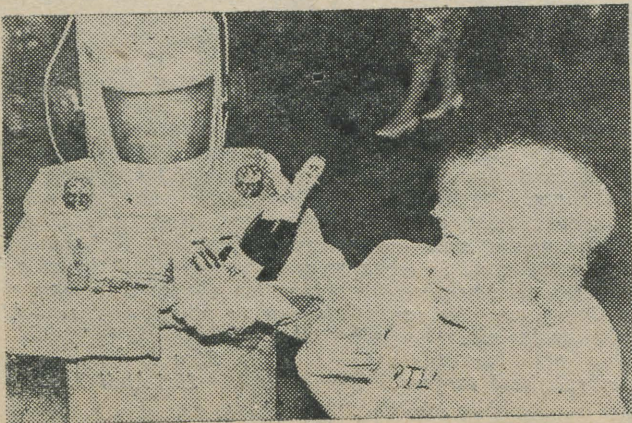
Lõpetuseks pärsin, mida tütarlapsed Tartust kaasa viivad.

«Kevade. Meil, Iževskis, on alles palju lund...»

Ja parim suveniir?

Eesti keele õpik.

SIRJE ENDRE



KARNEVAL



KARNEVAL

Amore,
more,
ore,
re
firmantur amittitael

REET AARIK

ja

KLAUS NURMEOTS

Prantsuse filoloogia IV kursuse ja kursusehoolidaja

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 2691. MB 03476.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 12 (657) Laupäeval, 16. aprillil 1966 XIX aastakäik

Kas uus komsomolikomitee?

Meie komsomoliorganisatsiooni XIV konverentsi teisel päeval, s. o. 24. aprillil toimuvad ülikooli uue komsomolikomitee valimised. Nendest, kes hakkavad meie komsomolielu juhtima uuel aruandeaastal, sõltuvad ülikooli komsomolikomitee suund ja töö juba lähemas tulevikus.

Allpool avaldame kuni 9. aprillini teaduskondade, osakondade ja büroode ning komitee büroo ja sektorite poolt tehtud esialgsed ettepanekud uue komitee personaalse koosseisu kohta.

ELKNU TRÜ Komitee palub juba varakult kõigil kommunistlikel noortel kaaluda, kas allpool loetletud kandidatuurid on teie parimaks esinduseks meie ülikooli komsomolijuhtkonnas.

Uue komitee koosseisu on esialgselt esitatud:

Arstiteaduskonnast:

- | | |
|------------------------------------|--------------------------------|
| 1. Evert, Helle (spordimed. II k.) | — org. töö sektorisse |
| 2. Ilves, Aimi (farm. III k.) | — org. töö sektorisse |
| 3. Karu, Laur (ravi VI k.) | — ideoloogiasektorisse |
| 4. Kivi, Viivi (farm. II k.) | — õppesektorisse |
| 5. Kondrasova, Alla (ravi IV k.) | — õppesektorisse |
| 6. Kuremägi, Jaan (ravi V k.) | — viimaste kursuste sektorisse |
| 7. Käärik, Reet (ravi IV k.) | — ideoloogiasektorisse |
| 8. Paju, Aili (ravi IV k.) | — ideoloogiasektorisse |
| 9. Salu, Anne (ravi III k.) | — kultuurisektorisse |
| 10. Sarapu, Viktor (ravi III k.) | — õppesektorisse |
| 11. Tuha, Tiit (ravi IV k.) | — kultuurisektorisse |
| 12. Vaasa, Ivar (ravi III k.) | — õppesektorisse |

Ajaloo-Keeleteaduskonnast:

- | | |
|-------------------------------------|------------------------|
| 1. Allik, Jaak (ajalugu I) | — ideoloogiasektorisse |
| 2. Endre, Sirje (eesti k. III) | — ideoloogiasektorisse |
| 3. Järve, Priit (võõrfil. VI) | — ideoloogiasektorisse |
| 4. Kavart, Krista (võõrfil. III) | — šeflussektorisse |
| 5. Kenkmann, Paul (ajalugu II) | — ideoloogiasektorisse |
| 6. Leito, Toomas (eesti k. II) | — ideoloogiasektorisse |
| 7. Mesila, Tiit (eesti k. II) | — kultuurisektorisse |
| 8. Perelögin, Viktor (vene k. III) | — ideoloogiasektorisse |
| 9. Rannaste, Reet (võõrfil. IV) | — ideoloogiasektorisse |
| 10. Siniveer, Anne (eesti k. III) | — ideoloogiasektorisse |
| 11. Sorgus, Kersti (võõrfil. III) | — ideoloogiasektorisse |
| 12. Tepper, Elli (eesti k. III) | — šeflussektorisse |
| 13. Toimet, Maie (ajalugu III) | — org. töö sektorisse |
| 14. Vardja, Mall (võõrfil. III) | — ideoloogiasektorisse |
| 15. Vihalemm, Peeter (eesti k. III) | — ideoloogiasektorisse |

Füüsika-Matemaatikateaduskonnast:

- | | |
|-------------------------------------|--------------------------------|
| 1. Floren, Lilly (f.-mat. ped. III) | — õppesektorisse |
| 2. Järve, Tiit (keemia I) | — ühiselamute sektorisse |
| 3. Karu, Jaak (matem. II) | — spordisektorisse |
| 4. Roos, Anu (keemia II) | — ideoloogiasektorisse |
| 5. Saar, Ruth (f.-mat. ped. II) | — šeflussektorisse |
| 6. Striz, Tatjana (füüsika II) | — ideoloogiasektorisse |
| 7. Tarassov, Vladimir (füüsika III) | — ideoloogiasektorisse |
| 8. Übius, Malle (f. mat. ped. IV) | — viimaste kursuste sektorisse |

Õigus-Majandusteaduskonnast:

- | | |
|------------------------------------|--------------------------------|
| 1. Eomõis, Henn (Õigust. II) | — spordisektorisse |
| 2. Kaarma, Jaak (Õigust. V) | — ideoloogiasektorisse |
| 3. Kalk, Aso (Õigust. I) | — ideoloogiasektorisse |
| 4. Kork, Jaan (Õigust. III) | — ideoloogiasektorisse |
| 5. Kupper, Evi (Majandust. II) | — õppesektorisse |
| 6. Malv, Peeter (Õigust. I) | — ideoloogiasektorisse |
| 7. Oru, Aarne (Õigust. II) | — kultuurisektorisse |
| 8. Peeling, Elille (Majandust. II) | — ühiselamute sektorisse |
| 9. Soondra, Lea (Majandust. IV) | — viimaste kursuste sektorisse |
| 10. Villemson, Viive (Õigust. I) | — org. töö sektorisse |

Bioloogia-Geografiateaduskonnast:

- | | |
|---------------------------------|--------------------------|
| 1. Jaanson, Inna (bioloogia II) | — org. töö sektorisse |
| 2. Laidväll, Maie (geogr. II) | — ühiselamute sektorisse |
| 3. Rein, Ülle (bioloogia II) | — õppesektorisse |

Kehakultuuriteaduskonnast:

- | | |
|--------------------------------|------------------------|
| 1. Ruukel, Raivo (II kursus) | — ideoloogiasektorisse |
| 2. Sulaläte, Endla (II kursus) | — org. töö sektorisse |
| 3. Värk, Ilmar (III kursus) | — spordisektorisse |

Lisaks eeltoodule on ettepanekuid esitada konverentsile komitee koosseisu valimiseks filosoofiakateedri aspirant Mikk Titma ja ELKNU TRÜ Komitee arvestussektori juhataja Evi Kaljas.

Arvestades komsomolikomitee ees seisvaid ülesandeid ja töö mahtu peame komitee optimaalsemaks arvuliseks koosseisuks 45–50 liiget.

Veel on aega oma osakonna delegaatidele uute ülesannete andmiseks!

ELKNU TRÜ Komitee

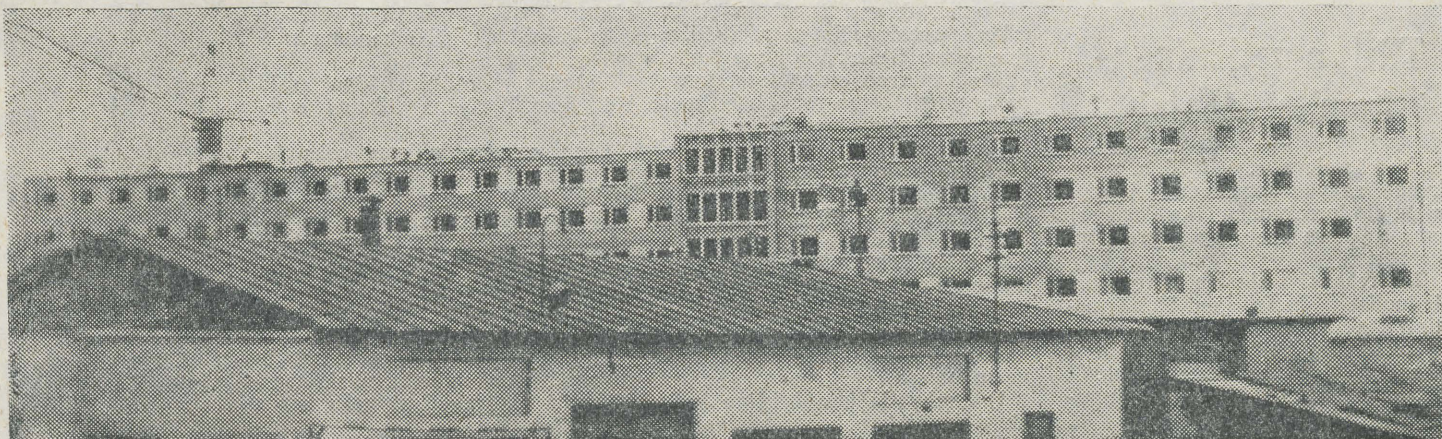
ELKNU TRÜ organisatsiooni konverentsi delegaadid!

ELKNU TRÜ organisatsiooni XIV konverents toimub 23.–24. aprillil 1966. a. TRÜ klubis.

Konverentsi algus 23. aprillil kell 11. Delegaatide registreerimine algab kell 10.

ELKNU TRÜ Komitee büroo

Võib-olla, et Sinagi hakkad elama uues ühiselamus...



PARANDADA FÜÜSIKUTE KAADRI ETTEVALMISTAMIST

11. aprillil arutati ülikooli parteikomitees füüsikaosakonna parteiorganisatsiooni tööd. Füüsikaosakonna parteibüroo sekretär K. Kudu ja ka teised esinejad märkisid, et viimasel ajal on parteiorganisatsiooni töö muutunud sihikindlaks. Tähelepanu keskpunktiks on olnud osakonna elu tähtsamad ja aktuaalsemad küsimused — kaadri ettevalmistus, töö kursusejuhendajatega, parteitu aktiiviga ja kommunistlike noortega. Regulaarselt töötab osakonnas filosoofiline seminar. Tihe kontakt on loodud Füüsika ja Astronoomia Instituudiga.

Samal ajal esineb aga parteiorganisatsiooni töös ka olulisi puudujääke.

Osa õppejõude on eemale jäänud kasvatustööst, mille tõttu on lakanud ka partei ridade juurdekasv, eriti õppejõudude hulgas. Ühiskondlikust tööst võtavad kommunistid ebavõrdse osa. Kui üksikud kommunistid (sm-d K.-S. Rebane, A. Mitt, K. Kudu, J. Lembra, A. Tammik) on ühiskondliku tööga üle koormatud, siis viiel kommunistil (sm-d Althuhov, Kuznetsik, Markov, Leiman ja Lõhmus) pole ühtki pidevat ühiskondlikku kohustust. NLKP liikmekandidaatidele ja noortele kommunistidele (eriti üliõpilastele — näit. Radvsejev, Palsi) antavad ülesanded on sageli formaalsed. Esineb juhtumeid, kus

ühiskondlikke kohustusi täidetakse vastutustundetult, suhtutakse pealiskaudselt kursusejuhendajate ülesannete täitmisse, näiteks sm-d Vassiltsenko, Veimer.

Parteibürool puudub teaduslike kaadrite ettevalmistamise konkreetne perspektiivplaan, pole tagatud teadusliku kvalifikatsiooni tõstmise plaani õigeaegne täitmine.

Partei ja ametiühingorganisatsioonide erineva struktuuri tõttu puudub nende vahel vajalik koostöö. Parteikomitee liikmed ja teadusosakonna kommunistid (sm-d K. Püss, V. Palm, R. Blum, A. Mitt, Z. Ananjeva, E. Salumaa, F. Kinkar jt.) rõhutasid oma sõnavõttudes vajadust tugevdada üliõpilaste seas tehtavat kasvatustööd, noorte füüsikute ettevalmistamise kvaliteedi tõstmist ja materiaalse baasi parandamist.

TRÜ parteikomitee võttis vastu otsuse, milles kohustatakse organiseerima füüsikaosakonna parteiorganisatsiooni tööd selliselt, et kõik õppejõud, eriti aga kommunistid oleksid tihedalt seotud üliõpilaste hulgas tehtava ideoloogilise kasvatustööga, võtaksid aktiivselt osa komsomolitöö praktilisest abistamisest ja suunamisest, suurendama nõudlikkust kursusejuhendajate vastu, osutama neile suuremat abi.

Lahtine koosolek

4. aprillil toimus Majandusteaduskonna partei-algoranisatsiooni lahtine koosolek, kus üle kahe tunni arutati ka teaduskonna komsomoli-algoranisatsiooni tööd.

Teaduskonna komsomolisekretär sm. M. Pahapill rääkis oma aruandes peamistest suundadest ja eesmärkidest senistes üritustes. Sügissemestril oli selleks ühise kollektiivi loomine, sest II kursused saabusid Tallinnast. Edukalt aitasid sellele kaasa massiüritused. Hiljem pühendati palju tähelepanu õppetööle. Bürool kuulati nõrgalt edasijõudjaid.

Aruandja ning sõnavõtjad tõstsid üles mitmeid lahendust vajavaid probleeme. Üheks selliseks oli teadmiste, oskuste ja ühiskondliku töö kogemuste omandamine ülikoolis ja nende efektiivsus, arvestades piiratud aega (teaduskond läks 4-aastasele õppeplaanile). Arutleti, kas see pingeline ja kohati võib olla otstarbetu tormamine ei mõju lõpuks halvasti ka teadliku üliõpilase ettevalmistamisele ja kultuurisele arengule. Siin tekibki küsi-

mus, kuidas kõige paremini ja tulusamalt aega kasutada. Paljud näiteks ei arvesta loengutel pakutud võimalusi. Puudutatakse sm-d H. Siigur ja H. Müür töid näited selle kohta, et suured puudujad on ka nõrga õppepõhusega. Aga kui need puudujad käiksid korralikult loengul, kas nende õppepõhusega oleks siis kõik korras? Nähtavasti räägivad siin kaasa igauhe individuaalsed võimed ja üldine suhtumine töösse. Avaldatigi arvamust, et puudumisi tuleks arvestada diferentseeritumalt ja rohkem uurida nende põhjusi.

Räägiti ka õppetöövormide efektiivsusest, ÜTO ringide tööst ja sellest osavõtmisest. Aruandja leidis, et seminar ei anna palju vajalikku. Sm. Müür peatus õppeplaani-del. Väideti, et kunagi olid nad veel tihedamad (3 a.) ja tulemused mitte halvemad. Vajalikul tasemel ja pidev ei ole ka ÜTO ringide töö. Vähenes oli näiteks esimeste kursuste osavõtt ÜTO konverentsist, kuigi üliõpilased olid õppetööst selleks spetsiaalselt vabasta-

Parteikomitee otsuses on rõhutatud vajadust parandada tööd noorte kommunistidega, eriti liikmekandidaatidega, andes neile selliseid ülesandeid, mille täitmine tagaks nende ideoloogilise karastuse ja organisatsioonilise töö kogemuste omandamise.

On vaja tõhustada kontrolli ühiskondlike kohustuste täitmise üle kommunistide poolt, rakendada ühiskondlikule tööle kõik kommunistid, jaotades kohustused nende vahel enam-vähem võrdselt; pöörata erilist tähelepanu kommunistide vastutustunde kasvatamisele. Arvestades üha kasvavat vajadust füüsikute kvalifitseeritud kaadri järele on füüsikaosakonna parteibüroo kohustatud arutama ja koostama veel käesoleval semestril teaduslike kaadrite ettevalmistamise perspektiivplaanil 1966.—1970. a. kogu füüsikaosakonna, eriti aga üldfüüsika kateedri osas ja kavandama praktilised abinõud selle realiseerimiseks.

Parteikomitee märkis oma otsuses konkreetseid abinõud ka komsomoli- ja ametiühingorganisatsiooni töö parandamiseks füüsikaosakonnas.

tud. Üldse on esimesed kursused üritustest osavõtmisel passiivsed, omapoolse initsiatiivita täidetakse ka büroo ülesandeid.

ÜET-st on vähe osavõtjaid ja ka poliitinformatsioone ei peeta regulaarselt. Põhjendatakse jällegi aja nappusega. See on asja üks külg. Teine põhjus peitub küsimuses, mis on ühiskondliku töö stiimuliks, mis tulu sellest saadakse. Sügisel korraldatud ankeetide vastustest ilmselgus üks põhiline puudus: noored spetsialistid on passiivsed ja saamatud ühiskondlikus tegevuses. Sellela aga noor spetsialist enam töökohal läbi ei saa. Oskust suhtlemiseks, esinemiskindlust ja ühiskondlike võimeid saab arendada tegutsemisega ringides, valmistades ette ettekandeid jne. Siinjuures peaks rohkem arvestama igauhe individuaalseid huvisid ja võimeid ning vastavalt sellele andma ka pisiülesandeid, neid aga järk-järgult suurendama. Tööplaani sisu peaks olema vastavuses arengu tasemega ehk teisiti öeldes — igale kursusele vastava suunaga tööplaani. Need mõtted läbisid ka sõnavõtte.

JAAN JOHANSON

Kunstinädala puhul

Kevad oli jõudnud juba üsna kaugete. Lumi oli kõikjalt läinud, vaid varjulistes kohtades leisisid laisad lumehanged. Siin-seal vedeles talveprahti. Me teadsime, et see koristatakse peagi, ilma näpuga näitamata, nagu alati. Me püüdsime tabada seda, mis jääb ka pärast kevadkoristamist inimeste ilutunnet riivama.

Kunstikabinetist väljudes otsustasime jätta seekord kõrvale

ELKNU TRÜ KOMITEE LIIKMED

Ülikooli komsomolikomitee pleenum toimub 21. aprillil kell 18 TRÜ Opetatud Nõukogu saalis.

Päevakord: 1. ELKNU TRÜ Komitee aruande kinnitamine.

2. Jooksvaid küsimusi.

ELKNU TRÜ Komitee büroo

Kes käib, see näeb

vi) ja värvimata.

Geneetikakateedri maja on küll krohvitud, kuid natuke lubjavarvi peaks ülikoolil ikka leiduma.

Selle maja lähedal jõepoolse müüri ääres on mitmed lagunenud kuurid, mille seinalaad on ammu lahti ja esialgselt värvist vaid mälustus järele. Kuuride ümber vedeleb sütt, laaste, kaste, puid ja isegi midagi põllumajanduse seisukohalt väärtuslikku.

Suur tiik on kuurilobudike kõrval samas olukorras. Raamas saarel vedeleb vana poolkõdunenud puusillake (puusepp teeks uue mõne päevaga valmis). Tiigi tagant paistavad kompostihunnikud, millele võiks pöösad ette istutada (osaliselt nad on juba olemas). Pisut eemal on mingi putka sõrestik, mille küljes lipendavad plastikaaditükid.

Karm pakane jäätas tiigi põhjani ja hävitas «tiigielanikud» — kalad. (Järg 4. lk.)

A. KUREPALU

5 марта в Домодедове под Москвой скончалась Анна Андреевна Ахматова, крупнейший русский поэт, последний из тех, чьё творчество началось в 1910-х годах.

Ни в ком другом эпоха не нашла столь серьёзного и глубокого собеседника, каким стала для неё Ахматова. Нигде не отразилось время с такою чёткостью и полнотой, как в её творчестве.

Ахматова была одной из первых «преодолевших символизм». Она явилась смелой обновительницей, чьё творчество уравновесило «гигантское беспорядочно-одухотворённое воздействие преобразователя Блока чертами своего нового, до последних слов договорённого реализма».

Всё её творчество — это рассказ о высокой и трагической судьбе поэтов её поколения. Около двадцати лет работала Анна Ахматова над крупнейшим своим произведением — «Поэмой

без героя», широким полотном, в котором изображение личной судьбы и судеб своих современников превратилось поистине в «исторические картины века».

Убеждённости в высоком значении поэта, твёрдости позиции в самые тяжёлые времена, верности своему народу и его культуре, «великому русскому слову» — не прекращаясь звучали на протяжении всего творчества Анны Ахматовой:

Нет, и не под чуждым небосводом,
И не под защитой чуждых крыл —

Я была всегда с моим народом,
Там, где мой народ, к несчастью, был.

Миссия творчества Ахматовой — сохранить жизнь и чувства своих современников, вернуть память эпохи — выполнена поэтом до конца.

С. СЕМЕНЕНКО



Итоги конференции

Заседания секции русской литературы на 21-ой конференции СНО ТГУ проходили под знаком всё усиливающейся связи с родственными секциями других вузов страны. Большое число докладов представили гости из Москвы, Риги, Горького, Пскова, Воронежа. Гости представили весьма интересные работы.

Темы докладов охватывали историю русской литературы почти на всём её протяжении — от древнерусских текстов, изучения которых посетил свой доклад Г. Суперфин, до содержательного и прослушанного с большим интересом доклада о творчестве А. А. Ахматовой, сделанного нашим гостем, студентом Латвийского государственного университета им. П. Стучки Р. Тименчиком.

Особенно радует то, что на этот раз в стороне от конференции не остались самые молодые студенты русской филологии. Первокурсники Л. Гершман и И. Файнштейн выступили с сообщениями, дающими основания предполагать, что из авторов со временем вырастут серьёзные, думающие студенты. Сам факт, что

первокурсники, по крайней мере часть из них, избавляется от вредной привычки тратить весь первый год учёбы на «раскачку» и входит в ритм университетской жизни, следует приветствовать.

Очень интересные доклады привезли студентки-горьковчанки З. Смирнова и С. Липманович. Хочется на страницах нашей газеты поблагодарить их за содержательные и оригинальные выступления.

Хозяева были представлены студентами всех пяти спецсеминаров. Общим для всех выступлений наших студентов было то, что темы выбирались малоисследованные, представляющие хорошие возможности для самостоятельных научных поисков. Так, студент III курса А. Рогинский избрал темой своего доклада деятельность малоизученного декабриста М. Н. Новикова, студентка IV курса А. Малыц выступила с докладом по русско-эстонским культурным связям — разбором воспоминаний В. В. Вересаева о годах, проведённых в Тартуском (тогда Дерптском) университете, третьекурсница И. Газер посвятила свою работу исследованию

творчества друга Маяковского, талантливого писателя С. М. Третьякова, автора тоже ещё не «открытого» и дожидающегося своего исследователя, студент II курса Б. Тух прочитал доклад о месте драм А. Блока в общей системе символистского театра. С интересным докладом о «Мысли» Л. Андреева выступила студентка IV курса Н. Чикалова.

Необходимо сказать также об организации конференции, пожалуй, лучшей за последние годы. Несмотря на значительные трудности, связанные с ремонтом главного здания университета, организационный комитет смог предоставить в распоряжение секции русской филологии зал Ученого Совета, где заседания секции проводятся по традиции на всех конференциях СНО. Большой удачей можно считать то, что впервые были отпечатаны на ротатипте тезисы докладов. Эти небольшие книжечки сразу подняли конференцию на новую высоту и придали ей подчеркнутый академический характер. Конференция привлекла внимание большого числа студентов. На заседаниях присутствовало до 120 человек. В ходе конференции отразилась тесная дружба со студентами Горьковского и Латвийского университетов, постоянными участниками наших конференций. А. Б.

Кто такой Вердар?

В последнее время? 5) Назовите президента Финляндии, Индонезии, ОАР, США. 6) Что вы знаете о Ташкентской декларации? 7) Назовите две крупнейшие современные колониальные державы. 8) По каким отраслям производства специализируется сельское хозяйство ЭССР?

Студенты II и III курсов должны были ответить на вопросы: 1) Какие государства входят в НАТО? 2) Назовите нынешнего и двух предыдущих председателей Президиума Верховного Совета СССР? 3) Между какими государствами шел спор из-за Кашмира? 4) Назовите капиталистические государства, экономическое развитие которых после второй мировой войны протекает наиболее быстрыми темпами. 5) Назовите: президента Франции, генерального секретаря ООН, премьер-министра Кубы, канцлера ФРГ, 6) Какая из английских колоний в 1965 году выступила против своей метрополии? 7) Назовите три крупных стройки, сданных в эксплуатацию в Эстонии за семилетку. 8) Каков был средний урожай зерновых и картофеля в ЭССР в 1965 г.?

Правильные ответы дали почти все студенты IV курса. Причем нередко встречаются содержательные и обоснованные ответы. Правда, многие называют в числе стран, обладающих ядерным оружием и ФРГ, а кое-кто президентом США до сих пор считает Кеннеди.

Если, как показал опрос, на IV

курсе дело — в общем — обстоит неплохо, то на II и III курсах картина довольно печальная. Лишь немногие студенты (Миндлин, Тух, Потехин, Матизен, Сяск) справились с этими, довольно несложными вопросами. Отдельные студенты (например, Нэпп) сдали чистые листы. А во многих ответах буйным цветом расцвели полноты. Некоторые студенты не совсем представляли себе, что такое НАТО, плохо разбираются в политической карте Европы. Поэтому среди государств НАТО оказались Австрия и Швейцария, Иран и Ирак, а даже — Австралия и Новая Зеландия.

Приблизительно четверть студентов (Голощапов, Иванова, Никифорова, Вабрит и др.) не могли назвать государства, между которыми шел спор из-за Кашмира. Один студент II курса, перечисляя капиталистические государства, наиболее энергично развивавшиеся после II мировой войны, первым называет Советский Союз. На вопрос «Кто есть кто» многие ответили правильно. Но и здесь: кое-то не знает генерального секретаря ООН, некоторые студенты не могут назвать премьер-министра Кубы (этим постом награждают иногда Дорткоса и Рауля Кастро). Аавих считает канцлером ФРГ какого-то мифического Вердара, (очевидно, подсказка не сработала).

И наконец, совсем плохо обстоят дела со знанием того, что происходит в нашей республике. О трудовом подвиге эстонского колхозного крестьянства говорит вся страна, эстонский опыт изучают повсюду, а мы нередко об этом ничего не знаем. Причем рядом с обычным незнанием встречаются и просто анекдотичные ответы: зерна с гектара получили 22 ц, а картофеля — 16!

Подведем итоги. По крайней мере, о II и III курсах можно сказать, что наши студенты — многие из них — не читают газет, не следят за событиями, просто не интересуются ими. Может быть, политинформации, действительно, устарели. Может быть, стоит подумать о других методах — тематических лекциях, обзорах. Факт остается фактом — некоторые наши студенты политически безграмотны. А это, наверное, страшнее, чем обычная неграмотность. Не будем говорить о долге, обязанности студента, комсомольца, филолога, гуманитария. Это должно быть не обязанностью, это должно стать естественной потребностью человека — знать, чем живет мир, чем живет его страна. П. СИГАЛОВ.

Эту страницу организовали студенты отделения русской филологии В. Белобровцев, С. Семенов и Г. Суперфин.

песня о песне

Она сначала обожжет,
Как ветерок студёный,
А после в сердце упадёт
Одной слезой солёной.

И злomu сердцу станет жаль
Чего-то. Грустно будет.
Но эту легкую печаль
Оно не позабудет.

Я только сею. Собрать
Придут другие. Что же!
И жниц ликующую рать
Благослови, о боже!

А чтоб тебя благодарить
Я смела совершенней,
Позволь мне миру подарить
То, что любви нетленной.

1924

муза

Когда я ночью жду её прихода,
Жизнь, кажется, висит на
волоске.

Что почести, что юность, что
свобода

Пред милой гостьей с дудочкой
в руке.

И вот вошла. Откинув покрывало,
Внимательно взглянула на меня.

Ей говорю: «Ты ль Данту
диктовала

Страницы Ада?» Отвечает: «Я».

1924

воронеж

О. М.

И город весь стоит оледенелый.
Как под стеклом деревья, стены,
снег.

По хрусталам я прохожу несмело.
Узорных саян так неверен бег.
А над Петром воронезским —

вороны,
Да тополя, и свод светлоселёный,
Размытый, мутный, в солнечной

пыли,
И Куликовской битвой веют
склоны

Могучей, победительной земли.

А в комнате опального поэта
Дежурят страх и Муза в свой
черёд.

И ночь идёт,
Которая не ведает рассвета.

1936

комаровские наброски

...И отступилась я здесь от
всего,

От земного всякого блага.
Духом, хранителем «места сего»
Стала лесная коряга.

Все мы немного у жизни в
гостях,
Жить — это только привычка.
Чудится мне на воздушных путях
Двух голосов переключки.

Двух? А ещё у восточной стены,
В зарослях крепкой малины,
Тёмная, свежая ветвь бузины...

Это — письмо от Марины.

1961

* * *

Одни глядят в ласковые взоры,
Другие пьют до солнечных лучей,
А я всю ночь веду переговоры
С неукротимой совестью своей.

Я говорю: «Твой несусь я бремя,
Тяжёлое, не знаешь, сколько лет».
Но для неё не существует время,
И для неё пространства в мире нет.

И снова чёрный масляничный
вечер,
Зловещий парк, неспешный бег
коня.
И полный счастья и веселья ветер,
С небесных круч слетевший на
меня.

А надо мной спокойный и двурогий
Стоит свидетель... О туде, туде,
Туда — по подкапризовой
дороге,
Где лебеди и мёртвая вода.

1924

смерть поэта

Умолк вчера неповторимый голос,
И нас покинул собеседник роц.
Он превратился в жизнь дающий
кокос

Или в тончайший, им воспетый
дождь.

И все цветы, что только есть на
свете,
Навстречу этой смерти расцвели.
Но сразу стало тихо на планете,
Носящей имя скромное... Земли.

1957

Памяти поэта

Пятого марта Анны Андреевны Ахматовой не стало. Литературный кружок пригласил всех желающих на вечер памяти поэта.

Звучит «Реквием» Моцарта.

На кафедре — портрет Ахматовой, перед ним — пламенеющая звезда. Доклад о творчестве поэтессы прочла Миральда Коор. Много нового о самой Анне Андреевне услышали мы от З. Г. Мини, которая рассказала о своих встречах с Ахматовой.

Но, конечно, самое главное — это стихи. Их читали А. Чернова и Х. Лезметс. Интересной была выставка сборников Ахматовой. Их перелистывали, искали любимые стихотворения, подолгу всматривались в портреты. И, наконец, настоящий подарок — голос Ахматовой. Она как бы встала над нами. Пропало всё, остались стихи.

Филологи, медики, физики, математики унесли с собой частичку большой русской поэзии — поэзию Анны Ахматовой.

Л. Гершман,
I курс рус. фил.

Uute sõpradega

Tartu jaam reede õhtul. «Tšaika» on tulemas. Nagu ikka, on rahvast, tulijaid ja ootajaid palju. Ja tekkisid tuleb igale pinnahükile nii palju, et oleme lausa mures külaliste saatuse pärast. Meie — see on grupike keemiaosakonna üliõpilasi ja vastset tudengiseisusest välja jõudnud TOOMAS TENNO. Külalised tulevad aga meie keemikute päeva ajaloos esmakordselt kohale RIIAST ja VILNIUSEST, nagu telegrammid teatasid.

Juba me kõnnimegi ühiselamu poole.

Neid on kokku kaheksa — leedulasi ja lätlasi mõlemad neli. RY-MANTAS KUNTSE Vilniusest seletab meile, et nende keemiaosakonnas on 350 tudengit, et osakond töötab enam tehnoloogilise kui teadusliku kallakuga ja et temast saab orgaanik.

Kui õhtuhämaruses kesklinna astume, saab Tartu endale epiteedi — vaikne linn. Seejärel avastatakse veel paralleelse Vilniusega. Meie «residenti» — keemiahoone — peavad külalised kohe ära nägema. Vaatamata küllalt hilisele tunnile on töötegijaid veel palju ning VELLO PÄLLINIST saab giid.

Ülikooli kohvik valmistab ebameeldiva üllatuse — remonti. Eni pole halba heata, sest Pälsoni tänava ühe toa improviseeritud kohvikus on veel mugavam.

Järgmine hommik. Taas on külalised keemiahoones, seekord juba «ametlikul visiidil». Üksteise järel tutvustatakse oma töomaid. Aspirant Jüri Tamm saab endale kahest leedu tütarlastest — Alvina lotautatist ja Birute Bupotaitest jutukaaslastest — neid huvitab elektrokeemia. Tõnis Lepiku seletused kuuluvad analüütikateedri juurde. Luminofoorid, II kursuse praktikum. Ja edasi — orgaanika ring, keemilise kineetika ja katalüüsi laboratooriumid.

Mis jäi külalistele meelde, mis meeldis?

● Aparatuur ja seadmed on head. Meil Vilniuses on selliseid vähem.

● Aga ruumipuudusega on tartlasedki hädas, kuigi keemiahoone on üsna avar.

● Meeldis orgaanilise sünteesi laboratooriumi lõmbekapi tõmme, mis lausa viis ukse käest ära.

Külaliste tee viib TRÜ Teaduslikku Raamatukogusse. Samal ajal kogunevad päeva peategelased.

Õpetatud Nõukogu saali. 1964. aasta lõpul läks neid alma materist teele 12. Nüüd on töörohke aasta möödas ning diplomioigus käes.

Kümnekesi istuvad nad laua ääres («Punases Kundas» töötavatel keemikutel Pille ja Ülo Nünemetsal ei õnnestunud Tartusse sõita): Tiia Jõgi, Kai Kuningas, Helgi Laaneste, Tõnis Lepiku, Aime Mäll, Lilli Paama, Reet Püss, Tiia Saar, Jüri Siigur, Tiia Simm.

Dekaan Anatoli Mitt teeb avasõnas kokkuvõtte töökohtadelt saabunud iseloomustustest — keemikute järjekordne lend on töötanud väga tublilt. Doktor Viktor Palm on kindel, et nii see ka jääb, sest «kes keemiaosakonna läbi teinud, see tühja tööd tegema ei hakka».

Ja nii saavadki aasta eest ülikooli lõpetanud keemikutest diplomaarid keemikud. Lisaks diplomaarile saab igaüks nooremale kolleegidelt kimbukese kevadekuulutaja — lumikellukesi.

Nüüd õhtust endast.

Külalised Riist ja Vilniusest ja enamik osakonna üliõpilasi koguneb õhtul Tartu kammivabrikus klubisse.

Juba omamoodi traditsiooniks on saanud taolistel koosviibimistel valida «Miss» ja «Mister». «Miss Keemia 1966» kõrge tiitli saab III kursuse üliõpilane Tea Kuld.

Tiitliga käib kaasas kohustus aidata Vello Pällinist peoperemehe kohuste täitmisel.

Veel teinegi tiitel leiab sel õhtul enesele väärilise — «Viimane saabaja». (Nimi jääb tähistatuks x-ga, nagu täppisteadlastel on kombeks).

Peolaud. Kõned. Kõige kõvema aplausi teenib Janis Birgelis — viimase lause ütleb ta eesti keeles. Külalised annavad üle oma kingitused. Laulud laulude järel. Kahju, et oma lõunanaabrite laululoomingut nii vähe tunneme. Küll aga saab nende kuulus «Püt veini» («Puhu, tuul») lauldud.

Tantsude vahel räägib noor tudeng Jorh Aadriel Kiir osakonna elust.

Veel üks igaveseks traditsiooniks muutunud ettevõtmine — viktoriin. Võistkond on viis, aga ikka kipub üks neist nime all «Старость не падоць» vanadusele vaatamata esirinda trügima. Kui «vanakeste» energiline ja temperamentne kapten Tõnis Lepiku efektse plahvatuse organiseerib, ongi pilt selge. Peaaahhind tordi näol läheb «vanadele».

Tants. Tants — poole ööni. Lõpetuseks.

Külalised sõitsid pühapäeval kodu poole. Nädalavahetusel teeb grupp meie keemikuid vastukülaskäigu Vilniusesse. Sealset keemikute päeval oodatakse neid.

JURI-ANDI TOOM

(algus 1. lk.)

Tiigi puhastamine nende jäänustest on üks esimesi kevadülesandeid, sest tiigi kaldapervest on punakad taimelised oma ladvad välja pistnud, kuulutades täie hooga lähenevat kevadet (kahjuks tuli aga neile lumi peale: aprill on ju viguritega küü).

Küllap püütakse kevadkoristuse käigus ka nendest ebameeldivatest kohtadest meeldivad teha.

Tõuseme Toomele. Vesi voolab vulinal mööda teed punase «Toome» kaupluse poole. Nagu ulakas poiss, ei taha ta joosta kiividega vooderdatud rentsis, vaid kihutab kobrutava ojakesena alla, viies kaasa liiva ja kivikesi ning jättes maha tubli tüki tööd.

Mitšurini tänava otsas on nõlvakul kahekordne majake, mille tarakesest on vaid jupike järel. Seegi on nii lagunenu, et isegi kass ei tohi peale ronida: kukub ümber. Teisel pool teed asuva endise A. Grenzsteini maja katusele on jäetud remondist pärinev kanderuum, telliskive, katusepleki tükke ja muud prahti. Katkenud aiavõrk on asendatud okastraadiga, üks pinnariit on laotud juba haljasalale.

Selle maja ja palliväljakute vahel on kunagine aiamaa. Kes teab, kui kaua ta nõnda sõdis seisab, kuid küllap on nüüd olemas tehnika («Belaruss»-buldooser), millega saaks selle ära tasandada. Siit avar avar ja kaunis vaade linnale.

Teadusliku Raamatukogu kõrvale, üle tee, on pisike telliskivist majake. Nähtavasti siselangenud katuse varjamiseks on selle ukseava kinni lõõdud hõõveldamata laudadega. Siit aga käivad mööda kõik, kes Toomemäe külastavad.

Tõsisem on lugu Toomkiriku varemetega. Mitmed projektid ja

plaanid on läinud hingusele. Konserveerimistööd jäeti pooleli. Varisemisohus varemetele lisandusid juba neljandat aastat kõdunevad tellingud. Kunagi oli ümber varemete piire, nüüd on ühest järele raudtulbad, teisest aga puust postid.

Tenniseväljaku kõrvale hakati tegema treppi, kuid too jäeti lõpetamata. Trepi juures asuvasse lohku on kraanaga laaditud kaks vanaaegset kahuritõrumirakat. Mil-leks? Siinsamas olev kinnimüüritud võlvitunneli osasein on lagunemas. Kas teha tunnel lahti või müürida korralduslikult kinni?

Tenniseväljaku riietusruumi seinad on värviitud ebameeldivates toonides, arvatavasti ei peetud vajalikuks pöörduda kunstniku või arhitekti poole.

Kuradisilla küljes tolknab telefonitratide traavers, (traadid on ammu maha võetud ja neid ei pandagi enam).

Vana anatoomikumi kõrvale oleo lagunenu ja luitunud kuur paistab Faehlmanni juurde ära. Värav on lahti. Palun! Oues näete kõigepealt üht värviitud kirstu kaant, siis teist värvi-mata, kaugemal aga juba terveid hunnikut. Üks neist on kinni, selle lähedal vedeleb mitmesuguseid pudeleid, pehastunud kanderuum ja prahti, just nagu oleks keegi siin pillerkaari pidanud. Muidugi on igal asutusel oma spetsiifika, kuid sellises üldkõlitas kohas peaks kirstud siiski paigutama abihoone-tesse.

Abihoonete ehitamisel peaks aga võtma eeskuju nendest, kes pool-teist sajandit tagasi hakkasid Too-

memäge välja ehitama ja haljastama. Nad püüdsid rajatavat teha kaunit ja loodusesse sobivalt.

Kahjuks ei peeta viimast vajalikuks. Isegi Tähetorni ümber on ehitatud mõned putkad, mille taha visatakse jalutajatele vaatamiseks mitmesugust koli, mis oma õuele nähtavasti ei kõlba. Põõsahekkid on põimitud okastraat. Kindlasti aga tuleks üle kogu linna paistev Tähetorn väljastpoolt üle värvida.

Raekoja juurde viivast betoonitrepist paremale on tekkinud võsa, siin pole ammu olnud korraldavat kätt.

«Oleme juba terve Toome läbi käinud, aga kuskilt ei ole võimalik teada saada, millised vaatamisväärsused Toomemäel on,» ütleb K. Põllu. «Juba ammu oleks aeg panna üles teejuht-tahvolid, millel kõik oleks näha. Need peaks tellima kunstnikult.»

Sellega tuleb nõus olla!

Ülikooli kui Toome peahooldaja peaks kõik need asjad ära korraldama.

Kuigi seekordsel ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» ja kunstikabineti kevadreidil ei kavatsenud vaadelda sisekujundusi, ei saa siiski mööda minna keeltemajast. Juba aastaid lubatakse seda remontida. Kolmandat korda kirjutatakse lagunenud põrandatest, vajunud lagedest ja seinte aegunud värvidest. Nähtavasti peab sellest majast võrsuma kohalik Cato, kes võtab sõna igal koosolekul ja lõpetab kõik kõned lausega: «Aga üks on kindel, et keeltemaja tuleb viivitamatult ära remontida!»

A. PABUT

Kes käib, see näeb

TRÜ laste ja noorukite komisjoni tööst

lise keele ja muusikatunnid.

Sisulise mahu poolest tuleb laien-damisele noorukite ja koolialiste sektori töö. Sektoril on seni olnud hea kontakt koolidega. Häirete korral õppeedukuses ja käitumises teatatakse kool sellest TRÜ lastekomisjoni-le ning vastav sektor (sektori juhataja A. Lunge) astub kontakti lapsevanemaga, et välja selgitada lapse halva õppeedukuse või käitumise põhjusi. Ka väga hea käitumise ja õppeedukuse puhul teatatakse kool sellest TRÜ-sse. Nii on viimase õppeveerandi kohta saabunud teatiseid lapse väga hea käitumise ja õppeedukuse kohta sm. L. Looga, L. Nurmandi, L. Loiti, A. Paltseri, L. Viilebergi, R. Polli jt. nimele. Senisest ulatuslikumalt hakatakse koolialiste noorukitega tegelema koolivaheaegadel, sisustades seda matkadega ja tasuta lastefilmide näitamisega NLKP kateedri auditooriumis. Rakendamist vajaks meie spetsialistide pere (pedagoogika- ja psühholoogiakateeder).

TRÜ lastealad on alles noor asutus ja elab mõnes mõttes üle kasvuraskusi. Konkreetsemat juhendamist vajab pedagoogiline kasvatus töö lasteas. On vaja moodustada pedagoogiline nõukogu pedagoogiliste küsimuste lahendamiseks, tööle tu-

leks senisest rohkem rakendada lastevanemate komitee, rohkem tähelepanu nõuab kasvatajate juhendamise. Mõningate halvasti käituvate laste puhul tuleb nende vanemad välja kutsuda, võib-olla teatada teaduskonna ametiühingubüroole või isegi TRÜ ametiühingukomiteele.

Selleks, et tulevikus laste ja noorukite komisjoni töö kujuneks veelgi plaanikindlamaks ja süsteemipärasemaks, et kõikide alasektorite tööd veelgi enam kooskõlastada ja koordineerida, võttis TRÜ ametiühingukomitee koosolek vastu üksikasjalise otsuse.

A. HELBE,

ametiühingu laste ja noorukite komisjoni esimees.

Mustmiljon päikesepaistelist päeva!

ENE OJAND
AGO PUUSEMP

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuse ja Pressiklubi

Tähelepanu * Teated * Tähelepanu

Tuusikud

TRÜ Ametiühingukomitee teatab, et 1966. a. II kvartalil on võimalik kasutada järgmisi puhkekodude tuusikuid:

Riia rand

Alates 13. maist — Gagarini-nim.
Alates 22. „ — Dubulti (3 tuusikut)
Alates 25. „ — Ciruliši
Alates 25. „ — Gagarini-nim.
Alates 21. juunist — Dzintari (2 tuusikut)

Võsu

Alates 25. maist — 4 tuusikut

Võsu telklaager

Alates 17. juunist — 1 tuusik
Alates 30. „ — 2 tuusikut

Narva-Jõesuu

Alates 16. maist — 3 tuusikut
Alates 21. juunist — 2 tuusikut

Laulasmaa

Alates 22. juunist

TRÜ klubi

Laupäeval, 16. aprillil kell 20 toimub

KONTSERTÕHTU.

Esinevad: puhkpilliorkester, RKA kollektiivid ja solistid. Tants.

Pääse 30 kop.

Pühapäeval, 17. aprillil kell 19.05 abiturientidele

HEI — HOPSTI, ELLUASTUJADI (informatsiooni ja muusika programm «Rajacas»)

Kordussaadet!

Tants.

Pääse 30 kop.

Tänase ajalehenumbri kujundasid žurnalistika erihar III k. üliõpilased S. Endre, L. Mägi, A. Teder ja M. Raidma.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oskiknumbril hind 2 kop. Tellimise nr. 2927. MB 03506.



Kevad, kevad, kevad...

Raadioloengud

Kolmapäeval, 20. aprillil

Reedel, 22. aprillil

1. Õigusteaduskonna III kursuse üliõpilastele dots. Endel Laasiku loeng «Pärimine kolhoosiperes».

2. Eesti ja võõrkeelide I kursuse üliõpilastele prof. Paul Ariste III loeng keeleteaduse alustest: «Kaukaasia ja semi-hami keeled».

3. Kõigile poliitilise ökonomia õppijaile dots. Georg Rekkeri loeng «Raha funktsioonid kapitalistlikus ühiskonnas».

1. Eesti kirjanduse ja žurnalistika erihar IV kursuse üliõpilastele dots. Juhan Peegli loeng «Eesti ajakirjandus möödunud sajandi kolmandal veerandil», II.

2. Inglise keele leksikoloogia õppijaile vanemõpetaja Gustav Liivi loeng «Konversioon inglise keeles».

RSR

18. aprillil kell 18 TRÜ kohviku rõdusaalis — Maailmarevolutsioon 1967?



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ
komitee ja ametiühingukomitee häälekanaja

Nr. 13 (658) Laupäeval, 23. aprillil 1966 XIX aastakäik

Täna alustab tööd ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XIV konverents

Elagu leninlik komsomol — Kommunistliku Partei ustav abiline ja reserv!

Noormehed ja neid! Omandage sihikindlalt teadmisi, õppige töötama ja elama kommunistlikult!

NLKP Keskkomitee hüüdlausest

Tänases ajalehenumbris

UTÜ AKTIVISTIDE VA- BARIKLIK SEMINAR- LAAGER KÄÄRIKUL

(lk. 1)

ÕPPEPLAANIDES EI OLE MUUDATUSI

(lk. 1)

PAAR ARVAMUST KIR- JANDUSPROGRAM- MIDE KOHTA

(lk. 3)

L. ROOTS 60-AASTANE

(lk. 2)

EKP TRÜ Komitee saadab ELKNÜ TRÜ XIV konverentsi delegaatidele ja kõigile ülikooli kommunistlikele noortele südamliku kommunistliku tervituse.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni järjekordne konverents toimub ajal, mil kogu nõukogude rahvas on asunud realiseerima NLKP XXIII kongressil kavandatud ülesandeid. NLKP XXIII kongressi otsustest lähtudes on ülikooli ees seisvatest ülesannetest tähtsaim noorte spetsialistide ettevalmistamise taseme tõstmine. See seab komsomoliorganisatsiooni ette vahetu praktilise ülesande — kasvatada kommunistlike ideaalidega võitlevaid ja mõtlemaid noori spetsialiste, kes on poliitiliselt karastatud, kes on oma nõukogude kodumaa tulihingelised patrioodid ja on ustavad proletarise internatsionalismi põhimõtetele.

Ülikooli parteiorganisatsioon on kindlalt veendunud, et tema kõige esimene ja lähim abiline ning reserv suudab selle vastutusrikka ülesande edukalt täita.

Edu tööks!

EKP TRÜ Komitee

Tänuavaldus

TRÜ rektorile saabus järgmine kiri:

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI
JUURES ASUVA MAA TEHIS-
KAASLASTE VAATLUSJAAMA
JUHATAJALE

sm. M. K. Liigandile

Läbi vaadanud Teie Maa tehiskaaslaste vaatlusjaama töö tulemusi 1965. aastal, tunnistan NSV Liidu Teaduste Akadeemia Astronoomia-nõukogu need heaks.

Ajavahemikul detsembrist 1964. a. kuni novembrini 1965. a. on jaamas edukalt korraldatud 1013 Maa tehiskaaslaste ülelennu vaatlust.

Edukalt korraldatud ülelendude vaatluste suhe jaama poolt saadud efemeriididega moodustab 1965. aastal 59,2%, mis on kolm korda suurem NSV Liidu keskmisest.

Ühe edukalt korraldatud vaatluse maksumus oli 1965. a. 84 kop. — see on NSV Liidu üks madalaimaid.

Astronoomianõukogu tänab jaama juhatajaid ja vaatlusjuhtide hea töö eest ja soovib neile uusi kordaminekuid.

A. G. MASSEVITS,
füüsika-matemaatika doktor,
NSVL TA Astronoomianõu-
kogu esimehe asetäitja

9. aprillil 1966. a.

MÕTISKLUSI

kosmonautikapäeva puhul

(Pisut hilja küll, aga parem hilja kui mitte kunagi).

12. aprill. Ilmataat võttis kätte ja organiseeris talve. Kevadmõtted tuli tahes-tahmata eemale tõrjuda. Ja tuju läks veidi halvaks. Öhtul, kui reproduktor intrituppa Ivar Trikkeli publitsistliku reportaaži tõi, tuli meelde, et neli aastat tagasi sai see kuupäev kalendrilehele hoopis kuulsusrikkama tiitli — kosmonautikapäev.

Kohe võttis mõte spontaanselt liiks neli aastat tagasi. Kevadmõtted tuli tahes-tahmata eemale tõrjuda. Ja tuju läks veidi halvaks. Öhtul, kui reproduktor intrituppa Ivar Trikkeli publitsistliku reportaaži tõi, tuli meelde, et neli aastat tagasi sai see kuupäev kalendrilehele hoopis kuulsusrikkama tiitli — kosmonautikapäev.

Olin seitsmenda klassi «jüts» ning imataatki oli veel vanade kommetega — austas plaanimajandust. Väljas oli kevad. Ja hommikul ma ei teadnudki veel, kui kuulsaks see päev saab. ...Mäletan, kuidas suurte lugemiste algastail sai põnevusega loetud teaduslik-fantastilisi jutustusi kosmoses käimisest tolle perioodi põhilektüürist — ajakirjast «Pioneer». Oma suguste autoriteetsete isikutega aru-

tasime, et paarikümne aasta pärast peaks ikka tehiskaaslane valmis saama ning aastatuhande arvu ümardamisel ehk istub ka inimene kosmosesõiduki sisse. Siis tuli maailma kõigisse ajalehtedesse 4. oktoober 1957 ja kõikides keeltes sõna «spuunik». Aga antennio-kastega jalgpall sai kiiresti suuremaid ja soliidsemad sugulasi.

Eks sellepärast oligi 4. oktoobril 1961. a. kogu koolimaja nagu elekt-rit täis. Gagarin siin, Gagarin seal, Gagarin kõikjal. Kummalisi asju juhtub elus... Orne otsimine ja leidmine, tööarmastus, mälestus kangelastest asenduvad kõige julgemate unistuste täitumisega. Lihtsalt rändvõimlusest saavad kosmo-nautide võimlused. Ja rääkimist era-kordsest sündmusest, esimesest kos-moselennust jätkub veel kauaks. Jätkub, sest niisama erakordsed ja erakordsemadki tulevad peale. Grup-pilend, Valentina Tereškova, «Voshod». Me räägime kõigest sellest uhkuse ja austusega.

Aga samas meenub midagi muud. Kosmonautide jutustustes, korres-pondentide reportaažides figureerib nimetu kangelane — Peakonstruk-tor. Me märkame seda, loeme tema suurest inimlikkusest, tema teadmiste ja... unustame.

Moskvas. Punasel väljakul. Nagu ikka lookeb Lenini mausoleumi juures pikk inimlinn. Väljudes mau-soleumist hargneb see, aga enamik rahvast möödub aeglaselt Kremli müürist, sealt, kus punakas seinas katavad urne mustad marmortaho-lid. Ohe ees neist on lumelilled. «Kovaljov», loetakse plaadilt. Ja hakatakse meelde tulema, kes siis oli see Kovaljov. Mõnede meenub, enamusele mitte. Kas oleks üldse olnud «Vostokke» ilma akadeemik Kovaljovita ja teiste tema kaastöö-listeta, kas me ilma nendeta teak-simegi, kes on Juri Gagarin? Kül-lap mitte.

Kovaljov ja Gagarin... Teadla-ne ja kosmonaut... Need nimeid ja need elukutsed eksisteerivad kõrva-ti, on seotud ja sõltuvad teinetei-sest, nagu teooria ja praktika.

...Kremlist ja Punasest välja-kust jääb kaugele rahvamajandus-saavutuste näituse territoorium. Näe, seal pürib üles hõbedakarva-line rakett, sama võrvi võimas lai-ne toeks. Stingi meenub eelkõige Gagarini nimi. Aga seekord võib kindel olla, et obelisk jääb mõttest tugevamaks, püsivamaks. Kosmose-vallutaja — see on ja peab olema eelkõige teadlane. Me ei unusta seda!
Jüri-Andi TOOM

Viis päeva Riias

E. Hirsoniga.

Tuleb märkida kuulatud ettekan-nete ebaühtlast teaduslikku taset. Tunda andis ka liiga lai temaatika valdkond. Üldiselt sektiiooni töö siiski õnnestus — pooled ettekanded said kõrgeima hinnangu, eriti paist-sid silma Läti Riikliku Ülikooli üli-õpilaste tööd.

Külastasime V. I. Lenini maja-muuseumi CESU t. 17. Selles ma-jas kohtus V. I. Lenin 1900. aastal Läti põrandaalustega. Sügava mul-je jättis orelikontsert Riia Toomkiri-kus. Samuti meeldis üliõpilaste ise-tegevuslik kontsert vabrikus «VEF» klubis.

Neile, kes külastavad Riia, soo-vitame minna Läti Riiklikku Kunsti-muuseumi ja meditsiinimuuseumi.

Riias veedetud nädal jättis palju häid mälestusi.

EVI PÄRN,

Bioloogia-Geograafiateadus-konna V kursuse üliõpilane

TONU KADARI,

Oigus-Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilane

Õppeplaanides ei ole muudatusi

Vastab õppeosakonnajuhataja Haamer:

1966. aastal ei ole õppeplaanides mingeid erilisi muutusi ette näha, välja arvatud vene filoloogia osa-kond, mille õppeplaani ümberkor-raldamine on juba lõpetatud. Läh-tusime sellest, et meie vabariik vajab vene keele õpetajaid peami-sest just eesti õppekeelega koolide-le. Seda eripära arvestades muut-sime õppeplaani palju elulähedase-maks. Praegu on uus, ümberkor-raldatud plaan Moskvas veel heaks kiitmata, aga ma usun, et seda lähemal ajal kindlasti tehakse.

Teiste osakondade õppeplaanides ei ole nimetamisväärsed muutusi ette näha.

Kuidas on lood praktikaga?

Praktikast üldse. Uut on niipal-ju, et seni II kursuse lõpul toimu-nud pioneerilaagripraktika on üle viidud III kursuse lõpu (või siis jäetakse endisele ajale). Selle pu-hul on arvestatud osakondade spetsiifikat: kas osakonnas tahe-takse erialapraktikat anda esimes-tel või viimastel kursustel.

Kuidas jääb tütarlaste meditsii-nikursusega?

Meditsiin jäeti ära Oigusteadus-konnas ja Füüsika-Matemaatika-teaduskonnas. Teistes teaduskon-nades, kus lõpetajad saavad peda-googilise ettevalmistuse, jääb me-

diitsin õppeainena edasi. Ka eesti filoloogia osakonna žurnalistika eriharul, kui võrd see eriharul moodustab ainult väga väikese osa eesti filoloogia osakonnast. Osa-konnal teatavasti on meditsiin ko-hustuslik õppeaine.

Paar sõna tahaksin öelda seoses mõõdund ja järgneva eksamises-siooniga.

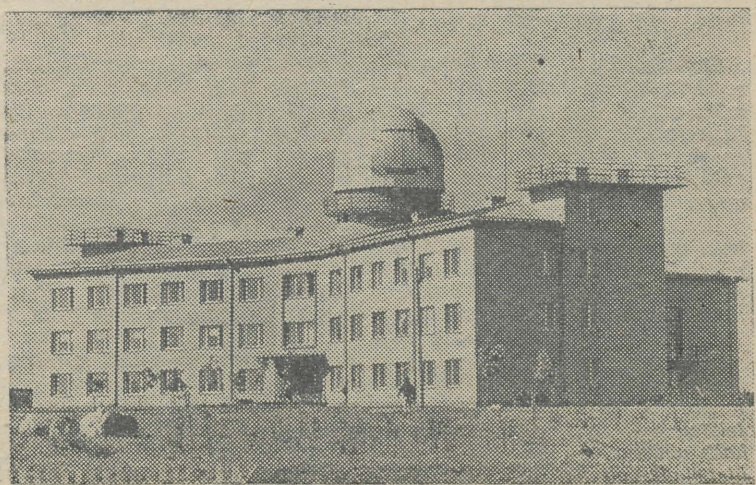
Nimelt jätsid Ajaloo-Keeletea-duskonna eesti filoloogia ja vene filoloogia osakonna IV kursused talvisel sessioonil ühe eksami liht-salt sooritama. Veel enam, nad isegi ei planeerinud eksamit vasta-vasse plaani. Muidugi tuli sellest hiljem palju pahandusi. Mõlemad kursused jäid stipendiumist ilma. Siit moraali:

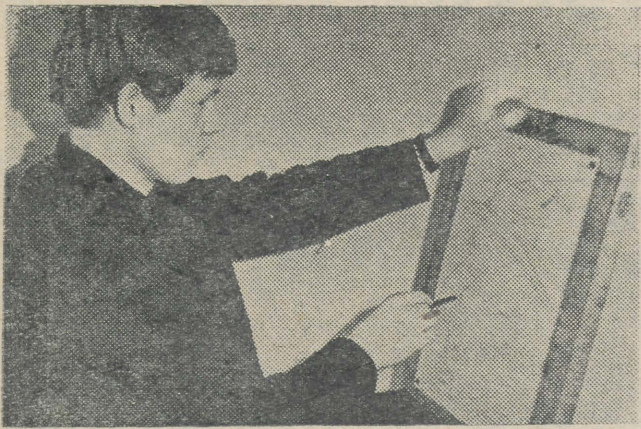
1) ehkki sessioonini on palju aega, eksamiplaan tuleb aegsasti valmis teha;

2) kui kord plaan on juba koostatud, siis tuleb sellest sessi-oni vältel ka kinni pidada.

Vene filoloogia IV kursuse koos-tas küll plaani, kuid hiljem sellest kinni ei pidanud. Tekkis suur se-gadus, eksamid hakkasid kuhju-ma, ühtki eksamit tähtajaliselt ei sooritatud. Hakati paluma õppe-joude ja määrama uusi aegu. Eel-seisval sessioonil tuleb selliseid asju vältida.

Sm. Haameri vastused kirjutas üles T. MESILA.





Kunstikabinetis. Üliõpilastööde näitus läheneb.

Paar arvamust kirjandusprogrammi

Sisseastumiseksamite palavail päevil tuli tihti käes hoida kõrgemasse õppeasutusse astuja teadmikk. Kirjanduseksamit programmis nõutakse seal üliõpilaskandidaadilt 11 vene autori 28 teose tundmist ja muu maailma kirjandusest (peale eesti) üht prantslast (H. Balzac) ja üht inglasi (W. Shakespeare). Eks näita see loetelu küllalt selgesti, kuidas hinnatakse maailmakirjandust meie keskkoolides. Filoloog võib vähemalt loota silmaringi suurenemisele «tarkuseammaste taga», matemaatik ja meedik peavad aga võib-olla alati-seks leppima kirjanduskäsitluse vi-gaselt rajatud vundamendiga.

Kuidas käib lõpuks filoloogide käsi? Pilk eesti keele ja kirjanduse osakonna loenguplaanile kinnitab, et vene kirjandusele eraldatakse niisama palju tunde kui inglise, ameerika, prantsuse, saksa, itaalia, his-

paania... omadele ühtekokku. Vä-liskirjanduse maht on aga nii ni-mede kui teoste pealkirjade poolest võrreldamatult suurem. Parimal juhul suudame selgeks saada maa-ilmakirjanduse mõned väga üldtun-tud autorid, sellal kui vene kir-janikke uurime nii eluloo, loomin-gufilosoofia, teoste kui tegelaste aspektist enam kui piisavalt. Jääb aega Gogoli «Surnud hingede» de-tailseks analüüsiks, kuigi sel tee-mal kirjutatakse kirjanikkeid vist juba algkoolis. Kas tõesti on A. Ostrov-ski tähtsam Shakespeare'ist? Igata-hes on esimeste näidendite kohta punkt pooles tosinas eksamipileti-s, kuulub britlane aga mahutati vaid ühte (!) eksamipileti punkti. Või on Korolenko etteküündivam Goethest, et talle on pühendatud poole rohkem loenguid? Oleks vist aeg lõpetada «kütsustav» ja eba-teaduslik väliskirjanduse õpetamine

Teadusehuvilised!

Aprillikuus alustas tööd Tartu Riikliku Ülikooli lektorium «Tea-dus», kus loengutega teaduse aktu-aalsetest probleemidest esinevad ülikooli väljapaistvamad õppejõud. Järjekordne loeng toimub 26. april-lil k. a. algusega kell 18 Vanemuise tn. 46 suure auditooriumis. Teemal «Meie kultuurtaimede ajaloost» esi-neb bioloogiakandidaat dotsent Vik-tor Masing. Järgnevad filmid «Ni-kita Botaanikaad» jt. Sissepääs lektoriumi on tasuta. Ootame kõiki teadusehuvilisi!

Ühingu «Teadus» TRU alg-organisatsiooni juhatus

kohta

ja diferentseerida loen-guid inglise, prantsuse, ameerika, saksa kirjan-duse kohta eraldi ning võrdsel alusel vene kir-jandusega.

Kuidas suhtuda sellesse tööka, et Puškinit loetakse enne Byronit ja et Karamzin eelneb Rousseau'le? Kõik, kellele ma sel teemal olen diskuteerinud, leivad, et olukord on ebanormaalne. Milles on siis asi? Miks õpime juba mitmendat korda «Pakast Punanina», aga Heming-way'd jõuame ainult riivamisi käsit-leda?

Jääb lootus, et kurioossed kirjan-dusplaanid annavad end parandada. Vastasel korral ähvardab meid, fi-lolooge, oht jäädagi tolleks palju-kirjutud poolharitlaseks.

A. KIDRON, eesti filoloogia II kursuse üliõpilane

Toimetuse märkus: Mida arvavad sm. Kidroni ettepanekust õppeplaanide koostajad Ajaloo-Kee-leteaduskonnas?

Meile kirjutatakse

Raamatukogu ülikonnast

ja käekotist

Neil päevil, kavatsedes mõned tunnid töötada TRÜ Teaduslikus Raamatukogus, siirdusingi sinna, kaasas käekott mõõdetega 27×30 cm (kotis — kahed prilliid prilli-toosides, dokumentitasku, peen-rahakott, kamm, taskurätt, sule-peakarp, 100 bibliograafilist kaar-ti ja kaks kaustikut, muust tualeti-pudi-padist rääkimata). Kavatsus jäi teostamata, sest uksest kauge-male ei lastud: nõuti koti jätmist riiehoitud ning kõigi eespool loet-latud esemete kaasaviimist peos. Pihku kõik nimetatud ei mahtunud, süles sisse kanda ei sobinud, ilma selleta aga tööd ka teha ei saanud. Jäigi siis töö sedapuhku tegemata. Järelepärimisel direktorilt sain in-formatsiooni, et raamatukogusse tulekuks peab ennast varustama väiksema käekotiga (mõõtmete suht-es küll informatsiooni ei antud!), sest raamatukogust kaduvat raamatuid...

Selle informatsiooni saamisel hakkasin arutlema, kuhu küll me-hed kõik analoogilised esemed pa-nevad, sest ka neil võib olla kaks prilliitoosi, sulepeakarp, 100 biblio-graafilist kaarti, kaks kaustikut, kamm, peenrahakott, dokumendi-tasku, portsigarist tikkudega ja taskurätt rääkimata. Ja avasta-singi: oma kuue- ja püksitaskutes-se. Selle avastuse peale rabas mind aga mõtteväljatus: kui raamatu-

kogu külastavad naised peavad en-dale muretseda spetsiaalsed käe-kotid, kuidas jääb siis meeste üli-konna rohkearvuliste taskutega, eriti põuetaskutega, mis teatavasti normaalsuuruses raamatut suure-päraselt mahutavad? Edasine loo-giline mõttekäik: miks peetakse potentsiaalseteks raamatuvareteks käekotiga (27×30 cm!) naisi, mitte aga rohkearvuliste taskutega üli-konnas mehi?

Teeksin TRÜ Teadusliku Raama-tukogu direktorile ettepaneku informeerida naislugejaid sellest, kust saab osta raamatukogukäe-kotti, mis mahutaks kõik teadusli-ku töö juures vajalikku, kuid ei mahutaks raamatut. Ja veel üks küsimus samal aadressil: millal tehakse teatavaks raamatukogu-ülikonna tegumood (et neid raamatuid mahutavaid taskuid ei oleks!), sest kui juba, siis juba...

Nüüd aga veel üks küsimus, ent juba tõsisemas toonis: kes on and-nud raamatukogu juhtkonnale õigu-se inimesi solvata? Kas tõesti ühe-kahe väärti pärast peavad sajad laskma ennast kahtlustada ja alandada?

AGNIA REITSAK, filoloogikandidaat, vene keele kateedri vanemõpetaja

Avalik kiri professor VILLEM ALTTOALE

Lugupeetud õpetaja

Lugesin ühest ülikoolilehe det-sembrinumbrist Teie kirjutist. Üks mõte sellest jäi mulle eriti meelde. Ikka ja jälle pöördun tagasi selle probleemi juurde ega saa muidu, kui pean välja ütleva oma arva-muse.

Te kirjutate, et olete üle elanud kaks maailmasõda, olete tunda saanud viletsust, näinud ka inimeste närusust. Ja Te ütlete, et üleelatud raskustest pole kuigi palju kasu, et Te ei soovita teistel läbi teha seda, mis langes osaks Teile.

On muidugi loomulik, et seda halba, mida nägite Teie, Te ei soovi teistele inimestele. Kuid ma ei tahaks nõustuda, et see, mis Teil tuli üle elada, oli kasutu. Võimalik, et Te näete selles praegu ainult rai-

satud energiat, asjatult kulutatud aastaid. Aastad ju mõõduisid tõesti, parimad aastad. Ja pole mingit sel-gesti tajutavat väärtust, mis oleks jäänud kulutatute asemele. Kas tõesti see kõik, mis Te läbi tegite, oli as-jatu, mõõduis jäljetult?

Arvan, et siiski mitte. Te jäite ju võitjaks kõigi raskuste üle, ei van-dunud alla, ei murdunud ei füüsi-liselt ega vaimset. Te suutsite olla suurem oma saatusest. Kas seda on vähe? Elada läbi raskusi ja mure-sid ning neist üle saada; tunda kahtlusi ja suuta siiski otsustada; avastada endas vastuolusid ja siiski jääda terviklikuks, kompromissideta isiksuseks; näha inimeste alatust ja egoismi, tunda nende kergele tühi-sust ja siiski säilitada usk inimesse; tunda sügavat õnnetust ja leida endas jõudu korralta sõnu «elame veell» — kas see kõik pole vajalik selleks, et elu oleks täisväärtuslik, rikas, ülimalt inimlik?

Arvan, et Teie poolt kulutatud energia ja aeg polnud asjata. Tun-

dub, et vist midagi meie elus ei mõõdu jäljetult ega kasutult. Füü-sikas kehtib energia jäävuse seadus. Mingisugune jäävuse seadus kehtib ka inimesel: kulutatud energia an-nab asemele elukogemused, tarkuse, humaansuse — väärtused, mida pole võimalik omandada end kulu-tamata. Mida intensiivsem on elu, mida mitmekülgsemad on meie ko-gemused, mida rohkem me andume sellele, mida teeme, seda rohkem saame vastu. Seda rikkamad oleme ise. Ja nähtavasti pole ühtki väärt-set sündmust meie elus, mis meile mingil viisil kasulik poleks, mis meid ei rikastaks. Mida suuremad on raskused, mille üle me võitjaks tuleme, seda suurem on ka enese-teostamise rõõm. Õnnetuski on meie-le vajalik. On vajalik kui õnne kontrast. Kas ei tuleks nõustuda tiibeti vanasõnaga: «Ainult inimene, kes on üle elanud pimedat öö, mõis-tab päevalguse väärtust, ainult inimene, kes on elus palju kogenud, mõistab tõelist õnne»?

Kui Teie elu oleks olnud teistsugune, kui see oleks kulgenud

kui üks kord: «Kedagi niikuinii ei ole, mis siis minagi tuleni!» Selge. Aga pangem nüüd pead töö-le, kõik korraga. Kui keegi meist enam seda teesi oma lipukirjaks ei seaks, kui kõik ühes asuksid kella ja täpsust hindama, siis vist ei pruugiks enam öelda — kedagi ei ole. Võidakse küsida, milleks sel-lele probleemile nii palju paberit ja trükimist raisata. Vastus on liht-ne: kes kordki ise on olnud mingi taolise või hoopis teistlaadse üri-tuse «kandvate jõudude» hulgas, see teab, kui ebameeldiv on enda ees vaid toole näha. Ebameeldiv, sest võib järeldada ainult ühte — mind ei taheta kuulda, mind ei ta-heta näha; milleks ma siis üldse rabelen! Ei tahaks uskuda, et selli-se populaarse ansambli, nagu RKA, töö vastu rahval huvi puu-duks, kuigi nagu eespool öeldud, õhtu veidi kesiseks jäi.

Teiseks. Lubasin küll kavast täies-ti vaikida, aga järgmise mõtte juur-de asumiseks pean ühele kollektiivi-dest siiski varba peale astuma. Tore oli ju vaadata küll, kui pilli-mehed üksteise järel kohtadele asu-sid, üks ikka lühem kui teine, aga kohe tuli mõte pähe — jah, oleks

nagu ikka ülikooli klubi, või seda-moodi ja kui veel mängijate noo-rusest tingitud tehnilised puudu-jäägid kõrva hakkasid, siis tuli meelde, et ühiselamu riulitel on päris mitmes toas pillikastid tol-mumas. Ja veel see, et nii mõnigi nende omanikest on küllalt edukalt kasti sisu tarvitanud. Ei maksa vist sel teemal pikemalt rääkida, sest kõik peaks öeldud olema.

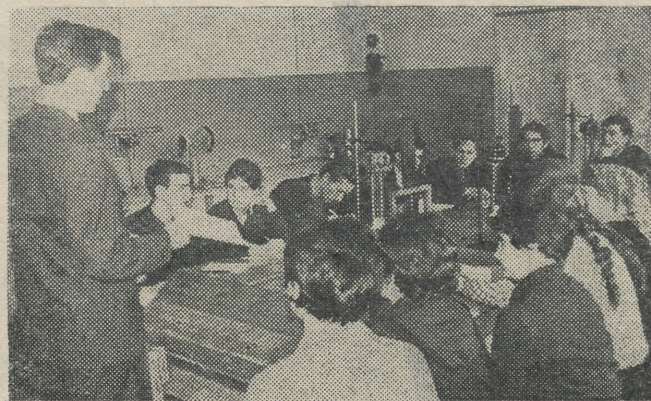
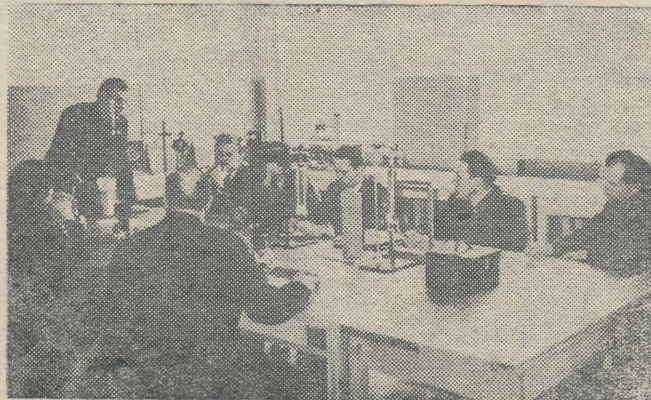
Lõpuks tahaks puudutada ühte igivana küsimust, millest palju jut-tu on olnud. Värgis kipub tants alatasa lihtsalt trügimiseks ja ene-se olemasolu eest võitluseks kaju-nema. Rahvast on liiga palju. Pole vist mõtet loota, et ehitusmehed lähemas tulevikus uue klubi kinki-misega asja lahendaksid, sest pal-jud (võiks öelda — enamus) tun-duvalt vajalikumatest hoonetest ki-puvad muuseumialiseks muutuma. Jääb seega ainuke variant — kaa-luda müüdavate pilettide arvu. Ilm-selt probleem klubi juhatuse jaoks. Kuivõrd see lahendatav on, selles pole allakirjutanu kompetentne ja seepärast jätan endale «võib-olla» või «kuidagi» näol taganemistee.

TOOMAS JURIADO

UUS PRAKTIKUM

Ülikooli uues hoones Leningradi maanteel alustas 5. aprillil tööd üldfüüsika kateedri mehhaanika ja molekulaarfüüsika praktikum. Suur aitäh halduspro-rektor V. Simmile, kapitaalehitusosakonna remondi-meestele, eksperimentaaltöökajale ja «oma meestele» T. Madisele, H. Reissaarele, A. Saarele jt., kelle abiga taotleti ja remonditi ruumid, taastati ja pai-galdati ning prooviti läbi tules kannatada saanud katseseadmed.

FÜÜSIKUD



Õppejõud ja üliõpilased peavad plaani

Ühe õhtu mõtteid

Lydia Roots 60-aastane

1944. a. oktoobris oli Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsioon viieliikmeline — peale kolme kommunisti ülikoolist kuulusid sinna veel kaks inimest «Vanemuisest». Algorganisatsiooni sekretäriks oli Lydia Roots. Eile pühitses dotsent Roots oma 60. sünnipäeva.

Lydia Rootsi isa oli Krimmis kooliõpetajaks. Seesama koolmeister Roots, kellest on juttu Vilde «Prohvet Maltsveti» saamisloos. Samas koolimajas, kus kirjanik peatus oma Krimmireisi ajal, sündis 1906. a. Lydia Roots.

Pärast keskkooli lõpetamist õppis L. Roots kaks aastat Eesti Pedagoogilises Tehnikumis Leningradis ja astus seejärel Herzeni-nim. Pedagoogilise Instituudi eesti osakonda.

Huvi ajaloo vastu sai alguse juba keskkoolipäevil. Üheks tõukejõuks olid ajaloolised teosed.

«Armastusromaanid pole mulle kunagi eriti meeldinud,» meenutab juubilar. «Palju huvitavam on jälgida igasuguseid ühiskondlik-poliitilisi liikumisi ja protsesse. Suur osa ajaloo vastu huvi äratamisel oli ka kooli komsomoliorganisatsioonil, kus tegeldi väga aktiivselt paljude poliitika päevasündmuste ja sotsiaalsete probleemidega.»

Pärast instituudi lõpetamist töötas L. Roots 1937. aastani Leningradi ülikooli tööliskultuuride juures ajaloo õppejõuna, asudes samal ajal õppima aspirantuuris uusaialoo alal. Aspirantuuri lõpetanud, saadeti ta tööle Tšuvaši Pedagoogilisse Instituuti.

1941. a. aprillis suunati L. Roots, nagu paljud teisedki eesti kommunistid, Eestise, Tartu ülikooli partei ajaloo õppejõuks.

«Minu poliitiliseks ülesandeks oli ühiskondlike organisatsioonide abistamine ja suunamine, tegelesin palju ametiühinguga.

Puutusin peamiselt kokku inimestega, kes suhtusid positiivselt nõukogude võimusesse. Materiaalne olukord Eestis oli hea. Tulevikku vaadati optimistlikult. Seejuures idealiseerisid paljud olukorda — ei tundud raskusi, mis Nõukogude Liidul tuli üle elada sotsialismi ülesehitamisel.

Kuigi tean, et esines ka teistsuguseid fakte, minul ebameeldivaid kokkupuhte ette ei tulnud. Arvatavasti mängis siin oma osa ka üliõpilaste kasvatus — harjumuspärane korrektsus ja viisakas õppe-



jõudude vastu. Välist lihvi oli võib-olla liigagi palju. Aga kui võrrelda tänapäeva üliõpilaste käitumist tolleaegsega, siis on võrdlus meie kahjuks.»

Sõja ajal töötas sm. Roots tagalas. Alguks keskkooliõpetajana, hiljem partei ja nõukogude aktiivi õppekursustel partei ajaloo õppejõuna. Kui Eesti fašistidest vabastati, olid tema õpilased need, kes esimestena astusid vastustusrikkamatele tööpostidele.

Lydia Rootsist sai ülikooli EK(b)P algorganisatsiooni sekretär.

«1944. a. oktoobris, kui asusin Tartusse, oli linn varemeis. Tänavatel sildid «Müüdist puhastatud.» Tööd oli üle pea. Tuli tegeleda komsomoli- ja ametiühingorganisatsiooniga, riidetalongide ja gamisega, ühiselamute ja sööklatega. Kuigi need olid majanduslikud küsimused, oli igalühel neist suur poliitiline tähtsus. Samal ajal muidugi ka otsene poliitiline kasvatus. Okupatsioonistaastad polnud jättnud oma jälgi mitte ainult linnale, vaid ka inimeste teadvusse.»

1946. a. läks L. Roots üle üldajaloo kateedrisse.

1951. a. kaitses ta Moskvas kandidaaditööd teemal «Schleswig-Holsteini küsimus ja suurriikide poliitika 1863.—1864. a.» Tema raamat võeti sisse diplomaatia ajaloo kursusse.

1948. a. valiti sm. Roots Tartu linna TSN-sse. Kümme aastat (1951—1960) oli ta ENSV Ülemnõukogu, hiljem Ülemnõukogu presiidiumi liikmeks.

1958. a. valiti ta Nõukogude Liidu-Taani sõprusühingu juhatuse liikmeks.

Praegu töötab dots. Roots monograafiaga «Vene-Taani suhted ja suurriikide poliitika 1848—1862». Loodetavasti saab sellest doktori-töö.

Selleks juubilarile palju edu!

Tõsi, mikrokonverentsil oli kolm ettekannet. Ja nii TRÜ kui ka EPA sotsioloogia-alased ettekanded olid valitud «selliselt, et need kõidaksid ka teiste õppeasutuste üliõpilasi» — EPA oma eriti, sest selle tõttu jäi ju esindamata õppeasutuse põhiprofiil. (Aga iga õppeasutuse oma spetsiifika tutvustamist pidas üks hilisemaid sõnavõtjaid seminaripõhiülesandeks!). Nojah, niisugune oli eesmärk. Kuid kas tulemus oli väga ootuspärane? Vist mitte: küsimusi oli vähe, vastuvõtt küllalt loid, 4 või 5 kuulajat lausa magasid. Tähelepanu, eriti ei kõitnud! Seesama on kehtiv ka pärast vahe- aega toimunud «sotsioloogia-alase seminar» kohta. Hanejalgedes on eelnev seepärast, et see on tsitaat E. Penjamilt ja ka seepärast, et seminar see nüüd küll ei olnud. TRÜ sotsioloogiaringi liikmed P. Kenkmann, J. Paju ja P. Viha- lemm esitasid lihtsalt aspirant U. Vooglaiu eeskõne järel oma väga huvitavad ettekanded, järgnes hädapärast 4—5 küsimust kolme esineja kohta kokku ja oligi kõik. Reageerimine oli igatahes tükki maad huvitum kui samade ettekannete puhul äsja lõppenud ÜTO konverentsil, kus neid kuulas samuti hulk asjas täiesti võhikuid (ega ometi kõik tookord koos olnud 108 inimest ole sotsioloogia entusiastid!)

Ja kui nüüd eelnevat arvestada, siis ei tohiks sugugi imeks panna, et TPI ettekanne «Mõningatest teoreetilistest ja praktilistest probleemidest fototaktistites» osale kuulajaskonnast midagi ei pakkunud. Siin oli ka tulekolle, mis alles 24 tundi hiljem ägeda sõnavahetusena lõomama löi. See ettekanne polnud ju valitud nii, et ta kõiki kõidaks — eks seda tunnistanud hiljem ka ettekandja ise. Jah, teine asi on, et ta püüdis seda n-ö. käigu pealt vastavaks kohandada. Aga tagajärjeks oli siis, et matemaatikud-füüsikud-tehnikud ettekandest midagi ei saanud (sest see kohandati ülepea keskkooli tasemele) ja ka ülejäänud — kelle tarvis kohandati — asjasse sisse ei elanud (seda vaatamata madalamale raskusastmele ettekanne ometi kitsalt spetsiifiliseks jäi). Mee- nutagem: ei olnud ju ka Kunsti- instituudi protesti mõtte selles, et TPI ettekandest ei saada aru, vaid et see ei paku huvi. Küllap ütles üldises poleemika-käras välja mõistliku ettepaneku TRÜ matemaatik Jaak Tepandi: «Jutt ei ole praegu tasemest. Võib-olla oleks parem olnud, kui TPI oleks välja pakkunud mõne üldiselt rohkem huvitava ja diskuteeritava teema, kasvõi midagi relatiivsusteooriast.»

Ilmselt polnud siin süüdi ettekandja ise või TPI spetsiifika, vaid organisatsioonilise läbimõtleatus, koordineerimatus. Nii mõnedki rääkisid hiljem, et polnud nagu õiget ettekujutustki, mis vaatevinklist või mis tasemel ja vormis see seminar organiseeritud on. Neile öeldi: üks ettekanne õppeasutusest. Kõik! Öeldi: esinete ringijuhitide sektsioonis. Kõik!

Samad probleemid kerkivad üles ka seoses lõpuks terava sõnavahetuse ajendiks saanud H. Palametsa esinemisega (mille E. Penjam kogu oma üksikasjalisuse juures hoopis maha vaiks). Ütles ju sm. Palamets algul isegi, et teda paluti lihtsalt rääkida midagi esinemisest — teemat täpsemalt piiritlemata. Teine arusaamatus: päevakavas oli teema aga hoopis pretensioonikalt sõnastatud: «Kõnekunstist». Sellest siis ka, et ühed ootasid ettekandjalt üht, teised teist, asuti kuulama n-ö. eri platvormidelt ja tuldi ka erinevatele järeldustele. Osa kohalviibi-

ÜTÜ aktivistide seminar-laager

Käärikul

(Algus lk. 1)

jaid leidis, et ettekanne oli asjakohane, õpetlik ja sellest on mõndagi kasu (mis kahtlemata on õige!) Teisi ei rahuldanud esinemise laad ja tase, sest nad ootasid muud (kas siiski sm. Palametsa esinemine ei arvestanud vahel ka nagu rohkem keskkooli-taset kui ülikoolide ÜTO aktiivi?)

Ja nüüd siis kõige teravamast. Kuluaarides oli palju pahameeleavastumusi, et ERKI tudengid käitusid üleolevalt ja viisakusetult, kui nad pärast viimast ettekannet ägedalt sõna võtsid. Ent ometi, just siit puhkes diskussioon — ainuke (ja seda ägedam) kogu seminaris jook- sul, mis kinnitas, et kahe päeva loodus pole sellele rahvale loomumane. Miks me kardame ausaid otseütlemisi? Kas tõesti vabariigi komsomolikongressi vaim, mis ei lasknud tasemel mitteolevaid või lihtsalt ebaasjalikke sõnavõtte lõ- punigi rääkida, oli ainult selge kasvatamatus? Käärikul aga kuulati kõik lõpuni ära ja avaldati siis ausalt oma arvamust. Kui selles palju ka ei ühtinud mõnede teiste arvamus- tega — mis siis? Siit tuli vaid- lus, siit selgusid puudused, siit oleks tulnud kindlasti ka veel rida ettepanekuid. Kahju, et asi läks kuidagi isiklikuks, TPI ja ERKI vahe- liseks, kusjuures üksteisest mööda räägiti. Ja juhu, kui ERKI oli kasvatamatu algul, siis polnud TPI seda mitte vähem lõpus.

Kunstimõistmisega on meil asi tõesti hull, märksa hullem kui tehnikatundmisega. Kurb, et me kõik aina kunsti arvustama kipume. Kui otsesteed aru ei saa, siis ironiseerime, naerame välja ja omistame kunstnikele täpselt kolm surmapattu: eraldumise rahvast, ü- luse ja kasvatamatus. Kas polnud ka Käärikul midagi ligilähedast, kas polnud tulevaste kunstnike ja opositsiooni alimata kahepoolset solvangut? Esiteks seda, mis sai eelmisel öhtul osaks kunstnikele nende väike-näituse juures. Sest teadlased ei olnud just väga takti- lised ega intelligentsedki oma küs- mustega. See polnud vaidlus, see oli lihtsalt erinev tasapind (kunsti mõistmisel). Kunstiinstituudi poisid rääkisid, et tõelised vaidlused ja äärmiselt huvitavad lahingud on neil olnud näit. Tõraveres ja Kü- berneetika Instituudis.

«Moodsa kunsti mõistmiseks saa- di autoreilt rohkesti näpunäiteid,» kirjutab «Edasi». Kas tõesti roh- kesti, sm. Penjam? Selles ju asi oligi, et neid «näpunäiteid» oli na- pilt (sest rohkem ei olnud võimalik anda, alustada tuleks hoopis madalamalt). Ja sellepärast, et igale pildile konkreetselt seletust peale ei loetud, paljud teaduseme- hed ju pidasidki kunstnikke üleole- vaks, kas pole? Jah, kindlasti oleks võinud ka lihtsamalt «lihtsureli- kele» asjad selgeks (s. t. selge- maks) teha, nagu hiljem soovitati. Aga keerulistest asjadest lihtsalt rääkides tuleb mõnikord välja liht- sustus. Seda näitas ju ka õnnetu kogemus TPI ettekandega. Just seda Kunstiinstituut kartiski ja kül- lap sellepärast keeldus ka oma kon- verentsi-ettekannet refereerimast.

Aga kui KI rahvas ütles, et nende ettekanne on liiga spetsiifiline siin esitamiseks, solvus teine osa rah- vast. Sest me ei salli, kui meid ru- malaks peetakse, ega ju? Aga kõi- gil oleks päris kasulik veel kord läbi lugeda Jaan Räätsa ja Enn Vetemaa artikkel «Sirbist ja Vasa-

rast» (Nr. 15, 8. apr. 1966) — «Senza sordino». Seal on küll jutt muusikast, aga ka üldse maitsest, harjumusest, eksperimendist ja huvi tundmise liidest (artiklis: käiakse kontserdil ja õhatakse: «Oo, kuidas ma armastan «Kuupaiste sonaati!» Kääriku söögilauas üks lauanaaber: «Ma käin kogu aeg kunstinäitustel.» Ja veel: «Picasso't austan ma vä- gal»).

Seega, ega too järsku puhkenud diskussioon olnudki nii kasvata- matu, aga ta oleks olnud märksa tulemusrikkam, kui pooled oleksid olnud erapooletumad. Järeldus on igatahes üks: üritus oli esmakordne, küllap seetõttu veel tema eesmär- gid ja iseloom põhjalikult läbi kaa- lumata, kooskõlastamata. Sest lõ- peks, milline algul nimetatud ees- märkidest seminaril siis oli? Kor- raldajad tahtsid vist küll kõike kor- raga ja püüdsid üle. Päevakord oli kirju. Osa inimesi tundis, et semi- narist sai midagi kaasa, teine osa arvas, et küll väga vähe. Vajalik on niisugune kontakt kahtlemata, aga kas seekordsed päevad olid juba ka kasulikud?

T. Vint ja T. Laanemaa — ERKI.

«Kontakt on vajalik ja niisugused ühised kooskäimised on ilmtingi- mata tarvilikud. Sidemed on nügi juba liiga kaugeks jäänud. Aga kas on mõtet kõige aktiivsemaid siin koos hoida, kui asja eesmärk on täpsustamata. Torkasid silma kaks tendentsi:

1) Räägitakse nii tuntud faktidest ja nii algeliselt, mis ei vasta kokku- tulnud auditooriumi tasemele.

2) Osa ettekandeid on siiski lii- ga erialased. Rohkem üldinimlik- kust! Tulevaste seminaride päeva- korda peaks laiendama kõike üliõpi- laste hulgas arutama, praegu oli nagu liiga tunda vabariikliku nõu- kogu või teiste organiseerijate kätt. Ja tuleb õppida kasutama aega ameerialikult ratsionaalselt! (nagu sm. Vöhandugi oma toredas vest- luses soovitas).»

M. Männisalu — TPI.

«Vajalik kindlasti! Aga tõsi, jah, ometi mitte see, mis peaks. Ma olen isegi rahvas natuke pettunud — tuim, nagu väsinud. (Kasvõi «kau- nite kunstide öhtul»). Pole kuulsat Kääriku vaimu. Ja meie TPI üritu- sed on ka tavaliselt teist nagu.

Asi kannab nagu rabelemise vai- mu. Ja pole alati arvestatud väga erinevaid erialasid. (Ka meie ette- kanne polnud päris õige). Võib-olla tasuks kavva võtta rohkem üldisi ja üldhuvitavaid teemasid. Võib- olla rohkem puhkelaagri iseloomul Suusatamisest on kahjul Töö sekt- sioonides rahuldus.»

P. Jakobi — Konservatoorium.

«Nii palju kui mina aru saan, peaks see üritus meie kõigi silma- ringi laiendama, ühtede teiste alalt midagi juurde andma. Mitte nii, et tutvustame oma spetsiifikat, aga kas ka pärale jõuab, selle peale ei mõtlegi.»

P. Kenkmann — TRÜ.

«Kahtlane, kas kogu loost on praktiliselt palju kasu ÜTO tegevus- ses.

On küsitav, kas kogu seminaril ettevalmistamisel võeti arvesse, kui erinevate huvidega on osavõtjad. Oleks olnud vaja viia töö rohkem sektsioonidesse (kui asja eesmärk pidi olema praktiline) või rohkem üldhuvitavaid teemasid ning rohkem vaba aega (kui seminar pidi olema puhkeline-iseloomuga).»

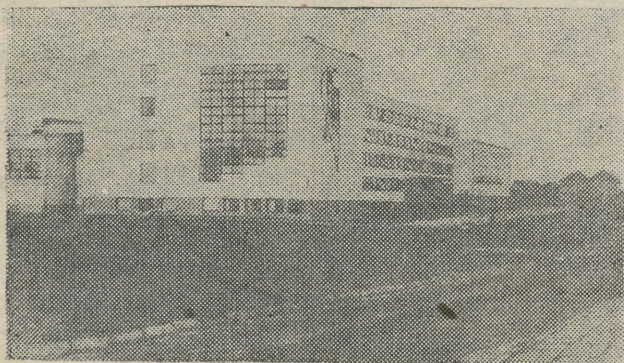
Miks me peame alati vajalikuks kõik ära siluda, rahutused maha vaigistada ja ebakõlad maha vai- kida, asjalike märkuste asemel vii- sakaid kiidusõnu lausuda, nurgad ümmarguseks lihvida?

Üks organiseerijaist ütles oma lõppsõnas: «Me lootsime, et kõik läheb iseenesest. Ütleksin, et seminar läks rahuldavalt.»

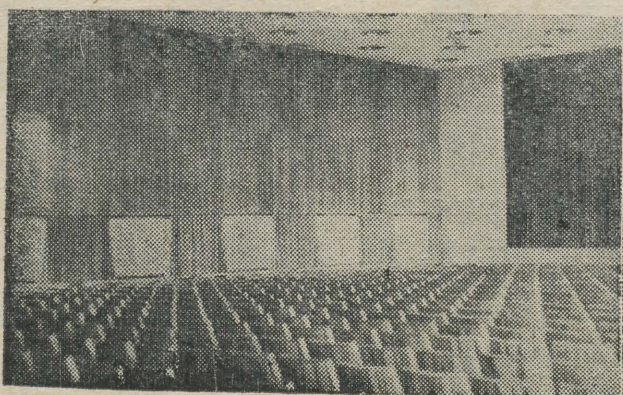
Jah, läkski iseenesest ja rahulda- valt, aga ümmarguselt ja tühiõitu- dega. Ja kui väik löigi korra sisse, siis läks see natuke viltu.

Tulevase täistabamuse eest ja pärast

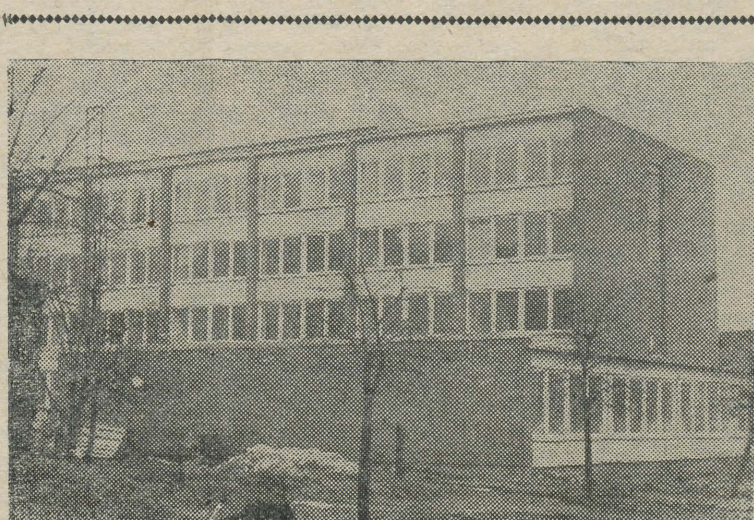
Komandeeringult Vilniuse ja Kaunase kõrgematesse õppe- asutustesse



Kaunase Polütehnilise Instituudi Ehitusteaduskonna korpus.



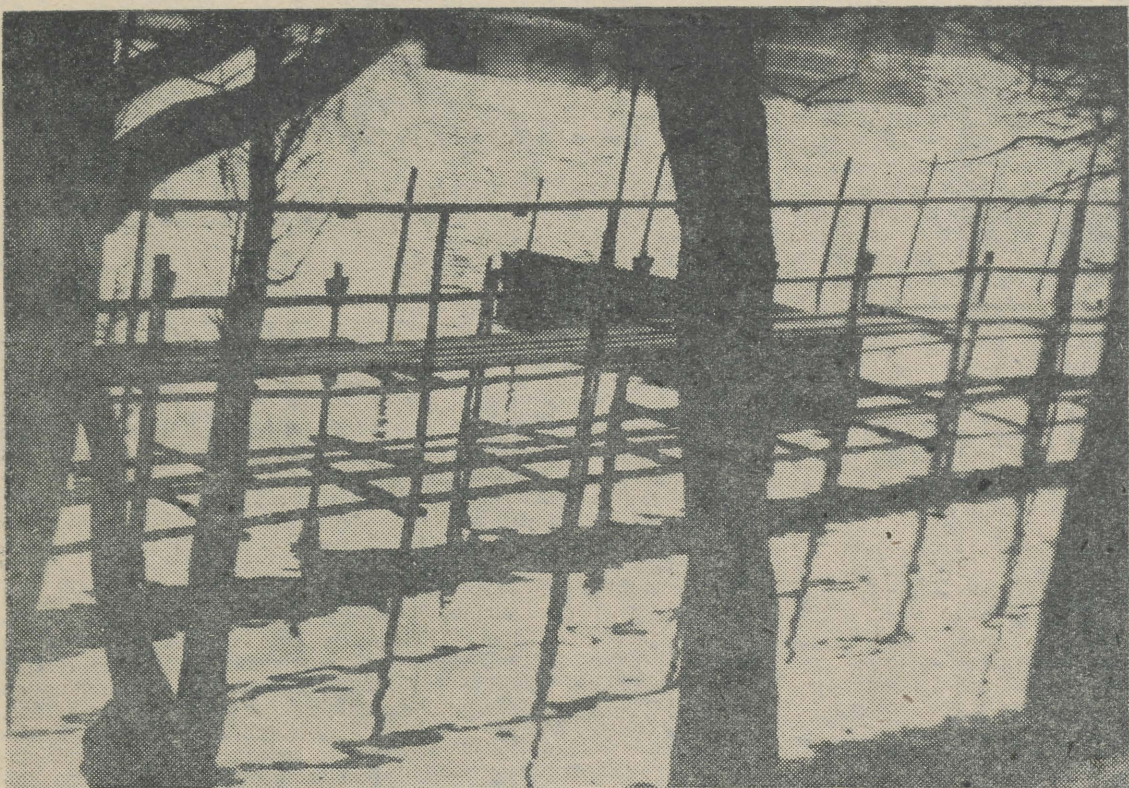
Kaunase Polütehnilise Instituudi Ehitusteaduskonna aula.



Vilniuse Ülikooli valmiv füüsikakorpus.

K. KUDU fotod

Reet NEIMAR



Läheneb orienteerumis- võistlus

Igal sügisel ja kevadel on ülikooli orienteerumissektsoon korraldanud massiliste spordiürituste raames orienteerumisvõistlusi. Tänavukevadine toimub teisipäeval, 26. aprillil. Kavas on ühisstardiga valikorienteerumine. Osavõtja saab skeemi, kuhu on kantud 15 kontrollposti väärtusega 1–5 punkti. Ülesandeks on kontrollaja jooksul, mis 60 minutit, läbida võimalikult palju kontrollposte. Paremusejärjestuse määrab kogutud punktide summa. Kontrollaja ületamine toob aga kaasa punktide mahaarvestamise — iga hilinenud minut annab 1 miinuspunkti. Valikorienteerumine on igaile jõukohane, sest kasvõi ühe kontrollpostiga läbimine annab osavõtjale koha võistlusprotokollis.

Osa võivad võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed. Võistkondlik arvestus toimub ka osakondade (kursuste) ja teaduskondade vahel. Kolme paremat nais- ja meesvõistlejat autastatakse diplomiga, iga osavõtja (ka kohtunik) saab käseemb-leemi.

Stardipaigas, Toomemäe nõlval asuval TRÜ korvpalliväljakul tuleb olla kell 21. Kaasa võtta taskulamp ja pliiaats.

H. MARDISTE,
võistluste peakohtunik

Toimusid laskevõistlused

Möödunud neljapäeval toimusid TRÜ lasketiirus Füüsika-Matemaatikateaduskonna laskevõistlused ALMAVU esimehe sm. Partsi organiseerimisel. Võistluste eesmärgiks oli ALMAVU tegevuse populariseerimine ja intensiivistamine Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Juhend määras võistkonna suuruseks 15 inimest, kusjuures arvesse läksid kümne parema võistleja tagajärjed. Tuleb kiita keemikute agarust, keda peale täisarvulise võistkonna esindasid 4 individuaalvõistlejat. Samuti väärib tähelepanu asjaolu, et keemikute võistkonda kuulusid 2 õppejõudu (L. Sui ja J. Raudsepp) ning 2 aspiranti (J. Tamm ja V. Loodna).

Võistlused möödusid pisut närvilises õhkkonnas ja arvatavasti sellega on seletatavad ka niisugused «hiilgetulemused», nagu seda on 6 ja 7 silma (3+ 10 lasku lamavast asendist).

Võitis keemiaosakonna võistkond 747 silmaga. Teisele kohale tuli füüsikaosakond 726 silmaga ja kolmandaks matemaatikaosakond 234 silmaga (võistkonnas oli 7 inimest!).

Individuaalarvestuses oli parim Jaak Karu (80 silma).

2. Urmas Keis (79 silma). 3. Jüri Pahapill (78 silma).

Keemikute paremusjärjestus oli: 1. Urmas Keis, 2. Toomas Tenno (78 silma). 3. Ants Haller (74 silma).

Füüsikute paremusjärjestus: 1. Jüri Pahapill, 2. Rein Lehtveer (75 silma) 3. Dimitri Mihhailov (73 silma).

Matemaatikute edetabel aga kujunes järgmiselt: 1.

* * *

Kevad

Emajõel

* * *

R. Nigoli fotod.



Tule pöialt hoidma!

Eesti NSV üliõpilaste VII spartakiaadi järjekordse võistlusalana peetakse 23. ja 24. aprillil V. Kingissepa tänava suures võimlas lauateniseturniir.

Võistkonnavõistlustel töötab peamine konkurents hargneda TPI ja TRÜ vahel. Tallinlased loodavad punkte koguda naiste mängudes, kus esinevad vabariigi koondise liikmed Kersti Kelder ja Sirje Lipp. Kuid eelmisel nädalavahetusel Tallinnas vabariigi meistrivõistlustel alistas Arstiteaduskonna üliõpilane Sirje Samre S. Lipu 3:0 ning K. Kelderile kaotas õige napilt. Meeste mängudes peaksid Peeter Karing (Bioloogia-Geograafiateaduskonnast) ja Juhan Tamme (Ajaloos-Keelteaduskonnast) jällegi meile rohkem punkte tooma. Lisaks eelmainitule löövad TRÜ võistkonnas kaasa Maie Indus ja Aleksander Landör (mõlemad Arstiteaduskonnast).

Olgu öeldud, et kaks nädalat tagasi käisid tartlased TPI-ga Tallinnas jõudu proovimas. Siis sai TRÜ nabi 7:6 võidu. Kuidas läheb seekord? Põnevust lisab asjaolu, et võitja võistkond saab sõita üleliidulisele üliõpilaste spartakiaadile. Mängude algus on laupäeval kell 15.

Tule pöialt hoidma! Huvitavaks peaksid kujunema ka individuaalvõistlused, mis peetakse pühapäeval kell 10 ja 16.

V. LUUR,
spordimängude kateedri juhataja

Jaak Karu, 2. Johannes Kaja (56 silma) 3. Toivo Hallik (41 silma).

Juhendi kohaselt autastatakse kuut paremat võistlejat diplomitega, kolme paremat lisaks sellele veel mälestusesemetega. Lisamärkusena olgu öeldud, et võistlejail ei tohtinud olla kõrgem järklaskmises kui III. Võistluste lõppe-

des selgus ka fakt, et ALMAVU fond ei võimalda parimalt võistkonnale rändkarika andmist (toimusid ju sellised võistlused esmakordse!l). Siiski — nende summa de eest toimub peatselt võistluste korraldajaile ekskursioon Kuramaale.

S. SEIK

Rahuloluks

16. ja 17. aprillil toimus Käärikul spordiaktivistide laager-seminar. Arutati ülikooli-siseste massiliste spordivõistluste korraldamist, praegust sporditöö süsteemi, spordialase agitatsiooni-propaganda olukorda ja teisi küsimusi.

Sissejuhatavas sõnavõtus püstitas TRÜ Spordiklubi esindaja K. Siilivask probleemi, kas praegune ülikooli massiliste spordiürituste süsteem õigustab end? Küsimus on täiesti õige, sest massilistest spordiüritustest osavõtt on eelmise õppeaastaga võrreldes tunduvalt vähenenud. Näiteks kui 1964/65. õ.-a. võttis Tartu—Vorbuse matkast osa 1000 üliõpilast, siis tänava ainult 600. Muidugi üheks põhjuseks oli väga muutlik talv, kuid 40% osavõtjate arvu vähenemine on siiski liiga suur. Kuid samasugune osavõtjate vähesus on ka teistel massilistel spordiüritustel.

Teine, suurem põhjus, on õige arvestuse puudumine. Pole organisatsiooni, kes võtaks selle enda kanda. Praeguseks on see arvestus küll esialgselt tehtud, kuid sedagi tänu spordiklubi initsiatiivile. Tegelikult pidi seda arvestust pidama ELKNU TRÜ komitee spordisektor, kes pole täie tõsidusega oma ülesannetesse suhtunud. Ka ametiühingute liinis pole asjad kaugeltki korras. Pole koordineeritud tegevust. Iga organisatsioon tegutseb omaette. Nõrk on side ka teaduskondade kehakultuurikollektiividega. Mõnest teaduskonnast pole tänaseni esitatud üliõpilaste arvu kursuste kaupa. Seetõttu ei saa ka lõplikke tulemusi avaldada. Paremusejärjestuse mitteväljaselgitamine on üks tõsisemaid huvi langetajaid. Tekib tahtmatult küsimus, milleks me võistleme?

Tekkis ka vaidlus, kas Kehakultuuriteaduskonda lülitada üleülikoolilisse teaduskondade-vahelisse võistlusse. Sealt võtab kõige vähem üliõpilasi osa massilistest spordiüritustest. Põhjuseks on üliõpilaste spetsialiseerumine kitsastele spordialadele. Kuid teisest küljest peaksid just Kehakultuuriteaduskonna üliõpilased olema mitmekülgsed. Seetõttu otsustati nad ka edaspidi jätta teaduskondadevahelisse võistlusse.

Valus probleem on reklaami küsimus. Sellest on palju räägitud,

avaldatud ajalehtedes mõttevahetuse korras artikleid jne. Paraku pole ka meil nende asjadega kaugeltki korras. Kui reklaam mingisugune ongi, siis väga puudulik. Sageli aga puudub hoopis. Näiteks Tartu—Vorbuse ja Tartu—Vellavere matkade kohta polnud ühtki spetsiaalset kuulutust. Sügiskrossiks reklaam küll oli, kuid esteetilisest küljest jättis see palju soovida. Kas

pole põhjust

meil ülikoolis tõesti pole vähesegi kunstnikuandega inimesi, kes saaksid meid aidata? Võib-olla abistaks meid isegi TRÜ kunstikabinet?

Seminar leidis, et tuleks muuta ka praegust premeerimissüsteemi. Teatavasti on üldvõitjale kursusele auhinna 10-päevane tuusik Käärikule laagrisse. Kas poleks õigem autastada parimat kursust vahetult pärast iga võistlust? Muidugi ei pea see olema siis 10-päevane laager. Aitab tasuta laupäeva-pühapäeva väljasõidustki. Selline süsteem suurendaks võiduvõimalusi ja ärataks seetõttu rohkem huvi. Lisaks sellele võiks TRÜ Spordiklubi kolmele paremale kursusele välja panna igavesti rändavad vimplid.

Rohkesti pahameelt tekitas küsimus talvise matkavõistluse suhtes. Praegu käiakse teaduskondade-kursuste kaupa, kuid kas ei saaks asja niikaugele korraldada, et võiks pidada üleülikoolilise matkapäeva? Selle ürituse võiks siduda kas mingi tähtpäevaga või üliõpilastraditsiooniga. Samuti võiks Vorbuse asemel leida vähemalt mõni uus koht. Ei paku mingit naudingut mitu aastat järjest käia ühes ja samas kohas.

Seminar leidis üksmeelselt, et tuleb senisest efektiivsemalt parandada massiliste spordiürituste organiseerimist, parandada agitatsiooni- ja propagandatööd. Selleks valmistada spetsiaalne stand tulemuste arvestamiseks, avaldada pidevalt ajakirjanduses ülevaateid võistluste käigust. ELKNU TRÜ komitee spordisektor, kes otseselt jääb vastutajaks võistlustest kokkuvõtete tegemise eest, peab avaldama ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» senised võistluste tulemused hiljemalt 1. maiks. Igatahes praeguse massiürituste korraldamisega rahuloluks pole põhjust.

ILMAR VÄRK,
seminarist osavõtja

Raadioloengud

Kolmapäeval, 27. aprillil

1. Õigusteaduskonna I, V ja VI kursuse üliõpilastele prof. Paul Vihaletama loeng «Imperialismi-leeri kodanlik riik monopolide tööriistana».

2. Ajaloos-Keelteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» XIV.

Reedel, 29. aprillil

1. Bioloogia-keemia IV kursuse üliõpilastele dots. Laine Viilebergi loeng «Süsivesikute muundumine taimes».

2. Saksa filoloogia osakonna I kursuse üliõpilastele õppejõud Jaan Soovvaldi loeng «Verbi rekt-sioonist saksa keeles».

KINOSÕPRADELE!

Käesoleva semestri viimane loeng sarjast «Sissejuhatus kinokunsti» toimub esmaspäeval, 25. aprillil algusega kell 19 ühiskonnateaduste aud. 19.

Ülevaate filmikunsti arengust Ameerika Ühendriikides ja Skandinaaviamaades 1920-ndatel aastatel annab sm. I. Kosenkranus. Õppust illustreeritakse samast perioodist pärinevate kunstiliste filmidega.

Esmaspäeval, 25. aprillil kell 18 toimub Teaduslikus Raamatukogus lugejate konverents teemal «Päri-likkus ja kasvatus». Ettekandega esineb dots. U. Pavel.

Klubi

Laupäeval, 23. aprillil kell 20 pressiohtu «Hi-ha-haa» (!?), poisid, tulge vaatama!

Üksikasjad kohapeal.

Tants.

Pääse á 30 kop.

*

Pühapäeval, 24. aprillil kell 20 ülikooli näiteringi

LUULEÕHTU

1. osa: Valik luulet.

2. osa: Montaaž A. Ostrovski «Lumivalgekesest».

Pääse á 60 kop.

Tänase ajalehenumbri kujundadis žurnalistika eriharju III k. üliõpilased T. Tallo ja J. Paju.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 3207. MB 03679



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 14 (695) Laupäeval, 30. aprillil 1966 XIX aastakäik

Statistilist materjali meie ülikooli kohta

Üliõpilaste üldarv 3473 (1. X 65. a. seis).
Neist naised 2568 e. 74,5%.
Üliõpilaste rahvuseline jaotus:
eestlasi 3023, venelasi 317, teisi
rahvusi 133.
Üliõpilaste jaotus teaduskonniti:
(TRÜ õppeosakonna andmed sel-
suga 1. X 65. a.).
Arstiteaduskond 1142
Ajaloo-Keeleteaduskond 731
Bioloogia-Geograafiateadusk. 353
Füüsika-Matemaatikateadusk. 816
Kehakultuuriteaduskond 133
Majandusteaduskond 180
Õigusteaduskond 118
Neist naised 913 e. 80%
" " 604 e. 82,5%
" " 267 e. 75,5%
" " 504 e. 61,8%
" " 76 e. 57,2%
" " 147 e. 81,9%
" " 57 e. 48,5%
Meie ülikoolis on õppejõudude
arv 470,
(kaadriorakonna andmed) neist
teaduste doktoreid 30
kandidaate 214
NLKP liikmeid ja liikmekandi-
daate 265

Seoses peahoone taastamisega on
ehitusel töötanud üliõpilasi 1025.
Rohkem on töötanud füüsika-
matemaatika pedagoogid 137
võõrkeeleõpetajad 129
ja ravi V kursuse 101
Seni kõige vähem on töötanud
geograafiaosakond 10
ja eesti filoloogia osak. 12
Uue ühiselamu ehitusest on osa
võtnud 150 üliõpilast.
1965. aastal külastas TRÜ-d
USA, Brasiilia, Soome, Saksa DV,
Norra delegatsioonid.
Meie üliõpilased on viibinud Ing-
lismaal, Bulgaarias, Ungaris, Sak-
sa DV-s, Kanadas, Soomes, Tšeh-
hoslovakkias, Jugoslaavias.

Rajame oma uudismaa!

Peatselt algab jälle suvi. On
tore, et see tuleb järjekordselt
uudismaa suvi. Seekord ei sõi-
deta aga romantikast, raskust ja
tõõrõmu otsima kaugeleste Kasahs-
tani steppidest, vaid rajatakse
oma uudismaa. Vabataht-
likkuse põhimõttel komplekteeritud
250 kuni 300-liikmeline üliõpilaste
ehitusmalev kehtestab oma uudis-
maaseadused ajavahemikul 1. juu-
list kuni 1. oktoobrini k. a. Saare-
maal ja Muhemaal.

Meie ülikoolist on võimalus see
tore suvi kaasa teha 80 õnnelikul
tudengil, 40 neil ja 40 noormehel.
On kuuldud, et kõik veteranid sõida-
vad taas ja et mingi jõud sunnib
avaldusi kirjutama ka neid, kes sü-
gavalt paigutasid, tuules ja töös ka-
rastunud uudismaatundega on
lillesülemitega jaamas tervitamas
käänud. Muidugi sõitke! Te ei ka-
hense.

Avaldusi saab vastavale blan-
kile täita komsomolikomitees (sõök-
la maja, aud. 25)
teisipäeval kl. 14-15,
kolmapäeval kl. 15-16 ja
neljapäeval kl. 14-15.
Kiirustage! Avalduste äraandmise
viimaseks tähtajaks on 6. mai.
Täiendavat informatsiooni saab
komsomolikomiteest Raivo Ruuke-
lt.
ELKNU TRÜ Komitee

1. mai demonstratsiooniks
koguneme homme
kella 10.50-ks Akadeemia
tänavale

Teadlased ja kõrgemate õppeasutuste töötajad!
Võideldge teaduse edasise õitsengu ja tehnika progressi
eest! Valmistage ette spetsialiste, kes on kommunismi-
ajastu väärilised!

Au eesrindlikule Nõukogude teadusele!

NLKP Keskkomitee hüüdlauseist 1. maiks



Mai tuleb!

Ja ongi päike oma liikumisel
jõudnud sinnamaale, et sunnib meid
kalendris jälle uut lehte pöörata.
Jürikuu on täbi, mai tuleb! Kül-
mat ja peale selle veel kolmeist
lundi on unustatud, rohi tärkab ju-
ba ja kaugel see pungade puhke-
minegi enam on. Kevad murrab sis-
se uksest ja aknast.

Jälle saabub mai, homme läheme
taas lehvivate lippude ja hea tuju-
ga maiparaadile. Ainult paar korda
aastas on võimalus näha sellist
meeltüendavat vaatepilti — sinis-
te mütside mere kohal hõljumas
puna-sinised lained. 1. mai on üks
neist. Olemaailmne töörahva pidu-
päev, suur kevadpüha mõjutab kõi-

kide tuju. Kuskil pole näha ühtegi
morni nägu. Naer, naljad, hõiked
tuttavatele, hurraa- ja elaguhüüded.
Ka vana linn säilib end kevad-
rühasse — vastu võtma Maid. Talvi-
se halli pilvaloori asemel särab
peahoone tellingute kohal kevadine
päike. Ehitusmees vaatab vidukil
silmadega päikeses helkivat uut ka-
tust ja noogutab rahulolevalt: «Töö
on tehtud, mai võib tulla.»

Majad on päikesesäras nagu uue,
heledama kätte saanud, tornidelgi
on rõõmsam ilme. See kevadine
võhm uhub parkidest ja tänavatelt
määrduvad talve. Linn kihab ele-

vil inimestest — kõigil ju veel tu-
hat laupäevast toimetust teha. Ja
oleks veel, et tavoline laupäev! Kas
jõuavadki kõik tegemised tehtud,
kes sedagi teab, küllap mõni «täht-
tis» asi selles saginas ikka ära
ununeb. Aga mis sellest.

Tudeng vaatab kevadet läbi ra-
matukogu akna väga vastuoluliste
tunnetega: «Mai — kui tore!» ja
siis: «Mai... aga kursusetöö?»

Siis jääb ta mõttesse: «Kus alles
mullu oli mai — arvestusi oli
ainult viis ja eksameidki vähe, aga
nüüd...» On ühtlasi raske ja rõõ-
mus ka, nagu alati, kui suured töö-
päevad suurte pidupäevadega kok-
ku satuvad. Varem või hiljem, pa-

remini või halvemini, lõpuks on ik-
ka nii, et peod peetud ja ka tööd
tehtud. Ja mida raskem on, eks
seda mõnusam ole siis tuleval aas-
tal jälle meenutada.

Paneme nüüd siis raamatud kõr-
vale ja võtame mai vastu. Homme
ta tuleb — kevade ja hea tujuja.
Las selle pineva kuu esimene päev
jääb pealegi puhkuseks ja lõbustus-
teks. Homme lõbutsevad kõik ja
lõbutsetakse kõikjal. Ja kui homme
õhtul kuuleme Georg Otsa mai-
kontserdil taas laulmas: «On saa-
bunud kaunis maikuu», siis laulame
seda igaüks mõttes kaasa, sest siis
on see tõesti nii — mai on tulnud!

T. MESILA

Väsimatu töömehe juubel

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõu-
dude kollektiivi vanema põlvkonna
esindajaist on üheks tuntuks
nimeks nii meie ülikoolilinnas kui
kogu vabariigi arstiteadlaste peres
Eesti NSV teeneline teadlane pro-
fessor Felix Lepp. Oma enam kui
poole sajandilise arstliku ja teadus-
liku tegevuse taustal võib lugeda
prof. F. Lepa õpilasteks enamikku
meie ülikooli lõpetanud ja praegu
meditsiini alal töötavaid eriteadlasi.
Lugedes ülikoolis algul tuberku-
loosikursust, siis kursust sisehai-
guste polikliinikust ja lõpuks nak-
kushaigusi, kujunes vastavalt mit-
mekülgseks ka prof. F. Lepa teadus-
lik töö. See käsitleb tuberku-
loosi, sarlakite, difteeria, düsentee-
ria, kõhutüüfuse, tähtsate tüüfide
ja rea teiste infektsioonide diagnos-
tika, ravi ja profülaktika küsimusi.
Võib muuhulgas märkida, et
prof. F. Lepp oli üks esimesi eri-
teadlasi, kes pööras tähelepanu
Eesti NSV territooriumil kevad-
suvisel ehk puugientsefaliidi juhtude
esinemisele ja selle tõrje vaju-
dusele.

Eriti tähelepanuväärsed on juubi-
lari teened teadlaste uue põlvkonna
ettevalmistamisel sõjajärgsetel aastail.
Tema teaduslikul juhendamisel
on kaitsnud 17 dissertatsiooni. Juu-
bilari poolt juhendatud dissertanti-
de hulgas leidub nii mõnegi insti-
tuudi, kateedri või laboratooriumi
juhataja.

Väsimatu töö tulemusena ehib
vana professori rinda nõukogude
valitsuse kõrge autasu — Tööpu-
nalipu orden.

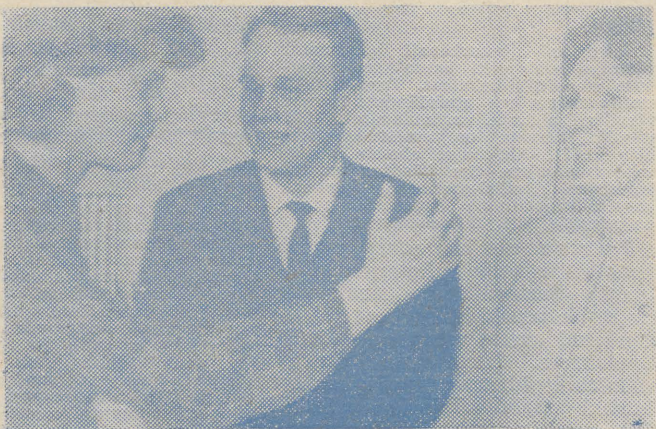
Väärrib allakriipsutamist, et ka
pärast 1960. a. veebruaris TRÜ
mikrobioloogia ja nakkushaiguste
kateedri juhataja kohalt soliidse
eas pensionile siirdumist ei ole
katkenud vana professori sidemed
otsese teadusliku tööga. Selle tõen-
duseks on terve rida teaduslikke
artikleid ja üks monograafia, kus
prof. F. Lepp on olnud kaasauto-
riks, mitmed oponeerimised disser-
tatsioonide kaitsmisel ja tema kon-
sultatiivse abistaja ja targa nõu-
andja, kellelt vajaduse korral võib
valimisel olevad dissertatsioonid.
Tema kolleegid ja õpilased, kes
tulevad ikka ja jälle kogenud tead-



laselt nõu küsima või tööle hinnan-
gut saama, leiavad tema isikus
alati aktiivse abistaja ja targa nõu-
andja, kellelt vajaduse korral võib
ammutada paras annus uut opti-
mismi ja kustumatut elurõõmu.
Seepärast on arusaadav, et palju

on neid, kes soovivad lugupidami-
suga suruda meie Arstiteaduskonna
Nestori, professor Felix Lepa kätt
3. mail tema 85. sünnipäeva piduli-
kul tähistamisel.

Dots. E. TALLMEISTER



Parandada tööd massidega

Sporditööl peatusid oma ettekan-
netes kaks kõnelejat — Rein Si-
nisalu ja Raivo Ruukel.
Komitee spordisektori liikmete
aro (4) polnud küllaldane. Seetõ-
tu jäi pearaskus ülikooli sisse ja
välise võistluste organiseerimisel
spordiklubile. Sektor tegeles põhi-
liselt massiürituste organiseerimi-
sega.
Tehi ettepanek kanda pearaskus
teaduskondadele, s. o. moodustada
teaduskondade spordinõukogud, kes

saaksid paremini arvestada oma
teaduskonna iseärasusi.
Massiüritustest osavõtt oli väi-
ke. Asja parandamiseks soovitati
panna välja massivõistluste koond-
tabel, mille järgi igaüks saaks teha
kokkuvõtteid ja mis oleksid oma-
moodi «au- ja säädustahviks».
Senisest rohkem tuleks sportlas-
tel kasutada ülikooli ajalehe veer-
gusid oma ürituste reklaamiks ja
kokkuvõtete tegemiseks.

«Üliõpilastraditsioonid peaksid jääma üliõpilaste endi asjaks»,

arvas Arstiteaduskonna
6. kursuse üliõpilane Jaak
Uibo.

Ettevalmistusi üliõpilaspäevadeks
tuleks alustada juba kevadel, siis
läheks sügisel libedamalt. Ooda-
takse üliõpilaslaulupidude elusta-
mist. Kuuldavasti toimubki järg-
mine tuleval suvel.

Tudengikõltsõmine on kujunenud
üliõpilaste mitteametlikuks immat-
rikuleerimiseks. Tuleks teha kõik,
et see traditsioon jätkuks.

Siiani puudub mälestusmärk Suu-
res Isamaasõjas langenud üliõpi-
lastele ja õppejõududele. Uus kom-
somolikomitee peaks sellele mõt-
lema.

Mõeldav ja tore oleks nn. Kalevi-
poja päeva sisseseadmine kevadel.
Tulla kokku Kreutzwaldi mälestus-
samba juurde ja öelda kõnekoori-
na igal aastal üks «Kalevipoja»
lauludest. Põhiraskus jääks isete-
gevuskollektiividele.

Olemeelikus, mis üliõpilastradi-
tsioonidega kaasas käib, pole sugu-
gi pahatahtlik.

Arstiteaduskonna üli-
õpilane Ivar Vaasa: «Kui
meil on oma klubi, siis miks me ei
kasuta klubi juures olevat aeda?
Kes siis selle korda peaks tegema?
Me käime «Suveaias» tanisimas,
aga ometi võiksime omaenese klu-
bi juures teha midagi palju havi-
tavamat.»

RSK-st ja külalislahkusest

Võõrjiloloogiaosa-
konna üliõpilane Malle
Vardja rääkis, et viimasel ajal
on RSK praktiliseks funktsiooniks
külaliste vastuvõtt. RSK-l selleks
oma summasid pole. Mõnikord pea-
vad klubi liikmed suurt vaeva nä-
gema (külaliste öömaja tasu, toit-
lustamine jm. — kõik RSK liikme-
te kulul). Pahandusi ja arusaama-
tusi oli rahvusvahelise üliõpilas-
päeva ettevalmistamisega. See kõik
halvab RSK tööd.

Raskusi on «Sputniku» tuusikute
saamisega.

Mare Tammark ütles, et teis-

tes ülikoolides võetakse külalistelt
öömaja kasutamise eest palju väik-
semat tasu kui meil. On ettepanek
külalistelt öömaja eest mitte mingi-
sugust tasu nõuda. (Aplaus saalis).

RSK-l pole võimu selleks, et pai-
gutada külalisi Tiigi tn. 14 ühis-
elamu tubadesse. On olnud olu-
kordi, kus kohti puhkamiseks on,
aga majutada ei saa, sest koman-
dant ei luba.

TRÜ on kuulnud oma teaduslike ja
sportlike saavutuste poolest, miks
ei võiks ta olla tuntud ka külalis-
lahkuse poolest?

Ühiselamutest

rääkisid üksikasjalikult kaks sõ-
navõttjat — Tiit Järveots ja
Arved Allemann.

Ühiselamute nõukogudele anda
suuremad õigused, võimale ise
vastutada korra eest. Pole õige, et
komsomolil on väga vähe kaasa
rääkida majutamis komisjonis. Pin-
geridade koostamisel ei tohiks olla
aluseks ainult õppeedukus, vaid ka
teised faktorid — tervislik ja ma-
janduslik olukord, osavõtt ühis-
kondlikust tööst. Ühiselamu ko-
mandandi kohal võiks olla keegi
üliõpilastest.

Vaadata veel kord läbi ühisela-
mu sisekorra eeskirjad. Poleks mõ-
tet näiteks keelata koosviibimisi
(sünnipäeva tähistamine, külaliste
vastuvõtt) ühiselamus. Tuleb ainult
nõuda nende korraldamist kultuur-
sete inimeste tasemel. Üliõpilasele
on koosviibimine ühiselamus jõu-
kohasem kui restorani- või kohvi-
kuhtu.

EKP TRÜ Komitee sekretär E. Salumaa

«NLKP XXIII kongress nõudis
ülikoolides tehtava kasvatustliku
töö kvaliteedi tõstmist. Käesolevast
konverentsist on näha, et TRÜ
komsomoliorganisatsioon otsib teid
selle otsuse täitmiseks. Komsomoli-
komitee töö on aruandeperioodil
lausa silmanähtav. Kõrge hinnata-
vam on see, et komsomolikomitee
on hakanud noortes kasvatama
aktiivsust, iseseisvust ja võitlevust,
samuti peab kiitma positiivse krii-
tika suunda. Oleks hea, kui üliõpi-
lased viiksid selle «rahulolematu»
vaimu kaasa ka edaspidisesse ellu.

Tõsisemalt peaks komsomoliki-
mitel suhtuma kaadri ja eriti
gruppide valikusse. Tarvis on
veelgi rohkem aktiivset õpetada. Sa-
muti võiks kaadri õpetamisele ka-
sa tõmmata ka parteiõitajaid —
endisi komsomoliaktiviste.

Tuleb arvestada, et tööle inimes-
tega lähevad kõik üliõpilased, mitte
ainult aktiiv. On tarvis saavutada,
et poliitiharidustöö toimuks huvita-
vates vormides ja oleks sihikindel.»

Rektor

F. Klement

«Mulle pakkus huvi üliõpilaste
meeleolude jälgimine. Konverents
meeldis tervikuna. Tore, et tege-
mist on rõõmsa meeleolu ja noo-
rusliku särtsuga. Sõnavõttud olid
julged, kriitilised, teravad. On nä-
ha, et komsomol töötab hästi ja
seisab täielikult temale usaldatud
ülesannete kõrgusel. Olen nõus, et
üliõpilaste omavalitsus laieneks,
administreerimine aga väheneks.
Et aga realiseerida kõik nõudmi-
sed, on vaja, et teie poolt oleks
avaldatud vastavat initsiatiivi.

Võin öelda, et see komsomolikon-
verents pakkus häid ideid ja kas-
vatas mitte ainult teid, vaid ka
mind.»

KONVERENTSIL AUTA- SUSTATI ELKNÜ KESK- KOMITEE AUKIRJADEGA JÄRGMISI TRÜ KOMSOMOLIAKTIVISTE:

Ivar Vaasa,
Priit Järve,
Tiit Järveots,
Toomas Leito,
Aarne Oru,
Anne Leis,
Sirje Endre,
Jaak Kuremägi,
Leida Mälgand,
Reet Karukäpp,
Kaie Rootalu,
Einar Savisaar,
Anne Tampere.

ELKNÜ Tartu Linnakomitee au-
kirjaga autasustati 48. TRÜ komso-
moliaktivisti.

Vabariiklikusse Üliõpilas-
nõukogusse valiti konverentsil Aja-
loo-Keeleteaduskonna üliõpilased
TIIT JÄRVEOTS ja PRIIT JÄRVE.

Üleliidulisse Üliõpilasnõu-
kogusse valiti TRÜ-st PRIIT
JÄRVE.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni XIV konverents otsustas:

1. Tunnistada ELKNÜ TRÜ Komitee töö aruandeperioodil heaks.
2. Lugeda õigeks komitee suund tõsta nõudlikkust noorte ELKNÜ-sse vastuvõtmisel.
3. Üliõpilaste ühiskondliku mõtlemise arenguks ja ideeliseks karas-
tumiseks ELKNÜ TRÜ Komiteel:
 - a) tagada organisatsiooni liikmete senisest täielikum informeerit-
tus meie riigi sise- ja välispoliitilisest elust;
 - b) stimuleerida veelgi järjekindlamalt printsiipsust, kodaniku-
julgust, poliitilist aktiivsust, iseseisvat mõtlemist ja otsusta-
mist, arendada demokraatiat ja personaalset vastutust;
 - c) taotleda EKP ja teiste vabariiklike organite juhtivate seltsi-
meeste senisest sagedasemaid esinemisi üliõpilaskonna ees,
kohtumisi ülikooli komsomoliaktivistidega;
 - d) pöörduda kõrgemalseisvate organite poole taotlusega suure-
dada dialektilise materialismi erikaalu ühiskonnateadustes ja
viia selle õpetamine vanematele kursustele;
 - e) internatsionalismi ja nõukogude patriotsismi ideede omandami-
seks laiendada sidemeid teiste ülikoolidega nii kodu- kui vä-
lismaal, muuhulgas ka üliõpilasgruppide vahetamise teel.
4. Arendada ülikoolis teaduse, intellekti ja erudeerituse kultust. Sel-
leks:
 - a) kommunistlikel noortel suhtuda õppetöösse kui oma poliiti-
lisse kohusesse;
 - b) suurendada üliõpilaste endi aktiivsust õppeprotsessi täiusta-
misel;
 - c) taotleda rektoraadilt, et kõrgendatud stipendiumile õppivad
üliõpilased saaksid automaatselt vabakuulamise õiguse;
 - d) alates noorematest kursustest selgitada teadlase kutse-eetika
küsimusi;
 - e) parandada koostööd UTU-ga, selleks suunata sobivaid komso-
moliaktiviste UTU organitesse.
5. Arendada edasi suunda üliõpilaskonna omavalitsusele, üha suure-
remale iseseisvusele üliõpilaselu küsimuste lahendamisel. Selleks:
 - a) senisest järjekindlamalt ära kasutada komsomolile antud õi-
gusi üliõpilaste igapäevase elu korraldamisel, pingeridade
koostamisel, ühiselamukohtade jaotamisel jne.;
 - b) taotleda rektoraadilt, et üliõpilane saaks olla ise peremeheks
omas kodus, andes kogu võimu ja vastutuse ühiselamuis üli-
õpilasnõukogudele kuni ettepanekute tegemiseni komandandi
valimise suhtes;
 - c) taotleda rektoraadilt lõpetava kursuse sekretäri või grupp-
orgi lülitamist suunamiskomisjoni koosseisu komsomolisekre-
täri asemel;
 - d) kommunistlikel noortel, ametiühinguorganisatsiooni liikmeil
tõsta TRÜ ametiühingukonverentsil üles eraldi ametiühingu-
organisatsioonide loomise küsimus õppejõududele-töölisele-
teenistujatele ja üliõpilastele.
6. Lugeda organisatsiooni töö tähtsaimaks lülits komsomoligrupp.
7. Lugeda mitteküllaldaseks osa vastustest, mis anti ELKNÜ KK esi-
daja poolt delegaatide küsimustele ja kriitikale.
8. ELKNÜ TRÜ Komiteel välja töötada konverentsil tehtud praktiliste
ettepanekute realiseerimise konkreetne plaan.

Milliseid probleeme käsitleti sõnavõttudes

Ühiskonnateaduste õpetamisest meie ülikoolis

Bioloogiaosakonna 5.
kursuse üliõpilane Toom-
as Sutt:

Filosoofia õpetamisel on minu
arvates kaks puudust. Esiteks filo-
soofia õpetamine II kursusel ei
õigusta end, sest paljud tähtsad
põhialuseks olevad ained on alles
käsitlemata.

Teiseks. Dialektilise materialismi
kursus on liiga lühike, ta võiks
kesta (ühe asemel) kaks semestrit.
Selle arvel oleks mõistlik kontsent-
seerida NLKP ajaloo kursust. Ka

ei anta meile ammendavat kriitikat
Lääne filosoofia kohta.

Eesti filoloogia osa-
konna II kursuse üliõpila-
ne Toomas Leito:

Paar tundi semestris võiks ühis-
konnateaduste tunde kasutada po-
liitinformatsioonide andmisele. Se-
da kasvõi sellepärast, et õppejõud
on küllaltki hästi informeeritud.
Osna otstarbekohane on seminari-
tundide suurendamine loengute ar-
vel.

Kas kursusejuhendajaid on tarvis?

küsis matemaatikaosa-
konna 5. kursuse üli-
õpilane Kaie Rootalu.
Ta põhjendas oma eitavat arva-
must sellega, et sageli ei tunne
kursusejuhendajad mitte mingi-
sugust huvi oma kursuse vas-
tu või siis käivad paljast formaal-
susest paar korda kursusel.

«Vahest ainult esimene kursus,
kes pole jõudnud veel end täielikult

ülikooli ellu n.ö. sisse elada, va-
jaks juhendajat. Vanematel kursus-
tel pole lapsehoidjat vaja...»

EKP TRÜ Komitee sekre-
tär E. Salumaa:

«Arvan, et kursusejuhendajat va-
javad ka vanemad kursused. Mui-
dugi pole vaja selliseid juhen-
dajaid, kes kursuse juurde ainult
formaalselt kuuluvad ja midagi
kursuse heaks ei tee.»

Luuu esimeste kursuste sektor?

Bioloogiaosakonna üli-
õpilane Toomas Sutt tegi
ettepaneku luua ülikooli komsomo-
likomitee juurde esimeste kursuste
sektor. Osakonnas toimunud kü-
situsel selgus, et suurimaks
raskuseks I kursusel on oskamatus
õppida, oskamatus aega ratsio-
naalselt kasutada.

Füüsika-Matemaatika-
teaduskonna 1. kursuse
üliõpilane Henn. Värss: esi-
meste kursuste sektor on väga va-
jalik. Oleks otstarbekas tutvustada
uustulnukatele oma teaduskonna
ajalugu. Seda võiksid teha vane-
mad kursused.

Ajaloo-Keeleteadus-
konna 2. kursuse üliõpi-
lane Paul Kenkmann: Arva-
tavasti lähevad ka sel sügisel esi-
mesed kursused kolhoosi. Oleks
parem, kui kogu kursus suunataks
ühle kolhoosi, siis tekiks kiiremini
ka ühtne kollektiiv.

Füüsika-Matemaatika-
teaduskonna 5. kursuse
üliõpilane Kaie Rootalu:
Kas esimeste kursuste sektori loo-
mine komsomolikomitee juurde on
ikka otstarbekas? Igas osakonnas
peaksid olema vastutavad inimesed,
kes värske üliõpilastega tegele-
vad. Igal osakonnal on ju erinev
spetsiifika.

Informatsiooniga on tõsiseid raskusi

Sageli nurisetakse, et üliõpilased
tunnevad ebapiisavalt rahvusvahe-
list olukorda. Vello Tõnso võt-
tis selle kohta sõna ja märkis, et
poliitilises elus mitteorienteerumine
takistab üliõpilaste-praktikantide,
tulevaste pedagoogide edukat tööd
koolis.

Toomas Leito jagas meie üli-
õpilased kolme rühma: 1) need, kes
on huvitatud poliitilisest sünd-
mustest ja hangivad iga poolt
nende kohta materjali; 2) need, kes
tunnevad küll huvi, kuid ei vaeu
informatsiooni otsima ja lepidu
süü-sealt kuulduga; 3) need, keda
ei huvita poliitika üldse.

Selleks, et üliõpilasi paremini
kurssi viia rahvusvahelise olukor-

raga, soovitas Toomas Leito järg-
misi «kanaleid» kasutada: 1) se-
mestri jooksul paari ühiskonnate-
aduste seminari rahvusvahelise olu-
korra aruteluks; 2) RSR-i lektoreid
kursustel; 3) RSR-i koosolekuid,
millede ülesandeks on eelkõige
poliitiliste sündmuste loov arutelu.
Senisele kuulajaskonnale on need
pakkunud suurt huvi.

Toomas Alatalu, kes saa-
bus hiljuti Moskvas I üleliiduli-
selt üliõpilaste konverentsilt, tea-
tas, et ehk päästab lähemal ajal
informatsioonivaesusest praegu küll
alles kaalumisel olev üleliidulise
üliõpilasajakirja või ajalehe väl-
jaandmine.

Ajakirjandusest

Konverentsi delegaadid tegid tõ-
sist kriitikat kommunistlike noorte
häälekandja «Noorte Hääle» arvel
(üldsõnalisus, ühehäälsus). Juttu
oli ka ülikooli ajalehest.

Sirje Endre märkis ammu-
tuntud fakti — meie leht on filo-
loogide võimuses. Viga tuleb otsi-
da meist endist. Jaak Kaarma üt-
les oma aruandes, et komsomoli-
komitee koostööd ajalehega võib
pidada vaevalt rahuldavaks. Lehe
põhiline puudus — ainult konsta-
teerimine, kajastamine. Üliõpilaste
ja õppejõudude poolset probleemi-

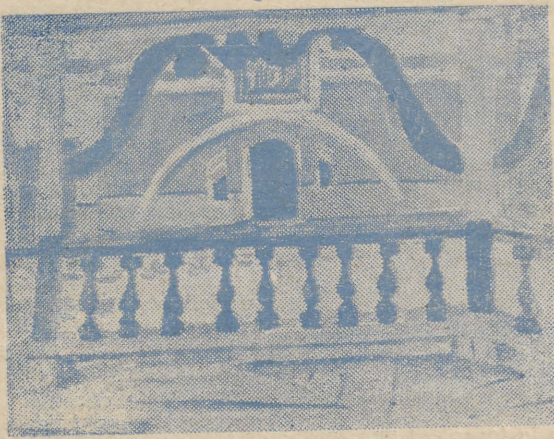
de ülestõstmist ja analüüsi leiab
väga harva. Oleks vajalik ka kom-
somolibüroode tihedam koostöö
ajalehega.

Kahtlemata aitavad lehe huvi-
vamaks muutmisele kaasa planeer-
itavad teaduskondade-osakonda-
de leheküljed.

Mõni aeg tagasi suudeti jalad al-
la saada venekeelsele leheküljele.
Sellega seotud küsimustest kõneles
Vitali Belobrovtsev.

Sirje Endre tegi ettepaneku veel
kord kaaluda vabariikliku üliõpi-
laslehe asutamise võimalust.

Karl Pärsimäelt kõigile



Kunstikoolist «Pallas» on välja kasvanud mitu generatsiooni eripärgelisi maalijaid. Üks omapärasemaid neist oli Karl Pärsimäe, Sika talu perepoeg Võrumaa Vanantsla vallast (sünd. 11. V 1902). Järjekindlalt trotsides igapäevast maa ning mullaga seotud elu, ruttas ta isakodust hilissügiseti pärast pakiliste talutööde lõpetamist Tartusse, et õppida maalimist (1919–26, 1932–36). Tartu kunstimuseumi näitusel on 20. aastate algusest Pärsimäe õpilastööd peamiselt akvarellis — fantastilisi, saksa ekspressionismist mõjustatud kompositsioone, kuid nende kõrval selsavad vanemate tõsielulised portreed. Esimesed arvestatavad õli-

maalid on maastikud. Need muudab vaatajale omaseks kujutamiseviis: ära loigatud puulatvade tõttu tunne end motiivi vahetus läheduses. Kunstniku poolehoid ultramariinsinisele näib siit alustuvat. Erandlik koloriidilt on nüansirikas metsavaade «Kabel» (1937). Paralleelselt maastikuga viljeles K. Pärsimäe 30. aastatel portreed, figuuri, interjööri ja linnavaadet. Oma lõuendeil on lahutamatu ühendamisel figuuri siseruumiga. Sellises seoses kujutasid inimest esmaselt hollandi 17. saj. hoolikad maalijad. Enamik Pärsimäe töist kujutab üksikut naisfiguuri igapäevases iseloomustavas ümbruses. Mitte sellisel nagu meie portretis-

tidel on tavaks, vaid laiemas plaanis — koos ruumi sisustusega, mis märgistab inimese kuuluvust teatud klassi, sotsiaalsesse kihti. K. Pärsimäe tuleks hinnata ühiskondliku maalijana nagu N. Kummitsat. Viimasele omane vaesust poetiseeriv atmosfäär on paiguti liigagi romantilise kallakuga (nagu olid O. Hoffmanni talupojaportreed) võrreldes Pärsimäe konkreetsetel asjalike ruumimaalidega. Maksimaalse väljendusjõuga on interjöörid «Punane soemuur» (1934–35) ja «Albumi lehitseja» (1935, etiketil «Istuv naine»). Kummiski on antud täiesti erinev miljö. Esimeses tühjavõitu talutare, mis elustub tänu telliskivi rõkkavale tsinoobril, pörandale ookerile ja triibulisele tekile voodil. End müüri ääres soendav talunaine on kõhn ja külmetav. Teises on kujutatud peenedundud elamistingimustega linnatuba kamina ja stiilse mööbliga; ödusas ruumis istub volüümikas ja maitselt rõivastatud daam. Koloriit toetab värikalt portree lõpetatust. Mõlema maali kompositsiooni lihtsus on nagu puhta akordi hellisev kõla, mis rõõmustab ootavaid meeli. Huvitavaid interjööre on teisigi: «Puhkaja» (õli, 1935) sinise draperii foonil, «Naine harjaga» (monotüüpia), kus pidutseb rohelise-ruuge-lilla kolmköla, «Naine ruuges kleidis» jpt. Kõik sisevaated pole siiski võrdset õnnestunud. Taotledes rikkamat ümbrust, püüab Pärsimäe anda rohkem detaile ja langeb seega välja talle omasest vabast üldistusest ja lihtsusest. Võrdle lillikes kleidis musta kae-

lakeega daami («Istuv naine») ja uinunud tütarlast talukambris (1935). Akt kui figuurimaali paratamatu põhialus leiab eriti õnnestunud rakenduse monotüüpia tehnikas. Tegelikult on motiiv mõnevõrra ettekaandeks suurte, värviliste pindade vastandamisel. Põhivärvide taustale on asetatud «Istuv akt» (1935), «Akt sinisel alusel» ja «Akt viini tugiõolis». See käsitlus muutub kunstniku Pariisi-perioodil: Pärsimäe konstruktioonitunne tugevneb, poosid on rakursis, koloriit mahenenud. Portreteeritavad maalib kunstnik istuvaina, kolmveerandfiguuris. Vastavalt värvikavatsusele on nende poosid lihtsad, maalid lahendatud suurte värvipindade vastandamises. Elusuurune formaat rõhutab lapidaarsust. Sellistena on loodud maalid «Tütarlaps käekel-laga» — neiu punase kleidiga punasel taustal, «Neiu punase kaelasideme-ga» — sinisega sinisel jt. Need on värviekperimentid, kui siiski mitte ainult seda. Näod — hoolimata vähesest tööstusest — kannavad oma ilmet. Ainult lähedaste isikute kujutamisel ja autoportreedes taandub värviprobleem ja kerkib esile kujutatu karakter. Isa ja «Naine sinise pearätiga» (etiketil «Tädi Miili») on lihtsalt omased ja tagasihoidlikud. Eriti südamluk on isa mullavärvilisel foonil. See on toleaege maale andunud inimese prototüüp. Imesteldav on Pärsimäe oskus väljendada sinise pearätiga Emma Taali iseloomu armsust hoiakus kui ka Juta Matteuse (monotüüpia, 1933) tõsist, siirast noorust. Viimane jätab oma otse klassikalise selguse ja ilmekusega sügava mulje.

Omapärasemaid Pärsimäe töid on linnavaated 30. aastate keskpaigast. Tema maalide käsitlus on julgelt lihtsustav, Erksad, matisslikud kooskõlad tunnistavad nende looja värvirõõmu primaati. Interjöörimaalidest on otse dokumentaalse väärtusega 1944. a. põlenud kunstikooli «Pallas» saali- ja koridorivaated. Natüürmortides on Pärsimäe kasutanud korduvalt samu esemeid, kuid saavutanud vastavalt valitud koloriidile hoopis erinevaid tulemusi. Tähts aega ei torka tülde silma, et vaikelude ülesehituses on üsna rohkesti sarnaselt komponente («Valge Kann» 1934–35). Järgnevat aastail on valminud seeria natüürmorte kannude ja gladiolidega. Maalis «Gladiolid» on juba tuttav «barokne» kann ja õnnad asetatud pehmelt halli värvigammasse, maalitud lahenevalt impressionistlikule laadile. «Natüürmordid gladiolidega» on aga seadeldis suurejooneliselt üldistatud (puna-lillakas foon, roosa, valge, roheline). Vormirange «Natüürmort» (1937) on pruunsi põhikoloriidis. Selle sesanlikud puuviljad, gladiolids, sinine kruus ja valge draperil on üles ehitatud suurte pindadena. Hele, rõõmsas optimismis kirgab «Natüürmort roosa pae-vavarjuga» (1936). K. Pärsimäe järjepidevast loomingukäigust ei saa käesoleval näitusel täielikku ülevaadet. Kogu väljapanek tunnistab aga seda, et kunstnik on teinud palju kirest ja entusiasmist kantud ausat tööd. Pärsimägi esines aastail 1920–40 ca 40-nel kodu- ja välismaa näitusel üle 300 maaliga. Sügavat kahjutunnet äratab tema sünge saatust (surin koonduslaagris), mis ei lasknud teda ületada elu ega loomingut keskpäeva.

Niina RAID

Pressiõhtust ja pressiklubist

Laupäev läks kindlalt heade kevadimägede kirja. Eks see tinginudki ennemägematu tungi ülikooli klubisse sama päeva õhtul, sest pressiklubi populaarsusest vaevalt tasub rääkida. Nüüdis — ülikooli pressiklubi esimene selletaoline ülesastumine.

Õhtu esimene osa oli kavandatud «Päevakajana», pakkudes võrdlust juba kaks korda nähtud «Rajakaga» — oli ju seegi esitatud raadiosaate vormis. Lihtsate tehniliste vahendite oskuslik kasutamine tõi pressiklubile suure plussi: programm suudeti pakkuda ilma pausideta, varem lindistatud teadustused andsid võimaluse esinejate kiireks vahetamiseks. Tundub, et üksiknumbrilist sai suurima tunnistuse muusikanurk.

Sõnalisest osast tuleb eelkõige ära märkida JAAN ROMMOTI hea esinemine ning GUNNAR PAALI ja TIINA ALLA korrektsed vahetektid. Süski pole nagu päris omal kohal terve hulga pikkade tekstide etteandmine (kuigi KALJU KASSI jt. stsenaariumi kohta halba sõna öelda ei saa). Viimaste väärtust kiskus alla seegi, et tingituna kiirest ettevalmistusest ilmed «diktorid» ja «kommentaatorid» lugesid oma teksti lihtsalt maha. Korraldajatel tuleb aga alati öelda valgustustehnikutele eesotsas AARNE ORUGA.

Käsitavam on programmi teise osa — anekdootide võistluse — väärtus. Ausalt öelda tähtsava hakkab kujunema «Misside» ja «Misterite» plejaad, millele nüüd lisandusid veel Miss ja Mister Anekdoot. Võistluslik moment oli

asjal siiski kindlalt olemas ja see tuli kasuks.

Kõige suuremat elevust tekitas pildike pressielust. Kahju ainult, et klubi lava väikseuse tõttu jäi mulst tegevusest saali pääsemata. NELLE, kes kohal ei olnud, olgu selgituseks öeldud, et tegemist oli mõrva kommenteerimisega esinevate pressiajendite poolt. Tegevus tolmus ühes Pariisi lokaalis. Hästi oli tabatud poliitilist (Xin-hua) ja — võiks öelda — olus-tikulist külge (TASS ja ETA). Lisaks kolmele mainitud ajendile olid esindatud APN, UPI ning po-perenaisena France Presse. Puändiga lõpule järgnes puant «Rajacalt»: muusika- ja informatsiooni-programmi esindajad andsid oma kolleegidele esimese saate puhul üle kingituse — suure pressraua.

Omamoodi puanteeritud oli ka neljas osa, nagu teda nimetati, kõige paremate soovidega saadeti grupike noormehi... saalist toole koristama.

Loo algul väljapakutud võrdlusest vaid nüpalju — «rajakate» kava oli värvikam.

*

Ei tegemist oli pressiõhtuga, siis kasutan võimalust ülikooli ajalehe vahendusel mõningate pressiklubi enda probleeme avalikkuse ette viia.

Esiteks. Kui õppeaasta algul klubi oma esimesi koosolekuid pidas, oli lisaks filoloogide valdavale enamusele kohal ka mõningaid ajakirjandushuvilisi teistest osakondadest. Nüüd aga on allakirjutanul au ainsana sellesse kategooriasse kuuluda. Ei tahaks hästi uskuda, et tegemist on lihtsalt pressi ebapopulaarsusega, pigem väheses informatsiooni ja propagandaga või lihtsalt mugavusega. Kas mitte siit ei saa alguse ka küsimus, mis ülikooli komsomolikonverentsil üles tõste-ti — ülikooli ajalehte oleks õigem nimetada Ajaloo-Keeleteaduskonna

häälekandjaks? Sellele lisandub veel ka mitmete filoloogide väljalangemine. On teada näide — mõni pidas oma tööd pressiklubis lõppe-nuks ekskursiooniga Moskvasse.

Samas teine probleem. Pressiklubi liikmete hulgas on terve rida surnud ja poolsurunud hingi, kes oma ainsateks ülesanneteks peavad osavõttu pressiklubis ekskursioonidest ja passiivset istumist-ärakuulamist klubi koosolekutel. Eks ütle klubi nimetuski, et eelkõige peaks tegemist olema tööga ajakirjanduses ja loomulikult kõigepealt ülikooli ajalehe juures. Kuhu jääb siis too teooria ühendamine praktikaga, mille suur tähtsus vist igale juba kooliõpingist kõrva jäi!

Kolmandaks. Eelmises lauses kirjutasin — teooria. Ja samas tuli pähe, et ega seda teooriatki just väga palju olnud. Teoreetilisteks õppusteks ei saa ju lugeda Sirje Endre ja Tiina Alla poolt esitatud üksikuid loenguid ajalehe žanridest, mille põhjal tuleb ühiskondliku elukutse saamiseks kuuldavasti ka eks-sam sooritada. Aga veider tunne on, sest ajalehe «päris valmis tegemistest» teame me küll tühiselt vähe. Ja seepärast olekski mul välja pakkuda üks ettepanek. Kahlemata tuleks loengud žanridest säilitada ka edaspidi, tuleks aga tunduvalt suurendada praktiliste tööde erikaalu õppustel ja tõsisemalt tegutseda ülikooli ajalehe juures. (Lisaks aktiivsele kirjutamisele on siin mõeldud ka ajalehe küljendamist ja muid tehnilisi töid.) Arvatavasti aitaks see likvideerida ka praegust passiivset suhtumist klubi töösse.

Käesoleva mõtteavaldusega ei taha ma pretendeerida maailmaparandaja tiitlile. Aga oleks tore, et siin esitatud probleemid võetaks vastavates instantsides tõsiselt kaalumisele. Jääb lootat, et sellega oleks astutud tõsine samm tulevaste kirjasaatjate ettevalmistamise parandamise poole.

Toomas JURIADO

Kunstikabineti liikmetel on järjekordne harjutustund



TEATRISÕBRADI

ENSV Riikliku Noorsooteatri mängukava Tartu Raudteelaste Klubis 18.—26. maini s. a. on selline:
«LIHTSALT HIRMUS!» — 18., 19., 20., 25., 26. mail kl. 11 ja 19. mail kl. 16.
«OTSUSTAGE MEIE ÜLE, INIMESED!» — 18., 20., 23. ja 26. mail kl. 19.30.
«19. SAJANDI AARDEID» (Programm nr. 2) — 23., 24. mail kl. 14 ja 25. mail kl. 19.30.
Kollektiivtellijumused saab anda klubi kantseleisse alates 3. maist.

Luuleõhtu ülikooli klubis

Oli! Mõni läks, mina läksin ka. Vaatasime, mis tehti. Luuleõhtut tehti.

SEMPER—VESKIMETS, KANGUR—ROOP, TAGORE, KAPLINSKI ja KRAUT, SAAR, RUMMO ja KULD, MÜLLER—MÄGI, KRUSTEN—NEIMAR, KROSS—MESILA. Tore seltskond ja üldse mitte kirjul Kõik sobisid paari- (või kolme-) kaupja ja paarid-kolmikud harmoneerusid dissonantsideta.

Kes kõige enam meelde jäid? Vahes! E. KRAUT ja J. KAPLINSKI «Veringetorix». Mõte jõudis pärale!

Lihtsad ja siirad olid MERIKE ROOBI KALJU KANGURI palad, meeleolukas TEA KULLA PAUL-EERIK RUMMO «Vikerkaar kildudeks lumeveelompides».

Toreda kontakti saaliga leidis THT MESILA JAAN KROSSI

«Leedu kirjajadega».

Publik? Publikut oli. Algul pool saali. Pärast hakkas juurde tulema ja lõpuks oli saal täis. Ei tea, kas lava peale ka paistab, kui rahvas esinemise ajal muudkui tuleb ja läheb? Ju ikka paistab!

Oleks tasunud varem tulla ja mitte minna või siis tulla ausalt tänu ajaks.

Pärast vahetega oli esietendus! A. Ostrovski kevademuinasjutul «LUMIVALGEKE». See on ilus lüüriline lugu. Muinasjutul, aga — igas jutus on tõetera!

ANNE SINIVEERI KUPAVA oli ehtne KUPAVA. Ei tulnud meelde, et see punases sarafanis tüdruk on ANNE.

Külm ja ligipääsmatu LEINI MÄGI on töökas ja usin Lumivalgeke. Kasvõi usu, et see tüdruk iga päev muudkui ketrab ja koob.

Tore oli JUHAN PAJU. Natuke arg, natuke õinanina, natuke mühe, natuke lipitseja, natuke ahne — aga üldiselt sümpaatne vanataat.

Kaks kangelast oli — LEL — EINAR KRAUT ja MIZGIR — Tiit MESILA. Toremad poisid olid! Saalis ütles üks tütarlaps esimese kohta — «headuse kehastus» — ja teise kohta — «ah!»

Jah, kohati juhtus küll, et kiputi teksti lihtsalt «ilmekalt lugema», aga vastukaaluks pakuti ilusasti väljapeetud stseene, toreid dialoogi.

Palju andsid etendusele juurde kostüümid ja grimm. Kõik olid ilusad nagu päris muinasjutus.

Aga üks minge vaatama 3. mail õhtul! Ja uskuge ikka seda kella-aega, mis kuulutusel on.

R. TIMAK

Uut teatmekirjandust

International Scientific Organization. A Guide to their library, documentation, and information services. Washington 1962. 794 lk.

Suomen kirjallisuus. Aakkosellinen ja aineainekainen luettelo. 1958—1960. Helsinki 1965. (277 lk.)

World List of Scientific Periodicals published in the Years. 1900—1960. 4. ed. Vol. 1—3. London 1963—1965. 1824 lk. (59961 nim.)

Wörterbuch der Aussenpolitik. Berlin 1965. 751 lk.

The Annual of Czechoslovak Medical Literature. 1963. Praha 1965. 671 lk.

R. Weinhold. Menzelbibliographie. Leipzig 1959. 103 lk. (1100 nim.)

H. Lasch. Architekten-Bibliographie. Deutschsprachige Veröffentlichungen 1920—1960. Leipzig 1962. 215 lk. (3702 nim.)

Tähelepanu! Suvetööd!

Registreerimine suviste tööde- jektidele (peahoone, kapitalehituse osakond, ühiselamu ja Kääriku) toimub ELKNU TRU Komitees 3. ja 5. mail kella 16—18-ni. Objektidele määramisel arvestatakse avalduste esitamise järjekorda.

SUVETÖÖDE STAAP

Teadusehuvilistele!

3. mail kell 18 toimub TRU iektooriumis (Vanemuise t. 46, auditorium nr. 7) majandusteaduste doktori dotsent Mihhail Bronšteini loeng «Vile aasta plaani direktiivide teaduslikest alustest» (vene keeles).

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Райклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tarta. Ülikooli 17/19. 111. Üksiknumbrid 2 kop. Tellimise nr. 3452. MB 03215.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 15 (696) Laupäeval, 7. mail 1966 XIX aastakäik

9. mail
austame neid, kes kord võitlusse tõusid ...

Sõjast osavõtnud meenutavad

Toimetus pöördus Suurest Isamaasõjast osavõtnud seltsimeeste poole palvega jutustada, kus neid tabas teade võidust Saksamaa üle ja missugune on nende edasimälestus sõjapäevilt.

Polkovnik A. Lombak:

Vist ei olegi eriti huvitav, kui ütlen, et teate võidust sain Tartus. Olin juba alates detsembrist 1944 TRÜ sõjalise kateedri juhatajaks. Võidupäev ei olekski ehk väga pidulikuks kujunenud, kui poleks Tartus viibinud korpuse tagavara-vaepolgu orkestrit. See tuli mäguga läbi linna ja korjas enesega kaasa kõik korpuses teeninud mehed, keda kätte sai. Olin kodus, kui minu juurde jõuti. Juubeldati siis minu juures õhtuni.

Mäletan, kuidas meie Eesti Laskurkorpuse 249. diviis, kus teenisin komandöri asetäitjana, 1942. aastal Luki alla rindele saadeti. Just oktoobripidustuste ajal jõudisime Selžarovo jaama. Sihtkoht oli Penõi, kuid sillad olid puruks pommitatud. Selžarovos laaditi meid maha. Sõitsime «Willisega» edasi Penõi jaama. Pommitajad tulid jälle kaela. Minuga koos olid tankidivisjoni komissar major Kuslap ja korpuse komandöri asetäitja polkovnik Luks. Varjasime endid kraavis. Õhutõrje patareid komandöri sai surma, nägime, kuidas mehed laiali jooksid. Suurem osa sai pihta, jooksu pealt võttavad killud hästi. Sakslased pommitasid mitu tundi. Vagunid põlesid. Meie «Willise» seljatoest oli kild läbi löönud. See oli sakslase esimene tervitus meile.

Sõja jooksul oli palju juhtumeid, kus pääsesime nagu ime läbi. Jäin terveks, kuid 10 päeva jooksul kaotas kaks poega Leningradi all.

Kaardiväe vanemseersant J. Lotman:

9. mail saabusime Elbele. Olime Havelsbergi linnas. Kohtusime ameeriklastega. Missugused nad olid? Päril tavalised ameeriklased, nagu ameeriklased ikka!

Leitnant I. Volkov:

Võidupäeval viibisin Kuramaal. 8. mai varahommikul oli veel äge lahing. Kella 13 paiku olid kõik sõdurid väga imestunud, kui üks lennuk otse meie tulepositsioonile maandus. Umbes 15 minutit pärast seda tuli käsk lahingutegevus katkestada, autodesse istuda ja mere-randa sõita. Akitselt saabusid vaikus oli ebaharilik. Alles nüüd märkasime, et linnud laulsid ja oli väga ilus kevadilm. Veerand tunni pärast hakkasid saabuma sakslaste kolonnid. See oli võit.

Polkovnik D. Metšetin:

18. aprillil lõppesid lahingud Fischhauseni linnakese all ja meie korpus jäi puhkusele Königsbergi lähedal Pilau rajoonis. Siin olime ka 9. mail ja ootasime saatmist Kaug-Ida. Jaapan oli veel purustamata. Teate Saksamaa kapituleerumisest saime 7. mail. Rõõm oli suur. Sõdurid ja ohvitserid kargasid välja, tulistasid õhku.

Üks meelde jääv episood meenub mulle 1944. aastast. 8 või 9 kuud pidasime raskeid ja eduta kaitse-lahinguid Vitebski metsades. Meeleolu oli kõigil halb. Olin siis diviisi staabis operatiivosakonna ülema asetäitjaks. Unistasime pealetungist, Valgevene puhastamisest fašistidest. See päev saabus. 23. juunil alustasime pealetungi 6–7 km lõuna pool Vitebskit. Murdsime läbi vaenlase rindest ja 2–3 päeva jooksul piirasime Vitebski sisse vaenlase suure grupeeringu. Tehnika oli rikkalik, operatsioonist võttis osa palju vägesid. Vägedes toimus suur meeleolu tõus. Need olid unustamatud päevad.

Kaardiväeseersant J. Peggel:

Olin 9. mail 1945 Tartus, Ropka kasarmus, kus tollal paiknes 63. tagavarapolgu suurtükiväedivisjon. Olin tulnud haiglast ja nagu sel puhul ikka, saadeti soldat siis tagavarapolku. Varahommikul äratasid poisid mind üles, andsid mulle kruusi ei tea kust hangitud viinaga ning võtsime kõva sõdurikaraka võidu ja rahu terviseks. Tartust olin 28. juunil 1941 sõtta läinud, siin ka lõppes sõda. Ring oli täis.

Kõik siin maailmas on suhteline. Vastase tulelöögi all istuda pole üldiselt kuigi mõnus, aga oli nii-sugune juhtum, kus seda ootasime. See oli 1943. a. hilissügisel Nevelis. Meie allüksus oli kaevunud ühe järve järsku kaldasse. Sakslane avastas üsna ruttu meie asukoha ja «õnnistas» meid iga päev mitu korda ägeda tulelöögi-ga suurekalibrilistest miinipildu-jatest. Et kaldalõlv kerkis vastase poole ja oli võrdlemisi järsk, siis lõhkes suurem osa miine järves, tappes seal kalu: ilusaid ahvenaid, latikaid, särge. Pärast tulelööki olime kõik põlvini vees ja korjasi-me saaki. Värske kala oli meeldi-vaks vahelduseks soldatisupile. Nii kostitasid sakslased meid pikemat aega meelepärase delikatessiga. Kuigi need tulelöögid vahetevahel meie varjendeid sakutasid ja pol-nud sugugi välditud ka otsetaba-mused, me otse ootasime, millal sakslased meie jaoks kalu servee-rima hakkavad. Eks olnud tore «koostöö»?!

Tehke ettepanekuid!

TRÜ ateismiklubi juhatusel viimasel koosolekul arutati ülikooli ateistide töö elavamaks muutmise küsimust. Otsustati hakata korraldama TRÜ kohvikus vestlusõhtuid, kus kohvitassi taga saaks arutada mitmesuguseid probleeme teaduse, moraali jt. aladelt.

Et need õhtud oleksid sisukamad ja vastaksid rohkem üliõpilaste huvidele ning neid erutavatele probleemidele, selleks ootab klubi juhatus ettepanekuid üliõpilastelt endilt.

Päevakorda jääb endiselt metoodilise kabineti moodustamise küsimus. Oleks loomulik, et just TRÜ-s on see keskus, mis tegeleb religioosse propaganda ja vastupropaganda metoodiliste ja metodoloogiliste probleemide uurimisega. Praegu ei tööta nende küsimustega keegi ja pole siis juhus, et ateistliku selgitustööga tegelevad organisatsioonid ei tunne üldse ateismi propaganda meetodeid.

B. MAISTE

Tallinna Pedagoogilise Instituudi üliõpilaste X teaduslik konverents

Hiljuti olid Tallinna Polütehnilises Instituudis, Eesti NSV Riiklikus Kunstiinstituudis ja Tallinna Pedagoogilises Instituudis järjekordsed üliõpilaste teaduslikud konverentsid. Järgnevalt tuleb lähemalt juttu TPedi üliõpilaste X teadusliku konverentsi eesti keele sektsioonist, mille tööst allkirjutanu osa võttis (esitas ettekande «Endise Satseri valla külanimed»).

Huvipakkuv oli rühma E-31 kollektiivne töö «Tähtede esinemissagedus eesti keeles», mille esitas III kursuse üliõpilane I. Kessler. Läbi töötati 66 300 trüümärki ja tulemused olid nii mõnetigi huvitavad.

Ülejäanud ettekanded olid põhiliselt metoodika alalt. III kursuse üliõpilase I. Pensa töö teemaks oli «Viisid aigklasside keeletundides» ja V. Saarval «Klassivälise lugemine IV klassis». Asjalikke ja praktilist väärtust omavaid ettepanekuid tegi oma ettekandes («Näitlikud õppevahendid fonetiika ja ortograafia käsitlemisel V klassis») kaugõppe üliõpilane E. Svirski.

Võõrsõnade tundmisest VIII klassis rääkis IV kursuse üliõpilane M. Tombak. Töö valmis Pärnu VII 8-klassilises Koolis tehtud uurimuste põhjal. Selgus, et võõrsõnade tundmisega pole asjad kaugeltki korras. Kui sõna «anekdoot» tunti 100%-lt, siis sõna «afišš» vasteteks pakuti kuju-tist, eset, seinakappi; «abituriendi» vasteks üliõpilast, matkajat (!) jne. Iga võõrsõna kohta tuli kirjutada ka lause. Siinkohal on toodud mõned vildakad. Teatrites esines mitmesuguse žanriga inimesi. Afišši olid peidetud salajased dokumendid. Minu onu oli noorema generatsiooni austmaga. Pane grammofoonile uus dif-fong.

IV kursuse üliõpilane A. Talvis-t andis ülevaate sõnastusvigadest X klassis. Analüüsitud oli 26 X klassi õpilase tööd. Kõige rohkem vigu (30%) esineb sõnatüve kordamises.

Pingeline töö käis ka teistes (kommunistliku kasvatus, didaktika, psühholoogia, kehakultuur- ja spordifüsioloogia, esteetiline kasvatus, füüsika-matemaatika) sektsioonides. Üldse kuulati ära üle 60 ettekande. JAAK SIMM

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käsk kiri

Rahvusvahelise töölispüha 1. mai puhul tervitan ja õnnitlen kogu ülikooli kollektiivi, soovin meie töötajate- ja üliõpilaspererele kõige paremat kordaminekut töös ning õpinguis. Parimate saavutuste eest tõstan esile järgmisi tublimateid:

FOTO ASETAMISEGA AUTAHVLILE

Üleülikoolilistest kateedritest

Jaan Rebane — filosoofia kateedri dotsent

Arstiteaduskonnast

Elise Käer-Kingissepp — kateedri juhataja, professor
Artur Linkberg — kateedri juhataja, professor
Akivo Lenzner — kateedri juhataja, dotsent
Leida Keres — kateedri juhataja, dotsent
Herman Vahter — dotsent
Salme Sibul — assistent
Sulev Maramaa — assistent
Helga Tibbin — vanemlaborant
Vassili Vorošilo — VI kursuse üliõpilane
Ene Lausvee — V kursuse üliõpilane
Toomas Siirde — IV kursuse üliõpilane
Enn Kurvits — III kursuse üliõpilane
Palmi Aer — II kursuse üliõpilane
Evi Juhani — II kursuse üliõpilane

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

Liidia Roots — dotsent
Maria Ozerova — laborant
Miralda Koor — V kursuse üliõpilane

Füüsika-Matemaatikateaduskonnast

Hillar Uibo — laborant
Aavo Aaviksaar — aspirant
Jüri Kirs — III kursuse üliõpilane
Maret Roio — II kursuse üliõpilane
Sirje Keres — V kursuse üliõpilane

Bioloogia-Geograafiateaduskonnast

Peep Kildjer — II kursuse üliõpilane

Kehakultuuriteaduskonnast

Atko Viru — dotsendi k. t.

Majandusteaduskonnast

Saima Aron — vanemlaborant
Malle Noormets — III kursuse üliõpilane
Lea Soondra — III kursuse üliõpilane

Õigusteaduskonnast

Olev Püssa — kateedri juhataja k. t., dotsent
Albert Paltser — vanemõpetaja
Aarne Oru — II kursuse üliõpilane

Teaduslikust Raamatukogust

Kaljo Lepik — osakonna juhataja

AVALDAN KIITUST

Üleülikoolilistest kateedritest

Inge Unt — pedagoogika kateedri dotsendi k. t.
Aleksander Elango — pedagoogika kateedri dotsent
Ludmilla Kokina — filosoofia kateedri laborant

Arstiteaduskonnast

Ants Rulli — kateedri juhataja, dotsent
Selma Laanes — dotsent
Virve Liivrand — assistent
Evald Tammepõld — assistent
Artemi Vapra — assistent
Lydia Aarmann — vanemlaborant
Maret Laaspere — vanemlaborant
Elfriede Ambo — dispetšer
Ella Semm — preparaator
Anne Linalaid — VI kursuse üliõpilane
Tähti Kibe — V kursuse üliõpilane
Ulvi Tarvis — V kursuse üliõpilane
Natalja Panihhidina — V kursuse üliõpilane
Vladimir Ellervee — IV kursuse üliõpilane
Helbe Kolk — IV kursuse üliõpilane
Agu Lipping — V kursuse üliõpilane
Reet Vilmsen — III kursuse üliõpilane
Mari Haasma — III kursuse üliõpilane
Tatjana Partjonova — III kursuse üliõpilane
Viktor Brin — II kursuse üliõpilane
Stanislav Lustin — I kursuse üliõpilane
Ardo Valgepea — I kursuse üliõpilane
Georg Kuortti — I kursuse üliõpilane
Stella Kuzmitševa — II kursuse üliõpilane
Anne Karu — III kursuse üliõpilane
Sirje Maripuu — IV kursuse üliõpilane
Jaan Pärnat — V kursuse üliõpilane

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

Sulev Vahtre — dotsendi k. t.
Gunnar Kiviväli — vanemõpetaja
Laine Hone — õpetaja
Helvi Väarsi — preparaator
Kaarel Jaanits — III kursuse üliõpilane
Epp Kangilaski — IV kursuse üliõpilane
Anne Kurepalu — II kursuse üliõpilane
Hille Sarv — VI kursuse üliõpilane
Maie Toimet — III kursuse üliõpilane
Aime Kährik — III kursuse üliõpilane
Tiit Ojanurme — I kursuse üliõpilane
Tõnu Seilenthal — I kursuse üliõpilane
Jaak Simm — IV kursuse üliõpilane
Lilia Geršman — I kursuse üliõpilane
Jevgeni Golikov — I kursuse üliõpilane
Ene-Mail Kollak — II kursuse üliõpilane
Tiit Siska — III kursuse üliõpilane
Igor Tšernov — VI kursuse üliõpilane
Maila Hensen — III kursuse üliõpilane
Malle Klaassen — II kursuse üliõpilane
Ene Kreek — V kursuse üliõpilane
Miralda Lagus — I kursuse üliõpilane
Urve Martinson — III kursuse üliõpilane
Aime Männaste — II kursuse üliõpilane
Aili Pallasma — V kursuse üliõpilane
Mare Kaare — II kursuse üliõpilane
Tiia Nurmela — IV kursuse üliõpilane
Mari-Ann Palm — V kursuse üliõpilane
Lennart Piller — I kursuse üliõpilane
Merike Roop — II kursuse üliõpilane
Milvi Toel — I kursuse üliõpilane
Helju Variksoo — IV kursuse üliõpilane

(Järg lk. 3)

Rahvusvahelise töölispüha
1. mai puhul õnnitlesid meie
ülikooli kollektiivi ning soovisid
jõudu ja edu edaspidises töös

Eesti NSV Ministrite Nõukogu, Eesti NSV Teaduste Akadeemia Presiidium, meditsiinilise ajakirja «Ungari Meditsiin» toimetus, Udmurdi Teadusliku Uurimise Instituut, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Ehituse ja Arhitektuuri Komitee Teaduslik Restaureerimise Töökoda, Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riiklik Kinematograafia Komitee, Eesti NSV TA Majanduse Instituut, Lvovi Riiklik Ülikool, Gorki Riiklik Ülikool, Ugorodi Riiklik Ülikool, Harkovi Riiklik Ülikool, Irkutski Riiklik Ülikool, Leningradi Riiklik Ülikool, Uraali Riiklik Ülikool, Tbilisi Riiklik Ülikool, Samarkandi Riiklik Ülikool, Vilniuse Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik Ülikool, Kiievi Riiklik Ülikool, Petrozavodski Riiklik Ülikool, Läti Riiklik Ülikool, Kišinjovi Riiklik Ülikool, Mordva Riiklik Ülikool, Tšernovitsõ Riiklik Ülikool, Daugavpils Pedagoogiline Instituut, Kaunase Polütehniline Instituut, Vilniuse Pedagoogiline Instituut, Pihkva Pedagoogiline Instituut, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Tallinna Pedagoogiline Instituut, Tallinna Riiklik Konservatoorium, Põlevkivi Instituut, Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse TU Instituut, Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut, Eesti Nõukogude Entsüklopeedia toimetus, kirjastus «Valgus», kirjastus «Eesti Raamat», RAT «Vanemuine», Eesti NSV Riiklik Akadeemiline Meeskoor, ajalehe «Noorte Hääle» toimetus, ajalehe «Edasi» toimetus, ajalehe «Rahva Hääle» toimetus, ajakirja «Nõukogude Naine» toimetus.

See rõõmustas kõiki

- Katus on valmis.
- Tehtud on suurem osa elektriinstallatsioonitöödest.
- Peatöörinne — krohvimine ja põrandate tegemine füüsikatiivas.
- Rektoraaditiivas mõned ruumid lõplikult valmis.

29. aprillil oli ilm väga ilus, nagu loodud selleks, et uudishimulikud võiksid peatuda Ülikooli tänava peahoone ees. Ja oli ka, mida vaadata: tornkraana, mis mitu kuud kõrgus siinsamas, lasti eile alla. Sõitis kohale spetsiaalselt kohaldatud MAZ. Autokraana tõstis tornkraana ülemise otsa erilisele sadulale, kraanajuhid keerutasid viitsrauaga kõik trossid sõrestiku külge ja ... MAZ andis gaasi. Pealtvaatajad ootasid põnevil. MAZ tegi järsu nõksaku ja hüppas üles tagaratastele nagu peru hobune...

Kohe sõitis teeservale võimas 12-tonnine Krivoi Rogi Autotehase isekallutaja. Autokraana laadis ta pilgeni täis raskeid raudbetoonplokke ja pani veel kuhjagi peale. Vägevast jõurates liikus see MAZ-i ette. Autod ühendati trossiga — ja nüüd läks kraanavärk kohalt minema. Tee viis allamäge, hoia, et jõuad pidurdada. Korra kraapiski tornkraana ots juba Ajaloo-Keeleteaduskonna dekanadi seina ja näis, et nüüd on ots dekanadis sees, kuid pidurid pidasid ja mehed olid osavad ning aegamisi liikus ähvardav

raskus seinast mõne sentimeetri kauguselt mööda. Edasi läks juba libedalt, sest keemiahooneni oli palju maad. Pisut manööverdumist ja hinge kinni hoidev publik võis minna oma pooleliäänud tööde juurde. Tornkraana kadus Kingisepa tänava nurga taha, et sõita uuele töökohale.

Töödejuhataja K. Illak vaatas masinale järele — kõik oli läinud hästi. Tellingud jäid püsti ja seinu ka ei lõhutud.

Saime sm. Illakuga kokku juba tuttavas ruumis, kus tavaliselt aetakse kõiki paberlikke asju.

● Näib, et suurem osa mahukatest töödest on valmis, tornkraana saatsite ära.

● Nii see ongi. Kogu hoone põõning on täidetud šlakiga, paigaldatud on ka TEP-plaadid, mis mõlemad koos moodustavad raudbetoonlagede soojusisolatsiooni. Muudeks töstmisteks piisab autokraanastki.

● Kui kaugel on tööd rektoraadipoolses otsas?

Nüüd aitas ka ehitusjärelvalve vaneminsener M. Leibur K. Illakul vastata, sest kaks meest on ikka kaks meest.

● Valmis on kogu keskküttesüsteem, peaaegu terve vesivarustus ja enamik elektritöid. Leiti ka kõik ventilatsiooniks vajalikud kanalid (vanad korstnad) ja paigaldati restid. Tehtud on suurem osa par-

kettpõrandaist. Seminari raamatukogus on üles pandud kõik seinakapid ja järg on nüüd põrandate ja maalritööde käes. Lõplikult on viimistletud parti- ja komsomolikomitee ruumid, lõpetamisel on maalritööd ka mitmes auditooriumis (nr. 47, 49).

● Kuidas edenevad tööd aulas?

● Aprilli lõpus saime valmis kesk-kütte ja puitlae. Akendele pandi uued terassilused. Restaureerijad võivad nüüd täie hooga pihta hakata, sest nii soojus kui ka krohvitoode esi on neil olemas.

Lagi ehitati akustikaspetsialistide ettepanekute järgi. Tähtsat osa mängib siin kinnine õhuruum kahe laudkihi vahel. Vahemine laudis, nn. muldlagi on soojustatud mineraalvaiga, kuna mööda talasid kulgev ülemine laudis on kaetud TEP-plaatidega.

● Mida aga tehti füüsikatiivas?

● Jätks krohvimine. Praegu on valmis umbes 1/3 pindadest. Pändi ette kõik aknad ja alustati aluspõrandate tegemist (valmis on nad praegu auditooriumis nr. 1, 5, ja soome-ugri keelte kateedri esimeses ruumis).

● Üheks mahukamaks tööks on teel elektriinstallatsioonitööd. Kuid peagi varjab enamiku sellest krohv.

● Jah, elektriinstallatsioonitöödest on suurem osa juba lõpetatud. Nii krohvi alla minevate kui ka torudesse paigutatud juhtmete kogupikkus ulatub pisut üle 15 kilomeetri. Lisaks sellele tuleb paigaldada veel umbes 800 meetrit mitmesugust kaablit.

Praegu on jäänud veel monteeri-

da valgustid ja pistikupesad.

Valgustid on meil kõik juba käes. Kokku on neid üle 500. Erilist huvi aga pakuvad uued moodsad laevalgustid, mis on tehtud «Estoplastis» spetsiaalselt õpperuumide jaoks. Uudistootel on meeldiv värvikas värvitoon ja eriline samast materjalist peegeldusrõngas tagab hajuva valguse. Nad on ette nähtud 300-vatistele elektripirnidele. See- ga ei peaks tulevikus enam hämaravõitu ruume olema, sest nagu ehitustöödel töötavad üliõpilased on näinud, tuleb nüüd igasse ruumi palju rohkem valgusteid kui varem.

Valgustid on nii uued, et alles neil päevil kinnitati nende hindu.

● Millised on ehitajate tähtsamad ülesanded maikuuks?

● Juuni keskpaigaks loodame lõpetada kõik viimistlustööd rektoraaditiivas.

Põhitööloiguks kujuneb nüüd füüsikatiib, kus laseme käiku krohvipumbad. Siin jätkub põrandate tegemine. Valmis peame saama ka keskküttesüsteemi. Tähtsaks tööks on veel raudbetoontrepp.

Keldris hakkame rajama elektri-, vee- ja kanalisatsioonimagistraale.

Mehhaniseerimisvalitsus aga koristab ära kraanatee killustiku. Meie tellingud jäävad kuni väliste maalritööde lõpetamiseni.

Et ehitajad täitsid maipühadeks võetud kohustused, siis pole kahtlust, et nad saavad oma tööga hakkama ka lehekuul.

A. PABUT

5. mai oli ajakirjanike päev

Aitäh teile operatiivsete ja põhjalike kirjatükkide eest!



S. Endre

T. Juriado
ehk
Jüri-Andi Toom

H. Palamets

Intelligentselt kirjutatud lugude eest suur tänu ka eesti filoloogia osakonna II k. üliõpilasele Reet Neimarile. Palju energiat ja oma kallist aega on meie ajalehele pühendanud õppejõud I. Volkov, vanemõpetaja A. Veski, vene filoloogia osakonna II k. üliõpilane L. Sääsk ja Majandusteaduskonna I kursuse üliõpilane R. Nigol ning Ajaloo-Keeleteaduskonna diplomand A. Pabut.

T. JURIADO

Kuskilt üpris kaugetest päevadest on paljudesse settinud mingi anti-paatia-taoline tunne koosolekute vastu. Ja seda toredam on vahel sattuda sellisele koosolekule, mis sind pidevalt kella sihverplaati vahtima ei pane, kus mitte ainult ei otsustata, vaid ka arutatakse.

«Koosolek, ära kuulunud Tartu Akadeemilise Meeskoori juhatuses esimehe sm. E. TOOME aruande, V. HAAMERI kaaseruande ja sõnavõtt, märgib, et viimastel aastatel on Tartu Akadeemilise Meeskoori tegevuses toimunud aeglase, kuid pidev tagasimineku.» Selliste sõnadega algab otsus, mille võttis vastu TRÜ ametiühingukomitee ja EKP TRÜ Komitee ideoloogilise töö komisjoni ühine koosolek.

Suuri sõnu ei tehtud. Tekkinud mõõna põhjused ja nende kõrvaldamise teed nopiti punkt-haaval päevalgele.

● Objektivne raskus nr. 1: noormeeste arvu tunduv vähenemine TRÜ-s ja EPA-s. Ilmselt kaotab see faktor juba lähemal ajal oma «juhtiva positsiooni», sest nagu näitab statistika, tõi juba käesolev õppeaasta Tartusse suhteliselt palju «kangemat» poolt.

● Probleem, millest tegid juttu mitmed sõnavõtjad ja mis seoses heliloojate vastloppenud kongressiga ajakirjanduses täie tõsidusega üles tõsteti — muusikaline kasvatus meie koolides pole vajalikul tasemel.

Mõte komitee liikme SIIM AIDI sõnavõtt — koorilaul viia uuele, kaasaegsele tasemele võrreldes n.ö. klassikalise niivõga. Ja dirigent RICHARD RITSINGU vastus sellele — kaasaegsete laulude «mahaulmine» pole vahel jõukohane isegi kutselistele kooridele. Valdav enamik praegusi keskkooliõpetajaid ei tunne klaviatuuri, ei ole või-

melised solfedžeerima. Ainult kuulmise järgi uusi laule õppida ei saa.

Mõtteavaldusi sel teemal oli teisigi ja otsus tehti selline: «Paluda TRÜ pedagoogikakateedrit toetada ajakirjanduses mõttevahetust esteetiliselt, eriti aga muusikalise kasvatusetõhustamiseks üldhariduslikes koolides».

● Koori juhatus ei suutnud viimasel kahel aastal tagada koori si-seorganisatsioonilise töö normaalse kulgu.

PÄEVAKORRAS: T A M

Siin peitub üks igivana probleem — aktiivsete ülekoormatus. Edaspidi tuleks tõsiselt arvestada, et töö koori aktiivis on samuti aegunud ühiskondlik kohustus, ja piirata koori juhtkonna, samuti ka aktiivsete lauljate ülekoormamist teiste ülesannetega.

Koori liikmete teesihiks on töö-plaan. Selline perspektiivide valgustamise vorm jäi aga kahjuks juhatuses töö puuduste tõttu kõrvalle.

● Lauljate distsipliin.

Et vahel põhjusega puudumisi ette tuleb, on seaduspärane nähtus. Aga kindlasti võib paljudel juhtudel «põhjuseks» lugeda vaid kohusetunde puudumist. Mis sellest tuleb? R. RITSING: «Tuleb ühte laulu mitu korda õpetada. Neil, kellel laul on selge, läheb igavaks, nad raiskavad asjatult oma kallist aega. Mõnel jääbki aga laul pooleldi õpituks ning kogu koori kvaliteet saab kannatada».

● Eespool oli juttu noormeeste defitsiidist. Aga kui rääkida lauluhuvilistest noormeestest,

kas nende hulgas tehtav reklaam on küllaldane? ENN TOOM rääkis vahetust kutsumisest, kuulutustest ajalehtedes, õppehoonetes, ühiselamutes. Siiski on olemas n.ö. puutumatut tagavara ja aeg selle käikulaskmiseks käes.

S. AID soovitas koori propageerimiseks kasutada olemasolevat huvitavat arhiivimaterjali.

Vähe on kasutatud ka ankeete, mille komsomoli esindajad koostavad iga sisseastuja kohta ja mis

seni on tihtipeale jäänud ainult kaantevahe täiteks. Ometi peaks siin kirjas olema ka inimeste suhtumine muusikasse, nende huvi ja võimed.

Eraviisilises jutujamises kuulsin veel paari mõtet:
1) Ülikooli ajaleht peaks hakka- ma ilmuma juba sisseastumiseksa- mite ajal. See annaks suurepärase võimaluse agitatsioonitööks värs- kete tudengite hulgas. Ja kasu saaks mitte ainult meeskoor.
2) Isetegevuskollektiivid ja ÜET osakonnad võiksid osa võtta seni kesisevõitu sisuga ülikooli teatmiku koostamisest.

Konkreetselt otsustati järgmiste sisseastumiseksamite ajal käidava- tesse kohtadesse välja panna sten- did ülikooli isetegevusringide tööst.
● Suureks stiimuliks lauljatele on kahtlemata kontsertreisid. Tihti ei saa neid aga korraldada seetõ- tu, et tulude-kulude vahekorra- d on kõvasti kallutatud viimaste poole. Isemajandamist isetegevuskollekti- vilt muidugi nõuda ei saa, sest suh- teliselt väikeste tehniliste kulude

olime blondid.
«Aga ega temperamendilt armeenlastest palju maha ei jää» — oli nende arvamus pärast meie esi- nemist lõppkontserdil.

ROOSA LINN

On tegemist, et kuidagi süstema- tiseerida ja tegelikkusega kooskõ- la viia möödunud päevade muljeid — neid on nii palju, nii kirevaid ja kauneid.

Jerevan. Juba 630. a. e.m.a. oli siin amfiteatri-kujulises orus väike linn Erebiini (s. t. tõlkes — nä- hta-), mis oli tihti komistuskiviks türklaste ja pärslaste vahelistes suhetes.

1755. a. sai ta Pärsia pealinnaks, 1920. a. aga Armeenia NSV süda- meks.

28×17 km — selline on Jerevan täna. Peaaegu kõik majad on ehi- tatud tufist. See on imepärane ki- vi — 80 eri värvitoonis, kusjuures roosa varjundid on üksi 75.

Roosa linn. Selle nimetusega po- le tööpoolest liialdatud. Omapärane on armeenia arhitektuur, igas ehi-

tuses on midagi rahvuslikku, palju ornamente. Ranges seaduseks on, et ükski ornament teist ei korda.

Laiad tänavad. Moodsad kauplused ja kohvikud. Operiteatri par- gis on miniatuurne Sevan. Suvel on siin luiged — mustad ja valged. Praegu aga ronime meie luige- saarele, et lasta end pildistada «Sevanil».

Armeenia teatri ajalugu on 2000- aastane («Vanemuine» varsti — 1001). Suur tähtsuse oli jõuda ka teatrisse, aga plaanis ettenähtud üritusi oli nii palju, et ei jõudnud kuidagi. Pidime leppima vaid teat- rite välise vaatamisega Sundukjani- nimeline draamateater on klaa- sist ja betoonist ime (ehitatud 2 aastaga!). 1200 istekohta. Armee- niakeelseid etendusi tõlgitakse 6 keelde.

MATENADARAN

Tõlkes tähendab see — käsikirja- de hoidla. Aristotelese tõlkes 5.—7. sajandist, Zenoni «Traktaat loodu- saja», Eukleidese geomeetria tõl- ge — neid loetakse väärtuslike-

maiks maailmas. Kokku üle 10 000 vana käsikirja.

Värvilised raamatud 1441. aastast on niisama erksate toonidega kui viis sajandit tagasi.

Armeenia suurim raamat kaalub 32 kg (607 lehekülge), kusjuures iga leht on valmistatud vasikana- hast, ja väikseim raamat 19 gr — palmilehtedest.

BARI LUIS — tere tulemast!

Sõprusnädala pidulik avamine. «Kõige parem, kõige ilusam ja lähedasem on see tee, mis viib sü- damest südamesse.»

«Kui vendale on üksmeelne sü- da, muutub maa kuldseks.»

«Elu sõpruseta on planeet at- mosfäärita.»

«Kes sõpra ei otsi — on iseenda- le vaenlane.»

(Sõnavõttudest)

Palju, palju südamest tulevaid, siiraid sõnu. Iga delegatsioon ter- vitab. «Barev, harikili barekomner!» (tere, kallid sõbrad!) saan vaevalt

Kes sõpra ei otsi,
on iseendale vaenlane

(S. Rustaveli)

Tartu — Jerevan

Lõunamaa.

Seda oli õhus, oli õunapuu õites, pimesad tähistavaas ja Rafiku nae- rutes, kui ta küsis:

«Kas Tartu delegatsioon?»

Ja enne kui me jõudime lennuki- trepit alla astuda, olime surunud mitmeid kätepaare ja jõudnud ära õppida esimese armeeniakeelse sõ- na «Barev — tere!». Nii algas meie esimene päev Jerevani Abov- jani-nim. Pedagoogilise Instituudi poolt korraldatavas sõprusnäda- las.

Imetore traditsioon on selliste nädalate korraldamine. Saab teada palju uut teistest ülikoolidest, nen- de traditsioonidest, nende õpingu-

test. Tagasi mõeldes möödunud 6 päevale, tuleb tahtmine istuda uuesti lennukisse ja veel kord tun- da kõike seda, mida sisaldab endas see lihtne sõna sõprus —

tsjun —

halmagdeš —

družba.

Rasiyt on minu toanaaber vöö- rastemajas «Sevan», tumedasilma- line tütarlaps Dagestanist.

«Kas teil Eestis on kõik sellised kuldjuukselised?» See küsimus ei hooitanud mitte üksi teda, vaid paljusid, kes olid tutvunud meie de- legatsiooniga. Ja nad ei uskunud kuidagi, et see kokkusattumus oli juhuslik: Tiiu, Pille, Lya ja mina

Tartu Riikliku Ülikooli rektori k ä s k k i r i

(Algus lk. 1)

Füüsika-Matemaatikateaduskonnast

Jüri Lembra	— dotsendi k. t.
Enn Tamme	— dotsent
Heino Türrpu	— assistent
Rein Noorma	— insener
Andres Jaeger	— insener
Raivo Reljan	— vaneminsener
Ants Tiirik	— vaneminsener
Rein Pullerits	— noorem teaduslik töötaja
Inge Ernits	— klaasipuhuja
Mihkel Kerikmäe	— V kursuse üliõpilane
Ants Tara	— IV kursuse üliõpilane
Silvi Mikk	— III kursuse üliõpilane
Mati Räbovõitra	— III kursuse üliõpilane
Ants Riesen	— II kursuse üliõpilane
Aleksander Ogurtsov	— II kursuse üliõpilane
Anu Roos	— II kursuse üliõpilane
Arvo Kase	— II kursuse üliõpilane

Bioloogia-Geograafiateaduskonnast

Herbert Viiding	— dekaan
Asta Oraspõld	— dotsent
Valli Koorits	— vanemlaborant
Lilian Kristoffel	— vanemlaborant
Hilda Mikk	— vanemlaborant
Hella Moorits	— vanem teaduslik töötaja
Olev Sakk	— II kursuse üliõpilane
Eesi Ruus	— V kursuse üliõpilane
Tiina Järve	— V kursuse üliõpilane
Aina Peebo	— IV kursuse üliõpilane
Tõnis Kallejärv	— II kursuse üliõpilane

Kehakultuuriteaduskonnast

Valter Lenk	— kateedri juhataja, van. õpetaja
Teet Tiba	— I kursuse üliõpilane

Majandusteaduskonnast

Vaiki Luigaleht	— vanemlaborant
Heli Ruussaar	— vanemlaborant
Jaak Adamsoo	— I kursuse üliõpilane
Ilme Laurits	— II kursuse üliõpilane
Jaan Johanson	— III kursuse üliõpilane
Liia Philips	— III kursuse üliõpilane

Õigusteaduskonnast

Endel Laasik	— dotsent
Endel Ploom	— vanemõpetaja
Reet Raidma	— III kursuse üliõpilane
Milvi Kipp	— III kursuse üliõpilane

Teaduslikust Raamatukogust

Paul Ramul	— raamatukoguhoidja
Ruth Parmas	— osakonna juhataja
Margarita Porovardja	— raamatukoguhoidja

Administratiiv-majandusosakonnast

Eha Kender	— laohoidja
Alise Tralla	— majahoidja
August Savi	— keskküttekütja
Adele Haugas	— asjaajaja
Linda Lomp	— koristaja
Anna Tsahkna	— koristaja
Armilde Sakk	— koristaja

(Järg lk. 4)

õeldud, kui puhkeb meeleu aplaus. Zvartnois. 7. sajandil e.m.a. asu-

Kõigest kavatsust rääkida ei saagi, sest mainides Abovjani nime, tõuseb saalis lausa torm. Lõunamine temperament, millega on alguses raske harjuda.

Lilled kõigile. Nelgid, kallad, hüatsindid — nad räägivad sõprusest, kevadest, noorusest.

ETSMIADZIN. ZVARTNOTS

Igal hommikul kell 9.30 ootab meid võõrastemaja ees autobuss ja me sõidame avastama enda jaoks uusi tundmatuid maid.

Etšmiadzin. 303. aastal patriarh Grigori Valgustaja ajal ehitatud kirik on praegu Armeenia usukekuseks ja katolikose residentsiks. Kiriku juures on vaimulik akadeemia, kus kunagi õppis ka Abovjan. Praegu on siin 40 seminaristi. Opeaeg 4 aastat. Eriti ohtrasti võib kohata emigrante.

Kirikus on meeldivalt jahe (väljas +20°C). Giid seletab 12 apostolist altari, kuid kuulajaid on jäänud päris vähe. Kõik ruttavad küünlaid ostma, et neid süüdata oma soovide täitumiseks...

ABOVJAN

«Elada ja surra kodumaa eest, see on ülesanne, mille valisin enesele juba noores eas» — seisab Abovjani maja-muuseumi fassaadil. Tore on näha siin pilte Tartust, mida Abovjan nimetab oma vaimu sünnikohaks, Faehlmannist ja professor Aristest.

Ja juba mitmendat korda kuuleme lugu sellest, kuidas Abovjan koos meie primo rectori Parrotiga

Tavaliselt kord kuus ilmub iga meie kollektiivi liikme juurde ametiühingu rühmaorganisator selleks, et sisse kasseerida ametiühingu liikmemaksu. Nii mõnigi kord püstitatakse sel puhul küsimus: milleks ma seda maksan? Seni olid peamisteks küsitajateks õppejõud, kes väitsid, et nemad ei saa ametiühingult midagi. Viimasel ajal on aga üllataval viisil hakanud osa üliõpilaste (eriti veel mõnede komsomoliaktivistide) seast kostma hääli, nagu oleks ametiühingust materiaalset kasu just õppejõududel, kes saavat peamise osa ametiühingu hüvistest ja seda vaeste üliõpilaste arvel. Kõige selle tõttu on ilmselt vaja rääkida ametiühingust arvude keeles, võttes vaatluse alla, kust saab meie ülikooli ametiühing oma rahasummad ja milleks need kasutatakse. Et pilt oleks täielik, puudutame ka teisi hüvesid, mida saadakse ametiühingu kaudu. Aluseks võtame 1966. a. (kalendriaasta) eelarve.

Käesoleva aasta eelarve üldsuurus on TRÜ ametiühinguorganisatsioonis 43 792 rbl. Kui tulude poolel arvame maha eelarveliste vahendite jäägi 9130 rbl., jääb otseid sissetulekuid 34 662 rbl. Kust neid saadakse?

Suurim osa nendest tuludest saadakse liikmemaksudest, millest plaanikohaselt peaks laekuma 26 500 rbl. Sellest saab ülikooli ametiühinguorganisatsioon otseks kasutuseks 75%, s. o. 19 875 rbl. Viimastel andmetel laekub meil kuus liikmemaksu 2200 rbl., millest 3391 üliõpilast maksavad ca 1/4, 1380 õppejõudu ja teenistujat ca 3/4. Õppejõudude suur osatähtsus liikmemaksudes ilmneb eriti siis, kui võrrelda liikmemaksude suurust. Nimelt tasuvad üliõpilased, kes saavad stipendiumi, liikmemaksu 15 kopikat kuus, ilma stipendiumita üliõpilased 5 kopikat kuus, õppejõud ja teenistujad, kes saavad palka vähemalt 70 rbl. kuus, maksavad liikmemaksu 1% palgast. Üliõpilasarühm, milles on 20 üliõpilast, kellest 15 üliõpilast (75%) saavad stipendiumi ja neist veel 5 kõrgendatud stipendiumi (maksavad a. 20 kopikat), maksab kuus liikmemaksu rbl. 2,75 (10×0,15+5×0,20+5×0,05). Kraadiga õppejõud (vanemõpetaja või dotsent), kellel on 5-aastane staaz, maksab aga üksinda kuus 2,80 rubla. Seega, kui jätta kõrvalle teenistujate kategooria (eriti administratiiv-majandusosakond, kuhu kuuluvad ka koristajad, majahoidjad ja teised madalapalgelised töötajad) ning võrrelda õppejõudude ja üliõpilaste osa liikmemaksudes, siis on suhe veelgi rohkem õppejõudude kasuks.

Teisteks sissetulekute allikateks peale liikmemaksude on dotsatsioon ametiühingu vabariiklikult komiteelt (rbl. 8000), (sellest 4000 rbl. TRÜ klubile), laekumised kultuuriüritustelt (rbl. 6000) ja TRÜ Spordiklubi liikmemaks (rbl. 787).

Milleks ja kelle huvides kulutatakse tulude osas laekuvad summad? Kõige suurema osa kuludest moodustavad kulutu-

esimestena ronisid Araratile. Ararat on Jerevanist vaid 40 km kaugusel. Piloitu ilmaga on siit selgesti näha ta kuulsad kontuurid.

Meie 3. päev lõpeb UTU raames toimuvate ettekannetega NSV Liidu rahvaste kultuurist ja kunstist pärast Oktoobrirevolutsiooni.

«Et üksteist armastada, tuleb meil kõigepealt üksteist tundma õppida» — alustab oma ettekannet Kiievi Pedagoogilise Instituudi üliõpilane Lesi KARALNAJA.

Meie vabariigist, Tartust ja ülikoolist räägib Tiit SAMUEL.

SEVAN

See päev on üks meeldejäävamaid.

Võtame kaasa supeltrikood, et Sevani selges sinises vees ujuda, see aga osutub äraarvamata külmaks.

Lumelilled — hele lillakas-roosad. Nad kasvavad siin järskudel kaljurühnadel. Kinkida on neid aga seda toredam.

Restoran «Ahtamar». Siia tuuakse meid selleks, et koristada Sevani leiduva ainulaadse kalaga ishaniga (vürst-kala). Vürsti ja pipart on igale poole pandud peoga. See teeb meie põhjamaalaste suud üsna kibedaks.

Mels, Stjopa ja Sergei alustavad jälle šalohod — populaarset armeenia rahvatantsu. Valja — Kiievi Pedagoogilisest Instituudist kee-

Kas ametiühing on üliõpilasele kasulik?

sed klubile — 15 000 rbl. Sellest summast 9120 rbl. on määratud kultuurilis-kasvatusteleks üritusteks, 4880 rbl. klubi koosseisulistele töötajate palkadeks ja 1000 rbl. kultuuriinventari soetamiseks. Praegu on need kulutused olnud eeskätt üliõpilaskonna huvides, sest kahjuks on meie õppejõud siiski veel vähe klubi külastanud. Muidugi on klubi olemasolu ja seega ka kõigi selle ürituste finantseerimisest huvitatud kogu meie kollektiiv.

Peale klubi on kultuuriüritusteks (puhkeõhtud, viktoriinid jms.) ette nähtud veel teaduskonnade ametiühingubüroode käsutusse 300 rbl. ja kultuuriinventari soetamiseks ühiselamutesse 1000 rubla.

Otseselt ametiühinguliikmete käte lähevad toetusteks määratud summad, mille suuruse käesoleval aastal on 4800 rubla. Enamus sellest summast läheb ühekordseteks toetusteks just üliõpilastele. Osalt on toetust saanud ka teenistujad, kuna aga õppejõududele toetuse andmiseks pole loomulikult vajadust.

Suurt huvi on kõigis ametiühingurühmades tuntud ka ekskursioonide suurus. Üldse on ekskursioonideks planeeritud 2160 rbl. Sellest kasutatakse valdav enamuse ära üliõpilaste poolt kursuse, ringi, aktiivi jne. ekskursioonideks, millest võtavad osa ainult üksikud õppejõud. Nimetatud summast läheb teenistujate ekskursiooniks 400 rbl., mis on eraldatud administratiiv-majandusosakonna büroo käsutusse. Olgu märgitud, et käesoleval aastal on spetsiaalselt eraldatud ka komsomoliaktiivi ekskursiooniks 120 rbl.

Üsna suured on kulutused kehakultuurile ja spordile. Neist on ette nähtud sportlikuks otstarbeks ja kehakultuuriüritusteks 7000 rbl. ning spordiinventari soetamiseks 1000 rbl. On ilmne, et ka nende summade peamiseks kasutajateks on üliõpilased.

Peamiselt õppejõudude ja teenistujate huvides on toetus pioneirilagrile — 400 rbl., sest üliõpilastel on harva pioneerialisi lapsi.

Õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste ühise ametiühingu administratiiv-majanduspersonalitöötasudeks on planeeritud 3671 rbl., muudeks organisatsioonilisteks kuludeks 100 rbl.

Peale eelarves otseselt ettenähtud kulutuste saavad ametiühingu liikmed hüvesid ka mitmesuguste tuusikute näol. Eriti nõutavad on olnud tervistava spordilaagri tuusikud (Kääriku ja Vellavere), mida saime eelmisel aastal 375, käesoleval aastal 296. Iga sellise tuusiku pealt (hind 27 rbl.) maksab ametiühingu vabariiklik komitee juurde 15 rbl. Seega said meie ametiühingu liikmed selles vormis eelmisel aastal toetust

5625 rbl. ja saavad käesoleval aastal 4440 rbl. On vist ülearune meenutada, et kõigi nende tuusikute kasutajateks on olnud üliõpilaskollektiivid, kelle juures külalistena on käinud laagrimõnused maitmas või loenguid pidamas ainult üksikud õppejõud. Tuusikute arvu kindlaksmääramisel on aga arvesse võetud meie ametiühinguorganisatsiooni kogu liikmeskonda (kaasa arvatud õppejõud ja teenistujad). Et iga tuusik on ette nähtud 24 päevaks, ületab tuusikuga seotud hüvede kasutajate arv kaugelt tuusikute arvu.

Ainult üliõpilaste kasutada on 300 profülaktooriumi tuusikut, neist 60 tasuta ja ülejäänud 30%-lise osamaksuga. Rahalises väljenduses saavad üliõpilased selles vormis aastast toetust 12585 rbl.

Sanatooriumide, puhkekodude ja turismituusikuid eraldati meie ametiühingule 1965. a. 213. Nende jagamisel rahuldati kõik üliõpilaste avaldused, välja arvatud mõned sanatooriumide avaldused, mis ei vastanud tuusikute profiilile või ei sobinud ajaliselt. Õppejõududele anti 14 sanatooriumi, 19 puhkekodu ja 1 turismituusik. Enamik tuusikuid kasutati abiõppepersonaliga administratiiv-majandusosakonna töötajate poolt.

Üksikjuhtudel on meie ametiühing saanud ka teistlaadi tuusikuid. Nii saime käesoleval õppeaastal tuusikuid Taga-Karpaatisse suunduvale suusarongile. Pärast seda, kui ametiühingukomitee oli jaganud tuusikute arvu teaduskonnade vahel, selgus aga, et sõitjaid jäi oodatust vähemaks. Nii oli tähtsajaks esitatud vaid 2 avaldust. Lõpuks sõitis kaasa 4 üliõpilast ja 3 teenistujat, kellede tuusikute hinnast ametiühing tasus 70%.

Ülaesitatud arvulised andmed (mis ei sisalda küll kogu eelarve kõiki üksikasju) peaksid andma jaatava vastuse pealkirjas püstitatud küsimusele. Kui me igaüks meenutame mõnda oma rühmas, osakonnas või teaduskonnas toimunud üritust, selgub, et nii mõnigi kord oleme kasutanud ametiühingu abi. Võib koguni öelda, et üliõpilased saavad oma liikmemaksud mitmekordselt tagasi.

Kõige üldalelduga ei ole tahetud väita, nagu oleks ametiühing õppejõudude seisukohalt kahjulik. Kuigi üliõpilastega võrreldes saavad õppejõud ametiühingult hüvesid tunduvalt vähem, oleme me kõik huvitatud sellest, et töötaksid hästi meie klubi ja selle isetegevuslikud kollektiivid ning meie üliõpilased võiksid korraldada toredaid, sisukaid ekskursioone ja teisi üritusi. Käesoleva artikli ülesandeks oli vaid tuua selgust meie ametiühingu mõnedes majandusliku iseloomuga küsimustes, mis olid muutunud segaseks väheste informatsioonide ja mõnede oratorite asjatundmatute sõnavõtude tõttu.

H. PIIRIMAE,
TRÜ ametiühingukomitee aseesimees

Soe leib ja soe süda!

Gegard. 13. sajandist pärinev kloostr. Suurem osa kloostriruumidest on uuristatud kaljusse. Tõesti massitvone, pühalik, külm. Kirikul on ainult ülevaalt ümmargune aken, kust paistab tükike pilves taevast. Pääkespaistelisel päevald olla siin muinasjutuline. Mängivad päikesekiired.

KINDLASTI — NÄGEMISENI!

Viimane õhtu. Kontsert, kus esinevad kõik külalised. «Sõprus Batumi ja Tartu vahel» ütleb konfertsjee, kui gruusia laulu laulavad koos Tiit, Pille ja Suliko.

Kuigi eesti rahvatants on aeglane, pitsut veni ja melanhooline ja kuigi külimitu asemel oli mul kaenlas plekist filmilindi karp, oli käteplagin üllatavalt tugev.

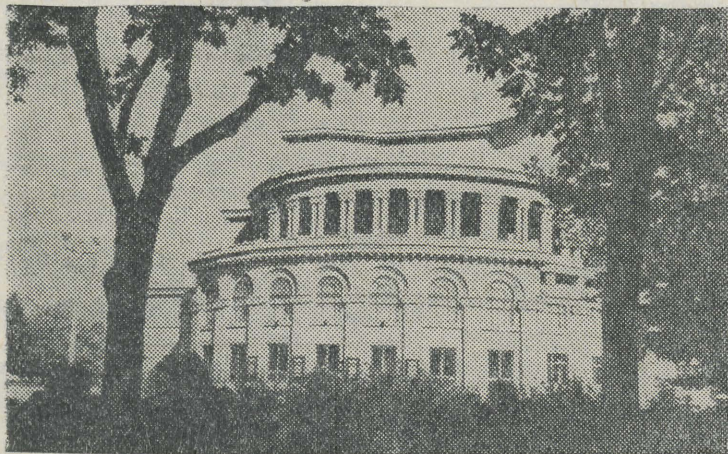
Eesti rahvalaulud.

«Äärmise meloodilisus ja tundeküllus» ütleb Rafael, ja ise ümber vahetpidamata «Ei saa mitte vaiki olla».

Lõpuks kingitused delegaatidele ja palju ilusaid südamlikke sõnu... On tunne, nagu poleks me tutvunud mitte alles nädal aega tagasi, vaid ammu, ammu. Isegi tahmist koju sõita ei tekkinud.

«Lendame kiirusega 850 km/j, lennukõrgus 9000 m. 10 min. pärast maandume Tallinnas».

TIINA ALLA



A. A. Spendiarjani nimeline Ooperiteater.

Lugupeetud filoloogiakandidaat, vene keele kateedri vanemõpetaja Agnia Reitsak

TRÜ Teadusliku Raamatukogu kollektiiv ja direksioon olid eba-meeldivalt üllatunud selle kohatult üleoleva ja ironiseeriva tooni pärast, millega Te asusite ülikooli ajalehe üle-eelmises numbris lahenda üht raamatukogude töö probleemi. Tuletame Teile eelkõige meelde, et antud küsimuses Teile, sm. Agnia Reitsak, raamatukogu direktori ega teiste raamatukogu töötajate poole ei pöördunudki, kuigi kirjutate: «Järelepärimisel direktorilt sain informatsiooni...» Kui Teile oleksite seda teinud, oleksime saanud vastata, et kõigile meie raamatukogu lugejale kehtivad praegu TRÜ rektori prof. F. Klementi poolt 2. märtsil 1964. a. kehtestatud raamatukogu kasutamise eeskirjad, kus muu hulgas on ka öeldud, et kõik TRÜ Teadusliku Raamatukogu külastajad on kohustatud riidehoidu ära andma portfellid, mapid, kandekotid, muud pakid jne. Antud eeskirjade väljatöötamisel on aluseks võetud Eesti NSV Ministrite Nõukogu Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee kolleegiumi otsusega nr. 31, 16. detsembrist 1960. a. kinnitatud kõrge ma õppeasutuse raamatukogu kasutamise kord.

Need eeskirjad on raamatukogu direksioonile täitmiseks kohustuslikud ja objektiivne vajadus selliste eeskirjade järele on ka olemas. Raamatukogu töötajad vastutavad moraalselt ja juriidiliselt raamatufondi säilitamise eest. Praktikas juhtub, et vahel lihtsalt mõni hajameelne lugeja viib vormistamatult kaasa raamatu (meil on lugemissaalides ja avariidid), mida teine lugeja otsib, süüdistades õigusega selle mitte leidmisel raamatukogu. TRÜ Teadusliku Raamatukogu Nõukogu on korduvalt oma koosolekul teinud etteheiteid raamatute kadumise ja nõrga valve pärast, juhtinud tähelepanu sellele, et riidehoidja kõrval oleks hädavajalik veel valvekontro-

lõri ametikoht, sest kõikidelt lugejailt tuleb nõuda eeskirjade täitmist (vt. protokollid 3. märtsist 1965 ja 26. dets. 1962. a.).

Ei taha uskuda, et filoloogiakandidaat A. Reitsak ei ole külastanud teisi Nõukogude Liidu suuremaid raamatukogusid näit. Leningradis ja Moskvast. Neis kõigis on eranditult veelgi rangem kontroll lugejate üle ja et küsimuses on hindamatu väärtusega ühiskondliku vara säilivuse tagamine, ei tunne ennast keegi solvatuna, kui miilitsatöötaja palub kõigil külastajail avada ka tilluke käekott ning kuub lahti nõõpida. Käekotiga, mis mõnest mapistki on mahukam (sm. Reitsak publitseeris mõõtmeid 27×30 cm) ja millesse võib vabalt paigutada raamatuid, ühessegi suuremasse raamatukogusse, kus on ka avatud fonde, ei lubata.

Hoopiski ei ole Te tulnud mõttele selliste nõuete kehtestamise paratamatusest. Miks küll on meil kauplustes müüjad, vabrikuis väravavalve ja rongis piletikontroll? Kahjuks ei saa enne kehtestada ideaalset ühiskonnakorraldust, kui selleks ei ole kõiki objektiivseid ja subjektiivseid eeldusi. Kommunismiaja inimese tähelepanelikkus, väiklasest enesearevestamisest vaba, kaasinimesi ja ühiskonna vara säästvat suhtumist peab kasvatama juba täna. Seda olete Teilegi oma ameti poolest kohustatud tegema. Teile suhtumine on eeskujuks üliõpilastele. Muuseas, just vene filoloogia osakonna üliõpilastega on raamatukogul kõige rohkem muret raamatukogu kasutamise eeskirjade rikkumise pärast. Kuni meie hulgas on veel väärarvamusi, ei ole väärkailgi õigust tunda ennast solvatuna, kui ühiskonna vara säästmise huvides esitatakse võrdsed nõuded kõigile. Sellepärast ei ole me õigustatud Teile, sm. A. Reitsak, erandit tegema, kuigi keegi Teile aususes ei kahtle.

Austusega
LAINE PEEP,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu direktor
RUTH PARMAS,
varade eest vastutaja

Mõni sõna ühest õhtust

Nädal tagasi kogunes hulk luuletajaid, nende seas tosin uudishimulikke, ülikooli kohviku rõdu saali, kus toimus luuleõhtu väliseestlaste loominguks. Et taoline üritus pole ülikoolielus igapäevane nähtus, siis oodati põhjalikult ja sisukalt ettevalmistatud mitmekesist eeskava. Kahjuks rahuldus luuleõhtu ainult osaliselt, sest ettekanded piirdusid vaid ühe autoriaga. Aga sellegi eest, aitäh!

VÕISTLESID TENNISISTID

Toredaks traditsiooniks on ülikooli tennisistidel sõpruskohtumised Kaunase Meditsiinilise Instituudi tennisekoondisega.

Järjekordsed valgepallilähingud peeti seekord nädalavahetusel Tartus.

Ülikooli tenniseau kaitseksid: Tiit Kipper, Kadri Suuts, Maie Konimois, Henn Moks, Avo Roosma, Toivo Kurvet ja Gunnar Nõmtak.

Kui kõik eelmised kohtumised on kulgenud tasavägisel heitluses ja võitja on selgunud alles viimaste

Oli meeldiv võimalus tutvuda luuletaja A. Vihalemma loominguga. Esitatud luuletustest meelde jäävamad olid «Piilupardi lood», «Kiindumus», «Läbi öö» ja «Ratasringi».

Luulesõprade nimel julgen välja tulla sooviga, et taolisi luuleõhtuid ka edaspidi korraldataks. Tahaks ainult, et need õhtud oleksid sisukad ja hõlmaksid vähemalt kahekolme autori loomingut. Sellisel juhul vääraksid niisugused õhtud oma nime. Neljapäeval aga tehti ainult «sõõgiisu» ja selle tulemuseks kerkis eeskava lõpul küsimus: «Ja ongi kõik?»

L. ARON

mängudega, siis seekord aitasid tartlasi ka koduseinad.

Võit kujunes meile ootamatult suureks — 10:2.

Pärast ühist sõprusõhtut lepitati kokku, et järgmine kord kohtutakse septembrikuus Kaunases.

Seal lubasid külalised teha revanši.

Olgugi et võistlused on läbi, ei saa reketeid kõrvale panna, sest veel teisi huvitavaid võistlusi seisab eel.

T. KURVET

TEATRISÕBRAD!

ENSV Riikliku Noorsooteatri mängukava Tartu Raudteelaste Klubis 18.—26. maini s. a. on selline:

«LIHTSALT HIRMUS!» — 18., 19., 20., 25., 26. mail kl. 11 ja 19. mail kl. 16.

«OTSUSTAGE MEIE ÜLE, INIMESED!» — 18., 20., 23. ja 26. mail kl. 19.30.

«19. SAJANDI AARDEID» (Programm nr. 2) — 23., 24. mail kl. 14 ja 25. mail kl. 19.30.

Kollektiivtelligimused saab anda klubi kantseelisse alates 3. maist.



Õng kiigub, liigub . . .

TRÜ ametiühingukomitee . . .

... koosolekul 21. aprillil andsid esimese päevakorrapunktina sm-d Plaks ja Jents ülevaate ülikooli kuuluvate elumajade olukorrast. Et kõik 18 maja on ehitatud enne 1940. aastat, pole elamistingimused neis enam rahuldavad. Kahjuks on ka jooksva remondi tarvis määratud summad liiga väikesed ja töötajate puudus. Kindlasti tuleks pisiremontide tegemisel rohkem kaasa tõmmata majaelanikke.

Tootmisnõupidamistest administ-ratiiv-majandusosakonnas rääkisid osakonna ametiühingubüroo esimees sm. Kiis ja tootmisnõupidamiste komisjoni esimees sm. Niklus. Nad konstateerisid, et kuigi möödunud aastaga võrreldes on asi paranenud (6 kuu jooksul peeti 6 tootmisnõupidamist), ei ole siiski veel rahulolu põhjust. Puudub regulaarsus, organiseeriv töö on kõik ametiühingubüroo õlgadel. Rohkem oleks vaja rühmaorganisatorite algust!

Komitee kinnitas ka TRÜ laste-aiakodukorra ja kuulas ära informatsiooni ühiselamute kohta vastuvõetud otsuse täitmise kohta.

M. RAIDMA

Raadioloengud

Kolmapäeval, 11. mail

1. Kõigile pedagoogika õppijale vanemõpetaja Benjamin Nedz-vetski loeng «Õpetaja ja pionee-riorganisatsioon».

2. Vene filoloogia III ja IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Agnia Reitsaku loeng «Основные признаки предложения» II osa.

Reedel, 13. mail

1. Kõigile II kursuse üliõpilastele dots. Johannes Kalitsa loeng «Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei sotsialistliku riigi arengust».

2. Bioloogiaosakonna IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Lembit Sarapu loeng «Kasvu stimulaatorite kasutamine taimekasvatuses».

Osake ka äikeses päikest nähal

VIIVI KAHRO
ja
OLAV BENDER

THE KELK
ja
LEMBIT MAJAS

Stomatoloogia III kursuse

Jõudu eluvankri vedamiseks!

MARE MELK
ja
MATI EISLER

Juristid-diplomandid

Tartu Riikliku Ülikooli rektori käsk kiri

Marie Vilkki — koristaja
Endla Kajak — koristaja
Kalju Valk — laudsepp
Paul Pihlakas — elektrik
Paul Jaagund — puusepp
Endel Rumvold — santehnik
Hugo Kelder — maaler
Hans Uiga — insener

Esiletõstmist väärivate spordiürituste organiseerimise eest avaldame tänu Pälsoni tn. 14 ühiselamu nõukogu spordiorganisatorile, üliõpilasele Lembit Atspoolile

Eduka teadusliku töö ja sellele aktiivse kaasabi osutamise eest premeerin rahaliselt alljärgnevaid seltsimehi:

Probleemilaboratooriumi summadest

Veljo Tinn, Viljar Allsalu, Sade Luht, Enno Saareste, Ain Iher, Endel Käära, Jaan Kõiv, Uno Tinn, Inno Liiv, Heiki Timotheus, Helle Kuura, Valeri Vassiltšenko, Elmar Talviste, Tiit Punga, Harald Epler, Airi Laumets, Uku Rähni, Mall Pedaja, Richard Villemis, Ljubov Krepp, Eduard Mäekala, Silvia Poska, Juhan Elgas

Lepingulistide tööde summadest

Jaan Reinet, Olev Saks, Vello Reeben, Ants Tuulmets, Hannes Tammet, Elmar Haljaste, Jaan Salm, Elle Karlson, Robert Pastak, Mart Koka, Arnold Susi, Rein Tammeste, Peet Piirikivi, Tiina Rauk, Ene Tiit, Uudo Pragi, Jutta Bakler, Epp Gasparenko, Anton Hellat, Ivar Kurvits, Helle Engel, Ivi Jüriado, Aavo Koger, Jaan Muuga, Ado Jaagosild, Ivar Paabo, Helgi Järve, Voldemar Kiis, Hilda Põltsamaa, Osvald Klaus, Veera Loginova, Mart Liigant

TRÜ rektor F. KLEMENT

Teated * Teated * Teated

Englisch
Study
Circle

KLUBIS

Laupäeval, 7. mail kell 20

KLUBI LUULEÕHTU

Kavas luulet mitme sulest ja montaaž A. Ostrovski näidendist «Lumivalgeke».

Tants. Pääse 30 kop.

Esmaspäeval, 9. mail kell 20

PUHKEÕHTU

Mälestusi vahetavad omaaegsed seersandid J. Peegel ja J. Lotman.

Tants.

LOODUSKAITSERINGI LIHKMED!

Pühapäeval, 8. mail sõidame Saare parki korrastama. Kogunemine hommikul kell 8 Vanemuise tn. 46 ette.

Kaasa võtta võileivad ja hea tuju. Tagasi jõuame õhtuks.

Juhatus

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 3599. MB 03554.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 (697) Laupäeval, 14. mail 1966 XIX aastakäik

Et sõprussidemed saaksid kõvemad

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuse. Käib pingeline töö. Telefon helistab oma kutsesignaali. Kõne on «Tallinna Polütehniku» toimetusest. Jutt ei jää ainult jutuks ja reedel sõidab EPA autobuss pealinna poole. Turjal on tal veidi üle tosina leheimise ülikooli ja akadeemia lehtede toimetustest. Uuendamisele kuulub kolme ajalehe sõprustraditsioon. Kahju vaid, et palju rahvast koju jäi — vahessioon, praktika, kontrolltöö...

Esimene päev

Kopli poolsaar. Peagi erru minevast TPI peahoonest jäävad külalistele kevadised nartsissid ja soojad teroitussõnad. Bussijuht roolib läbi tänavate labürindi oma masina Sõpruse puistetele. Asfaltlindi kõrval kerkib

Mustamäe.

Nagu iga oma valdusest lugupidav peremees kunagi, näitab TPI rahvas tartlastele kõigepealt oma uut õppe- ja elurajooni. Mis seal ikka, halba sõna ei saa kuidagi öelda. Limpsa keelt ja looda, et ehk kunagi ehitusmehed ka meile pikaks ajaks külla tulevad. Telliskivipunane jooksuradade kõver tumeheliste mändide keskel, kaks uut moodsa väljanägemisega interit, «koridorivarda» otsa lükitud

neli õppekorpus. Edasi veel poolleiolev administratiivhoone ja näpuga kätte näidatud, esialgu veel vaid liiva ja mände kandvad maa-lapid, mille juurde käivad kommentaarid: «Siia tuleb raamatukogu, siia ujula, siia veel mõned ühiselamud.»

Mehaanikateaduskonna maja lubab meil ennast ka seestpoolt vaadata. Kevitusaparaatide, tööpinkide, mikroskoopide, elektronarvutite lõputu armaada paneb enamjagu filoloogidest koosneva delegatsiooni sumisema. Aga ometi leitakse maja põhiline «viga» üles — auditooriumid ei vasta üliõpilaste «nõudmistele». Nimelt on igasugune mahakirjutamise võimalus välistatud.

«Estonia» kontserdisaal

saab meie järgmiseks sihtpaigaks. ETA andmete järgi on kohal pealinna üldsus ning vabariigi ajakirjanduse, raadio ja televisiooni töötajad. Tähtpäevaderohke maikuu 5. ja 7. daatum nõuavad tähistamist. Saalis on ka kauged kolleegid Islandi saareriigist.

Kõnesid kuuleme kõige kõrgematelt peoperemeestelt — Eesti NSV Ajakirjanike Liidu juhatuses esimehelt A. Saaremäelt ja Riikliku Raadio ja Televisiooni Komitee esimehelt E. Jaanimäelt. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi liige P. Neerot annab parimatele pressimeestele üle aukirjad ja kõrged tiitlid.

Eesti Raadio kaks tugevat kollektiivi — segakoor ja estraadiorkester — hoolitsevad õhtu kunstilise külje eest. Koos nendega on veel Jüri Järoet, Abby Zeider, Ilart Orav, Leelo Karp, Kalmer Tennosaar...

Teine päev

«Stanislav Moniuszko»

Kuulsa poola helilooja nime on endale saanud Eesti kalapüügi-baasi võimsaim ookeaniader. Soov teda näha toobki meid Tallinna Kalasadama kaile. Tuleb kiirustada, sest pärast lõunat algab hiiglasel teine reis. Laeva ankeet on meile ajaleheveergudelt juba tuttav. Sünnikoht — Gdansk. Sünniaasta — 1965, elu ja tegevuse algus — 1. jaanuar 1966. a.

Neljas tüürimees sm. Daum on lahke güd. Oma laeva nimetab ta kuurordiks. Tõesti, traalerid näivad selle kõrval õige mannetutena. Ainult päris suure tormi ajal pida-vad ikka meretunne olema.

Roolikamber tuletub meelde kaas-aegse tehase komandopunkti, kaardikamber näib konstrueerimisbüroona.

Põhiosa laevast võtab enda alla kalatöötlemiskombinaat. Siit tulevad tunnides poolfabrikaadid ja ka läikivad konservikarbid, mis lähevad tarbijatele.

Masinaruumis ei näe higiseid, sõetolmust musti kütjaid. Pigem on tegemist keeruka sisseseadega täis-tuubitud laboratooriumiga.

Ja lõpuks — elamiseks ja puhkamiseks määratud osa. Moodne, puhas, avat (seda muidugi suhteliselt).

Veepinnast 24 meetrini ulatava ülateki kohal kisavad laiatiivalised kajakad. Siit on kogu laev nagu peopesal. Tekki ennast kasutatakse sportimiskohaks, helikopteri angaaris on varjupaiga leidnud lauten-nise laud, poksikott, rööbaspuud.

Meie aeg on limiteeritud. Mööda kõikuvat treppi alla, pilk üle öla ikka «Moniuszko» poole suunatud, algab tee kohtumise lõpp-punkti

TPI PIKO-klubisse.

Kolm toimetust on nüüd koos ühise kohvilaua ümber. Kõigepealt kõned, mälestusesemete vahetamine, märgid.

Küsimine «Tallinna Polütehniku» aktiivsemalt kirjumehele Jaak Palvarilt, kuidas nad oma mittefiloloogidest rahva kirjutama saavad. Vastuseks on olakehitus. Vist rumalavõitu küsimus — ise kirjutavad.

Taas on juttu vabariiklikust üliõpilastelehest. Eks probleeme ja probleemikesi ole siin kuhjaga lahendada.

Mõttevahetuse mõõnamomentidel lõbusad lood lehetegemisest ja tudengielust ning siis üks pidulik toiming — «Polütehniku» toimetaja V. Kalpus annab oma parimatele töötajatele üle rektoraadi preemiasid — mikroradio, fotoaparaadi, täitesulepead jm. Ja meie mõtleme — töö kiidab tegijat ning need teised sõnad.

...Aeg ruttab edasi. Läbi akna on näha, et buss ootab. Lahkume järgmise kohtumiseni, siis juba Tartus.

Lõpetuseks —

suur aitäh, tipikad!

Toomas JURIADO

HYVÄ MATKA OLI!

8. mai hommikupoolikul oodati ELKNÜ Tartu Linnakomitee saalis külalisi.

«Hyvää päivää!»

«Tere-teret!»

«Tere tulemast Tartusse!»

Külalised olid Helsingi Ülikooli Kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilased, nende vastuvõtjateks meie linna ja ülikooli komsomolikomiteede, RSK ja Kehakultuuriteaduskonna esindajad.

Naabrite spordirahvas ei tulnud seekord võistlusreisile, vaid lihtsalt külla.

Komsomoli linnakomitee sekretär Toomas Alatalu rääkis Tartust, Kehakultuuriteaduskonna õppejõud K. Metsur aga ülikooli Kehakultuuriteaduskonnast. Külaliste poolt tervitaks Helsingi Ülikooli Kehakultuuriteaduskonna õppejõud Kalevi Rõmpötti.

Seejärel mindi koos Tartut vaatama. Seda plaani püüdis küll vihm vägisi nurja ajada, aga vähemalt läbi bussiakna sai Inglija Kuradisild, raamatukogu ja mälestussambad, muidugi ka «õhkamise sild» ja «musimägi» ära vaadatud. Viimastest tegi Pentti-võmbumees hiljem veel mitmel korral juttu.

Keha kinnitati Ülikooli kohvikus. Nii kohviku-lõunale kui ka õhtusöögile Käärikul andsid külalised üpris kiitva hinnangu — Tartu kokakunst olevat Tallinna omast üle.

Peale lõunasööki käidi ülikooli staadionil, räägiti spordimeestest ja spordi tegemisest.

Edasi — Käärikule. Lõbus rahvas on soomlased ja veel nii kange laulurahvas, et ega ikka naljalt vastu ei saa. Palju teatakse meie viise, eriti Georg Otsa repertuaarist. Oma parimat laulumest Mattit tutvustasidki soomlased nii — «See on meie Georg Ots.»

Vestlus käis mitmes keeles. Kui peale aastat praktikat saavad külalised kehakultuuri õpetajateks kesk- ja kõrgemates koolides, on neil kõigil inglise, saksa ja rootsi keel vabalt suus, peale selle on omal valikul võimalus õppida ka vene või prantsuse keelt. Suvi käiakse keelepraktikal teistes maades. Paljud muidugi töötavad suvel, sest stipendiumi saavad üksikud. Ühiselamu koha või korteri eest on aga üür ligi 30 rubl.

Käärikul võeti külalisi vastu siinililledega.

Tehti väike ringkäik Kääriku ümbrusesse. Märjast ilmast ei hoolitud. «Pääsias, että ei pelkää!» — nii oli soome spordirahva reismoto.

Ohtulauas kinkis treener Rõmpötti meie sportlastele mälestuseks väikese soome lipu.

Et professor P. Ariste juhtus parajasti Käärikul olema, paluti teda-gi rääkida meie soome-ugrilaste tööst-elust.

Kui ka lõbus jenka-polka maha tantsitud sai, sõideti jälle Tartu poole tagasi. Seekord tundus Kääriku-Tartu vahemaa tavalisest mitu korda lühemana.

Lahkumisel öeldi «Nägemisen!» ja «Hyvää matka oli!»

PIIBE UIP

ja
VILJA VOOLAR

Arstiteaduskonna üliõpilane

Meie teaduskonnas on palju eeskujuliku õppeedukusega ja ühiskondlikus töös silmapaistvaid grupe. Selleks, et nende hulgast parimat välja selgitada, töötas teaduskonna komsomolibüroo välja alljärgneva süsteemi, kus hinnatakse tulemusi õppetöös, teaduslikus ja ühiskondlikus töös. Punktid summeeritakse.

Aluseks on grupi keskmine hinne kevadsessioonil, see korrutatakse kümnega. Konkursist langevad välja grupid, mille keskmine hinne on alla 4,0. Gruppides, kus hinne on üle 4,0, tulevad arvesse järgmised punktid.

1. Teaduslik töö:
a) osavõtt ÜTÜ ringidest — à 0,02 punkti
b) ettekanne ülikooli ÜTÜ konverentsil — 0,03 punkti
c) auhinnatöö — à 0,1 punkti
2. Ühiskondlik töö:
a) kuulumine ülikooli komsomolikomiteesse ja Arstiteaduskonna büroosse, kursuse sekretär — à 0,03 punkti
b) kuulumine kursuse büroosse — à 0,02 punkti
c) ülejäänud ühiskondlikud ülesanded — à 0,01 punkti
3. Osavõtt ülikooli ja kursuste massiüritustest — à 0,01 punkti.
4. Grupi tööplaani sisu ja selle täitmine — -1,0 kuni +1,0 punkti.
5. Väga hästi organiseeritud üksiküritus — 0,3 punkti.
6. Kuulumine ülikooli spordikoondisse — 0,02 punkti.
7. Osavõti üleülikoolilistest ringidest ja ise-tegevuskollektiividest — 0,01 punkti.

Arvestades I ja II kursuse vähest osavõitu ÜTÜ tööst, võetakse neil kursustel arvesse suvist tööd Saaremaal ehitusmalevas ja ülikooli ehitusobjektidel (0,02 punkti).

Kokkuvõttes avaldatakse 1. oktoobriks 1966. a.

Parimaid grupe premeeritakse 3-päevase ekskursiooniga.

Arstiteaduskonna komsomolibüroo



Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja A. Green loeb ette NSV Liidu kultuuriministri käskkirja, millega Tartu «Vanemuise» teatrile omistatakse akadeemilise teatri austav nimetus.

Kui Jõnn läks Tartust merele

Avaldame teatriteemaliste artiklite ja retsensioonide võistluse võitja, ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilase Jaak Alliku töö.

Kolm korda ühe aasta vältel tõmbas kapten Jõnn «Fortuuna» purjed üles teatripubliku ees. Sedapuhku olid võõriteks «Vanemuise» lavalauad, kapteniks Elmar Salulaht, ülemjuhataja ülesannetes aga vabariigi rahva-kunstnik Kaarel Ird.

Kui kaks vabariigi juhtivamat teatrit võtavad oma repertuaari sama nüüdendi, siis on see teatri-sõprade poolt alati oodatud ja viimastel hooaegadel on nii ka regulaarselt juhtunud («Trepp», «Kahekesi kiigel») ning ausalt öeldes on «Vanemuine» alla kippunud jääma. See pole teda õnneks heidutanud ning «Jõnni» lavastuses toodi mängu juba peajõud, see oli midagi rohkemat kui kahe teatri vaheline jõukatsumine, es-

makordselt kohtusid lavapõrandal K. Ird ja Vold. Panso. Me võisime mõõta meie kõige fantaasiarikamate ja meisterlikumate režissööride fantaasiarikust ning meisterlikkust ja ka tükk on selline, mis annab alust nii fantaasiaklassikale kui meisterlikkuse näitamiseks. Panso ja Ird on kahtlemata praegu kõige koloritsemad kuju eesti teatris. Neist kahest võib paarikümne aasta pärast mõni mees kandidaaditöö teha, kuid talenti ja tööd sel puhul küll vastandada ei saa, sest kumbagi oma-dust paistab mõlema juures külluses olevat.

28. nov. 1965. a. toimus «Kihnu Jõnni» kolmas sünd professionaal-sel laval. Täpselt aasta varem oli etendus lavale tulnud Tallinnas ja kevadel, samuti Panso käe all, ka Moskvas. Põhjuse ja võimalust võrdlemiseks oli seega enam kui küll.

«Kapten laevas, jumal taevas» on meresõidu reegel. Peamine, millest sõltub sellegi tüki edu või ebaedu, on muidugi Jõnni kuju. Näidendi lugemisel kerkib juba esimeses pildis meie silme ette Kaarel Karm. Kes veel võiksid Eesti lavadel Jõnni teha. Tarmo?

Ruubel? Ei, iga teisel jääb nagu midagi puudu. Karm ja ainult Karm. Ning kui ta esimeses pildis admiral esruumi ilmus, oli kohe selge, et see on Jõnn. On just selline Jõnn, nagu «peab», see tähendab nagu ette võiks kujutada. Sirge selja ja muredumatu tahtega. Meretuule käes parkunud ja iga-sugu inimesi näinud. Mees, kes oma saatusest üle on, ja mees, kes teab oma väärtust, teab ja ei paindu. Kuid samal ajal ka mees, kes teab ja hindab teistegi meeste väärtust, seda eriti merel, «kus teist meest enda kõrval nägema peab».

Raske oli Karmi mängule midagi ette heita. Kõrgpunktiks selles oli juttusestseen ja palkade välja-maksmine meestele. Seepärast ka tubli annus skeptitsismi Tartu Jõnni lavale ootamisel. Karm ja Salulaht. Ühel pool Nõukogude Liidu rahvakunstnik ja tema vast-tas tiitliteta mees, kes Eesti en-dast alles hiljaaegu kõnelema pa-ni. Vanapagan, kes ühe muidu päris lörriks filmi peaaegu ära päästis.

Kui Salulaht lavale tuli, oli selge, et see pole Jõnn. On, kes ta on, kasvõi Vanapagan, aga mingil juhul mitte Jõnn. Mõodusid mi-

nutid ning läks näitlejal vist üle esietenduse rambipalavik ja ootamatu refleks publikul ning pik-kamööda sai selgeks, et ka see on Jõnn ja vist sugugi mitte halvem.

Raske oli neid kahte kaptenit ühe nime alla panna, raske oli uskuda, et nad üht ja sama teksti rääkisid. Salulahe Jõnn on nagu hoopis teisest puust, ta käis ja rääkis, mõtles ja tegutses nagu hoopis teistele seadustele alluta-tult. Salulahe Jõnn on väliselt tugevam ja massiivsem, Karmi Jõnn seesiselt kindlam ja painduma-tum, Salulahe Jõnn astus mööda laeva mehisele ja kogu tema keha elas, Karmo oli liikumises stabiil-sem ja asjalikum, Salulahe Jõnn enne ütles, siis mõtles, Karmi Jõnn ütles hoopis vähem sellest, mis mõtles ja me nägime, et ta mõtles, Salulaht oli rahvameheli-kum, Karm kaptenlikum (selge-piiriliselt vahet kapteni ja madrus-te vahel oli Tallinnas eriti näha kõrtsipildis, Tartus selline kindel vahe puudus), Salulahe Jõnn oli otsekohesem, Karmi Jõnn kavalam ja kogenum, Salulahe tundes keesid tihti ta näol ja purskusid esile, Karm oskas tundeid vaos hoida (kuid ometi jäid Karmi Jõn-nist just väljendusriikas nägu ja

silmad meelde).

Kumb Jõnn parem on? Tõelises kunstis kõlab selline küsimus naiivselt. Selge on see, et mõle-maid me usume, mõlemad on suu-repärased näitlejatööd, mõlemad kindlasti tükkide suure edu ja mõlemat Jõnni oleks matnud terve linn. Minu ettekujutusele Jõnn-nist vastab siiski rohkem Karm, kuid Salulahele kõige suurem tunnustus vahest ongi see, et tema kõrval ei kerkinud kordagi Karmi, ta lõi täiesti uue tüübi. Aga mul tekkis tunne, et Salulaht sobiks nagu paremini Draama-teatrisse Jõnni mängima ja Karm «Vanemuisesse». See tähendab, et Karmi Jõnn langes nagu Draa-mateatri ansamblist välja (või tõusis üle) ja tema osakäsitlus vastas nagu rohkem Irdi lavas-tuslikule tõlgendusele. Asi on sel-les, et Karm oli kargem ja meh-hisem, just selline, nagu Irdi meeskond, Salulaht elavam ja va-hetum, veidi nagu Panso mees-konnale kohasem.

Peale kapteni määrab laevasõidu edu ära tema meeskond. Ning ilm-selt peitub siin viga juba autori juures. Panso on seda viga meis-terlikult süvendanud, Ird aga (Järg lk. 2)

Kas rahuloluks on põhjust?

Kõrgemates õppeasutustes on töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade täitmine eriti olulise tähtsusega. Üliõpilased peavad õppeprotsessi vältel pidevalt harjutama töökaitse ja ohutustehnika nõuetega. Et see nii oleks, selleks peavad õpperuumid ja laboratooriumid, kus üliõpilased ja ülikooli teenistujad töötavad, ohutustehnika poolest olema eeskujuks. Teisiti ei ole see ka mõeldav, sest noor spetsialist, ülikooli lõpetanu, võtab oma iseseisvas töös eeskujuks eelkõige seda, millega ta on aastate jooksul stuudiumi vältel harjunud. Kui aga üliõpilane kohtab juba ülikoolis üksikõksust ja vähenõudlikkust, siis ei kujune vastavaharjumusi ka tulevasele töökohale ja rikutakse jämedalt töökaitse ning ohutustehnika eeskirju.

Nagu meie ajalehes 2. IV 65. a. teatati, võtab TRÜ alates 1965. a. osa Eesti NSV Kõrgemate ja Kesk-eriõppeasutuste töökaitse ja ohutustehnika iga-aastasest ühis-kondlikust ülevaatest. Selleks toimusid TRÜ teaduskondades ja osakondades töökaitse ja ohutustehnika ühiskondlikud ülevaatused, mille kohta koostati vastav akt, mis arutati läbi ametiühingukomitee laiendatud koosolekul ning saadeti konkursikomisjonile ENSV MN Kõrgema ja Kesk-eri-hariduse komiteesse.

24. märtsil k. a. toimus Tallinnas kokkuvõtete tegemine nimetatud konkursist, kus kõrgemate koolide osas märgiti ära Tartu Riiklikus Ülikoolis tehtud tööd ohutustehnika alal. Siin peab kohe ütlemä, et tunnustus ei tulnud mitte sellest, et meil asjad täielikult korras oleksid, vaid selle eest, et ülikoolis on toimunud mär-gatav nihe ohutustehnikaalase töö parandamise poole.

Tõsteti esile, et TRÜ administratsiooni ja ametiühingukomitee pöörasid konkursile vajalikku tähelepanu ning et ülevaatest võttis osa juhtiv personal ja õppeasutuses täideti 1965. a. ohutustehniliste tööde kokkulepe õigeaegselt. Vastutustas osas selles oli TRÜ kapitaalehituse osakonnal, kes täitis 1965. a. töökaitse kokkuleppes olnud tööd. Peale selle tehti 1,75 tuhande rubla eest üleplaaniilisi töid.

Siinkohal veidi kapitaalehituse osakonnast. Teatavasti teeb see

osakond remonttöid, kuid tehakse ka täiesti uusi ehitisi. TRÜ kapitaalehituse osakond teenindab praktiliselt oma väikese koosseisuga kogu ülikooli, mille hooned on vanad, vajavad pidevat korra-rakendamist ja hoold. Lisanduvad veel juurdeehitused, ümberehitused. Peaks vist pikemalt arutamata selge olema, et nende ülesannetega toimetulemiseks on vaja head organiseerimist ja ratsionaalset tööjõu kasutamist.

Kuidas on seni toimunud kapitaalehituse osakonnale väiksemate tööde tellimuste esitamine ja nende täitmine? Kateeder või laboratoorium kirjutab avalduse vastava töö teostamiseks. Läbi-nud vajalikud instantsid, saabub avaldus lõpuks kapitaalehituse osakonnale. Selle avalduse juures puudub sageli töö täpne kirjeldus ja joonised, rääkimata korralikust projektist. Muidugi pole kõigil kateedritel seda võimalik koosta-da, sest neil pole vastavat spetsia-listi.

Edasi läheb nii: töömehele näidatakse kohapeal töö kätte ja praktiliselt on tema projekteerija, kelle kvalifikatsioonist ja tule-ohutus-, sanitaareeskirjade jne. tundmisest oleneb tihti töö eda-sine saatus. Töö lõppemisel ütleb tellija, et teda antud lahendus ei rahulda, kohalekutsutud töö vas-tutvotukomisjon aga leiab, et ehi-tus ei vasta tuleohutuse ja ohu-tustehnika nõuetele ning keelab selle kasutamise või nõuab kogu-ni ehituse likvideerimist. Seoses kapitaalehituse osakonna laienda-misega on oodata, et tulevikus ra-kendatakse tööle projekteerija, kes väiksemate ehituste jaoks koos tellijaga koostab projekti. Siis teab tellija juba enne töö algust, mis ta saab ja mida tal õigus nõuda on.

See projekt tuleb kinnitada veel tuletõrje inspektori, energiamüügi inspektori ja ohutustehnika in-seneri poolt ning alles siis haka-takse ehitama, mitte aga vastupidi. Siis ei juhtu ka eespool nimetatud arusaamatusi (et valmis töö tuleb lõhkuda või siis silm kinni pigis-tada ja ehitus puudustega eksplua-tatsiooni võtta).

Konkursikomisjon leidis TRÜ-s põhiliseks puuduseks vanade ja enda ehitatud aparateid ning amortiseerunud seadmete kasuta-mist, mis ei vasta ohutustehnika

nõuetele. Konkursi organiseerimi-se osas märgiti, et puudus laial-dane selgitustöö ülevaatus-kon-kursi eesmärkidest ja tingimus-test, ei korraldatud sel eesmärgil töötajate koosolekuid töökohadel, laboratooriumides, kateedrites.

Teaduskondades ei täideta töö-kaitse inspektorite ettepanekute žurnaale. Sel aastal tuleb uute ametiühinguaktivistide valimise koosolekul ametiühingurühmades selgitada konkursi eesmärki, sest mõned töötajad ei tea sellest veel midagi. Sellel puhul võib muidugi teha ka eraldi koosoleku.

Kui TRÜ juhtivad töötajad suh-tuvad töökaitse ja ohutustehnika küsimustesse vajaliku hoolega ja püüavad puudusi kõrvaldada ning pühendavad nendele probleemidele suurt tähelepanu, siis kateedrite ja laboratooriumide personal on veel kohati inertne. Pisipuuduste likvi-deerimisel jääda-se ootama abi väljastpoolt, kuigi neid on võima-lik ka ise kõrvaldada.

Puudusi on muidugi TRÜ varus-tamisel — kõiki vajalikke uuenda-mist vajavaid materjale ja sead-meid ei ole veel küllaldaselt. Tihti võib aparatuuri omavaheliste ühendusjuhtmetena kohata 20. sa-jandi I veerandist pärinevaid juhtmejupe. Kui varemadel aastail oli TRÜ laos elektrimaterjale vähe, siis nüüd on olukord para-nenud. Tuleb astuda kontakti sm. Elgasega, kes praegu täidab pea-energeetiku kohuseid, ja nõudmi-sed tema kaudu esitada. Mitte-standardseid lühikesi juhtmeid on kateedritel võimalik ka iseseisvalt teistest asutustest hankida. Nii on näiteks teinud aeroionisatsiooni laboratoorium, kes tõi lühikest elektrijuhtet tehasest «Eesti Kaa-bel». TRÜ bussid ja autod käivad peaaegu iga nädal Tallinnas — on vaja astuda kontakti varustus-osakonnaga ja organiseerida. Vä-ga paljudes kateedrites mässivad töötajad praegu juhtmeid kontak-tide alla. TRÜ eksperimentaaltöö-kojas saab ju valmistada kaabli-otsikuid, miks mitte seda võima-lust kasutada.

Võib julgesti öelda, et kui ka kateedrite, laboratooriumide ja töökodade töötajad suhtuvad ees-poolnimetatud asjadesse vajaliku hoolega, siis paraneb TRÜ-s ohu-tustehnika olukord veelgi jõudsamalt. Meil on muidugi eelmiste aastatega võrreldes mõningaid saavutusi, kuid rahuloluks pole veel põhjust.

P. PIIRIKIVI,
TRÜ ametiühingukomitee
töökaitse ja ohutustehnika
komisjoni esimees

Georg Friedrich ja Johann Jakob Friedrich Parrot' kohta

Toetudes Tiina Alla artiklile «Tartu—Jerevan» ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» 7. maist k. a. nr. 15, tahaksin juhtida tähelepanu ühele lubamatult sageli korduvale veale meie alma mater'i ajaloo tundmises.

Tiina Alla kirjutab: «Ja juba mitmendat korda kuuleme lugu sellest, kuidas Abovjani koos meie primo rectori (!) Parrotiga esimesena ronisid Araratile. Georg Fr. Parrot (1767—1852), kes oli rektoriks aastatel 1802—1803, 1805—1806 ja 1812—1813 (sel ajal valisid professorid endi hulgas rektori üheks aastaks), emeriteerus juba 1825. a. Tema noorem poeg Joh. Jak. Friedrich Parrot (1791—1851) sai isa järglaseks füüsika kateedri juhatajana (olles olnud enne seda, 1821—1826, füsioloogia, patoloogia ja se-miootika kateedri professoriks, sest ta oli lõpetanud Arstiteaduskonna). Rektoriks oli Fr. Parrot aastatel 1831—1834. Fr. Parrot on sooritanud mitu teaduslikku ekspeditsiooni, muude hulgas 1829. a. Araratile, see tekitas omal ajal küllaltki suurt sensatsiooni ja järellainetusi ajakirjanduses (lähemalt vaata: E. Brik. Parroti Ararati ekspedit-sioon. «Edasi» 7. juuni 1964).

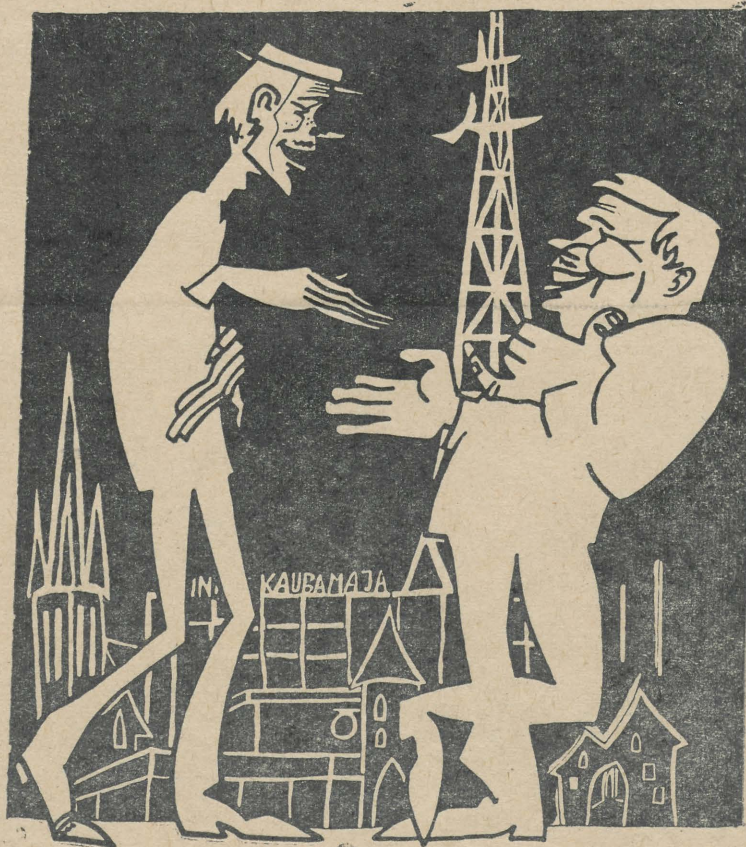
Sm. Alla, nagu teistegi, viga juhtus arvatavasti sellest, et nad

piirdusid vaid «Suure nõukogude entsüklopeedia» andmetega, kus aga esineb viga. Nimelt on seal isa ja poeg Parrotite elulood kokku kompileeritud ja esitatud üks ilus «ühine elulugu», mis sisaldab olulisemaid fakte nii ühe kui teise biograafiast. Tartu Ülikooli üliõpilaste poolt korratuna näitab see aga lubamatut üksikõksust meie ülikooli kuulsusrikka ajaloo ja otse lugupidamatust meie primus rectori Georg Parroti vastu, kellele meie ülikool tõesti palju tänu võlgneb. Pealegi on Teadusliku Raamatukogu lugemis-saalis olemas suurepärane bio-bi-bliograafiline leksikon: «Биогра-фический словарь про-фессоров и преподава-телей имп. Юрьевского, бывш. Дерптского уни-верситета за сто лет его существования (1802—1902). Под ред. Г. В. Левиц-кого. Том 1—2. Юрьев 1903.» Nimetatud teose saamiseks pole tarvis täita nõudelehte, piisab suu-lisest küsimisest. Täiendavat ma-terjali saab Teadusliku Raamatu-kogu bibliograafia-osakonna karto-tekidest.

1967. a. juulis möödub 200 a. primus rectori Georg Friedrich Parroti sünnist. See tähtpäev peaks inspireerima meie üliõpilasi selle suurepärase ja tulihiingelise mehe-ga lähemalt tutvuma.

E. KUDU,
Teadusliku Raamatukogu
vanem bibliograaf

Toots ja Kiir käisid Tartus



«Toots, kuule, Toots! Eks mul ole kena viimprohvõli!»

«Ei noh, miks ei ole, narr! Minu meelest peaksid sina, Kiir, end ainult prohvõilis näitama...»

Isand Joosep Toots ja rätsep-meister Jorh Aadriel Kiir käisid möödunud nädalal Tartus. Neljal õhtupoolikul pajatasid nad Raudtee-laste klubis sinisele rahvale sellest, kuidas nende käsi Tallinnas käis. Seiklusi oli kahel koolivennal pea-linnas rohkesti — käidi restora-nis (kus neid millegipärast ei teenendatud). Lauluväljakul (kus Kiir demonstreeris oma tvistios-kust), kunstinäitusel, jalgpalli-võistlusel (kus Kiir kuidagi ei taibanud, kes pidevalt väljakul vi-listab), saunas (kus Toots ei leid-nud eest ei kuuma vett, seepi ega ka vihta ning Kiir võis naeru ki-histades parastada: «Ometi kord sain Tootsile Paunvere saunaloo tasa teha!»).

...Jorh Aadriel Kiir, kes Tal-linnast spekleerimislugude pä-rast jalga peab laskma, palub Tootsi, et see teda kolhoosi kaasa võtaks — küll tema, Jorh Aadriel mõistaks isetegevuse kolhoosis

kõrgele järjele viia. Joosep Toots ei usu aga Jorhi enam põrmugi. Kuigi Kiir kirjutas ajalehele arti-kli teenustööde kvaliteedi tõstmisest, ei suuda ta praktikas selle heaks midagi ära teha. Isegi üli-kond jääb Tootsile õmblemata. Tõ-si, Kiir vabandab end välja selle-ga, et koolivennal puuduvad sak-sa snitt ja inglise viguur ning il-ma nendeta ei maksa välismaa riiet muidu ära rikkudagi...

Minu meelest õnnestunum on stseen, kus Jorh Aadriel saab New-Yorgis elavalt Bennolt paki. Benno, hea mees, saatis Jorhi koerale vesti ja kotiläie hauku-mist ergutavaid «biscuite», mida Kiir ise kogemata sööma hak-kab...

Estraaditendusel võlus näitle-jate Ervin Abeli (Kiir) ja Jaanus Orgulase (Toots) suurepärane mäng, Romulus Tiituse vaimukas sõnadekst, Edgar Valteri lava-kujundus ning vahepaladena est-raadilaulud Arved Haugi ettekan-des.

Oleks tore, kui koolivennad Paunverest tartlasi edaspidigi ära ei unustaks!

S. ENDRE

Kui Jõnn läks Tartust merele

(Algus lk. 1)

tublisti leevendanud. Asi on sel-les, et madrused on Smuulil antud tugevasti individualiseeritud, kuid... kas mitte liiga koomili-selt? Vaevalt, et Kihnu Jõnn (ja eriti Jõnn-Karm) oleks välja sõit-nud selliste meestega. Selleks tun-dis ta liiga hästi inimesi ja merd. Tallinnas moodustasid meeskonna H. Vaag, E. Abel, J. Orgulas, A. Koru, Joh. Rebane, F. Aav jt., kõik suurepäraseid näitlejaid, tuge-va omapäraga, kuid kõik rohkem koomikud, koguni välistegi eel-duste poolest. Ning nii juhtuski, et meeskond sarnanes rohkem est-raaditripiga vanal uppuval puu-särgil ja see vajutas lavastuselegi oma pitseri.

Ird ei olnud rõhutanud koomili-si elemente rohkem kui just auto-ri kirjutatud oli ja mõõdukatuna seda lubas, tema meeskond oli mehisem, ta polnud ka madruseid eriti individualiseerinud ning see tundub mulle õigemana teena. Teiste madruste seast tõuseb autoril esi-le Antti, eriti Tallinna lavastuses oli tunda, et laeval on Jõnn, Antti ja meeskond. «Vanemuises» pol-nud ka seda joont eriti rõhutatud ja seegi on jälle vaid vooruseks. Tallinnas mängis Antti NSVL rahvakunstnik Ants Eskola. Ime-likul kombel pole see aga kriitiku-te silmis erilist tähelepanu leid-nud, minu arvates oli see aga tu-gevaim näitlejatöö lavastuses. Kui Karm ja Jõnn paistsid juba lugedes sünonüümidenä, siis Esko-lat Antti ette kujutada kuidagi

ei osanud. Kui vaadata järjest Maurust, Antti ja Leo Saalepit, saab selgeks, et teist sellist näitle-jat Eesti teatris praegu pole ja on kahtlane, kas on olnudki. Enn Adusson suutis vältida nii enese kui ka Eskola kordamist ja lõi sa-muti usutava Antti.

Mis puutub meeskonna naispoo-lesse, siis eredad on «Tallinna tüdrukud». Virve Meerits mängis esimesed 2 vaatust nagu sordiini all, kolmandas vabanes sellest lii-ga järsku ning tema rõõmu ja naerupahvakud tundusid liiga tor-milistena ja mängilutena. Silvia Laidla Mann oli aga üks «eht» Mann. Palju kriitikasõnu on öel-dud Linda Rummo Mathilde ko-ha. Mina nendeks millegipärast põhjust ei näinud. Elviste juures pole aga tunda ümbersündi Riia linna saksikust pesunaisest «For-tuuna» «stjuuardessiks» (kes põ-randaid ja meeste särke peseb). Ka tema armastus Antti vastu tundus vaid järjekordse ja mitte-tõsise «peene» vaheldusena ning tulelepa jäi tulelepeaks. Rummol on rohkem õnnestumisi.

«Täitev» osa on näidendis Aja-loolisel Tõel. Oma välimuse poo-lest tundub «Vanemuises» tõe autori ideele hoopis lähemal ole-vat. See pole siiski mingi Neptu-ni sarnane vaim, kel loorberipärg peas ja kes tuleb lava alt nagu Draamateatris, vaid päris tavali-ne noriv kriitik (või kirjandusaja-loolane), kes on alati iseteadev ja veidi vingus. Seepärast on kogu «Vanemuises» kostüümi- ja grimm-i-kompleks (evolutsioneeruva üli-konna, portfelli ja soenguga) liht-salt suurepärane. Ning just selle-ga sobivad autori kirjandus- ja keeleteaduslikud vahemärkused kõige paremini. Esietendusel ja-gunes H. Haravee mäng nagu ka-

heks pooleks. Esimeses vaatuses segas pidevalt J. Järvetit jäljen-dav (arvatavasti alateadlik) hoiak, intonatsioon, žestid ja silmavaa-dengi. Teises vaatuses, eriti aga keelelises kommentaaris on näitle-ja leidnud oma näo ning seda kiitis publik pika aplausiga.

Mis puutub kogu lavastusse, siis Tallinnas oli nõrgemaks esi-mene vaatus ning kulminatsio-niks Jõnni jutlus ja palkade maks-mine. Jutluse stseenis püsis Karm kogu aeg peaaegu staatiliselt tü-ni taga. Salulaht seisis meeste ees ja žestikuleeris elavalt. Kuid Karmi esituses tundub mulle autori mõte paremini meesteni ning ka saali jõudvat.

«Vanemuises» oli tugevaimaks kahtlemata II vaatuse esimene pool — «Janus».

Stseeni kapteni kajutis koos ta-gajooniks olevate laulvate mees-tega mõjus tänu pidevalt kasva-vale pingele rabavalt tugevana ja seda tänu just kindlakäelisele re-žiüle, mis selles stseenis kõige rohkem ilmnas.

Panso pidas paremaks nii ko-termanid kui papagoid etendusest välja jätta. Ird aga toob sisse nii suurepärase rääkiva papagoi kui ka kotermannid koos laulu ja tantsuga ja sellega võitis «Vane-muises» lavastus tunduvalt. (Üha-vuslikult kindlalt ületab Ird Pan-sot fantaasia poolest intermeediu-mite lavastamisel). Fantaasiarik-ka oli vahest Tallinna etenduse finaali.

Kokkuvõttes peab ütlemä, et Tallinna lavastuses oli meelde-jäävaid, selgepüüsilisi ja meisterli-kult mängitud karaktereid rohkem. Puudu oli just kindlakäeliselst la-vastajateost ansambli loomisel ning selle poolest oligi «Vane-muise» lavastus tugevamaks. «Vane-

muise» etendus tundus ka rohkem mere- ja autorilähedasem. Mõle-mad lavastused on aga head võrd-luste tegemiseks. Nad on suureks võiduks eesti teatril.

Autorilt: «Kihnu Jõnn» on «Vanemuises» jõudnud 26 etendu-

seni. Ulalolev «arvustus» on kirju-tatud vahetult peale esietendust, sest võistluse tähtaeg oli ukse-ees. Lavastus on aja jooksul oma nägu muutnud, nii mõnigi hinnang detail vajaks korrigeerimist, aga üldhinnang vaevalt.

Привет участникам декады русского искусства в Эстонии!

Сегодня на нашей литературной странице представлено творчество молодых поэтов, студентов отделения русского языка и литературы.

Рядом со стихами Св. Семененко, Б. Артюхова, И. Газер, имена которых уже известны читателям нашей газеты, мы впервые публикуем стихи и Л. Ланцман.

Несколько слов об авторах: Любовь Ланцман окончила 59-ю среднюю школу в Одессе. Сейчас она — студентка I курса.

Стихи Ирины Газер печатаются в нашей газете второй раз. Она окончила 5-ю Таллинскую среднюю школу в 1963 году и сейчас учится на III курсе.

Борис Артюхов и Светлана Семененко — студенты IV курса. Их имена читателю известны и в комментариях не нуждаются.

Редактор русской страницы В. Белобровцев.



Ирина Газер

Хрусталик глаза моего
в себя вбирает осень, лето
и неоконченных портретов
запавшего мастерства.

Хрусталик сердца моего
в себя вбирает хрупкость чувства
на грани тонкого искусства
и что-то, что-то сверх того.

И это «что-то» мне во мне
самой не нравится до боли,
и это «что-то» — первый снег,
и это «что-то» — мы с тобою.

И этим «что-то» я дышу,
пишу письмо тебе и сразу
я правлю этим «чем-то» фразу,
и это — высший суд!

За ёлок рыжие вершины,
за то, что блеклая трава,
за дымом пахнущие шишки
я отдала бы все слова.
И в сухостой, в ту сушь особую,
где воздух в воздухе дрожит,
я чувствую вдруг привкус соли
и острое желание жить.
Земля моя! Ковшом волшебным
черпну твоей живой воды
под камнем серым и замшелым,
где незнакомые следы.
И с богатырской силой снова
в туман осиновых лесов
взгляну — как нужно мне то слово,
чтоб не было всех прочих слов.
А небо здесь из стали в голубое,
а дым костра такой густой и синий,
что в сердце входит сладостною болью
То слово — слов хрусталина — Россия.

Любовь Ланцман



Мне хотелось увидеть
спокойствия тень,
Но как формула длинный,
закончился день.
Ничего не оставил,
и скрылся, как сон.
И пятном закровавел
срывающийся стон.
И холодные стекла,
сдавившие лоб,
Леденящий, сжимающий
сердце озноб.
Это всё, что осталось
от длинного дня
И от где-то горевшего
ярко огня.
И тогда захотелось
в небытие пасть,
Чтоб заглохла когда-то
горевшая страсть.
Чтобы стать идеалом
самим для себя,
Чтоб отречься от жизни,
её не любя!
Как бесплотны надежды,
позвавшие вдалё,
Как заманив их блеск
и святая печаль!
Но скользнула по комнате
светлая тень,
А за нею, как призрак,
вошёл новый день.

ледоход

Что весна без ледохода! —
Уж бродит ветер голубой.
Река как в злое время года
Плитою зажата ледяной.

Изрезан синими ручьями
Покров стареющего льда, —
Он упирается краями
В подтаявшие берега,

Скрывая под собой течение,
Незаглушимый, ярый зов, —
Трубят, курлычут в нетерпении
Стаи тёплых облаков...

А ледход? — Он грянул быстро —
Напряглось, треснуло, пошло! —
Я прибежал к реке — всё чисто, —
Все льдины в море унесло.

Идёт, лавинна и раздольна,
Раскрепощённая вода —
Легко — легко, ненатруженно
Разбросала глыбы льда.

О дерзкий дух высвобождения!
Незадержительный размах —
Немые туши без движения
Лежат на мокрых берегах, —

Пауль-Эрик
РУММО

песнь бравого наполеоновского офицера...

Так начинается песня о Наглядном Пособии
Человеческом скелете,
им самим пропетая на уроке анатомии,
а также на уроке истории,
им самим пропетая в сопровождении игры
на лире собственных рёбер:

Был я бравым офицером, на довольствии в отряде состоял,
с удовольствием в отряде всю войну провоевал,
всю Европу я протопал, вон Европа — за моей лежит спиной,
да застрял с тех пор в России, на квартире,
где в одной уездной школе поселился на постой,

— Аой!

Был я бравым кавалером, мне и море по колено!
(кровь мне тоже по колено),
разбросал я по Европе своих деток поколение,
в аустерлицкой заварухе думал разве что о шлюхе,
устриц поминал,
шамал крабов под Шенграбеном, пивом запивал,

— Аой!

Городов российских груди так под нами и пылали. А вот груди
русских женщин не пылали, потому что эти бабы
взяли вилы на плечо (это тоже не беда бы!) — и отправились в леса,
в партизаны, ну и бабы, это просто чудеса!

— Аой!

Я всего едал на свете, но вкуснее свежих устриц, черепахового
супа и цыплёнка-табака —
лучше всех деликатесов была конская нога!
Мы в то время, дай бог ноги, по Смоленской шли дороге,
и уже тогда, ребята, был я форменный скелет!

— Аой!

Никогда я не нуждался ни в искусных эскулапах, ни в искусственных
зубах,
а теперь, помилуй боже, у меня вставная челюсть,
перепутаны все пальцы на руках и на ногах,
я — Наглядное Пособие, в меня тряпками кидают, заставляют
мел глотать,
называют меня Мадис (что за прозвище такое, не могу никак понять).

— Аой!

Что ж, ребята, просвещайтесь, щупайте мои останки, это не беда,
я шекотки, слава богу, не боялся никогда,
может быть, мой горький опыт кой-чему научит вас
и в поход вы не пойдёте, и, как я, не попадёте
чужеземным детям в класс,

— Аой!

Такова печальная история Наглядного Пособия
Человеческого Скелета,
им самим пропетая на уроке анатомии,
а также на уроке истории,
им самим пропетая и сопровождаемая игрой
на лире собственных рёбер.
Перевод Св. Семененко

в Михайловском

Буря мглою...

Ему служила и тоска
И яства молча подавала,
Но напряжённая рука
По скатерти черновика
Лишь недовольно пробегала.

И вдруг схватив листы за край,
Сметала вмиг все приношенья. —
О скука! В пламени сгорай!
Огонь — пытай, листай, листай
Тоски суровой откровенья.

А он — рассеять грусть спешит
В Тригорское. И нахлобучив
Цилиндр, скачет по глуши,
Где ветер, ночь... и ни души...
Шуршит позёмкой снег летучий.

Светлан Семененко



след

За чертою города,
вырвавшись в поля —
следом конским вспорота
чёрная земля.

И, раздавшись надвое, —
так она горда,
будто так и надо ей,
будто так всегда.

Будто под копытами
через сотню лет
воскрешают рытвины
чей-то верный след...

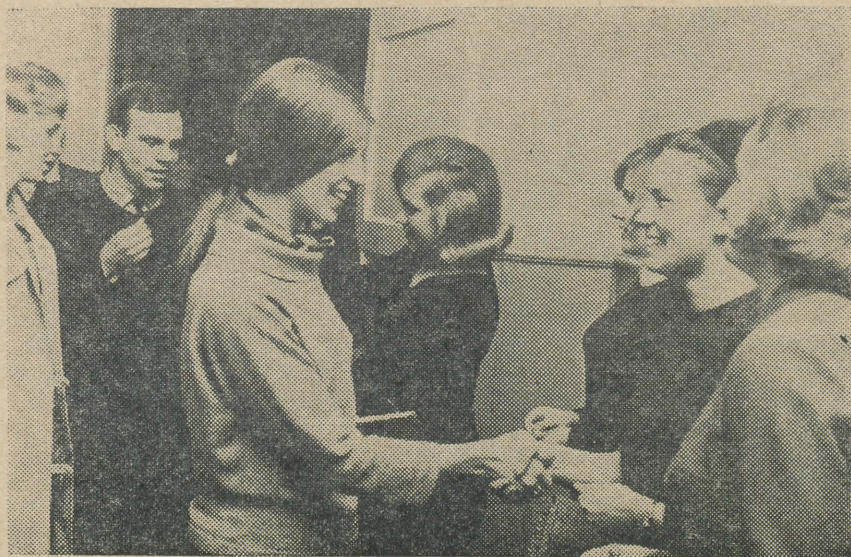
Но, в седле качаючись,
по нити, что ль,
оглянешь нечаянно
того следа — вдоль!

Там — до кромки города
тянутся поля,
там глядит нетронуто
чистая земля.

Хоть на ней бы ссадинка,
хоть бы птичий след!...

А коня, и всадника —
и в помине нет.

Гости всегда приносят радость



Все искали прощенья
своей глухоте,
И туман откровенья
проплывал в суеде.
По извечным законам
всё стало прямым,
Необдуманно жёстким
и звонко пустым.
Всё закончилось гулом
обычных измен
И осмысленным эхом
осуждающих стен.

XVII соната Бетховена

Снова веет забытым теплом,
Голубеет седой снегопад...
Я забыла давно обо всём,
Словно не было слёз и утрат.

Кто-то снова и снова берёт
Этот чистый таинственный звук
И настойчивой силой зовёт
Свет невидимых трепетных рук.

Я не знаю, где нужно искать
Этот светлый и сказочный дом,
Где умеют так странно играть,
Заставляя забыть обо всём.

Мне к нему не прийти никогда,
Он, мелькнув, исчезает в ночи.
Только будут лететь, как звезда,
Его странные звуки — лучи.

Orienteerumisrajalalt

Tänavune kevad on küllaltki petlik oma päikesepaisteliste ilmadega. Et kevad pole soid ega muid maid veel kuigi palju tahedamaks muutnud, sellest teavad kõige tõenäolisema tunnistuse anda orienteerujad.

Vesist rada on katsutud mitmel pool — Pangodis, Vana-Otepääl.

Viimati mainitud kohas toimusid võidupühal järjekordsed TRÜ meistri-
võistlused. Rajameister Arne Kivistik oli valmistanud ette küllaltki hea ja pikaetapilise raja. Nii ulatus kõige pikem neist ühest kaardi äärest teise (4,2 km). Selle etapi kuningaks võib õigustatult pidada Olavi Kärnerit, kes kulutas aega kõige pikemal etapil 26 minutit. Rudolf Mürk vajas 29 minutit ja teistel läks juba üle poole tunni. Hea esinimine 12 km pikkusel rajal andis esikoha meeste I järgu grupis praegu Riia sõjaväeringkonnas aega teenivale NSV Liidu 1965. a. orienteerumistšempionile Olavi Kärnerile. Tema aeg — 1.18.27. Teiseks ja TRÜ tänavuseks meistriks tuli II kursuse kehakultuurlane Rein Raid — 1.19.55. Peab ära mainima, et Jüriöö jooksuga pühitses Rein Raid oma aastast orienteerumistegevust (!). Rein Raidi õpingu-
kaaslane Rudolf Mürk, kes pärast 3-hoajalist vaheaega jälle Tartu väre kaitseb, pidi seekord alla vanduma. Tema aeg 5 KP läbimiseks 1.21.29. Ülikooli arvestuses tuli kolmandaks Enn Tammela, aeg 1.24.12.

Meeste II järgus tuli TRÜ meistriks KKT I kursuse üliõpilane Andres Rebane. 9,9 km võistlusmaa läbis ta 2.16.23-ga. 2. Toivo Linna-
mägi — aeg 2.19.08 ja 3. Tõnu Haldre 2.20.41.

Naiste I järgus arenes duell kahe tugevama, Ene Märtini ja Helle Engeli vahel. Ene Martin on olnud kahel aastal vabariigi parim nais-
orienteeruja, Helle Engel pole samuti halvemast klassist. Peale jäi Ene Martin (KKT II) — 56.05. Helle Engeli aeg 59.32. Järgnesid Tiia Toomus — 1.04.16, Eha Abel — 1.05.55 jt.

Naiste II järgus tuli TRÜ meistritiitel Eha Kudile (A.-K.).

TRÜ meistri-
võistlused on alati selgitanud ka parima teaduskonna. Tänavu jäi see arvestus tegemata, sest ükski teaduskond ei esitanud vormikohast ülesandmislehte. Siiski tuleks võib-olla hoolikamalt suhtuda sellesse ka kursuse või siis teaduskonna sporditöö eest vastutajatel.

Orienteerumishooaeg jätkub ja pinge tõuseb. Et saavutada kahe-
poolset edu — meisterlikkuses ja massilisuses, selleks otsustati sisse seada nn. orienteerumiseljapäevakud. Praegune plaan on järgmine:

19. mai kell 16.30	Tähtvere	valikorienteerumine
26. mai kell 16.30	Ropka	suundorienteerumine
2. juuni kell 16.30	Tähtvere	suundorienteerumine
9. juuni kell 17	Kilgi	suundorienteerumine
16. juuni kell 17	Tõravere	suundorienteerumine
23. juuni kell 17	Elva	valikorienteerumine

Eelpoolloodud võistlustel peetakse arvestust kahes grupis:

I—II järk ja III järk ning järguta osakond.

Nagu näha, toimuvad need neljapäevakud vahetus Tartu läheduses. Täpsemat informatsiooni saab suusaspordi kateedrist.

Tere tulemast orienteeruma, järgusportlane või päris algaja!

K. ZILMER



Langevarjuspordi-
huvilised!

Kui kuulete suurtel langevarju-
spordi võistlustel sadadesse ula-
tuvate hüpete arvuga meistritest
või neist kogenud langevarju-
sportlastest, kes hüppavad stra-
tosfääri jäisest vaikusest (ligi
paarikümne kilomeetri kõrgusest),
siis võib jääda mulje, et lange-
varjusportlased on mingid erilised
inimesed. Kuidas siis on lugu te-
gelikult?

Kõik langevarjurid on soorita-
nud, süda täis pinevat ootust,
oma esimese langevarjuhüppe
ning tundnud sellest tahtejou-
proovist suurt rõõmu ja rahul-
olu. Hüppele järgneb hüpe jär-
jest raskemate ja keerukamate
ülesannetega. Pikapeale omanda-
te spetsiaalsete langevarjudega
täpsushüpped maandumise-
märgile, viivitushüpped, kus vastavalt
ülesandele langete enne lange-
varju avamist 30–40 sekundit
kiirusega ligi 200 km tunnis, see-
järel õised hüpped ja hüpped
vette.

Koos sellega muutuvad ka

sportlase tahtemadused ning ku-
nagi märkate imestusega, et ka
teid loetakse juba staažikaks ja
kogenud langevarjusportlasteks.

Hiljem instruktorina tegutse-
des annate oma kogemusi edasi
noorematele.

Ka meie kodulinnas Tartus on
kõigi spordijärkudega langevarju-
sportlasi, kaasa arvatud meistri-
järk. Huvitav on veel teada, et
kosmonautide langevarjurihüppe
meisterlikkus ulatub esimese spor-
dijärgu piiridesse. Ja nagu ütleb
üks hiina vanasõna — ükski tee-
kond pole liiga pikk, tuleb vaid
teha esimene samm.

Üliõpilased! Teil avaneb võima-
lus hakata tegelema selle kauni,
julgest ja otsustusvõimet arenda-
va spordialaga. Tulge neljapäeval,
17. mail kell 19 Tartu ALMAVÜ
linnakomiteesse, Kastani tn. 1.
Alustame kohe tööd!

O. PÖDER,
linna langevarjuspordi-
sektsooni esimees

Uut teatmekirjandust

Столицы стран мира. Литературно-библиографический
Полит.-экон. справочник. Москва 1965. 319 lk.

Библиография изда- Библиографический указатель со-
ний Академии наук Ли- ветской литературы (1959–1960).
товской ССР 1963. Виль- Апатиты 1964. 186 lk.

Основные произведе- нотирированная библиография
ния иностранной худо- (1933–1965). Общий план. Моск-
жественной литерату- ва—Ленинград 1965. 307 lk.

Литературно-библиографический
справочник. Москва 1965. 622 lk.

Кольский полуостров. Библиографический указатель со-
ветской литературы (1959–1960).
Апатиты 1964. 186 lk.

«Библиотека поэта» Ан- нотирированная библиография
нонотирированная библиография
(1933–1965). Общий план. Моск-
ва—Ленинград 1965. 307 lk.

Mõne päeva pärast avatakse
üliõpilastööde näitus



Hokimängijad, linoolloige

Priit Pärn, 1966

Võrkpallurid

valmistuvad

üliõpilasvõistlusteks

Möödunud nädalavahetusel viibi-
sid TRÜ võrkpallurid Riias, kus
kohtuti kahel päeval Riia Keha-
kultuuri Instituudi võistkondadega.
Nimetatud sõprusmängud olid
viimaseks tõsiseks prooviks enne
algavaid vabariigi kõrgemate koo-
lide meistri-
võistlusi. TRÜ üliõpi-
lasnaiskond võitis mõlemal päeval
tulemusega 3:0, ent samal ajal
meeskond pidi tunnistama end
võidetuks tulemusega 1:3. Riia
KKI meeskonnas mängis esimesel
päeval kaasa NSV Liidu meeskon-
na liige, olümpiavõitja S. Lu-
gailo.

Täna (võistluste algus kell 17)
on TRÜ võrkpallurite vastasteks
TPI võrkpallurid, pühapäeval,
15. mail, võistluste algus kell 14 —
Tallinna Pedagoogilise Instituudi
võrkpallurid.

Naiskondade osas näib kujune-
vat konkurents 4 kõrgema õppe-
asutuse TPI, TPedI, EPA ja TRÜ
vahel tihedaks, meeskondade osas
on kõige määravamaks kohtumine
TPI—TRÜ vahel.

H. AUNIN

Teadusehuvilised!

Teile esineb 17. mail kell 18
TRÜ lektuuriumis (Vanemuise tn.
46, suur auditoorium) õigusteaduse
kandidaat dotsent Olev Püssa
teemal «Kuidas teadus aitab avas-
tada kuritegusid?». Järgnevad fil-
mid.

Tähelepanu!

TRÜ UTU nõukogu, ELKNU
TRÜ Komitee ja ajalehe «Tartu
Riiklik Ülikool» toimetuse poolt
välja kuulutatud kirjandusvõist-
luse (publitsistlikes žan-
rides) tähtaega pikendatakse
1. juunini.

Klubis

Laupäeval, 14. mail kell 20 koh-
tumisõhtu RAT «Vanemuise» näit-
lejatega. E. HERMAKÜLA.

Tants

Pääse 30 kop.

*

Pühapäeval, 15. mail kell 20

Tantsuõhtu

Pääse 30 kop.

Maleuudiseid ülikoolist

Lõppesid TRÜ 1966. a. meistri-
võistlused males. Meistri nimetuse sai
matemaatikakandidaat Lembit Roots, korra-
tes seega oma mul-
lust saavutust. Võit andis talle õiguse osa võtta Tartu maletšempio-
naadist. Ka teine koht kuulus õppejõudude esindajale J. Soonval-
dile, kolmas oli T. Hinrikus.

*

Ülikooli väikmale meistri-
võistlustel selgitati parim 4 turniiri põhjal,
kusjuures auhinnalised kohad kuulusid õppejõududele. Parim oli jäl-
legi L. Roots, jättes teiseks J. Soonvaldi ja kolmandaks
J. Rebase.

*

1. mai tähistamiseks peetud väikturniiri võitis L. Roots, järgne-
sid J. Rebane ja T. Hinrikus.

Kokkuvõttes võib öelda, et üliõpilaste osa ülikooli maleelus ei etenda
kuigi suurt osa.

Malesõber, ootame sind, et üheskoos tõsta ülikoolis see kuninglik
mäng väärilisele tasemele. Selleks astu kontakti malesektsooni sek-
retäri A. Kooritsaga (keemiahoone IV korrus, tuba 440).

T. HINRIKUS,
malesektsooni esimees

Tähelepanu!

Esmaspäeval, 16. mail kell 17 on keemiahoone suures
ringauditooriumis kohtumine Vene NFSV kirjanikega —
dekaadist osavõtjatega. Meil on külas Antonina Koptja-
jeva (prosaist), Ludmila Tatjanitševa (poeet), Jevgeni
Popovkin (prosaist), Jegor Issajev (poeet), Vladimir Fir-
sov (poeet) ja Sergei Orlov (poeet).

Külalisi saadab Paul Kuusberg.

Luuletõlkeid loevad Lehte Hainsalu, Ain Kaalep ja
Tõnis Lehtmets.

Внимание!

В понедельник 16 мая в 17 часов в большой аудито-
рии химкорпуса состоится встреча с писателями РСФСР
— участниками декады русского искусства.

У нас в гостях А. Д. Коптяева, Е. Е. Поповкин (про-
заики), Л. К. Татьяничева, Е. Исаев, В. И. Фирсов и
С. С. Орлов (поэты).

Teisipäeval, 17. mail

Tähtvere pargis

TRÜ KEVADKROSS

Raadioloengud

Kolmapäeval, 18. mail

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna
III kursuse üliõpilastele vanem-
õpetaja Aino Lunge loeng «Lap-
se psüühika areng eelkoolieas».

Reedel, 20. mail

1. Oigusteaduskonna I kursuse
üliõpilastele dots. Jüri Jegoro-
vi loeng «Riigi ja õiguse ajaloo
küsimusi Saksamaal Weimari va-
bariigi ajajärgus» (1919–1933).

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I
ja II kursuse üliõpilastele dots.
Richard Kleisi loeng «Ladina
keele algkursus» XVI.

kell 17 — 500 m naistele

kell 18 — 1000 m meestele

Järgmine ajalehe «TRÜ» number
ilmub 28. mail kaheksaleheküljelise-
sena.

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тар-
туский государственный университет»)
г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тарту-
ского государственного университета.
Hans Heidemann nim. trükikoja trükk.
Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri
hind 2 kop. Tellimise nr. 3793. MB 03752.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 17 (698) Laupäeval, 28. mail 1966 XIX aastakäik

Ühiskonnateaduste kateedris

NLKP XXIII kongressil rõhutati, et kommunismi edukal ehitamisel peab partei väga tähtsaks marksismi-leninismi teooria loovat edasiarendamist. Selles peavad suurt osa etendama ühiskonnateadused. Nende soovitude rakendamine praktikas ei etenda väiksemat osa kui loodusteaduste saavutuste kasutamine materiaalse tootmise sfääris ja rahva vaimuelu arendamisel.

Sellest lähtudes arutasid TRÜ ühiskonnateaduste kateedrite kommunistid hiljuti toimunud koosolekul õppejõudude kvalifikatsioonist ja aspirantuuri olukorrast tulenevaid küsimusi. Koosolekust võtsid osa TRÜ rektor prof. F. Klement ja Eesti NSV Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee töötaja O. Kuuli.

Tuldi üksmeelsele järeldusele, et ühiskonnateaduste kateedrite õppe- ja kasvatustöö ning teaduslik töö on möödunud aastatel märgatavalt paranenud. Kateedrid on täienenud võimekate noorte õppejõududega. Tõusnud on õppejõudude teaduslik kvalifikatsioon. Möödunud viie aasta jooksul kaitsiti edukalt 2 doktori- ja 13 kandidaadiväitekirja. On suurenenud üliõpilaste huvi ühiskonnateaduste vastu. Edukalt töötavad ÜTÜ poliitilise ökonomia ja NLKP ajaloo ring.

Analüüsitud põhjalikult olukorda ja lähtudes NLKP XXIII kongressil ühiskonnateadustele esitatud ülesannetest, jõudis koosolek järeldusele, et tööd õppejõudude kvalifikatsiooni tõstmise alal tuleb veelgi intensiivistada. See peab toimuma järjekindlalt, kasutades selleks individuaalselt sobivaid vorme.

Suurema hoolikusega tuleb valida inimesi aspirantuuri. Samaaegselt peeti vajalikuks taotleda, et ühiskonnateaduste alal lubataks aspirantuuri komplekteerida ka tööstaažita ülikooli lõpetanutest.

Ühiskonnateaduste kateedrites on palju suhteliselt noori õppejõude, kellel jääb tihti puudu pedagoogilise töö kogemustest. See sunnib tulevikus rohkem tähelepanu pöörama kateedrite juurde loodud metoodiliste komisjonide tööle.

Ka peeti otstarbekaks liita ühte ülikooli nende kateedrite jõupingutused, kus tegeldakse sotsioloogiliste uurimustega. On tekkinud tungiv vajadus sotsioloogiliste uurimuste laboratooriumi järele. Töö ühiskondlikel alustel ei võimalda sammu pidada selle teadusharu üliõpilaste arengutemoga.

Tugevdamist vajab ühiskonnateaduste kateedrite teadusliku uurimistöö materiaalne baas. Tuleb luua soodsamad võimalused osavõtuks üliõpilastest teaduslikest konverentsidest, nõupidamistest jm., sest abiõppepersonal arvult ja teaduslikuks uurimistööks eraldatavate materiaalse vahendite poolest jäävad ühiskonnateaduste kateedrid kaugemale üliõpilaste teistest kateedritest.

Meie parteialgorganisatsioon suunab kogu oma jõu ühiskonnateaduste tähtsamate probleemide läbitöötamisele, et tihedas seoses kommunistliku ühiskonnateaduste praktikaga kaasa aidata NLKP XXIII kongressi otsuste elluviimisele.

U. VANAASEME,
TRÜ ühiskonnateaduste kateedrite
parteioorganisatsiooni sekretär

Tänavu viib reis Uraali

Tartu üliõpilaste looduskaitse ringi kuuluvad nii ülikooli kui ka EPA üliõpilased — inimesed mitmesugustelt erialadelt, keda seob huvi looduse vastu ja mure tema kääkaiu pärast.

Ringi hinged on juhatus eesotsas presidendi, keemia IV kursuse üliõpilase Evi Reissare ja ringi teadusliku juhendaja Jaan Eilartiga. Ringil on oma seinaleht ja kõige esimese presidendi L. Jaanson nimeline preemia, mis omistatakse kõige tublimatele.

Märtsikuus sai meie ring 8-aastaseks. Seda päeva tähistatakse igal aastal teadusliku konverentsiga, kus ringiliikmed esitavad oma looduskaitsealaseid uurimusi ja lõpetanud kõnelevad probleemidest, millega nad on kokku puutunud oma igapäevases töös. Nii mõnegi bioloogi või geograafi diplomitöö on olnud samast vallast.

Talviste töökoosolekute eesmärgiks on looduskaitse instruktori ühiskondliku eriala omandamine: tutvutakse looduskaitse ajaloo ja tähtsusega, mälestusmärkidega looduses...

On aset leidnud hulk kohtumisi August Sanga, Debora Vaarandi,

Erni Krusteni, akadeemik H. Kruusi ja teistega, kelledest mitmed on ka meie ringi au liikmed. Külalised on võtnud osa meie väljasõitudest (toimuvad pühapäeviti) Lõuna-Eestisse, Vooremaale või mujale. Tutvutakse looduslikult huvitavamate paikadega ja ega J. Eilart jäta juhuslikult kasutamata, et tutvustada meid kõigi ajalooliste, kultuuriliste ja muistendiliste andmetega, mida ta läbisõidetavatest kohtadest teab.

Me ei piirdu ainult huvireisidega: nii mõnigi kord on lisaks leiakotile ja heale tujule kaasas ka labidad või kirved. Siis minnakse mõnesse šeflusalusesse parki: Saare järve äärde, väikese Illimari parki Ahjal või siiasamasse Toomele. Selle aasta looduskaitse päeva tähistasime 50 noore pärna istutamisega Saare parki.

Pikemad ekskursioonid toimuvad suvisel vahaajal. Möödunud aastal külastati Moskvat ja Moskva-lähedasi looduskaitsealasid, tänavu viib reis Uraali.

Juuni algul aga süütame tööaasta lõpulõkke mõnes retkedelt juba tuttavaks saanud paigas.

INNA JAANSON



Mõned päevad tagasi külastas Tartut Poola Rahvavabariigi delegatsioon eesotsas haridusministri asetäitja Michail Codlewskiga. Pildil: Michail Codlewski sobitab pähe meie rektori poolt kingitud üliõpilasmütsi.

RSR

Sellest saab varsti juba kolm aastat, kui grupp ülikooli ärksa- maid päid tuli kohviku piljardisaa- li kokku, et panna alus uuele rin- gile, mida praegu kolme esitäh — RSR — järgi tuntakse. Kuivõrd käesolev ajalehenumber on määra- tud laiemale lugejaskonnale ja rahvusvaheliste suhete ring kuju- tab endast kvalitatiivselt uut vormi ideoloogilises kasvatustöös ning on rakendatav mitte ainult ülikoolis, oleks siinkohal paslik ütelda paar täpsustavat sõna. Kõigepealt orga- nisationsioonist.

Ringi peaks on president, kes valitseb seni, kuni suudab võimu hoida. Kui ringi töös hakkab mida- gi lonkama, kui president pöörab liigset tähelepanu millelegi kõrva- lisele (näiteks kogub endale üle- arust ühiskondlikku tööd jne.), ka- sutavad «opositsioonilised parteid» seda kohe ära. Praegune president eesti filoloog T. Leito on arvult neljas (eelmised vastavalt ajaloo- lane, jurist, ajaloolane — muide poisid kõik). Presidenti abistab or- ganisationsioonilises töös asepres- ident, tavaliselt kõige rohkem häält saanud opositsioonipartei esindaja. Kolmandaks valitsuse liikmeks on presidendi poolt kutsutud pressi- sekretär (kes muide on üle elanud kõik neli valitsust). Tema üles- anne on hoolitseda igakülgse rek- laami eest. Ringi liikmed jagune- vad kolme sektsiooni: NATO ja Euroopa, Aasia ja Aafrika ning Ladina-Ameerika maad. Olenevalt liikmete arvust sektsioonis jälgib iga üksik neist ühe või mõne maa poliitikat ja annab sellest ka aru iganädalastel sektsioonisisestel koosolekutel (kahjuks on oposi- siooniparteide süüdistused just vii- maste ebareeglipärasuse kohta käi- vad).

Üle kahe nädala tullakse kokku lahtistele temaatilistele koosoleku- tele, kas mõne sündmuse arutamiseks rahvusvahelises elus või üld- teoreetiliseks diskussiooniks. Pea- raskus sündmuste valgustamisel langeb vastavate maade spetsialis- tidele.

Mingi sündmuse või konflikti põ- hiline analüüs ongi ringi töö liht- saimaks vormiks. Astmelt kõrge- mal asetseb juba «rahvusvaheline» diskussioon, kuhu kokku tulevad «spetsialistid» üle kogu maailma.

Suurvormiks on rahvusvahelised kohtud imperialistlike ringkondade kõige reaktioonilisemate esinda- jate üle. Need toimuvad ülikooli klubis peaaegu draama tasemel (kohus Barry Goldwateri üle tuli kordamisele Tallinna Ped. Insti- tuudi aulas).

Nende vormide kõrval ei tohi ära unustada ka arvukaid loenguid, mida ringis ettevalmistuse saanud lektorid on pidanud Tartu asutus- tes, ettevõtetes ja ülikooli kursus- tel. Iga aasta peale langeb neid ik- ka üle saja. Lektoriks saamine po- le ringi liikmetele olnud muidugi omaette eesmärk, kuid väljendus- oskuse arenemisega ringisisese töö käigus tekib paratamatult tahtmine jõudu proovida ka laiemas auditoo- riumi ees. Ja ükskõik kelleks ka õpitakse, ikka tuleb kõrgema hari- dusega inimestel avalikkuse ees esineda. Miks mitte omandada va- jalikud kogemused juba nüüd.

J. PAJU, RSR pressisekretär

Jääme ootama!

16. mail toimus Elvas vene kunsti dekaadi ürituste raames heliloo- jate Andrei Petrovi ja Arkadi Ostrovski loominguline õhtu, kus olid kaastegevad rahvusvahelise konkursi laureaat Eduard Hill, «Lenkont- serdi» artist Margarita Jossipova, «Moskontserdi» artistid Alla Kuli- kova ja Lev Polossin ning Leningradi instrumentaalansambel «Rütm».

Jõudsin kohale, kui kontsert oli juba lõppenud. Elva Keskkooli saal oli muusikahuvilisi täis kiilutud. Otsustasin üles otsida Andrei Pet- rovi, et saada lemailt mõni rida ülikooli ajalehe jaoks. Mul vedas. Lava taga sattusin temaga kohe vastamisi. Väga sümpaatne.

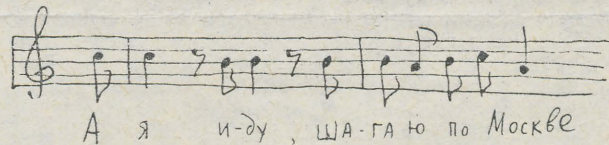
Seletasin, miks ma teda otsin, ja esitasin talle mõned küsimused. Kas olete Eestis varem olnud?

Eestis olen käinud neli korda, kuid Tartus olen esmakordselt. Millised on esimesed muljed dekaadist ja Tartust?

Tahaksin siia väga tagasi tulla. Tartut tean kui vana kultuurilinna. «Vanemuine» esines Leningradis suure menuga. Vähe on aega ja see- pärast jäi Tartuga tutvumine pinnapealseks.

Üldiselt on muljed väga head. Eestlased on põhjarahvas, aga nad võtavad meid vastu ehtsa lõunamaalase temperamendiga. Vastutus esi- nemisel on suur, sest eestlased on tuntud kõrge muusikakultuuri poo- lest. Ootan suure erutusega iga esinemist.

Meie üliõpilastele kirjutas A. Petrov esimesed read laulust filmist «Ma kõnnin Moskva tänavail» ja järgnevad read:



А я и-ду, ша-га ю по Москве

Дорогим студентам ТГУ
с надеждой на встречу
в ближайшем будущем
Андрей Петров

Andrei Petrov on Vene NFSV Heliloojate Liidu Leningradi osakonna juhatause esimees. Meile on ta tuntud peamiselt filmimuusika loojana (filmid «Amfibinimine», «Tee sadamasse», «Ma kõnnin Moskva täna- vail»).

Tallinnas tuli teisipäeva õhtul ettekandmisele A. Petrovi poeem keelpilliorkestri, trompetile, orelile, kahele klaverile ja löökpillidele. See on pühendatud Leningradi kaitse kangelastele Suures Isamaasõjas.

Eduard Hillist oli esimene mulje — vaikne, tagasihoidlik noormees. Aga kui ta laulma hakkas...

Tema esinemist laval mul ei õnnestunud näha, aga need paar laulu, mis ta meile lava taga laulis, sütitasid ja lõpuks laulsime kõik koos. Kinkisin talle märgi ülikooli peahoone kujutusega, ja kui üks ansambli liikmetest küsis, mis märk see on, oli Hill väga hämmastu- nud, et too ei tunne Tartu Ülikooli peahoonet.

Pärast esinemist kingiti Eduard Hillile põlev küünal. Talle öeldi: «Oma lauluga süütasite te meie südames leegi, viige see leek endaga kaasa!»

Hill, tulles lavalt, põlev küünal käes, ütles: «Viin põleva küünla Leningradi kaasa.»

Meie üliõpilastele kirjutas ta mälestuseks:

«Что у вас ребята в рюкзаках? Очень жаль, что мы вместе Старая и верная гитара. с квинтетом «Ритм» не смогли Молодость всего земного шара, встретиться с вами. Надеемся, что Держите вы в собственных в дальнейшем эта встреча состо- руках. ится.

С уважением Э. Хиль.

Et Arkadi Ostrovskit piiras kohe pärast kontserdi lõppu autogram- miküttide parv, siis ei õnnestunudki mul temaga vestelda.

Kõik meie külalised väljendasid kahjutunnet, et ei saa esineda Tar- tus üliõpilastele, aga nad lubasid kindlasti meile kunagi külla sõita.

Jääme ootama uusi kohtumisi vene kunsti dekaadist osavõtjatega!

A. KUREPALU



Keemiahoone ringauditooriumis koh- tusid meie üliõpilased vene kirjandikega. Pildil vasakult: E. Popovkin, L. Tal- janitševa ja A. Koptjaeva.

Tänane ajalehenumber on mõeldud vabariigi keskkooliõpilastele meie ülikooli tutvustamiseks. Lisalehte saab toimetusest.

Kaugõppijate vastuvõtt

Tööd kalkestamata võetakse ülikooli õppima kahel viisil, kahes erikorras. Kõige ulatuslikumalt toimub vastuvõtt I kursusele sisseastumiseksamite alusel. Erikorras, ilma sisseastumiseksamiteta võetakse tänavu esmakordselt vastu kõrgema haridusega spetsialiste psühholoogia erialadele.

1. Uute üliõpilaste vastuvõtt I kursusele toimub Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse, vene keele ja kirjanduse, romaani ja germaani keelte ja kirjanduse ja ajaloo erialale; **Oigus-Majandusteaduskonna** rahanduse ja krediidi, kaubandusökonomika, tööstuskau-pade ja kaubanduse organiseerimise ning õigusteaduse erialale; **Bioloogia-Geograafiataaduskonna** geograafia erialale ja **Kehakultuuri-teaduskonna** kehakultuuri ja spordi erialale.

Üliõpilasteks võetakse vastu neid tootmistöös silmapaistnud keskharidusega töötajaid, kes on edukalt õiendanud sisseastumiseksamid ja esitanud positiivse iseloomustuse töökohast.

Dokumentide vastuvõtmine, sisseastujate eksamitele lubamine, eksamite vastuvõtmine, nende hindamine ja ülikooli vastuvõtmise otsustamine toimub statsionaarse ja mittestatsionaarse osakonna jaoks moodustatud vastuvõtu- ja aineksamikomisjonide poolt ühistel alustel ja tähtaegadel.

Eesõigustatud olukorras on isikud, kelle töö iseloom vastab valitud õppe-erialale ja kes on töötanud sellel töökohal vähemalt kaks aastat.

2. Psühholoogia erialadele võetakse sisseastumiseksamiteta vastu kõrgema haridusega spetsialiste kolmandale kursusele.

Käesoleval aastal toimub vastuvõtt tootmispsühholoogia ja kohtu-psühholoogia erialale. Vastu võetakse kõrgema haridusega töötajaid juristide, inseneride, majandusteadlaste jt. hulgast, kellel psühholoogia omandamine teise erialana on vajalik.

Dokumentide vastuvõtmine toimub TRÜ kaugõppeosakonnas (V. Kingissepa tn. 18) 1. juulist kuni 25. augustini 1966. a.

Avaldus tuleb esitada TRÜ rektori nimele järgmise lisaga:

1. Notari poolt kinnitatud ärakirjad kõrgema õppeasutuse diplomist ning hinnetelehest.

2. Töökoha administratsiooni taotlus psühholoogia eriala omandamise vajalikkuse kohta.

3. Elulookirjeldus.

4. Neli ülesvõtet (ilma peakatteta, suurus 3×4 cm).

Märkus: Isikutel, kes on pärast kõrgema hariduse omandamist muutnud nime, tuleb esitada nime muutmise või abielutunnistusi.

3. Mittestatsionaarsetel üliõpilastel on õppetöö kestvus 6 aastat, majandusteaduse ja kehakultuuri erialadel 5 aastat ja psühholoogia erialadel neli aastat.

Kaugõppijaile korraldatakse kohe pärast sisseastumiseksamite õiendamist ja nende ülikooli vastuvõtmist sissejuhatav õppe-sessioon. Psühholoogia erialadele vastuvõetuile korraldatakse sessioon oktoobrikuu II poolel.

Neil sessioonidel antakse juhendeid edaspidise õppetöö korraldamise, raamatukogude kasutamise, kirjakeele tööde kirjutamise ja muu õppetööks vajaliku tegevuse ja korra kohta, peetakse loenguid ja antakse kätte õppe-metoodilised materjalid.

Edaspidi toimuvad õppe- ja eksamissessioonid kaks korda õppeaastas, detsembris-veebruari ja mais-juulis. Osavõtt sessioonidest on kohustuslik. Kaugõppijatele korraldatakse õppe- ja eksamissessioonide vahelisel perioodil konsultatsioone Tartus ja Tallinna konsultatsioonipunktis (Sakala t. 23).

Valitsuse määrused näevad ette kaugõppijate jaoks mitmesuguseid soodustusi. Edukalt õppivatele kaugõppijatele on ette nähtud lisapuhkused koos töötasu säilitamisega: I ja II kursuse kaugõppijatele 30 kalendripäeva ning III ja järgmiste kursuste kaugõppijatele 40 kalendripäeva õppeaastas. Viimase kursuse kaugõppijatele antakse sellele lisaks riigieksamite sooritamise ajaks 30 kalendripäeva puhkust ning diplomitöö ettevalmistamise ja kaitsmise ajaks 4 kuud.

Informatsiooni vastuvõtutingimuste kohta võib saada Tartu Riikliku Ülikooli kaugõppeosakonnast (Tartu, V. Kingissepa tn. 18, tel. 41-20/323 igal tööpäeval kl. 9—12 ja 13—15.30. ja Tallinna konsultatsioonipunktist Sakala t. 23 tel. 445-72) ning alates 20. juunist 1966. a. TRÜ vastuvõtukomisjonist Ülikooli tn. 18.

J. ADOJAAN,
TRÜ kaugõppeprorektor

Jan Drda,
Rabindranath Tagore,
Johannes Semper,
Aleksander Ostrovski...

Juba aastaid on ülikooli klubis teiste kunstilise isetegevuse ringide kõrval tegev luule- ja näitering. ENSV rahvakunstniku Ellen Liigeri juhtimisel on ring toime tulnud nii mõnegi rõõmustava saavutusega.

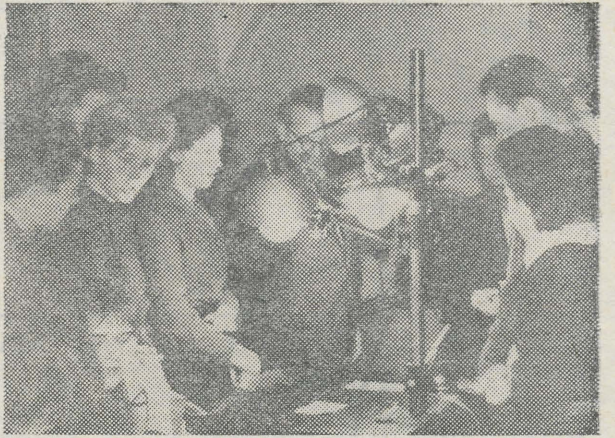
Ringi tööplaanis on igal aastal üks suurem lavastus. Möödunud hooajal oli selleks leedu autori Kažys Saja näidend «Rahutus», millega näitering pälvis aukirja ülevabariigilisel ülevaatusel. Rimase osa täitmise eest samas lavastuses sai aukirja ka Einar Kraut.

Tänavu tuli ülikooli klubis lavale tšehhi kirjaniku Jan Drda komöödia «Unustatud kurat». Komöödiaga on antud juba mitmeid etendusi. Üliõpilaste hulgas sai see huumorirohke ja leidlikult teravmeelne lugu kiiresti populaarseks. Külalistate vähesuse üle ei saanud kurta ka Tormas, kus oli aprillikuus väljasõiduetendus.

21. mail peeti klubis hooaja lõpetuseks järjekordne «Unustatud kurat» etendus. Olgu siinkohal öeldud veel niipalju, et sama näidend on «Patuse küla» nime all ka Tallinna RA Draamateatri mängukavas. Väga huvitav oli võrrelda üliõpilaste lavastust kutselise teatri omaga.

Suurte lavastuste kõrval on ringil pidevalt käsil ka lühemad näendid ja luule. Tihti võib näiteringi deklamaatoreid kuulda esinemas kontsertidel ja puhkeõhtudel. Viimase aja suuremaks tööks selles valdkonnas oli luuleõhtu, mille kava aprilli lõpul ja mai algul klubis kahel korral ette kant. Luulesõbrad võtsid hästi vastu

Õigusteaduskonna üliõpilased kriminalistika praktikumis



kava, mille esimene pool oli koostatud Rabindranath Tagore, Johannes Semperi, Helgi Mulleri, Erni Krusteni ja teiste luulest, teise poole täitis montaaž Aleksander Ostrovski näidendist «Lumivalgeke». Praegu on aga käsil veel kolmaski lavastus. Selleks on August Kitzbergi lastenäidend «Kuri kuningatütar.»

Kuid ega näiteringi tegevus seisne ainult etenduste andmises. Igale esietendusele eelneb tohutu hulk proove. Alates esimesest lugemisproovist kuni kontroll-etenduseni — alati on sm. Liigeril varuks kasulikke selgitusi, näpunäiteid ja ka hulgaliselt nõudmisi.

Mida kõike küll ette ei tule — kord läheb proov nagu lepase reega, teinekord jälle on kõik nagu takus kinni. Viimasel juhul algab taas osa üksipulgi «lahtikruvimine» ja tema «tuuma» otsimine. Otsimine käib pidevalt. Ja kui lõpuks «see» siiski leitud on, eks ole siis leidmiserõõm suur nii osatäitjal enesel kui ka lavaatajal.

Kui palju kordi on tulnud vastu ööd paluda klubi majahoidjat, et

ta veel paar-kolm minutit ootaks uste lukustamisega, proovi ei saa mitte kuidagi pooleli jätta. Ja kui see «paar-kolm minutit» venibki pooleks või terveks tunniks täis, ega siis majahoidja sellest veel pahaseks saa — istub temagi saalinurgas, vaatab ja elab proovile kaasa. Kui siis ringiliikmed lõpuks väsinult laiali lähevad, on tee pealgi veel arutamist palju.

Mida lähemale tuleb esietenduse tähtaeg, seda pingsamaks ja tihedamaks lähevad proovid. Siis on korraga kõigil rutt: «Kas dekoratsioonid saavad ikka õigeaks ajaks valmis? Kuidas jääb kostüümidega? Kust võtta rekvisiite?» Sagemist on kõik kohad täis juba nädal aega enne.

Vahel tundub, et jäämegi hätta, aga lõpuks on ikka kõik korras. Ja kui siis eesriie esietenduse viimase pildi järel kinni läheb, on kõikide nägudel rõõm kordaläinud tööst. Selle hetkeni võib pikk ja pingeline töö. Need aga, kes näitekunsti armastavad, tööd ei karda.

T. MESILA

Meie ühiselamud

Siiani pole Tartu Riiklik Ülikool olnud kuigi kuulus oma ühiselamute poolest. Tõsi küll, ülikooli au ja uhkus — viiekorruseline moodne maja Tiigi tänaval — sai valmis 1962. aasta sügiseks, aga see on siiani ka kõik.

Tiigi tänav on vaiksevõitu tänav, autod sõidavad siin harva. Ühiselamu asupaik on soodne — teater «Vanemuine», kino «Ekraan», raudteejaam, väike puhkepark ning postkontor asuvad siinsamas, käe-jala juures.

Toad on Uus-Tiigis (nii seda maja rahva seas kutsutakse) 2- või 3-kohalised. Peale asukoha ja mugavate tubade on Uus-Tiigil veel terve rida muid eeliseid — dušš, televiisor, puhketoad ...

Üliõpilased armastavad Uus-Tiiki eelkõige tema puhtuse ja hoone kaasaegse joone pärast.

Uus-Tiik mahutab endas üle 400 üliõpilase.

Uus-Tiigi vahetus läheduses asub Vana-Tiigi. Sellest võib järeldada, et asukohalised eelised on mõlemal ühiselamul päris sarnased.

Vana-Tiigi on mitme korpuse, väljaulatuvate rõdude ja muude sip-pide-soppidega hoone. Toad on siin suurema kohtade arvuga, koridorid kitsamad ja puhketoad koos televiisoriga puuduvad. Selle-eest elab Vana-Tiigis lõbus ja üksmeeleline rahvas, kes igasugustele pisipuhkustele käega lööb. Hiljuti värvitud koridorid on lausa piinlikult hele-dad ja suur maja muutus remon-dist alates otsekui avaramaks.

Vana-Tiigi mahutab 1966./67. õ.-a. 512 üliõpilast praeguse 800 asemel.

Pälsoni tn. 23 ühiselamu on siiani paremuselt teine TRÜ ühiselamu. Toad on enamikus mõeldud vaid mõnele inimesele ja avarad. Juba ühiselamu vestibüüi paistab silma maitseka sisekujunduse poolest, tubadest rääkimatagi.

See ühiselamu asub «Vanemuise» vana ja uue teatrihoone, Tartu pikima tänav — Riia maantee — ja kino «Ekraan» naabruses.

Siiani on ühiselamu olnud geograafide, bioloogide, matemaatikute, keemikute ja füüsikute kuningriigiks.

Pälsoni tn. 14 ühiselamu asub otse eespool mainitud maja vastas. See on TRÜ-s õppivate noormeeste elukohaks. Ühiselamu paistab silma tugeva kollektiivitunde poolest.

Ühiselamutoad on 4-kohalised, dušš ja muud eelised on olemas ning majaelanikud on hoonega üsnagi rahul.

Tänavu likvideeritakse kõik väikesed ühiselamud väljaspool Tartut (Elvas, Peedul, Kukulinnas jm.), sest sügiseks saab valmis uus 800-kohaline ühiselamu Leningradi maanteel Ulejäõe linnaosas. See hoone hakkab paremuselt võistleva Uus-Tiigiga. Selle ühiselamu ehitamisel lõvvad entusiasmiga kaasa ka üliõpilased ning töö, mida tehakse endale, tehakse alati kuldsete kätega.

Kokkuvõtteks võib öelda, et värskeid üliõpilasi ootavad Tartus eesünnagi head elamistingimused. Kõik muu sõltub juba noortest tudengitest endast.

S. ENDRE

Teadusehuvilised!

TRÜ lektuuriumis (Vanemuise t. 46, suur auditorium) esineb teisipäeval, 31. mail kell 18 Eesti NSV TA korrespondeeriv liige meditsiinidoktor professor Ilo Sibul teemal «Kehakultuuri ja spordiliikumise kohta tänapäeva ühiskonnas». Lõpuks filmid.

Huvitume idamaadest

TRÜ-s tegeldakse juba üle kümne aasta idarahvaste keelte ja kultuuride tundmaõppimisega. Viimasel paaril aastal liituti TRÜ orientalistikakabineti huvisääri ka meist lõunapool asuv Aafrika. Võime liialdamata sedastada, et TRÜ-s on orientalistika ja afrikanoloogia juba väljunud lapsekingadest, leidnud omaenda näo ja andnud esimesed küpsed viljad, millest seniste üpris piiratud ulatusega töötingimuste kiuste võime tunda avalat rõõmu. Meie orientalistide read aga on nimetatud aja kestel tohutul kasvunud, sest iga algav õppeaasta on toonud ja toob edaspidigi hulgana värsket täiendust.

P. NURMEKUND

RSK

ehk Rahvaste Sõpruse Klubi töötab ülikoolis juba mitu aastat. On olnud palju huvitavat, millest mõned üritused jäävad eriti kauaks meelde. Ülemöödunud suvel töötas 17-liikmeline grupp kuu aega Kaukaasias kolhoosis «Estonka». Korraldatud on ekskursioone Moskvasse, Kiievisse ja mujale. Hiljuti võtsid meie klubi liikmed osa Jerevanis toimunud sõprusnädalast. Seal oli külalisi kõigist liiduvabariikidest.

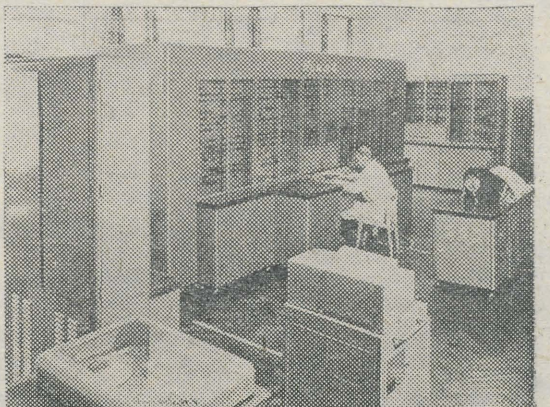
Et võtame tihti vastu külalisi, siis oleks vaja järgmise õppeaasta algul organiseerida giidi-kursused, sest kõik RSK liikmed peaksid võimalised olema ülikoolilinna külaliste tutvustama.

Ees on suvi, ootavad matkad: tahaksime veidi lähemalt tutvuda Leedumaa ja Moldaaviaga, külastada nõukogude «Veneetsiat».

T. SAMUEL



Kes arvelaul, kes elektronarvutusmasina juures...



Tulge meie hulka!



Tartu Riikliku Ülikooli ametiühinguklubi juures tegutsevatest isetegevuskollektiividest on suurimaks rahvakunstiansambel.

Möödunud aastal pühitses ansambel oma 20. aastapäeva, mille puhul ta sai teenelise kollektiivi nimetuse.

Igal isetegevuskollektiivil on oma ajalugu, oma arenemistee. TRÜ rahvakunstiansambli on tugeva pitseri jätnud ansambli kunstiline juht, vabariigi teeneline kultuuritegelane Helju Mikkel. Tema käe all on TRÜ rahvakunstiansambel kujunenud omapäraseimaks kogu vabariigis. Aastate kestel on ansambel juurdunud palju häid traditsioone (sõprusring, külaliste vastuvõtmine, ansambli liikmete pulmade korraldamine vanade traditsioonide järgi, ansambli liikmete ärasaamine jms.).

TRÜ rahvakunstiansambli teatakse ja tuntakse kaugel väljapool Nõukogude Eesti piire. Ansambli on tihedad sidemed Kanada ja Soome üliõpilastega, ta on kirjavahetuses Saksa DV, Läti,

Leedu ja Armeenia noortega. Koos on tantsitud ja esinetud paljudest rahvustest nõukogude noortega. Kuid ansambli tuntakse ja hinnatakse ka meil. Ülikooli lõpetanud rahvatantsusõbrad on teretulnud igasse meie vabariigi rahvatantsukollektiivi.

Üliõpilased, kes võtavad osa ansambli tööst, oskavad mõista ja hinnata kõike seda kaunist, mida pakub rahvakunst. Töö selles kollektiivis eraldab kirglikud rahvakunstisõbrad nendest, kes tulevad rahvakunstiansambliks ainult selleks, et osa võtta kontsertmatkadest, reisidest, keda meelitas vaid üldtuntud nimi — TRÜ rahvakunstiansambel, mitmete konkurside ja festivalide laureaat.

Ainult need, kes tõsiselt armastavad rahvakunsti, on võimelised enne vastutavaid esinemisi käima nõudlate kaupia iga päev treeningutel ja harjutustel.

Igal sügisel astub TRÜ rahvakunstiansambli kümneid noori ja igal kevadel lahkub neid ansamblist. Selletõttu on ansambel igavesti noor. Iga ansambli liige,

kes lõpetab ülikooli, saab siit kaasa rahvatantsu õpetaja kutsetunnistuse.

Töö ansambli liikmena ei ole kerge. Treeningud toimuavad regulaarselt kaks korda nädalas (mõnikord sagedamini), kuid kõigile valmistavad rõõmu edukad esinemised. Kellelgi ei unune esinemised VI ülemaailmsel noorsoo- ja üliõpilafestivalil Moskvas, kus ansambel sai laureaadi nimetuse. Alati meenutatakse esinemisi Soomes, Kremli Kongresside Paaless, Leningradis, Riias ja Kaunases.

Aasta-aastalt suureneb ansambel. Käesoleval ajal kuulub TRÜ rahvakunstiansambli koosseisu kaks segarühma, kaks naisrühma, rahvapilliorkester, lauluansambel ja solistid, kokku 98 inimest. Ansambli liikmeks võib astuda iga üliõpilane, kellel jätkub tahet ja visadust teha seda rasket, kuid tänuväärset tööd. Eriti eelistatud on nooremate kursuste üliõpilased. Seetõttu ootame kõiki noori sügisel meie hulka.

A. KISPER,
TRÜ rahvakunstiansambli esimees

Ise ilutegijaiks

Kuhu küll tudengit ei jätaku: loengutelt lippab ta raamatukokku, astub sisse kohvikusse, käib klubis lauluproovil, on hästi kursis uemate teatritükkidega ja poliitika päevasündmustega ... Vahel paistab, et ega kõige selle kõrval jää küll mahti käsitöö ja õmbluskunsti või «kõõgiteaduse» õppimiseks. Ja mõni arvab, et tänapäeva naisüliõpilasel polegi mõtet sellele oma kalli vaba aja raasukesi kulutada.

Kes aga eales endale midagi ise õmmelnud on, see teab küll, et pole suuremat rõõmu kui panna sellega endavalmistatud kleit! Ja mis muu annab toale mugavust, kui mitte vaibad, linikud? Kõige meelepärasemat saab siis, kui ise nõel kätte võtta või kangastelgedele taha

istuda. Moodsad heegeldatud või kootud pluusid ei jää ainult unistusseks, kui tead, kuidas varraste ja heegelnõelaga ümber käia tuleb, ja näpud väikest töövaeva ära ei põlga ... Jah, küll on ikka hea kõike osata!

Meie ülikoolis on selle õppimiseks olemas hea võimalus — alates 1957. aastast tegutseb kodunduskabineti. Selle valgusküllastesse ruumidesse keeltemaja II korrusel siseneb iga nädal umbes 80 tüdrukut. Nad on jaotatud 7-sse rühma, igal rühmal neli tundi õppusi nädalas. Tutvust tehakse rõivaõmblamise, dekoratiivkudumise, tikkimise, silmuskudumise ja heegeldamise, toiduvalmistamise ja majapidamisega. Kes soovib, võib siit

isegi käsitööõpetaja kutse saada — siis tuleb kabineti tööst neli aastat osa võtta ning lõpuks pedagoogilise praktika ja eksamid sooritada. Poolteise aastaga on võimalik õppida ühiskondlikuks kodukultuuriinstruktoriks.

«Ja ei maksa karta, et äkki ehk näppude osavusest või eelteadmistest puudu tuleb!» räägib juhendaja sm. Taba. «Kabinetti vastuvõtmisel ei korraldata mingit konkursi. Ainult püsivust peab olema ja tõstis huvi asja vastu. Eks põhiline meie töös ole ikka üliõpilaste esteetilise maitse parandamine. Osata ilusat enda ümber näha ja seda ka ise luua — selle poole püüdlevad meie kabineti kasvandikud.»

Selles, et see neil hästi korda läheb, võib igaüks veenduda, kes kodunduskabineti kevadisel aruandenaütusel käis. MAIRE RAIDMA

«Meeldivamaid kohti ülikoolis,»

tutvustas mulle keegi noormees, kui juttu tuli kunstikabinetist. Pärast niisugust hinnangut ei saa muidu, kui pead ise kiidetud kohta sisse astuma.

Kui kabineti juhataja Kaljo Põllu juurde tuleb mõni esimese kursuse tudeng ja küsib, missuguseid eelteadmisi ja oskusi on vaja, et siin tööle hakata, vastab see alati sõbralik ja abivalmis mees: «Mitte mingisuguseid.»

Oppeaeg kunstikabinetis on kolm aastat. Mida keegi selle aja jooksul omandab, see sõltub eelkõige muidugi temast endast. Esimene semester kulub põhiliselt joonistamisele, harjutatakse kätt ja silmamõõtu, õpitakse paberile panema valgust ja varje. Hiljem asutakse värvide ja mitmesuguste graafika tehnikate juurde. Kolmandal aastal

kuulatakse loenguid kunstiajalooist. Kel aga jätkub aega ja tahtmist, võib siia edaspidigi tulla. On võimalik tegelda sellega, mis kõige rohkem kae järgi — akvarelli või sõejoonistega, graafika või keraamikaga. Mõned astuvad sisse veel pärast lõpetamistki.

Aeg-ajalt eksponeerib kunstikabineti üliõpilaskohvikus tuntud meistrite ja ka noorte kunstnike töid. On tutvustatud Evald Okka ja Heinrich Valgu graafikat, Raivo Korstniku ja Olev Subbi maale, prof. Ariste poolt kogutud eksliibriseid ning Kunstiinstituudi üliõpilaste töid.

Mis siis veel? Ühised näitusekülastused ja arutelud. Ekskursioonid Tallinna, Matsallu, Saaremaale, Moskvasse, Leningradi.

Ühe sõnaga — kui ise siia tulete, siis veendute, et noormees, kellest algul juttu oli, rääkis tõtt.

T. TALLO

Maastik, linoollõige
Kaja Samoson, 1966



Huvitavaid kohtumisi spordimängudes

Pallimängudes on hooaeg täies hoos. Oppeaasta kokkuvõtteks olid kõrgemate koolide võistlused ja mitmesugused vabariiklikud üritused.

Alustame ülikoolile kõige suuremat sportlikku kuulsust toonud korvpallist. TRÜ naiskond võitis 19. korda järjest Eesti NSV meistri nimetuse koosseisus: Mari Vaikmaa (spordimeditsiini III), Hille Vaharo (Arstiteaduskonna III), Kersti Voolaid (spordimeditsiini II), Riina Keevalik (spordimeditsiini III), Servi Pikner (spordimeditsiini V), Astrid Lindeberg (Ajaloos-Keelteaduskonna V), Evi Volmer (Oigusteaduskonna IV) ja Vaike Seppel (Ajaloos-Keelteaduskonna I).

Ebaõnn tabas aga naiskonda NSV Liidu A-klassis, kus suur osa mängu peeti talvise eksamissessiooni ajal, mistõttu puudus võistlusteks vajalik ettevalmistus ja nii tuli leppida 11. kohaga. Meie üliõpilased annavad vabariigi koondnaiskonna põhituumiku. Nende arvele võib kanda sügissemestril saavutatud veenvad võidud Bulgaaria koondise ja Euroopa karikavõistluste finalist Praha «Slovan Orbise» naiskonna üle. Neil päevil lõppenud võistlusreisil Soome alistati kõik vastased suure ülekaaluga. Soome-reisist võtsid osa üliõpilased Astrid Lindeberg, Mari Vaikmaa, Kersti Voolaid, Evi Volmer, Anita Sehtman (Arstiteaduskonna I) ja Lille Laos (KKT I).

Sügissemestril tõi Euroopa juunioride meistrivõistlustelt kuldmedali kaasa keemiaosakonna I kursuse üliõpilane Vilve Kõöbi. Seejärel arvati tartlanna Nõukogudema koondisse ja alles hiljuti jõudis ta tagasi edukalt turneelt Kanadasse ja USA-sse.

Eeloleval suvel tuleb meie üliõpilaisnaiskonnal kaitsma vabariigi spordiaut üleliidulisel üliõpilaste spartakiaadil, mängida Korea RDV ja Tšehhoslovakkia korvpalluritega.

Meeste korvpallis oli meeldejäädavaks elamuseks võit Helsingi Ülikooli üle, millega saadi aastaks enda valdusse Soome presidendi U. K. Kekkoneni karikas. Septembris tuleb karikat kaitsa juba Helsingis. Kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilased Jaan Lentius ja Heino Lill kuuluvad NSV Liidu A-klassis esinenud Tartu «Kalevi» ridadesse ja tegid kaasa hiljuti lõppenud võistlusreisil Soome. Vabariigi meistri-sarjas jäi TRÜ meeskond 5. kohale. ENSV üliõpilaste meistri nimetuse peetakse otsustav kohtumine TPI-ga alles juunis.

Võrkpall. Sügissemestril tuli TRÜ naiskond ENSV meistrivõistlustel hõbe-medalile. Edukalt lõppesid ka kõrgemate koolide võistlused: TPI alistati 3:1, TPd1 ja EPA võrdse tulemusega 3:0. ENSV üliõpilaste meistri nimetuse said Oie Tallmeister (spordimeditsiini II), Hele-Malle Täht (KKT I), Virve Trei

(stomatoloogia III), Ellen Mägi (KKT III), Anu Laansalu (Bioloogia-Geograafiateaduskonna II), Larissa Vaulo (Füüsika-Matemaatikateaduskonna I), Ülle Viiras (KKT II), Lillian Poolakene (KKT II), Ivo-Maris Vimba (Majandusteaduskonna I), Vaike-Reet Kreinin (Ajaloos-Keelteaduskonna III). Neist O. Tallmeister arvati eelolevaks Eesti-Soomemaavõistluseks vabariigi koondise ridadesse.

Tänavustel vabariigi karikavõistlustel tuli TRÜ üliõpilaisnaiskond I kohale. Nüüd valmistatakse üleliiduliseks üliõpilaste spartakiaadiks.

Ülikooli võrkpallimeeskond mängib vabariigi B-liigas. Üllatavalt sisukalt võideldi aga üliõpilaste spartakiaadi finaalmängus TPI vastu. Aukartust tundmata NSV Liidu A-klassi mängijate vastu mindi geimidega juhtima 2:0. Kolmandas geimis oli võitja lahtine seisuni 8:8, siis aga tartlased nagu nõrk. Kaotati ka neljas geim. Otsustavas geimis jätkus jõudu seisuni 10:8, siis tuli kaotus vastu võtta.

Värvapall. Naiskond tuli vabariigi meistrivõistlustel III kohale, kõrgemate koolide finaalis aga alistati TPd1 20:3. Tänavused üliõpilaste meistrid on Elvi Rannu (Bioloogia-Geograafiateaduskonna V), Maie Reinlo ja Helje Aasamaa (Bioloogia-Geograafiateaduskonna III, Marianne Feilov (stomatoloogia II), Anne Soomer ja Nelly Tuur (Arstiteaduskonna II), Tiit Luuk (Arstiteaduskonna I), Mai Luuk (Füüsika-Matemaatikateaduskonna IV), Anne Siitam (KKT IV), Alii Sepp (KKT II) ja Riina Riison (KKT I). Ees ootavad üleliidulised üliõpilasmängud ja Balti turniir (septembris).

Meeskond oli ENSV meistrivõistlustel 7. kohal, üliõpilasvõistlustel alistati EPA 26:20 ja mängiti viiki 25:25 TPI-ga. Oigu märgitud, et veel 6 minutit enne mängu lõppu juhtis ülikooli meeskond 24:21. Pääs üleliidulisele areenile oli juba nagu otsustatud! Kuid paar viga andsid lõppresultaadiks viigi. Ja tänu suureskoorilisele võidule EPA üle (36:16) tuli meistriks TPI meeskond.

ENSV koondvõistkonna kandidaatide hulka kuuluvad Aili Sepp, Maie Reinlo, Helje Aasamaa ja Johannes Luksepp (KKT II).

Lauafennis. Oige napilt tuli alla vanduda TPI võistkonnale. Tagajärgel 9:8 said õiguse sõita üleliidulisele spartakiaadile tallinlased. Seevastu sai individuaalvõistlustel kolm meistrimärki Peeter Karing (Bioloogia-Geograafiateaduskonna IV), neist ühe segapaarismängus koos Sirje Samrega (stomatoloogia III) ja teise meespaarismängus koos Juhan Tammega (Ajaloos-Keelteaduskonna I).

Tennis. Üleliidulisele spartakiaadile pääs otsustati TPI ja TRÜ vahelises kohtumises eelmisel nädalavahetusel. Tulemusega 4:1 võitsid TPI tennisistid.

V. LENK,
spordimängude kateedri juhataja

INGLISE KEELE ÕHTU

Paar nädalat tagasi toimus TRÜ klubis inglise keele õhtu. Selle korraldajateks olid inglise keele ringi liikmed ja õppejõud sm-d Pulka ja Laan. Õhtu jooksul esitati mitu lühipala ja -näidendid.

Hästi esinesid I kursuse inglise filoloogid TIU VENE (klaveril) ning solist EDA KARP; tugeva aplausi teenis III kursuse üliõpilane MART METSA deklamaatorina.

Kui V kursuse ansambel esitas laulu «My Bonnie is over the ocean», laulsid kaasa kõik õhtust osavõtjad.

Oma vanematest kolleegidest ei jäänud taseme poolest maha ka I kursuse ansambel. Vahest ehk ainult esinemiskindlusest tuli puudu. Õnnestunud inglise keele õhtu agaramateks korraldajateks olid TRIVINI VELLISTE, SIRIE KALA, TIU VENE, RAGNA JÄRVISTE.

«Only English spoken here! Only English today!» — see oli inglise keele õhtu deüvis ja selle järgi ka käidi.

Õhtu meeleolukate vahepalade eest kandis konferansjeena hoolt diplomand REET VAHAR. Tema poolt organiseeritud mängudele ja piltmõistatustele lahendamisele löid kõik pealtvaatajad huviga kaasa.

E. MAND



Laval on V kursuse lauluansambel.

Reportaaž XVII spordipeolt



Siin ülikooli staadion.

Kell hakkab varsti lõoma kahteist pauku raekoja tornis ja ülikooli sportlaspere paraad peab iga hetk suunduma staadioni rajale.

Enne kui hakkame rääkima sündmustest ülikooli staadionil, heitkem pilk ajalukku.

1802. a. ülikoolide määruse väljavõttest saame teada, et Tartu ülikoolis õpetati «kunstidest» vehklemist, ratsutamist ja ujumist. Tolleaegsed silmapaistvad vaimuinimesed tegelesid aktiivselt spordiga. Akadeemik Struve moodustas koos Ed. Raudpachiga 1819. a. 40—50 inimesest koosneva võimlemisrühma ja muretses võimlemisriistad.

Rohkem kui 100 aastat tagasi, s. o. 1862. a. tuli Dresdenist Tartusse esimene kutsega võimlemisõpetaja. Järgmisel aastal korraldati Toomel Morgensterni aias esimene kooliõpilaste võimlemispidu Eestis.

Nõukogude Eestis pöörati sõjajärgsel ajal suurt tähelepanu spordimeisterlikkuse tõstmisele. Massivõimlemine jäi aga selle kõrval varju. Nüüd on massiline võimlemine teiste spordialade seas jälle aukohal.

3. juunil 1864. a. selgitas «Eesti Postimees» võimlemist järgmiselt: «Turnimine on meie keles nipaljo kui inimesse kehha kolutama ja kinnitama ... Naggo koliõppetust inimesse waimo kolutab, nenda kolutab ja kinnitab turniõppetust temma kehha ning teeb sedda rabbedamaks».

Ülikooli sportlaste paraad on marssinud läbi linna ja nüüd on kõikide pilgud suunatud orkestrijuhile. Tähelepanu! Pilgud rändavad staadioni värava poole. Paremtalt poolt peab kohe alustama sisemarssimist pidulik rongkäik.

Orkester mängib esimesed taktid. Jalg õigeks ja rind ette, ning läheb lahti. Kõige ees võimlemiskateedri õppejõud sm. Okk. Tema järel ülikooli kolm lippu, siis liiduvabariikide lipud. Edasi aga tulevad kõikide harrastatavate spordialade esindajad — kokku 580 inimest. Muidugi ei ole marssimas kõik sportlased.

Sportlaste rivi on täpselt nii pikk, et mahub staadionitribüüni ette ära.

Mikrofoni juurde astub TRÜ õppeprorektor sm. Püss, kes lühidalt tutvustab ülikooli sportlaste saavu-

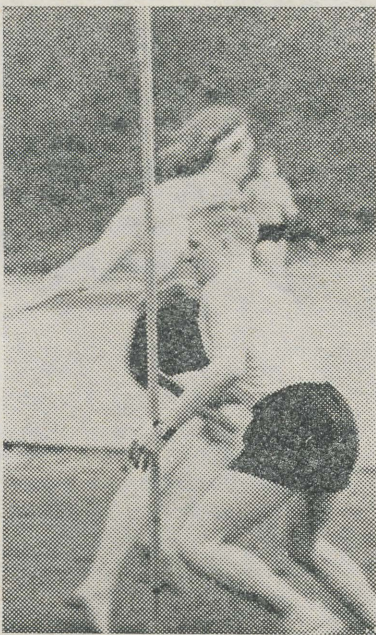
tusi ja räägib soprditegemisest ülikoolis. Sm. Püss avab TRÜ 17. spordipäeva.

Jälle on orkestrimeestel tööd ja rivi teeb auringi staadionil.

Järg on esinejate käes. Staadionimurule jooksevad ülikooli spordiklubi kõige väiksemad võimlejad, kes esitavad vabaharjutusi. Esitavad kindlalt ja hästi. Endal aga piiluvad päikesest vidukil silmad kartlikult tribüüni poole. Teevad oma harjutused ära ja vaatavad ikka edasi tribüüni poole. Rahvas ei ole kitsi aplausiga.

Esinemisarjajärjekord on jõudnud keskkoolide ja ülikooli parimate võimlejate kätte, kes esitavad harjutusi rõõbaspuudel. Siin on vaja nii jõudu, osavust kui ka naiselikku graatsiat.

Läheb lahti pendelteatejooks 10×100 m. Võistkonnad, kes esindavad kõiki teaduskondi, on valmis (4 poissi ja 6 tüdrukut).



Start. Alguses on raske öelda, kes keda. Aga üks naljahammast ütles minu kõrval kulunud tarkuse, kuid õigel kohal: «Parim võidab».

Ette rühb Arstiteaduskonna võistkond. Ja juba tulebki viimane vahetus paljaste päkkade välkudes ning lõpetab. Võitjad on niisiis tulevased arstid. Ütleme ka aja:

2,08,3 sekundit. Teisena jõudis finišijooneni Füüsika-Matemaatika-teaduskond ja alles kolmandana tulid need, kelle pärisosaks sport on — kehakultuurlased.

Naisvõimlemine on saanud väga populaarseks. Kui sektsiooni asutamise algul 1956. a. tegeles sellega ainult 50 inimest, siis täna on valmis esitama Linda Jaanson poolt koostatud võimlemiskava 400 parimat võimlejat. Juba muusika paneb rahva elama, ja kui veel 400 meeldivat tütarlast esinevad enam kui viie minuti jooksul hästi ja nauditavalt, siis ei ole rahva heameele piiri.

Välja kuulutatakse jälle teatejooks. Seekord kombineeritud. Väljas on taas kõikide teaduskondade esindajad.

Andestage, lugupeetud lugejad, et kasutan nüüd kirjutamisel minevikku, sest pidin vahepeal ära käima jäätist ostmas. Kuumus tahtis liiga teha.

Kombineeritud teatejooks on lõppenud. Siin läks võistlejatel vaja peale kehalise tugevuse veel kindlat kätt ja püsivust. Teistest olid tublisti üle Füüsika-Matemaatika-teaduskonna kolm esindajat.

Täna on kohal ka ratsahobused ja kohe alustavad nad koos ratsanikega demonstratsioonesinemist. Esimene võistlejate paar on distantisi läbinud ühegi viperuseta ja neile teatab võistluste peakohtunik maksimaalse minutite summa — 24. Sõitsid Soom—Poolakene. Aga juba nüüd, teise paari juures, hakkasid hobused oma isekust näitama ja tõrkuma. Soom—Poolakene tulidki võitjaks.

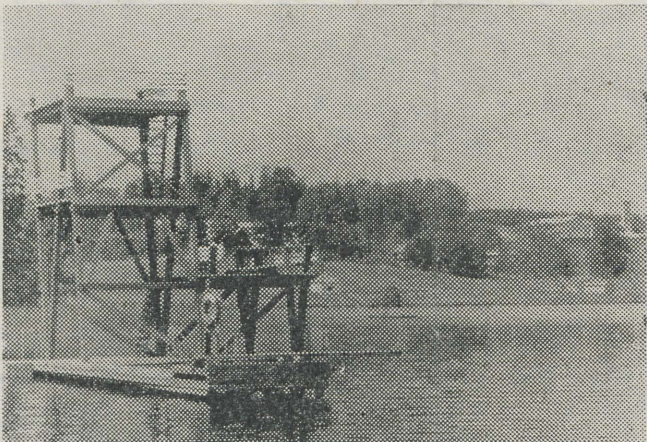
Täna on siin nii huvitav ja jälgimist palju. Unustasin kirja panna keskkoolide abiturientide esinemise rütmilise harjutusega ja massvõimlemiskava esitamise.

Päike kõrvetas, aga praegu enam nii väga ei kõrvetagi, sest hall pilvesagar on pea kohale tulnud. Nendel, kes päikese käes istusid, on kael punane ja meel hea, sest spordipidu oli tore. Aga mõni nurises staadionilt lahkumisel: «No mis seal siis ikka ära oli.»

Kui ei olnud, siis tuleval aastal, 18. spordipeol, olge mees ja astuge ise ka platsi.

Täna seaks aga lõpetan. Kohtumiseni!

Reporter oli GUNNAR PAAL



Ujula

Raamatuid võetakse vastu iga päev kella 8—15-ni kunstikabineti ruumides Ülikooli tn. 16 (sissekäik õue kaudu).

Ajaloo-Keeleteaduskonna raamatukogu juhataja

Kõrgemate
koolide
spartakiaad

Mis on õnn? Niisuguse küsimuse esitasid «Noorte Hääle» lugejad mõni aasta tagasi Gustav Ernesaksale. Professor vastas, et õnn on töötada alal, mida harrastad ka vabal ajal. Need sõnad nagu väljendaksid paljude kehakultuuri ja spordi alal töötavate õpetajate, treenerite, organisatorite mõtteid.

Jah, lemmikharrastust saab ühendada elukutsega. Tartu Riikliku Ülikooli Kehakultuuriteaduskonna kaudu on sõjajärgsel perioodil vabariigi spordispetsialistide pere täienenud ligi 600 inimese võrra. Teaduskonna lõpetanute hulgas on palju väljapaistvaid pedagooge, treenereid ja spordiorganisatooreid, nagu R. Toomsalu, V. Kalam, H. Lipp, R. Hallik, A. Huimerind, E. Abel, I. Kullam, E. Kree, U. Tõnnus, A. Kuslap, B. Lõhmus, T. Alasi, H. Viirmaa, R. Isok ja paljud, paljud teised.

Kehakultuuri- ja spordialasest kaadrist on vabariigis suur pöörd. Möödunud aastal tegutses Eesti NSV spordiorganisatsioonides 1626 töötajat, neist vähem kui 40% omas kõrgeima erihariduse. Lähema 10 aasta vajadused meie vabariigis on: üle 300 kehalise kasvatusõpetaja, ligi 400 treenerit ja umbes 250 spordiorganisatoorit ning metoodikut. Tööpöld on lai!

Oppeaeg kestab Kehakultuuriteaduskonnas 4 aastat (kaugõppeosakonnas 5 aastat). Käesoleval aastal võetakse vastu 40 üliõpilast, neist 20 kehalise kasvatusõpetajate ja 20 treenerite eriharru (lisaks veel 25 üliõpilast kaugõppeosakonda). Et nii treenerid kui ka kehalise kasvatusõpetajad peavad hästi tundma üksikuid spordialasid ja õpetamise metoodi-

Lemmikharrastust saab ühendada elukutsega

kat, siis pühendatakse suur osa tunde kergejõustiku, võimlemise, suusatamise, spordimängude, ujumise, raskejõustiku ja teiste alade üksikajaliseks tundmaõppimiseks. Nende alade õppejõududeks on oma ala asjatundjad V. Jürismaa, F. Kudu, V. Kalam, H. Valgmaa, U. Sahva, E. Abel, F. Parre, P. Parri, E. Naarits, E. Ehaver, E. Mõttlik, S. Oja, R. Nõvandi, A. Tähnas jt.

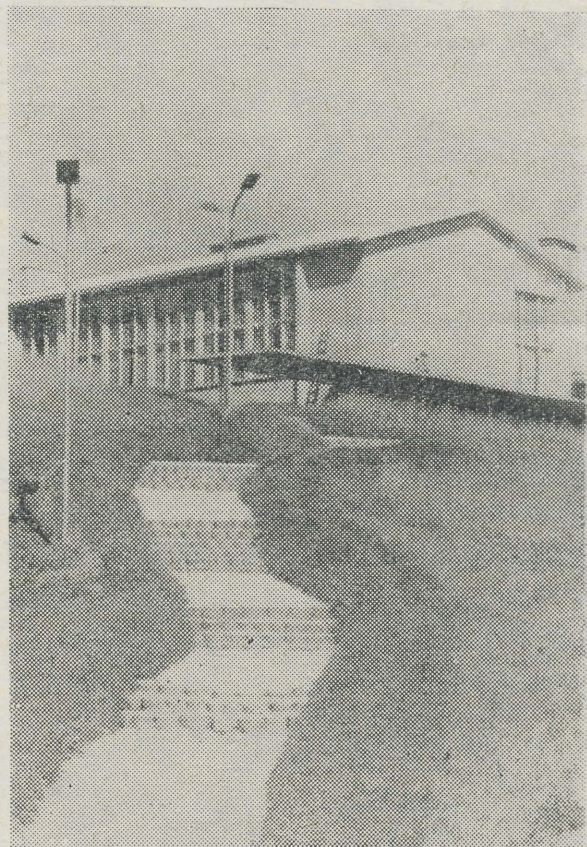
Opitakse kehalise kasvatuseteooriat, metoodikat ja sportliku treeningu aluseid, kehakultuuri ajalugu ja organisatsiooni, psühholoogiat ja spordipsühholoogiat, hügieeni ja spordihügieeni, spordimeetodit, arstlikku kontrolli ja ravi-kehakultuuri, keemiat ja biokeemiat. Muidugi ei puudu õppekavas NLKP ajalugu, poliitiline ökonomia, marksistlik-leninlik filosoofia, teadusliku kommunismi alused, vene keel ja vöörkeel.

Kehakultuuriteaduskonna õppetööst moodustavad huvitava osa iga-aastased talve- ja suvelaagrid Käärikul ning mitmesugused õppepraktikad. Spordimeisterlikkuse tõstmiseks oma erialal on üliõpilastel head võimalused eeskätt kogemust treenerite ja tugevate võistkondade kui ka spordibaaside näol.

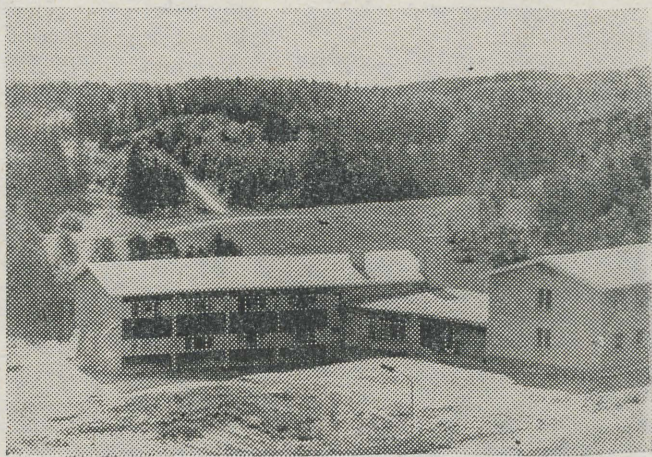
Sisseastumiskatsete nõuded on ära toodud brošüüris «TRÜ Kehakultuuriteaduskond», mis on välja saadetud keskkoolide kehalise kasvatusõpetajatele, spordikoolidele ning spordiühingute nõukogudele.

V. LENK, spordimängude kateedri juhataja

Meie Kääriku



Peahoone



Ühiselamud

20.—22. maini toimus Tallinnas üliõpilaste VII suvespartakiaad vehklemites. TRÜ Spordiklubi võistkond saavutas nell võistlustel III koha. Paremini esinesid espadroni (H. Aarma, V. Palm, V. Belobrovtsjev) ja floreti (A. Kalk, T. Jostman, J. Ruus) meeskonnad, kes saavutasid II koha.

Paralleelselt meeskondlike võistlustega toimusid ka individuaalsed jõukatsumised. Meie üliõpilastest esinesid paremini Tiit Jostman ja Aso Kalk meeste floretis, kes saavutasid vastavalt II ja IV koha. H. Aarma sai espadronis II ja S. Määltsees raskest konkurentsis epees III koha. Halvemini käis meie naisrapiristide ja epee-meeste käsi. Üldiselt võib öelda, et vehklemine on üliõpilaste seas meie vabariigis küllalt levinud ala.

V. PALM

Meie ajalehe järgmine number ilmub 11. juunil.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. III. Oksikunumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4124. MB 03794

ÜET

EKP TRÜ Komitee koosolek 16. maist kinnitas TRÜ Ühiskondlike Erialade Teaduskonna Nõukogu järgmises koosseisus:

Georg Rekker — dekaan, Aso Kalk — prodekaan, Siina Lepik — ühiskondlik poliitiliste erialade kateedri juhataja, Linda Kivistik — klubiliste erialade kateedri juhataja, Bernhard Matvei — sportlik-rakenduslike erialade kateedri juhataja, Anne Salu — liige, Svetlana Kalju — liige, Ants Raik — liige, Jaan Eilart — liige, Valter Haamer — liige, Helbe Sarapuu — sekretär.

TEADAANNE

Kõigil üliõpilastel palutakse Ajaloo-Keeleteaduskonna Seminariraamatukogust laenatud raamatuid tagastada enne õppetöö lõppu.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 18 (699) Laupäeval, 11. juunil 1966 XIX aastakäik

2110 arsti, 516 farmatseuti...

Tartu Riiklik Ülikool on üks väheseid ülikoole Nõukogude Liidus, mille traditsiooniline universitas hõlmab ka Arstiteaduskonna. Ta on meie vabariigi ainsaks kõrgemaks õppeasutuseks, mis valmistab ette arste, arst-stomatolooge ja proviisoreid meie tervishoiuvõrgule. Sõjajärgsetel aastatel on meie teaduskonna lõpetanud 2110 arsti, 516 farmatseuti ja 350 arst-stomatoloogi. Peamiselt nende õlul lasubki praegu meie vabariigi elanikkonna tervise kaitse ja taastamine.

Kodanlikul ajal töötas Arstiteaduskonnas kokku 98 õppejõudu, kusjuures nende hulka kuulusid ka kliinikute arstid. Käesoleval ajal töötab Arstiteaduskonnas 128 õppejõudu (s. t. ca 30% kogu ülikooli õppejõudude koosseisust), Tartu kliinikute arstide arvukas pere veel peale nende. Teaduskonna õppejõududest on 14 teaduste doktorid (ligi pool kogu ülikooli doktoreist) ja 66 teaduste kandidaadid, kokku 80 teadusliku kraadiga inimest. Võrdluseks olgu märgitud, et 1945. a. oli kraadiga õppejõude 20%, 1955. a. — 40%, käesoleval ajal aga üle 60%.

Õppetöö Arstiteaduskonnas toimub üleliiduliselt kehtivate meditsiiniinstituutide õppeplaanide ja programme järgi. Suur hulk ettevalmistavaid ja üldaineid — keemia, füüsika, bioloogia, ühiskonnateadused — õpetatakse teiste teaduskondade vastavates kateedrites. Ei ole kahtlust, et see kindlustab õppetöö tunduvalt kõrgema taseme, kui see oleks võimalik väljaspool ülikooli.

Tänu Arstiteaduskonna orgaanilisele seosele ülikooli teiste teaduskondadega on meie üliõpilastel võimalik saada ettevalmistust ka teaduste kokkupuutealadel. Kaasaja teaduse arengus on selliste «piiripeenarde» ülesharimine omandanud järjest olulisema kaalu. (Olgu märgitud kasvõi biofüüsika, bioonika, geneetika). Esimesena Nõukogude Liidus alustati Tartu Riiklikus Ülikoolis spordiarstide ettevalmistamist just tänu sellele, et siin töötavad ühe katuse all Arsti- ja Kehakultuuriteaduskond.

Käesoleval ajal on meedikute ettevalmistamise alal toimumas märgatavaid muudatusi (nii meetodikas kui ka sisulises osas). Teaduse arengutempo nõuab uusi õpetamise ja õppimise vorme ja ka järjest kitsamat spetsialiseerumist. Endise üldarsti kõrval oleme hakanud ette valmistama peale spordiarstide veel pediatreid ja sanitaararste, tulevikus aga toimub kitsam spetsialiseerumine veel teistelgi aladel. Uha rohkem erikaalu hakkab õppetöös omandama profülaktika — meetodid ja teed haiguste ärahoidmiseks. Sotsiaalne hügieen, mis on kaasajal nihkunud tervishoiu tulipunkti, tohiks just Tartu Ülikooli Arstiteaduskonnas leida kiiret ja edukat arendamist (silmas pidades tihedat koostööd teiste teaduskondadega).

Nii õppe- kui ka teadusliku töö baasiks Arstiteaduskonnale on ühelt poolt ülikooli kateedrid, teiselt poolt aga Tartu ravi- ja profülaktilised asutused. Kateedrite ja kliinikute varustamine kaasagsete seadmetega on viimastel aastatel märgatavalt paranenud. Kahjuks ei ole samavõrd edenenud kliinikute hoonete ehitamine. Siin seisab otsustav alles ees: koostamisel on Tartu tervishoiuasutuste väljaarendamise perspektiivplaan, mis on kooskõlas terve ülikooli väljaarendamise plaaniga. Selle realiseerumisel — lähemate viisaastakute jooksul — kujuneb Maarjamõisast kaasagse kujundusega ja varustusega meditsiinilinnakene. Ei ole kahtlust, et kõrgema hariduse ja ka tervishoiu keskorganid aitavad igati kaasa selle perspektiivplaani elluviimisele. On see ju üheks põhiliseks tagatiseks, et tulevased meedikud saaksid tööpoolset kvaliteetset ettevalmistust.

Prof. J. SAARMA,
Arstiteaduskonna dekaan

Külas olid Soome üliõpilased

Hiljuti olid meil külas Jyväskylä kas kaupunki» — Tartu on väga soome keele ja kirjanduse eriala kodune linn. Jyväskylä olevat meie üliõpilased. Et nad I ja II kursusel ka eesti keelt õpivad või on Tartust küll tükk maad väiksem (20 000 el.), ülikoolis õpib aga nii õppinud, siis hakkas jutt kohe kahes keeles jooksmas.

Kui linna ja Toomemäega, samuti ka Uus-Tiigi ja üliõpilaskohvikuga tutvust oli tehtud, leiti vastustusega: «Tartu on kovin kotin- kas kaupunki» — Tartu on väga kodune linn. Jyväskylä olevat meie üliõpilased. Et nad I ja II kursusel ka eesti keelt õpivad või on Tartust küll tükk maad väiksem (20 000 el.), ülikoolis õpib aga nii õppinud, siis hakkas jutt kohe kahes keeles jooksmas.

Suvevaheaeg algas Soome üliõpilastel juba juunist. Juulikuus tehakse keelepraktikat — II kursuse üliõpilased näiteks teevad läbi ungari keele õpingud.

Et siinoleku aeg oli väga piiratud (6 tundi), tuli ärasõit just siis, kui külalised meie üliõpilastega juba sina-tuttavateks olid saanud. Vahetati aadresse, märke ja vormimütsegi. Veel muudki jäi külalistelt Tartusse — küllakutse: «Ter- vetuloo Jyväskylä!»

ENE OUNAS



TRÜ Arstiteaduskonna pediatraia kateedri juhataja meditsiinikandidaat dotsent Leida Keres

Eksamid * Eksamid *

Tont tast aru saab. Sellest ilmast. Mõni kirub, mõni kiidab. Eks ole juba igavesest ajast igavesti see sesside kord nii seatud, et kui ühed õpivad, siis teised peavad pausi. Siit tulevadki vastuolud. Pärast eksamit on ju hea päikeses käes ennast kõrvetada, aga õppida... Vahel organiseerib ilmataat vihma välgu ja pauguga ning libistab elavhõbeda samba õige madalasse seisu.

MILLAL ÕPITAKSE?

Õöpäevad on tunde 24. Et minuiteid tuleb 60 korda rohkem, siis on õppeajadki õige mitmekesised. Võilillede avanemine-sulgumine intri- akna taga, õöpäeva kaks hümnide paari, paugud Spasski kellatornist ei ole piiriks... Ikka ja jälle näed kombinatsiooni raamat+laualamp (=unine silmapaar) või raamat+ padi (=kinnine silmapaar).

KUS ÕPITAKSE?

Mitmekesisust jälle kui paljul! Hinnatud on intritoad, hinnatud on ka intritagune, sest raamatukogud

on pungil. Ei paneks üldse imes- tama, kui õhtusel tunnil kursuse- kaaslane vastu traaviks, välivoodi, konspektid ja toidumoon kaenlas. Kuhu? Hariduse tänavale, järjekor- da sisse seadma. Uhe sõnaga — õppimine on niisama huvitav kui «Seitse vaprat» kinos.

KUST ÕPITAKSE?

Raamatutest ja konspektidest. Aga kui raamatud on voodijalaks ja talvel oli hea uni? Siis tuleb laenata. Kui laenutajaid ei ole? Siis tuleb materjali oma käe peal leida — ja see on juba raskem...

KAS OLED EKSA MIKS VALMIS?

● «Ise näed!» (Ta luges «Hüda mõistuse pärast»).

● «Vaim on valmis, aga liha nõder.» (Ta tegi sangpommi ja hantlitega atleetilist võimlemist).

● «Tead ju isegi, alati jääb üks päev puudu» (tal on materjal 1,5 korda läbi võetud).

Ega's midagi. Carpe diem!

A. TOOM

NSV Liidu Ülemnõukogu valimisteni

on
jäänud
veel

1
päev

... Aknast nad praegu just ukse eest möödumas nägid üht musta meest.

Prantsatab uks ja kriuksatab hing, — jäägu või kontsata tantsuking! Süda neid ässitab, suskab seest — hüüdma ja püüdma üht musta meest.

Lõõtsudes peatuivad rühkijad, hääled neil õrnamaks muutuvad: «Seltsimees korstnapühkija, lubage sõrmega puutuda!»

Naeratab noormees, sest üks ta vist kuulnud on mõnestki eksamist. «Tahma mul küljes on piisavalt, puutuge!» lausub ta viisakalt.

«Võin teile murda ka luuaraost õnne, sest uue luua saan laost. Vastake vapralt ja ärge te kahelge, — eile ma ise jäin eksamil vahele...»

Uno Laht

„Teklites neid ja must mees“



R. NIGOLI foto

ÜET

TÄHELEPANU! SUVETÖÖD!

Suветööde nimekirjad on välja pandud söökla fuajees. Palume kõigil nendega tutvuda!

Suветööde staap

EKP TRÜ Komitee koosolek kin- nitas TRÜ Ühiskondlike Erialade Teaduskonna Nõukogu järgmises koosseisus:

Georg Rekker — dekaan, Aso Kalk — prodekaan, Siina Lepik — ühiskondlik-poliitiliste erialade kateedri juhataja, Linda Kivistik — klubiliste erialade kateedrijuhataja, Bernhard Matvei — sportlik-rahenduslike erialade kateedrijuha- taja, Anne Salu — liige, Svetlana Kalju — liige, Ants Raik — liige, Jaan Eilart — liige, Valter Haamer — liige, Helbe Sarapuu — sekretär.

ARST eile, täna ja homme . . .

Kõrgema haridusega meditsiinilise kaadri ettevalmistamisest

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXIII kongressi otsustes pööratakse erakordselt suurt tähelepanu nõukogude inimeste materiaalse ja kultuurilise heaolu tõstmisele, sealhulgas hoolitsusele rahva tervishoiu eest.

Töö edukus rahva tervise kaitsel oleneb suurel määral kõrgema haridusega meditsiinilise kaadri ettevalmistamisest ja sellest, kuidas see kaader edaspidi täiendab oma erialaseid teadmisi ning rakendab neid oma igapäevases töös.

Meie vabariigis on kõrgema haridusega meditsiinilise kaadri sepi-kojaks Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskond. Käesoleval ajal õpib TRÜ Arstiteaduskonnas 1096 üliõpilast, kellest rõhuv enamik lõpetab teaduskonna käesoleva viisaastaku vältel.

Missuguste vahenditega ja kuidas täidab teaduskond oma põhiülesannet — ette valmistada kõrgelt kvalifitseeritud erialaseid kaadreid?

Viimastel aastatel on tunduvalt tõusnud teaduskonna õppejõudude teaduslik tase. Viimase 5 aasta jooksul on meditsiini doktori teadusliku kraadi omandanud 6 inimest, meditsiini kandidaadi teadusliku kraadi aga 16 õppejõudu. 50 õppejõudu valmistavad ette dissertatsioonitööd meditsiini kandidaadi teadusliku kraadi taotlemiseks.

Suurt tähelepanu pööratakse noorte õppejõudude ettevalmistamisele. Käesoleval ajal viibib aspirantuuris enam kui 30 inimest, neist paljud sihtaspirantuuris. Suuri teeneid noorte õppejõudude ettevalmistamisel Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonnale on Moskva ja Leningradi teaduslikel asutustel.

TRÜ Arstiteaduskonna õppejõud esinevad üha sagedamini nii üliõpilastele kui ka rahvusvahelistel nõupidamistel ja teaduslikudel konverentsidel. Mõni aeg tagasi andis NSV Liidu Kõrgema ja Keskerihariduse Ministeeriumi juures töötav Kõrgem Atestatsioonikomisjon Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna teaduslikule nõukogule õiguse vastu võtta töid kaitsmiseks meditsiini doktori teadusliku kraadi taotlemiseks mitmel erialal. See on suur tunnustus teaduskonna kollektiivile, samal ajal aga kohustab see õppejõude tõstma teaduslikku ja erialast kvalifikatsiooni. On reaalne, et käesoleva viisaastaku jooksul valmivad doktoritööd 15 õppejõul, kandidaadikraadi aga peaksid omandama ligi 50 noort õppejõudu ja aspiranti.

Viimastel aastatel on toimunud murrang ka õppejõudude ideoloogilises küpsemises. Tunduvalt on suurenenud teaduskonna parteiorganisatsiooni koosseis ja juhtiv osa teaduskonnas, teaduskonna 23 kateedris leidub kommuniste 21-s.

Senisest enam on aga vajalik pöörata tähelepanu noorte spetsialistide küpsemisele, samuti noorte õppejõudude pedagoogiliste oskuste omandamisele, selles esineb senini veel puudujääke.

Eesmärgiga viia kõrgemates õppeasutustes õppeprotsess vastavusse kaasaja teaduste saavutustega, eriti aga bioloogia arenguga, kehtestati kõrgemate meditsiiniinstitiutides ja -fakultetides alates 1. sept. 1965. a. uus õppeplaan, mille lõplik ellurakendamine peab toimuma lähema kolme aasta jooksul. Uues õppeplaanis pannakse õpetamise peamised ülesanded loengulisele õppetööle kõrval praktilistele oskuste omandamisele ja üliõpilaste iseseisvale tööle. Kohustuslike õppeainetena on tulnud juurde meditsiini psühholoogia, meditsiini geneetika, biofüüsika, matemaatilised meetodid meditsiinis jt. Olgu märgitud, et Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonnas alustati nende ainete õpetamist mittekohustuslike õppeainetena juba mõnda aega varem. Praegu toimub õppetöö täielikult uue õppeplaanil alusel kolmel esimesel kursusel.

Enamik TRÜ Arstiteaduskonna lõpetajaist tuleb töökohtadel toime nendele pandud ülesannetega. Nad on võitnud töötades raviarstina, arst-stomatoloogina või farmatseudina elanikkonna poolehoidu ja usalduse. Oma põhitöö kõrval võtavad nad aktiivselt osa ühiskondlikust tööst. Kuid põhjustatult on teaduskonnale tehtud etteheiteid, et mõni-

kord jätab soovida ettevalmistatus organisatorseteks ülesanneteks, näiteks noored jaoskonna-arstid ei tunne küllaldaselt meditsiinilist dokumentatsiooni, eksitakse mõnikord tööeksperimenti jt. küsimustes. Noorele arstile oleksid need nagu kogemuste vähesuse tõttu andestatavad, aga nad ei ole siiski lubatavad.

Arstiteaduskonna õppejõudude kollektiiv on võtnud tarvitusele abinõusid, et edaspidi viia õpetamise tase lähemale tegeliku elu vajadustele. Õppetööst on kutsutud osa võtma spetsialiste-praktikuid tööeksperimenti, püsiva ja ajutise töövõimetuse küsimustes. Selles suhtes on loodud side Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu ja arstliku tööeksperimenti arstidega kohapeal. Suuremat tähelepanu on hakatud pöörama kutsehaiguste diagnostika, ravi- ja profülaktika küsimustele. Kliiniliste kateedrite õppejõud analüüsivad kliinilistel praktikumidel püsivat või ajutist töövõimetust iga konkreetse haige puhul. Suuremat rõhku pannakse polikliinilistele praktikumidele — 25% kõrgist praktikulistest tööd tehes kliinilistes õppeainetes toimuvad õppebaaside polikliinilistes osakondades. Menetluspraktika vältel tervishoiuasutustes töötavad üliõpilased meditsiiniõe ja jaoskonna-arsti ülesannetes ning subordinaatorina kolmes põhilises kliinilises distsipliinis — teraapias, kirurgias ja sünnitusabis.

Need üliõpilased, kes riikliku komisjoni poolt suunatakse tööle maa-arstijaoskondadesse, teevad kuuendal kursusel läbi praktikumi tsükli mõnes eesrindlikus maa-arstijaoskonnas. Õppeprotsessi organiseerimisel Arstiteaduskonnas esineb probleeme, mida oleme lahendanud ainult osaliselt ning mis nõuavad lõplikku lahendust viisaastaku vältel.

Teaduse kiire areng toob endaga kaasa üksikute erialade kõrge diferentseerituse astme ka meditsiini alal. Õppejõudude arvuline koosseis üliõpilaste enam-vähem stabiilse arvuga püsib samuti ühesuguse, selle tõttu tuleb ühel õppejõul tegelda väga laialdaste küsimuste ringiga. See tingib vajaduse kutsuda õppeprotsessist osa võtma teadlasi-spetsialiste teaduslikest asutustest. Senised kogemused, kus üliõpilastele on kutsutud esinema väljapaistvaid teadlasi NSV Liidu teaduslikudest keskustest, samuti aga NSVL Meditsiiniteaduste Akadeemia Eesti Kliinilise ja Eksperimentaalse Meditsiini Instituudist, õigustavad ennast täielikult. Samuti jätkab teaduskond ka ülikoolisestest võimalust kasutamist, eriti teaduskonna kesklaboratooriumi koosseisuliste teaduslike töötajate lülitamist õppetöösse. Selle laboratooriumi komplekteerimise lõpuleviimine avab ka õppeprotsessi organiseerimise seisukohalt uusi võimalusi.

Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskond valmistab õppeplaani kohaselt meie vabariigile ette esmajoones üldprofiiliga arste. Vabariigi tervishoiu vajadused on aga hoopis diferentseeritumad. Esineb tarvidus pediaatrite, sanitaararstide jt. eriala spetsialistide järele. Teaduskond on mõnda aega n.ö. teaduskonnasiseselt kindlustanud meie tervishoiuasutusi raviarstidega, kes on saanud mõningat sõlvendatult ettevalmistust pediaatria, sanitaarpidemioloogia, teraapia, kirurgi jt. erialadel. Loomulikult ei ole ükski niisugune ülikooli lõpetaja veel eriala spetsialist. Et selleks saada, on vajalik pärast ülikooli lõpetamist veel palju töötada. Sellega seoses on viimasel ajal kerkinud üles küsimus, kas teaduskonna üldprofiiliga raviasukonnas ei tuleks korraldada täiendavat profiileerimist, täiendavalt pediaatria ja sanitaaralase osakonna avamise teel. Teiste erialade suhtes, nagu teraapia, kirurgia, günekoloogia ja sünnitusabi ning teised, ollakse aga seisukohal, et põhiline spetsialiseerumine peab toimuma alles ülikoolijärgsel kliinilise ordinatuuri kaudu, sest spetsialiseerumine 6-aastase õppeaja vältel nõrgendaks arstide üldist ettevalmistamist. Käesoleva kirjutise autor on seisukohal, et meditsiiniteaduse kiire areng ühelt poolt, teiselt poolt aga tervishoiusüsteemi vajadus eriala spetsialistide järele tingib edasiselt õppeaja pikendamise vajaduse meditsiiniinstitiutides ja -fakultetides, kusjuures seitsmes, nn. praktiline aasta oleks ette nähtud spetsialiseerumiseks.

Käesoleva viisaastaku vältel paraneb teaduskonna õppebaaside olukord. Teaduskonnal on koos tervishoiuorganitega välja töötatud Tartu kliinikute väljaarendamise plaan pikemaks perioodiks. Selle esimeseks etapiks on 340 voodikohaga kirurgilise haigla ehitamine. Haigla ehitustöö lõpuleviimine oli ette nähtud 1967. aastaks. Praeguse ehituse seisundi juures osutub aga haigla ekspluatatsiooni andmine võimalikuks alles 1968. aastal.

Tartu Riiklik Ülikool ehitab veel käesoleval aastal juurdeehituse korras ruumid patoloogilise füsioloogia kateedritele. Väljaehitamist vajavad auditooriumid nakkushaiguste ja pediaatria kateedritele. Arvestades, et nimetatud kliinilised kateedrid töötavad Eesti NSV Tervishoiuministeeriumi süsteemi kuuluvates kliinilistes haiglates, ei ole senini lahendatud küsimus, kes tegelikult teostaks nimetatud kateedritele ruumide väljaehitamise.

Viimastel aastatel on meie vabariigi valitsus eraldanud teaduskonnale täiendavaid summasid, mille eest on kateedritele ja laboratooriumidele muretsedud kaasaegset aparatuuri ning mida rakendatakse nii teadusliku kui ka ravitöö eesmärgil.

Teaduskonna õppejõudude kollektiivi kasv ja materiaalse baasi tugevnemine loob soodsaid eeldusi selleks, et senisest enam kaasa aidata perifeerias töötavate arstide erialase kvalifikatsiooni tõstmisele ja täiendamisele. Meie vabariigis on sel alal Eesti NSV Tervishoiu Ministeeriumi ja selle süsteemi asutuste, Moskva ja Leningradi arstide täiendusinstituutide ning Tartu Ülikooli Arstiteaduskonna kateedrite poolt mõndagi tehtud. Senini ei ole aga süstemaatilisi täiendusi viibimine jõudnud veel kõikide arstideni, mille tõttu esineb vajadus täiendavalt vabariigisisese arstide

Rohkem tähele-

TRÜ Arstiteaduskonnas töötab 25 üliõpilaste teaduslikku ringi, neist 13 kliinilise (psühhiaatria, neuroloogia, teaduskonnakirurgia jt.) ja 12 teoreetilise meditsiini (mikrobioloogia, histoloogia, biokeemia jt.). Ringide tööst võtab osa ligi 600 üliõpilast. Teaduskonna üliõpilaste poolt esitati tänavu rekordiline arv võistlustöid — kokku 31 (möödunud aastal 26).

Nagu möödunud aastatel, nii valmis ka tänavu suur hulk võistlustöid kliiniliste kateedrite üliõpilaste teaduslikes ringides. Võistlustööde hindamisel märkis teaduskonna dekaan prof. J. Saarma, et tööde üldine tase on kõrge ja et rida võistlustöid võiks nende edasiarendamisel arvesse tulla kandidaadidissertatsioonidena.

Paljude aastate jooksul on teaduskonna parimateks UTÜ ringideks olnud teaduskonnakirurgia, psühhiaatria, neuroloogia, sisehaiguste propedeutika ja patoloogilise anatoomia ring. 1965. ja 1966. a. on valminud võistlustöid nimetatud ringides järgmiselt:

1. Teaduskonnakirurgia ring
2. Psühhiaatria ring
3. Neuroloogia ring
4. Sisehaiguste propedeutika ring
5. Patoloogilise anatoomia ring

Kroonikat

Rääkisime tulevast elukutsest

Raviasukonna III kursusel toimuv huvitav kohtumisõhtu teemal «Arst eile, täna ja homme». Ohtu organiseeris kursuse komsomolibüroo eesotsas büroo liikme Tiia Kõrtsiga. Osa võtsid ka õppejõud.

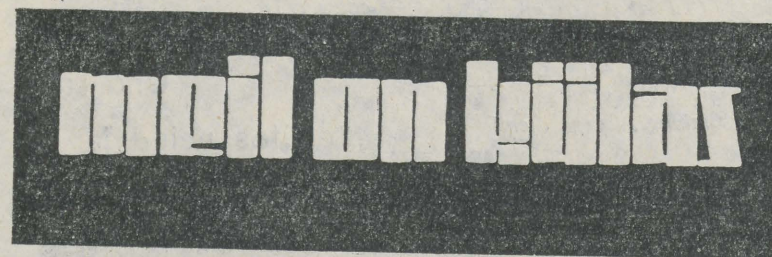
Sissejuhataks rääkis dotsent Riiv meie möödunud aegade kuulsaatest arstidest, alates Hippokratest ja Galenosest. Dotsent Riiv rõhutas eriti, et me peame jätkama kreeka meditsiini humanistlikke traditsioone, et meedik peab olema mitmekülgne, laia silmaringiga humaanne inimene. Väga tähtis on mõte ja sõna. Mõni saade käärib aga nädalaid ja kuid. Ta on sinuga kaasas nagu vari, muutub kuuld, nähtu ja loetu põhjal ikka raskemaks, kuni ühel päeval on aeg küps temaga maha saada. Ja ei või ial ette teada, millal või kus turgatab pähe järgmise saate idee.

On teil mõni oma teema, ainevald, probleem, mis Teid erilistelt puudutab või kutsub sõna võtma?

Selleks on igapäevane elu oma rõõmude, murede ja probleemidega. Ja igapäevased inimesed nende kandjatena. Tahaks mõista neid, et kuulajateni tuua mitte ainult nende teod, vaid ka nende mõttemaailma ja ellusuhtumise. See on aga raske, sest meie rahvas on vägagi endasse. Kui see vahel siiski korra läheb, on heameel seda suurem.

Kas on midagi, mis teeb Teile muret meie praeguses teaduses?

Ma muretsen, kuidas ajakirjandus endale oma teaduse saaks. Hädaapärast on vaja žanride teooriat, teaduslikult läbitöötatud informatsiooni hankimise meetodikat, ajakirjanduspsühholoogia aluseid, ajalehtede, raadio ja televisiooni spetsiifika teeviitu, uurimusi meie kaasaegsest ajakirjandusest ja tema arengutendentsidest.



Ivar Trikkel

Kas ajakirjanikuks tasub õppida? Või on see ainult kogemuste teel õpitav amet ja kõrgemas koolis tuleks omandada põhjalikult hoopis mingi teine spetsiaalsus?

Õppida mitte ainult et tasub, vaid õppima peab. Need ajad, milal ajakirjanduse tegemiseks heast tahtmisest küll näis, on ajalugu. Kaasaegne ajakirjandus oma erinevate kanalite ja tarbijaskonna ennekuulmatu informatsiooninälg ja nõudlikkusega on muutunud niivõrd keerukaks ühiskondliku elu nähtuseks, et teooriat tundmata on lootusetu otseteed leida.

Teooria on ajakirjaniku ametis asendamatu. Samal ajal on aga meie töö mõeldamatu elunähtuste sügava tundmiseta.

Kaasaeg seab kilbile targa ajakirjaniku-spetsialisti. Mõnedes ülikoolides loetakse ajakirjanduse kursust fakultatiivse ainega erinevate teadusvalade üliõpilastele, kes selle vastu huvi tunnevad ja talenti ilmutavad. Sageli saavad head ajakirjanikud neist, kellel on hoopis teine spetsiaalsus (nii nagu kirjanikudki!) ja kes teooria leiavad ise.

Praktika veenab aga ka selles, et olulisim ajakirjanikuks saamisel on ajakirjanduslikult spetsi-

aalne + üldkultuuriline ettevalmistus, milleks kõige enam sobib filoloogiateaduskond.

Kas olete raadio patrioot? Kui jaa, siis milles näete tema meeldivust või eelseid võrreldes trükisõna, televisiooniga?

Ma olin raadio patrioot isegi siis, kui käis ringi kuulujutt, et televisioon tapab raadio. Miks siis mitte nüüd, kui aeg on näidanud, et ringhäälingu mõjusfääri laienemine ei lõpe enne, kui igal inimesel on oma isiklik transistor-raadio nagu hambaharil!

Raadio ja televisiooni eelseks trükisõna ees on nende operatiivsus. Üheskoos tõstsid nad uuele kõrgusele ka elutõe vahendamise ehtsuse.

Raadio eelis televisiooni ees jhtub tema suuremast intiimsusest, mis tuleneb toetumisest mõttejõule ja seda aktiveerivale kujutusmeelele kuulaja seisukohast, ning suuremast lihtsusest suhtlemises esinejaga. Raadiosaates esineb inimene alati vabamalt kui televisioonis.

Raadiol on ka oma väikesed vead, aga ma olen ju raadio patrioot, seepärast...

Milles on mikrofonide ees iseendaks jäämise saladus?

Kui ma seda teaksin! Ja kas ma jäängi iseendaks? Võib-olla saan hoopis paremaks? Kas ei ole nii, et mikrofon sunnib reporterit suuremale enesedistsipliinile, nii, nagu teid eksamisessioon. Teatud ajahetkel peab reporter koondama kõik enesesse laekunu, et innustada hoopis kedagi teist olema tema ise.

Kas te näete mikrofonide ees kuulajat, kellele räägite? Milline ta on või millisega sooviksite vestelda?

Ma vestleksin sümpaatse inimesega, kes tahab kuulda, mis mul ütelda on ja kes mind usub. Ma tean, see on lihtsameelne soov, sest kuulajad ja nende huvid on erinevad (sotsioloogiline ankeet!) ja kes kõigile korraga meeldida tahab, ei meeldi kellelegi. Aga selline on juba kord meie ameti paratamatu enesesugestioon: kui kuulted ainult vaenulikke nägusid raadio ümber, läheb keel sõlme.

Kui kaua te olete saateid ette valmistate ja milles see seisab?

Kui kosmonaut sinu silmade ees televiisoriekraanil väljub avakosmosesse just sellel hetkel, kui sa kommenteerid sedasama lendu otse eetrisse, ei ole mingit ettevalmistusaega. Ühel ajal sünnivad



ENSV teeneline kultuuri-
tegelane Eesti Raadio
kommentaator

täienduskeskuse järele. TRÜ Arstiteaduskonna poolt on tehtud ettepanek arstide täienduskulteedi loomiseks Tartu Riikliku Ülikooli juures, arvestusega, et rõhuv enamik vabariigi teaduslik-pedagoogilisi kaadreid asub Tartus. Seejuures jätkuks loomulikult meie vabariigi arstide täiendamine ka Leningradi ja Moskva arstide täiendusinstituutides, eriti niisugustel erialadel, mis meie vabariigis ei ole veel küllaldaselt välja arendatud või kus puuduvad kõrgelt kvalifitseeritud pedagoogid.

Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna kollektiiv teeb edaspidi kõik selleks, et saata ellu ainult hästi ettevalmistatud kõrgema haridusega meditsiinilist kaadrit ja osutada vajalikku abi meie tervishoiu süsteemile arstide täiendamisel ja spetsialiseerimisel.

H. VAHTER,
meditsiinidoktor, TRÜ Arstiteaduskonna prodekaan

panu ÜTÜ-le!

- 12 võistlustööd;
- 7 võistlustööd;
- 7 võistlustööd;
- 7 võistlustööd;
- 6 võistlustööd.

Produktiivsemate juhendajatena tuleks esile tõsta prof. A. Linkbergi, prof. J. Saarmat, dots. E. Raudamit, dots. J. Riivi ja dots. E. Podarit.

Vaatamata üldistele headele näitajatele ei saa rahul olla mõnede kateedritega. Mitme aasta jooksul ei ole valminud ühtegi võistlustööd hügieeni, hospitaalkirurgia ja stomatoloogia kateedrite juures töötavates ringides. Regulaarselt on üliõpilaste teaduslike tööde juhendamise tegelnud ainult 50% meie kateedritest, konkreetselt õppejõudude osas on see näitaja veelgi madalam. Üliõpilaste juhendamisege tegelevad põhiliselt ühed ja samad õppejõud, suur osa teaduskonnas õppejõududest on sellest vastutust rikkast tööst eemale jäänud. Me ei tohi aga unustada, et ÜTÜ ringid on noorte teadlaste ettevalmistamise tähtsaks kohaks. Siit võrsuvad meie tulevased aspirandid ja teadlased.

K. PÖDER,
TRÜ Arstiteaduskonna ÜTÜ nõukogu juhendav õppejõud

psühholoogia tundmine, sest eelkõige mõjutab arst haige psüühikat oma käitumisega.

Järgnes elav mõtetevahetus. Milline peab olema hea arst, kuidas võtta haige usaldust, arsti kutseetika — need probleemid erutavad meid kõiki. Leiti, et arst eile, täna ja homme on erinev oma teadmiste pagasilt, kuid arst inimesena, usaldusmehena on sama mis Hippokratase ajal.

Vahetevahel on hea maha istuda ja vaielda sirgeks probleemid, mis on meile kõigile südamelähedased, kuid mille üle mõtisklemiseks paratamatult igapäevaste askelduste, lõputute kontrollitööde ja kollokviimide vahel aega ei jää.

LEIDA TAMM,
ravi III k. üliõpil.

See kõik ei lähe muidugi hoogtöökorras. Palju tööd jääb ootama teid — tänaseid üliõpilasi.

Mis te siis teete, kui te parasjagu saadate ei tee?

Siis ma puhkan saate tegemisest. Kes ajakirjanikuks saada tahab, jätku mõte seitsmetunnisest tööpäevast. See päev kestab uneajast uneajani. Suvel lükkad varbad vette, et töömõtetest lahti saada, need on aga nagu kihulased sul küljes. Talvel ajad suusarada lumisesse metsa, mõtled, et nüüd põgened küll töö eest ära. Asjata lootus! Ainult et iga kord pärast niisugust põgenemiskatset oled ise tulnud ja mõtted on värskeks saanud.

Kas te armastate vahel totrusi või vähemalt imelikke tegusid?

Totrusi mitte, sest need on totrad, kui lähtuda sõna üldrahvalikust tähendusest. Kui aga välja minna teie üliõpilasarguost ja seostada totrused inimlikult mõistetavate imelike tegudega, siis küll.

Kord meeldis mulle Emajõe luhetades uida, siis, kui vesi oli poolst säärest, või sellesama jõe peal purjetada lumetulekuni välja. Enne ladina keele eksamit näpistasin mõnd auväärset antikiasandat ni-

Arstiteaduskonna komsomolibüroo teatab:

1. Möödunud eksamisessioonide eeskujul seab Arstiteaduskonna komsomolibüroo ka nüüd sisse nn. sessioonivalved.

Üldreegel: sessioonil ebaõnnestunud eksamid tuleb sooritada järgmise sessiooni algul kahe kuu jooksul. Kui aga üliõpilane taotleb eksamit teistkordselt sooritada sama sessiooni sees ja kui see taotlus on ka põhjendatud, võib teaduskonna komsomolibüroo erandjuhul seda lubada. Lõpliku otsuse eksami teistkordse sooritamise kohta teeb prodekaan.

Sessioonivalved toimuvad 2.—29. juunini kella 14—16 vana anatoomikumi farmakoloogia auditooriumis (valvet ei ole laupäeval ja pühapäeval). Kõigil taotlejail tulla koos oma komsomoligrupi organisaatoriga.

2. Arstiteaduskonna I ja II kursusel pole erialast praktikat suvel ette nähtud. Nii, nagu kõigil ülejäänud vastavil kursustel ülikoolis (kel suvel erialapraktikat pole), on ka Arstiteaduskonna kahe esimese kursuse üliõpilased kohustatud töötama üks suvekuu ülikooli suvetööde staabi poolt ettenähtud objektidel sõltumata sellest, kas neil on erialane kutse või mitte. Peale selle on ligi 25 üliõpilasel võimalik töötada suvel Tartu Vabariiklikus Kliinilises Haiglas palgaliste sanitaridena.

Kursuse komsomolibürool on põhjendatud juhtudel õigus suvetöödest vabastada kuni 20% üliõpilastest.

Suvtööde üldist juhtimist korraldab ülikooli komsomolikomitee juures asuv suvtööde staap.

MULJEID uuest teaduslikust keskusest

Novosibirski, Siberi suure tööstus- ja kultuurikeskuse lähisel, 30 km sellest miljonlinnast, Obi mere kaldal asub uus teaduslik keskus — akadeemiline linnake. Viimane on TA Siberi Filiaali asupärgaks ja on välja ehitatud peamiselt viimase 5—6 aasta jooksul. Tegemist on heakorraldatud uue linnaga, kus praegu asub 15 teadusliku uurimise instituuti, peamiselt tehniliste teaduste, füüsika ja keemia alalt. Uurimisinstituudid on suured, mitmekorruselised korpused, varustatud moodsaima aparatuuriga ning komplekteeritud kõrge kvalifikatsiooniga kaadriga. Iseloomulik uuele keskusele — suhteliselt suur noorte entusiastide arv.

Lisaks uurimisinstituutidele asub siin ka Novosibirski Riiklik Ülikool oma allasutustega.

Linnakeses on umbes 30 000 elanikku. Elumajad on väga hea viimistlusega (meie Tartu ehitusmeestelgi oleks siit palju vaadatu-õppida). Kaupluste võrk on tihe. Kultuuriasutused (klubid-kinod) on käe-jala juures. 8-korruselise viimase hotelli «Kuldne org» võtab sõbralikult vastu kõik külalised, kes

saabuvad siia üleliidulistele konverentsidele.

Ka tartlastel-meedikutel on side-med uue keskusega. Aprillis toimus siin Siberi TA Filiaali Tsütoloogia ja Geneetika Instituudi ning MTA Moskva Reumatismi Instituudi korraldusel üleliiduline sidekoe-alane nõupidamine, millest võtsid osa ka rahvademokraatiamaade teadlased. Sümpoosionil esitati uusimaid andmeid nii sidekoe normaalse morfoloogia ja biokeemia kui ka haiguslikult muutunud sidekoe kohta. Nõupidamisest võtsid osa peale histoloogide ja biokeemikute ka patoloog-anatoomid ning kliinitsistid. Ettekannete järel toimusid elavad mõttevahetused ning diskussioonid. Meilt esines nõupidamisel ettekandega dots. Ü. Arend.

Aprillikuus viibis Novosibirskis prof. Mešalkini juures südame- ja veresoonte kirurgia alal täiendavalt teadmisi saamas ka aspirant T. Sulling.

Meie mõlema ühine arvamus — kellel vähegi võimalik, see külastagu kindlasti uut teaduslikku keskust. Seal on üsna palju näha ja õppida.

Ü. AREND

Ühiskondlikust tööst ja aktiivsusest

Farmaatsia-osakonna komsomoli viimane üldkoosolek arutles ühiskondlikku tööd ja ühiskondlikku aktiivsust. Püüdsime koos ülikooli komsomolikomitee sekretäri Jaak Kaarmaga selgusele jõuda, millest on üliõpilase aktiivsus, tahe elavalt kaasa lüüa kogu meie kirevate ühiskondlikule ja teaduslikule tööle. Millist üliõpilast pidada aktiivseks, mille järgi seda otsustada? Kas passiivsus on tingitud ajapuudusest või lihtsalt mugavusest? Mida üldse pidada ühiskondlikuks tööks, kas tal on mingit tähtsust, kas mitte kulutada see aeg pigem eriala omandamiseks? Sellised küsimused olid meie ette kerkinud.

Rääkisime, vaidlesime, arutasime, tegime järeldusi.

Ühiskondlik töö on niivõrd laiaks paisunud, et seda ei saa piirata koosolekutel ja nõupidamistel käimisega, kindla alalise kohustuse täitmisega. Aktiivsust peab hindama ka selle järgi, kuidas kommunistlik noor reaalkmna suhtub ühiskondlik-politilistesse nähtustesse, kuidas ta elab kaasa ja võtab osa meie kursuse ja ülikooli igapäevasest kirevast elust.

Meie ajal peab ühiskondlik aktiivsus minema laiaadesse hulkadesse. Ei tohi olla lihtsalt endasse-tõmbumist, minnalaskmist, ootamist. On vaja lahtiste silmadega vaadata maailma, näha seal kõike, avaldada oma arvamust kitsas ja laiemas ringis, kui oma mõtte õigsuses ollakse veendunud.

Millised on parimad ja meeldejäävamad mälestused ülikoolist?

Kui professor Ariste tuli Tiigi intrisse esimest talve suurde ellu lennanud memmepoegadele külla ja tõi kaasa kotitäie kompvekke.

Kui ladina keele õppejõud L. Gross jagas hädalistele leivara, sest et stipp oli hiljaks jäänud.

Alma materiga on seotud kõige kallimad mälestused, mida aastate pärast alles mõistma hakkad.

Iseseisva mõtlemise algus. See tuli seal kuskil Toome raamatukogu hardas vaikuses või akadeemik J. Veski loengul. Neid loenguid oli nii raske jälgida (19-aastaselt), et mõte läks ulale inimese suuruselt, kes armastab nii ränka tööd.

Vastutusmõtte, eetilise kohustuse kriiteeriumi kujunemine. Meil ei olnud üliõpilasmütsi, kuigi oleksime himustanud. Üliõpilasmütsi on nii uhke kanda! Seal teadusmatika poolel teel tekkis aga ilma küsitavate kohustus rahva vastu, kes sulle selle kooli on andnud. Võib-olla oli see mõnel kevadisel lehmel ööl, kui tütarlaps oli koju saadetud (siis tekib ikka filosoofiline puhang), kui jõuti järeldusele: inimene ei õpi siiski iseendale.

Mida tähendab olla reporter?

Käesoleva aasta aprillis toimus Vitebskis Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate meditsiiniliste õppeasutuste üliõpilaste VIII ühendatud teaduslik konverents, millest võttis osa ka 20-liikmeline delegatsioon TRÜ Arstiteaduskonnast.

Kogu konverentsi töö oli väga hästi korraldatud. Esimese päeva hommikupoolikul tutvuti linnaga, instituudiga, haiglatega. Vitebsk on ligi 1000-aastane linn. Sõja ajal hävis ta peaaegu täielikult. Nüüd on ta aga üles ehitatud. Tegime tutvust ka instituudiga ja käisime linna nakkushaiglas, mis on instituudi üliõpilastele õppebaasiks.

16. aprillil alustas konverents tööd sektiioonides. Neid oli viis: morfoloogiliste teaduste, kirurgia-, teraapia-, eksperimentaalse mediti-

Ajaprobleem. Kui iga kohustuse mittedäitmist hakatakse põhjendada ajapuudusega, siis võib igaüks öelda, et ülikoolis on niipalju teha, et ei jõuagi üldse midagi korda saata. Selline arvamus võib tekkida siis, kui ühiskondlikus töös ei nähta mingit kasu. Kui aga seda hinnata võrdsest õppetööga, siis leitakse ka võrdsest aega mõlema jaoks. Ja eks nad mõlemad täienda ju teineteist, õpeta suhtlemist inimestega, seda läheb meil igaühel

Kõigepealt tähendab see olla inimene. Raadio ja televisioon on toonud ajakirjaniku leheridade tagant rahva silma alla. Ohtul istutakse koos ja arutatakse maailma asju. Reporter peab oskama olla nõuandja ja sõber, kelle ütlemisel on kaalu.

Et reporter peab olema avara silmaringiga, poliitiliselt küps, oskuslik sõnaseadja-jutuvestja, aristeliku mäluga (soovitav ka keelteoskusega), et ta peab oskama autot juhtida, fotografeerida, masinal kirjutada, vajaduse kohaselt käituda, et tal peab olema kiire reaktsioon nagu sprinteril, et ta peab suutma reporteritavasse sisse elada nagu näitleja oma rolli, sellest süttima, et tal peavad olema enesekontrolli tugevad pidurid — see kõik on iseenesest mõistetav.

Millist liiki reportaaze meeldib kõige rohkem teha?

Otsereportaaze.

See oli Lužnikis 1957. a. Ülemaailmse noorsoofestivali avatseremoonia hilines juba teist tundi, sest rongkäik oli ovatsioonidesse takerdunud. Meie olime aga eetris. Mikrofon käis meeste vahel ringi nagu palav kartul. Lõpuks hakkasime geograafiaõpikust valitud le-

siini ning hügieeni- ja mikrobioloogiasektiioon. Kokku kanti ette üle 100 üliõpilaste teadusliku töö, millede arutelu oli küllaltki elav. Sõna võtsid nii õppejõud kui ka üliõpilased.

Ohtul istusid koos sektiioonide teaduslikud juhendajad, kes tegid kokkuvõtteid sektiioonide tööst ja hindasid üksikuid töid, milledest I kategooria vääriliseks tunnistati 48. Meie ülikooli töödest tunnistas kõrgeima kategooria vääriliseks pooled ettekantuist (5).

Konverentsi viimasel päeval toimus lõpp-plenaaristung. Vitebski Meditsiinilise Instituudi ÜTÜ nõukogu esimees andis teatepulga — põleva küünla — edasi järgmise konverentsi korraldajatele — Vilniuse Riikliku Ülikooli delegatsioonile.

L. TURK,
raviosakonna VI k. üliõpilane

pärast ülikooli lõpetamist tarvis.

Koos õppejõududega on vaja kujundada õhkkond, milles ühiskondlik töö on lugupidamises. Igaühel on vaja oma sõna ja teoga kaasa aidata meie komsomolitöö suuna edasiarendamiseks.

ANNE KIKAS

Lehekülje «Arst eile, täna ja homme» organiseeris Arstiteaduskonna pressigrupp eesotsas Ü. Arendiga.

heklulgi ette lugema.

Samade pidustuste finaali. Augusti, tulevärk, tunnete, mõtete, muljete tulv. Igal mehel oli käsi püsti: «Mikrofon mulle, ma tahan rääkida!»

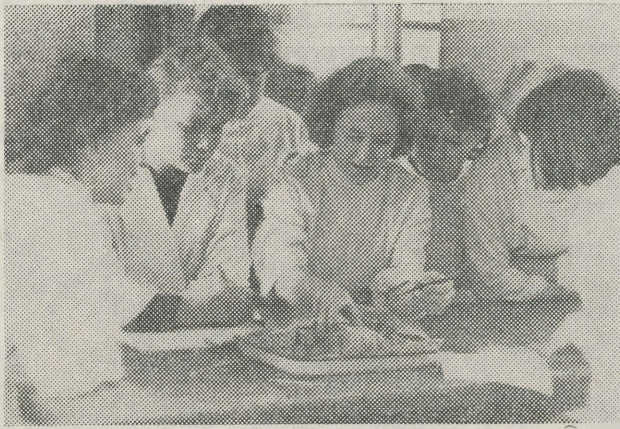
Improvisatsiooni erutus. Suure sündmuse atmosfäär, mis su kaasa haarab, nii et süda hakkab kiiremini taguma tööstaažile vaata-mata. Kuulajaga loodava vahetu kontakti psühholoogiline tagasimõju. See on raadiotöö raskeim künnivagu. Aga mis mõnu on seda vastu ajada!

Kuidas hindate noori oma erialal?

Kulla vääringuga, kui neid ainult oleks. Paraku satuvad ülikoolist reporteritööle üksikud. Ilmselt on siin põhjuseks raadio ja televisiooni alase teoreetilise (ja ka praktilise) ettevalmistuse nõrkus.

Midagi peaks ette võtma. Võib-olla ohverdada nädalapäevad suvepuhkusest, et tulla raadiosse vaatama (ja ka proovima), kuidas seda tööd tehakse. Igaühele ütleme tere tulemast!

Eesti Raadio homme pale oneneb paljus sellest, missugune on ajakirjandusse pürgivate üliõpilaste tänane nägu.



Raviosakonna I kursuse tutvub anatoomia praktikumis aju ehitusega.



Raviosakonna III kursuse 8. rühm praktikumis.

Teatepulk Vilniuse Riiklikule Ülikoolile

Käesoleva aasta aprillis toimus Vitebskis Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate meditsiiniliste õppeasutuste üliõpilaste VIII ühendatud teaduslik konverents, millest võttis osa ka 20-liikmeline delegatsioon TRÜ Arstiteaduskonnast.

Kogu konverentsi töö oli väga hästi korraldatud. Esimese päeva hommikupoolikul tutvuti linnaga, instituudiga, haiglatega. Vitebsk on ligi 1000-aastane linn. Sõja ajal hävis ta peaaegu täielikult. Nüüd on ta aga üles ehitatud. Tegime tutvust ka instituudiga ja käisime linna nakkushaiglas, mis on instituudi üliõpilastele õppebaasiks.

16. aprillil alustas konverents tööd sektiioonides. Neid oli viis: morfoloogiliste teaduste, kirurgia-, teraapia-, eksperimentaalse mediti-

siini ning hügieeni- ja mikrobioloogiasektiioon. Kokku kanti ette üle 100 üliõpilaste teadusliku töö, millede arutelu oli küllaltki elav. Sõna võtsid nii õppejõud kui ka üliõpilased.

Ohtul istusid koos sektiioonide teaduslikud juhendajad, kes tegid kokkuvõtteid sektiioonide tööst ja hindasid üksikuid töid, milledest I kategooria vääriliseks tunnistati 48. Meie ülikooli töödest tunnistas kõrgeima kategooria vääriliseks pooled ettekantuist (5).

Konverentsi viimasel päeval toimus lõpp-plenaaristung. Vitebski Meditsiinilise Instituudi ÜTÜ nõukogu esimees andis teatepulga — põleva küünla — edasi järgmise konverentsi korraldajatele — Vilniuse Riikliku Ülikooli delegatsioonile.

L. TURK,
raviosakonna VI k. üliõpilane



Toris küsitleti 83-aastast Mihkel Künnapast.

Tänavu alustas Ajaloo-Keeleteaduskond oma väliekspeditsioonidega võrdlemisi varakult. Esimestena läksid seekord välja eesti keele kateedri õppejõud ja üliõpilased, kes viie päeva jooksul, 24.—28. maini, sõitsid ringi Pärnu ümbruses — Suure-Jaanis, Vändras, Toris, Saardes ja Häädemeestel — ning kogusid vana keelemurret.

Ekspeditsiooni koosseisu kuulusid kateedri vilunud murdeuurijad A. Valmet ja V. Kingisepp ja sel teel alles esimesi samme astuvad üliõpilased Taima Talv ja Külleke Mäetamm III kursusel, Lea Kõli ja Reet Kaasik II kursuselt ning Pärja Keldrimägi I kursuselt. Meesperi esindasid helitehnik Jaak Kasumets ja bussijuht. Nimelt oli meie ekspeditsioon tähelepanuväärsest hästi mehhaniseeritud. Tavalist jalgsimatka asendas seekord sõit mugavas bussis ja sõnasõnalise üleskirjutamise asemel tarvitses vaid keerata magnetofoninuppu. Tänu sellele jõudsimme viie päevaga ära teha töö, milleks tavalisel ekspeditsioonil kuluks peaaegu kuu aega.

Meie kateedri uurimisobjektiks on viimastel aastatel olnud Lääne-Eesti murrakud. Siiski oli Pärnu ümbrus, peale Tori kihelkonna, kus käidi ka möödunud aastal ja keelejuhid olid teada, meie täiesti «tundmatu maa». Nii siirdusimegi ühel maikuu varahommikul kolme magnetofoni, 8 inimese ja hea tahetega oma murretekaardilt valgeid laike kustutama.

Ekspeditsioon algas väga õnnelikult. Juba Suure-Jaani esimeses talus, kust tahtsime hankida teateid ümbruskonna vanemate inimeste kohta, leidsime kohe suurepärase keelejuhi. Tiina Hommik on üle 80 aasta vana, kogu elu selles külas elanud, vähe koolis käinud, mäletas hästi endisaegseid töid ja toimetusi ning oskas neist huvitavalt ja ladusalt kõnelda. Tema isik vastas kõigile nõuetele, mis heale keelejuhile esitatakse.

(Selgitamiseks: mõnikord võib head keelejuhti otsida mitu päeva ja siiski alati ei leita.)

Meie esimene üleskirjutus algab nii: «Niid on põllud kõik puhtad ja raabid sees. Aga kus vanasti olli põlde peal pailu kiba...»

Pärnu ümbrus on keelejuhtidest võrdlemisi rikas. Peaaegu igas külas, kuhu me sõitsime, õnnestus meil kellegi juttu lindistada. Ega see nii kerge töö olnudki. Pidime leidma sellise teema, millest keelejuht saaks pikemalt rääkida ja aeg-ajalt suunasime teda küsimustega. Küsimusi ei tohlinud aga väga palju esitada. Lindile pidi jääma ikkagi keelejuhi, mitte küsija jutt. Mõni keelejuht rääkis väga kenasti ja ladusalt, teine seevastu oli võrdlemisi kidaakeelne, püüdis kogu ümbrusest teha, et siin ümbruses ei kõneldagi murret ja mis tema sinna masinasse ikka teab rää-

kida. Tavaliselt algas meie vestlus kuskil taluõues umbes nii: «Teie. Kas olete siitpere inimesi? Meie oleme Tartu ülikoolist ja otsime vanu inimesi, kes veel vana keelemurret kõnelevad. Kui palju teil ka aastaid on? Ja kas olete kogu aeg siin külas elanud? Ning sageli: «Kas te mäletate veel ka neid töid ja toimetusi, mida siis tehti, kui teie noor olite? Kuidas siin kandis ka põldu hariti? Muutus ainult viimane küsimus. See võis puudutada ka ümbruskonna metsi, loomi ja jahipidamist, karjaskäimist või koduseid töid, nagu kangakudumine, toidukeetmine ja tubade sisustamine. Eriti populaarseteks said meie linakasvatusega seotud küsimused. Kohtasime ka inimesi, kes mäletasid vanu kombeid ja uskumusi, teadsid ussisõnu või olid koguni ise näinud pisuhända ja ussikuningat. Väga paljud vanemad inimesed tahtsid meile laulda. See on ka arusaadav: olid ju Vändra ja Tori kandis sajandi vahetusel tugevad laulukoorid. Palju jutuainet pakkus ka Pärnumaa omapärane olustik — soode ja rabadega vahelduvad liivaluited ning vanad rehetared, mida Lääne-Eestis võrreldes teiste Eesti nurkadega kohtab võrdlemisi sageli. Huvitav on see, et kuigi maa-alalised kaugused on väikesed, muutub murre küllaltki märgatavalt. Paari keelejuhti õnnestus meil lindistada nii, et nad seda ise ei teadnudki. Need lindiid pakuvad meile peaaegu kõige väärtuslikumat materjali.

Muidugi ei saa mööda minna ka tehnilist laadi raskustest. Kui meil poleks kaasas olnud helitehnikut Jaak Kasumetsa, oleksime vist juba esimesel-teisel päeval pidanud oma mehhaniseeritud üleskirjutuse asendamata lihtsa käsitööga.

Tänu sõnu tuleb öelda meie bussijuhtidele. Ei olnud sellist taluõue, kuhu ta poleks meid kohale viinud, oli sinna teed või mitte. Meie jutu peale, et küll me läheme suure tee pealt need mõnisada meetrit jalgsi, vastas ta, et mida auklikum ja porisem tee, seda huvitavam ja meeldivam on tal sõita.



Suure-Jaanis helilindistatakse 89-aastase Tiina Hommiku juttu.

Viiepäevasest ekspeditsioonist on veel nii mõndagi meenutada. Kas või seda, kuidas meil arenes vaistkoerte suhtes: mõne eest jooksime kandade välkudes, teistele pakkusime kompekke, kolmandatega saime suurteks sõpradeks. Vist kusa-gil mujal Eestis pole nii palju koeri kui Pärnumaal.

Tartusse tagasi saabusime näost tublusti pruunimaks muutunudult, kastis üle seitsme kilomeetri täiskirjutatud linti. Aga uued ekspeditsioonid ootavad. Kaasa minna soovijate puudust pole karta. Vähe-malt need, kes kord käinud on, tahavad jälle uuesti teele asuda.

R. KAASIK

Jelena Milk



2. juunil s. a. pühitses TRÜ kaugõppeosakonna sekretär Jelena Milk oma 60. sünnipäeva ja ülikoolis töötamise 20. aastapäeva.

J. Milk sündis 2. juunil 1906. aastal Vladimiri linnas maamööti tütre. 1927. aastal lõpetas ta Tartu Vene Gümnaasiumi ja 1931. a. Tartu Ülikooli Oigusteaduskonna. Pärast ülikooli lõpetamist töötas ta Tartu Kinnistusametis kantseleitöötajana. 1944. aastal asus juubilar tööle SaRK-i Tartumaa Teedeesakonda masinakirjutajana. Alates 1946. aastast töötab J. Milk vahetpidamata Tartu Riiklikus Ülikoolis, algul vene keele kateedris vanemlaborandina ja

1955. aastast alates TRÜ kaugõppeosakonnas sekretärina.

Juubilaril on alati iseloomustanud ausus, töökus, täpsus, oma töösse kiindumus. Kaugõppeosakonnal on raske kujutleda oma tööd ilma J. Milgita. Tema «kääle alt» käib läbi kõik venekeelne kirjavahetus ja masinakiri. Juubilar on ka suur kirjanduse sõber ja hea raamat valmistab talle alati suurimat naudingut.

Soovime juubilarile südamest õnne ja loodame, et ta töötab meil veel palju aastaid sama energiaga.

Teated * Teated * Teated

Laste suveklubi

TRÜ klubi juures alustas tööd laste suveklubi, mille tööst saavad osa võtta kõik koolialased lapsed, kelle vanematest vähemalt üks kuulub TRÜ ametiühingusse.

Koos käiakse 3—4 korda nädalas kella 10—16-ni. Korraldatakse matku ja ekskursioone. Võetakse osa lastestaadioni poolt korralda-

tud üritustest ja spordivõistlustest. Tehakse «Kultuurikino» lasteseanssidele ühiskülastusi.

Kõikide tasuliste ürituste eest tasuvad lastevanemad.

Laste suveklubi töötab kogu suve. Uusi liikmeid registreeritakse iga päev kella 10-st TRÜ klubis.

Kogu kursus soovib südamest head!

MILVI MUURSEPP

ja
AARNE HERMLIN

MALLE SUVI

ja
REIN ÄRVISTO

HELGI PLIESS

ja
ENN PÖLDROOS

eesti filoloogia V

Teated * Teated * Teated

TRÜ võimlejad kaitsesid meistritiitleid

Aastaid on olnud meie ülikooli kunstilised võimlejad võidukad vabariigi teiste üliõpilassportlaste ja Balti tsooni üle. Ka üleliidulises konkurentsis on suudetud tulla finaalvõistluste 6 parema võistkonna hulka. Seekordne võistlusjuhend ei võimaldanud eelmise aasta lõpetajate parimail võistkonda kuuluda. Võistkonda tuli täiendada I kursuse üliõpilaste seast.

Võistkondlik paremusjärjestus kujunes ENSV kõrgemate koolide suvespartakiaadil järgmiseks: TRÜ — 247,4 p., TPedI — 233,8 p., TPI — 163,45 p. Need kolm võistkonda on olnud ikka põhilised konkurendid. Kunstiinstituut ja Konservatoorium on esinenud kord paremini, kord halvemini. Millegipärast on aga meie kodulinna teine suurem õppeasutus alati kõrvale jäänud nii kunstilise kui ka rühmvõimlemise võistlustest.

Üliõpilastšempioni tiitli võitis teist aastat järjest Sirje Eomõis (Saarik) 52,35 p. (TRÜ), järgnesid Luive Rebane 51,95 p. (TPedI) ja Ülle Kallemaa 50,9 p. (TRÜ).

Asjalõppenud võistlused näitasid, et TRÜ naisvõimlejad pere pole üksnes arvukas, vaid ka edukas. Aastaid on TRÜ taotlenud õigust rühmvõimlemises rohkema kui ühe võistkonnaga vabariiklikust üliõpi-

laste konkursist osa võtta. Seni pole seda saavutatud. Võib-olla on põhjuseks see, et TRÜ-le on alati kuulunud niipalju esimesi kohti, kui mitme võistkonnaga ta võistlustest osa võtab (teistel võistkondadel on lubatud võistelda väljaspool võistlust). Faktiline paremusjärjestus oli järgmine: TRÜ I võistkond — 37,55 p., TRÜ II — 36,4 p. ja TPI — 36,0 p. Kõik üliõpilassuviskonnad aga osutusid paremaks vabariigi kesk-eriõppeasutuste võimlemisrühmadest.

Nüüd seisab TRÜ kunstilistel võimlejalatel ees pingeline treeninguperiood, et edukalt esineda V Üleliidulisel Üliõpilaste Spartakiadil.

L. JAANSON,
võistluste peakohtuniku asetäitja

Järgmine ülikooli ajaleht ilmub 25. juunil.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann'i nim. trükikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 4509. MB 05389.



Lugupeetud lõpetajad! Õnnitleme!

Sünnimaa ootab teie noorusjõudu!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Et augustis...

- Fassaadid on värvitud.
- Parkett on varsti paigal.
- Maalritel kiire käes.

Maist on saanud juuni, mahedast kevadest kuum suvi. Jaanipäevapäike ja teravalt-sinine taevas kiiskavad võidu. Peahoone pimestavalt valged sambad erendavad päikese loosas ja isegi seinte mahe kollakasbeež särab nii, et silmadel hakkab valus. Praegu tahaks siseneda otse peaksest nagu valimiste päevalgi, kuid ei saa. Ees on hoiatav silt. Isegi peakse ise on saanud esimese värvikorra. Hoovipoolne uks on külalislahkelt valla.

Rektoraaditiivas on osa ruume juba lõplikult valmis. Neist mõnes auditooriumis toimusidki NSVL Ülemnõukogu valimised. Praegu võime selle tunnistusena parkett-põrandais märgata daamide tikk-kontsade jälgi. Nii partei- kui ka komsomolikomitee on juba sisse kolinud, kuigi trepikojas ja koridoris käib veel töö. Remonti on alustatud ka nendes ruumides, mis seni olid ladudeks.

Aula trepi tööd, mis vahepeal olid soikunud, on nüüd kõvasti edasi nihkunud. Rohkem kui pooled paasastmeist on juba paigaldatud, ja kui Tallinna Raudbetootootode Tehas alt ei vea ning astmed kohale saadab, siis jõutakse ehk laupäevaks kõigea valmis. Puudu on aga kõik trepi vaheplatvormide (trepimademet ehk podestide) paasplaadid.

Kohvikutiiva raudbetootontrepiga on asi hoopis parem. Alus on valmis, alt kuni põõninguni. Praegu valatakse astmeid. Kui ehitusjaoskonna juhataja L. Kukk meistermehelt küsis, kuidas läheb, siis too vastas: «Läheb küll! Aga silmad peab lahti hoidma. Seinad pole päris vinklis ja lainetavad ka pisut. Marsi äär aga peab sirge olema, müürseppade vead ei tohi välja paista.» Eks ole me sageli kirunud tänapäeva ehitajaid ja kiitnud kunagisi, kuid ega me keegi pole nende tööd tollipulgaga mõõtnud!

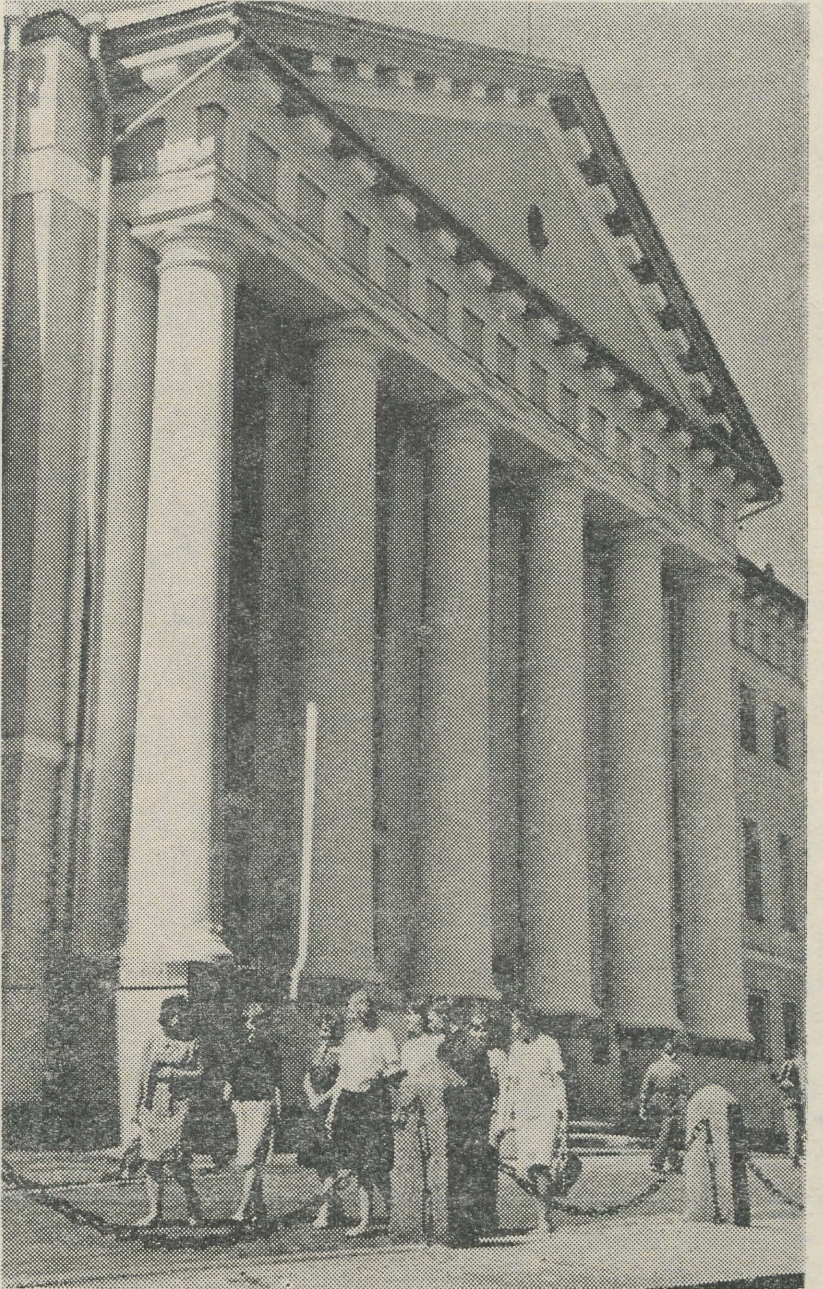
Kolm trepimarssi olid juba valmis. Tuhmhallid astmed on ühtlased ja veatud nagu kunsthambad. Laupäevaks kavatsetakse kogu töö lõpetada.

Kolmandal korrusel käib kõva parkettimine. Enamikus ruumides on töö juba tehtud, ja peagi ülejäänud valmis ei saa, sest platsis on tervelt kuusteist parkettijat.

Nii siin kui teisel korrusel on ka maalrid ammu töös: parketile on pandud krohvimatid või raputatud saepuru. Laed ja ka seinad on mitmel pool juba valged. Jääb vaid seintele vajalik värvitoon anda, aknad ja ukseid värvida, põrandad poonida, siis ongi tip-top.

Keldris tugisevad suruõhuhaamid: tuk-tuk-tuk, tuk-tuk-tuk, tuk-tuk-tuk. Vaheseina murtakse ära. Haamriotsad toksivad raudkivimürakate vahelist mõrdiliidist. Haamer takerdub aeg-ajalt — kivipõrakale «hammas peale ei hakka», tuleb mööda hiilida. Aega läheb küll, aga kivil tuleb alistuda ja ikkagi oma kohalt lahkuda. Töömeestel on nahk märg, pealtvaatajal aga «kananahk» seljas. Jahedavõitu on siin... Mööda pikka ja kitsast koridori roomavad jämedad torud: terasest on veemagistraal, aga malmist, muhvidega kanalistsiooni oma. Siin lähevad ka kaablid. Prr... Võtab võbisema.

Väljas on ligi kolmekümnekraadiline leitsak. Esialgu mõnus, ent



varsti on higi otsa ees, justkui oleks ise müüri lõhkunud. Tuleb kaduda aula meeldivasse jahedusse. Seal tundub õhkugi olevat rohkem kui väljas. Lagi on valmis: kumeraid võlvsevad, peegli- ja seinakarniisid. Ka suurem osa seintest on juba krohvitud ning enamik laintelist pilastersammastestki valmis. Teadusliku restaureerimistöokoja poolt valitud mehed tunnevad oma tööd. Kuid meistri ja meistri vahel on ikkagi vahe: lage tegid ainult kolm, kuid seinte ja «sammaste» kallal on juba kaheksa krohvijat, sest see töö on lihtsam, kuid mitte lihtne. Üks noorematest krohvijatest ütles: «Ega sellist tööd praegu naljalt ette tule. Nüüd on kõik sirge ja tasane, ei mingit «arhitektuurilist liialdust», anna aga pumbaga seinale ja hõõru siledaks. Aknaservade kallal tuleb pisut nokitseda. Siin on aga pead ka vaja!»

Patsti, patsti lendab mõrt pilastri siledale pinnale ning erilise šablooni abil antakse sellele meile kõigile tuttav lainjas pind. Aula kohvikupoolse otsseina üht sammast on vanasti meisliga täksitud, vist oli vaeseskesel «köht ees» ja sadakuuskümmendki aastat tagasi tuli mõelda oma eksimuste parandamisele nagu meilgi... Peagi kaovad kunagiste meistrite kavaluse jäljed krohvikihhi alla, sest krohvijatel on kiire: 1. juuliks peavad

aula seinad ja sambad valmis olema.

Ongi läbi käidud kogu maja ja isegi põõningule, sellesse päikesest kuumaks kōetud «sauna», sisse astunud. Endise askelduse ja plekkseppade kila-kola asemel on siin nüüd vaikus, kuigi üht-teist on siingi veel teha (ventilatsiooniga seotud tööd). Korraaks siiski kopsatab kellegi haamer, ent peagi levib üle kogu põõningu lämbe, uinutav vaikus, — selline, nagu maal, pooleldi heintega täidetud tallilakas.

Korraaks libiseb pilk ka hoovi, kus lebavad virnas aula trepi paasastmed ja müriseva kompressori kõrval kaevatakse õuekanalistsiooni kraavi. Päike vaatab kraavipõhja, sealt aga lendab talle vastu savi-segust pinnast. Varsti pannakse torud paika ja kraav aetakse kinni. Ainult kaevude järgi võib aimata, et siia on midagi juurde tehtud.

Töödejuhataja ruumis käib «kahkekordne» töö: krohvitakse seinu ja peetakse nõu. Ehituse juhtkond «lõõb kokku» tehtut ja peab aru tehtava üle. Praegu ei saa enam rahulduda ainult ruut- ja kuupmeetritega, vaid tuleb taotleda lõplikult viimistletud ruumide arvu järjekindlat suurenemist. Seda püütaksegi.

Möödub pisut rohkem kui kuu. Auditooriumidesse ja kabinetidesse tuuakse lauad ning toolid. Värsked üliõpilaskandidaadid asuvad võistlustulle. Septembris algab siin juba koolitöö.

Aga aulast kostab veel õppetöö ajalgi toksimist ja kopsimist: siin jätkub töö...

29. juunil 1966. a. A. PABUT



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälkandja

Nr. 19 (700) Laupäeval, 2. juulil 1966 XIX aastakäik

Linn elab eksamite!

Teisipäev. Kalender näitab, et on suvekuu 21. päev. Üliõpilane ütleb aga, et on mis on, üks sess ta puha. Ja eks nii olegi — vähe on neil päevadel vahet. Ikka seesama tulihoõguv päikesekera, ikka need-samad ilmast ja teadusekuumusest undavad pead, õpikud, «kontsüd», pabistamine, uued sissekanded mat-riklisse...

Hommikused ärkamisedki on ühte nägu, aga ometi erinevad kui semestri aegu. Talvine kella kaheksa tipp-tund on mitmele tunnile välja hargnenud. «Vekkerid» ei saavuta oma helinas enam üks-meelt. Eks ta ole — teener on oma isanda nägu. Ja nii ongi, et üks ärataja laseb oma vedrumuskliid lõdvaks siis, kui varane hommik-majahoidjaid tänaval kohtab, teine pöriseb alles siis, kui palavusest õhkav asfalt on oma pehmenenud ihusse saanud tikk-kontsade perforatsioonid.

Päike on esimesed tunnikesed päevastest jalutuskäigust maha kōmpinud. Poiste intritragune plaaž saab esimesed suvitajad kõrbenud murule. Oppida on siin muidugi kehvaõitu, sest kõrvalasuv laste-aed on üpris kärarikka perekonnaga. Aga üldiselt on kõik peaaegu nagu Pärnu rannas — vett saab kraanist (kui see töötab), õlut poest, liiva võib igauks juurde mõelda. Ainult möödakäijad ei saa asjast aru — muigavad, vangutavad päid, et küll need tudengid on ikka...

Astume mööda Vanemuise tänavat all-linna poole. Kui kõravad lahti hoida, siis kuuled, et «hommene on diamati eksam ja see on hirmus pilt», et «Elle kukkus läbi» ja et see on ka hirmus pilt. Siin-seal kohtad korrektses ülikonnas palavusest äravaevatud noormehi, valge särki ja lipsuga. Näoilme reedab, kas on hinne (ja missugune) juba käes või seisab «lettiminek» alles ees.

Kuhu veel vaadata? Uues ülikonnas peahoone varju jääb vana tuttav — «tuubikum». Aga vaevalt maksab hakata keerdirepist üles kõndima, sest sildike uksele teatab aramisaja — kell 8. Vabu kohti toota ei maksa.

Tuleb meelde, et peale «harilike» eksamite on olemas veel riigieksamid, diplomitööd, nende kaitsmine. Osal diplomandidel on töö juba retsensendi kriitilise pilgu ette panna, osa murrab veel pead — kas kõide peaks olema roheline, punane või hoopis must? Siingi olevat oma «knihvid».

Väärikas esinemine kaitsmisel, käesurumised, tänamised, ülikooli lõpetamine...

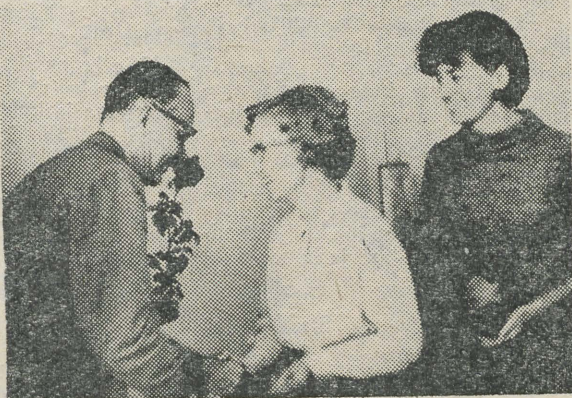
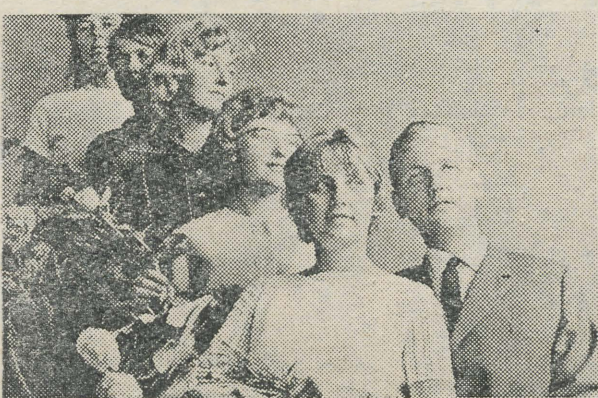
Gogoli-nimelise raamatukogu mõnusalt jahedas vestibüülis kuulen raskeid õhkamisi. Kaks tütarlast seisavad sissekäigu ees podestil ja kisuvad närviliselt sigaretti. «Is-sand, kui õudne, ma lihtsalt suren...» Jätame asjaosalised rahus surema (ei maksa kiirabi tülitada, eks neil ole niigi kiire) ja astume uksest sisse. Juba laenutusruumis kohtad kohalolijate veidi muigavaid nägusid — näe näivset, tuleb poole päeva ajal siia ja loodab veel vaba kohta leida. Aga et oma vaatamis-aparaat on kuningriigi pea, siis kõnnid ikka vapralt kõik saalid läbi. Tõepoolest, asjatu lootus... Laudadel on kuhjas kõikoõimalikud raamatud. Poliitiline ökonoomia, saksa keel, matemaatiline analüüs, üldfüüsika, väliskirjandus, anorgaaniline keemia. Vist on esindatud kõikmõeldavad distsipliinid. Filosoofiliselt lakkesuunatud pilk. Pintsakud ja jakid toolileenidel. Päikesepruunid ja raamatuvalged käd. Uleskeeratud varrukad. Higine otsaesine. Rahulik, keskendunud, hajali, pabistav, rahulolev, murelik, järelemõtlev pilk. Ja veel — pilk läbi avatud akna. Unistav. Emajõe ja laevade poole. «Kui saaks, kui võiks, jätta siin kõik...»

Varjuline rannaallee. Tudengeid jätkub siia. Näe, pingil on õpikute virn. Sõuavad paadid, sõidavad laevad. Ja eks nemadki vii kaasa õppijaid, eksamieelseid ning -järgseid mõtteid.

Ja mitte ainult laevad ning paadid. Autobusside järel keerlev tuline tolmutpilv ja vedurite tsuhh-tsuuh-produktid kannavad teaduselõhnu — kaugõppijad saabuvad. Ikka samuti nagu statsidki — kohvris raamatuvirn, südames värinaraasukesed ja peas — noh, see selgub juba eksamil.

Tartu, ülikoolilinn, elab eksamitele.

Jüri-Andi TOOM



23. ja 24. juunil kaitsesid oma diplomitööd eesti keele ja kirjanduse osakonna diplomandid. Hindend — «head» ja «väga head».

5. juulil toimub pidulik lõpuaktus ja ongi tudengipõlv lõppenud.



Sotsioloogide seminarilt

23.—27. juunini toimus Moskvas üleliiduline seminar «Ideoloogilise töö sotsioloogilise uurimisest». Korraldajaks oli NLKP Keskkomitee juures asuv Ühiskonnateaduste Akadeemia, osavõtjaks nii sotsioloogid ülikoolidest ja teadusliku uurimise instituutidest kui ka sotsioloogiliste uurimistega tegelevate parteiorganite ja ühiskondlike sotsioloogiatutitute esindajad. Meie ülikoolist viibis seminaril grupp UTU sotsioloogiarinki liikmeid eesotsas loogika ja psühholoogia kateedri aspirandi Ülo Vooglaiuga.

Seminaril toimus plenaaristungitel ja sektiioonides. Plenaaristungite ettekannetest pakkus suuremat huvi Moskva ülikooli professori A. Leontjevi esinemine teemal «Isiksuse mõjutamise psühholoogilised küsimused» ja NSV Liidu Teaduste Akadeemia asepresidendi akadeemik Fedossejevi ettekanne «Sotsioloogiateaduse arengust Nõukogude Liidus». Üldist

huvi äratasid veel ettekanded, milles käsitleti noorsoo sotsiaalse struktuuri ja vaba aja probleeme, samuti kuritegevuse uurimist.

Paljudes liiduvabariikides, krais ja oblastites on loodud ühiskondlikel alustel töötavad instituudid konkreetsete sotsioloogiliste uurimuste korraldamiseks. Parteikomiteede juures on tehtud palju uurimusi ideoloogilise töö praktiliste küsimuste lahendamiseks. Saadud tulemustest ja sotsioloogia arengust maa eri piirkondades rääkisid seminaril esinenud parteitöötajad. EKP Keskkomitee sekretär sm. Lentsman jutustas oma sõnavõtu ka Ü. Vooglaiu uurimusest ja rõhutas eriti selle praktilist kasu ajalehe «Edasi» jaoks. Ta mainis ka H. Hanseni tööd raamatute sotsioloogia alal, mida autor hiljuti kaitses diplomitööna meie ülikooli eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedris.

ÜLKNÜ Keskkomitee juurde loodud sotsioloogiagrupi esindaja informeeris noorsoo sotsiaalse probleemide uurimise käigust oma uurimisgrupis. Esitatud tulemused tundusid olevat siiski liialt nõrgal teoreetilisel ja meetodilisel alusel. Üldse kujutasid väga paljud ühiskondlikus korras tehtud uurimuste tulemused endast vaid ankeetidest saadud empiirilise materjali esitamist protsentide kujul, kusjuures ankeedid kui materjali kogumises domineeriv võte olid enamasti koostatud üsna pealiskaudselt, arvestamata sotsioloogia kui teaduse meetodika põhinõudeid.

Selgus, et ideoloogilise töö uurimises on algamas uus etapp, mis on seotud eesmärgiga viia ideoloogiline töö teaduslike alustele. Laial rindel korraldatakse uurimusi propaganda efektiivsuse väljaselgitamiseks, huvi sotsioloogia vastu on kasvanud. Üllatav uurimistemaatika on viinud selleni, et puudu jääb uurimuste sügavusest, teaduslikkusest. Päevakorras on meetodika läbitöötamine, kaadri väljaõpe, teadusliku keskuse loomine ja üleliidulise sotsioloogiaajakirja asutamine.

P. KENKMANN

LRÜ Botaanikaad



Läti Riikliku Ülikooli Botaanikaal on suur populaarsus nii meie vabariigis kui ka piiri taga. Sellest räägivad sidemed 770 välismaal ja 120 NSV Liidu Botaanikaia ning uurimisettevõttega.

Botaanikaad korraldas eelmisel aastal Üleliidulisel Rahvamajanduse Saavutuste Näitusel 3 ekspositsiooni. Välisekspositsioonil olid eksponeeritud rododendrid ja 10 uut daaliasorti (110 eksemplari). Need kõik on botaanikaia selektsioon. Neid loetakse maailma parimate hulka. Ekspertiisikomisjon andis uutele daaliasortidele väga kõrge hinnangu — kõik 10 said näituse tšempionideks.

Huvi pakkus ka rododendrite

ekspositsioon. Rododendrid on õitsvatest põõsastest ilusaimad. Neid on soovitatav kasutada linnade ja külade haljastamisel. Rododendrite aklimatiseerimise ja tutvustamise eest anti botaanikaia teaduslikule juhatajale bioloogia teaduste kandidaadile R. Kondratevitšile kuldmedal.

Botaanikaad korraldas stendi teemal «Ühiskondlike, elukondlike ja tööstuslike ruumide haljastamine». Arvukas külastajaskond suhtus ekspositsiooni suure heakskiiduga ja selle autorile — aednik Irbele — andis ekspertiisikomisjon hõbemedali.

Meie botaanikaad on praegu ainukene ülikoolide botaanikaada-

JÜRI-ANDI

Esimene lugu räägib sellest, kuidas Toomas värvi katuse pruuniks ja — ronib akna kaudu ülikooli ajalehe toimetusse.

Keskmi kasvu prillidega poiss lõi akna taga lõbusalt vilet. Paberist müts peas, pintsel käes, uhas ta värvida teravaviilulist katust, mis ulatus parajasti ülikooli ajalehe toimetuse aknani. Ajalehe vastutav sekretär tippis parajasti trükimasinal artiklit ümber, kui paberist mütsiga poiss äkki kõva häälega hüüdis:

«Hei, kas teil kaastööd ei läheks vaja...?!»

Ene vaatas üllatunult üles. Nähes poissi sõbralikult viipamas, päris ta äraootavalt:

«On sul midagi kirjutatud või?»

«On...» Poiss lükkas prillid laubale, pühkis väriseid käsi vastu tööpükse ja tiris taskust välja mitu pisut kortsunud paberilehte. Siis heitis poiss kelmi pilgu ümberringi ja... hopp! — juba oligi ta toas. Värine käsi tiris taskust paar paberilehte juurde ja kortsunud paberipahmakas pandi pisut häbelikult lauanurgale.

«Oota natuke, ma loen kohe läbi, ehk on parandada vaja...» Poiss noogutas nõusolevalt ja toetas seljaga vastu kapiist. Hetke pärast küsis ta tuttavlikult:

«Kas siin suitsetada võib?»

«Võib, võib...» muigas Ene, omaette mõeldes: «Nii noor ja juba tossutab...?!»

Pikemat juttu ei tulnudki, sest artikkel oli üldiselt hästi kirjutatud. Paar stiili-ning komaviga tuli ette.

«Aitäh sulle...!»

«Võta heaks...» Poiss välgutab prilliklaaside tagant lõbusalt silmi. Teekond üle aknalaua läks niisama libedalt kui tullelki. Natukese aja pärast hakkas akna tagant jälle vilet kostma. Pabermütsiga poisil edenes värvimine jõudsalt. Ohtul lohvitais poiss Enele kätt, lükkas paberist mütsi kuklasse ja hakkas, ämber käevangus, katuselt maha ronima.

Sel õhtupoolikul puutus keemiaosakonna I kursuse üliõpilane Toomas Jüriado esimest korda kokku ülikooli ajalehe toimetusega, ja see kord ei jäänud mitte viimaseks.

Läbi akna katuse kaudu pole peale Tooma veel mitte keegi toimetusse artiklit toonud.

Teises loos sellest, mis-moodi Tooma keskkooli-aastad möödusid, mis imevõim teda kirjutama sundis ja miks ta ülikooli keemiat õppima tuli.

Istusime Toomaga ülikooli kohvikus. Oli parajalt ilus argipäev, Toomal hea mõnus meeleolu (mis tegelikult talle juba kaasa sündinud on) ja minu uudishimu üsna kõrgetes kraadides. Tegin oma hääle asjatundlikuks ja pärsin:

«Miks sa tulid ülikooli just keemiat õppima?»

«Ilmselt aitasid siin kaasa perekonna traditsioonid. Pool suguvõsast on meil keemikud. See on põhjus number üks. Põhjuseks number kaks oli see, et meie keskkooli keemiaringsis osati ainet kaasakiskuvaks teha. Seal tungisime me keemiat tuuma juurde. Selleks et tuuma ennast avastada, tulingi ülikooli...»

Kuulan ja vaatan, kuidas Toomas räägib. Ajakirjaniku üheks üsnagi oluliseks omaduseks on oskus vestelda, s. t. rääkida nii, et inimene teda usuks ja usaldaks. Jah, Toomast ma usuksin.

«...kuuled mind või?»

«Jah-jah, muidugi.»

«Ma tulin ülikooli peajasjalikult mitte traditsioonide tõttu, vaid sel- lepärast, et tahtsin. Ise tahtsin...»

«Nii peabki olema...» Järsku ta-

ban end vaatamas Tooma välimust. Need... need...

«Kuule, Toomas, sa peaksid oma «pakenbarid» kõrvade juurest maha ajama. Need teevad su kuidagi tüütsaks ja vanemaks.»

Toomas naerab lausa laginal ja araab:

«Tead, ma tahangi vanem ja väär- rikam olla kui vanus lubab.» Samas tõsineb ja lausub:

«Keskkoolis ma just paipoisu ei olnud. Vahel troisisin ja tegin mürtsu. Tõstis tööd tegin ka. Tuupimist ma küll ei sallin, rohkem meeldib ringi liikuda, inimesi vaadelda, juttu puhuda...»

Keemiaosakonna üliõpilase tööpäev on pikk. Loengud, praktikumid, laboratoorsed tööd... Toomal ei paista ajahäda kunagi olevat. Peale keemia on tal veel eri vahekord kirjutamisega.

«Mis imevõim sind kirjutama pani, Toomas?»

«Imevõimu polnud ollagi. Meil koolis juhtus nii palju põnevat, et mulle tundus naljakana, et peale meie seda keegi teada ei saa. Noh, ja siis hakkasingi kirjutama ise, alguses lühisõnumeid, hiljem juba pikemaid lugusid. Esimene sõnum ilmus rajooniajalehe veergudel siis, kui käisin 7. klassis.»

Rajooniajalehe veergudelt jõudis Toomas välja «Noorte Häälteni».

«Ah soo, keskkoolis olin ma vahepeal kehakultuurikollektiivi esimees. Sporditöö agitatsiooni oli pagana hea ajalehe kaudu teha...»

«Hästi kirjutada on raske, eks?»

«On küll. Aga praktika õpetab.»

Lugeda on rohkesti vaja, teiste meeste kirjatöödest õppust võtta, ajalehe neli külge iga päev läbi vaadata, et järsku sellest kirjutama ei hakka, mis lugejale juba mitu korda ette on serveeritud.»

«Jah, sul on õigus küll.»

Toomas läks kohvi tooma. Kui ta tagasi tuli, pärsin varmal:

«Kas sa ilukirjandusega ka tegeled?»

«Natuke jah. Peamiselt suvel, sest siis on pea puhunud ja mõtted tulevad nagu iseenesest...»

Ajasime juttu veel ühest ja teisest. Kas tagasihoidlikkusest või hajameelsusest unustas Toomas mainimata, et ta keskkooli hõbemedaliga lõpetas ja vastavalt sellele ülikoolis ainult ühe sisseastumiseeksami pidi sooritama. See oli keemia ja Toomase eksamilehele märgiti eksamineerivate üksmeelse otsusena viis. Toomas ise arvab selle kohta, et ülikooli astumine toimus kuidagi vaikelt, ilma suurema kära. Ülikoolis õppimine nõudvat juba suuremat pingutust — ega keemia õppimine ole rallaasi. Peale armastuse on ka tööd vaja.

Kolmandas loos pajatatakse Toomast — kui ühest ülikooli ajalehe toimetuse aktiivsemast liikmest, tema iseloomust, omadustest ja harjumustest.

Te olete teda kindlasti näinud: hall mantel, lõbus ilme ja nii kiire kõnnak, nagu jääks ta iga minut rongist maha. Tal on alati poolkustunud pabeross käes. Tal on palju tegemist ja igapäevaga rääkimist. Kui ta teile otsa tormab ja ei vabanda, siis ärge pange pahaks. Ta toimib nii mitte ebaviisakusest, vaid hajameelsusest. Ta on alati nii rõõmsa näoga, nagu oleks ta kõige lõbusam inimene maailmas ning ei teaks hingestki, mis või kus on mured. Tegelikult siinkohal väline mulie petab. Toomal on muresid küll.

«Suitsu ja postkaartide peale läheb nii palju raha, et iga kuu lõpuks veab stipendiumi vägisi lõhki...»

Toomas suitsetab mitte närvilisuse pärast, vaid harjumuse tõttu. Postkaarte kogub ta aga mitte har-

jumuse tõttu, vaid kui tõeline kollektioneer. Toomal on juba üle 2000 postkaardi. Igal nädalal tuleb vähemalt paar-kolm tükki juurde. Kui pressiklubi talvel Moskvast käis, oli Toomas püstitähdas — seal oli postkaarte tublisti rohkem kui kohvrisse oleks mahtunud või rahakott lubanud.

Peale jutu- ja naljamehe on Toomas ka veel laulumees ja kõva muusikasõber.

Pressiklubis on Toomas Jüriado mitte üks tublimaid, vaid kõige tublim. Ta tahab kirjutada nii lühikesi kui ka pikki lugusid, nii tähtsatest kui ka vähemtähtsatest asjadest.

Toimetuses antakse Toomale meeleldi ülesandeid, sest «tema peale võib alati kindel olla...» — nii arvavad teised toimetuse liikmed.

Toomas Jüriado ja Rein Nigol on ainsad «mittefiloloogid» toimetuses, aga nad kipuvad vägisi filoloogidele silmi ette tegema. Isegi neile filoloogidele, kes on spetsialiseerunud žurnalistikale...

Vahel juhtub nii, et ühte lehte satub kaks lugu. Ka siis pole katki midagi, sest sellisel juhul on ühe artikli autor Toomas Jüriado ja teise all seisab Jüri-Andi Toom. Raske on öelda, kumma nimega noor kirjamees kuulsam on, sest lood on ühtviisi head.

Toomase «inimlikest» nõrkustest ja harjumustest (suitsetamisest, hajameelsusest jms.) on juba juttu tehtud. Nn. positiivseid omadusi on tal kõvasti rohkem:

* Ta on võimeline loo kirjutama ükskõik millest, ükskõik kus (ühis- elamus, loengul, tänaval, kohvikus jne.), ükskõik millises asendis (lamades, ühe jala peal seistes, kõndides jne.), ükskõik millal.

* Tal on ka siis aega, kui kellegi teisel seda pole.

* Nii kiitusesse kui laitudesse suhtub ta ühtviisi sooja positiivsusega.

* Kui ta kirjutamise juures sulle pea otsa närib, siis on see tunnuseks, et lugu tuleb hea (nii on tähelepanekud näidanud).

* Ta ei vihasta kunagi, ei tea, mis on närvid, naerab põhjusega ja tahab tingimata sinu arvamust kuulda viimase «Loomingu Raamatukogu» numbrist kohta.

* Ta on täielik kinohäige (hm, kui võrd seda pidada positiivseks omaduseks?) jne. jne. jne.

Toomas on huvitatav inimene, talle pole sugugi tähtis, millise mulje ta kellelegi jätab. Räägib sinuga milleski kenasti ja kus siis äkki kukub sind hea näoga kritiseerima — sul on ikka see viga ja teine viga ja mispärast sa niiviisi valesti käitunud. Siis lõpetab ära ja kõneleb kena juttu edasi. Sina ei saa aga isegi pahaks panna, sest kui sa pärast järele hakkad mõtlema, siis tuleb ikka välja, et Toomal on õigus. Toomal on peaaegu alati õigus.

Ja hakkavadki lõpule jõudma lood Toomas Jüriadost, poisist, kel on kuhjaga varuks energiat, vaimust, lõbusat meeleolu, head pealehakkamist. Ei tea öelda, kellena ta hakkab kunagi elus leiba teenima, kas keemiku või ajakirjanikuna. Üks võimalus on veel — kahest elukutsest kujuneb meeldiv süntees ning Toomas Jüriado läheb ellu keemik-žurnalistina. Tõenäoline, et selle võimaluse käesoleva artikli peakangelane valibki, sest

«...tugevasti südame küljes on mõlemad. Kui valiksin ainult keemiat, hakkaks südameetunnistus žurnalistika pärast etteheiteid tegema ja vastupidi. Kui aga tegelen mõlemaga, siis on süda rahul...»

Sirje ENDRE

Saksa keele eksam ja sirelid



de seas, kellel on oma ekspositsioonid Rahvamajanduse Saavutuste Näitusel ja kes võtab osa temaatilistest ülevaateid.

Meie botaanikaad — see on ülikooli roheline auditoorium, kus võib näha ja kuulda üliõpilasi õõsel ja päeval. Päeval tutvuvad üliõpilased õppejõudude juhendamisel taimeriigi rikkustega, õõsel, kui taevast süttivad tähed, kiirustavad siia Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilased, et uurimisjaamas jälgida Maa kunstliku kaaslase teed.

A. ZORGEVITS, LRÜ Botaanikaia direktor (Ajalehest «Padomju Students»)

Jorma Kannila on sündinud 1934. aastal TEISKOS, õppis Helsingi Ülikoolis soome keelt ja kirjandust ning elab praegu Tampere. 1963. a. debüteeris novellikogumikuga «Höyheniä». Järgmisel aastal astus ta lugeja ette luulekoguga «Sisämaasta». Mõlemas kogus on kesksel kohal inimene, kes elab looduse keskel. Kui novellikogu on veel võrdlemisi konarlik ja ebaühtlane, siis luulekogus on tunda kirjaniku mõtte selgendumist. Siin on ilmekaid pilte loodusest, sotsiaalset luulet, kus kirjaniku mõtisklused elu varjukülgede üle vahelduvad väga irooniliste ütlemistega.

1965. a. ilmus noorelt kirjanikult juba kolmas teos, sedapuhku romaan «Haukiniemessä», mis jutustab maainimeste elust ja suhetest. J. Kannila on andekas noor kirjanik, kõrvuti Veijo Mere ja teiste noorema generatsiooni esindajatega määrati talle 1966. aastaks Soome Kirjanduse Selti Akadeemia-abiraha (723,80 marka kuus).

Simo Puronen (kirjanikunimega Aapeli) on sündinud 1915. aastal Kuopios ja tema nimi on tuntud ka eesti lugejale. 1960. a. ilmus «Loomingu Raamatukogu» sarjas H. Lepiku tõlkes karakterkujude sari «Meie issanda sipelgad» («Meidän Herramme muura-haista»).

Suure menu on oma kriitilise hoiaku tõttu saavutanud Aapeli vested. Käesolev pala on tõlgitud kogust «Onko koiran kotona» (1961, neljas trükk).

JAANK SIMM



Jorma Kannila

Siin on laiali luitunud kõrred ja seemned, varisevad hõlmu riivates. Korjajate kotid vedelevad teeveeres küllastunult ja sirbid ootavad uusi taimi. Suvised hommikud tõusevad udust õõ pestud põskedega, taevast norutab järve kohal ja rahustab vete igatsust, kari magab ja mäletseb, päikesekõditus kurgu all.

Nii oli, alatine puudus ja vaikus, ja siia lonkasime tagasi aastate pärast, tukastasime pingil, et ärgata võõraina vanasse elusse.

Soome keelest M. KALAMÄE

Aapeli

Midagi taevalikku

Istun rannakivil, jalad vees. Vesi on soe, sest on suvi. Päike paistab. On ju suvi.

Väikesed viidikapojad ujuvad mu jalgade vahel edasi-tagasi. Kõrkjad kahisevad, kajakas lendab. Hardana imetlen selliseid looduseilmutsi.

Teisel rannakivil, minu vastas, istub Harri. Ta ei ole looduseilmuts ja ma ei imetle teda. Ta sai hiljuti nelja-aastaseks ja tema viisakusel ei ole piire. Kõigele lisaks on ta lobamokk.

Haug molksatab kusagil, pead pöörata on teada, et väljaspool kalatarangut. Harri valmistub midagi ütleva, arvatavasti haugist. Teen, nagu ei märkaks, ootan vaid.

«Küll on sinul alles suur kõht, ütles Harri. Harri on naabripereest. Neil võivad seal lapsed rääkida, mida tahavad. Neid ei kasvatata sugugi, nad on päritki kusagilt Tampere poolt.

«Ei ole kaua aega näinud nii suurt vatsa!»

«Ühüm, kas tõesti?»

«See on kahjulik, kui on nii suur kõht.»

«Või nii, või nii! Niimoodi! Või on kahjulik! Ja mida tead veel, härra professor!»

«Sa vist sured varsti.»

«Ohoo! Vaata naasugust! Või niimoodi! Ja millal siis?»

«Ega sa täna küll veel sure.»

«Täna, väga suur tänu, härra professor!»

«Aga varsti sured sa ikkagi.»

«Jaa.»

«Siis nad pistavad sind kirstul!»

«Nii.»

«Kuule! Nad pistavad sind kirstul!»

«Nii.»

«Nii.»

«Nii.»

Mäidu virutas ukse kinni. Vaistlikult leidsid käed õige kangi. Põlksatus.

«Päätetud,» mõtles Mäidu ja pühkis laubalt higi tilga. «Päätetud.»

Kõik oli toimunud silmapilgu jooksul. Mingit häiret ei olnud. Oli vaid silmipimestav valgus, hügelhüpe, kahe paksu terasuke ragin — pimedus.

Mäidu seisis ja nagu ootas veel midagi. Kusagilt kaugelt tungis ruumi tume müra. Mäidu mõistis, et see oli lõpp, vähemalt kodulinna enam ei olnud. Keegi vastutustundetu oli vajutanud nupule, nupule, millest olenes paljude saatust. Kui paljude just, seda Mäidu momendil ette ei kujutanud.

Tema oli säilinud pimedade juhuse tõttu. Säilinud.

Mäidu võpatas. Ta oli täiesti ühinda pimeduses. Võib-olla ta jääbki siia, kuni hukub, kõduneb. Kas selleks oli ta siis sündinud, kasvunud, tundnud rõõmu, kurvastanud, armast... ei armastanud ta veel polnud, kuid oli lootnud, et see tuleb, möödapääsematult tuleb, sest ta oli noor, terve, tugev... vähemalt ütlesid kõik, kes teda tundsid, et ta on tugev.

Kusagil pidi olema lüüti. Ta peab leidma kilbi. See on esimene ülesanne. Võib-olla õnnestub saada valgust, luua ühendus välismaailmaga. Ta ei uskunud, et kõik oleksid hukkunud.

Mäidu tegi paar ebakindlat sammu ja hakkas kahetsema, et ta ei suitsetanud. Ta polnud kunagi aimanud, et tal seda elus nii rängalt tuleb kahetseda.

Mäidu püüdis meeletult kiiresti meenutada midagi viimastel loengutel kuulnud, kuid asjata — ta polnud kuulnud, kui räägiti varjenditest. Ta oli lugenud siis ajalehti.

Mäidu kolas mööda pingirida edasi. Aeglaselt, hindavalt. Ta liikus tükk maad, siis kangestus kiljastusest. Ruttu kargas ta vaskule ja lõi valusasti ära oma põlve. «Kes seal on?» kostis ärev hüüd. Mis on... ja jälle karjatus. «Ärge kartke,» ütles Mäidu äkilise rõõmutundega.

«Kes te olete?» nõudis hääl.

«Ma olen Mäidu,» ütles Mäidu.

«Miks te siin olete?» ärritus hääl ikka veel.

«Sellepärast, et...» Mäidu kõhkles, ta kartis, aga küsis:

«Millepärast teie siin olete?»

«Ma kardan,» ütles hääl.

«Mida?»

«Teid.»

«Ei pruugiks, me ei pruugiks teineteist kartma.»

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kurjaks.

«Ma ei saa aru,» ütles Mäidu.

«Nad mõnitasid mind,» ütles tüdruk kurvalt, «ma ei tahtnud enam kedagi näha, sellepärast pugesi siia varjendisse. Olin väga õnnetu ja... siin jäin magama.»

«Kes nad olid ja miks nad sind mõnitasid?» küsis Mäidu.

«Nad olid noored, olid noored ja terved ja neid oli palju.»

«Mis õigus oli neil mõnitada?» sai Mäidu kur

Elamispinna jaotamisest

Viimase kolme aasta jooksul polnud võimalust halbades tingimustes elavate Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude ja teenistujate korteriolukorda parandada, sest Tartus ehitatava elamispinna arvel pole TRÜ-le praktiliselt kortereid eraldatud. Olukord muutus teataval määral k. a. algul, kus tänu TRÜ administratsiooni, ametiühingukomitee ja parteikomitee pingutustele eraldati TRÜ-le 500 m² elamispinda. Vastupidiselt loodetavatele 2-toalised korterite, mis oleksid võimaldanud rahuldada rohkem vajajaid, eraldati meile 9 3-toalist, 1 4-toalist ja 2 1-toalist korterit. Käesoleval aastal oli kavatsus ehitada O. Lutsu tn. 7 majale peale 4. korruse, sellega oleks saanud juurde umbes 300 m² elamispinda. Pealiskatuse teostamine lükkub aga, seoses peahoone taastamisega ja Lenigradi mnt. uue õppehoone kiireloomulise väljaehitamise edasi järgmisele aastale. Praegu on võimalik jaotada Tartu Linna TK poolt eraldatud 12 korterit ning 2—3 korterit ümberehitatavas majas Tiigi tn. 80.

Suhteliselt väike korterite arv ei võimalda seda jaotada protsentuaalselt teaduskondade ja osakondade vahel (teatavasti on meil 10 ametiühingu algorganisatsiooni), vaid töötajad tuleb arvele võtta üliõpilaste võrdlemise alusel.

Korteriolukorra väljaselgitamiseks kontrollisid TRÜ korterikomisjoni liikmed teaduskondade nimekirjade alusel halvemates tingimustes

tes elavate töötajate kodust olukorda. Seejärel koostati kolmeetapiline korterivajajate nimekiri. Korterivajaduste rahuldamist alustatakse I etapi kuuluvatest töötajatest, kuhu kuulub 44 töötajate leibkonda.

I etapi nimekirja oli praegu võimalik võtta töötajaid järgmiste printsiipide alusel:

1) töötajad, kes oma spetsiaalsuse ja kõrge kvalifikatsiooniga on ülikoolile asendamatu vajalikud, kuid kellel puuduvad kodus töövõimalused;

2) töötajad, kes oma vastutusrikka põhitöö kõrval on pidevalt teinud ülikoolis suurt ühiskondlikku tööd, kuid kellel kodus puuduvad võimalused rahulikuks töötamiseks;

3) töötajad, kes elavad antisaniitarsetes või äärmiselt kitsastes tingimustes.

Kahte esimesse kategooriasse kuuluvate töötajate korteriolud tulevad I etapis lahendamisele siiski tingimusel, kui nende alt vabaneb elamispind väiksemale perekonnale, noorematele või ülikooli profiili suhtes madalama kvalifikatsiooniga töötajatele. Üldpinna suurendamise huvides võeti arvele ka juhtumid, kus TRÜ töötaja on nõus oma suuremast pinnast loobuma väiksema vastusaamisel.

Neid printsiipe silmas pidades oligi korterikomisjonil võimalus linnalt eraldatud suhteliselt väikest ruutmeetrite arvu 500 m² suurendada 745 m²-le.

Sel teel osutus võimalikuks parandada 29 töötava leibkonna korteringimusi.

TRÜ korterikomisjon

Veste

Kus õppisin laulma?

Kas olete kunagi pulmas «tsere-monimeistriks» olnud? Küllap tuleb teinekord ette. Mind pandi ka viimati. Oeldi, mis sest, et pole suurem asi jutumeis ja laulda üldse ei oska. Vahelduse ja naljasäämise mõttes las ponnistab.

Kippus vägisi aia taha minema. Noorpaari kandjad komistasid ja peigmehele tuli uued püksid laenata. Külarahvas ei märganud valdast õigel ajal eest ära koristada, pulmaliste auto sõitis selle koos kaskedega kummuli. Ülejäänud asjakohase kombetalitusega saadi kuidagi viisi hakkama.

Siis tuli lauluvaeg kätte. Oli puha noorem rahvas, teadagi, siis laulud ka need kõige uuemad — «Postipoiss» ja «Ollepruulija» kõigepealt ja siis ridamisi need teised ka. Kõikide teiste ja veel rohkem iseenese üllatuseks hõiskasid kõik laulud kaasa. Viisipidamise poolest küll veidi kehva järje peal, aga sõnad kõik selged.

Nii selle laulu omad, kus Lilla istub vangitornis, või siis jälle selle, et muidu suudleksin sind surnuks, kui ainult pärast laip ei reedaks mind. Ka madonna Theresa palusin alla tulla ja tegin etteheiteid peigmehe mõrtsukale. Kõik ilusti riimi seatud ja valjud viisid taga.

Hiljem, pärast seda tralli andis mõistatada, kus ma need laulud kõik selgeks õppinud. Ei ole paberilt lugenud, ei varem teistega kaasa

hüüdnud — hääle poolest kehvasti õnnistatud, nagu kord juba öeldud.

Selgusele sain alles veidi hiljem — sessiooni ajal, kui ärkasin ühel öösel laulu peale üles. Ühiselamu akende all anti kontserti. Siis mõistsin kõik.

Tulid meelde sügisest ööd, kui «rebase» teevad ühiselamu ees tänaval ära oma esimese «tinna», arglikult ja poolel häälel. Siis on aknaaluste laulupidude hooaeg avatud. Tuleb iga päev ja iga kell, nagu BBC raadio programm. Mis seal siis ikka imestada, et saad laulud nõnda hõlpsasti selgeks. Pole vaja ei maestrot ega laulu- raamatut. Kõige magusamad viisid kantakse ette nii umbes kella kolme ajal. Siis on kottimine ja saab hõisata niisuguseid viise nagu see, et hirvitasid hõtentotid ja need kõige õrnemaid armastustemaatilisi huikeid ka. Pähe jäävad need kõige paremini sessiooni ajal — pea on hästi vastuvõtlik ja uni ka pindmine.

Nüüd on moes need kõige uuemad laulud. Kantakse ette kitarrisaatel, ansambliks kaks-kolm noormeest. Nende omapära on kõrge hääletoon, nagu ei laulakski mehed, vaid Kihnu rahvalaulikud. Need viimased viisid pole mul esialgu veel pähe kulinud. Küllap jõuab.

T. VIITAR

Õppejõud, teenistujad ja üliõpilased!

Kasutage puhkeaja organiseeritud veetmise võimalusi! TRÜ ametiühingukomiteest on võimalik saada alljärgnevaid turismi-, puhkekodu- ja sanatoorseid tuusikuid.

Turismituusikud:

- | | |
|-------------------|--|
| 1. Franki mäed | 30. 07.—18. 08. (2 tuusikut, hind à rbl. 21.—) |
| 2. Taga-Karpaatia | 12. 07.—26. 07. (1 tuusik, hind rbl. 24.—) |

Sanatoorsed tuusikud:

- | | |
|---------------|---|
| 1. «Rahu» | 25. 09.—20. 10. (1 tuusik, hind rbl. 33.—) |
| 2. «Jurnieks» | 11. 09.—06. 10. (1 tuusik, hind rbl. 34.50) |

Puhkekodu-tuusikud:

- | | |
|-----------------------|---|
| 1. Riia rand, Bulduri | 12. 09.—23. 09. (3 tuusikut, hind à rbl. 7.24.) |
| 2. Võsu (telklaager) | 1. 07.—12. 07. (3 tuusikut, hind à rbl. 7.20) |
| 3. Võsu (telklaager) | 8. 08.—19. 08. (2 tuusikut, hind à rbl. 7.20) |
| 4. Võsu | 4. 07.—15. 07. (1 tuusik, hind rbl. 7.20) |
| 5. Võsu | 29. 07.—09. 08. (3 tuusikut, hind à 7.20) |
| 6. Võsu «Ema ja laps» | 8. 08.—19. 08. (1 tuusik, hind rbl. 14.40) |

Peale ülalloetletud puhkeaja veetmise võimaluste saab alates 22. augustist kasutada ka TRÜ Kääriku õppebaasi sügisese võlusi. Head puhkust!

Kõige suuremat tähelepanu pälvib...

Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee kirjaga 12. veebr. 1966. a. tehti ülikoolile ülesandeks välja töötada tootmiskultuuri parandamise abinõude plaan 1966. aastaks. Selle koostamine tehti TRÜ alalise töökultuuri ja -esteeetika komisjoni ülesandeks.

Kõnealune plaan on koostatud ning Kõrgema ja Keskerihariduse Komiteele esitatud.

Plaani põhijaotusi on kuus: 1) kompleksse iseloomuga tööd; 2) ventilatsioon; 3) töötervishoiu- ja ohutustehnika-alased abinõud; 4) elukondliku teenindamise abinõud; 5) territooriumide heakorras- tus; 6) muud tootmiskultuuri tõstmise abinõud.

Kompleksse iseloomuga tööstest märkimisväärt ülikooli tn. 18-a õppehoone kompleksse kujundusprojekti tellimist. Selles koondprojekti on kavandatud kütte, ventilatsiooni, valgustuse, elektri ja samuti sanitaar-elukondlike abinõude jm. vajaliku lahendamine. Tootmiskultuuri plaani on koostatud peahoone põhikorpuse ruumide interjööri kujundamine arhitektuuri mälestusmärkide restaureerimise töökoja projektide alusel; biofüüsika ja elektrofüüsika laboratooriumi väljakujundamine tootmiskultuuri kaasaja nõuete tasemel; perspektiivseid nõudeid rahuldava füüsikakorpuse projekteerimine; ülikooli hoonestuse väljaehitamise perspektiivplaani kujundamine jt.

Kõikidest mainitud kompleksse iseloomuga tööstest pälvivad kahtlematult kõige suuremat tähelepanu ülikooli hoonestuse väljaehitamise perspektiivid. Ülikooli materiaalse perspektiivi kohta on ajakirjanduses arutletud TRÜ eri teaduskondade väljaarendamise küsimust ja räägitud ka ülikooli kui terviku hoonestuse väljaarendamisest Tartu linna plaanis. Küsimus on kahtlematult väga oluline. Tartu omapära — ülikoolilinna ilme säilitamiseks ja edasiarendamiseks on vaja leida ja kinnistada ülikooli teaduskondade väljaehitamiseks linna plaanis sobivad alad ja viia

linna generaalplaani sisse vastavalt korrektiivide.

Ülikooli juhtimiskeskuse baasiks võiks jääda pragune peahoone veel rohketeks aastakümneteks. Füüsikute ja keemikute tegevusbaasi väljaarendamiskohana kõnel-dakse Riia, Kalevi, Pargi ja Tähe tänavate vahelisest alast. Ajaloo-Keelteaduskonna ning Oigusteaduskonna tegevusbaasiks võiks saada peahoone õpperuumid ja praegune keemiahoone. Kas Kehakultuuriteaduskonna linnas oleva hoonestustsentrumina ei tuleks kaaluda ülikooli staadioni piirkonda? Arstiteaduskonna hoonestust tuleks tõenäoliselt näha Maarjamõisa piirkonnas. Seejuures peaksid vastavad kõrgemad instantsid leidma ratsionaalse lahenduse hoonestuse perspektiivsest väljaarendamisest raskendavale olukorrale (TRÜ Arstiteaduskonna peamised õppebaasid haiglate näol kuuluvad tervishoiu-ministeeriumi süsteemi).

TRÜ Bioloogia- ja Geograafia-teaduskonna väljaarendamise asjus peaks leitama lõplikud seisukohad selle kohta, missugune osa jääb kaugemas perspektiivis Vanemuise tn. 46 õppehoonele, mida on võimalik välja ehitada või moderniseerida botaanikaaias, kas rahuldab praegune botaanika-aiate territoorium selle õppebaasi väljaarendamise perspektiive või oleks vaja botaanika-aias jaoks vastavat maala mujalt. Viimase küsimusega koos võiks võtta kaalumisele botaanikutele botaanika-aias ja metsandusteadlastele vajaliku dendraariumi koosrajamise või väljaarendamise perspektiivi. Endine Raadi kruusaugu äärel olev dendroloogia-aed ei saa arusaadavalt olla kaasaja ja tuleviku nõudeid rahuldava dendraariumi väljaarendamisest territoriaalseks lähtepunktiks.

Ülikooli raamatukogu uue hoone asukohana on kõneldud Tiigi, Vanemuise ja Pälsoni tänavate vahelisest alast, mis on linna tsentris ja võrdlemisi müratus kohas.

Tootmiskultuuri plaani töötervishoiu- ja ohutustehnika-alaste abinõude loigust märkimisväärt

hoiuruumi väljaehitamise ning tule- ja plahvatusohtlike ainete hoiuruumi organiseerimisega seotud ülesandeid käesoleva aasta teises ja kolmandas kvartalis.

Elukondliku teenindamise abinõudest elinlauaruumide laiendamine ja rõivistu väljaehitamine peahoones. Viimane küsimus on tõstatatud ka teiste TRÜ suuremate õppehoonete osas. Territooriumide heakorras- tuse küsimustes on TRÜ tootmiskultuuri tänavuses plaanis tulipunktis Toomemäe kompleksne heakorras- tamine. See puudutab ülikooli kollektiivi ja Linna Täitevkomitee Arhitektuuri Valitsust. Hilinenud kevade tõttu jäi sellest tööst kevadel mõndagi tege- mata. Nähtavasti peab kontsentreerima Toomemäe ja sellel olevate hoonestuste territooriumide hool- damisele erilist tähelepanu uue, s. o. 1966./67. õppeaasta alguskuul. Selleks on vaja teha ettevalmistus- töid, jooksvalt aga ehitada treppe, tarasid ja korrastada teisi ehitisi ning mikroterritooriume.

Tootmiskultuuri ürituste plaanis on ka TRÜ tervishoiupunkti tege- vuse laiendamine seniselt üliõpi- laste teenindamiselt kogu TRÜ kollektiivi teenindamisele; õppejõu- dade ja kaastöötajate töö teadus-liku organiseerimise lähtesuisukoh- tade läbitöötamine, õpperuumide- sisustuse moderniseerimine jt.

Nagu selgub, on ülikoolil ees- väga ulatuslikud ülesanded töökul- tuuri ja -esteeetika taseme tõstmise- alal. Rida nendest on ülelinnalise- vabariikliku ja veelgi ulatusliku- ma tähtsusega.

Seoses sellega palutakse kõne- aluseid küsimusi arutleda kateedri- tes, majandusüksustes ja üliõpilas- kollektiivides ning teha ajalehe- veergudel ettepanekuid TRÜ toot- miskultuuri abinõude 1966. a. plaani realiseerimiseks ning pikemat- ajavahemikku hõlmava tootmiskul- tuuri abinõude perspektiivplaani koostamiseks.

TRÜ alalise töökultuuri ja -esteeetika komisjon

Aër saluber ja „Põhjala Meka“

«Huvi kui eduka õppimise täht- saim tingimus...» — vasakult... «Lisaväärtus, kapitalisti ka- su...» — paremalt... «Elementaarkool, linnakoolid, gümnaasiumid...» — jälle pare- malt.

Rohelise heki tagant: «Assotsiat- sioon, hingerahu, süvenemine...» Kolmekorraline Vana-Tiigi oma kiitsakate koridoride ning üpr- is avarate tubadega, mis kunagi kuulunud noorsõduritele ehk nekruti- tele, ja mõistet «hingerahu» või «süvenemine» ei tohiks nagu kokku kuuluda. Meie, tolle iidse kroonu- kasarmu pinna praegused valda- jad, ütleme, et taas pole õhku — ei hingamiseks ega tudeerimise jaoks.

Agar arvestused on antud, eksa- mid antakse. Ja Vana-Tiigi arvuka- le perele langeb sellest aktivast üsnagi kaalukas osa, moodustavad ju nemad TRÜ statsionaarsetest üliõpilastest tubli neljandiku.

Vaatame veidi ringi 2. korruse B-korpuses. Kuidas sinseil elani- kel eksamid on läinud?

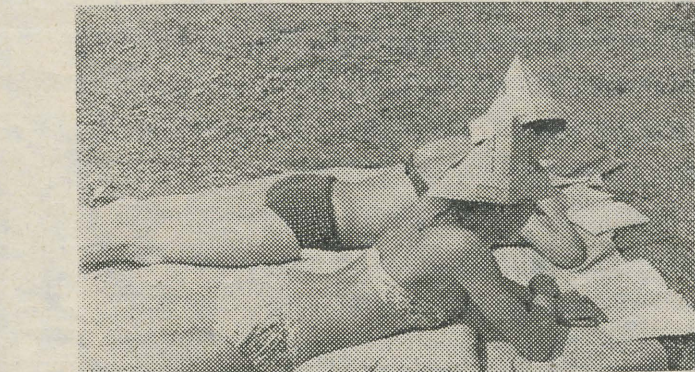
Tuba nr. 232. Ljudmila Gilma- nova. Tema teadmisi vanavene kirjandusest hindas prof. J. Lot- man «väga heaga». Ka keeleteadu- se eksamil märgiti Ljudmila õpin- guraamatutse: «отлично».

Vene filoloogia II kursuse raskel sessioonil on siiani puhtalt välja tulnud Lia Sääsk (235-ndast) ning Tiit Uukkivi (236-ndast toast).

237. Vaike Laaniste eesti keele ja kirjanduse osakonna I kursuse- l on saanud vaid «viisi». Niisama edukas on olnud tema kursusekaas- lane Linda Kruustee 224. toast. Prantsuse filoloogi Merike Roo- bi nelja eksami tulemuseks on jär- jekordne kõrgendatud stipendium.

Küsitlus oli täiesti juhuslik. Andmed üllatavad: mitte ühtegi «rahuldavat», «õrnumist» rääki- mata! Muidugi oleks mõtetu väi- ta, et kursustel üldse neid ette ei tuleks. Järelikult on vanatigilas- tel mingi saladuslik abivantiil.

Ongi. Süngevõitu maja tagust maalähemakalt võiks nimetada Tar- tu neljandaks lugemissa- lliks, kuigi avariileid «Suure



nõukogude entsüklopeedia» mahu- kate köidetega siin ei leidu. On millalgi palliväljaku ülesandeid täitnud platsike, mille üht otsa piir- rab hall plank ning teises otsas «hellitab» silma ilma võrguta roos- tekarva korvirõngas. Ja on veel muru, puud, pöösad...

Ilme annab sellele kõigele tõik, et varahommikul, keskpäeval ja hilisõhtul, päikese, tuule ning saju ajal viibib siin hulganisti tudengi- tare — päevitusriietes, suveklei- des, nailonmantlites... Lõbusaid, kurblikke, tõsiseid. Nad kordavad:

«Huvi kui eduka õppimise täht- saim tingimus...»

«Elementaarkool, linnakoolid, gümnaasiumid...»

«Lisaväärtus, kapitalisti kasu...»

«Assotsiatsioon, hingerahu, sü- venemine...»

Ja olugi et sumedail suveõhtuil ei anna rahu Uus-Tiigi normaalselt funktsioneerivad dušijoad, olugi et tolles unelmata palees katab põ- randaid mahedalt nagisev lino- leumikiht, milles ei leidu vihasta- ma panevaid pragusid, kuhu kont- sad kinni jäävad... siiski on va- natigilased õigusega patriooidid.

Nende naabrid ei evi ju oma grünet, kus meelt lahutaksid aër saluber ja linnulaul, päikesepaiste ning saksaul...

Kuluaarides levivad kuulused, et Ajaloo-Keelteaduskonna I—IV kursuse naissoost tudengid võivad ka tuleval õppeaastal seda «Põhja- la Mekat» kasutada. Seltisimehed, saatusekaaslast, meeleheitiks po- le kübetki põhjust! Sest — kuigi mitte mõlemal, siis suvesessioonil kindlasti, kui mitte tingimata kõr- gendatud, siis vähemalt päris tava- line stipendium on teile siin kind- lustatud.

Muidugi ei õpi te materiaalse- huvitatuse printsiipi silmas pida- des, vaid eelkõige seepärast, et:

«Huvi on eduka õppimise täht- saim tingimus...»

«Elementaarkool, linnakoolid, gümnaasiumid...»

«Lisaväärtus, kapitalisti ka- su...»

«Assotsiatsioon, hingerahu, süve- nemine...»

HELLE KULO

Uut teatmekirjandust

Население земного шара. Спра- вочник по странам. Москва 1965. 374 lk.

Библиография по вопросам раз- мещения и районирования про- мышленности СССР (1958—1964). Москва 1966. 259 lk.

Каталог иностранных географи- ческих атласов Библиотеки АН СССР, изданных в 1940—1960 гг. Москва — Ленинград 1965. 164 lk.

Воспламенение (Библиография). Москва 1966. 98 lk.

Советское литературоведение и критика. Русская советская лите- ратура (Общие работы). Книги и статьи 1917—1962 годов. Библио- графический указатель. Москва 1966. 591 lk.

Toimetaja J. FELDBACH

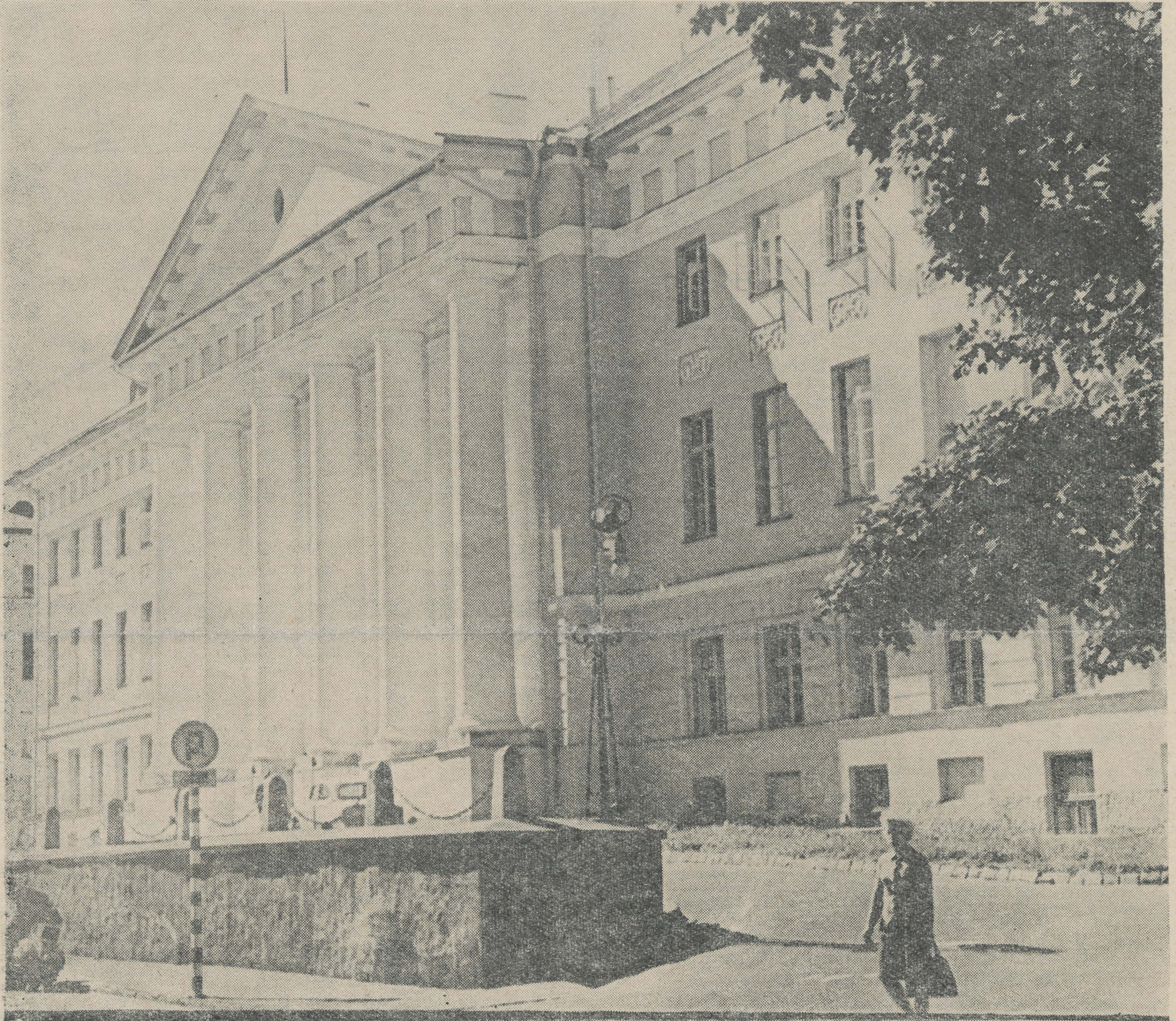
«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. III. Õksiknumbr- hind 2 kop. Tellimise nr. 4963. MB 05412.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 20 (701) Neljapäeval, 1. septembril 1966 XX aastakäik

TERE TULEMAST!



Noor sõber!

Sa astusid suure sammu oma eesmärgi poole — Sinust sai TRÜ täisväärtuslik üliõpilane ja kui Sa praegu ei kujutagi ette neid ohte ja karisid, mis Sind arvestuste ja eksamite näol võivad varitseda, siis tea:

Õppimine on töö ja isegi väga tõsine ning raske töö. Homseid probleeme hakkad ju lahendama Sina, tänane noor üliõpilane. Ja paljugi sõltub tulemus sellest, kuidas Sa teed praegu oma tööd, kuidas Sa õpid.

Muidugi ei puudu ka selle nii tõsise ja vastutusrikka töö juures oma romantika, üliõpilasromantika.

Täna tudeng, homme juba noor spetsialist, kellele tuleb peale oma erialaste küsimuste tegelda ka inimeste juhtimise ja meie ühiskondliku elu probleemide lahendamisega. Kuid selleks, et varuda kogemusi ühiskondlikuks tööks ja inimestega suhtlemiseks, tule löö aktiivselt kaasa TRÜ komsomoliorganisatsiooni igas ettevõtmises!

Tule, Sind oodatakse, Sa oled vajalik!

ELKNU TRÜ Komitee

Täna alustame järjekordset üliõpilasaastat. Selle sisukus, hoog ja tulemused hakkavad aga sõltuma juba nendest esimestest uue õppeaasta päevadest, mil meil tuleb oma kollektiivi elu asetada tugevatele ja õiges suunas kulgevatele rõõbastele.

Lähematel päevadel algavad aruandlus- ja valimiskoosolekud komsomoligruppides. Allpool tahaksime teiega jagada mõningaid seisukohti ja soovitusi, mille üle tuleks mõelda ja tõsiselt aru pidada veel enne grupi uute liidrite valimisi. Grupi büroo ülesanded ja õigused ei ole tühised.

Grupi büroo peab olema selleks loomulikuks keskuseks, kel on laialdane informatsioon kõigist ja kõigest kursusel, kes organiseerib, viib ellu grupi tahet ning esindab seda nii komsomoli struktuuris «kõrgemal» seisvate organite kui ka ülikooli administratsiooni ees. Rektoraat toetab seisukohta: kursustel ei ole vajalik komsomoli juhtkonnana ja kursusevanema — paralleelne eksisteerimine. Kursuse (rühma) eesotsas seisab komsomoli grupi poolt valitud grupporg, siset dekanaadiga hoia ja rühmapäevikut täidab üks büroo liikmeist — nn. õppesektor. Üldse soovitab ko-

VALIME UUE GRUPI BÜROO

mittee grupi büroo valida vähemalt kolmeliikmelisena (grupporg + õppesektor + büroo liige), kusjuures grupi büroo ise jagab töö oma liikmete vahel vastavalt otstarbekohasusele, büroo liikmete huvidele ja võimetele. Töö õigel organiseerimisel ei kujuta grupporgi ja büroo liikmete töö endast ületamatut ajalist ja vaimset lisakoormust.

Grupi (kursuse) komsomoli juhtkonna tegevusest oleneb palju, mille suhtes meist keegi ükskõikne ei ole. Suund üliõpilaskonna iseseisvuse järkjärgulisele suurendamisele laiendab pidevalt meie komsomoligruppide kompetentsi. Komsomolile usaldatakse järjest enam üliõpilaselu praktiliste küsimuste lahendamist. Grupi või kursuse komsomolibüroo osa ei seisne kaugeltki enam üksnes ülalt saabuvate nõudmiste täitmisel ja informatsiooni edasiandmisel, vaid tuleb ise otsustada küsimusi, kuni ettepanekute tegemiseni eksmatrileerimise ja immatrikuleerimise suhtes. Enne büroo valimisi kaalu-

gem veel kord, kellele võime usaldada selliste tähtsate, mõnikord inimese saatust muutvate otsuste vastuvõtmise? Tugevat, grupi liikmeid hästi tundvat, õiglast ja printsiipaalset juhtkonda vajame ka eeloleval aastal toimuva suure poliitilise tähtsusega ürituse — komsomolipileti vahetuse organiseerimiseks. Keda valida grupi juhiks?

Kindlasti inimene, kelle autoriteet enamiku kursuse liikmete silmis on vaieldamatu. Loomulikult eeldab see väga tõsist suhtumist õppetöösse + julgust ja ausust. Senine praktika on näidanud, et ülikoolis on igas grupis iseseisvaid, hea kuulusvõime, juurdleva vaimu ja kriitilise meelega inimesi, kes suudaksid palju ära teha. Hea oleks, kui saaksime uue grupporgi kohta öelda: «Tema mõistab inimesi. Tema on entusiast!»

Ülikooli rektor prof. F. Klement andis põhimõttelise nõusoleku kursuse komsomoli juhi lülitamiseks suunamiskomisjoni koosseisu täisõigusliku komisjoni liikmena juba eeloleval kevadel.

Valimiste korraldamiseks on ettepanek: — ka sel juhul, kui näib, et kõik kandidaate hästi tunnevad, püü- (Järg lk. 3)



Sissejuhatus, mis rohkem kokkuvõtte on.

Mõne päevaga ei suuda sisse elada miljöösse, mis nädalatega tekkinud on. Liitagi ei andnud küllalt kauged vahemaad ning kehva võitu sõidutingimused võimalust kõikides rühmades kauem viibida. Nii et jäägu tõsisemad jutud töötlemisest ja muust neiks päeviks, mil kangelased taas kodumail on.

Üldmulje? Tore. Neil, kes kevadel skeptiliselt muigasid, polnud raasugi õigus. Tööd saab teha mitte ainult uudismaal ja paljuräägitud romantika autor pole geograafilise atlas. Igatahes kojujäänutel maksab kahetseda ja tuleval aastal oma viga parandada.

Kuiva juttu

Rühmi on Saaremaa ehitusmalevas kokku viis, rahvast 230. Kõige suurem rühm — Muhu ehitajad (58), kõige väiksem — «karjalased» (32).

Sörve rühma objektideks on Salmes lasteaiad, kauplus-söökla, välitrassid; Kingissepa — õlletehase taaraladu, 5 pumbajaama pea-veejuhtmele ja trafo-alajaam. Kõljalas ehitatakse ait-kuivati, 8-korteriline elamu ja Kingissepa kolhoosile sigala. Karja rühm töötab kauplus-söökla, elamu ning autoestakaadi ehitusel. Muhus saab «Ühenduse» kolhoos ait-kuivati, Audla ja Muhu kolhoos lauda. Muide, Muhu rühma kapitaalvahutused olid juulikuus kõige suuremad — 24 000 rbl. Hiiumaa rühm ehitab klubi, kaks elamut, teenustööde paviljoni, lauda.

Malevat juhib kuueliikmeline staapiesotsas TPI diplomandi Rein Rometiga. Ülikooli rahvast kuuluvad staabi koosseisu peaarst Einar Savisaar ja dispetšer Kaie Orvik.

Nähtust ja kuuldust

19. august

Tänase päeva marsruut — Tallinn—Kingissepa—Sörve rühm. Esimene etapp läheb edukalt ja kiirelt tänu IL-14-le. Pärast pikka ekslemist pisikeses Kingissepa linnas saan kätte Torni tänava. Torni 12-308 — EOE staap. Siit tuleb esimene ebameeldiv uudis — komandör Rein Romet on Hiiumaal. Mis teha, kohal on see-eest Karl Adamson ja Mikk Titma. Staabist leian ka esimese vaatamisväärsuse — väiklehed. Viimased uudised saavad küsimata selgeks.

Õhtul läheb sõiduks Salme küla, Sörve ehitusrühma elupaiga poole. Sörvelased on need, kelle elumaja ikka see päris on. Ehitusmaleva peainseneri Toivo Erilti projekti järgi ehitatud paviljon. Madal männilaudadest ehitis, ühes tiivas poiste, teises tüdrukute magamistuba, keskel Saaremaa marmorist põrandaga katusealune — söögisaal, mis ühtaegu vist ka klubi osa etendab. Seintel kirevad loosungid, väikleht, tööplaanid, kodukord. Pärast õhtusööki kuulavad ehitajad siinsamas laudade taga Mikk Titma vestlust.

Päevakorras on noored meil ja Ameerika Ühendriikides. Küsimused, küsimused... Jutt läheb ULKNO kongressile, meie keskkomitee viimasele pleenumile. Alles pärast keskööd tuleb meelde, et hommikul algab taas järjekordne tööpäev. Magama!

20. august

Päev algab Rein Otstaaveli äratusvilega. Lineika. Operatiivsed päevakäskud. Muist rahvast sõidab hommikul Abruksa saarele, teised lähevad õhtul järele — hoogtööpäevak ootab. Siis lilled sünnipäevavalestele. Ja juba hakkab turtsuma automootor. Salme—Kingissepa 18-kilomeetrilise vahemaa katavad laulud, kohalikud ja üldtuntud.

Staabist tuleb taas ebameeldiv üllatus. Uhes isikus maleva komandöriga sõitis Hiiumaale ka staabi parim autodekundja. Juba paar tugevat tundi püüavad komandöri asetäitja Aarne Vahtra ja kulturnik Inge Pohlak tõrkuvale GAZ-ile hääli sisse panna. Lõpuks lahendab olukorra Kingissepas ringreisel viibiva Noorsooteatri bussijuht.

Sõit läheb Kõljalasse. Elumajas on vaikus — rahvas töötab. Ait-kuivati ja elamu ehitajatel on ohtlik naabus: koplitais tagedaid sarvekandjaid. Aga vist on nendega harjutud, rohkem muret pidavat tegema lehemehed. Tööpoolest, Eesti Raadio on näiteks juba õige mitu korda kohal olnud, lisaks «Noorte Hääl», «Molodjož Estonii» jne., jne. Hoian siis tasa ja targu veidi eemale.

Ehitatava 8-korterilise elamu ot-saseina loetakse ehitusmaleva märk. Momendil ehitatakse veel tuulekoja seinu.

Puhas vuuk — peavalu tekitaja. Enamik rahvast teeb ju müüritöid esimest korda elus. Aga asjad arenevad normaalselt. Nii pajatab üks asjaosalistest, TRÜ keemik Toomas Silk. Varsti hakkab kolmas kategooria paistma, mõned on koguni juba neljandaga maha saanud. Täna aga on rahval tuju halb. Keegi on öösel nende tööd rikkumas käinud. Hommikul tuli tükk aega vaeva näha.

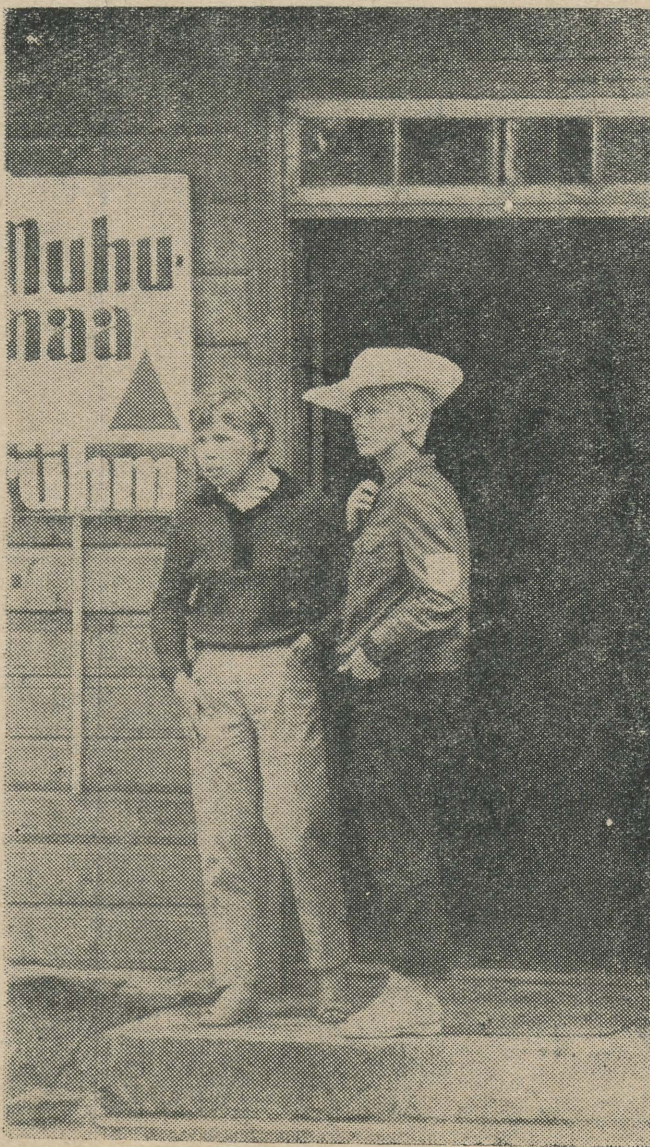
Segumasin müristab järjekordset suutäit valmis teha. Punased seinad kerkivad. Staabirahvas lisab omalt poolt mõned kivid juurde. Ja taas teele — ka Karjas tuleb ära käia.

Siin on tööpäev juba lõppenud. Vaikne tund või midagi taolist. III kursuse arst Jaan Märss kurdab, et neil kipub üldse vaikne olema. Aga hiljem kuulen staabilt, et asjata kurdab — tööd pidavat rahvas kõvasti tegema. Vist räägitakse üksteisest mööda. Jaani jutt oli vabast ajast. Et temal energiat ja head pealehakkamist kuhjaga on, seda näitas äsja toimunud maleva isetegevusülevaatus. Karja rühmalt kuuldi orelikoraali «Improviseatsioon Bach'i teemadel» ja kaanonit (autor ja seadja Jaan Märss). Ülevaatus laureaadi nimekirjas on tema nime ees — «laulude seade alal».

IL-14-ga sinna, AN-2-ga tagasi

Olekski vist sobiv koht isetegevusülevaatuselt veidi lähemalt rääkida, sest sõidame ülevaatusel viitaja — Muhu rühma elupaika.

Muhulaste võit oli võimas, žüri otsus üksmeelne. Ainsana tulid nad välja seotud kavaga. Tublilt täitis konferansjee osa Muhu sampoiti Ants Riesen. Laureaatide hulgas figureerivad muhulased kolmel korral, tõi küll, ainult kahe nimega — Vladimir Golovkin, rühma komandör ja Sergei Kesselmann. Kahe peale tegid nad ära parima vokaaldueti ja estraadisteeni («Professor heas ja halvast tujus»). Vladimir aga tegi endast kolmekordse laureaadi pantomiimiga «Kuidas me ehitame?». Muhu rühm võib ainsana kiidelda oma orkestriga.



Teine koht üldarvestuses läks sõrvelastele. Nende kava plussiks oli peaaegu absoluutne omaloomingu protsent. Pilk programmi: näitemäng «Anna pill loll kätte, loll ajab pilli lõhki», «Revüü Los Salme», tragöödia kolmes vaatuses «Viimased mohikaanlased», operett «Etteheide», stseen «Naissõdurid» (meeste ettekandes). Laureaadi nime sai rühma tantsusolist Meeli Mägi, TRÜ II kursuse keemik.

Kolmanda-neljanda koha määramisega oli žüriil raskusi. Järjekorras jäi siiski: III Kõljal, IV Karja. Ei tea, kas Karja võitis asja südamesse. Igatahes käib nende eestvedamisel praegu kammerkontserdi ettevalmistamine Kuresaare lossis. Potentsiaalid — Jaan Märss ja parima vokaalan-sambli nimetuse pälvinud naisan-bel «Polkovniku lesk».

Kuigi Hiiumaal tuli leppida viimase kohaga, pidasid paljud ülevaatusel parimaks numbriks nende väga kaasaegset liikumisrühma «Puhas vuuk».

Niimoodi. Oleme jõudnud Tornimäe vana koolimaja juurde. Täna-sest alates elavad siin Muhu ehitajad. Kolimine viis elurütmi veidi segi, traditsioonilist laupäevaõhtut seekord ei ole. Plaanis oli küll Juhhan Smuuli külaskäik, aga Muhumaa suurmees oli kodust ära.

Kõige viimasena on õhtuti ametis köögrahvas. Täna on kokal abiks eesti filoloogid Ellen Poolma ja Leili Padevest. Olevat teised su-pi üle soolanud, märgib sampoiti ja sööb ise hoolega edasi.

21. august

Plaanid on toredad asjad siis: kui nad ka täidetud saavad. Mina näiteks tahtsin täna minna Kõljalasse, aga kuidagi ei saanud maanteelt kätte mõnda autot. Nii tulebki veel üks päev Muhu rühma seltsis veeta.

Vaatamist ja kuulamist siin jätkub. Rühma fotoleht, töö ja puhkuse peegeldaja. Staabis oli kuulda, et maleva tublimaks on TRÜ keemiku Tiit Järve brigaad. Tiit tõi juba ülikooli tulles kaasa müürsepa IV kategooria. Pühapäevane «Molodjož Estonii», kus Muhu rühmast juttu tehakse, nimetab teda «vanaks uudismaa hundiks». Pärast kümneendat klassi tegi ta uudismaadel esimese töösuve. Ka nüüd on malevas keskkoolirahvast. Ainult brigadiri suhtes, kes talvel kõrgemate koolide meistrivõistlustelt maadluses ja tõstmises auhinna (raskekaalus) kogu tõi, ei saa seda luksust lubada. Rein on rühma üks lõbusamaid poisse. Ka orkester ei saa temata läbi: kõige suurema

mehe käes on kõige suurem pill — kontrabass.

Päev möödub uude elukohta sis-seelamise tähe all. Korrastatakse tube, seatakse sisse uus «respon-sarium» ehk vaikne nurk. Kui te seda sõna esimest korda kuulete, siis ärge imestage — see pole Muhu rahva ainuke leiutus. Näiteks üks ettevõtmine. Maja ukse juures ripub teadete tünn-latern. «Rühma kõige tähtsamast august» (nii on kirjas) lastakse tünni sedelid soovide, pretensioonidega. Ja lineikal loetakse need ette.

Vaatamist leidub ka Tornimäe ümbruses — meri, mõne kilomeetri kaugusel asub M. Ranna dendraarium, Tornimäe kirik.

Pikkamööda jõuab päev õhtule. Ants Riesen ja Tiit Järve muretses-avad kuskilt rühmale õunu ja õue tehakse maha lõhe. Rühma komandör Vladimir Golovkin võtab kitarri. Laulud, laulud, laulud.

22. august

Ülikooli poisi Mihkel Pärnoja trompet teeb äratusel veidi valet häält. Hommikune lineika, eine. Järjekordne tööpäev on alanud.

Maleva staabis trükkib dispetšer Kaie Orvik maleva spartakiadi juhendit. 3.—4. septembril selgitatakse maleva parimad sportlased. Aga juba mitmed spordiüritused on seljataga. Hiiumaal proovis võrkpallis jõudu keskkooliõpilaste-kort-saginlastega, nende poisid on en-nast mänginud Kärda jalgpalli-meeskonda. Ka teised rühmad on pidanud kohtumisi kohalike kolhooside ja sovhooside sportlastega, Saaremaa piirivalvuritega. «Sörve-kad» pidasid maha orienteerumis-võistlused.

Suurimaks spordiüritaseks oli Kingissepa MEK-i spartakiad, millest võtsid osa kõik rühmad peale Hiiumaa. Nemat kaitseid üliõpilaste spordiau Hiiumaa KEK-i samalaadisel üritusel. MEK-i spartakiadil anti maleva parima sport-lase nimetus meie Laine Otstaave-lile, rühmad aga reastasid — I Sörve, II Muhu, III Karja, IV Kõljal. Kergejõustiklased töid kaasa 6 esikohta ja 11 teist kohta, meeste korv- ja võrkpallis oli esimene Karja rühm.

Informatsioon Kaie Orvikult ongi minu komandeeringu viimasteks uudisteks. AN-2 võtab suuna suu-rele maale.

Kingissepa—Tartu
august 1966

Toomas Jüriado

TÄHELEPANU!

Kõigil ülikooli komsomolikomitee büroo liikmeil ja teaduskondade, osakondade, ravikursuste sekretäridel palume 1.—3. septembrini käia ära komsomolikomitees.

Komitee sekretärid

VALIME UUE GRUPI BÜROO

(Algus lk. 1)

da neid üksikasjalikult iseloomustada, kõigepealt esitada kandidaadid grupporgi kohale (üldreeglina vähemalt kaks kandidaati), vastavalitud grupporg teeb ise ettepaneku grupi büroo teiste liikmete kandidaatide suhtes, kellega ta sooviks koos töötada. Komsomoligrupile jääks muidugi täielik õigus nõustuda äsja valitud grupporgi poolt tehtud ettepanekutega, teha omapoolseid ettepanekuid, muuta arvuliselt büroo koosseisu jne.

Grupi büroo valimisel arvestame ka eelseisvaid teaduskondade, osakondade, ravikursuste aruandlus- ja valimiskoosolekuid.

Pisut esimestele kursustele.

Neile esimestele kursustele, kes sõidavad septembrikuuks põllumajanduslikele töödele, määrab dekaan ajutiselt kursusevanema. Kolhoosidest ja sovhoosidest tagasi saabumisel lõpevad kursusevanema volitused ja grupp valib komso-molibüroo.

Vahetut informatsiooni ja abi grupi aruandlus- ja valimiskoosolekute pidamiseks annavad osakondade (teaduskondade, ravikursuste) bürood.

Kutsuge oma koosolekutele ka esindajaid ülikooli komso-molikomiteest!

Kääriku laager-seminar grupporgidele toimub esialgsete kavatsuste kohaselt 24. ja 25. septembril.

ELKNU TRU Komitee

«Šuur passibo»

Tartu vaksalis kohtusid 10. juuli hommikul III kursuse soome-ugri-lased. Seljataga oli enneolematult raske eksamisessioon, ees kahe-nädalane ekspeditsioon Džorža jõe ääres elavate karjalaste juurde. Teadsime, et me pole seal esimesed uurijad, teadsime, et kõik üliõpilased on oma tööga alati toime tulnud. Ometi oli kuidagi kõrge tunne — kuidas keelejuhi tööta, sellest polnud õiget ettekujutust.

Pogoreloje Goroditšes tirisime oma ränkrasked kotid-kohvrid peroonile. Teemaja juures seisis hobused vankritega, veoautod, autojuhid, kuid — mitte meie jaoks. Dotsent P. Palmeos kinnitas rahustavalt, et senini pole küll Tartu tudengitel tulnud oma jalgadega mõõta maad Novoje külla (15 km!). Ei saanud meistiki erandeid.

Oli see alles sõit! Auto oigas, vingus, turtsus, läbides pudrutaolisel teel ühe kilomeetri teise järel, ning puistas lõpuks 12 läbikilopit, kuid rõõmsat inimest koolimaja juures kindlale maale.

Esimesed viisiidid keelejuhtide juurde, tutuimine nelja küla inimestega — see kõik oli sissejuhatust. Pärast algas mõne päeva pärast, siis, kui asuti oma teema tarvis materjali koguma. Vahenda-

jatena võeti appi käed ja jalad, algelised joonistused ning muidugi vene keel. Nädala pärast võisime karjalakeelsete lausetegagi kelhida. Keelejuhid ja üldse kogu külarahvas — kõik olid haruldastel südame- ja abivalmis. Eestimaal saab võõrale harva osaks niisugune külalislakhus. See muutis töö kergemaks ja meeldivaks. Mis sellest, et mõnikord üksteisest mööda kõneldi või et kaaslased vahel su venekeelse küsimuse üle 5 minutit naeru la-gistasid. Keelejuhtide seast tekkis igapähele oma lemmik, keda «pinniti halastamatult», konsepti ilmus üha rohkem märkmetest kirjusid lehekülgi. Ohtuti aga ootasid meid Džorža ja võrkpalliplats.

Päevad möödusid ütlemata kiiresti. Olime teinud oma esimesed julgemad sammud keeleuurimistöö, olime tundma õppinud paljusid toredaid inimesi, olime elanud tõelises vene külas, olime nautinud siirast sõbralikkust, olime hakanud vihkama sinki ja kilu, olime ära teinud viimase südaõise supluse kaaslaste kahehääle laulu saatel...

Tuligi aeg kinni tõmmata seljakotinööri ja hüüda sõpradele: «Šuur passibo! До свидания!»

Aime Kährik

Me oleme koolivennad. Ainult et tema oli minust klass tagapool. Algul Viljandi II 8-klassiline Kool, siis Viljandi Keskkool ja nüüd oleme taas koolivennad.

Jah, olgu selle puuda soola söömisega kuidas on, aga koos on tehtud paljutki. Ja ometi ei kipu sõnad praegu sullest isegi paberile jooksma. Kirjutada portree... Portree poisist, kes ülearust öelda ei armasta ja kellele ei meeldi, kui seda teised teevad.

Me oleme temaga palju vaieldud. Küll kahekesi, küll suurema seltskonnaga. Vaieldud kõige üle, aga kõige rohkem meie endi üle. Tavaliselt ta pole aktiivseks pooleks! Kuulab ja mõtleb. Kaua ja pingeliselt. Siis räägib veidi ja mõtleb jälle. Puurib pilguga lauda enda ees, toetab lõua rusikale ning ei lase end häirida, kui keegi tagant sunnib. «Vaidlus pole ajatöö», tuleks tema näoilmet dešifreerida. Aga samal ajal tunned, kui kiiresti ta mõtted liiguvad. Välja ütleb ta selle, mida kindlasti õigeks ja kõige olulisemaks peab (Tihti teeb ta seda nii keeruliselt, et annab pead mürda, enne kui taipad). Siis kuulab ära vastuväited, mõtleb taas ning hakkab vastase rünnakuid rahulikult ja tasakaalukalt pareerima. Vahel ta vihastub, ütleb mõne kõvema sõna, silub siis käega üle juuste ja on taas rahulikkus ise. Väliselt vähemalt. Kas pole lausa hämmastav sarnasus maletajaga; võib-olla mitte kellegi konkreetsega, vaid sellisega, keda me endale just täpselt ette kujutame? Ja kui veidi mõelda, siis tulebki meelde, et ta tõepoolest armastab või vähemalt armastas malet mängida.

See oli oma viis aastat tagasi, kui kord Iivo Nei käis meie koolis simulaani andmas. Tollest korrast on aju fotografeerinud täpse pildi — lõug rusikal, juuksesalk laubal, pikk ruudulisel laual. Ta kaotas, nii nagu vaidlusteski tuleb vahel teistele alla jääda. Aga kaotus raskes tulevahetuses on samal ajal võit. Vähemalt võit teadmiste ja arusaamadele.

Teadmised ja arusaamad... Keskkooli lõpuklassis olevat klassikaaslased nimetanud teda elavaks entsüklopeediaks. Tihti tavatsetakse rääkida andest. Andekas sportlane, andekas teadlane... Ja pärast öeldakse lollide lohutuseks (vabandust), et tähtis on ikka 99% tööd. Kuidagi võits tundub,

MINU KOOLIVEND

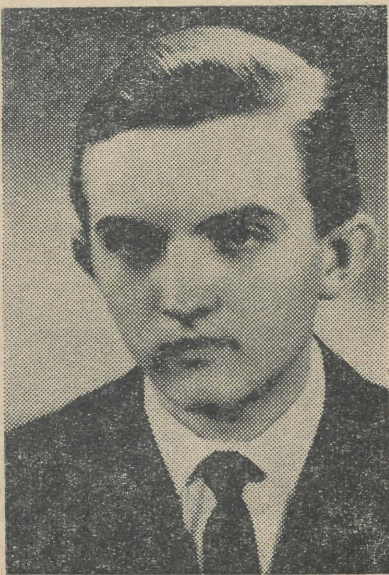
eks ole. Ma pole püüdnud välja arvutada, kas optimaalne on see traditsiooniline 1:99 või miski muu suhe. Aga n-ö. «ülihelgeid» päid, kes lõpuks kuskile stoppama jäävad, olen näinud küll.

Teda ma eriti andekaks ei pea. Tema ise ennast ka mitte. Mäletan, kuidas ta keskkooli lõpueksamite päevil ütles: «Pagana poisid, ei õpi õieti üldse, aga eksameid panevad kõvasti». Tema õppis. Oppis, aga ei tuupinud. Ettevõetud asi pid selgeks saama. Kogu kooliaja vältel saadud kiituskirju krooniski kuldmedal. Kooliajal tehtud tööst piisas «natuke» rohkemaks. «Noorte Hääle» viktoriini võitmiseks, esimeste hulka tulekuks ülemöödunud aastasel televisiooni «Gloobuse» viktoriinil.

«Põhiamet» keskkoolis oli tal matemaatika. Üheksandas klassis ei pääsenud ta veel rajooni olümpiaadil esimeste hulka, aga matemaatikaõpetaja Endel Meidla orgniseeritud asjahuviliste gruppi küll. Peagi sai temast üks neist vähestest, kes lisaks pikale talvele ka suvist aega matemaatikale raisata raatsis.

Kümnenda klassi kevad. Seekord sai jõudu proovitud juba A-grupis, koos abiturientidega. Rajooni olümpiaadi parimana sõitis ta Tartusse, Tartust aga tagasi vabariigi kaheksandana. Abituriendile oleks see tähtsündne vabastust matemaatika lõpueksamitest. Ja otsekui saatuse pilge — 11. klassi kevadel tuli nappilt teise kümne sisse jääda. Kaotada võistluses võrdsetega, võib-olla ehk nõrgemategagi. Tema sellest numbrit ei teinud. Sest teadmised olid ikkagi end a omad. Ja seda, mille üle rõõmustada, jätkus — Viljandi Keskkool sai üldvõitja ränddiplomi.

Matemaatika kasuks tuli nii mõnestki asjast loobuda, kasvõi tennisest, mida ta varem mängis. Aga spordist üldse küll mitte. Igahommikune «trenn» jäi alles. Alles jäid ka raamatud ja muusika. Kui saavutusi lugeda, siis tuleb kirja panna esikoht kooli kirjandite võistlusel, teine koht isetegevusolümpiaadil. Laulmine on tema kaaslaseks olnud kaua. Kodus iseendale laulmine, töö kooris, ansamblites. Kaheksaklassilises koolis oli ta solist. Mõned aastad jäid vahele, lõpu-



klassis sai temast taas koolis hinnatud solist. Repertuaar kaldus rohkem estraadi poole. Lazzarro, Cannio, Valgre.

Kuulata armastab ta Bachi, Tšaikovskit, Verdit. Ja muidugi ka head džassi. Ainult et viimast koh-tad harya. Lemmikheliloojat tal ei ole. Mõni aasta tagasi ütles professor Vladimir Alumäe, et muusikat hästi tundval inimesel ei saagi seda olla.

Viimane raamat, mida tema käes nägin, oli Paul-Erik Rummo — Enn Vetemaa «lumelood». Ainult ajakirjanduse suhtes on tal vist pingerida olemas. («Noorte Hääle» asemel tellis ta sel aastal «Edasi»).

Ühe huvi olen siiani maha vaikinud. Tema exlibrisel on Andromeda udukogu. See viitab astronoomiale. Ei mäletagi, millal ta esmakordselt nina «tähtedesse tõstis». Igatahes ammu juba. Ja pärast keskkooli tõi ta paberid TRU Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsikaosakonda. Medalimeestele tehti sel aastal tihe sõel. Üks neist vähestest, kes ainult kahe eksamiga läbi pääses, oli tema. 1. septembril istub koos teiste I kursuse füüsikutega auditooriumis minu koolivend INDREK KOLKA.

Toomas Jüriado

Killukesi laagripäevikust...

Esmaspäev, 11. juuli 1966. a. Jõudsin kohale, Kärü pioneeri-laagrisse.

Umbrus on tõesti ilus: üsna suur ja korras park. Siin on elupuid, mil-tele suurusil ma veel kusagil varem pole kohanud. Maja eest algab mitmekümne meetri pikkune kiivikait- la, kahjuks küll üsna hooletusse jäetud. Kohe maja taga on jõgi, ve- si väga madal.

Tegin tiiru ümber pargi ja tuln majja tagasi. Tuli otsida paariküm- nest võtmest, mis olid kastis sega- mini, igale uksele see õige.

Magama läksin kartusega järg- neva tõelise tööpäeva ees.

Teisipäev, 12. juuli.

Hommikul saabusid teised kasva- tajad. Kõik puha noored. Võib juba ette arvata, et meil siin koos igav küll ei hakka! Saime kiiresti tuita- vaks ja hakkasime plaane tegema, kuidas vastu võtta lapsi, kes pidid lõuna paiku saabuma.

Loosungi «Tere tulemast!» tege- mine läks lihtsasti, aga seda ras- kem oli ülespanek. Aega võttis, aga asja sai. Varsti oli see teise korruse akende kohal üleval. Aga poole tun- ni möödudes tuli koolidirektori väi- ke tütar, tähed näpus. Eks tul oli need lahti kiskunud. «Kiri» tuli uuesti neltega kinni panna.

Saabusid bussid. Kasvataja Liivi ja mina pidime saama kõige vane- mate, see on 13- kuni 15-aastaste rühma. Asusime lapsi kirja panema. Sai kokku 31 (16 poissi ja 15 tüd- rukut).

Meie suure töövaeva (loosungi kallal) tegi üks armutu «kriitik» kohe maatas: «Möödunud aastal oli sama loosung, ainult tähed olid ilusamad!»

Magamistubadesse majutamisega oli üks suur sekeldamine ja sega- dus. Paljud olid omavahel varem tuttavad või nüüd tutvunud ja taht- sid tingimata ühte tuppa. Alles pä- rast mitmeid ümberkolimisi ja pai- gutamisi olid kõik rahul.

Esimese päeva lõpuks olin nii väsinud, et mõtlesin hirmuga, kui- das küll need ülejäänud kaksküm- mend viis mööda saab.

Järgmisel päeval — tutuimine laagriga, rühmanõukogude valimi- sed, malevanõukogu valimised. Ava- lõke, kus meie rühma näitlejad Kaja ja Esta, «näitlejanimedega» Pim ja Pom, kiiresti publiku lemmikuteks said.

Meid, kasvatajaid, sai kokku kaksteist, kelledest kaks, plavruk ja fizruk olid noormehed.

Kõik me olime noored ja veel ise kasvutamist vajavad.

Midagi eriti tähelepanuväärset laagrielus ei juhtunud, kuni...

15. juuli öö.

Öösel ronisime koos kasvataja Liiviga laagri õuel kasvavate kõr-

gete kuuskede otsa. Neli kasvatajat peitsid end veel, kes kuhu sai.

III ja IV rühmale, kõige vanema- tele, anti hääre ja öeldi, et naiskas- vatajad varastati ära. Vargad kaugele ei jõudnud, kasvatajad ole- vat laagri territooriumil.

Kui lapsed õue said, algas met- sik sõjakisa, kuigi oli manitsetud vaiksest olema. Tüdrukud käisid suures tropis ja olid üsna hirmu- nud. Me istusime puu otsas ja naer- sime. Eriti tore oli see, kui üks III rühma poiss ronis puu otsa, kus ist- us kasvataja ja alla tulles teatas: «Edasi on puu nii tihe, et kasvataja sealt enam läbi ei mahu. Kõrgemale ei maksagi ronida.»

Aga läks aega ja kisa mis läks, üles leiti meid kõiki.

Kui kasvatajad lõpuks oma tuppa said, leidsid nad igaüks oma voo- dist teki alt nõgesed. Need olid

plavruki ja fizruki «kingitused». Läksime kättetasumisretkele.

Kolmapäev, 20. juuli

Matkalaager.

Teele siia asusime juba 18. juuli hommikul.

Et arst meiega kaasa ei tulnud, siis tuli meil, kasvatajatel, tema ülesandeid täita. Enne pidas arst meile pool tundi manitsuskõnesid: «Arge mitte suprema mingel Vesi on külm! Sööge õigel ajal kellaaga- del! Minge varakult magama!» jne.

Vaevalt saime laagri territooriu- mit välja, kui juba tuligi anda esmaabi: Ljudal oli käsi paistes. Seekord mängis arsti plavruk.

Asusime parajas tempos. Päike kõrvetas. Vaevalt sai tunnikene teed selja taha, kui kurdeti joogijanu. Püüdsime oma värsimate koge- muste põhjal selgeks teha, et mida rohkem matka ajal juua, seda hul- lemaks janu läheb, aga sellesse

suhtusid kõik lapsed väga umbusk- likult ning veest tuli neid päris väevõimuga eemal hoida.

Aga kui pärast lõunat jõudsimme laagriplatsile, tormasid kõik lapsed vee äärde. Kes oli käpukil kalda peal, kes ronis otse jõkke: kõik jõid ja jõid.

Auto oli telgid ja söögikraami juba kohale toonud. Algas toim- kondadesse jagamine ja telkide püstitamine. Heinasao otsa pandi lehvima «Robinsonide laagri» lipp.

Kohe, kui laager korras ja einet võetud, läksime kõik suprema. Mee- lest läksid arsti kümme käsku. «Suplus karastab organismi!» oli meie loosung.

Sel õhtul läksime varakult maga- ma, sest kõik olid väsinud ja pea- legi pidi järgmisel päeval toimuma matka teine etapp: Rõusa—Kurg- ja—Rõusa, kokku 20 kilomeetrit.

(Järg lk. 4)



A. Pae 50-aastane



nemõpetajana. Füüsika-Matemaatika-teaduskonna Opetatud Nõukogu omistas temale 17. XII 1965. a. dotsendikuse ja esitas selle kinnitamisele. 1952. a. autasustas ENSV Ülemnõukogu Presiidium teda aukirjaga.

A. Pae võtab aktiivselt osa teaduslikust tööst, rakendades edukalt oma teadmisi röntgenstruktuuranalüüsi alalt luminesentsi uurimisel. Töö eest ammooniumhalogeen-kristallfosfooride struktuuri ja spektrite uurimise eest anti temale pärast väitekirja kaitsmist 1960. a. füüsika-matemaatikakandidaadi kraad. Tema teaduslike ja õppemetoodiliste tööde loetelu sisaldab 43 nimetust, neist on 11 tööd avaldatud üleliidulistes väljaannetes. Ta on mitmes kordstruktuurilise füüsika ja praktikumide õpikute kandvaks kaasautoriks ning rea õppemetoodiliste artiklite autoriks.

A. Pae on väga suurte kogemustega vilunud õppejõud, hea lektor ning eksperimentaator. Ta on lugeanud palju aastaid füüsika üldkursust keemia- ja geoloogiaosakonnale, osaliselt optika ning rakendusoptika kursust füüsikaosakonnale ja juhendanud praktilisi töid ülikooli röntgenstruktuuranalüüsi praktikumides ja erilaboratooriumides, samuti ka Tartu I Keskkooli füüsikaklasside praktikumides.

Ühiskondlikust tööst on võtnud aktiivselt osa TRÜ ametiühingu komitee tootmiskomisjoni esimehena ja on praegu insener-tehniliste töötajate kvalifikatsiooni tõstmise kursuste korraldaja füüsikas, TRÜ Metoodilise Nõukogu ja Füüsika-Matemaatika-teaduskonna metoodilise komisjoni liige ning aktiivne loengute pidaja Ühingu «Teadus» liinis.

Soovime juubilarile kui tublile töömehele ja heale kolleegile palju jõudu ja tööhähet õppetöö ning viljaka teadusliku töö edukaks jätkamiseks.

Peahoone sai tähtjaks uue mundri kätte. Ja särava rüü esimesteks tõsisteks ülevaatajateks olid 1966/67. õppeaasta sisseastujad, need, kes valdavas enamuses uue ülikonna eellugu ainult kuulu järgi teavad.

Maja sai ilus, vägisi plussiga viie poole. Aga: tuulekoja uks käib raskemalt kui enne. Kas allegooria või lihtsalt juhust... Igatahes oli mul juhust näha, kuidas ühel tavalisel eksamihommikul kaks noort inimest tolle ehitusdetailiga vaeva nägid. Noormees püüdis õhu kätte pääseda, neiu teadusesammaste taha. Allegooria allegooriaks, ütlete, sissesaamisega tuli muidugi vaeva näha, kellel vähem, kellel rohkem; aga ega's keegi vabatahtlikult ometi lahkuda tahtnud. Aga mis tõi see tõi: rohkem kui ühel üliõpilaskandidaadil tekkis pärast pileti võtmist kange tahtmine alles tuleval

Julget pealehakkamist!

aastal oma võimeid demonstreerida. Keda vedasid alt nährvid, keda Nils Bohr, Ernest Rutheford või mõni teine kuulsa nimega teadusemees. Aga kui komisjoni esimehe suusõnalist liikluskäiki «Väljasõit keelatud» arvesse võeti, selgus, et asi polegi nii hull. Vähemalt «rahuldav» sai eksamilehele ikka kirja ja üks ebameeldiv puudulik hinne elus järele vähem.

Komitee sekretär ütles, et kuidagi vaikne on sel augustil ülikoolilinnas. Et temal võrdluse alus õige toekas on, selles pole kahtlust — ikkagi terve stuudiumi aeg on noorte kolleegide esimene tuleproov ära nähtud. Ja omagi pisikestest koge-

mustest võin öelda, et vähemalt mõõdund aastal oli nii rahvast kui lärmi rohkem. Viimase kohta ehk niipalju — ju on aastaga parem kasvatus tulnud. Sisseastujate väiksemat hulka on raskem seletada. Ehk hirmutasid keskkoolilõpetajaid mõõdundaastased põrumised? Võimalik. Ega selgi aastal liberaalsed oldud.

«Valk ja pauk» ütleb mõni mürtsumees. Kui nüüd see kasvatus äkki kole heaks läinud, mis siis küll saab! Aga üliõpilane on ju alati selline inimene olnud, et vajaduse korral aina õpib ja õpib... aga kui muskleid ja ajusid lõdvestada tuleb, siis lõdvestab nii, et küll saab!

Nii et ärge kartke, kõik on korras!

Julget pealehakkamist ja tervet võitu uuel õppeaastal!

Jüri-Andi Toom

Tulge meie naiskoori laulma!

Kui seista esmaspäeva või neljapäeva õhtupoolikul enne kella kuut peahoone fuajees, siis võib näha ülikooli naispere liikmeid liikumas ühes suunas — trepist üles, neljakümne üheksandasse auditooriumi. Neid ootavad seal dirigendid Vaike Uibopuu ja Linda Taal, pea alati ka klaverisaatja Vaike Klaar.

Ja ongi aeg lisada, et seal tegutsevad TRÜ naiskoori liikmed. Üheskoos pannakse noodid elama ja viisid veerema, nii et saab laulurõõmu endale ja teistele. Seal alatakse ikka ja ikka uuesti, et lõpuks veata häälel kõlada lasta ja sügavamalt helilooja poolt nootidesse kätetud mõtet tabada.

Koos dirigentidega lihvib lauljate hääli tuntud laulupedagoog ENSV teeneline õpetaja Rudolf Jõks, kelle juures kõik lauljad nädalas pool tundi õpetust saavad.

Tubli tööga jõuab kaugele. Koori vanemad liikmed teavad pajatada reisidest Moskvasse, Kiievisse Riiga...

Need, kes kooriga alles teist aastat seotud on, meenutavad kindlasti mõõdundaastast Armeenia-reisi, esinemist «Estonia» kontserdisaali laval, mitmeid esinemisi koolinoortele. TPI Akadeemilise Meeskoori, Tartu Akadeemilise Meeskoori ja paljude teiste sõpruskooridega koosveedetud laulust tulvil õhtuid mäletab igaüks.

Ent ülikool heidab igal kevadel peret. Lahkuvad ka paljud lauljad. Nende asemele ootab kogu koor tublisid tüdrukuid nende hulgast, kes tänavu oma õpinguid alma materis alustavad ja kellele laulutuli võrras ei ole. Teretulnud on ka teised nooremate kursuste laululapsed, kes pole veel senini teed meie koori leidnud.

TRÜ naiskoori proovid toimuvad igal esmaspäeval ja neljapäeval kell 18 peahoone auditooriumis 204 (end. 49).

Plaanid uuteks tegudeks on osaliselt juba peetud, ülejäänud ootavad arutamist teie poolt. Olge julged kaasa lööma!

JUHATUS

Killukesesi laagripäevikust...

(Algus lk. 3)

Õõ mõõdus rahulikult ja pärast hommikusööki asus suurem osa matkajaid, välja arvatud väike toimrond, teele Kurgjale.

Meie, laagrissejaajad, tegime oma elu nii lõbusaks, kui saime. Suplesime iga veerand tunni järel, mangisime veepalli ja valmistasime süüa nählastele matkajatele.

Ja tõepoolest, kui nad tagasi tulid, varisid kokku kõik meie arvestatud sööginormid: ei mõõdu- nud poolt tundigi, kui kõik paja- doid olid puhtaks kraabitud.

Juhtus nii, et jagunesime kaheks grupiks: üks asus kasvataja Liiviga tagasiteele otse üle heinama, meie grupp aga läks mööda maanteed. Saime bussi peale ja sõitsime Vändrasse. Sest, miks otse minna kui ka ringi saab! Seal õnnestus meil pärast paaritunnist ringivaatamist autosse istuda ja see viis meid Võidulasse (15 kilomeetrit Kärust). Jala ei tahtnud enam keegi käia, sest see söitmine oli meid muga- vaks teinud. Nii ootasime järjekor- det autot, mis viiks meid Kärusse. Vahepeal aitasid poisid karjalauda juures tsementi maha laadida. Nad nägid välja nagu mõldrid.

Teel korjasime autole ka ülejäänud grupi koos kasvataja Liiviga.

Hea meel oli kuulata, kui tüdru- kud, kes hulk maad jalgsi olid tul- nud, ütlesid: «Kasvataja, teil oli õi- gus, kui te meil enne juua ei luba- nud. Nüüd tagasiteel jõime iga veerand tunni tagant, aga janu ei kadunud ikka. Hoopis raskem oli käia. Teame nüüd oma kogemustest seda.»

Teispäev, 2. august
Eile sõitsid meile külla Valgu pioneerilaagri kergejõustiklased, olime hoolikalt valmistunud.

Algus sõpruskohtumine, milleks olime hoolikalt ette valmistanud.

Kergejõustikus kaldus vaekauss kõvasti meie poole, pallimängus olid aga küllalised meist üle.

Täna sõitsime ise Valgusse, et võistelda seal ülejäänud aladel.

Üldvõit 4:3 kuulus siiski meile.

Tore oli vaadata, kui lapsed manitsesid üksteist korralikult olema: «Ega sa pole praegu kodus.» Juhtus in isegi pealt kuulma, kui meie Tiina ühele Valgu laagri poisile ütles: «Meie laagris küll ei van- nufal!»

Kolmanäev, 3. august

Täna oli aktiivpäev. Kes pole laagris olnud, sellele ei ütle see sõ- na midagi. See tähendab, et sel

päeval on laste seast laagriülem, kasvatajad ja vanempioneerijuh, kasvatajad aga moodustavad oma- ette rühma ja tegelevad kõige selle- g, millega lapsed igal laagripäeval.

Juba õhtul otsustasime kasvata- jatega, et sel päeval me hommikul üles ei tõuse, magame pärast ära- tamissignaali ranuga edasi. Aga see plaan ei läinud läbi, sest meid tuli äratama terve «juhtiv perso- nal».

Voodist löödi meid välja võimle- ma. Koogutasime igaüks isemoodi võimelda kuni meie noored kasva- tajaad nii ära tüdinesid, et meid kiiresti pesema saatsid.

Sõõgilauda ei saanud «kasvata- ja» Kaja istudagi.

Ta kamandas meid püsti ja nurka seisma.

«Vaikse tunni» ajal mürgeldasi- me toas.

Lõbus päev oli see meile.

Aga kui aktiivpäev lõppes ja ma meie rühma tüdrukute tuppa läksin, oli Kaja voodis pikali ja oigas: «Kuidas ma ära väsisin! Kas meie tõesti iga päev nii hullud oleme, nagu teie kõik täna?»

Neljapäev, 4. august

Kell 11 algas sõjamäng «punas- te» ja «siniste» — III ja IV rühma vahel. III rühm jäi laagrisse ja pidi organiseerima laagri valvet ning peitma ära oma lipu. Meie rühm aga pidi proovima vallutada laagri- maja ja lipu üles leida. Rühma lipu kättesaamine oleks tähendanud võitu. «Surnuks» loeti see, kelle käelt õnnestus lint ära rebida.

Kella 13.30 ajal mäng lõppes. Meie omad vallutasid maja. III rühm oli küll kõik ukseid ja aknad kõvasti sulgenud ja kaks peast kog- uni pinkidega barrikadeerinud. Meie luurajad aga läksid ümber laagri territooriumi maja taha, sealt riielega (selle üle olid nad ise väga uhked) läbi jõe ning siis kõõgiakna kaudu majja.

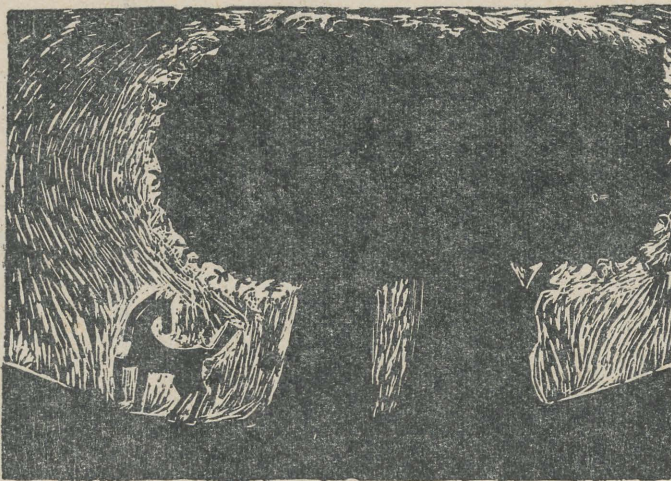
Kui sillavalve appi hõikas, oli hilja. Vaidlused taktika ja stratee- gia üle jätkusid õhtuni. Aga mäng oli huvitav.

Ongi käes laagri viimane päev.

Laupäev, 6. august
Kahju on lahkuda. Jätsime oma- vahel sõpradeks saada. Lubasime järgmisel aastal oma rühma kokku- tuleku teha ja veeta mõned päevad koos telklaagris.

A. Kurepalu

OOTAME TEID, RAHVAKUNSTI- SÕBRAD!



Teile, kunstihuvilised

TRÜ kunstikabinet (Ülikooli tn. 16) võtab vastu algajate rühma uusi üliõpilasi kõikidest teaduskondadest iga päev kella 14–16.

Kolme aasta jooksul õpitakse joonistamist, akvarellimaali, graafikat, keraamikat, plakatkirja, kunstiajalugu jm. Korraldatakse ekskursioone Eestimaa kaunimatesse paikadesse ning Moskva ja Leningradi kunsti- muuseumidesse. Igal kevadel toimub üliõpilastööde näitus. Kõik täie-liku kursuse omandanud saavad ühiskondliku kunstnik-dekoraatori tunnustuse.

Tähelepanu, edasijõudnud ja lõpetaja! Registreeruda kohe õppe- ekskursiooniks Hiumaale (23.—26. sept.). Kaasa võtta pass.

Sel õppeaastal alustab vabariigi teeneline kollektiiv — Tartu Riik-liku Ülikooli rahvakunstiansambel oma 21. tegevusaastat.

TRÜ rahvakunstiansambel on vabariigi üks suuremaid isetegevus-likke üliõpilaskollektiive. Ansambli koosseisu kuuluvad nii sega- kui ka naisrühmad, solistid, naisansambel ja rahvapilliorkester. Ansambli kun-tilise juhi — vabariigi teenelise kultuuritegelase Helju Mikkeli käe all on ansambel saavutanud tunnustuse kõikjal — nii oma koduvaba-riigis, teistes liiduvabariikides kui ka välismaal. Ansambli juures töötav rahvapilliorkester, mida juhendab Elmar Luhats, on meie kõrge- mates õppeasutustes ainulaadne nii oma suuruselt kui ka pillide koos- seisult (lokud, põispill, löötspill jne.).

Töö TRÜ rahvakunstiansambli ei ole kerge, ka meil on olemas oma mured ja rõõmud. Kuid kõike seda korvavad esinemised ja kontserdi- matkad. Ansambel on esinenud mitmed korrad Kremli Kongresside Palees, aga ka Soomes. Kontserdimatkade traditsioone jätkame edas- pidigi.

Ka tänavu, nii nagu igal õppeaastal, võtame vastu uusi liikmeid. Eriti oodatud on noorimate kursuste üliõpilased. Uut täiendust ootame oma meespere hulka. Tulge, te ei kahetse.

Et rahvapilliorkestri koosseis kevadel lõpetajate arvel vähenes, siis on eriti oodatud pillimängijad (kannel, viiul jne.).

Uusi liikmeid TRÜ rahvakunstiansambliisse võetakse vastu TRÜ klubis (Tähe tn. 3) 2., 5. ja 6. septembril k. a. kell 21. Kõigil ansambli liikmetel koguneda klubisse 2. septembril kell 20.

A. KISPER,
TRÜ RKA esimees

Pallimängijad!

1. septembrist algab TRÜ palli- mängijatel uus võistlusterohke hoo- aeg. Ülikooli võistkondade treenin- gutele korvpallis, lauatenis, ten- nises, värvapallis ja võrkpallis ootame ka I kursuse üliõpilasi. Et meie spordibaasid on väga koormatud, siis võetakse vastu ai- nult järgusportlasi või vabariiklikel võistlustel esinenud mängijaid.

Informatsiooni (ka teiste palli- mängude harjutamisvõimaluste koh- ta) saab spordimängude kateedrist (V. Kingissepa tn. 19 III korrus) 1., 2. ja 3. septembril kella 8–15.

Spordimängude kateeder

Klubis

Täna, 1. septembril algusega kell 20

hooaja avamine

*

3. ja 4. septembril algusega kell 20

AVABALL

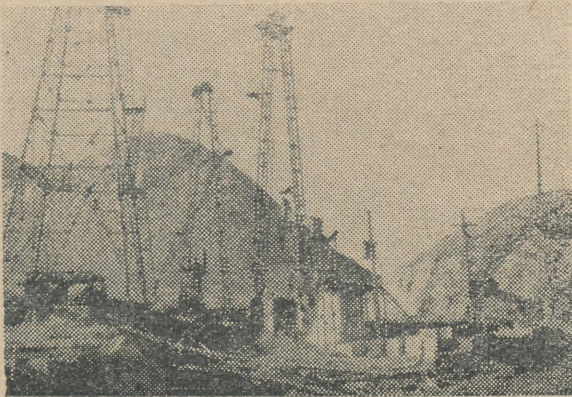
Toimetuse kolleegium

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III Oksikunumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6221. MB. 07538.

Tulede maa

Ly Seppel

TRU Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti kirjanduse eriharu IV kursuse üliõpilane Ly Seppel suunati üheks aastaks S. M. Kirovi nimelisse Aserbaidžaan Riiklikku Ülikooli õppima eriprogrammi alusel türgi ja aserbaidžaan keelt ja kirjandust. Eesmärk — valmistada vabariigile tõlkijat.



Bakuu lähedal mägedes.

On möödunud need ajad, mil Ida-maad olid eurooplasele eelkõige ahvatlevaks eksotikapuuk, mille viljade järele võis kae tõsta igauks, kes aga ulatas.

Erandiks ei olnud ka Aserbaidžaan. Ammu enne seda, kui välismaised ärimehed olid avastanud selle maa nafta kullajõe, võttis «Tulede maa» vastu ja saatis teele reisipaunaga võõramaalasi. Nendeks olid prantslased A. Dumas ja P. Loty, sakslane F. Bodendstadt ja paljud paljud teised. Mitte alati ei väärtinud need, kes olid juba läinud, seda siirast austust ja külalistahkusest osasaamist, mille nad olid pärinud tulles. (Aga see rahvas ei saanud ka mitte teistmoodi, kui selle maa kombe kohaselt: «Majapere-mehe, — see on külalise teener».) Üks neist, F. Bodendstadt, viis läinud sajandi keskel Berliini kaasa noore aserbaidžaan poeedi Vasehi Mirza Safi luuletused. Ainuüksi Saksamaal ilmusid need 1924. aastaks 170-s väljaandes. 23 aastat pärast aserbaidžaan luuletaja surma teeb senine Mirza Safi laulude tõlkija Bodendstadt end luuletuste autoriks Bodendstadtiks sellega, et kirju-

Nüüd on L. Seppel jälle Tartus. Praegu on tal käsil aserbaidžaan kirjaniku Iljas Efendijevi jutustuse «Pajud arõki kohal» tõlkimine eesti keelde. Edaspidi on tal kavas tutvustada eesti lugejale kolme türgi luule demokraatliku suuna esindajat Orhan Velid, Oktai Rifat'i ja Melih Cevdet Anday'd.

tab järjekordse väljaande eessõnas: «Oigus on selles, et need Mirza Safi laulud ... pole mitte tõlged, ja ainult mulle võlgnevad nad oma eksisteerimise».

Plagiaat plagiaadiks. Meie sajandi 30.—40. aastatel taastasid aserbaidžaan kirjandusteadlased Mümtaz ja Seidzadä töö. Aga lakkamatu eksotikajaht ja lääne reisijate hinnangute sagedane üleolev subjektivsus tegid siiski oma töö. Nii Läänes kui Idas. Ja see ei suurendanud kahe maailma teineteise mõistmist.

Olen Aserbaidžaanis korduvalt näinud, kuidas mitu üksteise kõrval asuva ühiselamu täit üliõpilasi aplodeerib vaimustunud massipsühhoosis oma maa, araabia, india või pärsia rahvamuusika ülekandele raadios. Ja olen näinud mõnd neist raadiot kinni keeramas Chopini «Revolutsioonilise etüüdi» esimeste akordide juures. Põhjust imestamiseks ei olegi nii palju, kui meenu-tame, et meie toimime mõnikord niisamuti kirgiisi, usbeki, aserbaidžaan, india jne. muusika puhul — ja peame end suhteliselt kõrge muusikakultuuriga rahoaks

Ka Aserbaidžaan peab end kõrge muusikakultuuriga maaks. Seait-maiane hindab kaasajal oma muusikat kõige kaugemale arenenud kunstiliigiks Aserbaidžaanis ja heliloojaid Kara Karajevit ja Hadžije- vit kunstnikeks, kes teatavad nende maast maailmamuusika tasemel.

Kui paluda aserbaidžaanlast laulda mõnd mugami, siis keeldub ta enamasti. Ja kui te olete nõuks võtnud ületada inimese tagasihoidlikkust, saate järgmise vastuse: «See on teil Eestis nii, et laul on massiline, mitmetuhandelised koorid jms. Meil on lauljale esitatavad nõuded nii kõrged, et vähesed sõnavaad kuulajale laulda. Sest juhul, kui nad ei laula hästi, vilistatakse nad lihtsalt välja.»

Vastupidiselt maalikunstile, mis 7. sajandist, Araabia kalifaadi koosseisu kuulumise algpöevist peale oli ära keelatud, arenes rahvamuusika sajandite vältel vabalt. Tänapäevani kestab igivana asuugitraditsioon. Asuug (ehk aserbaidžaanipäraselt asõõg) on rahvalaulik-improvisaat- tor. Tõlkes tähendab asuug — «ar- munud». Noormehed, kes pärinesid vaestest perekondadest ja kelle se- töttu ei olnud tihti võimalik abi- elluda armastatud tütarlapselga, lahkusid kodunt. Nad meisterdasid endale muusikariista — saazi, ja hakkasid rändama külast külla, lin- nast linna. Lauldes jutustasid nad kuulajale oma armastusest ja kan- natustest. Kes oskas, andis head nõu. Igauks tundis kaasa ja võitis rahvalaulikut vastu kui kõige kõr- gemat külalist.

Paljud veel tänapäeval elavad asuugid on Aserbaidžaanis vastu võetud kirjanike liidu liikmeks. Asuugide poole peame paratama- tult pöörduma nii rahvamuusika kui ka kirjanduse algallikad otsi- des.

Aserbaidžaan kahe ja poole tuhande aasta vanusest kirjandusest rääkides peame selle all kuni möödunud sajan- dini mõtlema ainult luulet. See aga ja- guneb kauem kui kaks aastatuhandet rangelt klassikalist ja rahvaluule har- ru. Keskaegsed luuletajad, idamaade ja maailmaluule korifeed, nagu Hagani Sirvani ja Nizami Gändžävi 12. sajan- dist, Mähämmäd Fizuli 16. ja Molla Pä- nah Vagif ning Molla Väli Vidadi 18. sajandist on viinud luule võimaluse pii- rid nii kõrgele, et tänane luulesse astu- ja seisab vastamisi sajanditepikkuse traditsioonikooriga, millest ta ei pää- se ei läbi ega mööda.

Aserbaidžaan luule ajalugu näitab meile selgesti selle rahva ajaloo ja saa- tuse peamisi piirjooni. Nimelt peaks aserbaidžaan kirjandusteadlane oskama kolme keelt: araabia, pärsia ja aser- baidžaan, kuusiühes viimast kolmes kir- javiis: araabia, ladina ja vene tähte- dega. Tõeliselt hakkab aserbaidžaan keel kirjandusliku keelena kõlama alles 16. sajandil Fizuli loomingus.

Sellest ajast peale võime hakata jälgi- ma klassikalise ja rahvaluule järk-jär- gulist lähenemist teineteisele, mis on vähem või rohkem jõudnud ühtesulami-

se staadiumi meie päevil. Raske on hin- nata, kumb on kaasaegset aserbaidžaan luulet rohkem mõjustanud, kas Nizami klassikalised poemid, «Hosrov ja Sirin», «Lelli ja Mädznun», «Seitse kaunita- ri» — või kümme aastat aserbaidžaan ees- post nn. dastaani, rahvasuust üles kir- jutatud peamiselt 17.—18. sajandil. Tu- letagem meelde tähtsamad: «Gör Oglö», «Asuug Gäräb», «Sahh ismail», «Lelli ja Mädznun».

Aserbaidžaan kirjanduse ajaloo teeb raskesti jälgitavaks ühelt poolt selle ja- gunemine eri keelte vahel, teiselt poolt see, et Aserbaidžaan ei ole ühtegi kunagi olnud territoriaalselt ühtne riik. Kõige olulisem ja püsivam oli maa jaotumine 12. sajandil Bardliini riigiks ja Sirvani khaaniriigiks. Meie sajandil kestab see lõhestatus: 3 miljonit aserbaidžaanlast elab Nõukogude Liidus, 5 miljonit nn. Lõuna-Aserbaidžaanis, mis kuulub Iraani koosseisu. Majanduslikud sidemed ja kultuurilised kontaktid on praegu kül- laltki tagasihoidlikud.

Aserbaidžaan luuletaja loeb oma luu- let kuulajatele enamasti peast, mõodu- kalt kõrgendatud toonil, laulupäraste venitustega, milles ei ole raske ära tun- da selle maa muusika otsest mõju ühelt poolt ja sajanditepikkuse valitsemisajaga «voogava» värsimöödu, aruusi ajastu poeetide tänaseni kestvaid esinemistra- ditsioone. Teatavasti esitati luulet vanal ajal lauldes. Ja kusagil selle taga tun- ned, et seisavad keskaegsed turuvälja- kul rahvahulga ees väärivad idamaa luuletajad, targad, uhked ja südame- head, kes, araabia kirjandusteadlase

Hanna al Fahuri järgi, kui nad omasid laiahaardelisi võimeid arukuse, fantaa- sia, tunnetuse ja maitse valdkonnas, olid geeniused.

Neis on ohtumaa luuletajatega võr- reldes ehk alati olnud suuremat sees- mist rahu vastandina närvilisele siia- sinna heitlemisele. Nende maailmapilt on terviklikum ja loomulikum. Nende pes- simism ja luulesse valatud pettumuse kibedus ei masenda. Ebaväärika ja ine- tu vastu lähevad nad võitlusse mitte nende ette peeglit seades, vaid otsivad abi headest ja kõrgetest ideaalidest. Sel- lest nende luule sagedane didaktilisus. Tundub, et nad on osanud kõike armas- tusväärset maailmas enese ja luule jaoks ohtumaa poeetidega võrreldes enam värske hoida.

Keskaegseid araabia ja pärsia keeles kirjutatud poeete, eriti Nizamid ja Fi- zulid peavad õigusega enese omaks ka pärsilased, kuigi esimesed olid sünnikoha ja rahvuse järgi aserbaidžaanlased. Ent juba ainuüksi 16. sajandist peale on aserbaidžaan keeles kirjutatu küllalda- ne, et selle maa XX sajandi luulet lu- gedes võida öelda: peaaegu kõik on ju- ba öeldud. Inimene, mis maksab sinu töö, mis maksab ühe põlvkonna elutöö! Kuulata sajandite häält!

Sellele sajandite häälale mõeldes peab vististi ütlema, et viimase poole sajan- di aserbaidžaan luule otsib omaenese nägu ja neid teesid, mis tõstavad teda kõrgemale nõukogude võimu esimeste aastakümnete luule üldisõnalisusest. Päris kindlalt on selle tee leidnud Sä- mid Vurgun ja Räsul Rza. Esimene on



Aserbaidžaan naine leiba küpsetamas.

Mida? Miks? Kuidas?

(Algus lk. 1)

selt. Tuleks selgeks teha, millistena tahetakse näha oma eriala spetsia- liste, missuguseid võimeid ja oskusi tuleks ülikoolipäevil arendada. Sel- lest kirjutavad meile ka lõpetanud.

T.H. vene filoloogia osakonnast kirjutab:

«Iga üliõpilane peaks omandama kas mingisuguse ühiskondliku eri- ala (ÜET-s) või siis vähemalt osku- se mingit isetegevusringi juhe- dada. See võiks olla isegi kohus- tuslik, sest üliõpilasena ei oska pal- jud hinnata nende oskuste omanda- mise vajalikkust edaspidises elus.»

Bioloogiaosakonna lõpetanu A. E. vastas:

«Kui ma teist korda samas osa- konnas õpiksin, siis loeksin rahkem erialast ja pedagoogilist kirjandust ning võtaksin osa ringide tööst. Opetaja peab teadma väga palju.»

Lõpetanud võivad vaid kahetseda, kuid praegused üliõpilased peaksid sellest õppima. Vestelge lõpetanu- tega, tutvuge põhjalikult oma tule- vase erialaga ja vastavalt sellele kujundage oma kursuse ja iseenda eesmärgid ning püüdke järjekind- lalt nende poole! Kui kursuse töö- plaani koostamisel alustame eesmär- kide formuleerimisest, mis aitavad kaasa heaks spetsialistiks saami- sele, siis tulevad ka erineva eri- alaga kursuste tööplaaniid oma näo- ga, mitte aga standardsed (kino- ja teatriühiskülastused, kursuse- õhtu, vestlus jne.). Nende järgi töö- tamisel tunnevad inimesed kindlasti rahuldust.

Pedagoogiliste osakondade kur- sused võiksid mõelda erialase peri- oodika ja populaarteadusliku kir- janduse lugemise ning läbitöötami- se jaotusele, sest üksinda ei jõua kõike mitmes keeles ilmuvat lugeda.

Viie aastaga saaks aga sellise jao- tuse korral koostada küllaltki põh- jaliku süstemaatilise kataloogi, mis on vajalik iga õpetaja tööks.

On vaja õppida oma kursusel toi- nuvaid diskussioone ja vestlusi metoodiliselt õigesti ette valmista- ma ja läbi viima. Just sellepärast, et tehtust peab saama kasu kooli- tööks.

Ka osakondade töös peavad ole- ma kindlad eesmärgid, põhisuunad. Kuidas oli aga olukord eelmisel õppeaastal? Osakondade sekretä- ride poolt esitatud aruanded olid põhiliselt kirjeldavad. Räägiti, mi- da on teinud ideoloogiline, mida kultuur-massiline, mida spordi- või ühiselamute sektor. Kuid missugu- sed olid konkreetseid komsomolitöö eesmärgid, sellest rääkisid üksikud sekretärid. See aga näitab, et töö organiseerimine toimub väheste lä- bimõttlemisega.

Allakirjutanu teab oma tähelepa- nekute põhjal, et paljud uued osa- kondade bürood alustavad oma- tööd sellega, et jaotatakse omava- hel sektorid. Kuid kas enne ei tu- leks läbi mõelda, mida tahetakse ja miks? Võib-olla eesmärkidest tu- leneb hoopis traditsioonilisest eri- nev sektoriteks jaotus!

Pärast ülikooli lõpetamist peab iga pedagoog järjekindlalt ning süstemaatiliselt suunama oma klassi. Kuid väga raske on alus- tada, kui pole harjutud oma tööd põhjaliku järelemõtlemisega planeer- rima ning teostama. Eelkõige peab end as kujundama häid tööharju- musi, siis saab neid arendada ka teiste juures.

K. ROOTALU

Laululaager Saare järve ääres

Laagri paik sai juba siis valmis vaadatud, kui kevadveed maantee- dele liiga tegid. Sõideti autostopiga, mõned kilomeetrid käidi jalgsigi. Arutamist oli palju. Kas Valgemet- sa või Saare? Vaekausis langes siiski Saare kasuks ja nii saigi iga naiskoori liige juuliku lõpus kutse laululaagrisse. Augustikuu viimasel pühapäeval kogunes mitukümmend lauluentsiasti väljasõidukohale. Kolmveerand tundi sõitu ja olimegi imekauni Saare järve ääres.

Eelväed olid juba neljapäeval kohale jõudnud, laagripilatsi välja valinud, kolhoosi esimehega läbirää- kimisi pidanud. Kohaliku Lembitu algkooli juhataja lubas lahkesti koo- li klaveri meie käsutusse. Selline laululaager toimus kooril esmakor- dalt; tahtsime tihendatud korras uut repertuaari õppida ja ka puhata.

Telgid üles lõõnud ja ümbruse korrastrand, seadsime sammud «kõõki», kus tubli kokk Malle meie ohtrasti maitstvat kehakinnitust ja- gas.

Ohtupoolikul toimus laagri ava- mine. Tervitussõnu uudse ürituse puhul lausisid meie dirigendid. Häid soove üle andma olid tulnud ka Kõrgemate Koolide Lõpetanute Tartu Meeskoori esindajad, kes kin- kisid meile oma laululaagri eblee- miga pasuna, mille sirgekspuhumi- ne jäeti meie hooleks. Lauu saatel heitsati laagrilipp. Seenesilme samb- last «hea vaim» leidis endale koha telkide ees.

Siis aga esimesele proovile! Õppi- sime selgeks mitu kaanonit, mida lauldi Debrecenis toimunud II rah- vusvahelisel Bela Bartóki nimelisel kooride festivalil, millest ka meie

dirigendid Vabariikliku Koorijuhti- de Segakoori koosseisu osa võtsid.

Ohtul — lõke. Ilm oli jaheda- võitu. Et sooja saada, tantsisime ümber lõkke jenka-polkat, laulsime ja varsti kadusime telkidesse, sest järgmisel päeval oodati meilt abi kolhoositöödel.

Esmaspäev.

Äratus. Laagri komandandi vile ja kõlav hää ei lase keitelgi telki varjule jääda. Võimlema ja siis pe- sema! Kangemad ei ütle ära ka sup- lusest karastavas järvevees. Peale hommikusööki viis buss meid heina- namaale, kuivatisse ja viljahoid- lasse. Töötasime vahetustega kuni pimedani. Väsimusest hoolimata ei unustatud ka lauluproovi.

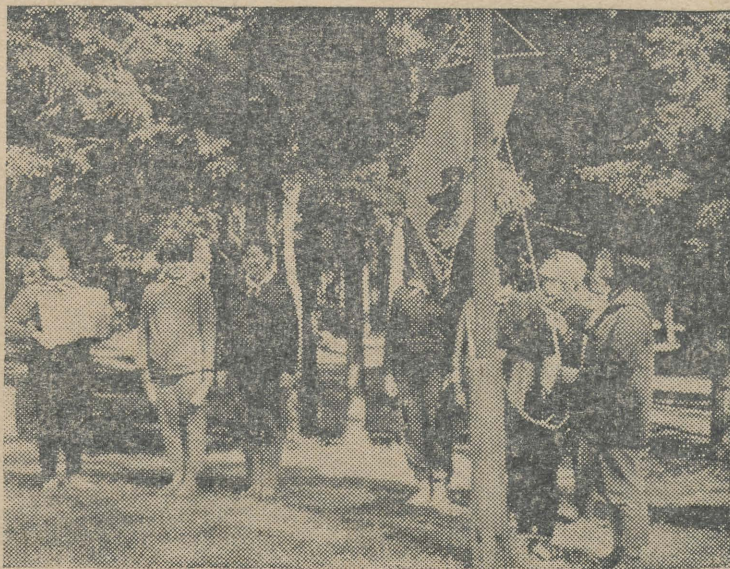
Ohtul jällegi lõke. Dirigendid Linda Taal ja Vaike Uibopuu paja- tasid reismuljetest Ungaris. Kontsertmeistrilt Vaike Klaarilt kuulsime aga Soome-reisi mälestusi.

Teisipäev
Uneag oli pikem kui eelmisel

hommikul. Ees ootas teguderohke päev. Päevas kaks korda lauluhar- jutused, siis tutvumine Saare üm- brusega. Saare mõisa minevikust rääkis kohaliku kooli juhataja. Tut- vusime Saare pargiga. Käisime ka krahvi perekonna matusepaigas Kalmistumäel.

Ja juba lõpulõke. Ootasime külla ümbruskonna elanikke, seepärast harjutasime hooliga isetegevus- numbraid. Lavastasime loo Saare krahvi tütre Olga õnnetust armas- tusest talupoisi vastu, mis on and- nud ainet õige mitmete rahvalau- ludele. Tutvustasime kohalikke ini- mesi oma koori tegevusega, lau- sime ja tantsisime. Kaua kõlasid hääled kõrgete mändide all, hõlju- sid üle peegelsileda järvepinna.

Kolmapäev.
Viimane laagripäev. Nagu kiuste juhtus ilm kõige ilusam olema. Hommikul tund-paar seente ja mar- jade korjamiseks, siis aga laagri- (Järg 3. lk.)



teatavasti 10 aastat surnud, teise poole pöörduvad lakkamatult kõige andekamad ja omanäolisemad noored luuesetajad — kas siis asjatundlikku ranget hinnangut saama või nii mõnigi kord leidma eeskostjat toimetuste ees, et pääseda trüki.

Fikrat Sadog, Bahtiar Vahabzadä, Näbi Häzri, peare selle üsna kenake huik ülikoolimoori ja nende eakaaslast väljaspool ülikooli kannavad eneses seda tervet rahuolematuse sädet, ilma milleta ei saa edasi areneda ühegi maa luule.

Aserbaidžaanil lühijuttudega on eesti lugejal arvatavasti tuleval aastal võimalik tutvuda TRÜ liiduvabariikide kirjanduse õppejõu sm. S. Issakovi poolt koostatud jutuvalimiku kaudu kirjastuse «Eesti Raamat» väljaandel. Kogumik on praegu töikmisel.

Sajandite treppi mööda läbi kirjanduse meie aega jõudnud, oleme juba pisut õppinud seda vana Idamaa luuletajate külvatud suurt kunsti: oskust armastada ja seda väga laias mõttes. Seda on ülimalt vaja, et sulatada eneses harmooniliselt ühte ühe maa mineviku ja oleviku vastuolusid. Ja selleks, et mõista pisutki kõige tähtsat — tema inimesi.

Võib õppida eemalt rahvast ja maad armastama kirjanduse, keele, muusika, teatri ja muu kaudu. Ja see võib olla vägagi tõsine ja kaalukas armastus. Pikemat aega rahva keskel elamisega kasvanud armastus erineb esimesest vist ainult kahe eripära poolest. Esiteks: ta on küllalt «karastatud» meeldiva kõrval ka ebameeldivaga kokku puutudes, mistõttu ta tundub igasuguste katsumuste vastu kindlam olevat. Teiseks: tema kasvuraskused on omal nahal läbi elatud.

Kõige raskem on alguses kaalutustunne. Asjadel, sündmustel ja tavadel ei ole hoopiski nii sügune keel, millega on harjutud kodus.

See oli umbes nädal aega pärast 21. märtsi bairamipühi. (See on Aserbaidžaanis kõige suurem rahvuslik pidupäev.) Türgi keele õpetaja Jusif Ziyi Siroani küsib pärast üht tundi:

«Kui mina õpiksin teie juures eesti keelt ja jätaksin teid kui oma õpetajat külastama Eesti kõige

tähtsama püha puhul, mida te siis ütleksite? Kas teil toesti pühade puhul ilma kutsumata külla ei minda? Kas teil üliõpilased pidupäevadel ei tule koju oma õppejõude õnnitlema?»

Saanud kohmetu vastuse tavade erinevuse kohta, vangutab see vana õpetaja etteheita pead:

«Oh kui kurb teil on! Meie Idas oleme ajaloo vältel ehk olnud julmad, aga me oskame ka siiralt sõbrust kaaliks pidada.»

Aserbaidžaanil keeles ei ole olemas sõna «võõras». On vaid paar kauget tuletist. Iialgi ei jää selle keele tarvitaja hätta, kui ta peab hõikama või muidu kõnetama mõnd võõrast inimest. Seltsimehe vaste on ainult üks võimalus kümnest — ametlikuks puhuks. Austav ja kodune on naiste poole pöördumisel vana vorm hanõm! — meie proua, ilma igasuguse sotsiaalse kõrvalmaiguta. Hei, vend! Hei, õdel on kõige enam levinud pöördumisel võõraste poole.

Veel üks «käima õppimise» seik. Ehk — kingitus, mis rõõmu ei teinud, aga targemaks küll. Olime ühel detsembrikul soojal lumetul pühapäeval mägedes. Kohtasime lambakarja juures kaht tsobani. Astusime karjustele lähemale, sest meid huvitas, mida kujutab enesest hall kummaline nahk, mis oli seotud karjusepiitsa külge.

Teretasime. Küsisime. Vastati lahkelt, et rebasenahk. Koerad olevat hommikul toonud. Selle asemel, et nüüd rebane rahule jätta, huvitusime temast edasi, näidates seega välja, et nahk meile meeldib. Jäime soolasambana seisma, kui vana tsoban naha piitsa otsast lahti võttis ja meile ulatas. Keeldusime. Aga oli juba hilja. Karjus kaugeks pikka sammudega, koeri enese järel kutsudes.

Olime sattunud küllalt levinud vanale Idamaa tavale: kui küllalisele midagi meeldib, kingitakse see talle, kui suur ka ei oleks kingituse väärtus.

Kui tupp siseneb vanem vend, isast rääkimata, siis tõusevad nooremad vennad-õed üles. Ei ole võimalik, et poeg võiks isale, noorem vanemale halvasti öelda. See paistab välja kõige igapäevases asjades. «Kui minu isal on põhjust mulle midagi ette heita või kui ta minuga ranul ei ole, siis ei saa ma enne rahuikult elada, kui olen isaga ära leppinud,» räägib mulle Kurban, araabia osakonna viienda kursuse juutoog.

Mulle oli tundunud, et noored mõnikord liigagi täht-tähtelt vanade inimeste tahtmise järgi käivad, seepärast õhutan vaidlusse teise kursuse aserbaidžaanil filoloogit Alit, kes kirjutab haruldaseti siiraid ja toredaid luuletusi:

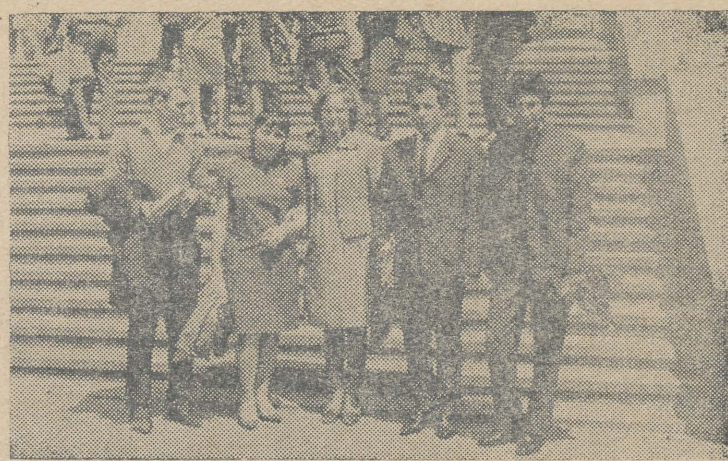
«Ütle mulle, kas sa ka siis põhimõtteliselt ei astu välja vanema inimese sõna ja tahte vastu, kui näed, et on teoksil ebaõiglus, vale, kuritegu?»

Vastuse mõtlemise aeg on pikk. Ent siis tuleb kindel: «Ei. Ma ei saa kunagi unustada, et räägin vanema inimesega. Ma võin öelda oma arvamuse, kui minut seda küsitakse.»

See on väga aus vastus, öeldud kõrge eneseväärikusega, ja selles ei ole üldse kohta mingil kompromissivõimalusel oma südametunnistusega.

See vanemate inimeste tingimusteta austamine, mida igapäevases elus on üsna meeldiv kohata, kipub mõnikord saama pidurdavaks näiteks ülikooli auditooriumis, eriti seminaridel.

Kindlasti on nendesse inimestesse omamoodi jälje jätnud islamiusk, mis on valitsenud seda maad kaks korda nii kaua kui sakslased Eestimaad. Oldse enam mitte otseselt. Joomise keeldu (vein välja arvatud), põlgust sealih ja soomuseta kalaliikide vastu söögilaua, kesk-ealiste ja vanemate naiste tsadra kandmist (suurrätt, mis varjab ka näo alaosa), ei seosta peaaegu kee-



L. Seppel (keskel) koos türgi filoloogidega.

gi enam koraani käsuladadega, ehkki nad on pärit sellest raamatust. Seda on nii kaua aja jooksul tehtud, et ta on saanud nagu rahvuslikuks tavaks.

Suhtumist naisesse peab aga siiski tõsisemalt koraaniga seoses vaagimise alla võtma, selle all ei pea sugugi mõtlema halvustavat, solvavat suhtumist. Siingi ei ole meiega võrreldes midagi kurioosset lahti. Tänapäeval enam mitte. S. M. Kirovi nimelises Aserbaidžaanil Riiklikus Ülikoolis õpib naisi küllaltki, umbes niipalju kui Tartu ülikoolis meessugu. Iseenesest mõistetavalt õpib neid ka reaalteaduskondades.

Mis siis ikkagi jääb! Lepime kokku, et jutt on ainult ülikooli tudrukutest. Naiste ühiselamusse sisenevad mehed ainult vestibüüli. Korrapidaja kutsub ülevalt alla, keda vaja. Harvadel isetegevuskontsertidel ülikoolis, luuleõhtutel, KVN-idel esinevad 95% ainult mehed. Ühiskondlik arvamus on tütarlaste moraallprobleem väga range. Liialdus algab ehk alles sealt, et tauri-

mistväärivad on enamasti pisasjad. Abielus naisüliõpilasel istuda auditooriumis mõne noormehe kõrval, õhtul kohtamisele minek. Kõik see, mille puhul tüdrukule võidakse ränka etteheidet teha selle kohta, et ta ei ole noormeestega suheldes küllalt printsipiaalne, — ja etteheide võiks olla meie mõistes täiesti teenimatu ja ülekohtune.

Ent õigupoolest on võrdlemine tuntu ja harjumuspärasega kõige halvem võimalus tõe leidmiseks.

Tohutu suur nihe nn. naiskõsümuses nõukogude võimu aastakümnete ja iga viimase aasta jooksul on enesestmõistetav.

Kirjutajale enesele on selle teise alama materiga seotud kõige südamesoojemad tunded. Saadud teadmiste, piiritu vastutulelikkuse, heasoovlikkuse ja sõprade pärast. Aserbaidžaanil ülikool on talle olnud selleks avatud aknaks, millest vaadates kasvas lugupidamine ja armastus selle maa südamluke inimeste ja Tulede Maa mineviku, oleviku aga ka tuleviku vastu.

Laululaager...

(Algus lk. 2)

lipu langetamine. Tublimatele jagati diplomeid. Me ei unustanud ka väikest Rauli, laagri ainukest mees- henge, kes kogu selle aja vältel tublilt ametis oli nii järvelt paadiga vett tuues kui ka laagrit valvates. Põletati laagri «hea vaim» ja kustutati lõke. LAZ juba ootas. Kohalikud elanikud kinkisid mälestusese- meid ja lilli. Vastutasuks sidusime neile kaela meie laagri rätikud.

... Kui sul tuju hea, siis hüüa: «Küll on hea!»...

laulsime autobussis. Tuju on ülev. Arvatakse, et edaspidigi võiks selliseid laagreid korraldada. Lahkumisel lubatakse tuleval aastal ise kindlasti tulla ja veel teisigi laul- jaid kaasa tuua.

Nüüd ootab meid peahoone valgetes auditooriumides õppetöö.

Eha RULL

ELKNÜ TRÜ komitee teatab

ELKNÜ TRÜ Komitee büroo järjekordne istung toimub reedel, 16. septembril algusega kl. 18 komsomolikomitee istungite ruumis.

Päevakorras:

1. ELKNÜ TRÜ Komitee suvetööde staabi tööst. (H. Eemois.)
2. 1966. a. Tartu üliõpilaspäevade programmi ja orgkomisjoni kinnitamine. (J. Kork.)
3. ELKNÜ TRÜ Komitee 1966/67. õ.-a. sügissemestri perspektiiv- tööplaani kinnitamine. (J. Kaarma.)
4. Informatsioon aruandlus- ja valimiskoosolekute käigust komso- moligruppides. (R. Ruukel, J. Kuremägi.)
5. Informatsioon TRÜ üliõpilaste tööst vabariigi põllumajanduses. (R. Käärik.)
6. ELKNÜ TRÜ Komitee informatsioonilise bülletàäni väljaandmi- sest. (T. Leito.)
7. Personaalküsimused.

Büroo istung esimese päevakorrapunkti osas on lahiline. PALUME SUVETÖÖDE STAABI TÖÖ ARUTAMISEST TULLA OSA VOTMA KÕIKI, KEL ON ETTEPANEKUID VÕI PRETENSIOONE MEIE SUVETÖÖDE SISULISE VÕI ORGANISATSIOONILISE KÜLJE SUHTES.

Ka kõiki neid tudengeid, kellel on veel varuks ideid ja tähelepane- kuid meie 1966. a. üliõpilaspäevade paremaks korraldamiseks, palume kas täna või homme tuua oma ettepanekud komsomolikomiteesse või leida mahti vestluseks komitee mõne sekretäri või büroo liikmega.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Ära mine otse!

Lisaks TRÜ ALMAVU Komitee poolt korraldatud varasematele eks- kursioonidele Velikije-Lukisse, Nar- va lähistele, Karjala maakitsusele ja Saaremaale käidi käesoleval ke- vadel Kuramaal ja Leedu NSV-s. Sõit organiseeriti ühiselt Biolo- gia-Geograafia- ja Füüsika-Mate- maatikateaduskonna poolt. Et sõidu eesmärgiks oli Suure Isamaasõja lahingupaikade külastamise järel ka tähtsamate looduslike vaatamis- väärsustega tutvumine, siis oli sõi- du marsruut valitud põhimõttel: ära mine päris otse, vaid sõida natu- kene kõrvalt. Meil õnnestus näha ka seda, mis peamagistraali asfal-

tilindilt oleks jäänud muidu näge- mata.

Nõnda vurasid kaks TRÜ bussi õnnelikumate entusiastidega (kelle- del õnnestus kaasa sõita) mitte Valga, vaid Tõrva—Holdre kaudu lõunasse, ületasid tingliku joone ka- he naabervabariigi vahel ning jõud- sid peagi Läti NSV-sse.

Esimeseks suuremaks huviobjektiks sai siin Ergeme (Härgmäe) ümbrus. Ajaloost on teada, et a. 1560 purustasid vene väed Härg- mäe lahingus ordurüütlite sõjaväed ning orduriik lakkas seeläbi ole- mast. Lahinguvälja täpsemat asu- kohta ei olnud meil kahjuks võima- lik välja selgitada, kuid ümbrus oma künkliku reljeefi ja ilusa loo- dusega meeldis kõigile. Nii teede



Tuteri tamm

äares kui ka põldude keskel kas- vab üksikuina arvukalt jämedaid puid, peamiselt tammri. Ergemest mõned kilomeetrid kirdes (Kane- pes) kasvab üks Lätimaa jämeda- maid ja võimsamaid puuhiiglasi — tamm ümbermõõduga 8,7 m. (Ur- vastes asuva Eesti jämedama tam- me ümbermõõt on 8,65 m).

Burtnieki (Asti) järv — järve ümbrus on üks Läti põlise- maid asustusalasid (muinasajal elasid siin liivlased), see on ühtla- si Põhja-Läti peamine viljaait. Ko- hati võib märgata maastiku nõrka voorestatust. Järvest põhja pool, Mazsalaca (Väike-Salatsi) linna lähisel kasvab üks jämedamaid puid Lätis — Tuteri tamm (ümber- mõõt 5,7 m, kõrgus ~10 m). Peale selle on Mazsalaca tuntud ainsa presendivabriku poolest Baltimaad- del.

Limbaži — pikad, kitsad ja sügavad järved ilusa ürgoru põhjas meenutavad meie Viljandi maas- tikku.

Gauja (Koiva) jõe suue — suudmest põhja pool jalutati ringi Lätimaa kõige kõrgematel luidetel. Tukums, Kanda — siin sai ekskursioonirahvas ettekujutuse kõverate ja keeruliste tänavatega Läti väikelinnast, kus võrreldes lä- bisõitjatel on linnast väljasõidul tublisti tegemist õige «teeotsa» ülesleidmisega.

Kuramaa kõrgustiku idatiib — sõidul põhjast lõu- nasse osutus sinne maastik ooda- tust vähem vahelduvamaks, kuid suhteliselt metsarohkeks. Vaid Sal- duse ümbrus, kuhu jäävad Eesti Laskurkorpuse 1945. a. kevadised lahingupaigad, on reljeefilt mitme- kesisem. Kaulacis vaadati endise mõisahoonet varemeid ning massiiv- se võlvitud laega keldrit, mis on vastu pidanud kogu sõjajärgi kat- sumustele. Hoone asend (kõrgusti- kul) põhjustas mõisa juures 1945. a. kevadel raskeid lahinguid. Need on

kirjutatud kuldtähtedega Eesti Las- kurkorpuse kroonikasse. Leitnant Jakob Kunderi kangelaesto soorita- mise kohal Bliedene raudteejaama juures tunti suurt huvi džoti täpse-

Открытый конкурс

„Литературной газеты“

С 1 января 1967 года «Литературная газета» будет выходить один раз в неделю на 16 страни- цах формата «Правды». Ее объем по сравнению с нынешним увели- чится на четыре страницы в не- делю, то есть на целый номер. Благодаря этому «Литературная газета» сможет значительно рас- ширить старые разделы и рубри- ки и ввести много новых.

Такие, ставшие уже традицион- ными, рубрики, как «Пятилетка:

люди, проблемы», «Спор идет...», «Путешествие за новой книгой», «Социологический очерк», «Жизнь и нравы», «Человек и закон» «Природа и мы», «Новое о ста- ром», «Их сенсации» и другие, давно отмечены читательским вни- манием. Что же нового хочет уви- деть на страницах еженедельной газеты читатель? Какие темы, какие материалы интересуют его в первую очередь?

РЕДАКЦИЯ «ЛИТЕРАТУРНОЙ ГАЗЕТЫ» ПРИГЛАШАЕТ ВАС ПРИНЯТЬ УЧАСТИЕ В ЧИТАТЕЛЬСКОМ КОНКУРСЕ НА НОВЫЕ РУБРИКИ.

УСЛОВИЯ:

- в конкурсе могут участвовать как отдельные читатели, так и группы, целые коллективы;
- вместе с рубрикой участники конкурса должны предложить 10—15 разработанных тем или сюжетов для первых материалов, кото- рые будут опубликованы под этой рубрикой.

ДЛЯ ПОБЕДИТЕЛЕЙ КОНКУРСА УСТАНОВЛИВАЮТСЯ:

- 3 первые премии — по 200 рублей каждая;
- 3 вторые премии — по 150 рублей каждая;
- 3 третьи премии — по 100 рублей каждая.

И В КАЧЕСТВЕ ПООЩРИТЕЛЬНЫХ ПРЕМИЙ — 25 ПАМЯТНЫХ ПОДАРКОВ.

Материалы должны быть отправлены до 15 ноября 1966 г. по адресу: Москва, И-51, Цветной бульвар, 30, редакция «Литературной газеты».

Ära mine otse!

(Algus lk. 3)

kombinaat jääb nimetatud Kuramaa lahingupaikade vahetusse lähedusse. Oma kahe kõrge korstnaga paistab see hiiglane juba kümnete kilomeetrite kaugusele. Samasse piirkonda, Salduse linnast pisut edela poole, on kerkinud ka Läti esimene pruunsöekaevandus. See on hädavajalikuks kohalikuks kütusebaasiks «Läti Kundale».

Kursişi — Kuramaale nime andnud kursi hõimude asumisala põhiline keskus (Saldusest lõuna pool).

Ezere — otse Leedu NSV piiril. Põlises pargis asub omapärase ajaloo suur kivi (kõrgus üle 4 m). Selle on lasknud kohalik mõisnik oma teoorjadest talupoegade parki veeretada 30 km kaugusest (et tal oleks külalistele näidata midagi niisugust, mida naabritel pole). Nimetatud saunasuure kivimüraka kohaletoomine kestnud 10 aastat (1845—1855).

Mazeikiai — oli esimeseks Leedu NSV linnaks meie sõidul. Nii siin kui ka paljudes teisteski Leedu linnades olid üleval vaid puht leedukeelsed sildid.

Et juhtus olema parajasti pühapäevane laadapäev, siis torkas sil-

linna servas Venta jõel on Leedu NSV kõrgeim kosk. Viimane kumma suhteliselt elav hobustega liiklus. Hobust kasutatakse Leedus palju rohkem kui meil.

Palanga — külastati kuulsat plaazi ning käidi merevaigumuseumis. Linn on nagu park, mis vaheldub aedade ja männimetsaga. Pargis leidub palju omapärase kujundusega kauneid skulptuure.

Klaipeda — aja piiratuse tõttu oli linnaga võimalik põgusalt tutvuda vaid läbisõidul. Võis näha mitmeid moodsaid ja kauni arhitektuuriga uusi hooneid.

Minija jõe org — jääb kümme kilomeetrit Klaipedast ida poole. Looduslikult väga kaunis. Sarnaneb kiidetud Abava oruga Lätis Kuramaal.

Zemaidi kõrgustiku keskosa (Varniai linna ümbruses) — oli kirjutanu arvates ekskursiooni kõige huvitava- maid ja kõige rohkem elevust tekitanud lõike, kus järjest ridamisi esile kerkinud unustamatud vaatepildid jõudsid meid kõiki vaimustada. Kohati võis näha maanteelt ka Zemaidi kõrgustiku kõrgemat tippu — Medvēgalise mäe kõrgusega

234 m. Mägi on seotud arvukate legendidega. Üks osa mäest kujutab endist linnamäge.

Põhja-Leedu tasandik — läbisime selle nn. «Leedu vilja- aida» Siauliai-Biržai vahemikus risti läänest idasse. Suur jõukus peegeldus siin ka Leedu talude välisilmes — need olid tunduvalt suuremad ja enamasti ka rohkem korras kui mujal.

Leedu karstiaala — jääb põhja poole Biržai linna. Vihmasaju tõttu käis sealsete langatusvormide uudistamine sedapuhku läbi bussikna (karstiaugud jäid otse tee kõrvale kahele poole maanteed).

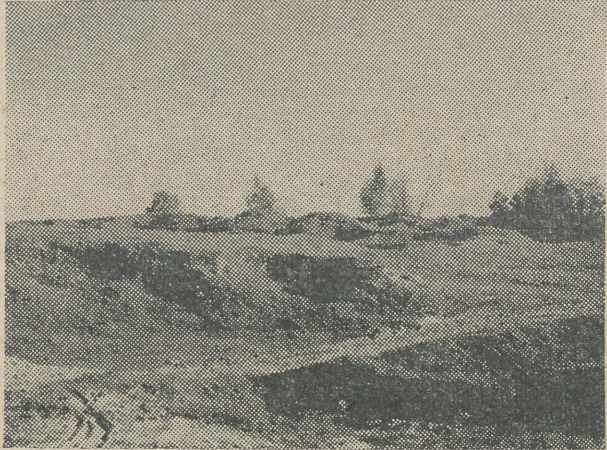
Tagasisõidul peatuti Lätimaal

Daugava jõelet ehitatava Plavinase elektrijaama juures ning Koknese ordulosi varemetel. Paisutuse mõjul on varasem maaliline Daugava org jäänud enamasti vee alla. Koknese lossi varemed kerkivad nüüd püstloodis peaaegu otse vee piirilt. Ka turistide poolt ülistatud endine juga Pērse jõe orus on uppunud: alles on vaid osa karestikulist jõesängi joast ülalpool.

Tagasisõit tutvuti veel Madliena ja Nitaure ümbruse kauniste kohtadega (Kesk-Vidzeme kõrgustikul) ning jõuti lõpuks Cesise, Valmiera ja Valga kaudu jälle Tartu tagasi.

I. KALA

Maa-ala Bliedene raudteejaama juures, kus Jakob Kunder hukkus kangelastõttu.



Tasavägine jõuproov

Pühapäeva, 11. septembri õhtul oli ülikooli klubis oodata «irmsat mürrinat» ja eks see meelitaski hulga rahvast seda «mürrinategemist» vaatama ja kuulama. Peab aga kahjuks kohe märkima, et lubatud hirmus mürrin sedapuhku jäi ära, sest tekkisid tõsised lahkkelid küsimuses, kes seda mürrinat öieti pidi tegema, kas publik, KVN-i võistkonnad või hoopis auväärne žürii. Kuigi mürrin jäi olemata, sai publik selle eest jälle pool tundi oodata, kusjuures ettenägelikum osa publikust tuli kohale parajaks ajaks, s. o. pool tundi väljakuulutatud ajast hiljem.

Ja nüüd siis väga pingelise ning tasavägisest KVN-i võistlusest. Laval olid vastamisi ülikooli kahe tuntuma ettevõtte — rahvusvaheliste suhete ringi ja pressiklubi esindusvõistkonnad, ehk teiste sõnadega öeldult — poliitikamehed ja kõikvõimas ajakirjandus. Pärast provotseerivaid tervitussõnu asuti asja juurde. Lugupeetud žürii esitas kummalegi võistkonnale kolm küsimust, milledega taheti kindlaks teha, kuivõrd põhjalikult on asja-

osalised tutvunud ajakirjanduses avaldatud materjalidega. Seekord olid poliitikameeste teadmised põhjalikumad. Ja nii oligi žürii küsimuste lõppedes RSR-i käes napp edumaa. Nüüd läks asi teravamaks, sest järgmised kolm küsimust olid koostatud võistkondade endi poolt ja sealjuures kindla kavatsusega vastasvõistkonda haneks tõmmata ja otsustav edumaa saada. Mängu seis muutus korraks pressiklubi kasuks, kuigi peab tunnistama, et RSR-i vastused olid teravmeelsemad. Kuigi võistlus oli küllaltki tasavägine, kippus publiku sümpaatia kalduma RSR-i poole. Algas otsustav jõuproov kunstilise isetegevuse rindel. Mõlemad võistkonnad olid hüljanud kunsti kunsti pärast ja ei hakanud rahva lõbuks tantsima ja luuletusi lugema. Selle asemel esitati estraadistseenid rahvusvahelise elu aktuaalsetel teemadel. Mõlemad võistkonnad pakkusid variatsioone Hiina teemadel ja küllaltki õnnestunult. Tunduvalt parem ja efektsem oli siiski RSR-i poolt pakutu ja RSR-i võistkond võitis KVN-i suure auhinna — 2-kilose tordi.

Tore võistlus oli sellega lõppenud. Selle lühikese ülevaate lõpetuseks soov, et taolised ettevõtmised sagedamaks muutuksid.

Toomas LIIV

Ülikooli staadionil

Tavaliselt on Ülikooli karikavõistlused kergejõustikus septembris olnud. Ikka sel ajal, kui osa tudengeid parajasti maal abiks on. Nii jääb osavõtjaid alati napimaks kui tegelikult karikavõistlustel näha võiks. Võib-olla reguleeriks kergejõustiklased tulevikus selle küllaltki suure võistluse korraldamist silmas pidades olukorda.

Vaatamata eespooltoodule töi esmaspäeva õhtupoolik staadionilt nii mõnegi märkimisväärse tulemuse.

Kõigepealt muidugi Mart Paama 79,48 odaviskes. Alles Budapestist naasnud odamees viskas seekord päris kergelt oma selle hooaja teise tulemuse.

Ka teivashüppajad Tõnis Lepiku ja Avo Virves näitasid päris häid tagajärgi just selles mõttes, et mõlemad said isiklikeks tippmärki- deks vastavalt 4,15 ja 4,05.

Naiste odaviskes mõõdeti Eva Taltsi tulemuseks 43,78; kuulitõukes aga Leili Lõugasele 11,49.

100 m distantsidel võitsid naistest Maie Raidmets 13,3-ga ja meestest Mati Kaljumets 11,3. Ka kauhushüppes sai M. Raidmets pikima hüppega (5,42) esikoha.

1500 m jooksus võidutsesid EPA võistlejad A. Kont ja A. Kolsar. Meie parim, Mart Kelder oli seekord kolmas.

Kolmikhüppes võitis M. Tobreluts 14,15. Kuulitõukes sai J. Erm 15,65.

400 m distantsil oli parim E. Laasner.

3 km käimises võitis O. Laiv. Teisipäeval tõmbas vihm võistluste jätkule kriipsu peale, kuid karikas näib kindlalt Kehakultuuriteaduskonnale minevat.

K. ZILMER

TRÜ klubis

TRÜ klubi töö lastega

Eelkooliealistele

LASTETUBA

alustab tööd 12. septembril kell 9. Registreerida isiklikult või telefonil 04-579. Vajalik tuua töend lapse tervisliku seisukorra kohta.

LAULU- ja TANTSURING

nooremale ja vanemale rühmale on koos teisipäeviti ja reedeti kella 17—19.

Kooliealistele

LAULUANSAMBLID

(eraldi 1.—4. klassini ja 5.—8. klassini)

esmaspäeval ja reedel 11—12; teisipäeval ja reedel 15—16.

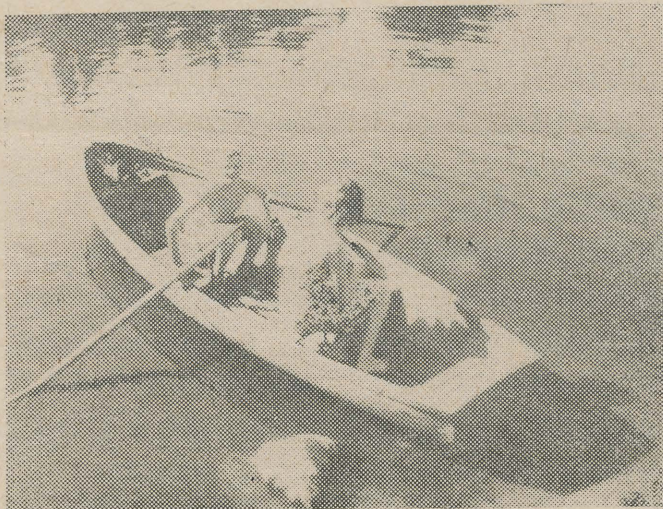
MANGUDE TUBA

(kõigile kooliealistele)

esmaspäeval kell 15—17; neljapäeval kell 10—12.

Hoolega ametus, et uus ühiselamu kiiremini valmis saaks

Sanatooriumi või puhkekodusse...



Selleks, et jälle tervena ja värskena tööd jätkata, kasutage ära kõik sellel aastal pakutavad puhkuse võimalused ning veetke oma vaba aeg sanatooriumis või puhkekodus. Veel on TRÜ ametiühingukomiteest võimalik saada järgmisi tuusikuid:

Sanatooriumid

1. «Essentuki»	26. XI — 21. XII	hind 97.— rbl.
2. «Estonia»	6. XI — 1. XII	„ 110.— „
3. «Rahu»	22. X — 16. XI	„ 110.— „
4. «Rahu»—«Šahtjor»	1. XI — 26. XI	„ 110.— „
5. „	14. XI — 9. XII	„ 110.— „
6. „	1. XII — 26. XII	„ 110.— „
7. «Sputnik» (Pärnu)	22. XII — 16. I 1967	„ 110.— „
8. «Laine»	12. X — 6. XI	„ 110.— „

(Tuusiku saaja tasub 30% tuusiku üldhinnast.)

Puhkekodud

1. Jalta	6. XI — 17. XI	hind 7.20 rbl.
2. Jalta	18. XI — 29. XI	„ 7.20 „
3. Bulduri	11. XI—22. XI	„ 7.20 „
4. Bulduri	23. XI — 4. XII	„ 7.20 „
5. Laulasmaa	21. XI — 1. XII	„ 7.20 „
6. Narva-Jõesuu	6. XII — 17. XII	„ 7.20 „
7. Narva-Jõesuu	18. XII — 29. XII	„ 7.20 „

TRÜ ametiühingukomitee

Õnnel

SIRJE SAMRE

ja

ARNO RAMMI

JUTA SEPP

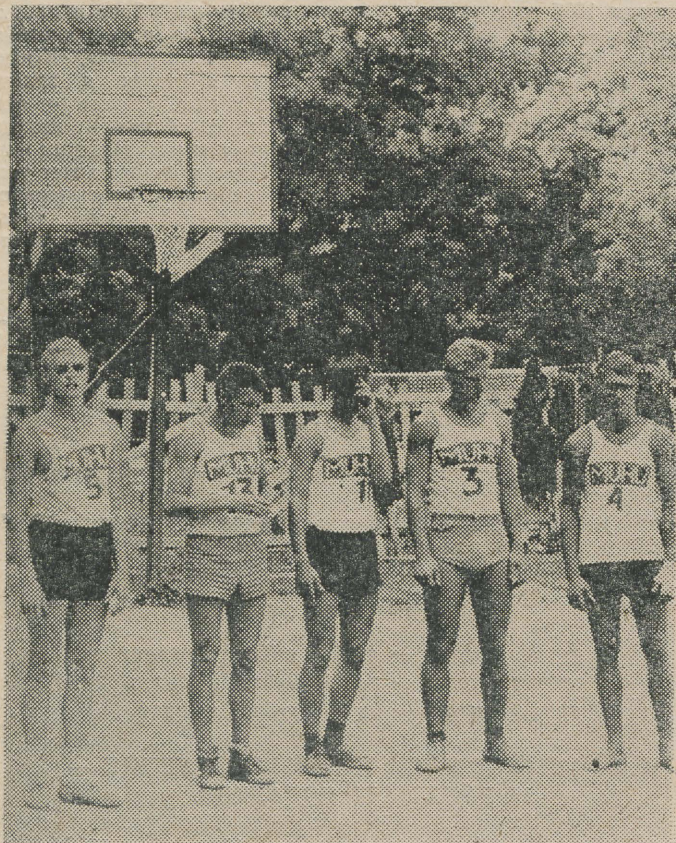
ja

JAAN SAAR

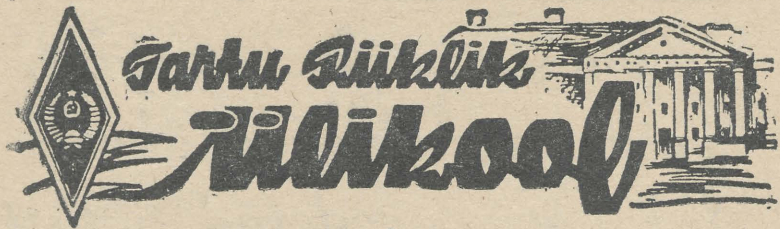
stomatoloogide IV kursuse

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6645. MB 07573.



Muhu rühma spordipoisid



Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 22 (703) Reedel, 23. septembril 1966 XX aastakäik

Sõna on I kursuse üliõpilasel

Neli muljekildu

1. Tere tulemast...

...õeldi meile, esimese kursuse üliõpilastele, pidulikult avaaktusel. «Tere tulemast!» nii tervitas meid TRÜ kõigi ühiskondlike organisatsioonide nimel ülikooli ajaleht.

Nüüd on juba paar nädalat üliõpilaselu seljataga ja värskeid muljeidki on kogunenud üsna ohtrasti.

Esimene, millega lähemalt kokku puutusime, oli ülikooli klubi. Sinna majutati 20 Ajaloo-Keeleteaduskonna värsket üliõpilast.

Arkad hommikul, paned käe vastu külma radiaatorit ja kogu keha läbib ebameeldiv külmavärin. Ebameeldiv, kuid me teame, et see on ajutine. Kaua ka aega võtaks, küll uus ühiselamu ükskord ikka valmis saab. Oli isegi omamoodi tore, et meid klubisse elama pandi. Toimiski meie esimene kokkupuude klubi sisulise küljega, mis mõnel juhul oleks ehk kaugele edasi lükkunud.

2. Klubiõhtutel

...valitsev tore õhkkond otse meelitab sisse astuma. Hooaja avamisel 1. septembril, eriti aga avaballil 3., 4. septembril üllatas tudengite improviseerimisoskus ja vaimukus. Jääb mulje, et õhtute sisustamine ei valmista klubi isetegevustele mingeid raskusi.

Meelde jäävaks kujunes 11. septembril toimunud KVN pressiklubi ja RSR-i vahel. Ehkki staažikamad KVN-i sõbrad väitsid, et selle hooaja esimene viktoriin oli nõrgem eelmistest, jättis õhtu siiski hea mulje. Kahjuks ei saa rääkida klubi tööst tervikuna, sest meil pole veel õnnestunud kuulda-näha kammerkoori, näiteringi ja rahvakunstiansambli. Kuid õppeaasta ju alles algab!

3. Õppimine on töö ja isegi väga tõsine ning raske töö. (ELKNÜ TRÜ Komitee pöördumisest uute üliõpilaste poole). Õppetööga on meil, vene filoloogia I kursuse üliõpilastel, juba vähesel määral kokkupuuteid olnud. Igal hommikul on praktilise keele tunnid, kus püüame õppejõu N. Storoženko abiga kätte saada õiget kirjutamise ja hääldamise oskust. Püüame jagu saada neist lünkadest, mis edaspidi võiksid meile muret ja peavalu tekitada. On ju meie esmaseks ülesandeks ülikoolis hästi õppida. Selle ülesande täitmisel on aga vaja paremini tunda praktilist vene keelt, sest suur osa loenguid hakkab meil toimuma vene keeles.

4. Enamik esimese kursuse üliõpilasi viibib praegu kolhoosis. Seoses õppetööga meid kolhoosis ei saadetud. Pärast õppetöö lõppu abistame oma teaduskonna raamatukogu. Paljud kõited tahavad parandamist. Uuendada tuleb kohaviitu ning muidugi kõige rohkem tööd on raamatute paigaldamisega. Ka siin annab tunda ruumikitsikus.

Ei saaks öelda, et töö raamatukogus oleks igav. Võib-olla ehk mõnevõrra üksluine küll, kuid see, mis me teeme, on väga vajalik, sest alates 1. oktoobrist peab «seminar» rahuldama kõigi Ajaloo-Keeleteaduskonna tudengite, sealhulgas ka meie soovid.

Muljeid on palju ning kõik alles uus ja huvitav. Käesolevad neli kildu oleksid vahest kõige suuremad üha võrsuvast muljetepuust.

JUHAN PAADAM

KOMSOMOLI SOOVITUSEL *Sputniku tuusikuga*

Üliõpilane on teadmistehimuline. Kuid paraku ei piisa talle raamatutarkustest. On palju, mida tahaks oma silmaga näha, oma kõrvaga kuulda, oma käega katsuda. Ülikooli komsomolikomitees on viimasel aastail pööratud suurt tähelepanu turismile, eriti väliturismile ja sidemete arendamisele teiste Nõukogude Liidu ja välismaa üliõpilastega. Rekordiliselt palju on tänavu meie ülikooli üliõpilasi külastanud välisriike «Sputniku» tuusikutega. Ungaris, Bulgaarias, Poolas, Tšehhoslovakkias ja Soomes on käesoleval aastal viibinud juba 20 meie üliõpilast, aktiivset kommunislikku noort. Kuuel meie kollektiivi liikmel on «paberid korras» peatseteks reisideks Soome, Indiasse ja Jugoslaaviasse.

Plaanid välissuhete arendamiseks on komiteel aga üha kaalukamad. Siis, kui ülikoolis olid palavad ekssamipäevad, viibis ülikooli komitee sekretär J. Kaarma Soomes. Ta külastas Helsingi, Tampere, Jyväskylä, Turu ja Oulu ülikooli ja Otaniemi Kõrgema Tehnikakooli üliõpilaskorraldajatele. Lisaks muljetele tõi ta kaasa ka ideid ja ettepanekuid edaspidisteks suheteks ja kontaktideks nii Soome kui ka Tartu

üliõpilastele ühist huvi pakkuvais probleemides. Suur grupp meie ülikooli üliõpilasi sõidab Soome kevadise sõprusrongiga.

Perspektiivis on senisest suuremad võimalused osavõtuks rahvusvahelistest üliõpilasiiritustest, konverentsidest, seminaridest, suvekoolidest, laagritest. Tänavu on saabunud ülikooli komiteele küllakutseid ja ettepanekuid Soomest, Rootsist ja Taanist.

Kavatsused on käesoleval aastal intensiivselt süvendada suhteid ülikoolidega Euroopa rahvademokraatiamaades kuni üliõpilasdelegatsioonide vahetamiseni.

Häid kavatsusi on palju. Meie rahvaste sõpruse klubile on pandud suured ülesanded ja ka lootused. Loodame käesoleval aastal RSK aktiivse tunduvat laienemist ja ka entusiasmist tõusu võõrkeelte omandamisel.

Alates käesolevast ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» numbrist hakkame avaldama intervjuusid ja muljete jagamist neilt meie kaaslastelt, kes on saabunud pikkadelt ja huvitavalt reisidest.

ELKNÜ TRÜ Komitee

Diplomandid on saanud praktikandid Tartu koolides, Tõravere Observatooriumis, ülikooli kateedrite juures ja mujal.

Missugused on esimesed muljed?

Helle Leesmäe (astronoom):
Oleme Tõraveres. Praktikakoht pole meile päris võõras. Seal oleme vaeva näinud oma kursusetöödega. Praegu mõeldame ja arvutame spektreid. Kui ilmad paremaks lähevad, siis hakkame ka ise vaatlema.

Praktikal on tore. Töö on puhterialane. Varem oli peaarhitekt füüsikal.

Ellen Veeber (matemaatika teoreetik):

Praktikatöö teemaks on võrkplaanerimine. Kui mõelda matemaatika arenguperspektiividele, mis on seotud arvutusmasinaga, siis mulle meeldib ülikooli arvutuskeskuses. Kuid s ü d a tõmbab rohkem algebrapoole ja sellepärast oleksin meelsamini mujal.

Reet Tallo (mikrobioloog):
Uurime koos Tiia Kraami ja Mal-

Ülivõrdest ja Siberimaast

Dekaadipäevadest on juttu olnud küll kõigis lehtedes, kuid niipalju kui on erinevaid inimesi, on ka erinevalt läbi elatud ja erinevalt sõnastatud elamusi. Pealegi tundusid dekaadijutud tänu ülivõrde ohtrale kasutamisele kaunis üheplaanilised. Siit tuligi tahtmine keelata pealtnägi juttu, kellest pealegi on teada, et mees asjalik on ja liigseid sõnu ei armasta.

Nii jõudsingi Tõnis Lehtmetse juurde. Ikka ei ole ma omandanud oskust vestelda ja samamoodi ülestähendusi teha, küllap olete isegi tundnud, et ebameeldiv on teisega juttu ajada, kui ta silmi ei näe. Nüüd ei saagi ma täpselt edasi anda Tõnis Lehtmetse sõnu, kuid vestluse käiku püüdsin ma enam-vähem taastada, olgu see siis allpool küsimuste-vastuste näol antud.

Kas meie kunstis on nii pikal teel mitte ära ei närbunud?

Jaa, sõit Irkutskisse oli pikk, kuid see-eest seltskond huvitav, igas jaamas kosutavad vastuvõtud — nii võiks kaugemalegi sõita. Ühtegi nurinat, virisemist polnud küll kogu sõidu vältel kuulda. Ja need muljed, mis kaasa tõime, teevad tassa pika sõidu pisikesed ebameeldivused.

M. Kits kirjutas «Noorte Hääles», et sõideti «aatomisajandi kõige imeilisemale maale». Kas see epiteet õigustab ennast?

Lugemiseks teile, tulevased kooliõpetajad



Oleme harjunud sellega, et pedagoogilist praktikat peetakse statsionaarse üliõpilaste pärisosaks. Neid saadetakse sissejuhatava konverentsiga õppeaasta alguses kooli ja võetakse jaanuari esimestel päevadel kokkuvõtva konverentsiga ülikoolis jälle vastu. Nende tööde ja tegemiste kõrval jääb peaaegu märkamatuks mittestatsionaarsete üliõpilaste praktika. Aga ka need ameti kõrvalt õppijad, kes ei tööta just koolmeistrina, astuvad esimesed sammud pedagoogilisel väljal ülikooli viimastel kursustel. Nad teevad seda ükshaaval, tasapisi, nii nagu töökoht parajasti voli annab. Ja sageli näevad nad kooli hoopis küpsema pilguga kui täisõiguslikud päevased tudengid, näevad läbi oma elukogemuste prisma ja mõtisklevad nähtu ja kuuldu üle.

Alljärgnevalt avaldame mõned leheküljed ühe mittestatsionaarse ajaloolase-praktikandi päevikust. Ei kirjutatud neid ridu ajalehe tarvis ja ei tea autorgi, et need trükkimusta näevad.



V kursus on praktil

le Kruusmaniga ultraheli mõju pärmseentele. Praegune praktika mikrobioloogia laboratooriumis on suvise töö jätk. Igaüks meist käsitleb väiksemat lõiku üldteemast. Ootame õppekursiooni Moskva ja Riia ülikooli mikrobioloogide juurde.

Enamik filoloogidest on koolimeistrid. Algul on passiivne praktika: aineõpetaja tundide kuulamine, analüüsimine ja lastega esialgne tutvumine. Siis tuleb aga endal õpetamisohjad kätte võtta.

Tiia Rõmmel ja Jolanthe Vahtra on juba varem tunde andnud ja õpetajaametiga kursis:

Siber on tõepoolest ääretult võimas maa. Kuid dekaadipäevade kajastamises ajalehtedes, nii meil kui neil, oli tunda seda kõike haaranud pidulist meeleolu, mis alati ei lasknud kõige objektiivsem olla.

Loomulik on see, et parim võeti näitamiseks kaasa. Kuid kas tõesti kõige ühesuguse vaimustusega vastu võeti, nagu valgustasid meie ajalehed?

Kõigis kohalikes lehtedes ilmusid pidevalt kirjutised pealkirjade all «Десять незабываемых дней», «На вершине успеха», «Дружба — закалку металла, песне — сибирский простор», jne. Kiidusõnade kõrval oli ka täiesti asjalikke märkusi ja analüüsivaid kirjutisi. Fakt on see, et niisugust koori, nagu meie Akadeemiline Meeskoor, neil ei ole. Siit ka see siiras vaimustus ja nagu kirjutavad kohalikud ajalehed, kõige rohkem lilli, aplodismente ja naeratusi kingiti RAM-i liikmetele ja nende juhile NSVL rahvakunstinikule Gustav Ernesaksale. Meie vokaalansambel «Laine» meeldis siberlastele, nii et ajalehes «Восточно-Сибирская правда» ilmus isegi ansamblile pühendatud laul. Meie poistekoor sai kõikide lemmikuks, poisid lausa külvati üle tähelepanu ja kingitustega, nii et poistekoori juht Udo Järvela hakkas kartma, et poisid rikutakse ära, hakkavad viimati mõtlemagi, et «maailm on nende jalge ees».

Meie tarbekunsti väljapanekute vastu valitses hämmastav huvi ja külalisraamatus olid üksnes kiitvad hinnangud. Näituse ülesseadjad ise pidasid asja veidi kesiseks, sest meie tarbekunstnike paremad tööd on Tšehhoslovakkias.

Kuidas võeti vastu eesti rahvataants?

Tagasi ei plaksutatud ja välja ei vilistatud, kuid vene temperamenti üles kütta ta siiski ei suutnud.

Praktikapäeviku asemel

● Mulle tundub, et õpiku (minu käsutuses oli I. Krivoguzi, D. Pritskeri ja S. Stetskevitsi «Uusim aeg», Tallinn 1964) materjali liigestamisega pole mitte kõik korras. Ja see maksab ennast kätte. Näiteks jälgisin teemat «Versailles' süsteem», õpikus § 6. See on antud järgmistele alajaotustele: «Maailma ümberjaotamise imperialistlikud plaanid», «Pariisi rahukonverents», «Rahvasteliidu moodustamine» ja «Versailles' rahuleping».

«Pariisi rahukonverentsi» all on antud osavõtjad ning konverentsi üldhinnang. Järgmised alajaotused «Rahvasteliidu moodustamine ja mandaatsüsteem» ning «Versailles' rahuleping» nagu seisaksid eraldi ega omaks Pariisi konverentsiga midagi ühist. Kui õpetaja esitab selle materjali raamatus kätenäidatud plaanis ning spetsiaalselt ei juhi õpilaste tähelepanu konverentsi raamidele, jääb lastel asi segaseks. Mina igatahes, kui palusin õpilastel rääkida Pariisi rahukonverentsist, sain vastuse, et sellest võttis osa 27 riiki, peamiseks on Nõukogude Venemaa küsimus, konverentsi töötati välja Nõukogude Venemaa kättemõistmise plaan. Ja kõik. — Rahulepingul ja kõigel muul polnud õpilaste arvates konverentsiga midagi ühist.

Hästi, ütleme, et iga õpetaja

Lapsed on igal pool ühesugused. Praktikandid neid ei häiri. Kui «hädas» käes, võtavad raamatud välja ja spikerdavad, nagu meid polekski nende selja taga.

Tiia Kangur (saksa fil.):
Kuulasime 5. klassis tundi. Õpetaja küsis meilt saksa keeles, kas me kuuleme klassi ees aetavat jutut. Lapsed pöörasid ümber meid vaatama ja sosistasid: «Oi, need on vist sakslased».

Jalad hakkavad värisema, kui mõtlen esimesele tunnile. Kõige rohkem kardan, et saksa keel läheb meelest ära.

Aino Anilane ja Asta Lai (eesti fil.):

Oleme Elva keskkoolis. Tunneme lapsi juba näo järgi ja nimepidi. See leevendab hirmu esimese tunni ees.

Muljeid kipub esialgu väheks jääma, sest kontakt lastega on passiivne, rohkem eemalt jälgimine. Eks helgemad hetked ja võib-olla ka parimad anekdootid tulevad oma tundides.

A. TEDER

Oli teil ka väljaspool programmi huvitavaid kohtumisi?

Oli küll, kõige huvitavamad just nii toimuvaldki. Kui on koos väiksem rühm inimesi, siis liigub jutt mööda neid radu, mis iga vestluskaaslast huvitab. Jaan Krossi ja Ellen Niidu kaudu tutvusin ühe omapärase noormehe Mark Sergejeviga. Ta luuletab ja on ka lastele kirjutatud populaarseid raamatuid. Tal on eriline anne ükskõik millist laulu kohalikule dialektile kohandada. Ka teadis ta palju rahvalaule ja naljalaule või improviseeris kohapeal mõnest juhtumist.

Kas te omulit maitseisite?

Jah, seda küll. Õeldi, et tema valmistamiseks on ligi 30 viisi, mina proovisin seda umbes viiel või kuuel eri viisil valmistatuna. Väga maitsev, tuletab meelde forelli. Kõige ehtsam olevat ta tule peal küpsetatud, nagu teadsid kalamehed rääkida.

Kas Siberi metsades teis jahimees välja ei löönud?

Ei löönud, rohkem oli imetlust nii tohutute metsamassiivide üle. Tee- de äärest saja kilomeetri raadiuses käivad seedrikäbide korjajad ja need paigad on siis rohkem läbitavad. Kuid ülejäänud osa on metsik, läbipääsmatu taiga. Niisugust asja nagu metsaaluse puhastamine ja sanitaarraie taigas ei tunta. Kes seal seda teha jõuaks! Ka Irkutski üheksa linnaosa on ühendatud või eraldatud, tea, kumb see õigem olekski, metsadega. Muidu on Irkutsk läbinisti euroopalik linn. Tohtult on ehitatud. Kahjuks pole alati mõeldud ehituste ümbruse koristamisele. Silma torkab ka, et kuuekorruselised kivihooned on kõrvuti madalate, nikerdustega puumajadega.

Siber on siiski nii võimas ja inimesed külalislahked, et — tagasi tahaks!

LEINI MÄGI

(Järg lk. 2)

Praktikapäeviku asemel

dootidega; üks ütleb numbri ja kogu seltskond naerab. Mina: «Fašismi võimuletuleku Saksamaal mahitas finantskodanlus. Filmis oli episood Hindenburgi...»

Klassist: «Hindenburg ei raatsinud jootrahagi anda, lasi ennast ära osta ja pani Hitleri võimule...»

Pean «fašismitundi» oma kõige õnnestunumaks. See oli ainus kord, kus tundsin, et klass oli mul n.ö. peos. Isegi mu kaks kirstuhaela — pikajuukselist loikamit elasid. Muidugi, see kestis ainult nii kaua kui ma eelmist tundi kontrollima hakkasin. Ja veel õige-õige pisut järgmisel tunnil, kui nad mulle «fašismist» jutustasid. Aga siis olid ikka silmad rohkem vihikus kinni.

● Vihikud! Mina teeksin küll ajaloovihikute kontrolli ka kümnen-das klassis, mis sest, et «suured inimesed, ise peavad teadma, kuidas õpivad.» Tunde kuulates ma ju nägin, mida need vihikud endast kujutavad ja kuidas nad sinna kasse ning luttidega titasid sisse joonistasid. Ise joonistasin ka, kui koolis käisin. Ja tunde andes nägin usinate kirjutajate kõrval ka neid, kes istusid enesekindlalt käed laua peal koos ja ei märkinud midagi üles. Endast hakkas hale. Miskasu on siis läbimõeldud tunni konseptist (s. t. kui on läbi mõeldud see, mis õpilastel teemast olulisemat vihikusse peab jääma), kui seda läbimõeldud lihtsalt üles ei märgitagi? Aga võib-olla on viga läbimõtlejas endas? See tähendab — õpetajas. See tähendab — vähemalt ühe tunni jooksul minus. Kahju, et ma selle tarkuseni jõudsin pärast kuut antud tundi. Järgmise kuue tunni jooksul oleksin kontrollinud. Mitte vihikuid, vaid ennast ja oma «läbimõtlemist».

● Kõige kehvem oli esimene tund, s. t. minu antud tundidest esimene tund. Sellest oli kahju, sest teema ise oleks ju võinud kõlama jääda. Aga — olen õpetaja-tööst nüüd juba nii kaua eemal olnud ning kõiki materjale üliõpilase pilguga püüdma õppinud, et näiteks Lenini «Lastehaigusest» paari lausega rääkida on imelik, võoras ja paneb ebelema. Opik mingit toetuspunkti ei anna. Opikus on öeldud niiviisi targalt: «Ta kirjutas, et kommunistid on kohustatud pidama raudset distsipliini ning paindlikumalt kasutama legaalse ja illegaalse võitluse vorme, parlamentlike meetodeid ja massiüritusi, samuti ka selliseid kokkuleppeid teiste parteidega, mis aitavad kaasa revolutsioonilise liikumise edule, rikkumata marksismi-leninismi põhimõtteid.» Isegi siia ümber kirjuta-

(Algus lk. 1)

misega on raskusi. Ja sellesama mõtte (õigem — needsamad mõt- ted) pidin ma tunnis klassile edasi andma. Adresseerida need õpilaste südamele või mõistusele? Nii ühel kui teisel puhul leian eest kündma- ta põllu, neil on ju nii vähe eeltead- misi. Muidugi jäin selle asjaga õh- ku rippuma, seda näitas ju tunni kontrolligi järgmisel korral. Rääki- sin konarlikult ja kobades. Tunda andis aastatega juurdunud vasti- kus kõnepidamiste vastu, mis nüüd automaatselt klassi ees rääkimisele üle kandus. Eks ähmi oli ka oma- jagu, ikkagi pikki aastaid koolist ära. Mu juhendaja jättis selle küll delikaatselt ütlemata, aga ega ta vastu ka ei vaielnud, kui ma kriiti- list meelt ilmutasin ja sellele oma tunni veale ise näpuga näitasin.

See näib mulle nagu mingi sur- nud ringina. Teoreetilisi seisukohti tundma õppides peaks õpilastel ole- ma rohkem eelteadmisi. Nendeta pole nagu mõtet asja ette võtta- gi, kõige vähem niisugusel, õpikus an- tud kujul. Aga kust peaksid nad saama eelteadmisi kasvõi järgneva-ks ühis- konnaõpetuse õppimise jaoks, kui neist seisukoh- tade varem üldse juttu pole? Tähendab — oleks nagu vaja põgusalt puudutada. Aga «põ- gusalt puudutamisel» pole mõtet, sest sellest ei jää neile niikuinii mi- dagi järele järgmiseks aastaks. Siis vist ei ole vaja? On aga ometi va- ja. Ma ei tea. Ma ei tahaks ei nüüd ega tulevikus olla õpikute-program- mide koostajate nahas. Igal juhul aga peaksin paremini tundma nii õpikuid kui programme.

● Minu tundides kõige tavalisem viga oli see, et ma ei kasutanud kaarti. Jälle istusime juhendajaga maha ja jälle ta ütles: «Oleks võin- nud näidata kaardil.» Jah; kaart oli neil ju alati klassis. Hea küll, ütle- me, et nad tõepoolest teavad isegi, kus on Inglismaa või Ameerika Ühendriigid. Aga kui heitsime pilgu tagasi territooriumidele, mis Saksa- maa Versailles' rahulepinguga kao- tas, oleks tõesti võinud need paigad kaardil kepiga üle vedada. Aga — jah, siin on ka oma «aga». Õpilastel on ees vihikud, nad märgivad sinna parasjagu seda, mida õpetaja märkida käskis: «Olukord pärast Versailles' rahulepingut: a) terri- tooriumi kaotused...». Ja nüüd näitab siis õpetaja kaardil, kus on Prantsusmaale tagasiantud Elsass ja Lotring, kus Saarimaa, kus Poz- nan jne. Mida peab õpilane tegema? Kaarti vaatama? Siis ta ei jõua kirjutada. Kirju- tama? Siis ta ei näe kaardist mi- dagi. Või on see lihtsalt minu oma

keskkoolipäevilt pärit vastumeelsus kaardi vastu, mille juured peitunud nõrgas geograafiatundmises?

● Enesekiituse korras peaks kõ- nelema 8-a klassis antud klassiju- hatajatunnist, mis ei kukkunud su- gugi mitte pahasti välja.

Linna täitevkomitee esimehel tun- dus olevat pedagoogilist vaistu. Lastega sai ta hästi toredasti hak- kama. Nad (õpilased) läksid juba siis koheville, kui neid täitevkomitee istungite saalis linnanõukogu saa- dikute kohtadele istuma pandi. Poi- sid, kes end aseesimeeste kohtadel sisse seadsid, said kaaslastelt pa- rasjagu tõgada, sest nad ei olnud just «primuste» hulgast. Krampi, mis surmvaikuse näol tekkis siis, kui linnapea laste juurde tuli, aitas hajutada ühine «päevakorra» koos- tamine: enne vaadatakse raekoda, seda killukest vanast Tallinnast, siis räägitakse tulevases linnast. Kui J. Ündusk neile kõik sala- ja varakambrid ning muud ajaloolist huvi pakkuvad asjad ära oli näi- danud, peeti maha see päris jutt. Peab ütleva, et need olid kenasti valitud näited ja lastele arusaada- vad võrdlused, mis esimese oli va- linud. Ja kena oli ka see, et ta lei- dis nagu üles selle niidi, mis neid 8. klassi poisse-tüdrukuid linnaga si- dus. Ta rääkis õpilastele, missugust abi ootab linn koolidelt. Asi puudu- tas heakorrastamist. Lapsed läksid kogu jutuga nii kaasa, et nõudsid peaaegu kohe ja sealsamas endale kätte seda tükki Tallinna linnast, mille ilu ja puhtuse eest hoolitse- mine nende peale jäetakse.

Ka see oli kena, kuidas neile head aega öeldi: «Nägemiseni kol- me aasta pärast abiturientide bal- lil Tallinna raekojas! Siis räägime sellest, kuhu on meil kõige hädali- semalt vaja noori töökaid käsi.» Ja see meeldis ka, et linna auklilise märk anti klassijuhataja kätte hoiu- le seniks, kuni klass saab lõpuks ka selle õpilase, kellel kõik on ai- nult viied (momendil neil läbi-viie- meest polnud).

Mida see üritus andis? Ma arvan, et ta 1) tegi pisut konk- reetsemaks õpilaste jaoks NLKP XXIII kongressi töö uue viisaasta- ku kavandamisel; 2) andis mingi üldise pildi linnanõukogust; 3) si- dus lapsi oma linnaga; 4) pani neid korrakski mõtlema oma tulevi- kust koos ühiskonna edasiliikumise- ga; 5) andis juurde mõningaid teadmisi ja 6) oli üldse huvitav.

Mõned päevad oli mul natuke piinlik selle pärast, et minu, prak- tikandi, osa selle ürituse õnnestu- mises oli minimaalne. Tegin selle klassijuhataja tunni endale nagu lii- ga kergeks või sedasi: ainult üri- tuse asjus kokku leppida ja väike sissejuhatus koolis, muu eest hoolit- seti täitevkomitees. Aga lõppude- lõpuks on see vist ükskõik. Lapsed said midagi neile vajalikku. Ja peab see vajalik siis tingimata just praktikandi higiga niisutatud ole- ma.

Värsikogu kandvamaks ideetsük- lik on minu arvates «Pööriöömaa». Võib-olla on raske teistsuguse hin- gelaadi või maailmavaatega inime- sel arusaadavaks teha endale auto- ri algmõtet, ideestikku, kuid kaasa- tundjale annavad tema värsid pal- ju. Erinevalt rutiniikust kriitikala- gedast käsitlusmaneerist irdub autor aprioorsest õnne ja edukinni- tamisest ning püüab juhtida tähe- lepanu meie elu ja ellusuhtumiste ebakohtadele. Tegu on isamaaluu- letusega. Pööriöömaa — selle all on kindlasti mõeldud Eestit. Autor taunib teravalt igat laadi olupoliiti- ku suu ja varisere.

«Sinu hääks, isamaa, kes poleks
tragi!

Turgudel parimaid lapsi sul
leegion
raginal vaagimas, kui tragi keegi
on.

Järjekord! Isamaa, las ma ei trügi
sekka.»

Rahvastavade minetamise, võib- olla ka meil levinud alkoholismi vastu on sihitud «Talgute» ironi- line lõppnelik:

«Hõissa ja hõissa
nüüd neljaküpli
pööriööpalavust laiali kandma
üle isade—emade jahtuva maa.»

Väga sugestiivne, kohati lausa hemingveilikult, või kui soovite, piibellikult lummas-lakooniline on

(Järg 4. lk.)

Komsomoli soovitusel „Sputniku“tuusikuga

Mõnest üksikust muljest, veidi rohkem aga ühest Krakovis veedetud öhtust

Asja tuhandeaastast sünnipäeva pühitsenud Poolamaast on meil vii- mastel aastatel õige palju kirjuta- tud —, on olemas iseseisvad raam- tatud, on artiklid ja raadiosaated.

Ja üldse on ju paarinädalaste tu- rismimatka muljete koht käibe- leinud ettevaatusele manitsev ter- min «reisirahajutt». Meie lehes, tä- nu taevale, langeb selle otsene sisu küll ära, ent jääb fakt: ükskõik kui pikk või lühike see ringivaatamis- aeg suhteliselt oli, kõigest ja kõike ei jõua ikka ära kirjutada. Pealegi on paikadest, mis traditsioonilisse turismiprogrammi kuuluvad, mit- mel pool juba juttu olnud, üldisi andmeid leiab igaüks teatmeteos- test; ja mõne mulje puhul on tun- ne, et püüa kuidas tahad, kuidagi ei oska seda mälestusega adekvaat- selt paberile panna. Ja nõnda tuleb- ki allpool juttu mõnest üksikust muljest, veidi rohkem aga ühest Krakovi rahvusvahelises üliõpilas- hotellis veedetud öhtust, kus meie küsijate ja pererahvas lahkete vas- tajate osas oli.

Tallinn—Moskva—Brest—Varssa- vi—Krakov—Nowy Targ—Zakopa- ne—Varssavi—Brest—Moskva— Tallinn.

Selle tee tegime läbi kolmeküm- nekesi. Rühm oli kvalifitseeritud noorte loominguiliste töötajate gru- piks ja nii oligi meie hulgas kuns- tiinstituudi, konservatooriumi ja ülikooli rahvast, Noorsooteatri näitlejaid, kooliõpetajaid ja komso- molitöötajaid. Kõigile oli see esi- menseks välisreisiks.

Vanal, traditsioonidega maal, na- gu seda Poola on, torkas esimesel pilgul eriti eredalt silma mõõdunu ja oleviku põimumine kõikvõimali- kes variantides. Pühapäeva hommi- kul tulid mägilased alla Zakopane turule ja kirikusse, rahvuslikud ti- kitud viltpüksid jalas ja erevalged nailonsärgid seljas. Või — kohvi- kusse astus sisse toimekas nunn,

katused, karniisid, vihmaveetorud ja tuulelipud, sillutisekivid on pal- ka pandud kahe viimase lühikese aastakümne jooksul, ajal, kui ini- mestel oma leiva- ja peavarjumure kõrval jätkus päid ja töökäsi ka- ühise vara — minevikumälestus- märkide taastamiseks. Ajalugu ühendab tänaseid inimesi — see- mõte jäi poolakate maalt õige tu- gevasti püsima. Koolilaste vihikute- ümbrispabereilgi on lõbusate pildi- keste asemel sõbralikult koos kogu- mõõdunud tuhande aasta valitseja- kond, kenasti kronoloogilises järje- korras, dateeritult. Ja rahvamuu- seumis oli palju kooliekskursioone- nii linnast kui maalt.

Siinkohal meenus veel üks laste- ga seotud fakt: üle terve Poola or- ganiseeritakse suvisel koolivahe- ajal lastelaagrid põhimõttel — lin- nast maaõhu kätte ja vastupidi — maalapsed linnaga tutvust tegema. Aga ka linnaõhu probleem pole- Varssavis kuigi suur. On palju ro- helust ja kindel printsiip: kõik töös- tustetevõtted kaugele linna äärde- või hoopis linnast välja.

Krakovi ja Varssavi suhteid võiks võrrelda Tartu ja Tallinna omadega. Vana Jagiellooni ülikooli (üks vanemaid Euroopas, asutatud 1364 kuningas Kazimierzi poolt) tudengite ja varssavlaste vahel käib samasugune kemplemine. Kra- kovis, endises pealinnas, asub ku- ningate kants — Wawel, siin on kuulus Püha Maria kirik Wit Stwoszi ainulaadse puualtariga, on- suur osa säilinud vanalinna, ja at- mosfäär, mis Tartu kõige vaiksemal ajal — südasuvel — tänu elavale- noorsooturismile linna üliõpilasklu- bides ja -kohvikutes valitses.

Krakovis kõige ilmekamalt esile- tulevat üliõpilaselu valgustasidki- meile ühel selles linnas veedetud öht- tustest Poola Üliõpilaste Koondise- esindajad. Refereeringi nüüd kuul- dut:

Poolas on kolm noorsoo-organi-



palvehelmed vöö ja portfell käes, ja ostis... suure karbitäie kreemi- kooke. Kõigis linnades on taksode kõrval teie käsituses ehtsad voori- mehetroksad — muidugi tükk maad kallima tariifiga.

Näited poolakate kodumaa-ar- mastusest, austusest oma kangelas- te ja traditsioonide vastu kogunes reisi vältel palju. Brest—Varssavi rongis sõitsime koos Nõukogude Liidust tagasipöörduva Poola tu- ristide grupiga. Nende tempera- mentne ja üksmeelne rõõm Varssa- visse sissesõitmisel oli haarav ja ... mõtlemapanevgi. Ja veel — peaaegu igas pealinnas tänavas võib majaseintel näha mälestustahvleid sõja ajal langenud rahulikele ela- nikele. Värsked lilled ja küünlaleek tunnistavad nende mälestuse kest- vust. Giid ütles: «Teise maailma- sõja ajal sai surma iga viies poo- lakas ja tehti maatas 85% Varssa- vist.»

Seda teades tuleb tõepoolest müts maha võtta selle rahva ees, kes, rääkimata elumajade, tehaste ja koolide taastamisest, on tahtnud ja suutnud restaureerida terved Varssavi linnaosad. Vanalinnas — Stare Miasost — kõndides tundub lausa usumatuna, et kõik need

satsiooni: Sotsialistlik Noorsooliit, Maanoorte Liit, Poola Üliõpilaste- Koondis. Esimene on puhtpoliitiline organisatsioon, kuhu kuulub ka üliõpilasi.

Üliõpilaste Koondis on 16 aastat vana, tal on oma juhatus, ringkon- nanõukogud, instituudi- ja teadus- konna-algorganisatsioonid. Igal aastal võtab koondis vastu umbes 5000 uut üliõpilast. Oppeaasta esi- mestel päevadel toimuvad kohtu- mised klubides, tutvustatakse koon- dise programmi, õppeasutuse tava- sid, näidatakse uustulnukaile linna- I kursus saab Krakovis näiteks 50% hinnaalandust kõigis linnas teatreis ja filharmoonia kontserdi- saalides. Teatrite kohta veel niipal- ju, et Poolas on 10 üliõpilasteatrit professionaalsete juhtidega. Maikuu kolmel esimesel päeval on Poola linnad üliõpilaste võimu all. Linna- transport on tasuta, üleemeelkused lubatud, tänavad maskides noori- täis.

Teaduskondades on koondise kom- misjonid: teadusliku töö, majandu- se, turismi, kultuuri, välismaaga- sidemete pidamise, ühiselamute ja veel mõned. Stipendiumisaajad ot- sustatakse kursusekoosolekul (sti- (Järg lk. 3)

Mõttevahetuse korras

Ei nõustu teiega!

Võib-olla oleks käesolev artikkel jäänud kirjutamata, kui ajalehes «Edasi» (nr. 208, 4. sept. 1966) po- leks ilmunud H. Kääni kirjutis ««Tartu kirjanduselust» ja eesti kir- jandusest».

On väga tüüpiline, et selle kahe kuu eest, mis on möödunud P.-E. Rummo viimase värsivihiku ilmumise, pole perioodikas aval- datud veel ühtki täismõõdulist ret- sensiooni. Ja mis puutub lugejas- konda, siis kuulub siit ja sealt arvamus, nagu oleks autor muutu- nud liiga raskepäraseks, segaseks. Nii juhtub, kui ei nähta puude ta- ga metsa, kui ei aimata kujundite taha autori aatelisi kavatsusi, kui lähenetakse teosele ainult omaenda harjumusliku vaatepunkti kõrgu- selt ja ei vaevuta sisse elama kir- janiku ossa, oletama ning avastama peidetumaid ideid ja allegooriat. On ju ilmne, et P.-E. Rummo pole re- porter-värsleja või reisiriimija. Ja otseselt väljatoodud olustikutõika- del on tema teoses sootuks sekun- daarne koht. Siiski see, et iga rea ja detaili taha aimad eelkõige poeedi puhtlühirilist ja väga isiku- pärast nägu, teeb tema raske luule hoopis lähedasemaks, kui mõne ehtrahvalikuks kiidetud simplifitseer- rija. Kodust eemal, ei lakka luule- taja pilgukski ajatelemast oma sün- nimaast:

«Nüüd jälle alatasa mõtlen oma koduveinlikust pööriöömaast.»

Mitmel pool tunneb P.-E. Rummo

muret selle üle, et
«elutseme elust mööda
kõik üksainus suur pere laiali.

Sellel taltatüüel mullal
me ei teagi teineteist!
Ainult linnupesakastid
kõiki näevad kõrgeist puist.»

Üldse on seski kogus autor jää- nud endiselt armsalt ja suursugu- selt looduslähedaseks. Autor pageb kevadladvastiku kaitse alla ja tun- nistab:

«Ei süin ma hooli millestki
ja see ei ole hoolimatus.»

Teda masendab, et kesk argipäe- vatõtlust me oleme pimedad näge- maks looduse ilu:
«Käime, möödume, inimesed,
ei ma peatu, ei näe
puudel õitsesid leevikesed
aknaklaasidel jää.»

Poeet loebki oma missiooniks va- hendada lugejale metsa kaunidust. «Võib aga olla selleks just sattunud olengi ma siia,
et sinilille väsimust
siit mitte tummalt kaasa viia.»

Ja ta tuleb oma ülesandega suu- repäraselt toime. Ta ei matki ega korda kedagi, tal on oma lähene- mislaad, vaatevinkel ja mis pea- nine, kunagi ei kahane ükski loo- dusluuletus tal kahvatuks illustree- ringuks või naiiv-pateetiliseks imestlemiseks, nagu see meie noor- poetesside puberteetlikus luules enamasti juhtub.



Когда

— Томас, мы приняли в комсомол девочку из 9-ой школы, а её родители — против. Она им ничего о приёме не сказала. Что с ней делать? Ходит, плачет... — А ты у ней дома была? Как, нет?! Сходи непременно после бюро, поговори с родителями сама.

— Томас, ты после бюро будешь здесь — мне нужны подписи твои и ещё — решить кое-какие финансовые дела.

— Буду.

Звонит телефон.

— Томас, остались на лето путевки за границу?

— На июль — 2 в Монголию.

Звонит телефон:

— Томас, Яак Каарма не у тебя?

— А где он, ты не знаешь?

— Должен сейчас быть...

Да-а, говорить с Томасом нелегко, теряешь нить разговора, а он как рыба в воде в этой обстановке: он отлично помнит, где должен быть Яак Каарма, и где что лежит в столе, и на чем мы прервали разговор. Он лаконичен, говорит без восклицаний и чуточку браврирует бородой и усами (это было когда борода у Томаса ещё была. Теперь он её сбрил. Про бороду ходят легенды: говорят, что он поклялся не брить её, пока не дадут квартиру. Квартиру, вернее, комнату, дали. Поэтому бороды уже нет). Приятно слушать, как он говорит — с мягким акцентом, но слова из-за акцента мягче не становятся, они поддерживаются такой же расчётливой, железной логикой, и за его словами — опыт комсомольского работника.

Его волнуют многие вопросы: совместная деятельность партийной и комсомольской организаций, помощь общественных организаций комсомолу, как учитывается мнение комитета комсомола администрацией на производстве, какова роль комсомола в распределении премий, квартир, мест в яслях...

— Это не праздные вопросы, — говорит Томас. — К примеру, награждали работников на фабрике «Выйт» к международному женскому дню, а секретарь комсомольской организации ничего об этом не знала, а если б знала, то ни за что бы не согласилась.

— Томас, а как устроен твой день?

— Мой день начинается на неделю раньше, — у каждого из нас есть график на неделю. Постепенно на каждый день на определенное время записывается, что надо сделать, какие материалы надо для этого приготовить. Так легче и собранней. Но график этот не укладывается в восемь часов с 9 до 17, иногда работаю по 12 часов в день, а случается — и больше.

— А что вы будете обо мне писать?

Нас все ругают. Наши методы работы критикуют, вот, например, наши перфокарты. Ругают все,

а чем же они плохи — никто не говорит.

Перфокарты — это особые листы бумаги, на которых работники горкома отмечают, кто из актива умеет что делать, как и какие поручения выполняет. На перфокартах пробиваются в определенных направлениях дырочки...

рабочий день ненормирован...

— Нужен нам, например, хозяйственный к лету для пионерских лагерей, сунул в картотеку спицу — и, пожалуйста — на спице — все хозяйственники. Чем же это плохо?

Вопрос риторический: мы тоже не знаем, чем это плохо. А может быть, это всё-таки неплохо?

А Томас продолжает. — Нас здорово ругают за наши выступления на съезде Эстонского комсомола. Говорят, — «Тартуский дух». В чем же это? Вот мы говорили — крайне низкое качество информации, информация запаздывает или вообще отсутствует. Это назвали «тартуским духом». А вот на XXIII съезде партии (торжествующий Томас достает газету со стенограммой съезда) то же самое сказал первый секретарь Челябинского горкома партии Родионов. Значит, не только нас это беспокоит, значит, мы в этом правы.

— Почему к нам мало приходят из первичных комсомольских организаций? — А потому, что мы мало чем можем им помочь. Вот на автобазе комсомолы хотят организовать молодежную бригаду, сделать себе значки, форму, хотят бригадой ремонтировать машины, помогать друг другу, а бригадир им по возрасту не подходит. Директор не разрешает бригадира сменить. Что мы можем сделать? — Ничего.

Сегодня в горкоме бюро. Обычное бюро с отчетами секретарей первичных комсомольских организаций, с рекомендациями в комсомол и партию, с персональными делами.

11.04 Томас говорит: 4 минуты прошло — начинаем. Все садится.

Томас. На Московскую студенческую конференцию комсомольцев — активистов собрание ЭСХА решило послать Кивимяги, Алталу, ТГУ — Титма, Ярве, Корка.

— А кто такой Кивимяги?

Томас. Студент III курса ЭСХА.

— А Корк?

Томас. Тоже третьекурсник, но университета. Хороший парень.

Секретари первичных комсомольских организаций — две девушки и парень — входят сначала робко, но обстановку быстро и бодряюще действует, и они смеются.

Начинаются отчеты: столько-то комсомольцев, такие-то мероприятия, обсуждение материалов съезда...

Томас. Газеты хоть все читали?

— Нет, кроме двух номеров.

Томас. А вы видели, что тартуской делегации в газете 5 строчек уделили? (Вопрос, видимо,

наболевший, потому что Томас вскакивает, достает «Молодежь Эстонии», показывает.)

— Да.

— И как вы к этому относитесь?!

—

Ответить действительно трудно. Ладно, следующий.

Опять — столько-то..., такие-то...

Томас. Как вами руководит парторганизация? Какие дает указания?

— Насчет коммунистического движения директор говорит — это значит в кино, в театр вместе ходить, а по-моему, каждый в кино и театры ходит и дело тут не в этом.

Томас (кивает) а как с премированием?

— Я присутствовал при премировании.

А вы роман Латтика «Почелуй в снег» читали? (роман этот Томаса интересует, потому что том выведен образ дурака — комсомольского работника.)

— Читала

Томас. Что скажете?

— Ничего особенного.

Томас разочарован. Молчит, очевидно, недоумевая — он думал, что этот роман интересен всем. Потом говорит: а как учитываются ваши предложения?

Начинается рассмотрение персональных дел. Потеря комсомольского билета — выговор с занесением. Не пришла в горком получить билет — выговор. Ещё одна потеря, задаются те же вопросы:

Томас. Когда вы платили взносы, вам же был нужен билет?!

— Я не платила.

Томас. Когда вы вступили в комсомол?

— Не помню, кажется, года 3 назад.

Томас начинает расспрашивать: А где вы вступили в комсомол?

— В Печорах на работе

Томас. Почему не платили взносы?

— Никто не приходил, не спрашивал, я и не платила.

Томас. Значит, все должны приходиться и спрашивать, а вы сами ничего делать не будете?!

Приносят найденный билет.

Томас. Вы вступили в 45-ую годовщину Октября — как же вы не помните?!

—

Томас. Какие поручения выполняли в комсомоле.

Долгое молчание. Потом: В Печорах веники резать ходили. Бюро ещё долго интересуется работой, учебой, жильём, потом выносит решение: исключить.

В этот день исключают еще одного комсомольца — несколько лет не платит взносы, не хочет быть в комсомоле. Исключают. Формулировка — «за недисциплинированность в комсомоле». Тут

Томас бессилён — именно тартуская делегация предлагала внести В Устав изменения, в том числе, — и разрешить уход из комсомола «по собственному желанию». Пока всё остаётся по-старому, и приходится исключать человека с формулировкой горькой и обидной, а он ведь сам не

хочет оставаться в комсомоле, понимая, что не может комсомолу ничего дать.

Исключение дается не легко. Над горкомом висит старый план — галочек — столько-то принято, столько-то подготовлено... Исключать, судя по этому плану надо как можно меньше.

После этого исключения Томас говорит: За этот год (т. е. за 4 месяца, прошедших с января) у нас уже двадцатый.

А чего их держать?!

Пусто остаются лучшие. В работе горкома бывает не только грустное, но и смешное: вот входит паренёк — вступает в комсомол.

Томас. (читая заявление) это что — выполняю общественное поручение — занимаюсь боксом?!

Член бюро: А у нас участие в кружках считается общественным поручением.

Томас. (Явно хихикая в душе, но изо все сил стремясь сохранить на лице серьезное выражение). А-а. Ну, хорошо. Пойдем дальше... Ещё приём. Ещё один. Ещё.

И каждому, после небольшого разговора, Томас советует разное, каждому — то, что ему больше нужно. И наверное этот не слишком торжественный, зато дружественный разговор запомнится тем, кто вступил здесь в комсомол. Они сразу чувствуют себя полноправными членами комсомола, потому что тут, за столом, сидят такие же ребята, как они сами.

Томас работает деловито. Вопрос. — Ответ. — Бумаги на подпись. Телефонный звонок. — Вопрос...

И мы чувствуем, что присутствуем при работе в лучшем смысле этого слова: когда человек наслаждается своим трудом и не променял бы его ни на какой другой. Это работа человека будущего, человека коммунизма, и Томас, с которым многие из нас, студентов на «ты», работает с лозунгом «от каждого — по способностям».

Мы поднимаемся и, стараясь быть незаметными, выходим из комнаты, но разве уйдешь незаметно от Томаса?!

Он вслед нам говорит: «Так Вы ещё придёте?»

Да. Мы ещё придем, — говорим мы и выходим. Прикрывая дверь, мы слышим, как в кабинете звенит телефонный звонок.

ИРИНА ГАЗЕР
ВИТАЛИЙ БЕЛОБРОВЦЕВ

Mõnest üksikust muljest...

(Alguks lk. 2)

pendiumi saab umbes pool kursust). On olemas kolm stipendiumi liiki: rahaline, tasuta ühiselamu, tasuta söökla. Üliõpilane saab neist vastavalt vajadusele kaks. Nagu meilgi, on ka Poolas sisse seatud mõned eristipendiumid (teaduslik stipendium, rektoristipendium). Poola üliõpilastel on ka organiseeritud rahateenimisvõimalus — üliõpilaskooperatiiv teeninduskombinaadi põhimõttel. Sellest asutusest võib soovija saada abitoõlise remondiks või ehituseks, lapsehoidja, puuduva liikme brüdiseltskonda, isegi... kaaslase teatrise- või kontsertdileminekuks. Üliõpilane saab raudteel 30% hinnalandust ja toob tulu linnaelanikele, kes ta enda juurde korterisse võtab. Riik vabastab selle kodaniku ülemäärastest üürist. Ühiselamutes elab üle poole üliõpilastest. Riik toetab ka Krakovi üliõpilaste plaani, et kõik 11 kõrgemalt õppeasutust ehitaksid koos terve üliõpilaslinnu. Erilise au sees on üliõpilaste hulgas turism. Suur osa kolmekuulise suvevaheajast kulub sellele. Poola Üliõpilaste Koondisel on

oma turismibüroo harudega piirkonniti ja teaduskonniti (85% üliõpilastest). Büroo tegutses mõlemal poolsel — organiseerib oma üliõpilaste matku ja ekskursioone ning võtab vastu noorsoogruppe teistest maadest. Suured uued ühiselamud töötavad kolm kuud rahvusvaheliste üliõpilashotellidena, kus kogu teenindav personal ja giidid on üliõpilased. Peale mugavate kahekolmeinimesetubade on neis hotellides ka oma interclub'ideks nimetatud kohvijoomise ja tantsimise kohad, suur söökla, juuksur, suveniiriletid ja väike postkontor. Ja ikka igal pool ametis üliõpilased, hea keelteoskusega, toimekad ja asjalikud. Kogesime seda meiegi nii Varssavis kui Krakovis.

Poola enda üliõpilastest teenindab turismibüroo suviti umbes 70% (s. o. umbes 24 000 üliõpilast). Välismaile sõidab neist 3000 ringis. Reisid ja matkad on nii erialased kui ka tavalised turismimarsruudid. Krakovi ülikoolil on näiteks sidemed Zagrebi, Jena, Turu, Padua, Toulouse'i, Tbilisi, Bakuu ja Novosibirski ülikoolidega. Organiseritakse laagreid teadus-

«Sukiennice»
Kaubapasaaz



kondade järgi, Zakopanes ja Mielnos on üliõpilaste puhkekodud, on olemas veel «puhkus sadulas» — üliõpilased töötavad hobusekasvatustes. Tatrates on rida turismi- baase, kus üliõpilane saab matkates toimida nii: võtab ühest baasist telgi kaasa ja annab selle teekonna lõpul teisele ära. Ühe sõnaga — on palju leidlikke võimalusi, mida agalt kasutatakse. Ja kõige toredam

ning kõige meeldejäävam on ikkagi see, et kogu tegevus ja organiseerimine läheb loomulikku ja loogilist rada. Otsustatakse ja tehakse ise.

Tundub, et seegi on üks tahk kõikjal Poolas silma hakanud printsiipi «tegudega saab rohkem kui sõnadega» täideviimise.

Krakovi keskvaljak

Tartu Riiklik
Ülikool 3

NSV Liidu 1966. a. universiaadist Minskis

Oleme oma ajalehes püüdnud mõeldud suve sündmustest ikka jõudumööda juttu teha, aga meie üliõpilassportlaste suve kõige suuremast spordiüritusest ei ole veel midagi avaldatud. Järgnev lugu ongi juuli lõpus augusti algul toimunud võistlustest.

Tartu ülikooli rahvast oli meie vabariigi üliõpilassporti esindamas hulgaliselt kergejõustiklasi ja korvpallinaiskond.

Kõigepealt siis kergejõustikust. Tulemustest enam juttu ei tee, sest viiletsate ilmade tõttu jäid need küllaltki tagasihoidlikeks ja eks tagajärjed ole teada ka juba ajalehtede ning raadio kaudu. Rohkem tahaks tähelepanu pöörata võistluste miljöole.

Vahel juhtub nii, et kõige pidulikuma momendil mängib ilm vingerpussi. Üheteistkümmene päeva jooksul segas finaali võistlusi vihmahoog ainult üks kord ja ka siis mitte kaua. Aga universiaadi kõige pidulikuma päeval — avamisel — sadas tihedalt. Alanud sadu takistas kogu võistluste aja kergejõustiklasi. Lihedad — märjad jooksurajad ja hüppepaigad juba iseenesest sisendasid pessimismimeeleolu: siit niikiuni mingit head tulemust ei tule. Aga praegu on mul hästi mees teivashüpe. Peamiseks faveeridiks peeti siis muidugi nädalavarem NSV Liit — Poola kergejõustikumatšil viis meelit ületanud Igor Feldi. Kuid libe rada sundis faveerid katkestama juba 4 m 40 cm juures. Võistlame jäi ainult meie vabariigi rekordimees Avo Luigela. Ikka sadas.

Kõgu meie kergejõustiku-esindus, kes oli just lõpetanud võistlemise oma aladel, kogunes teivashüppe paiga juurde. Kell oli juba veerand üheksa õhtul ja mul kui raadiomehel tuli kiirustada reportaaži üleandmisega Minskist Tallinna. Kuid teivashüpe sundis paigale, sest Luigela ületas 4 m 80 cm (kordas sellega vabariigi rekordit) ja asus ründama 4 m 85 cm. See jäi talle kättesaamatuks. Sel õhtul nähtu sisendas aga võistlejatele kindlustunnet, aitas ilma trotsida, lõi optimistlikuma meeleolu.

Paar sõna ka pealtvaatajate kohta. Suur Minski «Dünamo» staadion nägi finaali pidustuste ajal maksimaalselt ainult 150–200 spordihuvilist. Ja nendestki suuremalt osalt olid vaatajate hulgas need võistlejad, kelle alad oli juba lõppenud või kellel oli vaba päev.

Võistluste informatsioonipunkt töötas lausa kahel jalal longates. Kuid võistluste algul teatati jooksust osavõtjate nimed, siis vahepeal loobuti sellest. Lõpuks tehti jälle «arglik» katse öelda võistlejate nimed. Mõnede alade teadustamine unustati hoopis ära. Õhtuti tuli mul töötada arvestades minutitega. Joosta siia-sinna, et õigeaegselt toimunust ülevaadet teha.

Meie kergejõustiklased esinesid küllaltki hästi. Teisel võistluspäeval näitaks töid kõik finalistid ära medalid. Hästi esinesid ka väljaspool arvestust kaasa teinud meie vabariigi kümnevõistlejad: Jüri Otsmaa võistles välja punkte üle 7600. See kindlustas talle sõidu Euroopa meistrivõistlustele Budapesti ja tallinlane Toomas Berenzen (tal oli jaig haige) tehes läbi kümnevõistluse viimase ala — 1500 m jooksu — sai kätte meistersportlaste normiks vajaliku punktide arvu.

Aga terve rida alasid jäi meie omadel nõrgaks. Eriti naiste osas, meestel pikemad jooksudistantsid.

Korvpallinaiskond võitis vastu.

Lõppkokkuvõttes jäi meie esindusele viies koht. Viimane kohtumine oli turniiri parima — Gruusia Polütehnilise Instituudiga. Kaotati 38:42. Oleks võinud tulla ka võit, kuid mängu lõpuks langes naiskonna võistlusvaim. Seekord oli selle põhjustajaks kohtunik Projanovski ei tea kust vilistatud vead otsustavatel momentidel. Tõepoolest, Projanovski selle mängu õigusemõistmine ei teinud au tema korvpallikohtuniku «haridusele».

Argu lugejad minust nii aru saagu, et püüan nüüd, hulk aega hiljem, vee- retada viienda koha süüd korvpalluritest endist kaugemale. Ei. Naiskond esines tõepoolest stiililiselt. Mõnes mängus isisid nii pealevisked kui ka sõõdud, vabavisked, samuti vastastelt käte vaheli palli äravõtmine, teinekord aga läks

kõik viltu. Eriti andis tunda meie nõrk tsester. Naiskonnas on pikakasvulisi mängijaid, aga Minski põhjal võib öelda, et nad ei oska veel ennast maksma panna.

Need olid siis põhjused, mis minu arvates jätsid meie korvpallinaised viienda kohale. Kõige rohkem punkte viskas turniiril Astrid Lindeberg (96). See teeb igas mängu ca 14. Astrid oli kogu aeg naiskonna hingeaks ja tervel real otustavatel minutitel jäi kindlakäeliseks. Häid sõnu peab muidugi ütleva ka Vilve Kõõbi mängu kohta. Kui võrrelda nüüd seda viienda koha saavutust teiste naiskondade mänguga, siis meie vabariigi esindus oleks võinud olla täiesti vabalt medalisaajate hulgas. Aga et see «oleks» muutuks tegelikkuseks, selleks on vaja teha tublisti tööd.

Enne lõpp sõna. Spartakiaadil oli alasid kokku 20. Aga kõikidel aladel ei pääsenud meie sportlased finaali, kaasa rääkima auhinna- listele kohtadele. See fakt sunnib järgneva kahe aasta jooksul, mis on jäänud järgmise universiaadini, tõsiselt pingutama. Samuti peavad need, kes tahavad tõsiselt suhtuda sporditegemisse, olema igati tähelepanelikud oma treeningustiili suhtes.

Eesti 8. koht ei tohi jääda 8.-daks! Igatahes võimalused on, et paremale kohale tulla. Kahju ainult, et need võistlused ei selgitanud välja kõrgemate koolide spordipaleet. Uue süsteemi järgi toimub arvestus vabariikide kaupa.

Lõppsõna asemel veidi ajalugu

Esimesed üleliidulised üliõpilaste võistlused peeti 1951. aastal Moskvas. 623 sportlast võistlesid siis kergejõustikus, võimlemises, ujumises ja korvpallis. Sellest aastast alates said üleliidulised üliõpilaste võistlused traditsioonilisteks ja neid hakati korraldama iga kahe aasta järel.

Seoses II rahvaste spartakiaadiga (1959) korraldati Kiievis 1958. a. esimest korda I üleliidulised üliõpilaste suvespordimängud. Siis haaras võistluste programm 13 spordiala ja meie maa 119 kõrgemat õppeasutust saatsid võistlustele oma esindajad, kokku 3040.

Ja nüüd tänavu peetud V spordimängud. Kavas oli 20 spordiala. Erinevalt eelmistest võistlustest toimusid need individuaalvõistlustena 13 spordialal ja spordimängudes meeskondlikena.

V üleliidulised üliõpilaste spordimängud olid ette nähtud üliõpilaste ettevalmistamiseks Nõukogude Liidu rahvaste juubelispartakiaadiks. Universiaadiks 1967. a. ja olümpiamängudeks 1968. a. Osa võtsid 2520 sportlast, neist 18 teenelise meistersportlast, 28 rahvusvahelist meistersportlast ja meistersportlasi 1133.

Spartakiaadi meenutas GUNNAR PAAL



Praktikumis

Dotsent Karl Aben 70-aastane



Täna pühitseb TRÜ eesti keele kateedri kauaaegne õppejõud ja läti kirjanduse tuntud tõlkija Karl Aben oma 70. sünnipäeva.

Oma tööd kõrgemas koolis alustas ta 1940/41. õppeaastal Riias Läti Riiklikus Ülikoolis. 1944. a. jätkas ta õppetööd juba Tartu Riiklikus Ülikoolis, kuuludes algul slaavi ja balti filoloogia kateedri koosseisu. Et ta põhiliseks ülesandeks kujunes aga eesti keele õpetamine vene üliõpilastele ja et ta teaduslik töögi oli seotud enam läänemere-soome kui slaavi keeltega, siis siirdus ta eesti keele kateedrisse, töötades algul vanemõpetajana, hiljem dotsendina.

Karl Abeni pedagoogiline, teaduslik ja kirjanduslik tegevus on tihedalt seotud naaberriikide kultuuri vahendamisega. Riia ülikoolis tutvustas ta lätlastele eesti keelt ja kirjandust, Tartu ülikoolis aga, õpetades vene üliõpilastele eesti keelt, püüdis ta neile ühtlasi tutvustada ka eesti kultuuri saavutusi. Pidevalt on ta aastate jooksul ülikoolis pidanud fakultatiivseid loen-

guid läti keelest nii algajale kui edasijõudmale.

Eesti-läti keelelised ja kultuurilised suhted on olnud esiplaanil ka tema teaduslikus tegevuses. Üheks silmapaistvamaks tööks sel alal on tema kandidaadisertatsioon teemal «Eesti ja liivi laenu läti sõnavaras» (1947). Märkimist väärib tema uurimus «Läti keele ja kirjanduse õpetamine Tartu ülikoolis 1803–1918» (1957). Rohkesti on ta avaldanud artikleid läti kirjandusest, näiteks J. Rainisest, V. Lācisest, A. Upitist ja teistest.

Üldtuntud on K. Abeni arvukad tõlked läti kirjandusest eesti keelde. Ta ei ole aga mitte ainult hea stiililundega vilunud tõlkija, vaid ta on ühtlasi ka tõlketöö uurija. Ülikoolis on ta korduvalt lugenud erikursusi tõlketooriast ja -praktikast. Samuti on ta neid küsimusi käsitlenud oma kirjutistes (näit. «Luule tõlkimise printsiipe» 1956 jt.). Põhjalikumalt on ta süvenenud vene keelest eesti keelde tõlkimise küsimustesse, lähemalt jälgides L. Tolstoi «Sõja ja rahu» eesti-keelseid tõlkeid.

Ettekannetega keele, kirjanduse ja tõlkeküsimuste üle on ta esinenud mitmesugustel konverentsidel ja koosolekudel Tartus, Tallinnas, Riias, Leningradis jm. Mitmes trükkis on ilmunud tema eesti keele õpik kõrgematele koolidele «Учебник эстонского языка I» (1957), samuti tema «Läti-eesti sõnaraamat» (1959).

Kuigi K. Aben siirdus 1960. a. pensionile, on tema jätkanud koostööd eesti keele kateedriga, samuti oma viljakat leksikograafilist ja tõlketööd. Soovime juubilarile veel palju jõudu ja indu selle suure töö jätkamiseks, mida ta on teinud Nõukogude rahvaste, eriti aga eesti ja läti kultuurilisel lähendamisel.

Seekord heideldakse Soomes

Helsingi Ülikooli ja TRÜ sportlaste toredate traditsioonide jätkamise aeg on käte jõudnud. Jälle tuleb meie kergejõustiklastel ja meeskorvpalluritel rinda pista põh-maalastest tudengitega. Päris värskelt on veel mees heitlused TRÜ staadionil ja EPA spordihoones. Mullu tulid võidud üsna ladusalt, seekord aga tuleb soomlastega kohtuda nende kodus ja see annab meie vastastele eelised. Meie kergejõustiklastel on kaitsja Helsingi Ülikooli poolt väljapandud karikas, korvpallurite valduses on veelgi hinnalisem auhind — Soome presidendi karikas.

Meie sportlased viibivad Soomes 4 päeva.

25. ja 26. septembril on võistlustes korvpallurid. Esimesel õhtul on nende vastaseks Helsingi Kõrgem Tehnikakool, järgmisel õhtul aga jookseb väljakule Helsingi Ülikooli koondis.

Meie korvpallikoondise bilanss enne peatseid kohtumisi on viis võitu ja kõik ülemöödunud aastal. Kergejõustiklastest pajas J. Unger: «Seekord sõidavad Soome 30 kergejõustiklast. Enamik nendest on esmakordselt välisreisil ja eks see esita nendele ka suuremaid kohustusi. Tänavune koondis on enam-vähem parim koosseis, mida võime pakkuda. Kaasa ei saa võistelda ainult A. Tammert ja T. Matsin, kes sel ajal võtavad NSV Liidu koon-dise ridades osa Euroopa juunioride meistrivõistlustest kergejõusti-

kus. Eriti annab tunda T. Matsini puudumine keskmadistantsidel.

Nagu alati, nii on ka seekord K. Jurkatammel suur programm. Tema stardib 100, 200, 110 m tj., 400 m tj. ja 4×100 teatejooksus.

Ilma teha võib ka M. Paama, kes alles esmaspäeval lennutas oda üle 82 meetri. Olgu ära märgitud, et just mõeldud aastasel matškohtumisel püstitas M. Paama Eesti NSV suurepärase rekordi 84.05.

Muidugi annavad ka teised oma parima.

Lõplik koondis on järgmine: Naised: M. Schura, M. Mägi, E. Rampe, H. Mägi, H. Kalam, H. Michelson, A. Porro, L. Benson, A. Rand, E. Talts, L. Vatsar.

Mehed: B. Nugis, M. Paama, H. Sulsenberg, A. Nurmekivi, M. Kalder, A. Virves, K. Metsur, A. Solomatin, P. Kivine, R. Aun, K. Jurkatamm, E. Akkel, M. Ainso, V. Kukk, I. Sepp, K. Kikamägi, V. Jānes, T. Lepiku, R. Ruukel.

Delegatsiooni juht on EKP TRÜ Komitee sekretär E. Salumaa. Kom-somoli esindajana sõidab Soome R. Ruukel.

Head reisi ja parimaid tagajärgi! K. ZILMER

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Osknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 6824. MB 07586.

Ei nõustu teiega!

(Algas lk. 2)

«Ikka Liivist mõeldes». Mitte mingit müüti televisioonimastist rabas, nõuab autor ja jätkab:

«Tema on ju meie — väike külmetav järv. Tema on ju meie — lumi lödiseasse vette. Oks väike järv, kes püüab hoida end jäätumast...»

Luuletuskogus on küll ka reflektiivseid, mitmetiinterpreteeritavaid värse ja assotsiatsiooniharrastusi, mille mõistmiseks meie sissejuhatuse staadiumis kirjandusteoriat algmeidki ei anna — sellest ka mõnede lugejate segadus. Aga pakubki ju luule alati rohkem pinda vaidlusteks ja omamoodi-mõistmisteks kui proosa. Hea, kui on, mille ümber vaielda! Sellised vaieldavused ehk on «Vihmad mind on armastanud järjest», «Rong läbi agulite» ja eksperimentaalsükkel: «Väikese linna kohvikumuusikat». Võtame näiteks kartuliidude kavatsusel

«Ja siis eterniitkatusel raksatab lainemurd: kartuli-idud hakkavad antennideks, lippudeks,

kartuli-idud, seni põrandaalusteks surutud!»

Mis see on, kas sürrealism — või ürgmäss komfordikumardajate vastu?

Lumevalgus, lumepimedus — selle maailma heledad küljed ja ebakohad ongi vist kaks poolust, kuhu kristalliseeruvad kõik autori kunstilised kavatsused. P.-E. Rummo on väga kaugel neist võõraste ideede kompilaatoreist, kellest meie kirjanduspõld omal ajal vohas. Talle on võõras võltsvaimustus. Kui ta kõigele vaatamata leiab üldiselt pessimistliku värsiruumatu lõpus ruumi optimismile, siis usume selle südamest tulevat ja see õnnestab meidki!

«Ühel maal suurelväiksel ühes linnas suuresvääkses ühel aknal elab lill tere ma armastan sind.»

ANTTI KIDRON



Ringide vanemad!

Palume kõikidest oma ringide üritustest teatada ka ülikooli ajalehe kaudu. Et teadaanne saaks ilmuda reedeses lehes, tuleb see tuua ajalehe toimetusse (peahoone III korrus) juba esmaspäeval.

ÜTÜ nõukogu

Uut teatmekirjandust

Научные съезды, конференции и совещания в СССР. 1954—1960. Библиографический указатель. 2. Математика. Естествознание. Изучение производительных сил. Москва 1966. 216 lk. (1499 nim.).

Библиографический указатель работ научных сотрудников Института высокомолекулярных соединений. 1960—1964 гг. Ленинград 1966. 236 lk. (1036 nim.).

Научно-методическая литература по вопросам организации и методики санитарного просвещения за 1961—1962 гг. Москва 1965. 63 lk. (1191 nim.).

Справочник геодезиста. Москва 1966. 984 lk.

Союз писателей СССР. Справочник. Составлен по данным на 1 ноября 1965 года. Москва 1966. 671 lk.

Русский фольклор. Библиографический указатель 1917—1944. Ленинград 1966. 683 lk. (5140 nim.).

Музыкальная библиография русской периодической печати XIX века. Выпуск 3. 1841—1850. Москва 1966. 351 lk. (5803 nim.).

РСФСР в цифрах в 1965 году. Краткий статистический сборник Москва 1966. 125 lk.

Русско-эсперантский словарь. Москва 1966. 536 lk.



Kehakultuuriteaduskonna III kursuse üliõpilane ENE MARTIN üritab tänavu kolmandat aastat järjest vabariigi parima naisorienteerija nimetust võita. Selleks näib tema suur edumaa vabariigi edetabelis küllaldane olevat.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 23 (704) Reedel, 30. septembril 1966 XX aastakäik

Teaduse populariseerimine on teadlastele kohustuslik

Kõrgemate koolide määruses on märgitud, et kõrgemate koolide õppejõud ja teaduslikud töötajad on kohustatud levitama poliitilisi ja teaduslaseid teadmisi töötajate hulgas. Selline tööloik on ette nähtud ka õppejõudude individuaaltööplaanides, mille täitmist kateedri juhataja ja dekaani poolt kontrollitakse. On rõõmustav, et TRÜ kollektiiv on sellel alal ära teinud suure töö. Iga aasta ilmub õppejõudude sulest ajalehtedes ja ajakirjades rohkesti populaarteaduslikke artikleid (1965. aastal näiteks 366). Töötajatele esinetakse aastas üle 2700 loenguga nii Tartus kui ka väljaspool Tartut. Loengulise töö organiseerimisel on ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni juhatuses esimees V. Türk ja vastutav sekretär I. Soop küllaltki palju ära teinud. Aktiivse loengulise töö eest on aukirjadega autasustatud enam kui 20 TRÜ õppejõudu. Suurt osa on meie õppejõud etendanud ka Tartu rahvaülikooli mitmesuguste teaduskondade organiseerimisel ja õppetöö korraldamisel. Üleliidulisel rahvaülikoolide ülevaatusel anti Tartu rahvaülikoolile I preemia ning märgiti ära ka Tartu Riikliku Ülikooli osa selles.

Teaduse populariseerimisele ei saa vaadata kui teadlastele väljastpoolt pealepandud kohustusele. Kui teadlane tunnetab oma kohta ühiskonnas, siis tekib tal nagu paratamatu vajadus vestelda, rääkida selles, mida ta on teinud, mida ta on saavutanud ka teistele ja nendele arusaadavas keeles. Ühiskond, mis loob teaduse arenguks lalad võimalused, peab olema hästi informeeritud teaduse saavutustest ja nende tähtsusest. Väga õigesti tegid näiteks meie matemaatikud populaarteadusliku seeriaväljaande «Matemaatika ja kaasaeg» rajamisega. Sellele lisanduvad nüüd veel «Matemaatika kaugõppe kooli» väljaanded. Matemaatikat oleme harjunud pidama kuivaks, sageli isegi igavaks teaduseks. Kuidas aga hea käsitluse juures võib selle vastu huvi tekkida, näitab juba nende väljaannete levik. Vaatamata tiraazide pidevale suurendamisele müüakse need numbrid juba mõne päevaga läbi. Kas matemaatika populaarsusele, tema tähtsuse tõusule, matemaatikale eraldatavate vahendite suurenemisele, matemaatikute järelkasvule ei ole mitte matemaatikud ise kõige rohkem kaasa aidanud?

Paraku ei mõelda veel mitte kõikjal kateedrites nii. Ülikooli 475 õppejõust kuulub ühingu «Teadus» ridadesse ainult 229 õppejõudu, s. o. vähem kui 50%. Küsime, miks? Mida teevad siis ülejäänud õppejõud teaduse populariseerimise alal? Mida kirjutatakse siis individuaalse tööplaanis täitmise aruandes vastavasse lahtrisse? Kui siin siiski midagi tehki, siis, mis takistab kuulumast ühingu «Teadus» liikmeskonda, liikmemaksu ju enam ei ole? Kõrgemate koolide kateedrite põhimääruses on märgitud, et kateedri ülesandeks on ka teaduslike ja poliitiliste teadmiste propaganda. Kuidas mõtlevad seda organiseerida need 14 kateedrijuhatajat, kes ise ei kuulu ühingusse? Paljudes kateedrites on kõik õppejõud ühingu liikmed (näit. NLKP ajaloo, psühhiaatria ja kohtuarstiteaduse, riigi- ja õiguse ajaloo, riigi- ja administratiivõiguse, NSV Liidu ajaloo, soome-ugri keelte, anorgaanilise keemia, teoreetilise mehaanika ja astronoomia jt. kateedrid). Ent reas kateedris pole ainsatki liiget (stomatoloogia, biokeemia, spordimängude, suusasporid jt. kateedrid) või siis suure kateedri kohta ainult mõni üksik (hospitaalsisehaiguste, sünnitusabi ja günekoloogia, klassikalise filoloogia ja lääne-euroopa kirjanduse, saksa keele, vene keele jt. kateedrid). Õppejõudude väheole oasavõtule ühingu «Teadus» tööst juhtiti tähelepanu ühingu «Teadus» üleliidulise juhatuses pleenmil käesoleva aasta juunis (peattekanedega ühingu ülesannetest seoses NLKP XXIII kongressiga esines kõrgema ja kesk-erihariduse minister V. P. Jeljutin). Pleenmil märgiti, et õppejõudude osavõttu on tarvis edaspidi teadusliku töö aastaaruannetes analüüsivamalt käsitleda. Teaduste propaganda peab hõlmama ka probleemlaboratooriumide teaduslikke töötajaid. Siin on meil aga olukord veelgi halvem. 43 teaduslikust töötajast kuuluvad ühingusse ainult kolm keemikut ja üks jurist, aga mitte ühtegi arsti, matemaatikut ega füüsikut.

Teaduse populariseerimisel tuleb meil haarata ka aspirante ja üliõpilasi UTU ringidest. Praegu kuulub ühingusse ainult 23 üliõpilast ja 17 aspiranti. Suur osa üliõpilastest kuulub rahvusvaheliste suhete ringi (ÜET vili). Mõned nendest on pälvunud hinnatud lektori kuulsuse (T. Alatalu, M. Tiltma). Üldsummas on aga siiski üliõpilaste-lektorite arv väike. Selle küsimusega on UTU küll iga aasta tegelnud, ent kateedripoolne abi jäi väheks ja kogu üritus kukkus läbi. Ometi aga on üliõpilaste teadusliku töö määrukses öeldud, et kateedrid valgustavad oma teadusliku töö aruandes ka üliõpilaste osavõttu teadmiste propagandast. Mida kirjutatakse selle kohta? Noorte kaasatõmbamine teadmiste propageerimisse on äärmiselt oluline. Noored spetsialistid, kes pärast ülikooli lõpetamist suunatakse perifeeriasse, seatakse siin teadmiste propageerimise paratamatu vajaduse ette, ja siis on iga ülikoolis õpitud tarkus kallid. Hiljuti arutati ühingu «Teadus» vabariikliku juhatuses presiidiumis Kohla-Järve organisatsiooni tööd noortega, aruandjad märkisid TRÜ lõpetanud arstide head tööd noortekomisjonis ning tegid etteheiteid inseneridele, kes sellest tööst on siiani eemale hoidnud. Seda on muidugi meeldiv kuulata, ent kas oleme noortele lõpetajatele andnud kaasa küllaldase koguse oskusi? Üliõpilaste ja aspirantide eemalejäämine ühingu tööst on viinud selleni, et peamise osa ühingu «Teadus» TRÜ algorganisatsiooni liikmetest moodustavad vanemad õppejõud. Tuleks tõsiselt kaaluda, kas me sellise «noorte säästmisega» ei tee pedagoogilist karuteenet. Kaalume veel kord üle oma võimalused teaduse populariseerimise alal. Ühingu «Teadus» ridadesse kuulumine peaks olema iga õppejõu aukohus ning väärikas tunnustus noortele.

I. TAMMEORG,
teadusala prorektor

Skandinavistika- -alane konverents

See, arvult III üleliiduline konverents toimus Käärikul 19.—23. septembrini. Et TRÜ on muutunud üheks Skandinaaviamaade ja Soome ajaloo ning kultuuri uurimiskeskuseks, siis võtsime meie tänava vastu ligi 150 teadlast ja üliõpilast Moskvas, Leningradist, Petroskoist, Tallinnast, Riist jm.

Suure rahuldustundega võisime konstateerida, et teadlaste-skandinavistide pere on mitmekordistunud ja kasvanud.

Kahel plenaarkoosolekul ja viies sektsioonis (uusima ajaloo ja ökonoomika, rahvusvaheliste suhete ajaloo, ajaloo, etnograafia ja arheoloogia, keele ja kirjandussektisioonis) kuulati ja arutati läbi 91 ettekannet. Diskussioonid olid elavad.

Üheks keskseks probleemiks oli revolutsiooniline liikumine. Seda puudutas ka TRÜ NSV Liidu ajaloo kateedri juhataja dots. K. Siilivase ettekanne «Tallinna Tööliste, Soldatite Nõukogu sidemetest Helsingi revolutsiooniliste organisatsioonidega 1917.—1918. a.»

Suure tunnustuse osaliseks said ettekanded, mis olid pühendatud Skandinaaviamaade majanduslikule arengule sõjajärgsel perioodil. Nende hulgas tõsteti esile Moskva teadlaste L. Karpovi, S. Lebedeva ja M. Sokolovi ühine ettekanne — «Töölise jõudude areng Rootsi, Norra ja Soome põhjaaladel». Positiivset hinnati ka ENSV TA Majanduse Instituudi teaduslike töötajate M. Vabari («Lapi ja Oulu läänide osa Soome rahvamajanduses») ja O. Luguse («Kvalitatiivsed muutused puidu komplekses kasutamises») ettekanded.

Nende ettekannete puhul märgiti, et neil on mitte ainult teoreetiline tunnetuslik tähtsus, vaid ka suur praktiline tähtsus Nõukogude Liidu põhjaalade majanduslikus arengus. Nõukogude Liidu Plaanikomisjoni esindaja prof. Slavin korraldas konverentsi ajal selle teadlaste rühmaga nõupidamise töö edasise käigu kohta.

Edukalt esines «Skandinaavia kogumiku» toimetaja H. Sarv ettekandega «Faistlikust lapua liikumist Soomes».

Rahvusvaheliste suhete ajaloo alal peetud ettekanded kutsusid esile elava diskussiooni, eriti O. Tiimaškova ettekanne — «Põhja-Euroopa neutraalsed maad ja integratsioon», A. Stepanovi — «Põhja-Euroopa maade rahvusvaheliste suhete mõningaid aktuaalseid probleeme» — esinemised. Läti teadlase N. Neilandi ettekande «Rootsi mõningatest kaasaja välispoliitika küsimustest» puhul märgiti, et selle ettekande andmed on saadud otse eestrist.

Ka kolmandas sektsioonis oli ettekanded, mis andsid teadusele palju uut. Näiteks Leningradi teadlane G. Korzuhhina, ettekandes ««Vana-Laadoga» vanimate kihtide dateerimise täpsustamisest», tõestas, et vanimatest kihtidest on arheoloogid leidnud selliseid esemeid, mis võimaldavad tõestada, et vanimal ajal oli seal soome asula ja et hiljem tulid sinna ka skandinaavlasted jne.

TRÜ üldajaloo kateedri õppejõu H. Piirimäe ettekande «Rootsi riigi tulud ja kulud Liivimaal XVII saj.» puhul rõhutati, et see andis teadusele rohkesti uut allikmaterjali ka.

(Järg lk. 2)

Ühiskonnateadustealane teaduslike tööde konkurss

NSV Liidu Kõrgema ja Kesk-erihariduse Ministeeriumi Kolleegium ja ÜLKNU Keskkomitee võtsid vastu otsuse üleliidulise üliõpilaste teaduslike tööde konkursi kohta. Tööde temaatika haarab ühiskonnateadusi, ÜLKNU ajalugu ja rahvusvahelise noorsooliikumise ajalugu.

Konkurss on pühendatud Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 50. aastapäevale ja toimub kolmes voorus.

Esimene voor (jaan. — märts 1967) peetakse kõrgemate õppeasutuste sisese konkursina rektorite, ühiskonnateaduste kateedrite ja komsomolikomiteede juhtimisel.

Teine voor on vabariiklik. Selle korraldajad on liiduvabariikide kõrgema ja kesk-erihariduse komiteed. Teise vooru jaoks on ette nähtud ajavahemik aprillist maini 1967.

Kolmas voor on sisuliselt üleliiduline üliõpilaste teaduslik konverents, mis toimub Leningradi Riikliku Ülikooli juures 1967. a. oktoobris.

Konkursitööde teemade valik on küllaltki ulatuslik ja mitmekesine. Näiteks: «Komsomoli tegevuse leninlikud printsiibid», «Laste ja noorukite kasvatamise probleemid», «Nõukogude teaduse areng», «Noored teadlased», «Kirjanduse ja kunsti osa kommunistliku ülesehitustöös ja nõukogude inimese kommunistlikus kasvatuses» jne.

Parimate tööde avaldamine on tehtud ülesandeks kirjastusele «Molodaja Gvardija» — kas eraldi brošüüridena või artiklitenas perioodilistes väljaannetes.

Tartu üliõpilaspäevad 1966

8. oktoober on n.-ö. üliõpilaspäevade peapäev. Päevakava on järgmine:

18.00—18.10 üliõpilasrongkäigu kogunemine Toomel.

18.10—18.20 laulavad koorid (teretulnud on iga üliõpilase kaasalulmine, et tekiks vägev ühendkoor).

18.20—18.30 rongkäigu ümberrivistumine (rongkäigu ette asub ratsamees, tema järel sõidab plaanvanker, millel istuvad orkestrandid ja kõnemehed. Iga teaduskond annab ühe üliõpilase oma kolonni korraldamiseks. See üliõpilane võtab tõrvikuga tuld rektori tõrvikust. Iga teaduskonna kolonnis peab olema ka «majandusmees», kes hoolitseb tõrvikute, loosungite jms. korrasoleku ja õigeaegse kasutuselevõtmise eest).

18.30—18.40 rongkäik liigub peahoone ette.

18.40—18.45 lauldakse ühiselt «Gaudemust» (mis tähendab, seoses üliõpilaslauliku väljaandmisega TRÜ rotaprintidil peaks mullusest pärimini õnnestuma).

18.45—19.00 rektorite avasõnad.

19.00—19.15 laulmine ja tõrvikute süütamine.

19.15—19.55 rongkäik liigub mööda Ülikooli tänavat söökla «Võit»

ja raekoja vahelt raekoja ette. Edasi kulgeb marsruut järgmiselt: Nõukogude tänav — Riia tänav — Pälsoni tänav — Vallikraavi tänav — V. Kingissepa tänav — Tähtvere park — Tähtvere lauluväljak.

19.55—20.05 asetavad rongkäigust osavõtjad tõrvikud lõkkesse ja asuvad kohtadele laululaval. (Ausamba avamise käigus on keelatud lahkuda laululavalt).

20.05—20.35 laululava ees väljakul avatakse pidulikult ausammas. Toimuvad avamiskõned.

20.35—20.50 ühisüritused lauluväljakul.

Kell 22.00 päeva lõppakordina lõbusad õhtud:

1. Kammivabriku klubis toimub uudismaalaste õhtu, millest eelkõige võtavad osa kõik staažikad ning mittestaažikad uudismaalased. Õhtut valmistavad ette füüsika-osakonna teoreetilise eriharu üliõpilased, Kõlalistena võtavad osa paarkümmend asutuse kommunistlikku noort.

2. EPA aulad toimub moerüüü — õhtut valmistavad ette ning sisustavad eesti filoloogid, füüsika-matemaatika pedagoogid, keemikud ning võõrfiloloogid. Iga teaduskond annab oma võistkonna, kes kogu fantaasiat appi võttes demonstreerib moode meil ja mujal.

3. Lõuna-Kõrgepingevõrkude klubi — satiiri- ning huumoriõhtu ä la Kääriku. Ettevalmistust korraldavad ajaloolased, bioloogid, geograafid ning majandusteadlased. Kõlalistena võtavad osa paarkümmend asutuse kommunistlikku noort.

4. Linnakutsekool nr. 17 — õhtut valmistavad ette ning sisustavad vaimukuse ja fantaasia piire ületades Arstiteaduskonna üliõpilased.

Sisepäas kõikidele õhtutele on kutsetega.

Üliõpilaspäevade programm 9. oktoobril jätkub ballidega. Need algavad kell 20.00 EPA aulad, 5. Keskkoolis, Pedagoogilises Koolis ja Kammivabriku klubis. Sisepäas kutsetega.

Üliõpilaspäevade ettevalmistuskomisjon (esimees TRÜ komsomoli-organisatsiooni sekretär J. Kork) teeb iga päev pingelist tööd. Et aga üliõpilaspäevad tõeliselt õnnestuaksid, peaks iga tudeng juba praegu hakkama varuma särtsu, energiat, vaimukust ning fantaasiat.



Meil käisid külalised

Laupäeval võitis TRÜ rektor prof. F. Klement ülikooli nõukogu saalis vastu Soome Kommunistliku Partei aktivistide delegatsiooni, keda juhtis Soome KP Keskkomitee liige Anne-Liisa Tiekso. Vestluse «teenaks» olid üliõpilased: nende poliitiline kasvatamine, elu-olu, üliõpilaseorganisatsioonid, üliõpilased ja nende osa rahva hulgas tehtavas kultuuritöös.

Õpi koostama head konspekti!

Nõukogude kodanike kommunistlikul kasvatusel etendab suurt osa NLKP ajaloo tundmaõppimine. Ühelgi poliitilisel parteil maailmas ei ole nii rikkalikke kogemusi, nagu seda on paljumiljonilisel Nõukogude Liidu Kommunistlikul Parteil, kes on läbi käinud pika võitluse, raskete katsumuste ja ajalooliste võitude tee.

NLKP ajaloo ja teooria tundmaõppimine eeldab seda, et üliõpilaste poolt omandatavad teadmised muutuksid nende veendumusteks, et nad oma töös, õpingutes ja käitumises juhinduksid kommunismiehitaja moraalkoodeksi printsiipidest ja suudaksid kaitsta oma kommunistlikke vaateid.

NLKP ajaloo nagu iga teiseigi teaduse tundmaõppimine pole mõeldav süstemaatilise ja visa iseseisva tööta. Algallikate tutvumisele, läbilugemisele peab järgnema nende sisusse süvenemine, töökonsekti koostamine. Konspekti koostamine aitab omandada teose põhiideed, mõista nende ideede tähtsust partei praktilisele tegevusele. Hästi koostatud konspekt on ühtlasi suurepäraseks vahendiks läbivõetud materjali korjamisel enne arvestusi ja eksameid, samuti propagandistlikus töös.

Iseseisva töö ületamata eeskujui andis V. I. Lenin. Teost lugedes koostas ta konspekti, tegi väljakirjutusi jne.

Esimeste kursuste üliõpilastele tekitab algallikate tundmaõppimine ja konspektitegemine raskusi. Marxi, Engelsi, Lenini teosed ja partei dokumendid pole mitte õppevahen-

did, vaid need kasvasid välja poliitilise võitluse vajadusest tööisklassi ja marksismi vaenlaste vastu. Enamik neist sisaldab palju poleemikat. Algallikate sisu on väga mitmekülgne, kajastab meie maa ja Kommunistliku Partei tegevust kõigil elu-aladel.

Esimesed katsed konspektitegemisele algallikad võivad ebaõnnestuda. Kuid see ei tohi kedagi kohutada, sest kogemusi ei omandata mitte ühe päevaga. Tähtis on harjuda töötama süsteemikindlalt, pidevalt. Järgjalgult kasvavad teadmised, akumuleeruvad kogemused.

Enne algallikate konspektitegemisele asumist tuleks läbi lugeda NLKP ajaloo õpiku vastav peatükk, mille juurde algallikad kuuluvad. Tutvuda tuleb ka vastava teema seminarikava ja loengukonspektiga. See võimaldab algallikate tundmaõppimisel keskendada peatähelepanu tähtsamatele küsimustele, mõista ühe või teise teose sisu ja tähtsust.

Seejärel tuleks läbi lugeda konspektitegemisele kuuluv teos ning tutvuda kõite teadusliku aparadi (märkustega, lisadega, nime- de juhendiga) vastava osaga, kus antakse selgitusi teoses sisalduvate nimede, sündmuste jne. kohta.

Teose esmakordsel lugemisel märkida ära kõige tähtsamad kohad ja mõtted. Teose teistkordsel lugemisel koostada läbimõeldud formuleeringutega konspekt, lühike ja sisutihe.

Autori mõtted tuleb püüda sõnastada oma sõnadega, kuid kõige eredamaid ja tähtsamaid autori formuleeringuid võib lülitada konspekti ka tsitaatide näol (märkides seejuures ära kõite lehekülje).

Algallikate konspektidesse on soovitatav teha täiendusi ja märkusi ka loengumaterjalidest, õpikust, ajakirjandusest või teistest olemasolevatest allikatest, samasse võiks põimida autori enda mõtteid ja järeldusi tundmaõpitava teose tähtsusest kaasajal.

Algallikate konspektide jaoks peab olema eraldi vihik. Konspekti alguses tähendatakse üles teose täpne nimetus, autor, teose kirjutamise aasta. Vihiku lehekülgedele jäetakse 1/4-laiune vaba äär konspekti täiendamiseks, vajalike märkuste tegemiseks iseseisval lugemisel, seminaritundides. Äärtele on soovitatav märkida konspekti plaani, kõite ja lehekülgede numbrid, samuti märkused täiendavatest allikatest, mis näitavad seost kaasajaga.

Iga peatüki konspekti või terve teose konspekti lõpus on soovitatav formuleerida lühijäreldused. See võimaldab veelgi paremini omandada teose sisu.

Konspektide koostamisel ei saa olla šablooni. Erinevate üliõpilaste konspektid kujunevad erinevaks. See sõltub mitte ainult konspektitegemise teose iseloomust ja kompliit seeritusest, vaid ka antud teose mõistmise tasemest: mida keerulisem on teos, seda üksikasjalikum peab olema konspekt ja mida tütta vam ning arusaadavam on teos, seda kokkusuutum on konspekt. Igaühel kujunevad välja tööprotsessis oma võtted, lähenemisviisid jne.

Üheks esimeseks teoseks, mida üliõpilased õpivad tundma ja konspektiteerima, on erakordselt sisukas V. I. Lenini töö «Mis teha?»

J. JAKOBSON, dotsent

Skandinavistika- alane...

(Algus lk. 1)

sutamisel. Autori järeldused olid veenvad.

Keele ja kirjanduse sektiisoonis oli ettekandeid, mis tõmbasid ligi kuulajaid ka teistest sektiisoonidest. Prof. M. Steblik-Kamenski ettekanne «Islandi muinasjutud», A. Farbsteiini «Ingmar Bergman — filosoof ja moralist», M. Bezrukova «E. Muuki looming ja ta mõju Euroopa kunsti arengule» kuulati suure huviga kogu konverentsist osavõtjate poolt.

Plenaar koosolekul esitati mitu üldistavat ettekannet, näiteks ajaloo doktor G. Nekrassov «Skandinaavia ajaloo uurimise organiseerimine ja probleemistik NSV Liidus», ajaloo doktor A. Gurevitši ettekanne «Skandinavistika ja ajalooline sotsioloogia» jt.

Viimasel plenaar koosolekul esines H. Muosberg ettekandega «Skandinaavia kogumiku» toimetuskolleegiumi tööst. Konverentsil tehti rohkesti ettepanekuid tulevase töö paremaks organiseerimiseks.

Kõik osavõtjad jäid konverentsi tööga rahule.

Professor H. MOOSBERG

Pilk raamatukogu ajalukku

Sel aastal sai TRÜ Teadusliku Raamatukogu hoone 160-aastaseks.

Toome raamatukogu — see on imponantne hoone. Tema suurust ja võimsust imetlevad tartlased, aga veel enam need, kes siia muja'it tulevad. Kes võiks küll arvata, et nii suures ja võimsas majas on aegade vältel eksisteerinud nii palju muret ruumikitsikuse pärast.

Aga jälgigem seda arhiividokumentide ponjail.

Tartu ülikooli raamatukogu esimeseks asukohaks oli praegune EPA õppekorpus Mitsurini tänaval nr. 30. 1800. a. paigutati selle hoone alumisele korrusele esimesed ülikoolile kuuluvad raamatud. Need mahtusid kahte kappi. Vahepeal liitavis ära käinud, asus ülikool Tartusse tagasi jõudes praeguse ühiskonnateaduste kateedrite majja (Ülikooli tn. 16). Seal, teisel korrusel, alustas 1802. a. juuni al-

gul tegevust ka Tartu Ülikooli raamatukogu.

Peatselt jõuti selgusele, et raamatukogule on vaja ehitada oma hoone. Koha valikul jäadi peatuma Toomevaremetele. Prof. J. W. Krause valmistas plaanid ja 1804. a. kevadel algasid ehitustööd. Ehitustegevus ei katkenud ka talvel. Ja juba 16. veebruaril 1806. a. võidi alustada raamatukogu ületoomist uude hoonesse. Kolimine lõpetati maikuu alguses. 1806. a. sügisel avati Toome raamatukogu lugejatele. 15. septembril, keisri kroonimispäeval, toimus hoone sisseõnnistamine.

Hoone koosnes kolmest suurest saalist, kusjuures alumine ja keskmine saal olid galeriidega. Raamatukogu paiknes 1812. aastani ainult keskmises (praegune lugemissaalide ja abonemendikorrus) ja ülemises saalis. Alumist saali ka-

sutati ülikooli aulana. Keskmine saal ei olnud ainult raamatukogu päralt — Jaani kiriku parandamise ajal pidas saksa kogudus seal jumalateenistusi.

Raamatud asetsesid saalides seinte ääres riulitel, samas olid laenu töötamiseks ja lugemiseks. Algul võisid kõik lugejad raamatuid oma käega riuleilt võtta, aga juba 1809. a. tehti riuleile barjäärid ette.

1840-ndates aastates algab juba kurtmine ruumipuuduse pärast. 17. veebr. 1843. a. kirjutab raamatukogu sekretär E. Anders (ta oli ühtlasi raamatukogu tegelik juhataja), et ruumipuuduse tõttu on raamatud mõnedes kappides mitmes reas, õhk on ruumides liiga kuiv. Raamatukogu po'e oma tegevuse algusest peale riuleid juurde saanud. Riulite nõudmine jätkub ka 1850-ndates aastates, kusjuures nõudmisi täideti üsna visalt. Tagasi lükati ka remondi avaldused, sest keiser Nikolai I oli 1829. a. Tartut külastades raama-

KOMSOMOLI

SOOVITUSEL

Sputniku
tuusikuga

BULGAARIAS

Tiiu Kaarma (saksa IV k. filoloog) ja Jaak Kaarma (ELKNU TRÜ sekretär) käisid «Sputniku» tuusikuga Bulgaarias. Toimetuse liige Sirje Endre küsitles neid.

Kui kaua reis kestis? Marsruut? Kuidas sõit algas?

20 päeva marsruudil Tartu—Tallinn—Moskva—Pleven—Sofia—Burgas—Primorsko—Burgas—Varna—Kuldsee—Liivad—Varna—Moskva—Tartu. Turismigrupi koosseisus oli 33 inimest, nende hulgas väga mitmesuguse profiiliiga töötajad: arstid, õpetajad, insenerid jne. Rahvas oli meil tore ja särtsu täis, ega virisemist küll kunagi kuulda o. nud. Muide, grupi vanim oli 35-aastane TPI õppejõud Kulli Kunder, kes oli hingelt siiski kõige noorem.

Kuskil Ukraina kandis tundsi me esmakordset, et sõidame tööpoolest Bulgaariasse. Rong ajas mõnusalt tahma välja ning kliima muutus kahtlaselt palavaks. Teoreetiliselt oligi see Bulgaaria-reisi algus. Peatselt jõudsi me ka Rumeeniast n.õ. siimad üle lasta — Bukarestis peatusime paar tundi.

Teie muljed Bulgaaria-reisilt? Ilus maa, puhtad linnad, lahke rahvas. Pikemalt. Reisiks varustasime end Bulgaaria kaardiga, õppisime pisut bulgaaria keelt ning võtsime kaasa vastava sõnastiku. Lisaks talletasime mällu mõned aktid Bulgaariamaa ajalooisest minevikust.

Teatavasti tundis juba Joosep Toots sümpaatiat iidse Pleveni linna vastu. Meilegi pakkus Pleven just ajaloolisest vaatepunktist huvi, toimusid ju Vene-Türgi sõja aegad lahingud siin. Terve Pleven on lahinguaegseid suurtükke täis. Ja nende kõrval roosid... Viimaseid on nii Plevenis kui ka terves Bulgaarias tohutult palju.

Plevenis külastasime Vene-Türgi sõja muuseumi.

Sofias, Bulgaaria Rahvavabariigi pealinnas hämmastab iga turisti linna erakordne ilu ning puhtus. Peatänavad on valmistatud keraamilistest kividest, mida iga päev pestakse seebiveega. Sofias viibisime ühtekokku 4 päeva. Selle aja jooksul käisime Bulgaaria rahvusgaleriis, etnograafiamuuseumis, ooperi- ja balletiteatris (nägame balletti «Ilusal sinisel Doonaul») ja Georgi Dimitrovi muuseumis. See on ehitatud he'edast marmoriist. Iga 2 tunni järel vahetuvad peasissekäigu ees seisvad tunnimehed.

Sofia asub Vitoši mäe jalamil. Ühel õhtupoolikul käisimegi päris linna piiri peal ära. Bulgaarlased on looduslikke iseärasusi oskuslikult kasutades rajanud linna ja mäe piirile kauni pargi.

Vahest kõige rohkem jäi Bulgaariast meelde Primorsko Musta mere ääres. Parajasti meie reisi ajaks oli sinna kokku tulnud rahvusvaheline noorsoolaager. Seal oli tšehhe, poolakaid, venelasi, rootslasi, sakslasi jt. rahvuste esindajaid.

Meid arvesse võttes olid seal ka eestlased. Neid sõprussidemeid, mis Primorsko noorsoolaagris sõlmitud sai, ei jõua ü'es lugedagi. Soomlastega oli meil päris ühise rahva tunne.

Elasime Primorskos mugavates suvemajakestes. Must meri siinsamas ja päike põhjamaalasele lausa troopikalikult lõõskav. Laagris o'ld iga õhtul kontserdid, tundus, et

terve maailma laulud lauldi siin ära. Ühel õhtul toimusid koguni miss ja mister Primorsko valimised. Tänavu langesid mõlemad tiitlid bulgaarlastele.

Aga Türgi asub Primorskost ainult 34 km kaugusel.

Missugune on teie arvates Must meri?

Ta on haruldaselt sinine ja sõbralik, vähemalt neil päevil oli, kui meie Bulgaarias viibisime. Ja nii peenikest liiva nagu Musta mere rannal pole vist mitte kusagil. Bulgaarlased ise ütlevad, et nende jaoks on Must meri kõige ilusam paigas, mida nimetatakse «Kuldsest Liivad». See on väike kuurortlinnake, kus asub üle 60 hotelli. Muide, kõige kõrgem neist on hotell «Moskva» — 14 korrust.

Võib-olla ütleksite paar sõna ka bulgaaria arhitektuuri kohta?

Maal on enamik elamutest kahekoruselised ning ehitatud punastest telliskividest. Kehtib selline tava, et inimesed elavad teisel korrusel, esimesel aga on avatud kauplused, sööklad ja teised taolised asutused.

Linnades on tendents kõrghoone-tele. Arhitektuurist rääkides tahaksime mainida ka kirikuid. Mõned asuvad maa all, maa pinnale kõrguvad ainult ümarad kuplid.

Kas bulgaarlased erinevad millegi poolest eestlastest?

Jah, nad on tükki maad elurõõmsamad. Ega meie põhjamaalasi kinnisus ning tagasihoidlikkus bulgaarlaste temperamendiga võistelda küll ei saaks.

Milline fakt, sündmus või koht jäi Bulgaaria-reisilt kõige eredamalt meelde?

Kõigile kolmele pidepunktile saab vastata ainult ühega — rahvusvaheline noorsoolaager Primorskos. Seal valitsevat solidaarsus- ning ühtsustunnet mäletame vist väga kaua.

Kuidas te keelega toime tulite?

Vene keelega saab Bulgaarias kenasti hakkama. Saksa keel on ka üsna populaarne. Lisaks sellele omab vist iga inimene eneseväljenduseks käsi, nii et meilgi kõigi kolme komponendi ühtlustamisel keeleprobleem reisiril paraku puudus.

Mida te Bulgaariast kaasa toite?

Roosiõli ja keraamikat (selle hulgas äärmiselt huvitava punsi- serviisi). Ja ka imestuse selle üle, kuidas bulgaarlased küll üksteisest aru saavad, kui nad jaatuse asemel pead raputavad ning vastupidi.

Ja lõpuks — kuhu te järgmisena tahaksite reisida?

Vastas Jaak Kaarma: «Tiiu tahab sõita Saksa Demokraatlikku Vabariiki ning mina muidugi koos temaga.»

Küsimus väljaspool programmi: Missugused eelised on reisimisel «Sputniku» tuusikuga?

Punkt üks: grupis on palju noori. Punkt kaks: materiaalses suhtes tuleb sõit hoopis odavam kui reisimine ametiühingu tuusikuga või individuaalselt. Punkt kolm: marsruut ja vastuvõtmine on ideaalselt korraldatud.

tukogus käinud ja õelnud, et Toomevaremed tuleksid kirikuks välja ehitada. Seega suhtuti seelikesse raamatukogu hoonesse kui ajutisesse.

1855. a. tõstis ülikooli kuraator J. Bradke üles küsimuse määrgatavast ruumikitsikusest raamatukogus. Seilest ajast peale algab visa võitlus ruumide pärast. Raamatukogu teenijad, kes seni elasid hoone alumisel korrusel, paigutati mujale. Majja jäeti ainult üks teenija, kes täitis ühtlasi valvuri kohuseid.

Suurendati riulite arvu. Riulid ehitati kõrgemaks — kohati kuni laeni. Vähendati riulite vahekäike. Sellega kaasnesid uued raskused. Kõrgetele ja tihedalt asetsevate riiu-

lite pärast muutusid ruumid hämaraks. Tunda andis see eriti alumisel korrusel, kus halbade imadega oli soovitud raamatut ilma tulevalgusega peaaegu võimatu leida. Künalavalguse kasutamine oli aga hädaohtlik. Ülemisele korrusele oli nii palju riuleid paigutatud, et tekkis kokkuvärisemise oht.

Korduvalt tõstis raamatukogu komisjon ruumide küsimuse üles ülikooli nõukogu ees. 1882. a. tegi komisjoni esimees prof. R. Hausmann põhjaliku ettekande raamatukogu valitseva olukorra kohta. Selle põhjal moodustati komisjon, kes pidi välja arvestama Toomevaremete väljaehitamiseks vajalikud summad. Jõuti siiski ainult nii-

Varem oli seal kivine karjamaa...

Sirvides pühapäevast «Noorte Hääl» jõudsin artiklini Siberimaast. Mnjaa. Sulepeast sellist juttu juba välja ei ime. Tekkis mõte: kui õige prooviks ise ka. Materjali jätkub, piisaks vaid julgust...

Käisin Hiiumaal. Sõidumõte paitses juba ammu kuskil põuesügavuses. Nüüd oli viimane aeg seda teoks teha. Tuli paar päeva kooli ajast «ära pigistada».

On hea minna, kui ei pea kellegi käsku täitma, kui oled ise oma aja ja mõtete peremees. Pakid paar-kolm tarvilikumat asja kokku ja lähed.

Rääkigem EOE-st. Paljutõotavad tähed, eks?

Nende tähtede taga peitub iga-suguseid inimesi, iga-suguseid päevi, palju tööd.

Töö teeb inimesed karmiks, naisõnaliseks. Kas uudismaaromantika on kadunud? Kas ta jäi tõesti maha — sinna Zlatopolje või Jurjevka põldude, kurgaanide ja soolaste järvede vahele, kus tuulel oli ruumi ringi lennata...

Ei, ta ei jäänud maha. Terake on teda jäänud vanadesse «uudismaaromantidesse», terake ka uutesse ehitajatesse juurde tulnud.

Tuul on ju siingi soolamaigune. Soolajärvede asemel on ümberringi meri. Ta paistab Käinasse, klubihoone ehitusele kenasti kätte, kui üles müüriservale ronida.

EOE. Nägin seda rahvast oma silmaga. Suve soojus on seljataga, aga nad pidasid ka vinges sügis-tuules vastu. Kas see oli iseenese «mina», sõprade, tõelise töö otsimine, mis neid siia tõi?

Septembriõhtu. Kõledavõitu on väljas. Hiiumaa rühma eluase — Käina koolimaja — on tühi. Vaid staap istub tõõssüvenenult oma toas, vaid kokad kolistavad kõõgis kulpide ja kastrulitega. Tohoh tonit Miks nad siis ei tule veel?

Kindlasti ollakse mures töö pärast. Kas jõuavad valmis? Veel on laduda nii ja nii palju müüri, veel panna nii ja nii palju lagesid, veel tuua seda ja teist... Tööd juba jätkub. Aga homme on viimane päev. Täna õhtul tehakse niipalju, kui vähegi võimalik.

On tunda, et rahvas tahab tööd teha. Siin kuuled asjalikku juttu,

aga ega naerugi unustata. Kui poisid tüdrukuid-müüriladujaid õrritama kipuvad, saadetakse sahmaska segu alla ja — töö võib jälle jätkuda. Kõik käib asjalikult, liigsete sõnadeta. Sellepärast võeti mindki vastu pikema jututa, nagu oma inimest. Suruti kohe haamer pihku — lase aga käia, kui veel uudismaast töölusti külge on jäänud. See oli vahva, et kõik käis lihtsalt, otse.

Ohtu kippus varje pikemaks venitama, rajuseks sügisõõks muutuma. Õnneseenel olid need, kelle objektid põles prožektor. Teised pidid leppima lõkkevalgusega või koguini pimedusega. Suur kunst on sedasi müüri laduda. Sõrmed kohmetuvad. Nina on nagu purikas: aina tilgub ja tilgub. Vahepeal äitakse käisega üle «lõõride» ja töö jätkub.

Müüriserval lauldakse — omailooming. Küllap sai trahter «Tõrölont» või mõni tuba või pooleliolev maja laulu sündi kuulda.

Raske on praegu. Tõsiselt. Palju on haiguse- ja vihapäevigi peetud.

Aga varsti tuleb pingelangus. Oige varsti.

Siis on aega mõelda — tööst suvest, inimestest...

Müür. Vaatad teda ja on selline tunne, et iga kivi elab. Kõik on hoolikalt paika pandud. Terve suvi on teda laotud. Siia tuleb elumaia sinna klubi, kolmandasse kohta teeninduspaviljon (mille karniisi üle müürisepad ise kankesti ukked olid). Iga maja tähendab soojust valgust. Inimeste jaoks.

Aga varem oli siin kivine karjamaa... Pingelangus, nukrus. Suvi on läbi.

Mälestused. Meri jäi maha ja majad, majad... Kõik oma kätega üles laotud.

Polnudki töö juures aega mõelda suurtest ideaalidest, tunnetest.

Midagi EOE-s meeldis kõigile ja see «midagi» kutsus paljusid tuttavaile töömaile tagasi. Uued sõbrad, oma kätega laotud müür, tihe ja teguderohke suvi — vahest see ongi peamine, mis tõmbab. Jõuproovi, karastumist on vaja.

J. TONISSON

Töö ja laulud. Suvi 1966

L. Kruustee

Läbi ta on. Uudismaasuvi. Selleks korra. Mõnikord öeldakse, et kõikide asjade algus ja lõpp oleval analoogilised. Kuidas lood täpselt on, kes teab, aga tinglikult võiks seda suvegi püüda mahutada kahe mitingu vahele.

Esimene neist — 3. juulil. Päikeseline Tallinn. «Estonia» esisel väljakul 1905. a. veretöö mälestusmärgi juures joonduvad uhiuutes vormiroivastes read. EOE. Kõnelevad ärasaattjad: KARL ADAMSON ELKNO Keskkomiteest, TPI rektor

A. AARNA jt. Ja lähebki sõit Suure väina taha.

Teine — 25. septembril. Sügis. Tänavail liigutakse paksudes mantlites. Sama koht, samad sini-pruunid read. Juurde on tulnud embelme, rätikuid, lippe. Näod on tuuldunud, käed rakkus, vormirid dedki pleekinud. Saatjatest on saanud vastuvõtjad. Rühmakomandörid raporteerivad tehtud tööst — sellest, mis moodustas saartel vee-detud kolme kuu põhisisu.

Minu muljetekillud puudutavad

kaugele, et 1888. a. sai raamatukogu hoone põhjaliku remondi.

1892. a. lõpul arutati ja plaanitati juba uue hoone ehitamist. Edasi siiski asi ei nihkunud.

J. Petuhhov kirjutab oma ülevaates, et 1892. a. kevadel pärast kõigi vabade nurgakeste hoolikat ülevaatus, paigutati veel mitmesuguse suurusega riuleid juurde ja «nüüd võib täie julgusega öelda, et enam ei leidu kohta isegi kõige väiksema riulile» (Petuhhov II, lk. 124).

1897. a. taotleti raamatukogu uue hoone ehitamiseks raha — 258 538 rubl. 90 kop. Koostati isegi hoone projekt (Ülikooli arhitekt R. Guleke).

2. aprillil 1910. a. oli raamatukogu hoone küsimus järjekordselt ülikooli nõukogus. Seekord taotleti ülikoolile rahvaharidusministeeriumi summasid mitme uue instituu di ehitamiseks. Esikohal oli aga raamatukogu hoone ehitamine (umbes 400 000 rubl. väärtuses).

Hoone projekteeris seekord arhitekt A. Engelhardt. Projekt osutus küllalt puudulikuks. Võistlust ei korraldatud, sest seda peeti kaliks.

Aastatel 1910—1913 pöördus ülikooli nõukogu uue raamatukogu hoone ehitamise asjus mitu korda

rahvaharidusministeeriumi poole. Näis isegi, et küsimus on juba otsustatud, kuid siis hakkas asi jälle edasi lükkuma. Raamatukogu direktor prof. V. Grabar (va. it. ametisse 21. sept. 1910. a.), kes väga tõsiselt suhtus raamatukogusse, kurdab oma aruandes, et «viimasel ajal on ehitatud mitu kliinikut, hoone Füüsika-Matemaatika-teaduskonna neljale instituudile, kuid kogu ülikooli, kõigi viie teaduskonna kõige elulisel vajadusel on seni jätud rahuldamata» (B. Grabar. Отчет о состоянии библиотеки..., lk. 14). Edasi märgib ta, et varsti tuleb katkestada uute raamatute komplekteerimine või viia osa raamatuid mujale. Viimane tee, ja see on ainuke, mis ülikoolile jääb, raskendab äärmiselt raamatukogu tööd ja on pealegi kulukas. «Raskustega võib leppida, kuid ei saa leppida selle hädaohuga, mis järjest ähvardab raamatukogu». Oli nimelt tõsine mure tekkinud tuleohu pärast.

Raamatukogu puust siseehitis, ruumide eraldamatus tulekindlate vaheseintega, teenija korteri vahe-tu ühendus raamatuhoidlaga, vanad ahjud ja lõõrid — see kõik suurendas tuleohtu.

1911. a. kaaluti käsikirjade üleviimist mõnda ohutumasse kohta. Isegi ülikooli peahoone 4. auditoo-

Proloog...

... leidis aset eelmise aasta-numbri sees. Kõva septembrituule käes seisid kunstikabineti liikmed Mustjala pangal, Saaremaa kõrgel rannal ja vaatavad üle mere paistva metsariba poole, mis pidi olema Hiiumaa. «No seal peaks ka kindlasti ära käima,» arvas keegi. Teised olid nõus.

Lugu ise, või õigemini mõned muljedupid sellest, mida nägime, kuulsime, tegime...

... kunstikabineti neljapäevasel reisil läbi mitme maa (Hiiumaa, Kassarimaa). Pakkisime joonistus-lauda ja kõik muu, mis kunsti tegemiseks tarvis ja ütlesime 23. sept. Tartule «head aega».

... Tee viis läbi Haapsalu. Kuulus «valge daam» jäi nägemata, sest tema ilmutab end ainult augusti kuulvalgetel öödel. Vaatasime XIII saj. pärineva lossi varemeid ja kujur Roman Haavamäe loodud mälestusmärgi rannapargis: dr. Hunnius, Haapsalu mudaravikuurordi ideeline «isa», Bernhard Laipmann, 1905. a. revolutsioonist osavõtja, Rudolf Tobias. Et mälestusmärk ei pea alati olema tingimata sam-bakujuline, selles veendusime, seistes Haavamäe viimase originaaltöö, 1940. a. pärineva «Tšaikovski piigi» juures. Valgest dolomiidist pink helilooja reljeefportree ja nootideregaga seljatoel mõjub omapärselt ja kaunilt.

... Paremalt poolt paistsid Vormsi saar ja Hobulaid, ees ootas Hiiumaa, seljataha jäid aga Rohuküla sadam ja — suvi. Sõitsime laevaga sügisesse, sest suve lõpp oli kalendri järgi just meie poolteiselunnise «merereisi» ajal. Viisikaardina tõi sügis vägeva vihmahoo kaasa, see oli vist hoiatus, et ärge ikka tulge septembri lõpus ekskursioonile!

... Teel hiidlaste maa pealinna Kärklasse käisime ära Kukka kivi juures. See on võimas rändrahn, ligi 4 m kõrge ja et talle «ringi peale teha», tuleb maha käia ligi poolsada meetrit!

... Kärkla, varalakkunud andeka kunstniku Aarne Mikkmaa sünnilinn jättis meeldiva mulje. Linna-kese pargid ja puisteed tõenda-vad, et sanglepp sobib väga hästi pargipuude. Sissesõidul torkab silma originaalse lahendusega mälestus-sammas — see on asjaavatud monument Lääne-Eesti saarte

eelkõige EOE Muhumaa rühma, kelle eluga ja tööga kõige rohkem tuttav olen.

Alguspäevadest.

Muhu rühm oli teistega võrreldes teatud määral õnnelikumas olukor-ras: oma tegevusaja kestel vahetas ta elukohta. Asupaiga koordinaadid olid augustikuu kahekümne neljan-da päevani: Muhumaa, Piiri kooli vana internaat. Hoone on suure (Kulvastu—Kingissepa) tee lähedal ja seetõttu oli ka eelpostiks kõigile EOE külalistele. Pooles majas võimutsesid noormehed, pooles tüdrukud. Umbrus oli tore — üle tee maasikaist punane metsaalune, ma ja vastas klubi, kilomeetri kaugu-

selt leidsid poisid kiiegeplatsi. Uudistasime saart. Tutvustime oma-vahel. Esimesel nädalal oli meid veidi üle neljakümne. Oppeasutus-est olid esindatud ülikool, TPI, TPedI, Kunstiinstituut; peale selle veel tehnikumid ja keskkoolid. Nii et päris kirju koosseis. Komandö-riks oli kolmeaastase staažiga uudismaalane VLADIMIR GOLOV-KIN — tore, lõbus kaaslane, kellel kitarrimäng sünnimaisest saadik ve-res istub. Sampoilit oli ülikooli poiss ANTS RIESEN, samuti en-dine uudismaalane. Ootasime täien-dust. Neid, kes veel eksamitel hi-gistasid, kui meie juba ära sõit-sime.

seotud kulud on niisama suured kui uue hoone ehitamisel.

Ülikooli valitsus otsustas siiski juurdeehituse kasuks. 1927.—1928. a. ehitati endise trepikoja ko-hale betoonist seitsmekorruselised raamatuhoidlad. Nii saadi täienda-vat ruumi umbes 5000 jooksvat meetrit. Sellest pidi jätkuma 10—15 aasta juurdekasvaks.

1930. a. suvel ehitati ümber vana osa keskmine saal. Nii sai raamatukogu oma praegused luge-missaalid, laenutusruumi ja tööruu-mid.

1939. aastast on säilinud Tartu ülikooli asutuste väljarendamise ja ehitamise kava (koostanud arhi-tekt H. Sultson). Selles põhjenda-takse raamatukogu uue hoone vaja-dust jälle küllalt üksikasjalikult, näidatakse edasise juurdeehitamise mõttetust ja öeldakse: «Raamatu-kogu ruumid on praegu juba väga ebaotstarbekohased ning ei vasta kaugeltki raamatukogu tehniliste ja ajanootele». Tuletatase uuesti meelde tuleohtu. Illustreeritakse seda isegi näidetega. Uue hoone asukohana nähakse ette ülikooli maa-ala Juhan Liivi ja Vallikraavi tänava vahel, Riigi Keskarhiivi hoone kõrval.

Muuseum. Üldnimetatud kava al-guses on fikseeritud ülikooli asu-tuste väljaehitamise põhimõtted

Mõnda reisisit läbi mitme maa

kaitsjaile, Tartu skulptor E. Tani-loo töö.

... Pealinnast veidi eemal, Tah-kuna poolsaare alguses nägime mi-dagi täiesti ootamatut: madal tee-äärne kungas keset puid, ja sellel — lugematu arv ristel Suuri ja väikesi, kuuseokstest tehtud või laudadest kokku löödud, mõnel pohlavarrest pargki peal; terve kungas tihedalt täis. See on Risti-mägi. Legendi järgi juhtusid siin kitsal teel vastamisi kaks pulma-rongi. Et kumbki ei loovutanud teed, tekkis kokkupõrge ja ellu jäi ühest paarist peigmees, teisest pruut. Need siis kihlusid omavahel ja sõitsid edasi. Aga surnute mä-lestamiseks ja selleks, et endaga midagi niisugust ei juhtuks, asetab sellest ajast peale iga mõõduja künkale risti. Ei rikkunud meigi seda traditsiooni.

... Reigi ümbruses on põhjust küsida: kas Hiiumaal on tõesti nii palju järvi? Veesilmad säravad mitmelt poolt vastu. Tegemist on aga reliktjärvedega ehk hiidlaste keeles laisidega, endiste mere osa-dega, mis nüüd merest eemale on jäänud.

Reigi kant on tuntud Ungern-Sternbergide suguvõsa läbi. Un-gu krahu ise ehitas siia uue kiriku (a. 1802), pühendades selle oma poja Gustavi mälestuseks. See ole-vat ennast isa jultumuse pärast ma-ha lasknud. Reigi kirikumõisas toi-mub ka Aino Kalda «Reigi õpetaja» tegevus.

Otse kiriku kõrval seisis kunagi Pihla kõrts, seesama, mis «Tormide ranna» kaudu kõigile tuttavaks on saanud. Praegu pole hoonest pea-le alusmüüride enam midagi järe-l.

... Tormide randagi nägime. See asub Kõrgessaare poolsaarel. Siin, 20 km kaugusel rannast, kä-daval laevateel varjabki end meel-ripakusse veeikihi all Suurrahu ehk Hiiumadal, paljude meresõitute kurva lõpu põhjustaja... Kaldal olevat olnud Ungru krahuvi vale-tule torn, millega laevu tormi ajal karile meelitati ja siis tühjaks röö-viti.

... Põgus peatus Hättil, kus a. 1628—1644 asus Põhja-Euroopa tolle aja võimsamaid klaasikodasid. (Selle kohta ilmus hiluti huvitav uurimus prof. Max Roosmalt, kes klaasikoja ajaloo uurimisega on

pikemat aega tegelnud).

... Kõrgessaare poolsaare ligi-dal, Luidal, on Hiiumaa kõige ilu-sam superund — madal ja valge-te liivaiuidetega. Luidete kinnista-miseks istutati 20-ndail aastail sangleppi ja nüüd on siin lausa lust käia — sirged ja sihvakad sanglepad ei jää alla mastimändi-dele. Luidast on vaid pisut maad Kaljo Põllu vanemate koju ja nii tegimegi sinna külastäigu. Sellest sai hubane ja tore laupäevaõhtu.

... Kõrgelt avaneb saare peale eriti ilus vaade. Seda kogesime pä-rast Kõpu poolsaare «kõrguste» vallutamist — Andruse mägi (54 m) ja Tornimägi (65 m). Vii-masel seisab juba üle 400 aasta Hiiumaa sümbol — Kõpu ma-akas. Vaatame seda, ja tunneme kaasa neile, kes kunagi pidid sinna 36 m kõrgusele puid üles vinnama — üle 1000 tihumeetri aastast Alles 100 aasta eest mindi üle petrooleumi-le, nüüd kasutatakse atsetüleen-t. Tuli paistab ära 50 km kaugusele.

... Pliiatsi või sõe abil katus igamees midagi tuleorni vägevu-sest enda joonistusblokiski kaasa viia. Joonistame muidugi mujalgi, tegelikult peaaegu iga peatuko-has. Kalana sadamas leiame ranna-moitiive, millest paremaid ei oska tahtagi, ja Kalestes võime paberile panna ehtsat vana Hiiumaa küla-olustikku. Praegu, jah, on need enamasti vaid visandid ja etüüdid, toormaterjal talviseks tööks linoo-linoale ja akvarellipintslile. Keva-denäitusel saavad neid teisedki nä-ha. Parematest töödest on aga plaan koostada graafikamapp, mis jääks igale ekskursioonist osavõt-jale Hiiumaad meenutama.

... Kohtumist Kassarimaaga, mis Panso poolt nii kuulsaks on tehtud, ootasime põnevusega. Me ei peltunud. Kassari mäe peale paistis suur tükk saarest ära: ka-dakad segamini veripunaste kibu-vitsade ja kirjude vahtretega, va-nad tuulikud, meri. Kaldal asub Aino Kalda suvemaja. 1924.—1933. aastail elas ta siin igal suvel, siin kirjutas paljud oma parimaist teos-est. «Ükski maa pole mind üal nõnda liigutanud kui see madal-maa,» märkis ta oma päevaraama-tusse. «Armastan ta kuiva kuu-

(Järg lk. 4)

TOOST

Esialgu ehtasime kahel objektil: Muhu kalurikolhoosis lehmalaota 204 lehmale ja «Ühenduse» kolhoosi ait-kuivatit. Viimane oli üks kõrgemaid EOE objekte üldse.

TIIT JÄRVE, Muhu brigaadi bri-gadir, oli vaieldamatult meie parim müürsepp, hiljem hakati temast rääkima kui ehitusmaleva parimast brigadirist. Palja entusiasmi-ga tööd ei tee, on vaja oskusi ning kogemusi — TIIDUL neid oli. Aga pikapeale ei ladunud teisedki enam kõverat müüri.

(Järgneb)

järgmiselt: koondada üks teadus-kond või ühe teaduskonna vasta-vad asutused võimalikult ühte gruppi, mis võimaldaks asutustel otstarbekamalt ühiste ruumide ja seadmete kasutamist, soodustaks õppe-tegevust ning teadusliku töö korraldamist, samuti võimaldaks asutiste majandamist minimaalsete kuludega.

Nagu tsaarajal, jäi ka kodanli-kus Eestis Tartu ülikooli raamatu-kogu uus hoone vaid raamatukogu-töötajate unistuseks. Üks aasta nõukogude võimu (1940/41) ei jõudnud ka midagi ära teha. Tulid jälle rasked sõja-aastad, kus raamatukogu oma väärtuslikumad fon-did kastidesse pakkis ja linnast välja vedas.

Suur Isamaasõda lõppes ja raa-matukogu kogus jälle oma varan-dused Toome maja rüppe. Aga kõik nad sinna enam tõesti ei mahtu-nud, sest nõukogude võimu ajal algas raamatufondide tohutu kiire kasvamine.

1966. aastaks on raamatukogu valduses lisaks veel kaks väikest hoonet, vana on veel ümber ehi-tatud — juurdeehituse küsimus on lõplikult kõrvaldeid. 160-aas-tane hoone hoiab endiselt oma aar-deid ja võtab aastast aastasse vas-tu ka uusi raamatuid...

K. NOODLA

Stardib Tartu Akadeemiline Meeskoor

Teisipäeval, 4. oktoobril 1966. a. kell 19.00 alustab EPA aulast oma 55. tegevusaastat Tartu Akadeemiline Meeskoor. Kuigi mitmetel kollektiividel on juba ligi kuuajaline edumaa, loodame tõhusa tööga selle siiski tasa teha. Algas on juba tehtud — sel ajal kui teie, noored laulumehed, kolhoosipõllul muskleid pingutasite, tegid juhatuse mehed mitmeid ettevalmistusi, et ühine töö võiks hoogsalt ja takistusteta alata.

Kõiki uudiseid ei hakkagi praegu ära rääkima, piirdun vaid sellega, mida igal laulumehel on oluline teada.

Rohkem kui kunagi varem sõltub kavandatud ürituste kordaminek tänava meist endist, sest kevadel, veidi enne töö lõppu, pärast pikka ja põhjalikku arupidamist võttis ametiühingukomitee laiendatud koosolek vastu üksikasjaliku otsuse, milles muuhulgas on öeldud, et koori töö on vajalik ja seda tuleb igati toetada, ning et kooris laulmine, samuti osavõtt juhatuse tööst, on tõsine ühiskondlik koormus, mida tuleb arvestada nii igasuguste pingeridade koostamisel kui ka muude ühiskondlike kohustuste jaotamisel.

Koori võetakse vastu nii TRÜ kui ka EPA üliõpilasi. Väga soovitatav on laulma tulla juba esimesel kursusel. Teretulnud on aga ka vanemad tudengid ja need, kes pärast ajateenistust uuesti õppima asusid.

Kõikidele lauljatele on võimaldatud hääleseade tuntud laulupedaagoogi, teenelise õpetaja Rudolf Jõksi juures. Samuti on võimalik omandada muusikainstruktori (ansamblijuhhi) ühiskondlik eriala.

Koori harjutused on regulaarselt teisipäeviti ja reedeti kell 19—21.30 EPA peahoones. Uute lauljate vastuvõtt on 4. ja 7. oktoobril seal-samas.

Tere tulemast!

E. TOOM,
TAM-i esimees

Mõnda reisist...

(Algas lk. 3)

must, ta madalaid kadakaid, ta luges siinsamas meile tema luuletusi ette. (»Tänapäev«, 1907).

Meil ilmselt ei vedanud — «kuiva kuumuse» asemel lõõtsusid parajad meretuuled ja külma niiskuse eest ei kaitsnud vatijopidki. Oli meie teekonna kõige ebameeldivam ilm. Sellegipoolest võtsime ette matka Orjaku säärt mööda — see on Kassari saarest välja ulatuv 3 km pikkune kitsas riba. Algul paistab meri vaid ühelt poolt, on lai teegi kadakate vahel, siis kaob see; säärr muutub kitsamaks ja kitsamaks, kuni kahaneb napilt jalgatalla laiuseks kivirähaseks ribaks.

Kassarist pidas suvituskohana lugu ka Marie Under. Saare vanas koolis pidas õpetajametit tema isa ja poetess sai hiljemgi neist paigust inspiratsiooni. Jaan Eilart

luges siinsamas meile tema luuletusi ette.

Kirjutades vaatamisväärsustest ei saa jätta juttu tegemata «kuulamisväärsustest» — kunstikabineti auliikmest ja heast sõbrast Jaan Eilartist. Tema tohutu eruditsioon+humorimeel on talt teinud parima ekskursioonijuhhi, keda üldse tahta oskaks. Ükski «aitäh» ei ole küllaldane selle eest, mis ta nende kahe — Saaremaa ja Hiiumaa — reisi jooksul meile anda on suutnud.

Epiloog.

Viimaseks suuremaks peatuseks ja ühtlasi üheks ilusamaks elamuks jäi Ants Laikmaa majamuuseumi külastamine Taeblas. Kindlasti aitab see veelgi paremini mõista suure meistri tööd. Siin,

Eesti keele ringis

Esimene üritus sel aastal oli sõit vadjalaste juurde. Peale ringi liikmete oli kaasas eesti keele ja soome-ugri kateedri õppejõude, rahvaluule spetsialiste, üks ajaloolane ja magnetofoon.

Ekspeditsiooni juht prof. P. Ariste, kes on ligi 30 aastat igal suvel käinud vadjalaste juures, oli seal juba oodatud külaline.

Pikemalt peatusime seekord viies Vadjas külas: Mati, Kõrvõttula, Luutsa, Liivi ja Rajo külas. Lindistasime vadjakeelset kõnet, rahvalaule ja muinasjutte. Eriti head mälestused on Mati küla keelejuhist Marja Boranovast ja Oudeki Figurovast Rajo külast, Figurova on «hea noied», kes oskab inimesi ja loomi ravida. Ta tunneb ka vanu regivärsilisi rahvalaule.

Ekspeditsioonil kuuldu-nähtu järelkajaks oli vadjas õhtu ülikooli kohvikus, kus esmakordselt Vadjas käinu sai üht-teist lähemalt teada selle rahva ajaloo ja lauludest. Nende huvitavate ettekannete eest ütlemine aitäh oma külalistele — Ingrid Rüütli kirjandusmuuseumist ja Jüri Kivimäele ajaloo-ringist. Lembit Vaba rääkis vadjakeelest ja tänapäeva vadjalastest.

Vilja VOOLAR

Eesti ühe kuulsaima kunstniku haual andis meie ringi auliige käte lõputunnistused neile üheksale üliõpilasele, kelle ühiskondlikeks erialaks on nüüdsest kunstnik-dekoraator. Uude vahetusse oodatakse aga iga tudengit, kes endas kunstiarbastust ja püsivust arvab jätkuvat! Algajate paralleelrühmas on veel vabu kohta. Esimene kokkusaamine tehakse esmaspäeval, 3. okt. kell 17 kabinetis ruumides (ühiskonnateaduste majas) ja seejärel minnakse koos kunstimuuseumi Ants Laikmaa näitust vaatama.

MAIRE RAIDMA

Algab TRÜ tervisespartakiaad

6. ja 13. okt.

avastardid

Juba kolme õppeaasta vältel on ülikoolis peetud tervistavate massiliste spordiürituste konkurssi. See on kujunenud kõige populaarsemaks võistlussarjaks TRÜ-s. Konkurss toimub paralleelselt kursuste ja teaduskondade vahel, kusjuures arvesse läheb ainult massilisus, mitte meisterlikkus. See tähendab, et iga üritusest osavõtja toob oma teaduskonnale ja kursusele, olenevata tagajärjest, ühe punkti. Arvestatakse ka individuaalset paremusjärjestust.

Võistlusaladeks on sügisene ja kevadine orienteerumine, sügisene ja kevadine jooksukross, talvistest aladest aga Tartu—Võõre—Tartu, Tartu—Võõre (millest osavõtt annab 1,5 punkti) ja Tartu—Kääriku (koefitsient 2,0) suusamatkad. Mõnel aastal on detsembris olnud ka rühmvõimlemise võistlused. Arvesse võetakse TRÜ spordiklubi liikmemaksude tasumine.

Nii individuaalvõistlejatele (kümnele paremale) kui ka kursustele on välja pandud preemiad ja mälestusmedalid. Nii saab võitja kursustasuta kümnepäevase puhkelaagri Käärikul, teiseks tulnud kursustasuta ekskursiooni Tallinna jne. Individuaalseteks auhindadeks on suusavarustus, matkatekl ja muu spordivarustus. Kui individuaalarvestuses saab võrdse arvu punkte palju üliõpilasi, otsustab paremusjärjestuse õppeamet. Et eraldi konkurss toimub ka õppejõudude ja teenistujate vahel, siis otsustab siin võrdse korraldajate loos.

Möödunud õppeaastal võistluse võitnud ajaloo II kursuse (praegu III kursuse) viibiski 18.—26. sep-

tembrini puhkelaagris Käärikul.

Nagu ülaltoodust nähtub, otsustab paremusjärjestuse üritusest osavõtnud kordade arv, kursuste ja teaduskondade osas õigemini osavõtnute arvu suhe tervete üliõpilaste arvusse. Seepärast on eelmisel aastatel võitjaks tulnud just need kursused, kus organisatsiooniline töö on paremal järjel ja üritustele minnakse välja kogu kollektiiviga. Paremini on senini esinenud ajaloo-osakonna ning Oiguse ja Majandusteaduskonna üliõpilased.

Esimesteks üritusteks käesoleval õppeaastal on valikorienteerumise võistlus 6. okt. algusega kell 16.30 Tähtvere metsa serval ja jooksukross 13. ja 14. okt. Tähtvere pargis. Et meie jooksukross toimub ülevabariigilise ametiühingu ja komsomoli jooksukrossi raames, siis peaksid Eesti kõrgemate koolide vahelises konkurentsis parema koha saavutamiseks krossist osa võtma kõik terved üliõpilased. Ka orienteerumisevõistlused, mille juhend on koostatud erakordselt lihtne (tuleb kaardi järgi leida ükskõik kuipalju kontrollpunkte 1,5 tunni jooksul), on kõigile osavõtjatele seni hästi meeldinud ning arvuliselt on see üritus mitmel korral kujunenud vabariigis rekordiliseks.

Niisiis — 6. okt. kell 16.30 kõik start! Pidage meeles, et oma osavõttuga toote mitte ainult endale, vaid ka kursusele ja teaduskonnale väärtusliku punkti, mis lõppkokkuvõtte tegemisel võib osutuda kaaluks võitja selgitamisel.

TRÜ Spordiklubi



UTÜ

nõukogu teatab

Järgmine OTU konverents toimub 30. märtsist — 2. aprillini 1967.

Tööde temaatika esitada ringivanematel OTU nõukogule juba 5. novembriks. Esitamise vorm on sama, mis eelmisel aastal.

1. märtsiks lõpetatakse temaatika kontroll. Sama kuupäevani võetakse vastu ka ettekannete lühikokkuvõtteid (kuni 4 masinakirja lehekülge, vene keeles).

Teadaanded

OTU psühholoogiaringi koosolek toimub kolmapäeval, 5. oktoobril 1966. a. kell 18 pedagoogika-auditooriumis.

Päevakorras: 1. Muljeid XVIII rahvusvaheliselt psühholoogide kongressilt.

2. Huvitavaid psühholoogilisi probleeme populaarteadusliku ajakirjanduse veergudelt.

Ringi juhatus

* * *

5. oktoobril algusega kell 18 toimub Tartu Vabariikliku Kliinilise Haigla auditooriumis OTU hospitalisehaiguste ringi töökoosolek.

Päevakord:

1. Teraapia kui distsipliini arenguteadest (dots. L. Päi).
2. Uute liikmete vastuvõtt.
3. Jooksvaid küsimusi.

Ringi juhatus

Soome

fotokunsti näitus

Tallinnas avati Soome fotokunstnike tööde näitus. Peab mainima, et soomlased valdavad fototehnikat hästi. On tunda, et iga töö juures on mõeldud, millisesse vormi või millist tehnikat kasutada, et mõte paremini esile pääseks. Mõni foto on ehk liiga dekoratiivne.

PAULI OULASVIRTA «Mänd» valmis kahe negatiivi kokkusobitamise teel. Üks neist on harilik ja teine solarisatsiooniga tehtud. Esimene andis loomuliku taeva, teiselt on valged kontuurid. Harilikus töötluses see foto ei oleks nii mõjukas.

EERO VENHOLA «Töomes» on huvitav kompositsioonilt. Must mustas — mustal rusuval taustal on küllaltki tume töömehe portree. Mehe käed ja nägu on antud äärmiselt teravalt (kahjuks ei ole reproduktioonil seda täielikult märgata). Aastad ja töö on jätnud oma jäljed mehe kätele ja näole.

Oktoobri teisel poolel eksponeeritakse näitus ka Tartus.

R. EIN



PAULI OULASVIRTA

«MÄND»



EERO VENHOLA

«TÖÖMES»

Raadioloengud

Kolmapäeval, 5. oktoobril

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna II ja III kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Uno Siimani loeng «Tundmused ja nende väljendamine».
2. Ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilastele dots. Liidia Rootsi loeng «Ladina-Ameerika maade ajaloo pärast II maailmasõda».

Reedel, 7. oktoobril

1. Kõigile kaugõppijatele TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondide osakonna juhataja Ruth Parmase loeng «Ilukirjanduse ja kirjandusteaduse bibliografiad».
2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» III.

Kolmapäeval, 12. oktoobril

1. Kõigile kaugõppijatele dots.

Linda Eringsoni loeng «Academia Gustaviana ajaloo».

2. Saksa filoloogia I kursuse üliõpilastele õppejõud Jaan Soonvaldi loeng «Tüüpilisi vigu I kursusel».

Reedel, 14. oktoobril

1. I kursuse filoloogidele prof. Paul Ariste I loeng sissejuhatusest keeleteadusse «Keele teke».

2. Kõigile kaugõppijatele dots. Johannes Jakobsoni loeng «EKP ümberkujunemine üldrahvaliku partei väesalgaks» I.

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riihlik Juulikool» (Tartu-туский государственный университет). г. Tartu Эстонской ССР. Орган Tartu-ского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükkikoja trükk. Tartu. Ülikooli 17/19. III Osknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 6975. MB 07592.

Täna algavad Tartu üliõpilaspäevad

Üliõpilane ja õppejõud, tulge pidu pidama!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 24 (705) Reedel, 7. oktoobril 1966 XX aastakäik

Tundsime, et olime abiks

Möödunud nädala lõpul pöördusid TRÜ I ja II (osalt ka III) kursuse üliõpilased tagasi Tartu, Valga, Võru, Põlva ja Rakvere rajooni kolhoosidest-sovhoosidest, kus töötati septembrikuu vältel. Iga grupp tõi endaga kaasa kolhoosi või sovhoosi iseloomustuse tehtud töö kohta. Nüüd on juba mitu päeva istunud auditooriumilaudade taga. Ent kolhoosimuljed ei unune niipea, seda enam, et tööd sai tehtud tublisti. Meie toimetuse liikmed Asta Hiir, Juhan Paadam, Andrus Saar ja Olev Tõeleid ajasid juttu töölkäinutega. Allpool mõningaid mõtteid vestlustest.

Teise kursuse eesti filoloogide 18-liikmeline rühm töötas sel sügisel Rakvere rajooni Rakkla sovhoosis. Tööd tehti tublisti ja ega sovhoosirahvas kiitusegagi kitsi olnud. Kõigest aga palume lähemalt jutustada eesti filoloogias osa-konna II kursuse üliõpilasel Tõnu Jaanusel.

● Mitu tundi päevas tööd tuli teha?

Meie tööpäev kestis kuus tundi. Vihm ega mitte just kõige parem toot tugu ei rikkunud. Kui oli vaja, tegime ka ületunde.

● Milliseid töid te sovhoosis tegite?

Poistel oli põhiliseks tööks viljavedu, tüdrukutel kartulinappimine. Töötasime 3- kuni 4-liikmelistes gruppides. Olime abiks ka silo tegemisel ja põhu äravedamisel. Paaril korral laadisime väetist.

● Kas tudengitel oli side sovhoosis töötavate noortega?

Jah. Kohalike noortega saime hästi läbi. Koos olime töö ja ka harvad puhkehetked (töötasime pühapäeviti) veetsime sageli sovhoosiklubis ühiselt.

● Kuidas sovhoosi administratsioon tööga rahule jäi?

Tundub, et meie tööga jäädgi rahule. Enne sovhoosist lahkumist avaldati kogu grupile sovhoosi direktori käskkirjaga kiitust hea töö eest ning premeeriti transistorraadioga. Sovhoosi partei-organisatsiooni sekretär kutsus meid tuleval aastal tagasi. On vaid kahju, et kolmandad kursused tavaliselt kolhoosis ei käi!

VELLO SUME (füüsikaosakonna II kursus):

● Mis kõige enam meelde jäi? Kolhoosikeskuse linnamoodi peatänav, kena klubi ja veelgi toredam vastuvõtt.

● Töö? Tingimused? Ajaviide?

Kõigepealt instrueeriti meid ohutustehnikas ja siis hakkasime põhku vedama. Tingimused head. Ajaviide hästi korraldatud. Meie käsutuses oli televiisor ja rohkesti mängu.

● Kuidas rahule jäädgi?

Tööd tegime endi arust tublisti ja selles suhtes midagi ütlemist polnud. Meid oli seal paar-kümmend inimest ja lõpetuseks korraldati kolhoosi poolt kahesajarubaline bankett.

● Kes olid tublimad?

Rein Hanstein, Andres Kuusk.

● Kui oleks olnud võimalus valida: kolhoos või õppetöö — kumba oleksid eelistanud?

Õppetööd.

TIINA VAHER ja TONU SAAR (Õigusteaduskonna I kursus):

● Millised olid esimesed mõtted, kui kuulsite kuuajalisest tööst kolhoosis?

Tulime ülikooli ikka lootusega alustada kohe õppetööd. Kui aga füüsilise töö kasuks oli otsustatud, siis läksime kolhoosi rahateenimise mõttega. Kõige suurem oli siiski soov saada omavahel tutvavateks. Kahjuks paigutati meid eri majanditesse ja nii jäi kursuse «üldvaim» leidmata.

● Millises kolhoosis te viibisite?

Kui suur teie grupp oli? Meeleolu?

Võru rajooni kolhoosis «Võidu

▲ 7. oktoobril mängus kuldmandiibel

▲ 8. oktoobril tõrvikutega rongkäik ja lõbusad õhtud

▲ 9. oktoobril ballid

Lipp». Meid oli 22 inimest. Olime meelestatud väga optimistlikult.

● Mõningaid muljeid töö- ja elutingimustest?

Meid majutati kahte eri majja. Küljealuseks sai põhk. Ega sellest hoolitud. Majarahvas oli väga tore. Meil tüdrukutel oli ainult väga kehv ahi ja soojusega oli ruum seepärast kitsi. Meil oli ainult üks tüli — ja seegi sahvri pärast. Asus ju parem toidukraam seal ning pealegi veel poiste majas.

Töö oli üsna mitmekesine, kuid meile tundus — paraku mitte hästi organiseeritud. Vedasime vilja, kitkusime lina, korjasime (ja sõime) õunu. Vihmahood meid ei heidutanud. Alati võitis reibas meeleolu.

● Teie side maarahvaga? Kas korraldasite üritusi maanoortega kahasse? Kuidas teisse suhtuti?

Sidet kohaliku elanikkonnaga õieti polnud. Kord tahtsime teha kohtumisõhtut maanoortega, kuid paraku ükski kohalik elanik ei ilmunud. Ülejäänud küsimused jäävad seega vastamata.

● Milliseid huvitavaid üritusi te omavahel korraldasite? Kas «kursusevaim» mingil määral siiski välja kujunes?

Meie päev kestis 24 tundi. Ja pidevalt oli meil mingisugune tegevus. Pisukest aega olid pidasime maha kaks sünnipäeva, küünlavalgus-, tutvumis-, õudusjuttude ja lihtsalt paar lõbusat õhtut. Meie vaim, nagu öeldud — optimistlik!

● Ja lõpuks — üldmuljed?

Üldmuljed olid kenad. Meil kujunes välja devüis «austa tööd ja tööinimest». Lõpupäeval tutvusi-

sime n.-õ. lõplikult inimestega.

Muide, nad korraldasid meile isegi lahkumispeo. Tundsime, et olime üsnagi suureks abiks. Eks see olegi kokkuvõttes üldmulje.

RIINA HUNT (Arstiteaduskonna raviosakonna I kursus):

● Millises majandis töötasite? Tartu rajoonis Võnnu sov-

sis.

● Kui palju teid oli?

Kursus on meil suur, jaotatud olime 6 rühma. Võnnus oli meid 40, 10-12 igas osakonnas. Rühmad omavahel hiljem enam ei kohtunud, see takistas muidugi tublisti kollektiivi tekkimist kogu kursuse ulatuses. Seda enam aga õppisime meie kaksteist üksteist väga hästi tundma.

● Kuidas reageeriti «komanderinguteatele»?

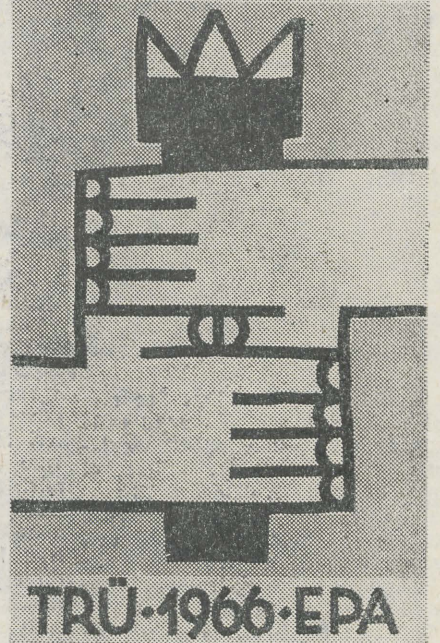
Mõningase hämmeldusega. Kodust sõideti ju välja õppima. Paljudel puudusid vajalik riieus ja jalatsid. Tuldi siiski toime, mõnele tuli kodust pakke veel kuu lõpuni. Tööle sõideti ometi täies koosseisus.

● Mis töid tegite?

Tuli teha peaaegu kõiki põllutöid: põhku kokku panna, kartuleid võtta, teravilja koristada, sõnnikut vedada, karjas käia, isegi põllult kive korjata. Töötasime sovhoosirahvaga koos, nii et nõu ja abi otse käe-jala juures. Palju oli hobusetööd. Mitmed proovisid seda esmakordselt. Ise ma ei teinud, natuke nagu hirm oli.

Õppejõudu meil kaasas ei olnud, kursusehooldajat asendas Arstiteaduskonna raviosakonna III k. üliõpilane Viktor Brin, kes

ÜLIÕPILASPÄEVAD



Tulge meile!

Kui tudeng-homme õhtul kõiki sorti laule hõisates, shake'i ja jenk-tantsides laululavale on jõudnud ja sealt kuidagi-moodi veel linna tagasi jõuab, siis seisab tema ees probleem — kuhu nüüd minna. Eks ikka sinna, kuhu said endale kufse haarata, vastate Teie. No mind Te juba ei peta. Tudengi-tüüpi rahvas saab igale poole, kuhu ta tahab.

Niisiis. Kutsume kõiki Kammi-vabriku klubisse. Kuulame koos ära uudismaalaste väikese kontserdi, mis tuleb Teile meelde KVN-i lõbusat vaimu. Saame näha, kuidas tudengit magusa tordiga ninapidi veetakse, tunneme talle kaasa eksamil. Ja ega revüügi nägemata jää (poisid!). Lõpuks tahaksime koos Teiega anda miniatuurse kontserdi «garnisoni sõduritele». Ka tantsusõpru ootab meeldiv üllatus.

Meeldetuletuseks tänavustele saaremaalastele. Juba Toomemäele kogunedes oleme vormis. Kõik, kes kontserdist osa võtavad, tuletage oma osa meelde ja elage uuesti sisse. Hurraa!!! Ootame Sind!

Lugupidamisega
ANTS UUDISMAALANE

8. oktoober on üliõpilaspidustuste haripunkt

Õhtul kell 22 algavad:

EPA aulad

Lõuna-Kõrgepinge-võrkude klubis pakutakse satiiri ja huumorit à la Kääriku

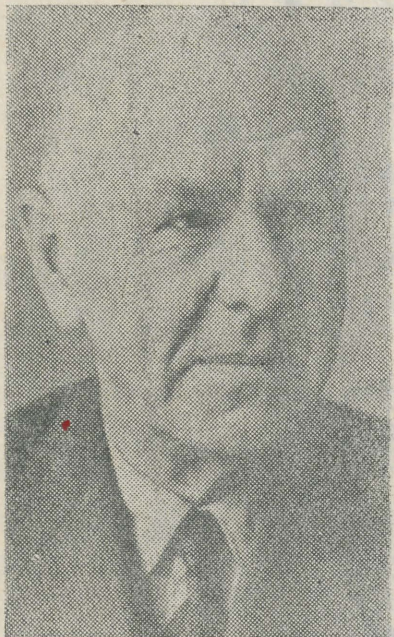
Kammivabrikus panevad peo käima uudismaalased



Linnakutsekoolis nr. 17 — Arstiteaduskonna vaimukuse ja fantaasia piire ületav õhtu



Dotsent Richard Kleis 70-aastane



Aastate kulg on kiire. See meenub meile eriti siis, kui mõni meie kaasaegsetest jõuab juubeli versta-posti juurde. Kalender näitab, et järjekordselt on 6. oktoobril 70-aastaste seenioride auväärsele ritta jõudnud ka Tartu Riikliku Ülikooli dotsent Richard Kleis.

Ülikoolil, mille määraste õppejõudude hulka ta kuulub alates 1941. aasta algusest, on seda tähtpäeva eriti põhjust mees pidada, sest dots. Kleis ei ole ülikoolis tegutsenud mitte ainult autoriteetse ja lugupeetava õppejõuna. Sõja järgsel perioodil (aastatel 1945—1948) toimis ta edukalt Ajaloo-keeleteaduskonna dekaanina teaduskonna ümberkorraldamisel nõukogulikuks õppeasutiseks. Kaua aastaid on dots. Kleis töötanud teaduskonna metodilise komisjoni, samuti ka ülikooli metodilise nõukogu liikmena ja sellena kaasa aidanud ülikooli õppemetodilise töö

taseme tõstmisele. Opetanud on ta harukordses ainevallas: ajaloolised distsipliinid, antiikkirjandus, ladina keel.

Laiemale üldsusele on meie juubilaril nime aastakümneid olnud seotud arvukate teatmeteoste toimetamisega. Meenutagem siin vaid mõnda neist teostest: koguteos «Tartu» (1927, üldtoimetaja), «Eesti biograafiline leksikon» (toimetuse sekretär 1924—1929) ja eriti «Eesti entsüklopeediat» (1930—1937) ning «Väikest entsüklopeediat» (1937—1939), mille peatoimetajaks oli juubilar.

Juubilaril administraatorlike võimete mitmekülgsus avaldus ka selles, et ta ühtaegu eelmisega suutis läbida aastail 1944—1947 kirjastuses «Teaduslik Kirjandus» peatoimetaja kohta. Samuti juhtis dots. Kleis raskel ülesehitusperioodil 1947—1950. a. direktorina ENSV TA Ajaloo Instituudi tööd.

Teadusliku uudiskirjanduse vajajatenale oleme meie eriti tänu võlgu R. Kleisile selle eest, et ta raamatukaupluse nr. 43 («Teadus») direktorina aastail 1951—1954 teostas selles niivõrd põhjaliku töö reorganiseerimise, et kauplusest sai üks üliõpilaselt paremaid ettevõtteid uue kirjanduse hankimise kiiruse ja täpsuse poolest.

Selle pingsa ja mitmekülgse tegevuse kõrval on kulgenud juubilaril teadusliku töö areng. Iseseisvate töödena mainigem siin järgmisi: «Крестьянская стачка 1872 г.» (1952) ja «Võõrsõnade leksikon» (1961), kusjuures Läti Henriku kroonika uus kommenteeritud tõlge ja ladina-estli sõnaraamat on ilmunud ootamas.

Reipana ja tasakaalukalt toimekanna liigub juubilar meie keskel vanuses, mil paljud tema eakaaslased on lõpetanud oma kutsealase töö. Dots. Kleisile on usaldatud töö «Eesti NSV entsüklopeedia» peatoimetuse teadusliku sekretärina. See suure tähtsusega teatmeteos nõuab ettevalmistamist ja publitseerimise juhtimist.

Soovime juubilarile veel paljudeks aastateks head tervist ja raugematut töövõimet ja indu.

Dots. J. MADISSON

osakond, kus nad töötasid, jõudis kartuli koristamisel sovhoosis esikohale. Samuti on sovhoos 25. sept. seisuga rajoonis 3. kohal.

Meie sovhoosis on pidevalt olnud sügis-koristustöödel seffidena paljude kollektiivide esindajaid, kuid sääraseid teotahetisi noori pole olnud.

Kaastöötajatega osakonnas oli üliõpilastel läbisaamine väga hea. Oma distsipliini ja töösse suhtumisega nakatasid nad kogu osakonna kollektiivi.

Juba esimestest päevadest peale löid üliõpilased tugevad sidemed kohalike noortega ning vaatamata pingsale tööle andsid 24. septembri õhtul sisuka kontserdi kohalikus rahvamajas.

Simuna sovhoosi kollektiiv tänab TRÜ õppejõude säärase töötahte sisendamise eest noortes, ning täname samuti kõiki grupi liikmeid hea töö eest ja soovime neile kõigile parimat nende endi töös — õppimises.

(Rahkla sovhoosi direktori V. Undi käskkirja nr. 27-k, 26. sept. 1966. a.)

«Avaldan tänu grupile TRÜ eesti filoloogia osakonna II kursuse üliõpilastele, kes ajavahemikul 3. sept. kuni 28. sept. 1966. a. viibides töö, võtsid kohusetruult osa sügisestest koristustöödest.

Premeerin sovhoosisfondi arvelt TRÜ eesti filoloogia osakonna II kursuse kursusevanemat Paulson, Tiit rbl. 35.—»

Olukord RSR-s

Esmaspäeval, 10. oktoobril alustab oma vanas residentsis — kohviku rõdusaalis järjekordset tegevusaastat ülikooli rahvusvaheliste suhete ring (RSR). Selleks tähtpäevaks peaksid lõppema ka ringi praeguse juhtkonna (president T. Leito, asepresident K. Jaanits) volitused. Nagu igas korralikus demokraatlikus asutuses on ka RSR-is suhted enne uusi valimisi väga pinevad ja sisemine võitlus haripunktil. Tahtmata anda võimalust kummalegi poolele kasutada relvana kohalikku ajakirjandust, läksid võimukandjad ja opositsioon kompromissile ning palusid mind kui erapooletut ja objektiivset vaatlejat anda ülevaade olukorrast RSR-is.

Teatavasti pole ükski RSR-i senine president püsinud võimul täit valitsusaega ning imelikel asjaoludel võimu kaotanud, on nad seejärel kahtlase kiirusega siirdunud juhtivale komsomolitööle. Prague president T. Leito tõmbas aga aasta jooksul ohjad pingumale ja katvateb nüüd konstitutsioonivastast jätta võimule veel teiseks valitsusperioodiks. Põhjendusena toob ta ette selle, et tänu mõeldud aastal kujunenud keerulise välis- ja sisepoliitilisele (s. t. RSR-sisesele) olukorrale pole veel kõik valimiseelsed lubadused täidetud ja tema kaunis tegevusprogramm, millega ta võimu vallutas, veel suures osas ellu viimata.

Nii ongi T. Leitot ja tema tubli abil K. Jaanitsal plaanis valimiste ajal ohverdada vaid senine pressisekretär J. Paju ja esitades sellele kohale uue kandidatuuri, ise pükis edasi püsida. Paistab, et see neil ka korda läheb, sest opositsiooniread on hõredad. Seetõttu pöördubki opositsioon kõigi üliõpilaste ja eriti I kursuste poole üleskutsega tulla esmaspäeval kohvikusse ja asuda aktiivselt kaasa lööma RSR-i üritustes. Esimesel koosolekul valgustatakse sündmusi Hiinas ja püütakse vaadelda, mis nende taga on. Uutele liikmetele teadmiseks: RSR-i tegevuses kehtib vabatahtlikkuse printsiip, iga ringi liige tegutseb sellise aktiivsusega, nagu tal just soovi ja aega on. Osavõtt RSR tegevusest annab üliõpilasele peale üldise silmaringi laienemise veel võimaluse kursis olla kõige värskema faktilise materjali ja välispoliitiliste sündmuste asjaliku analüüsiga nii RSR-i enda kommentaatorite kui ka kirjanduse abil, mis ringi aktiivseil liikmel kasutada on. Niisiis — RSR ootab kõiki vanu ja uusi poliitikahuvilisi.

J. ALLIK

Peda googikaringis avakoosolek

Möödunud nädalal toimus kohviku piljardisaalis UTU pedagoogikaringi avakoosolek. Õppejõududel sm. K. INDRELT ja sm. E. KOE-METSALT kuuldi palju huvitavat XVIII rahvusvahelise psühholoogide kongressist. Seejärel andis ringi vanem A. KITS aru möödunud õppeaasta tööst ning valiti uus juhatus. Ringi tööd hakkavad alanud õppeaastal juhtima üliõpilased H. PIKKOR, T. KAARMA, L. METSOJA, M. LOND ja A. KLAUKS. Järgmine koosistumine on 14. oktoobri õhtul. Kohtutakse staažikate pedagoogidega. Ootame üritusele ka ringi uusi liikmeid.

A. SINIVEER

Kiri noorele tohtrile

Teie tulete diplomi järele, aga mina kirjutan ebameeldiva kirja. Ja ometi kirjutan, sest elu kui teravik nõuab seda.

Meid seob kolmas. Minu suvepuhkuste üleaadne, naabripereaine. Tema oli üks nendest maainimestest, kes kutsuvad esile ääretu austuse oma lihtsa, intuiitiivse tarkusega ja elujaatava heasoovlikkusega. Näiteks oma kümneaastasele tütrele, kes tuli rääkima, et sõi äsja kaks tabletti purgeeni kihlveo peale venna ja tädipojaga, esitas ta vaid naerusui küsimuse: «Aga kuidas sa mittemõjumist tõendad?» (Kui tavaline oleks riidlemine ja närvilised lapsed!) Kui näen veel selliste inimeste töökust, tunnen end nagu süüdi, et senini on maal vundamendid, aknad ja majad madalad, halliseinalised.

Tema tõttu ma Teile kirjutangi. Sest võib-olla on selles, et teda enam ei ole, ka killuke Teie süüd. Nimelt võib-olla. Kuna luban endale avaliku kahtlustamist, tekitab küsimus minu suhtumisest Teie erialasse. Selgitan seda. Ühelt poolt näen arsti üllast tööd (kui seda niimoodi tehakse), mis seisneb väga keerulise objekti «remontimises» kaasaegsete ja inimlikult piiratud teadmiste ning vahenditega. Seda teadmatust iseloomustab ju nii nästi arstidelt kuuludud mõte: «Loodus ravib 90% haigetest ega räägi oma kolleegega taga.» Teiselt poolt kogesin juba lapsena ka midagi muud, kuigi mõistsin seda hiljem. Kuueaastase poisikesena, kui minu kiiratud pimesoole lõhkemisest muutusid üha läbilõikavaks, kiirendati külmade kompresside vahetamist rindkere ümber. Selline oli mõisast toodud jaoskonnaarsti kroonide eest antud juhend tema poolt diagnoositud kopsupõletiku ravimiseks. Elama jäin seelõttu, et mäda kõhukoopas oli kap-seldunud ja mind viidi linna targe-ma arsti juurde. (Tookord oli esimene tingimus tähtsam).

Kirjeldatud juhtumist möödus kolmkümmend aastat.

Koos kõigi vastavate muutustega jaoskonnas on nüüd haigla. Teil oli seal arstina viis kuues tööpäev, kui helistasin naabrinaise pea nädal aega kestnud kõrge palaviku pärast ja kutsusin vaatama. Teid toodi kohale autoga. Te istusite ja vestlesite haigega ning diagnoosisite gripi. Ei kuulunud. Kirjutasite rohud ja sõitsite tagasi. Tuleku ja mineku vahe oli nii lühike, et äratas tähelepanu ja küsisin vahepealset haigelt.

Agalavak ei langenud. Kolmandal päeval helistasin uuesti haiglasse ja vihjasin läbivaatamatusle. Hiljem selgus, et rääkis Teiega. Haige toodi autoga haiglasse ja seekord Te ka kuulasite. Diagnoosisite kollatõve. Haige paigutati isolatorisse. Seal olid tal õõsel külmast värinad. Hommikul tuli linnast nakkushaigla auto, võttis haige peale ja sõitis ta koju desinfitseerima. Desinfitseerimise ajal istus haige teises toas. Siis läks sõit nakkushaiglasse. Sealt avastati mõne päeva pärast, et oli tegemist kahepoolse kopsupõletikuga.

Kõik hilisem Teid ei puuduta. Tekkisin komplikatsioonid. Haigel oli kaasasündinud südamerike jne. Mõne kuu pärast ta oli uuesti teie haiglas, nüüd juba südame sisekosta kaugelaarenenud põletikuga. Sellel perioodil paistis välja maahaigla sanitaride harimatus, sest nad olid hommikuti vaadanud imestunud pilkudega, et haige ikka veel elab. Sellele järgnes uus haigla teises linnas, ja haige elas veel mitu kuud. Kuid see ravi tuli vist liiga hilja. Vist. Igatahes enne selle aha algust tõstisime koos põllul heina ja nelikümmend kaks aastat on keskiga.

Minule on senini suureks küsimärgiks, miks Te haiget ei kuulnud. Võib-olla algasid vead just sellest?! See oli ju Teie kui arsti esimene töö nädal! Püüdsin leida pealiskaudse suhtumise jooni Teie isikust. Tutvusin ülikoolis olevate materjalidega. Endise rentniku ja uusmaasaaja lihtne, lasterikas ja töökas perekond. Jonõtsi hukkamõist sisseastumiskirjandis. «Suhtub tähelepanelikult haigetesse» — iseloomustuses. Allkiri arsti pidulikul töötusel. Ei leidnud seda, mida otsisin. Kuid siis kerkis halvem variant, suhtumine kutse-eetikkasse. Kas oli palju kuulajaid nendel fakultatiivsetel loengutel? Milline «filosoofia» jäi Teie ja kursusekaaslaste hinge tagamaadele? Kas vanasti sai arst rohkem raha; praeguse raha eest ei saagi paremini töötada? jne.

Eitamata parema stimuleerimissüsteemi vajadust siin ja mujal, soovitan siiski läbi mõelda järgmist, rohkem üldiste küsimuste üle. Kas on põhjust oletada, et noorema põlvkonna tunnetuslikud võimed märgatavalt ületavad eelmiste põlvkondade omasid? Kas kõigi suurte ja väikeste humanistide järeldus, et tõeline õnn leitakse rahva teenimises, tallatakse tikk-kontsadega auklikuks? Vastused on vist eitavad. Suured tõesed jäävad, sest nad teenivad elu. Küsimus on ainult selles, millal keegi nendest aru saab. Raha võib palju tahta ja saada, ning selle eest endale hüviseid ja eeliseid muretseda, kuid lah-tise haura juures, kui elu teeb viimast kokkuvõtet, ei näidata filmi meie riietusest ega korterist, söömistest ega joomistest, vaid kaalutakse meie tegusid. Lõpuks leiab õige käitumine ikka õige hindamise, ükskõik kuidas momendi aspektides seda ka ei nähtud. Kõik meie igapäevased kaalutlused, et ma tahan elust ikka mõnu tunda, muutuvad tegeikkuseks mitte saamistena, vaid elule andmistena. Isiklikult arvan, et jõukuse, ilu ja tarkuse kujul on elu seadnud inimestele väga huvitavad ja kahepal-gelised eesmärgid ning laps tahab minna vikerkaart käega katsuma.

Mõni mõte maahaiglast. Kas selle koosseisude väiksus ei takista spetsialiseerumist? Kas kaasajal ei saavutata edu just spetsialiseerumise kaudu? Kas me ei sunni maainimest kasutama vähemkvalifitseeritud abi selle haigla olemas-olu tõttu? Kas haige ravimine maahaiglas on odavam? Kas meie linnad on üksteisest kaugel, teed halvad, autosid vähe?

Eksimise eest diagnoosimisel ma Teid ei süüdistata. Kuid pealiskaudse uurimise eest küll. Ning mul oli ebameeldiv, et meie ülikooli Arstiteaduskonnal on sellise töösuhetumise kasvandik. Kuid tean, et vastutustunne tuleb aastatega ja loodan, et ükskord pälvite lugupidamise. Selliseks tööks soovin edu!

Lugupidamisega
J. REIMAND,
õppejõud

Töö ja laulud. Suvi 1966

(algus ajalehe 23. numbris)

Põhiliselt töötasid müürseppadena poisid. Tüdrukudki ei tantsnud alla anda. Galja Samarina Pedagoogilisest Instituudist oli kõige tublim.

Kohalikud naised imestasid: «On vast tüdrukud! Peened kui kilud teised, aga kive loobivad, et kae nalja. Päevad läbi.» See oli ehitusel tavaline pilt: tüdrukud seisid reas, loopisid telliseid hunnikust töökohale ja laulsid: «See oli ennemuistsel aal, kui heeringas elas kuival maal.»

Enamus meist tuli ehitama esmakordselt. Hea oli näha oma kätetööd. Peale selle romantika. Meri oli lähedal, lõunatunnilgi

LINDA KRUUSTEE

jõudis kadakaselt kaldalt vette lipata. Kindlalt oli päevaplaanis igaõhtune ujumine Uugu panga juures: «Tüdrukud vasakule, poisid paremale!» Kajakad, meri. Päikegi «võttis» müüridel hästi.

Tüendus jõudiski pärale: Sergei Kesselmann oma kitarr ja elurõõmuga, endine uudismaalane Vanja Zub jt.

Õhtul põles kiigepiatsil esimene lõke.

MUHUMAAS

«See oo' väike Muhu, see oo' Muhumaa» — laulsi me kõik tõolt koju sõites. Poole päevaga saart küll läbi ei

käi. Vaadata on mõndagi: kirik (ilma tornita), mereäärne kõrge Uugu pank, eesti kirjandusest tuntud Koguva külla kivine ja kadakane maa, tuuleveskid. Loe-telu võib jätkata, kuid eelkõige iseloomustavad Muhumaad tema elanikud. Muhulane on südamluk, heatahtlik. Hindab töökäsi ja lõbusat meelt. Vist sellepärast suhtuti meisse skeptiliselt, kuni veenduti, et tudengid on asjalik rahvas.

Olen filoloog ja eriti jäi mulle meelde külastäik Juhana Smuulile. Kutsusime teda ning Debora Vaarandit rühma lõkkeõhtule. Madal külamaja, hoovil kassipojad. Kuivatatakse kalu, seina ääres on võrgud. Oigus, öeldi ju, kui teed küsisime, et küllap kirjjanik läks merele. Aga ta oli kodus — tööriides, barett viltu ühel

kõrval, käsi tervituseks sirutatud: «Tere, meil oli täna sõnnikuvedu.» Hoolimata kirjjanikuksusest on nii Smuul kui Vaarandi lihtsad, inimlikud.

Saare looduse omapära, ilusad päikeseloojangud ja naerukas

(Järgneb)



Ehituse esimene telliskivi küis käest kätte ringi ära.

Raamatu- ja bibliograafiakuu

Lisaks teadmistele ka oskust neid otsida

Kõrgemates koolides osutatakse järjest enam tähelepanu sellele, et üliõpilasel oleks aega ja oskust iseseisvaks töötamiseks raamatuga. Tänapäeva teaduses pole enamasti võimalik ühe ümmarguse loengukursusega haarata kõiki antud distsipliini puutuvaid probleeme ja fakte. Erialaspetsialisti küpsemise piir nihkub ettevalmistusaja pikemaksvenimise tendentsi tõttu aina edasi. (Noor!) teadlane on oma loomisvõime tipul praegu tavaliselt 36–45 eluaasta vahel (otsustades trükkis ilmunud teaduslike tööde arvu järgi), aastat viiskümmend tagasi oldi niikaugel 28–kuni 35-aastaselt, sada aastat tagasi oli produktiivne juba 20-aastane teadusemees. Kõigi äraõpetamise kunsti kõrval on seetõttu erilise tähtsuse saanud kõikide teadmiste juurde juhatamise kunst. Kõige muu kõrval haarab see oskus ilmingimata viimust vajalike raamatute või teatmete leidmiseks mitut laadi bibliograafiate ja teatmeteoste abil.

Kogu maailma kõrgemates koolides õpetatakse sel eesmärgil raamatukogunduse ja bibliograafia algetadmisi. On välja kujunenud uut tüüpi spetsialist — eriteadlane-informaator, kehatades endas sidet teadlase uurimistöö ja dokumentaalse materjali vahel, koos kõikide selles ühenduses kerkivate probleemide uurija-jälgija ülesannetega. Informatsioonitöötajad ongi kindlaks teinud, et teadlase loomingulise töö efektiivsuse tõstmist takistavate subjektiivsete asjaolude hulgas on esikohal teaduslikuks tööks vajalike bibliograafiliste ja informatsiooni-väljaannete mittekuulamine tundmine ja osaliselt sellest tulenevad uurimuste tarbetud kordamised; teaduslike tööde trükkimisel aga artiklite-monograafiade ülekujumine üldtuntud või tarbetute faktidega, ebaseelsete formuleeringutega, samade tööde korduv avaldamine eri pealkirjade all.

Spetsialisti ja teadlase informatsioonivajadused jagunevad aga tavaliselt kahte põhisuunda: 1) Soov regulaarselt kursis olla oma erialase kirjandusega (perioodika, mitmesugused refereerivad ja ülevaateväljaanded, uudiskirjanduse jälgimine ning läbivaatamine). Harjumused selleks tuleb omandada varakult, igale kõrgema haridusega inimesele kujunev uuega kursisolek oluliseks vajaduseks. 2) Konkreetse probleemi juurde asudes paratamatult kerkiv nõue leida kiiresti võimalikult 100% ulatuses kogu antud küsimust käsitlev kirjandus. Iga sellises olukorras olnud spetsialist on tunnetanud ületamatuina näivaid raskusi niisuguse algelise vajaduse tegelikkuseks muutmisel. Kas niisugune olukord peab ikka olema katse- ja komistuskiviks teadusele?

Oktoobrikuu on tänava kuulutatud raamatu- ja bibliograafiakuuks, et ühisel jõul arutada, kaaluda ning õppida seda, mis on seoses kõigis raamatuis kirjasolevate tarkade mõtete ülesotsimise probleemidega.

L. PEEP,

TRU Teadusliku Raamatukogu direktor

Alustame õppustega Toomel

Teadusliku Raamatukogu 2,6 miljonini ulatuv fond kasvab igal aastal umbes 60.000 ühiku võrra. Suure osa juurdekasvust moodustab suudeksplar, mille kaudu raamatukogu saab kogu Eesti NSV-s ilmuva trükitoodangu ja Nõukogude Liidus ilmuva venekeelse kirjanduse vastavalt TRU-s õpetatavatele ja uuritavatele ainetele. Peale selle saadakse ka teaduslikku perioodikat (eesti, vene ja võõrkeeltes) ning mõnevõrra välismaal ilmutavat kirjandust. Võtmeke iga raamatukogu fondide juurde on kataloogid. Võtmeke kogu maailma kirjanduse ja perioodilistes väljaannetes ilmuvate artiklitele on aga bibliograafiad.

TRU-s on juba ammu praktiseeritud raamatukogude kataloogide ja ülikooli raamatukogus leiduvate teatmeteoste ja bibliograafiade tutvustamist üliõpilastele. 1960. a. sügisest on hakatud seda tegema plaanipäraselt. On sisse viidud kindel raamatukogu- ja bibliograafia-alaste teadmiste miinimumi kursus. Oppused toimuvad kahe tsükliks: I kursuse üliõpilastele 4–6 tundi, II või III kursusele 8–10 tundi. Esimesse tsükli kuuluvad: üldised andmed raamatukogude ja eriti TRU raamatukogu kohta, raamatukogu kasutamise kord, kataloogide ja teatmeteoste kasutamine. Fakultatiivsena kuu-

Pildil: TRU matemaatikaosakonna II kursuse üliõpilased bibliograafia õppusel.



nii on pealkirjastatud uus kartoteek Teaduslikus Raamatukogus.

1964. a. TRU parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekul juhtis meie rektor sm. F. Klement tähelepanu sellele, et pedagoogika- ja psühholoogiakateedrid pole veel küllaldaselt uurinud erialade õpetamise iseärasusi kõrgemates õppeasutustes, samuti mitte kasvatustöö meetoodika teaduslikke aluseid. Oma artiklis 14. detsembrist 1965. a. «Komsomolskaja Pravdas» arendas ta seda oma mõtet üksikasjalisemalt edasi, näidates, et eitunt aega uurita veel üliõpilaste psühholoogiat, kõrgemate koolide, üldse täiskasvanute pedagoogika aluseid. Pole pööratud tähelepanu ei õppe-, loengutevõimalise tegevuse ega ka teadmiste kontrolli meetoodikale ülikoolides. Otsustatakse sageli üksikjuhtumite, muljete, isiklike mälestuste, «silma järgi», mitte aga faktiliste andmete statistiliste meetodite, teaduslikult korraldatud pedagoogiliste eksperimentide alusel. Vähe on pööratud tähelepanu kutse-eetika küsimustele, juhendamise ja teostamise, autorluse ja kaasautorluse ning teadusliku töö stiimulite probleemidele.

EKP TRU komitee ja TRU Õpetatud Nõukogu võtsid 27. mail 1966. vastu otsuse, mille kohaselt tuleb TRU Teadusliku Raamatukogul koostada ja teha kõigile õppejõudele kättesaadavaks kõrgema

Bibliograafilised kolmapäevad

TRU Teadusliku Raamatukogu kataloogide juures laua ümber istuvad lugejad, otsides kataloogidest vajalikku kirjandust või täites sooviseideleid. Tehtud raamatut tuuakse abonementi või lugemissaali, kus vormistatakse nende laenutamine. See on tuttav piit kõigile raamatukogu külastajatele. Enne aga, kui raamat jõuab lugejani, on ta läbi käinud paljude töötajate käest, kes tavaliselt jäävad külastajatele märkamatuks. Et tutvustada ka seda osa raamatukogu tööst, korraldatakse seoses raamatu- ja bibliograafiakuuga kolmapäeviti, s. o. 12., 19. ja 26. oktoobril TRU Teaduslikus Raamatukogus lahtiste uste päevad. Neil päevadel võivad lugejad kella 14.00–16.00 tutvuda komplekteerimise, kataloogimise, bibliograafia ja fondide osakondadega, näha, kuidas toimub raamatute komplekteerimine ja läbitöötamine ning mida teeb bibliograafia-osakond lugejatele vajaliku informatsiooni hankimisel.

Ootame kõiki asjast huvitatuid bibliograafilistel kolmapäevadel.

K. KILK,

komplekteerimis-osakonna juhataja k. t.

Missugused on teadlaste informatsiooni-vajadused?

Peaaegu kõik teadlased on viimasel ajal hädas informatsiooni-hulga kiire kasvuga ja näevad tõsiselt vaeva vajaliku informatsiooni hankimisega. Teaduslikud raamatukogud on need, kes peaksid appi tulema ja informeerima teadlasi eelkõige sellest, mis ühel või teisel alal uut ilmub.

Kuidas aga seda teha, kui näiteks TRU teadusliku töö plaanis on keskmiselt 95 probleemi ja 340 üksikteemat? Missugusel teemal või erialal koostada siis bibliograafilisi kartoteeke?

Õppe- ja kasvatustöö kõrgemates koolides,

kooli pedagoogika-alane bibliograafia.

Toetudes rektori nimetatud sõnavõttele, otsustati TRU Teaduslikus Raamatukogus alustada üldnimetatud kartoteegi koostamist, et võimaldada ülevaadet sellest, mida on tehtud ja tehakse kõrgemate koolide pedagoogika alal.

Kartoteegi «Õppe- ja kasvatustöö kõrgemates koolides» koostamisega alustati 1965. a. detsembris ja praegu on selles juba üle 1100 kaardi. Materjal on kogutud peamiselt «Летопись журнальных статей» registreeritud artiklitest, on kasutatud ka Üleliidulise Raamatupalati ja Üleliidulise Väliskirjanduse Raamatukogu poolt väljaantavaid trükikarte. Edaspidi on plaanis bibliograafiade abil ja de visu läbivaatamise teel koguda rohkem andmeid kõrgemate koolide kohta välismaal.

Materjali süstematiseerimisel osutas bibliograafia-osakonna töötajatele tõhusat abi õppeosakonna ülem sm. V. Haamer, kes töötas välja kartoteegi märksõnastiku ja konsulteeris bibliograafie süstematiseerimisel.

Kartoteek illustreerib ilmekalt prof. F. Klementi poolt avaldatud mõtteid. Vähe leidub seal materjale kõrgemate koolide parteilisest

juhtimisest, üliõpilaste psühholoogiast, kutse-eetikast (kuigi moraaliküsimuste kohta üldse on küllaltki palju kirjutatud). Suhteliselt rohkem on kirjutatud majandusteadmiste ja võõrkeelte õpetamise meetoodikast, üliõpilaste esteetilisest ja kehalisest kasvatuses, teadusliku töö üldistest suundadest, programmõpetusest. Üsna napilt leidub materjale loengute, seminaride ja teadmiste kontrolli kohta ülikoolides. Vähe on kirjutatud ka üliõpilaste elu-olulistest muredest, tootlustamisest ja ühiselamutest. Mõned üksikud artiklid on ehitustegevuse kohta ülikoolides.

Teaduslik Raamatukogu loodab, et nimetatud kartoteegi koostamisega ta aitab õppejõududel saada ülevaadet sellest, mida on juba tehtud kõrgemate koolide pedagoogika alal, missuguses suunas arenevad praegune ülikoolide pedagoogika ja meetoodika, ja missugustele küsimustele tuleks edaspidi rohkem tähelepanu osutada, et vältida lünki üldises uurimistööde plaanis.

Kartoteegiga võib tutvuda Teadusliku Raamatukogu bibliograafia-osakonnas.

E. KUDU

Kas teate?

1. Missuguse haridusega on USA praegune president?
2. Missugused Ly Seppeli luuletused on ilmunud meie vennasrahvaste ajakirjanduses ja mis keeltes?
3. Mis tähendab «Depositio cornuum»?
4. Kelle poolt ja millal on püstitatud Pisa torn?
5. Mis on INFORMIIN?

Informiin on tuletatud sõnadest inform (atsitoon) ja viktor (iin) (mitte ära segada sõnaga informiin — informatsiooni miin) ja seisneb võistluses teatmekirjanduse kasutamise oskuses. Võib juhuslikult mäletada või mitte mäletada, teada või mitte teada vastuseid ülaltoodud küsimustele, tuleb aga teada ja osata neid vastavatest väljaannetest leida.

Vastuseid küsimustele 1–4 leiate järgmistest väljaannetest: Artiklite ja retsensioonide kroonika, Eesti entsüklopeedia, Большая Советская Энциклопедия, Ежегодник БСЭ.

Teaduslik Raamatukogu korraldab ülikoolisiseses kahevoorulise, auhinnalise INFORMIINI. Jälgige ülikooli ajalehte!

Märkus: eriti küsimusele nr. 3 on soovitatav enne üliõpilaspäevi vastust leida.

See küsimus on TRU Teadusliku Raamatukogu bibliograafie vaevanud juba mõnda aastat. On püütud selgitada ka teiste ülikoolide raamatukogude kogemusi sel alal. Palju kasu sellest ei saadud, sest kuskil pole veel leitud õiget lahendust. Tõsi küll, kitsama profiiliga õppeasutuste (instituutide) raamatukogudes koostatakse erialase kirjanduse kartoteeke, mis õppejõudude-teadlaste vajadusi suurel määral rahuldavad. Laia profiiliga ülikoolide raamatukogudes on aga olukord märksa keerulisem. Paljud raamatukogud koostavad venekeelse perioodika artiklite trükikartidest kartoteeke ja kulutavad selleks koguni kahe bibliograafi tööjõudu. Kuid see kartoteek, mahult suur ja kohmakas, enamasti puudulikult süstematiseeritud, ei hõlma kaugeltki kõiki neid informatsioonimaterjale, mida teadlane vajab. Mitmel pool peetakse erialase kodumaise kui ka võõrkeelse kirjanduse (peamiselt artiklite) kartoteeke kateedrites. See moodus on osaliselt kasutusel ka TRU-s. Suuremalt osalt siiski on piit enam-vähem niisugune, et loodusteadlased kasutavad referatatajaskirju, aga humanitaarteadlased — kuidas keegi. Seejuures teaduslikud raamatukogud peaaegu ei tea, kust ja kuidas teadlased oma tööks informatsiooni hangivad.

Et küsimust paigast nihutada, otsustas meie ülikooli raamatukogu asja lähemalt uurida. Asuti kõigepealt selgitama, missugust informatsiooni õppejõud vajavad ja missugusel teel nad seda koguvad.

Muidugi selgub sealjuures ka Teadusliku Raamatukogu informatsiooni-väljaannete ja seniste teatmekartoteekide otstarbekus.

Et teaduskondade ja kateedrite informatsioonivajadused on sõltuvalt aine iseloomust ja teadusliku töö temaatikast küllalt erinevad, tuleb andmeid koguda kõigist teaduskondadest ja kateedritest. Töö on ulatuslik ja sellest võtab osa 7 töötajat, peamiselt bibliograafid. Andmete kogumise vormiks valiti individuaalne küsitlusvestlus õppejõududega. Praegu toimubki küsitlemine. 67 õppejõudu on juba andmeid andnud, kuid küsitlenda kavatsetakse veel õige paljusid.

Tuleval aastal saab hakata kogutud materjale läbi töötama. Juba praegu paistab, et andmed on küllaltki huvitavad ja mitmekülgsed. Neist on kasu Teaduslikule Raamatukogule, aga võimalik, et ka rektoraadile ja isegi kirjastustele. Näiteks tuleb materjalidest ilmekalt esile, missugused kateedrid vajavad kõige rohkem kirjandus-talletatud informatsiooni, missugustes on aga möödapääsmatult vajalik isiklik kontakt (komanderingud!).

Küsitlemine on küllaltki aeganõudev mitte ainult küsitlejale, vaid ka küsiteldavatele. Raamatukogutöötajad siiski loodavad, et need õppejõud, kelle kätte järg varsti jõuab, suhtuvad vestlusse niisama tõsiselt ja avivalmilt kui need, kelledega seni on vesteldud.

K. NOODLA

Pedagoogilise praktika küsimustest mõtteid vahetamas

TRÜ metoodikud koos pedagoogilise kateedri liikmetega viibisid hiljuti kogemuste vahetamise eesmärgil oma lähimate naabrite Riia Riikliku Ülikooli, Daugavpils ja Pihkva Pedagoogilise Instituudi juures. Kolme päeva jooksul püüti ülevaadet saada, kuidas on korraldatud pedagoogiline praktika nime- tatud õppeasutustes. Pedagoogika- kateedri juhatajad informeerisid praktika korraldamisest nende õp- peasutustes. Meie vastuvõtjaid hu- vitas, kuidas toimub TRÜ-s õpetajate ettevalmistamine. Eriainete me- toodikud lahendasid neid puuduta- vaid spetsiifilisi probleeme. Tutvuti

ka õppekabinettidega. Daugavpils Pedagoogilise Instituudi keelte, pe- dagoogika ateismi ja bioloogia ka- binet on hästi sisustatud. Et praegu ees seisab Ajaloo-Keeletea- duskonna metoodilise kabineti ra- jamine, on nii mõndagi nähtust- kuuldust meil eesseisvas töös vaja arvesse võtta. Riias kasutati ära üks ennelõuna koolide külastami- seks, kus praktiseerivad Riia Riik- liku Ülikooli üliõpilased. Matemaatika kallakuga Petera Stučka's nimeline keskkool on kõrge õppe- edukusega. Kõik need õpilased, kelle matemaatika hinne on madalam kui 4, peavad sooritama eksami.

Kui see osutub vaid rahuldavaks, peab õpilane sellest koolist lah- kuma ja asuma õpinguid jätkama tavalisse üldhariduslikku kooli. Kuulati ühiselt tunde ja hiljem toimus nende arutelu. Riias peeti nõupidamine ka Läti Haridusminis- teeriumi Koolide Teadusliku Uuri- misinstituudi töötajatega, kus kä- sitleti pedagoogilise uurimistöö probleeme.

Kõigis meie poolt külastatud õppeasutustes otsitakse teid õpetajate ettevalmistamise parandami- seks. Ühiseks murelapseks on kõikjal noorematel kursustel olev nn. ühiskondlikus korras teostatav

praktika, mis puhul üliõpilased töö- tavad koolides pioneerirühmades ja majavalitsuste juures lasterühma- des. Selle praktika efektiivsus on väike. Puuduvad võimalused tema kontrollimiseks ja juhtimiseks. Pio- neerilaagri praktikaks ettevalmista- misel on Pihkva Pedagoogiline Instituut lähedane meie Käärikule instruktivlaagri ajaks, tutvuma meie kogemustega.

Sõit võimaldas tutvuda naabrite tööga pedagoogilise praktika teos- tamisel. Kaasa toodi ka kirjalikud juhendid, plaanid jne., mis läbi töö- tatakse meie pedagoogilise prakti- ka uue juhendi koostamisel, mil- line seisab ees lähemal ajal.

H. KURM

Eesti Laskurkorpuse lahinguradadel

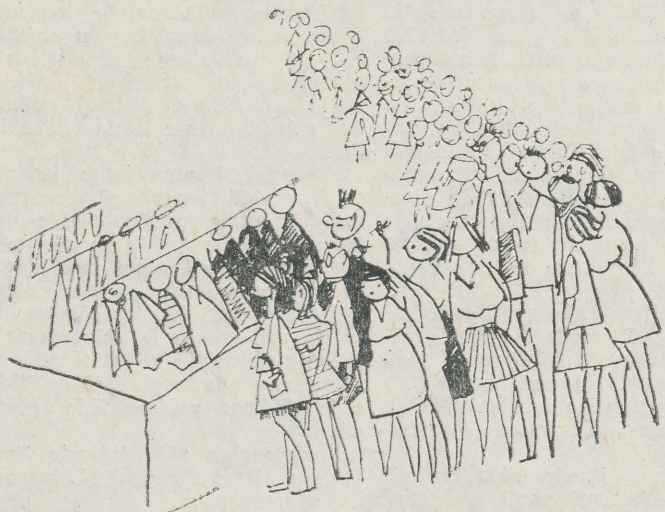
Ülikooli ALMAVU organisat- sioon on korraldanud oma liikme- tele palju huvitavaid ekskursioone. Paar nädalat tagasi, 23.—25. sep- tembrini käisid 50 Kehakultuuri-, Arsti- ja Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast Velikije Lukis — linnas, kus Eesti Laskurkorpuse pidas Suure Isamaasõja ajal oma esimesed tõ- sisemad lahingud. Tee viis läbi Ost- rovi linna, kus asub esimene NSV Liidus pioneeritöötajatele paiguta- tud mälestussammas. Selle püstita- sid Ostrovi pioneerid ja kommu- nistlikud noored oma Suures Isa- maasõjas langenud pioneerijuhile K. Nazarovale. Samas linnas on veel teinegi vaatamisväärsus — Krimmi sõja ajal ehitatud sild. Kõ- lastasime ka Puškini nimega seotud kohti — Mihhailovskojet ja Trigorskojet.

Velikije Lukit tutvustasid meie linna koduloomuuseumi direktor ja linna kaitsmise lahingust osavõtnud sõjaveteranid sm. Millert ja Tünn, kes meie ekskursiooniga kaasa olid. Kuigi linn on peaaegu uus, võib siiski siin-seal leida kuu- lideist läbiuuritud majaseinu, jälgi dzottidest ja blindaažidest. Käi- sime raudteejaamas, kus on praegu- seni alles depoohooned, mille pärast toimusid kõige ägedamad lahingud, nägime blindaaži, kus sakslaste kindral von Sass oma väe riistmetega lõpuks alla andis, panime pärja langenud sõjameeste vennaskalmistule, mis on arhitekt M. Pordi kavandi järgi ENSV Mi- nistrite Nõukogu poolt linnavälja- kule püstitatud.

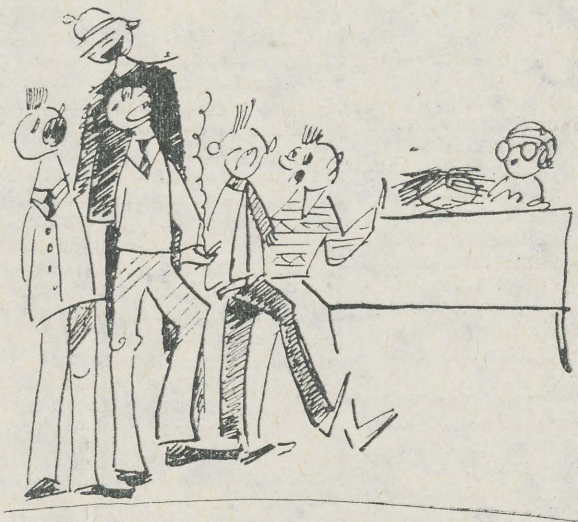
Omajagu romantikat lisasid eks- kursioonile ka õõbimine telkides, ja poole ööni veninud sõjamäes- tuste õhtu pragiseva lõkke ääres. Oli kuulda, et tuleval aastal ta- hetakse Saaremaale minna. Siis on tänavused sõitjad kindlasti esime- sed, kes oma nimed ekskursioonika- kirja panevad.

R. KAASIK

PÄEVAKAJA



Kui mõõdnud aastal oli üliõpilastele «vaba aja veet- mise» koht peahoone eimelaud, siis tänanu on selleks garde- roob.



A. OISSARI karikatuurid

Teated



Teated



Teated



Eesti keele ring

Üliõpilaste Teadusliku Ühingu üldkoosolek toimub neljapäeval, 13. oktoobril kell 18.00 keemiahoone ringauditooriumis.

Päevakord:

1. Muljeid ja mõtteid rahvusvahelistelt teaduslikelt kongressidelt — Prof. Jüri Saarma
2. Aruanne UTU nõukogu tööst 1965/66. õppeaastal — UTU nõukogu esimees Uno Siimann
3. Muudatustest UTU põhikirjas — UTU nõukogu vastutav sekretär Ivar Vaasa
4. UTU nõukogu valimised.

UTU nõukogu

Esimese ja teise kursuse üliõpilastele,

kes on huvitatud teaduslikust tööst, organiseeritakse esmasp., 10. okt. kell 17.00 O. Lutsu tn. 2 kohtumine UTU aktiiviga.

Probleemide ring on niisugune: Mis on UTU? Mida annab UTU üliõpilasele, mida nõuab üliõpilase? Kas on võimalik juba esimesel kursusel lülituda teaduslikku töösse? UTU eesmärgid, ideaalid, traditsioonid. Mis on põnevad UTU liinis käesoleval õppeaastal?

UTU nõukogu

Eesti keele ringi koosolek toimub reedel, 7. oktoobril algusega kell 18.00 peahoones audit. 140.

Päevakorras:

1. Suvistelt töömaadelt Lapis, Karjalas, Saaremaal ja Lääne-Eestis. Vestleavad J. Simm, V.-R. Kreinin, M. Vanamb ja M. Meho.
2. Aruanne ringi tööst möödunud õppeaastal.
3. Uue juhatus valimine.

Ringi juhatus

Esmaspäeval, 10. oktoobril kl. 18.00 kohviku rõdusaalis

RSR

teemal «Mis toimub Hiinas?» Ootame kõiki endisi ja uusi liikmeid.

TÄHELEPANU!

TRÜ pressiklubi avakoosolek toimub kolmapäeval, 12. oktoobril algusega kell 18.00. Koguneme ülikooli peahoonesse kella alla. Ootame kõiki endisi liikmeid, eriti palavalt tervitame uustulnukaid.

ÜSK esivõistlused tennisel algavad 7. oktoobril 1966. a. Toomeoru tennisväljakuil. Loosimine samas kell 16.00.

Neiud, ärge suitsetage!

Ameerika onkoloogiainstituut teostas uurimuse, mis nelja aasta jooksul hõlmas 562 tuhat naist. Instituut uuris, millist mõju avaldab suitsetamine naise tervisele. Selgus, et 40- kuni 74-aastaste suitsetavate naiste surevus kopsuvähi tagajärjel on 2,2 korda suurem kui mittesuitsetavatel. Kõige suurem surevus on naistel, kes hakkasid suitsetama noores eas, suitsetavad palju ja tõmbavad suitsu kopsudesse. Suitsetamine soodustab ka suukoopa-, kurguvähi ja teiste haiguste arenemist. Kaks korda rohkem suitsetavaid naisi kui mittesuitsetavaid sureb südameveresoonte haiguste tagajärjel, 9 korda rohkem on lastetusjuhtumeid.

(Ajakirjast «Niva» nr. 8. 1966)

Туберкулезный менингит. Библиографический указатель отечественной литературы за 1954—1964 годы. Кишинев 1966. 120 lk. (1063 nim.)

Люминесценция. Библиографический указатель 1947—1961. Том 3. Москва 1966. 274 lk. Каталог монографических палеонтологических коллекций хранящихся в ЦНИГР музее. Ленинград 1966. 176 lk.

Техника автоматизации. Справочник. Перевод с немецкого. Москва 1966. 414 lk.

Труд и заработная плата. Библиографический указатель литературы, изданной в СССР на русском языке в 1963 г. Москва 1966. 494 lk. (6819 nim.)

Список рецензий 1964 г. на издания Академии Наук СССР по общественным наукам. Москва 1966. 167 lk. (716 nim.)

Музыкальные конкурсы в прошлом и настоящем. Справочник. Москва 1966. 303 lk.

И. М. Турнич. Эстетическое вос-

питание детей. Рекомендательный указатель литературы. Москва 1966. 103 lk. (629 nim.)

Е. Л. Карпов. С. А. Есенин. Библиографический справочник. Москва 1966. 160 lk. (793 nim.)

А. В. Павская и В. Т. Данченко. Оноре де Бальзак. Библиография русских переводов и критической литературы на русском языке 1830—1964. Москва 1965. 428 lk. (3615 nim.)

Кинословарь в двух томах. Том 1. Москва 1966. 976 lk.

Petit Larousse. 1966. Paris (1966).

K. A. Paffen. Deutsch-Russisches Satzlexikon. Bd. 1. Leipzig 1966. 464 lk.

O. Schneidereit. Operette von Abraham bis Ziehrer. Berlin 1966. 459 lk.

E. Miessner. Blumen in Wald und Flur. Leipzig-Jena-Berlin 1966. 607 lk.

C. Backeberg. Das Kaktelexikon. Jena 1966. 741 lk.

TRÜ Punase Risti Seltsi algorganisationsiooni aruande- ja valimis- koosolek toimub teisipäeval, 11. oktoobril kell 17.00 peahoones aud. 102 (end. aud. 3). Oodatakse kõigi liikmete, eriti sanitaarsalkade ja -postide liikmete rohkearvulist osavõttu. Komitee

SPORT

10. ja 11. oktoobril 1966. a. algusega kell 17.30 toimuvad TRÜ Emajõe spordibaasi eelsoojendusega ujumisebasseinis TRÜ sügishooaja avavõistlused ujumises.

Esimesel võistluspäeval on kav- vas järgmised distantsid: 100 m vabalt M+N 100 m selili M+N Teisel võistluspäeval: 100 m brassi M+N 100 m delfiini M+N Soojendusujumise algus mõlemal päeval kell 17.00.

TRÜ rekordid seisuga 1. sept. 1966. a. kuuluvad:

100 m vabaltujumises A. Soopalule aja- ga 1.14,0 (1960. a. alates). 100 m seliliujumises M. Inslerile aja- ga 1.19,1 (1963. a. alates). 100 m brassiujumises A. Soopalule,

Huvilised,

kes soovivad õppida rõivaõmble- mist, kudumist, toilitustamist jm., kogunegu 12. oktoobril kl. 17.00 kodunduse kabinetis (Ülikooli tn. 18a II korrus).

TRÜ ujumisrekordid

ajaga 1.27,2 (1958. a. alates). 100 m liblikujumises A. Soopalule aja- ga 1.28,5 (1957. a. alates).

M

100 m vabaltujumises H. Audovale aja- ga 1.02,5. 100 m seliliujumises T. Tuulingule aja- ga 1.10,6 (1959. a. alates). 100 m brassiujumises T. Tuulingule aja- ga 1.17,6 (1959. a. alates). 100 m liblikujumises T. Tuulingule aja- ga 1.08,3 (1958. a. alates).

Võistlusest osa võtma ja rekor- deid purustama oodatakse kõiki üliõpilasi, aspirante, teenistujaid ja õppejõude.

Võistelda võib kõigil programmis ettenähtud aladel.

Registreerimine toimub kohapeal pool tundi enne võistluse algust asitõendi esitamisel.

TRÜ ujumiseksioon

Raadioloengud

TRÜ kaugõppijaile peetavate raadioloengute hulgas on peale kitsalt spetsiaalsete teemade mitmeid sel- liseid, mis sobivad ka laiemale kuulajaskonnale. Neid üldharidusli- ku iseloomuga ettekandeid võiksid jälgida kõik, kes tunnevad huvi kirjanduse ja ajaloo vastu. Käes- oleval semestril vestleb dots. Juhan Peegel «XIX sajandi eesti aja- kirjadest» (21. okt.). Prof. Villem Altoa peab loengu «Dekadentlikest vooludest XIX sajandi kirjanduses» (16. nov.). Keele tekkest kõneleb kahes loengus prof. Paul Ariste (14. okt. ja 9. nov.). Esmakordselt pakutakse tänavu väikest loengu- sarja ka Tartu ülikooli ajaloost. Dots. Linda Eringson käsitleb ka- hes loengus Academia Gustaviana ja Academia Gustavo-Carolina aja- lugu (12. okt. ja 19. nov.). Sellele järgneb ülevaade XIX sajandi Tar- tu ülikoolist (7. dets.) ning sarja lõpploeng kandub tulevasse aastas- se. Meie ülikooli algaastad ja aren- gutee kulg peaksid huvitama kõiki üliõpilasi.

TRÜ raadioloenguid lähetavad ultralühilaine saatjaamad igal kol- mapäeval ja reedel kell 22.30—23.30. Jälgige ülikooli ajalehes ja Eesti Raadio saatekavas ilmuvaid tea- teid.

N. RAID

Ajaloo-Keeleteaduskonna semina- ri-raamatukogu on ajutiselt ava- tud iga päev kella 14—21, laupäe- val 14—20, pühapäeval suletud.

ÕIENDUS

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» 23. numbrisse 30. septembril 1966. a. on sattunud eksitav viga. Nimelt tuleb lugeda artiklis «Skan- dinavistika-alane konverents» (2. lk. 2. lõigus) «... M. Bezrukova» E. Munkki looming ja ta mõju Euroopa kunsti arengule» kuulati suure huviga kogu konverentsist osavõtjate poolt.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 7191. MB 09109



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 25 (706) Reedel, 14. oktoobril 1966 XX aastakäik

Sügisest juttu mullu- kevadisest lõikusest ehk kuidas on lood õppeedukusega Ajaloos-Keeleteaduskonnas

Hiljuti toimus EKP Ajaloos-Keeleteaduskonna algorganisatsiooni koosolek, kus dekaan dots. J. Peegel esines ettekandega Teaduskonna perspektiividest ja töös esinevatest raskustest. Kaasaruandes peatus algorganisatsiooni büroo sekretär ka 1965./66. õppeaasta kevadsemestri tulemustel.

Raske oli möödunud semester nii üliõpilasele kui õppejõule. Kahjutuli rõõvis teaduskonnalt ligi kümme õpperuumi, muutis pikemaks ajaks võimatuks seminari raamatukogu kasutamise, ajas manulistena võõraste juurde kaks kateedrit. Raske oli ruumidega, õppematerjalidega, ajaga. Eriti kitsik oli III kursusel, kel tuli õppida õhtupoolses vahetuses, kusjuures osa üleülikooliliste kateedrite aineid loeti varajastel hommikutundidel. Päev oli killustatud, töötaju nii mõnelgi esialgu rikutud. Raskele semestri järgnes veelgi raskem sessioon. Eksameid oli palju ja ilmad olid sessiooni ajal lausa vihaselt ajavalt ilusad. Pealesuruv suvine remont kiilus teaduskonna niigi nappi ruumifondi veelgi enam kokku. Kohati tuli eksameid teha olukorras, kus samas koridoris tärisesid kuulipritsidena suruõhuhaamid ja õhku lämmitas paks tolm — ning lubjakord. Vastajal tuli pingutada kõri ja kuulajal kõrvu, et eksamist asja saaks.

Millised olid siis tulemused? Võttes aluseks nende üliõpilaste %, kes sooritasid õigeaegselt kõik arvestu-

sed ning eksamid ja viidi puhtalt üle järgmisele kursusele, näeme nelja viimase aasta kevadiste eksamissessioonide osas järgmist pilti:

kevad 1963	— 87,8%
kevad 1964	— 82,7%
kevad 1965	— 81,3%
kevad 1966	— 82,8%

Kuigi tase on madalam kui edukal 1963. a., püsib ta ometi samal kõrgusel 1964. aastaga ja on formaalselt veidi kõrgem 1965. aasta vastavast protsendist. Formaalselt sellepärast, et 1965. a. kevadel jäi arvestusest välja küllaltki suur grupp üliõpilasi, kes said eksamite sooritamiseks pikendust seoses sõiduga uudismaadele või tööga giididena «Inturistis». Nagu näitasid 1965. a. sügisel sooritatud eksamid, oli nende hulgas küllaltki palju mahajääjaid, mistõttu faktiline õppeedukus kevadel oli ilmselt alla 80%. Seega tõus on olemas ja nüüd on peaaegu seda tõusu säilitada, et 1967. a. kevadeks jõuda kannule 1963. a. tulemustele.

Õppeedukust osakonniti analüüsid näeme järgmist pilti:

	Õppeedukuse % kevad 1965	«Viimehi» 1965	Õppeedukuse % kevad 1966	«Viimehi» 1966	live
Ajalugu	85,0%	7	80,2%	5	— 4,8%
Eesti filoloogia	83,0%	19	87,4%	20	+ 4,4%
Vene filoloogia	50,5%	4	64,4%	7	+ 13,9%
Võõrfiloloogia	95,2%	29	94,0%	26	— 1,2%
Kokku	81,3%	59	82,8%	58	+ 1,5%

Ajaloolased on loovutanud senise teise koha osakondadevahelises paremusjärjestuses ja tõmbunud tagasihoidlikule kolmandale kohale, tehes ligi 5% ulatuses vähikäiku. Eks oma jagu anna siin tunda uued õppeplaani, mis näevad ajaloo kõrval ette veel teise eriala — võõrkeele — omandamise sellises ulatuses, et seda saaks õpetada 8-klassilises koolis. Kuid torkab silma eelmisel sügisel nii lootustandvana paistnud I kursuse kahvatu esinemine ja mitmed ebakohad III kursusel. Igatahes ajaloolastel on, mille üle muremõtteid mõlgutada ja olukorra parandamise plaane kavandada. Sammuks tagasi on astunud ka võõrfiloloogid, kuid niivõrd väikese ja pealegi niivõrd kõrge üldise õppeedukuse juures, et etteheiteks ei ole siin nagu põhjust. Kuid ka võõrfiloloogidel paistab silma esimeste kursuste senisest nigelam esinemine. Kui senini oli võõrfiloloogide I kursusel «3» õige haruldane külaline, siis möödunud kevadel tunneb see kesine koolilapse number end tulevaste inglise ja saksa keele spetsialistide eksamiprotokollides õige kodu-selt.

Eesti filoloogidega oli 1966. a. talvisel sessioonil palju pahandamist ja kibedate sõnade ütlemist. Et osakond tegi kurbadest kogemustest õiged järeldused, sellest kõneleb tubli tõus. Eks omajagu põhjustanud seda ka katseliselt korraldatud vahesessioon aprilli lõpus II ja III kursusele, mistõttu juuniku pinge mõnevõrra langes. Osa-

konna 20 läbinisti «viimehest» kuulub tervelt 16 I kursusele. I kursus tegi eksamiainetes tublisti tööd ja et sooritada tuli vaid kaks eksamit, siis ei ole põhjust just imestada. Paraku ohverdati eksamiviitele nii mõnegi teise aine süstemaatiline õppimine, milles parajasti ei olnud arvestust. Igatahes ilmestas näide majanduslike hoobade suurest jõust noorte tudengite teadlikkuse kujundamisel.

Kõige suurema sammu astusid edasi vene filoloogid. See on ka arusaadav, sest tagasiastumiseks ei olnud lihtsalt enam ruumi. Kuid ka sellele edusammule vaatamata jääb osakond teaduskonna murelapseks ja jääme ootama, et vene filoloogid teevad käesoleval õppeaastal vähe-malt niisama suure sammu täieliku õppeedukuse poole.

Kes aga tõesti kiitust vääri-vad, on Vene föderatsiooni ülikoolides õppinud I kursuse vene filoloogid. Kui kahel varasemal aastal domineerisid nende hinnetelehtedel peamiselt kolmed, siis nüüd on jame ots läinud neljade kätte ja isegi ümmargusi viiemehi on olemas. Õppida aga võõras ülikoolis vene keeles kohe esimesel kursusel läbinisti viitele, see on saavutus.

Sellele on siis õppeedukuse seis käesoleva õppeaasta alguseks. Tahaks loota, et akadeemilised võlg-lased teevad oma eksamid tähtaeg-selt ja kogu teaduskond saavutab 1966./67. õppeaastal uut edu oma esmase ja peamise ülesande täit-misel.

H. PALAMETS

Valitsus ei muutunud 270 kuulajat

Oma selle aasta teiseks ürituseks kogunes esmaspäeva õhtul kokku rahvusvaheliste suhete ring. Tehti juttu «kultuurirevolutsioonist» Hiinas. Esmakordselt võib ütelda, et kohal viibis üliõpilasi kõigist teaduskondadest. Lisaks õppejõude, esindajad kunsti- ja keskkoolidest ning üks pensionär. Fakt, et koosviibijaid ei suutnud korralikult mahutada isegi keemia ringauditorium, näitab, kui kindlatele alustele on praegune valitsus viinud ringi töö. Suurest programmiplaanist on seni suudetud täita vaid väikene osa ja et puudub tugev opositsioonipartei, otsustati uue presidendivalimised lükata edasi kevadeni.

24. okt. toimub RSR pressikonverents. Kõikvõimalikud küsimused maailmapoliitika kohta palub juhatust tuua eelnevalt ELKNU TRÜ Komiteesse või ajalehe «TRÜ» toimetusse. See muidugi ei välista küsimuste esitamise võimalikkust kohapeal.

Teadmiseks uutele tegevliikmetele, kes registreerisid ennast mitmesugustesse sektiioonidesse. Teid kutsutakse esimest korda kokku ühise laua taha 17. okt. kell 18.00. Tuleme filosoofiakateedrisse Ülikooli tn. 16 (ühiskonnateaduste hoone).

J. PAJU,
RSR pressisekretär

Rõõmustav teade

NSV Liidu rahvamajanduse saavutuste näituse peakomitee autasustas Tartu Riiklikku Ülikooli näitusel saavutatud tulemuste eest II järgu diplomiga.

Ühtlasi autasustas näituse peakomitee pronksmedali ja rahalise preemiaga 50 rbl. TRÜ dotsenti Jaan Reinetti staatiliste laengute neutraliseerija väljatöötamise ja valmistamise eest. Pronksmedali ja rahalise preemiaga 50 rbl. autasustati vaneminsener Lembit Visnapuud osavõtu eest staatiliste laengute neutraliseerija väljatöötamise eest.

Idahuvilistele

Algaval semestril loetakse TRÜ orientalistikakabinetis kursusi algajatele ja edasijõudnutele järgmistest distsipliinides:

1. Klassikaline araabia keel.
2. Klassikaline hiina keel.
3. Kaasaegne hiina keel.
4. Hindi keel.
5. Pärsia-tadžiki keel.
6. Türgi keel.
7. Indoneesia keel.
8. Jaapani keel.
9. Aafrika õppering.
10. India õppering.

Uueks ürituseks on seega India õpperingi loomine. Tegevuse eesmärgiks on tutvumine India omapärase kultuurimaailmaga, tema kirjanduse, kunsti ja filosoofiaga. Kavas on mitmete keelte õppimine. Käesoleval semestril alustatakse klassikalise tiibeti keele algkursust. On ju just tänu tiibetikeelsetele tõlgetele säilinud suur osa vanaindia vaimuväime, mille Indias hävitasid araabia vallutajad. Et tiibeti keele grammatika ei valmistaks mingeid raskusi, alustatakse juba järgmisest semestrast Tiibeti suurima poeedi Milarepa (1038—1122) teoste kommenteeritud lugemist. Kaugemas plaanis on sanskriti, paali, tamiili jt. keelte kursused.

Loengute aja suhtes palutakse asjahuvilistel astuda kontakti orientalistikakabinetiga (keemiahoone II korrusel).

P. NURMEKUND

Raadioloengud

Kolmapäeval, 19. oktoobril 1966. a.

1. Inglise filoloogia III—VI kursuse üliõpilastele õppejõud Urve Lehtsalu loeng «Fraseoloogiliste ühendite tõlkimise küsimusi inglise keelest eesti keelde».

2. Geograafia-osakonna II kursuse üliõpilastele dots. Erich Kuuke taimestikumaatika-alane «Raku kasv».

Reedel, 21. oktoobril 1966. a.

1. Kõigile kirjanduse õppijale dots. Jühan Peegli loeng «XIX sajandi eesti ajakirjad».



Tartu 1966. a. üliõpilaspäevadest
lugege lähemalt lk. 2

Kuidas teha paremini?

Kuigi reorganiseerimine pole kaasaajal populaarne, ometi räägitakse ülikoolis juba mõnda aega ametiühingu töö reorganiseerimisest. Konkreetsemalt öeldes — räägitakse ametiühinguorganisatsioonide loomisest üliõpilastele ja teenistujale-õppejõududele eraldi. Pisut rohkem kui poolteist aastakümnet tagasi töötasidki nimetatud organisatsioonid ülikoolis eraldi. Töö läks hästi. Taheti veel paremat ja ühendati. Töötasid koos ja vist ka samuti hästi. Aga võiks veel paremini!

Missugused oleksid siis põhjendused eraldi a/ü organisatsioonide loomiseks praegusel ajal?

Esiteks — ametiühingukomitee koosseisu kuuluvad praegu nii üliõpilased kui ka õppejõud-teenistujad. Paraku aga arutatakse komiteel kord üliõpilastes, kord teenistujaisse puutuvaid küsimusi. Sellest tingituna pole osa komitee liikmetest arutatavast küsimusest üldse huvitatud. Ja see ei tule asjale kasuks, teeb töö igavaks ja organisatsiooniliselt kohmakaks.

Teiseks — viimasel ajal on ikka rohkem ja rohkem räägitud üliõpilastele ennastorganiseerivast tööst. Neile usaldatakse ühiselamute, klubide jne. juhtimine. Seegi asjaolu kõneleb üliõpilaste oma ametiühingukomitee poolt.

Kolmandaks — palju on juttu olnud ka finantsidest. Üliõpilased, kes on praeguses a/ü komitees tunduvast vähemuses, ei võta praktiliselt osa eelarve küsimuste arutamisest. Oma eelarve on ikkagi midagi muud, see saab konkreetsem ja samal ajal ka käepärasem.

Kuid ärgem kiirustagem. Ka ühendatud ametiühinguorganisatsioonil on positiivseid külgi.

Ega neid siis ka ilmaasjata omal ajal ei ühendatud. Suurema arvulisel ametiühinguorganisatsioonil on õigus suuremale hulgale tuusikutele, toetussummadele jne. Ja siin on kohe võimalik teha olulist jao-tust — õppejõud ja teenistujad on rohkem huvitatud tuusikutest, üliõpilased aga toetustest. Selliselt saab igaüks suupärasema osa. Ühendatud organisatsioonil on vastavalt suurem arv palgalisi töötajaid. Ühiskondlikel alustel töötav sekretär näiteks ei suudaks oma kahekordse töömahuga kuidagi toimeta tulla.

Seda laadi fakte leidub veelgi.

Siit ideed — säilitada ühendatud organisatsiooni eelised ning likvideerida selle puudused. Asi oleks mõeldav niimoodi: ülikoolile jääks ühtne a/ü organisatsioon, mille eesotsas seisaks komitee. Komitee koosneks kahest eraldi büroost, teenistujate ja üliõpilaste omast. See muudaks töö palju operatiivsemaks ja asjalikumaks. Ühiste küsimuste korral toimuks büroode ühine istung. Kummaldi bürool oleksid omad sektorid, oma eelarve, mis koostatakse vastavalt üleülikoolilistele võimalustele, ja oma tööplaanid, mis kokku moodustaksid ühtse TRÜ a/ü organisatsiooni tööplaani. Komiteed juhib ühendatud komitee vastaval koosolekul valitud esimees, tema asetäitjateks oleksid üliõpilaste ja õppejõudude-teenistujate büroode esimehed. Teaduskondades oleksid eraldi bürood üliõpilaste ja õppejõudude-teenistujate jaoks.

Nii säilitaksime kummagi variandi positiivsed küljed; töö aga — see on juba inimestest.

J. KALITS

Esmakordne mõttevahetus

10. okt. toimus ÜTO aktiivi kohtumine vastsete üliõpilastega. Teadusehuvilisi oli I kursuste kohta napilt — vaid 25. Esindajad oli Ajaloos-Keele-, Füüsika-, Matemaatika-, Arsti- ja Bioloogia-Geograafiadepartament. ÜTO nõukogu esimees U. Siimann tutvustas üldiselt teadusliku töö probleeme, VI kursuse üliõpilane A. Lipping jagas muljeid väliskonverentsidelt, ÜTO nõukogu aseesimees M. Tammert aga meie kevadisest

ÜTO konverentsist. E. Arpo pajatas kirurgiaringi traditsioonidest. Põgus kohtumine lõppes küsimuste-vastustega. ÜTO nõukogu sooviks on aga, et ÜTO ringid tutvustaksid oma tegevust laiemalt. On ka mõttekas, et I kursuste üliõpilased saaksid esialgu kaasa liia vanemate kursuste üliõpilaste teadusliku töö gruppides. Siit tuleks kindlasti palju kogemusi hilisemaks iseseisvaks teaduslikuks tööks.

Olgem rõõmsad alati!



Oppeprorektor K. Püss süütab tõrvikud

Reede õhtul oli EPA aulas oraatoreid kokku 9: Mati Kalkun, Jüri Elgas, Henn Värss, Tiit Mesila, Ants Riesen, Kalju Kass, Olav Mikkenberg, Ain Kallis ja Ants Veltsen.

Tervelt üks kolmandik neist oli oma teemaks valinud «Miks mina tahan se gainitrit?» Kõneaine, mis silmanähtavalt erutas ka saalisviibijaid.

Käsitlust leidsid teisedki üldinimlikud probleemid, nagu näit. «Ühiskond, inimene ja alkohol». TIIT MESILA oli teinud tohutu hulga tööd selle seniajani täiesti uurimata suhte selgitamiseks. Toetudes ajaloolistele ürikutele ja kirjanduslikele allikatele tõi ta päevavalgele senikuulmatuid fakte alkoholi lummutavast mõjust inimesele Caesari ja Kalevipoja aegadest kuni tänapäevani välja. Pärast seda etteastet oli selge, et nüüd ta läks, see «Kuldmädiibel». Ja läkski! Ei saa kuidagi rahulikult mööduda faktist, et TIIT on möödunud-aastase «kuldlõua» KALJU KASSI kursusekaaslane! — III kursuse žurnalist.

Elavalt reageeris saal ka AIN KALLISE illustreeritud pulmakõnele. Kes suudaks vastu vaielda tõsiasjale, et kuni pooled on erimeelised, nad tõmbuvad, saanud ühenimelisteks — hakkavad tõukuma? AIN KALLIS pälvis «höbelõua» austava nimetuse.

Edasisi kahte oli žüriil üsna raske valida, sest kõnelejad olid n.ö. peaaegu võrdselt väärtusega. Pärast pikka arupidamist leiti, et sobiv on JÜRI ELGAS oma emotsionaalse kõnega segaintri ka suks.

Ergutamisauhinna vääriliseks peeti ANTS VELTSENIT.

Meenutamiseväärt on ka ANTS RIESENI esinemine. Tema oli ainus, kes tuli ja rääkis tõsise näoga tõsisest asjast. Need, kes tänava ainult kuulajad olid, küllap on nad tuleval sügisel ise agarad jutuvestjad. Selleks andis kõneviisist tublisti indu.

«Kaunim linn on Eestis Tartu, Emajõe kalda peal...»

rõkatas meeskoor Inglisilt laulu. See oli otsekui avasõnaks üliõpilaspidustuste teiseks päevaks.

Tänavu kogunesid üliõpilased Toomemäele juba varakult ja imekiiresti oli rongkäik tip-top korras. Selle eest hoolitsesid Laur Karu ja tema kuus agarat jüngrit igat värvi ratsudel.

... TRÜ peahoone ees oli rongkäigu kõige pidulikum osa. Oppeprorektor K. Püss TRÜ-st ja J. Võlumägi EPA parteikomiteest lausisid tervitussõnad. Ja juba löidki loitma tõrvikud...

«Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus...»

Rõõmustagem alati! — eks see ole juba iidsetest aegadest peale tudengite deviis. Ja tõrvikute loitmine, see oli otsekui sümboliks optimistlikule üliõpilasnoorussele, alanud õppeaasta pingerikkale tööle, senistele saavutustele...

Laulu ja lõbusate hüüetega läbi

Maandusteaduskonna üliõpilased rongkäigus.



Taalarinna. Linnarahvaski elas kaasa üliõpilaste pidupäevale. Eri- list tähelepanu pälvisid loosungid: «Meie tahame segaintreid!», «Ole rumal, aga karmas!», «Mehhanisaator igasse kodusse!», «Ära himusta oma ligemese konsepti!», «Elagu sai «Moskva lähiste!»!», «Mida Juku ei õpi, seda Juhan ei tea», «Elagu eesti vilulook» (koos ilmutama suure musta kassiga, mille kujutis igaühes erinevaid assotsiatsioone tekitas) jne.

Kui tõrvikutevool Tähtvere pargist läbi oli jõudnud ja mööda laulväljaku mäeveeru alla loogelnud, lõppes ta laululava kõrval tuleriida juures. Nüüd algas pidulik talitus — tudengile püstitatud ausamba avamine. Ette astus kõvakübaraid kandev väarikas «Mandibulaarium». Siin olid kõnevõistlusel valitud «kuld-, hõbe- ja pronkslõuad» ning neile lisaks veel mitu muudki «lõuga». Kõlasid tervitussõnad (õigemini küll mälestussõnad) ja järelhüüded. Käes oli harras silmapilk, mil monumendilt eemaldati kate. Ei tasu imestada, et nimetatud toiming sündis veidi ebaharilikul teel — õhupallide abil —, sest ka mälestussammas ise ei kuulunud standardsete hulka.

Päevakohaseks lauluks oli seda- puhku «Kalle-Kusta». Peagi täitu- sid õhtuse Tartu tänavad jälle si- niste ning roheliste teklitega. Ees seisid lõbusad õhtud, kus igaüks oma vaimukust ning improviseeri- misoskust proovida võis.

Lõuna-Kõrgepingevõrkude rahvas suundus ühise rongkäigu lastlike pil- liheli saatel oma peopaika. Ohtu jät- kus ä la Kääriku. Omavahel võistlesid ajaloolased, maandusteadlased ja bio- loogid. Pingelisest heitlusest väljus võitjana bioloogide võistkond (kapten R. Tenson), kes sai ka peaaegu — hüüdsuure tordi omanikuks. Teine kol- mas koht läksid ülejäänud võistkondade vahel jagamisele. Üksmeelselt joodi ära komplekt «alkohoolseid» jooke (pudel šampust+pudel keefiri). Palju elevust tekitas ka auhind «komplekt muusika- riistu» (rongkäigu ajal bioloogide kä- stuses olnud mudilasorkestri pillid). Ohtu jätkus lõbusa jalakeerutusega, kahjuks ilma komsomolikomitee poolt lulatud orkestrita — asjaolu, mis õhtut kippus venitama.

Kammivabrikus klubis oli uudismaa- lastel lusti ja rõõmu küllalt. Selles õh- tus oli nii Saaremaa romantikat kui ka kaugeid meenutusi Kasahstani stepi- dest.

NAINE ON TELG, MILLE ÜMBER KOIK KEERLEB.

See vana tõde oli EPA aula seinale kirja pandud ja näha nendele, kes kõi- gile teistele laupäevastele lõbusatele õh- tutele olid eelistanud filoloogide poolt korraldatud moorevõid.

Ja neid eelistajaid polnud mitte vähel Kui moemaja «Teemuus Parvan» (ära- seletatult: teeme uusi ja parandame vanu) esindaja oma loenguga «Moest lä- bi aegade» peale hakkas, läks tahtl pea- aegu eluohutlikuks trüümiseks demonst- ratsioonipoodiumi poole. Suurel osal publikumist jäi üle ainult kahetseda, et kõneleja jutt võimendamata jäi ja poe- dium piki seina äärt oli asetatud, nii et ainult ühelt poolt vaadata võis.

Kes nägi, sai küll nalja: võrdlemisi vaimukalt näidati ürgaja rõivamudeleid, tänapäeva ja tuleviku omi. Täna- sest päevast pärit mees- ja naistudengite kodukostüümide said eriti suure menu osaliseks, samuti pulmarõivastus, mida



Kuldmädiibel Tiit Mesila

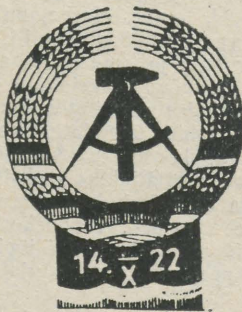
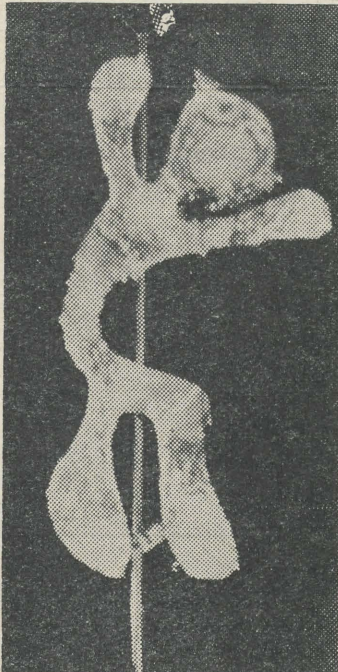
piuudil täiendas kiiver (ette nähtud eri- ti ohtlike sündmuste puhul).

Moodide demonstreerimine ja kom- menteerimine vaheldus tantsudega graatsiliste gõrlike esituses ja publiku jalakeerutusega. See viimane oleks küll mõnusam olnud, kui uksele poleks unu- tatud peokutseid nõuda!

Tekst: A. KIIR, S. ENDRE, M. RAID- MA, R. TIMAK, T. TALLO, J. TONIS- SON.

Fotod: R. NIGOL.

Varalahunud tudengile püstitati Tähtvere laulväljakule hõbeda- selt helkiv ausammas



Alljärgnevalt avaldame SDV Greifswaldi ülikooli rektori artikli, mis on huvipakkuv ka meie ülikooli kollektiivile.

Greifswaldi ülikool kuulub vanemate saksa ülikoolide hulka Rostocki, Leipzi- gi ja Heidelbergi ülikooli kõrval. Asuta- tud 1456. aastal, võis Greifswaldi üli- kool 1956. aastal pühitseda oma 500-aas- tase olemasolu.

Ülikoolil on praegu matemaatika-loo- dusteaduskond, arstiteaduskond, filosoof- iateaduskond ja teoloogiateaduskond. Nende nelja teaduskonna juures töötab ümmarguselt 100 professorit. Neist 6 on Saksa Demokraatliku Vabariigi rahvus- preemia laureaadid ja mitmed on tead- uslike akadeemiate liikmed.

Praegu õpib meie ülikoolis ümmargu- selt 3000 üliõpilast, neist on 45% tööliste ja talupoegade lapsed. Oppijate hulgas on suur hulk välismaiseid üliõpilasi: Bulgaariast, Jugoslaaviast, Vietnamist, Alžeeriaast, Gaanast, Guineast, Iraagist, Kamerunist, Keeniast, Kuubast, Maro- kost, Nigeeriast, Peruust, Sierra-Leo- nest, Sudaanist, Süüriast, Sansibarist.

Rostocki ülikooli kõrval vanuselt tei- se kõrgema koolina Põhja-Saksamaal ja Põhja-Euroopas on Greifswaldi ülikoo- lil eriline tähtsus kogu Läänemere piir-

GREIFSWALDI ÜLIKOOI

konnas. Ernst Moritz Arndti nim. üli- kooli ülesandeks on viljelda ja süven- dada sõbralike suhete häid traditsioone Skandinaavia- ja Ida-Euroopa rahvaste- ga, eriti aga Nõukogude Liiduga.

Greifswaldi ülikooli taasavamise puhul 1946. aasta veebruaris pärast kohutavat Teist maailmasõda võis ajalehes «Rah- valeht» («Volkszeitung»), mis on Meck- lenburgi — Ees-Pommeri endise Saksa- maa Kommunistliku Partei häälekand- jaks, lugeda järgmisi mõtlemapanevaid lauseid: «Kuid ja nädalaid igatsetud ja oodatud, saabus eile linna ajaloo unu- tamatu päev — vana auväärse 490-aas- tase ülikooli taasavamine. Greifswaldi ülikooli avati uuel Saksamaal, kus üli- koolid ei ole reaktiooni kolleteks ega osuta häbitavaid käsilasteenuseid sak- sa imperialistidele, vaid kus nad on töö- lise humanismi ja progressiivse teaduse paikadeks».

Need «Rahvalehe» laused 16. veebrua- rist 1946 a. laskisid meid kergemalt hin- gata ja loota täieliku muutust meie vaimses ja kultuurilises elus.

Täna, 20 aastat pärast ülikooli taas- avamist, meenutame me tänulikult siida- mega seda ajaloolist sündmust ja tun- nustame lugupidamise ja tänuga abi, mida selle sammu juures uude, sotsia- listlikku tuleviku osutasid meile SMAD (kunagine nõukogude sõjaväe adminis- ratsioon Saksamaal) ja kuulsusrikas Nõukogude armee.

Otsustava tähendusega Greifswaldi linna saatusele ja seega ka Ernst Moritz Arndti nim. ülikoolile oli linna võitlu- seta üleandmine Punaarmeele 30. april- lil 1945. a. tolleaegse linnakomandandi

polkovnik (Oberst) Petershageni poolt. Greifswald ja tema ülikool pääsesid pu- rustustest Nõukogude armee humanse suhtumise ja vastutuleku tõttu.

Härra Rudolf Petershagenit, praegust ülikooli ausenaatorit, ja tema usaldus- aluseid toetas nende patriootilises teos mõjusalt ja vapralt ülikooli personal. Tolleaegse rektori, professor dr. Engeli ja ülikooli meditsiini-kliiniku direktori professor dr. Katschi nimed on alati- seks kantud meie alma materi ajaloo raamatusse.

Ülikoolide ja kõrgemate koolide de- mokratiseerimine, mida nõutakse Saksa- maa Kommunistliku Partei programmis 11. juunist 1945. a., oli üks tähtsamaid eeldusi kogu vaimse ja kultuurilise elu antisfaistlik-demokraatlikuks uuendamiseks. Sinna kuulus mitte ainult kõigi fašistlike teadlaste eemaldamine õppe- jõudude kollektiivist, niisama oluline oli üliõpilaskonna sotsiaalse koosseisu muutmine. Hindamatu oli seejuures abi, mida Nõukogude okupatsioonivõimud osutasid saksa antisfaistlike ülikooli taasavamise ettevalmistamisel ja ka sellele järgneval ajal.

SMAD ülemjuhataja käskkirj nr. 504. septembrist 1945. a. nõudis eeltööde alustamist ülikoolide ja kõrgemate koo- lide avamiseks. Väsimatus püsitöö, toe- tatuna suurejooneliselt Nõukogude oku- patsioonivõimude esindajate poolt, löid demokraatlikud jõud eelused ka Greifswaldi ülikooli taasavamiseks.

Me oleme veel tänagi tänuväärne too- kordsele ohvitserile ja praegusele prof. dr. h. c. Jessinile (Moskva), kes osutas meile tookord mitmekülgset abi. Tema

soodustavat tegevust hinnati vääriliselt Greifswaldi ülikooli poolt 1957. a. au- doktori nimetuse andmisega ja tema va- limisega Rostocki ülikooli ausenaato- riks.

15. veebruaril 1946. a. alustas meie Ernst Moritz Arndti nim. ülikooli pidu- likult õppetööd. Sellest ajast on toimu- nud ülikoolis põhjalikke muudatusi. Üli- kool on muutunud sotsialistlikuks kõr- gemaks kooliks, mis toetab mitmesugu- sel viisil SDV ühiskondliku elu arene- mist ja on välja õpetanud arvukalt õpe- tajaid, arste ja loodusteadlasi, kes tä- napäeval täidavad vastutustähtsaid üles- andeid. Tänu meie riigi suurejoonelise- le toetusele on möödunud 20 aasta jook- sul saavutatud suuri tulemusi teaduse alal.

Vastavalt ülikooli perspektiivplaanile kontsentreerub näiteks arstiteaduskond lähemal aastatel selliste teemade uurii- misele, nagu «Toitumine ja ainevahe- tus», «Meditsiin ja põllumajandus».

Matemaatika-loodusteaduskonnas aren- datakse välja bioloogiateaduste ala. Edendatakse matemaatikat, keemia alal luuakse tihedaid sidemeid SDV keemia- tööstuse uurimisülesannetega. Praegu töötatakse Orgaanilise Keemia ja Füüsi- kalise Keemia Instituudis lepinguliste uurimisteamide juures.

Filosoofiateaduskonnas tegeldakse 20. saj. kirjanduse probleemidega, rahvus- vaheliste suhetega Läänemere piirkon- nas ning kunsti ja keeleteaduse peda- googilis-metoodiliste küsimustega.

Ainsana SDV ülikoolidest on Greifswaldi ülikoolil Põhjamaade Instituut, mis viimasel ajal on mitmete rahvus-

vaheliste konverentsidega avalikkuse ette astunud. Eri- list mainimist vääri- vad Norra antisfaistliku Nordahl Griegile ja Martin Andersen-Nexöle pühendatud konverentsid.

Peale selle on veel tihedad sidemed Friedrich Loeffleri nim. Instituudiga (loomahaiguste uurimise asutus) Riem- si saarel ja Gerhard Katschi Instituudi- ga Karlsburgis, mis uurib diabeeti ja selle ravi.

Ülikooli personal peab oma eriliseks kohustuseks aktiivselt osa võtta rahu säilitamisest ja eriti toetada Saksa Sot- sialistliku Ühtsuspartei ja SDV valitsus- e poliitikat Saksamaa rahvusküsimuse alal.

Saatuslik vaimu ja võimu lahutamine, mis oli kaua aega iseloomulik saksa ülikoolidele, on SDV-s ületatud. Seda tõestavad uuesti üritused, mis toimusid vabastamise 20. aastapäeva puhul ning Saksamaa Kommunistliku Partei ja Sot- siaaldemokraatliku Partei ühinemise pu- hul Saksamaa Sotsialistlikuks Ühtsus- parteiks.

Greifswald on eelkõige härra Peters- hageni julge teo tõttu Saksa-Nõuko- kogude sõpruse sümboliks saanud. Va- bastamise 20. aastapäeva pidustustel fikseeriti seda meie rahvusvahelisel konverentsil «Vabastamine ja uuesti alustamine».

Me peame sõprust Nõukogude Liiduga tähtsaks saavutuseks oma arengus pä- rast 1945. a. Ma tohin siinjuures kinni- tada, et me seda sõprust üha enam kindlustada ja süvendada tahame. Me loodame, et see hakkab peegelduma ka üha tihedamates sidemetes Tartu üli- kooliga.

Professor dr. med. habil.
GEORG TARTLER,
Greifswaldi ülikooli rektor

Kas bibliograafia on vajalik ja kellele?

Vastus sõltub kindlasti sellest, kellelt küsitakse. Mõni vanem õpetaja püüab küsijale selgeks teha, et on vajalik igale haritud inimesele, osa nooremate kursuste üliõpilasi aga kahtleb selles ning eriti siis, kui peab minema kohustuslikule bibliograafia loengule või praktikumile, ja väidab vastu, et see võib kasulik olla ainult keele- ja kirjandusteadlastele ning ajaloolastele, kuid teistele on see ilmne ajaraismine. Ja sellele lisatakse, et alles hiljuti andis vana Tartu Riiklik Ülikool bibliograafide ettevalmistamise üle Tallinna Pedagoogilisele Instituudile ning järelikult on see ikkagi pigemini koolmeistrite asi kui «töeliste» teadlaste eriala.

Niisuguse jutu peale seletas üks Ajaloo-Keelteaduskonna üliõpilasi, et ka Kalevipoeg loovutas Lapitargale oma isalt päritud tarkuseraamatu! Võrdlus pole küll sobiv ega kohane, kuid naerma ajas kõiki pealtkuulajaid.

See oli kunagi 1930-ndate aastate algul TRÜ aulas, kui ühel doktoritöö kaitsmisel vana prof. Walter Anderson heitis dissertandile ette, et töös mainitud isikute puuduvad eesnimed ja see soodustab segadusi. Sellele vastas dissertant, et nende selgitamine oleks venitanud töö valmimist kahe kuu võrra, mille peale prof. Anderson väljus aulast veerandtunniks ja tagasi tulles teatas, et kõik eesnimed on ta leidnud ning kui dissertanti huvitab, siis võib ta ka öelda, kust ta need leidis. Jaatava vastuse peale ütles vana professor, et entsüklopeediast! — Aula põrand vana kombe kohaselt sahises.

Teaduste ajaloos on üldiselt tuntud lood paralleelsetest uurimustest ja korduvatest avastamistest ning leiutamistest. Kõiki neid tuleb õigustada ainult vajaliku informatsiooni puudumisega, kuid järeldusi sellest tehakse ikka veel vähe ning harva. Usna sageli leitakse, et bibliograafia ja informatsiooniteenus on kulukas ja kunagi otsest tulu ei anna, nendest loobumine toob aga otsest kokkuhoidu ja on eelarvetes esimesena kärbitavaks kulu-postiks.

Nii ilmus alles hiljuti kogukas raamat — «Kas tunned maad», mille seitsmesajal leheküljel on tuhandeid isiku- ja kohanimesid — ilma vastavate registriteta nagu paljud õppe- ja käsiraamatud enne seda. Ja õnnetu lugeja, kes niisugusest mahukast teosest mõnda nime leida püüab — kui palju ajakulu ning vihatamist igal korral, kui raamatu kätte võtab. Tuleb ainult küsida, kas see oli raamatu väljaandmisel võetud eesmärgiks või oli see mõtlematus?

TRÜ raamatukogu on suhteliselt rikas venekeelsetest ja vanematest võõrkeelsetest teatmeteostest, kust piisava keeleoskusega üliõpilane võib leida paljugi, kuid niipea, kui on vaja midagi otsida kohaliku ainetiku vallast, jäävad need allikad enam-vähem tuimaks ja tuluks ning otsija on tõesti pörganud vastu müüri.

Kust otsida tähtsamaidki teoseid Narva linna kohta? Mida ühist on Eestimaa olnud seesuguste teadlastega nagu K.E. Baer, põllumajandusteadlane Jakob Johnson, Emil Lenz, Georg Thomas Sabler,

Wilhelm Ostwald, Bernhard Schmidt? Kes neist on õppinud või õpetanud Tartu Ülikoolis või koguni sündinud Tartus? Millised on nende teened? Siin või seal meie ajakirjanduses vilksatab mõnel tähtpäeval üksiku teadlase nimi ja lühike ülevaade tema tööst ning nädala möödudes juba ununeb kõik. Kust võiksime vajaduse korral leida vastava artikli, seda paljud ei tea. Kuid meil siiski bibliograafiatähelepanu ajakirju ja ajalehti, aga vähesed tunnevad meie aeg-ajalt ilmuvaid bibliograafilisi väljaandeid, mis ilmuvad väheses tiraažis ja ilma erilise reklaamita. Ja meie ajakirjad, nagu «Eesti Loodus», «Keel ja Kirjandus» on juba ilmunud rida aastaid, ilma et oleksid vaevunud avaldama koondregistreid seni ilmunud aastakäikude kohta. Kuid teadus ja teadmised vajavad populariseerimist, vajavad meelde tuletamist ning ka kättesaadavaks tegemist. Õnneks on jõutud niikaugele, et ENSV Teaduste Akadeemia ja TRÜ avaldavad iga-aastasi bibliograafiat oma töötajate trükitud toodangust. Seda kõike on aga vähe. Tuleks teha palju rohkem just bibliograafiliste teoste propageerimiseks. Tuleks näidata tegelikku vajadust nende järele. Eriti raske on aga midagi otsida varasemast ajast. Winkelmanni ja Blumfeldt-Loone bibliograafiad on erialaselt head, kuid üheksiklased ja ulatuvad ainult kuni 1917. aastani. Paljude erialade kohta aga puuduvad bibliograafiad üldse ning ainult see, kes selle eriala kirjanduses on piisavalt kodunenud, suudab leida sobivaid teoseid, kus kasutatud kirjanduse nimestiku abil pääseb juba järgmiste allikate juurde. See tee on aga üpris vaevuline ja viib ikka ainult tallatud radadele, s. o. teiste poolt kasutatud allikatele. Varasemate autorite poolt unustatud või ignoreeritud töid nende abil tavaliselt ei leia. Veelgi halvem on lugu siis, kui teema ja aspekt on uued ja otsida tuleb ainult juhuslikke artikleid mõnes vanemas koguteoses või ajakirjas. Ja siis tuleb loota ainult isiklikule vaistule, et võtta kätte erialaste ajakirjade kümneid aastakäike ja sorida nende registreid kuni õnneliku leiuni või siis veendumiseni, et midagi sobivat ei leidu. Aastakümnete jooksul valitsenud kokkuhoiu printsiip on andnud tulemust, et näiteks TRÜ raamatukogus leiduvad tuhandet teaduslike ajakirjade aastakäigud on bibliografeerimata ja keegi ei tea, mida neist leida võib ja mida mitte, sest ühelgi uurijal pole aega nende läbitöötamiseks. Raamatukogu bibliograafe on aga võimatu sellele tööle panna, sest neid on ikkagi veel niivõrd vähe, et vaevu tulevad toime oma jooksvate ülesannetega.

Õnneks ilmub juba mõnda aastas Üleilidulise Teadusliku ja Tehnilise Informatsiooni Instituudi väljaandel Moskvas refereeriv ajakiri, mille erinevad seeriad toovad teaduslasele kaupa ära nii NSV Liidus kui ka välismaadel ilmunud tähtsamate teoste ja artiklite lühikokkuvõtteid, kuid kahjuks ei ole lihtne ega hõlpus nende originaaleksplaride kättesaamine. Ja pealegi ei hõlma too refereeriv ajakiri veel kõiki teadusharusid. TRÜ õpetajad on korduvalt hädaldanud, et välismaiseid uuemaid teatmeteoseid on TRÜ raamatuko-

gus ainult mõni üksik, et puuduvad ka paljud väga vajalikud sõnastikud, et mitmetest suurtest sõnastikest on olemas esimesed köited, kuid puuduvad viimased, et üsna paljude ajakirjade tellimisi pole enam aastaid uuendatud. — Jah, hädasid on palju ja puudusi samuti, kuid välisvaluutaga seotud küsimused ei sõltu teatavasti TRÜ raamatukogust ega ka mitte rektoradist.

Teine on aga lugu juba raamatukogudes olevate materjalide bibliografeerimisega. — Siin on küsimus ainult Nõukogude rublades ja bibliograafide koosseisuliste kohtade arvus. Kui on öeldud, et just teadusse investeeritud kapital annab suurimat efekti, siis üheks vahelüliks teaduste arengule on kindlasti bibliograafia ning informatsiooniteenus. Hästi organiseerituna säastavad need vahelülid üsna suurel määral uurijate aega otseks uurimistööks, vähendab otseste viitlaskimiste võimalusi ning läbiuuritud probleemide korduvaid töötlemisi ehk teisi — tühja töö tegemist. Uurija palk on aga suurem kui bibliograafi oma ja kokkuhoidu sellest võib isegi rubladesse välja arvutada.

On paiguti arvatud, et raamatukogu valvibibliograafi või ka bibliograafia-osakond tervikuna suudavad uurijaid aidata igas olukorras. Tuleb aga tunnistada, et see on ilmne eksitus. Need suudavad tõesti aidata, kui küsijale endale on piisavalt selge, millist raamatut või ajakirja ta soovib, või kuidagi teisiti suudab bibliograafe õigetele jälgedele suunata. Kuid selleks peab uurija juba küllaltki palju omama bibliograafilist ettevalmistust oma eriala ja ka naaber-alade kirjandusest.

Moskva ja Leningradi suurtes teaduslikes raamatukogudes on tavaliselt bibliograafideks erialade spetsialistid (matemaatikud, keemikud, bioloogid jne.), kuid mõni-ki kord on juhtunud, et neilki tellitud bibliograafiad mõne konkreetse küsimuse kohta sisaldavad üldtuntud materjali suure hulga kõrval väga kasinasti seda, mis uurijale tõesti rõõmu valmistab. Kuid süüdi ei ole sel puhul tavaliselt mitte bibliograafi, vaid tellija, kes ei vaevunud detailideni seletama oma soove ja vajadusi. Nii olemegi jällegi selle juures väljas, et iga tellija, s. o. antud kohal uurija peab omama küllaltki palju bibliograafilist haridust, et ta oskaks ette näha, millisesse olukorda langeb bibliograafi tema tellimuse täitmisele asudes. Eeltoodu kokkuvõtteks tuleks märkida, et bibliograafiline töö on otseseks eelduseks teaduslikule tööle (kaasa arvatud ka seminari- ja kursusetööd) ning seetõttu on vaja tõsiselt pingutada bibliograafilise ja informatsiooniteenistuse arendamiseks TRÜ-s, vaatamata sellele, et bibliograafide ettevalmistamine viidi üle Tallinna Pedagoogilise Instituuti, ja teiseks — tõhusat tööd tuleb teha ka bibliograafia õpetamisel üliõpilastele, kes juba enne ülikooli lõpetamist peaksid suutma korraldada orienteeruda nii erialases kirjanduses kui ka teedes, kuidas seda kirjandust üles leida raamatukogudes. Vastupidisel juhul ei suuda neid aidata ka kõige parem eriala bibliograaf mitte.

Dotsent LEO TIHK

Meil komsomolis

Teisipäeval toimus eesti filoloogia osakonna komsomoli aruandluse ja valimis-koosolek. Kuulati ära H. PIKKORI aruanne möödunud aasta töö kohta. Järgnenud sõnavõtteid analüüsiti õppetöö, ühiselamute ja õppeprogrammide küsimusi. Osakonna komsomolibüroo tööle

anti hinne «rahuldav». Osakonna uueks sekretäriks sai II kursuse üliõpilane TIUU PAULSON. Büroosse kuuluvad peale tema veel E. KRAUT, P. UIP, A. TETER, M. RAIDMA, H. PIKKOR, V. LAANISTE ja V. REELO. A. SINIVEER

Külla leedulastele

Arstiteaduskonna raviosakonna V kursuse komsomolibüroo töökoosolekud toimuvad regulaarselt igal nädalal. Arutatakse tehtud rühmade ja kursuse ulatuses. Järjekordest koosolekust võtsid osa ka kolleegid vene õppegrupist. Päävakorras oli kursuse eelseisev massi-

üritus — ekskursioon Kaunasesse, Vilniusesse. Sõidame välja 23. oktoobri hommikul. Ekskursioon kestab viis päeva. Kavatseme külastada Leedu raviasutusi, tutvuda nende töömeetoditega. Loodame palju näha ja kuulda ning sõlmida sõprussidemeid Kaunase Meditsiinilise Instituudiga. Võtame kaasa suveniire, mida on tore kinkida sõpradele Leedumaal.

H. BRUDEL

Tähelepanu!

ELKNU TRÜ Komitee pakub sügissemestri vältel kursustele kuulamiseks järgmise temaatikaga loengud (lektor komsomolite poolt):

Välispoliitika

1. HKP ja NLKP vahelised suhted ja lahkeliid.
2. Sotsiaalklassiline struktuur ja klassivõitlus Hiinas.
3. Prantsusmaa ja Euroopa ühtsus.
4. USA positsioonid maailma majanduses ja poliitikas.
5. Kagu-Aasia probleemid.
6. Kas kapitalism on edasi arenenud?
7. Suunad rahvademokraatiamaade majanduses (Poola, Jugoslaavia, Ruumenia).
8. Rahvusvahelisest olukorras.

Sisepoliitika

1. Noorsoo kasvatamise probleeme meil ja välismaal.
2. Rahvusküsimuse lahendamine sotsialistlikus ühiskonnas.
3. Meie maa majanduspoliitika eile ja täna.
4. Leninlik-demokraatliku tsentralismi printsiibi rakendamise võimalusi kaasajal.
5. Siseparteiline demokraatia ja partei juhtiv osa ühiskonna kommunismi ülesehitamisperioodil.
6. Töötasu meil ja välismaal ning erinevusi intelligentsi ja tööliste palgas NSV Liidus.
7. Tööviljakus ja selle tõstmine erinevates majandussüsteemides.

Kursuse (osakonna) üliõpilased peaksid omavahel kokku lepma neid eriti huvitava teema suhtes ning seejärel kontakti võtma ELKNU TRÜ Komiteega, et seal kooskõlastada loengu pidamise koht ja aeg.

Ootame kursustelt elavat vastukaja!

ELKNU TRÜ Komitee

Aulas

Kui kuulete kopsimist...

- Peahoone kõigis ruumides käib ammu töö.
- Aula lagi on värvitud, tellin- gud väljas.
- 10. oktoobriks aluspõrand val- mis.
- Rödu kallal käib töö.
- Peahoone ümbrusele uus nägu.

Sellest on möödunud juba ülekahe kuu, kui peahoone riikliku komisjoni poolt vastu võeti. Tartu Remondi- ja Ehitusvalitsuse juhtijaid, töödejuhatajaid ja töölisi premeeriti tähtaegselt tehtud väga hea töö eest. Valminud auditooriumides toimusid sisseastumiseksamid. Pärast algas tavaline õppetöö.

Ruumide kasutamises on mõningaid muudatusi. Füüsikapraktikumide laboratooriumid kolisid Leningradi maanteele endisesse kutsekooli hoonesse. Suurenes auditooriumide arv peahoones: neid tuli

juurde kohvikutiiva II ja III korru- sel, kuid ka mujal. Paranesid mit- mete kateedrite töötingimused. Ajapikku — sõltudes endise tööstus- kooli ruumide ümberehitamisest — kolivad sinna veel mõned labora- tooriumid ja ka õppetöökoda.

Esialgu on vanadele olijatele palju võorast: auditooriumide uued numbrid, rõivistu oma järje- korruga, heledast värvist tingitud avarus ja hea valgustus. Kuid peagi muutub see ka neile igapäeva- seks.

Aulas jätkavad tööd restaureeri- jad. Nende töödejuhataja Merike Vaas seletas, et vahepealne maha- jäämus töös oli tingitud mõnede krohvivate ebaküllaldasest vilumusest: taolisi keerulisi krohvimis- töid, nagu aulas, tuleb restaureeri- jatel harva ette. Siin-seal tuli teh- tut ümbergi teha. Edasi aga läks (Järg lk. 4)

Töö ja laulud. Suvi 1966

(Algus ajalehe 23. ja 24. numbris) **RESPONSEERIMISEST.**

Kui professor P. Ariste loengul sellise sõna näiteks tõi, ei osanud meie, kolm eesti filoloogi, kes kõik Muhu rühma juhtusime, kahtlustadagi, et sõna siin nii populaarseks muutub. Responseerijateks nimetasime neid, kellele kolmas on ülearune. Pideva kuul- valvamise eest kavatsesime neile mälestuseks käisemärgid teha. See jäi kavatsuseks, aga oma puhketoa nimeks panime «res- ponsarium».

PUHKUSEST.

Tudengid on laulurahvas. Nii oligi, et kui Serjoža ja Vovka ki- tarrid helisesid, kõlasid laulud — kord karedalt mustlaslikud, kord nukrad. Kiirelt levisid möödunud

LINDA KRUUSTEE

uudismaa-aastate viisid. Sündisid uued. Laul ei tunne keelelisi barjääre. Seepärast oli kõrvalt- vaatajatel raske vahet teha, kes venelane, kes eestlane on.

Ohtuti olime alalised külalised Piiri klubis. Kui Orissaare kul- tuurimajast pillid saime, sündis rühma orkester — ainuke EÜE-s. «Responsariumis» korraldatud tantsuõhtutel mängisid ka need, kel pill esimest korda käes oli. Kui poistest enam asja polnud, võttis ameti üle õrnem sugu. Küllap EÜE-lased, kes Salmes spartakiaadi lõpetamisel olid, mäletavad tüdrukute mängitud särtsakat tvisti.

Puhkeaja raskuspunkt langes

nädalalõpule. Jõudsime külas käia teistel rühmadel, teha sõite Sõrve, laidudele ja Hiiumaale. Kogu rühmaga pidasime sünni- päevi. Anne ja Eda Kunstiinsti- tuudist valmistasid kingituseks omapäraseid kaarte, kõõgitoim- kond hoolitses toidupoolise (ka tortidel) eest.

Malevas toimusid isetegevuse ülevaatus ja spartakiaad. Üle- vaatuseks koostasime seotud ka- va rühma elu teemadel. Elvi, kel- le erialaks Pedagoogilises Insti- tuudis on laulmine, võttis tüdru- kud enese hoolde. Ilmesid jäl- legi Serjoža ja Vovka toredad oskused. Nende pantomiimid ja estraadistseenid panid naerma ka kõige tõsisema pealtvaataja. Ise- tegevusülevaatusel saime esiko- ha. Sama kavaga andsime mitu kontserti ümberkaudsetes kol- hoosides, esinesime ka EÜE

ühendkontsertidel Orissaares ja Kingissepas. Meeldisid. Kingisse- pas kuulsin tantsuhimulise noo- rema rahva suust: «Eeskava oleks võinud pikem olla.» Meile endile jäid kõige rohkem meelde külaskäigud koolidesse. Tornimäel tervitasime I klassi astujaid kooliaasta alguse puhul, Kingis- sepas kohtusime abituriumiga.

Rühma poisid võistlesid juba esimestel saarel veedetud päeva- del piirivalvuritega võrk- ja jalgpallis. Kokkumäng oli veel viletsavõitu, seepärast ei tulnud ka võit kergesti. Aga MEK'i spartakiaadil Kingissepas mängi- ti juba palju kindlamalt. Tüdru- kute võistkonnaga oli asi hul- lem — mängitud oli, aga mitte kunagi võisteldud. Üks kord on ikka esimene. Nii ka sedapuhku. Et teistelt aladel viimane väl- ja pandi, võitsime ehitusmaleva

spartakiaadil III koha.

MAJAPIDAMISMUREDEST.

Kõige varem algas tööpäev meie kokal. Kõõgis olid tal abiks kaks tüdrukut, hiljem leidsime, et poisid võivad perenaiseameti- ga paremini hakkama saada. Nii Piiril kui Tornimäel söime söökla. Neile, kes töötasid kau- gemal, toodi toit objektile. Töö- päev kõõgis on kõigil meeles — hea, kui kaheteistkümnne tunni- ga hakkama sai.

Koristamisega pidime samuti ise toime tulema. Einar Savisaar, maleva peaarst, ei tahtnud algul meiega kuidagi rahule jääda. Tornimäel muutusid meie elu- tingimused lahedamaks ja see- pärast oli maja kergem puhtana hoida. Elasime «suurepäralises» koosseisistestimises hiirte ja rot- tidega.

(Järgneb)

! INFORMIIN !

Iga haritud inimene peab olema suuteline leidma talle vajalikke fakte.

Igasuguseid andmeid võib leida kõige mitmesugusemates teatmetes. On töid, mis on spetsiaalselt määratud selleks, et neist leida faktilisi andmeid: entsüklopeediad, biograafilised leksikonid, sõnaraamatud, mitmesugused käsiraamatud, teatmikud jne. Bibliograafiad viitavad allikatele, kust võib leida kirjutisi meid huvitavate küsimuste kohta. Kuid on ka teoseid, mis pole otseselt koostatud faktiliste teatmete andmiseks, kuid siiski on täiel määral sellistena kasutatavad. Nende hulgas on esikohal õpikud — eriti kõrgematele koolidele määratud, mitmesugused kommenteeritud väljaanded (näit. Fr. R. Kreutzwaldi «Kirjavahetuse» kommentaarid annavad teatmeid XIX saj. kultuuri-tegelaste kohta), monograafiad jne.

Teaduslik Raamatukogu korraldab üliõpilastele uudse ürituse — INFORMIINI, mille mõtteks on võistelda vajalike teadmiste leidmise oskuses.

Võistlus on kahe-astmeline. Esimene, nn. «suur ring» on määratud individuaalsetele võistlejatele. Selleks avaldatakse järgmises ülikooli ajalehes 20 küsimust, millele tuleb leida vastus Teadusliku Raamatukogu lugemissaalides ja bibliograafia-osa-konnas leiduvate teatmeteoste abil.

Teine, «väike ring» on teaduskondadevaheline, kus igast teaduskonnast esinevad 3-liikmelised võistkonnad (või ka kohapeal moodustunud võistkonnad). «Väikese ringi» informiin toimub neljapäeval, 27. oktoobril kella 19.00 alates ülikooli kohviku rõdusaalis.

Nii «suure» kui ka «väikese ringi» võitjaile on välja pandud auhinnad.

Vastused eelmises lehes esitatud küsimustele:

1. USA praegune president Lyndon B. Johnson sai juriidilise hariduse Georgetowni ülikoolis.
2. Ly Seppeli luuletustest on ilmunud meie vennasvabariikide ajakirjanduses: Spietuvä (Trükkikoja). Liesma, 1962, nr. 5, lk. 7 — läti keeles (Artiklite ja retsensioonide kroonika, 1962, nr. 7, E 895), Man vajadatu. (Mul peaks olema) Lieratjra un Mäksla, 17. juuli 1965 läti keeles. (Art. ja rets. kroonika, 1965, nr. 10, E 1330); O, kas gan klutu, cilvək, tu? (Mis sa teeksid, inimene?) Padomju Jaunatne, 22. aug. 1965 — läti keeles (Art. ja rets. kroonika, 1965, nr. 11, E 1480) jt.
3. «Deposito cornuum» (ladina keeles «sarvede mahapanemine») end. aegade ülikoolides ametlik komme sisseastujate täisõiguslikuks üliõpilaseks tunnistamiseks. (Eesti entsüklopeedia, 2. kd., v. 252).
4. Kuulsa «Pisa torni» ehitamist alustati 1174. a. Bonanno Pisano poolt ja lõpetati XIII saj. II poolel Giovanni Pisano poolt. (Enciclopedia Italiana, vol. 27, lk. 394).

TRÜ klubi tööst lastega

TRÜ klubi lastesektor võimaldab huvi- ja eakohast tegevust lastele ja noortele igas vanuses.

Mudilasi, kes on huvitatud tantsimisest, laulmisest ja mängimisest, palume tulla laste laulu- ja tantsuringi. Tunnid toimuvad klubis teisipäeviti ja reedeti algusega kell 17. Mudilastele on ka teine, lasteaja profiiliga mängurühm, kus lapsed viibivad tavalistel tööpäevadel kella 9–15-ni ja laupäeviti kella 9–13-ni. Mängurühma üllalpidamisega seotud kulud tasuvad lastevanemad.

Alustab tegevust ka laste spordiring. Lähemaid teateid saab klubist, samuti toimub registreerimine ringi klubi kaudu.

Iluksa ilma puhul toimuvad 30. oktoobril algusega kell 12 Tamme staadionil jalgrattasõidu võistlused. Võistlema saavad tulla igas vanuses lapsed kuni 14-aastasteni. Kaasa võtta kahe ja kolme rattaga jalgrattad, samuti tõukerattad. Võitjatele on auhinnad. Iga võistleja saab tasuta embleemi.

3.–4. klasside lauluvõistlused harjutavad klubis esmaspäeviti ja reedeti kell 11. Esimest korda kavatseme publiku ette astuda 16. okt. kell 13 TRÜ kohvikus toimuvaval lastehommikul. Moodustamisel on ansambel 5.–8. klassi tütarlastele. Lauluvõistlused, teatage endist klubisest Harjutuste ajad leiame kokkuleppel.

Suurt huvi peaks pakkuma 5.–11. klasside õpilaste noorte kunstisõprade klubi, mille eesmärgiks on tutvustada noortele mitmesuguseid kunstilikke. Üritused toimuvad 2–3 korda kuus. Kiubi perspektiivpõlplaani on tutvumiseks esitatud teaduskondade a/u rühmaorganisatoritele. Alljärgnevalt palun tutvuda oktoobri-novembrikuu tööplaani-ga:

1. 10. okt. kell 15 kunstnik Ida Anton-Agu tööde näituse külastamine. Juhendab autor. (Kunstnike Maja).

2. 17. okt. kell 15 19. okt. kell 11.30 maalikunstnik A. Laikmaa tööde näituse külastamine. (Kunstimuuseum).
3. 24. okt. kell 15 26. okt. kell 11.30 maalikunstnik J. Püttsepa ateljee külastamine.
4. 14. nov. kell 15 16. nov. kell 11.30 maali- ja skulptuuriligid. (Kunstimuuseum).
5. 28. nov. kell 15 30. nov. kell 11.30 haruldasi maaliteoseid Tartu Kunstimuuseumis.

Igale üritusele minekuks koguneda pool tundi enne ürituse algust TRÜ klubisse.

1.–6. kl. õpilased, kellel vahetevahel aega õppetööst üle jääb ja sooviksid sõprade seltsis mängida mitmesuguseid liikumis-, osavus-, vaiksusi ja muusikalisi mängu ning õppida laste massitantsu, palun külastada klubis laste mängude ringi teisipäeviti kella 15–17 ja neljapäeviti kella 10–12-ni.

Raadi kalmistul vajab korrastamist TRÜ rektori J. P. G. Ewersi kalm. Siin kuulub ära iga abivalmis kätepaar. Tutvutakse lähemalt ka J. P. G. Ewersi eluloo ja tegevusega.

L. Koidula nimeline raamatukogu aitab korraldada lastele huvitavaid üritusi klubi ruumides. 1. oktoobril toimus mudilastele muinasjutte hommik, kus raamatukogu töötajad vestsid diafilmi kaasabil lugusid loomadest. Raamatukogu saab kasutada vanemate õpilaste abi raamatute kufundamisel.

Ringidesse soovijaid palun endast teatada klubisse isiklikult või telefonil 04/579.

Nendele, kes meie töös agaralt kaasa loövad, toimub 6. jaan. spordipäev käärikul. H. KAROLIN

Kui kuulete kopsimist...

(Algus lk. 3)

asi juba libedamalt. 20. septembriks jõuti «graafikusse»: lagi oli pahteldatud (siin olid abiks ka neil üliõpilastel) ja valgendatud, tellitud maha voetud ja oue riitagi laotud. Kõne alustati alusporanaga tegemist.

Ja nii ta ongi. Aula lõhnab, justkui tõrvaks keegi paati. «See tuleb antiseptikust», ütlesid puusepad, kes parajasti õliselt tumedaid laudu samasugustele laagidele pörandaks kopsisid. «10. oktoobriks peab töö valmis olema. Praegu on meid kolm, kuid lubati juurde veel kaks meest. Ka abitööli kuluks ära jämedama ehitusprihi väljaviimiseks. Siis saaks küll.» Ja jälle hakkasid kajama kirvelöögid ning kõmisesid vastu seinad ja lagi.

● Järg on siis rõdude käes?

«Jah, kui aluspõrand valmis, hakkame kohe sambaid ja nende baase paigaldama», jätkas Merike Vaas. «Seest õõnsad sambad on juba laudadest kokku liimitud ja praegu treitakse neid Tallinna Masinatehases. Ka baaside kallal käib töö. Hea akustika saamiseks kasutatakse eriti valitud männipuitu, mida muretsesid küll Tallinna Klaverivabrikust kui ka teistest Tallinna ettevõtetest. Sellise valitud puidu kuupmeeter läks maksma umbes 90 rubla, see on tavalisest ehituspuidust kolm korda kallim.

Omamoodi pähklikk on ka puidust joonia kapiteelid, mis asetatakse sammaste ülaossa. Jooniste ja fotode järgi voolib kunstnik Kornelius Tamm nad kas savist või plastiliinist. Nende järgi valatakse kipsmudelid. Puusepad teevad puidust toorikud ning alles nüüd alustavad tööd puulõikajad oma paarikümne noakese ja uuritsaga: eeskujuks on kipsmudel. Ühe kapiteeli valmistamiseks kulub peaaegu kuu aega. Tööd teevad praegu viis selle ala meistrit.

Teadmiseks!

Raamatukauplus «Ülikooli» Ülikooli tn. 11 võtab vastu eeltellimisi eestikeelsele kirjandusele kirjustuse «Eesti Raamat», «Valgus» ja «Kunst» 1967. a. temaatiliste plaanide järgi.

Eeltellimisi venekeelsele kirjandusele kõigi keskkirjastuste plaanide järgi võtab vastu raamatukauplus «Teadus» Ülikooli tn. 1.

19. okt. kell 18.00 pedagoogika-auditooriumis psühholoogiaringi

KOOSOLEK

Kavas:

1. Psühholoogide ettevalmistamisest USA-s
2. Uurimisgruppide ettevalmistamisest
3. Uute liikmete vastuvõtt
4. Juhatus valimine.

*

Laste spordiringi tunnid uisutajatele toimuvad Kingissepa tänava võimalas esmaspäeviti kell 10–12 ja neljapäeviti kell 12–14. Võetakse vastu uusi asjahuvilisi.

Külastasin peaaegu luksuslamut Tiigi tän. 14. Väljast soliidne, seest noobel, saalivad nägusad «graafisid». Tunnetasin erilist kikku veres. Viiksatas mõte — noormehed, siin teile vägev varu noori perenaisi! Kõõgis alles maandusid pilvedelt prantsafades. Umbrus nagu prügmäel! Needsamad «graafisid» istu-

Samal ajal tehakse ka rõduvõre-sid. Viimased neist peaksid valmima hiljemalt poolteise kuu pärast»

● Kuidas on lood lühtritega?

«Lühtrid alles kavandatakse Kunstiinstituudis. Tulevad täiesti uued, sest vanad ei olnud tehtud arhitekt Krause (ülikooli peahoone ja mõnede teiste hoonete projekti autor) kavandi järgi.»

Meie vestluse lõppu kuulanud ehitusjärelevalve vaneminsener M. Leibur tegi öeldule mõningaid täiendusi.

«Kapiteelidega läheb siiski pisut kiiremini. Esimesi tehakse küll kolm nädalat, kuid järgmised valmivad juba kahe nädalaga. Novembri lõpuks peaksid nad kõik valmis olema.

Restaureerijad on küll «graafikusse» jõudnud, ent mõelda tuleb neil küllalt. Üldgraafiku järgi on vaja välja töötada detailne plaan, eriti rõdude ehitamise kohta. Mitmeid töid tuleb teha paralleelselt.

ENSV Ministrite Nõukogu jälgib pidevalt tööde käiku. Tähtaeg 1. mai 1967 on lõplik.

Peale aula on ette nähtud ka peahoone ümbruse haljastamine. Seda teeb Ülikooli Botaanikaead. Projekt on neil juba käes. Eks nad hakka sobival ajal sellega pihta.»

Sügis rebib peahoonet ja kohvikut ümbritsevatelt puudelt kolletanud lehed. Läbi oksavõrestiku hakkavad paistma õpperaamatukogu, kohviku, keeltetajaja ja administratiivhoone liitunud seinad, mis on kontrastiks äsja värvitud peahoonele, keemiahoonele ja ülikooli vastas asuvatele majadele. Nad jäävad ootama suve, mis varjab nad uuesti kas lehtkattega või toob plati maalrid värvipintslitega.

Täienduseks.

1. oktoobrist hakkas aula restaureerimistööd jälle juhatama kogunud vanemtöödejuhataja L. Kukk.

7. oktoobriks oli aula aluspõrand valmis.

10. oktoobriks toodi kohale ka 10 rõdusammast ja kõik 28 baasi. Algas rõdude tegemine.

A. PABUT

Tähelepanu, orienteerujad!

Vastu tulles laide üliõpilashulkade soovidele, tuleb sügisene orienteerumisejooks kordamisele. Start on avatud teisipäeval, 18. okt. kell 16–17 Tähtvere metsa serval (paistab raudteelt). Suund orienteerumise rada on naistele 4 km (4 KP), meestele 6 km (6 KP) pikk. Sajuse ilma korral lõukub võistlus 20. oktoobriks (start kell 16–17 samas). TRÜ Spordiklubi

Loodusesõbrad!

Pühapäeval, 16. oktoobril läheme oma traditsioonilisele Taevaskoja matkale.

Jälgime sügisest loodust, viime läbi käbisveikvõistlused, saame tuttavaks oma uute ringikaaslastega.

Rong väljub kell 10.12 (pilet osta Taevaskojani), tagasi jõuame kella 22-ks. Mitte unustada kaasa võtmast üliõpilaspileteid!

Ootame kõiki vanu ja uusi loodusesõpru!

LOODUSKAITSERINGI JUHATUS

Juubelijuttu

NSV Liidu ajaloo kateedri laborandist Anne Madissonist, kes 15. oktoobril saab 65-aastaseks ning on sellest ajast 20 aastat töötanud ülikooli nimetatud kateedris, asudes tööle 1947. a. Kateedri koosseisus on sellest ajast alates toimunud nii õppejõudude kui laborantide osas nii ühtesid kui teistsuguseid muutusi, nii mõnedki on tulnud ja läinud, kuid juubilar on püsinud. Tema käte vahelt on läbi käinud sadasi üliõpilasi ja osaliselt ka õppejõude ja aspirante, kes tema silme all on sirgunud täiskasvanuiks.

Kui ühest või teisest kateedri töötajast või õppejõust on mööda pääsetud põgusa kokkupuutega, siis Anne Madissonit ei saa kateedris küll keegi läbi. Siit ka tema kohta käivad omamoodi hellitavad nimetused — kateedri raudvara, kateedri põhivara, inimene, kes kateedris nõnda-öelda kõike teeb, alustades õppevahendeist ja lõpetades kompetentsete teadmistega õppeplaani osas. Viimased on läbi teinud kõikvõimalikke hüppeid ja muutusi kursustel ja kursustele üleminekul ning neis orienteerub veel vaid inimene, kellel on pädevus, s. t. kes nende kõigi alusel on esitanud tunniplaani andmeid ja neid ise koostanud. Kõiki ülesandeid, mida juubilaril on tulnud kateedris täita, on siin võimatu ära tuua, sest neid on tõesti palju. Sellele kõigele lisandub iseendast mõista ühiskondlik töö — aastaid Ajaloo-Keelteaduskonna ametiühingubüroos ja aastaid ajalooosakonna kateedrite a/u rühmaorganisatorina, millist ülesannet ta ka praegu täidab.

Kõige selle juures — töö kateedris, ühiskondlik töö, aastad — on Anne Madisson väga reibas, elurõõmus ja tubli töötaja, inimene, kes alati on sõbralik ja abivalmis. Aga kui olukord või siis ka vastav isiksus seda vajab, võib ta kõva sõna ütelda või siis kartmatult «kraade» arvestamata «peape-su» teha, mille üle küll keegi pahandada ei saa, sest see on tehtud asja huvides.

Soovime juubilarile veel palju õnnelikke päevi ja aastaid, tervist ning jätkuvat elurõõmu.

TRÜ NSV Liidu ajaloo kateeder

Teadaanded

16. nov. kell 13.00 TRÜ kohvikus LASTEHOMMIK

Lastega vestleb A. H. Tammsaare nimelise I Keskkooli õpetaja Kiira Neem. Esinevad lasteringid. Ühismängud.

14. okt. kell 19.00 Vanemuise tän. 46 (aud. 101) sotsioloogiaringi

avakoosolek

Kavas:

1. Mida on tehtud?
2. Mida tegema hakkame?

Pedagoogikaringi koosolek toimub reedel, 14. oktoobril algusega kell 19.00 pedagoogika-auditooriumis.

Päevakorras on kohtumine staadikate pedagoogidega

RINGI JUHATUS

Tööl raamatukogus

Samal ajal kui enamik esimeste, osalt ka teiste kursuste üliõpilasi rassis tööd teha kolhoosipõldudel, oli üks tilluke osa nende kaaslastest ametis ülikooli raamatukogudes. On juba traditsiooniks saanud, et tudengid käivad sügiseti abiks küll Toomel, küll õpperaamatukogus, küll Ajaloo-Keelteaduskonna raamatukogus ja Sõbra tänaval asuvas reservandis. Ja ikka ootab raamatukogu avasüli kõiki abimehi, sest siin jätkub tööd tõesti alati ja kõigile.

Tänavu oli raamatukogus abiks liigi 40 üliõpilast.

Raamatukogu rahva poolt suur atah kõigile tublidele abistele, kes aitasid kaasa selleks, et raamat jõuaks lugeja kätte puhtamana, kaunimana, kiiremini.

Eriti täname Arstiteaduskonna I k. üliõpilasi H. Rauda, N. Markovit, R. Seinoja, M. Matsini, O. Lanskajat ja G. Iljinskajat ning füüsikaosakonna I k. üliõpilasi M. Aroltit ja A. Piirsood.

U. TONNOV

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tартu, Ülikooli 17/19. 111. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 7416. MB 09126.

PÄEVAKAJA

A. OISSARI karikatuurid

Üliõpilaspäevade populaarsemaid meloodiaid. (All vasakul) «Suurem osa rahvast suruski end laupäeva õhtul EPA-sse (seda enam, et ustel kutseid ei kontrollitud)...» (ajalehest «Edasi», 11. okt. 2. lk.). Sel põhjusel koosnes tants ainult jala kergitamisest ja langetamisest 5 mm kõrgusel põrandast. (All paremal)





Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 26 (707) Reedel, 21. oktoobril 1966 XX aastakäik



DIE GÄSTE AUS DER DDR

Saksa DV kultuuripäevad ENSV-s

Tartusse saabus Saksa DV delegatsiooni koosseisus ka haridustegelasi. 16.–18. okt. tutvuti Tartu Riikliku Ülikooliga, viibiti vastuvõtul rektori juures, korraldati loenguid üliõpilastele ja õppejõududele.

Külasti vastuvõtnud professor Saarma jutustas, et loenguid Arstiteaduskonnas peeti kaks:

1. Dots. Gerhard Fritze, Greifswaldi Üliõpila tööhügieeni kateedri juhataja, teemal «Meditsiinilise hariduse reformist Saksa DV-s.»

Kõne all olnud küsimused on kitsaskohtadeks ka Tartu Riiklikus Ülikoolis:

- kuidas arstide ettevalmistamiseks ettenähtud ajaga (6 a.) tagada lõpetanule kaasaegse tasemega teadmised? faktilise materjali hulk on tublisti kasvanud, õppeaeg aga jäänud samaks. On vaja programmi ümber korraldada;
- kuidas tagada, et noor arst tööle asudes oleks suuteline iseseisvalt tegutsema?

- arsti kui ühiskonnategelase ettevalmistamine.

Uudiseks oli, et SDV-s arstiteaduskonnad on eranditult ülikoolide raamides ja õppebaasidena kasutatavad kliinikud on ülikoolide kliinikud. Nii on Greifswaldi Ülikooli ümbruses paiknevad ülikoolihaiglad nimetatud rajoonis ainukesed ja alluvad haridusministeeriumile. Mujal hoolitseb tervishoiu eest tervishoiuministeerium. Koordineeritud koostöö kahe ministeeriumi vahel on end õigustanud.

Saksa DV-s suunatakse arstiteaduskonna lõpetanu praktikale, kus noor arst omandab eriarsti kvalifikatsiooni.

2. loeng oli professor Theodor Kima'l.

Professor Kima on 1924. a. lõpetanud Tartu Ülikooli ja on praegu SDV Tervishoiuministeeriumi peakonsultant.

Külastajad rääkis epideemiavastastest võitlustest SDV-s 1945–

Tähelepanu!

21.–23. oktoobrini k. a. toimub Käärikul TRÜ Komitee ja osakondade büroode laagerseminar. Õpused toimuvad järgmistel teemadel: «Olukorrast meie organisatsioonis ja edaspidistest ülesannetest», «Komsomoliorganisatsiooni suhetest ja koostööst teiste organisatsioonidega», «Pisut sisepoliitikat ja rahvusvahelisest olukorrast», «Töö organiseerimisest ülikooli komsomoliorganisatsioonis», «Töö planeerimisest ülikooli komsomoliorganisat-

sioonis», «Töö planeerimisest», «Uuest komsomolitöö meetodikas ja taktikas». Toimub ka töö eri sektiioonides. Tõsise töö kõrval tehakse pisut sporti (kahejalalalli), korraldatakse sügisest Käärikut ja peetakse õhtuid a la Kääriku.

Ärasõit Käärikule on reedel, 21. oktoobril kell 17.00 ülikooli peahoone eest. Peale sportliku riietuse palutakse kaasa võtta kohvritäis head tujut, vaimukust ja särtsu (a la Kääriku).

ELKNU TRÜ Komitee Büroo

1965. a. tüüfuse ja düsenteeria likvideerimisest sõjajärgsel perioodil, nakkusliku kollatõve ja lastehalvatustõve kaasaegsest ravist.

Et külastajad lugesid eesti keeles, oli kuulamas peale üliõpilaste ja õppejõudude ka palju Tartu ravi-asutuste arste.

TRÜ rektor prof. F. KLEMENT:

1. Mis jäi Teile kõige enam meelde kohtumistelt Saksa DV kultuuripäevade puhul?

Kõrge austus meie ülikooli vastu, mida avaldasid kõik delegatsioonid, kes meid nende päevade jooksul külastasid.

Teiseks: need isiklikud kontaktid, mis tekkisid külastajatega. Võib uskuda, et need ka praktiliselt aitavad laiendada ja süvendada koostööd. Seda eriti Rostocki ja Greifswaldi ülikoolidega.

2. Millised on Teile arvates võimalused sidemete tugevdamiseks Saksa DV ja meie ülikoolide vahel?

Mõlemate prorektoritega kõnelemine saksa keele osakonna üliõpilaste komandeerimisest nende ülikoolide juurde pikemaks ajaks, et parandada saksa keele oskust. See küsimus on päevakorras olnud enne, kuid nüüd on lootust, et see juba praktiliselt lahendades.

Juttu oli ka õppejõudude vahetamisest. Nende õppejõud võiksid käia meil nii loengutega kui ka töötamiseks arhiivides ja raamatukogus, mis köitis külastajate huvi oma fondide rikkusega. Ka meie saadaksime Saksa DV-sse rohkem nii teaduslikke töötajaid kui ka saksa keele õpetajaid.

Tähtis on kirjanduse vahetamise

laiendamine. Tuleb leida teid saksa keelse kirjanduse saamiseks ja meie kirjanduse saatmiseks ilma valuuta, mille fondid on vägagi piiratud. Tasuta kirjanduse vahetus kehtiks siis ka ülikooli väljaannete suhtes.

3. Kas on võimalik luua konkreetsed kontakte ka ÜTU-de ja ajalehtede vahel?

Jah, muidugi, ning oleks päris hea, kui ÜTU-d vahetaksid kogemusi ja informatsiooni ning ühiskund üliõpilased käiksid vastastikkülastustel.

Rostocki ülikool jt. annavad välja huvitavaid ajalehti, mida edaspidi lubati meile saata süstemaatiliselt. Meie peaksime ka neile saatma, samuti võiksime nende jaoks kirjutada oma ülikooli elust. Aktiiv hakkaks täitma korrespondendi osa Saksa DV ülikoolilehtede juures.

4. On Teil isiklikult öelda veel midagi meie lehe lugejatele, mida me küsida ei taibanud?

Võib-olla ära märkida, et jutuaajamise käigus selgus terve rida huvitavaid asju, millest meil polnud küllalast ettekujutust. Näiteks loengud, mida pidasid Greifswaldi ülikooli õppejõud, näitasid, kui võrd sügavad muutused on Ida-Saksamaal toimunud sõjajärgsete aastate jooksul, kui radikaalselt on muutunud intelligentsi ideoloogia ning meeleolud ja kui sügavad sotsiaalsed protsessid toimuvad Saksamaal. Saksa teadlaste näol on meil tõelised sõbrad, kes igati huvitavad koostööst teiste sotsialistlike maa-dega, sealhulgas ka Eesti NSV-ga.

Intervjuerisid

A. HIIR ja O. TOELEID

Komsomoli aruande- ja valimiskoosolekult

Õigusteaduskonnas

2. oktoobril k. a. kogunes Õigusteaduskonna komsomolipere Vane-muise tänava õppehoone ringauditooriumi, et läbi viia aruande- ja valimiskoosolek. Õigusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni ja selle büroo moodunudaastastest tööst esitas mahuka aruande sekretär Toivo Ehrenpeis.

Õigusteaduskonna komsomoliorganisatsiooni peatähelepanu oli 1965/1966. õppeaastal suunatud iseseisva mõtlemisvõime ja kollektiivsuse kasvatamisele meie üliõpilastes. Komsomolibüroo asetas rõhu ideoloogilisele kasvatustööle, korraldades mitmesuguseid diskussioone, vestlusi ning vaidlusi. Õnnestunud diskussioon toimus III kursusel kirjanduse ja kunsti aktuaalsetest probleemidest, I kursusel teemal «Kes ma olen?» ja IV kursusel teemal «Juristi moraalne päle».

Õppetöö osas oli teaduskonnas peamiseks ülesandeks õppeaastase testimine ja õppedistsipliini parandamine. Selleks tehti kursustel büroo õppeosakorra juhendamisel eksamitulemuste analüüsi, arutati puudumiste põhjusi ja muid õppetöös esilekerkivaid küsimusi.

Teaduskonna spordiühtluse edukalt III kursuse üliõpilane E. Palumets. Teaduskonnas toimunud kursustevahelised võrk- ja korvpallivõistlused, käidi sõprusvõistlusel Riia ülikoolis, võeti osa massiüritustest.

ÜTU tööst on Õigusteaduskond aktiivselt osa võtnud.

Pärast aruande esitamist tegid ettepanekuid teaduskonna komsomolitöö arendamiseks üliõpilased S. Kirsipuu, E. Palumets, E. Eomõis, J. Elgas, A. Oru, V. Siiberg, P. Malv jt.

Sm. A. Paltser tunnistas oma sõnavõtu üliõpilaste ettepanekud tähelepanuväärivaks. Ta ütles, et teaduskonna parteibüroo peab komsomoliorganisatsiooni tugevaks.

Sm. J. Kork heitis oma sõnavõtu eite paljude üliõpilaste passiivsust komsomolitöös ja vähest iseseisvat mõtlemist.

Tunnustavalt märgiti koosolekul, et teaduskonnas on tõhusat tööd tehtud ideelis-poliitilises kasvatustöös. Pearõhk on asetatud iga ühiskund üliõpilase maailmavaate kujundamisele.

Uus teaduskonna komsomoliorganisatsiooni büroo valiti 7-liikmelise.

Otsustati:

- eeloleval õppeaastal jätkata kursustel vestluste ja diskussioonide korraldamist;
- tösta ürituste taset, et need aitaksid kaasa ideelis-poliitilise ettevalmistuse paranemisele;
- kohustada kõiki kursuste büroosid ja iga kommunistlikku noort võitlema õppeaastase ja distsipliini parandamise eest kursustel, vältima põhjuse puudumist õppetööst;
- arendada spordi- ja kultuuri-tööd teaduskonnas.

E. REISENBURK

Teadmiseks!

Esmaspäeval, 24. okt. k. a. kell 18.00 toimub Teaduslikus Raamatukogus lugejate konverents

«Teadusliku informatsiooni probleemid kaasaajal».

Kavas:

- Informatsioontöö küsimusi raamatukogudes — Raamatukogu direktor L. Peep.
- Perfokaartide kasutamine teaduslikus töös — Dots. kt. H. Ling.
- Informatsiooni läbitöötamise küsimusi — Vanemõpetaja R. Tammeste.

Viimane üldkoosolek

Möödunud nädalal kogunesid ÜTU liikmed keemiahoone ringauditooriumi, et teha kokkuvõtte eelmise aasta tööst ja valida uus aktiiv.

Alguses jagas prof. Saarma muljeid ja mõtteid seoses rahvusvaheliste konverentside ja sümposiumidega.

Isiklikud kontaktid ja diskussioonid annavad kõige väärtuslikumat informatsiooni antud teadusharus, kuid tulemusel valdused tekkivad väikeses ringides.

Pidades ka seda silmas on ÜTU nõukogu ettepanek muuta põhiliselt üldkoosolekute osas — asendada need delegaatide koosolekutega — õigustatud. Oli ju suures auditooriumis rahvast küllalt, kuid kellelgi polnud aruande kohta esitada ühtki küsimust, ühtki ettepanekut. Või oli see lihtsalt rahulolu tehtud tööga, sest ÜTU astus möödunud õppeaastal kvaliteedi ja kvantiteedi osas tubli sammu edasi? Laskem kõnelda arvudel: liikmete arv tõusis 1530-le, konverentsil esitati 354 tööd, publikuseeriti 152 eelmise aasta 49 asemel.

Ülikoolisisesel konverentsil auhinnati 113 tööd, neist 1 auhindu 69, II — 32 ja III — 11. Vabariiklikul konkursil auhinnati 62 tööd (I — 12, II — 13, III — 15, esile tõsteti veel 22). Üleüldisele konkursile esitati 7 tööd, mis leidsid ka tunnustust. Rida Arstiteaduskonna üliõpilasi sai Kõrgema Hariduse Ministeeriumi aukirjad. Kaks üliõpilast, Laur Karu ja Ago Arak, said kõrgeima au-tasu — kuldmedali, kuuksuures kogu Nõukogude Liidu ulatuses anti välja ainult kaks kuldmedalit.

ÜTU tööd toimub ringides. Möödunud õppeaastal loodi füüsikalise bioloogia ring (juhendaja asp. Aaviksaar) ja sotsioloogiaring (juhendaja asp. Vooglaid). Mõlemad ringid töötavad intensiivselt. Asutamisel on spordimeditsiini ring (juhendaja T. Karu).

XXI konverentsi ületas oma arvuliste tulemustega kõik eelmised. Konverentsi temaatikaga hakati tegelema juba detsembris. Esmakordselt publikuseeriti ettekande resümee enne konverentsi. Delegaatide oli Kiie-vist, Minskist, Moskvast, Permist, Tallinnast, Saranskist, Jevskist ja mujalt — 120 külastit 92 ettekandega.

Meie ÜTU liikmed viibisid teaduslikel konverentsidel Moskvas, Leningradis, Grodnos, Tbilisis, Riias, Vilniuses, Kaunases, Vitebskis, Kiievis, Kaasanis, Rostovis, Minskis, Krimmis ja mujal. Kokku 71 inimest.

TRÜ ÜTU algatusel toimus esimene vabariiklik ÜTU seminar Käärikul.

Esimest korda organiseeriti üleülikooliline ÜTU aktiivi kohtumine esimeste kursustega. Osavõtjaid oli vähe — 27 üliõpilast.

ÜTU tööd juhtimisfunktsioone täidavad ringide juhatused ja osakonnade nõukogud. Siin pole aga asjad kaugeltki korras. Tõsi küll, Arstiteaduskonnas on ÜTU kaadri valik hästi läbi mõeldud. Ka Ajaloo-Keele- ja Füüsika-Matemaatikateaduskonnas nõukogude tööd on rahuldav. Tähelepanu tuleks pöörata ringide tööd mitmekesistamisele.

Bioloogia-Geograafiateaduskonnas nõukogu lagunes täiesti. A. Peebo oli võimetu organiseerima ÜTU ritusi.

Õigusteaduskonna organisatsiooniline tööd oli madalal tasemel. Viimasel ajal on osakonnade nõukogu üldse lakanud töötamast.

Kehakultuuriteaduskonnas ei tööta osakonnade nõukogu üldse. Organisatsiooniline tööd tugineb siin ainult õppejõududele.

ÜTU nõukogu ees on mitmeid probleeme, mis vajavad lahendamist:

- Kas on tingimata vaja ÜTU ringi tööd? Piisab ehk individuaalsest või grupivõimelisest tööst?
- Kuidas paremini esimesi kursusi kaasa tõmmata? Kas on võimalik liituda nad uurimisrühmadesse või selgitada üliõpilaste teadusliku tööd meetodikat ja metodoloogiat?
- Kuidas peaks organiseerima individuaalõppeplaanide ja vabakuulamisõiguse andmist edukamatele ÜTU liikmetele?

ÜTU üldkoosoleku otsusega tunnistas ÜTU nõukogu tööd aruandeaastal rahuldavaks.

Uus nõukogu valiti järgmise koosseisus:

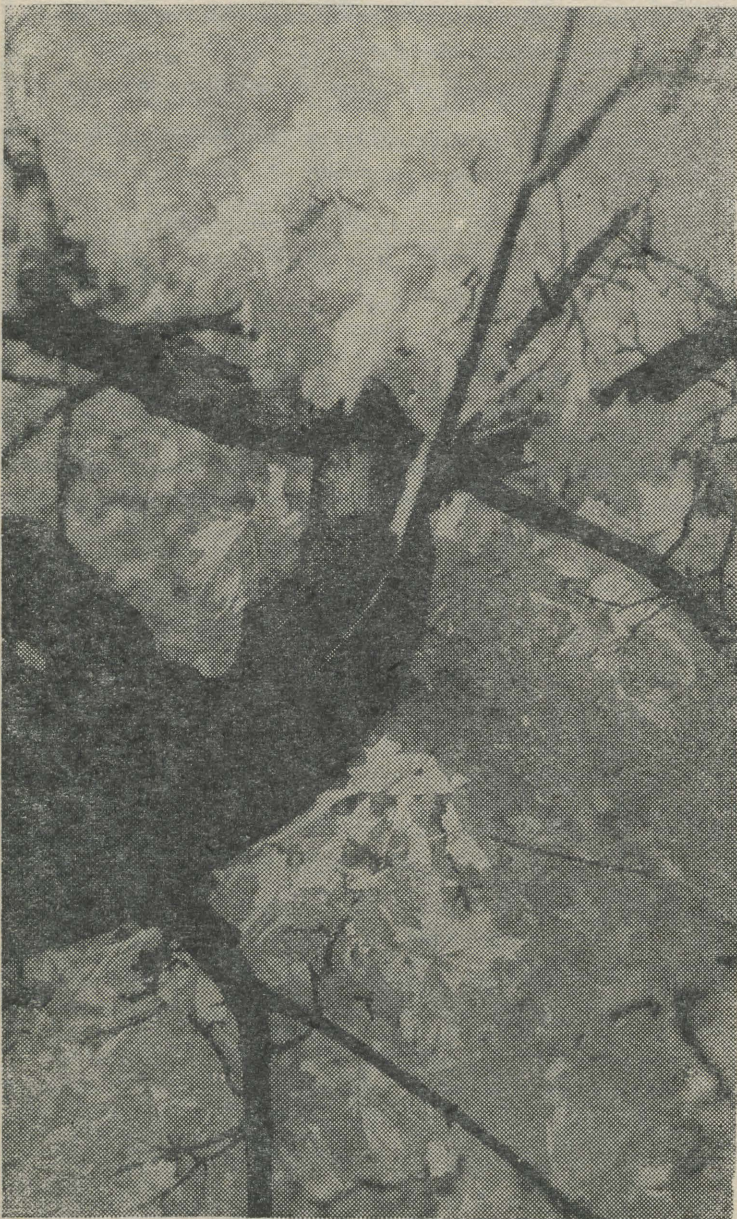
U. Siimann — esimees
M. Tammert — aseesimees (org. tööd)
R. Keevalik — aseesimees (temaatiline)
I. Vaasa — vastutav sekretär
M. Abel — konverentsikomisjoni esimees
T. Palm — šeflus- ja populaartead. sektori juhataja
M. Vahtra — sidepidamine teiste ülikoolidega
T. Kadari — kirjastamisküsimuste eest vastutaja
A. Siitam — sekretär-arhivar
J. Allik — informatsioonišefi

A. TEDER

Kinohuvilised!

Kogunegem teisipäeval, 25. oktoobril kell 18.00 ülikooli peahoonesse kella alla. Siit kinoringi organiseerimiskoosolekule.

Желающие заниматься киноделом! Собирайтесь во вторник 25 октября в 18.00 под часами на организационное собрание.



Sügis

E. MIHKELSONI foto

Kirjanduse propagandast Teaduslikus Raamatukogus

TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondid täienevad aastas kuni 60 000 trükiühiku võrra. Saabunud kirjanduse tutvustamine ei ole väikese tähtsusega ülesanne. Igas raamatukogus lahendatakse seda muidugi omamoodi. Levinud vormiks on uudiskirjanduse väljapanekud. Teaduslikus Raamatukogus pannakse uudisteosed riigile perioodika saalis, kus kirjandust vahetatakse igal esmaspäeval. Riigile paigutatakse valikuliselt eesti-, vene- ja võõrkeelsed raamatud ning vahetuse teel saadud võõrkeelne perioodika. Riigilt leitud vajalikku raamatut on võimalik aboneemendi kaudu laenata, selleks tuleb pöörduda lugemissaali töötaja poole. Kui lugejal ei ole võimalik tulla raamatukogusse nädala jooksul, siis saab ta uudisteoste kohta informatsiooni kataloogide juures asuvast kartoteegist, kus kaarte uuemate eesti-, vene- ja võõrkeelsete teoste kohta hoitakse 2 kuud.

Näituse ruumis on lugejatel võimalik tutvuda ka raamatukogusse saabunud autoreferaatidega, mida vahetatakse 3 korda nädalas. Peale selle koostatakse autoreferaatide büllätäine ja saadetakse erialade kaupa vastavatesse kateedritesse. Selliseid büllätäine on võimalik kasutada ka lugemissaalis.

Bibliograafia-osakond koostab rotaprintil paljundatavat büllätäini «Raamatukogusse saabunud väliskirjandus», mis ilmub 4 korda aastas. Büllätäinis loetletakse süstematiseeritult kõik raamatud ja teaduslike asutuste perioodiliste väljaannete numbrid, mis sisaldavad üksikuuri-muse. Kord aastas ilmub büllätäin kogu eelmise aasta jooksul raamatukogusse saabunud välisperioodika kohta, kus nimetused tuuakse nii alfabeetiliselt kui ka süstematiseeritult.

Perioodika saalis on riigilisel raamatu, ajakirjade ja ajalehtede artiklite ning retsensioonide kroonikad, mis regulaarselt ilmudes registreerivad värsket trükitoodangut. Ka informatsioonilised büllätäinid NSVL-s ja välismaal ilmunud uute raamatute kohta on lugejatel käepärast.

Ajakirjal on perioodika saalis süstematiseeritud teaduslase kaupa, mis annab lugejale võimaluse saada kiiresti ülevaadet tema erialalt saabunud ajakirjade kohta. Uute teatmeteostega ning erialaste bibliograafiatega on võimalik tutvuda üldlugemissaalis, kus nende paigutus on näha vastaval skeemil. Nende ilmumise kohta annab ülikooli ajaleht pidevalt informatsiooni.

Peale uudiskirjanduse tutvustatakse lugejatele mitmesuguste näituste abil meie raamatukogu fonde. Näitused võivad olla pühendatud nimekate inimeste ja ajalooliste sündmuste tähtpäevadele, ülikoolis toimuvate ürituste ja kaasaegse teaduse aktuaalsete probleemide kohta jne. Korraldatakse ka lugejate konverentse teaduse saavutuste ja vastava kirjanduse propageerimiseks. Raamatukogu püüab näitusi ja konverentse korraldada vastavalt lugejate huvidele ja vajadustele, sellepärast on teretulnud, kui lugejad avaldavad oma soove ja ettepanekuid. Eriti käib see näituste kohta, mida soovitakse korraldada ülikoolis toimuvate ürituste puhul. On hea, kui soovidest tulevaks aastaks teatakse aasta lõpus.

Raamatukogu on tänulik kõikide märkuste ja ettepanekute eest, mida tehakse kirjanduspropaganda parandamise eesmärgil.

K. LEPIK,

TRÜ Teadusliku Raamatukogu teenindamisosakonna juhataja

«SEMINARKAS»...

1. oktoobril avas Ajaloo-Keele-teaduskonna Seminari Raamatukogu oma ukse enam kui üheksa kuud kestnud ajavahemiku järel. Seni on raamatukogu külastajaid olnud napivõitu ning seetõttu on veel vara teha kokkuvõtteid külastajate muljetest. Üldmulje aga on selline, et vana «seminarkat» polevat võimalik äragi tunda. Ja eks see ole tõsi. Endise tumeda mööbli ja hämar valgustuse asemel on uus hele ajakohane mööbel, nägus põrandakale ning küllaldane valgustus nii laes kui ka laudadel. Enamikul raamatukogu külastanuid on kahju vanadest eraldusriiulitega laudadest. Muidugi, õppida nende taga oli ehk mugavam, kuid uued laud on see-eest palju nägusamad.

Praegu on raamatukogu avatud ainult õhtupoolikutele kella 14–21-ni ja töötada saab ühes ruumis. Teistes ruumides asuvad veel riigilete paigutamata raamatud. Suurt abi kolimisel on osutanud teaduskonna üliõpilased ja õppejõud. Suur aitäh neile! Eriti tuleb tänada ajaloo- ja vene filoloogia osakonna noormehi, kelle abiga on kohale toodud mööbel ja enam kui 300 rasket kasti raamatutega. Finiš paistab lähedal olevat, kuid selleni mitte kuidagi ei jõua: oktoobrikuus on kohale toodud vaid 40 kasti raamatuid. Ope-raamatukogus ootavad kolimisjärge viimased 20 raamatukasti, kuid meie tublide abimeeste jõud näib üsna otsas olevat ja nii mõnigi kord oleme ainult koos nukra hobusega asjatult oodanud lahkeid lubajaid.

Loodame, et hiljemalt 1. novembrist saab raamatukogu avada juba kella 9–22-ni. Siis ootame raamatukokku kõiki teaduskonna üliõpilasi ja õppejõude!

L. HAIDAK

I kursuse üliõpilasele

Raamatukogud ootavad teid!

Järjekordne õppeaasta on saavutanud täie hoo. Auditooriumid on tulvil ja üha rohkem võib näha raamatute kohale kumarduvaid päid lugemissaalides. Ilma tarkade raamatute kaasabita ei julge ükski tõsine tudeng pidada oma teadmiste-pagasit piisavaks.

Kust siis muretseda vajalikke raamatuid? Niisugune küsimus võib tekkida igal esimese kursuse üliõpilasel. Paljud on juba iseseisvalt leidnud tee ülikooli raamatukogusse ja koju kandnud aukartust-äratava kuhja raamatuid. Järgnevad selgitussõnad ei ole vististi siiski üleliigsed ka vanemate kursuste üliõpilastele, kes sel õppeaastal pole veel raamatukogu külastanud. Nimelt toimub lugejate registreerimine eelmiste aastatega võrreldes erinevalt.

Kõiki esimese kursuse üliõpilasi, samuti vanemate kursuste üliõpilasi, kes pole veel ülikooli raamatukogus lugejaks registreeritud (neid ka leidub), palutakse külastada teaduslikku raamatukogu Toome-mäel. Üliõpilaspileti alusel kirjutatakse välja lugejapilet kogu üli-

koolis õppimise ajaks nagu üliõpilaspileti (I ja II kursuse üliõpilastel on vaja kaasa võtta üks päevapilt (suurusega 3×4 cm). Iga õppeaasta algul pikendatakse lugejapileti kehtivust üheks aastaks. Piletit on võimalik pikendada kas teaduslikus või õppeaamatukogus tingimusel, et eelmisest õppeaastast ei oleks kummaski raamatukogusse võlgnevust. I kursuse üliõpilastele teadmiseks, et teadusliku raamatukogu poolt väljakirjutatud lugejapileti alusel saab raamatuid laenutada ka õppeaamatukogust.

Juba õppeaamatukogu nimetus reedab tema põhilise ülesande — varustada üliõpilasi vajamineva õppekirjandusega. Peale õpikute leidub tema fondides ka täiendavat ja teatmekirjandust ning filoloogidele kohustuslikku ilukirjandust, samuti on olemas marksismi-leninismi klassikute tööd.

Et raamatukogu komplekteerib ühe põhiõpiku 3 üliõpilase kohta (rohkemaks ei piisa raamatute ostmiseks ettenähtud summadest), tuleb nii mõnelgi tühjade kätega tagasi minna. Paljud pöörduvad siis

sagade soovidega teadusliku raamatukogu abonementi, kuid enamasti tulemusteta, sest viimase fondidesse komplekteeritakse õpikute ainult 1–2 eksemplari. Küll on aga võimalik soovitud õpikut kasutada õppeaamatukogu lugemissaalis, sest igast saabunud raamatust jäetakse vähemalt 1 eksemplar kohapealseks kasutamiseks. Harilikult soovivad õppejõud õpikuid, mis on vajalikud teatud kursuse omandamiseks. Kui aga neid kõigile soovijale ei jätku, on kasulik sirvida kataloogi — enamasti leidub sama õppeaine kohta teisigi raamatuid, mida saab kasutada.

Ei pruugi kahelda, et ka koju laenutatud õpikuid kasutab rohkem üliõpilasi kui ainult üks, kelle nimel raamatud vormistati. Siinkohal tahaks eriti märkida (aga ka vanematele) üliõpilastele südamelepanna, et ei unustataks — samu raamatuid vajavad üliõpilased ka järgmistel aastatel, kohelgem neid siis hästi!

L. KIVISTIK

! INFORMIIN!

1. Eesmärk. Äratada üliõpilastes huvi teatmeteoste ja bibliograafiliste väljaannete kasutamise vastu.

Püüda selgitada üliõpilaste individuaalset ja teaduskondade vahelist paremust teatmeteoste kasutamise oskuses.

2. Aeg ja koht. Informiin on kahevooruline: «suur ring» — individuaalne ja «väike ring» — teaduskondade võistkondade vaheline.

SR 20 küsimust avaldatakse käesolevas lehes. VR ehk võistkondade informiin toimub TRÜ kohviku rõdusaalis neljapäeval, 27. okt., kell 19–21.

3. Juhtimine. Võistluse korraldab TRÜ Teaduslik Raamatukogu koos TRÜ komsomolikomiteega.

4. Osavõtjad. Informiin on mõeldud eeskätt üliõpilastele. SR-st võivad üliõpilaste kõrval väljaspool arvestust osa võtta kõik asjastuhuvitatud.

Võistkondlik arvestus toimub nn. VR-s. Osa võivad võtta iga teaduskonna poolt valitud 3-liikmelised võistkonnad, samuti võib kohapeal moodustada «metsikute» võistkondi (1–2).

5. Tingimused. Iga SR osavõtja peab lahendama 20 küsimust, millelele kõigile leiab vastuse TRÜ Teadusliku Raamatukogu lugemissaalides leiduvate teatmeteoste ja bibliograafiatega abil.

Vastustes märkida kindlasti allikas, kust vastus leitud (teatmeteose pealkiri, ilumiskoht ja -aasta ning lehekülj/veerg).*

* Vastustes märkida vastaja nimi, teaduskond ja kursus ning vastused asetada Teaduslikus Raamatukogus valvibibliograafi laual olevasse kasti. Viimane esitamise tähtaeg on teisipäev, 25. oktoober kuni raamatukogu sulgemiseni (kell 22.00). Postiga saadetavad vastused adresseerida Teaduslikule Raamatukogule, märgistades ümbriku sõnaga «Informiin».

VR küsimusi esitatakse 4 voorus, iga voorus 5–6 küsimust. Küsimusi lahendatakse kohvikusse toodud vajalike teatmeteoste baasil.

Võistkondade registreerimine toimub TRÜ komsomolikomitees (teaduskondade kultuurisektorite vahendusel) 25. oktoobrini (incl.).

6. Tulemuste arvestamine.

Arvestamisele kuuluvad kiirus (kulutatud aeg vastuse leidmiseks), täpsus (kui üksikasjaline on vastus, näit. kas ainult sünniaasta või ka daatum), vastuse leidmise otstarbekus, üldine teatmeteoste tundmine ning ka võistlejate teravmeelsus (eriti VR-s osata tabavalt, hästi ja lühidalt improviseerida žürii poolt esitatud teemal).

Võrdsete punktide seisu puhul SR-s otsustab auhinna loos, VR-s antakse lisaküsimusi.

7. Autasustamine. «Informiini» mõlema vooru võitjate (1., 2. ja 3. koht) autasustamine toimub 27. oktoobril ülikooli kohvikus VR-i võistluste lõpul.

SR-i võitjatel on võimalik külalisena osa võtta ühest üliõpilaste teaduslikust konverentsist 1967. a. kevadel, kas Kaukaasia liiduvabariikides, Vene NFSV-s või Ukraina NSV-s ja Balti liiduvabariikides.

VR-i esimesed kolm võistkonda saavad tervistavate spordilaagrite tuksikud kas Käärikule või Vellaveresse (iga võistkonna liige 8 päeva).

INFORMIINI «Suure Ringi» küsimused:

1. Kes olid üliõpilastest kaasas Fr. Parrotiga tema Ararati matkal?
2. Mis tähtsus on kunagisel Tartu Ülikooli üliõpilasel L. A. B. F. Kieseritzkyil ja millal ta õppis Tartu Ülikoolis?
3. Loetlege SDV ülikoolid.
4. Leidke retsensioone teosele: J. Saarna. Meditsiinitöötaja eetika.
5. Kust toimus VI rahvusvaheline kongress transplantatsiooni küsimustes?
6. Mis aastal sai vanasti «Weissensteiniks» nimetatud linn linnaõigused?
7. Kus kehtib mõõtühik «momme»?
8. Kes maalib «Hommi Kulikovi tandrilt»?
9. Missugustes Fr. Engelsi ja K. Marxi teostes on juttu intuitsioonist?
10. Mis puhul on V. I. Lenin tsiteerinud rahvalaulu «Oi, Gritšju, ära mine simanile?»
11. Kus on ilmunud venekeelses tõlkes M. Larni romaan «Lugupeetud kehvikud»?
12. Millal püstitati Euroopa- ja maailmarekordiks meeste odaviskes 91,72 ja kelle poolt?
13. Millises Nõukogude Liidu suuremas raamatukogus on 1966. a. koostatud kartoteek «Programmõpetus kõrgemates koolides»?
14. Millal sündis Brigitte Bardot ja missuguses filmis ta debüteeris?
15. Kus asub Moskvas ВНИИКИ ja milline on selle asutuse täielik nimetus?
16. Kus elab Jevgeni Jevtušenko?
17. Mis tähendab ГОТОВ?
18. Missugust nime kannab praegu linn, mille nimi oli omal ajal Regionomont(ium)?
19. Missugustes Nõukogude Liidu raamatukogudesse on tellitud ajakiri: «Journal of the American Society of Physical Research»?
20. Missugustes Nõukogude Liidu raamatukogudes leidub teos: V. Heikkinen. Educational attitudes of teachers under training and in the first inservice years. Helsinki, 1962.
21. Ja nüüd esitage omapoolne küsimus:

Töö ja laulud. Suvi 1966

LINDA KRUUSTEE

(Algus ajalehe 23, 24, 25. numbris) RAKKUEDEST

Harjumatust tööst juhtus mõndagi ja rühma arstil oli alati kiire. Meie indu see aga ei vähenenud. «Морская» rühm näiteks töötas sageli poole ööni, aga koju tuli lauluga.

Muhu laudale ja «Ühenduse» kolhoosi aitkuivatile lisandus veel üks objekt. Augustis hakkasime ehitama lauta 110 lehmale Audla kolhoosis, septembri algul elamut Tornimäel. Audlas ootas ees müüritöö. Sinna läksid meie parimad müürsepad. Brigaad oli väiksem, 13-liikmeline, seepärast igalühel ülesanded teada ja kogusummana tööviljakus suurem. Paranes kvaliteet — enam polnud vaja tagantjärele vuuks täita ega seinu puhastada.

Meelde on jäänud mitu tavalisest erinevat tööpäeva. Ehitajate päeval (see oli pühapäev), kui teised Kingissepas lõbutsemas käisid, ehitasid puusepad tellin-guid, et järgmisel hommikul töö takistamatult alata saaks. Kord

jälle, pärast tavalisest pikemat vihmast tööpäeva ei saanud me enam ühegi sõiduriistaga objektilt Muhumaale. Ööbisime kütmat-vagunelamas. Külma ja niiske oli see öö, aga järgmine tööpäev läks jälle täie eest.

Rühma kõige populaarsem poiss oli Pisikene. Nii kutsusime me Suure-Jaani Keskkooli abiturienti Rein Visti, kes kogult rühma suurim oli. Raskustes sageli päästis olukorra tema optimism. Viimastel nädalatel täitis ta Audlas brigadiri kohuseid. Hästi tuli toime. Oskas hankida kõike, mida tööks vaja.

Aitkuivatil olid chitustööde alguseks juba müüridki osaliselt laotud ning mõlemal laudal vundament valatud. Tornimäe elamut tuli alustada vundamendisü-vendist, mis vihmaste ilmadega põrgu eeskoda meenutas. Pae-lahmakaid andis kangidegagi mitmekesi tõsta. Poistel on mees les 13. september. Montaaž. Vihma valas pidevalt. Kraana jäi kinni, väljatõmbamiseks traktorit

ei saanud. Tuli teha kilpidest tee. Tegemist oli nii kraanajuhil kui poistel.

Kohalikud elanikud olid meie tööst väga huvitatud. Ehitasime ju neile. Seepärast püüti meid nii jõu kui nõuga abistada.

Omapärane oli meie sampoliti Ants Riesen'i päev. Hommikuti kulus mitu tundi kõikvõimalikesse asutustesse helistamiseks, et nõuda materjali. Hiljem sõitis ta ise kohale, et lubajaid silmast silma näha ja varustamine kindlustada.

LAHKUMISEST

Lõpukoosolekul Kingissepas autasustati paremaid ehitajaid ning teatati rühmadevahelise võistluse tulemusel. Esikohale tuli Karja rühm, meie jäime teiseks.

Kolhoosid korraldasid lahkusmispeo. Ei puudunud angerjad ja saare õlu, mida varem üsna vähe maitsnud olime («kuiv seadus» ju!).

Järgmisel hommikul sõitsime bussidega praamile. Viimast korda viis tee läbi südamelähedase Muhumaa.

Lõpuks vastus ühele küsimusele.

«Kas elu saartel ikka nii oli, nagu räägitakse? Kus rahvast palju koos, juhtub mõndagi.»

Juhtubki. Et halvast seekord juttu vähe oli, siis sellepärast, et me oma vigu tunneme.

Tudengitele teadmiseks aga mõned laused meie optimistlikust kõnepruugist:

- «Главное — спокойствие».
- «Как дела?» — «Нормальный ход».
- «Ära jokuta!»
- «Kes selles süüdi on? Kel-lele sa seda kaebad?»

Läbi ta on. Uudismaasuvi. Selleks korra. Aga me kohtume veel. (LÕPP)



KIRJANDUS KUNST KRIITIKA

Luuletõest

Uhel selle kuu alguse pühapäeva õhtul kogunesid Tartu kirjandushuvilised Kunstikooli saali, et arutada P.-E. RUMMO kolmandat luulekogu «Lumevalgus — lumepimedus».

Sissejuhatuseks oli U. LAHE sõnavõtt, milles ta tutvustas kuulajaid oma viimistlusjärgus oleva artikliga «Luulehanged, luulepimestus ja ... lumelabidas».

Koosoleku käigus püüdis sõnavõtjad anda objektiivsemat hinnangut RUMMO luulekogule, sest seni ajakirjanduses ilmunud retsensioonid tõlgitsesid seda ühekülgsest ja rõhutatult subjektiivselt. Arutlus kujunes samuti üldiseks luuleprobleemide, ühiskondliku mõtte kitsaskohtade ja kirjanduskriitika üle vaidlemiseks. Kõiki neid küsimusi käsitleti seoses RUMMO luulekoguga, sest selle ilmumine ja reaktsioon lugejaskonnas ning kriitikas tõstis mainitud probleemi eriti teravalt esile.

Niisiis: luuleinflatsioonist.

Pole õige, kui pidada edasiminekku meie viimasel ajal ilmunud luulekogude arvu ja tiraaže, samuti ajakirjanduses järjest ilmuva uusi nimesid luulevallas. Luuleinflatsioon eksisteerib ja seisneb just selles, et on olemas tohutul hulgal nn. «realuuletajaid», kuna originaalsusel ja mõttesügavusel silmapaistvaid autoreid jääb järjest vähemaks. Seetõttu on enam kui imelik, et nende «luulehangede» taustal ei osata või ei taheta näha tõelist head luuletust. (U. LAHT).

Milles siis on küsimus — luule arusaadavuses või rutiinis, millesse meie luulearvustus ikka veel kõvasti takerdunud on? Seda püüdis oma sõnavõtus lahendada H. SIIMISKER:

Viimasel ajal on meie loov mõte hakanud mässu tõstma olemasolevate kontseptsioonide vastu, eriti kunsti interpreteerimise osas. (V. PANSO — «Hamleti» lavastus). Kuid sajandeid püsinud käsitusi pole nii kerge pea peale pöörata, eriti veel uut, oma sõna öelda. Meie mõtlemises püsib ikka veel isikukultuse pärand: elumõistmise kontseptsioon. See takistab nii kunstnike kui ka nende loomingu hindajaid. Et RUMMO hülgas elule lähenedes käibetõed ja püüab oma elamusi vahenditult edasi anda, selles seisneb tema novaatorlus. Kahjuks ei ole sellest novaaatorlusest veel märki kriitikas. Viimasel on raskem sellest tõttu, et iga sugune kunsti interpreteerimine on väesem kui kunst ise. Raske on ka sellepärast, et teda takistavad olemasolevad käibetõed, harjumus. Ning sellega seoses kerkib üles küsimus mitte ainult luule, vaid ka ühiskondliku mõtte inflatsioonist.

Ja seda on raskem takistada kui luule kvaliteedi eest võidelda. Selle levimist soodustavad raadio ja ajakirjandus päev-päevalt nendesamade käibetõdede ümberjutlustamisega.

Oleme jõudnud niikaugele, et autor ega lugeja ei mõtle (U. LAHT).

Kuid et lugeja mõtleb, sellest annab tunnistust kõnesoleva luulekogu «kaksikvenna» arvustus lugeja poolt (T. REIM, «Sirp ja Vasar» 5. aug.). Alustades eitusest «ma ei saa aru» jõuab lugeja hoopis teisele, rõõmustavale järeldusele VETEMAA luuletuste suhtes: «ja ometi saan ma neist jagu! ... Luule pole sugugi mitte ainult see, kus sõnalõpud ilusasti kokku kõlavad ...»

Miks ei jõua sellele järeldusele siis professionaalne kriitika RUMMO luule puhul?

Võib-olla annab siin selgust O. TOELEIU ütlemine: kas mitte sellepärast, et ta «astus meile konnasilma peale»?

Tuleb tunnistada, et U. LAHT on seni jäänud ainsaks, kes sihikindlalt pidas võitlust meie elu eba-kohtadega, ühiskondliku mõtte piiratud, provintsialismiga. RUMMO läheneb neile probleemidele hoopis teises laadis — nukralt, isegi pessimistlikult, kuid sügava isikliku läbielamisega. Ja seetõttu pole tema kriitika kitsalt sotsiaalne, vaid omandab lausa üldinimliku ulatuse.

Arutelul tõsteti esile RUMMO luule ühiskondlikku olemust, mida meie arvustus maha vaikis, kuulutades luuletaja kitsalt subjektiivseks. Just selle subjektiivsuse prismas läbi on aga RUMMO ühiskondlikkus inimlikum. P. JÄRVE märkis, et kui kirjanik hakkab kõnelema oma südamehinnastuse nimel, suudab ta oma kodanikukohust paremini täita kui hurraaoptimistliku loosungite korrutamise.

RUMMO sügavam elu- ja enesetunnetus ning kunstimeisterlikkuse kasv on lävi, mida paljud lugejad veel ei suuda ületada. See sunnibki kriitikat hädakisa tõstma emotsionaalsuse ja loogilise tervikkuse puudumisest, poeedi suutmatusest oma mõtteid vahendada (H. KÄÄN «Edasi», 4. sept.), kõnelema nihilistlikult, künismist, egotsentrismist (V. KRIMM, «Rahva Hääle», 2. okt.) või lihtsustama luuletaja missiooniks ainult metsa kauniduse vahendamist ja alkoholist vastast võitlust (A. KIDRON, «Tartu Riiklik Ülikool» 23. sept.). (Järg lk. 4)

Leelo Tungal



Leelo Tungal sündis 22. juunil 1947. a. Tallinnas. 1962. a. lõpetas ta Ruila 8-klassilise kooli ning jätkas õpinguid Tallinna 42. keskkoolis, mille lõpetas 1965. a. kevadel.

Praegu õpib L. Tungal TRÜ eesti filoloogia I kursusel. Senini on ta oma luuleloomingu avaldanud ajalehtedes «Säde» ja «Noorte Hääle», ajakirjades «Pioneer», «Noorus» ja «Looming» ning käsikirjalises koolinoorte ajakirjas «Noorte Looming». 1965. aasta luulekassettis ilmus L. Tungla esimene luuleraamat «Kummaliselt kiivitajad kurtsid».

Hülgaja

Kuu roheline taliõuna valgel
kord kassitapud kasvavad mu
palgel
ja ripsmeist kasvab pisarkaera
põld
ja pihlapärleist kumab kael ja
õlg.

Et tuul kord sõrmitseks mu
ripsmekulda ...
Kuid ei ma kasva põlluääre
mulda.

On raudses aias esiema haud,
ta kõrval kumab kord ka minu
kirstulaud.

Ja ööl kui veel mu haual kostab
sõnanuukseid,
mu naaber luise käega sõrmitseb
mu juukseid

ja kobab vargi üle minu näo,
sest rebib silmad, iseenda jao ...
Võib-olla naadivarres ükskord
tõusen üles,

kord kevadel mul liblik istub
süles ...
Siis järgmist kirstu ootama ehk
jään

ja sirgub temani mu luitund
sõrmevään.

Oh, ristimetsa luise aia taha
neid silmi röövida ma viia küll
ei taha,

las rukkililli nendest parem saab
ja juukseist põidu pihlakas või
haab.

Ja kassitapud kasvagu mu palgel
kuu roheline taliõuna valgel.
Õös tasa nutaks

rohutirtsusaad ...
Kuid ootab aed, see roostetanud
aed.

Mõttevahetuse korras

Lumevalguse käes

Me vist oleme harjunud loomulikuks pidama, et meie sisemine maailm on suletud, kaetud maneeridekestaga ja väljapoole jääb ainult see, kuidas oleme harjunud või peame sobivaks käituda «inimeste silma all».

AGA vahel on päevi, kus tunned oma maailma väikese ja vaesena ja lähed otsima talle lisa ja võib-olla ei oska leida teed teise samasugusesse maailma. Ja siis tuleb tusk hääletult lähemale ja ühel päeval, kui pole vaja kiirustada, on ta su kohal ja ümber.

Võib-olla pole see kõik täpselt nii. Aga on ju päevi, kus järsku tunned, et tööd peaks tegema ja inimestegagi suhtlema kuidagi teistmoodi, et lähed mööda sellest, millest tegelikult hoolid.

JA ei tea mitmendat korda leiad jälle värsid

langeb langeb lumekardin
rääkijate vahele
Lumemündid laugudele
mõlemale kahele

JA pesakastid, kus elasid unistused hoopis teistsugustest inimlikest vahetõedest, on tühjad ja rõskust vettinud.

Sellel taltatäiel mullal
me ei teagi teineteist
AGA ometi —
võib olla kõik seesama on
all kunstkiudkatte igas rinnas
ah varjuga me harjume
suur kirju vaikus vohab linnas
Arme harjumel Arme harjume ...
AGA tuleb argipäevahommik ja
Tähepuu juure ligi
saab hommiku jahe saag.
Ohuks saab kindel lagi
Mis sellest kõigest küll saab?

Ei tea, ning hindama ei lähe ...
Ometi on vaiksetes õhtutes, puudel
jäätnud akende taga kevadladvastikus ootamatuid kingitusi, ammu unustatud rõõme ja värssidest tulevad need uuesti sinuni. Elu ainus väärtus pole ju kellad, mis seisma ei jää.

AGA veel on agulid, eluümbri-
seks elutustüll, on kunagi

olnud saulused, saanud paulused,
pärast paulustest jälle saulused,
on
pihku naerdud ja kotti kisatud,
on teadmine,
et tuhanädal luusib toa taga,
et tuska täis on tuisanud aasta-
sada

ja pole ühtki, keda see ei sega,
ja ühtki pole, kes sest oleks
vaba —
õnn sellele, kes mõistab unustada
ja minna linnusammul mööda
raba,

kus kirme varjus älvestik on
vaba ...

JA on seegi hirm, et
ookean löödi rakistest välja
ega tahagi
minna tagasi

.....
Mäeahelikud rebenesid ja jäid lüli-
kaupa alla

.....
Tuule hääle üle luha
lahe kui õlakehitus:
ükstapuha.
AGA sa ju tead, veel on kuskil
Põhjanaan, põues tael.

*
Millest veel, kui kõigest sellest
peaks rääkima ja kuidas veel, kui
mitte nii? Kriitika on Paul-Eerik
Rummo viimasele luulekogule ette
heitnud, et luuletused pole tervikli-
kid ja lõpetatud. See võib olla
õige, aga kui oled kord autori ku-
jutluspiltide ja assotsiatsioonidega
hakanud kaasa minema, siis võib
tervet seda õhukest kogu lugeda,
ilma et vajaksid vahetegemist eri
luuletuste vahel, kriipsutõmbamist
rõõmu ja mure vahele. Emotsio-
naalselt täiesti terviklikud ja võpa-
tamapanevalt head on Oo et sädemeid kiljuks mu hing, Olla maas-
tik, Talgud, Lumevalgus äärelinna
puistestel ...

KAS saabki «selgeks» mõelda, lõ-
puni tunnetada? kõike, mida autor
on näinud tähepuu all?

ANN SIITAM

Veel Mirza Šafist ja Friedrich v. Bodenstedtist

«Tartu Riikliku Ülikooli» septembri numbris ilmus Ly Seppeli huvitav artikkel «Tulede maa», milles hiljuti Bakuu ülikoolist naasnud autor valgustab Aserbaidžani mineviku ja oleviku paljusid meile seni tundmata külgi. Muuhulgas on ta sattunud ühele küllalt olulisele probleemile, mille kohta lubatagu mõni sõna lisada.

Möödunud sajandi alguse Euroopa oli vägagi erinev praegusest. Ei olnud sel ajal veel lõplikult välja kujunenud suure koloniaalimpeeriumid (mis nüüd juba enamasti lagunenud jõudnud); kultuurilised kontaktid teiste maailmajagude ja Euroopa ääremaadega pärisrahvastega olid ülipõgusad. Mõni ime siis, et normaalse eurooplase maailmapildi kuulusid need rahvad kas ohtlike barbaritena või «paremal juhul» halletamisväärsed paganatena, keda on vaja välja juhatada teadmatusse õdest. Kultuur, mis ei olnud võrsunud kreeka-rooma auväärsest pärandist, ei väärinud sellise eurooplase jaoks kultuuri nimegi.

Ses olukorras oli üsna murrangu-
likeks nähtuseks see suur liikumine, mida nimetame romantismiks: üks selle olulisil tunnustajani oli just nimelt siiras (mis sest, kui ka tänapäeva jaoks nalivne, «ekskootikajaluline») huvi kõige kaugemategi

rahvaste omapära vastu. Kui palju eest ärkamisest võlgneb saksa romantismile ja eelromantismile, on meile ju teada meie endi kultuuri-
loost; muidugi ei tule me selle pealegi, et hakata näiteks J. G. Herderilt (1744—1803) nõudma kaasaegse rahvaluuleteaduse saavutuste tundmist, küll aga oleme tänulikud, et ta XVIII sajandil tutvustas eesti rahvaluule oma antoloogias, mis sai üldtuntuks pealkirjaga «Stimmen der Völker in Liedern».

Ly Seppeli artiklit lugedes tekkis tõsine kahtlus, kas mitte Aserbaidžani kirjandusteadlased, kes alles käesoleva sajandi kolmekümnen-dail-neljakümnen-dail aastail olevat uurinud aserbaidžani poeedi Mirza Šafi tõlkeid Fr. v. Bodenstedtilt (1819—1892), Saksamaal üldtuntuid, pole unustanud neidsamu möödunud sajandi olusid kui tausta tähele panna. (Auide kirjutab Ly Seppel, ilmselt aserbaidžani allikaist lähtudes, selle saksa poeedi nime Bodenstadt, peab olema — Bodenstedt). Süüdistades Bodenstedti plagieerimises ja suhtudes temasse põlglikult, ei võeta arvesse nähtavasti mitut asjaolu. Esiteks möödunud sajandil valitsenud võrdlemisi ebamäärase suhtumise tõlke- ja originaalluuletuse vahetõde — meie Kreutzwald ja Koidula ei

märkinud ju tõlgitud luuletuste autoreidki. Asi võis olla seda ebamäärasem, kui tegemist oli väga kaugete poeetiliste struktuuride tõlgete — ümberluuletustega. Teiseks seda, et Bodenstedti raamatu pealkirjal oli vähemalt poeedi surres selline kaju: «Bodenstedt» (praegu on mul käes 1917. a. väljaanne); kusjuures proloogis on selline stroof, mille esitan sõnasõnalises tõlkes: «Need on vaid tagasihoidlikku liiki lilled, / mis ma kaugelt reisilt / noppisin ja hoolikalt säilitasin / ja nüüd põimisin lõhnavaks pärjaks. / Ja need on riimirüüsi mõttetad, / mõeldud kaugel hommikumaal, / kus ühe targa sõbra käsi / nad mulle pärlikeeks sidus.» Tõsi, seda viidet võib ju ka müstifikatsiooniks pidada, ja võib-olla on autor ise selles siiski süüdi, et näit. veel «Deutsches Schriftstellerlexikon» (Weimar, 1960) ütleb, Bodenstedti «tähtsaim poeetiline teos» olevat «Mirza Šafi laulud» «andekalt orientaaletes rüüs». Kuid «Lauludes» endis see süü küll ei näi tõestuvat. Kolmandaks on igal juhul ebaõiglane põlata Müncheni ülikooli slaavi filoloogia professori

(Järg lk. 4)



Septembri lõpus käis Tartu Riikliku Ülikooli kunstikabinet õppekursioonil Hiiumaal. Sellelt reisilt tõi iga noor kunstnik kaasa paki pliatsivisandeid — toormaterjali talvises töös linoolinoale ja akvarellipintsile. On plaanis koostada graafikamapp, mis jääks igale ekskursioonist osavõtjale Hiiumaad meenutama.

Pildil: Mare Metsa (ajaloo III kursuse) pliatsisjoonis «Kõpu tule torn».

Luuletõest

(Algus lk. 3)

«Kunagi romantilisi kunstnikke muist inimestest eraldanud hinge- rahutus on levinud kogu uusima aja inimeskonnale, tunnistab RUMMO ise V. LUIGE luulekogu arvutuses («Sirp ja Vasar» 16. sept.). Seetõttu peaks tal olema tunduvalt rohkem mõttekaaslast, kui seni- avaldatud seisukohtade järgi pais- tab. Kuid esialgu kohutab neid eemale nähtavasti see, et RUMMO julgeb puudutada meie pühakspeetud provintslikkude vaimu ja enese- uhkust («Pööriöömaa», «Ikka Liiv- vist mõeldes», «Unetud interjöö- rid», «Väikese linna kohvikumuusi- kat» jt.). See nonkonformism on ühendavaks jooneks tema ja VE- TEMA luuleraamatutes (U. LAHT).

Kõike segiraputav rahutus, rahul- olematus endaga ja teistega tungib esile igas luuletuses — küll rahutu rütm («Rong läbi agulite», «Vihmad mind on armastanud jär- jest»), küll seismise pinget («Olla maastik...»), küll kibeda otse- ja ümberütlemise näol («Pööriöö- maa»). Ning see pole puberteedi- aegne maailmavalu, vaid teistest hoopis teravilgulisema ja helle- ma südamevõimega inimese usaldav-diskreetne kõnelus nen- dega, kes teda mõistavad — iga- ühega eraldi. Julgelt ja samal ajal diskreetsest toob ta lugeja ette ka kõige intiimsemad ning igivanad, kõigile lähedased teemad («Läbi

talve» ja «Oo et sädemeid kiljuks mu hing») — A. KAALEP, H. HELLAT. Sellega seoses rõhutas A. KAALEP veel kord, et lüürilist kangelat ei saa vaadelda eraldi poeedi isiksusest, ning on valehääbi, et me oma vaimsete loojate inimli- kust olemusest nii vähe räägime.

Vormimeisterlikkusest. A. KAALEP märkis, et 1957. aast- alates on meie luules uus liin — assotsiatiivne luule (P.-E. RUMMO ja A. ALLIKSAAR). As- sotsiatiivset meetodit peab ta RUM- MO luulekogus domineerivaks. Võib-olla see ongi põhjus, miks RUMMO luule esialgu leiab vääriri- tõlmist. Raske on kaasa jõuda luuletaja mõttele, tabada kõikvõimalikke assotsiatsioonide seast seda üht, mis on luuletuse «võti». See nõuab lugejalt harjuma- tut mõttepingutust. Teise joonena märkis A. KAALEP rahvaluule vor- mivõtete kasutamist. ALLIKSAA- REL avaldub see algselt pealetun- giva kuhjumisega, RUMMOL on aga algselt kordus suletud üheks tervikuks, mis muudab tema luule sugestiivseks, musikaalseks ja mõtetihedaks.

Veel osutasid U. LAHT ja A. KAALEP sellele, et RUMMO kasutab luules vähe meie tavalist retoorikat (= metafoorikat). Võib- olla oleks tarvis maha raputada ligi saja-aastane retoorikakoorem, et sellega harjunud lugeja hakkaks vabamalt mõtlema?

Lõpuks jääb üle ainult soovida, et ka lugejad avastaksid meie vii- mase aja parima luulekogu.

E. PIRSO

Veel Mirza Šafist ja Friedrich v. Bodenstedtist

(Algus 3. lk.)

(mida Bodenstedt ka oli) pioneeri- teeneid selles «europotsentrismi» lammutamise töös, mis veel nüüdki pole ju valmis. Tingimata oli Bo- denstedt üks neid, kes «suurendas ka maailma teineteisemõistmist» — et kasutada Ly Seppeli väljen- dust.

Mis aga meie seisukohast oluline: Juhan Liivi tõlkes jõudsid kaks Mirza Šafi luuletust (tänu just Bo- denstedti vahendusele!) eesti luge- jani nähtavasti isegi varem, kui aserbaidžaan kirjanuslik tradit- sioon seda poeeti oli jõudnud tun- nustada!

Kõik kokku on huvitav kirjandus- looline, kultuurisuhete alale kuu- luv probleem, mille lahendamiseks ei saa olla keegi sobivam kui sak- sa ja aserbaidžaan keelt võrdse- l valdav uurija, kel kontakti on ol-

nud mõlema kultuuri traditsiooni- dega. Juhan Liivi seostumine selle probleemiga viitab võimalusele usaldada teema just nimelt eesti filoloogile.

Seda kõike võinuksin ju rääkida Ly Seppelile otse, kuid siin sellest kirjutades oli mul tähtis tagamõte: osutada sellele, et ka näiteks niisu- guse, juba kolme rahva kultuuril- gu puudutava küsimuse üleskerki- mine ja loodetav eesisev lahenda- mine poleks mõeldav, kui meil po- licks hakatud astuma samme otses- te ja pidevate kontaktide loomiseks teiste nõukogude rahvastega. Loo- detavasti leidub veel mõnigi noor, kes nõuks võtab oma haridusse lü- litada mõne vennasrahva keele ja kultuuri süvenenud tundmaõppi- sel

AIN KAALEP

võtnud. Ja nagu eksamil saadud tulemused näitasid (13 puudulik- ku), polnudki seekart asjata. Sama arv — 13 puudulikku — saadi ka 6 päeva hiljem toimunud mate- maatika kirjalikul eksamil. Seega oli konkurss peaaegu kadunud. Järgmine suurem ebaõnnestumine oli keemia eksamil tööstuskauba- tundjatel, kes said 5 puudulikku. Keele eksamil saadi 4 puudulikku.

Pärast eksamite sooritamist ku- junes olukord järgmiseks: rahan- duse ja krediidi eriala 50-le kohale kandideeris 52 ning tööstuskauba- tundmise ja kaubanduse organisee- rimise eriala 25-le kohale 21 kan- didaati. (Viimase osas olgu märgi- tud, et hiljem lisandus veel 4 kandidaati).

Saagem aga nüüd tutvavaks Ma- jandusteaduskonna sisseastunute- ga.

I kursuse moodustavad väga mitmete koolide lõpetanud. Rohke- arvuliselt on tänavu lõpetanud Tar- tu koolidest. Huvitav on ka see, et rida meie teaduskonda astujaid on kas ühe ja sama kooli lõpetajad või juba varem tuttavad, sest ena- mik avaldusi toodi ikka paari- kaupa.

Sport

TRÜ jooksukrossilt

Ülikooli traditsioonilised meistrivõistlused sügiselises jooksukrossis toimusid 13-14. oktoobril Tähtvere pargis. Vaatamata sügiselisele kõledale ilmaledele kujunesid võistlused osavõitluseks (445 osavõtjat). Kahjuks oli startiljate hulgas vähe Kehakultuuriteaduskonna üliõpilasi. Milliselt selline tagasihoi- likkus, kehakultuurilased? Samas peab aga kiidusõnu lausuma Kehakultuuri- teaduskonna III kursuse üliõpilaste kohta, kelle õlul lasus vastutus võistluste hea kordamineku eest. Nad tulid oma juhtiva osaga hästi toime.

Nüüd aga võistluste tehnilised tagajärjed:

Naised (500 m)	Mehed (1000 m)	Mehed (3000 m)
1. L. Vatsar — 1.22,4	1. M. Utso — 2.42,2	1. R. Kull — 9.21,4
2. A. Laidna — 1.24,0	2. R. Lehtveer — 2.46,6	2. R. Lehtveer — 9.39,6
3. E. Tsopp — 1.30,0	3. A. Kolnes — 2.47,4	3. U. Juust — 10.04,0

Kross jätkub õpperühmades.

J. LADU

Avastart ujulas

29 ujujat katsusid jõudu TRÜ sügishooaja ujumisvõistlustel. Ehkki tule- mused ei küündinud ülikooli rekorditeni, võib neist nii mõndagi märkida. 100 m brassi ujus Arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane Tatjana Tšarjova 1.40,6-ga. Meestest sai 100 m vabaujumises Sergei Zingfeld (F-M) ajaks 1.08,3. Sama pika maa selili läbis Kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilane Tõnis Uibo 1.19,2-ga. Rohkem kui võistluste tagajärjed rõõmustas see, et ülikooli ujujateperre on lisandunud tänavu terve rida uusi nimesid: Aarne Vaik (B-G I), Villi Jukk (KKT I), Peeter Saari (F-M IV), Mats Sellethal (F-M II) ning juba eespool mainitud T. Tšarjova ja T. Uibo. Nendest tun- neme A. Vaiku kui üht vabariigi paremat allveesportlast.

Sügishooaeg on ees, algavad treeningud, kuid — juba mitmeid aastaid sei- savad ülikooli ujujad nagu teisedki Tartu märgade radade peremehed terava baaside probleemi ees.

K. ZILMER

Teadaanded

31. okt. 1966 kell 15 toimub Va- nemuise 46 ringauditooriumis Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek

31 октября в 15 часов в круглой аудитории (Ванемуйзе 46) состо- ится отчетно-выборное собрание партийной организации ТГУ

R S R

RSR-i pressikonverents toimus 24. ok- toobril kell 18.00 kohviku rõdusaalis. Ainulaadne võimalus saada värsket in- formatsiooni maailma tänasest ja hom- sest. Vastatakse kõikidele üksikõik mis- suguse riigi välispoliitikat puudutava- tele küsimustele. Konverentsi tšüs- tiivistamiseks on soovitatud küsimused esitada kirjalikult kosmopolitkomiteesse või ajalehe «TRÜ» toimetusse.

RSR-i juhatus

1. Kevad Kara-Kumis (vestleb Jaan Eilart).
2. Organisatsioonilised küsimused.
3. Tööplaani arutamine.

Ringi juhatus

Looduskaitsering

28. okt. kell 20.00 toimub Vanemuise tän. 46 (geograafia-auditooriumis) Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi koosolek. Päevakorras:



PÄEVAKAJA

A. OISSARI karikatuur.

Uue ühiselamu ootel
«Allah, Allah, sa oled kõrget, me
käime viletsuses all...»

Duši probleeme

Igas kuus tasuvad Uue- ja Vana-Tiigi elanikud pisukese sum- make duši kasutamise eest. Ent kummalisel kombel puudub summakesel tagasimõju ja nii ongi üliõpilastel duši tarvitamise võimalus ainult... unes.

«Kas soe-külm või külm-soe?» küsivad üliõpilased Kingissepa tänav spordihoones. Seni on vastus leidmata, sest kui ühe minuti vältel on duši tulikuum, siis järgneva minuti jooksul pi- serdab kraan tingimata ainult jääkülma vett. Vastandite võit- lus kestab siiani.

I kursuse üliõpilasest — täppisteadlane

Teatavasti on ülikooli esimestel kursustel raske õppida, eriti Füüsika-Matemaatikateaduskonnas. Peamine raskus ei seisne mitte ainult õppeainete abstraktsuses ja keerukuses, vaid põhiliselt selles, et noor üliõpilane ei oska korralda- da oma tööd. Vähe on sellest, et käia korralikult loenguil, tähele- panelikult neid kuulata ja üles kir- jutada. Kahtlemata märgib tähele- panelik kuulaja üles kõik olulise, kriipsutab alla uued terminid, de- finitsioonid, teoreemid, visandab joonised, sest hea konsept on edu garantiiks, kuid siis alles algab kõige olulisem: iseseisev töö ma- terjali kallal.

Üliõpilasel on kuulaja passiivne osa, kuid materjali peab ta omanda- ma aktiivselt. Seda saab saavutada vaid iseseisva töö tulemusena. Konsept on selle töö aluseks. Kons- pekti lugedes võib kasutada vär- viilisi pliiatseid ning teha veergu- dele märkusi. Kasulik on lugeda soovitatud kirjandust. Saanud küsi- muses täieliku arusaamise, tuleb panna konsept ja õpikud kõrvale ning tuletada järeldus (tõestada teoreem, lahendada ülesanne) ise- seisvalt eraldi paberile. Seda peab tingimata tegema eriti matemaati- ka õppimisel. Peale selle on vajalik vastavate ülesannete lahendamine ning küsimusse süvenemine. Soovi- tav on analüüsida mitmesuguseid olukordi, mõelda läbi võimalikud erijuhud ja üldistused, koostada ka omapoolseid ülesandeid. Kõneldak- se, et kui Newton'il küsiti, kuidas ta suutis teha nii fundamentaalseid avastusi matemaatikas, mehhaani- kas, füüsikas ja astronoomias, siis vastas ta: «Ma mõtlesin pidevalt sellele!» Nimelt saab pideva tree- ningut tulemusena õpitu harjumu- seks.

Nagu tunnetamisel üldse on ka aine omandamisel kaks külge: deduktsioon ja induktsioon. Kui me rakendame üldisi seiskohti ja teooriaid konkreetsetes olukor- dades mitmesuguste ülesannete la- hendamisel, siis me toime deduk- tiivselt. Kahjuks ongi õpetamine meie keskkoolides kujunenud ühe- külgselt deduktiivseks ja selline oht varitseb ka ülikooli praktikumides. Et aga võiks areneda tule- vase teadlase intellekt, peame me õppima mõtlema ka induktiivselt. Induktsioon on teadlase loomingus tähtsam deduktsioonist, sest induk- tsioon tähendab nimelt analoogi- te märkamist mitmesugustes konk- reetsetes nähtustes ja üldiste sea- duspärasuste esiletoomist. Teaduse areng on ju suunatud konkreetse poolt üldise poole. Induktiivse mõt- telaadi omandamiseks ilmselt ei piisa deduktiivsest «andekusest», siin on vaja kasvatada eneses vas- tavat vaist, kujutlusvõimet ja in- tuitsiooni. Ilma selliste omadusteta ei saa kõnelda ei mingisugusest kutsumusest ega (kasutame ohtlik- ku sõna) armastusest teaduse vastu. Elementaarmatemaatika, mida õpe- takse koolis, kujutab endast täppis- teaduste aabitsat. Ülikoolis astume kõrgemale — tutvume uute abstr- aktsioonidega (kõrgem algebra, funktsioonide teooria) ja sügavate filosoofiliste mõistete (nagu tuletis ja integraal). Ja omandanud need uued matemaatilised teod nii deduktiivselt kui induktiivselt, võib näha seaduste imepärast harmo- niat. Tänapäeval kõneldakse üha sagedamini matemaatilise mõtte- laadi aktuaalsusest loodusteadus- tes. Siin mõistetakse elektronarvu- lite rakendamise kõrval ka midagi muud ja palju olulisemat — ma- temaatikat sõna kõige laiemas mõttes. See on suurepärase süm- fooniline hümn teadusele! Ja et seda tunda, on täiesti loomulik üle- tada teatud raskusi õppeprotses- sis — nii nagu lugemaõppimisel- gi. Kes ennastaigavalt ületab raskusi ja kelle südameni küünivad need helid, see kiindub ka jääda- valt.

M. RAHULA,
algebra ja geomeetria kat.
dots. k. t.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийкли Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). Тарту Эстонской ССР, Орган Тарту- ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Otsiknumbril hind 2 kop. Tellimise nr. 7622. MB 09145.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 27 (708) Reedel, 28. oktoobril 1966 XX aastakäik

Aruande- ja valimiskoosoleku eel

SÕNAVÕTU ASEMEL

Möödunud aasta tõi kogu ülikoolile ja sealhulgas ka Majandusteaduskonnale rohkesti rõõme ja mulresid. Teaduskonna väikese parteiorganisatsiooni (18 liiget) peamiseks ülesandeks oli kaasa aidata õppe-, teadusliku ja kasvatustöö tase tõstmisele.

Õppetöös langes teaduskonna õppeedukuse eelmise aastaga võrreldes. Rohkem saadi puudulikke hindeid ning 11 üliõpilast tuli eksmatrikuleerida halva õppeedukuse pärast. Kas säärane resultaat oli ootamatu? Mitte täiesti. Nimelt kartsiime sellist tagajärge juba varem ette seoses õppeaja lühendamise 4 aastale. Teaduskonna arvates polnud niisugune reform küllalt läbi kaalutud — kvantiteedi tõusuga langeb kvaliteet. Praegusest neljast õppeaastast on auditoorset tööd paar kuud üle 3 õppeaasta. Praktikat ära jätta pole ka võimalik, seda tuleks 2—3 kuu võrra isegi pikendada.

Seetõttu on õppeainete maht väga kokku surutud, eriti kannatab eriainetes õpetamine. Nii on näiteks rahandusosakonnas 3390 tunnist erialaste ainetes pärast 2206 tundi. Õppeainete kokkusurutuse all kannatab eriti raamatupidamise ja majandusliku tegevuse analüüsi õpetamine. Mitmete ainetes õpetamine, mis eeldavad järgnevat üksteisele, toimub praegu paralleelselt (matemaatiline statistika ja statistika teooria, raamatupidamine ja majandusliku tegevuse analüüs, sotsialismi poliitiline ökonomia ja konkreetsed ökonomikad jne.). See kahandab tunduvalt õpetamise kvaliteeti ja efektiivsust.

Peale selle tuleks suurendada tundide arvu majandus-matemaatilistes distsipliinides, hakata õpetama tööd ja tootmise juhtimise teadusliku organiseerimise aluseid, bürootehnikat, psühholoogiat jne.

Selline õppeaine nagu arvutustehnika peaks olema I kursusel. Praegu seda teha pole võimalik. Suurt rõhku tuleks panna kursuse ja diplomitöödele, et tulevane majandusteadlane suudaks teha tõelist ökonomilist tööd. Oleks vaja, et õppeaastal tuleks üliõpilastel teha ainult üks kursusetöö ning et iga tulevane majandusteadlane koostaks ja kaitses kõikidele nõuetele vastava diplomitöö. Selleks läheb aga vaja kolmekuulist diplomielset praktikat ja sellele järgnevat kolmekuulist diplomitöö kirjutamise aega. Nelja-aastane õppeplaan seda ei võimalda.

Et samasugused arvamusel levivad ka teiste kõrgemate õppeasutuste majandusteaduskondades, siis tuleks seda probleemi tõsiselt kaaluda.

Õppeedukuse allakäiku ei saa aga veeretada ainult lühikesele õppeajale. Visalt levivad meil alles uued õpetamis- ja kontrollimismeetodid. Üliõpilaste iseseisva tööd soodustamiseks tuleb senisest enam välja anda eestikeelseid õppevahendeid. Meie arvates pole aga ülikooli väljaannete osas millegagi õigustatud praegu kehtiv tsentralism. Siin peaksid ülikoolil olema vabad käed ja võimalus operatiivsuseks. Eesti NSV-s pole karta ühe ja sama väljaande paralleelset publitseerimist, sest kontaktid õppeasutuste vahel on tihedad. Rohkem oleks vaja küll koostööd, kuid ka selles osas pole kirjastuskomitee midagi nimeamisväärsust teinud.

Seoses kirjastamisega sunnib otse hädakisa tõstma teaduslike väljaannete ilmumise venimine. Andsime ühe toimetuse viihiku kirjastusgrupile üle 1965. aasta oktoobris, praegu on see

trükkikojas ning toimetajale õeldi, et seda hakatakse laduma 1967. aastal. Teine toimetiste käsikiri anti kirjastusgrupile üle käesoleva aasta veebruaris. Seda pole veel trükkikotta seisma saadetudki.

Teadus areneb kiiresti. Isegi aastaga võivad andmed vananeda, toimetistega läheb aega tunduvalt üle aasta. Autorid peavad lisatööna nüüd artikleid kohendama, varustama neid värske andmetega. Nii kahaneb aga huvi toimetistesse kirjutamiseks, sest ülikooli toimetised ilmuvad kauplustesse vananenutena. Peale selle hakkab praegune olukord pidurdama kandidaadidissertatsioonide kaitsmist. Töö saab enne valmis, kui artiklid jõuavad ilmda (assistent J. Pikk, vanemõpetaja O. Kauer, A. Ruuvet).

Aspirantuuriga seoses tõuseb veel teinegi probleem.

Oma teadmisi täiendada suunatakse parimad lõpetajad. Kateedrid tahavad kiiresti õppejõude just aspirantuuri arvel. Kuid kehtib mingi akt, mis ei luba aspirantuuri lõpetajale muud kui assistendi või õpetaja kohta. Teine akt (kahjuks ei tea nende täpset nimetust) aga ei luba neil kummalgi pidada loenguid ega võtta vastu eksameid. Meil aga, näiteks raamatupidamise kateedris, on iga õppejõul oma eridistsipliini. Assistenti praktiliselt ei saa kasutada, kuid esimene akt ei luba aspirantuuriist tulnule vanemõpetaja kohta anda. Saame teha ainult järelduse, et vabanevale õppejõule kohale peame võtma mõne võib-olla isegi mitte kõige tugevama praktiku (head erialaspetsialistid tavaliselt ei tule, sest kraaditöö õppejõu palk on väga nigel) ja oma aspirandi lubama mujale. Väikeses teaduskondades on nende kahe akti rakendamise raskusi.

Möödunud aastal kaitses meie teaduskonna assistent H. Pajupuu kandidaadidissertatsiooni ning käesoleval õppeaastal tuleb kaitsmisele üks doktor- ja vähemalt 2 kandidaadidissertatsiooni (kui käigus olevad toimetised ikka kord ilmuvad). Mõlemad arvud peaksid olema aga suuremad, sest pooltel õppejõududest puudub teaduslik kraad. Seepärast ei saa teadusliku tööd probleemi päevakorrast maha võtta või selles suhtes tähelepanu nõrgendada. Kraaditaotlejatele olemis joudumööda andnud väiksema õppekoormuse või teatud perioodiks õppetööst hoopis vabananud. Kavatsime saata oma inimesi teadmisi täiendamaks välismaale ning tihendada kontakti teiste liiduvabariikide kõrgemate õppeasutustega.

Ja lõpuks veel paarist probleemist ilma pikema põhjendusega:

- Abiõppepersonalis vähesus ja kvalifitseeritud tööjõu raiskamine on üldtuntud. Asi tuleb lahendada üliõpilases ulatuses, kuid omalt poolt tuleb teha kõik selle kiirendamiseks.

- Informatsiooni kogumisel tuleb teadlastel küllalt palju arve ja fakte vahel isegi lehekülgede viisi ümber kirjutada. Nupukamad kasutatavad fotograafi abi. Võiks mõelda selle üle, kas raamatukogu ei saaks seda teha teenustööna.

- Plaan on hea asi, kuid tööks normaalne temperatuur samuti. Need ei tohiks üldse olla vastandavad. Kuid septembrikuu viimastel päevadel muutusid küll Vane muise tänava õppehoones töötavad kõige saledamadki näitsikud päris kogukaks. Ruumides, kus temperatuur kõikus 12°—15° vahel, ei olnud töövõljalus kuigi kõrge.

- Kaubanduse erilaboratoorium on oma ruumist välja kasvanud. Raske on nõuda tööd, kui selleks pole vajalikke tingimusi.

- Koosolekul sooviks kuulda, kuidas edeneb õppejõudude ja ka üliõpilaste korteriprobleemi lahendamise.

V. KRINAL,
Majandusteaduskonna parteiorganisatsiooni sekretär

Homme tähistame Kommunistliku Noorsooühingu 48. aastapäeva!

TRÜ kommunistid õnnitlevad oma lähimat abilist ja reservi — ülikooli mitmetuhandelst kommunistlike noorte peret ÜLKNO 48. aastapäeva puhul.

Meil on hea meel selle üle, et ülikooli komsomoliorganisatsioon teeb hinnatavat tööd igakülgselt arenenud nõukogude spetsialistide ettevalmistamisel.

Jätkugu teil selleks ka edaspidi rohkesti head tahet ja nooruslikku energiat!
EKP TRÜ Komitee

Komsomoli aruande- ja valimiskoosolekult

Majandusteaduskonnas

Möödunud nädalal toimus Majandusteaduskonna aruande- ja valimiskoosolek. Probleemihetked aruandega esines sekretär Meinhard Pahapill. Ettekandja lähtus oma aruandes eelmisel sügisel püstitatud eesmärkidest, ülesannetest ja praegusest saavutusest. Kõne all oli: ühte kollektiivi loomine, õppeedukuse tõstmine, ideoloogiline töö, teaduslikud sidemed teiste ülikoolidega ja nende tõhustamine jm. 9-liikeline komsomolibüroo oli möödunud aastaga võrreldes tunduvalt aktiveerinud oma tegevust kõikidel aladel. Majandusteaduskonnas on loodud üsna soodsad võimalused üliõpilaskonna kaasajaloomiseks ühiskondlikus tegevuses.

Aruandja ja sektorijuhataja sõnavõttudes märgiti ka puudusi. Selgub, et edu komsomoli- ja õppetöös, maailma-vaate kujundamisel sõltub paljuski iga

üliõpilase isiklikust vastutustundest. Suur tähtsus on ka näiliselt pisiküsimustel, nagu näiteks igasuguse informatsiooni levitamine. Nii jäi paljudest ülikooli üritustest ja isegi teaduskonna üritustest osavõtt väheseks just informimatus tõttu. Teaduskonnas on korraldatud mitmeid ankeetküsitlusi, kuid vastuste analüüsi pole siiani kuulda.

Need puudused kajastusid koos ettepanekutega ka otsuse projektis. Lähtudes väljakujunenud vajadustest loodi teaduskonna komsomolikomitees uued sektorid ja valiti 6-liikeline büroo. Selle tegevuse eesmärgiks on juhtimistöö tõhustamine, suurema liikmeskonna kaasatõmbamine komsomolitöösse ja informatsiooni leviku laiendamine.

Uueks sekretäriks valiti Väino Palm. J. JOHANSON

Diplomitöö ilmub õpikuna

Meie vabariigis on loodud mitmeid võorkeele kallakuga koole. Neis tuntakse suurt puudust eakohaste õpikute järgi. Möödunud kevadel valmis geograafiaosakonna üliõpilasel A. Allperel ja E.-M. Veskel dotsentide S. Nõmmiku ja S. Silveti juhendamisel diplomitöö «Geograafia-alase õppevahendi koostamise kogemusi». Autorite ühistöö on saanud hea hinnangu. Nagu Pedagogika Teadusliku Uurimise Instituudist teatati, on nende ingliskeelne 6. klassi geograafiaõpik võetud Haridusministeeriumi esitusest kirjastamisplaani.

H. MARDISTE

Avati uus osakond

Teisipäeval, 25. oktoobril alustas TRÜ-s tööd mittestatsionaarne psühholoogiaosakond. Laekunud rohkem kui 200-st soovijavaldusest selekteeriti välja veidi üle 50-ne. Oppegrupp on komplekteeritud inimestest, kellel on juba kõrgem haridus. Psühholoogiaosakonna loomise tingis elu ise. Osakonna eesmärgiks on anda asutuste ja ettevõtete juhtivatele töötajatele hädavajalikke teadmisi töö- ja kohtupsühholoogiast. Oppeplaan on huvitav ja mitmekesine. Filosoofia ajaloo ja sotsioloogia kõrval on õppeplaanis sellised distsipliinid, nagu

Mõttevahetuse korras

Meie ülikooli kultuuritöös

on palju saavutusi, ent ka üsna palju lahendamist ootavaid probleeme, millest üht osa püüab ametiühingu kultuuritöö aktiiv tutvustada selle ajalehe lugejale. Võib-olla on üheskoos lahenduse otsimine hõlpsam ...

Esiteks: on aeg lõplikult avada silmad fakti ees, et kunstiline isetegevus (traditsioonilises mõttes) on oma aja ära elanud. Sellest tuleneb ka meil tööd põhiprobleem. Isetegevuslik kollektiivid on laval raske konkurentsi pakkuda kollektiividele, mis kaasaja tehnika vahendusel on muutunud kõigile kättesaadavaks. Seetõttu on raske leida esinemisvõimalusi isetegevuslikele rühmadele, esinemiste vähesus aga muudab osavõtjad passiivseks ja distsiplineerimatuks.

Konkurentsivõimelised on kollektiivid, mida juhvivad asjatundlikud oma ala entusiastid, kes suudavad noorte erinevaid huvisid tõsta (näitering eelmisel aastatel). Praeguse juhendajate defitsiidi tingimustes on selliste inimeste leidmine küllaltki haruldane.

Olukorda kergendaks mõnevõrra tsentraliseeritud korras pakutava repertuaari mitmekesistamine ja laiendamine.

Tuleks igati soodustada väikeste gruppide üritusi (grupi-, kursuse- ja osakonnaõhtuid, kohtumisi teiste kursuste ja teiste erialade üliõpilastega). Need üritused arendavad esinemisjulgust, leidlikkust ja seltskondlikke vilumusi. Meie üliõpilastele on põhimõtteliselt võõras sisutute õhtute korraldamine:

Tõsine mure

On tihti tulnud tõdeda, et hea ja kasulik üritus arenes paratamatult pörkab kokku takistustega, mis kogu ettevõtmisele võivad osutuda saatuslikuks. Sellise probleemi ees seisab praegu rahvusvaheliste suhete ring. RSR-i sisutihe töö on taganud talle sellise populaarsuse, mis tõstab üles ruumide küsimuse. Kui möödunud aastatel suudeti istungid maha pidada ülikooli kohviku rõdu-saalis, siis tänava on tulnud selleks kasutada keemiahoone ringauditooriumi ja teisi suuremaid ruume, mis sealjuures pole ikkagi koosvõlbijaid täielikult mahutanud. Olu-korra parandamiseks pakun välja mõningad ettepanekud.

Esiteks: piirata RSR-i külastajate arvu. Selleks anda kutsed nendele soovijatele, kes ennast kahe nädala jooksul kõige paremini ülal peavad. Samuti võiks kutsed anda sünnipäevalastele, noorpaaridele jne.

Teiseks: RSR on siiski poliitilise kasvatustöö originaalne vorm, järelikult tuleb tagada osavõtt kõigile soovijale. Selleks oleks vähest vaja püstitada RSR-ile eraldi hoone, sest on eeldusi viia ring esialgu klubi, hiljem rahvusvahelise organisatsiooni tasemele. Võimalusi ruumi kitsikusest pääsemiseks on kindlasti teisigi. Loodame, et nende koh-ta ütleavad oma sõna üliõpilased ise (ja ei unusta kaalumast ka minu tagasihoidlikke ettepanekuid). Niisiis — ootame!

Esialgu toimub järgmine koosolek siiski praegu valmis olevais ruumides ilma kutseta. RSR peab järjekordest koosoleku 14. novembril. Teemaks on Jugoslaavias, Rumee-nias ja teistes Euroopa sotsialistil-kes maades toimunud poliitilised ja majanduslikud nihked.

J. PAJU,
RSR-i pressisekretär

TÄHELEPANU!

31. okt. 1966 kell 15.00 toimub Vanemuise 46 ringauditooriumis Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek

31 октября в 15 часов в круглой аудитории (Ванemuise 46) состоится отчетно-выборное собрание партийной организации ТГУ.

Üldine ja eksperimentaalpsühholoogia, sotsiaalne psühholoogia, füsioloogia ja töopsühholoogia, küberneetika ja informatsiooniteooria, diferentsiaalpsühholoogia, psühholüügiin ja patopsühholoogia.

Oppeaeg mittestatsionaarses psühholoogiaosakonnas kestab 3 aastat 10 kuud. On huvitav märkida, et vastloodud uus osakond on ainuke selletaoline NSV Liidus.

J. PAADAM

valt esteetilise kasvatusena tegelevad. Tuleks korraldada esteetika-alaseid kursuseõhtuid, pidada üksikuid loenguid ja organiseerida kohtumisi.

Kultuuritöö kohvik-klubis on viimase ajal tublisti tagasi läinud. Kohvikus toimub palju üritusi (raske on leida õhtut, kus mõnd saali poleks reserveeritud), kuid ometi hinnatakse kohvikunõukogu tööd kesiseks. Põhjus: toimuvad üritused ei hõlma kogu üliõpilaskonda, on ühepalgelised ja traditsioonide kammitsais. Teisel poolt on aga raske seostada kohviku materiaalsel huvi diskussiooni ja luuleõhtute asjaliku sisuga. Alalist probleemi on kujutanud endast kohvikuorkester. (Ka praegune lahendus pole rahuldav). Palju an-naks teha kohviku kaasaegsemaks ja noortepärasemaks muutmisel. Esimeseks eelduseks üliõpilaskonna poolt on huvi asja vastu ja tugeva kohvikunõukogu moodustamine.

Meie isetegevuslaste stimuleerimissüsteem on ebatäiuslik. Ekskursioonid, toetused, tuusikud — kas nende jagamisel arvestatakse alati inimese aktiivsust kultuuritöös?

Tuleks lahendada ka küsimus ametiühingu ja komsomoli vahekorrald kultuuritöös ning teostada ülesannete jaotamine.

Need on mõningad probleemid, mille lahendamine on võimalik ja vajalik. Siin on üht-teist, mis on problemaatiline, kuid tõe väljaselgitamiseks on see just vajalik.

S. AID

K. REBANE

KIRJANDUS KUNST KRIITIKA

МАЛЫЙ ФИЛФАК

КАК ОН ЕСТЬ

Что это такое? Уже само название дает ответ на поставленный вопрос. Это — нечто, напоминающее большой филфак, но в значительно меньших масштабах. Преподают здесь студенты отделения русского языка и литературы, а слушателями являются учащиеся тартуских средних школ. Возраст слушателей колеблется между 13 и 17 годами, преподаватели старше... но не намного. Малый филфак был создан осенью 1964 года по инициативе кафедры русской литературы и студентов — членов литкружка. Двухгодичный курс лекций вначале был спланирован так, чтобы учащиеся проходили в сокращенном виде основную университетскую программу.

Естественно, что на каждом факультете существует деканат. В 1964 году деканом малого филфака была Елена Душечкина, которая на следующий год, перейдя на V курс, передала бразды правления в руки Аси Черновой. Последней нынешней весной выпало на долю поздравить первых выпускников малого филфака. Свидетельства об окончании курса получило 5 человек. Много это или мало? Чтобы ответить на этот вопрос, придется задуматься над тем, для чего вообще существует малый филфак.

Школьникам, тяготеющим к точным наукам, легче: им удается получить в школе представление о радиотехнике, химии, математике, которое дает ответ на вопрос, стоит ли поступать на физико-математический, химический или другой факультет, или для человечества, да и для него самого, будет гораздо полезнее, если он займется чем-либо другим, к примеру, разведением золотых рыбок в аквариуме. Худо-бедно, но какой-то направляющий толчок школьник получит. Иное дело, если ребенок имел несчастье ро-

диться с гуманитарными наклонностями. Хорошие, по-настоящему любящие свое дело преподаватели литературы, попадаются в школах не так уж часто. Возненавидеть литературу школьнику гораздо легче, чем полюбить. Одна учительница литературы, например, совершенно серьезно утверждала, что существовала такая эпоха Резонанса, и именно в эту эпоху гениальный итальянский драматург Лопе де Вега создал драму «Укрощение строптивой». Неудивительно, что довольно часто на филологический факультет поступают люди, которым здесь делать нечего, и их выбор объясняется тем, что конкурс невелик, а экзамены сравнительно легкие. И вот сидят такие люди в университетских аудиториях, штаны протирают, с трудом переползают с курса на курс, наконец получают диплом и идут учить школьников, что «ча» и «ща» пишутся через «а», и что Лев Толстой — зеркало русской революции. А те в свою очередь...

Так вот, чтобы как-то найти выход из этого порочного круга, и был создан малый филфак. Поначалу явилось 30 человек — за 2 года 25 отсеялось. И прекрасно! Лучше пусть сейчас поймут, что литература — не их занятие, чем на III курсе университета. Зато из 5 выпускников четверо учатся сейчас на I курсе большого филфака. 60 человек пришло в прошлом году на I курс малого филфака. К весне осталось 12. Но эти 12 по-настоящему увлечены своим делом, и можно быть уверенными, что и они после окончания школы изберут себе стезю филологии. И большая заслуга в этом Е. Душечкиной, А. Черновой, И. Чернова, А. Мальца, М. Коор, Т. Курк, А. Рогинского, Г. Суперфина и других студентов, которые приобщали школьников к любимому предмету. Огромный вклад в успех работы малого

филфака внесла З. Г. Минц, которая помогала начинающим преподавателям составить курс по своему предмету, объясняла и давала советы тем, у кого на первых порах не все ладилось.

Надежность знаний, которые получили слушатели малого филфака, проверена экзаменами. Поначалу экзамены не предусматривались программой, школьники сами настояли на том, чтобы было все «как у больших». Результаты — никто из 17 человек не получил ниже четверки.

В октябре малый филфак откроется в третий раз. Работа его примет несколько иные формы. В первых, предусмотрены специальные занятия для учащихся эстонских школ, чтобы дать им большее представление о русской литературе. Занятия будут вестись на эстонском языке. Во-вторых, признано целесообразным вместо краткой адаптации университетского курса истории русской литературы ввести спецкурсы по определенным темам. Вести эти спецкурсы будут студенты, чьи курсовые работы близки к теме спецкурса. Таким образом повысится заинтересованность самих преподавателей.

Каковы наши трудности? У нас не хватает преподавателей. Это — одна трудность, но преодоление ее решит все. Деканату приходится чуть ли не со слезами на глазах выпрашивать студентов-старшекурсников: «Милый, родной, да прочти ты им лекции, ведь это немного, всего десять часов в семестр!». «Жертвы» отнекиваются, ссылаются на занятость. В конце концов сдается тот, у кого нервы слабее. Но ведь так вербуют солдат иностранного легиона, а не преподавателей. Товарищи русские филологи! Если вы впервые узнали о существовании малого филфака и теперь у вас появилось желание помочь нам, милости просим!

Б. ТУХ,
студент III-го курса, декан
малого филфака

ИРИНА ГАЗЕР

ОСЕНЬ

Где-то в сиренево-серой портовой дали
глухо тоскуют по дому мои ко-
рабли.
Тихо гудки повисают над мыль-
ной водой,
небо бросает в ответных счастли-
вой звездой.
Жалобы эти друг другу доверять
спешат.
Осень. И листья чуть слышно для
уха шуршат.
Кружится, падает лист с высоты
на песок,
ветер-пастух по дороге бумажная
пасёт.
Гулко и пусто шаги умолкают в
конце,
кромкою неба висит журавлиная
цепь.
Осень-похмелье с чуть пахнувшей
мятой листвою
властно сегодня встает между
мною и тобой.
Скоро снегами завесятся крыши
домов,
станет река вся — прозрачный
искрящийся мост...
Скоро заглухнут шаги в переулке
пустом.
Осень, стели самобранку на
праздничный стол!
Буду справлять я конец пожел-
тевшей любви,
чинно одна за столом буду в го-
лос я выть,
хрупкость осеннюю телом своим
подомну,
осени в злые, пустые глазницы
взгляну.
Горе вливать буду в глотку с гре-
хом пополам,
чтобы забыть на секунду буцу-
ющий хлам.
Осень заглушит тоской лебеди-
ную песнь,
и корабли позабудут печали, осев.
Скроют осенние тучи клочок го-
лубой —
Осень прошла незаметно меж
мною и тобой.

И все мы кем-то зацелованы,
и все кому-нибудь нужны,
но с болью мечемся — и словно бы
мы чем-то все заражены.
И гонит нас болезнь неясная
через пустыни, сквозь Москву,
ещё не взрыто тело язвами,
и ловит ухо каждый звук,
и глаза яблоко подвижное
на мир уверенно глядит,
и в губы сладким словом «ви-
шенье»
какой-то добрый дух дудит.
Найдём любовь — и вдруг рас-
хочется,
и вот — те бог, а вот порог,
И в муках от бессилья корчится
готовый рассмеяться рот.
Придёт вино — бокалы полные
мы враз поднимем, но с тоской
мы вспомним осень,
осень в Болдино
с печальной болью у висков.
Мы слишком много помним важ-
ного.
Его забыть нам не дано:
и сколько раз в нас пулей вса-
жено,
и сколько раз чернил донос.
И мы наказаны шпигурином,
мы спасены — мы казнены,
мы смотрим сквозь решеток
прутья,
и кандалами мы звеним.
Мы сожжены и уничтожены,
повешены, уstraшены,
но что-то в нас встает, и что же
мы?
И чем же мы заражены?
Что гонит нас чрез инквизицию,
через правительство и век,
через законы и полицию,
сквозь полосы дорожных вех?
Мы мечемся меж мглой и яс-
ностью,
мы надвое разделены,
покрыты язвами опасности
рекламно-ядерной войны.
Мы зацелованы и признаны,
есть то, что есть,
а нет — так нет.
Но чем-то мы высоким призваны
распутать суету сует.
Мы мстим за всех,
в веках обогнанных,
и в сердце чувствуя свинец,
мы знаем — и у нас есть Бол-
дино,
и в ком-то есть и наш конец.

Вильнюс

Литературный кружок преми-
ровали экскурсией в Вильнюс за
хорошую работу. Малый филфак
и ежегодные конференции, соби-
рающие большое число участни-
ков из разных городов, говорят
сами за себя.

И вот мы вдевтером вступаем
на литовскую землю. Наши впе-
чатления о Вильнюсе...

Вильнюс — это город готики и
современности, старых соборов и
новых домов-коробок, головокру-
жительной высоты замка Гедими-
на и видов новых районов горо-
да, открывающихся с вершины
замковой башни. Прибалтийский
город узеньких улочек древности
и невероятного при этом просто-
ра улиц, парков, магазинов, кафе.
Город стремительной вонзающей-

ся ввысь архитектуры и, наконец,
и это, пожалуй, самое главное,
город неизменного доброжелатель-
ства.

Мы были в университете, по-
дружились с филологами, осмо-
тели все достопримечательности
города, в том числе и магазин
«Таллин», покупали репродукции
Чурлёниса и Красаускаса, без
конца гуляли по городу, жили в
общежитии художественного ин-
ститута и — где бы мы ни были —
нас сопровождало дружелюбие и
доброжелательность, готовность
прийти на помощь в любой мо-
мент. Мы встречали её у студен-
тов, прохожих и... у комендан-
та общежития!

Мы уезжали из Вильнюса и
прощались со ставшим за три дня
необходимым нам чудесным горо-
дом. Всего тебе хорошего, ста-
рый и новый город!

Кяярику

На русском потоке об этом
говорили ещё в прошлом го-
ду: «Нам надо как-то объеди-
ниться». Собирались, говорили,
предлагали. Вышла русская
страница университетской га-
зеты. Но пока прямое отноше-
ние к ней имеют только фило-
логи. А физики? Медики? Ма-
тематики? Всё, что нас волну-
ет, надо смело нести в нашу
газету. Где же ещё решать об-
щие проблемы?

Недавно в Кяярику соби-
рался комсомольский актив уни-
верситета. Несколько дней мы

были вместе. И снова мы гово-
рили о том, что практически
представления наши о жизни
на разных факультетах весьма
ограничены. Нам надо встре-
чаться как можно чаще. Встре-
чи должны быть интерес-
ными и необходимыми в на-
шей студенческой жизни. Ре-
шили начать с КВН. Может
быть, сила веселья и находчи-
вости соберёт нас.

Нас было мало в Кяярику.
А чего хотят все?

Л. ГЕРШМАН,
секретарь комсомольской
организации отделения рус-
ского языка и литературы



На этой фотографии частица
очарования Вильнюса — шедевр
готики — собор св. Анны

Редколлегия русской страницы:

И. ГАЗЕР
В. БЕЛОБРОВЦЕВ

Zoologiaring 20-aastane

Varsti pärast nõukogude võimu taaskestamist Eestis, 30. oktoobril 1946. a. asutati aktiivsete asjahuviliste algatusel üliõpilaste zoologiaring. Ringi eesmärgiks seati zoooloogiast huvitatud üliõpilaste kaasaaitamine, zoooloogia vastu huvi tundvate üliõpilaste ühendamine ja zoooloogiliste distsipliinide populariseerimine.

20 aasta jooksul on ringi liikmetena töötanud enamik zoooloogia eriharust õppivaid üliõpilasi. Ringi viisikonnas kuulub 127 inimest. Aktiivset osa võetud zoooloogiast uurimistest meie vabariigis. Ringi liikmed on käinud ekspeditsioonidel teistes liiduvabariikides ja oma uurimistulemusi ka trüki avaldanud (J. Kärner, T. Randia, J. Viidalepp). Komplekssed bioloogilised ekspeditsioonid on tootanud Koiva aladel (1949) ja Tauskis saarel (1962). Omaette uurimisrühmana võeti osa Eesti noorte teadlaste II Kaug-Ida ekspeditsioonist Ussurimaale (1961). Ringi liikmete tööd ilmusid üliõpilaste zoooloogia-aiaste tööde kogumikus (1963). J. Viidalepp ja T. Mölsi sulest ilmus «Eesti suuriiblikate määrataja» I (1963).

Praegu tegeldakse jahimajanduse, hüdrobioloogia-ihütooloogia, entomoloogia, antropoloogiaga ning eriti viimastel aastatel arenema hakanud eksperimentaalsete suundadega füsioloogia ja biokeemias.

Jahimajanduse alal töötatakse järgneva populatsiooni struktuuri (A. Pullisaar) ja tetrade arvukuse (E. Pops) uurimisel. Loomade füsioloogia on käsitatud elektroentsetaograafiat (A. Laidna, J. Mölder ja V. Pest) ja seedetraktioloogilisi probleeme (V. Kaijuran ja M. Paju). On töötatud pedagoogiliste teemade kallal, näiteks: «Ekskursioonide osatähtsus linnade ja linnade õpetamisel 7. klassis.» (T. Karge ja M. Pärn.)

29. oktoobril tähistame ringi aastapäeva piduliku aktusega ja 30. oktoobril autoekspeditsiooniga marsruudil Tartu–Võrtsjärve linnaolümpiajaam–Aakre katsemetakond–Tartu.

T. KASTEPOLO, OTU zoologiaringi esimees

Sport

Konkurss TRÜ spordi-päeva kavale

Igakevadine TRÜ spordipäev on kujunenud ülikoolis traditsiooniliseks peoks, omamoodi kehakultuurialaseks ülevaatuks. Kuid spordipäevad on saanud ühenaolised, aastast aastasse korduvad enam-vähem sarnased «numbrid». Pidustuste kava mitmepalgelisemaks, huvitavamaks ja elavamaks muutmise eesmärgil kuulutab TRÜ spordiklubi välja konkursi spordipäeva parima ideekavandi saamiseks. Parimaks tunnustatud kava autorile on preemiaks tasuta sõit suvel toimuval rahvaste spartakiaadile. Nõuded kava suhtes on järgmised:

1. Spordipeo kavas peab kajastuma see, et pidu toimub Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni juubeliaastal.

2. Kava koostamisel olgu arvesse võetud TRÜ-s realselt eksisteerivad tingimused ja võimalused. Peale spordi võib kava sisaldada ka osi, mida sisustavad ALMAVU, rahvakunstiansambel jne.

3. Kava kestus olgu 2–2,5 tundi.

4. Mida uudem ja üksikasjalikum on kava, seda parem. Soovitatav on juurde lisada skeemid, üldkujundus, samuti juhendid rongkäigu, dekoratsioonide kohta jne.

Spordipäeva kavad esitatakse TRÜ spordiklubisse hiljemalt 1. detsembriks 1966. a. Märgusõnaga varustatud kavale lisada ümbrikus autori nimi ja aadress.

TRÜ spordiklubi

Malesõpradele

Ülikooli maletajad alustasid oma hooaega völkturniiriga. Avaturniiri krobleses, kuid huvitavas võistluses osutasid kindlameelset ülikooli paljukordne meister Lembit Roots ja Toivo Hinrikus 9 punktiga 12-st võimalikust. Jaan Soorvald kogus 8,5 ja Heldur Urbanik 7 punkti.

3. novembril algusega kell 18

biokeemia auditooriumis peetava völkturniiriga tähistame Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäeva. Ootame völkturniirile kõiki malesõpru!

Malesektsiooni tööst huvitatul palume informatsiooni saamiseks pöörduda sektsiooni sekretäri A. Kooritsa poole (keemiahoone IV korrus, tuba 440).

T. HINRIKUS, malesektsiooni esimees

RINGIVANEMADI

Teisipäeval, 1. novembril kell 18 toimub peahoone auditooriumis 102 OTU ringivanemate seminar.

TRÜ OTU nõukogu

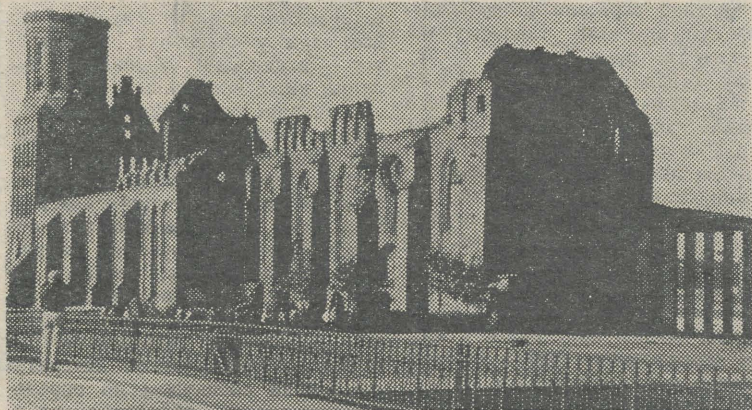
Otorinolarüngoloogiaringi koosolek toimub 1. novembril kell 18 (Heidemanni tän. 1). Päevakorras:

1. Ülevaade Üleliidulise Otorinolarüngoloogide Teadusliku Seltsi pleeniumist (prof. E. Siirde).
2. Elektroforeesi rakendamisest sisekõrva tüüpi kuulmishäirete puhul (VI k. üliõpilane E. Karik).

Ringi juhatus

Oktoobrikuu algul käis zoologiaring neljapäevasel ekskursioonil Kura säärel asuvas Rõbatšje ornitoloogiajaamas. Sõit kujunes toredaks lõppakordiks selle suve rännakutele. Uued paigad, uued inimesed tegid meist tõelised rändurid ja kellelgi polnud aega igavust tunda.

Esimene päev kulus sinasõidule. Vastuvõtt oli tore, eriti selles, et meid juba oodati ja ootajate seas oli ka kaks ornitoloogi — eestlast, kes Rõbatšjes parajasti komandeeringus viibisid. Poistele sai paariks päevaks eluasemeks kohalike bioloogide käsutuses oleva uurimislaeva «Ladoga» ruhv, tüdrukutele — ornitoloogiajaam.



KALININGRAD. TOOMKIRIKU VAREMED. (PAREMAL, SAMMASTE ALL ASUB I. KANTI HAUD).

Teisel päeval käisime vaatamas ehtsaid liivaluhteid, mis on ainulaadsed Euroopas nii oma kujult kui ka geograafiliselt asukohalt. Kohalik rahvas kutsus neid düünideks.

Jälgisime ka lindude püüdmist. Selleks otstarbeks on üles seatud kolm äärmiselt suurt võrku, kuhu linnud parvede viisi sisse satuvad. Kura säärel on üks tähtsamat rändlindude peatuspaiku, ühtlasi ka lindude rände uurimise keskusi NSV Liidus. Rändude uurimiseks teostatakse siin lindude röntgenist. Päevas röntgenistatakse massilise sügis- ja kevadrände perioodil tuhandeid lunde, sellepärast on praegu ornitoloogidel eriti kiired tööpäevad.

Omamoodi elamuseks kujunes Kaliningradi külastamine. Linnas on sõjaajast säilinud palju varemeid. Siin ja seal on majade kivi-müürid tähtsitud kuulidest. Seintel olevad mälestustahvlid teatavad möödunud sõja sündmustest. Palju inimesi sai siin surma, veel sõja viimastel minutitel. Kapituleerumisahtile kirjutati alla just selles linnas, pärast seda, kui kuningalossi tornis oli vaikima sunnitud viimane fašistide kuulipilduja.

Psühholoogiaringi koosolek toimub 2. nov. kell 18.00 pedagoogikauditooriumis. Kavas: 1. Juhtimise psühholoogia probleeme. 2. Juhtiva personali ettevalmistamisest kapitalistlikes maades.

TEADAANNE

Leitud naiste käekell. Käte saab haldusprotektori abilt (V. Kingissepa tän. 18).

Tore reis oli

Külastasime ka väljapaistva filosoofi Kanti hauda Toomkirikus, käisime Fr. Schilleri mälestussamba juures, heitsime pilgu uutele linnaosadele. Peatselt oligi aeg Rõbatšjesse tagasi sõita.

Ohtu veetsime ornitoloogiajaama noorte töötajatega ühises peolauas.

Zoologiaringi nimel andis dots. H. Remm jaama kollektiivile üle ehtsa eesti õlleankru koos vastava «sisuga». Tantsu- ja laululusti jätkus hilisööni.

Uus päev tõi kaasa tutvuse ornitoloogiajaamaga. Seal uuritakse

Ilm oli lausa suurepärase ja kogu meie salk oli aset võtnud laevalael — kes ahtris, kes võõris, aga oli ka neid, kellel jätkus tahtmist ruhvilaale ronida. Kura säärest, tema loodusest ja inimestest saime päris korraliku ettekujutuse. Vasakul helendasid valged düüniharjad, rohetas mets. Paremalt ja ümberriingi aga sätendas laht. Kõik nautisid päikest.

...Kajakad sagisid kiiluvee kohal. Fotoaparaadid aina klõpsusid. Igaüks leidis endale meelepärast tegevust...

Ligi kaks tundi kestnud sõidu järel jõudsime Nidasse. Avastasime, et oleme vahepeal üle piiri Leedusse lipsanud. Et kõhud olid tühjad, otsustasime lõunastada kohalikus sööklas. Reisi omapärasemaid sündmusi oligi see ühest liiduvabariigist teise söömas küümine. Seda ei juhtu ju iga päev. Tagasisõit möödus vipe-rusteta. Kurdeti ainult selle üle, et sõidu lõpp-punkt liiga kiiresti lähenema kippus — sõideti ju «kõigest» veidi üle kolme tunni.

Ohtu kasutati ära viimaseks matkaks düünidele. Luitud on ehtsad. Liiva kinnitamiseks on inimekaid siia metsa rajanud. Nüüd on mäginäidid luiteteharjadel kohati läbipääsmatu tihniku moodustanud. Metsasihtidel, mida palistavad madalad jassakad mäginäidid, võib kohata värskeid põdrajälgi. Düünijalamil märkad siin-seal metskuldi tuhnitud maa-luppe. Puu all on rähni sepikoda olnud. Selle tunnistajaks on «töödeldud» käbide virn.

...Aina uued ja uued tähelepärsed talletatakse mälu ja märkmikulehtedel. Loodus — see on bioloogi tõeline töömaa. Siin saab auditooriumis omandatud tarkused ära kasutada.

Järgmisel päeval tõi buss meid tagasi Tartusse töölaudade taha.

Tore reis oli.

Jüri TONISSON



KÄIDI VAAATAMAS RÕBATŠJE LINDUDE PÜÜNIST LÄHEDAL ASUVAT PÜÜNIST

Raadioloengud

Kolmapäeval, 2. novembril 1966. a.

1. Öigusteaduskonna II kursuse üliõpilastele dots. Jenny Ananjeva loeng «Omandiõiguse tsiviilõiguslik kaitse» I.
2. Inglise filoloogia II–IV kursuse üliõpilastele dots. Oleg Muti loeng «Inglise keele tänapäevast ja tulevikust».

Reedel, 4. novembril 1966. a.

1. Kõigile kaugõppe üliõpilastele dots. Herbert Metsa «Majandusreform ja isemajandamine» I.
2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» V.

Tähelepanu!

TRÜ pressiklubi noorema grupi töökoosolek toimub kolmapäeval, 2. novembril kell 17.00. Kavas: reportaaž, Koguneme peahoonesse kella alla. Ootame uusi liikmeid!

*

PALUME VÄGA

isikut, kes 6. juulil 1966. a. kella 11–12 vahel võttis kohviku kaminasaalist oma hoole alla laualehe «Ajakära» viimase tudengipäeva numbrit, tuua see TRÜ kohviku juhatajale üleandmiseks laualehe väljandajale.

Eesti filol. 1966. a. lend

... konkurss-ülevaatus

(Algus 2. lk.)

Kui aga teaduskonnas on konkursi läbiviimiseks välja kujunenud oma traditsioonid, nagu näiteks Ajaloo-Keeleteaduskonnas, siis on muidugi õige nendele toetuda.

Konkursi korraldamisega seotud üksikülesanded lahendatakse teaduskondade büroode õppetöö ja teadusliku töö sektorites.

Konkursi tulemused avaldatakse õppeaasta lõpul ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool».

Ametiühingurühmade kollektiivsete ürituste soodustamiseks võimaldab ülikooli ametiühingukomitee konkursil silmapaistnud rühmadele tasuta ekskursioone ja tuusikuid. On soovitatav, et ka teaduskondade bürood leiaksid vahendeid ekskursioonide ja teiste seliste ürituste korraldamiseks.

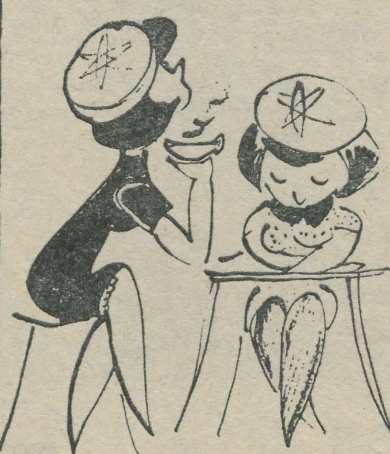
A. TIKK,

TRÜ ametiühingukomitee liige

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Tartu туский государственной университет»). G. Tartu Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19, III. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 7784. MB 09169

PÄEVAKAJA



„REBASED SAID TEKLIID“

Anu OISSARI karikatuurid



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 28 (709) Reedel, 4. novembril 1966. XX aastakäik

**Teadlased ja kõrgemate õppeasutuste töötajad!
Võideldge teaduse edasise õitsengu ja tehnika
progressi eest! Tugevdage teaduse sidemeid
tootmisega! Valmistage ette spetsialiste,
kes on kommunismiajastu väärilised!**

(NLKP Keskkomitee hüüdlauseid Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäevaks)



O. TÕELEIU fotomontaaž

PUHADE OOTEL

Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan J. PEEGEL:

«Mingite eriliste saavutustega Ajaloo-Keeleteaduskond möödunud õppeaastal uhkeldada ei saa — paraku küll. Üks asi meid siiski väga rõõmustas: tänu ülikooli juhtkonna toetusele suurenes meie õppejõudude pere õige mitme koosseisulise koha võrra, mis aitas eriti võõrkeelte kateedreid õppekoormust normaliseerida.

Teiseks — on tunda nagu murrangu lõhna (positiivse poole muidugi) doktorikraadi taotlemisel.

Saime oma metoodilise kabineti, mis peaks aitama parandada ajaloo ning eesti keele ja kirjanduse õpetajate ettevalmistamist. Esialgu on ruumid ja üks «kombineeritud» inimene, aga ehk saame kunagi ka koosseisu. Peasi, et on millestki alata.»

Oigus-Majandusteaduskonna prodekaan A. PALTSE:

«Kõige rõõmustavam on vahest see, et 1. septembril avati kriminoloogia probleemlaboratoorium, kus on võimalik uurida kuritegevuse ja õiguse rikkumise põhjusi ja nende vastases võitluses kasutatavate vahendite efektiivsust. Varem töötas selline laboratoorium meil ühiskondlikel alustel.

Üliõpilastele on hakatud lugema uusi aineid. Nende hulgas võiks nimetada «Nõukogude kohtu psühholoogiat» (dotsent O. Püssa), «Nõukogude parandusliku töö alused» (dotsent I. Rebane), «Nõukogude kriminoloogia» (vanemõpetaja A. Paltser).»

Juhtkirja asemel

MIS TÄNA RÕÕMUSTAB?

Füüsika-Matemaatikateaduskonna prodekaan R. TANI:

«1. Oktoobripühade-eelsel vabariiklikul üliõpilastööde konkursil tuli meie teaduskonna poolt esitatud 28-st tööst auhinnalistele kohtadele 17.

2. Teoreetilise füüsika osakonna üliõpilane Sirje Keres tunnustati lõpetanuks 22. oktoobril 1966. a. (ettenähtud 28. dets. 1966. a. asemel). Kvalifikatsioon — füüsik. Nüüd, kus kursusekaaslastel õpivad riigieksameiks, valmistub Sirje Keres juba aspirantuuri astuma.

3. Tänu meie teaduskonna üliõpilaste tragile kaasalõmismisele ehitusel anti osa uusi laboratooriume juba nädalapäevad tagasi käiku. Pidurdatud õppetöö normaliseerus tunduvalt mitte üksnes füüsikutele-matemaatikutele, vaid ka geograafidele, stomatoloogidele ja raviarstidele.»

Kehakultuuriteaduskonna dekaan A. VAIKSAAR:

«Raske öelda, midagi erilist nagu polekski. Aga rõõmu võib tunda nii mõnestki asjast. Esiteks, vastuvõtt läks tänava hästi korda, I kursuse seni jätnud väga hea mulje. Teiseks vahest see, et meie üliõpilaste paremikul on õnnestunud hästi siduda õppetööd ja sporti. Aleksander Tammert, kes Odessas võitis Euroopa juunioride meistri tiitli kuulitõukes, on ka õppimises esirinnas. Heast küljest nii jooksurajal kui ka koolipingis näitab ennast Tõnis Matsin. Ainult rõõmu võib tunda ka Helgi Mäe ja paljude teiste üliõpilaste saavutustest. Kolmandaks on meeldiv see, et sõpruskohtumisel Helsingi Ülikooli sportlastega esinesid tublilt meie meeskorpallurid. Tundub, et ülikooli korvpalli ja üldse mängude tase hakkab taastuma. Need on lühidalt saavutused, mille üle võib rõõmu tunda.»

Arstiteaduskonna dekaan H. VAHTER:

«TRÜ Arstiteaduskonnas oli kahel viimasel kuul õppetöö osas kõige rõõmustavamaks see, et esimestele kursustele vastuvõetud üliõpilased lülitisid täie innuga õppetöösse ja neile osutati õppejõudude poolt suuremat tähelepanu kui varem (sissejuhatavad loengud õppe-metoodilistes küsimustes, esimeste kursuste üliõpilaste kohtumised õppejõududega kursusejuhendajate organiseerimisel jt.).

Teadusliku töö osas laienesid sidemed (teaduslikud komandeeringud välismaale ja esinemised rahvusvahelistel kongressidel — prof. J. Saarna, dotsendid H. Sillastu, J. Riiv, E. Tallmeister, meditsiinikandidaadid L. Allikmets ja A. Lind). Samuti tugevnes teadusliku töö materiaalne baas (lisaks varem saadud ultratsentriifugile eraldati teaduskonnale nii hädavajalik elektronmikroskoop).»

Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekaan A. RAIK:

«Kõige värskem rõõmusõnum: Moskvast teatati, et üleliidulisel üliõpilastööde konkursil sai aukirja ka üks meie tudengitest — Jüri Planhof uurimuse eest «Aeroionisatsiooni mõjust mikroorganismidele».

Elavamaks on muutunud kontakt välismaa teadlastega; eks seegi tee rõõmu. Geoloogiakateedri juhataja dots. Rõõmuks tuli hiljuti tagasi Rootsist erialaselt komanderingult, geneetika ja darvinismi kateedri juhataja dots. Pavel aga Poolast.»

MASS COMMUNICATION — KÄÄRIKUL

Hilissügisel Käärikul toimus möödunud nädalal ÜTÜ sotsioloogiaringi korraldusel vaikne ja mitteametlik seminar, mis äratas üsna suurt huvi ja tõi kohale väga esindusliku koosseisu nimekaid teadlasi.

Jutt on TRÜ-s ja vabariigis esmakordselt korraldatud sotsioloogilisest seminarist, millest võttis osa 55 inimest (neist 10 külalist Moskvast ja Leningradist). Külaliste hulgas olid sellised tunnustatud autoriteedid nagu prof. J. A. Levada ja D. V. Olšanski NSVL TA Filosoofia Instituudist, J. A. Serkovin NLKP KK Ühiskonnateaduste Akadeemiast, J. P. Prohhorov Moskva Riiklikust Ülikoolist ja V. A. Jadov Leningradi Riiklikust Ülikoolist. Meie vabariiki esindasid «Rahva Hääle» toimetaja A. Saaremägi, «Edasi» toimetaja E. Tooms ning otsestelt sotsioloogilise uurimistööga tegelevad Ü. Vooglaid, R. Karemäe ja A. Luik. Seminarist võtsid osa kõik ülikooli ühiskonnateaduste kateedrid, nende hulgas filosoofia-kateeder peaaegu täies koosseisus, samuti ka Kehakultuuriteaduskonna dekaan A. Vaiksaar ja ÜTÜ nõukogu esimees U. Siiman. Üliõpilastest viibis seminaril 15 asjahuvilist.

Meie komsomoliaktiviste

Tunni aja jutt

Veider on alata traditsioonilise löökküsimusega: mis sind keemikuks tegi? Veider, kui istud keset otsillograafide, reaktioonirakkude ja veel mingite aparaatide-seadmete rägistikku, mille otstarvet II kursuse tudengi vähekeemiseerunud aju õige uduselt jagab. Toomas on ruumis, mille uksest väljuvad «Elektro-keemia laboratoorium» kirjas, iga päev — see on tema töö-

VALITI UUS PARTEIKOMITEE

31. oktoobril toimus TRÜ parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek. Koosolek kuulas ära parteikomitee aruande ja kommunistide sõnavõttud. Võeti vastu otsus TRÜ parteikomitee töö kohta, märgiti eeliseisvad ülesanded. Uude parteikomiteesse valiti: M. Bronšteini, E. Jürimäe, J. Kaarma, K. Kudu, V. Palm, K. Püss, J. Riiv, V. Riives, J. Ristkok, V. Ruus, K. Siilivask, E. Salumaa, J. Unger, Ü. Vanaaseme, K. Voinov.

1. novembril toimus uue parteikomitee esimene koosolek. Parteikomitee sekretäriks valiti E. Salumaa. Sekretäri asetäitjateks valiti V. Ruus, K. Siilivask ja Ü. Vanaaseme.

Moodustati järgmised sektorid: Ideoloogilise töö sektor: Ü. Vanaaseme (juhataja), K. Püss, K. Voinov, J. Kaarma. Orgtöö sektor: K. Siilivask (juhataja), E. Jürimäe, K. Kudu.

Õppetöö sektor: H. Kurm (juhataja), V. Riives, J. Riiv.

Teadusliku töö sektor: M. Bronšteini (juhataja), V. Palm, J. Ristkok.

Kehakultuuritöö sektor: J. Unger.

Põhjaliku ülevaate parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolekust andma ajalehe järgmises numbris.

Käärikul käsitleti peamiselt massikommunikatsiooni teoreetilisi probleeme (rahvusvaheline termin — mass communication (ingl. k.), ettearvatult terav diskussioon puhkes aga ka aksioloogia (väärtuste teooria) üle.

Tartlastest esinesid ettekanne-tega Ü. Vooglaid, A. Murutar ja M. Titma. Kõik kolm ettekanne- kutsusid esile elava mõttevahetuse. Suurt huvi äratas ka psühholoogia-kateedris konstrueeritud «arvamuste kvantitatiivse summeerimise aparaat», mida külalistele n.ö. «nende omal nahal» demonstree- riti.

Seminar näitas veel kord, kui suured erinevused valitsevad nõukogude sotsioloogiateoorias isegi terminite mõistmise alal. Sisulises osas esineb seisukohtade ja kontseptsioonide lahkuminekut seda enam. See tõik kinnitab, et sellised mitteametlikud kokkusaamised ja arvamuste vahetused on meie sotsioloogia praeguse arengutaseme juures hädavajalikud. Seminaril arutati mõtet muuta kokkusaamised Käärikul traditsiooniks.

Töö sisulise küljega jäi enamik osavõtjaid rahule. Seminaril korraldamine oli ÜTÜ noorimale — sotsioloogiaringile — tõsiseks jõuprooviks. Meie ülikoolis pole ju sotsioloogialaboratooriumigi, osakonnast ja kateedrist rääkimata, millele oleks võinud toetuda. Läbi raskuste täitis orgkomitee eesotsas aspirant Ü. Vooglaiuga oma ülesande päris edukalt.

Inimisiku käitumise reguleerimise, tema sotsiaalse orientatsiooni kujunemise ja talle omase väärtuste süsteemi arenemise ning muutmise probleemid paistavad nõukogude ühiskonna praegusel arenguetapil ilmselt tulipunkti tõusvat. On kätte jõudnud aeg vähendada ideoloogilise pealisehituse objektiivselt paratamatut mahajäämust majandusliku baasi arengust, enne

kui sellest tingitud pidurdusprotsess otsustavat osa hakkaks mängima. Probleem seisneb selles, kuidas ja milliseks kasvatada kommunistliku ühiskonna inimest. Tähtsamaid mõjutamisvahendeid on kahtlemata massikommunikatsiooni vahendid (ajalehed, raadio, TV jne.). Ühiskonna edaspidise arenguga otseses seoses on ka seminaril põgusalt puudutatud küsimus demokraatiast ja ühiskonnaliikmete informeeritusest kui hädavajalikust komponendist elementaarseti demokraatia kujunemisel.

Selleks et tõsta kogu kasvatustöö ning sellega otseses seoses oleva massikommunikatsiooni efektiivsust, on vaja kogu ideoloogiline töö ja samuti propagandaaparaat täielikult puhastada isikukultuse- aegseist sugemeist ja ümber kujundada vastavalt elu nõuetele. On aeg arvutada nõukogude inimese vajaduste ja taotluste ning, kui seminari keelt kasutada, siis ka temale omaste väärtuste süsteemi mittevastavust sellele kujutlusele, millest lähtudes inimest massikommunikatsiooni vahenditega senini on mõjutada püütud.

Meil puudub praegu endil teaduslik teooria nii massikommunikatsiooni alal kui üldse indiviidi ja sotsiaalsete gruppide käitumise ja kujunemise mõistmiseks ja mõjutamiseks. Meie teoreetilist nõrkust kasutavad sageli ära vaenlased, kellel isiksuse mõjutamise teooria on tunduvalt kaugemale arenenud.

Just selle tõttu valitseski vaikse- na ja mitteametlikuna mõeldud seminari vastu suur huvi ja see- tõttu on nii tema läbiviimine, kui ka töötulemused suure praktilise väärtusega massikommunikatsiooni edaspidisele uurimisele, mida praegu üsna edukalt tehakse ka Tartus.

J. ALLIK

koht. Kirjutasin lihtsalt Toomas ja pole midagi imelikku. Ometi seisis keemiaosakonna selleaasta- sel aruande- ja valimiskoosole- kul uue büroo kandidaatide ni- mekirjas tema nime järel — õppejõud.

Kandidaadist sai taas büroo liige. Kuuendat korda viimase seitsme aasta jooksul. Ainult stuudiumi neljandal aastal, kui Toomas oli Tallinnas praktilal, tuli bürool temata läbi ajada. Ameteidki on selle pika staaži jooksul mitu olnud: algul orgsektor, siis osakonna sekretäri töö, viimaseil aastail õppesektori ju- hataja koht.

Õppesektor — õppetöoga seotud probleemide lahendamine. Möödunud aastal korraldati an- keet süstemaatilise õppimise kohta, nüüd aga on peas uue ankeedi plaanid: mida on öelda lõpetanutel osakonna program- mide ja nende realiseerimise kohta; kas iga õppeaine on omal kohal ja vajalikus ulatuses. Aas- taid lüüakse lahinguid keemilise tehnoloogia ümber. Eks pea lõ- petanudki ütleva oma sõna sel- le distsipliini vajalikkuse või mittevajalikkuse kohta.

Otsestelt tööküsimustelt läheb jutt keerlema osakonna algorga- nisatsiooni ümber üldse, sest ega komsomolitöö piirdu ainult oma sektoriga. Passiivsus on kahe otsaga mõiste. Peetakse ju kee- miaosakonda ülikooli üheks ras- kemaks ja ülepakkumine ühis-

kondliku töö ning tegevusega võib põhialale «pirni panna». Nõuab parasjagu peamurdmist, et sobivad spetsiifilised töövõr- mid kõiku lasta.

Üks ala on ometi, milles üli- kooli ja linnagi mastabis on jäme ots kindlalt keemikute käes. Ja siingi on üks asjaosa- listest Toomas: matkamehed tun- nevad teda kui oma sektiooni esimeest. Olgu öeldud, et sekt- siooni viieliikmelisse juhatusse kuulub veel kaks tema eriala- kaaslast. Selge tõestus väitele, et parim ajaviide pärast pikki la- boratooriumipäevi on rändami- ne. Käidud on Kaukaasias ja Karpaatides, ees ootavad kauge- mad teed.

Jutt veereb ja aeg läheb. Vest- luskasast ootab inglise keel. Mis teha, keeleoskust on väga vaja. Nii et tuleb aga keeltekooli tarvis aega juurde pigistada.

Püüan siis minagi kallist aega säästa ja hakkan märkimikku jämedaid lõpetusjooi tõmbama.

TOOMAS TENNO muheleb oma toomastennolikku naera- tust: «Paned siin kõiksuguseid asju kirja. Pärast hakkab paist- ma, et ma seda päris tööd ei teegi.»

Ega ei hakka küll. Kaaslased teavad ja tunnevad Toomast hästi. Ja on juba kord nii, et mõni jõuab palju ja teine...

Tund möödus kiiresti. Nojah. Nägemiseni, Toomas!

T. JÜRIADO

Meie õppejõudude ühis- kondlikust koormusest

Ühiskondliku töö tähtsus ei vaja lähemat selgitamist. Ühiskondlik töö loob järk-järgult tingimused palgalise aparaadi vähendamiseks ja ühiskondlikule omavalitsusele üleminekuks. Seega on ühiskond- liku töö korraldus, arvestus ja re- guleerimine olulise tähtsusega kü- simused.

TRÜ ametiühingukomitee püüdis välja selgitada õppejõudude ja teaduslike töötajate ühiskondlikku

koormust. Töö tegemisel abistas parteikomitee (eriti sm. L. Ering- son), ning kuivõrd töö omandas sotsioloogilise uurimise iseloomu, võtsid sellest osa ka sm-d J. Kalits ja Ü. Vooglaid.

Kõigepealt püüti põhimõtteliselt määratleda, mida õppejõud võib lugeda ühiskondlikuks tööks ja mida mitte. Rohkete piiripealsete juhtude tõttu on selles küsimuses (Järg lk. 4)

Intervjuu

500m² elamispinda

On asju, mida me peame niivõrd endastmõistetavateks, et nende tõe- list vajalikust märkame alles siis, kui hakkavad esinema funktsionaal- sed häired. Üheks selliseks organi- satsiooniks, kes teeb suurema kä- rata ulatuslikku ja tänuväärset tööd, on ülikoolis ametiühing. Põh- jus, miks pöördume täna paari kü- simusega komitee sekretäri K. Ind- re poole, ei seisne muidugi mingite puudujääkide oletamises, vaid sel- les, et enne eelseisvat ülikooli ame- tiühingukonverentsi oleks nagu paslik heita pilk tehtule ja heietada tulevikuplane.

Mille üle võis ametiühinguorga- nisatsioon möödunud aruandeperi- oodil erilist uhkust tunda?

Komitee seitsmeteistkümnest ise- selsvast sektorist ei olnud ükski sur- nud hingena kirjas. Kiidusõnu võiks öelda elamuhealu sektori (A. Jents) aadressil. Tehti põhjalik analüüs õppejõudude elamistingimuste koha- ta. Sellega seoses tutvusid komisjo- ni liikmed üle saja korteriga. Kom- isjoni algatusel vabarligi valitsus- sele esitatud taotluse alusel leiti sel aastal võimalus eraldada ülikoolile 500 m² elamispinda.

Nimetada tuleks A. Tiku kaks aastat kestnud uurimist õppetöö kaas- aegsuse kohta ülikoolis, mille alu- sel tehti rida ettepanekuid rekto- raadile, kus hinnati nende konkreet- sust ja sisukust kõrgelt. Märki- misväärtne on U. Podari analüüs õp- pejõudude ühiskondliku koormuse kohta.

Viimasel ajal on päevakorda ker- kinud õppe- ja kasvatustöö ning

Esimese kursuse üliõpilasele

OKÜLVÜ

Raamat, kirjutatud või trükitud tekst on teadmiste omandamise peamisi allikaid. Üliõpilane saab uusi teadmisi suurel määral veel igivanal viisil: õppejõudude suu- sõnalise jutu kuulamise ja selle üleskirjutuse (enamasti isiklikult tehtud) lugemise teel. Mõne- võrra tuleb lugeda ka artikleid ja raamatuid.

Opikuid ja teaduslikku kirjandust ei loeta ajaviiteks (kuigi nad võivad pakkuda suuremat naudingut kui luuletus või romaan), vaid selleks, et omandada neisse kontsent- reeritud teadmised ning kasutada teadmisi elus ja eksamil.

Raamatuist tarkusi hankides pea- me talitama ratsionaalselt, s. o. väiksema aja- ja jõukuluga omandama võimalikult palju ja pü- sivaid teadmisi.

Raamatu läbitöötamise parim süsteem on 5-astmeline, mida võib kokku võtta valemiks OKÜLVÜ.

Esimene aste: orienteeru- mine.

Uue raamatu kätte võtnud, püüab arukas lugeja orienteeruda raamatu sisus. Selleks loetakse läbi ees- sõna, annotatsioon, sisukord. Vi- lunum silmitseb ka indekseid (aine- registrit) ning kasutatud kirjandu- se nimekirja. Kui uue teosega on tegemist kaupluses või raamatuko- gus, siis tehakse nende andmete põhjal otsus, kas tuua raamat koju või mitte.

Orienteerumine ei lõpe aga selle- ga. Järgneb lehitsemine, lu- gemine diagonaalis. Püüdes tabada olulisi kohti, loetakse mõned lõi- gud või terved leheküljed läbi. Kui leitakse mingi tees või väide, mida autor püüab tõestada, otsitakse

üles esimene argument, libista- takse pilguga üle ridade ja lehekül- ged, kuni tabatakse teine argument, kolmas jne.

Kui raamat on isiklik, siis kriipsu- tatakse mõne sõna alla, teeme märgi lehekülje äärel. Lehitsemisel mär- kame: siin on ajalooline ülevaade, siin uute seisukohtade esitus, siin vastu-(väär-)väidete kummutamine.

Lehitsemise järel ei saa me ütelda, et oleme seda raamatut luge- nud, kuid me teame, missuguste lootustega maksab tagasi pöörduda. Orienteeruv lugemine on va- jalik ka siis, kui teos on «kohustus- like» hulgas.

Teine etapp on mõnede meelest kindlasti veider: küsimuste esitamine.

Mõnedes raamatutes (õpikutes) on antud peatüki lõpul (kordamis)küsi- mused, millele palutakse vastata pärast lugemist. Püüdkem neile vastata enne lugemist. Kui aga niisuguseid küsimusi ei ole, siis moodustame need ise alapealkirja- dest. Küsimused aitavad tõsta ja säilitada huvi, mobiliseerivad meie vaimseid jõude ning selgitavad, mida me teame ja võime veel teada saada.

Olemegi jõudnud kolmanda ast- meni: lugemine. See on õieti teose põhjalik ja hoolikas uurimi- ne lehekülj lehekülje järele.

selle ideoloogiline tase. Kuidas siin on suudetud kaasa lüüa?

Koos parteiorganisatsiooniga on praegu kavas kindlustada ideoloogil- list kasvatust õppedistsipliini kaudu. Aasta algul uuriti lähemalt tekkinud segadust ideoloogilise töö vormides, tehti ettepanekuid komsomoli- ja parteiorganisatsioonile. Selles küsi- muses peetud komsomolipleenmille aga ametiühingu esindajaid millegi- pärast ei kutsutud.

Mida laste sektoris on tehtud?

Lastealast, mis aasta tagasi avati, on juba palju juttu tehtud. Uudis- ena avati klubi juures laste ja noorukite suveringid. Tänuõnäd tuleb ütelda A. Helbele ja samuti H. Kikasele. Samal ajal võib aga märgata teatud vastureaktsiooni. Kui enne lasteala avamist oli iga kultuurihommik suursündmus, siis praegu kipuvad need osavõtjate vä- hesuse tõttu läbi kukkuma. Kas ei tõi vanemad nüüd enam last pü- hapäeval välja saata, või milles on asi?

Ja šeflustöö?

«Aurora» ja Gorki-nimelises kol- hoosis on käidud pidevalt kontserte andmas (aktiivseim on Arstideats- konna kontserdibrigaad). Selles osas alaealiste koloonias on käinud esi- mas näite- ja sõnakunstiring.

Ütleme sm. K. Indrele suur tänu jutuaajamise eest. Ootame eelsels- valt konverentsilt särtsakaid sõna- võtte ja sisukaid mõtteid.

Intervjueeris J. PAJU

Sellel lugemisel kriipsutame vaja- likke kohti alla ja teeme märkmeid äärtele (näit.: | — tähtis, < > — sobi- va osa tsiteerimiseks, ⊖ — kokku- võtte, D — definitsioon, + — hästi öeldud, — — väär, ekslik jne. jne.). Luges paneme tähele sõrendusi, kursiivi, liigendust (mis kavatsuse- ga neid on kasutatud?). Tingimata tuleb uurida läbi tabelid, joonised, pildid, kommentaare ja selgitada tundmatute sõnade tähendust!

Neljas aste on vastamine. See pole mitte ainult kontroll, vaid selle ülesanne on materjali uus mõtestatud läbitöötamine.

See võib toimuda endamisi jutusta- des, kuid tavaliselt on sellest vähe. Raskema materjali puhul vastame kirjalikult, teeme skeeme, eristame materjali sõimpunktid ja põhiideed, otsime oma näiteid, lah- endame ülesandeid jne.

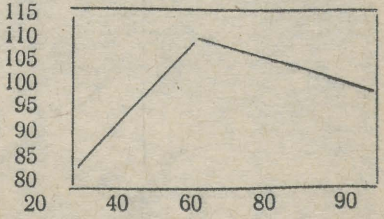
Selle töö tulemuseks on kons- pekt, millel on kolm põhjalikkuse astet: plaan-konspekt, teesid ja täis- konspekt.

Konspekterimine on suur kunst. Ei maksa end petta, pidades selleks üksikute lausete väljakirjutamist ja tõlkimist.

Kui palju aega tuleb pühendada lugemisele (L) ja kuipalju «vastami- sele», läbitöötamisele (V)? See ole- neb materjali iseloomust, lugeja eel- teadmistest ja eesmärgist.

Uurimised näitavad, et palju faktilist materjali sisaldava teksti (geograafia, ajalugu, füüsika, bio- loogia, psühholoogia jms.) puhul on kasulik pühendada lugemiseks 1/3 ja vastamiseks 2/3 ajast.

Õppimise efektiivsus



Graafik näitab, et selle materja- li õppimisel (kirjanike elulood) oli optimaalne 40% ajast lugeda ja 60% meenutada. Aga ka 80% ja ise- gi 90% ajast vastata on kasulikum kui 40% vastata ja 60% lugeda.

Kahjuks kasutavad meie üliõpila- sed pahatihti kõige ebaratsionaal- semat moodust — paljast lugemist. Kuuleme sageli väljendust: «Kui ma «kontsule» kolmanda korra peale jõuan ajada, siis peaks aitama!»

Olen näinud neid, kes on materja- li 3—5 korda läbi lugenud ja siiski eksamil läbi põrunud! Lõpuks, 5. astmeks on ülevaa- de. Ei ole kasulik viimase lehe- külje järel raamatu juurest mine- ma joosta, uue juurde asuda. Heit- kem veel kord pilk tagasi! Esimene ülevaade võib olla põgusam ja üh- te sulada vastamisega. Pikem, põh- jalikum ja hästi intensiivne peab olema ülevaade enne eksameid.

E. KOEMETS

Noormehed ja neiud! Omandage sihikindlalt tead- misi, õppige töötama ja elama kommunistlikult!

(NLKP hüüdlauseid Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäevaks)

ORIENTALIST • ORIENTALIST

Orientalistika meie ülikoolis

Ülikooli 14. oktoobri lehest võis lugeda, et orientalistikakabinet kutsus kokku vanu ja võtab vastu uusi kuulajaid fakultatiivseisse Ida keelte rühmadesse. Järgnev loetelu kutsus kindlasti esile mitmeid assotsiatsioone. Meenusid araabia muinasjutud, pärsia luule, türki minaretid ja tubakas, india joogad, piltidel nähtud Tadž-Mahal, hiina igivana kultuur ja käimasolev «kultuurirevolutsioon», jaapani pabermajad, geišad ning transistorraadiod, Mustal mandril järjest tekkivad uued riigid... Ent orientalistikakabinet? Mida ta endast kujutab?

Orientalistika ajalugu meie ülikoolis algab Academia Gustaviana asutamisega 1632. a. Muidugi õpetati siin eeskätt heebrea keelt. 1802. a. uuesti avatud ülikoolis kuulus heebrea keel Teoloogiateaduskonna õppeplaani, kuid juba mõõdund sajandi 30-ndal aastal hakati õpetama ka vana-india ja pärsia keelt. Juhtivaks orientalistikakeskuseks kujunes ülikooli saajandi teisel poolel, mil siin töötasid niisugused kuulsad teadlased nagu L. Meyer, L. von Schroeder ja D. Kudrjovski. Kaug-Ida keeli ei õpetatud. Ainult tuntud keele- ja muusikamees K. A. Hermann on oma 20-aastase professuuri jooksul lugenud hiina, mandžuuria, türki ja teisi keeli ning avaldanud hulgaliselt artikleid nende keelte kohta.

Kodanlikus ülikoolis olid peamiselt orientaalkeelteks jälle semidi keeled, kuid leidis inimesi, kes huvitusid ka Kaug-Idast. Oigusteaduse professori L. Leesmendi initsiatiivil loodi 1935. a. Akadeemiline Orientalistika Selts, kus tegeldi mitmete Ida teadustega.

Nõukogude ülikoolis.

Meie paljurahvuselise riigi ja selle ulatuslike rahvusvaheliste sidemete tingimustes nõudis elu ka keelekontaktide loomist. Ja siiski, kui poleks olnud meest, kelle alga-

tusel organiseeriti algul hiina keele õppering ja hiljem orientalistikakabinet ning kelle õulul on tänini püsinud kogu töö raskus, siis võib-olla polekski meil orientalistika-alane tegevus praegusel tasemel. Igatahes pole materiaalsed stiimulid need, mis on innustanud tööle meie orientaliste, alates kabineti juhatajast P. Nurmekunnast — mehest, kellest räägitakse, et ta tundvat enam kui poolsada keelt.

Orientalistid on algusest peale olnud isevärki inimesed. Mitte kõik pole kursust lõpetanud, enamik pole läinud ei tõlgiks ega orientalistika alal edasi õppima, kuid kõik on olnud ärksa vaimu ja mitmekülgsed huvidega ning mitte keegi pole leidnud, et keeleõpinguid pole mingit kasu olnud.

1955. a. alustas hiina keele õpinguid 30 inimese ümber. Kõige tugevam mulje esimeselt loengult olevat olnud see, kuidas P. Nurmekund astus sisse, rääkis paarimüütilise jutu hiina keeles ja alles siis laskus tavalise maakeeleni. 1956. a. alustas tegevust nii hiina keele algajate kui ka edasijõudnute rühm. Et huvi orientalistika vastu püsis, hakati lugema ka teiste Lähis- ja Kaug-Ida keelte kursusi, mille hulgas menukaiks osutusid hindi, jaapani ja türki keel.

Oma liikmeid on orientalistikakabinet saanud peamiselt Ajaloo-Keelteaduskonnast ja endisest Matemaatika-Loodusteaduskonnast. Meedikute hulgas pole seni tähelestatud erilist huvi ringi töö vastu.

Kabineti 10. aastapäeva puhul korraldati orientalistika-alane teaduslik konverents (1965. a. veebruaris), mis sisuliselt kujunes üleliiduliseks ning millest võttis osa mitmeid meie maa juhtivaid orientaliste Moskva, Leningradi, Taškendi ja teistest uurimiskeskustest. Külalised avaldasid arvamust, et kabinetti oleks tingimata vaja laiendada, et taaselustada ja jätkata Tartu Ülikooli ulatuslikke traditsioone Ida rahvaste keele ja kultuuri uurimise alal.

M. SALUPERE

TRÜ Teaduslik Raamatukogu

ei saa just kiidelda orientalistika-alase kirjanduse rohkusega. Meeldivaks erandiks on siin indoloogilise kirjanduse fond, kus leiduvad tuhanded tekstipublikatsioonid, tõlked ja uurimused avavad teadlastele loendamatu võimalusi ühe omapärase kultuurimaailma mõistmiseks. Raamatute rohkuselt ja väärtuselt võib fond võistelda üksikõik millise raamatukoguga Nõukogude Liidus. Uuemate raamatute vähesust kompenseerib 19. saj. ilmunud kirjanduse erilist hea valik (millega muldugi ei taheta üelda, nagu poleks vaja muretseda uuemat kirjandust). Originaalkeeles, sanskritis, on raamatukogus olemas kõik india klassikalise kirjanduse tähtsed. «Rigveda» (nii F. Max Mülleri kui ka Th. Aufrecht'i väljaannetes), «Atharvaveda», «Sāmaveda» ja «Jadžur-veda» ning mitmed brahmanad ja upanišadid esindavad india kirjanduse vanimat perioodi (3 a.t.—5. saj. e.m.a.). Massiivsete köidete kaante vahel on peidus suurematud eeposed «Mahābhārata» ja «Rāmāṇana». Neile järgnevad Kālidāsa, Bhartrihari, Amāru, Bhāsa, Dandin, aribhadra jt. kuulsate kirjanike draamad, luuletused ja romaanid. Me lelame vanade india filosoofide, loogikute, astronoomide, meedikute jt. teoseid, millest paljud on eriti viimasel ajal oma originaalsete ideede poolest suurt huvi äratanud.

Raamatukogus leiduvate uurimuste ja tõlgete autoritena võib nimetada kümneid tuntud indolooge, nagu O. Böhtlingk, G. Bühler, W. Caland, T. W. Rhys Davids, F. Kielhorn, L. von Schröder (kunagine Tartu professor), F. Stšerbatskoi, M. Winternitz jt.

L. MÄLL

O. F. Richteri 150. surmapäevaks

Hiljuti möödus 150 aastat noorena surnud orientalisti Otto Friedrich Richteri (1792—1816) surmast. O. F. Richteri oli pärit Tartu lähedalt Vastse-Kuustest.

Tundes varakult suurt huvi Ida-maade kultuuride vastu, siirdus Vastse-Kuuste mõisast võrsunud noormees 1808. aastal Moskvasse araabia, türki ja pärsia keelt õppima. Hiljem jätkas O. F. Richteri oma stuudiumi Heidelbergis ja mujal. Seejärel viibis ta uurimisretkedel Kreekas, Egiptuses, Süürias. Noor teadlane suri 25. (13.) augustil 1816. aastal raskesse haigusesse, mis tabas teda uurimisreisil Türgimaal Väike-Aasia lää-

nerannikul asuvas Smürna (nüüd Ismiri) linnas.

Richteri poolt teekonnal kogutud idamaised manuskriptid ja raamatud, millest enamik on suure teadusliku väärtusega, jäid esialgu Smürna linna. Peatselt õnnestus need veetede mööda edasi saata pärijaile Liivimaale. Teadlase isa Otto Magnus Richter kinkis köited ja käsikirjad Tartu Ülikooli raamatukogule. Siin säilitatakse need tänaseni käsikirjade ja haruldaste raamatute osakonnas. Kõik nad on varustatud isa poolt poja mälestuseks sisse kleebitud nägusate eksliibristega.

LEO LEESMENT

Kas teate,

et Pärnumaalt Tõstamaa rannikult võrsunud Alexander Stael-Holstein oli orientalist? Noormehena siirdus ta Peterburi ülikooli Ida keelte fakultetile. Selle lõpetamise järel määrati ta Vene saatkonna koosseisu Pekingisse, Baltimaade aadressraamatus 1909. aastast seisab, et selle

mõisa omanik Alexander Stael von Holstein elab alates 1898. aastast välismaal.

Me teame, et ta pärast 1917. aastat töötas ülikooli õppejõuna Pekingis ja veel hiljem, 1935. aastal, Ameerika Ühendriikides Harvardi ülikoolis Kesk-Aasia filoloogina õppejõuna. Hilisemad teated tema kohta kahjuks puuduvad.

LEO LEESMENT

Jasõr Sõvazõ,

poeet ja kirjanik, tungani rahvusliku tähestiku üks loojaid ning nõukogude tungani kirjanduse rajaja, astub tänava üle kuuenda aastakümne künnise.

Jasõr Sõvazõ on steppide poeg, sündinud 1906. aastal Sohulu küllakeses (praeguse Kirgiisi NSV territooriumil) vaese külasepa perekonnas. Ta kuulub nende tungani siirdlaste kolmandasse põlvkonda, kes pärast nn. «tunganite ülestõusu» karmi mahasurumist Tshini (Mandžu) dünastia aegse Hiina keisrivägede poolt 19. sajandi 70.—80. aastail olid põgenenud Kesk-Aasiasse ning Kasahstani.

Haridusteed alustas Jasõr Sõvazõ koduküla vaimulikus koolis, kust aga puuduse tõttu oli sunnitud lahkuma ja asuma abiks isale. Lapsepõlves kuulis ta muinasjutte, lugusid ja laule tunganite rikkalikust rahvaloomingust. Rahvalaulikute kaudu tutvus ta ka hiina rahva rikkaliku luuleloominguga. Nii tekkis ja süvenes noores Jasõris armastus luule vastu. Viimane saigi tema loomingu põhiliseks koostisosaks.

1924. aastal siirdus noor Jasõr koos mitme teise tungani noormehga Taškenti, kus temast sai Abdulla Tukai nimelise Tatari Haridusinstituudi üliõpilane. Taškendis koostas ta teiste tungani rahvusest üliõpilaste kaastegevusel esimese tungani rahvusliku tähestiku ladina alfabeedi alusel. Ka tema kirjandusliku tegevuse algus ühtib õpinguaastatega Taškendis. Pärast instituudi lõpetamist aastal 1930 pöördus noor Jasõr tagasi Kirgiisiasse, kus töötas algul õpetajana koolis, seejärel aga tungani keele ja kirjanduse õppejõuna Frunze Pedagoogilises Koolis. Hiljem siirdus ta tungani keele ja kirjanduse korrektorina tööle Kirgiisi Riikliku Kirjastusse.

Jasõr Sõvazõ kirjandusliku loomingu algusaastail püsis tugevasti esikohal lüürika. Poeet kirjutas luuletusi vana-tungani poeesia mõju all, lisades neile rahvaliku armastuslaulu lüürilisuse. Meisterlikkuse järkjärgulise kasvuga hakkab avarduma ka temaatika. Kolmekümnendatel aastatel on Jasõr Sõvazõ loomingu põhilisteks teemadeks tungani rahva elus toimunud sügavad sotsiaalsed muutused. Rööbiti luuletuste ja novellidega kirjutab Jasõr Sõvazõ sel perioodil ka näidendeid. Esikohal seisab endiselt luule.

Suure Isamaasõja aastail teenis Jasõr Sõvazõ Nõukogude armees rindekirjasaatjana ning kirjutas nõukogude sõjameeste kangelaslikkusest.

Sõjajärgsete aastate looming käsitleb suuri muutusi meie maal. Ilmub rida suurepäraseid jutustusi nõukogude tunganite elust.

Jasõr Sõvazõ looming vältendab tungani rahva elu-olu sügavat tundmist.

Nõukogude Kirgiisias on Jasõr Sõvazõ üks populaarsemaid poete. P. N.

Mõtteteri „Dhammapadast“

* Oksainus lause, mida kuulates inimene rahuneb, on parem kui sada mõttetuist sõnust koosnevat luuletust.
* Nii nagu tuul ei suuda liigutada massiivset kaljut, nõnda jääb tark kõigutamatuks nii laitudes kui ka kiitustes.
* Kui inimene on teinud kurja, siis ärge ta seda enam tehku ega rajagu sellele oma lootusi. Kurjuse kogumine toob kaasa kannatuse.
* Kõik värisevad karistuse ees, kõigile on elu armas. Püüa end asetada teise kohale ja ära tapa ega lase tappa.
* Inimesed, kes vähe teavad, elavad nagu härjad. NELLE tuleb juurde ainult liha, tarkust aga mitte.
* Ei ole olnud, ei tule ega ole praegu inimest, keda võiks vaid laita, keda võiks vaid kiita.
* Mitte sellepärast pole ta tark, et palju räägib. Targaks nimetatakse inimest, kes on rahulik, kes ei vihka ja kes ei kardab.
* Kui keegi on lahingus tuhat korda võitnud tuhat inimest, keegi teine on aga võitnud iseenda, siis just see teine on suurim võitja.
* «Ta on mind solvanud, ta on mind haavanud, ta on mu võitnud, ta on mu paljaks röövinud.» Neil, kes nõnda mõtlevad, ei rahune kunagi vihkamine.
* Sest mitte kunagi ei rahune siin vihkamise vihkamise läbi, vaid vihkamine rahuneb vihkamise puudumise läbi, — see on igavene seadus.
* «Pojad on minu omad, varandus on minu oma,» mõtlevad rumalad ja kardavad. Kuid ta pole ju ise iseenda oma. Kust siis pojad? Kust siis varandus?
* Melloraatorid juhlivad vett, laskurid alistavad noolt, puuraidurid alistavad puud, targad taltsutavad iseenast.
* «Teadku kõik, et mina olen selle teinud, sõltugu nad minust kõigis oma tegevustes,» mõtlevad rumalad, ning nende kõrkus ja soovid kasvavad.
* «Siin elan ma vihmastel ilmel, siin talvel, siin suvel,» mõtlevad rumalad. Nad ei pane tähele hädahoite.
* Ärgu nähku ta teiste puudusi ega seda, mis teised on teinud või tegemata jätanud. Nähku ta seda, mis ta ise on teinud või tegemata jätanud.

Paali keelest L. MÄLL

Orientalistikakabineti juhataja Pent NURMEKUND (paremal) ja Haljand UDAM tutvuvad järjekordse postisaadetisega.



R. Kangro foto

Meri ja stepp

(Reisimuljeid Kesk-Aasiast)
Meie sünnimaa piiridel kiitkestab meeli mere tohutu avarus.

Meist kagus, Euroopa ja Aasia piirimail, laiub teistsugune avarus — stepp, mere kuiv ja kõrbeline poolvend. Juba Orenburgi lähistel on tunda tema kuiva, karget hõngust. See on tunnuseks, et juba on selja taha jäänud metsane Euroopa ja peatselt siirdutakse uudismaa lohkavate nisuväljade, poolkuivanud steppe ning liiva mattunud kõrberüppe. Taimestik, loomastik, inimeses ja tema elulaadis — kõiges avaldub nüüd aasialik omapära. Magedat niiskust sisaldavate lääne- ja põhjapoolsete uudismaade euroopalikud põllukultuurid asenduvad peatselt kuiva stepirohuga või soolaseguse eluta kõrbeliivaga. Ometi näikse kaamel ja eesel seegi leidvat peatoidust. Kasahstani ja Kesk-Aasia kõrbetes on paiku, kus kunagi lainetaoliselt kokkutuisanud liivaluited jätavad tar-

dunud tormise mere mulje. Ja olid ajad, mil sellisest surnumerest õnnestus läbi tungida üksnes kõrbelaeval kaamelil.

Araali meri ning kõikjal Kasahhi steppides paiknevad arvu- kad ovaalsed laguunid otse vih- kavad oma ülemäärase soolasi- saiduse tõttu rohelist. Alles lõu- nast saabuv magedaveeline Sõr- Darja loob oma mõjupiirkonnas eeldused taimkasvaks.

Idas pörkab steppide ala mä- gesid vastu ja läheb üle mah- lakateks mägikarjamaadeks. Nii toimub see Kirgiisias, mida nen- de ridade kirjutajal on võimalus olnud korduvalt näha.

Et mäed kujutavad endast to- hutu suurt veereservuaari, siis on orgudes asuvad stepialad muudetud viljakaks põllumaaks, kus kasvavad riis, suhkrupeet, nisu, puuvill, viinamari, arbuu- sid ja melonid ning veel palju muud. Lõssipinnas annab niisu- tamisel suurepärase saaki. See- pärast taganebki kuiv, tolmune

stepp iga aastaga üha enam mä- gedele suunas. Tardumusest virgu- tatud aladel kerkiavad uued, pap- lites ja karagatšidest ääristatud nägusad tänavkülad ja parkide varju peituvad linnad.

Ometi leidub Kesk-Aasias ja Kasahstanis veel väga palju elutuid alasid, mis janunevad vee ning töökäte järele. Tõsi küll, nad ei kujuta endast enam tuiskavat liivamerd, mille kolla- kas kumas viirastustena liiguvad kõrbelaevalised karavanid. Nad on mineviku tardunud maailm, mida veel pole jõutud äratada uue- le, kaasaegsele elule ja mis see- tõttu endiselt hoiab oma aardeid tardunud maski varjus.

Rahva ergas fantaasia asetab kunagi meresügarusse muinas- jutulinna ja -lossid, mis pea- vadki igaveseks sinna jääma. Kuid Kesk-Aasia steppide rän- dur näeb iga kord uuesti oma silmade ees elavana ja teostata- vana kaunist ja haaravat tule- vikupilti. See võlub alati, kui sa- tud neile aladele.

P. NURMEKUND

Meie õppejõudude ...

(Algus 2. lk.)
paljudi vaieldavat. Määratlemisest võtsid osa ametiühingukomitee ja parteikomitee liikmed, teaduskonnade dekaanid, partorgid ja ametiühingubüroode esimehed. Järgnevalt tootati välja ankeedi täitmise juhend ja vorm. Ankeedis eristati pidevaid ülesandeid (kas ülikoolis või väljaspool ülikooli) ja ühekordseid ülesandeid kontrollkomisjonid, konverentside organiseerimise komisjonid, teaduslike tööde retsenseerimine jt.). Kokku saadeti välja 654 ankeeti. Neist laekus 457 (70%). Andmed esitati 1965. a. kohta.

Selgus, et pidevaid ühiskondlike ülesandeid ülikoolis oli õppejõududel keskmiselt 2,4 (Füüsika-Matemaatikateaduskonnas — 3 (Bioloogia-Geograafiateaduskond). Vähem oli selliseid ülesandeid ühiskonnateaduste kateedrite õppejõududel (1,5), arvutuskeskuse ja Arstiteaduskonna kesklaboratooriumi teaduslikel töötajail (vastavalt 1,1 ja 1,0). Pidevate ülikoolisest ülesannete täitmiseks kulus teaduskonniti keskmiselt 97—141 tundi (kesklaboratooriumis 77 tundi).

Pidevaid ühiskondlike ülesandeid väljaspool ülikooli oli enamasti 1,2—1,9. Kuid ühiskonnateaduste kateedris ja Kehakultuuriteaduskonnas oli selliseid ülesandeid eriti rohkesti (2,6 ja 2,9). Seevastu oli arvutuskeskuse ja Arstiteaduskonna kesklaboratooriumi töötajatel selliseid ülesandeid keskmiselt ainult 0,3. Aega kulus pidevate ühiskondlike ülesannete täitmiseks väljaspool ülikooli enamasti 60—70 tundi; mõnes teaduskonnas veidi enam, aga Kehakultuuriteaduskonnas 114 ja ühiskonnateaduste kateedris koguni 123 tundi. Arvutuskeskuse ja kesklaboratooriumi töötajad täitsid selliseid ülesandeid keskmiselt ainult 5—6 tunni ulatuses.

Ühekordsete ülesannete täitmiseks kulus aega enamasti 60 tunni ümber aastas. Oigusteaduskonna õppejõududel nõudis selliste ülesannete täitmine aega 92 tundi. Keskmisest madalam oli ajakulukalt koormatud, kuid ühiskonnateaduste kateedrites täidavad nad ühiskondlike ülesandeid teiste õppejõududega võrdselt.

Füüsika-Matemaatikateaduskonnas, Majandusteaduskonnas ja ühiskonnateaduste kateedris (32—40 tundi), arvutuskeskuses 22 tundi) ja kesklaboratooriumis (18 tundi).

Keskmine summaarne ajakulu ühiskondlikele ülesannetele aastas kogu ülikooli õppejõudude ja teaduslike töötajate kohta oli 235 tundi (ligi 20 tundi kuus). Märksa rohkem kulutasid aega Kehakultuuriteaduskonna õppejõud (309 tundi) ja Oigusteaduskonna õppejõud (325 tundi). Vähem kulus aega Majandusteaduskonnas (160 tundi), arvutuskeskuse ja kesklaboratooriumi teaduslikel töötajatel (vastavalt 130 ja 100 tundi).

Vaadeldes ühiskondliku koormuse jagunemist vanuserühmade järgi, selgus, et üldiselt on kõige enam koormatud tugevaim vanusegrupp (31—40 a.). Erandi moodustab Arstiteaduskond, kus ühiskondlik koormus tõuseb koos vanusega (kuni 30-aastastel ainult 43 tundi aastas, 31—40-aastastel 224 tundi, aga üle 60-aastastel juba 412 tundi). Kahtlemata saavad mõningaid ülesandeid täita ainult vanemad ja auväärased õppejõud, aga ometi oleks vaja tõsiselt kaaluda, kas võib õppejõududel lubada enneaegselt invaliidistuda mitte ainult tervise poolt, vaid ka teadusliku töö mõttes.

Naiste ühiskondlik koormus on keskmiselt väiksem kui meestel. Maksimaalselt on neil 2/3 meesõppejõudude koormusest, mitmes teaduskorinas ainult pool või veelgi vähem.

Koormus tõuseb koos teadusliku kraadi ja kutsega. Näit. Ajaloos Keeleteaduskonnas oli kraadita õpetaja keskmine koormus 323 tundi, doktori koormus 474 tundi. Kateedrijuhatajad, kes on ikka ka teadusliku kraadi ja kutsega töötajad, täidavad ühiskondlike ülesandeid keskmisest märksa rohkem. Vanemlaborantide koormus moodustab tavaliselt ainult 1/3—2/3 teaduskonna õppejõudude keskmisest. Aspirandid on enamasti ainult moodustanud koormatud, kuid ühiskonnateaduste kateedrites täidavad nad ühiskondlike ülesandeid teiste õppejõududega võrdselt.

Parteisse kuulumine ei kajastu selgelt ühiskondliku koormuse suuruses. Mõnes teaduskonnas on partei liikmete koormus keskmisest suurem, mõnes väiksem.

Saadud andmetest nähtub, et TRÜ õppejõudude ühiskondlik koormus on küllalt suur. Õppejõudude ühiskondlikule koormusele annavad olulise lisa väljaspool ülikooli täidetavad ülesanded. See on ka läiesti mõistetav, sest ülikooli on koondunud suur hulk vabariigi mitmesuguste erialade spetsialiste, keele osavõtt igasugustest vabariikliku või ka ülelilidulise tähtsusega küsimuste lahendamiseks on hädavajalik. Seda on vaja silmas pidades ülikoolisest ühiskondlike ülesannete jaotamisel.

Ülalpool on osutatud, et mõnedel töötajate gruppidel on ühiskondlik koormus keskmisest suurem või väiksem. Selline erinevus avab võimalusi ühiskondliku koormuse ühtlustamiseks. Tuleb aga rõhutada, et gruppide koosseis pole ühtlane ja et üksikute õppejõudude ühiskondliku koormuse vahel on väga suuri erinevusi. Seepärast vajab iga õppejõud ühiskondliku töö küsimustes individuaalset vaatlust ning lähenemist.

Praegune katse selgitada, misugune on TRÜ õppejõudude ühiskondlik koormus, annab mitmetes küsimustes küll selgeid suunavaid viiteid, kuid ei saa olla üksikjuhtudel koormuse reguleerimise aluseks ega saa ka pretendeerida vaadeldud gruppide täpsele iseloomustusele. Puudused on tingitud peamiselt kolmest asjaolust: vähene haaravus, arusaamatused ankeedi täitmisel, juurdekirjutused.

Ankeetidest tagastati ainult 70%. Pole teada, millega tegelevad ülejäänud õppejõud. Võib küll oletada, et teatav osa ankeetidest jäi laekumata seetõttu, et sinna ei olnud midagi nimetamisväärselt märkida. Mõned ankeetid tagastati tühjalt märkustega «pole andmeid kogunud». Ei saa uskuda, et ankeedi täitmine võis mõnel õppejõul üle jõe käia. Spetsiaalselt ankeedi jaoks pole ju keegi andmeid kogunud, kuid olulisematest ülesannetest jääb ära kirjade näol ikkagi

teatavaid materjale järele. Üks õppejõud märgib: «Ma ei tee ühiskondlikku tööd selleks, et tunde koguda. Üksikasju ei saa meelde tuletada». Kahtlemata õilis seisukoht, aga jääb mulje, et üksikasjad seisaksid ehk paremini meeles, kui neid oleks rohkem.

Arusaamatused ankeedi täitmisel olid tingitud esmajoonel pealiskaudselt tutvumisest ankeedi täitmise juhendiga. Paiguti on segi aetud pidevad ja ühekordse iseloomuga ülesanded, paiguti on registreeritud ka selline tegevus, mis ühiskondliku töö alla ei kuulu. Oigesti täitsid ankeedi peaaegu kõik kollektiivi liikmed, kes on tuntud aktivistidena ühel või teisel alal.

Teatav osa õppejõududest (enamasti ühiskondlikult vähe või mõeldukalt koormatud) on teinud juurdekirjutusi umbes sellel põhimõttel, et «kui panna ikka üks suurem summa kirja, siis ehk jätavad edaspidi rahule». Need õppejõud on märkinud mingi ühiskondliku ülesande täitmiseks tundide arvu, mis ületab suuresti keskmise ajakulu (paiguti 8—kuni 10-kordselt). Kuigi on teada, et ühiskondlike ülesandeid saab täita hästi või halvasti (esimesel juhul nõuavad nad tavaliselt ka rohkem aega), ei saa sellist suurt ajakulu hinnata teisi, kui ilmse juurdekirjutusena. Raskem on avastada moodutundega tehtud juurdekirjutusi. Nende suhtes saaks seisukohta võtta ainult see instants, kus ülesannet täideti. Siit tuleneb ühtlasi ka vajadus hinnangu andmiseks ühel või teisel alal tehtud ühiskondlikule tööle. Tuleb märkida, et võimaluste piirides tõepäraselt esitas oma ühiskondliku koormuse ilmselt põhiline osa kõikide teaduskondade töötajatest.

Käesolev töö süvendas veendumust õppejõudude ühiskondliku koormuse ajalise arvestuse vajalikkuses ja kinnitas, et see on põhimõtteliselt võimalik. Töö jätkamine võib anda objektiivse aluse õppejõudude ühiskondliku koormuse reguleerimiseks.

U. PODAR,

TRÜ ametiühingukomitee liige

TEATED

TRÜ klubi tööst lastega:

TRÜ kohvikus 13. novembril kell 13 Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäeva pühendatud LASTEHOMMIK
Esinevad lasteringid.

Kunstilise võimlemise ring (tütarlastele 5.—7. kl.) toimub pühapäeviti algusega kell 10 TRÜ klubis. Järgmine tund on 13. novembril kell 10 (6. nov. tundi ei toimu). Juhendab I järgu võimleja Maille Raiend. Klaverisaade H. Karolinilt.

10. nov. s. a. TRÜ klubis algusega kell 11 «2 tundi lõbusat ajaviidet». Vaiksed ja liikumismängud. Tantsime «Rits-ratsi» ja «jenkat». Üritus on mõeldud koolilastele. Mängude võitjatele auhinnad.

Uusi rotaprintide väljaandeid

O. Maimets — Inimese suure vereringe arterid. III trükk. 47 lk. Hind 8 kop.
M. Paju — Linguaphone deutscher kurs. Laboratorische Arbeiten. 41 lk. Hind 6 kop.

P. Palmeos — Suomen kielen lauseoppia. Teine trükk. 48 lk. Hind 6 kop.

P. Palmeos — Materjale pedagogiliseks praktikaks. Teine trükk. 33 lk. Hind 4 kop.

V. Alftoa ja L. Kaljuvee. Lääne-Euroopa XIV—XVIII sajandi luulet. 99 lk. Hind 11 kop.

H. Arumaa. — Karusnahad ja karusnahatööt. II osa. 103 lk. Hind 20 kop.

P. Kard. — Makroskoopiline elektrodünaamika. I osa. Elektrostaatika. 169 lk. Hind 17 kop.

R. Hagelberg. — Ettevõtete töö majandusliku analüüsi põhiprintsiibid ja nende rakendamise spetsiifika. 227 lk. Hind 34 kop.

E. Raal. — Kuriteod kodanike poliitiliste ja tööalaste õiguste vastu. 45 lk. Hind 12 kop.

O. Mutt. — A Student's Guide to Middle English. 121 lk. Hind 20 kop.

H. Hansen. — Te-te für Geographen mit Wörterverzeichnis. Teine trükk. 92 lk. Hind 12 kop.

N. Kutti. — Vetelpäaste oskussõnastik. 31 lk. Hind 10 kop.

L. Hone. — Some Typical Mistakes Occurring in Our Students' Written Papers.

N. D. Artemjuk. — Deutsche Umgangssprache. Bearbeitet von G. Kondas. 204 lk. Hind 28 kop.

R. Lias. — Kvantmehhaanika ülesannete kog. 193 lk. Hind 25 kop.

H. Kadari. — Kriminaalõiguse kaassüüesannete lahendamise meetodikast. 64 lk. Hind 10 kop.

P. Ariste. — Eesti keele foneetika. Teine trükk. 201 lk. Hind 22 kop.

R. Lias. — Kvantmehhaanika. 242 lk. Hind 31 kop.

Международный научный симпозиум по общей алгебре. Доклады. Сообщения. Резюме. 232 lk. Hind 70 kop.

Тезисы докладов и выступлений на симпозиуме «Метод моделирования в естествознании (23—28 мая 1966)». 100 lk. Hind 35 kop.

Реакционная способность органических веществ. Том III. Вып. 2(8). Август 1966. 244 lk. Hind 1 rbl.

A. K. Рейнак, П. С. Сигалов, С. В. Смирнов. Современный русский язык. Методические указания программы и контрольные работы. 113 lk. Hind 19 kop.

Материалы летней школы по проблеме «Физический и геометрически нелинейные задачи теории пластин и оболочек». П. Краткие сообщения. 158 lk. Hind 40 kop.

Raadioloengud

Kolmapäeval, 9. novembril 1966. a.

1. I kursuse filoloogidele prof. Paul Ariste II loeng sissejuhatuse keeleteadusse «Keele teke».
2. Kõigile kaugõppijale dots. Linda Eringsoni II loeng ülikooli ajaloost: «Academia Gustavo-Carolina ajaloost».

Reedel, 11. novembril 1966. a.

1. Oigusteaduskonna II kursuse üliõpilastele dots. Jenny Ananjeva loeng «Omandiõiguse tsiviilõiguslik kaitses» II.
2. I kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Kalev Kogerit loeng «Partei taktikast revolutsiooni rahuliku arengu ajajärgul (veebr. 1917 — juuli 1917)».

Meie ajalehe järgmine number ilmub 18. novembril k. a.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tартu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 8029. MB 09190

TÄHELEPANU!

Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäevale pühendatud TRÜ kollektiivi pidulik koosolek toimub reedel, 4. novembril algusega kell 15.30 keemiahoone ringauditooriumis.

Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäeva tähistamiseks pühendatud miitingule koguneme TRÜ peahoone juurde 7. novembril kell 10.15.

Uut teatmekirjandust

П. М. Гапонов. Новая и новейшая история. (Справочное пособие). Воронеж 1966. 883 lk.

Словари, изданные в СССР. Библиографический указатель 1918—1962. Москва 1966. 232 lk. (4035 nim.).

Ценообразование в народном хозяйстве СССР. Ценообразующие факторы. Библиографический указатель книжной и журнальной литературы, а также статей из «Правды» и «Экономической газеты» за 1960—1964 гг. Москва 1966. 228 lk. (1479 nim.).

Литература по проблемам планетологии. 1665—1964. Ленинград 1966. 168 lk.

Sport

Hooajale pandi raske, kuid tore punkt

Balti V üliõpilaste orienteerumisevõistlused said teoks tänava Smiltenees Lätimaal. Planeeritud aja asemel tuli need võistlused lükata päris hilisele ajale, mis polnud orienteerumiseks kuigi sobiv oma sügisestel järele soode ja kibehadete tuultega. Sellele vaatamata oli koos Balti paremik. Kui terve hooaeg oli möödunud vaid ühe või mõne kõrgema kooli konkureerimisega ühel ja samal võistlusel, siis nüüd oli päevakorras küsimus: kes keda?

Et seada meie paremate oskusi ka rahvusvahelise klassi nõtete ja omapärase ette, olidki rajameistriteks hiljuti Soomes võistelnud Riia ASK orienteerujad. Püüti kopeerida Soome radu, kuid vaatamata heale maastikuvallikule jäi oodatud efekt saavutamata, sest seda ei võimaldanud meie ebatäpne kaardimaterjal.

Esimesel päeval peetud suundorienteerumise töi kohe edu eestlastele, nende hulgas ka TRÜ võistlejatele.

Meeste 10,5-kilomeetrilise ja 7 KP rajal läks võistlejatel seekord päris kaua aega, mis veel kord näitab võistlusraja raskust.

Balti üliõpilasteistri tiitli võitis TRÜ esindaja Olavi Kärner ajaga 2.03.30, teiseks tuli Tiit Taimistu (TPI) — 2.05.42 ja kolmandaks Rudolf Mürk (TRÜ) — 2.12.36. Esimese kümne hulka pääsesid veel 6. Arno Huik (TPI), 7. Uku Annus (TPI), 8. Avo Saue (EPA).

Naiste rada oli samuti väga raske. 7,5-kilomeetrise raja (5 KP) läbis seekord kiiremini TPI võistleja Aino Hirv ajaga 2.24.54.

Teisel võistluspäeval jätkus TRÜ edu. Nimelt võisteldi seekord teateorienteerumises, mis eeldab võistkonna kõigi liikmete head esinemist, ja just siin läks TRÜ meeskonnal korda võita esikoht. Etapiti kulges võistlus vägagi pingeliselt, vaatamata sellele, et finišis edestati teist kohta 42 minutiga.

Esimese vahetuse järel viis Avo Saue juhtima EPA võistkonna, kellele järgnesid Arne Kivistik (TRÜ I), 4. Uku Annus (TPI) ja 5. Heino Mardiste (TRÜ II).

Teine vahetus oli Rudolf Mürki päralt, kes tempoka jooksupärgi meile ülikooli võistkonna juhtpositsioonile ja andis selle üle ankrumehele Olavi Kärnerile, kes suurendas edumaad veelgi. Kokku kulutas meie võidukas trio aega 3.05.05, 2. TPI I 3.50.05, 3. RPI I 3.53.55.

Naiste teateorienteerumises oli teistest peajagu parem Riia PI naiskond. TRÜ kolmik (Anne Palge, Ene Martin, Helle Engel) esines samuti tubliult.

Üldkokkuvõttes kujunesid TRÜ võistkonna kasuks, kes kogus 17,5 miinuspunkti TPI 19,5 ja RPI 24 punkti vastu. Niisuguse hea saavutusega tulid meie orienteerujad toime esmakordselt selle suurvõistluse alajooks.

Teisel päeval levis maastikul piimjas ud, mis mähkis end ümber kuplite ja takistas tunduvalt reljeefi lugemist. Mäed aga meenutasid kangeisti meie Otepää maastikku.

See raske ja mehine võistlus pani ühtlasi punkti tänavasele hooajale.

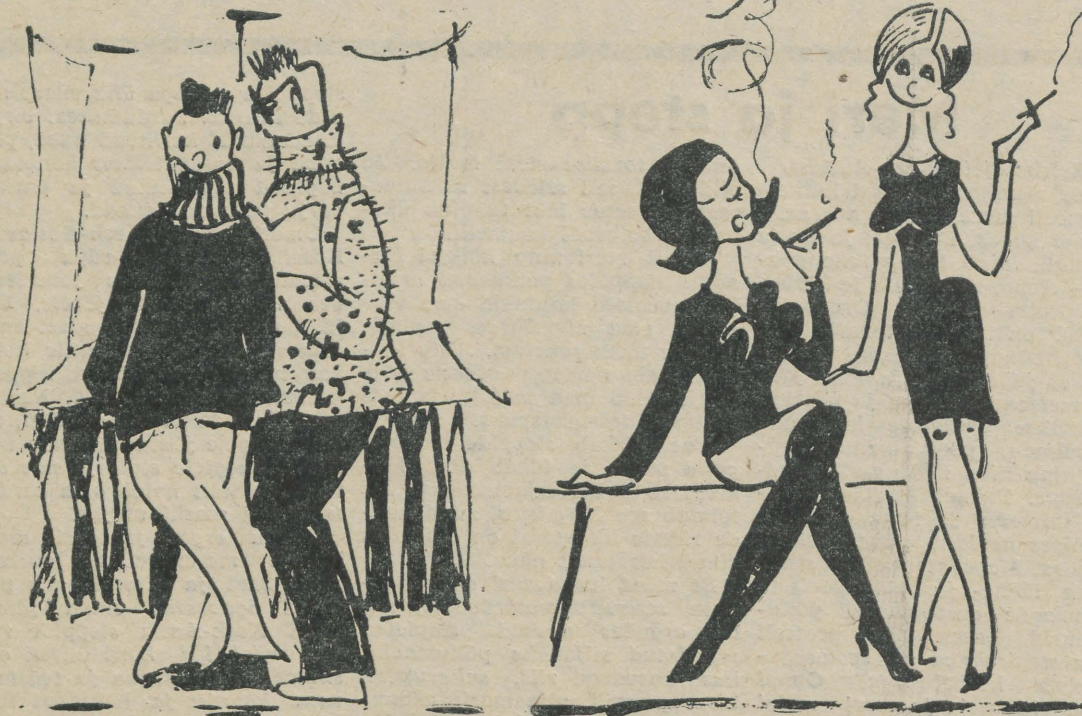
K. ZILMER

ALLA BORISSOVA
PEETER SAARI

Teguderohkeid argipäevi,
lillederohkeid pidupäevi!
Füüsika IV kursus

PÄEVAKAJA

ANU OISSARI karikatuurid



Ülikooli peahoone ülikülmas ruumis:
«Ütle, Juss, oled sa aru saanud, kas radiaator soojendab meid või meie teda?»

Lindu tuntakse laulust, naistudengit suitsust.



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 29 (710) Reedel, 18. novembril 1966 XX aastakäik

Ajakirjanduse juubeli- konve- rentsilt

Palume Teie osavõttu
Tartu Riikliku Ülikooli
ja Eesti NSV Ajakirjandi
ja Lõuna poolt korralda-
tud teaduslikust
konverentsist
Eesti
ajakirjandus
1700-1966
11. ja 12. nov. h.a. Tartu linna
Eesti Üliõpilaste Ühingu
saalis rahhojajao-
saks.

11. ja 12. novembril toimus Tar-
tus eesti kultuuriloos olulise sünd-
muse tähistamine — möödus 200
aastast esimese eestikeelse perioodi-
lise väljaande ilmumisest. Sel puhul
toimunud konverents pakkus kuula-
jale tervelt 15 ettekannet, mille
temaatika hõlmas öieti kogu kaht
ajakirjandussajandit ning jõudis lõ-
puks tänapäevani välja. Esinejaid
oli Tartust ja Tallinnast, oli tea-
duslikke töötajaid, ülikooli õppe-
jõude ning ajakirjanikke.
Kui osavõtt ei olnud eriti rah-
varohke (registreeritud oli kahel
päeval kokku 214 inimest), oli osa-
võtjate huvi väga suur: esinejale
esitati kokku 46 küsimust, lisaks
veel 10 soovõttu. Mitugust aktiiv-
sust ei esine igal teaduslikul kon-
verentsil.
Kui oleme oma ajakirjandus-
alast tööd ülikoolis teinud üsnagi
tagasihoidlikult, näis siiski, et see

leidis tunnustust. Küllap oli selles
muidugi üks jagu heatahtlikkustki
ülikooli kui konverentsi peakorral-
daja vastu. Olgu kuidas on, see
annab ehk pisut julgust juurde
lähemate aastate töö hoogustami-
seks — eriti uurimistöö alal. Tun-
nustuse pälvitsid ka meie rotaprinti-
väljaanded, sest on ju ülikool
ainuke, kus ajakirjanduse alalt
midagi ilmub.
Konverentsil võeti vastu otsus
meie esimene ajakiri «Lühike õpe-
tus...» kui rariteet uuesti välja
anda, ettekanded ilmuvad TRÜ
Toimetistes. Teaduslik töö hakkab
toimuma eriti koordineeritult Eesti
Raadioga.
Igatahes näib, et konverentsi
võime lugeda põhiliselt õnnestu-
nuks, sest ta liigutas mõtteid ning
tõstatas ettepanekuid tuleviku suhtes.
See vahest ongi peamine.
J. Peegel

ÕNNITLUSI

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäeva puhul õnnit-
lesid Tartu Riiklikku Ülikooli ja soovisid palju õnne ning edu töös:
SDV Greifswaldi Ülikool, SDV Kaubanduskeskuse Moskva, Tšehho-
slovakkia-Nõukogude Sõprusühing, NSV Liidu Tervishoiu- ja Meditsiini
Teadusliku Uurimise Apteegi-Keskststituut, NSV Liidu Tehnilise Infor-
matsiooni Keskbüroo, ENSV Ministrite Nõukogu, ENSV MN j.a. Välis-
turismi Valitsus, ENSV Kaubandusministeerium, ENSV Toiduainete
Tööstuse Ministeerium, Tšernovitski Riiklik Ülikool, Kaug-Ida Riiklik
Ülikool, Jakuudi Riiklik Ülikool, Pskovi Pedagoogiline Instituut, Samar-
kandi Riiklik Ülikool, Läti Riiklik Ülikool, Petrozavodski Riiklik Üli-
kool, Kaasani Riiklik Ülikool, Uraali Riiklik Ülikool, Kiievi Riiklik Üli-
kool, Turkmeenia Riiklik Ülikool, Tadžiki Riiklik Ülikool, Udmurti Tea-
dusliku Uurimise Instituut, Mordva Riiklik Ülikool, Moskva Riiklik Üli-
kool, Kirgiisi Riiklik Ülikool, Tbilisi Riiklik Ülikool, Ugorodi Riiklik
Ülikool, Kaunase Polütehniline Instituut, Lvovi Riiklik Ülikool, Irkutski
Riiklik Ülikool, Harkovi Riiklik Ülikool, Dagestani Riiklik Ülikool, Vil-
nuse Riiklik Ülikool, Gorki Riiklik Ülikool, ENSV TA Majandusinsti-
tuut, Tallinna Riiklik Konservatoorium, ENSV Riiklik Kunstiinstituut,
Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Tallinna Pedagoogiline Instituut, Eesti
Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituut, ENSV
Põlevkivi Instituut, ENSV ühing «Teadus», Tallinna Epidemioloogia,
Mikrobioloogia ja Hügieeni Teadusliku Uurimise Instituut, ENSV Riik-
lik Filharmoonia, ENSV Arhitektide Liidu Tartu osakond, kirjastus
«Valgus», Fr. R. Kreutzwaldi nimeline Kirjandusmuuseum, Teaduslik
Restoreerimise Töökoda, «Eesti nõukogude entsüklopeedia» toimetuse,
ajakirja «Rahva Hääle», «Noorte Hääle» jt. «Edasi» toimetused, aja-
kirja «Nõukogude Naine» toimetuse, kirjastus «Eesti Raamat», Tartu Ehi-
tusmaterjalide tehas, Tartu Linna Visivarustuse ja Kanalisatsiooni Kon-
tor, Tartu Jõesadama kollektiiv.

Üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi võit- jate premeerimisest

Vastavalt üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi pea-
komisjoni otsusele
premeeriti paremate teaduslike tööde autoreid alljärgnevalt:

Esimese preemiaga a rbl. 50.—
Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna eriala üli-
õpilast Mati Abeli töö «О множителях γ-сходимости и абсолютной
γ-сходимости» eest (töö juhendajad prof. G. Kangro ja assistent
H. Türrpu), Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna
üliõpilasi Anne Allperet ja Ene-Mall Vesket töö «Geograafiaalase ing-
liseelse õppevahendi koostamise kogemusi» eest (töö juhendajad dots.
S. Nõmmik ja dots. J. Silvet), Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Mate-
maatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast Mati Haga töö «Nikkel-
ja hõbeelektroodi pinna oleku uurimine leeliselistes lahustes» eest
(töö juhendajad dots. V. Past ja asp. V. Loodmaa), Tartu Riikliku
Ülikooli Arstiteaduskonna üliõpilasi Tiitu Laasi ja Ellen Rivist töö
«Veresuhkru ja vakat-hapniku muutustest arteriaalses ja aju venoosses
veres insuldihaigetel akuutse perioodis» eest (töö juhendajad dots.
E. Raudam ja asp. A. Kaasik), Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteadus-
konna üliõpilasi Mart Lintsi ja Lembit Mehilast töö «Neuroleptikumide
ja antidepressantide toimest aju aktivatsiooni mehhanismidele» eest
(töö juhendaja vanem tead. töötaja L. Allikmets), Tartu Riikliku Üli-
kooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast Mart Mölsi töö
«Mõningaid tulemasi õpilaste võimekuse uurimisest» eest (töö juhen-
daja dots. O. Prints), Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatika-
teaduskonna füüsika eriala üliõpilast Ando Otsa töö «Исследова-
ние центров захвата в рентгенизованных щелочногалоидных кристал-
лах» eest (töö juhendaja assist. L. Pung).

(Järgneb)

Anti kätte DIPLOMID

Möödunud õppeaastal lõpetas
Ajaloos-Keelteaduskonna 93 üli-
õpilast. Tublimateks olid eesti filo-
loogid, kelle hulgast lõpetasid Tiitu
Erelt, Liivi Labi, Haldur Oim, Ago
Künnap ja Paul-Eerik Rummo kii-
tusega. Ajaloos osakonna parima-
test võib esile tõsta Tiina Einast-
tot ja Kaido Jaansonit. Inglise fi-
loloogi Anni Randalu õppetööd
kroonis samuti ainult kiitus.
Oktoobrikuu lõpus anti neile kät-
te diplomid.

10. novembril anti TRÜ Kehakul-
tuuriteaduskonna 18 lõpetanule kät-
te diplomid. Kõik lõpetanud tööta-
vad meie vabariigi õppeasutustes.
Parematest võiks nimetada Jutta
Martinsoni ja Enno Parikut.

TRÜ üliõpilased Tallinnas

Möödunud pühapäeval toimus Tallin-
nas Emakeele Seltsi üldkoosolek, mil-
lest võtsid osa ka meie üliõpilased ees-
ti filoloogia osakonnast. Nad esinesid
ettekannetega senistest keele- ja murde-
uurimiskspeditsioonidest. M. Meho ja
T. Talv andsid ülevaate murdekogumi-
sest Lääne- ja Saaremaal, V.-R. Krei-
nin jagas muljeid karjala keele djoža
murra uurimisest, L. Vaba rääkis eks-
peditsioonist vajalaste juurde. Tänavu
viibisid soome-ugri eriharju üliõpilased
esmakordselt Lätimaal. Lõpetasid ja
nende keelest kuuld palju huvitavat
J. Simmilt. Kõiki ettekandeid kuulati
suure huviga.

A. TALI

Pressiklubis

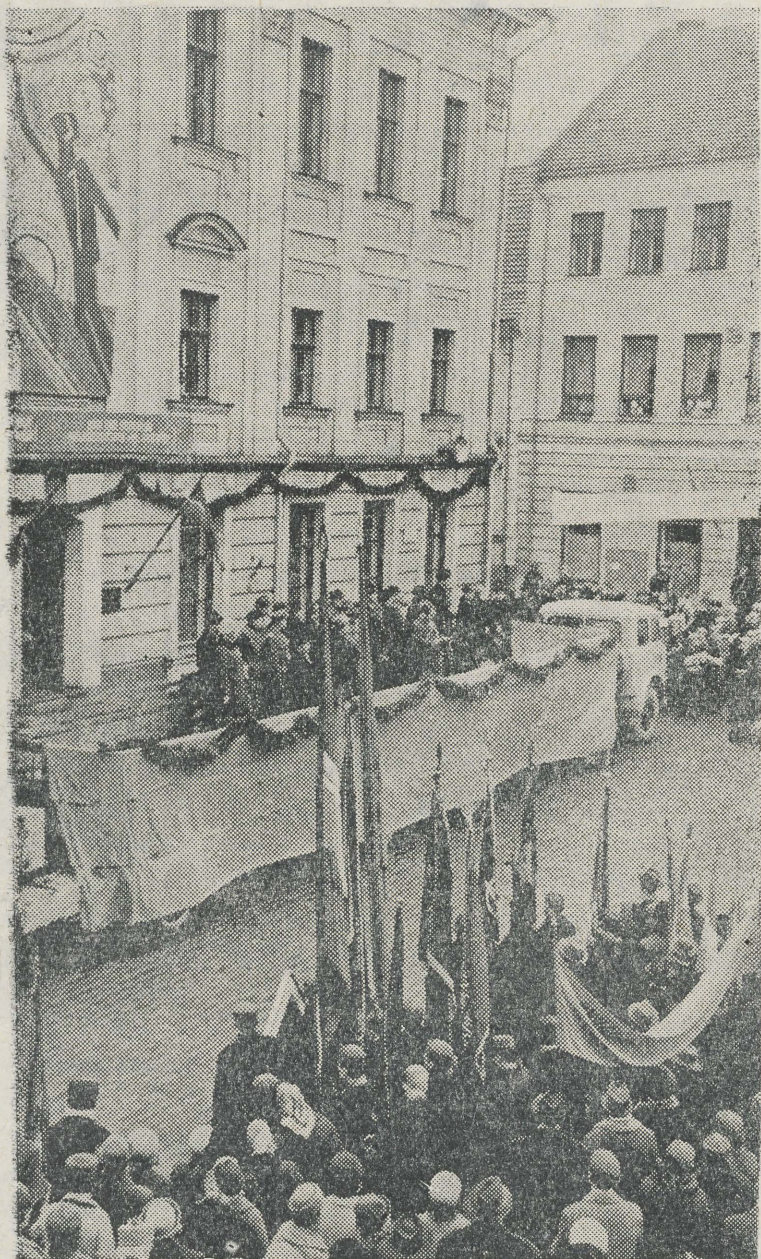
käivad juba mitmendat nädalat
teoreetilised õppused. Tänavu töö-
tab TRÜ pressiklubi kahes astmes;
noorem ja vanem grupp. Esimese
rühma üliõpilased tutvuvad ajakir-
janduse žanridega, teine rühm te-
geleb selliste küsimustega, nagu
näit. ajalehe sotsioloogilise uurimi-
se põhiülesanded, nõukogude aja-
kirjanduse põhiprintsiibid, ajalehe-
toimetuse töö struktuur, ajalehe
korrigeerimisest jne.
Detsembrikuu keskpaiku korral-
dab pressiklubi kireva õhtu Tähe
tänavas klubis.

O. VEER

Tartu tähistas Suure Oktoobri 49. aastapäeva

SÜNNIPÄEV ON TORE ASI KA SIIS, KUI SEE PEAKS JUHTUMA SÜGISESSE, NO-
VEMBRISSE. KIRJUD KRÜSANTHEMID JA TRAGID ALPIKANNID ERGAVAD HOMMIKU-
UDUS SOOJALT. SÜNNIPÄEVALAPS VOTKU AINULT VASTU.

7. NOVEMBER. RAEKOJA VALJAKUL KORRALDATUD MIITINGUL RÕHUTATI:
ASTUME JUUBELIAASTASSE. SEE SEAB SUUREMAD ÜLESANDED LINNA TÕOTA-
JATE, ÕPILASTE JA ÜLIÕPILASTE ETTE. TERVITUSTEGA PÕORDUSID ÜLIÕPILAS-
NOORSOO POOLE EPA KONSOMOLIKOMITEE SEKRETÄR SM. VAINO JA TRÜ ÕPPE-
JÕUD SM. PALAMETS. VIIMANE MÄRKIS, ET MÖÖDUNUD ÕPPEAASTAL SAATIS TRÜ
VALJA 730 LÕPETANUT, EPA — 324. TRÜ ÕPETATUD NÕUKOGUS KAITSTI 5 DOKTORI-
JA 56 KANDIDAADIVAITIKIRJA. TARTUSSE SÕITIS TEADUSLIKU KRAADI JÄRELE
TEADLASI KA MUJALT NÕUKOGUDE LIIDUST. TARTU ON TOUSNUD ARVESTATA-
VAKS TEADUSELINNAKS. ÜLIKOOI NIMEL TÄNAS SM. PALAMETS EHITAJAID PEAHOO-
NE KIIRE TAASTAMISE EEST. TÄHELEPANU! OLEME JUUBELIAASTAS!



K. Rana fotod



TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI REKTORI KÄSKKIRI

Tervitan ja õnnitlen Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 49. aastapäeva puhul üliõpilasi, õppejõude, teenistujaid ja töölisi.

100a. aastae ülesannete eeskujuliku täitmise ning ühiskondliku tegevuse eest tõstan esile järgmisi seltsimehi:

FOTO ASETAMISEGA AUTAHLVILE

Ühiskonnateaduste kateedrist

Vambola Türk

— dotsent

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

Anne Madisson

— laborant

Jaak Allik

— üliõpilane

Liilia Gersman

— üliõpilane

Füüsika-Matemaatikateaduskonnast

Heino Kokk

— vanemõpetaja

Vilve Maremäe

— noorem teaduslik töötaja

Elvi Muks

— üliõpilane

Ants Riesen

— üliõpilane

Arstiteaduskonnast

Ernst Raudam

— kateedrijuhataja, dotsent

Endel Tünder

— assistent

Endel Türi

— assistent

Vilma Hansen

— vanemlaborant

Mall Riikjärv

— üliõpilane

Mari Sitska

— "

Tiiu Tuha

— "

Mart Lints

— "

Virge Sepp

— "

Riina Keevallik

— "

Silvi Sarefok

— "

Beata Gens

— "

Vitali Kartševski

— "

Tamara Issaitsikova

— "

Bioloogia-Geograafiateaduskonnast

Laine Viileberg

— dotsent

Tiiu Noppel

— üliõpilane

Risto Tanner

— "

Õigus-Majandusteaduskonnast

Endel Laasik

— dotsent

Elvi Pajupuu

— vanemõpetaja

Meinhard Pahapill

— üliõpilane

Enn Bekker

— "

Toivo Ehrenpreis

— "

Veli Siiberg

— "

Kehakultuuriteaduskonnast

Aleksander Tammert

— üliõpilane

Administratiiv-majandusosakonnast

Aleksander Jekimov

— sepp

Teaduslikust Raamatukogust

Linda Kivistik

— sektori juhataja

AVALDAN KIITUST:

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

Hillar Palamets

— dotsendi kt.

Karl Muru

— vanemõpetaja

Ellen Uuspõld

— õpetaja

Jaan Soontak

— "

Paul Kenkmann

— üliõpilane

Aino Kits

— "

Reet Kaasik

— "

Vaike Kreinin

— "

Liina Kaisal

— "

Ly Seppel

— "

Lembit Vaba

— "

Aime Sõmmer

— "

Lennart Piller

— "

Paul Lääne

— "

Hinge Saarmo

— "

Evi Mäna

— "

Tiia Puusme

— "

Helju Saul

— "

Virve Saar

— "

Els Lindvet

— "

Helle Plakso

— "

Irina Ananjeva

— "

Füüsika-Matemaatikateaduskonnast

Aleksander Pae

— dotsent

Jaan Reinet

— dotsent

Tullio Ilomets

— dotsendi kt.

Olev Saks

— vanemõpetaja

Henn Laanpere

— vanemõpetaja

Linda Sossi

— laborant

Linda Liivak

— vanempreparaator

Pauline Piir

— preparaator

Jüri Kukko

— noorem teaduslik töötaja

Mihkel Kirikmäe

— üliõpilane

Ilme Keevallik

— "

Henn Voolaid

— "

Ilmo Sildos

— "

Katrin Palts

— "

Anu Roos

— "

Peeter Sikk

— "

Indrek Tart

— "

Boris Sulitsenko

— "

Andres Kuusk

— "

Naima Viljo

— "

Peeter Puusepp

— "

Gerda Ängelstok

— "

Svetlana Vtorogina

— "

Reet Tammeveski

— "

Anne Laretei

— "

Arstiteaduskonnast

Mihkel Kask

— kateedrijuhataja, professor

Kaljo Villako

— dotsent

Veinart Põkk

— dotsent

Kaljo Põder

— assistent

Feliks Valge

— vanempreparaator

Arved Jents

— vanemlaborant

Luule Philips

— "

(Järg 5. lk.)

Leonhard KANGUR



65-aastane

14. novembril k.a. sai 65-aastaseks Leonhard Mardi p. Kangur, keda ülikoolipere tunneb õppejõuna, kaugõppe töö korraldajana ja aktiivse osavõtjana ühiskondlikust tööst.

Juubilar sündis Põltsamaal käsitöölise perekonnas. Alghariduse omandas ta Põltsamaa algkoolis, keskhariduse aga Tartu Reaalkoolis ja Tartu Kommertsgümnaasiumis. 1922. aastal astus juubilar Tartu Ülikooli Õigus-Majandusteaduskonda, mille lõpetas 1933. a. panganduse erialal.

Tartu Riikliku Ülikooliga on Leonhard Kanguri elu ja töö olnud vahetult seotud alates 1957. aastast.

Aastail 1957—1961 töötas ta rahanvahendite, artiklite ja käsikirjaliste duse ja krediidi kateedris kohakaasuse korras või õppeülesandetäitjana, õpetades Majandusteaduskonna üliõpilastele pangandusala-seid distsipliini. Alates 1961. a. novembrikuust asus L. Kangur tööle rahanduse ja krediidi kateedrisse koosseisulise õppejõuna — algul assistendina, hiljem vanemõpetajana. Paralleelselt tööga kateedris täitis ta aastail 1961—1966 ka Õigus-Majandusteaduskonna kaugõppe prodekaani ülesandeid.

Alates 1. oktoobrist k.a. täidab juubilar TRÜ kaugõppeprorektori kohustusi.

Juubilar on palju kaasa aidanud kõrgema haridusega krediidispet-sialistide ettevalmistamisele. Olles suurte teadmiste ja suurte prakti-liste kogemustega õppejõud, oskab ta suurepäraselt seostada teooriat ja praktikat ning kasvatada üliõpi-lastes huvi ja armastust krediidi-alase töö vastu. Kõik sõjajärgsel perioodil TRÜ Majandusteaduskon-na rahandusharu lõpetanud on saa-nud suure osa oma krediidi-alastest teadmistest juubilarilt.

Õigus-Majandusteaduskonna kaugõppeprodekaanina on Leon-hard Kangur teinud suurt tööd mit-testatsionaarsete üliõpilaste õppetöö korraldamisel ja õppimistingimuste parandamisel. Tema tähelepanelik ja abivalmis suhtumine mittestat-sionaarsetesse üliõpilastesse on andnud julgust paljudele üliõpilas-tele ning aidanud kaasa studiumi edukale lõpetamisele ka siis, kui raskused näisid esialgu ületamatu-tena.

Juubilar on olnud viljakas ka tea-duslikus töös. Ta on mitmete õppe-

tööde autor.

Kuid Leonhard Kangurit ei saa iseloomustada ainult tööalaste ülesannete järgi, sest kogu tema elu ja tegevus on lahutamatu seotud aktiivse osavõtuga ühiskondli-kust tööst.

Nii on juubilar TRÜ-s töötamise perioodil olnud Tartu Rajooni Tar-bijate Kooperatiivi revisjonikomis-joni liige, jaganud teadmisi ENSV Statistika Keskvalitsuse poolt kor-raldatud töötajate kvalifikatsiooni tõstmise kursustel, osa võtnud ühin-gu «Teadus» tegevusest jne. jne. Käesoleval ajal on L. Kangur TRÜ ametiühingu revisjonikomisjoni esi-mees, TRÜ teenistujate vastastiku-se abistamise kassa revisjonikomis-joni esimees ja rahvakontrolli Tar-tu Linnakomitee ühiskondlik ins-pektori.

Kolleegeid ja üliõpilased tunnevad juubilari kui inimest, kellel on ala-ti ammendamatu energiat, elu-rõõmu ja optimismi kõikides olu-kordades, kes kunagi ei kaeba ras-kuste üle, vaid otsib ja leiab teid nendest ülesaamiseks. Kõiki üles-andeid on juubilar täitnud suure entusiasmiga, kvaliteetselt ja täht-aegselt, arvestamata tööaja amet-likke piire või ametikohajärgsete tööülesannete mahtu.

Suure nõudlikkusega enda ja teiste vastu ning oma teadmiste, kogemuste ja suure tööviimega on ta võitnud kõigi kaastöötajate ja üliõpilaste lugupidamist.

Soovime juubilarile tervist, opti-mismi, pulbitsevat energiat ja noo-ruslikkust veel paljudeks, paljudeks aastateks ning edukat tööd noorte spetsialistide kasvatamisel!

Konsultatsioonipunkt uutes ruumides

Tartu Riikliku Ülikooli Tallinna konsultatsioonipunkt sai hiljuti en-da käsutusse avaramad ja edukaks õppetööks igati soodsamad ruumid, asukohaga Tõnismägi 12/14.

Konsultatsioonipunktis algaski kaugõppijail pingeline õppetöö. Siin korraldatakse loenguid, toimuvad konsultatsioonid, võetakse vastu eksameid ja arvestusi. Ajaloo-Kee-leteaduskonna kaugõppe üliõpilastel toimub siin regulaarselt igal nädalal õppetöö ladina keeles A. Kim-meli juhtimisel. Kõigile I ja II kur-suse üliõpilastele algasid loengud NLKP ajaloos, neid peab EKP Keskkomitee Partei Ajaloo Insti-tuudi direktor ajalookandidaat A. Panksejev.

Peale nende õppeainete toimuvad konsultatsioonipunktis loengud igal nädalal veel poliitilises öko-noomias (lektor Eesti NSV Teadus-te Akadeemia Majanduse Instituudi direktor, majandusteaduste kandi-daat A. Kõörna), dialektilises ma-terialismis (E. Rehe), ajaloolises materialismis (E. Silvet), inglise keeles (sm-d Nikopensius ja Rein-hold), vene keeles (sm. Premet) jt. õppeainetes.

Sageli viibivad konsultatsiooni-punktis väljasõitudel TRÜ õppe-jõud. Nii pidas õppejõud K. Soo-nets 12. ja 13. novembril kõigile Majandusteaduskonna II kursuse üliõpilastele loenguid kõrgemast matemaatikast.

TRÜ õppejõudude väljasõidud Tallinna konsultatsioonipunkti on ette nähtud ka 20. novembril ja 11. detsembril. Konsultatsioonid toi-muvad ainult neis ainetes, milles üliõpilased soovivad neid saada. Selleks tuleb esitada vähemalt 10 päeva enne konsultatsioonide al-gust vastavad avaldused Tallinna konsultatsioonipunkti juhatajale.

Kaks korda nädalas on avatud konsultatsioonipunkti juures töötav raamatukogu. Samas müüakse ka TRÜ rotaprintil ilmunud mitmesu-gust kaugõppijatele vajalikku kir-jandust.

A. SUURVÄRAV

KÕIGILE! KÕIGILE!



Ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool» avab uue rubriigi «Huvitavat ülikooli ajaloo». Ajalehe toimetuse ja ülikooli ajaloo komisjon pöörduvad kõigi endiste ja praeguste õppejõudude ning üliõpilaste poole palvega saata oma mälestusi, tähelepanekuid ja uurimusi avaldamiseks.

Seoses Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni juubeliaastapäeva lähenemisega oleks väga soovitatav saada materjale sellest, kuidas 1917. a. revolutsioonilised sündmused leidsid kajastust meie ülikoolis, kui-das toimusid nõukogulikud ümberkorraldused 1940.—1941. a. Oleme eriti tänulikud mälestuste eest nende inimeste kohta, kes langesid fašistide ohvritena okupatsioonipäevil ja kes ennastsalgavalt kaitsesid meie kodumaad Suure Isamaasõja aastail!

Ootame aktiivset kaastööd!

Pildil: Tartu Ülikooli peahoone käesoleva sajandi algul.

Eile, täna, homme...

Möödunud pühapäeval

Viimane sügiskuu. Külma, nagu olema peabki. Internaadis eriti, sest — pühapäev.

Päev nagu harilik päev ikka. Oma tõusud ja mõõnad. Oma dissonantsid ja puhtad kõlad. Oma heledantsid ja varjud. Aga päevad nagu inimesedki pole kunagi üht nagu. Seda enam tähtpäevad ja nende eelsed.

17. november — rahvusvaheline üliõpilaste päev. Kuidagi erakordselt vaikne: nagu alati joostakse loengutele, tehakse kontrolltöid, peetakse seminare. Nagu alati... Ometi võib seda või teist pilti suvaliselt siduda sündmusega. Mõnikord veetlevad pidupäevaeelsed sündmused meid veel rohkemgi kui päris pühad. Niisiis — tähtpäevaeelne pühapäev sügiskülmast Tartus.

Uut? Leidub!
Vana uus. Noored tudengid, «rohelistes rebased», ametlikult — I kursuse üliõpilased. Kui palju nimetusi ja värve! Ja igal aastal, just novembrikuu keskpaiku need värvid ja nimetused käiku lähevadki. Tudengiks lõõmine. Meeldejäävad rituaalid ja kõitvad traditsioonid. Sel pühapäeval lõõdi viimased «rebased» tudengiks. Rahvusvahelisele üliõpilaspäevale mindi vastu juba n.-õ. päris üliõpilastena. Küllap nüüd need tõsised tööpäevad algavadki. Tänavune tudengipere täiendus on väga agar ja tubli uude miljöösse sisse elama. Te vaadake vaid, kui asjalike nägudega nad istuvad loengutel ja raamatukogudes, kui

rohkearvuliselt võtavad osa ringide ja klubide tööst. Eks eralda neid juba praegugi «vanadest» vaid kantis tekkel. Jällegi — vana kordub uuel tasemel!

Uus uus. Mitmekordselt olemas kirunud ehitajaid. Uue ühiskelamu valmimise tähtsajad jooksevad nagu konveierilt tuulde. Täna võime siiski rääkida, et lõpuks ometi on Leningradi maantee ühiskelamu valge-oranžile välisnõle lisaks ka sisemine ilme päris kombekas ette saanud. Pühapäeval voorisid autod koormatega paraadukse ette ja poisid laudade ning vooditega trepist üles. Ülemjuhataja e. komandant H. Reimann ütles:

«Selle kuu lõpus või järgmise alguses tuleb päris sissekolimine.»

Limiteerivaks punktiks on praegu esimene korrus. Materjalikriis näikse nüüd mööda olevat. Ülemiste korruste koridorides on juba viimasegi artikkel — roheline plastikaat — põrandatele laiali veetud.

Täna ütleb klubijuhataja M. Kikas:

«Detsembris läheb Tähe tänav klubis jälle tõsine naljategemine (heas mõttes) lahti. Jätkub septembris alustatud ja «tehnilistel põhjustel» pika pausi saanud hooaeg...»

See kõik polnud nüüd vahest see päris pidupäevajutt, aga... täna sobib rääkida sellest küll.

J.-A. TOOM

Püsti, kohus tuleb!



Uhel novembrikuu õhtul toimus Oigusteaduskonnas traditsioonilises kohtuprotsessi vormis tudengiks lõõmise õhtu.

Kohtu ees oli 50 esimese kursuse üliõpilast. Süüalused ei istunud sedapuhku süüpingis, vaid pidulauas koos kuulajaskonnaga. Kohtunik, prokurör ja advokaadid kandsid musti, maani ulatuvaid kuubi ning ripuvate lokiidega parukaid.

Kõiki noori tudengeid süüdistati ülikooli sammaste vahelt läbitungimises. Grupikaupa kutsuti süüdistatavad kohtulaua ette ning esitati veel täiendavalt väga mitmesuguseid «süüdistusi». Neile heideti ette kodukoha mahajätmist, jahipidamise eeskirjade rikkumist, raamatukogude ründamist jms.

Lõpuks tegi kohus karmi ja õiglase otsuse: karistada kõiki Oigusteaduskonna üliõpilasi 4-aastase vabadusekaotusega TRÜ Oigusteaduskonnas.

Pärast kohtuprotsessi jätkus tujuküllane õhtu. Tantsiti, lauldi ja lasti söögil hea maitsta.

Õhtu organiseerijaks ja kohtuprotsessi korraldajaks oli II kursus.

E. REISENBURK

Teistkordne vastuvõtt

Nii see algas. Lava kohal suur «rebase» embleem loosungiga «Ära värisel!» Tõstis aukartust võisid tunda need 75 uustulnukat, keda tõi marsi saatel rivikorras sisse keskaegses elegantset riietuses kõrge kolleegiumi teenar Miguel (Tõnis Aru). Siis kamandati kõik püsti ja auväärne kolleegium võis sisse tulla. Pärast avakõnet, milles oli juttu noorte «rebaste» nõrkustest ja haigustest, asuti oskuste väljaselgitamisele «nõksuga» küsimuste ja ülesannete andmise abil.

Kõrge kolleegium leidis, et kõigi 15 noortudengi (kursuste agaramad) teadmised vastavad rangetele nõuetele. Teravmeelsete ja täpsete vastuste poolest paistis eriti

silma kaubanduse I kursus.

Õhtu möödus särtsakalt ja lõbusalt. Võrreldes möödunud aastaga oli rohkesti huvitavamaid ja uudsemaid momente. Eriti uhked olid noored «rebased» trükitud embleemide üle.

Organiseerimine on tülikas ja keeruline töö. Seda rohkem tuleb hinnata neljanda kursuse head taset ja vaeva õhtu korraldamisel. Esile võib tõsta M. Noormetsa, E. Liiberit ja J. Maltsa, aga ka J. Pinat, L. Luigelehte ja S. Aronit, kes nõu ja jõuga kaasa aitasid.

Koju läksid noored tudengid juba päris tudengitena.

J. JOHANSON

Raadioloengud

Reedel, 18. novembril 1966. a.

1. Eesti filoloogia II kursuse üliõpilastele dots. Enn Koidu loeng «Saarte murre» I.

2. Saksa filoloogia III ja IV kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Gerda Kondase loeng «Der zusammengesetzte Satz».

Kolmapäeval, 23. novembril 1966. a.

1. Oigusteaduskonna IV kursuse üliõpilastele prof. Abner Uustali loeng «Reaktsioonilisi suundi kaasaegses kodanli-

kus rahvusvahelise õiguse teaduses».

Reedel, 25. novembril 1966. a.

1. Saksa filoloogia IV—V kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Felix Kibbermanni loeng «Die Planung des Unterrichts».

2. Eesti filoloogia I kursuse üliõpilastele prof. Paul Ariste loeng «F. J. Wiedemann keeleteadlasena».

3. Kaubatundmise eriharu III kursuse üliõpilastele dots. Eero Rannaku loeng «Toidukaupade kvaliteet».

17. november 1966. a. —

Rahvusvahelise Üliõpilasliidu 20. sünnipäev



Suure Sotsialistliku Oktoobrerevolutsiooni 50. aastapäeva tähistamiseks esinevad Kišinjovi Riikliku Ülikooli lektorite grupid linna ja rajooni töötajate ees loengutega Suurest Oktoobrist ja esimese sotsialistliku riigi organiseerijast ja rajajast V. I. Leninist.

Oppevaheajal suunduvad üliõpilased matkadele ja ekskursioonidele revolutsioonihälli Leningradi, Volga äärde, linnadesse, mis on seotud revolutsioonilise liikumise ajalooga.

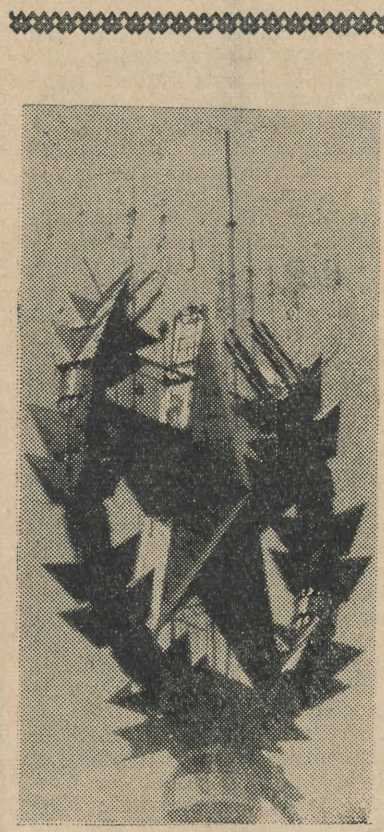
Suure juubeli auks rajavad üliõpilased rahvaste sõpruse ja vennalikkuse allee.

Nõukogude Läti esimene valitsus eesotsas väljapaistva revolutsionääri, Lenini õpilase Peter Stuckaga, andis 8. veebr. 1919. a. välja dekreedid Läti Riikliku Ülikooli asutamiseks. Praegu töötab Läti Riikliku Ülikoolis üle 170 professori, doktori ja teaduste kandidaadi. Ülikooli rektoriks on filosoofiateaduste doktor, professor Valentin Steinberg.

LRÜ-s on 7 teaduskonda: Füüsika-Matemaatika-, Keemia-, Bioloogia-, Ajaloo-Keele-, Võõrkeelte-, Geograafia- ja Oigus-Majandusteaduskond. Päevases, õhtuses ja kaugõppeosakonnas õpib kokku üle 6000 inimese.

Üliõpilaste jaoks on avatud õöpäevane sanatoorium 55 kohaga. 11 tuusikut on tasuta, ülejäänute eest tasuvad üliõpilased 30% nende maksumusest. Õöpäevasel sanatooriumil on hästisustatud arstikabineti. Ravilolijad saavad kolm korda päevas vitamiinirohket toitu. Igall aastal on siin õppetööd katkestamata tervist parandamas 600 üliõpilast.

Möödunud õppeaastal avati LRÜ Oigus-Majandusteaduskonna juures majandusküberneetika osakond. See valmistab ette spetsialiste Leedu NSV, Eesti NSV jt. liiduvabariikide jaoks.



VIISNURK MRÜ PEAAHOONE TIPUS (PILDISTATUD TELESKOOBIL ABIL).

Natuke Moskvat eestlase silma läbi

1

Suvel sai veidi kergekäeliselt lubatud midagi paberile panna Moskva Ülikooli elust-olust. Lubada teatavasti on kerge, teoks teha palju raskem. Millest rääkida? Ülikoolist endast pole vähe kirjutatud; tihti on püütud lugejaid rabada suurte arvudega: peahoone 'kõrgus, üliõpilaste arv jne. Oigesti väidab Saint-Exupéry: täiskasvanud inimestele on vaja arve, et nad millestki ettekujutuse saaksid! Püüan seekord numbrite rägastikku siiski vältida.

Lenini mägede rajooni peetakse Moskvast üldiselt kõige rahulikumaks, kuigi suurlinna elurütm ulatub siia. Eriti tunnevad seda muidugi meie «humanitarneid», kes igal hommikul peavad kesklinna loengutele sõitma. Aga mis tähendab Moskvast linna-transporti kasutamine tööle minetu ja sealt tuleku ajal, seda peaks küll igaüks ise oma nahal proovima!

Paljudele, kes on Moskvast ainult lühikest aega viibinud, tundubki Moskva ainult selline: kuhugi tõttamine, kärelikas tõuklemine kõikjal ja kenake hulk tähelepanematust sealjuures inimeste käitumises. Moskvast ise väidavad küll, et selles on süüdi just too igapäevane üks miljon läbisõitjat, kes muudavad Moskvat just nagu läbisõiduhooiks ja annavad linna kogupildile erilise värvingu.

Kuid eksisteerib ka teine Moskva. Ja sellest teisest ma tahaksingi rääkida — sellest Moskvast, millest me lugu peame ja omamoodi armastamegi. Selle moodustavad ülikool, raamatukogude vaikus, kontserdisaali lühtrite sära, võlumaailmad tasa avanevate lavaeesriiete taga... Töö ja puhkus — mõlemast tuleks eraldi rääkida.

Niisiis töö. Siin nagu polegi midagi erilist: ülikool nagu ikka, loengud, õppejõud, üliõpilased. Tihti on mind palutud võrrelda Moskvat Ülikooli Tartu omaga, sest õppisin varem Tartus. Paralleele on tegelikult väga raske tõmmata. Tõsi küll, on kvaliteetivuseid erinevusi, aga need omakorda tulenevad kvantitatiivsetest. Et otsustasin juba kord loobuda arvulisest materjalist, siis oleks vahest lihtsam öelda, et tõenäosusteooria annab suuremad eeldused «lahtiste peade» esinemisele suurema hulga seas. Sellega ei taha ma muidugi öelda, nagu siinse ülikooli «laeni» ei suudaks küündida ükski tartlane. Kuid nii mõnelgi alal on siinne tase siiski märksa kõrgem. Eriti andis see algul tunda matemaatiliste distsipliinide puhul: 1) suurem ainehulk, 2) peatähelepanu ülesannete lahendamisele (minu kui füüsiku meelest õige suund).

Ka praktikumide arv on suurem kui oli Tartus ning eksamil on tähtsusest esikohal ülesannete lahendamine ja alles siis teooria.

Mis puutub loengute kvaliteeti, siis tuleb siingi madalatasemelisi ette, hoolimata sellest, et võimalused õppejõude valida on suured. Juhtub, et hea maailma kuulsad teadlased loengud on hirmus igavad. Ilmselt peab siin paika nn. nakatamisvõime teooria (Panso järgi!).

Et kursused on suured, võib loengutelt puudumine tihti märkamatuks jääda. Vahete vahel organiseerib õppeosakond kontrollreide. Esimestel kursustel on loengute külastamisega asi halvem ja ka karistused rangemad, vanemate tudengite puhul aga vaadatakse puudumistele tihti läbi sõrmede. Üsna suur on meil vabakuulajate arv. Oigus selleks antakse juhendaja ja kateedri nõusolekul. Vabakuulamise üheks suureks eeliseks on ka võimalus ise määrata eksamite sooritamise tähtaegu.

Eksamikord on siin üldiselt veidi teistsugune. Eksamiruumis on sees kogu grupp (grupi suurusele vastab üks Tartu kursus)

ning eksamit võtavad vastu kolm õppejõudu — üks neist on oma seminarijuhendaja, teised võõrad. On võimalik valida, kellele «ette minna». Spikerdamisvõimalused on lähedad. Arvan, et ega olegi mõtet pead koormata pikakade valemite pähetuupimisega; tuleb vaid meelde jätta tuletuste üldine käik, füüsikaline sisu ja see ongi just peamine. Kui õppejõud on oma materjalis tõesti hästi kodus, võib ta ju ka ilma matemaatiliste täpsusteta kindlaks teha, kui palju tudeng teab. Nii mõnigi kord olen ma eksami ajal vastused ametlikult raamatute abil ette valmistanud, aga pärast ikka saanud sellise «sõuna» lisaküsimuste näol, et aitab.

Võidakse küsida, mis kasu on siis raamatute põhjal eksamiküsimuste ettevalmistamisest? Need õppejõud, kes seda moodust praktiseerivad, vastaksid arvata-vasti: «Vähemalt üks osa kursusest on üliõpilasel nüüd selge.»

Üks erinevus Moskva ja Tartu Ülikooli vahel on veel siin valitsev bürokraatia igasuguste asjaajamiste puhul. Vahel jääb mulje, et paber — see ongi kõik. Jooksmine ühe ülemuse juurest teise juurde koos igaveste ootamistega on möödapääsmatu mõne kõige tühisemagi asja oien-damisel.

Nüüd veidi teaduslikust tööst. UTÜ-d sellisena nagu ta tegutses Tartus, meil ei ole. Mõnedel teaduskondadel on oma teaduslik ühing, kuid Füüsikateaduskonnas mitte. Muidugi pole sellega öeldud, et meil teadusliku tööga ei tegeldaks! Nooremate kursuste jaoks töötavad teaduslikud ringid, vanemad võtavad osa teaduslikest seminaridest, mille arv on tublisti üle paarikümne. Alates kolmandast kursusest on igal tudengil oma hooldaja teadusliku töö alal, kelle käe all ta siis kirjutab oma kursuse- ja diplomitööd. Et tööde tase on kõrge, sellest annab tunnistust fakt, et enamik kursusetöid läheb trüki. Diplomitöödest kuulub avaldamisele peaaegu 100%.

Kasutan võimalust avaldada paar mõtet TRÜ UTÜ kohta. Võtsin möödunud kevadel küllalisena osa UTÜ konverentsist. Minu meelest on selline töövorm, nagu seda füüsikasektsioonis rakendati, küll kaunis mõttetu. Paistab, et oli täiesti ära unustatud, et tänapäeval ei suuda enam keegi haarata kogu füüsika probleeme. Ettekannete teemaatika oli äärmiselt laiaulatuslik. Arvan, et konverentsist peaks saama uusi ideid nii kuulajad kui ka ettekandjad, see eeldab aga probleemi tundmist. Praegu tundub küll, et kui mina näiteks oleksin oma ettekandes ka valetanud, ei oleks kuulajad mulle seda üldse osanudki pahaks panna. Oleks vist palju tulusam füüsikasektsiooni töö läbi viia kitsamate alagruppide kaupa. See annaks vabamaid võimalusi ka diskussiooniks, mis muidu võib ära jääda juba ajapuuduselgi. Kindlasti parandaks asja veelgi FAI teadlaste osavõtt ja siis oleks rohkem mõtet konverentsile kutsuda ka kitsamate erialade uurijaid teistest kõrgematest õppeasutustest. Oleks huvitav teada, mida arvavad asja kohta tartlastest füüsikud ise?

Niipaljuke siis tööst. Sellest, kuidas Moskva tudeng vaba aega veedab, aga järgmisel korral.

ENE ERGMA,
Moskva Riikliku Ülikooli
Füüsikateaduskonna
üliõpilane

3. LK.

ARUANDEST

EKP TRÜ Parteikomitee sekretär E. Salumaa aruande tõhusamaks osaks oli ideoloogilise töö analüüs. Selle põhisuundadena fikseeris parteikomitee nõukogude patriotsmi, sotsialistliku internatsionalismi ja kommunistliku töösuhetumise kasvatamist. Nende suunda hulkas loeti ka partei XXIII kongressi otsuste viimist ülikooli kollektiivi iga liikmeni. Komitee arutas nii iseseisvalt kui ka koos TRÜ nõukogu, komsomoli ja ametiühingukomiteega mitmeid ideoloogilise töö põhiprobleeme. Nendest: õppevälise massilise poliitilise kasvatustöö olukorda TRÜ-s, EKP TRÜ Komitee ja ametiühingukomitee tööd õppejõudude ideoloogilisel kasvatamisel, üliõpilastaditsioonide kujundamist, tööd parteitu aktiiviga Ajaloo-Keelteaduskonnas, füüsikaosakonna parteiorganisatsiooni tööd jms. Komitee ideoloogia- ja teaduskonnas abi osutamise eesmärgil ideoloogilises töös algorganisatsioonide büroode sekretäre ja liikmete instrueerimist. Tööplaanide koostamisel juhendati algorganisatsioone arvestama eelkõige kollektiivi konkreetset olukorda, millest lähtudes suunati ideoloogilise kasvatustöö ülesannete kavandamist. Ideoloogilise töö sektor taotles, et organisatsioonid analüüsiks õppekasvatustöö ühtsuse probleemi, et poliitiliskasvatustööd üritused muutuksid regulaarseks ja mitmekesisuks vormideks. Muudeti süsteemiks parteialgorganisatsioonide sekretäre igakuilises informatsioonid oma tööst, sealhulgas kasvatustööst. Koordineeriti ülikooli teiste ühiskondlike organisatsioonide poolt tehtavat ideoloogilist tööd. Vajaliku abi ei suudetud organisatsioonidele anda aga ideoloogilise töö küsimuste ettevalmistamises nende arutamiseks koosolekul.

Aruandeaastal oli õppejõudude marksislik-leninliku õppuse põhivormiks filosoofiaseminar. Neid töötas 19; praktiliselt haarati nendega kõik õppejõud ja teaduslikud töötajad, samuti oluline osa abiõppepersonalist — ühtekokku õppis seminarides 551 töötajat. Seminari juhendajatest on paljudel kõrge erialane kvalifikatsioon ja suur propagandatöö staaz. Põhiliselt kõikides seminarides täideti kavandatud plaanid, ehkki esimesel semestril kippusid mõnel pool õppesid ära jääma (KKT ja Teaduslik Raamatukogu). Täitmata jäid arvutuskeskuse ja geograafiaosakonna seminariplaanid (I seminar), samuti võõrloogidel ning matemaatikaosakonnas (II seminar). Rohke positiivne kõrval selles loigus (arvukas osavõtt, abistavate loengute korraldamine kvalifitseeritud lektoritega, partei XXIII kongressi materjalide läbitöötamine) märgiti puudujääke planeerimises (vajaliku ühtluse puudumine), sisulises töös (osavõtjate mitteküllaldane aktiivsus, enamikult juhitud sideme puudumine filosoofia kaetud) ja organisatsioonilises töös (seminarirühmade ebahütlane suurus jms.).

Teenindavale personalile organiseeriti poliitringid.

Tööd alustas temaatiline poliitiline lektorium.

Õppejõudude poliitilist kasvatustööd arutati ka ülikooli partei- ja ametiühingukomitee ühisel koosolekul.

Rõhkesti tunti aruandeperioodil huvi ühiskonnateaduste õpetamise olukorra vastu. Sellest tulenevalt tehti aruandes mõnevõrra kriitikat partei ajaloo, teadusliku kommunismi ja ajaloolise materialismi õpetamise suhtes, kuid juhtiti tähelepanu ka «medali teisele küljele» — üliõpilaste suhtumisele ühiskonnateaduste omandamisesse.

Õpetamise ja kasvatamise ühtsuse probleemi käsitlemisel tõstis aruandja eeskujuks Bioloogia-Geograafiateadus-

konna organisatsiooni tööd (endine sekretär H. Kallak). Seal arutati 3 lahtisel parteikoosolekul üliõpilastega tehtavat tööd; geograafiakateedris kasvatustööd; taimedüstemaatika ja geobotaanika kateedris õppe- ja kasvatustöö ühtsust. Selles küsimuses öeldi kiidusõnu ka Oigusteaduskonna aadressil, kus teaduskonnasiseelt üldistati kasvatustöö isearasusi. Uuele komiteele pandi südamele võtta päevakorda erinevate teaduskondade kasvatustöö isearasuste probleem.

Olulist osa tulevaste spetsialistide kujundamisel peab etendama ka läbimõeldud süsteemikindel ja sisukas õppeväline ideoloogiline töö. Just siin on parimad võimalused tegelda aktuaalsete sise- ja välispoliitiliste küsimustega, diskuteerida moraali, kutse-etiika jt. probleemide üle. Selle töö teostamise põhilüks on komsomoligrupp. Kasutatavateks töövormideks on poliitvestlused ja diskussioonid. Samas seoses anti tunnustav hinnang RSR-i tegevusele ja märgiti huvi elavnemist põhiliste küsimuste vastu, millest sõltuvalt on tõusnud poliitinformatsioonide kvaliteet. Puuduste käsitlemisel selles töölõigus viitas aruandja Ajaloo-Keelteaduskonna parteibüroo poolt teostatud analüüsile, millest meie ajalehe veergudel põhjalikumalt on sõna võtnud H. Palamets. Õppeväline poliitiline kasvatustöö TRÜ-s oli iseseisvalt arutelus TRÜ Parteikomitee istungil 24. apr. 1966, kus peeti vajalikuks rakendada sellesse töösse ka ülikooli lektorid, kes kuuluvad ühingu «Teadus». Nimetatud koosoleku otsust on juba realiseerima hakatud.

Komitee astus samme ka komsomolorganisatsiooni iseseisvuse ja initsiatiivi arendamise suunas (ühiselamute hooldamise, kursuste juhendamise jt. küsimustes).

Aruandeperioodil analüüsiti juba mõnda aega rõhkesti vaidlusi tekitanud kursusejuhendamise küsimust. Ilmnes, et seal, kus parteiorganisatsioon ja dekaan kursusejuhendajate tööd sisuliselt suunavad ja kus nad tegelevad ideoloogilise kasvatustööga, ei teki enam vaidlusi — kursusejuhendajad on tingimata vajalikud. Paljud parteiorganisatsioonid juhtisid plaanikindlalt kursusejuhendajate tööd — neile korraldati seminare, nõupidamisi, kuulati aruandeid nende tööst parteibürool. Arstiteaduskonnas üldistati ankeedi vormis kogutud andmeid kursusejuhendaja tööst. Saadud tulemused kinnitavad nimetatud töövormi positiivset hinnangut. Negatiivsed näited toodi matemaatikaosakonnast, Majandusteaduskonnast ja Ajaloo-Keelteaduskonnast parteialgorganisatsioonide tööpraktikast.

Aruandja pidas komitee ideoloogilise töö sektori tegevust selles loigus mitteküllaldaseks.

Puudutati ka üliõpilastaditsioonide küsimust, milles aruandeperioodil siiski kahjuks kindlaid seisukohti välja ei kujunenud, ehkki küsimust arutati 25. veebruaril s. a. ülikooli nõukogu ja parteikomitee ühisel koosolekul, ajalehe «TRÜ» töö probleeme parteikomitee 18. nov. 1965. a. ja 20. juuni 1966. a. otsuste põhjal.

Kiitev hinnang anti UET tegevusele (dekaan sm. G. Rekker).

Ideoloogilise töö küsimuste kõrval oli aruandes rõhkesti ruumi antud ka õppe- ja kasvatustöö küsimustele. Parteikomitee vastav sektor korraldas kaugõppe ja õpetajate ettevalmistamise olukorra kohta, Kehakultuuriteaduskonna tööd kohta, vene keele õpetamise jt. kohta vastuvõetud otsuste täitmise kontrolli. Analüüsiti õppetööd üliõpilaste ja TRÜ metoodilise nõukogu osa selles, mõnevõrra tegeldi üliõpilaste iseseisva töö probleemidega.

Teadusliku töö sektori tegevuse põhisuundadena: 1) kontrolliti doktorantuuris olevate õppejõudude doktoritööde valmimist ja abistati neid, 2) jälgiti teaduskondade parteiorganisatsioonide kaudu, et kõik õppejõud-kommunistid rakenduksid üliõpilaste iseseisva teadusliku töö juhendamisele. Aruandeperioodil kaitsiti TRÜ õppejõudude poolt 4 doktoritööd, peatselt seisab ees kaitsmine kahel. Vastavalt komitee otsusele 27. maist 1966. a. kutsuti ellu teadusliku töö koordineerimise ja kontrollimise komisjonid teaduskondades. Et TRÜ valmistas kaadrit vabariigi jaoks, tõstatati küsimus mitmete erialade spetsialistide ettevalmistamise laiendamise kohta ülikoolis (museoloogia, biokeemia, filosoofia jt.). Rõhkesti oli juttu meie teadlaste kontaktidest nii kodumaal kui väljaspool selle piire.

Peatuses siseorganisatsioonilise töö küsimustel, märkis aruandja selle põhisuundadena:

1) teaduskondade ja osakondade parteiorganisatsioonide tööga tutvumist, nende abistamist ja suunamist;

2) tööd parteitu aktiiviga ja partei ridade juurdekasvu küsimust. Viimases seoses tõsteti esile Arstiteaduskonna organisatsiooni (sekretär sm. D. Metšer) halvemate hulgas märgiti Ajaloo-Keelteaduskonda (end. sekretär B. Nedzvetški). Tööst noorte kommunistidega võis aruandja esile tõsta rektor sm. Klementi vestlust kommunisti osast ülikoolis ja teaduskondade kohtumisi ülikooli lõpetanud kommunistidega (Arstiteaduskond). Põhisuundadeks olid veel:

3) otsuste täitmise kontrolli;

4) parteigruppide töö organiseerimine;

5) kaadriküsimused;

6) ühiskondlike koormuste jaotamise ja täitmise kontrolli.

Pikemalt peatus aruandja komsomolitöö partiielisel juhtimisel. Märgiti, et komsomolorganisatsioon on teinud väga suurt tööd üliõpilaste kommunistlikul kasvatamisel, eriti nende poliitilise aktiivsuse tõstmisel. Samaaegselt on toimunud komsomolorganisatsiooni õiguste pidev laiendamine. «Võib öelda, et praktiliselt ei toimu üliõpilaste elus midagi ilma kommunistlike noorte osavõtuta ja aktiivse juhtimiseta» konstateeriti aruandes. Ent samaaegselt õiguste laiendamisega peab tõusma ka vastutustunne nende kasutamise eest. Siin aga pole kõik kaugelgi korras.

Aruandes viidati komsomoliaktiivi mitteküllaldasele poliitilisele küpsusele, poliitilise ja organisatsioonilise töö kogemuste puudumisele, mille kinnituseks tehti kriitikat viimaste üliõpilaspäevade madala ideelise ja organisatsioonilise taseme osas ning mõned komsomoli massiürituste nurjumise pärast. Märgiti, et üliõpilaspäevade eest tuleb teha etteheiteid ka parteikomiteele, teaduskondade ja osakondade parteibüroodele, kes selle ürituse ettevalmistamisest praktiliselt kõrvale jäid.

Rea faktide põhjal järeldas aruandja, et komsomoli partiielise juhtimise praeguse tasemege rahul olla ei või. Selle juhtimise sisuks peab olema kommunistide poliitilise ja organisatsioonilise töö paremate kogemuste sihikindl edasiarendamine mitte ainult koosolekutel, vaid eelkõige ja peamiselt praktilises poliitilise ja organisatsioonilise töö käigus.

Vähem tähelepanu osutati aruandes ametiühingorganisatsiooni tegevusele ja tema partiielise juhtimisele. Piirdui peamiselt ametiühingu osa käsitlemisega töötajate ja üliõpilaste töö- ja elukondlike tingimuste parandamise ning kultuurilise teenindamise eest hoolitsemisel. Märgiti veel vormiderohket huvitavat tööd lastega, tervistavaid üritusi jms.

Mõnevõrra põhjalikumalt peatuti rahvakontrolli ja kehakultuuri ning sporditöö üritustel.

Sõna võttis J. Lembra füüsikaosakonnast ja rõhutas vajadust Tartu Riiklik Ülikool välja ehitada komplekselt ja kompaktselt. Et ülikool kujuneks töepoolest üleiluliselt arvestatavaks keskuseks, tuleks tulevikus ehitada komplekt uusi hooneid, ja vaevalt leidub selles ruumi Tartu kesklinnas. Seoses ülikooli väljaarendamise perspektiividega tuleb ülikooli juhtkonnas asuda 26. aprillil 1966. a. otsust realiseerima ja veenda vabariigi kõrgemaid organeid ülikoolile suurema materiaalse abi osutamise vajaduses. J. Lembra tegi ettepaneku luua TRÜ Parteikomitee juurde ülikooli väljaarendamise perspektiividega tegelev sektor. Sõna-

publitseerimise raskustest. Kandi-daadi -ja doktoritööde jaoks vajame senisest rohkem välismaa teadlaste teoseid, et olla kursis maailma teaduse seisundiga tänapäeval (L. Peep). Teaduslikke väljaandeid tuleks trükkida kiiremini ja suuremas mahus. Tõsiseid etteheiteid ütlesid kõnelejad kirjastuste ja trükkide aadressil. «Skandinaavia kogumiku» XI köite käsikiri seisis liikumatul 9 kuud kirjastuses «Eesti Raamat» (H. Moosberg), rida mõeldunud aastal laekunud töid seisab trükikojas — neid ei trükita, sest esmajärjekorras täidetakse «Valguse» ja «Eesti Raamatu» tellimusi (J. Tammeorg).

Ülikoolis tehtaval ideoloogilisel

SÕNAVÕTTUDEST

võtja rõhutas vajadust kiirendada remonti Leningradi maanteel asuvas majas.

A. Pabut peatus vajadusel asuda ehitama kiiremas korras ülikooli raamatukogule uut hoonet, sest praegu tarvitusel olevate ruumide olukord on ebarahuldav. (Olemasolevasse hoidlasse mahuvad ära vaid 1967. a. saadavad raamatud). Kõneleja pidas vajalikuks hakata õigeaegselt ette valmistama kaadrit kaasaja tehnika nõuete kohaselt mehhaniseeritud raamatukogu jaoks, arvestades asjaolu, et juba praegu seisavad mehhanismid vastavate inimeste puudumise tõttu.

V. Palm peatus oma sõnavõtus samuti ülikooli ruumide küsimusel. Ta rõhutas, et olukord on väga tõsine. ENSV Ministrite Nõukogul tuleks moodustada erikomisjon, kes tutvaks kohapeal ruumide olukorraga.

Koos juhtimise ümberkorraldamisega rahvamajanduses peab muutuma ka kõrgema kooli juhtimine — parteikomiteel tuleks sellele küsimusele mõelda. Jooksvate «pisiastjade» lahendamise kõrval on vaja tegelda ka põhiprobleemidega.

M. Titma rõhutas vajadust koordineerida teaduslikku tegevust Eestis NSV-s, sest kahjuks on meie vabariigis teaduslike asutuste vahel dubleerimine väga suur. Samuti pidas sõnavõtja ebaloomulikuks teaduse ja õpetamise lahus eksisteerimist. Terve Teaduste Akadeemia süsteemi eksisteerimine lahus õppeasutustest on ebaloomulik nii väikeses vabariigis nagu Eesti NSV. Vaja on tugevdada kontakte teiste NSV Liidu teadlastega, sest seni on jõudnud nende teaduslik mõte meieni ainult kirjanduse kaudu.

H. Palamets pühendas oma sõnavõtu eesti filoloogide ettevalmistamisele. Ta pidas vajalikuks suureda vastuvõetavate eesti filoloogide arvu aastast vähemalt 40-le ja leida võimalusi pideva ruumikitskuse likvideerimiseks.

H. Moosberg, J. Tammeorg ja L. Peep rääkisid teaduslike tööde

kasvatustööl ja selle intensiivistamisel peatus oma sõnavõtus R. Blum, kes rõhutas vajadust mitte unustada, et iga inimene peab olema mitte ainult kasvatamise objekt, vaid ka selle subjekt. See eeldab omavalitsuse laiendamist ja süvendamist mäegi kollektiivis. Aktiivsuse ja initsiatiivi kasvamine laiaades hulkades on keerulise küsimuste kompleksi lahendamine, ja sellega tuleb parteikomiteel tegelda aktiivselt.

Z. Saar pidas vajalikuks, et üliõpilaste ühiselamutes oleksid ruumid vestluste korraldamiseks ja kohtumisteks juhtivate töötajatega. Kõneleja toonitas vajadust tihendada üliõpilaste sidemeid kohaliku haritlaskonnaga.

Üliõpilaste ja kommunistlike noorte ideoloogilisest kasvatamisest rääkisid koosolekul ka ELKNO TRÜ organisatsiooni sekretär J. Kaarma ja EKP Tartu Linnakomitee sekretär V. Meister.

Ülikooli rektor F. Klement rõhutas, et meil on kaks teravat probleemi: ülikooli materiaalne baas ja üliõpilaste hulgas tehtav kasvatustöö.

Materiaalne olukord ülikoolis on kaunis raske, eriti füüsikaosakonnas ja raamatukogus. Reaalsed perspektiivid viisaastakul selguvad hiljem, sest vabariigi Ministrite Nõukogu reservsummade kasutamine on veel ees. Vabariigi Plaanikomisjon koos ülikooli juhtkonnaga peab välja töötama perspektiivplani ülikooli väljehitamiseks.

Peatuses üliõpilaste hulgas tehtaval kasvatustööl märkis rektor, et küsimus üliõpilaste omavalitsuse laiendamist eeldab seda, et üliõpilased kommunistlike noorte juhtimisel realiseerivad need õigused, mis üliõpilaskonnal on olemas. Koos õigustega peab kasvama ka vastutustunne.

Sõna võtsid koosolekul veel J. Saarma ja V. Simm. Pikema kõnega esines koosolekul EKP Keskkomitee sekretär L. Lentsman.

Väljavõtteid EKP TRÜ organisatsiooni aruande- ja valimiskoosoleku

Ideoloogilise töö alal:

● Parteikomiteel ja teaduskondade parteiorganisatsioonidel organiseerida ideoloogiline töö selliselt, et see jõuaks kollektiivi iga liikmeni. Põratta erilist tähelepanu kommunistliku moraali kasvatamisele.

● Pidada vajalikuks õppetöväliste sidemete tugevdamist õppejõudude ja üliõpilaste, nooremate ja vanemate kursuste üliõpilaste ja TRÜ lõpetanute vahel.

● Parteikomiteel ja teaduskondade parteiorganisatsioonidel suunata ja abistada järjekindlalt komsomolorganisatsiooni tööd peamiselt praktilise poliitilise ja organisatsioonilise töö käigus.

● Parteikomiteel töötada välja abinõud üliõpilastes vastutuse tõstmiseks ja üliõpilaste omavalitsuse ja initsiatiivi suurendamiseks.

OTSUSEST

● Parteikomiteel ideoloogilise töö efektiivsuse tõstmiseks organiseerida informatsiooniteenistus selliselt, et oleks tagatud ülikooli parteiaktiivi operatiivne varustamine kõige värskema, täielikuma ja objektiivsema informatsiooniga kõige olulisemate ja printsiipiaalse tähtsusega sise- ning välispoliitilistes küsimustes.

● Saavutada ühiskondlike organisatsioonide kasvatustegevuse suuremat kooskõlastamist. Parteikomiteel koos komsomoli- ja ametiühingukomiteega töötada välja abinõud kasvatustöö teostamiseks ühiselamutes.

Õppe-kasvatustliku ja teadusliku töö alal:

Parteikomiteel koos rektoraadi ja TRÜ metoodilise nõukoguga organiseerida noorte õppejõudude ja pedagoogiliseks tööks ettevalmistatavate aspirantide pedagoogilise meisterlikkuse tõstmist; õppejõudude kohtadele valimisel ja ümbervalimisel, nende edutamisel ja premeerimisel pidada üheks tähtsamaks kriteeriumiks nende pedagoogilist meisterlikkust ja õppe-metoodilist tööd.

● Parandada tööd õppejõudude teaduslikuks tööks normaalse-

te tingimuste loomise alal (õppekoormuse reguleerimine, ühiskondlike kohustuste ühtlane jaotamine, kvalifikatsioonile mittevastavast tööst vabastamine jms.).

● Teaduskondade parteiorganisatsioonidel hoolitseda selle eest, et kõik kommunistid-õppejõud oleksid rakendatud üliõpilaste iseseisvate teaduslike tööde juhendamisele.

● Kohustada kõiki kommunist-õppejõude osa võtma ülikooli teaduslaste põhiprobleemide tutvustamisest ajakirjanduses.

Parteiororganisatsiooni- lise töö alal:

● Pidada parteikomitee tähtsamaks ülesandeks teaduskondade ja osakondade parteiorganisatsioonide võitlusvõime järjekindlamat tõstmist, neile tuginemist, nende abistamist siseparteilise töö korraldamises ja massilise poliitilise tegevuse arendamises õppejõudude ja üliõpilaste hulgas; arendada igaükselt siseparteilist demokraatiat, samaaegselt tugevdada kommunistide distsipliini.

● Pidada silmas, et kõikidele kommunistidele antaks regulaarselt parteipoliitilisi ühiskondlikke ülesandeid ja et ei koormataks ühiskondlike ülesannetega üle üksikuid kommuniste.

● Parteikomiteel ja teaduskondade ning osakondade parteibüroodel pidevalt juhendada parteigrup-

pide tööd, avaldada paremate parteigruppide töökogemusi ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool».

TRÜ perspektiivide alal:

● Parteikomiteel koos rektoraadiga tagada TRÜ perspektiivplani väljatöötamiseks moodustatud ko-

misjoni pidev ja viljakas tegevus.

Põrdrada TRÜ parteiorganisatsiooni nimel NLKP Keskkomitee või NSV Liidu Ministrite Nõukogu poole motiveeritud palvega astuda samme selleks, et TRÜ raamatukogu ja füüsikakorpuse ehitamist ei jäetaks välja käesoleva viisaastaku plaanist.

REISIMA!

1967. a. I kvartali jooksul on võimalik kasutada järgmisi turismituusikuid:

1. Ühendatud marsruut India-Tseilon. Kestvus 15 päeva (10 p. Indias ja 5 p. Tseilonil). Aeg 1967. a. märts. Tuusiku hind orienteeruvalt 600.— rbl.

2. Laevasõit mööda Balti- ja Põhjamerd laeval «Ivan Franko». Väljasõit on 23. märtsil. Külustatakse Soomet, Rootsit, Norrat, Taanit, Inglismaad, Belgiat, Saksa FV-d, Saksa DV-d ja Poolat. Reisi kestvus 21 päeva. Tuusiku hind orienteeruvalt 440.— kuni 600.— rubla.

3. Laevasõit Ida-Aafrika riikidesse 1967. a. märtsis. Esialgsete andmete järgi külustatakse Türgit, Kreekat, Liibanoni, Araabia ÜV-d, Jeemenit, Etiopiat, Tansaaniat, Tanganjikat, Sansibari ja Keeniat. Sõidu kestvus 25 päeva. Tuusiku hind orienteeruvalt 600.— kuni 800.— rbl.

Dokumentide esitamise tähtaeg on hiljemalt 20. november 1966. a.

TRU AMETIÜHINGU KOMITEE

Algatuseks ...

(Algus lk. 5)

mitte töötas ammuga ja loodeti-
vasti mitte tühja. Miks aga siiski
õige mitmed asjad just päris sir-
get teed ei läinud? Versioone on
välja pakkuda mitu, kõige tõenäoli-
semad tunduvad olevat kaks:
1) puudus (seda eelkõige 8. or-
toobri õhtute ettevalmistamisel), or-
ganiseerijate küllaldane
tsentraliseeritus; 2) kohati
tehtud ülepingeri «kompenseerimise-
sid» osaliselt tähelepanema-
matused.

Allakirjutatud tuli olla ühe õhtu
läbiviijate hulgas. Siit mulje: org-
komitee jättis liigsest usaldusest töö
otseste organiseerijate teha ja mis
peamine — ka nende endi hinna-
ta. Mis sellest välja tuli, pole sa-
ladus. Ei moorevõid ega KVN-i «ä-
la Kääriku» saa seada ühele pulga-
le TRÜ klubi viimaste aegade pari-
mate õhtutele. Arvatavasti annaks
tulevikus efekti sellistele õhtutele
vastutajate määramine, kes otsese
läbiviimise asemel tegeleksid ette-
valmistuse kontrolliga. See
peaks vältima stsenaariumide val-
mimise viimasel hetkel (või isegi
hiljem). Ei või ju vaene organiseer-
ija ilma eelneva, milline õnnetus
talle järgmisel hetkel kaela sajab,
kas siis puududa võimenduse, val-
gustuse jne. jne. näol. Puuduse
kõrvaldamine on aga eelkõige jär-
jekordne jooksmine, palumine, uste
kulutamine.

Siit ehk kasvab välja ka tõestus
teisele versioonile. EPA aulad olid
suurejoonelised parukad, aga puu-

dus võimendus(!); olid «Vanemuise-
selt» saadud kostüümid, aga ainult
üks prožektor ja seegi selline, et
sellega terve hulk poisse tükk aega
vaeva nägi; olid luminofoorid, aga
efekti saavutamiseks vajalik ultra-
violet-prožektor pärines vist küll
aegadest, mil nimetatud kiired üldse
esmakordselt kunstlikult tekitati.
Mis sellistest «pisiasjadest» rääkida — kuuluste järgi
polevat orkestreidki jätku-
nud.

Kõige eeltooduga seoses tuleb
vägisi pähe veel üks mõte: EPA
rahvas jäi «passivistide» hulka.
Põhjus on paar rida ülalpool, eel-
kõige — võimendus. See peaks ju
akadeemia rahval ometi olemal!

Nüüd ehk veidi lähemalt üksiku-
test üritustest.

Olen mitmel korral olnud tunnis-
taja vaidlustele kõneviisistlu-
se süsteemi üle. Tõepoolest
on väideld, kas on efektiivsem
praegune vorm (s. o. teemad
jõuavad osavõtjateni mõni päev en-
ne konkurssi, andes kõnemehele
võimaluse oma ettekannet sisult ja
vormilt lihvida) või hoopis heade
improvisaatorite välja-
selgitamine eksrompt-esinemise
korras. Kindel aga, et dissonants
on olemas: needsamad «kuld-, hõbe-
ja muud lõuad», kellel oli võist-
luskõne ettevalmistamiseks pikk aeg,
pidid konkursijärgse hommikuga
jõudma hästi valmis kõnega laulu-
väljakul. Pole siis ime, et mõni
mees oma oskustest madalamale jäi.

Sellest, et EPA peahoones lau-
päeva õhtul kutseid ei kontrollitud,
on nii meie lehes kui ka «Edasis»
juttu olnud. Aga vaevalt oleks

kontrolliminegi lahendanud ruumi-
kitsikuse probleemi, sest meenuta-
gem klubi puhkeõhtuid — seal ju
kontrollitakse pileteid! Eeltooduga
ei taha allakirjutatu sugugi öelda,
et kutseid tuleks vähem jaotada,
sest niigi oli kojujääjaid rohkem
kui küllalt. Vajalik oleks käiku
panna kõik rattad, et peo- ja balli-
ruumide arv edaspidi suurem saaks.
See on kaheldamatult üks eeltingi-
musi selleks, et üliõpilaspäe-
vad oma nime tõepoolest õigusega
kannaksid.

Küsitava väärtusega on püha-
päevaõhtused ballid. Ilmselt tuleks
nende läbiviimiseks leida mõni uus
vorm praeguse kõige tavalisema
tantsuõhtu asemel. On ju viimaseid
alati ja kõikjal küllaldases kogu-
ses. Muide, ballid näitasid, et tu-
dengid on laisk rahvas: jällegi
«murti» EPA peahoones, samal ajal
oli suurepärase tantsupõrandaga 5.
keskkooli aulad rahvast isegi alla
keskmise.

Ei suutnud oma «missiooni» täita
ka «Tudengilaulik» — paljudest
siis teda kätte võeti.

Hiljuti sattus mulle juhuslikult
näppu «Üliõpilaslaulik» 1926. aast-
tast. Eessõnas on avaldanud koosta-
jad mõtte, et eesti tudengilaul pole
veel kujunema hakanud ja et see-
tõttu piirduks sedapuhku tuden-
gite suhu läinud rahvalike jm. lau-
lude trükkimisega. Oma neli aasta-
kümmet on möödas, aga tundub, et
ega laulu alal küll kaugemale pole
jõutud. Selge on, et praegust lau-
luvara suudab välja tõrjuda vaid
märksa tõhusus, lihtsam, elav-
dam (+ kõik teised taolised sõnad)
meloodia ja tekst; «märksa» selle-

pärast, et traditsioone ei saa kunst-
likult välja juurida. Kuid võrd me
praegu selliste lauludega kiideld
ei saa, tuleks vist mõistlikkuse pii-
rides minna üldtoodud eelkäijate
jälgedes. Kas just neid palju kriti-
seeritud «vabarligi joodikuid» trük-
kida tasub, aga mõttetu tundub
olevat võitlus näiteks sellise laulu
nagu «Krambambuli» vastu: teda
laulavad ju niikuini kõik, parem
siis juba koos ja samade sõnadega
Ei kannata selle all üliõpilaste
ideaalid!

Kahtlemata vähendas lauliku
väärtust kaks asjaolu: 1) oli trüki-
tud laule, mille viis pole rahvalik
küllalt tuntud (praktika näitab, e-
nende hulka kuulub isegi Raimoni
Valgre «Tartu marss», mille meloo-
dia näikse massilaulu jaoks liigi-
keeruline olevat); 2) laulik peaks
üliõpilasteni tingimata jõudma vä-
hemalt paar nädalat varem.

Ei taha enam pisemaid asju su-
lepeast välja imema hakata. Ja sa-
muti ei taha praeguses artiklis ha-
kata kiitma üliõpilaspäevade häid
külgid (kartuses, et puudustest
enam rohkem rääkida ei tahetall).
Lõpetuseks tahaks avaldada vee-
lühem mõtte.

Ei ole vaja minna nõu küsima
Poola või Soome üliõpilaspäevade
satsioonide käest, sest igaüks peab
oma traditsioonid ise ra-
jama. Aga ometi tuleks neilt õpi-
da, õppida midagi sellist, mis
võimaldaks panna kogu üliõpilas-
pere tunnetama, et ta on üks ter-
vik, tugev, võimas, ühtne tervik.
Ja see tunnetamine peaks ju eel-
kõige avalduma sellistes üritustes
nagu üliõpilaspäevad.

TOOMAS JÜRIADO

* TEATED *



Botaanikaringi ettekandekoos-
olek toimub 23. novembril kell
19 (toimustusmaatika kateedri
suures auditooriumis). Kavas:
Märkmeid Alutaguse floorast
(vestlevad II kursuse üliõpila-
sed).

ÜTÜ neuroloogiaringi koos-
olek toimub 22. novembril kell
18.

Kavas: 1. Retikulaarinforma-
tsiooni neurohumoraalsetest
mehhanismidest.
2. Haige demonstratsioon.

TRÜ geneetikaringi töökoos-
olek toimub 21. novembril kell
19.00 Mätsurini tän. 38 (audito-
5). Kavas:

1. Geneetilistest elementidest
laseritel (A. Heinaru — biol.
V k.).
2. Mikroorganismide selekt-
sioonist (J. Soom — biol. V k.).

Reedel, 18. novembril kell
18.30 Kehakultuuriteaduskonna
metoodilises kabinetis ÜTÜ suu-
saspordiringi ja TRÜ suusa-
sektisiooni

ÜLDKOOSOLEK

Päevakorras: 1. Aruanne.
2. Suusatajate tegevuse organi-
seerimise küsimusi. 3. Suusa-
spordialaste filmide demonst-
reerimine.
ÜTÜ suusaspordiringi juhatus



Looduskaitseringi liikmetele
ja liikmekandidaatidele!
Järjekordne töökoosolek toi-
mub 22. nov. kell 20 geograafia-
auditooriumis.
Räägitakse vanadest mõisa-
parkidest.

Teadmiseks!

22. novembril kell 16 Keha-
kultuuriteaduskonna ruumides
KKT ÜTÜ üldkoosolek.

Auto-motokabineti amatöör-
autojuhtide kursuse II grupp
alustab tööd 24. novembril k. a.
kell 18. Soovijail tulla Kingis-
sepa 19, aud. 301.

TEADAANNE

TRÜ anatoomiakateeder pa-
lub omanikke tulla järele ka-
teedri ruumidest ja
Vana-Anatoomikumi
auditooriumist leitud as-
jadele.

TÄHELEPANU!

TRÜ ALMAVU organisat-
siooni aruande- ja valimiskon-
verents toimub 22. novembril
kell 18 keemiahoone ringaudi-
tooriumis.

Õnnitleme!

SILVI OINASTE
ARE SILLAKIVI

Rühmakaaslased ja
rühmajuhendaja

Õnne, õnne, õnne!

MARTA LAUR
AVO VIRVES

Ravi III kursuse 4. rühm

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тар-
туский государственный университет»)
г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тар-
туского государственного университета.
Hans Heidemanni nim. trüki-koja trükk.
Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknum-
hind 2 kop. Tellimise nr. 8313. MB 09225.

Veel INFORMIINIST

Esimese Informiini võistlusärevis on möödas nii võistlejail
kui ka organiseerijail. Aeg on uudest üritusest — faktide leid-
mise oskuse võistlusest — kokkuvõtteid teha.

Kõigepealt võitjatest! SR-i võitis Ajaloo-Keeleteaduskonna
VI k. üliõpilane Vello Tõnso. Tema vastused olid kõik õiged
ja korrektsed ning leidmise võimalused küllalt hästi läbi mõel-
dud. Ta saavutas 22 punkti ja komanderingu ühele üliõpilaste
teaduslikule konverentsile Taga-Kaukaasia vabariikides.

VR-is toimusid 27. oktoobril TRÜ kohvikus võistkondadevahel-
lised võistlused, millest võitis osa 5 võistkonda — kokku
15 võistlejat, neist 2 tütarlast (Arstiteaduskond). Võitjaks osu-
tus pingsas võistluses Ajaloo-Keeleteaduskonna
meeskond (koosseisus V. Tõnso, T. Kõresaar, T. Tammsaar)
20,5 punktiga. Vaid 0,5 punkti kaotas Kehakultuuri- ja Arstitea-
duskonna võistkond (koosseisus A. Virves, L. Kiilma, S. Keer).
Viimase küsimuse juures arvestati ka vastuse äraandmise kiir-
rust ja siin sai otsustavaks Ajaloo-Keeleteaduskonna kapteni
V. Tõnso pikk samm. Pingeline heitlus toimus ka 3.—4. koha
selgitamiseks Füüsika-Matemaatika- ning Arstiteaduskonna
raviosakonna III k. võistkondade vahel. Alles 3-küsimuseline
lisavoor tõi täppisteadlased III kohale (koosseisus E. Sula,
T. Silk, S. Aid).

Vastuseid sisuliselt analüüsides tuleb märkida, et kõik võist-
konnad orienteerusid hästi põhilistes teatmeteostes ja biblio-
graafiates. Väga hästi lahendati ülesandeid ENSV-s ilmuvate
üldiste jooksvate bibliograafiate, «Raamatukroonika» ja «Artiki-
lite ja retsensioonide kroonika» põhjal. Ka TRÜ ilmunud tööde
aastaraamatud ei valmistanud raskusi. Saatuslikuks said ühele
või teisele võistkonnale need küsimused, mis vajasisid eriti täpset
läbimõtlemit ja vastamist.

Mida öelda võistlusest? Kes julgesid välja tulla, neile see üri-
tus meeldis. Seda väljendab kasvõi seegi, et kohe pärast
Informiini lõppemist tulid arstid küsima, millal toimub jär-
gmine võistlus, sest «meil on tarvis Füüsika-Matemaatikateadu-
skonna vastu revanš saavutada». Julgen arvata, et raamatukogu
töötajate töö ja vaev üliõpilastele üldiste teadmiste andmisel meie
raamatukogu ja teatmekirjanduse tutvustamisel pole olnud
asjata. Kokkuvõtteks Informiini kohta: see üritus tõi
rahuldust osavõtjatele, organiseerijatele ja küllaltki napile publi-
kule.

INFORMIINIST OSAVÕTJATELE!

Fotosid on võimalik tellida TRÜ Teadusliku Raamatukogu
bibliograafia-osakonnas Toomel küni 26. novembrini.

A. PÄRNAKIVI,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu bibliograafia-
osak. juhataja

„Kes teab paremini jalgpalli ajalugu?“

EPA komsomolikomitee korraldab konkursi jalgpalli ajalugu kõige
paremini tundva üliõpilase väljaselgitamiseks.
Hindamine toimub viiepallilises süsteemis. Kolm esimest kohta
autasustatakse järgmiste mälestusesemetega:

I — jalgpall Nõukogude Liidu meistrite autogrammidega.
II — jalgpall Nõukogude Liidu karikavõitjate autogrammidega.
III — jalgpall Eesti meistrite autogrammidega.
Vastused saata hiljemalt 25. detsembriks aadressil: Tartu, Riia 12-80.
Konkursi žürii.
Ümbrikule kirjutada: Konkurss «Jalgpall».

Küsimused.

1. Nimetada võistkonnad, millised NSVL tšempionaatidel jalgpallis
on lõõnud 1000 ja rohkem väravat.
2. Kes tuli võitjaks meistrimeeskondade esinemisel Euroopa karika-
võistluses?
3. Nimetada jalgpallureid, kes NSVL esivõistlustel jalgpallis olid
mänginud kaasa enam kui 300 matsis.
4. Kes sai esimesena jalgpalluri nimetuse «Teeneline meistersport-
lane» ja millal see oli?
5. Mis aastal on kirjutatud «Jalgpallimarss», kes on autor?
6. Millal ja kus toimus esimene mats NSVL esivõistlustel?
7. Millal toimus jalgpalli ajaloo kõige pikem mats? Kus see toimus?
8. Kes kohtusid ja kaua mats kestis?
9. Nimetada esimene karikavõitja Euroopa karikavõistlustel.
10. Millal ja kus toimus maailma esimene raadioreportaaz jalgpallist?
Kes oli reporter?
11. Millal viidi jalgpallijaloo läbi esimene rahvusvaheline mats?
Kus see toimus? Kes kohtusid? Mängu tulemus?
12. Millal ja kus toimusid esimesed maailmameistrivõistlused? Nime-
tada finalistid ja võitja.

ELKNU TRÜ Komitee spordisektor toetab EPA komsomolikomitee
algatust ja soovib meie üliõpilastele edu vastuste nuputamisel!

Uut teatmekirjandust

K. Ounapuu. Matkateid Eestis.
Tallinn 1966. 288 lk.
H. Vain. Mõõda Hiiumaad. Tal-
linn 1966. 94 lk.

Указатель диссертаций, защи-
щенных в Ереванском медицин-
ском институте и сотрудников
института с 1936—1963 годы. Ере-
ван 1963. 66 lk. (452 nim.)

История СССР. Аннотированный
перечень русских библиографии,
изданных до 1965 г. Москва 1966.
427 lk. (100 nim.)

Г. Ефимов. Историко-библиогра-
фический обзор источников и ли-
тературы по новой истории Ки-
тая. Часть I. Введение. Обзор ис-
точников. Ленинград 1965. 177 lk.

Словарь русских народных го-
воров. Вып. I: А. Москва-Ленин-
град 1965. 302 lk.

Библиография литературы о
Салтыкове-Щедрине. 1918—1965.
Москва-Ленинград 1966. 301 lk.
(2692 nim.)

Основы научного атеизма. Ре-
комендательный указатель лите-
ратуры. Москва 1966. 182 lk.

Охрана труда. Библиографиче-
ский указатель статей, опублико-
ванных в отечественных журна-
лах в 1964 г. Москва 1966. 71 lk.

Научные съезды, конференции и
совещания в СССР 1954—1960.
Библиографический указатель.
I—II. Москва 1966.

Капиталовложения в народное
хозяйство СССР. Основные фон-
ды промышленности и их исполь-
зование. Указатель советской ли-
тературы 1945—1964. Москва
1966. 163 lk. (2153 nim.)

Электроэнцефалографические
исследования в клинике. Библио-
графия работ по электроэнцефа-
лографии (1928—1963 гг.). Моск-
ва 1966. 91 lk. (1342 nim.)

Холера. Библиография отече-
ственной литературы 1823—1962.
Саратов 1966. 349 lk. (3887 nim.)

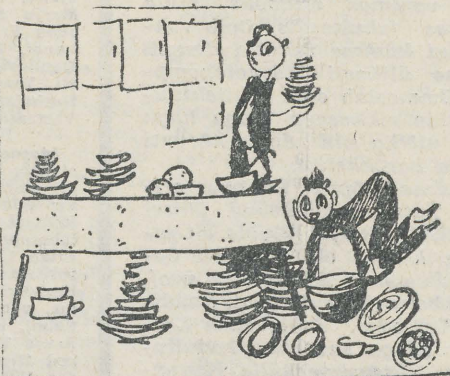
Литература об изобретатель-
стве и патентовании. (Библио-
графический (справочник) Часть
I. Москва 1965. 329 lk.

ПРЭВАКАЖА



Noormeeste (Pälsoni tän. 14) ühiselamus keera-
vad saladuslikud kied aeg-ajalt üldkasutatava-
test ruumidest elektripirne välja.
Jüri: «No on alles pime siin!»
Juku: «Seda jah. Tänu jumalale, et kuu vähe-
malt taevast on...»

«Üheksa korda söö, üks kord pese...» (ütlevad
Pälsoni 14 elanikud söögitudades).



A. OISSARI karikatuurid



Rõõgi maade proletaarlased, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekanaja

Nr. 30 (711) Reedel, 25. novembril 1966 XX aastakäik

Tähelepanu! Sessioon läheneb...

«KUIDAS LÄHEVAD MEIE ÜLIÖPILASED VASTU ARVESTUSTELE JA EKSAISESSIOONILE?» SELLE KÜSIMUSE ESITASIME MEIE AJALEHE TOIMETUSE NIMEL OPPEOSAKONNA JUHATAJALE V. HAAMERILE.

«Sessioonini on jäänud ainult üks kuu. Et see nii on, seda näitab lugemissaalides istujate suur arv, mis iga päevaga veelgi kasvab. Sellise hooga oleks tulnud juba septembris alata, siis oleks praegu palju kindlam tunne. Kahjuks jääb paljudel üliõpilastel momendil kindlusest vajaka. Süüdistada võib vaid iseend. Eriti raske olukord on kindlasti neil, kes uude õppeastasse tulid võlgnevustega, mille likvideerimine vaieldamatult häirib käesoleva semestri tööd. Nii tekibki «surnud ring», mis pahatihti lõpeb eksmatrükuleerimisega. 1–1,5 aasta jooksul peame jõudma niikaugele, et poleks enam ühtegi võlgnevust. Muidugi ei juhtu see nii, et võlad lihtsalt kustutatakse. Enne küll kustutatakse võlgneja nimi üliõpilaste nimekirjast. Seda enam, et dekanatidele on antud korraldus õppetöö küsimustesse hoopis rangemalt suhtuda.

Praegu on võlgneja arvu poolest esimesel kohal Ajaloo-Keeleteaduskond, eriti vene filoloogide osakond. Filoloogid peavad sessiooni edukaks sooritamiseks tublisti tööd tegema. Kuid sama kehtib kõikide teaduskondade üliõpilaste kohta.

Lugemissaalides on veel vabu kohta...

Intervjueris HELVE TOOMLA

Oktoobrikuu lõpus

toimus Vilniuse Riikliku Ülikooli üliõpilaste XIX teaduslik konverents. Meie ülikoolist sõitis Vilniusse kuueliikmeline delegatsioon: Anu Haldre, Mall Toom, Riina ja Rein Keevalik, Ellen Veeber ja Liis Haavik.

Mõningad konverentsi suurust iseloomustavad arvud: töö toimus 30 sektsioonis, üldse peeti 345 ettekannet, neist 61 külalistelt ligemale 5000 kuulajale.

Tore oli, et:

● majutati erialade järgi ja güidideks olid vastava ringi liikmed, mis võimaldas luua arvuvalt isiklikke kontakte;

● korraldati ekskursioone ülikooli, Vilniuse ja selle lähema ümbrusega tutvumiseks;

● Arstiteaduskond ja Loodusteaduskond korraldasid oma teaduskonna banketi koos külalistega.

Meeldejääd oli ka lõpp-plenaaristung koos ülikooli isetegevustate esinemise ja tantsuga.

Puudused:

● polnud ühtset orgkomiteed ega selle staapi, mille abil oleks saanud luua sidemeid teiste teaduskondadega;

● ei korraldatud avaplenaristungit ja sektsioonide esimesed istungid toimusid eri päevadel;

● sektsioonides, kus oli hulgaliselt külalisi, loeti ettekanded leedu keeles;

● konverentsikavu sai kogu teaduskond koos külalistega vaid mõnisteist eksemplari ning ettekannete teesid jõudsid külalisteni alles istungite lõpus;

● ekskursioonide algus venis vähemalt pool tundi.

ELLEN VEEBER

Intervjuu

ELMAR KITSEGA



Juba nädalapäevad on Kunstnike Majas avatud Elmar Kitse personaalnäitus. Selle kunstniku väga omapärased tööd pakuvad külalistele suurt huvi ning tekitavad ette-

arvatult suurt poleemikat, mis kajastub ka külalistajate raamatus.

Väike aukartus südames, läksin kunstnik Elmar Kitselt meie ajalehe jaoks intervjuud paluma. Kunstniku lahus peletas eemale minu esialgse kohmetustunde. Ametliku intervjuu asemel kujunes välja sõbralik vestlus. Alljärgnevalt mõned lõigud jutuaajamisest.

Alustasin pisut traditsioonilise küsimusega:

Kuidas Te leidsite tee kunsti juurde?

«Iga inimese algeos peitub juba väga palju tahke. Millisele neist vajutatakse, see hakkab helisema. Koolis pööras õpetaja mulle joonistamistundides tähelepanu ja nii hakkasingi püütsit rohkem käes hoidma. Kiitus juhib ju enam kui laius.»

Nüüd ühest toredast lapsepõlveseigast, mida jutustasid E. Kitse sõbrad.

Kord unustas tema pinginaaber joonistuse kodus teha ja palus Elmarilt abi. Vaheajal joonistaski too pildi. Töö esitati õpetajale. Suur oli üllatus, kui joonistus tagastati hindaga kaks. Miks? Juba 9-aastaselt oli E. Kitsel oma «käekiri»

Üliõpilaste teaduslike tööde vabariikliku konkursi võitjate premeerimisest

(Algus ajalehe 29. numbris)

Esimese preemiaga à rbl. 50.—

Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilast Olo Paapu töö «О возможности обработки и геологической интерпретации данных гранулометрического анализа» eest (töö juhendajad vanengeoloog E. Erisalu ja noorem teaduslik töötaja R. Tammesk), Tartu Riikliku Ülikooli Bioloogia-Geograafiateaduskonna üliõpilast Maia Planhofi töö «Микробиологические процессы в почвах культурных земель» eest (töö juhendaja dots. L. Viileberg), Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast Toom Üna-puud töö «Оппедиялм емакееле туннис» eest (töö juhendaja v.-õp. G. Laugaste).

Teise preemiaga à rbl. 35.—

Tartu Riikliku Ülikooli Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilasi J. Asenbuschi ja S. Laasi, TRÜ Oigus-Majandusteaduskonna rahanduse ja krediidi eriala üliõpilast Ellen Borni, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna mittetatsionaarset üliõpilast Imbi Jeletskyt, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast Kati Kalki, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi Riina Keevalikut ja Rein-Valdur Keevalikut, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast Sirje Kerest, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast Vaike Leiarit, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemiasakonna üliõpilast Märt Mäge, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast Vello Pälli-nit, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast Jaan Pärnatit, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast Hille Sarve, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast Helgi Silma, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast Ilmar Soomeret ja TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast Tiit Tam-meveskit.

Kolmanda preemiaga à rbl. 25.—

TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast Ants Alumaad, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast Leena Errelit, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi Laur Karu ja Ago Arakut, TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonna geograafia eriala üliõpilast Vaido Kraavi, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna mittetatsionaarset üliõpilast Tatjana Kustinat, TRÜ Kehakultuuriteaduskonna üliõpilast Paavo Kõrget, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi Maie Laanist, Eve Rattasepat, Lehte-Maret Vällingut ja Anne Tamperet, TRÜ Oigus-Majandusteaduskonna üliõpilast Maie Laanistot, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast Tõnu Mauringut, TRÜ Oigus-Majandusteaduskonna üliõpilast Silja Muistet, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatika-füüsika pedagoogilise eriala üliõpilast Mare Mägestikku, Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast Leida Mälgandit, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna mittetatsionaarset üliõpilast Otto Naruskit, TRÜ Oigus-Majandusteaduskonna üliõpilast Olev Pillakut, TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonna bioloogia eriala üliõpilast Anne Pullisaart, TRÜ Kehakultuuriteaduskonna üliõpilast Malle Raiendit, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast Kai Rannet, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi Eve Rauki ja Milvi Moksi, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast Maila Sultsi, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast I. Tennot.

Tõsta esile paremate teaduslike tööde autoreid alljärgnevalt:

TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi Milvi Karu ja Helgi Tiidemanni, TRÜ Oigus-Majandusteaduskonna üliõpilasi Milvi Kippi ja Enno Palu-metsa, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast Virve Kiverikku, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast Ene Lausveed, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna mittetatsionaarset üliõpilast Paul Lillat, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast Aime Lusti, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast Mai Maserit, TRÜ Füüsika-Matemaatika-teaduskonna mittetatsionaarset üliõpilast Endel Nassarit, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast Aime Pilti, TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonna geograafia eriala üliõpilast Elle Pärnamäge, TRÜ Bioloogia-Geograafiateaduskonna bioloogia eriala üliõpilast Malle Ratast, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna keemia eriala üliõpilast Külleke Realot, TRÜ Oigus-Majandusteaduskonna üliõpilast Arvo Reedet, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatika eriala üliõpilast Elve Roobat, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast Agu Saart, TRÜ Oigus-Majandusteaduskonna üliõpilast Rein Seina, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast Eerik Sellit, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilasi Toomas Siirdet ja Eda Karrinist, TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna üliõpilast Elvi Utti, TRÜ Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilast Liidia Varti, TRÜ Arstiteaduskonna üliõpilast Toivo Velgret ja TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna füüsika eriala üliõpilast Mart Vinnalt.

M. PESTI,

ENSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee esimees

Möödunud nädalal toimus eesti keele ringis järjekordne koosolek, sedapuhku pedagoogilise kallakuga. V kursuse eesti filoloogid päjatasid noorematele kolleegidele oma esimestest koolmeisterirõõmudest ja -muredest. Mari Põldma oli praktilisel Rakvere Internaatkoolis. Ta rääkis ainult head õpetajate kollektiivist, kes oli noored praktikandid

Eesti keele ringis...

kohe võrdsetena enda hulka võtnud ja neid igal raskel momendil vajaliku nõu ja jõuga abistanud. Õpilased — 11. klass — olid aktiivsed ja teamistehimulised. M. Põldma avaldas arvamusel, et see on lausa õnneseen, kes satub sellisesse kollektiivi, nagu Rakvere Internaatkool.

Ingrid Odar oli praktilikal Tartu 10. 8-klassilises Koolis.

«Sellest koolist jäävad mulle meelde praktikapäevade kõige paremad ja samal ajal ka kõige halvemad mälestused — vastavalt 4. ja 8. klassist.»

Jaak Simmi, kes oli samuti Rakvere Internaatkoolis praktilikal, kuulati kõige suurema huviga. Ta luges ette mõned huvitavad ütlemsed, mida õpilased oma kirjatöödes paberile olid pannud. Alljärgnevalt mõned neist:

...kui mul oleks nõiaavits, siis uuriksin inkade ja atsteenide kultuuri ja pikapeale hävitaksin kõik kärbsed ära.

...Töots päni palvetunni ajal teises toas «maki» mängima.

...Töots tuli klassituppa ja küsis krabiseva häälega...

...Kõju tulles nägi isa kohe, et minus on midagi kahtlast ja küsis: «Poiss, kuidas sul koolis läks?» Kohe hakkas vanem kontrollima ka päevikut. Mina värisisin hirmust, siis mõtlesid isa ja ema mulle karistuse välja. Kui olin karistuse ära kandnud, langes õppeedukus endisele tasemele.

Erilise huviga kuulasid vestlust IV kursuse filoloogid, kelle praktika-kaeg kaugeltki enam mägede taga pole. Jääb loota, et nad tulevad sealt tagasi veel suuremate elamus-tega kui nende vanemad kolleegid.

R. KAASIK

TRÜ ALMAVU konverentsilt

22. novembril toimus TRÜ ALMAVU organisatsiooni konverents. Aruandes organisatsiooni moodundastase tegevuse kohta mainis sm. A. Pilt, et plaanilised arvud TRÜ ALMAVU 1965 on täidetud ning et organisatsiooni võib õigusega nimetada üheks Tartu tugevaimaks — saavutati ju moodundastases vabariiklikus ettevõtetes ja asutustes vahelises konkurentsis auhinnaline koht. Seoses sellega hakatakse taotlema spetsiaalse komisjoni moodustamist, et organisatsioonid riigikaitsealane tööl veelgi paremini. See komisjon ühendaks ühte tööplaani alusel kõik ALMAVU tegevusest osavõtavad organisatsioonid, nagu komsomoli, partei, ametiühingu jt. algorganisatsioonid. Konverents otsustas igale TRÜ lõpetajale muuta kohustuslikuks mingi sõjalis-tehnilise eriala omandamise.

Valiti TRÜ ALMAVU organisatsiooni uus komitee, samuti 32 delegaati linna ALMAVU konverentsile. Lõpuks premeeriti aktiivsemaid liikmeid.

M. SOOSALU

andes objektidele uusi värve, valgust ja varje. Meisterlikkus tuleb ainult püsiva tööga, sedagi omadust hindan Picassoos.»

Kellele on Teie looming adresseeritud?

«Minule on mõtlema inimese teema kunstis väga tähtis. Näen meeleldi kõiki näituse külalstajaid. Tihti arvatakse, et vaatleja peab pilti mõistma. Selline arvustaja tahab kangesti üle olla kunstniku mõttest. Alati ei pruugi aru saada, tuleb lihtsalt usaldada end pildi mõju alla. Sellisele vaatleja ad-resseeringi oma looming.»

Millised huvialad köidavad Teid pärast igapäevast tööd?

«Arvan, et tuleb osata leida vastupidi tegevus maalimisele. Olen nimelt kirklik kalamees. Kalal käies suunan pilgu väike-sele pinnale — õngekorgile. Hiljem on kergem tegelda suurema lõuendipinnaga. Olen ka amatoörbotaanik ja mängin viiulit.»

Teie tulevikuplaanid?

«Sellega on samasugused lood nagu ilmaennustamisega — pea-aegu kunagi ei lähe täppi.»

Intervjueris ANDRUS SAAR

ÜHISKONDLIKE ERIALADE TEADUSKOND

Looduskaitse instruktor



Kogu inimkonna ajalugu on olnud looduse kasutamise ajalugu. Mida enam meie aega, seda rohkem avaldub inimese mõju, inimese teo- ja vaimu mõju kogu ümbritsevas looduses. Inimene muudab loodust, on looduse arengu üks määravaid tegureid. Ent kas kõik muutuv toimib alati inimese enda kasuks, on si-

Tunnete nad ära rinnas kantava väikese luuderohulehemärgi järgi. Oppused on nagu ikka nii loengute, seminaride, huvitavate kohtumiste kui ka konsultatsioonide jne. vormis. Eriti palju püütakse olla tegelikult looduses. Sügisel alustame traditsioonilisest matkast Taevaskoja-Valgemetsa, kevadel lõpetame Peravalla laante tedremänguplatsil. Alati juhendavad mitmete erialade



Vabariiklikul loodusesõprade kokkutulekul.

hipärane? Kes nägi ette veenälja ja joogivee muutmise tervistkahjustavaks? Kes mõtles välja suitsuümütsid linnade kohale? Kes planeeris ülemäärast suuri DDT-annuseid võisse? Kes kavandas raiutud metsade asemele ovraagide maalõhestusi?

Kõigi sedalaadi probleemide üle mõtlemiseks, nende lahendamisele teoga kaasalöömiseks valmistataksegi Tartu Riiklikus Ülikoolis alates 1958. aastast ette looduskaitse ühiskondlike instruktorite. See on lai eriala ja selline, mis puutub kõigisse. Nii-moodi ongi seniste instruktorite hulgas kõrvuti keemikud Eevi Reissar ja Maie Bender, ajaloolane Rein Oras ja majandusmees Uku Alakivi, filoloog Aita Meier ja bioloog Ann Marvet, geograaf Jaan Rimmel ja arst Helvi Koppel.

Ettevalmistus on toimunud Tartu üliõpilaste looduskaitseringi baasil, kus on kokku umbes 250 liiget või liikmekandidaati.

esindajad. Tähtsaks praktikavormiks on kujunenud viimastel aastatel ekspeditsioonid (1965 Alutagusel, 1966 Saaremaal), välitööd (äsjasemal ajal vabariigi parkide uurimine) ja pikem praktikaekskursioon vennasvabariiki-desse. Nõnda olime näiteks mullu suvel kaks nädalat kahe kiirauto-bussiga Volgamaadel ja Uraalis. Ja näha sai palju, kogemusi sai sülega. Ent hoiatagem siiski juba ette — algul töö, pärast palk. Praktiseerima kodust kaugemale pääsevad ikkagi ainult need, kes talve otsa (või koguni 2—3 talve) on teinud usinat teaduseterade kogumist looduskaitseinstruktori teoreetilise ettevalmistuse osas.

Nõnda, kes pole looduse vastu ükskõiksuse või tahavad niisuguse ükskõiksuse endist peletada, tulge meiega välja või siis sisse — auditooriumisse Vanemuise tn. 46.

J. EILART, TRÜ vanemõpetaja, Tartu üliõpilaste looduskaitseringi teaduslik juhendaja

Üliõpilane ja ÜET

Ühiskondlike Erialade Teaduskond ehk ÜET loodi 1962. a. oktoobrikuul, s. o. 4 aastat tagasi. Eesmärk oli kaasaegne — anda üliõpilastele teadmisi ja kogemusi ühiskondlikuks tööks oma elukutse kõrval. See on väga vajalik, sest mitmesugustel elualadel avaldub ühiskondlikele alustele ülemineku tendents ja sellele arengusuunale vastavad töövormid nõuavad kõrgema haridusega spetsialistidelt tööks tarvilikke teadmisi, oskusi ja vilumusi. Seda püüvadki anda Ühiskondlike Erialade Teaduskonnas õpetatavad erialad. Oppida võib teaduskonnas rohkem kui kahekümnel erialal.

Ühiskondlike erialasid õpetatakse ÜET osakondades, mis jagunevad ühiskondlik-poliitilisteks, kultuurhariduslikeks ja sportlik-rakenduslikeks. Ühiskondlikud erialad on loetletud käesoleval leheküljel spetsiaalses tabelis.

Õppegrupp komplekteeritakse tavaliselt koosseisus 20—25 üliõpilast, mõningatel erialadel (nagu filmidemonstreerijad) 10—12. Õpperühmade komplekteerimine toimub vabatahtlikkuse alusel. Töö põhineb üliõpilaste teadlikul distsipliinil.

Esimesed kursused komplekteeritakse sügissemestril teaduskondade komsomoliorganisatsioonide kaudu, kes esitavad andmed TRÜ komsomolikomiteele. Õppetöö algab kevadsemestril. Õppeaeg kestab keskmiselt 2 aastat ja õppetöö toimub 2 korda kuus.

ÜET on võitnud oma koha TRÜ teaduskondade hulgas. Ühiskondliku eriala on omandanud 868 üliõpilast. Ühiskondlike erialasid õpetavad parimad õppejõud, nende hulgas H. Palamets (lektori-propagandisti eriala), J. Eilart (looduskaitse eriala), A. Taba (kodukultuuri eriala), V. Leek (raamatukogunduse eriala), A. Pilt (auto- ja mootorispori eriala) jpt.

Seltsimehed üliõpilased! Teie avaldusi ootab ÜET juba järgmistel päevadel ja nädalatel. Õppetööd alustame esimestel kursustel käesoleva õppeaasta II semestril.

Informatsiooni ühiskondlike erialade kohta saate telefonil 41-20/336 teaduskonna sekretärit H. Sarapuult.

G. REKKER,
ÜET dekaan

Lektor-propagandistide ettevalmistamisest

Lektor-propagandistide õpperühma tööd võib teatud mõttes pidada erinevaks teiste ühiskondlike erialade õppimisest. Enamasti on saadud eriala mõeldud töötamiseks pärast ülikooli lõpetamist, kuid lektori propagandistiks õppimine peab toimuma samaaegselt lektorina töötamisega. Teiste sõnadega: õppima tulla on mõtet sellel, kel vaim valmis kohe rahvast valgustama hakata.

Milline kasu on lektorina töötamisest? Jätkem seekord kõrvale tulla, mida toovad loengud kuulajatele. Vaatleme allpool, mida annab kõnealune töö lektorile endale.

Loengu koostamine ja ettekandmine süvendab lektori enda teadmisi. Vajadus oma ala põhjalikumalt tunda kaasneb vajadusega osata oma seisukohti igale kuulajale arusaadavalt väljendada.

Publik ja esinemistingimused on iga uue loengu puhul erinevad. Võiks öelda, et elu seab lektori ette olukorrad, mida tõepoolest ei oska ette kujutada. Minul endal on tulnud kõnelda rahvusvahelistest suhetest nii päeval, öösel kui ka päikesevarjutuse ajal, esineda vundamendiaugus, katusel ja korstnas (täpsemalt — ehitatavas korstnajas, kus oli küllalt ruumi nii lektorile kui kuulajatele).

Niisama erinevad kui loengu pidamise kohad, on alati ka kuulajad. Ülaltoodud äärmuslikud näited tõin ühe mõtte rahustamiseks — väga mitmekesised tingimused loenguga esinemiseks ja erinev kuulajaskond annavad üliõpilaskorrale võimaluse arendada mitmeid avalikuks esinemiseks vajalikke oskusi.

Esimesi samme rahvavalgustaja okkalisel rajal on kõige sobivam astuda ÜET vastavas õpperühmas. Siin saab innustust, ja kui vaja, ka tagantorkimist esimesele loengule minekuks. Tekkivate raskuste puhul võib õpperühmas leida abi nende ületamiseks. Õppuste vorm ja sisu ei ole varematal aastatel õppijaid rahuldanud, sest saadud juhtnöörid on osutunud kehtivaks n.ö. ideaalse situatsiooni puhul, ideaalne lektor esineb ideaalsetes tingimustes ideaalse publikule ideaalselt ettevalmistatud loenguga. Käesoleval aastal on õppekavas mitmeid uuendusi. Kindlasti saab suurt kasu nii kogemustega lektorite kui ka oma õpperühma liikmete esinemiste kuulamisest ja analüüsist.

Õppetöö lektor-propagandistide rühmas kestab kaks aastat. See ei ole koormav tõsiste asjahuvilistele. Käesolev artikkel näib arvata-vasti ka ülkirjeldatud «ideaalse situatsiooni» kujutusena, lektoritöös

Pressiklubi

Tartu Riikliku Ülikooli pressiklubi töötab enam-vähem elujõulisena alates 1965. a. sügisest. Klubi eesmärgiks on ette valmistada ajalehe kirjasatjaid. Tähtsamaid momente mõeldunudaastases tegevusest:

- teoreetilised õppused (2 korda kuus);
- 2 õppekursiooni: 1) 2-päevane Tallinna, 2) 6-päevane Moskvasse;
- õppekursioonide eesmärgiks oli tutvuda ajalehe toimetustele, raadio-, televisiooni- ja kinostuudiote praktilise tööga;
- praktiline tegevus ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» juures (samuti avaldas pressiklubi pere lehekülje TRÜ-st ühes «Noorte Hääle» detsembrikuu numbris);

- pressiohtu TRÜ klubis;
- mõeldunud aastal sooritasid neli üliõpilast vastava eksami ja omandasid ajalehe kirjasatja ühiskondliku eriala.

Tänavu töötab pressiklubi noorem ja vanemas grupis. Noorem grupp tutvub selliste küsimustega, nagu publitsistlikud žanrid, publitsistliku mõjukuse tegurid, milline peab olema artikli ülesehitus, kuidas valmistada ajalehe maketti jne. Kõiki neid, keda huvitab ajakirjandusala tegevus, kutsume osa võtma meie pressiklubi noorema grupi tööst.

Vanema grupi (sinna kuuluvad kõik need üliõpilased, kes mõeldunud kevadel lõpetasid esimese astme pressiklubis) tööplaanis on selgeks saada järgmised probleemid: ajalehe sotsioloogilise uurimise ülesanded, nõukogude ajakirjanduse põhiprintsiibid, fakte välismaise ajakirjanduse teooriast ja praktikast, ajalehe toimetamise organisatsiooniline struktuur, ajalehematerjalide analüüsi meetodika ja selle rakendamine praktikas jne. On kavas käsitleda ka raadio ja televisiooniga seotud probleeme. 1967. a. kevadel, pärast 2-aastast õppeaega, sooritavad pressiklubi vanema grupi liikmed erialaeksami.

Pressiklubi tänavuaastases tööplaanis on muidugi traditsiooniline õppekursioon (esialgetel andmetel Riiga), «kinniste ja avalike» pressiohtude korraldamine. Igas kuus hakkavad toimuma klubisisest improviseeritud pressikonverentsid teemal «Uudiseid meilt ja mujalt» (konverentsi valmistab ette meie ja välismaise ajakirjanduse põhjal 1—2 pressiklubi liiget). Ja veel — ega me kirjutamistki ei unusta! Esialgu ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool», hiljem «Edasi», «Noorte Hääle», «Izvestija»...

S. ENDRE,
pressiklubi vanem

tekkivatest raskustest pole siin räägitud. Kuid ükski neist, kes on pikemat aega lektoriametit pidanud, ei ole kurtanud, et see töö oleks kahju toonud.

P. KENKMANN

ÜET-s on võimalik omandada järgmisi erialasid:

LEKTOR-PROPAGANDIST
AJALEHE KIRJASATJA
KLUBIÜRITUSTE ORGANISAA-
TOR
LOODUSKAITSE INSTRUKTOR
RAAMATUKOGUHOIDJA
KODUNDUSRINGI JUHT
ANSAMBLIJUHT
NÄITERINGI JUHT
RAHVATANTSURINGI JUHT
TURISMI INSTRUKTOR
KUNSTNIK-DEKORAATOR
AUTOINSPEKTOR
SPORDIKOHTUNIK JA
INSTRUKTOR
PIONEERIJUHT
NÕUKOGULIKE KOMBETALITUSTE ORGANISEERIA
EKSKURSIOONIJUHT
AUTO-MOTO KOHTUNIK
INSTRUKTOR
FILMIDEMONSTRAATOR
PEOTANTSURINGI JUHT



SALINÖMME HIIUMAAL, linoollõige

TRÜ KUNSTIKABINETIS ÕPITAKSE 3 AASTA JOOKSUL JOONISTAMIST, AKVARELLMAALI, GRAAFIKAT, KERAAMIKAT, PLAKATKIRJA, KUNSTIAJALUGU jm. KORRALDATAKSE EKSKURSIOONE EESTIMAA KAUNIMATESSE PATKADESSE NING MOSKVA JA LENINGRADI KUNSTIMUUSEUMIDESSE. IGAL KEVADEL TOIMUB ÜLIÕPILASTOODE NÄITUS, KOIK TAIELIKU KURSUSE OMANDANUD SAAVAD ÜHISKONDLIKU KUNSTNIK-DEKORAATORI TUNNISTUSE.

SAIMA GORDEJEVA (ingl. IV) 1966

KIRJANDUS KUNST KRIITIKA

Pentti Saarikoski



Elu on inimesele antud, et ta võiks hoolikalt kaaluda, millises asendis ta soovib olla surnud, hallid taevas rändavad üle, täheaiad ripuvad ja maa tuleb suhu nagu leib.

Nukk

Saju järel taevas on hundi silma värvi. Metsas tüdruk sööb mustikaõisi oma nukule, sest maailm on läbi-paistev ja nukul on hundi silm. Et maailm on läbi-paistev, mõtleb tüdruk ujuma minemist, ta kõnnib vette, tõstab jalad põhjast ja hakkab ujuma.

Viljo Kajava



Aja pimestavalt valge välg virutab alla, plahvatab viimast korda ja valgustab varemetslinna. Leekide mühinast taevavõlvist võpatavad ja maa on täis põgenevate sammude kaja, kirikute seintelt variseb luitunud krohv, hallis kambris nutab ema, me emake nutab. Maailm kumiseb ja kellad ei käi.

SISSEJUHATUSEKS

Eesti filoloogide viimase osakonnaõhtu teemaks oli «Soomes kaasaegne lüürika». Kavas oli enamasti pärast II maailmasõda kirjandusse tulnud autorite looming, valdavalt luule. Loeti tõlkeid ja ka originaale.

Lühidalt kõne all olnud autoritest.

Väinö Kirstinä

Kirstinät peetakse 1960. aastatel alustanud lüürikute üheks andekamaks. Luuletaja on noor, töökas, oma perekonnas esimene haritlane. «Mu sünnikodus polnud ülikoolis käinud...» alustab ta üht oma luuletust. Kirstinä luulele on algusest peale olnud omane see humaansus, võrastus kõige kivine- nu, mehaanilise vastu, poolehoid eluisele, ausale. Maailm, millest Kirstinä räägib, on inimlik ja ebainimlik, inimeste maailm. Laskem autoril ennast tutvustada:

Väinö Kirstinä, koopaelanik, on suur kunstnik, vaheajal on küttekodus ja südames armastus.

Luuletusest «Eleegia».

Aila Meriluoto (seni ilmunud 6 luulekogu)

On ammutanud oma luule põhjamaise kirkuse kodumaa loodusest... Luuletaja Viljo Kajava Meriluotost: «Teravate joontega, nagu nõelaotsaga on joonistatud aistingud ja tundevarahused peeglis või klaasi. Neis ja nende abil tekitatud piltides on ilmekust ja ulatust. Sellise tehnikaga suudab ta edasi anda raskesti väljendatavaid elamu- si».

Eeva-Liisa Manner

«Eeva-Liisa Manneri väärilisi sõna valitsejaid ei ole sellel maal sündinud

palju. Vaid luulegeenius suudab nii loomulikult luua harmooniat, samal ajal üsna väheste vahenditega, millest ositi tulenebki luule sügavus ja suurus. Iga sõna ja pilt on täpselt omal kohal.» (Unto Kupiainen «Aamulehti»).

Matti Rossi

«Olen sündinud Sortavalas 1934. Käisin koolis, trügisin edasi, pääsesin ülikooli. 1957. a. läksin läände, tulin kahe aasta pärast tagasi, nüüd elan ja teen tööd Londonis. Pean lugu veinist ja tõigin soome, inglise, hispaania keelest ja keelde. Kirjutan eeskätt soome keeles ja mõnikord hispaania keeles. Olen kirj- lik piibumees».

Pentti Saarikoski

Sündinud 1937. a. Ülikooli lõpetanud 1954. a. Kirjutanud 8 luuletuskogu, tõlkeid, publitsistikat. Kirjandusse tuli 1958. a. luuletuskogu «Runoja».

Mõnedest arvamustest:

✳ Värsvormist. «Minule, kes ma olen sündinud a. 1937, on «värsvormist» surnud sõna, mina marssinud ei ole ja ei tunnusta ka värsvormist.»

✳ «Kontaktid on inimesele vajalikud, on loomulik, et ollakse sõltuv teistest inimestest. Kirjanikule on see veelgi tähtsam. Minu suhtlemisvõlli on lai, kuigi selle all ehk lähedased sidemed kannatavad.»

✳ «Ma ei loe praegu enam õieti midagi. Mõnikord alustan midagi ja märkan, et see on hea raamat, noh, milleks seda siis enam lugeda.»

✳ «Küll kirjanikust võib kergesti lo- bamokk saada!»

Aila Meriluoto

Loojang

Õõ oli kindel juba ja siis alles tehti aknad. Vaid klaasi liigatus ja ähmasus, ja taevas. Viimane. Kummutatud taevas, äsja veel ligi.

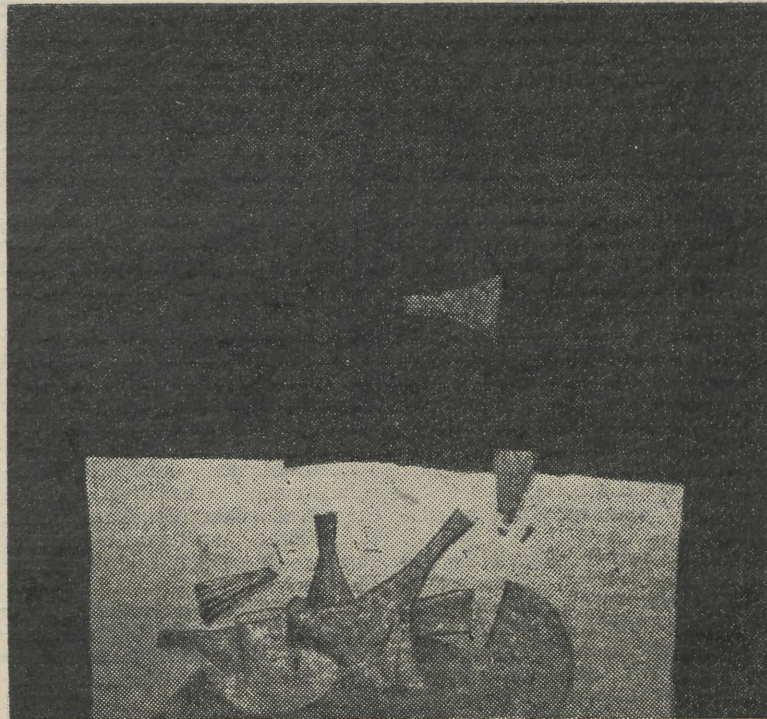
Küürest, välahtades esikülj purunes. Tarbetud kuldsed killud. Ja nendes silmad.

Linnuballaad

Vaid vari oli esimene lind kahises hommikuunest läbi. Aga teine lind laulis kuuldavalt ärkvel juba. Ei enam ma lugenud kui üheskoos nad rabisesid mööda su pärani silmadest, mis ei värahtanud. Viimast lindu ei olegi. Ma ei räägi, ei liiguta.

Akrobaat

Loodud kaduvasse juured haardunud surma ümber igavene mõõd siit siiani kuid tasakaal on siiski tähtsaim põlve painduvuse kolmnurk nagu raam su näole milles muud pole kui ilme lähenemine põlve kolmnurga igavene lähenemine tolmukübemesse takerdununa juuste hõljudes tuules või hirmus päikesesüsteem



SIBULAD II, kuivnõel ja akvatinta 1963

PENTTI KASKIPURO

Veijo Meri



Katkend romaanist „Vallalised“

«Vaata, kui väike maja seal on,» hüüdis Anna. «Kus? Kus?» Vassili läks Anna juurde. Anna näitas uuesti. Maja paistis ülevaalt nii tihuke, et oma nina võis näha seda vaadates. Vassili suust pääses surutud hää. «Ma tahaksin seal elada. Kas sa näeksid, kui ma sulle siit rätikut lehvitaksin?» «Ei näeks.» «Ei ma siis lehvitaksiki.» «Lehvita.» Kuskilt hakkas kostma häälekat kõnet. «Uh, ütles Anna. «Siia tuleb vist muideki.»

Ta vaatas maha läbi puudelatvade, kuid ei näinud tulijaid vilksamisigi.

Vassili läks idaküljele. Sealpool torni jalamil oli järv ja kaljune püstloodis mäekülg. Selle ja järve vahel kasvas kitsaid kuuski, milledest ei paistnud muud kui väheke latva. Järv oli nii sügaval, et näis olevat maa all. Sõrmenukid valged, vahtis Vassili alla, pilk laskus nagu treppi mööda, algul torni- mäe puulatvadesse, siis maha puujuur- tele, siis mööda kaljuseina kuuselatva- desse ja alles siis järvele. Ta tundis ennast justkui pilguga kaasa minevat. Kui Anna hääletult ta kõrvale astus, ehmatas Vassili nii, et võpatas. Tulijad olid torni jõudnud. Kaja muutis nende valju jutu arusaamatuks lärmiks, otse- kui oleks karjutud tühja plekkvaati või tünni.

Tulijad olid kaks noort meest ja naist. Nad hakkasid rääkima tavalise häälega, kuni märkasid, et tornis oli teistsigi. Mehed läksid üle ääre kiikama.

«Mis sa maksad, kui ma siit alla hüppan?»

«Sada marka saad.»

«Sul ei ole ju.»

«Kui siit hüppad, siis saad sada mar- ka, ma kasvõi laenan.»

«Ega siit teab mis olegi! Hüppan sel- le kase latva, sinna pole kümnet meet- ritki.»

«Hüppa ainult. Sajalise saad, kui hüppad.»

«Anna viiskümmend marka nüüd ja viiskümmend siis, kui olen hüpanud.»

«Pelgad?»

«Ei, aga kindel on kindel.»

«Ei ole nõus. Saad sajalise, aga alles siis, kui oled hüpanud.»

«Lundset hüppas eelmisel suvel siit.»

«Missugune Lundset?»

«See maaler. «Alt ära, siit tullakse»,

hõikas, enne kui hüppas. «Alt ära, et kahju ei sünniks.» Siis ta hüppas ja kukkus sinna kivihunnikusse.»

Naisedki läksid vaatama, Vassili sa- muti. Ta upitas, kael pikka, hinge kinni pidades.

«Kae, kae, hullu kohta trehvas,» ütles teine meestest.

«Nimme ta sinna kividesse hüppas. Nüüd on nad need ära pesnud, nii et ei paista midagi.»

«Hüü!» tegid naised.

TOLKISID:

Asta Hiir (A. Meriluoto, V. Meri), Einar Kraut (P. Saarikoski) ja Toomas Leito (V. Kajava).



ASTA HIIR

Helsingi—Tallinn laevaliini avamisega 9. juulil 1965. a. sai küll tänapäeva soomlane täna- päeva eestlasele tublisti lähemale toodud, Soomemaad ennast aga pole paljudel asjahuvilistel veel õnnestunud näha. Sellepärast püüangi alljärgnevas jutustada mitte niipalju inimestest kui nende maast, õigemini linnast.

Sõitsin «Inturisti» turismigrup- pis. Programmi järgi oli ette

nähtud külastada ainult Helsin- git.

Soomes viibimise aeg oli väga lühike — viis varasügist päeva, sellepärast võib arvvestada, et järgnev on suures osas tahetud esitada toonis «see näib nii», mit- te «see on nii». Üks pluss on as- jal ometi — viie päeva jooksul püsib silm põneva tarvis veel värske.

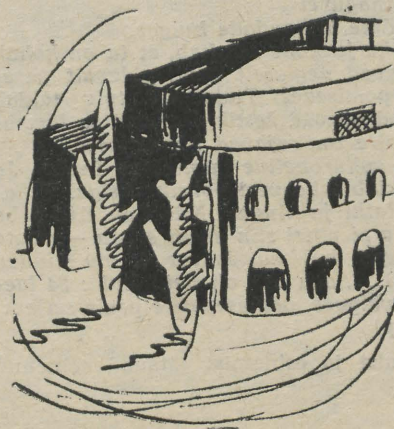
Kui väike valge «Vanemuine» 24. septembri õhtul Tallinna sa-

damas lahkumiseks jämedat häält tegi, oli kell 20.00, neli tundi hil- jem sätiti Helsingi Lõunasadama kail maandumissilda. Seda, kui- das Helsingi tuledemüts üle vee paistma hakkas, jaksasid vähesed ära oodata, enamusi harrastas koiku külge klammerdununa autosugestiooni: «ma laman Pi- rita liival, ma söön aedmaasi- kaid» (eitavat vormi: «väljas ei ole 9-palline torm, ma ei nea mer- sesõitu», professor Saarma ei soo- vita.) Laeva sadamale lähenedes olid ometi «kõik mehed dekil» ja randudes, palun väga: ei mingeid majakolosse, ei tuledekarnevali. Vaikus, võõdaline kaljusein ja varjud sellel; kraanad, mustad ja liikumatud nagu suured magavad loomad.

Passikontroll, toll, sinistes pi- lotkades tolliametnike unised -kollased näod. Olimegi välismaal, olimegi Soomes.

Esimene hommik Helsingis an- dis kinnituse eelteadmisele — Hel- singi on sini-valge linn. Merelinn.

ROOTSI TEATER



Sadamaid on palju, küll reisi- küll kauba- küll ka- lasadamaid. Viimased oma dekoratiivselt värviliste til- lukeste paatidega on üks linna omapärasusi. Üks ka- lasadamaist jääb tšepoollest otse presidendi palee ette.

Meie giid valdas vabalt vene keelt (ka eesti keelt kõnelevaid giide on Helsin- gis piisavalt), oli Helsingi Ülikooli stipendiaadina vii- binud kaks aastat Nõuko- gude Liidus: Petroskois, Moskvas ja Leningradis. Erialalt soome-ugrist, suu- tis ta lisaks linna ajaloo küllaldasele tundmisele täiesti ammendavalt vasta- ta ka riigi poliitikaelu puu- dutavale küsimustele. Nii võis Eduskunna hoonet kül- lastades meil areneda kül- lalt elav keskustelu.

(Järgneb)

Autori illustratsioonid.

KAS FÜÜSIKUTE OLUKORD ON RAHULDAV?

Pole mõtet pikemalt hakata peatuma füüsikaosakonna saavutustel. TRU-s töötavad füüsikud ja füüsikaosakonna lõpetanud on tuntud nii vabariigis kui ka väljaspool.

Reaalne elu on näidanud, milline on vajadus füüsiku kvalifikatsiooni omavate spetsialistide järele. Väga ilmekalt kõneleb sellest üliõpilaste arvu kasv füüsikaosakonnas viimaste aastate jooksul.

Kui osakonna VI kursusel õpib käesoleval aastal 10 üliõpilast, siis 4-5 aasta pärast võib diplomandide arv, arvestades praeguste esimeste kursuste üliõpilaste arvu, olla juba saja piires.

Ei vaja tõestust osakonna probleemilaboratooriumides ja kateedrites tehtavate tööde tähtsust teadusele ja rahvamajandusele. Nii on käesoleval aastal sõlmitud lepinguist tööde üldmaksumus üle 70 000 rubla. Need töid on korduvalt esile tõstetud üliõpilastes mastaabis.

Aastast aastasse on kasvanud teadusliku kraadi ja kutset omavate õppejõudude arv, mis praegu moodustab 73% osakonna õppejõudude koguarvust. Lähemal ajal on veel ette näha kahe kandidaadidissertatsiooni kaitsmine.

Toodud andmed nii ettevalmistatava kaadri hulga kui ka lepinguist tööde mahu osas ei kujuta endast kaugeltki piiri, mille ületamine käiks füüsikaosakonna kollektiivile üle jõu.

NLKP Keskkomitee ja NSVL Ministrite Nõukogu poolt käesoleva aasta septembris vastuvõetud määruse seisukohtadest lähtudes teeb füüsikaosakond kõik temast oleneva üliõpilaste ideelis-poliitilise kasvatus ja erialase ettevalmistuse parandamiseks ning ülikooli materiaaltähtsuse baasi tugevdamiseks. Kuid praegune raske olukord ruumiküsimuses ei võimalda töötada isegi saavutatud tasemel, rääkimata perspektiividest.

Milline on siis olukord füüsikaosakonna kõige teravamas probleem — ruumiküsimuses?

On tekkinud arvamus, et füüsikaosakonna kasulik pind on viimasel ajal isegi kasvanud. Saadi ju juurde üks hoone. Kui aga teha kasvõi väike kalkulasioon, osutub, et füüsikute olukord ei ole paranevad, vaid halvenenud. Nii oli 1965. aasta lõpus üld- ja eksperimentaalfüüsika kateedri kasutuses olev pind 1410 m², k. a. 15. novembri seisuga oli see vaid 1005 m². Seetõttu on käesoleval semestril halvatud suur osa praktilisest õppetööst.

Nii on jäänud sellel semestril ära füüsika praktikum Arstiteaduskonna, Bioloogia-Geograafiateaduskonna, Majandusteaduskonna ja keemiaosakonna üliõpilastele. Üldfüüsika praktikume füüsikaosakonna üliõpilastele sai alustada alles pärast oktoobripühi, mistõttu tehtavate tööde arvu tuli vähendada enam kui kaks korda. Veel enam, ka mõnedil töötavates praktikumides pole töötõingimused normaalsed (vooluvõrgu pinge pidev kõikumine 170-220 V piires, ruumide madal temperatuur, WC puudumine jne.).

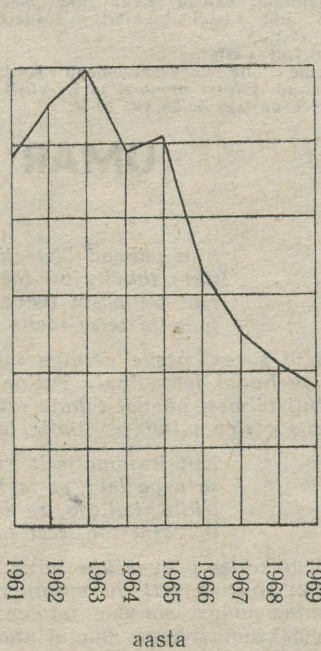
Eksperimentaalfüüsika kateedris on jäänud pidamata pooljuhtide füüsika praktikum IV kursusele, radioelektronika praktikum III kursusele, vaakumi praktikum III kursusele. Lubamatutes tingimustes toimivad spektroskoopia praktikum (pime ruum ja koridor keldrikorrusel, 90-100% relatiivne niiskus, kõrgepinge!) aparatuuriga, mille maksumus ulatub paljudesse tuhandesse rubladesse; radioaktiivsuse praktikum (keldrikorru, hallitunud seinad, ruumi täielik mittetavastav nõuetele radioaktiivsete ainetega töötamiseks).

Teadusliku töö osas sarnaneb pilt eespoolkirjeldatuga, ainult selle vahel, et teaduslikku tööd «võib» edasi lükata. Nii on füüsikaosakonnas töötõingimuste puudumise tõttu aspirantuur katkestatud neljal aspirandil. Enamiku õppejõudude teaduslik töö on tugevasti pidurdatud. Samadel põhjustel võivad jääda tähtjaks tähtmata paljud lepingu-

lised tööd probleemilaboratooriumides.

Millised muudatused toob osakonna ruumiküsimuses kaasa Leningradi mnt. 2 hoone valmimine? Võib-olla lahendab see kõik osakonna probleemid? Ka kõige lihtsam arvutus näitab, et kaugelgti mitte.

Ülikooli juhtkonna poolt kavandatud plaanide realiseerimisel on füüsikaosakonna kasutusse mineva pinna juurdekasv 1965. a. detsembriga võrreldes ca 140 m². Lähemate aastate jooksul ei ole füüsikaosakonnal ette näha uute ruumide juurdesaamist. Isegi vastupidi, keldiruumide ähvardab järjekordne rivist väljaminek seoses peahoone vundamendi kindlustamisega (algab tõenäoliselt 1967/68. a.). Kuid nende lähemate aastate jooksul on oodata füüsikaosakonna üliõpilaste arvu kahekordistumist. Kujukalt iseloomustab seda ühe üliõpilase kohta tuleva pinna katastroofilise vähenemine eksperimentaalfüüsika kateedris, see on kujutatud juuresoleval graafikul. On raske leida inimest, kes võiks selle graafiku edasisel kulgemise kohta midagi öelda.



Kasulik pindala ühe üliõpilase kohta eksperimentaalfüüsika kateedris 1961-1969. aastal (koos probleemilaboratooriumi ruumide pindalaga).

Praegu teadaolevate andmete alusel tuleb edaspidi paratamatult ära jätta diplomitööd eksperimentaalfüüsika alal spetsialiseeruvatele üliõpilastele, samuti eksperimentaalselt laadi kursusetööd II ja IV kursuse üliõpilastele. Tunduvalt tuleb vähendada raadioelektronika praktikumi III kursusel ning füüsika praktikumi ja erilaboratooriumi töid IV kursusel. III kursuse füüsika praktikumile 45 tunni ulatuses pole ruume kuskilt võtta.

Füüsikaosakonnas on välja kujunenud kindlad eksperimentaalsed uurimissuunad, millistes tulevikus on oodata laiaulatuslikku teaduslikku tööd. Nendeks on tahke keha füüsika sellistes valdkondades nagu luminesents, õhukeste kihtide optika ja elektronika, gaaside füüsika valdkonnast aeroionisatsiooni ja gaaslahendusega seotud probleemid, nõrgavoolutehnika, vaakumitehnika.

Normaalsetes tingimustes nende tööde tegemiseks seni planeeritavast ruumist ei piisa, rääkimata nende uurimuste laiendamisest, kui-

Kiri Greifswaldi Ülikoolist meie ülikooli rektorile

Magnifizenz!

Wir möchten uns nach unserer Rückkehr nach Greifswald nochmals sehr herzlich für die erlebnisreichen Tage bedanken, die wir an Ihrer Universität verbringen konnten. Ich möchte diesen Dank auch im Namen von Prof. Dr. Schildhauer und Dr. Fritze übermitteln. Wir hatten während unseres Aufenthaltes Gelegenheit, uns über viele Probleme der Entwicklung in der Estnischen SSR zu informieren und insbesondere auch die wichtigsten Hochschulen kennenzulernen. Ganz besonders beeindruckt hat uns die herzliche Aufnahme und das kameradschaftliche Verhältnis, das uns überall entgegengebracht wurde. Ich habe inzwischen den Rektor unserer Universität, Herrn Prof. Dr. Tartler, sehr ausführlich über unsere Reise informiert und wir werden auch in der nächsten Senatssitzung nochmals darüber sprechen. Auch Aussprachen mit dem Staatssekretariat und der Universitätsparteilung haben inzwischen stattgefunden. Von allen Seiten wird der Ausbau der Verbindungen zwischen der Universität Tartu und der Universität Greifswald außerordentlich begrüßt. Darüber hinaus haben wir schon eine Reihe von praktischen Schritten eingeleitet, über die ich Sie gern informieren möchte:

- Durch das Institut für Deutsche Philologie ist bereits fest zugesagt worden, daß zu dem internationalen Ferienkurs im Juli 1967 etwa 10 Studenten und Lehrkräfte des Instituts für Germanistik Ihrer Universität eingeladen werden. Sobald das Programm vorliegt, wird von unserer Seite die offizielle Einladung dazu übersandt. Der Ferienkurs findet in der Zeit vom 9.-25.7. in Greifswald statt. Mit dieser Einladung können Sie bereits fest rechnen.
- Der Direktor unserer Universitäts-Bibliothek wird sich mit Ihrer Bibliothek in Verbindung setzen und Probleme des Austausches von Büchern und Zeitschriften vereinbaren. Außerdem erhalten Sie sofort regelmäßig die Wissenschaftliche Zeitschrift unserer Universität.
- Das Geographische Institut wird in der nächsten Zeit die Kontakte mit Dozent Wassiliew aufnehmen und auch hier die Möglichkeiten einer weiteren Zusammenarbeit darlegen.
- Durch die Universitätsparteilung wird in Zukunft regelmäßig die Universitätszeitung der Parteiorganisation übersandt werden.

Ferner darf ich jetzt schon im Einverständnis mit unserem Rektor ankündigen, daß von unserer Seite eine offizielle Einladung an Sie ergehen wird, in der wir Sie und einige Angehörige Ihrer Universität bitten, uns in Greifswald zu besuchen und durch die unmittelbaren Kontakte weitere Möglichkeiten für Einladungen usw. zu vereinbaren. Prorektor Tammeorg hat zugesagt, uns die Namen von weiteren Professoren Ihrer Universität und die von ihnen bearbeiteten Fachrichtungsgebiete zu übersenden. Sobald wir diesen Brief erhalten haben, werden wir weitere Kontakte vereinbaren. Ich hoffe, daß die von uns eingeleiteten Maßnahmen Ihre Zustimmung finden. Wir werden Sie auch in Zukunft von allen Schritten, die wir zur weiteren Vertiefung der Verbindung unserer Universitäten unternehmen, unterrichten.

Ich möchte nochmals versichern, daß von unserer Universität die jetzt angebahnten Kontakte mit großer Freude begrüßt werden. Nochmals sehr herzlichen Dank für die erlebnisreichen Tage.

Ihr Prof. Dr. QUITZSCH

Mida teeb kommunist?

FÜÜSIKUTE parteikoosoleku juurde päevakorrapunkti oli: Mida teeb kommunist-füüsik enda kui kommunisti enesetäiendamiseks? Sm. Z. RIVES ja A. MITT jutustasid endi kujunemisest kodanlikus ühiskonnas, kus propaganda oli küllalt tugev moonutama töde marksismi ja üldistama isikukultuse vigu nõukogude ühiskonna eksisteerimise põhiprintsiibiks. Et sm. Mitt veldas vene keelt, oli tal 1928. aastal võimalus endaehtatud raadiovastuvõtjaga saada objektiivsemat informatsiooni. Südamelehedaseks sai talle marksismi põhimõte: materiaalseid väärtusi on õigus jagada ainult nende loojatel. Kui Eestis pääses võimule fašism, jäi valida: Saksamaa või Nõukogude Liit? Et saksa rassismipoliitika oli vastuvõetamatu, kaldus sümpaatiat nõukogude poole. Sellest hoolimata võeti juunipööret vastu segaste tunnetega.

Noortele kommunistidele oli huvitav ka K. KUDU arengutee sõjajärgsetel aastatel, kus usk kommunistlikku ühiskonda oli veel üpris

gi tööde aktuaalsus seda teravalt nõuab.

Kokku võttes võib öelda, et füüsikaosakonna kollektiiv ootab ülikooli juhtkonnalt osakonna probleemide kiiret ja läbimõeldud lahendamist, sest praegu küll küsimusele «Kas füüsikute olukord on rahuldav?» jaatavalt vastata ei saa.

Käesoleva artikli eesmärgiks oli muuhulgas hajutada ülikooli ajalehes avaldatud kirjutiste «Kui kuulete kopsimist» (nr. 25) ja «Mis täna rõõmustab» (nr. 28) tagajärjel tekkinud ebaõiget ettekujutust füüsikaosakonna olukorrast.

Artiklis on kasutatud Füüsika-Matemaatikateaduskonna Nõukogu heakskiidul moodustatud komisjoni töö tulemusena saadud materjale, samuti üldfüüsika kateedri juhataja poolt koostatud kalkulasiooni kateedri kasutada oleva pinna muutuse kohta seoses üleminekuga ruumidesse Leningradi mnt. 2.

V. RUTTAS,
V. VEIMER,
füüsikaosakonna parteibüroo liikmed

Ilmub perioodiline kogumik „Programmõpe“

Teatavasti on viimastel aastatel suurt tähelepanu äratanud uudne õppeviis — programmõpe, varasema pikema nimetusega programmi-meeritud õpetus. Riikliku Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee programmõppe komisjoni organiseerimisel hakati käesoleval aastal välja andma metoodiliste materjalide kogumikku «Programmõpe», mille väljandjaks on komitee teaduslik-metoodiline kabinet. Seni on ilmunud kaks numbrit, esimene neist on praegu müügil TRU kirjastusgrupi müügipunkti, teine jõuab sinna varsti.

Selles perioodilises kogumikus avaldatakse ülevaateid meie õppeasutustes tehtavast tööst programmõppe alal, tõlkematerjale nõukogude ja väliskirjandusest, andmeid programmõppe tehnilistest vahenditest, bibliograafilist informatsiooni jne. Kogumikus valgustatakse programmõppe probleeme eelkõige kõrgemate koolide ja tehnikumide seisukohalt, ent jälgitakse mõnevõrra vastavaid probleeme ka üldharidusliku kooli vaatepunktist.

Esimeses numbris jagab vabariikliku programmõppe komisjoni esimees, TPI dotsent U. Agur programmõppe ja programmi kontrolli kogemusi TPI-s, J. Nael Tallinna Polütehnikumis ja N. Ounapuu Eesti NSV üldhariduslikes koolides. Tutvustatakse ka mitmesuguseid programmõppe tehnilisi vahendeid, on toodud selle põhiotskussõnade projekt ja vastava esteetse kirjanduse bibliograafia.

Kogumiku teises numbris on ulatuslikumad artiklid Tartu autoritelt. Kaks artiklit on TRU loogika ja psühholoogia kateedri vanemõpetajalt, TRU programmõppe komisjoni esimehelt K. Toimilt, kes valgustab programmõppe kogemusi TRU-s ja uurimistööd sel alal vabariigi koolides. Ülevaate vastavast tööst EPA-s annab sealse programmõppe komisjoni esimees H. Vallner. Number sisaldab muude materjalide kõrval tõlkeartikleid nõukogude ja Ameerika kirjandusest ning programmi-meeritud õppematerjalide vabariikliku ülevaate su juhendit.

Loodame, et tutvustatav kogumik pakub huvi meie õppejõududele ja aspirantidele, samuti üliõpilastele, keda ootab ees pedagoogiline töö. Ohtlasi kutsub toimetuse üles kõiki, kes tegelevad ise programmõppega, kogumikule kaastööd tegema. Materjalid palutakse saata pedagoogika kateedrisse I. Undi nimele, samas saab ka informatsiooni.

I. UNT,
kogumiku «Programmõpe» toimetuse liige

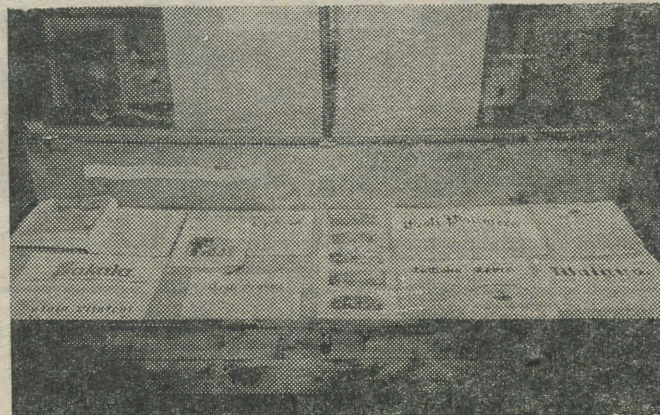
TÄHELEPANU!

REDEEL, 9. DETSEMBRIL ALGUSEGA KELL 15 TOIMUB KEEMIA-HOONE RINGAUDTOORIUMIS ELKNU TRU ORGANISATSIOONI KONVENTS.

PAEVAKORRAS: 1. KUIDAS ON TRU KOMSOMOLIORGANISATSIOON KASUTANUD TEMALE USALDATUD OIGUSI? 2. ORGANISATSIOONILISED KÜSIMUSED.

ELKNU TRU Komitee

Tutvugem ajakirjanduse ajalooga



TRU Teaduslikus Raamatukogus on avatud eesti ajakirjanduse 200 aasta juubelile pühendatud näitus. Rohkem kui 250 vajaliku seletusega varustatud eksponaati tutvustab eesti ajakirjanduse arenguteed alates Põltsamaal ilmunud P. E. Wilde ja A. W. Hu-peli «Lühikesest Õppetusest» ning lõpetades Suure Isamaasõja aegsete rindelehtedega.

Näitus on koostatud Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogus ja TRU Teaduslikus Raamatukogus leiduvaist üpris haruldaseks muutunud originaalmaterjalidest, millistest enamiku kasutamist võimaldatakse ainult teadlastele ja diplomandidele.

Näitus jääb avatuks detsembri keskpaigani.

L. URMI foto

Orientalistika arenguperspektiividest

Orientalistika kui teadusharu kujunes lõplikult välja XIX saj. alguses. Esmalt oli ta filoloogia üheks haruks, teaduseks, mis tegeles idamaiste keeltega. Hiljem lisandusid keelte uurimisele ja tundmaõppimisele Ida rahvaste kultuuriloomingu, elu-olu jne. uurimine. Orientalistika kujunes seega kompleksseks teaduseks, mis tegeles nii Idamaade keeltega kui ka kirjanduslooga, ajaloo, geograafiaga, filosoofiaga, etnograafiaga, arstiteadusega jne. Spetsialiseerumine orientalistikas toimus maade ja rahvaste järgi. Nii eristatakse orientalistika erialadena indoloogiat, sinoloogiat, japanoloogiat, arabistikat, iranistikat jne. Iga eriala teadlane pidi tundma mitte ainult vastavate maade keeli, vaid ka antud maade ajalugu, kirjandust, filosoofiat jne., seega antud maid ja rahvaid tervikuna.

Sellise orientalistika eesmärgiks on olnud uurida vastavaid maid ja rahvaid komplekselt; leida see, mis on neis ühist Euroopa maade ja rahvastega, ning see, mis on erinev. Erinevate nähtuste hindamise põhjal on tekkinud kahesugune suhtumine Ida kultuuri saavutustesse. Ühe järgi on kõik see, mis Idas on erinevat, rumal, mõttetu, madal, arenematu, teise järgi olid just neidsamad nähtused midagi palju kõrgemat ja paremat kui see, mida kohtame Euroopas. Need mõlemad tendentsid — euroopatsentrism ja aasiatsentrism — on orientalistikas kõrvuti elanud tänapäevani ja pole vist mõtet hakata tõestama mõlema absurdust. Hoopis hädadohtlikum orientalistikale ja kogu teadusele tervikuna on nähtus, mida akadeemik N. J. Konrad nimetas «teaduslikuks euroopatsentrisimiks» — me opereerime kas teadlikult või ebatähtlikult mõistetega, mida on loonud euroopalik teadus. Muudes teadusharudes on see kuidagi mõistetav: tänapäeva teadus on suures osas Lääne saavutus. Kuid siingi võime olla tunnustajaks hämmastavale analoogiale Idamaade kesk-aegse teaduse mitmete saavutuste ja meie tänapäeva teaduse tulemuste vahel. Kas siiski ei või teaduste areng toimuda mitmeid teid mööda ja kas pole nii mõnigi kord meie tee pikim kõigest võimalikest? Kas pole Idas avastatud nii mõndagi, mida meie teadus veel ignoreerib?

Ka nendele küsimustele vastama on kutsutud orientalistika.

«Teaduslik euroopatsentrism» on suurimaks ohuks ühiskonna- ja üldse humanitaarteadustes, kus on alati olemas hädadoht kanda mõisteid ja kategooriaid, mis on avastatud Euroopa ühiskonna arengut uurides, mehhaaniliselt üle nähtustele, mis esinevad Idamaade ajaloos ja kultuuris.

Vägisi püütakse idamaiseid nähtusi paigutada juba meile tuntud skeemide raamidesse või neid hoopiski ignoreerida, nagu filosoofia õpetamisel tehakse india dialektilise loogikaga, mille saavutused on võrreldamatult huvitavamad nn. stiihilisest dialektikast Vana-Kreekas ja Lääne-Euroopas. Teadmatusele viitamine siin ei vabanda, põhjuseks on inertsus «teadusliku euroopatsentrismi» ületamisel.

«Teadusliku euroopatsentrismi» ületamiseks on kutsutud materjali andma orientalistika. Ta peab andma andmeid nii ühiste kui ka erinevate nähtuste kohta. Sellega saaks võimalikuks luua tõeliselt teaduslik inimühiskonna arengu teooria. On heameel tõeada, et just nõukogude teaduses on siin juba tehtud suur töö, viimaste aastate tähtsaimate saavutistena mainiksime feodalismi ja renessansi uute hinnanngute formuleerimist.

Sellega on antud suund ka orientalistika arengule: orientalistika ei tohi muutuda kitsaks spetsiaalteaduseks ega näha oma eesmärki jagunemises sellisteks spetsiaalsusteks nagu idamaade kirjandusteadus, idamaade ajalugu, idamaade filosoofia ajalugu jne. Tõeline orientalist on alati olnud oma uurimisobjekti (vastava ühiskonna) kõigi aspektide mõistja, tundes kõigepealt vastaval maal kõneldavaid keeli.

Sellised peaksid olema ka orientalistika arenguperspektiivid TRÜ-s: süvendada keelteõpinguid ja püüda anda omapoolset materjali ülal esitatud eesmärgi saavutamiseks. Viimase ülesande täitmiseks näivad Tartus eriti soodsad võimalused olevat indoloogial ja arabistikal, seda TRÜ Teadusliku Raamatukogu heade fondide näol.

L. MÄLL



Orientalistikakabinetis on tavaline tööpäev.

O. TÕELEIU foto

TÄHELEPANU!

Käesoleval semestril loetakse TRÜ orientalistikakabinetis (keemiahoone, aud. 53) järgmisi kursusi.

1. Klassikaline araabia keel — esmasp. k. 18—21.
2. Klassikaline hiina keel — esmasp. k. 15—16.
3. Aafrika õppering — teisp. k. 16—18.
4. Hiina keel — teisp. k. 18—21.
5. Indoneesia keel — kolmap. k. 16—18.
6. Türgi keel — kolmap. k. 18—21.
7. Hindi keel — neljap. k. 17—19.
8. India õppering — neljap. k. 19—21.
9. Jaapani keel — reedel k. 18—21.
10. Pärsia-tadžiki keel — aeg kokkuleppel.

Oppetöö toimub nii algajatele kui ka edasijõudnutele. Osa võtta võivad kõik asjahuvilised!

Anar

Anar Rza sündis 1938. aastal Bakuus. Ta on aserbaidžaaani kuulsat luuletajat Räsul Rza poeg. Lõpetas Aserbaidžaaani Riikliku Ülikooli Filoloogiateaduskonna 1960. a. Esimesed Anari jutustused ilmusid üliõpilaspõlves.

1962—1964 õppis ta Moskvas Kinematograafiainstituudi kõrgematel stsenaaristide kursustel. Praegu on Anar Aserbaidžaaani Raadio kunstiosakonna peatoimetaja.

Kord sõnas Oks Kahele:

«Kuule, seisa õige minu kõrvale, saame kaheistkümneks.»

«Ei, Oks, võta parem sina koht sisse minu taga, hakkame kahekümne üheks. Kaksikümend üks on ikkagi suurem kui kaheistkümnelt.»

Uks vastas:

«Ei mingi hinna eest! Mina olen Oks ja pean seepärast seisma Kahest eespool.»

Kaks:

«Mina aga olen Kaks. Olen sinust suurem ja pean sinu ees olema.»

Vaidlesid ja vaidlesid, kuni otsustasid lõpuks pöörduda Koime poole, et see kui auväärsem lahendaks nende riidu.

Kolm reageeris kiiresti. Ta oli elus mõndagi läbi elanud. Oli läinud, nagu öeldakse, läbi tule, vee ja vasktorude. Ta teadis, mida kujutab endast Kaks-teist ja mida Kaksikümend üks. Mõistis hästi sedagi, et Oks ja Kahe poolt alustatud vägikavedamisel pole lõppu näha.

Kolmel mõlkus meele muu. Ta oli ammu tahtnud Kuueks saada. Nüüd oli hetk soodus ja hea nõu kallis.

«Kui Oks ja Kaks ühinevad, siis ei saa ma nendega enam hakkama, jõud saavad võrdseks,» arutles Kolm, «pean kumbagi neist eraldi peatma ja enesega üitma.»

Nii Kolm tegigi. Kutsus alguses kõrvale Kahe ja ühendas endaga. Seejärel rääkis ta samal moel augu pähe Ühele. Saigi endine Kolm Kuueks.

Neli sosistas Viiele:

«Vaata! Vanasti vaatas Kolm meie peale alt üles, aga nüüd on saanud Kuueks ja vahib ülalt alla.»

Viie väljapääs:

«Ära kurvasta. Paneme end kokku, see teeb välja Üheksa.»

Tegidki nii.

Kui Kuus oli viimastest sündmustest kuulnud, vihastas ta kolleidal kombel. Tigidusest lendas ta üle pea ja sai ka... Üheksaks.

Esimene Üheksa palus edasi öelda teisele Üheksale, et too pole üldse seaduslik, vaid ainult Kuuest saadud. Ja lisas veel, et kui see ümberpööratud Kuus ja lamalid tagasi ei tõmbu, siis tema annab talle niisuguse obaduse, et ta uuesti uperkuuti käib ja nagu ennegi Kuueks muutub.

Kuuest saadud Üheksa laskis vastu-seks teatada, et ärgu ajagu nina nii väga püsti. Või muidu virutatakse talle nii, et ta lendab kolmeks tükkiks.

Pärast seda maajagamist jätsid nad teineteist rahule.

SUN JATSENI nime kirjutusviisist

12. novembril 1966. a. mõõdus sada aastat Sun Jatseni sünnist. Meie ajakirjandus valgustas vääriliselt seda suurisikut, hiina revolutsiooni- list võitlejat, demokraati. Seejuures äratas tähelepanu, et selle isiku nime ülestähendamisel kasutatakse üpris erinevaid kirjutusviise.

Nii esineb kord Sun Jatsen, kord jällegi Sun Yi-xian, vene keeles aga Сунь (Сун) Ят-сен, Сунь И-сян.

Saksakeelses Meyeri entsüklopeedias (1964) seisab tema kohta Sun Dschung-schan jne.

Nagu näeme, on selles nimes kolm silpi. Peetagu silmas, et esimene silp ja peale väheste erandite ainult esimene, tähendab hiina keeles perekonnanime. Teised silbid on kõik lisanimed, eesnimi jne. (kui nii meie mõistete kohaselt väljendada võib). Sealjuures olgu tähendatud, et hiina igivana pruugi kohaselt on perekonnanimi (seega esimene silp) muutmatu, kuna teisi võib muuta ja muudetaksegi, eriti aga silmapaistvatel tegelastel. Muutmine toimub isiku ea, kutse, ameti ja poliitilise tegevusega kooskõlas.

Kõne all olev Sun tituleeris end nooremas eas Hiinas Sun Tsung-san, Läänes aga kirjutas ta Sun Yat-sen. Pärast surma tähendati teda hiinakeelses literatuuris kaua aega posthuumse nimega Sun Ven. Eestikeelses kirjanduses on ta aga tuntud eeskätt kui Sun Jatsen ja selle juurde püüamegi ühtluse mõttes jääda.

LEO LEESMENT

Arvude seiklused

Siis tuli esimesele Üheksale mõte:

«Kui kaua pean ma õige üksinda ko- nutama. Võtan kätte ja otsin enesele seltsilise.»

Üheksa otsustas sõprust sobitada Seitsmega.

Teinegi Üheksa võttis nüüd nõuks kindlustada oma positsiooni ja kihlus Kaheksaga.

Esimene Üheksa kratsis kõrvatagust: «Mis siis nüüd? Minust ja Seitsmest saab Üheksakümend Seitse, aga teine Üheksa oma Kaheksaga teevad kokku Üheksakümend Kaheksa. Mispärast peab tema minust suurem olema?»

Ja uus Üheksa otsustas samuti Kaheksaga liitu astuda. Ta jättis Seitsme maha ja klammerdus Kaheksa külge.

Hakkasidki Üheksad tirima Kaheksat eri otsest.

Kaheksa ei suutnud vastu panna ja rebenes peenest taljest pooleks. Üks ring jäi ühele, teine teisele Üheksale.

Esimene Üheksa pidas kaua aru, mida ette võtta selle rõngakesega, ja tuli mõttele see talls puhuda. Puhkis ja puhkis, kuni sai teise nulli suuruseks, ja seadis enese kõrvale.

Nähes, et asi võtab niisuguse pöörde, hakkas teinegi Üheksa oma sõpra turgutama. Puhus ta talls ja pani paika.

Kuid kiirustades liitis ta nulli enesega mitte paremalt, vaid vasakult poolt. Seetõttu sai esimene Üheksa Üheksakümneks ja tõusis taevani, teisest Üheksast oli aga saanud Null Üheksa ja see langes allapoole arvestust.

Null Üheksa mangus altpoolt arvestust:

«Hei, Üheksakümend, ära jäta mind siia, tõmba üles! Olime ju kunagi mõlemad Üheksad.»

Irooniliselt oma taevasest kõrgusest alla vaadates seletas Üheksakümend Null Üheksale:

«Õige küll, kunagi olime mõlemad Üheksad. Aga nüüd, kujuta ette, kui sinusugust «Üheksat» nähakse minu kõrvalt, peetakse mind ebanormaalseks.»

Null Üheksa jäi vait. Ja mis tal oli- gi muud teha?

Maailmas sündisid imelikud asjad. Peale nende kahe arvu ei jäänud enam ühtki teist. Seetõttu ei õpitud koolides enam aritmeetikat. Aritmeetika- õpetajatele määrati üheksakümnerubla- ne pension ja lasti koju.

Turul müüdi kõike üheksakümne rubla eest. Kas ostad üheksakümend vai- pa või üheksakümend tuletikku, üks- puha, maksas aga üheksakümend rub- la.

Õhutemperatuur oli kõikjal kas 90° kuuma või 90° külma.

Kõik jalgpallimatsid kestsid üheksa- kümend minutit ja lõppesid eranditult tagajärjega 0:9.

Kirjanikud valisid nagu üks mees ainult üht telefoninumbrit, teadete- büroo 09-t.

Teadetest vastati:

«Oleme teile üheksakümend korda kinnitanud: millist numbrit te ka küs- site, see on kas 90-09 või 09-90.»

UMAR HAJJAM

*

Siin päevad ööde kannul ikka käima peavad ning tähekujud taevavõlvil ringe veavad; nad telliskivi teevad sinu põrmu savist ja selle teise mehe koja võlviks seavad.

Kui suren, peske veiniga mind hoolikalt, mu haual jõumalaulu laulge lõbusalt, kui viimisel päeval tahate mind üles leida, siis otsige mind veinikoja läve alt.

Kui kummaliselt ruttu elukaravan ka kaoks, sa aega leia, et ta kadu pidukirra vaoks. Nüüd, kallaja, sa ära mõtle homsest kohtupäevast, sa veini too, sest pea see üürikene õõ saab aoks.

Kui kahes päevas ühe leiva teenib mees, kui suutäis vett on mõranenud kannu sees, miks endast vähemat ta teenima peaks siis või kummardama maani endaväärse ees?

Ma nägin pätti pikutavat palja mulla peal, tal polnud aimu islamist ja usutusest seal; ei seadust tea, ei vahet tee ta kurjal ega heal — kas siin maailmas teist nii julget meest on olnud eal?

Kui kauaks jutte paastust, palvusest, mošest? Sa minä kõrtsi, küsi veini kerjakoti eest! Hajjam, end purju joo, sest saviks saad ja nagunii kord veini juuakse su põrmust tehtud kannu seest!

Seal lossis, mille tornitipud riivasid kord Kuud, kus lävel kive suudelnud on kuningate suud, öökulli kohtasin nüüd varemete hämaruses ja kuulsin kuplistikust tema kaeblikku uhhuud.

Ja kuna lõpuks kõigest olnust olematus saab, siis mõttes olematust olev loo ja rõõmusta. Hajjam, nüüd kobarate jooki joo ja rõõmusta, ning oma kaunis neid sa kaasa too ja rõõmusta.

Koraani lugemas sa õpetatud mehi kuuled, ent tihti puhuvad neil muude askelduste tuuled. Üks imesõnum kirjutatud peekri ääre peale, sest lakkamatult loevad seda igatühe huuled.

Nii mitmes põlemas on nähtud kõrkustuld: vaid mina! Ning neid, kel uhkuseks on varandus ja kuld; vaid mina! Kui rõõmsas laabumuses unub muu, siis ühel päeval nii äkki ütleb sõna sekka haaumuld: vaid mina!

Mu lahked sõbrad endaga on viinud aja lend, üks teise järel surma jalge ette heitsid end. Me jõime sama veini kordamööda elu pool, kuid joobnult minust rutem on nad jalult varisend.

Pärsia keelest tõlkinud H. UDAM

GEOGRAAFID PAJATAVAD

Leningradis

Hiljuti korraldasid geograafia- ringi klimatoloogia ja hüdroloogia seksioonid kahepäevase ekskursiooni Leningradi. Seal külastasime Leningradi ülikooli geograafiateaduskonna hüdroloogia, okeanograafia ja klimatoloogia kateedreid, kus meile tutvustati õppeplaane, laboratooriume ja õppepraktika korraldust. Neil erialadel õpib seal ligi 300 üliõpilast. Meil on geograafiaosakonnas üldse 20 hüdroloogi-klimatoloogi. Oppimistingimused on sealsetel üliõpilastel tunduvalt paremad: käesoleval õppeaastal sai teaduskond lähedal ruumid Smolnõis. Muuseas — käesoleva viisaastaku plaanis on ülikooli uute hoonete ehitamine Petrodvoretsi, kuhu kõigepealt viiakse üle loodusteaduskonnad. Üliõpilaste menetluspraktika toimub Nõukogude Liidu kõige erinevates paikades, tihti korraldab ekspeditsioone teaduskond ise.

Peale ülikooli külastasime veel linna lähedal Vojeikovos asuvat meie maa ainsat meteoroloogia muuseumi, kus võisime tutvuda kõikide meteoroloogiliste vaatlusriistadega, alustades esimeste termomeetritega ning lõpetades kaasaegsete mõõteriistadega. Vojeikovos tutvusime ka Nõukogude Liidu ainsa automaatilmaajamaga. Samuti pakkus huvi pilvede uurimiseks ettenähtud lokaatorjaam.

Linnas külastasime ka Arktika ja Antarktika muuseumi.

Ekskursioonil nähtu kuuldu laiendas meie erialaste teadmiste ringi.

T. LIPLAP,
IV kursuse üliõpilane

Geograafid Atlandil ja Põhja-Jäämerel

Igal aastal spetsialiseerub paar geograafiaosakonna üliõpilast hüdroloogia-okeanograafia erialale. Õppeaja jooksul teevad nad kaasa vähemalt ühe pikema merereisi. Möödunud suvel avanes V kursuse geograafil Tiit Kuusel võimalus osa võtta ekspeditsioonist Barentsi ja Norra meres.

Möödunud nädalal jõudis üle 4 kuu kestnud meresõidult tagasi III kursuse üliõpilane Tõnis Kallejärv. Ta kuulus Kaliningradis baseeruva uurimislaeva «Atlant» meeskonda. Ekspeditsiooni ülesandeks oli kalaparvede kindlakstegemine Atlandi ookeani loodeosas Kanada ranniku lähedal ja saadud andmete teatamine NSV Liidu ja rahvademokraatiamaade suurele kalalaevastikule.

T. Kallejärv tuli edukalt toime kahekordse töökoormusega — seisib

roolivahis ja tegi tehnik-hüdroloogina okeanograafilisi vaatlusi. Tema märgiti ära laeva kapteni käskkirjas.

Vaheldust töid sissesõidud Kanadas sadamasse Halifaxi. Kogutud teaduslik materjal on üliõpilasel osaliselt juba läbi töötatud. Kevadeks valmib sellest kursusetöö.

Huvitavast reisist saab lähemalt kuulda paari nädala pärast geograafiaringi koosolekul.

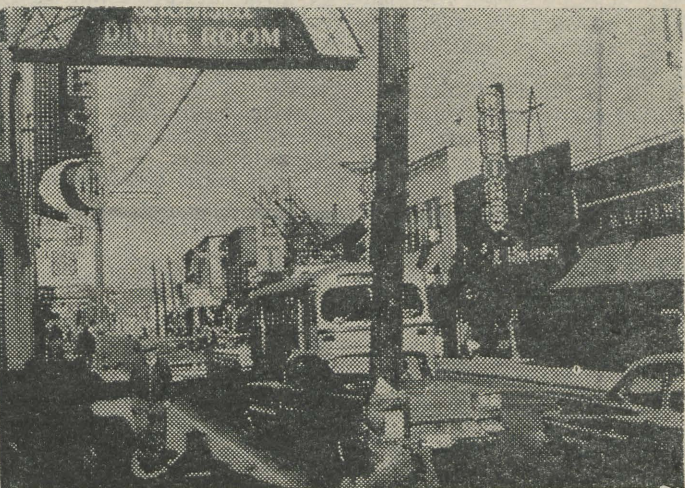
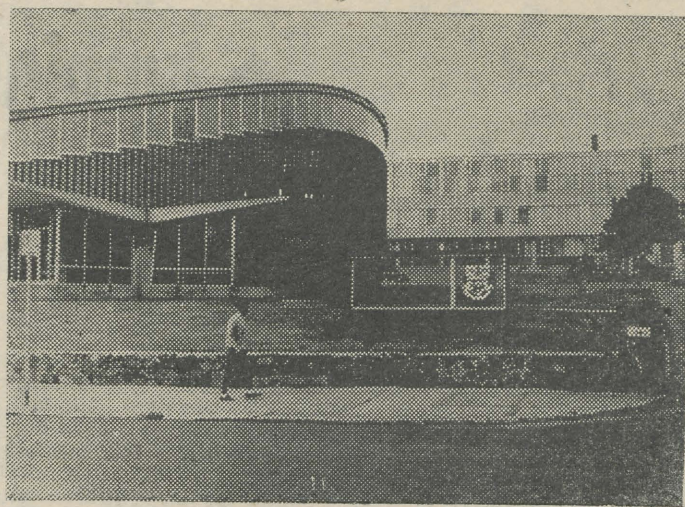
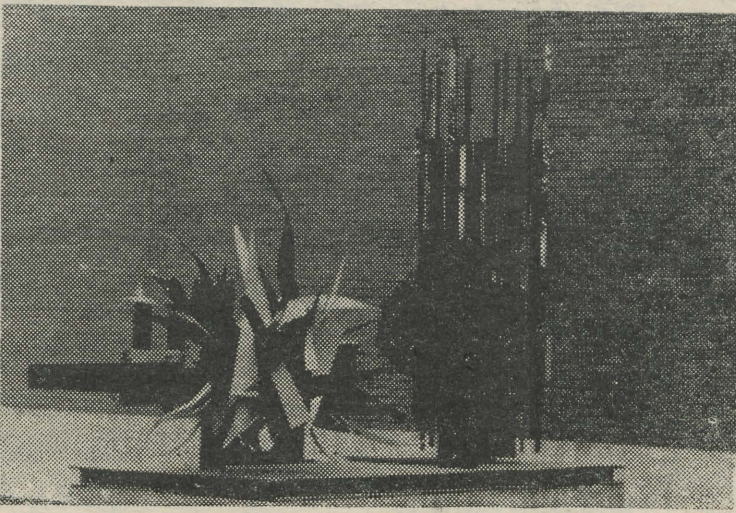
Fotodel pilte pikalt reisilt.

All vasemal: Meeldejääv oli omapärane abstraktne skulptuur Halifaxis.

All paremal: Halifaxi tüüpline tänavapilt.

Kõrval: Uus Sotimaa tehniline kolledž.

H. MARDISTE tekst,
T. KALLEJÄRVE fotod.



Suviseid matkaradu meenutades

Pool kuud polaarjoone taga

Poolteisekuusele menetluspraktikale koduvabariigis järgnes III kursuse geograafidel augustis ekskursioon Koola poolsaarele. Sõidu marsruut oli järgmine: TARTU—LENINGRAD—KANDALAKSA—LAPI looduskaitseala—MONTSEGORSK—LOVOZERO—KIROVSK—MURMANSK—TARTU.

Tutvuti trustiga «Severonikel», kombinadiga «Apatit» ja põdrakasvatuskolhoosiga «Tundra». Põhjapõtru kahjuks ei näinud, sest suvel on kolhoosi ligi 40 000-pealine kari kaugel tundras. See-eest aga osteti lastele kahest põdranahku (5—8 rubla nahkl) ja susse.

Kõige elamusterohkemad olid matkad Tšuna tundras (tundraks nimetatakse Koola poolsaarel metsata mägesid) ja Hibiinides. Võrreldamatu oli vaade Tšuna tippudele kuni silmapiirini paistvatele kääru- listele järvedele, milledest kauneim on Imandra.

Tõsine viiepäevane reik läbi asustamata ala võeti ette Revdast Kirovskisse, mille jooksul ületati kümneid jõgesid, läbiti soid, vallutati mäekurused ja saadi oma nahal tunda Põhja-Jäämere külma hingust. Heaks iseloomuprooviks oli matka kolmas päev, kus hommikust õhtuni sadas vihma ja tiheda udu tõttu oli nähtavus vaevalt 100 m.

Saavutuste hulka tuleb arvata raskesti läbitava Lääne-Petreluuse kuru esmakordne ületamine meie geograafide poolt. Ronimise lume- laikudel ja kaljupankade vahel tegi raskeks rahesadu. Ööbima jäidi metsapiirist kõrgemal ja teeväsi saadi keema mäejalamilt korjatud suusatükkidega. Ka Hibiinide kõrgeim tipp — Fersman vallutati Tartu Ülikooli geograafide poolt.

Ohest rännupäevast annab ülevaate järgnev väljavõte matkapäevikust.

H. MARDISTE

11. august.

«Matkamisel vajame toitu määral, mis taastaks matkal kulutatud energia. Toit peab sisaldama valke, rasvu, vitamiine, mineraalsooli, süsivesikuid ja vett» (vt. «Matkatar- kuste taskuraamat». Teine, täien- datud ja muudetud trükk, Tallinn, 1964, lk. 46). Meie energia taasta- mise eest hoolitseb täna järjekord- ne «kõõgitoimkond» (Mall, Eda, Väike-Aino, Kersti). Makaronid, seened, leib ja tuline tee (sukru- ga) peavad garanteerima eelseisva rännaku õnnestumise.

Oeldakse, et kergesti saavutatav eesmärk ei erguta ning, et väljas- pool kättesaadavust seisev siht hä- vitavat kogu julguse. Õnneks pole meil vaja karta ei üht ega teist. Taamal kõrguvate sinakate mäge- deni on siiski päris soliidne vahe- maa, ja ega's need ootavad kalju- monstrumid ainult pilvedele saada- vad ole. Nüüsiis — võime juba nen- tida tänase päeva erakordsust — ainus päev, kus hommikul näeme õhtuse laagripaiga ligikaudset asu- kohta. Nüüd jääb üle vaid sinnani jõuda.

«Algajal matkajal on soovitatav meele pidada, et käimise tehnikal on matkal eriline tähtsus. Pikk samm viib kiiremini edasi, pole ta aga jõukohane, siis ainult väsitab. Samm peab olema normaalne. Lan-

gustel pikeneb ta iseenesest, raskel tõusul aga lüheneb. Tavaliselt toe- tume sammu algul kannal- le, siis täistallale» (op. cit., lk. 24; minu sõrendus — M. R.). Kogu matkagrupp, vaata-



Sura jõe pole kerge ületada

mata erinevustele käimisala üld- staažis, läbib Umbozero kirdenur- ga ja Hibiinide vahelise maa tehni- liselt puhtalt: algul kannale, siis täistallale...

Kõnnime ravis. Ilm on sobiv: ei saja, ka päike ei tülita liialt. Toi- dumoon seljakotis esialgu endast eriti märku ei anna.

Oldist elevust tekitab Sura jõe ületamine. Sokid, dressipüksid ja teksased rändavad seljakotti ning paljasääreliste armaada hakkab toigaste toetusel märjas keskkon- nas edasi liikuma. Meie kogunud matkaja Evi on kiiret voolu ja li- bedaid kive alahinnanud. Varsti nõuab ta südantlõhestava häälega mingisugustki kaigast toeks.

«Eriti hoolikalt peab suhtuma ke- ha puhtuse eest hoolitsemisse. ... tuleb ennast korralikult pesta. Suvel saab seda edukalt teha jões... ehkki külm vesi ei pu- hasta nahka rasust ja higist nii hästi kui soe» (op. cit., lk. 155; minu sõrendus — M. R.). Heli, Ave, Väike-Aino, Helga ja Anne talitavad kordamööda selle hügiee- ninõude kohaselt. Ainult jõekaldal uudistav kalamees võib ekslikult neid kümbelusi väheefektiivseiks pi- dada: ikkagi oleks nagu palju rii- deid seljas, ja kestavad need ka vaid mõne sekundi. Ent tal ei tar- vitseks nii väärsti mõelda: küll meie, matkajad, juba teame, kel- (Järg lk. 4)

Geograafidelt planeerimisele

On alustatud Eesti NSV komplekssse territoriaalplaneerimise suur- üritust. Selle eesmärgiks on vaba- riigi kõigi looduslike ning majan- duslike ressursside efektiivse ja rat- sionaalse kasutamise alusel kujun- dada inimese eluks maksimaalselt soodus keskkond.

Komplekssse territoriaalplaneerimi- se skeem peab määrama vabariigi arengu põhisuuna 1980. aastani, andes seejuures vahetu üles- andena aluse rahvamajanduse aren- damise järgmise viie aasta (1971— 1975) plaani väljatöötamiseks. Vaba- riigi arengu üldtendentsid pea- vad saama aga visandatud koguni aastateni 1990—2000.

Territoriaalplaneerimise kava koosneb kolmest põhilisest osast: 1. Looduslik keskkond. 2. Rahvamajandus. 3. Rah- vastik ja asulastik. Üli- kooli geograafiakateedril on tehtud ettepanek hakata plaani esimese, s. o. looduslike tingimuste osa koor- dineerivaks täitjaks. Et ülikooli teadlasi ei tõmmata just liiga sa- geli kaasa riiklikult esmajärguliste ülesannete täitmisele, siis maksab kõnealusel uurimisülesandel peatu- da ehk pisut lähemalt.

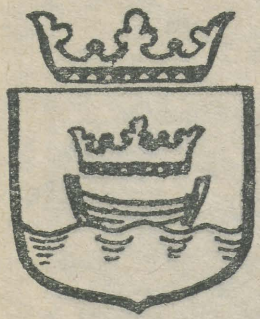
Kompleksel territoriaalplaneeri- misel tuleb loodust iseloomustada ja hinnata kui rahvamajanduse arengu ja rahvastiku elu suhteliselt püsivat alust, arvestades looduse ratsionaalse kasutamise, säilitami- se, kaitse ja rekonstrueerimise va- jadusi. Olesanne on loomult keeru- kas. Kõigepealt on tarvis anda loo- duse üksikkomponentide (geoloogi- line ehitus, kliima, vetevõrk, mul- lastik, taimkate, loomariik) iseloo- mustus, hinnata iga komponenti ühelt poolt kui iseseisva tähtsusega faktorit ja ressurssi, teiselt poolt kui tervikliku looduse koostisosa. Eesti loodusteadlased on küll pea- aegu eranditult koondunud kahte linna, kuid siiski jaotunud paljude asutuste vahel. On siin barjäärid nüüd n.-ö. ametkondlikud või paik- nevad nad teadlaste eneste äärmi- selt mitmetahulistest iseloomudes, kus tung kollektiivsele tegutsemise- le on tavaliselt üsnagi varjatud, kuid tõsiasjaks jääb, et näiteks mit-

mesuguste looduslike rajoneerimis- te skeemid on reeglina kollektiivselt läbi arutamata. Nüüd aga, kus riik- lik tellimus nõuab kõigekülgselt kaalutud hinnanguid ja soovitusi, tuleb leida võimalus istuda ühe laua taha (vähemalt sümbolises tähen- duses) ja vaagida, kas erinevate rajoneerimiste analoogiliste rajoo- nide piiride lahkuminekuks on tingi- tud rajoneerimise aluskomponentide loomusest, teadlase printsiipiaalsest metodoloogilisest positsioonist või siis lihtsalt naaberteaduste andmete mitteküllaldasest arvestamisest, ko- guni tundmisestki. Sellise lähenemi- se korral võib territoriaalplaneeri- mise üritus osutada küllalt kasuli- kuks ka loodusteaduste koostöö sü- vendamise seisukohalt.

Looduslike tingimuste iseloomus- tamise veelgi olulisemaks etapiks, mis mõnevõrra tugineb eelmisele, on maastikuliste tingimuste hinda- mine. Territoriaalplaneerimisel on nimelt otstarbekas tugineda just maastikulistele üksustele: need pee- geldavad looduse üksikkomponenti- de omavahelisi seoseid, nende piires on ühetalolised maafondi kasutami- se võimalused ja tingimused, samuti maade melioreerimise ja maasti- ku kujundamise probleemid. Sam- muks edasi, mida ei saa samuti te- gemata jätta, on maade kõige ots- tarbekama kasutamise viisi määra- mine, maade kompleksne boniteeri- mine. Tööde programmi kuulub veel maavarade ja energeetiliste ressurs- side hindamine, samuti aga res- sursside hindamine näiteks kuuror- dimajanduse ja turismi arendami- seks.

Miks siiski niisuguse suure üritu- se koordineerimine pandi ülikooli geograafiakateedril, kus õppejõu- dute töökoormus on suur ning kee- gi ei saa spetsiaalselt pühenduda ainult territoriaalplaneerimise üri- tusele, nagu see oleks loomulik uurimisasutuses? Asi on selles, et vabariigis polegi geograafilist uuri- misasutust, kõnealune ülesanne on aga iseloomult selgelt geograafil- ne: looduse sünteetiline iseloomus- tamine ja kompleksne hindamine, soovitude väljatöötamine looduse

(Järg lk. 4)



ASTA HIIR

(Algus ajalehe 30. numbris)

Tuleb tunnistada, et meie giidide ettevalmistamises (kui meil niisugust asja, v.a. keeleõppimine, üldse olemas on) siin just kiidelda ei saa. Üsna tavaline on, et giid maal, mille turistidega ta töötab, ise kordagi pole viibinud.

Helsingi vanalinn. Päril vanavana linna Helsingis otsima ei tasu hakata — seda pole. Linna rajamist dateeritakse küll aastaga 1550, kuid arvesse tuleb alles 1808. a., suure tulekahju aasta, mil hävisid kõik ehitused peale ühe praeguseni säilinud linna — ja Senati väljaku ääres. Sellespa-rast ongi saanud võimalikuks, et linna keskosas on nii tugevasti tunda ühe ja sama arhitekti käe-kirja: Helsingi keskosa loomine usaldati saksa päritoluga soome arhitektile Carl Ludvig Engelile. Tema ehitusi — toomkirikut, üli-

kooli, ülikooli raamatukogu — tuntakse Helsingi sümbolitena. Helevalge kõigest üle kõrguv ilus toomkirik valitseb tööpoolest kogu linna panoraaami. Muuhulgas, toomkirikut on ehitatud silmas pidades üht üsna tasuvat inimese psüühika mõjutamise võtet: kirik, mis välimuselt tublisti meenutab Leningradi Iisaku kirikut, ei ole ise eriti kõrge, on vaid tõstetud kolossaalse kivipjedestale. Inimene, ronides mööda 20—25 m kõrgust treppseina, ei näe umbes kümne minuti jooksul muud kui astmeid, astmeid, mis näivad lõpmatusse ulatuvat. Seest on kirik üllatavalt lihtne. Valge, vaid üksikud seinareljeefid, taas valge valgel ja altari ees kimp erekollaseid ja punaseid aiadala-liaid.

Üldse, meenutades Helsingi kirikute sisemust — eriti maksab see uute kohta, — tuleb tunne, et on tegu mingi toreda sisearhitek-

tide leidlikkuse kon-kursiga: suurepära-sed diskreetsed vär-vid, taotud metall, haruldased ronitai-med.

Linnapildis annab tunda olümpiamän-gude pärandus: kolm esmaklassilist staa-dioni, sadamapavil-jon, restoran, kaks kohvikut ja olümpia-küla Odaniemis. 73 m kõrgune peastaadioni torn on turistidele avatud. Algul oli tor-ni katus lahtine, hil-jem kaeti sagedaste enesetapmisjuhtude tõttu võrega. Vaade alla on tore: järved, kirjud ladvad ja kal-jud, ühtpidi maas ja teistpidi vees. Kalju-sid on palju, toonilt tõsised, aitavad nad kaunilt liigendada tänavate värviküllust ja vahendavad suur-linnale omast ahista-vat täistopitusetun-net. Keslinnas on need säilinud tänu sellele, et isegi ehi-tuskruunt peatänaval ei korva lõhkamist oma kulu ja kirja-dega.

Palju on viimasel ajal räägitud soome uuest arhitektuurist, rää-



gitud aina head. Ehituskultuuri musternäidiseks Helsingis on Ta-piola aedlinn, miljonirannik, na-gu giid iseloomustas.

(Järgneb)

* TEATED *



Psühholoogiaringi koosolek toimub kolmapäeval, 7. detsembril kell 18 pedagoogika-auditooriumis.

Päevakorras: Psühholoogiilise probleeme väikeste gruppide teoorias.

Taimefüsioloogia- ja biokeemia ringi ettekanekoosolek toimub 2. detsembril kell 19 taimefüsioloogia ja biokeemia kateedris.

Kavas: 1. «Flavonoidide biosünteesist õunapuu koorest» (v.-õp. L. Sa-rapuu). 2. «Sahhariididest viimase aja kirjanduses (IV k. üliõp. K. Rüüti).

Spordimeditsiini ringi koosolek toimub reedel, 2. detsembril kell 18 V. Kingissepa tn. 19 (III k.).

Päevakorras: 1. Gaasivahetuse ja vereringe muutused vahelduva intensiivsusega tööl sooritamisel (J. Pär-nat — VI kursuse). 2. Ravikehaku-tuuri rakendamise võimalused pneu-moonia puhul (M. Truu — VI kur-sus). 3. Jooksu- ja hüppamis- ja jooksvad küsimused.

Geograafiaringi XIX aasta-päevale pühendatud teaduslik konverents toimub 3. detsembril kell 13 Vanemuise 46 (aud. 327).

*

GEOGRAAFIDE KINO

Kolmapäeval, 7. detsembril kella 16—18 näidatakse Vanemuise 46 ring-auditooriumis järgmisi filme:

1. Suure varade maa
2. Karmi maa jalgradadel
3. Karpaatide etlõude
4. Baltika—Must meri
5. Viienda kontinendi teed

OTO geograafia- ja geoloogiaring

Sport

Võrkpallurid ja võrkpallihuvilised!

10. ja 11. detsembril algavad TRÜ teaduskondade vahelised võrkpalli-võistlused (võistluste järgmine voor toimub 17. ja 18. detsembril). Mängude algus laupäeval kell 18 ja pühapäeval kell 12. Sissepääs tasuta.

Tulge kaasa elama huvitavatele võrkpallilahingutele!

KKT võrkpallisektsioon

Raadioloengud

Kolmapäeval, 30. nov. 1966. a.

1. Ajaloo-osakonna VI kursuse üliõpilastele prof. Jaan Konksu loeng «Mongoolia Rahvavabariik kapitalismi üldkriisi esimesel etapil».
2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» VI.

Reedel, 2. detsembril 1966. a.

1. Saksa filoloogia III kursuse üliõpilastele õppejõud Rita Tasa loeng «XX sajandi saksa kirjanike — Feuchtwanger».
2. Ajaloo-Keeleteaduskonna II ja III kursuse, Kehakultuuriteadus-konna I kursuse ja Bioloogia-Geo-graafiateaduskonna III kursuse üli-õpilastele vanemõpetaja Aino Lun-ge loeng «Lapse kõne ja mõtlemise arenemine».

Kolmapäeval, 7. detsembril 1966. a.

1. Eesti filoloogia osakonna II kursuse üliõpilastele dots. Enn Koi-du loeng «Saarte murre» II.
2. Kõigile kaugõppijatele dots. Linda Eringsoni III loeng ülikooli ajaloo «Tartu Ülikool XIX sajandi algul».

Reedel, 9. detsembril 1966. a.

1. Kõigile I kursuse üliõpilastele dots. Johannes Kalitsa loeng «Le-nin kooperatsioonist».
2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» VII.

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тар-туский государственный университет») г. Tartu Эстонской ССР. Орган Тарту-ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 8804. MB 09271.

Pool kuud...

(Algus 3. lk.)

lel, kunas ja kui kaua tuleb siin jões ennast pestal. Huvitavamad momendid filmilindile ja — jälle edasi ... Ikka tund-poolteist käi-mist, kümme-viisteist minutit puh-kust ...

Raamatute-konspektide Koola on saanud vahetuks soovete-marjade-kiitsakate puude maaks, mida saa-me ise mööda ... sammudega. Sa-geli takerduvad jalad salalike vae-vakaskede ahtakeste, ent visade okste taha. Kogu ümbrus on kui-dagi troostitu, täis nukkeroakset võitlust. Just viimane ongi lahuta-matu iga rohutu, poolpöosa ja võ-seriku elust. Siin käib astartaringne võitlus: kord pakasega, kord tuule-ga, liialt vähe näitab ennast päike, aher pinnas võtab viimsegi jõuna-tukese. Kuid siiski, otsekui kõige kiusteks, põhjamaa haljendab ja kasvab ...

Maastiku üksluisus väsitab, ka-handab liigse tormakuse. Esialg-selt ümbrust uudistanud pilk sei-rab üha sagedamini tüma jalge-alust, seljakotirihmad nõuavad pi-devat kohendamist. Ja nii, pikas ri-

vis sammudes, näikse igaüks üha enam oma mõtiskluste rüppe lan-gevat ... Võib-olla, et puhkemo-mentidel puulusikaid nikerdav Jü-ri seipitseb neil hetkedel järjekord-set laulusalmi, et Eda sarjab paa-ri päeva eest osetatud lahtise kar-vaga põdranahka, et Toivo mõtleb rongis «kaotatud» kingapaarile. Kõigil on millestki tähtsast mõel-da ...

Ohtu hakul oleme merepinnast neljasaja meetri kõrgusel. Alles siit, mäestikunõlvalt, saame üle-vaate kõikjale laialipillutud järve-silmadest. Otse all lõimitab kurb põlenud mets. Olime näinud ju lā-hedaliki seda kuuskede ahervaret, kunagise koletusliku metsatulekah-ju tallermaad, sammunud sõestu-nud puutüvede vahel. Ent ülevaate vaadates mõjub see häving ängis-tavamalt ...

Peagi toetub pehmele valgetele samblikupadjale kõveratüveliste kaskede vahel pool tosinat telgi-põhja ja kõik laabub tavalise kor-ra kohaselt: küttepuid, lõke, õhtu-söök. Taevas kisub pilve ...

«Hommikul ... peame olema pu-hanud» (op, eit., lk. 25).

MATTI RAHU

Geograafidelt planeerimisele

(Algus lk. 3)

säästlikuks kasutamiseks, rekonst-ruerimiseks, aluse andmine planeerimiseks — need on kaasaja konst-ruktiivse geograafia ülesanded. Ja geograafiakateedril tulebki «koha-kaasluse alusel» täita ka vabariigi geograafiainstituudi ülesandeid.

Komplekssest territoriaalplaneerimisest võtavad osa ka majandus-geograafid. Et dots. S. Nõmmiku tööd rajoneerimise alal on hästi tuntud ning tema koostatud Eesti NSV majandusliku rajoneerimise skeem leiab üldist kasutamist, tehti geograafiakateedril ülesandeks

territoriaalplaneerimise raames läbi töötada majandusgeograafilise ra-joneerimise küsimused. Sellega seostub muide, kui tarvilikuks osu-tub, ettepanekute tegemine vabariigi administratiivse rajoneerimise korrigeerimiseks. Viimane puudu-tab kõige laiemat üldsust. Küllap on paljudel ülikooli kollektiivi liik-metelgi tekkinud näiteks küsimus, kas Otepää kuulub ikka organa-ni-selt Valga rajooni juurde.

Ülesanded on huvitavad ja kaalu-kad. Tehkem, et tulemused saaksid nende väärilised.

A. RAIK

PÄEVAKAJA

Raamatukogu teemadel

Raamatukokku jõud-nud, asus Juku kohe usi-nalt «tööle».

V kursuse üliõpilane Mall (uhkelt):

«Vaata, kui suur raamatukogu mul on! Olen seda juba 5 aastat kogunud ...»

I kursuse üliõpilane Tiina (lihtsameelselt):

«Aga miks sa oled kõikidele raamatutele lasknud kas õppe- või teadusliku raamatukogu templi lüüa?»

A. OISSARI karikatuurid



Sport

Sõpruskohtumine

Viieteistkümnendat korda kohtu-sid traditsioonilises ujumise sõprus-matšis TRÜ ja Kaunase Kehaku-ltuuriinstituudi üliõpilased.

Seekord oli TRÜ võistkonnal eri-ti raske konkurentsi pakkuda, sest vastased olid väga tugevad: 12 võistkonnaliikme hulgas oli 6 meis-tersportlast ja 2 meistriskandidaati. Nagu arvata võis, olid leedulased peajagu ülikooli esindusest üle. Kõik esikohad üksiklades ja üld-võit kuulusidki leedulastele. (Punk-tide seis 34056:27573 leedulaste kasuks).

Leedulased püstitasid seitse uut matškohtumiste rekordit: 6 üksik-ja 1 teateujumises. Meie ülikooli võistkonna kaotuse suurimaks põh-juseks tuleb pidada väga nigelaid treeningutingimusi. Kui need jää-vad endiseks, siis vaevalt suudame me ka järgmisel aastal tugevade leedu võistkonnale konkurentsi pak-kuda.

K. LUUKAS

KAS LOOBUDA UUDIS- KIRJANDUSE NÄITUSTEST?

TRÜ Teaduslik Raamatukogu korraldab lugejate huvist arvestades juba mõnda aega uudiskirjanduse väljapanekuid — nimelt reastatakse iga esmaspäeva hommikul ajakirjade lugemise saali avariilule eelmise nädala jooksul fondidesse saabunud uued raamatud ja ajakirjad. See uudiskirjanduse riit on muutunud populaarseks ja leiab pidevalt tänuväärset kasutajaskonda. Enamik külastajaid teab, et väljapanek on mõeldud kirjandusega kohapeal tutvumiseks, teab ka seda, et erilise vajaduse korral on võimalik raamatut ka kohe laenata, milleks lugemissaali valveametniku vahendusel laenutus vormistatakse abonemendis.

Ometi on lugejaid, kes ei taha minimaalseltki arvestada raamatukogu kasutamise reegleid. Küllalt sageli esineb juhtumeid, kus kohal sirvimiseks võetud raamat asetatakse riulile tagasi alles nädalaks hiljem. Miks kardavad need lugejad vormistada raamatut oma nimele? Meil ei ole ju kirjandust, mille lugemine võiks olla alandav või häbistav. Hoopis piinlikum ja arusaamatum näib olevat vajadus salastada oma kultuurilisi huvisid.

Mida aga võtta ette niisuguste lugejate, kellele ülikooli raamatukogu näikse olevat oma isikliku kollektsiooni tasuta komplekteerimise allikas? Seisame praegu häbi-väärse fakti ees, et mõõduvõrd õppeaasta jooksul on uudiskirjanduse riulilt kaduma läinud 1 võõrkeelne (Steinbeck, Travels with Charley) ja 73 venekeelset raamatut!

Vastupandamatu huvi objektiks on olnud kunstialbumid

(Брюллов — Альбом репродукций; Валентин Александрович Серов; Гермин — Грановитая палата jt.), samuti muud rikkalikult illustreeritud raamatud, ka kunstiteoreetilised ja muusika-alased teosed. Sagedaste kadumiste tõttu kunstialast kirjandust nüüd avariilule enam ei pandagi.

Ilmselt ei suudeta seaduste piires rahuldada ka kõige tavalisemat lugemiskirge, sest kaduma on läinud üle 20 ilukirjandusliku teose (näit.: Румянцева — Чайка; Домовой мостильщика Гуски; Поэты разных стран: Плустовский — Избранная проза; Аксенов — Пора, мой друг, пора; Пастернак — Стихотворения и поэмы; Ахматова — Голоса поэтов; Уилсон — Живи с молнией; Приходько — Прогрулки под дождем; Сидоров — Испытание любовью; Олышанин — Просто я работаю волшебником jt.). Samuti on kadunud kirjandus- ja keeleteaduslikke uurimusi. Mida aga arvata tulevatest arstidest, kes on jäädavalt kaasa võtnud kirjandust (näit.: Шухова — Курортное лечение неврозов, Фейгенберг — Наши окна в мир; Лемпель — Сборник рецептурных препаратов jt.) või samasugustest pedagoogidest (Краткий словарь по этике; Обучение и развитие; Подготовка школьников к выбору профессии; Программированное обучение jt.) või füüsikutest-matemaatikutest-keemikutest, kelle arvel on 12 erialast raamatut (näit.: Бессонов — Нелинейные электрические цепи, Струцкий — Общая химия, Двайт — Таблицы интегралов и другие математические формулы, Погорелов — Лекции по основаниям геометрии; Френкель — Основания теории множеств jt.)?

Ülaltoodud näited on esitatud lootusega äratada kasvõi mõni uinunud südametunnistus või sõpradegi tähelepanu, sest neid ja teisi raamatuid on ikkagi võimalik veel tagastada. Arvestatagu, et nende raamatute järele on olnud korduvalt nõudmisi ja et nad Teadusliku Raamatukogu põhifondi — väga paljudel juhtudel aga kogu ülikooli ulatuses — on muretsenud ainult ühes eksemplaris! Kuidas võime siis lubada, et meie uhkuseobjektiks oleva raamatukogu fondid jäävad lünklikuks? Ja kuidas tuleks katta raamatukogu materiaalsed puudujäägid?

Seniste kogemuste põhjal saame tuletada küll ainult ühe lahenduse: kui raamatud kaovad ka edaspidi, lakkame uudiskirjandust tutvustamast avariilil.

R. PARMAS,
TRÜ Teadusliku Raamatukogu fondide osak. juhataja

RSR

Selle aasta viimane koosistumine (kui rahvusvaheline olukord äkitselt ei muutu) toimub 12. detsembril kell 18 peahoone auditoriumis 139. Enamik on kindlasti kuulnud, et peetakse sõda Vietnamis. Aga kes sõdivad? Milline on selle sõja strateegia ja taktika? Kellel on lootusi võita ja mis saab, kui üks pooltest võidab? Kuidas näeb üldse välja kaasaegne partisaanisõda? Katsume ühiselt leida vastuse mõnele neist küsimustest.

Tere tulemast kõigile!

RSR pressisektor

Mõttevahetuse korras

„Pessimistlikke“ mõtteid „optimistliku“ asja kohta

Toomas Jüriado alustas diskussiooni, kas lugeda üliõpilaspäevi kordaläinuks või mitte. Julgen avaldada arvamust, et üliõpilaspäevi pole seni Tartus veel toimunud ning seetõttu ma diskussioonist osa võtta ei saa ja proovin lihtsalt poetada mõningaid mõtteid probleemi kohta.

Viimasel ajal räägitakse palju traditsioonide loomisest ja juurutamisest (!). Mulle tundub, et see tegevus on niisama lootusetu kui ülemaailmse keele väljamõtlemine või senitundmatute «rahvalike» laulude rahva hulka viimine üliõpilaslauliku abil. Seetõttu tundub veidi pentsik esmakordset üritust kohe traditsiooniliseks nimetada ja teda tulemustele vaatamata tingimata korrata püüda.

Kõige igavam on üritus, mis korraldatakse ürituse enda pärast. Kõige kurvem on traditsioon, millel püsivalt vaid tema traditsioonilisuse tõttu.

Traditsioonid, nagu ajalugu näidanud on, tekivad ja levivad spontaanselt ning stiihiliselt. Neid orgkomitee laua taga pliiatsist välja imeda on võimatu. Räägime edaspidi vaid kindlast üritusest — üliõpilaspäevadest.

Käesoleval sügisel, 8. ja 9. oktoobril — üliõpilaste rongkäik ja mõlemal õhtul rida mitmesuguse tasemega tantsupidusid. Edaspidi sellise ürituse organiseerimisel näen kahte teed:

Esimene variant. Korraldada tõelised päevad, mis kuuluvad üliõpilastele. Lisaks õhtustele pidudele peab leidma ka päeval tegevust enamikule üliõpilaskonnast. Miks mitte siduda üliõpilaspäevi kas



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 32 (713) Reedel, 9. detsembril 1966 XX aastakäik

Kõigi maade proletarlastel, ühinegel

tänapäeva noorust ja suhtuvad nõukogude üliõpilaskonda mingite ilmselt tsariaegsete eelarvamustega. Tundub, et sellistel inimestel tuleks võtta revideerimisele oma eelarvamused, mitte aga tänapäeva üliõpilaskond ja tema üritused.

Selliseid rongkäike võiks korraldada tihedamini, nad lisavad igale üritusele (kasvõi UTÜ konverentsile) juurde tubli annuse pidulikkust. Muidugi tuleks organisatsioonilist külge veelgi lihvida.

Ja lõpuks veel paar mõtet kõnevõistluse kohta. Tuleks vist teha kindlat vahet mõtteavalduse (loo) ja kõne vahel. Kõne peetakse ju alati kindlale auditoriumile, kindlal koosolekul (üritusel) mingi kindla seisukoha toetamiseks (esitamiseks) või ründamiseks. Seekordse kõnevõistluse teemad tingisid aga abstraktseid mõtteavaldusi mingi küsimuse kohta. Kas poleks võimalik kõnevõistluse korraldamisel eelnevalt välja pakkuda mingi kindel seisukoht (teesid) mõne aktuaalse probleemi kohta ja võistlus kujuneks läbirääkimisteks nende teeside üle, tõeliseks kõnekoosolekuks. Olen vastu arvamusele muuta kõnevõistlus mingiks improviseerimisküsimuse võistluseks ja hoida teemad salajas. See viiks taseme kindlasti alla. Pakutud variandis on kodune ettevalmistus ühendatud kohapealse improviseerimisega vastavalt eelkõneleajate seisukohtadele.

Loodan, et siin avaldatud ühe inimese mõtteid leidub kindlasti täiendajaid ja vastuvaidlejaid ning selle tulemusena järgnevatel aastail enam ürituste nimi ja sisu teineteisest lahkumisele ei lähe.

JAAK ALLIK



(Algus ajalehe 30. numbris)

4 tunniga üle mere

ASTA HIIR

Kellest koosneb miljoniranniku (mitte elanike arvult miljoni!) elanikkond? Töölistest ja — haritud inimestest, selline oli meie giidi jaotus. Tuli välja, et töölised on valdavas enamuses paarikümnekorraluseliste tornmajade koristajad ja kojamehed, ülejäänud aga tööpoolest haritud inimesed.

Olla Soomes eriti rikas või ka eriti andekas tähendab mõnikord võimalust pääseda ülikooli; lõpetada ülikool, tähendab mõnikord võimalust elada Tapiolas...

Niisiis: miljonilinn selle poolest, et 1 m² ehituskruunti maksab siin 600—800 marka. Ehitatakse ka meie kooperatiivlamu print-

siibil — osamaksuba.

Põhjamaiselt kehvareelise looduse juures on silmas peetud ehituste värvikust. Eriti palju on lilli. Meil seitsme-elevandi-interjööri arvatud tulipunane pelargoonium on dekoratiivtaimena suures aus.

Uute satelliitlinnakete elanike igakülgne teenindamine on korraldatud hästi ratsionaalselt: tsentrumiks on enam kui 30-korraluseline tornmaja, mis on üht-aegu kaubamaja, teeninduspaviljon, kohvik, restoran, kino, teater, saun ja vaatetorn turistidele.

Pakilisemaid küsimusi Helsingis on maanteeprobleem. Pealelõunal äärelinna sõites nägime 10 km pikkust pidevalt peatuvat autodelinti. Kesklinnas tänavale parkinud auto seisuaaja mõõdad peatuskohta ülesseatud automaat. Sõltuvalt parkimise ajast tuleb fikseeritud summa lasta automaati, vastasel korral annab automaat signaali vastavasse kontrollsüsteemi.

Külastasime Helsingi Messi — rahvusvahelist tööstusnäitust. Kogu marulisest reklaamivõidujooksust jutustada ei jõuaks. Vaid kaks meenutust: kõige rohkem rahvast ja kõige suurem vaikus oli Ameerika Ühendriikide paviljonis — demonstreeriti kaitserõivastust aatomirünnaku puhuks; kõige lõvestavamalt mõjus Hiina RV paviljon tasase Hiinamäe muusika ja Maod kujutavate maast-lakke ulatuvate fotoplaakatitega.

Üliõpilaselust. Helsingi Ülikool oma 15 000 üliõpilasega on maa suurim. Tooniandvad on Ajaloo-Keeleteaduskond ja Arstiteaduskond. Arstiteaduskonnale kuulub maailma kõige moodsama sisseseadega haigla.

Stipendiumi saab 1—2 üliõpilast 100-st. Ühiselamu mahutab 1/3 soovijaist, üür on 20—40 marka kuus (vrd. õppemaks semestris on 40 marka).

Üliõpilaselu juhib Soome Üliõpilaskorraldusorganisatsioonide Liit (edaspidi SUL).

Peasekretär ja sekretariaat on palgalised töötajad. SUL-i kuulumine on igale üliõpilasele kohustuslik, liikmemaks on 60 marka aastas. Ühiselamud, üliõpilassööklad ja saunad kuuluvad SUL-ile. SUL-i kohalikud komiteed otsustavad ka niisuguseid põhjapanevaid õppetööd puudutavaid küsimusi nagu üliõpilaste vahetamine välisriikidega. Normaalseks peetakse, et üliõpilane veedab praktikaja oma soovi kohaselt mõnes välisriigis.

Ülikoolis võib õppida kuni 10 aastat. Sessiooni ei ole, eksameid sooritatakse kogu õppeaasta vältel. Ülikooli lõpetamiseks tuleb vaid koguda teatud pallide arv, sealjuures katab paarkümmend kesiselt antud eksamit 4—5 maksimaalsele hindele sooritatud eksamit.

Omamoodi privilegieeritud klassi üliõpilaste hulgas moodustavad tehnikauliõpilased, nn. teekarid. Et Soomes on ehitamine kaasajal väga päevakorras ja juba üksipäini Helsingis praeguse seisuga puudub 80 000 korterit, on teekarid — enamuses ehitusinsenerid — minev kaup. Seda teavad loomulikult ka teekarid ise ja nii käib eneseiseloostuski aiva maailmamõõdule: maailma kõige targemad, maailma kõige teravmeelsemad jne.

Kui tavaline üliõpilasmüts on valge musta randiga, siis teekaril kõlgub kõrva ääres veel suur must siidrips. Teekarite ees tunnistab linna politsei ennast võimetuks.

Endisest olümpialinnakesest on saanud nn. teekariküla. Hiljuti rikkast see veel uue üliõpilasmaja «Dipoli» võrra. Hoone peab välimuselt meenutama kaljupunka ja kui tavalisel majal on 4 nurka, siis «Dipolil» on neid 104.

Keset teekariküla seisab omailinguline skulptuur — kivi-pank auguga keskel —, mis kannab nime «Tähi tasku».

Lõpetuseks. Pulmaautole seotakse sappa tühje kilukarpe ja muud «mittekolisevat».



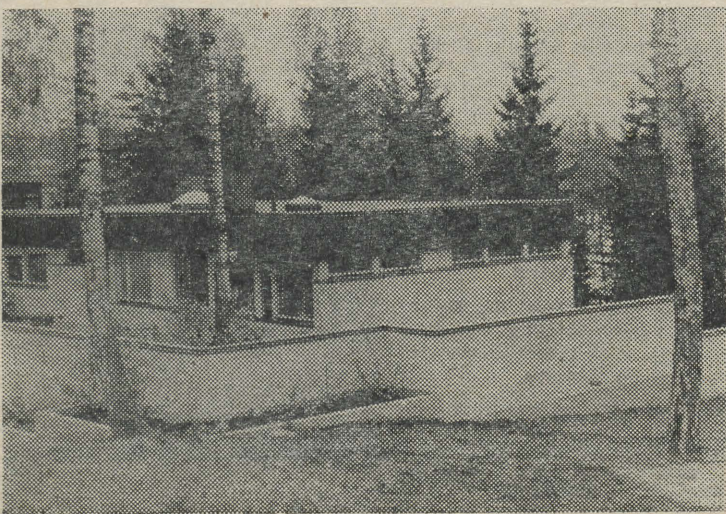
Autori illustratsioon

● Tänavapildis jäävad mälestussambad arvuliselt alla dekoratiivskulptuuridele.

● Kauplustes võib alla tingida üle 50% hinnast.

● Kui soomlane võõrustades pakub kohvi, kus lusikas tassis ümber kukub, tänab külaline lahkudes: «Kiitos teest!».

(Lõpp)



Tapiola individuaalelamu

TA OLI HUVITAV INIMENE, AGA...

... See juhtus õöl vastu 17. oktoobrit. Tavaline õö, võib-olla pisut soojem ja udusem eelmistest. Ohtul heitsid tartlased rahulikult puhkama: homme pidi algama uus tööaeg.

Esmaspäeva hommik algas tavaliselt: tööle ruttavad inimesed, kiirustavad autobussid, loengutele minevad üliõpilased. Ei midagi erilist. Eriline algas siis, kui inimesed kogunesid grupiviisi tänavanurkadele, kui tuttav küsis tavaliselt:

«Kas oled juba kuulnud, mis täna õösel juhtus?»

*

Eesti NSV Ülemkohtu väljasõiduistung 25. ja 26. novembril Tartus oli järjekes sellele, mis juhtus kõnesoleval õöl. Rohelise kaleviga kaetud laua taga istuvad Ülemkohtu esimees Robert Simson ja kaasistujad Ruubel ja Kirt. Kohtulaust paremal — prokurör Valter Raudsalu, ühiskondlik süüdistaja TRÜ üliõpilane Henn Eomoi ja kannatanu esindaja Helder Tüüts. Kohtulaust vasemal — advokaat Simon Levin ja kohtusekretär. Keskel, seljaga rahva poole istub kohtualune, endine TRÜ Füüsika-Matemaatika-teaduskonna II kursuse üliõpilane Ilmar Raud.

Teda süüdistatakse ENSV Kriminaalkoodeksi § 101 p-de 2 ja 4 alusel.

Õöl vastu 17. oktoobrit kell 4.25 helises Tartu kirrabiijaamas telefon. Väljakutses teatati, et TRÜ tütarlaste ühiselamus Pälsoni t. 23 lamab verehüüsi ühiselamu valvur Peeter Sai. Sündmuskohale jõudnud arst Ain Särg konstateeris kannatanul I järgu kehavigastusi: näokolju ja ajukolju murrud, peaaju põrutus, verevalumid näos, vigastused paremal käsivarrel ja jalal. Osa näovigastusi oli tekitatud jalahoopidega, luumurrud raske ja tõmbi metallesemega. Kannatanu oli teadvusetus seisundis. Kell 6.30 suri P. Sai teadvusele tulemata haiglas. Surma põhjus — šokk hulgiste peavigastuste ja verekaotuse tõttu.

17. oktoobri pärastlõunal kella 16 paiku peeti TRÜ arvutuskeskuses kinni TRÜ Füüsika-Matemaatika-teaduskonna matemaatikaosakonna teoreetilise eriharu II kursuse üliõpilane Ilmar Raud.

Kuidas see juhtus? 16. oktoobri õhtul kogunes TRÜ kohvikusse rühm üliõpilasi: M. Tombak, E. Vajak, S. Kuura, H. Saareke, R. Harmants, J. Tepandi ja I. Raud. Hiljem tulid T. Mesila ja praegu pedagoogina töötav J. Rommot. Ühiselt joodi ära pudel pluss 400 g brandit.

Prokurör: «Kas alkohol mõjus teile?»
I. Raud: «Mingil moel jah.»
Prokurör: «Kas te sagedasti kasutate alkoholi?»
I. Raud: «Mõnikord mitme kuu jooksul üldse mitte, mõnikord nädalas mitu korda.»

Pärast kohviku sulgemist suundus kogu seltskond Tartu AON Kultuurihoonesse.

Prokurör: «Miks te läksite kultuurihoonesse?»
Tunnistaja M. Tombak: «Me ei tahtnud laiali minna.»
Prokurör: «Kas läksite selleks, et kontserti jälgida?»
M. Tombak: «Lihtsalt selleks, et koos istuda.»
Kultuurihoones joodi veel kolm pudelit kuiva veini. Kella ühe paiku õösel lahkus I. Raud koos

M. Tombakuga kultuurihoonest. H. Saareke ja R. Harmants olid juba varem koju läinud. M. Tombak jäi juhuslikule mõõdujale suitsu pakkuma. I. Raud läks edasi ja jõudis vahepeal maha pidada käsi-kämluse kellegi vene rahvusest meeskodanikuga. Et vastane oli Ilmar Rauast jõu poolest üle, jooksis viimane ära.

(I. Raul on taolisid intsidente olnud paaril korral varemgi. Ilmselt on ta neil kordadel olnud oma vastastest tugevam, sest ta on oma kähmlused vapralt lõpuni pidanud. Nagu näha, elas Ilmar Raud jõupoliitika põhimõtte järgi: «Kel vägi, sel võim.»)

Kui I. Raud Pälsoni t. 14 ühiselamuse jõudis, praadisid kaaslasted kõõgis kartuleid.

Prokurör: «Miks teie ühiselamuse läksite?»
I. Raud: «Arvasin, et kaaslasted läksid ühiselamuse, muldu oleksin koju läinud.»
Prokurör: «Mida te tegite ühiselamuse?»
I. Raud: «Konjakit jõi.»
Prokurör: «Kust te saite alkoholi?»
I. Raud: «Vajak ja Kuura töid tütarlaste ühiselamust poolteist pudelit.»
Prokurör (ironiliselt): «Kes seal tütarlaste ühiselamuse siis viinaga hangeldab?»
I. Raud: «Ma ei tea.»

T. Mesila läks magama. Olejäänud seltskond jäi fuajeesse kaarte mängima. I. Raul ja M. Tombakul tekkis mõte külastada oma tuttavaid vastas asuvas tütarlaste ühiselamuse. Kell oli 3 õösel. Valvur ei lasknud neid sisse. Poisid proovisid teiste uste kallal võtteid, need ei sobinud. Nad läksid tagasi teiste juurde. M. Tombak tundis end liialt väsinuna ja läks ka magama.

Mõne aja pärast suundus I. Raud üksinda tagasi, arvestades, et valvur, keda ta üsna hästi tundis, teda üksinda ehk sisse laseb. Ent valvur näitas taas eitavalt käega.

I. Raud: «Siis mul järsku plahvatas, pea läks paksu täis, minus endas hakkas nagu mingisugune mootor tööle, mis sundis mind tõdema. See oli nagu mingisugune jõud, mis minust endast ei sõltunud. Lõin parema käe küünarnukiga kaks ukseklaasi puruks, mille peale valvur avas ukse. Lõin valvurit 2–3 korda rusikaga näkku, mille peale ta maha kukkus. Lõin teda veel paar korda jalaga. Haarasin tulekustuti, lõin pea piirkonda, haarasin teise tulekustuti, lõin — panin tulekustuti tagasi endisele kohale. Kolmas hakkas vahtu ajama. Et mu riided määrdusid, viskasin kustuti käest maha. Tekkis paus, mille keskel ma taipasin, mida teen. Tekkis paaniline hirm, mootor minus jäi seisma, kuulmine tuli tagasi. Kuulsin, et valvur maas oigab.»

I. Raud sulges välisukse, haaras laualt võimekimbu ja põgenes kartulikeldri akna kaudu. Järgnes põgenemine läbi kirjandusmuuseumi ja zooloogiamuuseumi aedade Tiigi t. 14 tütarlaste ühiselamuse. Vahepeal viskas I. Raud taskurätikusse mässitud võtmed «Vanemuise» pargis asuvasse tiiki. Läinud

toa nr. 118 akna alla, palus ta end selle toa elanikel H. Saarekesel ja E. Joal sisse lasta. Raud ütles, et teda aetakse taga ja ta on arvata-vasti tapja.

Prokurör: «Kas kohtualune oli tol momendil tugevasti purjus?»
Tunnistaja H. Saareke: «Minu arusaamise järgi küll.»
Kaitsja: «Kas tema jutt oli seostatud või mitte?»
H. Saareke: «Ei, ei olnud.»
Kaitsja: «Milline oli tema orientatsioon?»
H. Saareke: «Ütle, et ta on tapja. Rääkis veel, et autod sõidavad, kiirabid, militsiaautod...»
Eesistuja: «Kas te saite aru, millest ta konkreetselt kõneles?»
H. Saareke: «Ta jutt ei olnud arusaadav.»
Kaitsja: «Millal ta uinus?»
H. Saareke: «Niipea kui põrandale pikali heitis, kohe magas.»

I. Raud: «Ärksin esmaspäeva keskpäeval. Olin nagu sordini all. Ma tundsin kuidagi huvi teisejärguliste asjade vastu.»

I. Raud läks Pälsoni t. poiste ühiselamuse oma mantli järele. Seejärel otsis ta tuttavaid tütarlaste Pälsoni t. tütarlaste ühiselamuse. Seal suundus ta TRÜ Arvutuskeskusse, kust süüaluse enda sõnade järgi oli tal kavatsus minna end militsiaorganitele üles andma. Jõuti ette.

Need on faktid. Kohtu ees aga, on inimene, mitte toimik.

Ilmar Raud sündis 18. aprillil 1945. aastal. Tema isa on kunstnik, ema oli TRÜ õppejõud. Juba lapsepõlves hakkas ta tegelema regulaarselt ujumisega. Hiljem harrastas ta ka teisi spordialasid. 1960. aastal astus ta ÜLKNÜ ridadesse. 1963. a. lõpetas ta Tartu 5. Keskkooli ja astus samal aastal TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna matemaatikaosakonna pedagoogilise haru I kursusele.

I. Raud: «Õppimine ülikoolis raskusi ei valmistanud. Võtsin üsna aktiivselt osa fakultatiivsetest matemaatika ringidest. 1964. a. sügisel olin teisel kursusel. Olin kindel, et mind võetakse sõjaväkke ja õppimine jäi lohkale. Nii lahkungil omal soovil ülikoolist. 1. jaanuarist 1965 asusin tööle TRÜ Arvutuskeskusesse.»

Sõjaväkke teda ei võetud lapsepõlves põetud raske luutuberkuloosi tagajärgede pärast. Käesoleva aasta 1. septembril arvati ta jälle üliõpilaste hulka, seekord matemaatikaosakonna teoreetilises harus.

I. Raud: «Mul oli väga hea meel, et saan tagasi ülikooli, et saan oma unistused ja eesmärgid täide viia.»

Iseloomustati Ilmar Rauda: H. Saareke: «Ilmar oli väga aus. Ta rääkis alati tõtt. Ta oli särelev.» M. Tombak: «Ta oli huvitav inimene. Ja mitte ainult oma kitsal erialal.»

A. Sinkel: «Ilmar käis väga tihti teatris ja kinos. Luges palju erialast ja ilukirjandust. Ta sai kõigiga hästi läbi. Akkviha ja teiste solvamist ma ei märganud.»

G. Raud: «Taskuraha andsime mõõdukalt ja ta kasutas seda ratsionaalselt. Kodus oli meil sõbralik vahelkord. Ta abistas meeleldi majapidamistödes. Ta oli väga heasüdamlik. Mind pani hämmastama tema hea maitse kunstis. Luges väga palju. Ka õtsiti. Ma ei märganud kunagi, et ta oleks joobnult koju tulnud.»

L. Raud: «Olen kogu elu pühendanud tööle, aususele, õiglusele, püüdsin neid iseloomujooni kasvatada ka oma pojas. Ilmar oli kodus heatahtlik, rõõmsameelne poiss. Tööd tehes laulis, vilistas, otsis raadiost muusikat. Ma ei leia tema psühholoogias mingit mõrvat.»

K. Hiie: «Lähemalt tunnen Ilmar Rauda juba 10 aastat. Ilmar oli lõbus, heatahtlik, abivalmis, viisakas — üldkokkuvõttes väga tore inimene. Ta suhtus negatiivselt tegevustele elavatesse noortesse.»

E. Karu: «Tunnen Ilmar Rauda 15 aastat. Ma ei saa tema kohta mitte ühtki halba sõna öelda. Ta töötas meelsasti kodus. Ei märganud, et teda oleks hellitatud. Nii noorte kui ka vanade inimeste vastu oli ta ühtviisi viisakas ja kena.»

Sellisesa tundsid teda paljud, ent ometi sündis kuritegu.

Prokurör: «Missuguse hinnangu te ise annate?»

I. Raud: «See oli õudne tegu. To-

hutult küüniline. Raske uskuda, et võisin sellega hakkama saada.»
Prokurör: «Aga miks sai siiski tapetud Peeter Sai?»
I. Raud: «Ma ei saa rääkida, sest ma ei tea.»

Nii mitmedki tunnistajad andsid talle hea iseloomustuse. Või ei tundnud Ilmar Rauda ei tema sõbrad, kaaslasted, naabrid ega tema vanemadki? Kus ja millal oli siis I. Raud niisugune, nagu me teda näeme sooritatud kuriteo valgusel? Ilmar Rauda pole varem karistatud ei kohtulik, distsiplinaar- ega administratiivkorras. Ilmselt on sõbrad ja kaaslasted jätnud täiesti kahe siima vahele «väikesed» pahanused, mis I. Raul siimaani on olnud.

Keskkooli iseloomustuses on märgitud, et Ilmar Rauda pole kunagi märgatud metsikust ega julmust ning et see inimene on vaimse nivoo poolest keskmisest kõrgemal seisel.

Ometi oli Ilmar Rauda alandatud käitumise hinnet nii esimeses (!) kui ka viiendas klassis. Ilmselt pole keskkooli iseloomustus I. Rauda kohta küllalt objektiivne. Siinkohal mainigen ka sellist fakti: 8. klassis käies korraldas I. Raud isa teadmata tema ateljees oma sõprade ja tuttavatega koosviibimise. Atejees- se pääses Ilmar tänu sellele, et maja võti avas juhuslikult ateljee ukse.

Ülikooli arvutuskeskuse iseloomustustest I. Rauda kohta:

Kuriteojärgses iseloomustuses mainitakse, et Ilmar Raul tuli puudu kohuse- ja vastutustundest, tööstisipliinist ta lugu ei pidanud, oli üleolev — eriti temast teenistus- astmel ja haridusredelil madalamal asetsevate inimeste suhtes, loengutest poliitiliseks enesetäienduseks võttis I. Raud osa halvasti. TRÜ Arvutuskeskuse iseloomustusest 26. juulist võis aga lugeda põhipunktidenä:

«... väga suure kohusetundega, iseloomustavaks omaduseks temperament, kollektiiviga läbisaamine väga hea, täidab oma tööülesandeid eeskujulikult, komsomoliülesandeid täidab väga hästi.» (!?)

Ilmar Rauda kuritegu erutab ja leiab sügavat hukkamõistu Tartu linna, TRÜ ja kogu vabariigi üldsuse poolt. Olid ju temale pannud oma lootuse õppejõud, komsomoliorganisatsioon, vanemad, vabariigi selle eriala spetsialiste vajavad asutusedki.

«See on esmane juhtum kogu sõjajärgsel perioodil, et tapjaks on üliõpilane,» ütles oma süüdistuskönes Valter Raudsalu. «Ilmar Rauda kuritegu on läbi põimunud alkoholi tarvitamisega. Just konjaki- ja veinipudelite kaudu kulges tema tee inimese tapmiseni. Kas pole Tombak, Vajak, Kuura jt. 16. oktoobri seltskonna liikmed moraalselt vastutavad Rauda kuriteos?!»

(M. Tombak: «Kindlasti. Kui me poleks joonud, poleks seda juhtunud.»)

«Ilmar Rauda kuritegu on kvalifitseeritud Eesti NSV Kriminaalkoodeksi § 101 p-de 2 ja 4 järgi. Eesti NSV KrK § 101 näeb aga ette vabadusekaotuse 8–15 aastani või surmanuhtluse. Käesoleva kuriteo puhul tuleb rääkida ka raskendavatest asjaoludest. Tapmine toimus isiku suhtes, kes oli teenistuskohuste täitmisel. Ehkki I. Raud tapmist ette ei plaanitsenud ega püüdnud ka kuriteo järgi varjata, on selge, et akkviha ja raev on eriti ühiskonnaohtlikud. Kõigele lisandub veel alkoholi tarvitamine. Peeter Sai tapmise ajendit motiveeris kaebalune, et ta sattus kummalsse raevu. Ilmselt on ta seni upsakalt ja kõrgilt suhtunud sellesse, mida on pakkunud ülikool, perekond, ühiskond. Rauda käitumist tuleb vaadata kui iseendas kas-

vatatud julmusele järeleandmist. Ohukese lihvitud pealiskihil all on metsikus (mida tema kaaslasted ja sõbrad ei osanud või ei tahtnud näha. — Autorid). Peeter Sai mõrvamine ei muutu sellest ilusamaks, et Raud oli purjus. Purjus kurjategija on ühiskonnaohtlikum.»

Ilmar Raud rääkis kohtule «mingisuguse salapärase mootori tööle hakkamisest». Tuleb aga mainida, et kõik, mis inimeses toimub, mis temaga juhtub või mida ta korda saadab, ei ole mitte salapärase jõudude tagajärg, vaid on otseses seoses kogu inimese senise arenguga. Ilmar Rauda puhul tuleb silmas pidada käitumishinde alandamisi, kaklusi, alkoholi tarvitamist jm.

Ühiskondlik süüdistaja Henn Eomoi rääkis kogu üliõpilaskollektiivi nimel. Ta ütles, et valdav osa üliõpilasi on tublid ja töökad noored. Nii mõndagi tuntuks juba üleliidulises ulatuses: keda teadusliku töö järgi, keda sportlasena, keda isetegevuslasena. «Me ei teadnud kahtlustadagi, et tapjaks osutub meie igapäevane kaaslane, samasugune värvimütsi kandja. Ja seda enam, et ta oli üliõpilane, oli kommunistlik noor, tuleb teda karistada seaduse täie rangusega.»

Kannatanu esindaja advokaat Helder Tüüts: «Tartu Riikliku Ülikooli õppejõu poeg, Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilane tappis Tartu Riikliku Ülikooli ühiselamuse Tartu Riikliku Ülikooli teenistuja. I. Raud lõi inimest, kes oleks võinud talle olla isaks, võib-olla isegi vanaisaks. See pole mitte üle piiri läinud üliõpilas-nali, vaid mõrv. Ühiskond on igale meist andnud niipalju head, et igaüks peab vastutama oma tegude eest.»

Advokaat Simon Levin: «Kaebalune tunnistab end süüdi esimesel päeval. Ehkki tapmine toimus tunnistajateta, pole I. Raud püüdnud oma süüd leevendada. Ta andis kogu eeluurimise vältel ja ka kohtus ühesuguseid, õigeid seletusi ega ole püüdnud end millegagi kaitsta. Inimese paranemine algab tema südames, mitte vangla väravas. Ilmar Raud on 21 aastat vana. Ta on alles välja kujunemas. Kas me võime öelda, et kõik see, mis oli enne Ilmar Rauda head, on nüüd kadunud. Teda ei saa võrrelda retsidivistiga. Kõik vastutust raskendavad asjaolud ei ole nii vääramatud, et nad kaaluksid üles ainsa: sõilitada Rauda elu.»

Eesti NSV Ülemkohus tunnistab Ilmar Rauda Eesti NSV Kriminaalkoodeksi § 101 p-de 2 ja 4 põhjal süüdi tahtlikus tapmises raskendavatel asjaoludel ning määras talle karistuse — 15 aastat vabadusekaotust (5 aastat türmis ja 10 aastat tugevdatud režiimiga paranduslike tööde koloonias). Kohtuotsus on lõplik ja edasikaebamisele ei kuulu.

Ülemkohus pani punkti... Ilmar Rauda suhtes. Ent meie, üliõpilased, ise?

I. Rauda kaastaste käitumine kohtuprotsessi vaheajal jättis paratamatult mulje, et nad ei mõista Ilmar Rauda kuriteo kogu suurst.

Kuid kas see tegu, see kohtuotsus, ei peaks meid panema järele mõtlema — milline on kogu meie üliõpilasmoraal, kuivõrd nõudlikult me suhtume oma kaaslastesse? Kas ei peaks me midagi muutma oma järgnevas elus?

SIRJE ENDRE,
ASTA HIIR,
TIIU PAULSON

Geograafiaringi tegevusest

Geograafiaringi kuulus mõõdu- nud õppeaastal 73 liiget. Ringi esimees oli IV kursuse üliõpilane M. Rattas, aseesimees — III kursuse üliõpilane A. Lõo ja sekretär — E. Mäeks IV kursusest. Ringi juhendas vanemõpetaja geograafiakandidaat Ann Marksoo.

Ringis töötasid füüsilise geograafia (vanem T. Lillepalu), majandusgeograafia (vanem E. Koha), klimatoloogia (T. Liipap), hüdroloogia (T. Kuusk) ja kooligeograafia (E. Küti) sektiioonid.

Aruandeaastal toimus 7 üldkoosolekut. Neist huvitavaimad olid: Leningradi Ülikooli majandusgeograafia kateedri juhataja prof. B. Semevski ettekanded «Mööda kapitalistlikke maid» ja «Geograafia õpetamise metodoloogiline küsimus». Moskva Ülikooli IV kursuse tudengi Jaks Lankotsa vestlus «Geograafia õpetamisest ja õppimisest MRÜ-s»; van. õpet. Ann Marksoo «Reisimuljed Doonauimaalt»; inglise keele kateedri õppejõu M. Laari «Reisimuljed Soomaa ja Inglismaalt».

1965/66. õ.-a. taastati geograafide vana, kuid mitmekesise aastaks ununenud traditsioon — nn. «Geograafide kino». Sügissemestril demonstreeriti 8 seansil 19 geograafilist filmi, kevadsemestril — 8 seansil 24 filmi.

Geograafiaringi liikmed aitasid kooli- de geograafiaolümpiadi raames toimuvaid üritusi läbi viia, Esineti ettekanne- tega suvise praktika teemadel Kesk- Aasia, Atlandi ookeani, Kaukaasia ja Koola kohta.

Kevadel toimunud TRÜ ÜTÜ XXI konverentsil esinesid ringi liikmed 9 ettekandega. Sisukad olid M. Rattase «Transpordiprobleeme raudteetööstuses» ja A. Sambla «Tartu linna masina- chituse ja metallitööstuse arengust kodanlikus Eestis» ja P. Karingu «Eesti NSV territooriumi kiirgusrežiimi kaarti- de koostamisest».

Teadusliku töö vormideks olid aru- andeperioodil üliõpilaste iseseisev uurimistöö ja töökooalekud sektiioonides. Majandusgeograafia sektiioonis koguti

näiteks andmeid Tartu linna ja tagamaa sidemete kohta tööjõuga varustamise alal. Töö lõpetati kevadsemestril ja kogutud andmete põhjal tehti ettekanne ÜTÜ konverentsil. Arhitektuurivalitsuse- le koguti andmeid elamislinna kohta Tartu linna Tähe ja Võru tänava vahe- lises kvartalis. Klimatoloogia sektiiooni aitas kaasa Meteoroloogia Observatooriumi ja meteoroloogijaamade võrgu asutamise 100 aasta juubelikonverentsi ettevalmistamisel: organiseeriti näitus TRÜ aulas, korraldati ekskursioon möö- da Meteoroloogia Observatooriumi en- disis asupaiku. Kevadel võtsid sektiiooni liikmed osa Saaremaa mikrokliima uuri- mise ekspeditsioonist. Hüdroloogia sekt- ioonis lõpetati rahvusvahelise hüdro- loogia sõnastiku tõlkimine.

Käesoleval õppeaastal on lähemas plaanis geograafia-alaste üliõpilastööde III kogumiku viimistlemine ja välja- andmine. V. kursuse üliõpilased A. Pee- bo ja P. Karing võtsid osa Viinluse Riikliku Ülikooli üliõpilaste teaduslikust

konverentsist. P. Karing esines ettekan- dega teemal «Eesti NSV territooriumi kiirgusrežiimi kaartide koostamisest» ja A. Peebo teemal «Väike-Emaioe ja Püha- jõe» (Võhandu ülemjooksu) oru terras- side uurimise eesmärgseid tulemusi.

Käesoleval õppeaastal juhendab geograafiaringi tööd õppejõud H. Mardiste. Geograafiaringi aruande- ja valimis- koosolekul valiti uueks ringi esimeheks IV kursuse üliõpilane Evi Koha, ase- esimeheks Mihkel Rõuk ja sekretäriks Anne Viies (mõlemad II kursusest).

Jõudu tööle, uus juhatust!

Pildil: III kursuse geograaf Eda Freient- hal teeb meteoroloogilisi vaatlusi NSV Liidu TA Geograafiainstituudi eks- peditioonil Kurski oblastis.

P. KARINGU foto

A. LÕO,
geograafiaosakonna IV kursuse
üliõpilane



В. И. Даль в Тартуском университете

22 ноября исполнилось 165 лет со дня рождения В. И. Даля, врача и литератора, автора «Толкового словаря». Он учился в Тартуском университете, где в 1829 году получил диплом врача. Ниже печатаем статью о студенческих годах Даля.

Небольшой эстонский городок Тарту встретил Владимира Даля сырой погодой, разухабистыми студенческими песнями и дуэлями, которые происходили почти каждый вечер.

Тарту славился своим университетом. Это белое трехэтажное здание с шестью массивными колоннами, поддерживающими красивый фронтон, было не только центром провинциального городка, но и основным очагом науки и культуры Прибалтики.

Владимир Даль поступил на медицинский факультет 20 января 1826 года, когда ему было уже 24 года. Он с жаром принялся за учение. На первых порах очень трудно было с латинским языком, на котором читали лекции некоторые профессора, но это поправимо. Даль вывел себе правило: каждый день учить по сто слов латыни и во время прогулок он часто зубрил новые и новые слова.

Далю понравился не только университет, но и город Тарту, расположенный на реке Эмба, что по-эстонски означает «матерка». Молодой медик любил один ходить по узким улицам города, рассматривая четырех и пятиэтажные дома, покрытые черепицей, любил подниматься на Домскую гору, где на вершине сохранились еще развалины древней церкви, любил стоять на красивом мосту в центре города, разглядывая высокие каменные арки из гранитных плит, с которых свисают мощные цепи, удерживающие настил моста.

Даль вообще любил ходить. Он мог легко пройти в день до 60 верст.

Занятия в университете шли у него отлично. Курс врачебных наук Владимир Даль слушал под особым руководством профессора хирургии И. Ю. Мойера, который отметил уже на первых занятиях удивительную способность к хирургии у бывшего флотского офицера.

Очень близко Даль сошелся с Пироговым, несмотря на то, что он был старше его на семь лет. Знаменитый хирург в своих «Посмертных записках» так описывал свою первую встречу с Далем:

«Это был замечательный человек, сначала почему-то непонравившийся мне, но потом мой хороший приятель... Первое наше знакомство с Далем было довольно оригинально. Однажды, вскоре после нашего приезда в Дерпт, мы слышим у нашего окна с улицы какие-то странные, но не знакомые, звуки: русская песня на каком-то инструменте. Смотрим, стоит студент в виц-мундире: всунул он голову через открытое окно в комнату, держит что-то во рту и играет: «здравствуй, милая, хорошая моя», не обращая на нас, пришедших в комнату из любопытства, никакого внимания. Инструмент оказывается органчик

(губной), а виртуоз — В. И. Даль; он, действительно, играл отлично на органчике».)

Иногда Даль расшедрится и начнет читать стихи. Писал он их на немецком языке, но изредка встречались стихотворения и на русском. В такие минуты он пытался отвлечь друзей от науки и призывал взглянуть по иному на жизнь, посмотреть на жизнь глазами простого смертного. Вот, например, его стихотворение 1827 года «Совет молодым моим друзьям»:

Братья, если вам встретится
Нежные глазки, миленький
Случится взор,
Слово и дело тотчас влюбиться!
Тетушек, матушек слушаться
взор!
Братья, примите от дружбы
совет?
Скажите: молод, не знаю я
свет?
Пусть мне и двадцать только
свершилось,
Сердце любовью зато
просветилось!

* * *
Верить хотите вы старым
брюзгливцам,
Сердцу без искры, душе без
огня,
Лучше поверьте вы юным
счастливым,
Лучше, о други, спросите меня.
Я вам от сердца воскликну:
влюбляйтесь!
Дважды вам праздник судьба
не пошлет.
Вам старики говорят:
опасайтесь!
Лгут старики, их зависть берет.

* * *
Трижды ура! — и нежно
любите!
Чистый барыш с обеих сторон.
Если пример вы видеть хотите,
Я не таюсь, я смертельно
влюблен.
Сердцем, душою, жизнью всею
Резвую Лилу люблю я мою.
Что же! Люблю и счастлива я ею,
Счастлив, люблю я и песни
пою.²⁾

В Тарту Даль жил очень скромно, да и не было возможности кутнуть студенту, который жил на одну лишь стипендию и который должен был еще помогать матери. Снимал он маленькую комнату, крыша которой при дожде протекала.

Кроме друзей своих, Даль охотно бывал в доме профессоров Мойера и Розенберга, с сыном которого он учился.

Именно здесь, у Мойера, Владимир Даль познакомился с поэтом Николаем Языковым и литератором Соллогубом. Заезжали сюда и друзья А. С. Пушкина, томившегося в Михайловском, А. Н. Вульф, Анна Кери. Встречался здесь Даль и с Василием Андреевичем Жуковским. Беседы о литературе, о поэзии иногда заходили далеко за полночь.

Занятия Владимира Даля по медицине шли очень хорошо. Как

то ему предложили переменить род своих занятий и перейти на естественный факультет. Впереди намечалась научная поездка в Сибирь. Даль колебался: еще с детства его привлекали естественные дисциплины. Однако отказался. Медик мог всегда обеспечить себя куском хлеба. Даль рисковать не мог. На его плечах лежала забота о матери и о младшем брате Павле.

В 1928 году Россия начала войну с Турцией.

Раз вызывает Даля проф. Мойер и объявляет, что всех казенных воспитанников отправляют по приказу царя на войну врачами. Учитывая, что Даль проявил в медицине большие способности, Мойер предложил Далю досрочно сдать экзамен за весь университетский курс.

Владимир удивился:
— Я не готов к экзамену, я трех лет еще не доучился.

Мойер лишь улыбнулся:
— Мы знаем, что вы знаете.

И действительно, Даль успешно выдержал выпускные экзамены и ему присваивают звание доктора медицины.

После экзаменов профессор Мойер ласково назвал Даля впервые коллегой.

Годы учения в Тарту были самыми счастливыми в жизни Даля. «Ничто в мире не может заменить эти три года, протекавшие в безмятежном и бескорыстном рвении усвоить себе науку», — писал он в очерке «Болгарка, — «... Это было время восторга, золотой век нашей жизни, мы были чисты и непорочны. Нас не секли, не привязывали к ножке стола, даже не спрашивали уроков наших, не спрашивали: учились мы или нет, а предоставляли решение этого вопроса страшному суду, дню окончательного испытания. Буйная воля наша ограничивалась тем, что, просидев рабочую седмицу за книжками да за тетрадями, с утра до ночи, собирались мы в воскресный или иной праздничный денек, в кучу; потом отпраздничались, при общем смехе, шутках и веселье, куда-нибудь за город, путем распевали дружные песни, от души, от сердца, от избытка чувств и непритворного веселья, песни, которые по благородному содержанию своему достойны были высокого и бескорыстного чувства, одушевлявшего всех и каждого из этой веселой, благодушной братии...»³⁾

Научная общественность Тартуского университета внимательно следила за растущей славой Даля — лексикографа.

В то время как в стенах Академии Российской академики спорили друг с другом при оценке «Толкового словаря», Ученый Совет университета официально признает большую научную ценность труда Даля.

В 1870 году Тартуский университет объявляет первый конкурс на премию Геймбюргера, которая выдавалась только воспитанникам университета. Ректор Г. Эттинген предложил на эту премию выдвинуть «Толковый словарь» Даля. После чтения отзыва проф. Котляревского, который считал, что словарь заслуживает премии, Ученый Совет присудил первую премию талантливому труду Даля.

С. И. Зинин,
преподаватель филфака
Ташкентского гос. университета.

На прошлой неделе



СОСТОЯЛСЯ КВН МЕЖДУ ФИЗИКАМИ И ФИЛОЛОГАМИ. В РЕЗУЛЬТАТЕ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОЙ И УПОРНОЙ БОРЬБЫ ПОБЕДУ ОДЕРЖАЛИ ФИЗИКИ. ПОЗДРАВЛЯЯ ПОБЕДИТЕЛЕЙ, МЫ ПУБЛИКУЕМ СЕГОДНЯ ДВА МНЕНИЯ О НЕДАВНЕЙ ВСТРЕЧЕ И О САМОМ КВН. ПЕРВОЕ ИНТЕРВЬЮ ДАЕТ ЧЛЕН ЖЮРИ КВНа М. БРОНШТЕЙН, ПРЕПОДАВАТЕЛЬ КАФЕДРЫ ПОЛИТЭКОНОМИИ, ВТОРОЕ — ПРОТИВНИК КВНа, СТУДЕНТ — СТАРШЕКУРСНИК, НАЗОВЕМ ЕГО Х

ИТАК, ИНТЕРВЬЮ С М. БРОНШТЕЙНОМ:
● ЧТО ВАМ ПОНРАВИЛОСЬ В ЭТОМ КВН БОЛЬШЕ ВСЕГО?

«Мне понравился выбор вопросов, — вопросы были интересные, в ответах можно было проявить веселость, находчивость, — все качества, присущие КВН. В ответах было не только зубоскальство, но и стремление отразить некоторые тенденции современной жизни. Например, в задании «Эволюция любви» у филологов была бледнее форма, но содержание было лучше по отражению в нем реальности. То же было и в задании по кинофильмам.»

● СЧИТАЕТЕ ЛИ ВЫ КВН-66 АКТУАЛЬНЫМ И ДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМ?

«КВН-66 надо признать и актуальным, и действительным. В этой встрече всё было остроумно и без лишней дидактики, так противопоставленной форме КВН.»

● БЫЛИ ЛИ ПРЕНИЯ В ЖЮРИ?

«Были. В частности, я был несогласен с оценкой кинопантомимы. Преимущество дали филологам, а у физиков было большее разнообразие жанров. Филологи передали содержание фильма внешними формами, а физики смогли передать суть фильмов, в особенности, документального. В жюри шли постоянные дискуссии, почти все вопросы вызвали резкие споры.»

● ЧТО ОТЛИЧАЛО ПОБЕДИТЕЛЕЙ ОТ ПОБЕЖДЕННЫХ?

«В основном, более серьезная подготовка. У филологов элементы экспромта чувствовались и в выполнении заданий, и в самостоятельности. Были неравные задачи (выбор художников и композиторов), было неравенство в подготовке самостоятельности. У физиков был шире круг участников.»

● ЧТО ВЫ МОЖЕТЕ СКАЗАТЬ О ЗРИТЕЛЯХ?

«Только хорошее. Надо отметить объективность зрителей. Не было

«боления» в любом случае, — зрители болели за веселость и находчивость в лучшем смысле этого слова. От этого выиграли все. А ТЕПЕРЬ Поговорим с ПРОТИВНИКОМ КВНа, СТУДЕНТОМ Х:

● ЧТО ВАМ ПОНРАВИЛОСЬ В КВН?

«Домашнее задание физиков на тему «Эволюция любви». Это было действительно остроумно. У филологов оно было сделано слишком литературно, слишком жанрово.»

● СЧИТАЕТЕ ЛИ ВЫ КВН-66 АКТУАЛЬНЫМ И ДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМ?

«Нет, и вот почему: КВН — 5 лет, его вопросы и ответы, афоризмы и задания устарели. Он застрял в себе. КВН — однообразен, его форма — неизменяема.»

● ЧТО ВЫ МОЖЕТЕ ПРЕДЛОЖИТЬ В НАПРАВЛЕНИИ УКРЕПЛЕНИЯ ДРУЖБЫ МЕЖДУ СТУДЕНТАМИ РУССКИХ ПОТОКОВ?

«Можно было бы предложить общие для всех русских потоков диспуты (по этому принципу 3—4 года назад работал «Дискуссионный клуб» филологов), в прошлом году предлагалось организовать «Клуб русских потоков» с различными в нем отделениями. Я — за укрепление дружбы путем обмена творческими мнениями, а КВН как творчество изжил себя.»

Интервьюировала
И. Газер

Обсуждались проблемы студенческой жизни

1-го декабря на отделении русского языка и литературы состоялось комсомольское собрание, на котором, в частности, обсуждались некоторые проблемы студенческой жизни. Отголоском этого собрания явилась статья Е. Голикова. Статья публикуется в дискуссионном порядке. Надеемся, что вопросы, затронутые в этой статье, заинтересуют не только студентов, но и преподавателей.

Ни для кого не секрет то, что в последнее время наша наука бурно развивается. Науке нужны кадры. Весьма радует тот факт, что наконец стали критически подходить к системе подготовки, системе обучения этих кадров.

Я думаю, что качество обучения зависит от двух факторов:

1). Как учат.

2). Как участв.

Основным и почти единственным объективным критерием знаний студента является оценка на экзамене. Считается, что студент, получивший 5, знает материал на уровне лучше троечника. В таком случае очень легко ликвидировать изъяны в обучении: нужно избачиться от неспособных студентов. Предположим, на отделение вместо пятидесяти человек — принять — 70. (20 кандидатов в студенты). Через год-два неспособные отсеиваются, а «избран-

ные» остаются и победно шагают к вершинам науки. Всё в этом проекте прекрасно, но кто скажет, что пятёрка, полученная на экзамене, есть действительный критерий знаний? Разве так уж редки случаи везения и невезения на том же самом экзамене? Итак, существующая система контроля знаний может быть признана объективной с очень большой натяжкой. Сваливать вину за качество обучения только на студентов несерьезно. Часто причины неуспеваемости студента кроются не в дености, а в недостатке времени, неумении работать и главным образом в недостатках самой системы обучения. Видимо, необходимо начинать обучение с «науки учиться».

А что могут сделать сами студенты, вузовский комсомол? Какова роль нашей университетской комсомольской организации в организации учебного процесса? Эта роль сводится к нулю.

Нужно, наконец, понять, что в качестве обучения заинтересованы не только преподаватели, но и студенты. Для достижения цели необходимо объединить усилия студентов и преподавателей. Такая форма объединения существует — например, студенческие

С партийного собрания кафедр общественных наук

6 декабря с. г. состоялось партийное собрание кафедр общественных наук ТГУ, на котором обсуждались вопросы методической работы кафедр. С сообщением выступил председатель методической комиссии тов. Ребане К. Я., рассказавший о проделанной комиссии работе и ее предстоящих задачах.

О методической работе кафедры политической экономии говорил в своем выступлении тов. Тюрк. Существенным недостатком в методической работе является отсутствие хорошо разработанных методических руководств, в которых особенно нуждаются молодые преподаватели.

Кафедра научного коммунизма, — как отметил тов. Блюмфельд, — много внимания уделяла подготовке учебных пособий для студентов, издавая сборники лекций на эстонском языке.

Самым крупным недостатком методической работы является то, что до сих пор мало внимания уделяется самостоятельной работе студентов и осуществлению контроля за этой работой. Это особенно важно сейчас, когда некоторые разделы курса истории партии и других общественных наук студенты изучают самостоятельно. Не секрет, что многие студенты систематически не занимаются, и только в период экзаменационной сессии стараются наверстать упущенное. Приобретенные таким путем знания быстро забываются. Кафедра истории партии ввела в план учебной работы контрольные часы для проверки самостоятельной работы студентов. Это дало определенные положительные результаты. Однако нужно изыскивать и другие формы осуществления контроля

Тов. Макаров в своем выступлении указал на необходимость повышения требований на экзаменах, что также будет способствовать систематической работе студентов в течение всего учебного года. С конкретными предложениями на собрании также выступили тт. Столович, Лепик, Метса.

Партийное собрание указало, что основной задачей методической комиссии должна быть координация работы кафедр, избежание дублирования, достижение единства в требованиях, предъявляемых кафедрами к студентам. Методическая комиссия также должна заниматься исследованием эффективности работы преподавателей, организовывать обмен опытом между кафедрами. Партийное собрание предложило организовать для преподавателей циклы лекций по педагогической психологии.

советы в вузах Ленинграда. Мы знаем об этом очень мало, из этого следует, что необходима связь между студенческими советами страны, такая, например, как связь СОН.

Главным в нашей жизни является учёба. Этим и должен заниматься комсомол, но не формально, стуча кулаком по столу, и требуя хорошей оценки любой ценой. Криками; «Занимайтесь, лодыри!» — успеваемость не поднимешь. Чтобы решить эту проблему, можно, очевидно, предложить и такой вариант. Каждый год студенческие строительные отряды ездят на целину. А что если один год не поехать? — Привести в порядок общежитие, построить новое, с клубом, столовой, где можно и позавтракать до лекций, и поужинать, с комнатами отдыха, библиотекой, где всё было бы под контролем студенческого совета.

«Бытие определяет сознание», — это общеизвестно. Заниматься же «Выработкой сознания» в отрыве от конкретных дел вряд ли осуществимо.

Е. Голиков,
студент 2 курса отделения
русского яз. и литературы.

TÄHELEPANU! HOMME...

...algab Eesti Televisiooni korraldusel pingeline võistlus Tallinna Polütehnilise Instituudi ja meie ülikooli võistkonna vahel. Avaldame alljärgnevalt võistluse juhendi:

TV viktoriin TRÜ ja TPI vahel
(Algab Tartus ja lõpeb Tallinnas)

AEG: 10. dets. 1966 kell 19.00 (I voor)

KOHT: Tartu AÜN Kultuurihoone

KOOSSEIS: võistkonnas 5 üliõpilast. Züriis 3 inimest: TRÜ, TPI ja Eesti Televisiooni esindajad.

KÜSIMUSI esitatakse 5 teemal:

1. Rahvusvaheline üliõpilaskonkurss
2. Geneetika (Tartus), automaatika (Tallinnas)
3. Sisepoliitika (Tartus), välispoliitika (Tallinnas)
4. Kaasaegne sport (Tartus), antiiksport (Tallinnas)
5. Kirjandus (Tartus), muusika (Tallinnas)

Ühe kohtumise ajal esitatakse igast teemast 2 küsimust. Lõpuks tuleb kummalgi võistkonnal esitada vastasele vabaküsimus.

VASTAMISE KORD

I teema loositakse välja. Edasi valib teema see võistkond, kes sai punkti. Tingimusel, kui mõlemad said punkti, on jälle teema loositav.

Algul antakse küsimusele kirjalikult vastus, ja siis kommenteeritakse suuliselt.

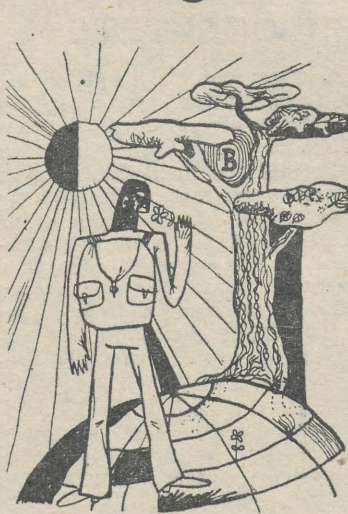
HINDAMINE

Vastamise juures võetakse arvesse peale õigsuse vaimukust ja teravmeelsust. Punktide arvestusse läheb ka oma võistkonna tutvustamine ja vastasvõistkonnale kingituse üleandmine.

VÕIDAB see võistkond, kes kahe võistluse kogusummas kogub rohkem punkte.

Hoidkem põialt TRÜ võistkonnale!

Botaanikute ringist



P. PÄRNA joonistus

10. detsembril tähistab oma 19. aastapäeva ÜTÜ botaanikaring. Eelmisel nädalal toimunud ÜTÜ nõukogu koosolekul jutustas ringi vanem J. Tänavots botaanikute tööst lähemalt.

Ringis on praegu 20 liiget, liikmekandidaate on 11. Voolavus ringi liikmete seas on küllaltki suur. Paljud tunnevad huvi bioloogia moodsamate harude — geneetika, biokeemia ja mikrobioloogia vastu. Et botaanikaringi raames ei ole võimalik tegelda vastavate probleemidega, minnaksegi ära teistesse ringidesse.

I—II kursuse ei tegele, peale väheste erandite, teadusliku tööga. III kursuse sügisest toimub jagunemine pedagoogilisse ja teoreetilisse haru. Botaanikaringi tööst võtavad osa põhiliselt teoreetikud.

Uurimistööd tehakse vastavalt kateedri plaanile: lihhenoloogiast, algoloogiast jne. Koosolekuid peetakse regulaarselt kaks korda kuus.

Botaanikaringil on mitmeid toreid traditsioone. Igal sügisel tehakse matk. Enamasti on need kujunenud «seenematkadeks», aga jälgitakse ka kõike muud, mis on sügisel looduses huvitavat. Õppeaasta alguses tutvustatakse ringi tegevust I kursusele.

Traditsiooniks tahetakse muuta üritust, mis tänavu hästi õnnestus — aruandekoosolekuid kursuse praktikumidest.

Botaanikutel on oma «kapileht». «Kapileht» seepärast, et ta asub suure klaasikuga laboratooriumikapis.

Igal aastal tähistatakse ringi aastapäeva. Toimub pidulik koosolek, kus kuulatakse ettekandeid külalistelt — ringi endistelt liikmetelt.

R. TIMAK

* TEATED *



13. detsembril kell 8.30 toimub Vanemuise 46, audit. 113 finantsringi referaatkoosolek.

Kavas: «Ergutusfondide loomine uue majandussüsteemi tingimustes» (R. Sillaots).

*

10. detsembril kell 15.30 toimub taimesisemaatika kateedri suures auditooriumis botaanikaringi koosolek ringi XIX aastapäeva tähistamiseks.

Päevakorras:

1. Samblike biokeemia (E. Viira — IV k.).
2. Seente uurimise põhiprobleeme (A. Raitviir — ZBI).
3. Märkmeld algoloogilise uurimistööst (M. Männik — taimesisemaatika kateeder).

*

Psühhiaatriaringi töökoosolek toimub 14. detsembril kell 18 (Vabariiklikus Tartu Kl. Psühhoneuroloogia Haiglas).

KAVAS:

1. Epilepsia ravi — K. Orgulas (V kursuse).
2. Haige demonstratsioon — M. Gnadenreich (IV kursuse).

*

Reedel, 9. detsembril algusega kell 19 toimub ülikooli kohviku piljardisaalis eesti keele ringi AASTAPÄEVAKOOSOLEK

*

Maletajad!

15. detsembril algusega kell 18 toimub biokeemia auditooriumis välkmaale-meistrivõistluse II ring.

MALESEKTSIOONI JUHATUS

TÄHELEPANU!

TÄNA, 9. DETSEMBRIL KELL 15 ALGAB KEEMIAHOONE RINGAUDITOORIUMIS ELKNU TRÜ ORGANISATSIOONI KONVERENTS.

PÄEVAKORRAS:

1. KUIDAS ON TRÜ KOMSOMOLIORGANISATSIOON KASUTANUD TEMALE USALDATUD ÕIGUSI?

2. ORGANISATSIOONILISED KÜSIMUSED.

ELKNU TRÜ KOMITEE

Raadioloengud

Kolmapäeval, 14. detsembril 1966. a.

1. Vene filoloogia osakonna I ja II kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Pavel Sigalovi loeng «Основные понятия морфологии».

2. Inglise filoloogia osakonna kõikide kursuste üliõpilastele dots. Oleg Muti loeng «Tänapäeva inglise kõnekeele stiili iseärasusi».

Reedel, 16. detsembril 1966. a.

1. Ajaloo-Keelteaduskonna ja Bioloogia-Geograafia-Teaduskonna III kursuse ja Kehakultuuriteaduskonna I kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Aino Lung loeng «Noorukiea psühhilised iseärasused».

Kinosõbrad!

Kolmapäeval, 14. detsembril kl. 16—18 näidatakse Vanemuise 46 suures auditooriumis järgmisi filme:

1. Mehhiko, keda me armastame.
2. Millegi vestavad tänavad (Habarovskis).
3. Gruusia kuurortides.
4. Rootsimaa.

ÜTÜ geograafia- ja geoloogiaring

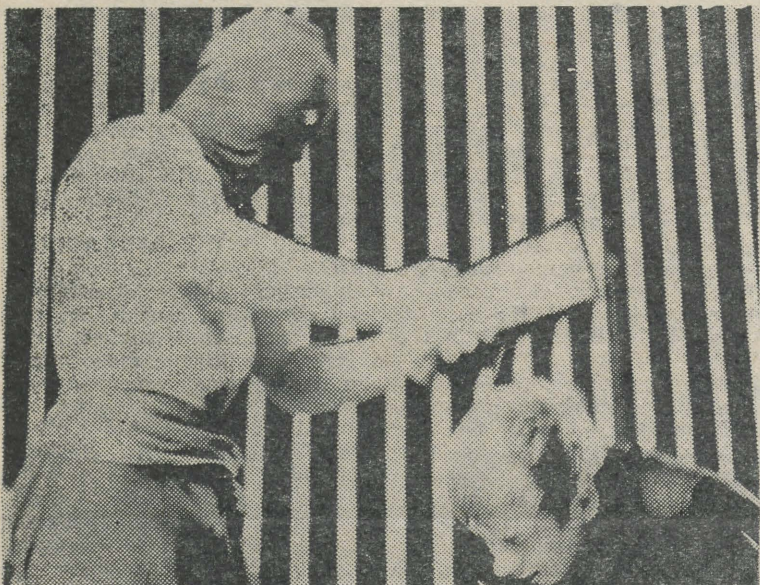
Редколлегия 3. страницы:

И. ГАЗЕР,
В. БЕЛОБРОВЦЕВ

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9001. MB 09983.

„Rebased“ löödi tudengiteks



Jüri-Andi-Toomi väide, et viimased «rebased» on tudengiks löödud, ei taha paika pidada, sest meie, bioloogid, saime selle tööga alles novembrikuu 24. päeval maha.

Peo Naha- ja Jalatsikombinaadis juhatasid sisse «rebased» oma pisikese orkestriga. Rahvale tuli kohe «elu sisse», unustati isegi «kontvõbrastena» külla tulnud televisioonimehed oma kaameratega. Tuju tõusis veelgi, kui «rebased» endid tutvustama asusid. Selle protseduuri pidid läbi tegema ka vanemad tudengid. Eriti meeldejäävaks kujunes II kursuse jalustrabav muusikal «Minu veetlev Eedi», milles võis näha selliseid kuulsaid piiblitegelasi, nagu Nuga, Gaabrieli ja tema tütar, «kes nii kena kui üks Saaroni lilleke oli.»

Ja siis tuli õhtu «nael»: kohale jõudis auväärne komisjon, mis koosnes mitut sorti «prohvessuritest». Et «rebaste» tudengiks-löömine tõepoolest tasemel (lava peal) oli, seda võib lehelugeja juuresolevalt pildiltki näha.

K. JÄRVISTE foto

Lugupidamisega J. ÜRI

Sport

Võrkpallurid ja võrkpallihuvilised!

Seoses ülikooli meeskonna üleminekumängudega A-liigasse 10.—11. detsembril Kohtla-Järvel on teaduskondadevaheliste võrkpalliesivõistluste ajakava järgmine (mängud toimuvad V. Kingissepa tän. võimlas):

10. detsembril

NAISED

kell 18.00 F.-M. — A.-K.
kell 18.30 B.-G. — AT
kell 19.00 KKT — Oppejõud

MEHED

kell 19.30 F.-M. — Oppejõud
kell 20.15 F.-M. — AT
kell 21.00 KKT — Oppejõud

11. detsembril

NAISED

kell 12.00 F.-M. — AT
kell 12.30 A.-K. — B.-G.
kell 13.00 KKT — F.-M.
kell 13.30 Oppejõud — AT
kell 14.00 KKT — B.-G.
kell 14.30 A.-K. — AT

14. detsembril

MEHED

kell 17.30 KKT — O.-M.
kell 18.15 KKT — F.-M.

PÄEVAKAJA



Veste

Uus aasta läheneb...

Detsember — järjekordse duelli periood looduses. Talv tikub võimukalt peale, kuigi tal selleks astronoomilist õigust veel niipea ei ole. Järjekordne sügis järjekordse vihma ning poriga liigub ajaloo poole. Kauplustes müüakse juba ammu näärlehte, värvilisi ning säravaid. Kolme nädala pärast koputab ta uksele — Aasta 1967.

Septembris sai ülikool järjekordse vahetuse «õnnetuid», kelle jaoks näärivana ootamine sõna tõsisel mõttes hulga ajaks katkeb. Lõpetab ju näärivana üliõpilaste jaoks vaid arvestuste kibekiired päevad ning toob kingitustekotis trobikonna eksameid kaasa.

Arvestused tulevad...

Raamatukogu lugemissaalis on jälle iga vaba koht kulda väärt. 5. detsembril vangutati nukralt pead — linna momendil kõige tähtsamad asutused, raamatukogud, paraku kõik kinni.

Seisin ühel õhtul õpperaamatukogu vestibüüls ja küsisin iga tuttava üliõpilase käest, mida ta ilmaelust ka arvab. (lähenevat sessiooni arvesse võttes). Mõne aja pärast võisin järelduse teha: praegusel perioodil eksisteerivad ainult optimistid ja ainult pessimistid. Ja imelik, mida kaugemale stuudiumiredelil, seda rohkem õhkamisi võis kuulda, seda rohkem oli pikki laboripäevi, seda rohkem kaob õttunde õppimise merre. Esimese kursuse üliõpilased paistavad üsna enesekindlad ning muretud olema. Eks sessioon näita...

I kursuse keemik (kahtlevalt):

«Vene keel oli keskkoolis kolm «sabakesega»...

II kursuse keemik:

«Katioonid ja anioonid ajavad üksindagi inimese hulluks, mis siis veel muust rääkida!»

IV kursuse eesti filoloog:

«Tänapäeva eesti keel on riukaid täis, eksamil viskab viimased välja...»

jne. jne.

Me seisame julma paratamatuse ees: arvestused ja eksamid tulevad siiski, paraku enne veel, kui mõnus ja paljutöötav Uus Aasta.

Lugemissaalides on iga koht kulda väärt.

Ü. ÕPILANE

KUIDAS ON TRÜ KOMSOMO- LIORGANISATSIOON KASU- TANUD TEMALE USALDATUD ÕIGUSI?

9. detsembril toimunud TRÜ komsomolikongressil oli päevakorra põhipunktiks probleemi «Kuidas on meie organisatsioon kasutanud temale usaldatud õigusi» arutamine.

ELKNU TRÜ organisatsiooni XIX kongressi otsuse sissejuhatavas osas on öeldud, et TRÜ komsomoliorganisatsiooni põhiliseks ülesandeks on ideeliselt kindlate, sügavate teoreetiliste teadmiste ning praktiliste oskustega ja iseseisvalt mõtleivate nõukogude spetsialistide ettevalmistamisele kaasaaitamine.

TRÜ komsomoliorganisatsiooni ees seisvad ülesanded on väga suured. Mõni aeg tagasi suhtuti kommunistlikku noorsooühingusse kui massiorganisatsiooni ja unustati, et ta on eelkõige poliitiline organisatsioon. Kaugeltki kõik ei ole organisatsiooni astunud oma sisemiste veendumuste põhjal. Selle väära praktika mõju avaldub nii organisatsioonisiseses distsipliinis kui ka komsomoliorganisatsiooni autoriteedis.

ELKNU XIII kongressil tehti ses suhtes rida konstruktiivseid ettepanekuid, mis kahjuks jäidki ettepanekuteks. ELKNU TRÜ Komitee arvab, et 1967. a. algaval komsomolidokumentide vahetamisel tuleks algorganisatsioonides printsiipsaalselt kaaluda ja arutada, kellele uued komsomolidokumendid anda. Kahjuks leiab ELKNU Keskkomitee, et vahetamine peab olema mehhaaniline.

Teiseks negatiivseks küljeks on organisatsiooni kompetentsi piiritlematus.

Vaatleme nüüd TRÜ komsomoliorganisatsiooni õigusi ja kohustusi.

1. Grupid ja kursused koostavad pingeridu, mille alusel määratakse stipendiumi.
2. Grupil on õigus kaasa rääkida ühiselamusse paigutamisel ja ühiselamu tubade jaotamisel. Olukord on siin normaliseerunud, kui mitte arvestada meie äärmiselt kitsaid elamis-tingimusi.
3. Oppedistsipliin. Rektoriga on kokkulepe, et kursused ise arutaksid

puudumisi. Viimasel ajal on märgata tendentsi, et dekanaaide hakkavad jälle ise puudumisi põhjendada. See on ka arusaadav, sest mitte kõik kursused ei suhtu antud küsimusse küllalt printsiipsaalselt.

4. Personaalküsimused.

Paljudel juhtudel, kui üliõpilast ootab distsiplinaarkaristus, arutatakse küsimust grupis, vajaduse korral ka osakonna või ülikooli komitee bürool. Otsustab siiski rektoraat, sest temal on lõplik õigus küsimust lahendada.

5. Noorte spetsialistide töölesuunamises on TRÜ komsomolikomiteel oma sõna öelda. Näiteks tekkis 1966. a. kevadel Arstiteaduskonna ja TRÜ komsomolikomitee vahel lahkavaru ühe üliõpilase töölesuunamisel. Kehtima jäi TRÜ komitee seisukoht. Viimasel ajal muutub töölesuunamise probleemide lahendamine objektiivselt võimatuks, sest töökoht on kõige suuremas sõltuvuses elamis-pinnast.
6. Halb olukord on TRÜ komsomoliorganisatsiooni põhilises ülesandes: kaasaaitamises õppeprotsessi edasisele täiustamisele.

Kõige suuremaks ja seniületamata takistuseks on see, et Ülikooli Opetatud Nõukogul ning Eesti NSV Kõrgema ja Keskerihariduse Komiteel puudub õigus teha olulisi korrektiivse õppeplaanides ja -programmides.

Komsomolikomitee initsiatiivil on osakondades korraldatud õppeainete ja -programmide analüüsi. ELKNU TRÜ Komitee õppepektor ja ühiskonnateaduste õppejõudude parteiorganisatsioon korraldasid käesoleva aasta novembris ühise arutelu ühiskonnateaduste õpetamisest. Need arutelud ja analüüsid on jäänud ühe küljeks. On arutatud küll, kuidas

õpetatakse, kuid sealjuures on unustatud väga tihti kõige olulisem külg — kuidas me õpime?

Ülikooli peahoone taastamisel töötasid üliõpilased tubliult. Ühiselamu ehitamise puhul ei saaks sama öelda.

TRÜ komsomoliorganisatsioon on enda ees suur võlglane, et meie ühiselamutes valitseb korralagedus ja et lausa võimatu on seal õppida.

Tuleb tegelikkuses tööle rakendada ühiselamute nõukogu, alles siis saab rääkida võimu ja vastutuse ülevõtmisest ühiselamuis. Selle probleemi lahendamise tegeleb praegu ELKNU TRÜ Komitee ühiselamute sektor.

OMAVALITSUSEST. Me ei katse küll mingit riigipööret toime panna ega ka rektoraadilt tema õigusi ära võtta, kuid paraku pole eesti keeles antud mõistele paremat nimetust leitud.

Omavalitsuse saavutamine ei ole ELKNU TRÜ Komitee eesmärk, vaid vahend oma põhiliste ülesannete elluviimiseks. Omavalitsuse kaudu on üliõpilastel võimalus osa võtta õppe- ja elutingimustega seotud küsimuste lahendamises. Omavalitsus annab üliõpilastele juhtimise ja organiseerimise kogemusi, mida vajab iga tulevane spetsialist.

TRÜ komsomolikomitee näeb omavalitsuse ülesandeid järgmises.

● Õppetöös.

Küsimusele, kuidas me õpime, peaksid rohkem tähelepanu pöörama nii TRÜ komitee õppepektor kui ka osakonna bürood koos vastavate teaduskondade õppejõududega.

● Stipendiumide määramisel. Kellele konkreetselt stipendiumi määrata, selle peaks otsustama lõplikult kursused.

Selleks tuleb teaduskonna stipendiumikomisjonil iga kursuse jaoks määrata kindel stipendiumide arv vastavalt kursuse õppejõududele ning ühiskondlikule aktiivsusele.

Kui stipendiumide määramine toimiks iga kuus, oleks see paindlikum ning tõstaks üliõpilaste nõudlikkust iseenda ja kaaslaste vastu.

● Ühiselamud.

Et luua üliõpilaste eluks ja õpinguteks normaalselt soodsad tingimused, on vaja suurendada nii üliõpilaste vastutust kui ka nende õigusi.

Ühiselamukohti peaks jaotama osakonna büroo koos ühiselamu nõukoguga. Samuti peaksid just nemad vastutama korra eest ühiselamuis.

Kõige suuremaks puuduseks oma töös loeb ELKNU TRÜ Komitee vähest kontakti rektoraadiga, kellest sõltub suurel määral paljude küsimuste lahendamine. Oleks vaja korraldada komsomoliaktiivi kohtumisi rektoraadi ja parteiorganisatsiooni esindajatega.

(ELKNU TRÜ Komitee aruandest)

Kõigi maade proletarilased, ühinege!



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 33 (714) Reedel, 16. detsembril 1966 XX aastakäik

Arstiteaduskonna üliõpilane!

Eelmisel aastal teaduskonna komsomolibüroo poolt väljatöötatud hindamissüsteemis (tulemusi hinnati õppe-, teaduslikus ja ühiskondlikus töös) võitsid I koha raviosakonna V kursuse III ja IV rühm. Neid premeeritakse ekskursiooniga Leningradi.

Jätkame alanud võistlust!

Aluseks on grupi keskmine hinne kevadsessioonil. Konkursist langevad välja grupid, mille keskmine hinne on I, II ja III kursusel alla 3,8, ülejäänud kursustel alla 4,0. Välja langevad sellised grupid, kus üliõpilastest kedagi on karistatud (rektori käskkirjaga või dekaani noomitusega, teaduskonna büroo või ülikooli komitee poolt).

Gruppides, kus hinne I, II ja III kursusel on üle 3,8 ja teistel kursustel üle 4,0, tulevad arvesse järgmised punktid:

- | | |
|--|-------------------|
| 1. Osavõtt ülikooli ja kursuste massiüritustest | à 0,02 punkti |
| 2. Ühiskondlik töö | |
| a) kuulumine ülikooli komsomolikomiteesse või ametiühingukomiteesse, Arstiteaduskonna komsomoli- või ametiühingubüroosse, kursuse sekretär | à 0,03 |
| b) kuulumine kursuse büroosse | à 0,02 |
| c) ülejäänud ühiskondlikud ülesanded | à 0,01 |
| 3. Teaduslik töö | |
| a) osavõtt ÜTO ringidest | à 0,02 |
| b) ettekanne ÜTO kongressil | à 0,03 |
| c) auhinnatöö | à 0,1 |
| 4. Kuulumine ülikooli spordikoondisse | à 0,02 |
| 5. Osavõtt üliõpilaskondade ringidest ja isetegevuskollektiividest | à 0,01 |
| 6. Grupi tööplaani sisu ja selle tähtsime | -0,5 kuni +0,5 p. |

Nihil est difficile volenti!

Arstiteaduskonna komsomoli- ja ametiühingubüroo

KES ON SIIS PARIM SPORTLANE?

Meie ajalehe 31. numbris (2. detsembril 1966. a.) väljakuulutatud ringküsitlus ülikooli parima sportlase selgitamiseks on jõudnud lõppjärku (tähtpäev oli ju 19. detsember). Ometi saime spordiklubist teada, et täidetud talonge on saanud vähe. Otsustasime siis veel kord avaldada talongi.

«ENNUSTUSVÕISTLUSE» HÄÄLETUSSEDEL

Minu arvates on TRÜ 3 paremat sportlast (paremusjärjestuses):

1. _____
2. _____
3. _____

Andmed ennustusvõistlusest osavõtja kohta:

Ees- ja perekonnanimi _____

Elukoht _____

Tudeng, lõika see juba täna välja ja saada täidetult ära, sest muidu võib Sinu sõber seda teha, jättes Sind talongist ilma.

Viimaseks talongide saabumise tähtpäevaks on nüüd 23. detsember 1966. a.

ELKNU TRÜ Komitee spordisektor

TRÜ Spordiklubi

meil on külas

Meie ajalehe lugejail on seekord külas õigusteaduse doktor professor Paul Vihalemm. Tunneme teda ülikooli õppejõuna, nõukogude elu aktiivse ehitajana ning revolutsiooniline liikumise veteranina Eestis.

Meie külalise elukogemused on suured. Loodame, et vestlus lugupeetud külalisega annab nii vanale kui ka noorele uusi mõtteid, lisab uusi teri tõekspidamiste varasalve.

TOIMETUS

● Milline sündmus Teile üllkoolis õppimise ajast kõige enam on meelde jäänud?

«Õigusteaduskonna üliõpilase-
na hakkasin kahel viimasel aastal huvi tundma teadusliku töö vastu. 1933. a. oktoobri lõpul valmis mul auhinnatöö kodanliku Eesti põhiseaduse muutmise kavade kohta.

Samal ajal toimusid enne rahvahäädletust agitatsioonikampaaniad vapside põhiseaduse muutmise eelnõu poolt ja vastu. Esinesin kahel nädalalõpul maal kõnedega eelnõu vastu. Pühapäeval tuli esineda kõnedega kolmes kohas, iga kõne vaheaeg kulus umbes kümne-kilomeetriseks jalgsimatmaks. Raskeim sõnasõda toimus pühapäeva õhtul Ranna rahvamaja täiskiilutud saalis

Peipsi lähedal. Kümme-kolm koha-
halesõitnud vapsi püüdsid vahele-
hüüete ja käraga kõnet segada, hiljem algas samas nende kõne-
koosolek, kus saksa fašismi pal-
galised agendid püüdsid meele-
olu luua «isamaaliste laulude»
laulmise ja demagoogiliste luba-
dustega.

● Kelleks Te algkoolis tahtsite saada? Missugused harrastused on Teil väljaspool tööd?

«Algkooli kolmandas klassis kirjutasin küsimuslehte, et soov-
in algkoolijuhataja sarnaseks saada. Keskkoolis asendus austus
vaenu ja võitlusega, sest see pe-
dagoog ja poliitikategelane hak-
kas soosima pugejat noortejuhti
ning varjama viimase poolt orga-
nisatsiooni raha omastamist. Pe-
dagooge hakkas ta noorte kasva-

tamisel asendama kaitseliidu te-
gelastega. Sellele kõigele lisandus
veel kurb mälestus noore nais-
õpetaja traagilisest elulõpust.
Pedagoogi ja poliitiku autoritee-
di põhjaluseks on tema otsekohe-
sus, siirus ja ausus.

Lemmikharrastused? Armastan
väga jalgsi, harvem ka suuskadel
või süstaga matkata.»

● Millistes välisriikides Te ole-
te viibinud? Missugune reis kõige
enam meeldis?

«Olen käinud Sveitsis, Tšeh-
hoslovakkias, Soomes, Saksamaal,
Poolas, Prantsusmaal, Belgias,
Rootsis, Inglismaal, Hollandis.
Sveitsi ja Prantsusmaa—Belgia-
reis meeldis kõige enam, sest
need olid pikemaajalised, haara-
sid oma looduse ilu, maestiku-
matkade ja osavõtuga poliitili-
sest elust (töölisklassi ühisrinne,
fašismivastane võitlus).»

● Kas ja kuidas võtsite osa
1940. a. sündmustest Eestis? Kel-
lena tol ajal tegutsesite?

«1940. aasta mais likvideeris
kodanlik valitsus presidendi et-
tepanekul sotsiaalteenuste töö-
õiguse vakantse professuuri
õigusteaduskonna juures. Täitsin
seal õppeülesandeid.

Pärast juunipööret, 25. juunil
nimetati mind presidendi käsk-
kirjaga siseministri abiks. Tege-
lesin omavalitsuste töö juhtimise
ja juriidiliste küsimustega. Sep-
tembri algul asusin tööle Töö
Rahvakomissariaati.»



SEEKORD VÕITIS TRÜ

Eesti Televisiooni korraldusel toimus 10. detsembril õhtul Tartu AUN Kultuurihoones TRÜ ja TPI vaheline TV viktoriini I voor. TRÜ võistkond esines koosseisus Maret Rebane, Toomas Leito, Vello Tõnso, Ain Heinaru ja Elmar Sula. Saavutati seis 26:18 (koduseinad aitasid jälle!). Viktoriini teine voor toimub Tallinnas, esialgsete andmete kohaselt 24. detsembril. Tahaks näha rohkem särtsu, tudenginalja ja muidugi — võiduga tagasipöördumist!

A. SINIVEER

Emakeele Seltsi üldkoosolekul

möödunud pühapäeval kuulati kahete ettekannet. Prof. A. Kask andis ülevaate esimesest eesti murdetekstide kogust (Rosenplänter) ja prof. P. Ariste kahe läänemere-soome keele (liivi ja vadj) väljasurumise teedest. Emakeele Seltsi uuete liikmeteks võeti vastu TRÜ üliõpilased Vaike-Reet Kreinin, Maimu Meho, Taima Talv, Lembit Vaba, Tõnu Seilenthall, soome-ugri keelte kateedri laborant Reet Pärtel, kirjanik Boris Kabur, etnograaf Jüri Linnus, kirjastuse peatoimetaja Johannes Seilenthall, TPI õpetaja Helgi Liin ja õpetaja Elmar Päss Tallinnast.

JAAK SIMM

Tore kolhoosireis

Ehkki aasta lõpus kiireks kibup minema, otsustasid bioloogid siiski veel viimast korda enne uue aasta saabumist kolhoosirahvast vaatama minna (rahvasuu kutsus ammust ajast selliseid reise agitatsioonireisideks). Meie väike grupp pakkus maarahvale veidi nalja, veidi laulu, veidi muusikat — tudengite moodi. Tänapäeval on kiirus suur nii õppimisel, söömisel kui ka magamisel. Kõige suuremaks kiiruseks pean siiski seda, kuidas me juba bussis istudes ja Põlva poole sõites kähku kava kokku seadime. Pärast selgus, et kontserdil polnud vigagi. Selles, et rahvast vähe tuli, peab eelkõige tuisust ilma ja vana Tootsi süüdistama, kes just reede õhtul nii kaugele jõudis, et televisiooni kaudu oma pulmi rahvale demonstreeris. Eriti meeldis maarahvale meie lapsperistimise tseremoonia, mida pika habeme ja talaariga papp juhatas. Lapsuke tegi küll liiga palju häält ja isegi karvkatte oli talle selga kasvanud, aga selle võib puha külma saali arvele panna. Kui ära sõitsime, sooviti, et peatselt tagasi tuleksime. Kogu sõitsime lauluga. Nüüd on kõik jälle õppimisega kibedasti ametis. Kes teeb, see jõuab!

Lugupidamisega J. ÜRI

EINAR SAVISAAR

andis ülevaate 25. novembril k. a. toimunud ELKNÜ Keskkomitee pleenumist ning tutvustas konverentsile põhjust, mis tingisid sm. Suuresaare mahavõtmise ELKNÜ Keskkomitee I sekretäri ametikohalt.

Kõikide esitatud kõnede referimisel pole vist lugeja seisukohalt suurt mõtet. Küllap kõigil on oma arvamus konverentsil käsitletud küsimuste kohta. Seetõttu avaldame väljavõtteid üksikute esinemistest, mis võiksid kujuneda pidepunktideks mõtisklustele.

Ideoloogiasektori liikmete arvamused õppetööst:

Omavalitsuse mõtteks õppetöö alal on sellise olukorra saavutamine, kus neile üliõpilastele, kes tõesti soovivad oma õppeaega maksimaalselt ära kasutada teadmiste omandamiseks, luuakse maksimaalselt soodsad võimalused tegelemiseks õppe- ja teadusliku tööga.

«torm veeklaasis», sest kõrgemal-seisvate instantside esindajaist on kohal ainult sm. Salumaa. Peame kutsuma kokku kõikide vastavate organite esindajad, et neile esitada konkreetsed nõudmised.

PAUL KENKMANN

Ikka veel ei jõua me arusaamist, milliseid funktsioone täidab komsomol, milliseid ametiühing!

S. LEVIN

Me räägime palju stipendiumidest, vähem õppetööst. Stipendiumiküsimus on finantsiline külg, kuid õppetööst peame suhtuma teisiti. See on meie otsene kohustus.

V. TARASSOV

Järgmiseks TRÜ komsomoliorganisatsiooni konverentsiks tuleb välja töötada konkreetne perspektiivplaan lähemaks kolmeks aastaks. On vaja leida seltsimehi, kes saaksid tegelda nende küsimustega. Plaani täitmine vajab pidevat kontrolli. Tuleb mõelda ka komsomolikaadri järelkasvule.

ELKNÜ TRÜ organisatsiooni konverentsilt

MÕTTEID, ARVAMUSI, ETTEPANEKUID

Neile, kelle eesmärgiks on vaid diplomi saamine, kindlustada võimalustele vastavad teadmised ja rakendada nende suhtes nende teadlikkusele vastavat nõudlikkust ja kontrolli süsteemi.

Selleks:

● korraldada osakondade komsomolibüroode õppeosakondade struktuur nii, et nad oleksid informeeritud iga kursuse probleemidest õppetöö alal, et nad suudaksid neid probleeme analüüsida ja et nad võiksid lahendada ning oleksid kohustatud otsustama küsimusi, nagu õppeteadisplaan, loengute vabakuulamine, loenguteksti paljundamine, eksamisessioonide planeerimine jms.

● tuleb saavutada olukord, et õppeosakondade kui küllalt kompetentset ja informeeritud organid oleksid ainsaks ja küllaldaseks üliõpilastepoolseks instantsiks kogu õppeprotsessi juhtimisel koostöös kateedrite ja dekanatidega.

● tuleb saavutada, et õppeprotsessi organiseerimine muutuks komsomolitöö igapäevaseks ülesandeks.

● nendel põhimõtetel tegutseda hakkavad õppeosakondade lepivad kokku teiste samade probleemidega tegelevate instantsidega koostöö ja õppeosakondade konkreetsete õiguste suhtes.

LAUR KARU.

Omavalitsuse küsimustes oleme ligikaudu niisama kaugel kui 1962. a. Puudub praktiline jõud. Paljud head kavatsused on ellu viimata. Tekib pettumuste moment. Meie praegune konverents on

E. SALUMAA (EKP TRÜ organisatsiooni sekretär)

Probleemid tuleb asetada reaalsele pinnale. Seejuures peame lähema ülikooli konkreetselt eesmärgist — spetsialistide ettevalmistamisest. TPI-s ollakse selles osas meist ees. Ajalehe «Tallinna Polütehnik» veergudel käib mõttevahetus keskmise hinde kohta.

Komsomoliorganisatsioonis puudub peremehetunne.

Ametiühing ühendab ülikoolis praegu endiselt üliõpilasi ja õppejõude. Üliõpilaste arvu ametiühingumitees suurendati (50%).

E. KORNEL (ELKNÜ Keskkomiteest)

ühines Laur Karu sõnadega «tormist veeklaasis». Ta leidis, et omavalitsuslik liikumine on kasvanud takistusteni, mida komsomoliorganisatsioon omal jõul ületada ei saa. Mingisuguse lahenduse tuleb jõuda veebruaril teisel poolel toimival vabariiklikul üliõpilaskonverentsil.

Ettekandes puudutatud küsimusele komsomolidokumentide vahetamise kohta vastas sm. Kornel, et ELKNÜ Keskkomitees toimub konsultatiivnõupidamine komsomoliorganisatsioonide sekretäridele. Nõupidamisel arutletakse ka, kuidas komsomolidokumentide vahetamist kõrgemas koolis korraldada.

* * *

Pärast konverentsi toimus ELKNÜ TRÜ Komitee pleenum, kus valiti TRÜ komsomoliorganisatsiooni esimeseks sekretäriks Toomas Sutt ja teiseks sekretäriks Kaie Rootalu.

L. KRUUSTEE

pent Nurmekund 60-aastane

PENT NURMEKUND saab täna 60-aastaseks.

Ei ole see veel sugugi aeg punkti panemiseks, vaid pigem peatuseks, et aastate kogemusi selgitada pilguga näha selle tee mõtet, mis on läbi käidud teadust otsimas — nagu öeldakse hommikumaal. Vahepeatuspaigas võib küll rõõmustada seljataha jäetud tee üle, kus raskusedki suuremad olid ja tee mõte tundmatum.

Rännak teadust otsima algas Pärnumaa rentnikutalust. 1928. aastal oli selja taga gümnaasium Pärnus ja Viljandis; 1930. aastal astus juubilar Tartu ülikooli. Kolm aastat hiljem oli juba lõpetatud ülikooli kursus romaani filoloogia, inglise keele ja indo-euroopa keeleteaduse alal, siin algas ka huvi idakeelte vastu. Järgnesid rännuastad Lääne-Euroopas. Töötades ja õppides läks aeg kiiresti. Kopenhaagen, Göteborg, Berliin, München, Pariis. Vahepeal valmis magistratöö vana-prantsuse keelest. Pariisis tegeles P. Nurmekund eriti tõsiselt idakeeltega. Jälgisrännakud Normandias. Kogunes materjaligi suurema töö jaoks. Ent siis algas sõda. 1940. ja 1941. aastal töötas P. Nurmekund Tartu ülikooli juures. Kuid sõda jõudis siia ja õppepikiks aastaks katkes teekond teaduse juurde. 1947. a. alates oli juubilar kooliõpetaja Pärnu linnas ja rajoonis. 1955. aasta alguses aga alustas ta ülikoolis — esmakordselt pärast sõda — orientalistikaalse kursuse lugemist.

1. septembrist 1956 töötab P. Nurmekund juba pidevalt TRÜ juures õpetajana ning 1963. aastast vanemõpetajana. Selle aja sees on ta lugenud teoreetilisi kursusi, õpetanud igal aastal mitmeid ida kee-



li, organiseerinud TRÜ orientalistikakabineti, nõudnud, õhutanud, julgustanud, loonud sidemeid Nõukogude Liidu teiste ida-uurimise keskustega. Ainult juubilari teene on see, et elustus ülikooli vana traditsioon — orientalistika. Kümned artiklid ajakirjanduses, pidev õppetöö orientalistikakabinetis, sagedased matkad Kesk-Aasiasse, alustatud suur töö tungani keele ajaloolisest grammatikast, organiseerimine — kõik see märgib ta rännaku viimaseid aastaid.

Täna õnnitlevad juubilari TRÜ orientalistid ning kolleegid saksa keele kateedrist ja soovivad edasiseks veel pikka teed ning jõudu ja indu selle edukaks läbimiseks.

H. UDAM

Mõtteid ühelt koosolekult

8. detsembril toimus Õigusteaduskonna lahtine partei-algorganisatsiooni koosolek.

Võeti vastu uusi liikmeid. Dekaan I. Sildmäe esitas põhjaliku ettekande teemal «Üliõpilaste iseseisvast õppe- ja teaduslikust tööst».

Sm. Sildmäe märkis oma ettekande algul ümberkorraldusi õppetöö ja õppeteadisplaanide alalt. Käesoleval õppeaastal on laupäev jäetud Õigusteaduskonna üliõpilastele vabaks.

● Kas vaba laupäev soodustab iseseisva tööga tegelemist?

Kontrollimisel leidsid õppejõud laupäeval raamatukogust vähe üliõpilasi.

«Ootame ära eksamisessiooni tulemusi. Mul on tekkinud kahtlus, et vaba päev ei soodusta ega suurenda iseseisvat tööd. Laupäeva kasutatakse kojusõidu, mitte aga enese täiendamiseks teadmiste alal,» ütles sm. Sildmäe. Ta tegi ettepaneku, et iga kursuse juhtkond esitaks eeskujulike üliõpilasi, kellele võiks anda vabakuulamise õiguse.

● Milline tähtsus on õppejõud-
ses üliõpilase andekusel?

Kohalolijad jõudsid veendumusele, et peamine on siiski töö hulk. Vastavalt andekusele peavad ühed üliõpilased tegema vähem, teised rohkem tööd. Kas pole andekusel siiski suurem osa?

● Milles on tingitud mõnede üliõpilaste halb õppeedukus? Kas ei taheta või ei osata õppida?

Sm. Sildmäe arvas, et tegemist on mõlema nähtusega. Et huvi tekib ja sünnib koos tööga, siis soovitas sm. Sildmäe kasutada üliõpilaste tööle ergutamiseks mitmesuguseid vahendeid. Eriti rõhutati koosolekul vajadust, et õppejõud pööraksid rohkem tähelepanu nendele üliõpilastele, kes seminariks ette ei valmista või vastavad nõrgalt. Ühiselamutes tuleks korraldada paigutamine tubadesse nii, et ühte tuppa ei astuks ühesuguse nõrga õppeedukusega üliõpilased.

Ainult äärmise abinõuna tuleks rakendada üliõpilastelt stipendiumi ja ühiselamu kasutamise võimaluse äravõtmist.

Toodud mõtted peaksid puudutama meid kõiki.

E. REISENBURK

● Millal kujunevad Teie arvates välja inimese poliitilised tõekspidamised?

«Isiklike kogemuste põhjal arvan, et õige aeg poliitiliste tõekspidamiste kujunemiseks on aeg 15 ja 25 aasta vahel.»

● Teie arvamus komsomoli-
elust?

«Kui komsomoliorganisatsioon seab endale eesmärgiks isegi ainult noortes kommunistliku maailmavaate kujundamise, tuleb tal oma tegevussfääri võtta ka muid noori haaravaid üritusi. Saksa DV-s üliõpilased ei kuulu isegi ametiühingusse. Ainult igavavõitu koosolekud ei kujunda ei noori ega nende juhte.»

● Kuidas suhtute üliõpilaste omavalitsusesse? Kas seda oleks vaja suurendada või vähendada?

«Üliõpilaste omavalitsust tuleks suurendada. Kõik juristid, majandusteadlased, pedagoogid peavad oskama iseseisvalt töötada ja otsustada, peavad oskama inimesi juhtida. Neid oskusi ei

abil ega pealtvaatamisega, vaid organisatsioonilise tööga. Kümme aastat tagasi olin Õigusteaduskonna ametiühingubüroo esimees ja pidin korraldama üliõpilaste tantsupidusid, isetegevuslikke üritusi. Ma ei leia, et ma seda ülesannet oleksin paremini täitnud kui keskkoolipäevil. Sel ajal lasus linna rahvamajas korraldatud keskkoolinoorte peo organisatsiooniline külg täielikult õpilastel. Õpilaskonna juhtivate organite koosolekutest, rääkimata juba koosviibimistest, võtsid osa õpetajad, kuid väga harva tuli neil vahele segada või isegi sõna võtta organisatsioonilistes küsimustes. Üliõpilasseltsides ja korporatsioonides oli kontakt üliõpilaste, lõpetanute ja õppejõudude vahel väljaspool õppetööd tihedam kui praegu, eriti ühiste koosviibimiste osas. Sellest oli kasu kodanlusel, praegu kaotab sellega aga kogu töörahvas. Õpilastele ja üliõpilastele järjest avarama tegevusvabaduse andmine vastavalt vanusele kasva-



O. TÕELEIU fotod

tab neis vastutustunnet ja tahet noorte üritusi nii organiseerida, et keegi etteheiteid ei teeks. Ka pedagoogid mõtleavad siis oma käitumist ja nõuandeid paremini

läbi, kui nad teavad, et mõni-kord võib õpilaste ees ka kaotada jaks pooleks jääda. Mäletan, et kahel korral kukutasime õpilaskonna juhatuses koosolekul läbi

direktori läbimõeldumatud ettepanekud, ühel korral tühistas ta aga meie ettepanekul õpetaja ebapedagoogilise korralduse. Veel rohkem on aga kasu olnud õpetajate kriitilisest märkusest, rääkimata isetegevuslike ettekannete nendepoolset juhendamist. Enamikul juhtudel distsiplineerib ainult nende kohalolek.

Omavalitsust ei saa noored igal ajal võrdsele määral teostada. Õppe- ja töödistsipliini ühiselamute õraru ja korra ning ohutuse küsimusi ei saa jätta ainult noorte endi hoolde. Neid küsimusi ei saa ka täiskasvanute kollektiivide koosolekutel hääletenamusega otsustada. Olgu lõpuks veel märgitud, et noorte omavalitsusega peab alustama juba lapsest. Kui olakse harjunud koolis ise kooli lugemislauas või raamatukogus korda pidama, siis saadakse sellega hakkama ka ülikoolis.

Intervjueeris H. TOOMLA

Ühendagem jõud tervise nimel

Enam vist ei kahtle keegi, et väheke kehaline tegevus, väheke liikumine, eriti kui sellega kaasneb kõrge psüühiline pinge, on kaasaajal paljude tervishädade põhjuseks. Sellepärast nimetavadki kardioloogid paljusid südame-veresoonkonna haigusi ühise nimega «tegevusetate tegelejate haiguseks».

Arvukad faktid rõhutavad täie selgusega süstemaatiliste kehaliste harjutuste hädavaajalikkust kaasaajal inimese elus imikueast kuni kõrge vanuseni. Kõige tähtsam on iga üksikjuhu puhul otstarbekama kehaliste harjutuste harrastamise viisi ja sobivaima meetodika leidmine, samuti ka koormuste õige doseerimine.

Aastakümnete vältel saadud kogemused võimaldavad teatud määral vastata neile küsimustele. Kuid vastuse õigsuse tõenäosus iga üksiku juhu kohta ei ületa vist 50–70%. Sellest «rahvameditsiini tasemest» peavad kehakultuuri välja aitama teaduslikud uurimised. Sel eesmärgil käib üle kogu maailma, eriti aga Nõukogude Liidus, Saksa Demokraatlikus Vabariigis, Tšehhoslovakkia Sotsialistlikus Vabariigis, Saksa Föderatiivses Vabariigis, Rootsis, USA-s, Itaalias jm. intensiivne ja järjest hoogustuv uurimistöö. Probleemistik on aga liiga laialdane ja kardinaalne, et kogu uurimistöö ulatust saaks lu-

geda küllaldaseks. On ju kõige selle taga inimkonna tervis ja selle säilitamine. Seepärast on ka mõistetav, miks sügisel vastuvõetud NLKP Keskkomitee ja valitsuse ühine otsus kutsus üles ka mittekehakultuurilaseid teaduslikke asutusi nende probleemide uurimisele.

Kas ei tuleks sellele mõelda ka meie ülikoolis? On ju meil võimalused koostöö arendamiseks Kehakultuuri- ja teiste teaduskondade vahel eriti soodsad. Otsesed meetodilised küsimused jäävad ikkagi kehakultuurilaste eneste lahendamisele, kuid see saab olla edukas vaid siis, kui on küllalt andmeid vastavate seaduspärasuste kohta inimorganismi talitluses. Õige meetodika väljatöötamiseks on vaja lahendada palju detailküsimusi füsioloogia, biokeemia, funktsionaalse morfoloogia, psühholoogia, pedagoogika ja hügieeni, aga ka geneetika, pediatria, gerintoloogia, mehhaanika, arvutusmatemaatika ja sotsioloogia valdkonnas. Mida paremini me tuneme inimorganismi ja tema talitlust üldse, eriti aga kehalise tegevuse tingimustes, seda suuremad on meie eeldused kõne all oleva probleemistiku lahendamiseks.

Sellise suunaga uurimised on väärtuslikud ka muude erialade seisukohalt. Eriti võidaksid need teaduslased, kus on põhiobjektiks

kas inimese või üldse looma organismi talitus. On ju kehaline pingutus üks kõige füsioloogilisemaid koormusi üldse. Regulaatsiooni mehhanismide selgitamiseks on siin kõige avaramad võimalused. Sama võib öelda ka paljude teiste küsimuste kohta. Näiteks juba sajandi algul jõudis meie ülikooli toleaeagne teraapiaprofessor H. Dehio järeldusele, et õige pildi südame vananemisest saame siis, kui jälgime südame tegevust kehaliste pingutuste — sooritamisel. Mis puutub aga sportlikesse pingutustesse, siis need, tuues esile inimvõimete piire, kujutavad endast ühte vähestest võimalustest, et hinnata inimese koormamisvõime ulatust ja funktsionaalsete reservide suurust. Ja lõpuks, et probleemistik kätkeb endas mitmete haiguste otsese profülaktika küsimusi, peaks see kaasa tõmbama peaaegu kõik meditsiiniharud.

Antud probleemistiku piires annab uurimistöö koordineerimiseks meie ülikoolis soodsa võimaluse spordimeditsiini kateedri ja lihas-tegevuse alase teadusliku uurimise probleemilaboratooriumi olemasolu. Siit leiame ka vahendaja teoreetiliste uurimuste seostamiseks kehakultuuri praktikaga.

Kõnekäänd ütleb: «Iga kaupmees pakub oma kaupa.» Võimalik, et nii mõnigi lugeja jõuab vaid sellise järelduseni. Tahaksin aga loota, et puude tagant nähakse ka metsa, nähakse vajadust astuda võitlusse inimese tervise tugevdamise eest. Tervise nimel räägitakse vajadusest suurendada voodikohtade arvu haiglates, täiustatakse ravimeetodeid, täiendatakse proteeside paneku võimalusi jms. Kuid ükskord tuleb tõsiselt mõelda ka sellele, kas siis tõesti pole võimalik haigusi ära hoida.

A. VIRU

ÜTÜ • ÜTÜ

Aeg on mõelda konverentsile

TRÜ OTU XXII konverents toimub 30. märtsist kuni 2. aprillini 1967. a. Ettevalmistusi konverentsiks hakati tegema juba õppeaasta algul. Seni on välja töötatud üksik-ajaline ajakava, millest anti täpne ülevaade OTU ringjuhtide seminaril.

Kui maha arvata eksamisessioon, siis ei ole meil kuigi palju aega jäänud. 24. novembriks pidid laekuma konverentsil esitatavate ettekannete teemad, kuid on veel ringe, kus pole neid suudetud välja selgitada. Mida arvavad sellest ringide teaduslikud juhendajad?

Konverentsiks on esialgselt plaanis välja anda 4 vihikut tööde lühikokkuvõtetega (I — meditsiin, II — bioloogia, geograafia, füüsika, keemia, matemaatika; III — filoloogila, ajalugu, pedagoogika, psühholoogia; IV — õigusteadus, kehakultuur). Lühikokkuvõtte pikkuseks võib olla kuni 4 masinakirja lehekülge.

Uudiseks on see, et teaduskondades moodustatud kirjastuskomisjonid annavad TRÜ OTU nõukogule üle korrigeeritud ja igati õigesti vormistatud tööd, mis võib otsekohe trüki anda.

Teaduskondade kirjastuskomisjonid võtavad lühikokkuvõtteid vastu

20. veebruarini ja esitavad tööd 1. märtsiks. Kõik hiljem esitatud tööd trüki ei lähe.

Ülevaade TRÜ OTU XXII konverentsi esialgsest ajakavast:

29. märtsil uute ja uusimate ideede õhtu ülikooli kohvikus.

30. märtsil kell 11 avalenaristung; kell 14—18 sektiioonide istungid; kell 19 osakondade ja ringide sõprusõhtu külalistega.

31. märtsil kell 9—10 pressikonverents külalistele; kell 10—13 sektiioonide istungid; kell 14—18

1. aprillil kell 9—11 OTU esindajate nõupidamine; kell 11—14 sümposiumid; kell 14 lõpp-plenaaristung; kell 17 OTU aktivistide ja külaliste sõlt Käärikule.

2. aprillil puhkelaager Käärikul; kell 16 tagasisõit Tartusse.

M. TAMMERT,
OTU aseesimees

Matkaradu meenutades

KAUKAASIAS...

Keemik on tõeline matkaja. Raske on öelda, mis sunnib teda matkakeppi ja seljakotti haarama — kas kutsetöö spetsiifika, laboratooriumis veedetud pikad tööpäevad või lihtsalt nooruslik energia, mis väljendub soovis näha palju uut ja huvitavat.

Seljataga on paljud huvitavad matkarajad. Oleme matkanud Eestis, Karpaatides ja Koolas. Nägemata oli Kaukaasia. Sellepärast pole midagi imestada, et juba varakevadel sai tihti arutatud eelseisvat matka Kaukaasiasse. Järgnesid matkagrupi komplekteerimine, marsruudi koostamine, vajaliku informatsiooni kogumine ja loendamatud teised pisiettevalmistused.

Ja lõpuks — suvi, ärasõit Tartust. Meie, 11 nädalas vormi-riietuses noort keemikut, alustasime matka marsruudil: Tartu—

Moskva—Pjatigorsk—Teberda—Dombai—Arhõz—Ritsa—Mustmeri—Moskva—Tartu, millest 250 km tuli läbida jalgsi.

Esimesed tutvused mägedega tegime Põhja-Kaukaasia mineeraalvete rajoonis. Käisime Mašuki mäel, mille jalamil Lermontov pidas oma viimase duelli.

Teberdasse jõudsim pühapäeva õhtupoolikul. See Põhja-Kaukaasia üks tähtsam turismikeskus asub umbes 1300 m kõrgusel merepinna, kõrgetikule Teberda jõe kaldal, millest mõlemale poo-

le jäävad peaaegu püstloodis kõrguvad mäemassiivid. Ja mis seal salata — üks mõndagi meist valdas tõsine hirmutunne kohtumise eel tõeliste «mäehiiglastega», sest piirdusid ju meie teadmised sealsetest mägedest vaid kirjandusest loetu ja teistelt kuulduga.

Kuid juba järgmisel hommikul, mil alustasime jalgsimatka üle Kaukaasia peaaheleiku, tundusid õhtul meile nii singetena paistnud mäed palju meeldivamatenä.

Matka teisel päeval, Baduni kuru ületamisel, jõudsim välja lumepiirini. Kuigi varem olime lugenud-kuulnud kõrvetavast kõrgmäestiku päikesest, õppisime teda tõeliselt tundma alles lumel. Ei olnud vist kedagi, kes päikese halastamatus kiirguses poleks oma nahka vahetanud.

Kolmanda matkapäeva lõpuks olime ületanud kaks mäekuru. Jõudsim Dombaisse, mis on Põhja-Kaukaasia suurim turismi- ja alpinismikeskus. Ta asub vahetult Kaukaasia peaaheleiku juures ja on ümbritsetud kolmest küljest kõrgete mägedega. Pilvitul päeval avaneb siit võrratu vaade lumistele mäeharjadele. Looduslikult väga sobiva koha tõttu kavatakse Dombaid tunduvalt laiendada ja muuta ta rahvusvahelise tähtsusega turismi- ja talispordikeskuseks.

Dombaist asusime teele Alibeki alpilaagrisse, mille lähedal leidus sobiva ööbimiskoha. Õhtupoolikul käisime tutvust tegemas Alibeki jääliustikuga ja Turje mägiäärvega.

Järgmisel hommikul alustasime rinnakut oma matka kõige kõrgemale punktile, 3207 meetri kõrgusele Alibeki kurule. Kuigi see pidi olema meie matkamarsruudi üks raskemini ületatav kuru, oli tõus siiski veel võrdlemisi kerge ja ohutu. Palju raskemaks ja ohtlikumaks kujunes aga laskumine. Esialgu läks kõik küll üsna lõbusalt. Võtsime seljakottidest välja plastikaadid ja sõit omamonteeritud «kelkudel» algas. Nii said meie kõõgiplastikaadidki puhtaks. Pärast lõbusat sõitu ja lumepiiri ületamist selgus üsna kurb tõsiasi: meie ees oli järsk kaljusein, millest laskumine nõudis spetsiaalset alpinistivarustust. Pärast mitmetunnilisi otsinguid õnnestus meil leida küllalt ohutu koht laskumiseks.

Õhtuks jõudsim Aksaudi ja Helega ristumiskohale, kus oli ette nähtud Aksaudi jõe ületamine. Selgus, et kevadine suurvesi oli silla minema viinud. Nii jäi üle kaks võimalust: kas minna 15 km allavoolu silda otsima või ületada jõgi «omal käel». Võtsime arvesse tuntud tõsiasja, miks ringi minna, kui otse saab ja valisime viimase variandi. Järgmisel hommikul kell 5 alustasime jõe ületamist. Kiire voolu tõttu saime läbimiseks kasutada ainult neid kohti saare-

keste vahel, kus vesi ei ulatunud üle põlve. Nii tuligi meil ligi tund aega Aksaudi jääkülma voolu suudast üleminekuks sobivat kohta otsida. Lõpuks jõudsim siiski ilma suuremate vaperusteta teisele kaldale.

Mägiõgedes peituvat tõelist võimsust saime näha alles Arhõzis. Terve puhkepäeva jooksul, mil seal viibisime, sadas. Sadas vahet pidamata ja väga kõvasti. Vesi jões tõusis mitme meetri võrra. Tulemuseks oli, et veevool viis kõik sillad minema. Päästa suudeti ainult jalakäijate jaoks määratud rippsild. Hiljem kuulsime, et viimane selline suur ülejutus oli 1958. aastal.

Metsloomi meil mägedes ei õnnestunud kohata. Kord nägime suurt kitsekarja. Rõõmustasime, et näeme tõelisi mägiliktsi. Hiljem selgus, et rõõm oli siiski enneaegne, sest peagi tuli ka karjane.

Nii me siis rändasime mägedes. Harjusime nendega ja hakkasime neid armastama. Kindlasti läheme sinna veel kord tagasi.

T. TENNO ja V. PÄLLINI fotod

TOOMAS TENNO

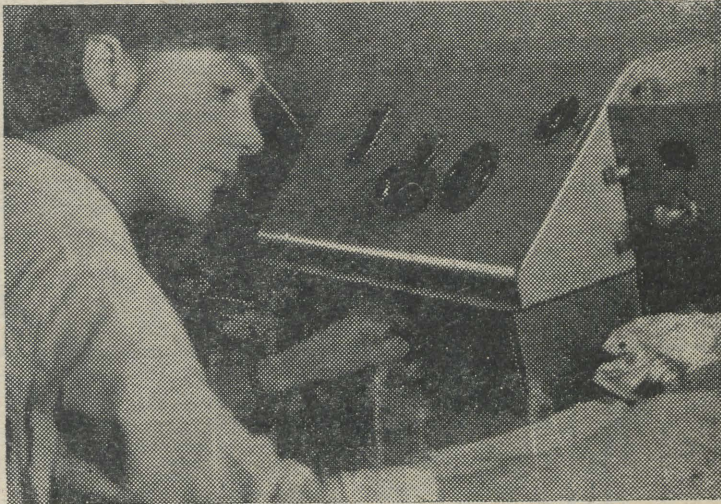
T. ADER

Aktiivseid — 13

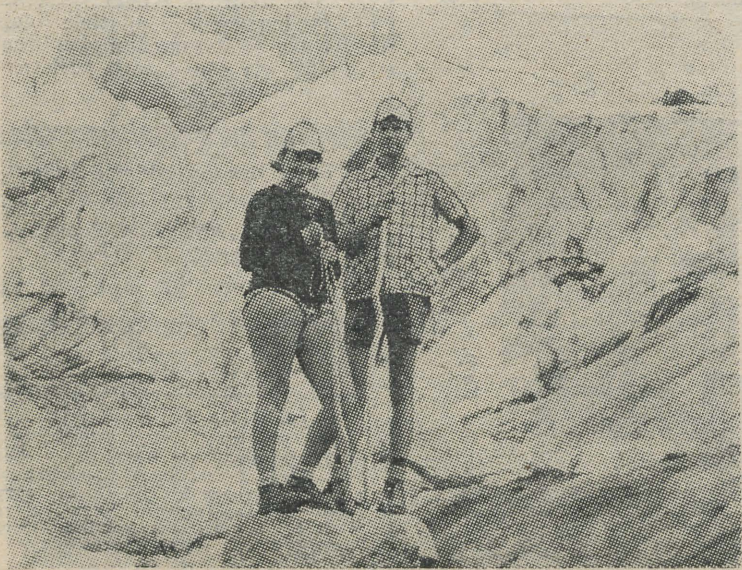
Geneetikaring on alles üsna noor, kõigest 3-aastane. Nimekirjas on aktiivseid liikmeid 13, kuid koosolekul on üpris külalisterohked. Küllap on viimase põhjuseks see, et koosolekutel ettekanntavad tööd ei ole liiga spetsiifilised ning on arusaadavad ka nooremate kursuste üliõpilastele (geneetikat loetakse ju alles IV kursusel).

Geneetikaringi eesmärgiks on see, et iga liige esineks vähemalt kord aastas ettekandega. Viimasel ajal on mõningat intensivistumist märgata — kui mullu esitati ülikooli teaduslikule konverentsile ainult üks töö, siis tänava on selleks nõusolek saadud kaheksalt autorilt.

Vaatamata oma noorusele hakkab geneetikaring ülikoolis üha suuremat populaarsust saavutama.



Pildil: IV kursuse taimebiokeemik Helle Joala töötab spektrofotomeetril CФ-4. K. JÄRVISTE foto, A. TEDERI tekst.



Polegi sellest palju aega möödas, kui istuti lõpuaktusel, diplomitõde kaitsmise ja riigieksamite ärevus alles poolenisti sees... Nüüd on hiljutistel ülikoolilõpetajatel esimesed kuud ametis olemist juba seljatanud. Kuidas siis tööinimesepõlv tundub? Sel teemal sai vesteldud mõne lõpetanuga, kes töötavad Tartu linnas.

VIIVE VAIGLA, lõpetas Majandusteaduskonna kaubanduse eriharu 1966. a. kevadel.

Kellena töötate? «Olen kaupluses «Noorus» manuaalseksiooni juhataja. Tõsi, päris minu erialale see koht küll ei vasta ja tunda tundub võõraski «letitõõtja» olla, nüüd hakkab juba harjuma.»

sololi algorganisatsiooni sekretär.

Milline on olnud senise tööaja kõige raskem päev?

«V klassi tüdruk Luule puudus 10 päeva ja kui siis kooli tuli, piüdsin teda algul mitte küsida, et tal oleks aega end koguda. Poisid nurisesid siis kogu aeg, et üht õpilast üldse ei küsita, teda

ESIMESEL TÖÖKOHAL

Olete erialase ettevalmistuse tasemega rahul?

«Kauplusepraktikat oli liiga vähe — üks kuu. Tunda andis ka kaubanduskabineti kehvaõitu sisustus — raskeks läks praktikume korralikult organiseerida.»

Kas mõnda ühiskondlikku ametit ka juba peate?

«Jah, on nimelt olemas niisugune organ nagu noorte spetsialistide nõukogu. Olen selle esimees. Nõukogu tegeleb põhiliselt tehnikumide ja kutsekoolide lõpetanute, kes on kaubandusvalitsusesse tööle suunatud: peab kontrolli töötingimuste, vaba aja veetmise, ühiselamute olukorra üle jne.»

Aga millega ülikooli ajal tegelesite?

«Tegutsesin ametiühingu linis teaduskonna büroo esimehena, hiljem kultuurisektoris. Olin ka seinalehe toimetaja.»

Kas peate küllaldaseks ülikoolist saadud ühiskondliku töö kogemusi?

«Igal juhul puudust ei ole tundnud. Muidugi sõltub see igahesest endast — kes kui palju kuskil kaasa lüüa viitsib. Soovitsin omalt poolt küll kõigil õppimise ajal nii palju püüda kogemusi saada kui vähegi võimalik, muidu läheb pärast töökohal raskeks.»

KADI ALATALU, lõpetas inglise filoloogias osakonna 1966. a. kevadel.

Kellena töötate?

«Opetan Tartu A. H. Tammsaare nimelises I Keskkoolis inglise keelt V, VI, VII ja IX klassis.»

Olete ülikoolist saadud erialase ettevalmistuse tasemega rahul?

«Üldiselt jah, eriti mis puudutab ettevalmistust inglise keele osas. Väga palju kasu on Laine Hone'i antud keelemetoodikast.»

Tööl olles ei ole vaja tulnud teadmisi inglise keele teoreetilistest grammatikast, keele ajaloo, leksikoloogias, kuigi neid õppida oli üsna huvitav.»

Kas teete ka ühiskondlikku tööd?

«Olen oma kooli õpetajate kom-

hoitakse jne. Küsisin Luulet, aga et ta elementaarseidki asjaid oli unustanud, pidin talle panema puuduliku. Siis üllataski mind kaasõpilaste suhtumine asjasse: see oli umbes nii, et vaat kui tore, paras sulle!

Vestlesime ka **REIN KINGUGA**, kes lõpetas TRÜ Füüsika-Matemaatikateaduskonna 1961. a. kevadel.

Kus ja millega praegu tegelete? «Olen Füüsika ja Astronoomia Instituudi aspirant. Tegelen üldjoontes õelduna tahke keha füüsika probleemidega.»

Kuidas olete ülikooli ettevalmistuse tasemega rahul?

«Kes asjast on huvitatud, see saab ülikoolist küllalt korraliku põhja kätte. Igal juhul teiste meie maa noorte füüsikutega tunnen end teadmiste tasemelt võrdsena.»

Materiaalne baas on ülikoolil nõrk, isegi võrreldes Vilniuse ja Riia ülikoolidega, rääkimata Moskvast. Asi muidugi ei parane enne, kui saadakse üle ruumikitskusest. Mis puutub ülikoolis loetavatesse ainetesse, siis tundub, et kõik on vajalikud. Veel rohkem ja põhjalikumalt oleks tahtnud õppida keeli. Ohutustehnikat nagu poleks õppinudki, nii-võrd madal oli selle tase.»

Kõige toredam päev Teie senises töös?

«Kui õnnestub oluline katse, eks siis ole küllaltki meeldiv päev küll. Aga missugune just see kõige toredam... ei tea!

Hea meel oli muidugi sel päeval, kui Füüsika ja Astronoomia Instituut sai uue hoone Riia maanteele. Sel varakevadel kolisime juba sisse.»

Kuulsin, et Te olite hiljuti Gruusias. Mis seal toimus?

«Gruusias käisin üleüldiselt luminestsentsialasel konverentsil. Eestist oli 8 inimest: 2 TRÜ-st ja 6 FAI-st. Sõnavõttudega esinesime kõik. Ka minul tuli rääkida kahel teemal.»

**M. RAIDMA
E. LAANSALU**

„Kas teil kutsed on?“

(«Pessimistlikke» mõtteid teise «optimistliku asja» puhul)

«Teoks on saamas huvitav üritus — televiktoriin vabariigi kahe suurema kõrgema õppeasutuse vahel. Oleks tore, kui tudengid, kes tunnevad ennast ühe või teise teema osas tugevatena, pöördusid instituudi komsomolikomiteesse. Häbeneda pole siin midagi, mängus on aga prestiiži küsimus... Iga meie instituudi üliõpilane on tere-tulnud AUN Kultuurihooes, rääkimata Tallinnas toimuvast teisest voorust (kodud aitavad ka seinad). Mängib ju alati võistkonnavõistlustel suurt osa «omade» moraalne toetus. «Kivi kotti» instituudi võistkonnale ja tugevat põldahoidmist kõigile — kas võistluspaigal või te-leekraanil ees.»

(Tallinna Polütehnikareedel, 2. detsembril 1966.)

Sellist leegitsevat üleskutset otsisime ka ülikooli lehest. Vähesed sõnad uudisaja kohta leidsime 4. leheküljelt. Lõpuks võtsime nõuks omal käel suurkoolide jõukatsumist pealt vaatama minna.

Lootsime telekaamerate silme all küpsevatele kolleegidele kui mitte nõu, siis jõuga ikka abiks olla. Ometi ei läinud see korda.

Kui AUN Kultuurimaja uksehoidjatädi meid vastutulelikult sama asutuse kunstilise juhataja jutule viis, siis saatis tolle lakooniline küsimus: «Kas teil kutsed on?» meid niisama hästi kui ukse taha.

Küllap vist sessioonieelsest sa-ginast näpatud vaba õhtupooliku korstnasselemine tegigi pisut pahaseks. Sellest ka alljärgnev.

1. Kas see üritus pidi olema võistlus kahe kõrgema õppeasutuse vahel või hoopis lavastatud laupäevaõhtu saade televisioonipublikule ja erikutsetega pealtvaatajaile? Jäeti arvestamata, et enamikul Tartu tudengitest pole televiisorivaatamine internaadis võimalik. Esialgu jäi teadmata seegi, keda ülikool talinlaste vastu välja pani. (Hoopis täpsemalt informeeris TPI räälekandja, kus saladust teemata kogu võistkond kirjast seisis.)

2. Miks ei ole igale üliõpilasele sissepääsemine niisugusele numeeste võimeteproovile niisana tavaline kui tantsupeole minek? Ometi tahaks igalüks vaba neeldivat õhtupoolikut oma naitse järgi sisustada. TPI-s aadakse televiktoriinist ilmselt pisut teisiti aru kui meil. Ega's Tallinna kohtumisele ilmaaegu vii suure optimismita vastu min-da. Tartu asjasthuvitatuile jääb le vaid 200 kilomeetri kaugusel «omade» pärast südant valu tada.

Niisugused olid meie «pessimistlikud mõtted» juba teise «optimistliku asja» kohta.

HELGI RIVIS, INNA TŠUBITŠ

* TEATED * TEATED *

Uut teatmekirjandust

Указатель основных отечественных библиографий и справочных изданий по естественным и физико-математическим наукам. Ленинград 1966. 385 lk. (1960 nim.)

A. M. Бабкин, В. В. Шендеров. Словарь иноязычных выражений и слов, употребляющихся в русском языке без перевода. В 2-х кн. Москва-Ленинград 1966, 1344 lk.

Библиография иностранной библиографии по химии. Вып. 1. Отдельно изданные библиографические указатели и прикижная библиография 1930—1964 гг. Москва-Ленинград 1966, 202 lk.

Шигер, А. Г. Политическая карта мира. (1900—1965). Справочник. Изд. 2-е доп. Москва 1966, 207 lk.

Справочник по иностранным флотам. Москва 1966, 619, XXXII Л. А. Шур. Художественная литература Латинской Америки в русской печати. Аннотированная библиография русских переводов и критической литературы на русском языке. 1960—1964. Москва 1966. 196. lk. 1090 (nim.)

The American everyday dictionary. New York 1955. 570 lk.

The Macmillan handbook of English. New York 1964. 489 lk.

Faust-Bibliographie. Teil I: Allgemeines. Grundlagen. Gesamtdarstellungen. Das Faust-Thema vom 16. Jahrhundert bis 1790. Berlin-Weimar 1966. 512 lk. (3283 nim.)

K. Petermann. Tanzbibliographie. Verzeichnis der in deutscher Sprache veröffentlichten Schriften und Aufsätze zum Bühnen-, Gesellschafts-, Kinder-, Volks- und Turniertanz sowie zur Tanzwissenschaft, Tanzmusik und zum Jazz. 1. Lieferung. Leipzig 1966. 80 lk. (473 nim.)

Высшие женские (Бестужевские) курсы. Библиографический указатель. Москва 1966. 192 lk. (1061 nim.)

Кибернетика, автоматика и телемеханика. Аннотированный указатель литературы. Вып. 5. Москва 1966. 366 lk.

Справочник по диагностике и лечению острых профессиональных интоксикаций. Киев 1966. 313 lk.

Е. А. Кречковский. Справочник по ядохимикатам (краткая характеристика ядохимикатов, рекомендации по профилактике отравлений ими и меры медицинской помощи). Киев 1966. 118 lk.

Административно-территориальное деление Сибири (август 1920 г. — июль 1930 г.), Западной Сибири (июль 1930 г. — сентябрь 1937 г.) Новосибирской области (с сентября 1937 г.) (Справочник). Новосибирск 1966. 220 lk.



Teaduskonnakirurgia ringi töökoosolek toimub 20. detsembril kell 18 Toome haavakliiniku auditooriumis.

Päevakorras:

1. Luu regeneratsioonist (VI k. üliõpilane Roosaar).
2. Unquis incarnatus (V k. üliõpilased Poljanski ja Rodionov).
3. Haige demonstratsioon.

Kinosõbrad!

Kolmapäeval, 21. detsembril kell 16—18 näidatakse Vanemuise t. 46 suures auditooriumis järgmisi filme:

1. Jutustusi Tanganjilkast.
2. On ookeanis maa (Kurilli).
3. Üks õppäev taigas.
4. Vana Laadoga.

UTU geograafia ja geoloogia ring

Teadmiseks!

Kuni 1. jaanuarini 1967. a. on üliõpilastel võimalik kasutada õppimiseks (lisaks ülikooli raamatukogudele) järgnevaid auditooriume:

Keelte maja aud. 218 ja 219 ning Vanemuise t. 46 aud. 111 ja 112 (iga päev kell 18—22, laupäeviti kell 16—22).

Õppeosakond

Teadusehuvilised!

Reedel, 16. detsembril algusega kell 18 toimub TRÜ lektoriumis (Vanemuise t. 46, suur auditoorium) dots. Ülo Paveli loeng «Uuemaid saavutusi geneetikas».

Järgneb film «Teadvuse lävel».

Raadioloengud

Kolmapäeval, 21. detsembril 1966. a.

1. Kõigile pedagoogika õppijaile dots. Heino Liimetsa loeng «Kontrollile esitatavad nõudmised ja kontrolli funktsioonid».

2. Ajaloo-Keeleteaduskonna I ja II kursuse üliõpilastele dots. Richard Kleisi loeng «Ladina keele algkursus» VIII.

Reedel, 23. detsembril 1966. a.

1. Kõigile kaugõppijaile vanemõpetaja Vanaaseme loeng «Diferentsiaalrent ning selle jaotamine».

2. Zurnalistika eriharu III kursuse üliõpilastele dots. Juhhan Peegli loeng «Ajalehe zanrid».

Kolmapäeval, 28. detsembril 1966. a.

1. Ajaloo-Keeleteaduskonna I kursuse üliõpilastele õppejõud Linnart Mällu loeng «Ülevaade India keelest».

2. Saksa filoloogia osakonna IV ja V kursuse üliõpilastele vanemõpetaja Felix Kibbermanni loeng «Die Entwicklung der methodischen Anschauungen im Fremdsprachenunterricht der Gegenwart».

Reedel, 30. detsembril 1966. a.

1. Kõigile kaugõppijaile dots. Inge Undi loeng «Suuline kontroll».

2. Eesti filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilastele dots. Huno Rätsepa loeng «Uraali aluskeele sõnad eesti keeles».

Uheskoos on rõõmgi helgem, mure päris-päris kerge!

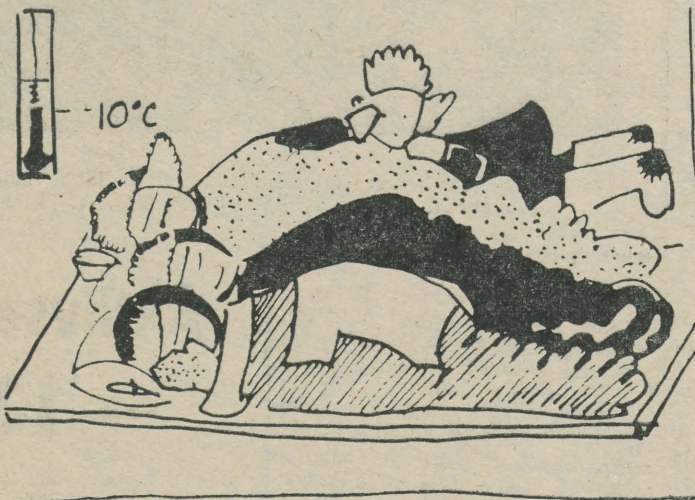
**ENE KORN
JAAK VIHMAND**

Õigusteaduskonna I kursuse

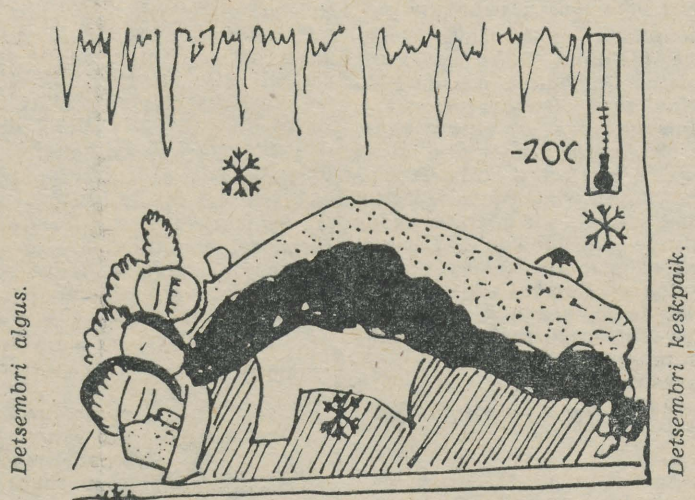
Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trüki- ja kirjandus- ja kunstitehnikatöökoda, Tartu, Ülikooli 17/19. III. Oskiknumbril hind 2 kop. Tellimise nr. 9218. MB 11827.

PÄEVAKAJA



A. OISSARI karikatuurid



Detsembri algus.

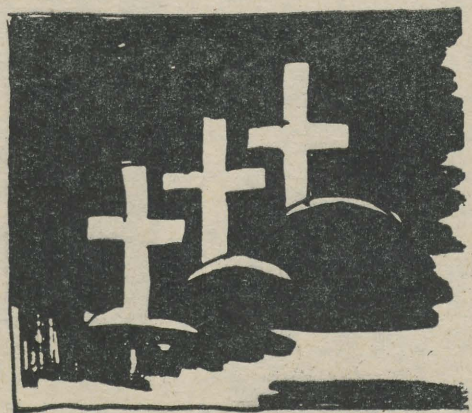
Detsembri keskpaik.

«PÄEVAKAJA» KUULUTUSTE NURK

Kaduma on läinud meie ilus suur televiisor. Viimati nähtud I korruse puhketoas. Ausat leidjat palutakse teatada aadressil Tartu, Tiigi t. 14. Meie KÕIK.

Ette tänades Uus-Tiigi pere.

JAH, DETSEMBER ON KURJALT KÜLM KUU KÜLL... V. KINGISEPA T. VOIMLAS ELAVAD NOORMEHED NÄEVAD OMA SAATUST NII, NAGU SEDA ON KUJUTATUD KOLMEL JUURESOLEVAL PILDIL.



Detsembri lõpp.

Tagasivaatena I semestrile

Kevadisel konverentsil valitud õppesektor alustas oma tööd täiesti uues koosseisus.

● **ÕPPESEKTORI SENISEST TÖÖST.** Septembrikuu läks põhiliselt hoovõtmiseks, sest osa sektori liikmeid polnud Tartus. Tööplaan sai siiski tehtud ja vanade sektorite koosseisu abiga organiseeriti esimestele kursustele ülikooli ja õppimise iseärasusi tutvustav koosolek.

Komitee õppesektor koostas ankeedi, et saada ülevaadet ühiskonnateaduste õpetamisest meie ülikoolis. Toimus ka ühine arutelu koos ühiskonnateaduste õppejõudude parteiorganisatsiooniga. Ankeedi tähtne kujutas endast teatud määral ühiskonnateaduste õppeplaani analüüsi. Kuigi selgusid üliõpilaskonna konkreetsed ettepanekud, oli lõpptulemusel fiasko. Kõik saavad küll aru, et poliitilist ökonoomiat peaks õppima enne filosoofiat ja partei ajalugu alles siis, kui selleks on olemas vastav filosoofiline baas, aga siiski ei saa õppeainete järjekorra muutmiseks midagi ette võtta.

Üheks ülesandeks meie töös oli korraldada sessiooni tulemuste analüüs. Kasutasime siin moodust, et osakonnad ise valiksid, millistel kursustel analüüsi organiseerida. Üldiselt tundub, et kevadsessiooni arutelud ei taha hästi õnnestuda. Suvevaheaeg pühib minema selle asjaliku ja kriitilise meeleolu, mida selliseks aruteluks paraku hädasti on tarvis.

Pidevalt on olnud kära loengute vabakuulamise ümber. Sellest räägiti ka 9. detsembri komsomolikonverentsil.

Meie andmete kohaselt ei tohiks see probleem erilist peavalu teha. Esiteks, viimasel ajal on vabakuu-

lamise taotlusi küllalt vähe. Teiseks, kõiki, kellel on vabakuulamiseks tõesti õigus, ei kohustatagi loengutel käima.

Stipendiumi küsimusest. Õppeosakond on täiesti nõus arvestama üliõpilaste asjalikke ettepanekuid stipendiumide maksmise korra muutmise kohta. Kavatsetime seda küsimust arutada koos osakondade sektoritega. Millegipärast aga näib, et praeguse korraga ollakse enam-vähem rahul. Üliõpilase sõna stipendiumikomisjonides olevat küllalt kaalukas (!)

● KAS KÄÄRIKU AKTIIVI-LAAGRID TULEVAD KASUKS?

Sealsed seminarid kahtlemata õigustavad end. Vaevalt oskaks välja mõelda paremat teed uue komsomoliaktiivi kurssi viimiseks komsomolielu probleemidega. Siinkohal mainitagu siiski, et mitmendat korda aktiivilaagrist osavõtja ei leia seminarides enam midagi värsket ega vajalikku.

● TULEVIKUPLAANID

on üpris udused. Võtame eesmärgiks orgkonverentsi otsuste elluviimise. Plaanis on korraldada osakondades kohtumisi lõpetanutega, kes oma kogemuste põhjal arutleksid teemal: mida elus vaja läheb ning millest jääb ülikoolis õppides vajaka?

Et töötame esimest aastat, oleks meie juhendamisele tulnud rohkem rõhku panna. Paraku on abi ülikooli komsomolisekretäride ülekoormatuse tõttu olnud üsna napp. Ka praktilisest kogemusest jääb puudu. Ainult teoretiseerimisega kaugetele ei jõua.

ANU ROOS,
ELKNU TRÜ Komitee õppesektori juhataja

3 ВОПРОСА

КАК НАШИ СТУДЕНТЫ ПРОВОДЯТ СВОЕ СВОБОДНОЕ ВРЕМЯ?

СКОЛЬКО ВРЕМЕНИ ОНИ ПОСВЯЩАЮТ УЧЕБЕ, ВЫПОЛНЕНИЮ УЧЕБНЫХ ЗАДАНИЙ?

КАК НАШИ СТУДЕНТЫ ГОТОВЫ ВСТРЕТИТЬ ЭКЗАМЕНАЦИОННУЮ СЕССИЮ?

На эти темы беседовала со студентами русских отделений студентка V курса медфака АЛЛА КОНДРАШОВА

● «Как мы готовимся в свободное время? Занятия кончаются очень поздно, полностью освободиться успеваем часам к 6—7. Самоподготовка в основном — истории болезни.

Сессия двадцать дней. Мальникам сдать 5 экзаменов, девочкам — 4. Нельзя сказать, чтобы мы были в восторге...

(IV курс медфака)

✱

● «Пятый курс — уже не за горами выпуск. Понимая, как много нам нужно сделать, все же не успеваем делать и половины намеченного. За семестр написать историй болезни. Сессия — сюрприз из неприятных, попытаемся сдать 5 экзаменов за 20 дней.

Занимаемся большей частью дома. В библиотеках часто не хватает места...

(V курс медфака)

✱

● «В основном наша самостоятельная работа состоит, конечно, в чтении литературы, разбор её. На это мы и филологи. Сессии всегда очень волнуют, но мы полны оптимизма и верим в благоприятный исход.»

(IV курс филологического факультета)

● «Самоподготовка — готовимся к контрольным, почти каждый день. Но успеваем сходить в кино тоже. Занимаемся чаще дома. Ну, а сессия есть сессия, конечно очень волнуемся...»

(III курс физико-математического факультета)

✱

● «Студенты нашего курса очень много времени уделяют самоподготовке, мы в большинстве занимаемся дома и считаем, что если хочешь чего-нибудь знать, то необходимо в день тратить не менее 5—6 часов на самостоятельную работу. Предстоящая сессия пугает, но все же чувствуем себя достаточно подготовленными к ней.»

(Группа студентов II курса медфака)

✱

● «Занимаюсь дома, готовлюсь к текущему циклу, в свободное время пишу истории болезни. Дважды в неделю — гимнастическая секция. Успеваю сходить и в кино. Конечно, общественная работа.

При одном слове «предстоящая сессия» охватывает ужас. Экзамены потребуют полной отдачи сил и энергии...»

(V курс медфака)

Matkarühmad kohtusid

Neljapäeva õhtul korraldas TRÜ matkasektsioon kohviku piljardisaalis kahe Karpaatides käinud matkarühma kohtumise. Teretulnud olid ka need matkasõbrad, kes veel kavatsevad Karpaatide võlu vaadata minna.

Keemikute grupp käis matkal talvel, matkainstruktorite rühm su-

vel. Seetõttu olid marsruudid erinevad ja ka muljed kahesugused. Ühise laua ümber tuletati meelde huvitavamaid matkapäevi ja paiku, vaadati fotosid ja elati veel kord läbi matkarõome. Rahule jäid ka need, kes tulid kohtumisele matkakoogemusi saama.

! TÄHELEPANU !

LAUPÄEVAL, 24. DETSEMBRIL KELL 20.30 ÜTLEB TRÜ KLUBIS «TERE ÖHTUST!»

PRESSIKLUBI

KES TULEMATA JÄÄB, KAHETSEB TERVE PIKA SESIOONIAJA TAGANTJÄRELE!

Hea tuju 30 kop. eest.

Intervjuu

MIDA ARVATE ALGAVAST ARVESTUSTE JA EKSAMITE SESSIOONIST?



✱ Bioloogia-Geograafiateaduskonna dekanaadi sekretär A. Vahi:

«Arvestused on meie teaduskonnas alanud. Erilisi üpardusi pole olnud. Rõõmustab see, et võlgnevused on enamikus likvideeritud, seetõttu võib eksamitelegi julgemat vastu astuda.

Praegu hoiab meeli ärevil diplomite kaitsmine (20 lõpetajat), mis toimub 22.—23. detsembril.

Vaikus, mis praegu teaduskonnas valitseb, on ilmselt vaikus enne tormi. Peab lootma, et kõik läheb hästi.»

Kehakultuuriteaduskonna prodekaan S. Oja:

«Eksamisessioonile, nagu ikka, läheme vastu väikeste muredega. Raskusi on noormeestega, kes tänava demobiliseerusid Nõukogude armeest. Õppeplaani on läinud väga tihedaks ja nõuavad neilt suurt tahtejõudu, et teistega sammu pidada.

Kõige rohkem on üliõpilastel raskusi ühiskonnateaduste eksamitega. Lähemal päeval on kavas tootmisnõupidamine välisloogikatega algava sessiooni üle.

Ja veel. Lausa võimatu on nende noorte olukord, kes elavad Elvas! Takistatud on nii treeningud kui ka õppetöö.»



✱ Füüsika-Matemaatikateaduskonna prodekaan R. Tani:

«Praegu sarnaneb igasugune arvamine ennustamisega. Meie teaduskonnas saadakse enamik arvestusi jooksvalt kontrollitööde kaudu, sellepärast pole tulemused täielikult teada. Rõõmustavat on teaduskonnas vähe, suuremad probleemid on üliõpilaste väljalangemine ja halvad tingimused füüsika õppimiseks, sest meie õppehoone pole ikka veel valmis. 3—4 aastat tagasi oli teaduskonnas 600 üliõpilast, praegu 1000, sellega seoses on teataval määral suurenenud ka nende arv, kes ei pea pingele vastu ja lahkuvad. Selliseid üliõpilasi on möödunud semestri jooksul olnud üle kolmekümne. Karta on, et see arv veelgi suureneb, sest võlgnejaatesse oleme hakanud suhtuma karmimalt.»

✱ Õigus-Majandusteaduskonna prodekaan H. Müür:

«Arvestusi on seni olnud kaks — kaubanduse eriharu II ja III kursusel. Need läksid hästi. IV kursus on veebruarikuuni praktiline, diplomite kaitsmine toimub mais. Tänavu lõpetab meie teaduskonna 61 üliõpilast. Eksamisessiooni ajal tuleb meie üliõpilastel sooritada 3—5 eksamit. «Traditsioonilisteks» läbikukkumise aineteks on keemia ja füüsika. Rõõmu teevad tublid üliõpilased. Ainult «viitele» õppijaid on meil päris mitu. Võiks nimetada IV kursuse üliõpilasi M. Noormetsa, M. Pahapilli, L. Soondrat. Loomulikult loodame, et sessioon möödub hästi.»

Intervjueerisid I. HOYER ja H. TOOMLA
O. TÕELEIU fotod

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!



Tartu Riikliku Ülikooli parteikomitee, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 34 (715) Reedel, 23. detsembril 1966. XX aastakäik

✱ Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan L. Eringson:

«Sessiooni kohta võiks öelda Voldemar Panso sõnadega, et kõik läheb «nii korda, etad süngelt, läheb kehvasti, vetad lõbusalt, on tore elada. Keik on oma teha».

Meie teaduskonna rohkem kui 550 üliõpilast sooritavad sessiooni kestel 85 arvestust ja 75 eksamit. V kursusel on jaanuaris õppesessioon, eksamid algavad neil veebruaris. Võrreldes kevadisega on praegune sessioon küllatki kerge. Võõrloogia I kursuse üliõpilastel näiteks on ainult kaks eksamit, mis juba 12. jaanuariks on tehtud. Kõige raskem on ajaloo üliõpilastel, sest lisaspetsialiseerumise tõttu tuleb neil õppida veel võõrkeelt. Ajaloo-osakonnas on jaanuaris 17 eksamit, vene filoloogidel 15 ja eesti, inglise ning saksa filoloogidel 14 eksamit.

Arvestused on alanud. Esialgu on need edukalt kulgenud, loodame, et edasi läheb samas vaimus.»



ÜHISKONDLIKE ERIALADE TEADUSKOND

Raamatusõpradele!

Meie laiahaardelises kultuurilases töös on siimapaistvalt tähtis koht raamatukogudel. Tuhanded raamatusõbrad, raamatukogunduse entusiastid on rändraamatukogude ja kooliraamatukogude juhatajateks. Raamatukogude baasil luuakse järjest uusi filiaale, mida juhid ühiskondlikud raamatukoguhoidjad. Samuti organiseeritakse elanikkonna initsiatiivil ühiskondlikke raamatukogusid, mida abistavad riiklikud raamatukogud. Üha laieneb elanikkonna osavõtt raamatukogude tööst, mis tingib vajaduse inimeste järele, kes oleksid põhjalikumalt tuttavad raamatukogutöö spetsiifikaga.

Seepärast korraldab ÜET ka ühiskondlike raamatukoguhoidjate vajalikku väljaõpet. Oleks eeldustekohane, et sellest erialast huvituksid eeskätt tulevased pedagoogid, sest õppeprogrammis on ulatuslikult ette nähtud ka tutvumise mitmesuguste raamatupropagandalaadsete üritustega (kirjandusõhtud, vastavate ringide juhendamine, kirjanduslikud kohtud jms.). On kindel, et niisuguste ürituste puhul palutakse kohtadel kindlasti pedagooge, eeskätt kirjandusõpetajate abi. Siis kuluvad ÜET-s saadud teadmised märjaks ära.

Töö raamatutega — see on huvitavaid erialasid kindlasti ka mittefiloloogidele, kellel on kutsumust viia kirjasaõna rahva hulka.

V. LEEK,
õpperühma juhataja

Mis on head ja kas on halba ÜET-s?

ÜET on eriline teaduskond ülikooli teaduskondade hulgas. Erialasid on sedavõrd palju, et kõik üliõpilased võivad leida soovikohase: õppida lektor-propagandistik, omandada rahvakunstiansambli juhi elukutse, tunda õppida looduse saladusi, kodukultuuri loomisrõõmu jne. Kõike seda on võimalik teha juba üliõpilasaastate jooksul. See on hea. Halb on see, et rida üliõpilasi mõtleb, küllap ühiskondliku töö oskusi on aega omandada ka pärast ülikooli lõpetamist. Sellepärast tundub sageli sõnades «üliõpilane» ja «ühiskondlik elukutse» nagu teatud vastuolu. See vastuolu ilmneb sageli ka selles, et ühiskondlike elukutsete teaduskonda suhtutakse umbusaldusega — jälle täiendav koormus, vähem vaba aega... Aga kas pole hea juba ülikoolis omandada lektori oskusi ja neid ka rakendada? Elava sõna abil võib võidelda jurist, majandusteadlane, arst, ajaloolane, füüsik — ühe sõnaga kõikide erialade esindajad. Praegu on aga Oigus- ja Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste kõrval lõpetanud lektor-propagandisti eriala ainult üks Arsti-teaduskonna üliõpilane.

Või võtame näiteks nõukogulike kombetalituste eriala. Selle on lõpetanud ainult 3 üliõpilast. Rohkem avaldusi ei laeku — ei tahetavat õppida ilmalikuks «papiks». Kas siis tõesti on selle ala piirid nii ahtad? Aga kuhu jäävad sellised üritused, nagu noorte suvepäevade korraldamine, asutuste juubelid, komsomoli astumine jne. Kõike seda õpitakse sellel erialal.

Osa üliõpilasi valib küll eriala, aga hiljem loobub sellest. Mõõdunud õppeaastal võitles Majandusteaduskond, et saada ühele oma rühmale võimalused õppida kodukultuuri. Soovijaid oli 15—17. Kuust kuusse jäi üliõpilasi vähemaks, lõpetas aga kõigest 3. Kuhu jäi üliõpilaste võitlusvaim, kas ei mõeldud sellele, et teised üliõpilased jäid nendest võimalustest ilma?

Koolis on sageli vaja tunda kinotehnika saladusi. Tulevased õpetajad peaksid selle oskuse omandama juba ülikoolis. Neil on võimalus luua 11—12-liikmeline õpperühm.

Head pole halvata. Kuid head on meie teaduskonnas rohkem kui halba. Ja viimast püüame iga päevaga vähendada. Palju sõltub teist endist, üliõpilased. Hea on siiski omandada ühiskondlik elukutse juba ülikoolis. Kaalugem ja otsustagem. ÜET ootab teie avaldusi!

G. REKKER,
ÜET dekaan

Vajame uute traditsioonide elluviijaid

Tartu Riikliku Ülikooli Ühiskondlike Erialade Teaduskonna juures töötab nõukogulike traditsioonide õpperühm. Kursuse eesmärgiks on valmistada ette nõukogulike traditsioonide ühiskondlikele instruktoritele, kes edaspidi oma põhitöö kõrval oleksid initsiaatoriteks ja nõuandjateks uute traditsioonide juurutamisel.

Kavandatud programmi kohaselt haarab kursuse teoreetiline osa (umbes 40 tunni ulatuses) selliseid probleeme nagu «Traditsioonide tähtsus ja koht ühiskonna elus», «Diferentseeritud suhtumisest rahvuslikele traditsioonidesse», «Uute nõukogulike traditsioonide tekkimise võimalused, vajadused ja nende arendamise teed», «Kiriklikud pühad ja usukombed ning nende reaktsooniline olemus», «Ateistliku töö tähtsamad meetodid ja vormid», «Religioossete traditsioonide väljatõrjumine nõukogulike traditsioonide kaudu». Viimati nimetatud teema puhul tuleksid alateemadena käsitlemisele küsimused, kuidas tähistada lapse sündi, laste kevadpäevi, noorte täisealiseks saamist (passide pidulik kätteandmine, noorte suvepäevad), abielumist, kuidas korraldada matuseid, viia läbi kalmistupäevi jne.

Edasi leiavad lähemat käsitlust riiklike pühade ja tähtpäevade tähistamine ning kollektiivsete ja isiklike tähtpäevadega seotud uued traditsioonid (asutuste juubelid, lõikuspeod, esimene koolipäev, komsomoli astumine, kooli lõpetajate

kokkutulekud, esimene tööpäev, tööjuubel, pensionile saatmine jne.). Et vastav ühiskondlik eriala nõuab head esinemisoskust, siis tutvustatakse üliõpilasi ka kõnekultuuri saladustega.

Umbes poole kursusest (s. o. 40 tundi) haaravad praktilised tööd ja seminarid.

Praktiliste tööde raames võtavad üliõpilased osa laste kevadpäevade ja noorte suvepäevade ettevalmistamisest ja sisustamisest (orgkomitee koosseisus).

Individuaalseks tööks on materjali kogumine pulmapeo programmi, näidismatusekõne ja kalmistupäeva kõne koostamine. Need omakorda arutatakse läbi seminarides.

Peale eelnimetatute on ette nähtud perekonnaseisukade büroo tööga tutvumine Tartus ja Võrus, koostamine ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nimelise Kirjandusmuuseumi rahvaluuleosakonna töötajate rahvatraditsioonide-alase tööga (praktilised näpunäited allikate leidmiseks vanade rahvatraditsioonide alal, vaadatakse vanu ja uusi traditsioone käsitlevaid filme jne.).

Nõukogulike traditsioonide instruktorite ees seisab avar ning kohati veel üsna sõõtis tööpõld, mis ootab noori entusiaste. Tänased üliõpilased, tulevased õpetajad, teadlased, arstid, juristid — just teilt nõuab meie töötav rahvas otsustava sõna ülemist ja praktilist kaasabi uutele traditsioonidele eluõiguse kättevõitmisel.

V. KALITS

Me ise ilutegijad

Kui keeltemaja teisel korrusel kolmest uksest ja ühest koridorist läbi minna, jõuame maitsekalt sisustatud ruumi, kus esimesel pilgul hakkavad silma kangasteljed, nägusad vajbad, õmblusmasinad jne.

Uustulnuk kohtab siin kõige esmalt halli juukse-ist sõbraliku vaatega naist — kodunduskabineti juhatajat Aaja Tabat. Temalt tulingi aru pärima tehtu ja tuleviku- plaanide üle.

● Kodunduskabineti. Mis peitub selle meelitava nime taga?

«Siin korraldatakse eelkõige kodukultuuri- alaseid praktikume. Meid huvitavad sellised küsimused, nagu kodu korrashoid, elamute kaasaegne sisustamine, dekoratiivkudumine (oma maitse, oma kavand, materjali värvimine), heegeldamine. Õpime kõike, mille abil saab igale kodule anda hoolimata standardsest mööblist isikupärase näo.

Teiseks — kehakatteid valmistame tööriistadest kuni kostüümideidini välja. Eks puutu paljudki kokku tõsise probleemiga: «Moelehes on ilus, seljas ei ole.» Õpime sellele probleemile lahendust leidma. Esimesed, teised... kümnendad proovid. Muuseas, meie kabinetis tutvutakse lähemalt ka lõikeõpetusega.»

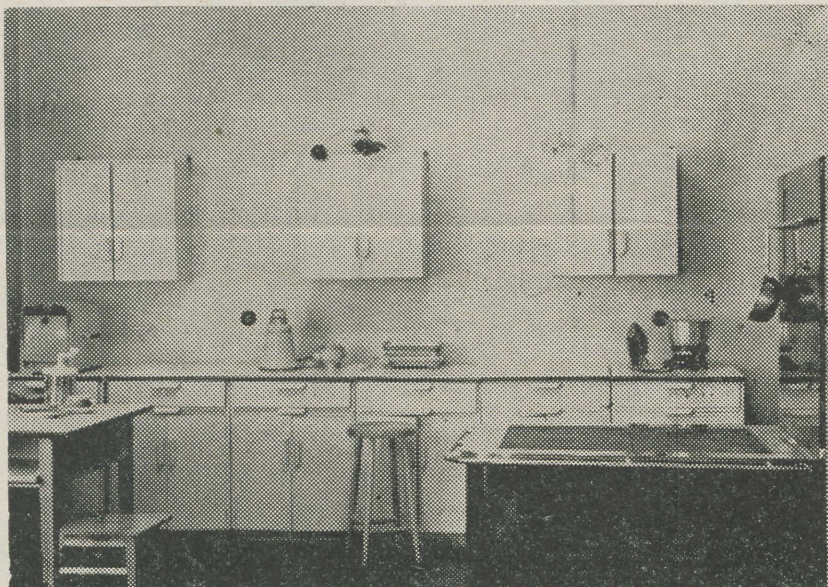
A. Taba meenutab muheldes, kuidas üks ülikooli naiskooi tütarlaps, kel oli pühapäeval esinemine, kahe õhtuga ilusa kleidi valmis tegi.

«Kolmandaks — toiduvalmistamine. Koostame menüü, keedame ise, sööme ise. Siiani pole me end kunagi laisnud. Toiduvalmistamisega tutvume lihtsamaist eineist kuni komplitseeritud laudadeni.»

● Kelleks on võimalik õppida TRÜ kodunduskabinetis?

«Meie tegevus on organiseeritud 3 rühmas: Kodukultuuriinstruktori ühiskondliku eriala omandamine. Õppeaeg kestab kolm semestrit. Lõpuks sooritatakse komisjoni ees eksam. Kodukultuuri instruktoreiks valmistuvad tutvuvad kaunis laialdase ainevallaga.

Keskkooli kodunduse õpetajate ettevalmistamine. Õppeaeg 4 aastat (kord nädalas). Lõpuks soori-



KODUNDUSKABINETI ÕPPEKÖÖK

tatakse 5. kursusel koos pedagoogilise praktikaga erialane praktika.

Fakultatiivne rühm (2 semestrit kord nädalas).»

● Mitu üliõpilast on omandanud ühiskondliku eriala kodunduse kabinetis? Kui suur grupp komplekteeritakse uuel ÜET õppeaastal?

«Lõpetanud on iga aastal umbes paarikümne ringis. Uus õppegrupp komplekteeritakse 15—16 üliõpilasest. Kahju on sellest, et iga aastal satub meilegi mõni protsent neist inimestest, keda võiks nimetada «tulijad-minijad». Õnneks on enamik siiski tublid, töökad üliõpilased, kes tunnevad õpitava ühiskondliku eriala vastu tõesti suurt huvi.»

● Mis on Teid seni kõige rohkem rõõmustanud kodunduse kabinetis õppivate üliõpilaste juures ja mis... kurvastanud?

«Rõõmustab üliõpilaste energilisus, nende suhtumine.

Kurvastab ainult ajanappus. Semestri lõpul, kui tahaksime tõsiselt kokkuvõtteid teha, on üliõpilane arvestustetules.»

Lõpuks jääb vaid üle tuletada meelde üldtuntud tõde — mida varem, seda parem. Tudeng, võid olla kindel, et kui Sa homme lähed ning registreerid end kodunduskabineti uute liikmete nimekirja, pole veel hilja.

Intervjueris S. ENDRE

Juttu eksamist ja eksamineerimisest

Oigusteaduskonna õppemetoodilise komisjoni tööplaanis oli üks keskseid küsimusi eksamineerimise meetodika. Komisjoni poolt välja töötatud soovitused arutati läbi teaduskonna õppemetoodilisel konverentsil ning suunati kateedreisse.

Loomulikult pole võimalik üht ja sama eksamineerimise meetodikat rakendada muutmatul kujul isegi ühe teaduskonna kõigis õppe-aineis, rääkimata teaduskondade vahelistest erinevustest. Ometi on eksamineerimise meetodikas mõnda ühist kõikide aineteks eksamineerimisel. Just sellest lähtudes võiks-ki alpool esitatud soovitused pak- kuda ka üldisemat huvi.

1. Eksamid on õpitava aine või selle osa omandamise lõpp- etapiks ja nende eesmärgiks on kontrollida üliõpilaste teoreetilisi teadmisi, oskust rakendada neid teadmisi praktiliste üles- annete lahendamisel, samuti ka kontrollida üliõpilaste vilumust iseseisvalt töötada õppe- ja teadusliku kirjandusega. (NSV Liidu kõrgemate õppeasutuste kur- suseeksamite ja arvestuste põhi- määru, p. 1).

2. Eksamitegimine ei ole ar- gipäevane toiming. Ta on täht- saks sündmuseks iga inimese elus. Tunnetaades eksami suurt tähtsust, üliõpilane tavaliselt isegi rõivastub eksamipäeval pi- dulikumalt. Eksameid mäletatak- se ja neist räägitakse veel aastakümneid pärast studiumi lõp- pu. Sellepärast tuleb eksami juu- res luua ka sellele toimingule vastav õhkkond. Üliõpilane peab aru saama, et ka õppejõud mõis- tab, mida eksam üliõpilasele tä- hendab. Eksamiruumis peab val- litsema vaikus. Muu tegevus tu- leb seal lõpetada. Õppejõud ei tohiks eksami ajal tegelda kõr- valiste asjadega, teda ei tuleks kutsuda telefoni juurde, võtta temalt allkirju jne.

3. Üldreeglik tuleb lugeda eksamineerimist piletitte järgi. Piletis peaks sisalduma 2, ainult erandjuhtudel 3 küsimust. Suur küsimuste arv kas tingib nende pealiskaudse vastamise või muudab eksami ajalisel väga pikaks. Rohkem kui kahe küsi- muse esitamine on põhjendatud siis, kui õpetatav aine koosneb kahest või rohkemast erineva- loomulisest allosast.

4. Piletiküsimused peavad hõlmama kursuse põhiprobleeme ja sealjuures võimaldama kont- rollida ka üliõpilaste iseseisvat tööd. Küsimused on soovitatav formuleerida suhteliselt kitsas- tena, nii et neid oleks võimalik lühikese eksamiaja jooksul põh- jalikult vastata. Lühikese aja

jooksul laiale küsimusele vasta- mine tingiks pinnapealse vastu- se. Kui aine iseloom seda või- maldab, tuleks esimene piletiküsi- mus kujundada sellisena, et ta — olles suhteliselt küll kit- sas — haaraks siiski ristlõikes läbi mitmeid teemasid. Pileti teine küsimus võiks olla konk- reetsem ja detailsem.

5. Erikursuste eksameid on soovitatav organiseerida vestluse korras ilma piletiteta ja ilma eelnevalt küsimusi kätte andma- ta.

6. Olenevalt aine iseloomust võib piletitis sisaldada teoreeti- lise küsimuste kõrval ka prak- tiline kaasus.

7. Peale piletiküsimuste vas- tamist võidakse esitada lisaküsi- musi. Kui üliõpilane vastab pi- letiküsimustele väga hästi, ei ole lisaküsimusi tavaliselt vaja esitada.

8. Ei ole õige üliõpilase eksa- mihinnat alandada semestri töö alusel. Küll võib üliõpilase head tööd semestri kestel arvestada hinde kõrgendamiseks.

9. Üldreeglin pole õppejõul soovitatav üliõpilast vastamisel küsimustega katkestada. Vajalik on see ainult siis, kui üliõpilane pole juba alguses piletiküsimust õigesti mõistnud või kaldub vastamise käigus sellest kõrvale, «laveerib», samuti ka siis, kui õppejõul on juba kujunenud veendumus üliõpilase tegelikest teadmistest (kas positiivne või negatiivne) ning iseseisev eda- sijutustamine pole enam vaja- lik.

10. Eksam peab olema ka üli- õpilase väljendusoskuse ning kiire reageerimise harjutamise kooliks. Seetõttu tuleb pidada soovitatavaks, et üliõpilane loo- buks eksami ettevalmistamisel põhjalikest kirjalikest märkme- test.

11. Üliõpilase tähelepanu tu- leb kas eksami käigus või selle lõpul juhtida tema poolt tehtud vigadele. Igal juhul peab üliõpi- lasel olema selge, mispärast ta hinne alandati. Üliõpilane peab alati ka ise olema veendunud saadud hinde õigsuses.

12. Eksam ei tohiks kesta üle poole tunni. Mida kauem eksam kestab, seda vähem kajastab ta üliõpilase tegelikke teadmisi, muutudes mitte niivõrd üliõpila- se teadmiste kui just vastupida- vuse kontrolliks. Õppejõud peab kujundama sellise eksamineeri- misteetodika, mis võimaldab tal eespool nimetatud aja jooksul saada pilti üliõpilase teadmis- test.

Oigusteaduskonna
õppemetoodiline komisjon.

Kas teate?

Töö Ühiskondlike Erialade Tea- duskonna esimestel kursustel al- gab II semestril, praegu aga käib uute üliõpilaste vas- tuvõtmine.

Selleks, et tutvustada ÜET-sse astumise korda, avaldamegi selle kirjutise.

Teinud selgeks, milline eriala pa- kub kõige rohkem huvi, koostage kursusel nimekiri, märkides ära soovijad ja osakonnad. Seejärel

andke nimekiri teaduskonna kom- somoliorganisatsiooni sekretäri- le, kes omakorda astub kontakti TRÜ komsomolikomiteega. Seal jõuavad andmed juba Ühiskondlike Erialade Teaduskonda, kus komplekteeritak- se õppegrupid.

Juhul, kui mõnel erialal soovi- jate arv ületab ettenähtu, arvestatak- se valitud eriala sobivust tulevase elukutsega.

Soovitatav oleks, et näiteks lektor- propagandisti tööd tahaksid tunda- ma õppida peamiselt juristid, ajaloolased ja majandusteadlased. Filmidemonstraatorite osakonnas

loodame näha rohkem pedagooge. Valida on palju ja sellepärast leidke eriala, mis suudab kõita ko- gu õppetsiklik vältel.

Kui keegi on veel kahevahel ega oska valida õiget eriala, soovita- me muretseda 1965. a. ilmunud te a t m i k u, milles leiduvad üksik- asjalikud kirjeldused osakondade tööst. Need aitavad kindlasti kaasa õige valiku tegemisele.

Loodame saada rohkesti soovi- avaldusi.

Head peale hakkamist!

A. KALK,
ÜET prodekaan

KIRJANDUS KUNST KRIITIKA

Ирина Газер

Утро



Я в мир вхожу распеваю труб,
будильника зуденьем,
своих, неповторимых губ
просоночным бездельем,
своих, неповторимых слов
наивным заблуждением,
своим, неповторимым злом
и совести брожением.
Пусть было до меня сто раз
всё, что собой начну я, —
пусть говорились сотни фраз
про темноту ночную,
про смерти страх,
про власть руки,
дорог непроторимость, —
но я ищу других начал —
своих, неповторимых.
Всего несказанного жуть
мне крыть пока что нечем.
Я в мир, мной созданный, вхожу
сомненьем бесконечным,
щемящей совестью Сольвейг,
дыханьем светлых готик...
И каждый новый человек
в свой, новый, мир приходит.



Блаженны облака в затерянной глуши...
Блаженные слова произнеси в тиши, —
среди злобещей тишины произнеси,
ну, а потом себе пощады попроси.
Блаженные слова блажен произнесёт.
Кто не блажен, всегда всё знает наперёд,
кто не блажен, тот добросовестен хотя б...
Те, с доброй совестью, блаженных не простят.
Те их блажененькими сразу назовут,
над неопасными поставят добрый суд,
неправедных речей растопят звук
и добрый приговор произнесут.
А после тех блаженных отыщи
в заоблачно-затерянной глуши,
а после ты попробуй-ка, стащи
молчанья груз с заслуженной души...
Блаженные слова в тиши произноси
и доброй совести, молю, остерегись!
Молчи!
Вот приближаются шаги...
Ну, на колени!
А теперь — проси!



Лиля
Гершман
Гитаристу



А между нами дождь.
Дождь по стеклу бежит
и по моим щекам дождит.
Солёный дождь.
Не видно звёзд:
упали в землю каплями.
Дождь... проплакала...
Не видно звёзд.
Их чёрт увёз. Их чёрт украл.
Убийца чёрт.
Моей звездой по горлу мне
сперва чертил,
но вдруг... нажал,
душистой кровью напоил.
Моей звездой меня убил.
И платье стало красным.
Пророк сказал — мне красное
пойдёт.
Оно бежит мне. Дождь идёт.
Дождики разные — зелёные, и
синие, и красные.
Ты на другом конце дождя.
Дождусь ли я конца дождя.

В. М.
Забиваю
каблуками в пол.
Забавляю
и себя и его.
Смешно,
потому что плакать нельзя,
сегодня накрашенные глаза
у меня.
Забиваем все, кто как может:
с наслаждением, автоматически...
«Днём раньше, днём позже», —
услышу... и услышала (ха!)
отеческое.

Была меньше — плевалась,
а теперь всё равно.
И ни капельки не смешно
теперь.
... толпа... дверь...
Идол над смрадом
АВС — танцы до упаду,
до угара. Падаю.
Встряска нужная.
Щёки горят. Сладко.
Стало легко. Ужас.
Думала — пылинку стряхну,
а может, сердце выронила.
Растоптала толпа на полу...
Говоришь — это сон. Нет — было.
Были шейки и твисты,
зал маловат для вальсов.
Положите в гроб гитаристов!
Положите в гроб гитариста!
Забиваю.
Пусть даже по пальцам.
Забиваю.

Эльконт Либман



Стук-стук,
Перестук,
Строится здание,
Среди жалких лачуг —
Чудо мироздания.
А над зданием торчит,
Как жирафа шея, —
Не пятниста, а гудит, —
Крана громадея.

Крановица в будке сидит,
Карими глазами на меня глядит.
Как посмотрит — упаду, ой!
До чего ты хороша, боже мой!
Я в охапку тебя захвачу,
На край света тебя унесу,
Где ни кранов, ни домов, ни дорог,
Где лишь море, да прибой, да
песок...

А она уж не глядит на меня,
Ей совсем неинтересен я.

Вокруг — бетон.
Вокруг — стекло.
А я — пижон,
А я — никто.

Никто ни в чём, ничто ни в ком,
Но всё ж я к ней наверх бегом.
Наверх — бегом, а вниз — кулём!

И лежу я внизу
На кирпичной груди.
И чихаю, и плюю,
Словно при простуде.

И лишь грохот вокруг —
Строится здание,
Среди жалких лачуг —
Чудо мироздания.

Светлан



Пой, утренняя птица,
и спи, и спи, и пой,
покуда не случится
и мне запеть с тобой.
Поутру, поутру бы,
в такой же ранний час,
вытягивая губы
за нас, двоих, на нас.
Веселое занятие!
А я — совсем отвык...
Пой, птица! Мне понятен
нетвердый твой язык.
Пой! У меня простуда
Махну тебе рукой.
Поутру. А покуда —
пой, спи, и спи, и пой...

С
е
м
е
н
к
о

Я боль зубовную, тебя,
покуда поезд провожу,
пока впрослуха, про себя,
хоть начерно перетвержу.
А после, ею весь объят,
в ночи, на почте, в проходной
переложу её на лад
меж зуммером, тобой и мной.
Переложу на «жду» и «жал»,
покуда медлят у кабин,
как будто мне и вправду жаль
и на исходе анальгин.
Потом — на «здравствуй!» и на «ждут»,
«тебя», «сюда», «скорей», «домой» —
на эти громких пять минут
переложу — и с плеч долой.
... А после, как свалюсь в жару,
переложу, уже готов,
вину — за флюс, и камфару —
на расписание поездов.

Продолжаем обсуждение

Самоуправление или самостоятельность?

На прошлой «русской страничке» была опубликована статья Е. Голикова в порядке дискуссии. Она коснулась тех проблем, которые, по видимому, являются интересными для многих студентов. Хотя трудно согласиться с тем, немного путанным, подходом к проблемам, который избрал в своей статье Голиков, я не буду останавливаться на недостатках его статьи, а ограничусь рассмотрением влияния комсомольской организации на учебный процесс, поскольку Голиков, к сожалению, лишь коснулся этой проблемы.

Речь пойдет о студенческом самоуправлении.

ЧТО ТАКОЕ СТУДЕНЧЕСКОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ?

Термин «самоуправление» мне не нравится. Он в чём-то схож с «самостоятельностью». Обычно слово «самоуправление» обозначает такое состояние дел, когда студенты принимают не столько активное, сколько реальное, практическое участие в решении важных вопросов, — это прежде всего — учебный процесс, общежития, стипендии.

ЗАЧЕМ НУЖНО СТУДЕНТАМ САМОУПРАВЛЕНИЕ?

Во-первых, оно нужно всем студентам, так как в идеале оно может создать им такие условия, при которых средний студент, занимающийся по 8 часов в день (сюда входят и лекции, и семинары) может быть уверен, что он получит стипендию, что из него выйдет хороший специалист.

Во-вторых, самоуправление необходимо студентам, разделяю-

щим коммунистическую идеологию. При самоуправлении студенты достигают постоянного улучшения учебного процесса благодаря тому, что действуют коллективно, организованно, в результате чего у них вырабатывается психология коллективизма, которая является реальной базой коммунистической идеологии. Учебный процесс, в том виде, в каком он сейчас существует, одинаково способствует и коллективизму и индивидуализму.

КАК СВЯЗАНЫ САМОУПРАВЛЕНИЕ И ДЕМОКРАТИЯ?

Процесс перехода к студенческому самоуправлению — это, по существу, есть процесс демократизации высшей школы. Как известно, основой демократии является демократия производственная. В связи с этим естественно, что главное в студенческом самоуправлении — это именно учебный процесс. По этой же причине понятно, что демократия в комсомольской организации без самоуправления есть функция.

КАК ОТНОСИТСЯ АДМИНИСТРАЦИЯ К САМОУПРАВЛЕНИЮ?

По-разному. Есть две точки зрения. Одни считают, что студенты сначала должны стать хорошими, дисциплинированными. Комсомольские организации факультетов и отделений должны стать образцовыми, подтянуть общую успеваемость, тогда, потом, можно будет дать студентам некоторые элементы самоуправления. Другие говорят, что вышеизложенная точка зрения нереальна, так как

она не учитывает невозможности приобщения студентов к сознательной учебной дисциплине до перехода к самоуправлению. Человек (и студент тоже) изменяется по известному принципу — «изменяя среду, изменяюсь сам». Поэтому переход к самоуправлению и установление студентами сознательной учебной дисциплины — это два процесса, которые могут осуществляться только параллельно. Следовательно, уже сейчас необходимо всячески поддерживать движение студентов к самоуправлению.

КАКИМ ОБРАЗОМ СТУДЕНТЫ МОГУТ ВЛИЯТЬ НА УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС?

Как справедливо заметил Голиков, эффективность обучения зависит от двух моментов: как учат и как учатся. Поэтому, с одной стороны, орган студенческого самоуправления должен создать для студентов такие условия, при которых они были бы вынуждены равномерно заниматься в течение семестра. Кроме того, можно отпечатать некоторые конспекты лекций, продлить часы работы библиотек по воскресеньям и т. д.

С другой стороны, необходимо оказывать влияние на фактор «как учат». Дело в том, что у деканата и, тем более, у ректората есть определённые возможности изменения учебного процесса. Следовательно, необходимо с этими возможностями хорошо ознакомиться для того, чтобы оказывать влияние на администрацию в сторону

улучшения учебного процесса. Это достигается двумя путями: 1) путём сотрудничества с администрацией на основе взаимной заинтересованности в улучшении учебного процесса, 2) путём разьянительной работы, путём убеждения. Большую помощь здесь может оказать партийная организация.

В случае, когда взаимопонимания достичь не удаётся, а убеждение не помогает, комсомольская организация должна последовательно отстаивать свою точку зрения, т. е. искать другие пути влияния на администрацию. Думаю, что такие пути имеются.

КАК ПРАКТИЧЕСКИ БУДЕТ ОСУЩЕСТВЛЯТЬСЯ ПЕРЕХОД К САМОУПРАВЛЕНИЮ?

9-го декабря состоялась XV комсомольская конференция ТГУ, которая приняла решение обязать комитет составить перспективный — рассчитанный на 3—4 года — план перехода к самоуправ-

лению. Этот план будет рассмотрен на XVI комсомольской конференции.

Будем надеяться, что газета примет самое непосредственное участие в организации обсуждения проблем, связанных с составлением перспективного плана.

В. Тарасов,
студент IV курса физ.-мат.
факультета

ОТ РЕДАКЦИИ: Редакция газеты не разделяет взглядов В. Тарасова о том, что администрация университета является реакционным учреждением, имеющим целью тормозить и мешать улучшению учебного процесса. Есть в статье и другие недостатки (поверхностно затронут вопрос влияния самоуправления на улучшение дисциплины и успеваемости студентов) — все же статья затрагивает ряд вопросов студенческого самоуправления и заслуживает внимания. Ждем откликов.

Idahuvilistele

Orientalistikakabinetis on võimalik fakultativselt õppida türgi-tatari keeltest suurimat — türgi keelt. Selle keele omandamine avab meile võimalused tundma õppida teiste samasse keelkonda kuuluvate rahvaste kultuuri ja kirjandust. Selleks on head tingimused, sest Nõukogude Liit on suurema osa türgi-tatari rahvaste (u. 30 miljoni inimese) kodumaa. Oma liiduvabariigid on aserbaidžaanlastel, turkmeenidel, usbekidel, kasahhidel ja kirgiisidel, autonoomsed vabariigid tatarlastel, baškiiridel, tšuvaššidel, baikaaridel, karakalpakidel, tuvalastel ja jakuutidel, autonoomsed oblastid karatšailastel, hakassidel ja altailastel. Peale selle elab veel väiksemaid rahvaid teiste vabariikide koosseisus. Türgi-tatari keeled on üksteisele väga lähedased. Kui oleme ühe neist selgeks õppinud, saame teistes keeltes lugeda ja isegi rääkida. Aserbaidžaanlased armastavad korrata M. Lermontovi üt-

lust, et teades aserbaidžani (tollal kaukaasia-tatari) keelt, võib läbi rännata kogu Oriendi.

Meile lähem türgi-tatari rahvas on karaiimid, kes elavad Leedus maalilise Trakai järve ääres. Kui allakirjutanu mõned aastad tagasi viibis nende juures, võis ta veenduda, et türgi keele abil saab hakkama ka lähemal kui Kaukaasias ja Kesk-Aasias.

Meie vabariik vajab tõlkijaid, kes vahendaksid meile türgi, tatari, usbeki või kasahhi kirjandust otse originaalst.

Peale selle on käsikirjalisi materjale (ka Tartu ülikooli raamatukogus), mida tuleks uurida ajalooliselt ja keeleliselt seisukohast. Selleks on aga vaja tunda keelt ja türgi keel kuulub omandatavuselt just kergemate hulka.

O. KURS

* TEATED *

GEOGRAAFIDE KINO

Kolmapäeval, 28. detsembril kl. 16—18 näidatakse Vanemuise t. 46 suures aulatooriumis järgmisi filme:

1. Meie kodumaa kliima.
2. Jäätramm.
3. Reisialmanahhist.
4. Moskva—Antarktis.

ÜTU geograafia ja geoloogia ring

*

Klubis

Pühapäeval, 25. detsembril kell 20 TRÜ klubis

NOORTE
TUDENGITE
ÕHTU

Sisepääs 30 kop. (kutsetega tasuta)

*

Näatrihtuks on klubis võimalik laudu ette tellida kuni 28. detsembrini.

Kallid koolilapsed!

Saabus kauaoodatud näärivaheaeg. Ees seisavad lõbusad näärivana küllaskäigud, ootavad liuväljad ja suusarajad. Ka TRÜ klubi lastesektor on teinud ettevalmistusi õpilaste näärivaheaja sisustamiseks.

4. jaanuaril kell 15 algab TRÜ klubis joonistamisvõistlus, millest saavad osa võtta õpilased alates 5. klassist. Võistluse korraldab maalikunstnik J. Püttsepp. Teemad antakse kohapeal. Kaasa võtta joonistamis- ja maalimistarbed. Eelregistreerimine toimub TRÜ klubis kuni 28. detsembrini. Et võistlusele järgneks kohe näärivana, siis palume registreerimise juures tasuda 50 kop. kohvilaua eest.

6. jaanuaril toimub aktiivi spordipäev Käärikul.

7. jaanuaril algusega kell 15 toimub klubis näärivana koolilastele. Esinevad võimlemisrühmad, lauluansamblid, üksikesinejad. Näärivana kaudu on võimalik teha vastastikuseid kingitusi. Lõpuks ühismängud-tantsud.

Kunstihuviliste tutvustatakse haruldasi maaliteoseid Tartu Kunstimuseumis 10. jaanuaril kell 11. Koguneda 5 minutit enne ürituse algust Kunstimuseumi juurde Vajikraavi tänaval.

TRÜ klubi lastesektor soovib kõigile õpilastele jõuda ja püsivust poolaasta õppetöö edukaks lõpetamiseks.

Kohtumiseni näärivaheaja üritustell

H. KAROLIN

Uut teatmekirjandust

Союз писателей СССР. Справочник. Составлен по данным на 1 ноября 1965 года. Москва 1966. 671 lk.

Энциклопедический музыкальный словарь. Москва 1966. 632 lk. Справочная книга по численному интегрированию. Москва 1966. 370 lk.

300 путешественников и исследователей. Биографический словарь. Москва 1966. 271 lk.

Советский роман, его теория и история. Библиографический указатель. 1966. г 258 lk. (1161 nim.)

В. И. Крылов, Л. Т. Шульгина. Института «Мироб» (Саратов. 1944). Саратов 1965. 72 lk.

Р. С. Гиларевский, В. С. Гривнин. Определитель языков мира по письменностям. Изд. 3-е, исправленное и дополненное. Москва 1965. 375 lk.

Расстройства мозгового кровообращения. Библиографический указатель отечественной литературы за 1954—1964 годы. Кишинев 1966. 324 lk. (2380 nim.)

TÄHELEPANU!

Reedel, 23. detsembril kell 19 toimub ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» laiendatud töökoosolek. Toimetuse liikmed, teaduskondade pressigruppide esindajad ja kõik asjast huvitatud, ootame teie aktiivset osavõttu! Arutame meie ülikooli ajalehe tänavuaastast tegevust ning koostame plaane uueks, 1967. aastaks.

Toimetus

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidmanni nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimise nr. 9433. MB 11869.

I kursuse üliõpilasi

MAIE EHANDI

oli alles hiljuti Loksa Keskkooli õpilane. Nüüdki meenutab ta veel oma tegevust klassi komsorgina. «Ma arvasin, et mul tuleb teisi kogu aeg eest vedada ja tagant tõugata, kuid asi polnudki nii hull!»

Vaevalt küll, et komsomolitöös enne nii passiivne klass iseenesest liikuma hakkas! Selle tagant, et koosolekud kujunesid haaravaks, liikmemaksud said regulaarselt kogutud... jne., paistab selgesti Maie vastutustunne ja juhtimisoskus. Aga viimane tähendab pidevaid otsinguid, loomingulist põlemist...

Maie-taolised inimesed on tavaliselt väga mitmekülgsed. Esikoht kõrgushüppes oli Maie panus klassi üldvõitu Loksa Keskkooli spartakiaadil. Ohtuti nägime teda sageli lugemistoas malelaua taga istumas. Mis imet ta küll sealt avastas?! Ju nii mõndagi, et kooli ja alevi koondises nende au kaitsta. Loomulikult ei pääsenud ta mööda ka isetegevusest — segakoor sai endale innuka liikme.

Ajaloo-Keelteaduskonna ajaloo-osakonna üliõpilasena lubab ta ülikoolilegi mitte häbi teha. Usune, et nii õppe- kui ka ühiskondlikus töös kuuleme Maiest veel mõndagi head!

RIINA MÄGI

Vastuseks ühele artiklile

(H. Rivis, I. Tšubits «Kas teil kutsed on?», reedel, 16. detsembril 1966.)

10. detsembril toimunud televiisiooniviktoriini jaoks oli meie ülikooli kollektiivile eraldatud 80 kutsed, mida oli umbes nädal aega varem võimalik saada TRÜ komсомolikomiteest. Et Eesti Televiisioon informeeris meie ajalehe toimetust võistluse korraldusest küllaltki hilja (juhend saabus ajalehe toimetusse 2. detsembril k. a.), siis ei olnud 9. detsembri numbris enam mõtet selgitada kutsete saamise korda, sest lehe ilmumise ajaks oleks see informatsioon juba hilineunud.

Loeme H. Rivise ja I. Tšubitsi poolt esitatud küsimust «Miks ei ole igale üliõpilasele sisepääsemise niisugusele nupumeeste jõuproovile niisama tavaline kui tantsupeole minek?» üsnagi absurdseks, arvestades asjaolu, et ülikoolis on tudengeid 3000 ümber (AÜN Kultuurihoone mahutab 8 korda vähem, toimunud televiktoriini jaoks oli pealtvaatajate kohti veelgi vähem).

Mis puutub võistkonna täpse koosseisu avaldamisse meie ajalehe 9. detsembri numbris, siis toimetuse arvestab kriitilist märkust ning püüab edaspidi sellistest vigadest hoiduda.

Ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetus

Millest Käärikul seekord räägiti?

18. ja 19. detsember. Oleni lumehangedes Kääriku. Peahoone suures saalis (kus kraadiklaas näitas alla 10°C), toimusid TRÜ ametiühingu aktiivi õpused. Alljärgnevalt probleemidest, mis olid arutluseks.

H. Ohvrii toonitas, et veenmismeetod on nõrk õppevahend töstmise vahend. Hoopis rohkem on õigustatud selliste abinõude kasutamine, nagu stipendiumi mitterakamine, ühiselamust väljatõstmine ja viimasel ajal eriti levinud vahend — Kääriku mõnudest ilmajätmine.

Arvesse võttes eelmise sessiooni tulemusi ja silmas pidades algavat sessiooni,

ni, pani TRÜ õppeosakonna juhataja V. Naamer kõigile üliõpilastele südamele, et ei tekiks võlgnevusi.

Praegune probleem number üks. Kui oleks piisavalt pörandalaua, saaksid meie üliõpilased õige pea (?) uue, Leningradi maanteel asuva ühiselamumõnikuks. Nagu sm. Tiigi ettekandest selgus, kasutaks meil siis ühiselamust 2450 üliõpilast, kusi juures 200 üliõpilase arvel on majutusvõime ka siis vee, ettenähtust suurem. Neile hakatakse ehitama uut ühiselamust sisseehitatud mõõbliga.

S. Aid peatus pikemalt kultuuritöö küsimustel. Viljakat mõju avaldavad sellised kultuuritöö vormid nagu kursustevahelised kohtumised. Ka «lab-lakas» ei ole halb vahend.

Fakt on see, et meie üliõpilasel on üsna avar silmaring, küll aga jääb soovida käitumise- ja riitumiskultuuri, muusika ja maalikunsti tundmine. Fakt on see, et meil on olemas ju kodukultuuri ring, kunstikabinet jms., kuid kas viimased haaravad laiemat üliõpilaskonda? Siinkohal on just ametiühingul mõndagi kaasa rääkida.

H. Tidriksaar, suusakateedri juhataja, tuletas meelde, kas kõik soovivad on esitanud juba avaldused Kääriku teravistavasse spordilaagrisse talveperioodiks. Avalduste esitamise viimane päev on 1. jaanuar 1967. (Uue tuusiku hind on 27 rbl., millest 15 rbl. tasub ametiühing.) Avaldusi suvel Käärikul viibimiseks võetakse vastu kuni 1. aprillini 1967. a. (Laager toimub siis, kui osavõtjate arv on vähemalt 15.) Lähemat informatsiooni saab kursuste ametiühinguorganisatsioonilt.

K. Indre arvas, et kõige suurem pahe ametiühingutöös on informeerimatus, s. t. kui ametiühingukomitee ei tea, milliseid küsimusi lahendatakse rühmades, ja vastupidi.

TIHU KAMBER

Õnnetileme!

MARE TRUU
KALJU PÖDER

Spordiarstide VI kursuse

Üliõpilastööde kirjastamisest

Pikkade aastate jooksul on üksikud teaduskonnad ja ÜTÜ ringid välja andnud üliõpilastööde kogumikke. Üliõpilaste kirjastamisalasessse tegevusse kuulub ka üliõpilaste teaduslike konverentside programmide, ettekannete resümeeide (lühikokkuvõtete) kogumike koostamine ja väljaandmine. Käesoleval aastal on sellealase tegevuse põhiraskus pandud teaduskondadele, s. t. ÜTÜ teaduskonnanoõkogudele ja nende teaduslikele juhendajatele. Teaduskondade esindajad moodustavad ÜTÜ ülikoolinõukogu juures asuva kirjastamiskomisjoni. ÜTÜ

teaduskonnanoõkogude ülesandeks on seada avaldamiskõlblikuks konverentsi programm ja lühikokkuvõtete kogumikud. Nende vastutada on ka auhindatööde trükkimiseks seadmine TRÜ rotaprintil avaldamiseks.

Igakülgselt on mainitud küsimust arutatud TRÜ teadusala rektori juures ja ÜTÜ nõukogus, kuid nüüd tuleks ÜTÜ teaduskonnanoõkogudel asuda tegude juurde.

T. KADARI,
TRÜ ÜTÜ nõukogu liige
kirjastamise alal

«PÄEVAKAJA» KRIITIKAVASTUSTE NURK

Vastuseks toimetuse järeleparimisele teatas Tiigi t. 14 ühiselamukomandant A. Sults, et ühiselamuteleviisor asetatakse puhketuppa kohe pärast üldkasutatavate ruumide remondi lõpetamist, seega — lähemal ajal.

V. Kingissepa t. 19 majutatud üliõpilaste elamistingimuste kohta. «Teatavasti majutatud üliõpilased võimla saali ajutiselt, arvestusega, et uus ühiselamu valmib 15. oktoobril. Nimetatud ajaks ehitust üle ei äntud ning algas tähtaegade pikendamine kahe nädala kaupa.

Ruum, kus üliõpilased elavad, ei ole elamiseks kohane, eriti külmal ajal (hulga akende tõttu jahutub ruum ära). Et hoone on keskküttel, pole võimalik ruumi ka täiendavalt kütta. Nii koetaksegi hoonet vaid kella 6 kuni 23.30.

Kahjuks puuduvad igasugused võimalused üliõpilaste ümberpaigutamiseks enne uue ühiselamuvõimalust. Viimast kiirendaks tudengite enda kaasalöömine. Ei



saa jätta märkimata, et vastavalt õppeosakonna ülesande ettepanekule pidid võimalik elavad üliõpilased abistama ehitajaid 18. detsembril kella 11—14. Kahjuks ei saanud kohale ühtegi üliõpilast.

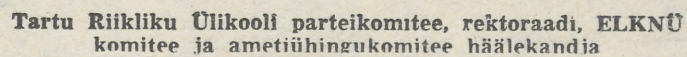
Üliõpilastele on korduvalt teatatud võimalusest saada lisatekete. Seni neid soovitud pole. 16. detsembril oli pesu vahetamise päev, mil järjekordselt pakuti

lisatekke. Kingissepa t. kahekümnest üliõpilasest, kes ilmusid pesu vahetama, ei soovinud ükski täiendavat teki (!).

On ilmne, et praeguses ruumis tuleb veel paar nädalat elada. Kui üliõpilased peavad vajalikuks voodite ülesseadmist, on see võimalik nende endi kaasabil.

Muid abinõusid ei näi leiduvat.»

O. MÄGI, haldusprorektori abi



Nr. 35 (716) Reedel, 30. detsembril 1966 XX aastakäik

1966—

1 DOKTOR, 15 KANDIDAATI



**SULEV
MARAMAA**
meditsiinikandidaat

**BORIS
MAISTE**
majanduse
kandidaat



**VIKTOR
PALM**
keemiadoktor



AKSEL-KARL
HAAV
füüsikakandidaat



TIIT-REIN
VIITSO
filoloogiakandidaat



SIRJE
VELBRI
meditsiinikandidaat



ENDEL
TURI
meditsiinikandidaat



LEIDA
TUULMETS
matematiika-
kandidaat



VILVE
MAREMÄE
keemiakandidaat



AGU
KONGO
meditsiinikandidaat



HERMAN
MÜRK
füüsikakandidaat



EUGEN KAITSA
majanduse kandidaat

A. OISSARI illustratsioon

Head out first!

KIRJANDUS KUNST KRIITIKA

TEEMA ROHKEMA TARVIS

Kümnetel kohtumistel lugejatega on juttu puhutud Tallinna ja Tartu kirjanduslike noortekoondiste elust. On tekkinud rida standardseid näitajaid: sel aastal tekkis nii palju liikmeid, need teised kolmandad nimed... Eks looming ole ju esmaseks suutlikkuse peeglik. See pärast, kui ülikooli ajalehe esindaja tegi ettepaneku kirjutada Tartu Noorte Autorite Koondise suhetest üliõpilaskonnaga, välgatas peas äkk-kahtlus, kas seda teemat irriteeriva probleemina üldse esinebki.

Organisatsioon sotsiaalse nähtusena on suhteliselt lühikest aega teadusliku uurimise objektiks, noorsoo — organisatsioonide optimaalse struktuuri ja funktsioonide küsimustik on tegelikult läbi teoretiseerimata. Jääb üle toetuda kogemuskäitumisele. Tartu NAK on viimastel aastatel asetanud kirjanduse propageerimiselt rõhu kirjanduse loomisele. Autori seisukohalt on see kindlasti positiivne, sest veel paaril eelmisel aastal oli mitme autori esinemiskoormus nii suur, et küllaldase loomisaja leidmine kippus kujunema probleemiks. Kuid mõtled nüüd noore kirjanduse sidemetele noore lugejaga ning südames hakkab kriipeldama nagu varemgi. Ei andnud lõpmatukordne endast-rääkimine ja värsilugemine täit sisukust neile sidemetele, pole heaks lahenduseks praegunegi olukord.

Väliselt on vähemalt üliõpilaskonnaga tiheda kontakti loomiseks eeldused olemas: koondise liikmeks konna moodustavad valdavalt üliõpilased või ülikooli vilistlased. Küllal see teatud määral soodustajaks ka on: ülikooli noori kirjamehi ja nende loomingut üldiselt ju teatakse. Kuid samas küsid endalt, miks tekivad väljaspool koondist kirjanduslikud rühmitused, millel puudub Kirjanike Majaga igasugune seos? Kui NAK-i ei vajata, ei saa ka töö seal olla piisavalt tõhus... Kunstnikel ja muusikutel on koolid, kirjanike õppeasutused puuduvad, õppida on vaja. Oriendi luuleõppimistraditsioonide imestlemisest on vähe. Oksident on loonud oma tavaa, tarvis on neid võimalusi maksimaalselt kasutada. Selles mõttes pole loomingulised liidud sugugi nii vanamoodsad, nagu on saanud kombeks arvata: igatahes kirjanikke ettevalmistavate vähestest institutide töö efektiivsus näikse olevat esialgu mitte suur. Kui Kirjanike Liidu Tartu osakonna sekretär Kalju Kääri kuulis käesolevast teemakäsitlusest, ütles ta, et Kirjanike Liit peab loomulikuks kõigi kirjanduslike rühmituste koondumist noortekoondisesse. See tähendab aga tööks soodsa õhkkonna tagamist. Siiski on sellel prob-

leemkeral harutamiseks õige mitu otsa...

Üheks on, et me täpsemalt ei teagi üldsuse arvamust NAK-i tegevusele, puuduvad sotsioloogilised uuringud. Taas ja taas on kõneldud koordineerimastusest ÜTÜ ringide ja NAK-i vahel, sidemete tihendamise vajadusest, mis ilmselt esimeste poolt peaks toimuma teaduslikul, teise poolt loomingulisel alusel. Esteetikaprobleemide ja kirjandusmineviku nähtuste vaatluse kõrval oleks kaasaegse noore kirjanduse konkreetne käsitlus heaks teadusliku kriitikameele kooliks. Kui aga mõelda Ajaloo-Keeleteaduskonna ÜTÜ ringide tegevusele, siis näivad huvisuunad sügavust-kahjustavalt vahelduvatena, juhustlikena. Vähemalt kirjandusringile võiks NAK-i tegevuse jälgimine anda järjepidevaid ülesandeid.

Eraldumisprobleem on avaramagi sisuga. Istud ülikooli kohvikus ja satud ikka jälle jutujamisse, milles kurdetakse, et noorte autorite tegevust küllaldaselt ei tunta, et ei ilmu teoseid üliõpilaskeskkonnast. Mõni räägib koguni nn. reatudengi ja noore autori kui üliõpilase ja üliinimese vahekorrast.

Noortel kunstniimistel süda selle pärast siiski valutab. Meenutagem kasvõi kuid tagasi Jaan Räätsa poolt Eesti Raadios sõnatud mõtet müüdist ja müstikast loominguprotsessi ümber või probleemipahupoolena Ülo Tontsu esinemist nädalapäevad tagasi Kirjanike Majas, kus märgiti kirjanike üldiselt vähest aktiivsust nii arvustajatena, kunstiloomingu propageerijatena kui ka teoreetikutena. Küsimus sellest, milline tasakaal peaks valitsema ühelt poolt loojate, loomingu ja teiselt poolt nende populariseerimise vahel, pole kaotanud aktuaalsust.

Tartu NAK-i osa selles tasakaalus alahinnata ei saa. Pealinnas asub sealse NAK-i kõrval Kunstiinstituut, Konservatooriumi lavakunsti kateeder, «Nooruse» toimetust, seal elab enamik noori heliloojaid — kunstilaseid kokkupuutepunkte ja võimalusi on rohkem. Kodulinnas on NAK kunstikooli, muusikakooli, teatristuudio kõrval nii-teisiti siiski peamiseks loomingulise noorsoo kohtumispai-gaks, eeldades seega ka tegevuse suuremat kontsentratsiooni. On aga paradoks, et noored autorid üksiknimenedena on populaarsemad kui nende organisatsioon... Põhikirja ja statsionaarse koosolekupaiga olemasolu ei kindlusta veel maksimaalset tõõpinget. Muidugi, on küllalt palju väärtuslikku loomingut. Kuid võiks olla ka tihedamaid kontakte vabariigi kunstinoortega,

esteetiliselt arutlusi, arvamuseaval-dusi aktuaalsete sotsiaalsete probleemide kohta trükkisõnas, võiks olla pidevaid suhteid vennasvabariikide noorsooliitidega, rahvusvahelisigi sidemeid.

Üheks keerdsõlme näiteks olid Vello Lattiku ja Mati Undi teoste arutelud: ikka läks jutt esteetiliselt sotsiaalsele pinnale. See näitab muidugi autorite tundlikku ühiskonnataju. Ent näitab ka, et esteetilisest hinnangute andmiseks on «meeldib ei meeldi»-kriteeriumidest ja nn. keskmise lugeja arusaamadest vähe. Teisest küljest torkab silma rea lõõkmõistete ja lõõkarusamade tekkimine — «informatsioonist» «luuleinflatsioonini», «Kafka-probleemist» «tendentsini». Mood moeks, kuid põhjusi sunnib uurima kergemeelsus, millega neid mõisteid kasutatakse, enesekindlus, millega esitatakse arvamusi absoluutse tõe pähe, kuigi arvamused on kujunenud asja õieti tundmatagi, teiste refereeringu põhjal... Ei taha olla liialt pessimistlik, kuid on ilmne, et esteetilistes küsimustes on enam orienteeruvate inimeste kohus aidata kaasa kriitikale nii spetsialistide kui ka vulgariiseerivate mõtteavalduste aadressil. Muidugi on see palju laiem kui ainult üliõpilaskonda puudutav probleem, sõltub üldisest kunstiteoreetilisest tasemest, paljude probleemide läbiuurimastusest. Kuid vajaks arutamist, millises vormis saaksid noored autorid esteetilisest kasvatustöös peale otsese loomingu kaasa aidata — eeskujusid kirjanike ühiskondliku aktiivsuse kohta peaks leiduma piisavalt. See on vajalik ka selles mõttes, et kui kõrgema haridusega inimene ei oska Raimundus Lulluse petlikku «maagilist arvu» eraldada kirjandusliku töö tõelistest seaduspärasustest, on tagasiside kirjanduse mõistmise näol puudulik, tasub end n.ö. kätte. Võib-olla oleks üks võimalike vorme, mis soodustaks autori ja lugeja kohtumise mõlemapoolset efektiivsust, jutujamine teataval kindlal, kirjanikule tuttavamal sotsiaalsel või esteetilisel teemal.

Nähtavasti on nii, et noor kriitika ja kirjandus ei ütle alati ajastu olulisemaid tõdesid. Ent kunstidogmatismi suhtes peaksid nad alati olema hoiatusfunktsioonid. Näib, et noori autoreid seob ja saab tulevikus siduma diskussioon kõige huvitava ja aktuaalse üle kõige laiemas mõttes, siit algav võitlus künismi, pealiskaudsuse jm. sotsiaaleetiliste pahede vastu. See aga on teema rohkema kui kokkusu-rutud ajaleheartikli tarvis.

KALLE KURG

AVE ALAVAINU

*

Kolmandat polnudki kohal,
kuid meile ei maitse-
nud kohv.
Kolmandat polnud ju kohal —
miks jäi meil küll joomata kohv?

Raadios ulusid mustlaste viulid
ja väljas müratses torm.
Sellest kõikusid puhvetiriulid
ja kohvide auru — kolm.

Järsku tundsin ma rõõmu ja häbiga,
et minule otsa sa vaatad
ja kolmandat — keda ei olnudki —
me läksime üheskoos saatma.

*

Mu eest miks oma selgeid silmi varjad?
Näen, nende senist sära matab lein.
Kas tõesti alati me vahele jääb sein
ja sina mälestusteivi sarjad?

Kas tahad, võtan vahtralt tähetarjad,
su klaasi pigistan, saab sellest vein.
Noh, miks sa nutad nüüd? Su ripsmehein
on äkki kasvatanud pisaratemarjad.

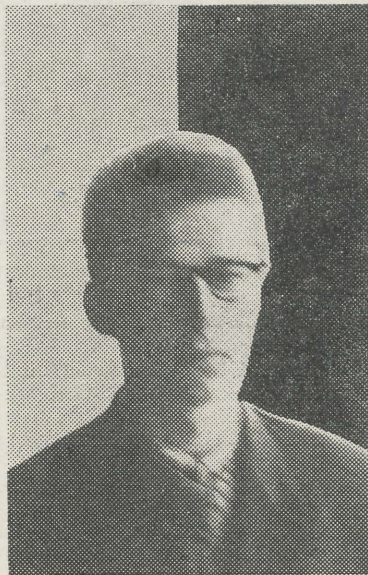
Sind, rumalat! On aastatega loogu
ju varisenud ammutetud teod.
Las läte kasvab unustuseroogu...

Mu tüdruk, anna oma nukrad peod.
Toob elu meile muret? Hästi, toogu —
on mures varjul homse rõõmu eod.

OLEV TÕELEID

Kolm külma kõhuga konna

Kolm külma kõhuga konna
kord hüppasid
täna peal
ja leidsid,
et vaeviline
olevat liikuda seal.
Ja kui sellest
rutust ja karest
oma elud
nad päästsid ära,
siis
kogetud kogemusi krooksudes
loengul
«Konnade arengu hoogsusest»
leidsid
et kiirelt edasi
jõuavad need, kes
liiguvad —
mättalt mättale hüpatas.



Muinasjutt tõest

Elas kord kuningas Päike. Rahvas armastas oma head valitsejat, kes selleks, et inimesed võiksid tõtt öelda, käskis oma Toimetajal «Tõe Häält» trükkida.

Kord tuli toimetusse kaastõega Noormees.

«Päike kõrvetas ära inimeste Vilja.»

«Armastad sa tõtt?» uuris Toimetaja.

«Jah!» hüüdis Noormees hõõguvi silmi.

«Ja rahvas tõega nälgib?»

«Jah.»

«Armastad sa sellist tõtt?»

«Ei!»

Noormees pandi vangi. Sest tõtt peab armastama!

LY SEPPEL * Sookailumaa

I.

Ah, viskuda nagu hull
üle kodumaiste
kuupaistes hanguvate heinamaakraavide!
Ja leida end küünilaamide vahelt maast.
Leida end maast
koduste kaskede kodusel maal.
Võtta käevangu kõik need saledad kaimud,
nii, jällenägemisuhmast oimetu,
karata maha üks kaerajaan
siinsamas all külavainul.

Siis, kui koolnud päevale jalutsis
öö põimib tõmmud paelad,
teeme suurt tuld siin heinamaatähtkral
ja valame kõik oma varmu ja vaevad
rindu kinni üksainsaks känkkraks.

Kasesõsarad, haavaammed,
tõretümikad rasked tammed,
paju pidedad sidemed,
tulge seiske, silmad mu poole,
kuni leek must läbi rihtmle,
kuni mets must läbi vihtleb,
kuni tühikas tasub sooned.

2.

Kasekaimud ja haavaammed,
tõretümikad rasked tammed,
aitab nüüd,
andke mind enesest vabaks.
Mu puhevil sõõrmed haistavad raba.

Ah siin sa end peidad,
sõber sookail!
Armas su mõrkjas lehk.

Ehk
teeksid nüüd haigeks mu pea
ja pööraksid pöörutama mu südame,
südame nagu lingukivi,
selle tõise kohmetu kamaka,
ja pinniksid rindu kinni.

Sookail siin rabapõndal,
sinult saan oma rahu ja rahutuse
lõimida ühte lõtvunud lõngad.
Taas õpin sult oskuse olla vaba
ja nutta vaid sügaval naermise taga.

Õpin sult jälle kuulma ja küsima.
Sinust tean:
see rahvas jääb siiski püsima.

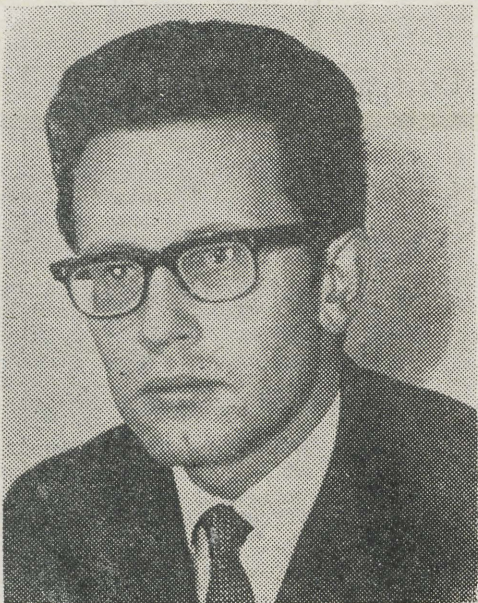
Sinu kaudu
aheneb kaugus,
aheneb kaugus ja harjaks saab laugus.
Kõik sulab kokku üheks känkkraks
sellel kodusel mullatähtkral
pöörlema rindu sulakivina.
Näe, kuldnokad õpivad lendu rivina.
Ei ole ühtki eraldi kildu,
lõpp käimisel mööda põlenud sildu.

Kuldnokad õpivad lendu. On hommik.
Kaalul on ainsad kaalupommid:
kodumaa kaaluks on kodumaatus,
rahval — ta enda väiritud saatus.
Sookailumaa... seda tundmist ja küsimist!
Kuldnokad õpivad õhus püsimist.
Sookailumaa, mis tuleb, mis saab?
Hing kinni, süda taob jääpraorisinal.
Kuidas...

kõik koos...

püsida, püsida, püsida...

URMO PRUUL



*

Madal taevast nagu valurõke,
mille kaja kordab surev nõmm.
Lõpuni on põlenud sügislõke,
sõena kustumas ka päikselõmm.

Suitsev maastik trööstitu ja tühi
muutub trööstitumaks iga puhk.
Homme peame aasta peiepihi,
siis, kui kõike katab valge tuhk.

PÄEVAKAJA



A. Oissari sõbralik karikatuur

Mis rõõmustas ja mis kurbustas mulu kõige rohkem?

Prof. V. Alttõa:

«Rõõmustab, et meie ülikoolis humanitaarteadustes doktorikraadi saamisel jää murdub. Kurbustas sündmus, mis kogu ülikooli perele kauaks meelde jääb. Minu jaoks oli ülikooli põlemine nagu jumalate templi häving.»

A. Tammik, ülikooli peahoone valvur:

«Erist rõõmu ega kurbust ei mäleta olevat. Töö juures on ka kõik korras. Üliõpilaste kohta ei ole ühtki halba sõna öelda, minu vastu on nad alati väga viisakad ja lahked olnud.»

«Seminarkatädi» E. Laas:

«Uue «seminarka» fondide korrastamisel selgus, et tulekahju tagajärjel oli hävinenud üle 4000 raamatu. See kurbustas möödunud aastal kõige enam.»

Üliõpilane K. Rõuk:

«Käisin Kesk-Aasias reisimas, kõige rohkem rõõmustas see, et usbeki tütarlapsed ei käi enam parand-žaadega.

Kurbustab see, et 1966. a. lõpp nii imekõhku saabus, et ei jõudnud märgatagi, kui juba arvestuste keerises olin.»

„Superstaara“

must õhtu kohta. Juttu sai aetud nii «Superstaarast» kui ka sellest, kuidas kummagi suurtüüli tudengite kultuurse puhkuse organiseerimisega üldse lood on.

Kas olete «Superstaara» taolisi õhtuid juba palju korraldanud?

Tänane on arvuut neljas, «Superstaara» toimub kord kuus. Idee kasvas välja möödunud aastastest programmihetkedest, mida kursused konkursi korras korraldasid. Idee oli olemas juba enne «Rametot», ainult et raadiomehed jõudsid teostuseni varem ja seepärast võidakse arvata, nagu oleks meil «Rameto» «ahvimine».

Kuidas komplekteeritakse võistkonnad?

Võistkonnad — neid on tavaliselt 4 — koostatakse tavaliselt juhuslikult, tihti kujuneb aga välja, et võistkonna liikmed esindavad konkreetset teaduskonda või õppe-ühikut.

Kas õppejõudude vahel on ka varem taolisi jõukatsumisi olnud?

Ei, tänane oli esimene. Et suhtumine oli äärmiselt optimistlik ning entusiastlik, plaanitsema ka

Soovime võitjaile õnne!

Hinnates õppe edukust, osavõttu ühiskondlikust ja teaduslikust tööst, tunnistas TRÜ ametiühingukomitee õppe komisjon selle aasta parimateks ametiühingurühmadeks Oigusteaduskonna IV, inglise filoloogia IV ja matemaatika III (vene õppekeele rühm) kursuse.

Oigusteaduskonna IV kursust teame kui kõige suurema ühiskondliku töö koormusega kursust. Nimetame siinkohal ehk ülesannete kõrval ülikoolis ka nende kohustusi Tartu Linna Prokuratuuris ühiskondlike juriskonsultidena. Inglise filoloogia IV kursusest iseloomus-

Tänavu viimane

Vabariigi kõrgemate õppeasutuste teaduslike ühingute vabariiklik nõukogu pidas oma vana aasta viimase istungi Tartus. Arutati kõrgemate õppeasutuste siseseid korraldatus ülevaatus, räägiti ka üliõpilaste osavõttu teaduslike ühingute tööst. Keskses küsimuses oli kirjastamine. Kõik arvasid, et kirjastamisele tuleb pöörata suuremat tähelepanu, arvestades protsessi erilist keerukust. Kriitika all oli Tallinna Polütehniline Instituut, kus

õppejõudude «Superstaara» traditsiooniks muuta.

Täna teel eriti palju publikut ei ole. On see tavaline või erandlik nähtus?

Küllap on tänane juhtum semestri lõpu süü. Muidugi, peab ütlevat, et ega «Superstaara» pole jõudnud veel nii populaarseks saada kui näiteks kohvik-klubi üritused. Kas siis instituudil on ka oma kohvik?

Mitte sellisel kujul nagu teel Tartust! Korra kuus paneme aulasse lauad ja uksele sildi «Kohvik «Küünal»». Saab osta kohvi ja vein, saab tantsida ning ühis-aule laulda. Et igav ei hakkaks, selle eest hoolitsevad külalised ise. Mõnikord kutsume üliõpilastega kohtuma külalisi väljastpoolt instituuti. Viimati käisid meil ansambel «Rütm», Liivaku Leena, kll a'ised SDV-st.

On ka traditsioonilised kohvikumängud — «Tuletõrjuja» ning «Limonadivõistlus».

Kuidas need välja näevad?

Tulge ise vaatama! Võtame Tartu rahvast alati hea meelega vastu.

Lõpetuseks niipalju, et pole tõesti halb vahel näha saada, kuidas tudengid mujal elavad: on, mille-aga oma klubisid võrrelda.

MAIRE RAIDMA

TEATED

TRÜ töötajad!

7. jaanuaril 1967. a. algusega kell 20 toimub TRÜ näär-puu. Osa võtta soovijail palutakse registreeruda TRÜ Ametiühingukomitees hiljemalt 2. jaanuariks 1967. a.

Kõik tantsimal

TRÜ Ametiühingukomitee korraldab oma töötajatele tantsukursused (kavas kaas-aegsed tantsud). Kursused algavad 10. jaanuaril 1967. a. ning hakkavad edaspidi toimuma teisipäeviti ja reedeti algusega kell 19 TRÜ klubis. Soovijail palutakse registreeruda TRÜ Ametiühingukomitees kuni 6. jaan. 1967. a.

TÄHELEPANU!

Seoses komsomolipiletite vahetamisega palutakse kõikidel kommunistlikel noortel tuua ELKNO TRÜ Komitee arvestus- sektorisse portreepilt suurusega 2,5x2,5 cm (mattpaberil!) ELKNO TRÜ Komitee

Teadmiseks!

Kokkuleppel dekanadiga organiseerib Arstiteaduskonna komsomolibüroo sessioonivahe 4.—23. jaanuaril 1967. a. (igal nädalal esmaspäevast reedeni) kell 14—16 ülikooli peahoone ruum nr. 103). Üldreeglina pole eksami ümbertegemine sessiooni ajal lubatud, kuid erandjuhtumel antakse selleks kaalukatel põhjustel võimalus.

Arstiteaduskonna komsomolibüroo

Uut teatmekirjandust

Библиография произведений основоположников марксизма-ленинизма, истории КПСС, философии и политической экономии. Пособие для студентов высших учебных заведений. Казань 1966. 41 lk.

Библиография трудов сотрудников учреждений Академии наук Белорусской ССР. 1961—1963 гг. Минск 1965. 472 lk. (1865 nim.).

Систематичный показник до видань Чернівцького державного університету (1948 — червень 1965). Учебно-методична документація. Випуск 1 (Гуманітарні науки). Чернівці 1965. 94 lk. (1965 nim.).

М. А. Бару. Справочник по финансово-экономическим расчетам. Москва 1966. 487 lk.

Научная медицинская литература Латвийской ССР. Рига 1965. 478 lk. (6034 nim.).

J. Naas, H. L. Schmid. Mathematisches Wörterbuch mit Einbeziehung der theoretischen Physik. Bd. 1—2. Leipzig 1965. 1043, 952 lk.

H. D. Bruns, D. Sahlbrandt. Erdatmosphäre. Leipzig 1965. 192 lk.

Handbuch medizinischer Elektronik. Teil 1—3. Berlin 1965—1966.

Veel on püssirohtu sarvedes

Lõppeva aasta kevadel langes TRÜ korvpallinaiskond Nõukogudema meistrisarja esimese 12 naiskonna hulgas välja, sest puudu jäi ainult üks nii väga-väga vajalik võit Novosibirski «Dinamo» üle. See oli kahtlemata suureks moraalseks löögiks nii mängijatele, treenerile kui ka meie spordihuvilistele, «pöidlapiidajatele».

Aeg parandab kõik haavad ja mõne kuu pärast mängis meie esindus üleilaulise üliõpilaste spartakadi finaaltorniril M. nskis. Vingerpussi mängis hästi segaselt koostatud juhend, m.s võimaldas võistkondadesse lülitada ka mitmeid üliõpilasi. Kurjad keeled räägivad, et mõnes naiskonnas ei saanud üliõpilased üldsegi platsile ... M. nskist tulid tagasi 6. kohaga ja lohutusega, et «puhastest» üliõpilasnaiskondadest oli TRÜ siiski parim.

Eeloleval suvel on järjekorraga rahvaste spartakadi. Seepärast harjutatakse praegu erilise hooliga. Nähtud vaeva kontrollimiseks peeti möödunud nädalavahetusel kodupubliku ees traditsiooniline turnir «Edasi» rändauhinna. Kohale tulid, nagu mulgi, Riia, Kaunase ja M. nsk'i naiskond. Paljukordne Euroopa karikavõitja ja Nõukogudema meister — Riia TTT — pidas plaani kaunis auhind viiendat korda koju viia.

Ja ega enne turniiri olnudki kahtlaid riialannade võidus. Alles siis, kui nad Kaunase suure raskustega jagu said, võis hakata mõlgutama võidumõttele. Asja tegi lihtsamaks see, et Skaidrite Smildzina kõrval ei olnud riialannadel seekord kaasas teist pikka kesk, mängijat Silvia Kröderet. «Ohe epikaga» peaks hakkama saama, ütles TRÜ naiskonna treener Edgar Naarits.

Hakkama saadigi. Raskest, närvesõdavas ja tasavärgises heitluses suutis meie naiskond lõpuni vastu pidada. Võit! Tore võit tagajärjega 47:43.

Nii jäigi «Edasi» auhind üheks aastaks Tartusse. Nõukogudema meister pidi seekord leppima teise kohaga.

Kes olid võidu sepiistajad? Enamuse mänguajast olid väljakul keemiaosakonna I kursuse üliõpilane Vilve Kõõbi, Arstiteaduskonna III kursuse üliõpilane Mari Vaikmaa, II kursuse saksa filoloog Marje Kih, Arstiteaduskonna kasvandik Valve Kaasik ja Tiio Kukk. Aga eks võidu heaks aitasid kaasa ka kõik ülejäänud: Oigusteaduskonna diplomand Evi Volmer, Anita Sehtman Arstiteaduskonna II kursusest, Sirje Torn Kehakultuuriteaduskonna II kursusest jt. Arvude keeles märgiti V. Kaasikule ja T. Kukkile 12, V. Kõõbile ja M. Vaikmaale 10, M. Kihole 3 punkti. Riialannade kohati üle võistlusmääruste lubatud kaitsmängule seati vastu kindel käsi vabavistse realiseerimisel. 20 vabavistsest lipsas pall läbi korviorõnga 17 korral.

Sellel päeval oli Edgar Naarits oma õpilastega rahul.

V. LENK

Kogemustest õpitakse — ka teiste omadest!

Tallinna Pedagoogilise Instituudi üliõpilased kutsusid ühel laupäeval meie ülikooli klubi delegatsioonile vaatama, kuidas nende peoõhtu korda läheb.

«SUPERSTAARA» — selle nime taga peitub tegelikult üsna tavaline KVN või viktoriin, milletaolisi pakuvad viimasel ajal üksteisele võidu küll klubid, küll raadio ja teevision. Muidugi on raske sama vormi kordumisel alati midagi üllatavat pakkuda. Nii ka seekord, kõik tundus võrdlemisi tuttav, kui mitte arvutada seda, et viktoriin toimus õppejõudude vahel. Instituudi mitmesugused kateedrid olid koostanud 4 võistkonda, ka 8-liikmeline žürii koosnes õppejõududest rektoriga eesotsas. Nagu viktoriini juht ütles, polevat seekord ükski tudeng nõustunud žüriisse minema — et kiire arvestuste aeg oleval!

Iga pealtvaataja leidis oma toolilt lehekese «Superstaara marsiga», kus kinnitati, et «tulevane pedagoog uusi inimesi loob, sellepärast tema aju võidab küsimustesaju». Tooliread olid jagatud 4 sektorisse, et iga võistkonna toetajail oleks võimalik organiseeruda. Ometi kujunesid poolehoiduavaldused tagasihoidlikeks, polnud ka loosungitega lehitamist, nagu see meie klubis kombeks on.

Pärast kutsus peooperemeeste klubi nõukogu kokku väikese vestlusringi, et kuulda tartlaste arva-

Tänased lõpetajad

Möödunud nädalal kaitses 7 geograafiaosakonna VI kursuse üliõpilast oma diplomitöid. Valminud uurimuste kõrget taset näitavad väljapandud hindend — 5 «väga head» ja 2 «head». Riikliku komisjoni poolt tõsteti eriti esile aktiivne klimatoloogi Ain Kallise töö «Hajusa kiirguse sõltuvus pilvisusest (Tartu andmetel)».

Täna antakse lõpetajatele kätte diplomid, kusjuures A. Kallise omas on märkus «Kiitusega». Uuel aastal asuvad noored spetsialistid tööle teaduslikes ja projekteerimisasutustes.

Selleks neile palju edu! H. MARDISTE

E. LAUGASTE Lõuna eestlaste

Ajamomendid, millal üks olukord polnud veel lõppenud ega teine alanud, olid rahvaste kombestikuse olulise tähtsusega. Primitiivses uskumuses on paljud kombad ja maagilised toimingud seotud kesköö ja aastavahetusega. Neil hetkedel arvati olevat liigvel salapäraseid, kardetavaid jõude, kes inimest võisid ohustada, aga keda võis ka enda huvi- des soodsalt suunata. Inimene tahab, et tal elus kõik «korda läheks» ja otsib võimalusi oma heaolu kindlustada või vähemalt teada saada, mis teda ootab.

Eestlaste näärikombestik on väga mitmekesine, sõltudes peamiselt elatusaladest, milleks olid põllundus, karjandus ja kalastus. Austav suhtumine töösse väljendub kogu kombestikuse.

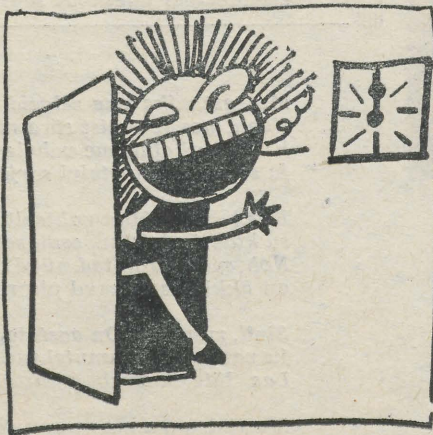
Uusaasta algust loeti kesköö-tunnist. Üksed avati, et vana

aasta võiks välja minna ja uus sisse tulla. Kesköö arvati olevat erakordselt kriitiline aeg, millal oli liikvel hulgaliselt vaime ja sündis imesid. Koguni kivid arvati kasvavat või pehmeks minavat, vesi kaevus magusaks või viinaks muutuvat.

Nääripäevaks tuli puhastada maja, siis seisvat see puhas kogu järgneva aasta. Tuppa toodi heinad, õled või katkiraiutud kuuseoksad. Saunas tuli käia ikka enne pimedat tulekut. Vihtlemine ja pesemine aitas tõrjuda kõik halva. Viht ja seep tuli sauna jätta, et surnud esivanemailgi oleks võimalik vihelda. Rikkalik söögilaud aitas mõjutada tulevast rikkalikku saaki, samal ajal pidi ka palju sööma. Jõulust uusaastani olid traditsiooniliselt toidulaul verivorstid, ahjus särastati sea- või lambali-

ha. Pool seapead tehti jõuluks, teine pool uusaastaks. Kõrsetati veel erilise jõulu- või näärileib, jõuluorikas, millel peal paha tõrje mähgid, seljas augud küünalde jaoks.

Vete ligiduses söödi palju kala, mis tähendas rikkust. Ka oad-herned olid uusaastatoidud, neist loodeti jõudu ja kosumist, keedeti soolaga ja söödi kuivalt.



A. OISSARI illustratsioon

Toidulaua juurde kutsuti nimepidi ka surnud esivanemaid. Üldse oli uusaastasõmine seotud põllu-, karjaviljakuse taotlemise ning esivanemate kultusega. Kohati käidi vana-aastaõhtul ohvripaikades toiduainet ohverdama.

Ürgvanal heinte ning õlgede tuppatoomisil peeti silmas hinge osavõttu. Kohati oli õlgede toojaks pahempidi kasukaga Nääri-Jaak. Õlgedel mängiti ja hullati, õlgede lakkaviskamisega prooviti tuleva aasta viljasaaki. Pärast viidi heinad loomadele ette, õled aga põllule. (Järgneb)

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет») г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. III. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9633. MB 11894.